

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

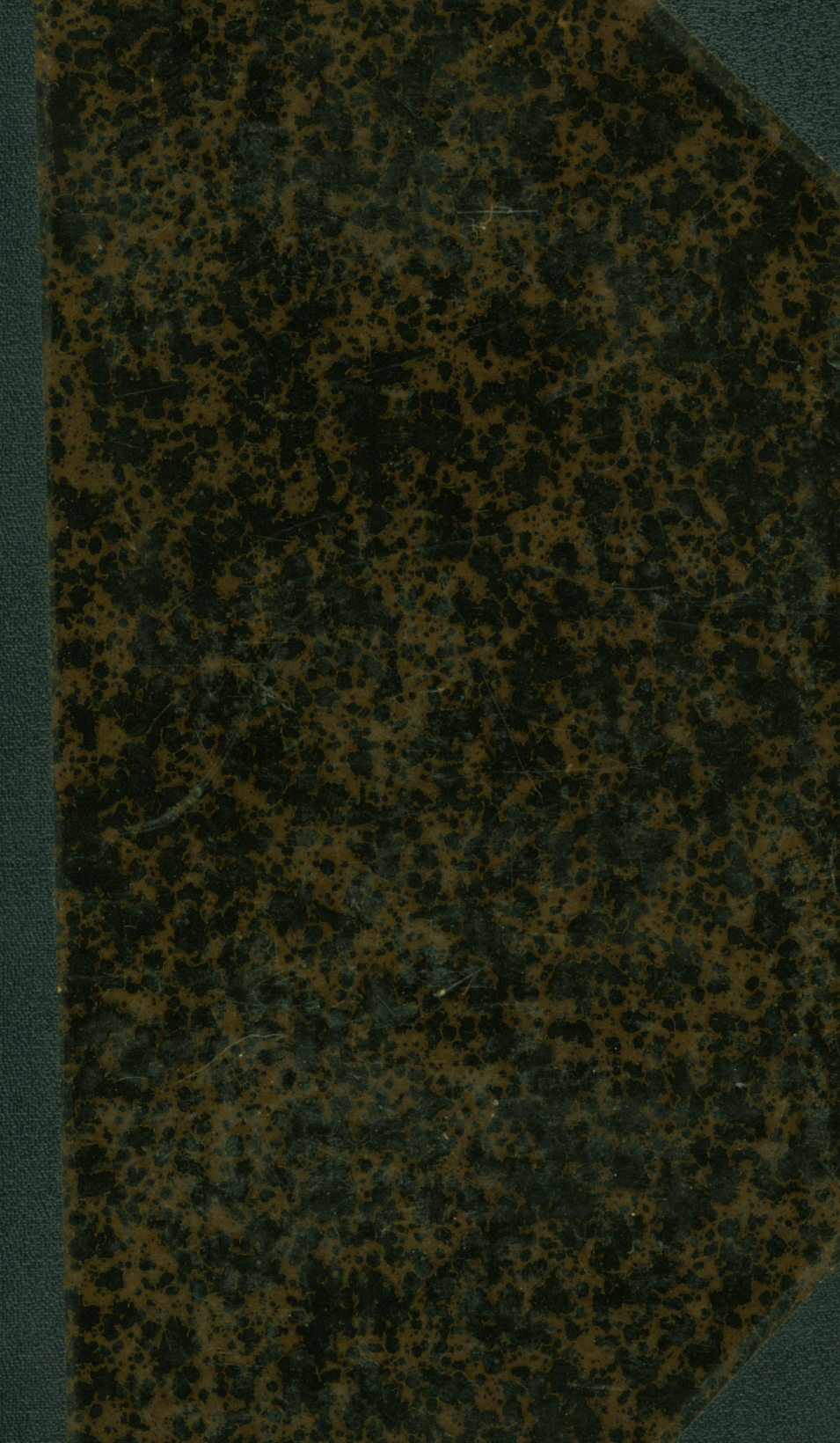
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Højesteretstidende

udgivet af

Højesterets Protokolsekretærer.

Højesteretsaaret 1940.

84. Aargang.

København.

G. E. C. Gads Forlag.

1941

NAVNEREGISTER

Civile Sager.

	Pag.		Pag.
Aalborg Aktiebryggerier, Limfjorden og Urban.....	73	Bentsen, Kai L.	248
Aarhus Kommune	332	Bjergholt, P., Grosserer	405
Aarhus Sundhedskommission	332	Bjergholt, Peter, Grosserer ..	331
Amelung, Carl Leo Elias Aage, Repræsentant	620	Bjødstrup Mejeri	651
Amsnæs, M., Repræsentant ..	596	Boiesen, Kai, fhv. Forvalter..	566
Andersen, Anders Peter, Repræsentant	627	Borch, Oscar Sophus, Grosserer	144
Andersen, Chr., Glarmester, fhv. Oldermænd for Glarmesterlauget	202	Bornholms Amtsraad	75
Andersen, Christian, Fuldmægtig	338	Boye, Herman C., & Co., Rederiet	612
Andersen, E., Frisørsvend ...	82	Bramsen, Charles, Luftkaptajn	188
Andersen, H. C., Herreekviperingshandler, hs. Konkursbo	348	Brancheforeningen for Parfumeri- og Toiletartikler	56
Andersen, Johannes, Skræder.	98	Branth, W., Forpagter	507
Andersen, Martin Georg, Grosserer	8	Bratvold, Anna, Fru	536
Anglo-Belgian Coal Co., A/S.	441	Bredstrup, Knud, Lagerekspedient	590
Arbejdernes kooperative Skotøjsfabrik	231	Brøcker, H. R., Landsretssagfører	269, 519
Arbejdernes Landsbank, A/S..	348	Bygningssnedkernes Fagforening	577
Arbejds- og Socialministeriet.	726	Bøstrup Træuldsfabrik	101
Arends, Georg E., Grosserer..	151		
Atlas, A/S	399	Cerena, Møllekompagniet, A/S i Likv.	136, 138, 141
Bachmann, Søren, Gaardejer..	651	Christensen, A. C., Konsulent	702
Ballerup-Maaløv Kommune ..	726	Christensen, Aage Holm, Gaardejer	432
Ballin, Ellen, Fru.....	323	Christensen, Carl Gustav, Arbejdsmand	631
Baltica, Assurancekompagniet.	75	Christensen, Hans, Fisker ...	16
Banke, Jørgen, Bibliotekskonsulent	489	Christensen, I. M., Grosserer .	553
Bastrup-Birch, A., Grosserer..	210	Christensen, Inge Margrethe, Fru	132
Becker, H., Tandtekniker	265	Christensen, Johs. Marinus, Gaardejer	432
Beim, August, Overmontør ..	408	Christensen, Jørgen, Gaardejer	659
Belmark, Vilhelm Julius, pens. Lygtetænder	687	Christensen, Michael, Skomagermester	359

	Pag.		Pag.
Christensen, Nils List, Bankdirektør	132	Fensmark-Rislev Kommune ..	636
Christensen, P. M., Gaardejer	432	Finansministeriet....	118, 325, 684
Christgau, Irene	466	Fisker & Nielsen, A/S	206
Christgau, Gerhard Mansfeld-Büllner, Bankassistent	466	Fiskeridirektoratet	697
Christgau, Michael Mansfeld-Büllner, Konsulent	466	Folmar-Hansen, Sagfører	574
Christoffersen, N. Chr., Gaardejer	432	Forenings-Registeret	185
Clausen, H. C., Handelsaktieselskab	7	Fotorama, A/S, Aarhus	557
Clausen, Marie Augusta, Enkefrue, hds. Dødsbo	192	Framlev o. fl. Herreders Elektricitetsværk	153
Craner, H. A., Glarmester ..	202	Friese, Kirsten, Enkefru.....	732
Dalby-Thureby Kommune	636	Friis, Johannes, Gaardejer....	40
Dansk Arbejdsgiverforening ..	127	From, Alfred, Restauratør	66
Dansk-Engelsk Benzin- & Petroleum Co.	107	Geerthsen, Chr., fhv. Herredsvurderingsmand	239
Dansk Handels- og Kontor-medhjælperforbund.. 33, 37, 105, 206, 248, 280		General Motors International A/S	590
Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab	254	Gillette Safety Razor Company	363
Dansk Litografisk Forbund ..	655	Gregersen, Ejnar, fhv. Gaardejer	544
Dansk Shell, A/S	606	Gregersen, Margrethe Nielsen, Gaardejerske	544
Dansk Skatteborgerforening ..	644	»H. C. Ørstedsvvej 10«, Ejendomsaktieselskab under Konkurs	627
Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund 80,	82	Hagensen, Louise, Fru	323
Dansk Staal Industri A/S af 1933	435	Hald, Marie Elisabeth, Fru ..	309
Danske Skuespillere, Foreningen	382	Haldborg, Lauge, Manufakturhandler, hs. Likvidationsbo	668
Davidson, Carl, Direktør	67	Haldborg, Søren, Tømremester	668
Det gamle Budskabs Indre Mission i Roum.....	456	Hallner, A. E., Købmand	160
Diges Trælasthandel, A/S....	668	Handelsbanken i Odense	273
Direktoratet for Københavns Skattevæsen	26	Hansen, Alf, Firmaet	580
Direktøren for Patent- og Varemærkevæsnen	623	Hansen, C. K., Rederiet	441
Draco, A/S, Dampskibsselskabet	679	Hansen, Carl, Fabrikant	432
Excelsior Woodwool Co., A/S	101	Hansen, Chr., Rentier	90
Fasting, Carl, Kriminalassistent	707	Hansen, Hans Jacob, Automobilforhandler	90
Fejø Andelsmejeri	639	Hansen, Jørgen, Møller	222
		Hansen, Kaj O. Th., Købmand	4
		Hansen, Rigmor, Fru	536
		Hansen, Sigurd, Fabrikant ...	192
		Hansen, Th., Kommunelærer..	387
		Hansen, Th., Murermester ...	151
		Hansen, Vilhelmine Mariane, Enkefru	432
		Haslev-Frerslev Kommune ...	636

Pag.		Pag.	
Havdrup-Solrød Kommune ...	636	Jespersen, Svend Aage, Re- præsentant	418
Heiber, W. & Co., A/S	596	Johansen, Anna, Fru	21
Hein, Grethe, Frk.	105	Johansen, Ragna Elisa, Enke- fru	516
Hein, K. O. B., Farveriarbejder	105	Justitsministeriet	78, 382, 718
Hellerup Dampvaskeri, A/S ..	144	Justitssekretæren ved Østre Landsret	331
Hendil, Leif B., Redaktør..	33, 362	Juul-Pedersen, Sagfører	192
Henriksen, Ejler, Gaardejer ..	639	Jørgensen, A., Fuldmægtig ..	553
Hinnerup Trævarefabrik	101	Jørgensen, Alice, Frk.	166
Holbæk Kommune	387	Jørgensen, Frederik, Fyrbøder	98
Holm, Trygve, Arbejdsmand..	346	Jørgensen, Fritz, Grosserer ..	363
Holme, L. M. B., Auditør....	648	Jørgensen, J. K., Afskriver ..	37
Holstrup, Svend, Grosserer	249, 557	Jørgensen, Peder, Fiskeriejer .	432
Hornslet Træuldsfabrik	101	Jørgensen, Viggo, Modellør ..	231
Houlberg, V., A/S	497		
Høyberg, Jens Jacobsen, Auk- tionsholder, hs. Konkursbo..	254	Kilde, Else, Fru	486
Høyer, Hans Holger, Trykker	655	Kjeldsen, Laura, Fru	448
		Kjeldsen, Osvald, Fabrikant..	305
Ibsen, Tove Elise Dorothea, Fru	536	Kjær, Aage Valdemar, Ma- skinnemester	153
Indre Missions Samfund i Roum	456	Knudsen, F., Overretssagfører	66
Ipsen, Hakon, Fiskeriforpagter	659	Knudsen, Marius, Mejerist ...	69
Iversen, Fr., Restauratør	66	Knudsen, Steen, Proprietær ..	6
		Kolding Kommune	21, 707
Jacobsen, Svend, Redaktør ..	80	Kongelig Dansk Automobil Klub	185
Jarlstrup, J. P., Entreprenør..	127	Kramer, Frederik, Fabrikant..	428
Jensen, Birthe Marie, Frk. ...	519	Kristensen, A. M., Fru	7
Jensen, Carl, Fisker	16	Kristensen, Anders K., Arbejds- mand	702
Jensen, Elith, Repræsentant	33, 362, 454	Kristensen, N. Pagter, Lands- retssagfører	447
Jensen, Hansine Kristine, Fru	148	Kruse, Tage Anton Theodor, Kommunelærer	387
Jensen, J. B., Murerarbejds- mand	376	Københavns Frihavns-Aktiesel- skab	33, 37
Jensen, Jacob Gotthard Vic- tor, Inspektør	380	Københavns Frugtauktioner ..	216
Jensen, Kate	421	Københavns Kommunelærer- forening	333
Jensen, [Sine el. Signe] Kri- stine, Fru	380, 718	Københavns Kommunes Vand- forsyning	225
Jensen, Lillian	421	Københavns Magistrat	346
Jensen, Margrethe, Fru	359	Københavns Magistrats 4. Af- deling	421
Jensen, Marie Kirstine, Fru..	148		
Jensen, Nils, Gaardejer	1	Ladegaard, S. J., Boelsmand	239
Jensen, Oscar, Ostegrosserer .	421	Landbrugsministeriet	222, 697
Jensen, P., Bygmester	370		
Jensen, P. C., Kaptajn	216		
Jensen, Peter, Gaardejer	1		
Jensen, Vedel, Direktør	668		
Jensen, Viggo, Gaardejer	40		
Jeremiassen, Martha, Frk. ..	166		

Pag.	Pag.
Landsperg, Bertha Emilie, Enkefru 435	Milner, C., Amtsvejinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. 163
Landsperg, George Kristian Herman 435	Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Fiskeridirektoratet) 697
Lange, Axel B., Korn- og Fo- derstofforretning, A/S 612	»Modersmaalet«, A/S 408
Larsen, Aksel E., Overrets- sagfører 536	Molto, A/S 4
Larsen, Carl, Overretssag- fører 536	Mouritzen, Gudrun, Frk. 166
Larsen, Emil, Repræsentant.. 207	Møller, Holger C., Grosserer 73
Larsen, Hjalmar, Vejer 33	Møller, Marie, Enkefru 447
Larsen, Holger, Slagtermester 513	Naxos Prince, A/B 441
Larsen, Ida Caroline Marie, f. Rasmussen, Fru 501	Nicolaysen, Peter, Grosserer.. 199
Larsen, Knud Helmer 606	Nielsen & Smith, Firmaet 138
Larsen, L. Chr., Gaardejer .. 448	Nielsen, Aage, Restauratør .. 682
Larsen, Lauritz, Husejer 684	Nielsen, Christian, Gaardejer. 659
Larsen, Sofie, Enkefru 714	Nielsen, Christian Andreas, Slagtermester 418
Larsen, Thorvald, Arbejds- mand 616	Nielsen, Ferdinand, Snedker.. 577
Lehmann & Ree, Patentagent- firma 8	Nielsen, Karen, Frk. 166
Leopold, Alfred, Købmand ... 67	Nielsen, Knud, Grosserer 580
Lindberg, Carl 6	Nielsen, Lauge, Direktør 249, 557
Lund, Ingolf, Bødkermester .. 359	Nielsen, Nielsine Christine, f. Andersen 224
Lyngby Kjøletøjsfabrik, A/S.. 600	Nielsen, Otto C., Landarbejder 448
Lyngby Maskinsnedkeri A/S 151	Nielsen, P. L., Murer 631
Løjtved, E. R., Montør 399	Nissen, Chr. A., Restauratør.. 66
Løve, Bertha Ebba, f. Ander- sen 648	Noer, L. Eriksen, pens. Brand- direktør 269
Løvenskjold, Carl, Lensbaron, hs. Dødsbo 44	Nordhavns-Værftet A/S 679
Løvenskjold, Ingeborg, Lens- baronesse 44	Odense Byraad 616
Løvenskjold, Regitze, Lens- baronesse 44	Oemig, Peter Henrik Friede- rich 160
Madsen, Axel Viggo, Jern- banearbejder 333	Olsen, Poul, Slagtermester .. 566
Madsen, Mads P., Boelsmand 239	Omø, Herman, Godsejer 262
Madsen, N. C., Snedkermester 325	Oppenheim, Morits, Overrets- sagfører 466
Madsen, Ulrich Østerby 333	Oxford, Ejendomsaktieselska- bet 118
Maribo Kommune 26	Pannonia, Ltd., 210
Marineministeriet 250, 309	Paulsen, Hubert, Arkitekt.... 305
Matthiessen, Holger, Firma .. 141	Pedersen, C., Ingeniør 177
Melbjerg, Th., Direktør..... 489	Pedersen, I. P., Entreprenør.. 177
Midtjylland, Andelskartoffel- melfabrik 291	Petersen, Claus Børresen, Gaardejer 275
	Petersen, Ella, Enkefru 620
	Petersen, Erna, Frk. 166
	Petersen, L. Ib, Grosserer ... 405

Pag.		Pag.	
Petersen, O. M., Fabrikant ..	291	Seehausen, Heinrich, Fabrikant	262
Petersen, Tage	620	Serlev, Jul., Grosserer	600
Petri, Hans, Muremester...	584	Simplex, Firmaet	584
Plantener, Karen Marie, Fru..	338	Skattedepartementet	94
Politidirektøren i København	224	Skjoldby, Erland, Grosserer..	497
Poulsen, Harald, Gaardejer ..	651	Solnæs, A/S, Dampskibsselskab	250
Poulsen, Marie, Enkefru	714	Spangenberg, Alruna, Enkefru, hds. Dødsbo	466
Poulsen, Niels, Gaardejer	714	Steensen - Leth, Hofjægermester	333
Poulsen, Poul Chr., Fiskeriejer	432	Steffensen, J., Firmaet	516
Premier Is, A/S	248	Stein, Højesteretsagfører....	44
Priskontrolraadet	56	Sogneraadene for Dalby-Thureby, Fensmark-Rislev og Havdrup-Solrød Kommuner	636
Puggaard, Martin, Gaardejer	275	Sogneraadet for Ballerup-Maaløv Kommune	726
Pürschel, Ingeborg Louise Josephine, Fru	94	Sogneraadet for Haslev-Frerslev Kommune	636
Qvist, Olaf, Grosserer	682	Stürup, Jens, Ingeniør	132
Rasmussen, David Theodor, Gaardejer	148	Sørensen, Bertel, Gaardejer ..	225
Rasmussen, Einar, Forretningsfører	644	Sørensen, Helga, Fru	447
Rasmussen, H. A., Sagfører..	428	Taarnby Kommune	188
Rasmussen, Hans, Savværksarbejder	462	Tegner, Hans, Grosserer	113
Rasmussen, Rasmus Chr., Tørmester	501	Tegner, Hedvig Salome, Frk.	113
Rasmussen, Rasmus Jensen, Gaardejer	332	Terndrup, Axel E., Dyr læge..	507
»Reseda en gros Lager«, Firmaet	553	Theilgaard, Ingeborg, Enkefru	370
Riber, Alex P., fhv. Hotelejer	273	Therkildsen, Thorvald, Handelsmedhjælper	280
Roesdahl, P., Proprietær	495	Thisted, Celius Poul, Isoleeringsarbejder	726
Rosendal, Einar, Blomsterhandler	359	Tholstrup, H., Direktør	69
Rosenørn-Lehn, F. M., Lensbaron	495	Thomsen, Alfred, Fabrikant ..	344
Roskilde Avis	80	Thorshavn Kommune	107
Roskilde Landbobank, A/S ..	338	Tietje, J. Fr., fhv. Mølle ejer..	78
Roskildeegnens Foderstofforening, Andelsselskabet	136	Tonsgaard, Søren, A/S	7
Ruteautomobil-Aktieselskabet for Haderslev Amt	557	Uhrenholt, Andreas	432
Røjskær, Kaj, Handelsmedhjælper	462	Vaabengaard, Hilmer Hartvig, Vognmand	687
Røssel, Johan, stud. jur.	563	Vedelstorp, Arne Kjeld Larsen, Kolonialhandler	280
Sandberg, Carl W., Grosserer	623	Vendel, Ragnhild, Fru	732
Scheffmann, Fr., Købmand ..	513	Vilandt, J. F. Riddermand, Bankkasserer	132
Schimmer, Erik Ejnar	333	Wanscher, Axel, Statskovrider	113
Schimmer, Johanne, Fru.....	333		

	Pag.		Pag.
Wanscher, Christoffer, Inge- niør	113	Wielandt, Ejnar Violhoff, Kap- tajn	132
Wanscher, Ellen Margrethe, Frk.	113	Wielandt, Thorkild Swane, Skovrider	132
Weeke, Editha, f. Christgau..	466	Winther, Holger, Tandlæge ..	265
Weiss, August, fhv. Købmand, Rentier	199	Zinck, Herman, Isenkræmmer	574
Weissmann, Carl	563	Østifterne, Forsikringsaktiesel- skab	376
Wernersson, Fr., Grosserer ..	344		
Westh, E. Hjorth, Redaktør ..	163		

Kriminelle Sager.

Adeltoft, Anders Johan	195	Larsen, Herman Askholm	416
Andersen, Anders Peter	325	Larsen, Poul Egon	481
Brandt, Jens Christian Søren- sen	123	Leth, Karl Kristian Marius ..	582
Christensen, Alfred	700	Løhmann, Hans Herman Julius	319
Christensen, Carl Folmer Klem- mensen	674	Martens, Wilhelm Ludvig	353
Christensen, Holger Emil	515	Mikkelsen, Harry Aksel Ingolf	236
Christiansen, Christian	589	Nielsen, Ejnar Georg Gerhard	170
Christiansen, Egon Vagner ..	64	Nielsen, Ejnar Jørgen	664
Christiansen, Viggo Simon ..	62	Nielsen, Poul Gunnar	356
Christoffersen, Helga Elise, f. Hansen	396	Nielsen, Lars Poul Frederik..	124
Eriksen, Peter Johannes Ma- rius	299	Petersson, Castus Tajle Jan- sel	695
Gustavsen, Svend Oskar	125	Poulsen, Anker Marinus	303
Hansen, Helge Knud Bryld ..	312	Rasmussen, Herbert Georg ..	402
Hellstrøm, Oscar Einar	197	Schmidt, Julius Carlsen	717
Jacobsen, Axel Petrus Georg	234	Schou, Holger Højriis	569
Jensen, Axel Laurits	169	Stockbæk, Anders Hansen ..	391
Jensen, Elith	454	Strømmen, Kristian Markus ..	286
Jensen, Theodor	352	Sørensen, Holger	603
Jeppesen, Karl Thorvald	534	Thaarup, Alex Frants Alfred	109, 111, 328, 667
Johannesen, Jens Martinus ..	676	Veiergang, Henry Axel Ri- chard	30
Johansen, Thorvald Elling....	121	Winther, Bernhard Ejnar	97
Jørgensen, Ejner Christian Viggo	270	Ørsted, Axel Valdemar	694
Jørgensen, Gunnar Marinus ..	111		

Fortegnelse
over
de i Sagregistret benyttede Rubriker.

Aandssvage	Eksekution
Adoption	Entreprise
Afholdspaalæg	Erstatning
Afkræftelse	Faderskab
Afvisning	Firma
Agenter	Fiskedamme
Akkord	Fiskeri
Aktieselskaber	Forbud
Andelsforetagender	Foreninger
Anke	Forsikring
Arbejdsstandsninger	Forsorg, offentlig
Arrest	Forsøg
Arveafgift	Forvaringsanstalter
Arveforskud	Forældelse
Auktion	Fremmede Domstolsafgørelser
Automobiler	Fremmed Ret
Banker	Funktionærer
Bedrageri	Færdsel
Befordring	Færøerne
Betaling	Fæste
Bevillinger	Gaver
Bevis	Handel
Beværtning	Handelsomsætning
Blodtypebestemmelser	Henstand
Brandvæsen	Hæleri
Brugsforeninger	Hævd
Brugsret	Jagt
Bygningsforhold	Kastration
Bøder	Kaution
Børn	Kirkelige Forhold
Cykler	Konfiskation
Dokumentfalsk	Kommission
Dokumentforbrydelser	Konkurrence
Domstolene	Kontrakt
Drosker	Kvaksalveri
Dyrlæger	Kære
Ejendomsret	Køb og Salg

X

Lavvæрге	Skoler
Leje	Smitte
Lotteri	Strafferetsforhold i Alm.
Love	Strafferetspleje
Lærlinge	Strafnedsættelse
Manddrab	Sædelighedsforbrydelser
Maskiner	Sø- og Handelssager
Mejerier	Søfart
Modregning	Søpanteret
Møller	Søterritoriet
Mørklægning	Tandlæger
Naboforhold	Teatre
Næringsvæsen	Testamenter
Observation	Tilbageholdsret
Pant	Tilregnelighed
Patenter	Tjenesteforhold
Pension	Tjenestemænd
Politiforseelser	Tyveri
Pressen	Umyndige
Psykopatforvaring	Underslæb
Regnskab	Uskiftet Bo
Reklamation	Vand
Retsafgift	Vandløb
Retspleje	Varemærker
Rigsvaaben	Veje
Sagførere	Vidner
Separation	Voldtægt
Servitutter	Værfter
Sikkerhedsforanstaltninger	Værneting
Sindssyge	Ægteskab
Skatter	Ærefornærmelser

SAGREGISTER

Aandssvage.

En Tiltalt, der havde gjort sig skyldig i Uterlighed overfor et Barn under 12 Aar, dømt til Anbringelse under Aandssvageforsorg Pag. 674

Adoption.

M, der i 1933 havde bortadopteret sit udenfor Ægteskab fødte Barn, paastod under en mod Adoptivforældrene anlagt Sag Adoptionsforholdet ophævet, fordi det af hende i sin Tid givne Samtykke skyldtes Pression og daarlige økonomiske Forhold; men Paastanden blev ikke taget til Følge, idet Samtykket ikke kunde antages at have været behæftet med nogen Mangel, der kunde bevirke Adoptionens Ugyldighed 486

Afholdspaalæg.

Udtalt, at der i Strfl. § 72, Stk. 1, havde været Hjemmel til at meddele nyt Afholdspaalæg i Forbindelse med Straf idømt alene efter Strfl. § 138, Stk. 2, for Overtrædelse af tidligere meddelt Afholdspaalæg. (Dissens) 694

Afkræftelse.

Et Mølleri M, der af en Foderstofforening F havde købt et Parti Byg, fyldestgjorde, da det var ude af Stand til at betale det ifølge et indgaaet Forlig forfaldne 2det Afdrag paa Købesummen, den resterende Del af denne ved Salg og Levering til F af Mel og Bankebyg, Varer, som var behandlede af Møllерiet, og som saavel dette som F handlede med. — Antaget, at der ikke forelaa Betaling med usædvanlige Betalingsmidler, og at Afkræftelse i Hh. t. Konkurslovens § 20 derfor ikke kunde finde Sted. (Dissens) 136

Et Mølleri M, der den 16. Juni traadte i Likvidation, havde den 3. Maj 1938 solgt og den 6. s. M. leveret et Parti Jordnødkager til et Foderstoffirma F, som for Vareleverancer havde et Tilgodehavende paa M, hvorfor der var udstedt Veksler. Af Købesummen 5970 Kr. 65 Øre var et Beløb af 4545 Kr. 71 Øre indbetalt paa M's Varelaans Konto i en Bank, og Restbeløbet var benyttet til Dækning af M's Akcept pr. 4. Maj 1938 paa 1424 Kr. 94 Øre. Efter de foreliggende Oplysninger, særlig om den mellem M og F bestaaende Forretningsforbindelse og om

- Pag.
- F's Køb ved samme Tid af lignende Varer andetsteds, antoges den ommeldte Vareleverance ikke at kunne opfattes som Betaling af Gæld, men maatte anses som et reelt Salg, der ikke indeholdt nogen Begunstigelse af en Kreditor fra M's Side, og Afkræftelse kunde derfor, skønt M havde været insolvent, ikke finde Sted 138
- Et insolvent Mølleri M, som den 16. Juni 1938 traadte i Likvidation, havde i de sidste 8 Uger før Likvidationen solgt Majsskraa og forskellige Slags Fodermel m. m. til et Foderstoffirma F, som afskrev Købesummerne paa sit Vekseltilgodehavende paa M. Den 9. Juni havde F ladet en af M's Veksler paa 2000 Kr. protestere. Efter den mellem M og F bestaaende Forretningsforbindelse med gensidige Køb og Salg fandtes det betænkeligt at statuere, at de ommeldte Vareleverancer, selv de efter 9. Juni skete, var at opfatte som Betaling af Gæld med usædvanlige Betalingsmidler, og da der ikke var anført noget nærmere til Støtte for, at Betingelserne for Anvendelse af K. L. § 24 forelaa, fandt Afkræftelse ikke Sted 141
- En Forretningsdrivende D, der i en Bank B havde optaget et Laan paa 10.000 Kr., hvorpaa der pr. 1. Jan. 1939 var forfaldet et Afdrag paa 2000 Kr., som ikke var blevet betalt, indbetalte den 4. Marts, efter at han havde solgt sin Forretning, 3500 Kr. paa sin Konto Kurant med B. B — ifølge hvis Laanedokument med D alt, hvad D havde beroende eller indestaaende i B, skulde tjene til Sikkerhed for Betaling af Skylden — meddelte den 6. s. M. D, at fornævnte Afdrag med Renter var debiteret hans Konto Kurant Konto. Herimod protesterede D's Sagfører. Den 22. Marts indgav D Konkursbegæring, og den 25. Maj blev hans Bo taget under Konkursbehandling. Da det ikke ansaas godtgjort, at B, da Modregningen fandt Sted, havde et saadant Kendskab til Fallentens økonomiske Stilling, at der i Hh. t. K. L. § 24 eller dens Grundsætninger var Hjemmel for at afkræfte Modregningen, blev B frifundet under en af Boet til Beløbets Tilbagebetaling anlagt Sag. (D i s s e n s). 348
- Murermester M havde i Forening med Arkitekterne A og B stiftet et Aktieselskab S til Køb og Bebyggelse af en Grund; M, A og B udgjorde tillige Bestyrelsen for S, hvis Kapital 60.000 Kr. var tegnet af dem. Ifølge en med M indgaaet Entreprisekontrakt om Murerarbejdet m. m. skulde mulige Ekstraregninger betales sammen med Prioriteringsraten, men efter at M ved Juletid 1936 havde paataget sig Arbejdet med en Forøgelse af den oprindelig projekterede Etagehøjde, fik han i Septbr.—Novbr. 1937 i Hh. t. forudgaaende Aftale mellem ham, A og B af Byggelaanet udbetalt Vederlaget for dette Arbejde og det øvrige Ekstraarbejde med ca. 12.000 Kr. Der opnaaedes ikke den paaregnede Lejeindtægt, ligesom Prioriteringen delvis mislykkedes, og den 5. Septbr. 1938 blev S er-

klæret konkurs. Antaget, at der hverken i K.L. § 24 eller iverigt var Grundlag for at afkræfte Udbetalingen af det nævnte Beløb, der ej heller i Hh. t. almindelige Retsgrundsetninger kunde kræves tilbagebetalt; i sidstnævnte Henseende bemærket, at der med de øvrige Haandværkere var truffet særlige Betalingsaftaler, der ikke kunde antages at være til sidesat ved Udbetalingen til M

627.

Afvisning.

Da Appellanten i en Sag, der var behandlet skriftligt, ikke uagtet gentagne Paakrav derom, havde fremlagt nogen bekræftet Udskrift af Landsrettens Dom eller en fuldstændig Beskrivelse af det for Landsretten passerede, blev Sagen afvist

33

Agenter.

K, der drev Virksomhed ved Ydelse af Varekrediter ved Indkøb i forskellige Forretninger, havde antaget A som provisionslønnen Repræsentant. A fik udleveret Rekvisitionskort, underskrevet af K, til de forskellige Firmaer, og ved Udlevering af Kortene til Kunderne paaførte A Kortene det Beløb, for hvilket Indkøb maatte finde Sted. K afregnede med de paagældende Firmaer, og A skulde saa hos Kunderne paa K's Vegne indkassere Beløbene, der erlagdes i Afdrag. Antaget, at K som den, der i sidste Række bar Risikoen, havde Ret til for at holde Risikoen indenfor rimelige Grænser at begrænse Udleveringen af Rekvisitionssedler, og at det var en væsentlig Misligholdelse fra A's Side, at denne paa Grund af saadan Begrænsning havde undladt at afregne de til hende indgaaede Beløb

323

Et Automobilfirma F ændrede i Sept. 1939 paa Grund af Krigssituationen og Benzinrestriktionerne Salgsvilkaarene for sine Vogne, hvorved Salget vanskeliggjordes for Firmaets Repræsentanter. Da F's Ledelse i Forhold til en Repræsentant R var berettiget til at træffe Bestemmelse om Salgsvilkaarene efter dets forretningsmæssige Skøn over F's Tarv, og da det ikke var godtgjort, at Ændringerne ikke var begrundede i de særlige Forhold, kunde R, der udelukkende var provisionslønnen, ikke rejse Krav paa Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste, hvorved bemærkedes, at F ikke havde fastholdt Kontraktens Bestemmelse om, at K skulde stille sin fulde Arbejdskraft til Raadighed for F

596

Akkord.

Paa et Tidspunkt hvor A havde misligholdt en af ham opnaet, af hans Fader B og et Aktieselskab S tiltraadt frivillig Akkord, solgte A sin Ejendom, saaledes at Købesummen delvis berigtigedes ved en til S udstedt Panteobligation paa 3000 Kr. Antaget at B, S og dets Direktør, der alle vidste, at Ak-

korden var uopfyldt ved at medvirke til, at Salgsprovenuet ikke kom A's Kreditorer til Gode og undlade at opfylde deres Forpligtelser efter en af dem angaaende Overdragelse af Obligationen til Kreditorerne udstedte Erklæring, havde paa draget sig Erstatningspligt overfor A's Likvidationsbo

Aktieselskaber.

En Muremester M havde i Forening med to Arkitekter stiftet et Aktieselskab S til Køb og Bebyggelse af en Grund og havde indgaaet Entreprisekontrakt med S om Murerarbejdet. I Anledning af at M havde berigtiget en Del af den af ham tegnede Aktiekapital ved Modregning med en Del af Entreprisensummen, udtalt af Landsretten, at det ikke fandtes godtgjort, at han paa det paagældende Tidspunkt havde haft en Fordring paa S, som han uden Hensyn til Aktieselskabslovens § 31 havde kunnet bringe i Modregning som sket

Andelsforetagender.

Efter at Formanden for et Andelsmejeri, der tillige var Kasserer og Regnskabsfører, var død, konstateredes en betydelig Kasseangel, til hvis Dækning en Generalforsamling vedtog — dog mod Protest af nogle Interessenter, deriblandt I, som tidligere forgæves havde søgt Kontrolforanstaltninger gennemført — at optage et Laan. Underskudet, der var opstaaet i Løbet af en længere Aarrække, var forblevet skjult ved, at ingen — Bestyrelse eller Revisorer — havde kontrolleret, om det (halvaarlige) Overskudsbeløb, som først udbetaltes Interessenterne ca. 4 Maaneder efter Regnskabsaarets Slutning, og som paa Regnskabet var ført til Udgift, var til Stede ved Regnskabsaarets Slutning. Antaget, at I efter Selskabets Beskaffenhed og hans Stilling i dette ikke var afskaaret fra at gøre Ansvar gældende direkte overfor Bestyrelse og Revisorer, og da der af disse var udvist grov Forsømmelighed, fandtes de ansvarlige for Underskudet, og Ansvaret paalagdes dem in solidum, idet der ikke var forelagt Retten de til en Begrænsning eller Fordeling af Ansvarret nødvendige Oplysninger

Fejø Andelsmejeri A havde i Hh. t. en Generalforsamlingsbeslutning med Støtte af Staten og under Medvirken af Veterinærdirektoratet igennem nogle Aar iværksat Foranstaltninger til Rensning af Øens Kvægbesætninger for Kastningssmitte. Antaget, at en Andelshaver B ved sin Vægning ved at lade foretage nogle Blodprøver, som de veterinære Myndigheder fandt fornødne i saa væsentlig Grad havde misligholdt sine Forpligtelser overfor A, at dette — uanset at der forelaa et Brev fra B's Sagfører, hvorefter han nu var villig til at lade Blodprøverne foretage — havde været berettiget til at ekskludere ham, da man ikke paa en Generalforsamling havde opnaaet

et bestemt Tilsagn fra ham personlig om, at han — uden at stille særlige Vilkaar derfor — vilde rette sig efter Forskrifterne om Udtagelse af Blodprøver. (D i s s e n s) 639

Anke.

Da Appellanten i en Sag, der var behandlet skriftligt, ikke uagtet gentagne Paakrav derom, havde fremlagt nogen bekræftet Udskrift af Landsrettens Dom eller en fuldstændig Beskrivelse af det for Landsretten passerede, blev Sagen afvist 33

Et Dødsbo, der i første Instans havde været Sagsøgt, men under Anken var adciteret af Appellanten til at varetage sine Interesser, fandtes efter de foreliggende Aftaler at have Stilling som Appellant 44

Skønt en Domfældt straks ved Domsafsigelsen havde erklæret sig tilfreds med Dommen, og der inden Ankebegæringens Fremkomst var hengaaet henved $\frac{1}{2}$ Aar, fandtes hans Anke dog at burde tilstedes, idet han efter sit Anbringende var gaaet ud fra, at Sagen som Følge af en af ham straks efter Dommen fremsat Besværing vilde blive gjort til Genstand for videre Behandling, og idet han som Følge af Forsvarerens Udeblivelse ved Domsafsigelsen ikke havde haft Lejlighed til at faa den ved Rpl. § 963, Stk. 3, jfr. § 941, Stk. 2, hjemlede Bistand 111

En Dom, som i en Erstatningssag efter en særskilt Procedure af Forældelsesspørgsmaalet havde statueret Frifindelse paa Grund af Forældelse, kunde særskilt paaankes, jfr. Rpl. § 396. 127

En af Landsretten afsagt Dom, der stadfæstede en af Københavns Byrets Fogedafdeling afsagt Kendelse vedrørende Udsættelse af et Lejemaal, kunde paaankes til Højesteret, idet Sagen efter sin Beskaffenhed — bortset fra Lejeloven — som egentlig Retssag vilde henhøre under Landsrettens Afgørelse, og Lejeloven ikke kunde medføre andet Resultat i et Tilfælde som foreliggende, hvor Sagens Behandling ved Voldgiftsretten var udelukket 249

I en Sag, hvor kun en af flere solidarisk Sagsøgte var dømt, blev de andre inddraget under Anken af den dømte 333

Arbejdsstandsninger.

Paa Grund af Misfornøjelse med Indførelse af en ny Prisberegning for Kunderne opsagde 15 Forbundsmedlemmer, der var beskæftigede paa en af de af Dansk-Soigneringsarbejder-Forbund (F) drevne Frisørsaloner (Figarosalonerne), samtidig deres Stillinger, og F's Forretningsudvalg idømte dem i denne Anledning hver især en Bøde paa 500 Kr. Der fandtes at foreligge kollektiv Opsigelse, og da denne var i Strid med de Bestemmelser, som Medlemmerne havde underkastet sig — hvorved bemærkedes, at det maatte tilkomme Ledelsen at fastsætte Betalingsreglerne — fandtes Forretningsudvalget i

Hh. t. Lovene at have været berettiget til at ikende Bøder, men under Hensyn til Aftalelovens § 36 fandtes Bøderne at burde nedsættes til 50 Kr. for hver. (D i s s e n s) 82

Arrest.

At der var gjort Arrest for et Krav paa Dækning af ydet Socialhjælp, forinden Magistratens Afgørelse m. H. t. Kravets Størrelse forelaa, kunde ikke gøre Arresten ulovlig 346

Arveafgift.

En Sag om, hvorvidt en Arving ved Beregningen af det arveafgiftspligtige Beløb i hendes Forældres Bo var berettiget til at fradrage fire Beløb, nemlig et Rentebeløb, som angaves af hendes Mand at være betalt hendes Forældre uden at have nogen økonomisk Begrundelse, to Honorarer til hendes Mand, dels for Bestyrelse af hendes Moders Formue, dels for Bistand ved Boopgørelsen, og endelig et Erstatningsbeløb, som hendes Mand var blevet tilpligtet at betale hendes Søster ved Højesterets Dom af 9. November 1936. Til saadant Fradrag fandtes ingen Hjemmel 94

Arveforskud.

Til Hjælp ved Køb af en Gaard modtog Fru A i 1925 af sin i uskiftet Bo hensiddende Moder B en Forstrækning paa 5000 Kr. Idet det maatte antages, at der ved en senere truffet Ordning var opnaaet Ligestilling af A og hendes to Søskende i det af B tilsigtede Omfang, fandtes A's Paastand om, at Beløbet, — som hun indtil B's Død i 1939 havde forrentet — var ydet hende som Arveforskud og ikke som Laan saaledes bestyrket, at hun frifandtes for et af B's Dødsbo fremsat Krav om Tilbagebetaling af Beløbet 714

Auktion.

Efter at det af Underretten var statueret, at et K tilhørende den 15. Septbr. 1937 lyst Pantebrev var forfaldet som Følge af Restance med Ydelsen i Decbr. Termin 1937 til den foranstaaende Prioritetshaver, lod K den 28. Marts 1938 gøre Udlæg i den pantsatte, D tilhørende Ejendom, som han derefter stillede til Tvangsauktion, hvor den ved 2den Auktion blev tilslaaet T. Da Vanrøgt af Ejendommen ikke var godtgjort, fandtes der i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 § 1, jfr. Lov Nr. 258 af 9. Decbr. 1936, Hjemmel for Henstand til Juni Termin 1938 med Betaling af Hovedstolen, uanset at Pantebrevet var udstedt efter Henstandslovens Ikrafttræden, og under Anke blev Ud lægsforretningen og Auktionen samt Auktionsskødet til T op hævet, idet der ikke fandtes Grundlag for at statuere, at der var sket en Eksstinktion af D's Ret til Ejendommen. D dømtes til at godtgøre T nogle Udgifter bl. a. til Renter og Skatter vedrørende Tiden forinden T's Overtagelse af Ejendommen,

men for et Erstatningskrav fandtes intet Grundlag, og nogen Tilbageholdsret anerkendtes ikke for T m. H. t. hans Krav mod D	239
---	-----

Automobiler.

Paa Amtsvejen mellem Poulsker og Nexø paakørte Vognmand V en Septembemat efter at have passeret et Vejsving et Vejtræ, hvorved hans Automobil ødelagdes, og han og hans to Passagerer kom til Skade. Paa den paagældende Vejstrækning var der Dagen i Forvejen tilkørt Grus til Anvendelse ved Tjæring af Vejen, og efter det oplyste laa en af Grusdyngerne et Stykke ud paa Vejens asfalterede Kørebane. Idet Grusdyngens Henliggen paa Kørebanen som nævnt antoges at være Aarsag til Ulykken, ansaas Amtet ansvarlig for Skaden, men da V, der havde nydt en Del Spiritus, ikke antoges at have kørt fuldt forsvarlig i Svinget, paalagdes der ham Medansvar (½). (D i s s e n s)	75
En af en Sagfører overfor Justitsministeriet nedlagt Paastand om Meddelelse af Førerbevis kunde ikke tages til Følge, idet Spørgsmaalet henhører under Administrationens Afgørelse, og der ikke forelaa noget Grundlag for at anse de af denne truine Afgørelser som bestemt af ikke-saglige Grunde	78
Frakendelse af Førerretten efter Motorlovens § 42 fandt Sted, skønt Tiltalte alene havde forsøgt at starte Automobilet i den Hensigt at køre en Tur	236
Under kort Sving til højre fra en Sidevej ind paa en Sognevej væltede en Motorcykel, og saavel Føreren F som en gratis Passager P, der sad paa Bagagebæreren, blev slynget hen foran en Motorvogn, der i det samme kørte forbi, og hvis Forhjul uanset Vognens øjeblikkelige Opbremsning gik over saavel F som P. F døde af sine Kvæstelser, medens P, der havde faaet Kraniebrud og aabent Brud paa venstre Ben, maatte underkaste sig langvarig Sygehusbehandling. F, der antoges at have kørt for hurtig i det bratte Sving, blev anset erstatningspligtig, og da P's Uforsigtighed ved at anbringe sig som sket ikke antoges at have været medvirkende Aarsag til Ulykken, ansaas han berettiget til fuld Erstatning. (D i s s e n s)	376
Den 43-aarige Pakmester P, der kom cyklende ad Frederikssundsvej i Retning mod København, blev, da han fra Cykelstien i Vejens højre Side vilde svinge til venstre over Kørebanen til en Sidevej, paakørt og dræbt af en Automobilist A, der kom kørende i samme Retning og først fik Øje paa P, idet denne svingede ud. A, der ikke havde udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed, anset erstatningspligtig for Tab af Forsørger m. v., men da P havde medvirket til Ulykken ved i Strid med Færdselslovens § 13, 1. Stk., ikke i tilstrækkelig god Tid at have givet Tegn til at skifte Færdselsretning og ved i en Af-	

- stand af ca. 10 m fra Automobilet at svinge ud foran dette, dømtes A kun til at erstatte $\frac{3}{5}$ af Skaden. — Fuld Erstatning til P's Enke, der var 46 Aar, og hendes 13-aarige Søn, fastsattes til henholdsvis 16.000 Kr. og 2500 Kr. (Dissens).... 620
- En Automobilfører A havde en Nat i Krydset mellem Svane-møllevej og Tuborgvej i spirituspaavirket Tilstand paakørt en fra hans højre Side kommende Motorcyklist, der kom alvorligt til Skade. Efter sin Forklaring havde A om Aftenen nydt 4—5 Glas Vin, et Glas Cognac og et Glas Pilsner; Blodundersøgelsen viste 1,11 pro mille Alkohol i Blodet. A anset efter Motorlovens §§ 24, I og 29 og Færdselslovens §§ 9 og 11 med Hæfte i 10 Dage og frakendt Førerretten for 6 Maaneder. Regresansvar overfor Ansvarsforsikringselskabet ej paa-lagt A 664
- En Sag om Fastsættelsen af Erstatning til en Cyklist, der havde paadraget sig en alvorlig Hjernerystelse og Brud af Ryg-hvirvel ved at styrtede med sin Cykel som Følge af Paakørsel af Motorvogn 702

Banker.

- Grosserer G, der af en herværende Repræsentant R for et ameri-kansk Firma havde købt et Parti Rosiner, saaledes at R for G's Regning gennem Landmandsbanken aabnede Remburs hos en Bank i U. S. A., var, da den amerikanske Sælger i Ovsst. m. Kontraktens Bestemmelser havde gjort sig betalt gennem Rem-bursen, og Landmandsbanken havde debiteret R for det rem-burserede Beløb, pligtig til at refundere R hans Udlæg, uden at han kunde inddrage Spørgsmaalet om Ansvaret for, at Partiet paa Grund af den engelske Blokade var blevet oplagt i Panama, idet dette Spørgsmaal var R uvedkommende og maatte afgøres ved Retssag mellem G og hans Sælger 580

Bedrageri.

Se under Sædelighedsforbrydelser og Manddrab.

Befordring.

- En Hotelejer og Vognmand T, der med de ham tilhørende Mo-torvogne, der ikke var godkendte som Drosker, havde søgt Hyre fra en ham tilhørende ved Hotellet liggende privat Plads, der efter Forhandling med Politiet var afspærret ved Anbrin-gelse af Cementsokler, forbundne ved Jernkæder, fandtes ikke herved at have overtraadt Politivedtægtens Forbud mod at søge Hyre paa offentlig Gade, Vej eller Plads, idet Pladsen fandtes paa tilstrækkelig tydelig Maade kendetegnet som spærret for almindelig Færdsel 303

Betaling.

Efter at A havde indledet Retsforfølgning mod B til Fravigelse af Brugen af en Landejendom L, som A havde solgt til C,

traf Mejeriejer M Aftale med A om, at Betalingen for den fra L leverede Mælk skulde deponeres, indtil Afgørelse var truffet. Ved Underretten fik B Medhold, og M udbetalte ham derefter det deponerede Beløb, hvorhos M, uagtet han fra A havde faaet Meddelelse om Dommens rettidige Paaanke, vedblev at udbetale Mælkepenge til B, indtil denne under Ankesagen dømtes til at fravige Ejendommen. Da M under de foreliggende Omstændigheder havde været uberettiget til uden Henvendelse til A at fravige Deponeringsaftalen, dømtes han til at refundere A og C Mælkepengene, som B havde været uberettiget til at oppebære

651

Bevillinger.

Kgl. Dansk Automobilklub, for hvilken Kongen fra 1912 er Protektor, har siden dens Start i 1901 som Kendetegn benyttet et Mærke, hvori det mindre danske Vaaben indgaar som Bestanddel. Kendetegnet, der i 1920 er optaget i Foreningsregistret og paany registreret 1928 uden Indsigelse, er blevet benyttet almindeligt gennem en lang Aarrække, bl. a. som Vognmærke, af saavel Statsmyndigheder som Kongehusets Medlemmer uden Indsigelse fra det Offentliges Side. Antaget, at Klubbens Brug af nævnte Kendetegn maatte anses stiltiende godkendt af de vedkommende Statsmyndigheder, og at den derfor havde Krav paa Fornyelse af Registreringen ved Beskyttelsestidens Udløb. (D i s s e n s)

Spørgsmaal om Stadfæstelse af fire gamle Arveforpagtningskontrakter paa Slotsmøllen i Aabenraa

185

222

Bevis.

Ifølge en ugift Moder M's Forklaring havde hun i Barnet B's Avlingstid haft Samleje med to Mænd F_1 og F_2 . De erkendte begge at have haft Samleje med M, men efter deres noget usikre Forklaringer skulde Samlejerne falde udenfor Avlingstiden. Ved Landsrettens upaaankede Dom blev F_2 paa Grundlag af M's Forklaring dømt til at alimentere, uanset at hans Faderskab var uforeneligt med MN-Systemet — dog med Angivelse af en overordentlig ringe Fejlmulighed for det Tilfælde, at en ikke-paaviselig N_2 -Egenskab skulde foreligge hos B. F_1 , for hvis Vedkommende Sagen ved Landsretten var faldet ud til hans Ed, blev, da M's Forklaringer fandtes væsentlig bestyrkede, dømt pure til at alimentere

182

Beværtning.

En Kvinde, der i et enkeltstaaende Tilfælde for Betaling havde serveret to halve Flasker Vin til en Utugtskunde, straffedes ikke blot for Overtrædelse af Beværterlovens § 1, men ogsaa for Overtrædelse af Lov om Omsætningsafgift af stærke Drikke Nr. 83 af 22. Marts 1930 § 1, hvorhos hun i Medfør af sidstnævnte Lovs § 17 blev tilpligtet at betale til Statskassen et Afgiftsbeløb paa 30 Kr. (D i s s e n s)

396

Blodtypebestemmelser.

Pag.

Et af M udenfor Ægteskab født Barn kunde være avlet i Tiden fra noget før Midten af Decbr. 1936 til noget før Midten af Febr. 1937. Efter M's Forklaring havde hun haft Samleje med F₁ Natten 10.—11. Febr. 1937, hvilket erkendtes af F₁, hvis Faderskab ikke kunde udelukkes efter Blodtypebestemmelserne. Endvidere havde M i Avlingstiden haft et — muligt ikke fuldbyrdet — Samleje med F₂, hvis Faderskab var uforeneligt med MN-Systemet, dog med en ringe Mulighed for Tilfælde af et (upaaviseligt) N₂-Anlæg hos F₂. F₁, hvis Faderskab efter Retslægeraadets Erklæring ikke ganske kunde udelukkes — om end en antropologisk Undersøgelse noget svækkede Muligheden — blev dømt, medens F₂ blev frifundet for at yde Underholdsbidrag. (D i s s e n s)

59

Brandvæsen.

Ved et Brud paa en af Kommunens Fjernopvarmningsledninger foretog Brandvæset B Tømning af en Varmebrønd paa den Maade, at en Brandsprøjte opslugede det varme Vand, der derefter gennem en Slange pumpedes til en Kloakbrønd i den modsatte Side af Gaden, hvor en Brandmand holdt Slangen, hvis Ende var stukket ca. 1 m ned i Brønden. Under Tømningen sprang Slangen op af Brønden, og det varme Vand oversprøjtede bl. a. to Smaapiger paa 5 og 9 Aar. Da Slangen burde have været bedre sikret under Arbejdet i den ikke afspærrede Gade, blev B anset erstatningspligtig.

Børnene, der havde faaet meget alvorlige Forbrændinger og havde henligget flere Maaneder paa Hospital, fik i Erstatning for Svie, Smerte og Invaliditet, anslaaet til henholdsvis 10 og 12 pCt., tilkendt 4000 og 5000 Kr.

421

Brugsforeninger.

En Brugsforening B havde i Hh. t. Rekvisitioner fra to Foreninger F, der begge var Medlemmer af B, mod kontant Betaling udleveret Varer til Personer, der var Medlemmer af F men ikke af B. Idet Medlemsforholdet til F ikke kunde sidestilles med Medlemsforhold til B, antoges B's Virksomhed ikke at have Hjemmel i Næringslovens § 10. B's Formand ansaas herefter strafskyldig efter Lovens § 95, jfr. § 2

676

Brugsret.

I 1899 blev der af en Kreds af Personer i Roum Sogn, der sluttede sig til »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark«, opført et Missionshus, som i 1920 blev udvidet, alt for Midler indsamlet blandt Sagens Venner. I Løbet af 20'erne indtraadte der en Spaltning i Samfundet, og fra omkring 1930 udelukkede den Kreds, der havde den faktiske Ledelse af Missionshuset, Indre Missions Præster og Missionærer fra at tale i Huset og dannede noget senere et særligt Samfund, der fra 1939 kaldte sig Det gamle Budskabs

Indremission (G). Dette nægtede det Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark tilsluttede Samfund i Roum (I) enhver Medbenyttelse af Huset. Idet det maatte antages, at G havde brudt Forbindelsen med Indre Mission og stillet sig i Modsætning til denne kirkelige Retning, anerkendtes I berettiget til at bruge og administrere Huset. Udtalt, at Modsætningsforholdet ikke gav Føje til at udelukke G's Medlemmer fra Brug af Huset. (D i s s e n s)

456

Bygningsforhold.

To Villaejere fandtes ikke at have Krav paa Erstatning i Anledning af Fastsættelse af Byggelinien i Hh. t. Lov Nr. 275 af 28. Novbr. 1928, da den af dem som Grundlag for deres Erstatningskrav paaberaabte Omstændighed, at en fremtidig Udvidelse af den allerede ved Byggelinien Fastsættelse tilstedeværende Bebyggelse vilde blive forbundet med noget større Bekostning, ikke kunde sidestilles med den i Lovens § 2, 5. Stk., for Tilkendelse af Erstatning opstillede Betingelse, at den bag Byggelinien liggende Del af Grunden ikke hensigtsmæssigt kan anvendes til Bebyggelse

387

Bøder.

Da et Droskerelement ikke var udfærdiget i Overensstemmelse med de i Lov Nr. 21 af 4. Febr. 1871 § 3 indeholdte Forskrifter, kunde det ikke afgive Hjemmel til Bødepaalæg Nogle af T om en Bibliotekskonsulent B i et Brev af 9. Septbr. 1938 fremsatte Udtalelser, der vel ikke indeholdt nogen klar Sigtelse for strafbart Forhold, antoges dog, særlig under Hensyn til, at Henvendelsen var rettet til B's Foresatte, at overskride Ytringsfrihedens Grænser og blev derfor som ubeviste kendt ubeføjede. B fandtes imidlertid ved sit Forhold over for T at have give denne nogen Føje til at føle sig forurettet og til at fremsætte Kritik, og under Hensyn hertil blev Straffen, der fastsattes efter Straffelov-Bekg. Nr. 215 af 24. Juni 1939 § 267, Stk. 1, jfr. § 3, Stk. 1, smh. m. Strfl. af 15. April 1930 § 267, Stk. 2, bestemt til fem Dagbøder paa hver 10 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage

303

489

Børn.

Et Barn, der var avlet og født, medens to senere fraskilte Ægtefæller endnu boede sammen og delte Soveværelse, maatte anses som Ægtebarn, uanset at de overensstemmende forklarede, at de ikke havde haft Samleje i Barnets Avlingstid, og Hustruen erkendte, at hun i Avlingstiden havde staaet i kønsligt Forhold til en Tredjemand (X) — hvilket bekræftedes af denne — og uanset at X's Faderskab ifølge antropologisk Undersøgelse, foretaget af Retsmedicinsk Institut, var mere sandsynlig end Ægtemandens

42

- Efter at F_1 og H den 18. April 1931 var separeret, fødte H 21. Juli 1931 et Barn B_3 , som kunde være avlet i Tiden fra Slutningen af September til Slutningen af November 1930. F_1 havde fra 1. Okt. 1930 til 7. Jan. 1931 henligget paa Kommunehospitalets 6. Afd., og H havde kort efter Indlæggelsen Samleje med en Tredjemand, F_2 , med hvem hun i 1940 blev gift. Retslægeraadet udtalte, at det efter en antropologisk Undersøgelse maatte anses for sandsynligst, at F_2 var Fader til B_3 , samt at et Barn som B_3 , født 21. Juli 1931, kun i ca. 1 pCt. af Tilfældene vilde kunne være avlet i Dagene 28.—30. Septbr. 1930. Der kunde efter det foreliggende ikke bortses fra Muligheden af F_1 's Faderskab, og B_3 maatte herefter anses ægtefødt. (D i s s e n s) 128
- Under et Besøg, som Børnene fra Københavns Kommunelærerforening K's Feriehjem i Lohals under Opsyn af deres Lærere aflagde paa en Gaard, kom bl. a. A til Skade ved, at en 11-aarig Dreng D under en af Gaardens Forretningsfører F foretaget Demonstration i Gaardens Kontrolrum væltede en Svovlsyreballon. F havde straks, da Børnene kom ind i Rummet, advaret mod at røre ved Beholderen, og D blev anset erstatningspligtig, fordi han var traadt op paa Kanten af den Jernkurv, hvori Beholderen var anbragt. Derimod blev der ikke paalagt K eller Gaardens Ejer Erstatning, uanset at der var givet de 40—50 Børn Adgang til det forholdsvis lille Rum, uden at Syreballonen var fjernet eller særlig sikret. A fik foruden Erstatning for Svie, Smerte og Vansir tilkendt Erstatning for et tabt Skoleaar 333
- I 1935 blev M ved Dom separeret fra sin Hustru H, og Forældremyndigheden over de to Børn — en Datter født 1928 og en Søn født 1932 — som Forældrene havde erklæret burde blive sammen, tillagdes H, idet begge Forældre ansaas lige egnede til at opdrage Børnene. I 1939 blev Ægteskabet efter H's Begæring i Hh. t. Ægteskabslovens § 54, 2. Pkt., opløst ved Bevilling paa de for Separationen gældende Vilkaar, hvorpaa hun indgik nyt Ægteskab. Antaget, at der ikke forelaa Omstændigheder, som tilsagde, at der i Hh. t. M's Begæring blev truffet Ændring i den bestaaende Ordning med Hensyn til Forældremyndigheden over Børnene. (D i s s e n s) 648

Cykler.

- C der kom cyklende med ret stærk Fart og uden Brug af Bremsen ad Mosehøjvej, der skraaner stærkt nedad mod sin Udmunding i Vilvordevej, stødte ved Udmundingen sammen med en anden Cyklist N og kom ved Faldet ret alvorligt til Skade. C havde set N, der skulde svinge ind i Mosehøjvej, i betydelig Afstand, og Skylden for Sammenstødet fandtes at paahvile C i saa overvejende Grad, at der ikke kunde tilkendes ham nogen Erstatning hos N, for hvis (mindre) Erstatningskrav C var frifundet af Landsretten under en anden Sag. 566

Dokumentfalsk.

Pag.

En Tiltalt anset for Forbrydelse mod Kønssædeligheden, Bedrageri og Dokumentfalsk efter Strfl. § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171	30
--	----

Dokumentforbrydelser.

En Tiltalt bl. a. anset for Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 ved kort før den 24. Juli 1939 at have formaaet en Bagermester til som Trassent og Endossent at underskrive paa en udfyldt Vekselblanket, foregivende at den skulde benyttes til Fornyelse af en løbende Veksel paa 5000 Kr., der forfaldt den 15. September 1939, og derefter den 24. Juli 1939 i Strid hermed udfyldt og den 26. Juli 1939 i en Bank til egen Fordel diskonteret Blanketten som en ny Veksel, saaledes at Bagermesteren blev yderligere vekselforpligtet for 5000 Kr., forfalden den 24. Oktober 1939	589
---	-----

Domstolene.

En af en Sagfører overfor Justitsministeriet nedlagt Paastand om Meddelelse af Førerbevis kunde ikke tages til Følge, idet Spørgsmaalet henhører under Administrationens Afgørelse, og der ikke forelaa noget Grundlag for at anse de af denne truffne Afgørelser som bestemt af ikke-saglige Grunde	78
Spørgsmaalet om Lovligheden af et af Aarhus Sundhedskommission overfor en Gaardejer i Ølsted nedlagt Forbud mod Indførelse af Mælk eller Fløde fra hans Besætning til nævnte Købstad fandtes ikke unddraget Domstolenes Bedømmelse, jfr. Grl. § 70	332
Antaget, at Domstolene ikke kunde tilsidesætte en Afgørelse af Københavns Magistrat, hvorved den i Hh. t. Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 § 301 havde skønnet, at en Person, som gennem en Aarrække havde modtaget Hjælp af Forsørgelsesvæsnets, havde Evne til af en Arv, der var tilfaldet ham, at udrede 3000 Kr. til delvis Dækning af den ham ydede Hjælp, hvilken Afgørelse ikke var blevet ændret efter Indankning for Socialministeriet. (D i s s e n s)	346
En af Justitsministeriet ved Meddelelse af Teaterbevillinger siden 1930 anvendt Praksis, gaaende ud paa, at Bevillingshaverne bandtes til at overholde forskellige kollektive Aftaler mellem Dansk Skuespillerforbund og Direktørforeningerne, hvorved Ministeriet paa ensidig Maade støttede Forbundets Planlægning af Teaterdriften og dets Medlemmers konkurrencemæssige Stilling overfor andre, fandtes at være uberettiget overfor Foreningen Danske Skuespillere — hvis Søgsmalsret anerkendtes — idet det maatte ligge udenfor de naturlige Rammer for Meddelelse af Teaterbevillinger paa den Maade at søge at virke hen til en vis Ordning af Teaterdriften og Skuespillernes Stilling ved Teatrene	382

Drosker.

Pag.

En Hotelejer og Vognmand T, der med de ham tilhørende Motorvogne, der ikke var godkendte som Drosker, havde søgt Hyre fra en ham tilhørende ved Hotellet liggende privat Plads, der efter Forhandling med Politiet var afspærret ved Anbringelse af Cementsokler, forbundne ved Jernkæder, fandtes ikke herved at have overtraadt Politivedtægten's Forbud mod at søge Hyre paa offentlig Gade, Vej eller Plads, idet Pladsen fandtes paa tilstrækkelig tydelig Maade kendetegnet som spærret for almindelig Færdsel

303

Dyrlæger.

Under Kupering af en Hingst, som Dyrlæge D foretog i Stalden paa en Gaard, blev Hingsten urolig og slog højre Bagben op over Spilbommen, saaledes at den kom til at ride paa denne. Uheldet efterlod en varig Lidelse, Hanetrit, der gjorde Hingsten uskikket til Avlsdyr. Da Aarsagen til, at Hingsten havde været i Stand til at slaa op over Bommen, antoges at være den, at D ikke havde bundet Hesten forsvarlig, blev D anset erstatningspligtig. (D i s s e n s)

507

Ejendomsret.

Efter at det af Underretten var statueret, at et K tilhørende den 15. Septbr. 1937 lyst Pantebrev var forfalden som Følge af Restance med Ydelsen i Decbr. Termin 1937 til den foranstaaende Prioritetshaver, lod K den 28. Marts 1938 gøre Udlæg i den pantsatte, D tilhørende Ejendom, som han derefter stillede til Tvangsauktion, hvor den ved 2den Auktion blev tilslaaet T. Da Vanrøgt af Ejendommen ikke var godtgjort, fandtes der i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 § 1, jfr. Lov Nr. 258 af 9. Decbr. 1936, Hjemmel for Henstand til Juni Termin 1938 med Betaling af Hovedstolen, uanset at Pantebrevet var udstedt efter Henstandslovens Ikrafttræden, og under Anke blev Ud lægsforretningen og Auktionen samt Auktionsskødet til T ophævet, idet der ikke fandtes Grundlag for at statuere, at der var sket en Eksstinktion af D's Ret til Ejendommen. D dømtes til at godtgøre T nogle Udgifter bl. a. til Renter og Skatter vedrørende Tiden forinden T's Overtagelse af Ejendommen, men for et Erstatningskrav fandtes intet Grundlag, og nogen Tilbageholdsret anerkendtes ikke for T m. H. t. hans Krav mod D

239

Under en Straffesag blev en Tiltalt anset for Overtrædelse af Strfl. § 203 ved Benyttelse af et Farvespil, hvorhos Farvespillet blev konfiskeret. Under Anke i den borgerlige Retsplejes Former, iværksat af den Person, som med Ejendomsforbehold havde solgt Spillet til den Tiltalte, og som ikke havde noget Ansvar for den begaaede Lovovertrædelse, blev Konfiskationen ophævet, idet Hjemlen for Konfiskationen maatte søges i Strfl. § 71, Stk. 1, Nr. 1 — ikke Nr. 2 — og derfor hindredes af det tagne Ejendomsforbehold. (D i s s e n s).

325

For at hjælpe sin Fader Bygmester N udstedte O, der arbejdede i N's Virksomhed, for en N paahvilende Gæld, Skadesløsbrev til Kreditor. N overdrog derpaa forskellige ham tilhørende Maskiner m. m. til O. Da der maatte gaas ud fra, at Overdragelsen af Effekterne, der var forblevet i N's Besiddelse, til O ikke var nogen endelig Overdragelse til Eje, men udelukkende var sket for at sikre O for det Tilfælde, at Skadesløsbrevet blev gjort gældende mod ham, og da Reglerne om Stiftelse af Underpant i Løsøre ikke var iagttaget, var Overdragelsen ikke til Hinder for, at en af N's Kreditorer gjorde Udlæg i Effekterne

632

Eksekution.

P, der havde faaet et Ejerpantebrev paa 36.000 Kr. i Haandpant, lod uden Dom eller Forlig foretage Udlæg i den pantsatte Ejendom, idet han som Bevis for Gældens Størrelse henviste til to Domme for Vekselgæld paa ialt ca. 41.000 Kr. Da Forfaldstiden for Pantebrevet ikke saas at være indtraadt paa nogen af de i Rpl. § 478, Stk. 1, Nr. 3, omhandlede Maader, og da Skyldneren ikke havde anerkendt Gældens Størrelse, jfr. § 478, Stk. 1, Nr. 4, og de afsagte Vekselomme ikke kunde erstatte en Anerkendelse, blev Forretningen ophævet.

7

Entreprise.

En Muremester M havde i Forening med to Arkitekter stiftet et Aktieselskab S til Køb og Bebyggelse af en Grund og havde indgaaet Entreprisekontrakt med S om Murerarbejdet. I Anledning af at M havde berigtiget en Del af den af ham tegnede Aktiekapital ved Modregning med en Del af Entreprisensummen, udtalt af Landsretten, at det ikke fandtes godtgjort, at han paa det paagældende Tidspunkt havde haft en Fordring paa S, som han uden Hensyn til Aktieselskabslovens § 31 havde kunnet bringe i Modregning som sket

627

Erstatning.

Da Dækslet over en paa en Gaardsplads værende Brønd paa Grund af Svampeangreb havde været uforsvarligt, blev Gaardejeren — der maatte antages at have haft Lejlighed til at konstatere Dækslets Tilstand — anset erstatningspligtig i Anledning af, at en for en Vogn spændt Hest kom af Dage ved at træde gennem Dækslet en Vinterdag, da Gaardspladsen var dækket af Sne, saaledes at Kusken ikke havde kunnet se Dækslet

1

Ved Nedstigningen fra Udsigtspladsen i et kommunalt Anlæg i Kolding snublede den 50-aarige Fru A paa Trappen — der bestod af Jordtrin, støttet af Brædder — antagelig ved at et Trin under hende skred ud som Følge af, at et Brædt gik itu, og hun faldt ned og paadrog sig en Læsion af det ene Ben. Da det maatte anses godtgjort, at Trappen, der ikke var for-

	Pag.
synet med Rækværk, men kun med en udspændt Staaltraad, ikke havde været i forsvarlig Stand, fandtes Kommunen ansvarlig for den skete Skade, og der tilkendtes A, der i over 3 Maaneder havde maattet holde Sengen, 500 Kr. for Svie, Smerte og nogen Invaliditet (traumatisk Neurose) foruden Erstatning for positive Udgifter, derunder til huslig Hjælp. (Dissens)	21
En Rentier — tidligere Gaardejer — som mistede sin Hustru ved, at hun blev paakørt af et Par løbske Heste, havde ikke Krav paa Erstatning for Tab af Forsørger eller Godtgørelse for Forstyrrelse af Stilling og Forhold i Hh. t. § 15 i Ikrafttrædelsesloven af 15. April 1930	40
A, der skulde hente nogle Ølkasser paa et Bryggeri, havde kørt sin Vogn ind i en noget skraa Stilling foran den fra Lageret førende Transportør. Han stillede sig derfor, da han skulde modtage Kasserne, med højre Fod paa Vognladdet og venstre Fod paa Jernkanten af Transportørens af Ruller bestaaende stationære Del, der var i Højde med Vognladdet. Da han vilde svinge en med Transportøren kommende Kasse over paa Vognen, gled hans venstre Fod, og han brækkede Benet. Da Ulykken ikke kunde tilskrives nogen Mangel ved Transportørens Indretning, fik A, der selv havde handlet let-sindigt, ikke tilkendt Erstatning	73
N, der var ansat som Undermaskinmester paa et mindre Elektricitetsværk V, mistede højre Øje ved at en Splint fra en Hammer en Dag, da han i V's Smedie efter Ordre var ved at smede en Topnøgle, sprang op i Øjet. Det var ubestridt, at Hammeren var defekt, og at der var udvist Forsømmelighed af den i Smedeværkstedet ansatte Smed, som ikke havde draget Omsorg for at faa den defekte Hammer erstattet med en anden; men denne Forsømmelse fandtes under Hensyn til Smedens Stilling som Arbejdsfælle til N ikke at kunne begrunde nogen Erstatningspligt for V, der havde tegnet lovpligtig Ulykkesforsikring, og da der ikke iøvrigt skønnedes at være udvist uforsvarligt Forhold, blev V irifundet for N's Erstatningskrav. (Dissens)	153
Under et Besøg, som Børnene fra Københavns Kommunalærerforening K's Feriehjem i Lohals under Opsyn af deres Lærere aflagde paa en Gaard, kom bl. a. A til Skade ved, at en 11-aarig Dreng D under en af Gaardens Forretningsfører F foretaget Demonstration i Gaardens Kontrolrum væltede en Svovlsyreballon. F havde straks, da Børnene kom ind i Rummet, advaret mod at røre ved Beholderen, og D blev anset erstatningspligtig, fordi han var traadt op paa Kanten af den Jernkurv, hvori Beholderen var anbragt. Derimod blev der ikke paalagt K eller Gaardens Ejer Erstatning, uanset at der var givet de 40—50 Børn Adgang til det forholdsvis lille Rum, uden at Syreballonen var fjernet eller særlig sikret. A fik	

- foruden Erstatning for Svie, Smerte og Vansir tilkendt Erstatning for et tabt Skoleaar 333
- Ved et Brud paa en af Kommunens Fjernopvarmningsledninger foretog Brandvæsnet B Tømning af en Varmebrønd paa den Maade, at en Brandsprøjte opsugede det varme Vand, der derefter gennem en Slange pumpedes til en Kloakbrønd i den modsatte Side af Gaden, hvor en Brandmand holdt Slangen, hvis Ende var stukket ca. 1 m ned i Brønden. Under Tømningen sprang Slangen op af Brønden, og det varme Vand oversprøjtede bl. a. to Smaapiger paa 5 og 9 Aar. Da Slangen burde have været bedre sikret under Arbejdet i den ikke aispærrede Gade, blev B anset erstatningspligtig.
- Børnene, der havde faaet meget alvorlige Forbrændinger og havde henligget flere Maaneder paa Hospital, fik i Erstatning for Svie, Smerte og Invaliditet, anslaaet til henholdsvis 10 og 12 pCt., tilkendt 4000 og 5000 Kr. 421
- En Sag om Fastsættelse af Erstatningen til en Motorcyklist, der havde paadraget sig et alvorligt Brud paa Kraniet ved at styrte med sin Motorcykel, som Følge af at en Cyklist var drejet ind foran ham med sin Cykel 462
- Under Kupering af en Hingst, som Dyrlæge D foretog i Stalden paa en Gaard, blev Hingsten urolig og slog højre Bagben op over Spilbommen, saaledes at den kom til at ride paa denne. Uheldet efterlod en varig Lidelse, Hanetrit, der gjorde Hingsten uskikket til Avlsdyr. Da Aarsagen til, at Hingsten havde været i Stand til at slaa op over Bommen, antoges at være den, at D ikke havde bundet Hesten forsvarlig, blev D anset erstatningspligtig. (D i s s e n s) 507
- C der kom cyklende med ret stærk Fart og uden Brug af Bremsen ad Mosehøjvej, der skraaner stærkt nedad mod sin Udmunding i Vilvordevej, stødte ved Udmundingen sammen med en anden Cyklist N og kom ved Faldet ret alvorligt til Skade. C havde set N, der skulde svinge ind i Mosehøjvej, i betydelig Afstand, og Skylden for Sammenstødet fandtes at paahvile C i saa overvejende Grad, at der ikke kunde tilkendes ham nogen Erstatning hos N, for hvis (mindre) Erstatningskrav C var frifundet af Landsretten under en anden Sag. 566
- Ved Salg til K af en fast Ejendom afgav Sælgeren S udtrykkelig Garanti for, at »der ikke ved Overtagelsen findes Husbukke eller Svamp i Ejendommen med Paataaleret i et Aar efter Overtagelsen«. Et halvt Aar senere konstateredes det, at der havde været et lettere Angreb af Husbukke, der dog ikke havde beskadiget Tømmer og Træværk væsentlig, og for hvis Genoplussen Muligheden maatte anses for yderst ringe. Muligheden for en Værdiforringelse af Ejendommen i udbedret Stand fandtes at være saa ringe og at bero paa saa usikre Momenter, at S ikke kunde tilpligtes at yde K Erstatning herfor, ej heller til Dækning af Udgifterne til en Husbukkeforsikring. 574

To Lodsejere L, der havde undladt at opfylde den dem efter et Aaregulativ paahvilende Pligt til at fjerne en udfor deres Ejendomme tilflydt Dynge Grøde, anset ansvarlige for den Skade, ca. 10.000 Kr., som Fiskeriforpagter F havde lidt ved, at Fiskene i seks ved en Opstemning længere nede ad Aaen indrettede Fiskedamme var døde som Følge af, at Dyngen var flydt ned og havde spærret for Tilførslen af friskt Vand fra Aaen. Under særlige Hensyn til at selv en ganske kortvarig Standsning af Vandtilførslen kunde medføre Skade af et betydeligt Omfang, fandtes det at maatte lægges F til Last, at han ikke havde truffet særlige Foranstaltninger for at undgaa Skader, og L tilpligtedes herefter kun at bære $\frac{2}{3}$ af Tabet. (D i s s e n s)

659

Faderskab.

Et af M udenfor Ægteskab født Barn kunde være avlet i Tiden fra noget før Midten af Decbr. 1936 til noget før Midten af Febr. 1937. Efter M's Forklaring havde hun haft Samleje med F₁ Natten 10.—11. Febr. 1937, hvilket erkendtes af F₁, hvis Faderskab ikke kunde udelukkes efter Blodtypebestemmelserne. Endvidere havde M i Avlingstiden haft et — muligt ikke fuldbyrdet — Samleje med F₂, hvis Faderskab var uforeneligt med MN-Systemet, dog med en ringe Mulighed for Tilfælde af et (upaaviseligt) N₂-Anlæg hos F₂. F₁, hvis Faderskab efter Retslægeraadets Erklæring ikke ganske kunde udelukkes — om end en antropologisk Undersøgelse noget svækkede Muligheden — blev dømt, medens F₂ blev frifundet for at yde Underholdsbidrag. (D i s s e n s)

59

Ifølge en ugift Moder M's Forklaring havde hun i Barnet B's Avlingstid haft Samleje med to Mænd F₁ og F₂. De erkendte begge at have haft Samleje med M, men efter deres noget usikre Forklaringer skulde Samlejerne falde udenfor Avlingstiden. Ved Landsrettens upaaankede Dom blev F₂ paa Grundlag af M's Forklaring dømt til at alimentere, uanset at hans Faderskab var uforeneligt med MN-Systemet — dog med Angivelse af en overordentlig ringe Fejlmulighed for det Tilfælde, at en ikke-paaviselig N₂-Egenskab skulde foreligge hos B. F₁, for hvis Vedkommende Sagen ved Landsretten var faldet ud til hans Ed, blev, da M's Forklaringer fandtes væsentlig bestyrkede, dømt pure til at alimentere

182

M paastod F tilpligtet at svare Bidrag til et af hende den 23. Juli 1938 udenfor Ægteskab født Barn, idet hun hævdede at have haft Samleje med B Natten efter den 7. Oktober 1937, hvilken Dag ifølge Erklæring fra Retslægeraadet faldt lige paa Grænsen af den beregnede Avlingstid. B hævdede overensstemmende med sin nuværende Hustru H, at han tilbragte nævnte Nat paa H's Værelse og senest at have haft Samleje med A den 26. September 1937. B blev frifundet, idet hans

Benægtelse af at have haft Samleje med A i Avlingstiden ogsaa iøvrigt fandtes bestyrket. (D i s s e n s) 722

Firma.

Antaget at Firmanavnet »Firmaet Københavns Hypotekbørs ved K. T. Jeppesen« var stridende mod Firmalovens § 10, 1. Stk., 2. Pkt. 534

Fiskedamme.

To Lodsejere L, der havde undladt at opfylde den dem efter et Aaregativt paahvilende Pligt til at fjerne en udfor deres Ejendomme tilflydt Dyngge Grøde, anset ansvarlige for den Skade, ca. 10.000 Kr., som Fiskeriforpagter F havde lidt ved, at Fiskene i seks ved en Opstemning længere nede ad Aaen indrettede Fiskedamme var døde som Følge af, at Dyngen var flydt ned og havde spærret for Tilførslen af friskt Vand fra Aaen. Under særlige Hensyn til at selv en ganske kortvarig Standsning af Vandtilførslen kunde medføre Skade af et betydeligt Omfang, fandtes det at maatte lægges F til Last, at han ikke havde truffet særlige Foranstaltninger for at undgaa Skader, og L tilpligtedes herefter kun at bære $\frac{2}{3}$ af Tabet. (D i s s e n s) 659

Fiskeri.

Selv om en Fisker B i Tidsrummet fra Udsættelsen af hans Bundgarn i Juli 1938 havde haft disse forsvarligt afmærkede og paa behørig Maade udøvet Fiskeri paa en angiven Plads, kunde det — idet Beskyttelsesreglen i Saltvandsfiskerilovens § 4 maa forstaaes i Ovsst. m. de i § 5 givne specielle Bestemmelser om Bundgarn — ikke antages, at han derved havde erhvervet nogen Ret til efter Fiskesæsonens Afslutning den 31. Decbr. 1938 at hindre en anden Fisker A i at erhverve Fortrinsret til Bundgarnsfiskeri paa Pladsen efter de derom gældende Regler. Da A, der den 1. Jan. 1939 havde anbragt sin Mærkepæl ved Pladsen og en Ugestid senere havde nedrammet sine Bundgarnspæle, saaledes havde haft samme Ret som B til at indtage og afmærke Pladsen til Bundgarnsfiskeri, blev han frifundet for Tiltale af B 16

Ejeren af en Fangsindretning i Taaning Aa, bestaaende af en Aalekiste med Stemmeværk, var tiltalt for Overtrædelse af § 17, 1. Stk., i Lov Nr. 94 af 31. Marts 1931 for at have udsat de af ham fangede Undermaalsaal i Skanderborg Sø og i det hele ovenfor Stemmeværket. Han antoges imidlertid ikke herved at have overtraadt den nævnte Bestemmelse om Udsættelse af Undermaalsfisk i »frit Vand« 319

Forbud.

Spørgsmaalet om Lovligheden af et af Aarhus Sundhedskommission overfor en Gaardejer i Ølsted nedlagt Forbud mod

Indførelse af Mælk eller Fløde fra hans Besætning til nævnte Købstad fandtes ikke unddraget Domstolenes Bedømmelse, ifr. Grl. § 70	332
--	-----

Foreninger.

Kgl. Dansk Automobilklub, for hvilken Kongen fra 1912 er Protektor, har siden dens Start i 1901 som Kendetegn benyttet et Mærke, hvori det mindre danske Vaaben indgaar som Bestanddel. Kendetegnet, der i 1920 er optaget i Foreningsregistret og paany registreret 1928 uden Indsigelse, er blevet benyttet almindeligt gennem en lang Aarrække, bl. a. som Vognmærke, af saavel Statsmyndigheder som Kongehusets Medlemmer uden Indsigelse fra det Offentliges Side. Antaget, at Klubbens Brug af nævnte Kendetegn maatte anses stiltiende godkendt af de vedkommende Statsmyndigheder, og at den derfor havde Krav paa Fornyelse af Registreringen ved Beskyttelsestidens Udløb. (D i s s e n s)	185
Paa Grund af en Konflikt mellem Glarmesterlauget (L) og Glas-Importørforeningen (I) undlod L's Oldermænd (O) til I at indsende de af forskellige Medlemmer, deriblandt S, til ham afgivne Forpligtelseserklæringer vedrørende Indkøb af Glas hos I. Indsendelse af disse Erklæringer var en Betingelse for, at der kunde opnaas Bonus ved Indkøb hos I, og S sagsøgte nu O til Erstatning for tabt Bonus. Da Hensigten med O's Tilbageholdelse af Erklæringerne var at lægge et Pres paa I for at opnaa en for L tilfredsstillende Løsning af Konflikten, og da Fremgangsmaaden, om hvilken der var givet Medlemmerne Besked, var godkendt i saa Henseende af L's Bestyrelse og ikke paa noget Punkt var i Strid med gældende Vedtægter, blev O, der kun havde ladet sig lede af saglige Motiver, frifundet	202
A, der havde aflagt Svendep prøve som Tømrer, men var oplært i en blandet Tømrer- og Snedkerforretning ved begge Fag og i en Aarrække havde været beskæftiget med Snedkerarbejde, søgte Optagelse i Bygningssnedkernes Fagforening (B) i Anledning af, at der var lovet ham Beskæftigelse ved Parketlægning, hvori han var Specialist. Da B's Love som Betingelse for Optagelse krævede Svendebrev eller Lærebrev som Snedker, ansaa B berettiget til at nægte A Optagelse. (D i s s e n s)	577
Paa Grund af en Forveksling af Kontortidene kom A, der i 19 Aar havde været Medlem af Dansk Litografisk Forbund F, sidste Indbetalingsdag for en Kontingentrestance for sent med Betalingen af Beløbet. Samme Dag anmodede han telefonisk F's Forretningsfører om at maatte bringe Beløbet, men fik Afslag og blev i Hh. t. en Bestemmelse i Vedtægterne udelukket af F., saaledes at han kunde blive genoptaget med Stilling som nyt Medlem. Antaget, at F's Interesse i at indtage et saadant Standpunkt overfor A's Interesse i at bevare de	

ved hans langvarige Medlemsskab i F erhvervede betydningsfulde økonomiske Fordele, ikke havde en saadan Vægt, at F havde haft tilstrækkelig Føje til at iværksætte Udslettelsen.. 655

Forsikring.

Amtets Ansvar for en Skade, som skyldtes en Grusbunkes Henliggen paa Kørebanen af en Amtsvej, nedsattes ikke i Hh. t. Forsikringsaftalelovens § 25 75

Antaget, at den for en Auktionsleder, der tillige var Inkassator, i Hh. t. Lov Nr. 132 af 16. April 1935 § 5, 2. Stk., tegnede Ansvarsforsikring ogsaa dækkede for Tab, som Auktionsrekvirenterne havde lidt ved, at han ikke havde afregnet de af ham indkasserede Auktionskøbesummer. — Forsikringen antoges at dække Tab lidt af Rekvirenter, hvis Effekter var indleveret før Auktionslederbesikkelsens Tilbagekaldelse, selv om de først var solgt senere 254

S solgte til K en Grund saaledes, at K tillige skulde overtage den S for nedbrændte Bygninger tilkommende Erstatning 85.528 Kr., hvoraf 40.000 Kr. angaves udbetalt S à conto »saaledes at K vil have at udrede til S 45.528 Kr.«. Imidlertid var de 40.000 Kr. kun udbetalt mod Bankgaranti og paa Betingelse af Genopbygning inden et Aar. Dette var ikke meddelt K og kunde ikke forudsættes taget i Betragtning af denne, der regnede med en 5 Aars Frist til Genopbygning. Da S ikke tilbød at bære Udgifterne ved Opretholdelsen af Forskudsudbetalingen, kunde K ikke have Pligt til at træffe Foranstaltninger hertil, og uanset at S som Følge heraf maatte betale de 40.000 Kr. tilbage til Brandforsikringen, kunde S ikke forlange, at K nu skulde udrede Beløbet, der først senere vilde blive stillet til Raadighed af Brandforsikringen. (Dis- s e n s) 557

Under et Skib S's Reparation paa et Værft V forvoldtes ved Fejl begaaet af V's Folk Brandskade paa S, der var kaskoforsikret. Under særlig Hensyn til at Skaden var forvoldt under V's Udførelse af et kontraktmæssig overtaget Arbejde, under hvilket S var overgivet i V's Varetægt, fandtes der ikke Grund til at anvende Bestemmelsen i F.A.L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt.

Ifølge Kaskoforsikringen kunde der i Forsikringssummen fradrages ca. 4000 Kr. for Fornyerelser, men i Mangel af nærmere Oplysninger om Arten af de paagældende Reparationer m. v. ansaas det ikke godtgjort, at disse havde tilført S en Værdiforøgelse, som V kunde regne sig til Gode 679

Forsorg, offentlig.

Antaget, at Domstolene ikke kunde tilsidesætte en Afgørelse af Københavns Magistrat, hvorved den i Hh. t. Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 § 301 havde skønnet, at en Person, som gennem en Aarrække havde modtaget Hjælp af Forsørgelsesvæsnet,

havde Evne til af en Arv, der var tilfaldet ham, at udrede 3000 Kr. til delvis Dækning af den ham ydede Hjælp, hvilken Afgørelse ikke var blevet ændret efter Indankning for Socialministeriet. (D i s s e n s)

346

Da Isoleringsarbejder I, der i længere Tid havde modtaget Hjælp af Ballerup-Maaløv Kommune K, forlod et ham anvist Arbejde, lod K's sociale Udvalg U ham med Politiets Bistand anbringe paa en Arbejdsanstalt A, hvilken Anbringelse senere godkendtes af Amtet og Arbejds- og Socialministeriet M. Antaget, at Forsorgslovens § 45, jfr. § 30, smh. med § 36, ogsaa under Hensyn til den tidligere Retstilstand, maatte forstaaes saaledes, at U, — der ved I's Anbringelse paa A havde haft Føje til at gaa ud fra, at han og hans Familie vedblivende var trængende og ønskede Hjælp hos K, — havde været berettiget til at henvise ham til at modtage Hjælpen ved tvungen Indlæggelse paa A. Idet det derhos ikke var godtgjort, at Opholdet paa A var blevet udstrakt længere end Forsørgelsesformaalet krævede, frifandtes K og M under en til Underkendelse af Indlæggelsens Lovlighed m. v. anlagt Sag. (D i s s e n s)

726

Forsøg.

Frakendelse af Førerretten efter Motorlovens § 42 fandt Sted, skønt Tiltalte alene havde forsøgt at starte Automobilet i den Hensigt at køre en Tur

236

Forvaringsanstalter.

En af en Domfældt fremsat Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Forvaringsanstalten paa Sundholm afslaaet

582

Forældelse.

Et Krav, der støttedes paa, at en Arbejdsgiverforening ved sin Optræden for en Part under en Arbejdskonflikt — bl. a. for den faste Voldgiftsret — havde udvist Forsømmelighed ved Udførelsen af det overenskomstmæssige Hverv til Varetagelse af Partens Medlemsinteresser i den paagældende Situation, antoges at omfattes af Lov Nr. 274 af 22. Decbr. 1908 § 1, Nr. 1 e

127

A havde i 1913, medens han boede i Altona, paataget sig en Kautionsforpligtelse overfor en derboende Købmand K og var s. A. som Selvskyldnerkautionist blevet dømt til at betale 10.000 M. in solidum med Hoveddebitor. Denne Fordring blev under en af K mod A ved tysk Ret anlagt Sag, hvorunder A gav Møde, i Hh. t. tysk Rets Regler om Aufwertung ved Dom af 15. Juni 1938 omskrevet til 2500 Rm. Den tyske Dom havde ikke bindende Virkning her i Landet, men det antoges, at Spørgsmaalet om Forældelse af Fordringen, der ansaas med Rette omskrevet som nævnt, maatte afgøres efter tysk Ret — hvorefter den ikke var forældet, jfr. B. G. B. § 218 —

Pag.

uanset at A, der er dansk Statsborger, havde og i over 20 Aar før Sagens Rejsning havde haft Bopæl her i Landet. (Dissens) 199

En Køber af en Forretning K, der hævede Handlen, medtog ved Fraflytningen Inventar og Varelager, over hvilket Sælgeren S havde forbeholdt sig Ejendomsret, og efter Varsel til S realiserede K det medtagne, der efter hans egen Vurdering havde en Værdi af 1425 Kr., for 475 Kr. S's Erstatningskrav i denne Anledning ansaas forældet i Medør af Lov Nr. 274 af 22. Decbr. 1908 § 1, Nr. 1 a 563

Fremmede Domstolsafgørelser.

A havde i 1913, medens han boede i Altona, paataget sig en Kautionsforpligtelse overfor en derboende Købmand K og var s. A. som Selvskyldnerkautionist blevet dømt til at betale 10.000 M. in solidum med Hoveddebitor. Denne Fordring blev under en af K mod A ved tysk Ret anlagt Sag, hvorunder A gav Møde, i Hh. t. tysk Rets Regler om Aufwertung ved Dom af 15. Juni 1938 omskrevet til 2500 Rm. Den tyske Dom havde ikke bindende Virkning her i Landet, men det antoges, at Spørgsmaalet om Forældelse af Fordringen, der ansaas med Rette omskrevet som nævnt, maatte afgøres efter tysk Ret — hvorefter den ikke var forældet, jfr. B.G.B. § 218 — uanset at A, der er dansk Statsborger, havde og i over 20 Aar før Sagens Rejsning havde haft Bopæl her i Landet. (Dissens) 199

Fremmed Ret.

A havde i 1913, medens han boede i Altona, paataget sig en Kautionsforpligtelse overfor en derboende Købmand K og var s. A. som Selvskyldnerkautionist blevet dømt til at betale 10.000 M. in solidum med Hoveddebitor. Denne Fordring blev under en af K mod A ved tysk Ret anlagt Sag, hvorunder A gav Møde, i Hh. t. tysk Rets Regler om Aufwertung ved Dom af 15. Juni 1938 omskrevet til 2500 Rm. Den tyske Dom havde ikke bindende Virkning her i Landet, men det antoges, at Spørgsmaalet om Forældelse af Fordringen, der ansaas med Rette omskrevet som nævnt, maatte afgøres efter tysk Ret — hvorefter den ikke var forældet, jfr. B.G.B. § 218 — uanset at A, der er dansk Statsborger, havde og i over 20 Aar før Sagens Rejsning havde haft Bopæl her i Landet. (Dissens) 199

Funktionærer.

I en Engagementskontrakt af 1. Maj 1939 hed det: »De 3 første Maaneder er Opsigelsesfristen 1 Uge.« Denne Affattelse af Kontrakten, ovstm. med Funktionærlovens § 2, 3. Stk., fandtes ikke at give tilstrækkelig Grund til at anvende det kortere Varsel, medmindre ogsaa Ophør af Engagementet fandt Sted indenfor de tre Maaneder. (Dissens) 4

- De i Københavns Frihavn i Hh. t. et af Handelsministeriet udfærdiget Regulativ fastansatte Vejere, der antages af en Vejerforstander med Magistratens Godkendelse og lønnes af Frihavnsselskabet (F) med en Kombination af Ugeløn — stigende med Ancienniteten — og Akkordløn i Ovsst. m. den mellem F og Dansk Kontormedhjælperforbund oprettede kollektive Overenskomst, maatte efter en samlet Vurdering af deres hele Stilling anses som Funktionærer. De i den kollektive Overenskomst fastsatte Regler om Fradrag i Ugelønnen for Sygedage, antoges herefter at maatte vige for de i Funktionærloven givne Bestemmelser om Lønning i Sygdomstilfælde, jfr. Lovens §§ 5 og 13, uanset at Overenskomsten var oprettet før Loven 33
- Lignende Afgørelse m. H. t. de i Københavns Frihavn ansatte ugelønnede Afskrivere 37
- En provisionslønned Repræsentant, som fik Provision af ethvert Salg i det ham tildelte Distrikt, uden Hensyn til om han selv havde bragt Salget i Stand, naar han dog havde bearbejdet Kunden, antoges ikke at have noget Lønkrav for en Sygdomsperiode, selv om han maatte anses som Funktionær i Lovens Forstand 206
- Antaget, at Lov Nr. 168 af 13. April 1938 § 2 maa forstaaes saaledes, at der ved Aftaler indgaaede efter Lovens Ikrafttræden i Mangel af modstaaende Vedtagelse ikke kan kræves andre Varsler end de i Paragraffen fastsatte.
- En Tilkendegivelse til en Funktionær om, at han maatte fratræde sin Stilling straks, efterfulgt af en Diskussion om Funktionærens Ret til Varsel, kunde ikke, da Funktionæren ca. 1½ Maaned senere pludselig blev afskediget, uden at hans Fratrædelse i Mellemtiden havde været drøftet, betragtes som en Opsigelse 231
- Den i Funktionærlovens § 6 indeholdte Regel om, at Indkaldelse til Efteraarsmanøvrer eller andre kortere Indkaldelser betragtes som lovligt Forfald for Funktionæren, kunde ikke finde Anvendelse paa de i Henhold til Hærlovens § 93 stedfundne Indkaldelser af ubestemt Varighed til Sikringsstyrken, hvilke Indkaldelser i heromhandlede Henseende maatte sidestilles med den første Indkaldelse til Aftjening af Værnepligt. 280
- Selv om en Montør M, der af sit Firma havde været udsendt til Indien, bl. a. for at efterse en Maskine for en Kunde, ikke uden udtrykkelig Aftale havde Krav paa et bestemt Beløb i Dagpenge, fandtes den Omstændighed, at han havde beregnet sig 20 Ruppies pr. Dag — hvilket laa noget over den faktiske Gennemsnitsudgift — dog ikke at berettige Firmaet til at afskedige ham uden Varsel, idet han under en tidligere Rejse til Indien havde faaet godtgjort Opholdet med 20 Ruppies pr. Dag, ligesom Firmaet uden Protest havde modtaget hans Opgørelse, hvoraf klart fremgik, at han havde beregnet sig

Pag.

- 20 Ruppies pr. Dag. I den M tilkendte Erstatning skete der Fradrag for den Besparelse, M havde indvundet ved at have haft delvis vederlagsfrit Ophold i Indien hos Kunden 399
- Uanset om en hos et Firma P i Købbyen ansat Salgschauffør C, hvis Arbejde dels bestod i Optagelse af Bestillinger, dels i Udkørsel med Varer, maatte kunne anses at have været Funktionær hos P — hvilket ikke var antaget af Sø- og Handelsretten — fandtes hans Enke ikke at have Krav paa Løn i Hh. t. Funktionærlovens § 7, idet P i Eftersommeren 1938, da der forelaa Misligheder fra C's Side, havde foretaget en saadan Afbrydelse af Forholdet til C, at Betingelserne efter nævnte Paragraf om tre Aars Ansættelse ikke var opfyldt. 516
- F, der havde været ansat som Fuldmægtig hos en Grosserer G siden 1930 paa forskellige Kontrakter, blev den 30. Septbr. 1938 i Anledning af Funktionærlovens Ikrafttræden opsagt til Fratrædelse til 1. Novbr., men Opsigelsen toges tilbage mod, at F selv opsagde til 31. Decbr. 1938. Den 23. Decbr. s. A. engageredes F igen, idet Forholdet samtidig opsagdes til Op-hør 31. Decbr. 1939, forsaavidt det ikke allerede forinden var opsagt. — G fandtes at have været uberettiget til den 31. Decbr. 1939 at afskedige F uden Varsel, idet det maatte antages, at Engagementet i Virkeligheden — bortset fra Misligholdelse — var paaregnet fortsat paa ubestemt Tid, og at Formaalet med Aftalen af 23. Decbr. 1938 alene havde været at give G Mulighed for at undgaa Funktionærlovens Bestemmelser om Opsigelsesvarsel. (D i s s e n s) 553
- De i General Motors Reservedelslager ansatte »Pickere«, der var Medlemmer af Støberiarbejdernes Forbund og lønnedes med Maanedsløn, og hvis Arbejde væsentligst bestod i efter Ordre og Anvisning fra Kontoret at fremtage Reservedele fra deres Plads paa Lageret og henbringe Delene til Indpakningspersonalet, ansaas ikke for Funktionærer 590

Færdsel.

- Højesteret tog under Anke af en Politisag Stilling til om en privat Plads kunde anses for spærret for almindelig Færdsel. 303

Færøerne.

Et Olieselskab S, som i Thorshavn ejede et »Ocean-Tank-anlæg«, opført paa lejet Grund, havde som Agent og Forvalter af Anlægget antaget en derboende Købmand A, som modtog og udleverede Varerne mod et Vederlag af 2 Kr. pr. Ton. I de fleste Tilfælde foregik Leverancerne direkte til Skibene gennem Ledninger fra Tankanlægget. Hvad enten A's Udleveringsvirksomhed opfattedes som en Række ved Tankanlægget afsluttede Salg fra S til Skibene, eller saaledes at Salgene først afsluttedes med A som Køber og derefter mellem denne og Skibene, fandtes S at drive en stedlig Erhvervsvirksomhed, knyttet til dets derværende Salgsindretninger,

og S ansaas derfor skattepligtig til Thorshavn Kommune i Medfør af Lov Nr. 76 af 12. Marts 1923 § 24. (Dissens).... 107

Fæste.

Spørgsmaal om Stadfæstelse af fire gamle Arveforpagtningskontrakter paa Slotsmøllen i Aabenraa 222

Gaver.

En 70-aarig Enke E, der sad i uskiftet Bo med en Søn S og en Datter D, overdrog ved Skøde af 29. Juni 1939 sin ubehæftede Ejendom til D for Ejendomsskylden 4500 Kr., hvoraf 2500 Kr. berigtigedes ved, at D og hendes Mand tilsikrede E to Stuer og Pleje m. v. Resten af hendes Levetid, medens 2000 Kr. angaves at være en Gave, der skulde ækvivalere en tidligere Udbetaling til S paa 2000 Kr. E, der havde en Hjertelidelse, døde 3. Juli, og 3 Uger senere solgte D Ejendommen for 6000 Kr. I Betragtning af, at D havde maattet regne med, at Forpligtelsen overfor E, hvis Død ikke havde kunnet forudses som nær forestaaende, kunde blive ret byrdefuld, at Ejendommens Værdi næppe kunde ansættes højere end 5000 Kr., og at S tidligere havde faaet en Forstrækning paa 2000 Kr., kunde Dispositionen ikke kræves omstødt i Hh. t. Lov af 20. April 1926 § 6, 2. Stk. (Dissens) 501

En Sag om hvorvidt en V af en 85-aarig fhv. Kommunalarbejder N overleveret Bankbog, hvorpaa V efter meddelt Fuldmagt to Gange havde hævet Beløb, og som ved N's Død endnu var i hans Besiddelse, var overdraget ham af N paa en for en legal Arving bindende Maade. Ved Dommen forkastedes et af V fremsat Anbringende om, at der mellem ham og N var indgaaet en gensidig bebyrdende Kontrakt, hvorved han havde paataget sig at forsørge og passe N, saalænge denne levede, med Ret til at beholde, hvad der ved hans Død indestod paa Bogen. Der fandtes derhos ikke at være Grundlag for at antage, at N ved at tillade V at beholde Bankbogen i sin Varetagt skulde have tilsigtet endelig at overføre det paa Bogen indestaaende Beløb til V som Gave, og da det derhos var oplyst at saavel N som V havde opfattet Forholdet saaledes, at N var beføjet til til eget Brug at hæve paa Bogen saavel af Hovedstol som af Renter, maatte det af V paaberaabte Tilsgagn om, at den Del af Kapitalen, som maatte være i Behold ved N's Død, skulde tilfalde V, anses som en under Arveforordningens § 30 henhørende Disposition, som ikke mod den legale Arvings Protest kunde opretholdes 687

I 1925 overgav Grosserer A til Fru B, der i et Par Aar havde styret hans Hus, og til hvem han stod i Forhold, en Skrivelse, hvorefter det til enhver Tid paa en nærmere betegnet paa C's Navn lydende Sparekassebog indestaaende indtil et Beløb af ca. 7500 Kr. ved A's Død skulde tilhøre Ihændehaveren af Skrivelsen. Samtidig indsatte A ca. 2500 Kr. paa Bogen, som

han overgav til C, der ved en Paategning paa Skrivelsen havde erklæret sig indforstaaet med denne. Overfor B og C fremsatte A Udtalelser om, at han vilde sikre B. I Tiden indtil Juni 1936 indsatte A yderligere Beløb, saaledes at der ved hans Død i 1939 paa Bogen indestod henvend 7500 Kr. Antaget, at A havde afskaaret sig fra at raade over Bogens Paalydende, saaledes at der forelaa en i Forhold til Kreditorerne i hans insolvente Dødsbo bindende Disposition

732

Handel.

En Kjølefabrikant S, der ved Bekræftelse den 1. Sept. 1939 af en Ordre paa Georgette havde taget Forbehold m. H. t. Fremskaffelse af de nødvendige Raamaterialer, fandtes at have godtgjort Umuligheden af at fremskaffe det nødvendige Garn, idet der kunde bortses fra Levering fra indenlandske konkurrerende Væverier. S ansaas herefter fritaget for Leveringspligten, hvorved bemærkedes, at der ikke var Grund til at antage, at S ikke havde fordelt sin Beholdning ligeligt ...

600

K, der til successiv Levering havde købt et større Parti engelske Lammearme, hvoraf Partier leveredes 6., 15. og 22. Decbr. 1939, søgte, efter at have brugt og betalt ca. 1½ Td. af de leverede Tarme, den 27. Decbr. — paa hvilket Tidspunkt K havde sikret sig Tarme fra en anden Leverandør — at returnere Restbeholdningen. Skønt en i Aug. 1940 afholdt Skønsforretning konstaterede, at nogle af Tarmene var saltbrændte og møre, og at der var ikke uvæsentlige Afvigelser fra den kontraherede Kaliber, ansaas Afvisningen for uberettiget, idet K ikke blot ikke havde reklameret rettidig, men maatte anses at have godkendt Tarmene i den første Tønde, og der ikke var noget Bevis for, at Kaliberet i de øvrige Tønder havde været afvigende herfra, eller at Tarmene iøvrigt ved Leveringen havde lidt af Mangler

497

Henstand.

Efter at det af Underretten var statueret, at et K tilhørende den 15. Septbr. 1937 lyst Pantebrev var forfalden som Følge af Restance med Ydelsen i Decbr. Termin 1937 til den foranstaaende Prioritetshaver, lod K den 28. Marts 1938 gøre Udlæg i den pantsatte, D tilhørende Ejendom, som han derefter stillede til Tvangsauktion, hvor den ved 2den Auktion blev tilslaaet T. Da Vanrøgt af Ejendommen ikke var godtgjort, fandtes der i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 § 1, jfr. Lov Nr. 258 af 9. Decbr. 1936, Hjemmel for Henstand til Juni Termin 1938 med Betaling af Hovedstolen, uanset at Pantebrevet var udstedt efter Henstandslovens Ikrafttræden, og under Anke blev Ud lægsforretningen og Auktionen samt Auktionsskødet til T ophævet, idet der ikke fandtes Grundlag for at statuere, at der var sket en Eksstinktion af D's Ret til Ejendommen. D dømtes til at godtgøre T nogle Udgifter bl. a. til Renter og Skatter

vedrørende Tiden forinden T's Overtagelse af Ejendommen, men for et Erstatningskrav fandtes intet Grundlag, og nogen Tilbageholdsret anerkendtes ikke for T m. H. t. hans Krav mod D	239
--	-----

Hæleri.

En Tiltalt anset for Hæleri med Fængsel i 6 Maaneder	270
--	-----

Hævd.

Ejerne af Vraa Mølle, der erkendtes ved Hævd at have vundet Ret til at foretage Opstemning af Vandet i Villestrup Aa til Drift af Møllen, blev efter Paastand af nogle Lodsejere dømt til at anerkende, at de, der i Aarene fra 1904 til omkring 1920 og i Tiden efter 1925 havde benyttet Vandet til Fiskedamme, ikke ifølge nogen særlig Adkomst havde Ret til at foretage konstant Opstemning af Vandet til en nærmere angiven Kote.	432
---	-----

Jagt.

Det i Jagtlovens § 5, 2. Pkt., indeholdte Forbud mod Udøvelse af Jagt ved Vadning langs en Kyststrækning fandtes ikke at omfatte et Tilfælde, hvor Jagten var udøvet paa Flakkerne ved Øen Langli i Hjerting Bugt i en Afstand af ca. 2 km fra Kyststrækningen	62
Lignende Sag, hvorunder en for Overtrædelse af Jagtlovens § 5, 2. Pkt., frikendt Tiltalt blev anset for Overtrædelse af Jagtlovens § 14 efter dens § 39	64

Kastration.

Udtalt, at der under de foreliggende Forhold ikke fandtes at være tilstrækkelig Anledning til — overensstemmende med en Højesteret forelagt Erklæring fra Retslægeraadet — at tage Forbehold om Kastration i Medfør af § 4, Stk. 4, i Lov Nr. 176 af 11. Maj 1935	695
---	-----

Kaution.

Paa et som »Transport« betegnet Dokument, hvorved E, der af B havde faaet overdraget Arbejdet paa en Bygning, af sit Tilgodehavende overdrog til en Leverandør L 12.000 Kr. — hvilket Beløb skulde tjene som »Dækning for Bygningsmaterialer m. v.« — meddelte dels B, dels en Tredjemand T, der stod som Meddebitor for Byggelaanet og selv udførte Snedkerarbejdet m. v., en Paategning, hvorefter Transporten var lovlig forkyndt, og de erkendte at indstaa som Kautionister og Selvskyldnere for Beløbets Betaling. Skønt Dokumentet af L blev givet i Sikkerhed for en Kassekredit, som E, der var kommet i økonomiske Vanskeligheder, optog til Materialekøb og Arbejds løn vedrørende Byggeforetaget med B og L som Kautionister, antoges dog T efter sit Kendskab til Byggeforetaget og Interesse i dette bundet ved

sit Kautiønstilsagn, som L fandtes at have været berettiget til at anvende til Sikring af sin Kautiøn for Kassekreditten 370

Kirkelig Forhold.

I 1899 blev der af en Kreds af Personer i Roum Sogn, der sluttede sig til »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark«, opført et Missionshus, som i 1920 blev udvidet, alt for Midler indsamlet blandt Sagens Venner. I Løbet af 20'erne indtraadte der en Spaltning i Samfundet, og fra omkring 1930 udelukkede den Kreds, der havde den faktiske Ledelse af Missionshuset, Indre Missions Præster og Missionærer fra at tale i Huset og dannede noget senere et særligt Samfund, der fra 1939 kaldte sig Det gamle Budskabs Indremission (G). Dette nægtede det Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark tilsluttede Samfund i Roum (I) enhver Medbenyttelse af Huset. Idet det maatte antages, at G havde brudt Forbindelsen med Indre Mission og stillet sig i Modsætning til denne kirkelige Retning, anerkendtes I berettiget til at bruge og administrere Huset. Udtalt, at Modsætningsforholdet ikke gav Føje til at udelukke G's Medlemmer fra Brug af Huset. (D i s s e n s) 456

Konfiskation.

Under en Straffesag blev en Tiltalt anset for Overtrædelse af Strfl. § 203 ved Benyttelse af et Farvespil, hvorhos Farvespillet blev konfiskeret. Under Anke i den borgerlige Retsplejes Former, iværksat af den Person, som med Ejendomsforbehold havde solgt Spillet til den Tiltalte, og som ikke havde noget Ansvar for den begaaede Lovovertrædelse, blev Konfiskationen ophævet, idet Hjemlen for Konfiskationen maatte søges i Strfl. § 71, Stk. 1, Nr. 1 — ikke Nr. 2 — og derfor hindredes af det tagne Ejendomsforbehold. (D i s s e n s). 325

Kommission.

A, der ifølge Aftale med B — som giver sig af med at skaffe Købere til Landejendomme — havde Krav paa Andel i Salær af de Ejendomshandler, hvorved han medvirkede, kunde ikke kræve Salær i et Tilfælde, hvor han alene havde præsenteret den Mand, der senere købte en Ejendom, for B 6

Et Patentagentfirma A sagsøgte til Erstatning under Anbringende af, at der som Følge af en Fejl fra A's Side ikke var opnaaet Patentbeskyttelse i Czekoslovakiet for en Indretning til Forstøvning af Vædske i Luft, idet A's Patentanmeldelse havde været mangelfuld og navnlig m. H. t. Tiden, fra hvilken Prioriteten skulde kræves, havde opgivet ikke det paa-gældende danske Forstøverpatents Anmeldelsesdato, men derimod Datoerne for Opfinderens henholdsvis tyske og franske Patents Anmeldelse, hvilke Patenter havde et noget andet Indhold. A fandtes imidlertid efter de givne Instruktioner at

- have haft Føje til at gaa ud fra, at det alene gjaldt om paa dette Tidspunkt at søge beskyttet de særlige ved de franske og tyske Patenter beskyttede Krav, og selv om der ogsaa under denne Forudsætning var begaaet Fejl ved Anmeldelsen, kunde der ikke lægges Vægt herpaa, idet det maatte antages, at der desuagtet kunde være opnaaet Beskyttelse for Forstøverpatentet. (D i s s e n s) 8
- M, der af den formelle Skødehaver S havde faaet i Kommission at sælge en Ejendom, ansaas berettiget til Salær, da Ejendommen efter hans Anvisning i Maj 1938 var blevet solgt til K, uanset at K ikke havde været i Stand til at skaffe den som Betingelse for Skødeudstedelsen aftalte kontante Udbetaling i Juni Termin 1938, idet K havde foranlediget, at Ejendommen blev overtaget af en Tredjemand, som fik Skøde paa denne allerede den 14. Juni 1938 paa Vilkaar svarende til Vilkaarene for K's Køb.
- En Bank B, som i Realiteten havde overtaget Ejendommen, og som havde billiget Kommissionsordningen og var bekendt med, at K havde faaet Ejendommen anvist af M, og at K senere »stillede en anden Køber«, ansaas ligesom S pligtig til at tilsvare M hans Salær, og da B burde have draget Om-sorg for, at Salæret var blevet betalt af Provenuet, ansaas B ansvarlig for Salæret i Forhold til S. (D i s s e n s) 338
- Konkurrence.**
- En Optiker blev anset for Overtrædelse af § 9 i Lov-Bekg. Nr. 80 af 31. Marts 1937 ved i Vinduet til sin Forretning, hvorfra han solgte Brillen, at have anbragt en Del Receptkonvolutter og tre Receptblanketter, som var forsynet med den af en i samme Gade forretningsdrivende Optiker førte Forretningsbetegnelse »Sygekassernes Optik« 402
- Et Firma, der havde forhandlet Tyggegummi i Pakninger, som efter det samlede Indtryk, som Pakningerne, derunder navnlig de anvendte Banderoler, frembød, fandtes af Højesteret — i Modsætning til Landsretten — egnede til at hidføre Forveksling med de af Wm. Wrigley jr. Comp. A/S her i Landet benyttede Pakninger til Tyggegummi, ansaas for Overtrædelse af § 9 i Lov-Bekg. Nr. 80 af 31. Marts 1937 603
- I 1940 fik Speditør Alfred Christensen S i Handelsregistret for København indført Firmaet »Alfred Christensen, Spedition og Befragtning«. Et ældre Firma, Alfred Christensen A, der var indført i samme Register som Handelsforretning og delvis drev Virksomhed af samme Art, foranledigede Sag rejst efter Konkurrencelovens § 9. Efter alt foreliggende fandtes S ikke at have benyttet det ham rettelig tilkommende Firmanavn paa en Maade, som havde tilsigtet eller været egnet til at hidføre Forveksling med A's Virksomhed. (D i s s e n s) 700

Kontrakt.

Pag.

- S overdrog til K alene den fulde Udnyttelsesret af en forevist Anordning for Fremstilling af Træuld i Danmark for en Sum af 9000 Kr., som skulde betales i Rater, første Gang umiddelbart efter at dansk Patent var opnaaet af S. Det bestemtes derhos, at dersom Patent ikke opnaaedes, skulde der udbetales en Sum af 4500 Kr. en Gang for alle for alle Rettigheder. Antaget, at det ikke for K's Forpligtelse til at betale sidstnævnte Beløb var en Forudsætning, at Muligheden for at opnaa Patent her i Landet forelaa paa det Tidspunkt, da Kontrakten blev indgaaet, eller at der var opnaaet Mønsterbeskyttelse for det omhandlede Apparat. (Dissens) 101
- En Ingeniør ansaas ikke bundet ved en af hans Overmontør afsluttet Overenskomst allerede som Følge af, at Afslutningen var sket under urigtige Forudsætninger 177
- Mellem Tandlæge A, der drev Forretning i Kompagni med Tandlæge B, og Tandtekniker P, der var ansat i Virksomheden, afsluttedes en Overenskomst om i Fællesskab at fortsætte Forretningen i Tilfælde af B's Død, saaledes at P skulde indtræde som Part i Interessentskab med A, baade m. H. t. Rettigheder og Forpligtelser som B i den mellem A og B eksisterende Overenskomst, der iøvrigt nærmere skulde tilpasses ved supplerende Aftale. Da sidstnævnte Overenskomst paa flere Punkter viste sig uanvendelig i Forholdet mellem A og P, fordi P ikke var Tandlæge, og Parterne ikke kunde naa til Enighed, uden at dette kunde antages at skyldes A's Forhold, maatte Overenskomsten betragtes som bortfaldet, uden at P kunde kræve nogen Erstatning af A. (Dissens) 265
- Udtalt, at selv om et af et Værft, der for et Rederi havde paataget sig at reparere et Skib, hvilken Reparation blev forsinket ved en paa Værftet opstaaet Brand, paaberaabt »Dokreglement« maatte kunne anses bindende for Rederiet, fandtes et deri indeholdt Forbehold om Ansvarsfrihed for Forsinkelse ikke med Sikkerhed at omfatte den ved Brandskaden opstaaede Forsinkelse 679
- En Restauratør R frifundet i en mod ham til Betaling af nogle leverede Miniaturkeglebaner anlagt Sag, da Kontrakten om Salget uden Aftale med R var blevet underskrevet med hans Navn af en Tredjemand, og R ikke havde givet Sælgeren Føje til at gaa ud fra, at han var Køber, ligesom han heller ikke havde modtaget noget af Varerne 682
- En Sag om hvorvidt en V af en 85-aarig fhv. Kommunalarbejder N overleveret Bankbog, hvorpaa V efter meddelt Fuldmagt to Gange havde hævet Beløb, og som ved N's Død endnu var i hans Besiddelse, var overdraget ham af N paa en for en legal Arving bindende Maade. Ved Dommen forkastedes et af V fremsat Anbringende om, at der mellem ham og N var indgaaet en gensidig bebyrdende Kontrakt, hvorved han havde paataget sig at forsørge og passe N, saalænge denne levede, med Ret til at beholde, hvad der ved hans Død indestod paa

Bogen. Der fandtes derhos ikke at være Grundlag for at antage, at N ved at tillade V at beholde Bankbogen i sin Vare-tægt skulde have tilsigtet endelig at overføre det paa Bogen indestaende Beløb til V som Gave, og da det derhos var oplyst at saavel N som V havde opfattet Forholdet saaledes, at N var beføjet til til eget Brug at hæve paa Bogen saavel af Hovedstol som af Renter, maatte det af V paaberaabte Til-sagn om, at den Del af Kapitalen, som maatte være i Behold ved N's Død, skulde tilfalde V, anses som en under Arveforordningens § 30 henhørende Disposition, som ikke mod den legale Arvings Protest kunde opretholdes

687

Kvaksalveri.

En Tiltalt kendt skyldig i uagtsom Manddrab og i Overtrædelse af Lægelov Nr. 72 af 14. Marts 1934 § 24 ved at tage en ung Kvinde under 18 Aar, jfr. § 24, 3. Pkt., om hvem han vidste, at hun led af Sukkersyge, og at der var ordineret hende Insulin og Diæt, under Behandling i sit Hjem og ved ikke paa et tidligere Tidspunkt end sket (Aftenen før hun døde) at sørge for, at hun kom under Lægebehandling. Den Omstændighed, at Tiltalte med nogen Føje kunde gaa ud fra, at Patientten eller hendes Moder sørgede for, at Patienten fik den ordinerede Insulin og Diæt, kunde ikke fritage Tiltalte for Ansvar i saa Henseende. Endvidere kendtes Tiltalte skyldig i forskellige andre Overtrædelser af Lægelovens § 24 og af Lovens §§ 25, Stk. 1, og 26, Stk. 1

170

Kære.

Det en Sagfører af Landsretten for Udførelse af en beneficeret Sag, som afsluttedes ved Forlig, tillagte Salær forhøjedes under en af Sagføreren uden Tilladelse fra Justitsministeriet iværksat Kære til Højesteret

66

Et Kæremaal over en af Vestre Landsret truffet Bestemmelse om Udsættelse med Domsforhandlingen i en Sag for at afvente Højesterets Afgørelse i en anden Sag blev afvist, da den trufne Bestemmelse i Henhold til Retsplejelovens § 290 ikke var Genstand for Kære

269

Landsrettens Beslutning om, at en Forældelsesindsigelse skulde gøres til Genstand for særskilt Behandling og Paakendelse, var i Hh. t. Rpl. § 29 ikke Genstand for Kære

447

Afvisning af fem Kæremaal allerede af den Grund at Tilladelse fra Justitsministeriet til deres Indbringelse for Højesteret ikke forelaa

668

Et Kæremaal angaaende en Landsretskendelse om Indlæggelse til Observation af en hjemsendt Menig paa et Sindssygehospital afvist paa Grund af manglende Tilladelse fra Forsvarsministeren til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret ..

717

Køb og Salg.

Pag.

- Køberen K af en Ejendom paastod sig tilkendt Erstatning for Arealmangel hos Sælgeren S under Anbringende af, at S havde bibragt ham den Tro, at Arealet, hvis Størrelse ikke var opgivet i Slutsedlen, udgjorde 2170 m², skønt det kun udgjorde 1310 m², idet det af to Kort fra 1919, som af S blev overleveret ham til Eftersyn, ikke kunde ses, at et Areal paa 860 m² senere var fraskilt. Da Ejendommen var købt efter Besigtigelse, og K's Misforstaaelse m. H. t. Arealets Størrelse maatte tilskrives ham selv, kunde der ikke gøres Ansvar gældende mod S, som havde tilbudt K at lade Handlen gaa tilbage, hvad denne ikke ønskede 90
- En Panthaver P overtog ved Tvangsauktion som ufyldestgjort Panthaver en Ejendom, hvorfra den tidligere Ejer S havde bortsolgt en Parcel, uden at dog Køberen K, der havde paa-begyndt Opførelsen af et Hus paa Grunden, havde faaet ting-lyst Skøde. Da P havde givet S Føje til at gaa ud fra, at han vilde give Tilladelse til Relaksation, naar S solgte Parceller til en Pris, der svarede til Grundens Værdi og derpaa indbetalte Salgssummen til Panthaverne, fandtes K at have Krav paa, at P, der havde været bekendt med Salget og Udstykningen af Grunden, meddelte ham Skøde mod Betaling af Parcellens Værdi. Et af P fremsat Krav om Omlægning af Parcellen blev ikke taget til Følge, bl. a. fordi P ikke tidligere havde gjort Indsigelse mod den Form, der var givet Parcellen 98
- Køberen (K) af en Ejendom, paa hvilken han først uden Forbehold m. H. t. Servitutbehæftelse havde givet et Tilbud, svarende til den endelige Købesum, kunde ikke paa den Omstændighed, at Sælgerens Sagfører i en paafølgende Telefonsamtale havde svaret bekræftende paa Spørgsmaalet: »Nu er Grunden vel servitutfri?« støtte noget Erstatningskrav i Anledning af, at Grunden — hvad Sagføreren meddelte ham næste Morgen — var behæftet med et Par Byggeservitutter, af hvilke K havde haft Kendskab i hvert Fald til den ene, da Samtalen fandt Sted. (D i s s e n s) 192
- K, der i H. t. en Annonce om Grunde til Gartnerier og Hønserier havde købt en Grund i Herlev til 14,3 Øre pr. Kv. Alen, rejste Krav om Handlens Tilbagegang eller Erstatning, fordi Grunden som vandlidende var uegnet til Bebyggelse. Under Hensyn til K's Besigtigelse af Grunden, de ved Handlens Indgaelse faldne Udtalelser og Størrelsen af den aftalte Pris fandtes Sælgerne ikke at have haft Grund til at antage, at K gik ud fra urigtige Forventninger om Grundens Anvendelighed til Bebyggelse, og K, der ikke havde reklameret i det forholdsvis lange Tidsrum, der var gaaet mellem Købet og Skødets Udfærdigelse, fik derfor ikke Medhold 262
- Køberen K af to faste Ejendomme paastod Købesummen nedsat, fordi Sælgeren S ikke havde oplyst, at der hvilede Vej- og

- Kloakbidrag paa Ejendommene. Efter K's Optræden under Forhandlingerne fandtes S imidlertid, særlig under Hensyn til at saadanne Afgifter i vidt Omfang paahvilede Ejendomme i paagældende Kvarter, og at K var en erfaren Mand i Ejendomshandler, at have haft Føje til at gaa ud fra, at K, der kort i Forvejen som Repræsentant for en Tredjemand havde deltaget i Forhandling om Køb af Ejendommene, havde fornødent Kendskab til den omhandlede ældre Gældsbyrde, hvortil kom, at en den ene Ejendom vedrørende Skattebillet, der angav Vej- og Kloakbidrag, havde været til Stede ved Skødets Udstedelse 405
- K₂, der skønt han vidste, at et Areal af S var solgt til K₁, afkøbte S samme Areal og til Trods for, at K₁ personlig overfor ham protesterede mod hans Køb, tog tinglyst Skøde paa Arealet, da S's Sagfører garanterede ham for, at der ikke var noget til Hinder for hans Køb, fordi Handlen med K₁ var annulleret, fandtes ikke i god Tro i den i § 5 i T. L. angivne Forstand. Skødet til K₂ blev derfor kendt ugyldigt, og S, der ikke havde kunnet godtgøre, at K₁ havde frafaldet Købet, eller at dette Køb havde været knyttet til særlige Betingelser, som var bristet, blev dømt til at udstede Skøde til K₁ .. 448
- S havde til normal Pris til en Kreaturhandler K solgt en Ko, som »fuldt reel i enhver Henseende, garanteret fri for Tuberkulose, hvorom der foreligger gul Attest, samt fri for smitsom Kastning.« Siden viste det sig, at Koen — S ganske uafvidende — var befængt med smitsom Kastning og smittede en Besætning, hvor K havde ladet den opstalde. Da der ikke var afgivet en særlig Garanti m. H. t. Skade ved Udbredelse af Kastesyge, og da S ej heller havde Grund til at antage, at K ventede at opnaa en saadan, fandtes den omhandlede Erklæring ikke at begrunde Ansvar for Skade af nævnte Art. (Dissens) 513
- S solgte til K en Grund saaledes, at K tillige skulde overtage den S for nedbrændte Bygninger tilkommende Erstatning 85.528 Kr., hvoraf 40.000 Kr. angaves udbetalt S à conto »saaledes at K vil have at udrede til S 45.528 Kr.«. Imidlertid var de 40.000 Kr. kun udbetalt mod Bankgaranti og paa Betingelse af Genopbygning inden et Aar. Dette var ikke meddelt K og kunde ikke forudsættes taget i Betragtning af denne, der regnede med en 5 Aars Frist til Genopbygning. Da S ikke tilbød at bære Udgifterne ved Opretholdelsen af Forskudsudbetalingen, kunde K ikke have Pligt til at træffe Foranstaltninger hertil, og uanset at S som Følge heraf maatte betale de 40.000 Kr. tilbage til Brandforsikringen, kunde S ikke forlange, at K nu skulde udrede Beløbet, der først senere vilde blive stillet til Raadighed af Brandforsikringen. (Dissens) 557
- K, der ved Sluttedel af 7. Juni 1932 for 4000 Kr. havde købt en Forretning med Inventar og Varelager, ansaas berettiget

- til at hæve Handlen, da det havde været en afgørende og for Sælgeren S kendelig Forudsætning, at der ikke forfaldt Husleje før i Juli, og Lejen faktisk forfaldt 11. Juni 563
- Ved Salg til K af en fast Ejendom afgav Sælgeren S udtrykkelig Garanti for, at »der ikke ved Overtagelsen findes Husbukke eller Svamp i Ejendommen med Paataleret i et Aar efter Overtagelsen«. Et halvt Aar senere konstateredes det, at der havde været et lettere Angreb af Husbukke, der dog ikke havde beskadiget Tømmer og Træværk væsentlig, og for hvis Genoplussen Muligheden maatte anses for yderst ringe. Muligheden for en Værdiforringelse af Ejendommen i udbedret Stand fandtes at være saa ringe og at bero paa saa usikre Momenter, at S ikke kunde tilpligtes at yde K Erstatning herfor, ej heller til Dækning af Udgifterne til en Husbukkeforsikring 574
- Skønt et Vaskerianlæg allerede ved Leveringen i Maj 1939 led af saa væsentlige Mangler, at det kunde afvises som ukontraktmæssigt, fandtes Køberen K dog afskaaret fra nu at foretage Afvisning, da hans Klager over Anlægget havde været af ubestemt Karakter, og Anlægget var blevet benyttet i Ejendommen lige til Septbr. 1940. Ejheller kunde K afvise mod at yde Sælgeren Erstatning for Brugen af Anlægget 584

Lavværger.

En Sagfører S, der var blevet beskikket til Lavvæрге for en kvindelig Klient K, begærede hende umyndiggjort mod hendes Protest, jfr. Rpl. § 457. Landsretten umyndiggjorde K, og S blev beskikket som hendes Væрге, men Højesteret ændrede Landsrettens Afgørelse. Antaget, at S ikke med Rette kunde debitere K de med Umyndiggørelsessagen forbundne Udgifter, derunder Salær til ham selv.

Spørgsmaal, om K havde noget Erstatningskrav mod S for dennes Udførelse af Værgemaalet, og om de af S for forskellige Sager beregnede Salærer kunde kræves nedsat. Dette ikke antaget. (D i s s e n s) 519

Leje.

En af Landsretten afsagt Dom, der stadfæstede en af Københavns Byrets Fogedafdeling afsagt Kendelse vedrørende Udsættelse af et Lejemaal, kunde paaankes til Højesteret, idet Sagen efter sin Beskaffenhed — bortset fra Lejeloven — som egentlig Retssag vilde henhøre under Landsrettens Afgørelse, og Lejeloven ikke kunde medføre andet Resultat i et Tilfælde som foreliggende, hvor Sagens Behandling ved Voldgiftsretten var udelukket 249

Et Lejemaal om Forretningslokaler i en Bygning, der var opført paa lejet Areal, tilhørende Statsbanerne, antoges omfattet af Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 359

- En Ejer fandtes i Medfør af Lejelov af 23. Marts 1937 § 67 at have været berettiget til at hæve Lejemaalet, da Lejeren, som angav paa Forfaldsdagen at have været i Tvivl om, hvem der var berettiget til at modtage Lejebeløbet, ikke havde deponeret dette og senere havde undladt at betale efter at være rykket et Par Gange af Ejeren 557
- L havde med et gensidigt Opsigelsesvarsel af 6 Mdr. forpagtet en af Shells Benzinsalgstationer, omfattende bl. a. en Bygning med Beboelseslejlighed, Butik, Vagtlokaler og Toiletter samt en Pavillon med Automobilløfter til Vask og Smøring af Automobile. L var forpligtet til kun at forhandle Shells Benzin og Olier, og Forpagtningsafgiften var fastsat til 1 Øre pr. solgt Liter Benzin, hvilken Afgift fradrog i L's Provision. Dette Forhold antoges ikke at falde ind under Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937. (D i s s e n s) 606

Lotteri.

- Efter at et Lotterinumner, hvorpaa A spillede med en halv Seddel, var kommet ud i 4. Trækning, gjorde B gældende, at han spillede sammen med A og havde Krav paa Del i Gevinsten. Det var uomtvistet, at A havde tilbudt B at blive Medspiller, og at B havde kørt rundt med A, da denne skulde forny sine Lotterisedler til 3. Trækning og da havde opnoteret Nummeret, men B havde ikke betalt nogen Del af Gebyret og havde ikke efterkommet en Anmodning fra A om at foretage Fornyelsen til 4. Trækning, som A da selv havde foretaget og betalt. Idet nogle Vidneforklaringer om Udtalelser fra A's Side, efter at Gevinsten var faldet, ikke fandtes afgørende, ansaas det ikke mod A's Benægtelse godtgjort, at en Aftale om Sammenspil var kommet i Stand. (D i s s e n s) 418

Love.

- Straffen for Ærefornærmelser fastsat efter Lov-Bekg. Nr. 215 af 24. Juni 1939 § 268, jfr. § 3, 1. Stk., smh. m. Strfl. af 15. April 1930 § 268 163

Lærlinge.

- En i Hh. t. Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 § 22 nedsat Voldgiftsret antoges ikke at have overskredet sin Kompetence ved i en den forelagt Sag til Afgørelse af et for Afbrydelse af Læreforhold rejst Erstatningskrav at have taget Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der forelaa et af Lærlingelovens Regler omfattet Læreforhold eller ej, uden forinden at have forelagt Spørgsmaalet om Pligt til Oprettelse af Lærekontrakt for vedkommende faglige Udvalg, jfr. Lovens § 1, Stk. 7, idet det ikke tilkom nævnte Udvalg at afgøre, om der forelaa et af Lovens Regler omfattet Læreforhold 105

Manddrab.

- En Tiltalt kendt skyldig i uagtsom Manddrab og i Overtrædelse af Lægelov Nr. 72 af 14. Marts 1934 § 24 ved at tage en ung

- Kvinde under 18 Aar, jfr. § 24, 3. Pkt., om hvem han vidste, at hun led af Sukkersyge, og at der var ordineret hende Insulin og Diæt, under Behandling i sit Hjem og ved ikke paa et tidligere Tidspunkt end sket (Aftenen før hun døde) at sørge for, at hun kom under Lægebehandling. Den Omstændighed, at Tiltalte med nogen Føje kunde gaa ud fra, at Patientten eller hendes Moder sørgede for, at Patientten fik den ordinerede Insulin og Diæt, kunde ikke fritage Tiltalte for Ansvar i saa Henseende. Endvidere kendtes Tiltalte skyldig i forskellige andre Overtrædelser af Lægelovens § 24 og af Lovens §§ 25, Stk. 1, og 26, Stk. 1 170
- En Tiltalt, som blev kendt skyldig i Manddrab ved den 31. August 1939 at have dræbt sin Broder, idet han i Tiden fra den 27. August om Eftermiddagen i forskellige Drikkevarer havde indgivet sin nævnte Broder Arsenik, og som af Retslægeraadet var betegnet som Sinke, blev anset efter Straffelovens § 237 med Straf af Fængsel i 16 Aar 352
- En 31-aarig Kontorassistent, som havde dræbt en Kammerat, blev af Nævningerne kendt skyldig i Manddrab, idet de svarede bekræftende paa to Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Strfl. § 85 og § 17, men benægtende paa et tredje Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Strfl. § 71. Ifølge Retslægeraadets Erklæring var Tiltalte sindssyg, formentlig lidende af psykogen Psykose, men muligvis en længere varende, kronisk forløbende Sindssygdom. Tiltalte dømtes til at anbringes paa Sindssygehospital. For Højesteret forelaa en Erklæring om, at Tiltalte sandsynligvis led af en Ungdomssløv-sind, som havde været tilstede paa Gerningstiden 356
- En Tiltalt anset med Fængsel paa Livstid for Manddrab, Røveri, Bedrageri, Tyveri, Brugstyveri, Brandstiftelse og uagtsomt forvoldt Ildsvaade 481

Maskiner.

A, der skulde hente nogle Ølkasser paa et Bryggeri, havde kørt sin Vogn ind i en noget skraa Stilling foran den fra Lageret førende Transportør. Han stillede sig derfor, da han skulde modtage Kasserne, med højre Fod paa Vognladdet og venstre Fod paa Jernkanten af Transportørens af Ruller bestaaende stationære Del, der var i Højde med Vognladdet. Da han vilde svinge en med Transportøren kommende Kasse over paa Vognen, gled hans venstre Fod, og han brækkede Benet. Da Ulykken ikke kunde tilskrives nogen Mangel ved Transportørens Indretning, fik A, der selv havde handlet let-sindigt, ikke tilkendt Erstatning 73

Mejerier.

Mejerist M, som i ca. et Aar havde været den faktiske Bestyrer af et af F forpagtet Mejeri, krævede ved sin Fratrædelse Dækning hos F af det Underskud, som Mejeriets Drift ifølge

- det af ham førte Regnskab havde givet i Perioden. M's Regnskab, som F i Forpagtningstiden havde kontrolleret uden at gøre Indsigelse mod dets Rigtighed, og med hvis stigende Underskud han var bekendt, fandtes at maatte lægges til Grund ved Opgørelsen mellem Parterne, og da et af F paa-beraabt Forlig med en Dame, som formelt havde været Bestyrerinde, ikke antoges at omfatte M's Krav, blev F dømt til at erstatte M Underskudet. (D i s s e n s) 69
- Fejø Andelsmejeri A havde i Hh. t. en Generalforsamlingsbeslutning med Støtte af Staten og under Medvirken af Veterinærdirektoratet igennem nogle Aar iværksat Foranstaltninger til Rensning af Øens Kvægbesætninger for Kastningssmitte. Antaget, at en Andelshaver B ved sin Vægning ved at lade foretage nogle Blodprøver, som de veterinære Myndigheder fandt fornødne i saa væsentlig Grad havde misligholdt sine Forpligtelser overfor A, at dette — uanset at der forelaa et Brev fra B's Sagfører, hvorefter han nu var villig til at lade Blodprøverne foretage — havde været berettiget til at ekskludere ham, da man ikke paa en Generalforsamling havde opnaaet et bestemt Tilsagn fra ham personlig om, at han — uden at stille særlige Vilkaar derfor — vilde rette sig efter Forskrifterne om Udtagelse af Blodprøver. (D i s s e n s) 639
- Efter at A havde indledet Retsforfølgning mod B til Fravigelse af Brugen af en Landejendom L, som A havde solgt til C, traf Mejeriejer M Aftale med A om, at Betalingen for den fra L leverede Mælk skulde deponeres, indtil Afgørelse var truffet. Ved Underretten fik B Medhold, og M udbetalte ham derefter det deponerede Beløb, hvorhos M, uagtet han fra A havde faaet Meddelelse om Dommens rettidige Paaanke, vedblev at udbetale Mælkepenge til B, indtil denne under Ankesagen dømtes til at fravige Ejendommen. Da M under de foreliggende Omstændigheder havde været uberettiget til uden Henvendelse til A at fravige Deponeringsaftalen, dømtes han til at refundere A og C Mælkepengene, som B havde været uberettiget til at oppebære 651

Modregning.

- Bøder, som for kollektiv Opsigelse var idømt forskellige Arbejdere paa en af de af Dansk Soigneringsarbejder-Forbund drevne Frisørsaloner af Forbundets Forretningsudvalg, fandtes at kunne bringes i Modregning overfor Løntilgodehavende, herunder »Ferieløn« 82
- En Mand, der i maanedlig Underholdsbidrag betalte sin fraskilte Hustru 500 Kr., og som havde et Tilgodehavende paa hende paa 700 Kr., der var tilkendt ham i Sagsomkostninger i en Retssag, som hun havde anlagt mod ham angaaende Underholdsbidraget, antoges at have været berettiget til at modregne dette Tilgodehavende ved at fradrage 75 Kr. i det af ham betalte maanedlige Bidrag 380

En Murermester M havde i Forening med to Arkitekter stiftet et Aktieselskab S til Køb og Bebyggelse af en Grund og havde indgaaet Entreprisekontrakt med S om Murerarbejdet. I Anledning af at M havde berigtiget en Del af den af ham tegnede Aktiekapital ved Modregning med en Del af Entreprisesummen, udtalt af Landsretten, at det ikke fandtes godtgjort, at han paa det paagældende Tidspunkt havde haft en Fordring paa S, som han uden Hensyn til Aktieselskabslovens § 31 havde kunnet bringe i Modregning som sket 627

Møller.

Ejerne af Vraa Mølle, der erkendtes ved Hævd at have vundet Ret til at foretage Opstemning af Vandet i Villestrup Aa til Drift af Møllen, blev efter Paastand af nogle Lodsejere dømt til at anerkende, at de, der i Aarene fra 1904 til omkring 1920 og i Tiden efter 1925 havde benyttet Vandet til Fiskedamme, ikke ifølge nogen særlig Adkomst havde Ret til at foretage konstant Opstemning af Vandet til en nærmere angiven Kote. 432

Mørklægning.

A der to Gange tidligere var straffet for Tyveri anset med Fængsel i 5 Aar, dels for Voldtægt, dels for Tyveri begaaet i Mørklægningstiden i en Have i Odense 695

Naboforhold.

Efter at et Trykkeri T ved Landsretten var dømt til at iværksætte saadanne Foranstaltninger ved en af T installeret Hurtigpresse, at dens Brug ikke virkede generende i et Nabohus, lod T gennemføre nogle af en Skønsmand foreslaaede støjdæmpende Foranstaltninger, hvorefter Skøns mænd erklærede, at de ikke kunde paapege yderligere Foranstaltninger, og at den svage Lyd fra Maskinen nu ikke var stærkere end de Lydfænomener, der forekommer i mange Beboelsesejendomme, hidrørende fra tekniske Installationer, og formentlig ikke vilde virke generende for almindelige Mennesker med sympatisk Indstilling. Naar der endnu var en svag Lyd, antoges det at skyldes det særlige Forhold, at begge Bygninger laa paa en Skrænt. Da Naboen stadig klagede, paaankede T Landsretsdommen og paastod Frifindelse, hvilken Paastand blev taget til Følge. (D i s s e n s) 408

Næringsvæsen.

Antaget, at A/S Tatol efter Indholdet af det mellem Selskabet og Indehaveren af et »Tatol-Udsalg« — der havde løst Næringsbrev — bestaaende Kontraktforhold havde en saadan Interesse i og Raadighed over det paagældende Udsalg, at dette maatte sidestilles med et af Selskabet drevet Udsalg, og at Selskabet derfor havde været pligtig til at erhverve Næringsadkomst. (D i s s e n s) 569

En Brugsforening B havde i Hh. t. Rekvisitioner fra to Foreninger F, der begge var Medlemmer af B, mod kontant Betaling

udleveret Varer til Personer, der var Medlemmer af F men ikke af B. Idet Medlemsforholdet til F ikke kunde sidestilles med Medlemsforhold til B, antoges B's Virksomhed ikke at have Hjemmel i Næringslovens § 10. B's Formand ansaas herefter strafskyldig efter Lovens § 95, jfr. § 2 676

Nævningesager.

Dokumentfalsk, Bedrageri, Underslæb og Mandatsvig (Sagfører) 299

Manddrab, svagt begavet Person (Sinke), som havde dræbt en Broder, i hvis Hustru han var forelsket 352

Manddrab, sindssyg Kontorassistent, som havde dræbt en Kammerat 356

Observation.

Bestemmelse truffet i Hh. t. Retslægeraadets Anbefaling om Indlæggelse til mental Observation af en Person, som var tiltalt for Overtrædelse af Strfl. § 278, Nr. 2, og § 158, Stk. 2, fordi han under Partsforklaring i en civil Sag havde nægtet at have underskrevet en Bestillingsseddel paa noget Frø, og som af vedkommende Kredslæge var betegnet som sindssyg. 329

Pant.

P, der havde faaet et Ejerpantebrev paa 36.000 Kr. i Haandpant, lod uden Dom eller Forlig foretage Udlæg i den pantsatte Ejendom, idet han som Bevis for Gældens Størrelse henviste til to Domme for Vekselgæld paa ialt ca. 41.000 Kr. Da Forfaldstiden for Pantebrevet ikke saas at være indtraadt paa nogen af de i Rpl. § 478, Stk. 1, Nr. 3, omhandlede Maader, og da Skyldneren ikke havde anerkendt Gældens Størrelse, jfr. § 478, Stk. 1, Nr. 4, og de afsagte Vekseldomme ikke kunde erstatte en Anerkendelse, blev Forretningen ophævet. 7

Ved de mellem Lensbaron M og hans Hustru H oprettede Skilsmissevilkaar paatog M sig at yde H en aarlig Appanage paa 24.000 Kr. at betale maanedsviis med 2000 Kr. forud. For Appanagen skulde der stilles Sikkerhed i et saa stort Antal Obligationer, at Renten af disse aarlig androg 24.000 Kr. I Tilfælde af nyt Ægteskab skulde H's Appanage nedsættes til 12.000 Kr. Antaget, at H herved havde faaet ikke blot et Krav paa livsvarig Appanage paa 24.000 Kr. (eventuelt 12.000 Kr.) aarligt mod M personlig, men tillige reel Sikkerhed for dette Krav, saaledes at hun for det Tilfælde, at den aarlige Afkastning kom under 24.000 Kr., var berettiget til at holde sig til de deponerede Værdier. Derimod kunde det ikke paalægges M's Dødsbo at supplere Sikkerheden. (D i s s e n s) 44

En Panthaver P overtog ved Tvangsauktion som ufyldstgjort Panthaver en Ejendom, hvorfra den tidligere Ejer S havde bortsolgt en Parcel, uden at dog Køberen K, der havde paa-begyndt Opførelsen af et Hus paa Grunden, havde faaet tinglyst Skøde. Da P havde givet S Føje til at gaa ud fra, at han vilde give Tilladelse til Relaksation, naar S solgte Parceller

til en Pris, der svarede til Grundens Værdi og derpaa indbetalte Salgssummen til Panthaverne, fandtes K at have Krav paa, at P, der havde været bekendt med Salget og Udstykningsen af Grunden, meddelte ham Skøde mod Betaling af Parcellens Værdi. Et af P fremsat Krav om Omlægning af Parcellen blev ikke taget til Følge, bl. a. fordi P ikke tidligere havde gjort Indsigelse mod den Form, der var givet Parcellen	98
En Debitor gjorde gældende, at Kreditor K, som for et Beløb af 2900 Kr. havde Haandpant i et Pantebrev paa 3000 Kr. i en ubebygget Grund, var blevet fyldestgjort for hele Panteretten ved paa en Tvangsauktion over Grunden at faa Hammerslag for et Bud paa 500 Kr. og Omkostninger, jfr. Rpl. § 578, Stk. 2. Efter de foreliggende Oplysninger om Værdien af Grunden, som endnu var usolgt, kunde det imidlertid ikke nu fastslaaes, at det i nævnte Bestemmelse omtalte Misforhold forelaa. Det bemærkedes herved, at der ikke kunde tages Stilling til Enkelthederne i et af K under Hensyntagen til Bestemmelsen i Rpl. § 578, Stk. 2, fremsat nærmere formuleret Tilbud om Afregning	151
Under en Sag søgte A sig tilkendt Erstatning hos I, som havde overtaget A's Hotel til brugeligt Pant, under Anbringende af, at den af I ansatte Bestyrer havde drevet Hotellet paa uforvarlig Maade, hvilket havde medført Underskud og Forringelse af Hotellets Værdi. Da der ikke forelaa Bevis for A's Anbringender, fandtes der ikke Grundlag for at tilkende ham nogen Erstatning	273

Patenter.

Et Patentagentfirma A sagsøgte til Erstatning under Anbringende af, at der som Følge af en Fejl fra A's Side ikke var opnaaet Patentbeskyttelse i Czekoslovakiet for en Indretning til Forstøvning af Vædske i Luft, idet A's Patentanmeldelse havde været mangelfuld og navnlig m. H. t. Tiden, fra hvilken Prioriteten skulde kræves, havde opgivet ikke det paa-gældende danske Forstøverpatents Anmeldelsesdato, men derimod Datoerne for Opfinderens henholdsvis tyske og franske Patents Anmeldelse, hvilke Patenter havde et noget andet Indhold. A fandtes imidlertid efter de givne Instruktioner at have haft Føje til at gaa ud fra, at det alene gjaldt om paa dette Tidspunkt at søge beskyttet de særlige ved de franske og tyske Patenter beskyttede Krav, og selv om der ogsaa under denne Forudsætning var begaaet Fejl ved Anmeldelsen, kunde der ikke lægges Vægt herpaa, idet det maatte antages, at der desuagtet kunde være opnaaet Beskyttelse for Forstøverpatentet. (D i s s e n s)	8
A erkendte, at nogle af ham fabrikerede og forhandlede Barberblade krænkede to af B udtagne danske Patenter, som var kendetegnede ved henholdsvis en central Langslidse i Bladet, i Længde som Bladets Ægge eller længere end disse, og ved	

- en Udsparring, Indsnit eller Aabning ved Æggens eller Æggenes Ender, men gjorde under en mod ham af B anlagt Sag til sin Frifindelse gældende, at de nævnte Patenter intet nyt indeholdt og ikke burde være meddelt. Det fandtes imidlertid betænkeligt at statuere, at det af A fremdragne Materiale var af nyhedsskadelig Karakter, og han dømtes derfor til at opføre med Fabrikationen og Salget og til at betale Erstatning. Særlig bemærkedes, at den ved det førstnævnte Patent patenterede Opfindelse ikke fandtes beskrevet i trykt Skrift derved, at et Varemærke, visende et Barberblad med en Slidse som den i Patentet beskrevne, havde været paatrykt Emballagen til nogle i Amerika forhandlede Barberblade. (D i s s e n s) 363
- A havde faaet Patent paa et ikke selvskærpende Plovskær, der langs Skærets Landside havde en i Tværsnit trekantet Fortykkelse, saaledes at der af Skærets og Fortykkelsens Materiale blev tilstrækkelig Materialereserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dettes Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale. Da flere af en anden Fabrik fremstillede Plovskær, som havde været bragt i aabenlys Anvendelse her i Landet paa den Tid, da Patentansøgningen indleveredes, ifølge et Skøn svarede ganske til denne Beskrivelse, blev A's Patent kendt ugyldigt 435

Pension.

- Ved sin endelige Fratrædelse som Direktør for et Familieaktieselskab havde D betinget sig Pension »til mig og min Hustru« med den samme Ydelse, som han ved sin foreløbige Fratrædelse havde forbeholdt sig at trække paa Selskabet, nemlig 600 Kr. pr. Md. at udbetale med 200 Kr. til D og 400 Kr. til Hustruen — i Tilfælde af Ægtefællernes Separation med 300 Kr. til hver. Antaget, at D, der ikke havde nogen statutmæssig Ret til Pension, efter den fraseparerede Hustrus Død kun havde Krav paa 300 Kr. indl. i Pension 144
- Efter at Lods M og hans Hustru ved Bevilling af 16. Septbr. 1937 var blevet separeret, vedblev de at bo sammen og dele Soveværelse indtil den 15. Okt., da H flyttede til nogle Lokaler, som hun havde lejet til Damefrisørsalon og Bolig, medens M forblev boende i det tidligere fælles Hjem, til han den 3. Decbr. afgik ved Døden. Ca. 8 Dage før sin Død havde M antaget en Husbestyrerinde. Antaget, at Ægtefællernes Forhold i Tiden indtil 15. Okt. ikke kunde betragtes som en saadan Fortsættelse eller Genoptagelse af Samlivet, at Separationens Virkninger kunde anses for ikke indtraadt eller senere bortfaldet. Da Reglementet for Lodspensionskassen udelukkede et Medlems fraseparerede Hustru fra Pension, havde H herefter ikke Krav paa Pension af nævnte Kasse. (D i s s e n s) 309

Politiforseelser.

- En Tiltalt straffet for at have købt og solgt tomme Flasker, mærket med Ordene »Mælk-Fløde« 121
- Lignende Sager 123, 124, 125

- Forbudet i Københavns Politivedtægts § 60 mod Opslag af Plakater, Bekendtgørelser o. lign. antoges ikke at ramme Reklametavler bestaaende af Metalrammer, i hvilke var fastgjort to Glasplader, mellem hvilke et Papir med paamalet Bykort og Reklamer var indlagt, og som indbyrdes var sammenklæbet langs Kanterne. (D i s s e n s) 234
- Da et Droskerelement ikke var udfærdiget i Overensstemmelse med de i Lov Nr. 21 af 4. Febr. 1871 § 3 indeholdte Forskrifter, kunde det ikke afgive Hjemmel til Bødepaalæg 303

Pressen.

- En Redaktør R, som i Anledning af, at Ingeniør I var blevet antaget som Amtsvejinspektør, i sit Blad for 7. Jan. 1939 under Overskriften: »Er dette ikke Korruption« skrev en Artikel, hvori han bl. a. opkastede Spørgsmaalet, om I var en Platten-slager, en Pengeafpresser og sidestillede I med den tidligere Amtsvejinspektør, der blev straffet for Uredelighed, blev anset med Hæfte for Bagvaskelse, idet Sigtelserne maatte anses fremsat mod bedre Vidende. Han blev derhos tilpligtet — foruden at betale Erstatning for Ulempe og et Beløb til Be-stridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i offentlige Ti-dender — i Medfør af Lov Nr. 147 af 13. April 1938 § 11 at optage Dommene i deres Helhed i sit Blad..... 163

Psykopatforvaring.

- En Tiltalt, der havde gjort sig skyldig i Forsøg paa Brandstiftelse samt Vold dømt til Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt 353

Regnskab.

- Mejerist M, som i ca. et Aar havde været den faktiske Bestyrer af et af F forpagtet Mejeri, krævede ved sin Fratrædelse Dækning hos F af det Underskud, som Mejeriets Drift ifølge det af ham førte Regnskab havde givet i Perioden. M's Regn-skab, som F i Forpagtningstiden havde kontrolleret uden at gøre Indsigelse mod dets Rigtighed, og med hvis stigende Underskud han var bekendt, fandtes at maatte lægges til Grund ved Opgørelsen mellem Parterne, og da et af F paa-beraabt Forlig med en Dame, som formelt havde været Be-tyrerinde, ikke antoges at omfatte M's Krav, blev F dømt til at erstatte M Underskudet. (D i s s e n s) 69
- Pligt til at fremlægge Regnskab over Administrationen af et Par Ejendomme antoges ikke at foreligge, idet Mellemværendet mellem Parterne var forligsmæssigt ordnet 160

Reklamation.

- En dansk Forhandler af Skind til Kaaber (F), der lod sine Skind forædle hos et ungarsk Firma (U), reklamerede den 14. Okt. 1937 dels over et den 5. Juli s. A. modtaget Parti, dels over senere modtagne Partier. F gjorde gældende, at Skindene ikke var rigtig behandlede eller ikke færdigbehandlede, idet de manglede den for ungarske Skind karakteristiske Glans. Efter

- den stedfundne Brevveksling antoges U ikke at have savnet Føje til at gaa ud fra, at Behandlingen var overensstemmende med F's Ønske, og den afgivne Reklamation maatte betragtes som for sent fremsat, ikke blot i Forhold til det første Parti, men ogsaa for de senere Leveringers Vedkommende, som paa Grund af Undladelse af Reklamation over Forarbejdningen af de først leverede Skind var forarbejdede paa samme Maade. 210
- K, der til successiv Levering havde købt et større Parti engelske Lammearme, hvoraf Partier leveredes 6., 15. og 22. Decbr. 1939, søgte, efter at have brugt og betalt ca. 1½ Td. af de leverede Tarme, den 27. Decbr. — paa hvilket Tidspunkt K havde sikret sig Tarme fra en anden Leverandør — at returnere Restbeholdningen. Skønt en i Aug. 1940 afholdt Skønsforretning konstaterede, at nogle af Tarmene var saltbrændte og møre, og at der var ikke uvæsentlige Afvigelser fra den kontraherede Kaliber, ansaas Afvisningen for uberettiget, idet K ikke blot ikke havde reklameret rettidig, men maatte anses at have godkendt Tarmene i den første Tønde, og der ikke var noget Bevis for, at Kaliberet i de øvrige Tønder havde været afvigende herfra, eller at Tarmene iøvrigt ved Leveringen havde lidt af Mangler 497
- Skønt et Vaskerianlæg allerede ved Leveringen i Maj 1939 led af saa væsentlige Mangler, at det kunde afvises som ukontraktmæssigt, fandtes Køberen K dog afskaaret fra nu at foretage Afvisning, da hans Klager over Anlægget havde været af ubestemt Karakter, og Anlægget var blevet benyttet i Ejendommen lige til Septbr. 1940. Ejheller kunde K afvise mod at yde Sælgeren Erstatning for Brugen af Anlægget 584

Retsafgift.

- S, der i Anledning af en Ejendomshandel søgte sig tilkendt Erstatning hos Køberen, fordi en ham som en Del af Købesummen overgivet Obligation var værdiløs, paastod i sin Replik principalt Handlen ophævet og Sagsøgte dømt til at tilbageskøde ham Ejendommen. Da der i denne Anledning afkrævedes S Berammelsesafgift beregnet efter Købesummen for Ejendommen, protesterede han under Anførelse af, at han, som ikke mødte ved Sagfører, ikke straks var gjort bekendt med den forhøjede Afgifts Indtræden, og erklærede at ville frafalde den principale Paastand; men da Afgiften var rigtig beregnet, og det anførte fandtes uden Betydning, blev Justitssekretærens Afgørelse stadfæstet 331

Retspleje.

- Bestemmelsen i Lov Nr. 158 af 18. Maj 1937 § 11, Stk. 4, om, at Sager om Ophævelse af Priskontrolraadets Paalæg skal »indbringes for Landsretten«, antoges ikke at være til Hinder for, at Landsretten — efter en Parts Begæring — traf Bestemmelse om, at en saadan Sag skulde behandles under Medvirken af handelskyndige Dommere, jfr. Lov Nr. 209 af 23. Juli 1932 § 1. (D i s s e n s) 56

- Det en Sagfører af Landsretten for Udførelse af en beneficeret Sag, som afsluttedes ved Forlig, tillagte Salær forhøjedes under en af Sagføreren uden Tilladelse fra Justitsministeriet iværksat Kære til Højesteret 66
- Et Kæremaal over en af Vestre Landsret truffet Bestemmelse om Udsættelse med Domsforhandlingen i en Sag for at afvente Højesterets Afgørelse i en anden Sag blev afvist, da den trufne Bestemmelse i Henhold til Retsplejelovens § 290 ikke var Genstand for Kære 269
- Stadfæstelse af en Landsretskendelse hvorved en sagsøgte Begæring om Udmeldelse af Skønsmænd trods Sagsøgerens Indsigelse toges til Følge 344
- En af Justitsministeriet ved Meddelelse af Teaterbevillinger siden 1930 anvendt Praksis, gaaende ud paa, at Bevillingshaverne bandtes til at overholde forskellige kollektive Aftaler mellem Dansk Skuespillerforbund og Direktørforeningerne, hvorved Ministeriet paa ensidig Maade støttede Forbundets Planlægning af Teaterdriften og dets Medlemmers konkurrencemæssige Stilling overfor andre, fandtes at være uberettiget overfor Foreningen Danske Skuespillere — hvis Søgmaalsret anerkendtes — idet det maatte ligge udenfor de naturlige Rammer for Meddelelse af Teaterbevillinger paa den Maade at søge at virke hen til en vis Ordning af Teaterdriften og Skuespillernes Stilling ved Teatrene 382
- L havde med et gensidigt Opsigelsesvarsel af 6 Mdr. forpagtet en af Shells Benzinsalgstationer, omfattende bl. a. en Bygning med Beboelseslejlighed, Butik, Vagtlokaler og Toiletter samt en Pavillon med Automobilløfter til Vask og Smøring af Automobile. L var forpligtet til kun at forhandle Shells Benzin og Olier, og Forpagtningsafgiften var fastsat til 1 Øre pr. solgt Liter Benzin, hvilken Afgift fradroges i L's Provision. Dette Forhold antoges ikke at falde ind under Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937. (Dissens) 606
- Fru A havde under Henvisning til, at hendes Ægteskab var blevet opløst ved ulovlig Indblanding i Sagen fra en Politimesters Side og til forskellige andre i Forbindelse med Skilsmisssion staaende Forhold anlagt Erstatningssag mod Justitsministeriet. Efter A's Paastand og Procedure maatte det antages, at hendes Opfattelse af de i Forbindelse med Skilsmisssion staaende Retsforhold var behersket af Vrangforestillinger, og idet hun herefter fandtes at burde være udelukket fra paa egen Haand at optræde som Part i Søgmaal angaaende disse Forhold, afvistes Sagen fra Landsretten. (Dissens) 718

Rigsvaaben.

Kgl. Dansk Automobilklub, for hvilken Kongen fra 1912 er Protektor, har siden dens Start i 1901 som Kendetegn benyttet et Mærke, hvori det mindre danske Vaaben indgaar som Bestanddel. Kendetegnet, der i 1920 er optaget i Forenings-

registret og paany registreret 1928 uden Indsigelse, er blevet benyttet almindeligt gennem en lang Aarrække, bl. a. som Vognmærke, af saavel Statsmyndigheder som Kongehusets Medlemmer uden Indsigelse fra det Offentliges Side. Antaget, at Klubbens Brug af nævnte Kendetegn maatte anses stiltiende godkendt af de vedkommende Statsmyndigheder, og at den derfor havde Krav paa Fornylse af Registreringen ved Beskyttelsestidens Udløb. (D i s s e n s)

185

Sagførere.

En Sagfører, som efter Retslægeraadets Erklæring var sindssyg, lidende af alkoholisk Sløvsind, begyndt for 1½—2 Aar siden, og uegnet til Paavirkning gennem Straf, blev for en Række Berigelsesforbrydelser anset med Fængsel i 4 Aar og frakendt Retten til at udøve Sagførervirksomhed

299

En Sagfører, der gennem flere Aar i en halv Snes Tilfælde havde gjort sig skyldig i Underslæb af betydelige Beløb — heraf to Tilfælde i Egenskab af Eksekutor — antoges ikke ved de strafbare Handlingers Foretagelse at have været utilregnelig efter Strfl. § 16 eller i en i Strfl. § 17, Stk. 1, omhandlet Tilstand, skønt han, der ifølge Retslægeraadets Erklæring ikke var aandssvag eller sindssyg i almindelig Forstand, ifølge samme Erklæring viste Tegn paa begyndende Alderdomssløvsind samt Aareforkalkning m. v., og de sjælelige Forandringer, der kunde antages begyndt for 7—8 Aar siden, i det sidste Par Aar havde været saa udtalte, at Raadet skønnede, at hans Tilstand maatte ligestilles med Sindssygdom. Straffen fastsattes til Fængsel i 2 Aar og Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendtes ham for bestandig.

391

En Sagfører S, som havde medvirket ved en Ejendomshandel, fandtes ikke tilstrækkeligt at have varetaget Køberens Interesse m. H. t. Mulighed for Svamp i Ejendommen og blev derfor dømt til at betale det Beløb, som Udbedring af et senere konstateret Svampeangreb kostede. Derimod fandtes det ikke godtgjort, at han forinden Salget havde været bekendt med de Mangler, som knyttede sig til et ved Salget ufærdigt Byggearbejde, og han fandtes derfor ikke pligtig i saa Henseende at tilsvare Køberen noget udover et Beløb af 500 Kr., som det ved S's Foranstaltning stillede Depositum til Sikkerhed for saadanne Mangler udgjorde

428

En Sagfører S, der var blevet beskikket til Lavværge for en kvindelig Klient K, begærede hende umyndiggjort mod hendes Protest, jfr. Rpl. § 457. Landsretten umyndiggjorde K, og S blev beskikket som hendes Værge, men Højesteret ændrede Landsrettens Afgørelse. Antaget, at S ikke med Rette kunde debitere K de med Umyndiggørelsessagen forbundne Udgifter, derunder Salær til ham selv.

Spørgsmaal, om K havde noget Erstatningskrav mod S for dennes Udførelse af Værgemaalet, og om de af S for forskellige Sager beregnede Salærer kunde kræves nedsat. Dette ikke antaget. (D i s s e n s)

519

Separation.

Pag.

Efter at Lods M og hans Hustru ved Bevilling af 16. Septbr. 1937 var blevet separeret, vedblev de at bo sammen og dele Soveværelse indtil den 15. Okt., da H flyttede til nogle Lokaler, som hun havde lejet til Damefrisørsalon og Bolig, medens M forblev boende i det tidligere fælles Hjem, til han den 3. Decbr. afgik ved Døden. Ca. 8 Dage før sin Død havde M antaget en Husbestyrerinde. Antaget, at Ægtefællernes Forhold i Tiden indtil 15. Okt. ikke kunde betragtes som en saadan Fortsættelse eller Genoptagelse af Samlivet, at Separationens Virkninger kunde anses for ikke indtraadt eller senere bortfaldet. Da Reglementet for Lodspensionskassen udelukkede et Medlems fraseparerede Hustru fra Pension, havde H herefter ikke Krav paa Pension af nævnte Kasse. (D i s s e n s)..... 309

Servitutter.

En paa nogle frederiksbergske Ejendomme tinglyst Deklaration, hvorefter Bygningerne kun maatte »benyttes til Beboelse eller Forretningslokaler, ikke til Foreningsbrug«, antoges efter de forud for Deklarationens Tilblivelse stedfundne Forhandlinger at udelukke en Køber — som samtidig med disse Forhandlinger og med Kendskab til dem havde forhandlet om Køb af en af Ejendommene — fra at benytte nævnte Ejendom til Restaurationslokaler 305

Sikkerhedsforanstaltninger.

Overflytning af en Person, overfor hvem det ved Landsretsdom var bestemt, at der i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 16, vilde være at træffe Sikkerhedsforanstaltninger, fra den til Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. knyttede Sikringsanstalt til almindeligt Sindssygehospital 97

En for Underslæb og Bedrageri tiltalt Person dømt til Anbringelse i Sindssygehospital 312

En Tiltalt, der havde gjort sig skyldig i Forsøg paa Brandstiftelse samt Vold dømt til Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt 353

Stadfæstet en Landsretskendelse, hvorefter en Begæring om Prøveudskrivning fra Forvaringsanstalt mod Anbringelse paa Sundholm ikke kunde tages til Følge 515

En af en Domfældt fremsat Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Forvaringsanstalten paa Sundholm afslaaet 582

Sindssyge.

En Kvinde gjorde gældende, at en af hende i 1935 indgaaet Overenskomst om Udtrædelse af et Interessentskabsforhold og en hertil sig sluttende senere Erklæring var uforbindende for hende i Henhold til Lov om Umyndighed og Værgemaal § 65, men fik ikke Medhold i sin Paastand herom, da det ikke var godtgjort, at der forelaa nogen Omstændighed der kunde føre til at antage, at Overenskomsten af 1935 og den senere Erklæring var uforbindende for hende 536

M, der i 1936 var blevet separeret fra sin Hustru, paastod de i

Forbindelse hermed indgaaede Aftaler om Delingen af Parternes Fællesbo kendt uforbindende for sig i Hh. t. Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 65, men da det ikke ved de foreliggende Oplysninger og Lægeerklæringer fandtes godtgjort, at han ved Aftalernes Indgaaelse havde manglet Evne til at handle fornuftmæssig — hvad heller ikke Aftalernes Indhold gav Støtte for — blev hans Paastand ikke taget til Følge.....

544

Skatter.

Efter at A/S De danske Sukkerfabrikker (S) og dets Datterselskab A/S Maribo Sukkerfabrik (D) i en Aarrække var blevet sambeskattede, bestemte Københavns Skattevæsen (K) i 1933, at D vilde være at beskatte særskilt. Dette skete derefter i 1933/34—1936/37, idet S accepterede denne Ændring. Antaget, at S og D dannede en saadan økonomisk Enhed, at Sambeskatning burde finde Sted, og at Maribo Kommune (M), som berettiget til at oppebære en Del af den paalignede Skat, havde en selvstændig Ret til at kræve Ligningen udført paa det rette Grundlag og til i fornødent Fald at gøre saadant Krav gældende ved Domstolene. Da Kravet derhos i Mangel af en særlig Forældelsesregel ansaas rejst i rette Tid, blev K dømt til at betale M det Beløb, som under Forudsætning af Sambeskatning i de nævnte Aar vilde tilkomme M. (D i s s e n s).

26

Et Olieselskab S, som i Thorshavn ejede et »Ocean-Tankanlæg«, opført paa lejet Grund, havde som Agent og Forvalter af Anlægget antaget en derboende Købmand A, som modtog og udleverede Varerne mod et Vederlag af 2 Kr. pr. Ton. I de fleste Tilfælde foregik Leverancerne direkte til Skibene gennem Ledninger fra Tankanlægget. Hvad enten A's Udleveringsvirksomhed opfattedes som en Række ved Tankanlægget afsluttede Salg fra S til Skibene, eller saaledes at Salgene først afsluttedes med A som Køber og derefter mellem denne og Skibene, fandtes S at drive en stedlig Erhvervsvirksomhed, knyttet til dets derværende Salgsindretninger, og S ansaas derfor skattepligtig til Thorshavn Kommune i Medfør af Lov Nr. 76 af 12. Marts 1923 § 24. (D i s s e n s)....

107

Ved Ansættelse til Merindkomstskat i Hh. t. Lov Nr. 126 af 7. Maj 1937 for Skatteaaret 1937/38 af et Ejendomsaktieselskab, der havde begyndt sin Virksomhed 15. Aug. 1934 og første Gang var ansat til Skat for 1935/36 af Indtægten i Regnskabsperioden til 31. Decbr. 1934, antoges Merindtægten at maatte forstaaes som Forskellen mellem Selskabets Skatteindtægt i Skatteaaret 1937/38 og den tilsvarende Indtægt for hele Skatteaaret 1935/36 (Kalenderaaret 1934), beregnet ved forholds­mæssig Forhøjelse af det i den anførte Del af Kalenderaaret 1934 indtjente Beløb

118

En paa Frederiksberg bosat Luftkaptajn, der var ansat i det danske Luftfartselskabs Tjeneste som Ruteflyver mellem Karstrup Lufthavn i Taarnby Kommune og udenlandske Havne, ansaas i Hh. t. Lov Nr. 28 af 18. Febr. 1937 § 18, Stk. 2, jfr.

- Stk. 1, Nr. 6, erhvervsskattepligtig til Taarnby Kommune. (Dissens) 188
- En Kvinde, der i et enkeltstaaende Tilfælde for Betaling havde serveret to halve Flasker Vin til en Utugtskunde, straffedes ikke blot for Overtrædelse af Beværterlovens § 1, men ogsaa for Overtrædelse af Lov om Omsætningsafgift af stærke Drikke Nr. 83 af 22. Marts 1930 § 1, hvorhos hun i Medfør af sidstnævnte Lovs § 17 blev tilpligtet at betale til Statskassen et Afgiftsbeløb paa 30 Kr. (Dissens) 396
- Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab A, der har Kraftcentral og Kontor i Haslev-Frerslev Kommune, leverer Strøm til Forbrugerne i ca. 150 Kommuner, deriblandt K. Elektricitetsafgifterne opkræves af A gennem Inkassatorer, bosat i Oplandet. Under særlig Hensyn til at A's i K anbragte faste Kapitalanlæg — Ledningsnet, Transformatorstationer og Maalere — er af væsentlig Betydning for A's Drift og Indtægtsmuligheder i K, fandtes K i Hh. t. § 36 i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 berettiget til Andel i den A paahvilende Kommuneskat..... 636
- Efter at A i 1924 havde solgt en Ejendom i Nr. Farimagsgade købte han straks efter Naboejendommen E. I 1932—33 oprettede han testamentariske Dispositioner der bl. a. gik ud paa en Baandlæggelse af E for hans Sønners Levetid, men i 1936, paa et Tidspunkt hvor A skulde indfri en større Gæld, solgte han, der i en Aarrække ikke havde haft andet Erhverv end Administration af sine Ejendomme, E med betydelig Avance. Selv om det ikke havde ligget ganske udenfor A's Hensigt atter at afhænde E, maatte der efter det oplyste gaas ud fra, at hans Hovedformaal med Erhvervelsen havde været at udnytte den til Udleje og saaledes opnaa et passende Udbytte af sin deri anbragte Kapital, og idet der herefter ikke kunde anses at have foreligget Spekulationsøjemed, kunde Avancen efter Statsskattelovens § 5, a ikke henregnes til A's Indkomst. 684
- I Vilkaarene for en den 1. April 1930 sket Indlemmelse af en Del af en Sognekommune I i Kolding Kommune K bestemtes bl. a., at Personer i I, der paa Indlemmelsestiden var erhvervsskattepligtige til K, i en Overgangsperiode efter nærmere angivne Regler — foruden en for samtlige personlige Skatteydere lempet Opholdsskat — skulde svare Erhvervsskat som hidtil til K. Efter at der ved Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 var indført Erhvervsskattepligt for Statstjenestemænd, paalignedes der efter ovennævnte Vilkaar en Kriminalassistent, — der ved Indlemmelsen havde Bolig i I, hvor han vedblivende boede, og som stadig havde Arbejdssted i K, — Erhvervsskat til K. Antaget, at der efter Ordlyden af Indlemmelsesvilkaarene ikke havde været Hjemmel herfor. (Dissens) 707

Skoler.

Under et Besøg, som Børnene fra Københavns Kommunelærerforening K's Feriehjem i Lohals under Opsyn af deres Lærere

aflagde paa en Gaard, kom bl. a. A til Skade ved, at en 11-aarig Dreng D under en af Gaardens Forretningsfører F foretaget Demonstration i Gaardens Kontrolrum væltede en Svovlsyreballon. F havde straks, da Børnene kom ind i Rummet, advaret mod at røre ved Beholderen, og D blev anset erstatningspligtig, fordi han var traadt op paa Kanten af den Jernkurv, hvori Beholderen var anbragt. Derimod blev der ikke paalagt K eller Gaardens Ejer Erstatning, uanset at der var givet de 40—50 Børn Adgang til det forholdsvis lille Rum, uden at Syreballonen var fjernet eller særlig sikret. A fik foruden Erstatning for Svie, Smerte og Vansir tilkendt Erstatning for et tabt Skoleaar

333

Smitte.

Skønt der maatte gaas ud fra, at der ved S's Salg af en Gaard havde været smitsom Kastesyge i Besætningen, blev S dog frifundet for det af Køberen K i denne Anledning rejste Erstatningskrav, idet det ikke kunde antages, at S's Repræsentanter under Salgsforhandlingerne, som overfor K havde oplyst, at en Ko og en Kvie kort forinden havde kastet eller kælvet for tidligt, uden at Dyrlæge var tilkaldt, havde haft Grund til at nære Mistanke om, at der var Kastesmitte i Besætningen. (D i s s e n s)

495

S havde til normal Pris til en Kreaturhandler K solgt en Ko, som »fuldt reel i enhver Henseende, garanteret fri for Tuberkulose, hvorom der foreligger gul Attest, samt fri for smitsom Kastning.« Siden viste det sig, at Koen — S ganske uafvidende — var befængt med smitsom Kastning og smittede en Besætning, hvor K havde ladet den opstalde. Da der ikke var afgivet en særlig Garanti m. H. t. Skade ved Udbredelse af Kastesyge, og da S ej heller havde Grund til at antage, at K ventede at opnaa en saadan, fandtes den omhandlede Erklæring ikke at begrunde Ansvar for Skade af nævnte Art. (D i s s e n s)

513

Strafferetsforhold i Alm.

Antaget, at den i Rpl. § 1001, 3. Stk., 1. Pkt., 2. Led, hjemlede Ret til Udsættelse af Straffens Fuldbyrkelse ikke kunde gøres gældende af Domfældte, da Ansøgning om Benaadning ikke var indgivet inden Paagribelsen og ej heller indgaves samtidig hermed, hvorved bemærkedes, at den ej heller var indgivet efter Anholdelsen

454

Strafferetspleje.

Overflytning af en Person, overfor hvem det ved Landsretsdom var bestemt, at der i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 16, vilde være at træffe Sikkerhedsforanstaltninger, fra den til Sindssygehospital i Nykøbing Sj. knyttede Sikringsanstalt til almindeligt Sindssygehospital

97

Afvisning af Kæremaal p. G. af manglende Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret

111

Kæremaal ang. en Fængslingskendelse afvist p. G. af manglende Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret	169
Stadfæstelse af Landsretskendelse ang. Indlæggelse af en Sigtet til nærmere Undersøgelse paa et Sindssygehospital eller en psykiatrisk Afdeling	195
At en under Medvirken af Doms mænd behandlet Sag burde have været behandlet som Politisag, fandtes e. O. ikke til Hinder for, at Sagen i Ankeinstansen paakendtes i Realiteten.	197
Paaanke af Nævningesag under Henvi sning til, at Nævningernes Afgørelse var i Strid med en af Retslægeraadet afgivet Erklæring om Tiltaltes Tilregnelighed og under Paaberaabelse af Rpl. § 945, Stk. 1, Nr. 1 og 3.	299
Da Tiltale i en Politisag først var iværksat i Hh. t. Statsadvokatens Beslutning mere end 2 Maaneder efter, at Politimesteren havde tilkendegivet sin Beslutning om at undlade at rejse Tiltale, kunde Tiltalen ikke omfatte Tidsrummet forud for nævnte Tilkendegivelse, jfr. Rpl. § 721, Stk. 3	303
Under en Straffesag blev en Tiltalt anset for Overtrædelse af Strfl. § 203 ved Benyttelse af et Farvespil, hvorhos Farvespillet blev konfiskeret. Under Anke i den borgerlige Retsplejes Former, iværksat af den Person, som med Ejendomsforbehold havde solgt Spillet til den Tiltalte, og som ikke havde noget Ansvar for den begaaede Lovovertrædelse, blev Konfiskationen ophævet, idet Hjemlen for Konfiskationen maatte søges i Strfl. § 71, Stk. 1, Nr. 1 — ikke Nr. 2 — og derfor hindredes af det tagne Ejendomsforbehold. (D i s s e n s).	325
Kæremaal afvist p. G. af manglende Tilladelse fra Justitsministeriet til dets Indbringelse for Højesteret	328
Paaanke under Anførelse af Rpl. § 945, Stk. 1, Nr. 1 og 3, af en Nævningeretsdom, ved hvilken en Tiltalt, der ifølge Retslægeraadets Erklæring var sindssyg, formentlig lidende af psykogen Psykose, men muligvis en kronisk forløbende Sindssygdom, var dømt til at anbringes paa Sindssygehospital, idet Tiltalte paastodes idømt Straf i Medfør af Strfl. § 71, jfr. § 70. Efter en for Højesteret fremlagt Erklæring var det sandsynligt, at Tiltalte led af en Ungdomssløvsind, som havde været tilstede paa Gerningstiden, og Dommen blev stadfæstet. Nævningerne havde bragt Strfl. §§ 17 og 85, men ikke § 71 til Anvendelse, og Spørgsmaal om Anvendelse af Strfl. § 16 var ikke forelagt dem.	356
Udtalt, at Spørgsmaal om § 1, Stk. 1, i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 burde have været forelagt Nævningerne under Iagttagelse af Reglerne i Rpl. § 888, 2. Pkt., eller § 889, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. § 886	695

Strafnedsættelse.

Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 3, bragtes ikke til Anvendelse paa en Tiltalt, som havde gjort sig skyldig i Køb og Salg af

tomme Flasker, og som gjorde gældende, at han havde været ukendt med de paagældende Lovbestemmelser	121
Lignende Sager	123, 124, 125

Sædelighedsforbrydelser.

En Tiltalt anset efter Straffelovens § 222, Stk. 1, jfr. § 21 og tildels § 23, efter § 224, jfr. § 222, Stk. 1 og 2, efter § 232, efter § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171 og efter § 285, Stk. 1, jfr. § 279 med Fængsel i 5 Aar	30
Uanset at nogle Numre af Bladet »Cocktail« indeholdt en Del Tekst og Billeder af mer eller mindre sanseligt Indhold, fandtes det dog betænkeligt at statuere, at dette var af en saa grov Karakter, at den ansvarshavende Redaktør og Udgivers Forhold kunde betegnes som Spekulation i Sanselighed, jfr. Strfl. § 234, Stk. 3. (Dissens)	197
En Tiltalt, der havde gjort sig skyldig i Uterlighed overfor et Barn under 12 Aar, dømt til Anbringelse under Aandssvageforsorg	674

Sø- og Handelssager.

Bestemmelsen i Lov Nr. 158 af 18. Maj 1937 § 11, Stk. 4, om, at Sager om Ophævelse af Priskontrolraadets Paalæg skal »indbringes for Landsretten«, antoges ikke at være til Hinder for, at Landsretten — efter en Parts Begæring — traf Bestemmelse om, at en saadan Sag skulde behandles under Medvirken af handelskyndige Dommere, jfr. Lov Nr. 209 af 23. Juli 1932 § 1. (Dissens)	56
Da Parterne ikke var enige om at ønske en ved Landsretten anlagt Sag vedrørende Opsigelsesvarslet for en Funktionær behandlet med Tiltrædelse af handelskyndige Dommere, fandtes der efter Sagens Beskaffenhed ikke Grund til at tage Appellantens Begæring i saa Henseende til Følge	248

Søfart.

En Skipper S havde for Københavns Frugtauktioner paataget sig for en Lumpsum at fragte et Parti paa 1000 Kasser Kartoffler med sit Motor-Sejlskib fra Frederikssund til Aarhus, hvorfra Partiet skulde afskibes til Argentina med en angiven Damper nogle Dage senere. Paa Grund af Storm laa S vejrfast i Hundested i 9 Dage, og Kartofflerne viste sig ved Ankomsten til Aarhus 13 Dage efter Indladningen at være beskadigede, antagelig paa Grund af manglende Udluftning. Antaget, at S, der af Havnefogden i Hundested havde erfaret, at der pr. Telefon var spurgt efter ham, men som ikke havde sat sig i Forbindelse med Afskiberne, ikke paa behørig Maade havde opfyldt sine Forpligtelser i Hh. t. Sølovens § 53, og S blev derfor dømt til at betale en skønsmæssig fastsat Erstatning. (Dissens)	216
Den Skibsejeren i Hh. t. Strandingslovstillæget af 30. April 1909 § 7, jfr. § 6, paahvilende Pligt til at godtgøre det Offentlige Udgifter til Afmærkning af Vrag m. m. antoges at omfatte et	

Tilfælde, hvor Vraget vel laa udenfor dansk Søterritorium, men dog saa nær den danske Kyst, at det frembød Fare for Sejladsen udfor denne. (D i s s e n s).

Marineministeriets Udgifter til en forgæves Eftersøgning af Vraget, efter at dette havde flyttet sig, fandtes ikke at kunne kræves godtgjort af Rederiet. (D i s s e n s)

250

Et Tidsbefragtningscerteparti indeholdt følgende Klausul: »Owners to have a lien upon all cargoes and subfreights belonging to the time-charterers for all claims under this charter — — —.« Udtalt, at selv om det antoges, at der herved var lagt et Baand paa alle fremtidige Fragtfordringer tilhørende Tidsbefragterne, saaledes at de i Forhold til Rederiet var uberettede til at disponere over Fragten for de enkelte Rejser, maatte det være en Forudsætning for at anerkende Rederiet som retsbeskyttet overfor Tredjemand, at Fragtdebitor underrettedes om Rederiets Sikkerhedsret, saaledes at Debitor blev afskaaret fra at betale til andre. (D i s s e n s)

441

Antaget, at Rederen R for et Motorsejlskib M, der skulde føre en Ladning fra Frederikssund F til London, efter det om Is- og Besejlingsforholdene ved Frederikssund oplyste havde været uberettiget til under M's Henliggen i Københavns Havn at annullere Certepartiet i Hh. t. en Isklausul, hvorefter Certepartiet bortfaldt, hvis Lastehavnen var utilgængelig, naar M var klar til at afgaa fra sidste Havn. Da det ej heller fandtes godtgjort, at det ikke, hvis M var sejlet til F, ved Fremskyndelse af Indladningen eller paa anden Maade kunde være lykkedes at imødegaa Isvanskelighederne, tilpligtedes R at erstatte Befragteren Merudgiften ved at befragte andet Skib.

612

Søpanteret.

En Leverandør af Bunkerkul i Antwerpen til et Skib, som havde udlosset sin Ladning dér og gik i Ballast til Hull, fandtes ikke at have Søpanteret i Hh. t. Søl. § 267, Nr. 5, for Betalingen, da den Rejse, til Brug under hvilken Kullene leveredes, ikke kunde anses som Fortsættelse af en tidligere Rejse

441

Søterritoriet.

Den Skibsejeren i Hh. t. Strandingslovstillæget af 30. April 1909 § 7, jfr. § 6, paahvilende Pligt til at godtgøre det Offentlige Udgifter til Afmærkning af Vrag m. m. antoges at omfatte et Tilfælde, hvor Vraget vel laa udenfor dansk Søterritorium, men dog saa nær den danske Kyst, at det frembød Fare for Sejladsen udfor denne. (D i s s e n s).

Marineministeriets Udgifter til en forgæves Eftersøgning af Vraget, efter at dette havde flyttet sig, fandtes ikke at kunne kræves godtgjort af Rederiet. (D i s s e n s)

250

Tandlæger.

Mellem Tandlæge A, der drev Forretning i Kompagni med Tandlæge B, og Tandtekniker P, der var ansat i Virksom-

heden, afsluttedes en Overenskomst om i Fællesskab at fortsætte Forretningen i Tilfælde af B's Død, saaledes at P skulde indtræde som Part i Interessentskab med A, baade m. H. t. Rettigheder og Forpligtelser som B i den mellem A og B eksisterende Overenskomst, der iøvrigt nærmere skulde tilpasses ved supplerende Aftale. Da sidstnævnte Overenskomst paa flere Punkter viste sig uanvendelig i Forholdet mellem A og P, fordi P ikke var Tandlæge, og Parterne ikke kunde naa til Enighed, uden at dette kunde antages at skyldes A's Forhold, maatte Overenskomsten betragtes som bortfaldet, uden at P kunde kræve nogen Erstatning af A. (Dissens)

265

Teatre.

En af Justitsministeriet ved Meddelelse af Teaterbevillinger siden 1930 anvendt Praksis, gaaende ud paa, at Bevillingshaverne bandtes til at overholde forskellige kollektive Aftaler mellem Dansk Skuespillerforbund og Direktørforeningerne, hvorved Ministeriet paa ensidig Maade støttede Forbundets Planlægning af Teaterdriften og dets Medlemmers konkurrencemæssige Stilling overfor andre, fandtes at være uberettiget overfor Foreningen Danske Skuespillere — hvis Søgmaalsret anerkendtes — idet det maatte ligge udenfor de naturlige Rammer for Meddelelse af Teaterbevillinger paa den Maade at søge at virke hen til en vis Ordning af Teaterdriften og Skuespillernes Stilling ved Teatrene

382

Testamenter.

To velhavende Ægtefæller, der havde fuldstændig Særeje, og af hvilke Manden M havde Børn af et tidligere Ægteskab, havde samme Dag oprettet Testamente. Ved Hustruen H's Testamente indsattes nogle af hendes Slægtninge som Universalarvinger, medens der tillagdes M — subsidiært hans Livsarvinger — 100.000 Kr. og oprettedes Legater for et Par af hans Slægtninge. M tillagde ved sit Testamente H Ret til at udtage det Indbo, hun ønskede, medens hans Børn iøvrigt var hans Arvinger. Hvert Testamente indeholdt en Udtalelse om, at den anden Ægtefælle var enig i dette, og de var underskrevet af begge Ægtefæller. Antaget, at H, der overlevede M og i Hh. t. dennes Testamente havde overtaget Løsøre for ca. 8300 Kr., ikke havde været afskaaret fra senere at ændre sit Testamente, saaledes at Bestemmelserne til Fordel for M's Slægtninge udgik

113

At en Gaardejer M havde ladet sine Børn og Svigerbørn læse et af ham og hans Hustru oprettet Fællestestamente, hvorved Gaarden efter den længstlevendes Død tillagdes Sønnen S for en fastsat Værdi af 18.000 Kr., og spurgt dem, om de havde noget mod Testamentet at indvende, kunde ikke afskære M, der som den længstlevende sad i uskiftet Bo, fra at overdrage Gaarden i levende Live til S mod dennes Overtagelse af Behæftelser til 13.440 Kr., herunder en Aftægtsydelse til M til Værdi 7440 Kr. Den i Overdragelsen i Forhold til den ansatte

Værdi, 18.000 Kr., liggende Gave, 4560 Kr., skulde afkortes i S's Arv	148
Skønt Retslægeraadet om Testatrix T havde udtalt, at de i Sagen foreliggende Oplysninger, deriblandt nogle Lægeerklæringer, maatte føre til den Slutning, at T — der var født i 1875 — gennem en lang Aarrække og i hvert Fald før 1936 — da Testamentet var oprettet for Notarius — havde været kronisk Alkoholist, og at hun ikke havde haft klart og selvstændigt Overblik over sine Dispositioner, blev Testamentet, der havde taget vidtgaende Hensyn til en afdød Søns Ønsker, opretholdt, idet der ikke fandtes tilvejebragt sikre Oplysninger om, at hun havde været saaledes svækket, at hun var ude af Stand til at forstaa og bedømme Testationens Betydning, ligesom der manglede Holdepunkter for, at hun havde været under en af sygelige Forestillinger præget Indflydelse fra Tredjemand. (D i s s e n s)	466

Tilbageholdsret.

Efter at det af Underretten var statueret, at et K tilhørende den 15. Septbr. 1937 lyst Pantebrev var forfalden som Følge af Restance med Ydelsen i Decbr. Termin 1937 til den foranstaaende Prioritetshaver, lod K den 28. Marts 1938 gøre Ud-læg i den pantsatte, D tilhørende Ejendom, som han derefter stillede til Tvangsauktion, hvor den ved 2den Auktion blev tilslaaet T. Da Vanrøgt af Ejendommen ikke var godtgjort, fandtes der i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 § 1, jfr. Lov Nr. 258 af 9. Decbr. 1936, Hjemmel for Henstand til Juni Termin 1938 med Betaling af Hovedstolen, uanset at Pantebrevet var udstedt efter Henstandslovens Ikrafttræden, og under Anke blev Ud-lægsforretningen og Auktionen samt Auktionsskødet til T op-hævet, idet der ikke fandtes Grundlag for at statuere, at der var sket en Eksstinktion af D's Ret til Ejendommen. D dømtes til at godtgøre T nogle Udgifter bl. a. til Renter og Skatter vedrørende Tiden forinden T's Overtagelse af Ejendommen, men for et Erstatningskrav fandtes intet Grundlag, og nogen Tilbageholdsret anerkendtes ikke for T m. H. t. hans Krav mod D

239

Tilregnelighed.

En Sagfører, som efter Retslægeraadets Erklæring var sinds-syg, lidende af alkoholisk Sløvsind, begyndt for 1½—2 Aar siden, og uegnet til Paavirkning gennem Straf, blev af Næv-ningerne, der svarede benægtende paa Spørgsmaal om Anven-delse af Strfl. § 16 og — for et Forholds Vedkommende — af Strfl. § 71, kendt skyldig i en Række Berigelsesforbrydelser og af Retten anset med Fængsel i 4 Aar

299

En 31-aarig Kontorassistent, som havde dræbt en Kammerat, blev af Nævningerne kendt skyldig i Manddrab, idet de svarede bekræftende paa to Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Strfl. § 85 og § 17, men benægtende paa et tredje Tillægs-spørgsmaal om Anvendelse af Strfl. § 71. Ifølge Retslæge-

raadets Erklæring var Tiltalte sindssyg, formentlig lidende af psykogen Psykose, men muligvis en længere varende, kronisk forløbende Sindssygdom. Tiltalte dømtes til at anbringes paa Sindssygehospital. For Højesteret forelaa en Erklæring om, at Tiltalte sandsynligvis led af en Ungdomssløvsind, som havde været tilstede paa Gerningstiden

356

En Sagfører, der gennem flere Aar i en halv Snes Tilfælde havde gjort sig skyldig i Underslæb af betydelige Beløb — heraf to Tilfælde i Egenskab af Eksekutor — antoges ikke ved de strafbare Handlingers Foretagelse at have været utilregnelig efter Strfl. § 16 eller i en i Strfl. § 17, Stk. 1, omhandlet Tilstand, skønt han, der ifølge Retslægeraadets Erklæring ikke var aandssvag eller sindssyg i almindelig Forstand, ifølge samme Erklæring viste Tegn paa begyndende Alderdomssløvsind samt Aareforkalkning m. v., og de sjælelige Forandringer, der kunde antages begyndt for 7—8 Aar siden, i det sidste Par Aar havde været saa udtalte, at Raadet skønnede, at hans Tilstand maatte ligestilles med Sindssygdom. Straffen fastsattes til Fængsel i 2 Aar og Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendtes ham for bestandig.

391

Tjenesteforhold.

Paa et Forretningsudvalgsmøde i Dansk Skatteborgerforening A blev det — i Strid med et af Forretningsføreren B stillet Forslag — besluttet, at en hos A ansat Funktionær skulde forblive i sin Stilling, medens en anden Funktionær straks skulde afskediges. Antaget, at B ved at handle i Strid med disse Beslutninger og ved sin Optræden paa et Bestyrelsesmøde, hvor Spørgsmaalet om B's Afskedigelse i Anledning af hans Tilsidesættelse af Forretningsudvalgets Beslutninger endelig behandledes, havde givet A Føje til at hæve Tjenesteforholdet uden Varsel

644

Efter at M i et Par Aar havde gjort Tjeneste som Maskinmester paa et under Bygning værende Havundersøgelsesskib H, blev han antaget som Aspirant til en pr. 1. April 1938 oprettet Tjenestemandsstilling som 1. Maskinmester paa H. Ved Skrivelse af 25. Nov. 1939 meddeltes det M, at man betragtede ham som fratraadt fra samme Dag. Antaget, at M ikke havde Krav paa 3 Maaneders Opsigelse, men at han efter det om Praksis m. H. t. Aspiranter oplyste havde været berettiget til at regne med, at Opsigelse skete med 14 Dages Varsel til den 1. i en Maaned. Herefter, og da han efter Indholdet af Skrivelsen af 25. Nov. med Føje havde opfattet et udbetalt Beløb af en Maanedes Gage som Godtgørelse for manglende Fridage og Ferie, fandtes M at have Krav paa Gage for December 1939. (Dissens)

697

Tjenestemænd.

Efter at M i et Par Aar havde gjort Tjeneste som Maskinmester paa et under Bygning værende Havundersøgelsesskib H, blev han antaget som Aspirant til en pr. 1. April 1938 oprettet

Tjenestemandstilling som 1. Maskinmester paa H. Ved Skrivelse af 25. Nov. 1939 meddeltes det M, at man betragtede ham som fratraadt fra samme Dag. Antaget, at M ikke havde Krav paa 3 Maaneders Opsigelse, men at han efter det om Praksis m. H. t. Aspiranter oplyste havde været berettiget til at regne med, at Opsigelse skete med 14 Dages Varsel til den 1. i en Maaned. Herefter, og da han efter Indholdet af Skrivelsen af 25. Nov. med Føje havde opfattet et udbetalt Beløb af en Maanedes Gage som Godtgørelse for manglende Fridage og Ferie, fandtes M at have Krav paa Gage for December 1939. (D i s s e n s) 697

Tyveri.

A der to Gange tidligere var straffet for Tyveri anset med Fængsel i 5 Aar, dels for Voldtægt, dels for Tyveri begaaet i Mørklægningstiden i en Have i Odense 695

Umyndige.

En Kvinde umyndiggjort saavel i formueretlig som i personlig Henseende paa Grund af sjælelig Forstyrrelse 224

En Sagfører S, der var blevet beskikket til Lavværge for en kvindelig Klient K, begærede hende umyndiggjort mod hendes Protest, jfr. Rpl. § 457. Landsretten umyndiggjorde K, og S blev beskikket som hendes Værge, men Højesteret ændrede Landsrettens Afgørelse. Antaget, at S ikke med Rette kunde debitere K de med Umyndiggørelsessagen forbundne Udgifter, derunder Salær til ham selv.

Spørgsmaal, om K havde noget Erstatningskrav mod S for dennes Udførelse af Værgemaalet, og om de af S for forskellige Sager beregnede Salærer kunde kræves nedsat. Dette ikke antaget. (D i s s e n s) 519

Underslæb.

Statueret, at en Tiltalt, som var fuldt vidende om, at et Beløb af 500 Kr. var udbetalt en Agent, der var medtiltalt under Sagen, til Afholdelse af Reiseudgifter — idet han selv affattede Kvitteringen — og som ikke havde haft noget Grundlag for at tro, at Medtiltalte ikke desto mindre skulde have Ret til frit at disponere over Beløbet, havde medvirket til Underslæb ved at lade sig udbetale 110 Kr. af Medtiltalte, vidende om, at denne ikke havde andre Midler til Udbetaling end nævnte Beløb af 500 Kr., og det uanset om det maatte være rigtigt, at han havde et Tilgodehavende hos Medtiltalte af tilsvarende Størrelse 286

En for Underslæb og Bedrageri tiltalt Person dømt til Anbringelse i Sindssygehospital 312

Uskiftet Bo.

En Sag til Omstødelse af en Ejendomsoverdragelse som værende i Strid med Lov Nr. 120 af 20. April 1926 § 6, var rejst for

sent, idet der var gaaet over et Aar fra Skødets Tinglysning til Stævningens Udtagelse	148
En 70-aarig Enke E, der sad i uskiftet Bo med en Søn S og en Datter D, overdrog ved Skøde af 29. Juni 1939 sin ubehæftede Ejendom til D for Ejendomsskylden 4500 Kr., hvoraf 2500 Kr. berigtigedes ved, at D og hendes Mand tilsikrede E to Stuer og Pleje m. v. Resten af hendes Levetid, medens 2000 Kr. angaves at være en Gave, der skulde ækvivalere en tidligere Udbetaling til S paa 2000 Kr. E, der havde en Hjertelidelse, døde 3. Juli, og 3 Uger senere solgte D Ejendommen for 6000 Kr. I Betragtning af, at D havde maattet regne med, at Forpligtelsen overfor E, hvis Død ikke havde kunnet forudses som nær forestaaende, kunde blive ret byrdefuld, at Ejendommens Værdi næppe kunde ansættes højere end 5000 Kr., og at S tidligere havde faaet en Forstrækning paa 2000 Kr., kunde Dispositionen ikke kræves omstødt i Hh. t. Lov af 20. April 1926 § 6, 2. Stk. (D i s s e n s)	501

Vand.

A, der i Hh. t. et i sin Tid for en Landvæsenskommission indgaaet Forlig var pligtig til at tætholde en ved Hove Aa værende Dæmning, som bl. a. havde Interesse for Hove Vandmølle, gjorde overfor Københavns Vandforsyning (V) Krav paa Godtgørelse for den Forøgelse af hans Vedligeholdelsesudgifter, som var en Følge af V's Vandoppumpninger forinden Ikrafttrædelsen af Lov Nr. 54 af 31. Marts 1926 i det nærliggende Nybølleanlæg. Da det imidlertid ikke kunde anses godtgjort, at nævnte Vandoppumpning og den dermed fulgte Sænkning af Grundvandet havde forøget A's Udgifter til Dæmningens Vedligeholdelse, blev V frifundet	225
M, som ved sit Køb i 1928 af en Vandmølle havde faaet overdraget den Sælgeren S i Hh. t. et i 1895 for Vandsynsmænd indgaaet Forlig tilkommende Ret til at opstemme Vandet i Mølledammen til en nærmere angivet Højde, paastod ved de ordinære Domstole, jfr. Vandløbslovens § 5, 2. Stk., S, en Kartoffelmelsfabrik, kendt pligtig til at anerkende, at en af denne ved Møllebækkens Udløb i Mølledammen anbragt Stivning var retstridig i Forhold til ham. Da der imidlertid ikke var Holdepunkter for at antage, at Købekontrakten — udover Forpligtelsen til at taale fornævnte Opstemning — skulde paalægge S Pligt til i videre Omfang end hjemlet ved den almindelige Vandløbslovgivning at untlade Foranstaltninger, der kunde medføre Hæmning af Tilløbet, blev S frifundet....	291
Ejerne af Vraa Mølle, der erkendtes ved Hævd at have vundet Ret til at foretage Opstemning af Vandet i Villestrup Aa til Drift af Møllen, blev efter Paastand af nogle Lodsejere dømt til at anerkende, at de, der i Aarene fra 1904 til omkring 1920 og i Tiden efter 1925 havde benyttet Vandet til Fiskedamme, ikke ifølge nogen særlig Adkomst havde Ret til at foretage konstant Opstemning af Vandet til en nærmere angiven Kote.	432

Vandløb.

To Lodsejere L, der havde undladt at opfylde den dem efter et Aaregulativ paahvilende Pligt til at fjerne en udfør deres Ejendomme tilflydt Dyngge Grøde, anset ansvarlige for den Skade, ca. 10.000 Kr., som Fiskeriforpagter F havde lidt ved, at Fiskene i seks ved en Opstemning længere nede ad Aaen indrettede Fiskedamme var døde som Følge af, at Dyngen var flydt ned og havde spærret for Tilførslen af friskt Vand fra Aaen. Under særlige Hensyn til at selv en ganske kortvarig Standsning af Vandtilførslen kunde medføre Skade af et betydeligt Omfang, fandtes det at måtte lægges F til Last, at han ikke havde truffet særlige Foranstaltninger for at undgaa Skader, og L tilpligtedes herefter kun at bære $\frac{2}{3}$ af Tabet. (D i s s e n s)

659

Varemærker.

Antaget, at A var berettiget til at faa Ordet »Crown« indregistreret som Varemærke for Radioapparater, Grammofoner og Lydgengevissapparater, da det ikke fandtes at frembyde en saadan Lighed med det af C. Schous Fabrikker A/S som Varemærke bl. a. for Grammofoner og Radioapparater indregistrerede Ord »Corona«, at de to Mærker i den almindelige Omsætning let lod sig forveksle. (D i s s e n s)

623

Veje.

Paa Amtsvejen mellem Poulsker og Nexø paakørte Vognmand V en Septembernat efter at have passeret et Vejsving et Vejtræ, hvorved hans Automobil ødelagdes, og han og hans to Passagerer kom til Skade. Paa den paagældende Vejstrækning var der Dagen i Forvejen tilkørt Grus til Anvendelse ved Tjæring af Vejen, og efter det oplyste laa en af Grusdyngerne et Stykke ud paa Vejens asfalterede Kørebane. Idet Grusdyngens Henliggen paa Kørebanen som nævnt antoges at være Aarsag til Ulykken, ansaas Amtet ansvarlig for Skaden, men da V, der havde nydt en Del Spiritus, ikke antoges at have kørt fuldt forsvarlig i Svinget, paalagdes der ham Medansvar ($\frac{1}{2}$). (D i s s e n s)

75

En mellem en Grundejerforening G og en Landkommune L indgaaet Overenskomst om Overtagelse af en Vej som offentlig og om Udførelse af »fremtidige Arbejder med Vejen og Fortovene« mod Vederlag en Gang for alle forstaaet saaledes, at L derved alene havde paataget sig almindelig Istandsættelses- og Vedligeholdelsespligt m. H. t. Vejbane og Fortove — hvilken Pligt ved Indlemmelsen af L i Odense Kommune var overført til denne —, medens Overenskomsten ikke var til Hinder for, at der, med bindende Virkning for et Medlem af G, blev truffet Vedtægtsbestemmelser om forbedret Fortovsbelægning ved Bebyggelse.

616

Vidner.

Antaget, at det i et foreliggende Tilfælde maatte følge af de for en Sigtet gældende Bestemmelser, at en Domfældt ej heller, efter at det Forhold var paakendt, hvori han senere tilstod sig

skyldig, kunde anses pligtig at besvare Spørgsmaal til Oplysning om hans Medskyldige, idet den Mulighed ikke kunde afvises, at han i Forbindelse med Medskyldige kunde have begaaet flere Tyverier end det, hvorfor han var dømt. (D i s s e n s) .. 416

Voldtægt.

A der to Gange tidligere var straffet for Tyveri anset med Fængsel i 5 Aar, dels for Voldtægt, dels for Tyveri begaaet i Mørklægningstiden i en Have i Odense 695

Værfter.

Under et Skib S's Reparation paa et Værft V forvoldtes ved Fejl begaaet af V's Folk Brandskade paa S, der var kaskoforsikret. Under særlig Hensyn til at Skaden var forvoldt under V's Udførelse af et kontraktmæssig overtaget Arbejde, under hvilket S var overgivet i V's Varetægt, fandtes der ikke Grund til at anvende Bestemmelsen i F.A.L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt.

Ifølge Kaskoforsikringen kunde der i Forsikringssummen fradrages ca. 4000 Kr. for Fornyer, men i Mangel af nærmere Oplysninger om Arten af de paagældende Reparationer m. v. ansaas det ikke godtgjort, at disse havde tilført S en Værdiforøgelse, som V kunde regne sig til Gode 679

Værneting.

En i Norge bosat Person, som var Aktionær i et Aktieselskab i Aalborg, sendte fra Helsingborg Bestyrelsen Breve, der indeholdt Sigtelser mod en i Aalborg boende Aktionær. Antaget, at denne i Medfør af Rpl. § 244, jfr. Strfl. § 9, kunde anlægge Sag ved Retten i Aalborg til Straf og Erstatning.... 67

En Sag til Ophævelse af et Sameje, bestaaende af Interessentskabet Tradsborg Plantage (I), omfattedes ikke af Rpl. § 240. Da I ikke havde noget Hovedforretningslokale i den Betydning, hvori dette Ord benyttes i Rpl. § 238, og for Tiden var uden nogen lovlig Bestyrelse, fandtes Sagen i Medfør af Rpl. § 245 at kunne anlægges ved enhver Ret, som for nogen af de sagsøgte Interessenter var Hjemting 132

Ægteskab.

Ved de mellem Lensbaron M og hans Hustru H oprettede Skilsmissevilkaar paatog M sig at yde H en aarlig Apanage paa 24.000 Kr. at betale maandesvis med 2000 Kr. forud. For Apanagen skulde der stilles Sikkerhed i et saa stort Antal Obligationer, at Renten af disse aarlig androg 24.000 Kr. I Tilfælde af nyt Ægteskab skulde H's Apanage nedsættes til 12.000 Kr. Antaget, at H herved havde faaet ikke blot et Krav paa livsvarig Apanage paa 24.000 Kr. (eventuelt 12.000 Kr.) aarligt mod M personlig, men tillige reel Sikkerhed for dette Krav, saaledes at hun for det Tilfælde, at den aarlige Afkastning kom under 24.000 Kr., var berettiget til at holde sig til de deponerede Værdier. Derimod kunde det ikke paalægges M's Dødsbo at supplere Sikkerheden. (D i s s e n s) 44

- Efter at Lods M og hans Hustru ved Bevilling af 16. Septbr. 1937 var blevet separeret, vedblev de at bo sammen og dele Soveværelse indtil den 15. Okt., da H flyttede til nogle Lokaler, som hun havde lejet til Damefrisørsalon og Bolig, medens M forblev boende i det tidligere fælles Hjem, til han den 3. Decbr. afgik ved Døden. Ca. 8 Dage før sin Død havde M antaget en Husbestyrerinde. Antaget, at Ægtefællernes Forhold i Tiden indtil 15. Okt. ikke kunde betragtes som en saadan Fortsættelse eller Genoptagelse af Samlivet, at Separationens Virkninger kunde anses for ikke indtraadt eller senere bortfaldet. Da Reglementet for Lodspensionskassen udelukkede et Medlems fraseparerede Hustru fra Pension, havde H herefter ikke Krav paa Pension af nævnte Kasse. (Dissens)..... 309
- En Mand, der i maanedlig Underholdsbidrag betalte sin fraskilte Hustru 500 Kr., og som havde et Tilgodehavende paa hende paa 700 Kr., der var tilkendt ham i Sagsomkostninger i en Retssag, som hun havde anlagt mod ham angaaende Underholdsbidraget, antoges at have været berettiget til at modregne dette Tilgodehavende ved at fradrage 75 Kr. i det af ham betalte maanedlige Bidrag 380
- M, der i 1936 var blevet separeret fra sin Hustru, paastod de i Forbindelse hermed indgaaede Aftaler om Delingen af Parternes Fællesbo kendt uforbindende for sig i Hh. t. Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 65, men da det ikke ved de foreliggende Oplysninger og Lægeerklæringer fandtes godtgjort, at han ved Aftalernes Indgaaelse havde manglet Evne til at handle fornuftmæssig — hvad heller ikke Aftalernes Indhold gav Støtte for — blev hans Paastand ikke taget til Følge..... 544
- I 1935 blev M ved Dom separeret fra sin Hustru H, og Forældremyndigheden over de to Børn — en Datter født 1928 og en Søn født 1932 — som Forældrene havde erklæret burde blive sammen, tillagdes H, idet begge Forældre ansaas lige egnede til at opdrage Børnene. I 1939 blev Ægteskabet efter H's Begæring i Hh. t. Ægteskabslovens § 54, 2. Pkt., opløst ved Bevilling paa de for Separationen gældende Vilkaar, hvorpaa hun indgik nyt Ægteskab. Antaget, at der ikke forelaa Omstændigheder, som tilsagde, at der i Hh. t. M's Begæring blev truffet Ændring i den bestaaende Ordning med Hensyn til Forældremyndigheden over Børnene. (Dissens) 648

Ærefornærmelser.

- En i Norge bosat Person, som var Aktionær i et Aktieselskab i Aalborg, sendte fra Helsingborg Bestyrelsen Breve, der indeholdt Sigtelser mod en i Aalborg boende Aktionær. Antaget, at denne i Medfør af Rpl. § 244, jfr. Strfl. § 9, kunde anlægge Sag ved Retten i Aalborg til Straf og Erstatning.... 67
- En Omtale under Overskriften »Fagforeningsdiktaturet« i et Dagblad af Indførelse af en ny Prislise i »Figaro-Salonerne«, hvilken Prislise angaves at medføre, at der skulde kræves Betaling af Kunderne for forskellige Behandlinger, selv om

	Pag.
disse ikke var udført, fandtes ikke at overskride Ytringsfrihedens Grænser	80
En Redaktør R, som i Anledning af, at Ingeniør I var blevet antaget som Amtsvejsinspektør, i sit Blad for 7. Jan. 1939 under Overskriften: »Er dette ikke Korruption« skrev en Artikel, hvori han bl. a. opkastede Spørgsmaalet, om I var en Platten-slager, en Pengeafpresser og sidestillede I med den tidligere Amtsvejsinspektør, der blev straffet for Uredelighed, blev anset med Hæfte for Bagvaskelse, idet Sigtelserne maatte anses fremsat mod bedre Vidende. Han blev derhos tilpligtet — foruden at betale Erstatning for Ulempe og et Beløb til Be- stridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i offentlige Ti- dender — i Medfør af Lov Nr. 147 af 13. April 1938 § 11 at optage Dommene i deres Helhed i sit Blad.....	163
Direktøren for et Konfektionsfirma havde gennem et Par over- ordnede Funktionærer faaet Underretning om, at fire i Firmaet ansatte unge Piger (P) havde angivet, at de havde iagttaget, at en Direktrice D ved flere Lejligheder havde tilegnet sig Stoffer fra Forretningen og medtaget disse. P havde ogsaa til deres nærmeste omtalt dette Forhold. Sigtelserne blev som ubeviste kendt ubeføjede, men efter den Adfærd, D havde udvist, fandtes P, der havde en naturlig Opfordring til at gøre Ledelsen bekendt med deres iagttagelser, dels at have haft Føje til at anse D's Bortfjernelse af Varer for ulovlig Til- egnelse, dels at have haft Pligt til efter Forlangende at aflægge Beretning om deres iagttagelser. P blev herefter frifundet saavel for Straf som for Erstatning til D, som var blevet afskediget med lovligt Varsel som Følge af hendes Opræden under de stedfundne Afhøringer	166
En Injuriant anset efter Strfl. § 268 for Bagvaskelse med Straf af Fængsel i tre Maaneder ved at have sigtet en Redaktør bl. a. for falsk Forklaring for Retten og Dokumentfalsk og ved at have betegnet Redaktøren som »en i højeste Grad utroværdig og uværdig Person«. Der tilkendtes derhos Redaktøren en Erstatning paa 2000 Kr. for Tort og Forstyrrelse i Stilling og Forhold, og Sigtelserne kendtes ubeføjede, hvorhos Redak- tøren fik tilkendt 300 Kr. til Dommens Kundgørelse	362
Nogle af T om en Bibliotekskonsulent B i et Brev af 9. Septbr. 1938 fremsatte Udtalelser, der vel ikke indeholdt nogen klar Sigtelse for strafbart Forhold, antoges dog, særlig under Hensyn til, at Henvendelsen var rettet til B's Foresatte, at overskride Ytringsfrihedens Grænser og blev derfor som ubeviste kendt ubeføjede. B fandtes imidlertid ved sit Forhold over for T at have give denne nogen Føje til at føle sig for- urettet og til at fremsætte Kritik, og under Hensyn hertil blev Straffen, der fastsattes efter Straffelov-Bekg. Nr. 215 af 24. Juni 1939 § 267, Stk. 1, jfr. § 3, Stk. 1, smh. m. Strfl. af 15. April 1930 § 267, Stk. 2, bestemt til fem Dagbøder paa hver 10 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage	489

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 1

Første ordinære Session.

Fredag den 8. Marts.

Nr. 225/1939. Gaardejer **Nils Jensen** (Oluf Petersen)

mod

Gaardejer **Peter Jensen** (Landsretssagfører Juulsgaard).

(Erstatning for tilskadekommen Hest).

Østre Landsrets Dom af 11. August 1939 (VII Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Niels Jensen, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Peter Jensen, betale 2000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra 24. Februar 1939 og 400 Kr. i Sagsomkostninger. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget Paastanden om Erstatning for Beskadigelse af Brønddækslet.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Niels Jensen til Indstævnte, Gaardejer Peter Jensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Gaardejer Peter Jensen, paastaar under denne ved Retten for Præstø Købstad m. v. forberedte Sag Sagsøgte, Gaardejer

Niels Jensen, dømt til at betale Erstatning 2000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 24. Februar 1939 i Anledning af, at en ham tilhørende Hoppe under Kørsel i Sagsøgtes Gaard faldt igennem et Brønddæksel ned i Brønden, hvorved den paadrog sig Læsion af Bugen og døde samme Dag.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse under Henvisning til, at Dækslet var i forsvarlig Stand, og at Kusken ved sin egen Mangel paa Agt-paagivenhed er Skyld i Uheldet. Han har derhos paastaaet Sagsøgeren dømt til at betale 143 Kr. 23 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Svarskriftets Dato den 22. Marts 1939 for Reparation af Brønden og Dækslet. Sagsøgeren paastaar Frifindelse forsaavidt angaar dette Modkrav.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Den 20. December 1938 kørte Sagsøgerens Søn med Hoppen forspændt en Kane paa Hjemvejen fra Baarse ind paa Fjernhøjgaard for at afhente en Kalkunhøne. Fra Porten i Gaardens Vestside kørte han over Gaardspladsen mod Køkkenindgangen i Gaardens sydøstlige Hjørne. Det blæste en stærk Snestorm paa det paagældende Tidspunkt, og hele Gaardspladsen var dækket af et Lag Sne paa ca. 20 cm, dog paa Grund af Snefog noget mindre paa den Del, som var nærmest Porten.

Sagsøgte, der i 1923 erhvervede Fjernhøjgaard, lod for 5—6 Aar siden indlægge automatisk Vandværk og lavede den Gang selv et nyt Dækslet til Brønden af 2 Egetræs-Planker 13×13 cm som Underliggere i en Afstand af 82 cm fra Midte til Midte og over disse 10 Stk. 30 m/m Granbrædder. Udenom Dækslet, der var hævet ca. 20 cm over Gaardspladsens Niveau, støbte han en Cementkant. Fra Dækslet er der ca. $3\frac{1}{4}$ m til Stuehuset mod Syd og $2\frac{1}{2}$ m til en Længde mod Øst ud for et Karlekammer.

Under Sagen er Brøndborer Christiansen, Hastrup, og Tømrermester Petersen, Præstø, af den forberedende Ret efter Begæring af Sagsøgeren udmeldt som Syns- og Skønsmænd til at skønne over, om Dækslet har været forsvarligt forarbejdet og anbragt, og om de til Dækslet anvendte Materialer har været tilstrækkelig stærke. I Skønforretningen, der er afhjemlet den 25. Maj 1939, udtaler Skønsmændene, næst at oplyse, at der er forevist dem 1 Underligger og 2 Dæksbrædder ved Synsforretningen paa Gaarden, at Underlaget ses at have været af gammelt Træ, og at man med Hensyn til Dækkets Beskaffenhed maa betragte det som værende normalt, samt at det ved Prøvning har vist sig, at et af de foreviste Dæksbrædder i hele dettes Længde ikke kunde knække ved en Mands Vægt. Under Afhjemlingen har de suppleret deres Udtalelser bl. a. med, at de er mest tilbøjelige til at tro, at Uheldet er sket ved, at Hoppen har traadt i den ene Ende af de overliggende Brædder, og at Dækslet derved har skubbet sig og er gledet bagud eller til Side. Skønsmændene konkluderer derhen, at Dækslet, saa vidt de kan se, ikke har været uforsvarligt anbragt eller lavet af uforsvarligt Materiale.

De tilstedeværende Rester af Dækslet er derefter indsendt til Teknologisk Institut, som i sin Erklæring af 27. Juni 1939 efter en foretaget Undersøgelse og Styrkeprøve bl. a. udtaler:

»— — — bemærke, at alt Træet var meget stærkt angrebet af

gammel Svamp, der dog gjorde Indtryk af nu at være uddød. Brædderne var af Gran og har sandsynligvis været friske, da de blev nedlagt for 5—6 Aar siden, men Bjælken, der var af Eg, har sandsynligvis allerede paa det Tidspunkt været medtaget af Svamp. Det ene Bræt havde et gammelt Brud paa langs, saaledes at den ene Ende kun havde ca. halv Bredde.

— — —

Egebjælken havde et dybt Indsnit i Nærheden af Midten og knækkede ved dette Indsnit — — —.«

Paa Grundlag af Styrkeprøven har Instituttet udtalt, at »Brædderne, hvis de har været normale ved Henlæggelsen, i Tidens Løb har lidt en Styrkeforringelse paa 94 pCt.«, og at Styrkereduktionen for Egebjælken har været 70 pCt. Endelig har Instituttet besvaret forskellige Spørgsmaal derhen, at Brønddækslet ikke var i saa god Tilstand, at det maatte anses forsvarligt at have det liggende uafmærket og ubeskyttet paa Gaardspladsen udfor 2 befærdede Døre, og at man finder det sandsynligst, at Dækslet ikke har forskubbet sig, men at Hesten er traadt igennem det.

For den forberedende Ret er der afgivet Forklaring bl. a. af Sagens Parter og Sagsøgerens Søn Alfred Jensen samt af to tidligere Tjenestekarle hos Sagsøgte.

Efter Alfred Jensens Forklaring var Hoppen ikke urolig under Kørslen; han kørte i Skridtgang over Gaarden, Standsningen var ganske naturlig, og han har benægtet at have holdt Hoppen ekstraordinært haardt an ved Standsningen. Da Køretøjet standsede, faldt Hoppen baglæns ned i Brønden, idet Brædderne i Dækslet gik itu paa Midten, da Hoppen traadte paa Dækslet.

De to Tjenestekarle, der begge tjente hos Sagsøgte fra 1. Maj til 1. November 1938, har overensstemmende forklaret, at der af Sagsøgte i Sommeren 1938 i Anledning af Vandmangel blev frabrudt 2 Dæksbrædder i Dækslets Side for at kigge ned i Brønden, at de havde bemærket, at Brædderne gav lidt efter, naar man traadte paa dem, men at de efter Løsningen af de 2 Brædder undlod at gaa derover, fordi de mente, at Dækslet ikke var sikkert.

Paa Grundlag af det saaledes foreliggende maa Retten, idet det bør komme Sagsøgte til Skade, at en væsentlig Del af Dækslet ikke har været til Stede under Sagen, gaa ud fra, at Dækslet har været uforsvarligt, hvad Sagsøgte maa antages at have haft Lejlighed til i Sommeren 1938 at konstatere. Da Dækslets Tilstand har været Aarsag til Hoppens Død, og der ikke fra Kuskens Side ses at være udvist Mangel paa Agtpaagivenhed, idet Dækslet maa antages at have været skjult af Snelaget, findes Sagsøgte at være erstatningspligtig. Efter det om Hoppens Værdi oplyste vil Erstatningen være at fastsætte til 2000 Kr. Som Følge af det anførte vil Sagsøgeren være at frifinde for Sagsøgtes Modkrav.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde erstatte Sagsøgeren med 400 Kr.

Nr. 270/1939.

A/S **Molto** (Henriques)

m o d

Købmand Kaj O. Th. Hansen (Overretssagfører J. L. Cohen).

(Erstatning for Afbrydelse af Engagement).

Sø- og Handelsrettens Dom af 21. Oktober 1939: De Sagsøgte, A/S Molto, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Købmand Kaj O. Th. Hansen, betale 169 Kr. 80 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 22. September 1939, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte ikke gentaget Anbringendet om, at Opsigelse i de første tre Maaneder efter Ansættelsen skulde ske til den 1ste i en Maaned.

Syv Dommere bemærker:

Idet Affattelsen af Engageringskontrakten af 1. Maj 1939, overensstemmende med Lovens § 2, 3. Stk., ikke findes at give tilstrækkelig Grund til at anvende det kortere Varsel, medmindre ogsaa Ophør af Engagementet finder Sted indenfor de tre Maaneder, tiltræder de, at der er tilkendt Indstævnte Løn for Tidsrummet indtil den 31. August 1939, og de vil herefter stadfæste den indankede Dom og ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

To Dommere stemmer under Hensyn til Ordlyden i og Sammenhængen mellem de forskellige Bestemmelser om Opsigelsesvarsel i Lovens § 2 for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Købmand Kaj O. Th. Hansen, de Sagsøgte, A/S Molto, dømt til Betaling af Kr. 169,80 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 22. September 1939.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Ved en mundtlig Aftale omkring 20. April 1939, bekræftet ved Engagementskontrakt af 1. Maj 1939, blev Sagsøgeren fra 1. Maj 1939 ansat som Kommiss i det sagsøgte Selskab til en Ugeløn af 48 Kr. 25 Øre i de første 3 Maaneder. I Kontrakten findes saalydende Bestemmelse: »De 3 første Maaneder er Opsigelsesfristen 1 Uge«. Den 29. Juli 1939 opsagde Selskabet Sagsøgeren til Fratræden den 5. August 1939, hvilken Dag han fratraadte.

Efter Sagsøgerens Opfattelse kunde han tidligst opsiges med en Maanedes Varsel til Fratræden den 1. September 1939, hvorfor han kræver Løn for Tiden 7. August 1939 til 31. s. M., 169 Kr. 80 Øre, det paastævnte Beløb.

Sagsøgeren gør i første Række gældende, at den særlige Bestemmelse i Funktionærlovens § 2, Stk. 3, om at Opsigelse i Henhold til skriftlig Aftale i de 3 første Maaneder efter Ansættelsen kan ske med et kortere Varsel end 1 Maaned, maa forstaas saaledes, at Opsigelsen skal ske til den første i en Maaned. Dette følger efter Sagsøgerens Opfattelse af en Sammenholdelse af nævnte Bestemmelse med Paragraffens 2. Stk., og er ogsaa den for begge Parter mest hensigtsmæssige Løsning, idet et Arbejdsskifte lettest sker den første i Maaned. I anden Række gør Sagsøgeren gældende, at Udnyttelsen af den særlige Opsigelsesret efter Funktionærlovens § 2, Stk. 3, maa ske inden Udløbet af de 3 Maaneder, saaledes at Funktionæren fratræder inden denne Frist.

De Sagsøgte bestrider den af Sagsøgeren hævdede Opfattelse. Den foretagne Opsigelse er i Overensstemmelse med Ordlyden af den paa-gældende Bestemmelse i Funktionærloven og stemmer med Formularen til de Engagerings-Kontrakter, som benyttes af Dansk Principalforening og Foreningen af Arbejdsgivere, der beskæftiger Handels- og Kontor-medhjælpere.

Retten er enig med de Sagsøgte i, at Funktionærlovens § 2, Stk. 3, ikke kan forstaas saaledes, at Opsigelse skal ske til den første i en Maaned. En saadan Forstaaelse har ikke Støtte i denne Særbestemmel-ses Formulering og vilde ogsaa stride mod den lettere Adgang til Tjenesteforholdets Ophævelse, som er hjemlet ved denne Bestemmelse.

Derimod finder Retten, at den særlige Opsigelsesret efter nævnte Bestemmelse maa udnyttes saaledes, at Forholdet bringes til Ophør inden 3 Maaneders Fristens Udløb. En saadan Forstaaelse lader sig efter Rettens Opfattelse forlige med Bestemmelsens Formulering, den stemmer med den beslægtede Bestemmelse i Paragraffens 1. Stk. og giver af Klarhedshensyn og for Funktionærens Muligheder for at opnaa andet Arbejde den bedste Løsning, ligesom den ikke tilsidesætter de Hensyn, der for Arbejdsgiveren kan føre til at benytte denne særlige Lovbestemmelse. Der vil derfor være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger ophæves.

Mandag den 11. Marts.

Nr. 209/1939. **Carl Lindberg** (Overretssagfører V. Mortensen)
mod

Proprietær **Steen Knudsen** (Gamborg).

(Betaling af Kommissionssalær).

Østre Landsrets Dom af 31. Juli 1939 (VII Afd.): Sagsøgte, Proprietær Steen Knudsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren Carl Lindberg i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør til Sagsøgte betale 300 Kr. i Sagsomkostninger. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Carl Lindberg, til Indstævnte, Proprietær Steen Knudsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Retten for Roskilde Købstad m. v. forberedte Sag gør Sagsøgeren Carl Lindberg efter sin endelige Fremstilling gældende, at der mellem ham og Sagsøgte, Proprietær Steen Knudsen, i Vinteren 1937—38 blev truffet Aftale om Deling af Kommissionssalær ved Salg af Ejendomme ved fælles Bistand, og at han i den Anledning præsenterede Sagsøgte for en Ingeniør Rathsack, der i Oktober 1938 købte Ejendommen »Lidsø« under Sagsøgtes Medvirkning, men uden at Sagsøgeren deltog i Forhandlingerne, for 600.000 Kr.

Idet han hævder, at han alene ved den nævnte Præsentation har ydet en saadan Medvirkning til Handlens Istandbringelse, at han i Henhold til Aftalen har Krav paa Halvdelen af det fortjente Salær, og at Sagsøgte i hvert Fald har handlet retstridigt ved at holde ham udenfor Forhandlingerne, paastaar hans Sagsøgte dømt til Betaling af 6000 Kr. med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 9. Maj 1939.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse under Henvisning til, at der efter Aftalen mellem Parterne kun tilkom Sagsøgeren Andel af Salær ved de Handler, hvor Sagsøgeren medvirkede, og at der ikke kan tilkomme ham noget Salær for den blotte Præsentation.

Heri vil der være at give Sagsøgte Medhold, og Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 11/1940. **H. C. Clausen**, Handelsaktieselskab, og A/S **Søren Tonsgaard** (Overretssagfører O. P. Schlichtkrull)

mod

Fru **A. M. Kristensen** (Ingen).

Udlægsforretning af 31. Oktober 1939.

Østre Landsrets Kendelse af 27. November 1939 (VI Afd.): Den paakærede Udlægsforretning ophæves. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

I Henhold til de i den paakærede Kendelse anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

I Henhold til et af Fru A. M. Kristensen udstedt Ejerpantebrev af Paalydende 36.000 Kr., der var haandpantset til H. C. Clausen Handelsaktieselskab og A/S Søren Tonsgaard, blev der den 31. Oktober 1939 af Københavns Byrets Fogedafdeling II efter Begæring af Haandpant-haverne foretaget Udlæg i den pantsatte Ejendom Matr. Nr. 7 p af Utterslev for 36.000 Kr. med Omkostninger, hvorhos Ejendommen efter Panthavernes Aftale blev udlagt H. C. Clausen Handelsaktieselskab som brugeligt Pant.

Som Bevis for Gældens Størrelse henviste Rekvirenterne til to af Københavns Byrets 15. Afdeling den 27. Oktober 1939 afsagte Domme for Vekselgæld, store henholdsvis 23.513,40 Kr. og 17.572,52 Kr.

føjelse til en Beskrivelse af »Forstøverpatentet« uden nærmere Angivelse af Prioritetskrav for dettes Vedkommende.

Efter det for Højesteret foreliggende maa der gaas ud fra, at der ved Tilbagebetaling af den oprindelige Anmeldelse og Indgivelse af en ny forinden den 13. Januar 1935 kunde være opnaaet Beskyttelse for sidstnævnte Patent.

Som Følge af det anførte og idet det herefter ikke er fornødent at komme ind paa Indstævntes øvrige Indsigelser, vil disse Dommere stadfæste Dommen og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

To Dommere vil tage Appellantens Paastand til Følge under Henviſning til, at Indstævnte saaledes som han foretog Patentanmeldelsen i Czekoslovakiet har forsømt at drage Omsorg for, at Prioritetsretten for Forstøvningsanordningen blev bevaret og derhos har undladt senere — hvis der var Mulighed herfor — at søge dette berigtiget og at Indstævnte herved har paadraget sig Ansvar ogsaa overfor Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Martin Georg Andersen, til Indstævnte, Patentagentfirmaet Lehmann & Ree, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. November 1934 fik Sagsøgeren, Grosserer Martin Georg Andersen, dansk Patent Nr. 49604 med Beskyttelse fra den 27. Januar 1933 paa en Forvarmningsanordning til Fordampningsbrænderen paa Kogeapparater, Loddelamper og lignende Apparater. Anordningen bestod ifølge Patentkravet af et Forstøvningsorgan kendetegnet ved, at Forstøvningsorganets henholdsvis til Brændselsbeholderens Luftrum og Vædskerum førte Luft- og Brændselsledninger eller Luft- og Brændselskanaler er anbragt i en Prop, der kan skrues paa den almindelige, paa Brændselsbeholderens Loft og nær dettes Omkreds anordnede Paafyldningsstuds, og at Ledningerne foroven mødes i en Brænderaabning, der paa kendt Maade er rettet skraat indad og opad mod Fordampningsbrænderen, saa at denne vil blive omspillet af den dannede Forvarmningsflammes Forbrændingsprodukter.

Den 20. August 1933 fik Sagsøgeren under Paaberaabelse af Prioritet fra den danske Patentanmeldelse af 27. Januar 1933 tysk Patent Nr. 617405 paa en Forvarmningsanordning af lignende Art, men kun for saa vidt den var kendetegnet ved, at Opvarmningsbrænderen afgrener sig fra et Mellemstykke, som kan skrues paa et Petroleumskogeapparats Paafyldningsstuds.

Samtidig med den tyske Patentansøgning fandt Patentanmeldelse Sted i Østrig og senere samme Aar i Holland og Schweiz. Ogsaa i disse Patentanmeldelser paaberaabtes Prioritet fra 27. Januar 1933 og ogsaa i disse Lande opnaaedes Patenter. De disse ledsagende Tegninger viser ligeledes det nævnte indskudte Mellemstykke, men kun i det schweiziske Patent findes Opfindelsen ligesom i det tyske udtrykkeligt kendetegnet herved.

Ved dansk Patent Nr. 50473 af 16. Juli 1935 fik Sagsøgeren med Beskyttelse fra 13. Januar 1934 Patent paa Indretning til Forstøvning af Vædske i Luft. De til Grund for dette Patent liggende Krav var udarbejdede af Professor Hartmann. Det siges i Beskrivelsens Slutning, at det Legeme, hvori Forstøveren er anbragt, kan udføres som en hul Cylinder, i hvis Væg Forstøveren har Plads, og som foroven kan lukkes med et paaskruet Dæksel. Ved denne Anordning kan Beholderen uhindret fyldes med Brændsel gennem dette Legeme, skønt det er fastskruet i Apparatets Paafylldningsstuds. Hovedpatentkravet gaar ud paa følgende:

»Indretning til Forstøvning af en, i en lukket og under Trykluft staaende Beholder indeholdt Vædske under dennes Udstrømning gennem et Rør som Følge af nævnte Lufttryk, i hvilket Rør der tilføres Vædsken Trykluft udelukkende gennem et, fra Beholderens Trykluftrum eller fra en Trykluftskilde for dette, udgaaende Rør, kendetegnet ved, at nævnte Luftrør indmunder i Vædskerørets Side og inden for en kort, snæver Afgangskanal eller Afgangsaabning (eller flere saadanne) udmundende direkte fra Vædskerøret i den omgivende Luft, samt ved at de nævnte Rørs og den nævnte Afgangskanals eller Afgangsaabnings Længder og Vidder er valgt saaledes, at der ved et passende Tryk af Tryklufften føres en jævn Strøm af Vædske op til og forbi Luftrørets Indmunding i Vædskerøret, hvorved den fra Luftrøret indtrædende Luftstrøm pulserende og med praktisk talt lige store Tidsintervaller vil afskære praktisk talt lige store Længdeportioner af Vædskesøjlen og slynge disse gennem Vædskerørets Afgangskanal eller Afgangsaabning ud i den omgivende Luft.«

Den 25. Januar 1934 indgaves Patentanmeldelse i Frankrig med Paaberaabelse af Prioritet fra begge de danske Patentansøgninger. Der opnaaedes Patent, offentliggjort den 23. Juli 1934. Paa Figur 7 i de Anmeldelsen og Patentet ledsagende Tegninger var vist et foran Forstøveren anbragt Flammerør. Ogsaa i Italien opnaaedes der Patent, i Henhold til en Anmeldelse af 27. Januar 1934. Alle de nævnte Patentsager ordnedes efter Sagsøgerens Anmodning af de Sagsøgte, Patentagentfirmaet Lehmann & Ree.

Den 5. Februar 1934 blev der mellem Sagsøgeren og et Konsortium indgaaet en Overenskomst, af hvis Bestemmelser fremhæves følgende:

»§ 1.

Andersen overdrager herved paa de nedenfor angivne Betingelser til Konsortiet for alle Landes Vedkommende samtlige Rettigheder, som han har og som han vil kunne faa paa Grundlag af sine Opfindelser vedrørende en Tændingsanordning for Apparater til Kogning, Opvarmning eller Belysning ved Hjælp af Damp fra et flydende Brændsel — — —

§ 2.

— — — Parterne vælger et Patentbureau, foreløbig Lehmann & Ree, til paa Parternes Vegne at udføre Arbejdet med Beskyttelse og Vedligeholdelse af de udtagne Patenter samt til eventuelt at give Forslag om nye Patentansøgninger — — — Konsortiet er dog berettiget til at udtage nye Hovedpatenter eller Tillægspatenter til Beskyttelse af de i § 1 angivne Rettigheder, selv om saadanne Patenter ikke foreslaas af Patentbureauet.

Alle nye Patenter skal — — — udtages og vedligeholdes i Andersens Navn, Andersen er derfor pligtig til til enhver Tid paa Anfordring at underskrive de til Patentets Udstedelse eller Beskyttelse nødvendige Dokumenter.

§ 3.

— — — Det er Tanken, at der udtages Patenter — — — i de i § 4 c nævnte Lande. — — —

§ 4.

Konsortiet er berettiget til at overdrage de dem ifølge § 1 og § 2 tilkommende Rettigheder helt eller delvis til indenlandske eller udenlandske Firmaer for et eller flere Landes Vedkommende. Konsortiets Forpligtelser ifølge § 5 forbliver uberørt heraf.

Andersen forpligter sig til paa Anfordring at underskrive alle Dokumenter, som maatte være nødvendige for at berigtige og for vedkommende Patentmyndighed at indregistrere, at vedkommende Firma, til hvem Konsortiet har overdraget vedkommende Patentrettigheder, er berettiget til disse Rettigheder paa Betingelse af, at Firmaet

- a) holder vedkommende Patent i Kraft
- b) punktlig erlægger en Licensafgift af mindst den Størrelse, som angives i § 5 c
- c) aarligt erlægger en Anpart af den i § 5 angivne Minimumslicens bestemt efter følgende Skala:

— — —

Tjekoslovakiet — — — 7500 Kr. — — —

§ 5.

Konsortiet forpligter sig til at erlægge følgende Ydelser til Andersen:

- a) 5000 Kr. den 4/2, 4/3, 4/4, 4/5, 4/6 og 4/7 34.
- b) Andersen ansættes som Konsulent for Konsortiet med en aarlig Gage af 12.000 Kr. Denne Ansættelse begynder først fra det Tidspunkt, da det første Patent efter det af Professor Hartmann udarbejdede Patentkrav er udstedt, dog at der fra 1. Juli 1934 og indtil det nævnte Tidspunkt udbetales Andersen halv Gage.

Hvis Andersen opsiges sin Stilling som Konsulent, udbetales der ham aarlig, saalænge Kontrakten er i Kraft, et Beløb svarende til 6000 Kr. Hvis Andersen opsiges af Selskabet, udbetales der ham aarlig, saalænge Kontrakten er i Kraft 12.000 Kr.

Andersen har Ret til selv eller ved en af ham udpeget Sagfører eller statsaut. Revisor at følge Selskabets Kontrakter vedrørende Fabrikation eller Salg af Licensrettigheder samt den dertil sig knyttende

Korrespondance og til at erholde Genpart af alle saadanne Kontrakter. — — —

c) Der betales Andersen følgende aarlig Licensbetaling: — — —

Herved garanterer Konsortiet Andersen en Licensafgift pr. Kalenderaar, der minimalt skal være:

For det første Aar regnet fra 1/4 til 31/12 34.....	Kr. 15.000.—
For det andet Aar	— 35.000.—
For det tredje Aar	— 50.000.—

og fremdeles pr. Aar 50.000 Kr.«

Under 22. Juni 1934 overdrog Konsortiet samtlige sine Rettigheder og Forpligtelser efter Overenskomsten til A/S Revolto.

I Forhandlingsprotokollen for Bestyrelsesmøderne i dette Selskab findes indført følgende:

»Under 13. Juli 1934:

Ing. Møhl rapporterede, at Patentsprioritet for Nr. 1 Patent udløber i August, det bestemtes at henvende sig til Otterstrøm om, hvilke Lande han mener gavnligt at udtage Patent.

Under 7. August 1934:

Vedtaget at anmelde det kombinerede Patent i Tjekoslovakiet.

Under 10. August 1934:

Ingeniør S. Møhl oplyste, at der er givet Instruktion angaaende Patentanmeldelse i Tjekoslovakiet.

Under 4. December 1934:

Stillingen for Udtagning af Patenter blev diskuteret og Herrerne S. Møhl og V. Lomholt paatog sig til næste Møde at udarbejde et Forslag angaaende de Lande, hvor Patent Nr. 2 burde anmeldes, inden Prioritetstiden udløb i Januar 1935.

Under 11. December 1934:

Med Reference til Mødet den 4. December forelagde Herrerne S. Møhl og Lomholt et Forslag angaaende eventuel Udtagning af Patent II i følgende Lande:

Australien, Br. Indien, Holland, Sydafrika, Kanada, Ægypten, Marokko, Tunis, Argentina, Østrig, Belgien og Norge.

Bestyrelsen var enig i det ønskelige heri, og at Lehmann & Ree blev anmodet om at gøre de nødvendige Forberedelser dertil, saaledes at endeligt Standpunkt kunde tages dertil i Begyndelsen af Januar, naar man var mere klar over, om Selskabet kunde paatage sig denne samlede Udgift af ca. Kr. 7000.00.«

I Henhold til den dem af Ingeniør S. Møhl paa A/S Revolto's Vegne — som det maa antages den 7. August 1934 givne Instruktion sendte de Sagsøgte under 10. s. M. til deres Forbindelse i Prag, Patentanwalt Dr. E. Hüttner en Patentbeskrivelse og en Fuldmagt med Anmodning om at indgive Patentanmeldelse senest den 18. s. M. under Paaberaabelse af Prioritet fra den 19. August uden nærmere Angivelse.

Patentbeskrivelsen gengav i det væsentlige den Beskrivelse, der ligger til Grund for det andet danske Patent, og for Størstedelen af den franske Patentbeskrivelse, men hertil føjedes et »Nachtrag zur Beschreibung« og »Weitere Patentansprüche«, Nr. 8 og 9, navnlig sigtende

til at kræve det i det franske Patent omhandlede Flammerør og det i det tyske Patent omhandlede Mellemstykke patenterede.

Den 14. August tilskrev de Sagsøgte Dr. Hüttner, som følger:

»Im Verfolg unseres ergebnen Schreibens vom 10. ds. Mts. übersenden wir Ihnen als eingeschriebene Geschäftspapiere die erforderlichen Zeichnungen in obiger Angelegenheit sowie Vollmacht und teilen Ihnen mit, dass Priorität beansprucht werden soll vom 19. August 1933 (Deutschland, Anmeldung A. 71188 VI/4g), nämlich für die Figuren 1—6 und vom 25. Januar ds. Js. (Frankreich, Anmeldung No. 363580). Die beiden genannten Uranmeldungen wurden in Namen des Anmelders in Tschechoslovakei Martin Georg Andersen eingereicht.

Wir sind selbstverständlich darüber ganz im klaren, dass zur Zeit keine Multipleprioritäten beansprucht werden können, vielleicht wird aber die Londonkonferenz bald ratifiziert in Tschechoslovakei, und für alle Fälle möchten wir beide Prioritäten beanspruchen. Auch ist es ja dann später möglich, wenn erwünscht, die Anmeldung in zwei zu teilen oder vielleicht Fig. 7 wegfällen zu lassen.«

Den nævnte Figur 7 viste saavel Flammerøret som Mellemstykket paa et Forstøvningsapparat til speciel Anvendelse paa Gaskogeapparater og var identisk med en til Brug for den franske Anmeldelse indsendt Tegning. De øvrige Figurer (1—6) var identiske med Tegningerne til det andet danske Patent og det franske Patent og viste hverken Mellemstykke eller Flammerør.

Den 11. Oktober 1935 tilskrev Dr. Hüttner de Sagsøgte saalydende Skrivelse:

»In dieser Angelegenheit übernahmen wir am 10. ct. einen vom 30. v. M. datierten Vorbescheid, welcher binnen zweier Monate, d. i. bis zum

9. Dezember 1935

zu erledigen ist. Der Inhalt dieses Bescheides lautet:

Ihrem Ansuchen, der Anmeldung P 5065—34 zwei Prioritäten, u. zw. vom 19.8.1933 (Deutschland) und vom 25.1.1934 (Frankreich) zuzuerkennen, kann nicht entsprochen werden, da im Sinne des § 49 P.G. einer jeden Anmeldung nur eine einzige Priorität zuerkannt werden kann.

Sie werden daher aufgefordert, binnen zweier Monate nach Einhängigung dieses Bescheides die Anmeldung auf jenen Teil einzuschränken, welchem die eine der erwähnten Prioritäten zukommt, während der restliche Teil zum Gegenstand einer neuen Anmeldung gemacht werden kann, unter Hinweis darauf, dass es sich um die ausgeschiedene Anmeldung aus P 5065—34 handelt.

Falls Sie dieser Aufforderung nicht nachkommen, wird Ihr Ansuchen um Zuerkennung zweier Prioritäten in einer Anmeldung zurückgewiesen werden.

Weiters werden Sie darauf aufmerksam gemacht, dass im Sinne des § 54 P.G. ein Prioritätsrecht nur aus der ersten in einem Unionsstaat hinterlegten Anmeldung beansprucht werden kann. Im vorliegenden Fall besteht begründeter Verdacht, dass die beanspruchten Prioritäten nicht die ursprünglichen Anmeldungen betreffen.

Bei der neuen Abfassung der Beschreibung ist gründlich und genau anzugeben um was für Brennstoff es sich handelt und zu welchem Zweck der Apparat dienen soll. — — —

Den 31. s. M. sendte de Sagsøgte A/S Revolto en Skrivelse, hvori det bl. a. hedder:

»Der er nu fra det czekoslovakiske Patentamt fremkommen den i Udskrift vedlagte Resolution, der skal være besvaret senest den 29. November, og hvis væsentligste Indhold er, at Sagen forlanges indskrænket til Indholdet af en af de to Anmeldelser, i hvilke Prioritet er begæret, hvilket er i Overensstemmelse med almindelig Praksis i Czekoslovakiet. Naar begge Prioriteter blev krævet ved Anmeldelsen, var det for at forbeholde sig Muligheden af senere at kunne dele Ansøgningen i to med fælles Indleveringsdag, 18. August 1934.

Der maa derfor nu tages Beslutning om, hvorvidt dette skal gøres, eller hvorvidt Sagen skal indskrænkes til det Omraade, som den ene eller den anden af de to oprindelige Anmeldelser har, og herom imødeser vi en Konference.«

Den i Skrivelsen af 11. Oktober nævnte Frist opnaaedes forlænget til 29. Februar 1936, men iøvrigt foretog de Sagsøgte sig ikke videre i Sagen, og i første Halvdel af December Maaned 1935 blev Sagen angaaende Sagsøgerens Patenter efter Sagsøgerens Forlangende overført til Patentkonsulent Chas. v. der Hude, hvem de Sagsøgte tilstillede de hos dem beroende Akter, vedrørende disse Patenter.

Der førtes nu i Maanederne December 1935 og Januar 1936 en Korrespondance mellem v. der Hude og nogle czekoslovakiske Patentkonsulenter angaaende den indsendte Patentanmeldelse. Man gjorde her fra v. der Hudes Side gældende, at det skyldtes en Fejltagelse, at der ikke var søgt Prioritet fra Tiden for Indgivelsen af den anden danske Patentansøgning den 13. Januar 1934 og henledte Opmærksomheden paa de Tidspunkter, fra hvilke Prioritet var krævet i de tyske og franske Patentanmeldelser. Man fik den Oplysning, at der herefter var begæret Prioritet fra Tidspunkter, der ikke faldt sammen med Tiden for den første Indgivelse af Ansøgning i et Unionsland, hvilket var ulovligt og medførte, at der nu kun vilde kunne kræves Prioritet fra Indgivelsen af Ansøgningen i Czekoslovakiet den 18. August 1934. Der kunde herefter ikke faas Beskyttelse for det franske Patent, da dette var offentliggjort forinden nævnte Dato, og da den indgivne Ansøgning ikke antoges at kunne danne Grundlag for Opnaelsen af Beskyttelse for det andet danske Patent eller for det tyske Patent, og en ny Ansøgning desangaaende ej heller kunde nytte, da 1-Aars Prioritetsfristen i Mellemtiden var udløbet, opgav man den 30. Januar 1936 at forfølge Sagen videre.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at det skyldes en Fejl fra de Sagsøgte Side, at der ikke er opnaaet Patentbeskyttelse i Czekoslovakiet for hans ved dansk Patent Nr. 50473 beskyttede Opfindelse, og at han har lidt Tab herved, har han under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtede at betale ham en Erstatning principalt paa 7500 Kr., subsidiært efter Rettens Skøn, med Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 24. Juni 1938.

De Sagsøgte paastaar sig principalt frifundet og slutter sig subsidiært til Sagsøgerens subsidiære Paastand.

Næst at henvise til den ovenfor nævnte Korrespondance gør Sagsøgeren gældende, at det, der for ham var det væsentligste, var at faa Patentbeskyttelse i Czekoslovakiet for den ved det sidste danske Patent beskyttede Opfindelse, der angik selve Forstøveren i en meget vid Anvendelse, ikke indskrænket til Kogeapparater o. lign., medens han ikke havde videre Interesse i at faa beskyttet nogle tekniske Detailler som et Mellemstykke eller et Flammerør vedrørende Anordningens praktiske Udformning. Dette maatte de Sagsøgte som sagkyndige være klare over, og de skulde derfor have søgt om Prioritet fra den sidste danske Patentanmeldelses Indgivelse den 13. Januar 1934, ligesom man i de tidligere indgivne Patentanmeldelser i andre Lande havde søgt Prioritet fra den første danske Patentansøgning.

De Sagsøgte gør til Støtte for deres Frifindelsespaastand gældende, at Sagsøgeren ikke er rette Sagsøger, da hans Rettigheder er overdraget til »Revolto«, af hvem de Sagsøgte ogsaa har faaet deres Instruks,

at der ikke er reklameret rettidigt,

at de Sagsøgte har udført deres Instruks, der gik ud paa at søge Beskyttelse for de ved de tyske og franske Patenter beskyttede særlige Opfindelser, og

at de, hvis Sagerne vedblivende havde været dem betroede, vilde kunne have opnaaet den nævnte Beskyttelse, eventuelt ved at dele den indgivne Ansøgning i to, idet der var saa væsentlig nye Ting i de tyske og franske Patenter, at Anmeldelserne i disse Lande kunde have været fastholdt som Uranmeldelser og derfor som Grundlag for Prioritetsbeskyttelse.

Under Sagen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og af Ingeniør Julius Lehmann, der er ansvarlig Medindehaver af det sagsøgte Firma, og Vidneforklaring af Ingeniørerne Hakon og Stephan Møhl og Grosserer Erik Plum.

Foreløbig bemærkes, at Sagsøgeren ogsaa efter Overførelsen af Udnyttelsesretten af hans Patenter til A/S Revolto har bevaret en saadan Interesse i sine heromhandlede Opfindelsers Patentering, at han maa betragtes som rette Sagsøger.

Ligesom det imidlertid af Sagsøgeren er erkendt, at han ikke selv har givet de Sagsøgte nogen Instruks vedrørende Indgivelsen af Patentanmeldelse i Czekoslovakiet, saaledes maa det ogsaa ved de afgivne Parts- og Vidneforklaringer anses godtgjort, at Ingeniør Lehmann, til hvem Instruksen blev givet af Ingeniør S. Møhl paa A/S Revoltos Vegne, har opfattet den og haft Føje til at opfatte den derhen, at det netop gjaldt om at søge beskyttet de særlige ved de franske og tyske Patenter beskyttede Krav. Dette støttes navnlig ved Ingeniør Møhls Vidneforklaring og Tilførslerne til Bestyrelsens Forhandlingsprotokol, hvorefter det var det »kombinerede« Patent — hvorved efter Møhls Forklaring skal forstaaes det tyske og franske — der skulde søges anmeldt i Czekoslovakiet forinden Udløbet af Proritetsfristen for det tyske Patent i August 1934, medens der først senere toges Stilling til An-

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 2

Fredag den 15. Marts.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er fremlagt en Erklæring af 6. September 1939, i hvilken Fiskeridirektoratet har tilkendegivet, at dets i Dommen citerede Skrivelse af 27. Februar s. A. er at forstaa saaledes, at »den paagældende Fiskeplads, saafremt Bundgarnene under Jagttagelse af de i Saltvandsfiskeriloven foreskrevne Afstandsbestemmelser mellem Fiskeredskaber er udsat i fiskedygtig Stand og derhos forsvarligt afmærkede i Overensstemmelse med Lovens § 6, er optaget, saalænge Redskaberne benyttes til Fiskeri og nyder Beskyttelse i Overensstemmelse med de i Lovens § 4 omhandlede Bestemmelser for hele den paagældende Fiskesæson og indtil det Tidspunkt, da den paagældende Fisker eventuelt fortrænges af anden Mand, der under Jagttagelse af den i Lovens § 5 om Indtagelse, Afmærkning og Benyttelse af Bundgarns-plads omhandlede eller i stadfæstede Vedtægter foreskrevne Fremgangsmaade har erhvervet en i Forhold til førstnævnte Fisker bedre Ret (Fortrinsret), medmindre den paagældende ogsaa selv ved den i fornævnte § 5 foreskrevne Fremgangsmaade samtidig lovlig indtager samme Plads, i hvilket Tilfælde Retten til Erhvervelse af Pladsen i Overensstemmelse med Bestemmelserne i § 5 afgøres ved Lodtrækning.«

I Skrivelse af 11. Marts 1940 har Fiskeridirektoratet derhos udtalt, at Udtrykket »Fiskesæson« maa forstaas som gældende »Tiden indtil Udløbet af det paagældende Kalenderaar, hvorved bemærkes, at denne Forstaaelse er i Overensstemmelse med den Forudsætning om Varigheden af Bundgarnsfiskeriet, som indeholdes i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 om Saltvandsfiskeri, jfr. § 5, 3. og 6. Stk. og almindelig Praksis indenfor Omraadet for den paagældende Vedtægt.«

Selv om det antages, at Indstævnte i Tidsrummet fra Redskabernes Udsættelse i Juli Maaned 1938 har haft disse forsvarligt afmærkede og paa behørig Maade udøvet Fiskeri paa Pladsen, kan det — idet Beskyttelsesreglen i Lovens § 4 maa

forstaas i Overensstemmelse med de i § 5 givne specielle Bestemmelser om Bundgarn — ikke antages, at han derved har erhvervet nogen Ret til efter Fiskesæsonens Afslutning den 31. December 1938 at hindre en Erhvervelse af Fortrinsret til Bundgarnsfiskeri efter de derom gældende Regler. Idet Appellanten saaledes den 1. Januar 1939 har haft samme Ret som Indstævnte til i Overensstemmelse med de i Vedtægtens § 2, 1. Stk., givne Regler at indtage og afmærke den omhandlede Plads til Bundgarnsfiskeri, kan de af Appellanten iværksatte Foranstaltninger ikke anses at indeholde Krænkelser af nogen Indstævnte tilkommende Ret. Som Følge heraf vil Appellantens Paastand om Frifindelse være at tage til Følge, og Underrettens Dom vil herefter kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Fich i Salær for Højesteret 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Fisker Carl Jensen, Bregnør, Sagsøgte, Hans Christensen, Bregnør, idømt Straf efter Lov om Salt vandsfiskeri (Nr. 93) af 31. Marts 1931 § 51, jfr. § 45, for Overtrædelse af Vedtægten for Fiskeriet i Farvandet Nord om Fyn, samt idømt en Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke over 1000 Kr.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

I Juli Maaned 1938 afmærkede Sagsøgeren med Mærkepæl en Bundgarnsplads udfor Enebærodde 100 Meter fra Land ca. 2000 Meter nordvest for Gabet, og han opsatte dersteds et 230 Meter langt Bundgarn, som han benyttede til Fiskeri, indtil han den 2. Januar 1939 tog det op til Tørring og Reparation efter en Tids stærk Blæst.

Den 1. Januar 1939 anbragte Sagsøgte en Mærkepæl 50 Favne sydøst for Sagsøgerens Bundgarn, efter at han først havde sejlet langs dette uden at finde nogen Mærkepæl, og den 3. Januar underrettede han Sagsøgeren derom; denne protesterede, og Parterne søgte ved Fiskerikontrollens Bistand at opnaa et Forlig, men uden Resultat. Den 7. Januar begyndte Sagsøgte at slaa Bundgarnspæle ud for sin Mærkepæl, og den 12. Januar udsatte han sit Bundgarn dersteds. Den 10. Januar satte Sagsøgeren atter sine Garn ud paa sin hidtidige Plads, men da Sagsøgte uanfægtet heraf fortsatte med sit Arbejde, tog han dem atter op for at afvente Rettens Afgørelse af Striden. Sagsøgeren mener, at Sagsøgte har overtraadt Vedtægtens § 3, hvorefter Afstanden mellem Bundgarn skal være 250 Favne.

Sagsøgte mener derimod, at Sagsøgerens Bundgarnsplads ikke har været lovlig optaget, og at han, Sagsøgte, derfor har været berettiget til at fortrænge ham derfra; herom henvises til § 2 i ovennævnte Vedtægt, som er stadfæstet af Landbrugsministeriet den 17. Februar 1909 med Tillæg stadfæstet af Ministeriet for Søfart og Fiskeri den 29. Juli 1931, saalydende:

»For at en Bundgarnsplads skal anses for optaget, er det tilstrækkeligt, at der dersteds eller paa nærliggende Strandbred inden den 1. April er anbragt en Pæl med Navn og Adresse, dog kun forsaavidt Udsætningsarbejdet paabegyndes senest 8 Dage efter Pælens Anbringelse og fortsættes saa hurtigt, som Vejrliget tillader det.

Den, der engang har indtaget en Bundgarnsplads, skal have Ret til at beholde denne Aar efter Aar, forsaavidt han virkelig benytter den til Fiskeri i Maanederne April, Maj og Juni med Garn, der maaler mindst 38 Meter (20 Favne) i Ringen.«

Sagsøgeren anfører, at nævnte § 2, I Stk., kun fastsætter en særlig nem Maade, hvorpaa en Bundgarnsplads kan optages, men ikke udelukker, at dette kan ske paa anden Vis som her ved stadig Brug. § 2, II, der omhandler Fortrinsretten til Bundgarnsplads, forudsætter endvidere, at denne kan erhverves paa anden Vis, da den bruger andre Udtryk og netop ikke henviser til § 2 I. Han henviser fremdeles til et Vidne, Fisker Laurits Grønholdts Forklaring, hvorefter det skal være almindelig Opiattelse, at naar man indtager en Plads og benytter den til Fiskeri ogsaa efter 1. Januar, kan man ikke fortrænges derfra, samt til et Vidne, Fisker Johs. Hansens Forklaring om, at en saadan i Brug værende Fiskeplads ikke behøver at afmærkes i Tiden 1. Januar til 31. Marts.

Endelig henvises til, at Vedtægten er givet efter Saltvandsfiskeriloven af 1907, der første Gang indførte Regler om Bundgarnspladser, idet man ved Tidbegrænsninger vilde afskaffe de gamle Fiskeri-Servitutter paa Søterritoriet; herved blev en Mængde Pladser ledige, og en særlig nem Maade at erhverve disse paa var det derfor ganske naturligt at optage i Vedtægterne.

Sagsøgte anfører derimod, at da Sagsøgeren ikke efter § 2 II har erhvervet nogen Fortrinsret til Pladsen, har han, Sagsøgte, haft Ret til at fortrænge ham derfra ved at gaa frem i Henhold til § 2 I. Hvor Vedtægten tier, gælder Saltvandsfiskerilovens §§ 4—6, og da Sagsøgeren ikke har haft sine Garn forsvarligt afmærket som bestemt i § 6, har han ej heller erhvervet Beskyttelse efter § 4, og naar Sagsøgeren ingen Fortrinsret har, kan han kun benytte Pladsen indtil 31. December, hvorefter den paany maa indtages efter Reglerne i Vedtægtens § 2 I, jfr. Lovens § 5 in fine. Endvidere henvises til et Vidne, Fiskeribejent Carlo Morsøs Forklaring om, at han forgæves mæglede mellem Parterne i Januar Maaned d. A., og at han opiatter Vedtægten paa samme Maade som Sagsøgte, at der altsaa maa finde ny Afmærkning Sted i Tiden mellem 1. Januar og 31. Marts, og at Sagsøgeren har tabt sin Ret, da Sagsøgte først har benyttet den i § 2 I hjemlede Fremgangsmaade. Endelig henvises til fhv. Fisker J. Chr. Thygesens Vidneforklaring om, at nævnte Fremgangsmaade formentlig er den eneste lovlige, og til

Erklæringer af 27. Februar 1939 fra Fiskeridirektoratet og 10. Marts 1939 fra Fiskerikontrolløren for Øerne, hvilke Erklæringer er fremlagt i Retten.

Med Hensyn til Sagsøgerens Mærkepæl skal bemærkes, at denne var anbragt ca. 150 Favne fra Land, og Bogstaverne K. J. B. M. (Karl Jensen, Bregnør Mark) var indhugget deri; da Garnene blev taget ind den 2. Januar 1939, har Pælen ikke raget ret meget op over Vandet, idet et Vidne, Fisker Lavard Christiansen har oplyst, at han sammen med Sagsøgeren i en Pram drev hen over Pælen, den ragede antagelig højst $\frac{1}{2}$ Meter op.

Endvidere bemærkes, at Sagsøgeren har udsat sit Garn paa en Plads mere end 300 Favne nordvest for Sagsøgte's Garn, og den nye Plads er lige saa god som den gamle.

Ifølge Lovens § 4 nyder Sagsøgeren ikke Beskyttelse for sin Bundgarnsplads, medmindre Garnet er forsvarligt afmærket, jfr. § 6. Da saadan Afmærkning ikke har været til Stede den 1. Januar 1939, og da der ikke ses at foreligge nogen »anden særlig Adkomst«, jfr. Lovens § 5 I, har Sagsøgte haft Ret til at anbringe sin Mærkepæl ved Pladsen. Sagsøgeren har derefter ved at anbringe sin Mærkepæl kunnet begære Fiskerikontrollørens Afgørelse om fornødent ved Lodtrækning, hvortil der var tilstrækkelig Tid, forinden Sagsøgte satte sit Garn ud, men saadan Afgørelse har Sagsøgeren afslaaet fra.

Herefter vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 20. Marts 1939 af Retten for Kerteminde Købstad m. v. og paastaas af Appellanten, Fisker Carl Jensen, forandret overensstemmende med hans for Underretten nedlagte Paastand, medens Indstævnte, Fisker Hans Christensen, paastaar Stadfæstelse.

Under Domsforhandlingen for Landsretten er afgivet Forklaring af Parterne, af Fiskerne Laurits Grønholt og Chr. Jørgensen samt af Fiskeribetjent Karlo Morsø.

Til Fremstillingen i Dommen føjes, at Fiskerikontrolløren for Øerne i Skrivelse af 10. Marts 1939 bl. a. har udtalt:

»I Anledning af Herr Sagførerens Skrivelse af 10. d. M. hvori De under Henvisning til § 2 i den for Fiskeriet i Farvandet Nord for Fyn gældende Vedtægt forespørger:

1) om en Bundgarnsplads anses for lovligt optaget, naar Udsætningsarbejdet først er paabegyndt i Juli eller August Maaneder,

3) om en Bundgarnsplads, til hvilken der knytter sig Omstændigheder, som de under 1) — — — nævnte maa anses for værende fri, saaledes at nogen Fortrinsret til Pladsen ikke er erhvervet, skal jeg bemærke følgende:

ad 1): Ja, Pladsen er optaget, men Brugsretten til denne er kun gældende til 31. December i det Aar, i hvilket Pladsen er optaget.

1938, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 350 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten — bortset fra det under Post 9 anførte Beløb — ikke fremsat Indsigelse mod Størrelsen af de af Indstævnte forlangte Erstatningsbeløb.

Indstævnte har subsidiært paastaaet Dommen stadfæstet.

Seks Dommere stemmer for i Overensstemmelse med den af Indstævnte nedlagte subsidiære Paastand at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

Tre Dommere mener vel, at der maa gaas ud fra, at et af Trappens Trin har været brøstfældigt, og at denne Omstændighed har været medvirkende til Indstævntes Fald. Disse Dommere finder imidlertid, at Manglen ikke gaar ud over, hvad Indstævnte under Hensyn til Trappens Art og Stedets Karakter maatte være forberedt paa. De kan derfor ikke anse Appellanten for erstatningspligtig overfor Indstævnte og stemmer saaledes for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Til Højesteretssagfører Kemp betaler Appellanten, Kolding Kommune, i Salær for Højesteret 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 17. September 1936 mellem Kl. 17 og 18 gik Sagsøgerinden, Fru Anna Johansen, Gilleleje, fra Gøhlmannsvej i Kolding ind paa Udsigtspladsen i den nordlige Del af det de Sagsøgte, Kolding Kommune, tilhørende Anlæg »Tivoli«. Fra Udsigtspladsen førte en Trappe i to Afdelinger til den østlige Del af Anlægget, hvor der var Udgang til Gøhlmannsvej. Trappen, der ikke var forsynet med egentligt Rækværk, men kun med en udspændt Staaltraad, var 1½—2 Meter bred og bestod af Jordtrin, støttet af Brædder, der var sikrede og holdt oppe af Træpæle. Sagsøgerinden, der har været bosiddende i Kolding fra 1900 til 1924, kendte Trappen, og da hun ikke bemærkede noget, der tydede paa Skrøbelighed eller Fejl ved Trappen, ligesom der ikke var Opslag, der advarede mod Trappens Benyttelse eller paalagde særlig Forsig-

tighed herved, gik hun ned ad denne, idet hun ønskede at forlade Anlægget ad den østlige Udgang. Da Sagsøgerinden, der er født den 4. Juli 1886, var naaet omtrent til første Afsats, snublede og faldt hun ned ad Trappen. Ved Faldet paadrog hun sig de nedennævnte Beskadigelser, der medførte lang Tids Sygeleje og Uarbejdsdygtighed.

Under Anbringende af, at Sagsøgerindens Fald foranledigedes ved Trappens uforvarlige Tilstand, og at de Sagsøgte derfor maa være ansvarlige for Følgerne af det hende overgaaede Ulykkestilfælde, har Sagsøgerinden under denne Sag nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte tilpligtes at udrede i Erstatning til hende for

1. Lægeregninger, Røntgenfotoografering og Sygetransport..	Kr.	244,00
2. Massage og Sygebesøg.....	—	150,00
3. Massøse	—	267,00
4. Fodindlæg	—	23,00
5. Læge Kay Flemming.....	—	154,00
6. Overlæge Dahl	—	5,00
7. Forbindssager m. v.	—	40,00
8. Løn og Kost til huslig Hjælp	—	1050,00
9. Svie og Smerte samt manglende Førlighed	—	1000,00

Kr. 2933,00

tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 6. September 1938, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af 500 Kr.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anbragt, at Sagsøgerinden ikke har ført noget Bevis for, at Trappen ikke var i forsvarlig Stand, da Uheldet skete, og de har i saa Henseende anført, at der aldrig har været klaget over Trappens Tilstand, som derfor maa antages at have været forsvarlig.

Sagsøgerinden har som Part forklaret, at der, da hun var kommet ned over Midten af Trappen, skred et Trin under hende, idet et Brædt gik itu; hun kan ikke sige, hvorledes det gik itu, om det knækkede over paa den ene eller anden Led, eller om det var Pælene, der knækkede. Det gav efter under hende saa uventet, at hun faldt forover.

Sagsøgerindens Datter, Frk. Ellen Margrethe Johansen, har som Vidne forklaret, at hun ved den paagældende Lejlighed gik nogle Trin bagefter Sagsøgerinden og saa, at hun styrtede og faldt forover og blev liggende nedenfor Trappen. Efter at have hjulpet Sagsøgerinden, saa hun op efter det Trin, som skulde være i Stykker, men hun erindrer ikke, hvorledes det saa ud. Det forekommer hende dog, at hun saa et friskt Brud af Træet, formentlig der hvor Sagsøgerinden havde traadt.

Endelig har Sagsøgerindens Ægtefælle, Gasværksbestyrer Sigvard Johansen, som Vidne forklaret, at han den 4. Oktober 1936, da han var i Kolding for at se til Sagsøgerinden, gik ud for at se paa Trappen, hvor hun var faldet. Der var da fire Trin af Trappen i Stykker, nemlig 6te, 7ende, 9ende og 10ende Trin franeden. Det Brædt, som støttede Jordtrinet, var brudt omtrent paa Midten og de to Dele bøjede hver for sig udefter, medens Jordtrinet paa samme Sted var skredet ud.

Inde ved de Pæle, der holder paa Trinbrædderne, saas Søm, der strittede ud, hvilket bevirkedes ved, at den ene Del af Brædtet var trukket udefter.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Gasværksbestyrer Johansen den 21. Oktober 1936 til et Byraadsmedlem har anmeldt Ulykkestilfældet i en Skrivelse, hvori han beskrev Trappens Tilstand som i foranstaaende Vidneforklaring ommeldt. De Sagsøgte, der modtog Skrivelsen fra Byraadsmedlemmet den 4. November 1936, har ikke kunnet oplyse, at de efter Skrivelsens Modtagelse har foretaget noget Skridt til Konstatering af Trappens Tilstand, hvorved bemærkes, at Pantefoged i Kolding Jens Frandsen Sørensen som Vidne har forklaret, at han efter Uheldet havde lovet Gasværksbestyrer Johansen at besigtige Trappen — hvilket iøvrigt oplystes i Johansens fornævnte Skrivelse — men at han paa Grund af Travlhed ikke fik dette gjort straks, hvorefter det gik i Glemmebogen. Herefter findes det ved de afgivne Forklaringer efter Omstændighederne tilstrækkelig godtgjort, at Trappens Tilstand ikke har været forsvarlig, og da det derhos efter alt det foreliggende maa antages, at Sagsøgerindens Fald skyldes denne Omstændighed, maa de Sagsøgte bære Ansvaret for den skete Skade. Det bemærkes herved, at det efter de foreliggende Oplysninger ikke som af de Sagsøgte paa-staaet kan antages, at Uheldet skyldes, at Sagsøgerinden har udvist Uforsigtighed ved Benyttelsen af Trappen, eller at hun paa Grund af tidligere Aarebetændelse var uskikket til at færdes ene paa en Trappe, idet Retslægeraadet i en Skrivelse af 19. April 1939 har udtalt, at den Aarebetændelse, hvoraf Sagsøgerinden tidligere havde lidt, ikke synes kendeligt at have paavirket hendes Sikkerhed ved Gang.

Om den Sagsøgerinden ved Uheldet overgaaede Skade hedder det i en af Rigshospitalets Kirurgisk Afdeling D den 8. April 1939 afgivet Erklæring bl. a.:

»— — — Det drejer sig om en Person, som i Tilslutning til et Fald slaar højre Underben og faar en Blodansamling paa Forsiden af Benet. Blodansamlingen aabnes ved et lille Indsnit og heler langsomt, angivelig uden Betændelse.

Tilskadekomne klager endnu over nedsat Funktion af højre Ben, specielt af højre Fod. Undersøggelsen her i Afdelingen har vist, at der ikke foreligger nogen Læsion af Muskler, Sener eller Nerver til højre Fod, og den manglende aktive Bevægelighed i Fodledet, saavel som den forefundne Føleforstyrrelse er af funktionel Natur, saaledes at der altsaa foreligger en traumatisk Neurose.«

Retslægeraadet har derhos i fornævnte Skrivelse af 19. April 1939 udtalt:

»Ved at sammenholde beskrivelsen af den oprindelige tilskadekomst-følge og operationen for denne (bilag 17 og 18) med de nuværende iund (observationserklæring af 8. April 1939 fra Rigshospitalets afd. D) findes der intet grundlag for at antage, at en nerve af større betydning, specielt den nerve, der forsyner musklerne paa underbenets for- og udside, skulde være beskadiget ved operationen. Observationen i Rigshospitalets afd. D har vist, at den foreliggende lammelse er af funktionel natur, og at der foreligger en traumatisk neurose. Der er ikke paavist

tegn til organisk nervelidelse. Lidelsen er altsaa ikke en direkte følge af læsionen, men staar i forbindelse med tilskadekomnes psykiske reaktion paa denne — — — Der er en overvejende sandsynlighed for, at den nu foreliggende sygelig tilstand i højre underextremitet med hensyn til muskellammelse og føleforstyrrelser vil svinde efter definitiv afgørelse af erstatningssagen — — —.»

Endelig har Direktoratet for Ulykkesforsikringen i Skrivelse af 7. August 1939 udtalt, at Direktoratet, saafremt Tilfældet havde hørt under Ulykkesforsikringsloven, i Henhold til Lovens § 32 vilde have tillagt den tilskadekomne en Invaliditetserstatning beregnet efter en Invaliditetsgrad af 5 pCt.

De Sagsøgte har ikke rejst nogen Indvending mod Størrelsen af de under Post 1 krævede Erstatninger til samlet Beløb 244 Kr. Hvad angaar de under Post 2—7 krævede Erstatninger, har de Sagsøgte paastaet Beløbene betydeligt nedsat under Hensyn til, at en saa udstrakt og langvarig Behandling ikke har været en nødvendig Følge af det Sagsøgerinden overgaaede Uheld. Da Retslægeraadet imidlertid i den oftnævnte Skrivelse af 19. April 1939 har udtalt, at det ikke i Sagens Akter har noget Grundlag for at kritisere Behandlingen, og at Antallet af Sygebesøg og særlig Efterbehandlings lange Varighed sandsynligvis maa ses paa Baggrund af den nervøse Reaktion, der nu har medført traumatisk Neurose, findes de paagældende Poster at burde tilkendes Sagsøgerinden med de krævede Beløb, dog at Beløbet under Post 5 — 154 Kr. — under Hensyn til en af Læge Kay Flemming afgivet Vidneforklaring findes at burde nedsættes til 100 Kr.

De Sagsøgte har videre protesteret imod, at det under Post 8 ommeldte Beløb for Løn og Kost til huslig Hjælp tilkendes Sagsøgerinden. Da Sagsøgerinden imidlertid har forklaret, at hun ikke før Uheldet har haft Heldagspige, men at hun nu til Stadighed maa holde huslig Hjælp, og da Sagsøgerindens Ægtefælle som Vidne har bekræftet Rigtigheden af Sagsøgerindens Forklaring, findes der at burde tilkendes Sagsøgerinden Erstatning for den saaledes ved Uheldet foraarsagede Udgift. Da det derhos af forskellige under Sagen fremlagte Erklæringer fremgaar, at Sagsøgerinden til huslig Hjælp har betalt ialt 1657 Kr. 50 Øre, findes Post 8 at kunne tilkendes med det krævede Beløb.

De Sagsøgte har endelig paastaet det under Post 9 krævede Beløb for Svie og Smerte samt manglende Førlighed betydelig nedsat. Efter samtlige foreliggende Oplysninger, derunder at Uheldet har medført Sengeleje i godt 3 Maaneder og yderligere har bevirket, at Sagsøgerinden maatte holde sig inde i Tiden indtil 15. Juni 1937, samt har medført nogen Invaliditet, findes Erstatningen ad denne Post at burde fastsættes til 500 Kr.

De Sagsøgte vil herefter have at betale Sagsøgerinden i Erstatning ialt 2379 Kr. tilligemed Renter heraf som paastaet.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerinden med 350 Kr.

Mandag den 18. Marts.

Nr. 145/1939. **Maribo Kommune** (Landsretssagfører Wilhelm)
mod

Direktoratet for Københavns Skattevæsen (Trolle).

(Krav om en Andel af et til Københavns Kommune indbetalt Skattebeløb).

Østre Landsrets Dom af 4. April 1939 (V Afd.): Sagsøgte, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Maribo Kommune, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Indstævnte dømt til at betale 10.274 Kr. 66 Øre, og der er ikke af Indstævnte fremsat nogen Indsigelse mod, at dette Beløb tilkommer Appellanten hos Indstævnte, saafremt Sambeskatning af A/S Maribo Sukkerfabrik og A/S De danske Sukkerfabrikker finder Sted i de i Dommen nævnte Skatteaar.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter de foreliggende Oplysninger om Forholdet mellem de to Selskaber maa det antages, at de dannede en saadan økonomisk Enhed, at de ogsaa i skattemæssig Henseende burde behandles som en Enhed.

Som berettiget til at oppebære en Del af den paalignede Skat findes Appellanten at have en selvstændig Ret til i den omhandlede Henseende at kræve Ligningen udført paa det rette Grundlag og til i fornødent Fald at gøre saadant Krav gældende ved Domstolene. I Mangel af en særlig positiv Forældelsesregel maa Appellanten derhos anses for at have rejst Kravet i rette Tid.

Disse Dommere vil herefter tage Appellantens Paastand til Følge og paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Fire Dommere bemærker:

Uanset at Indstævnte efter de foreliggende Oplysninger havde haft Hjemmel til ogsaa forinden den 30. April 1936 i skattemæssig Henseende at behandle de omhandlede Selskaber som en Enhed, findes de af Indstævnte efter Anvisning af de kompetente administrative Myndigheder i sin Tid for de i Dommen omhandlede Tidsrum foretagne Skatteansættelser, der ikke var i Strid med nogen gældende Lov eller Forskrift, ikke nu alene paa Grundlag af en Begæring, fremsat af en af de i Skatten andelsberettigede Kommuner at burde tilsidesættes.

Disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, bør til Appellanten, Maribo Kommune, betale 10.274 Kr. 66 Øre og Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgiselse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

A/S De danske Sukkerfabrikker erhvervede i Aarene 1898—1899 alle Aktier i A/S Maribo Sukkerfabrik, hvis Stilling som selvstændigt Aktieselskab dog blev opretholdt. A/S Maribo Sukkerfabrik drev Virksomhed i Maribo Kommune, men dets Hovedkontor var A/S De danske Sukkerfabrikkers Kontor i København.

Ved en den 16. Maj 1914 afsagt Kendelse gav Landsoverskatteraadet A/S De danske Sukkerfabrikker Medhold i, at A/S Maribos Sukkerfabrik kun var at betragte som en Filial af A/S De danske Sukkerfabrikker, og at Skatteansættelse burde ske under eet for begge Selskaber. Direktoratet for Københavns Skattevæsen iagttog dette til og med Skatteaaret 1932—33, og af den i Henhold til Lovgivningen om Skat til Kommunen, senest Lov Nr. 73 af 29. Marts 1924 § 16, beregnede Skat fik Maribo Kommune Andel efter fremsendt Anmeldelse efter Reglerne i den nævnte Lovs § 18.

I Anledning af en Sag om Beskatningen af et andet Aktieselskab, som havde erhvervet hele Aktiekapitalen i et tredje, udtalte Skatte departementet i Skrivelse af 29. Oktober 1932 til Direktoratet for Københavns Skattevæsen, at efter at der ved Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten § 37 var givet Adgang til, hvor et Selskabs skattepligtige Indkomst helt eller delvist skyldes Udbytte, som er tilfaldet Selskabet som Aktionær eller Andelshaver i et andet Selskab, at tilstaa Moderselskabet Fritagelse for eller Nedsættelse af den det paalignede Indkomstskat, bør der ikke finde Sambeskatning Sted af retlig selvstændige Selskaber, medmindre der foreligger ganske særlige Forhold.

Direktoratet optog derefter Spørgsmaalet om Beskatningen af A/S Maribo Sukkerfabrik til fornyet Overvejelse og bestemte at betragte Selskabet som selvstændigt og undergive det særlig Beskatning. Dette Standpunkt fastholdt Direktoratet for Skatteaarene 1933—34 til 1936—37, idet A/S De danske Sukkerfabrikker den 30. April 1936 overtog samtlige Aktiver og Passiver i A/S Maribo Sukkerfabrik, som derefter opførte at bestaa.

A/S De danske Sukkerfabrikker gjorde Indsigelse mod dette Standpunkt, men da Direktoratet fastholdt det, accepterede Selskabet denne Ændring.

I Skrivelse af 26. Juni 1934 udtalte Direktoratet overfor Maribo Kommune i Anledning af dennes Anmeldelse om Andel af den A/S De danske Sukkerfabrikker for Skatteaaret 1933—34 paalignede Kommune-

skat, at »A/S De danske Sukkerfabrikker driver ikke Virksomhed i Maribo Kommune, hvorimod dets Datterselskab A/S Maribo Sukkerfabrik, der tidligere har været sambeskattet med Moderselskabet, men som for Skatteaaret 1933—34 er selvstændig skatteansat, driver Virksomhed der, og man har derfor taget Anmeldelsen som Krav om Andel i sidstnævnte Selskabs Skat«; samtidig fremsendtes denne Andel, og der afregnedes for A/S De danske Sukkerfabrikkers Vedkommende med de ca. 20 i dette Selskabs Kommuneskat andelsberettigede Kommuner.

Skatteraadet for Maribo Skattekreds rettede under 27. December 1934 Henvendelse om Sagen til Landsoverskatteraadet, der i sit Svar af 15. Marts 1935 gjorde Skatteraadet bekendt med Skattedepartementets Skrivelse af 29. Oktober 1932.

Først under 16. September 1935 svarede Kommunen Direktoratet, at den agtede at foretage nærmere Undersøgelse af Spørgsmaalet og forbeholdt sig sin Ret til Andel i A/S De danske Sukkerfabrikkers Skat saavel for Skatteaaret 1933—34 som for 1934—35 og 1935—36.

Derefter forespurgte Maribo Byraad under 27. November 1935 under Henviisning til sin Opfattelse af Forholdet og til Østre Landsrets Dom af 19. s. M. i en af A/S Skandinavisk Kaffe- og Kakao Kompagni mod Direktoratet anlagt Sag Skattedepartementet, om dette vilde opretholde, at Særbeskatning af saavel A/S De danske Sukkerfabrikker som A/S Maribo Sukkerfabrik fremdeles burde finde Sted. Skattedepartementet hørte i denne Anledning Landsoverskatteraadet, som i Skrivelse af 12. Februar 1937 bl. a. udtalte, at man, efter at den ovennævnte Landsretsdom var stadfæstet ved Højesterets Dom af 10. Juni 1936, maatte formene, at der »ikke vilde være noget til Hinder for at beskatte Selskaberne under eet ogsaa for Aarene 1933/34—1935/36 inkl., saafremt Begæring desangaaende forelaa fra rette Vedkommende«, men man mente ikke, »at den foreliggende Begæring fra Maribo Byraad afgiver fornødent Grundlag for Ændring af de paagældende Ansættelser«. Departementet svarede derefter den 1. Marts 1937 Maribo Byraad, at A/S Maribo Sukkerfabrik den 30. April 1936 var ophørt at bestaa, og at Spørgsmaalet om fremtidig Særbeskatning dermed var bortfaldet.

Maribo Kommunes Sagfører tilskrev derpaa under 3. Juni 1937 Direktoratet, at Kommunen ikke kunde anerkende Særbeskatningen af A/S Maribo Sukkerfabrik som berettiget og derfor krævede Andel i A/S De danske Sukkerfabrikkers Kommuneskat for de foran anførte 4 Skatteaar. Direktoratet forelagde Sagen for Indenrigsministeriet, som den 21. Juni 1938 udtalte, at selv om de to Selskaber muligvis burde have været sambeskattet for de 4 Skatteaar, fandt Ministeriet ikke Anledning til at foretage videre i Sagen, da dette Spørgsmaal saavel som Spørgsmaalet om de andelsberettigede Kommuners Pligt til eventuelt at tilbagebetale nogen Del af de oppebaarne Skattebeløb, hører under Domstolens Afgørelse.

Under denne ved Stævning af 11. Januar 1939 anlagte Sag har Maribo Kommune paastaaet Direktoratet for Københavns Skattevæsen tilpligtet at anerkende Kommunens Ret til Andel i den A/S De danske Sukkerfabrikker for Skatteaarene 1933—34, 1934—35, 1935—36 og 1936—37 paalignede Skat.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren hævdet, at den i Maribo Kommune liggende Sukkerfabrik i de heromhandlede Skatteaar saavel som i Aarene før og Aarene efter faktisk har tilhørt A/S De danske Sukkerfabrikker, saaledes at dette Selskab har drevet Virksomhed i Maribo Kommune og denne Kommune derfor efter den nævnte kommunale Skattelovs § 18, Stk. 2, er berettiget til Andel i den Selskabet paalignede Kommuneskat. Det kan ikke medføre nogen Forandring heri, at A/S Maribo Sukkerfabrik er opretholdt rent formelt som Aktieselskab, formentlig af Hensyn til nogle Koncessioner paa Sporanlæg, særlig ikke i Forhold til Skattelovgivningen, hvilket jo er erkendt ved Skattemyndighedernes Stilling fra 1898—99 til og med 1932—33; og der skete i Aaret 1933 ingen reel Forandring, idet Driften af Sukkerfabrikken i Maribo stadig blev ledet fra De danske Sukkerfabrikkers Kontor i København under eet med og paa samme Maade som dette Selskabs andre Fabrikker. Det maa ogsaa være uden Betydning i Forhold til Maribo Kommune, om Beskatningen af A/S De danske Sukkerfabrikker og A/S Maribo Sukkerfabrik er sket under eet eller for hvert Selskab for sig med Benyttelse for A/S De danske Sukkerfabrikkers Vedkommende af Lempelsesbeføjelsen i Statsskatteovens § 37, idet Maribo Kommune er uden Indflydelse herpaa og dette Spørgsmaals Afgørelse ikke afhænger af det faktiske Driftsforhold.

Sagsøgte har heroverfor hævdet, at Opretholdelsen af A/S Maribo Sukkerfabrik var en Realitet, som i hvert Fald medførte, at A/S De danske Sukkerfabrikker ikke hæftede for det særlige Selskabs Forpligtelser. Det har derfor været berettiget, at Sagsøgte har foretaget selvstændig Skatteansættelse for dette Selskab, og den Omstændighed, at Skatteansættelsen tidligere er sket paa anden Maade, kan ikke give Maribo Kommune en Ret, den bortset derfra ikke vilde have. Skatteansættelsen maa være endelig og afgørende ogsaa for Maribo Kommune, idet den, som det ses af § 16, Stk. 5, i den kommunale Skattelov, sker under Hensyn til Ansættelsen til Statsindkomstskat og er afgørende for den aarlige Afregning med andre Kommuner, i dette Tilfælde ca. 20, som ikke kan være forpligtede til at finde sig i en senere Omregulering og mulig Tilbagebetaling af modtaget Andel i Skatten. Et saadant Hensyn har medført den ganske vist kun for Skatteydere gældende hurtige Forældelse for Tilbagebetalingskrav i Statsskatteovens § 48. Det er muligt, at A/S De danske Sukkerfabrikker kunde have gennemført en Protest mod den ændrede Skatteberegningsmaade, men en saadan Ret kan ikke tilkomme Kommunen.

Som anført er den af Sagsøgte foretagne Ansættelse til Skat for de nævnte Skatteaar for A/S De danske Sukkerfabrikker og A/S Maribo Sukkerfabrik som selvstændige Skatteobjekter forlængst akcepteret af Selskaberne, og der findes ikke at tilkomme Maribo Kommune nogen ved Domstolene gennemførlig Ret til at kræve ændret dette Forhold, der maa være afgørende for Kommunens Andelsberettigelse.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Tirsdag den 19. Marts.

Nr. 19/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Henry Axel Richard Veiergang (Stein),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden, Bedrageri og Dokumentfalsk.

Østre Landsrets Dom af 11. Januar 1940 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte Henry Axel Richard Veiergang bør straffes med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses udstaaet ved Vare-tægtsfængsel. Sagens Omkostninger, derunder 500 Kr. i Salær til den ior Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører V. Werchmeister, udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret betaler Tiltalte, Henry Axel Richard Veiergang, til Højesteretssagfører Stein 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, i hvilken Forundersøgelse er foretaget ved Københavns Byrets 9. Afdeling, tiltales Henry Axel Richard Veiergang til at lide Straf

A.

for Forbrydelse med Kønssædeligheden

a. efter Straffelovens § 232 ved i Sommeren 1935 paa sin Bopæl, Kapelvej 46, 2—3 Gange at have behandlet Helena Ida Kaahe Willumsen, født den 13. Oktober 1923, uterligt, idet han befølte Barnet paa Laarene og i Skridtet uden paa Benklæderne,

b. efter Straffelovens § 232 ved engang i Efteraaret eller Vinteren 1935 paa sin Bopæl, Kapelvej 46, at have behandlet Edith Johanne Marie Larsen, født den 25. Juni 1925, uterligt, idet han viste hende utugtige Billeder og befølte hende i Skridtet uden paa Tøjet,

c. efter Straffelovens § 232 ved i Tiden fra Efteraaret 1935 til For-aaret 1936 paa sin Bopæl, Kapelvej 46, nogle Gange at have behandlet

Gurli Else Olsen, kaldet Houlberg, født den 13. Marts 1922, uterligt, idet han foreviste hende utugtige Billeder samt en enkelt Gang befølte hende i Skridtet uden paa Benklæderne,

d. efter Straffelovens § 222, Stk. 1, jfr. § 21, og § 224, jfr. § 222, Stk. 1, samt efter § 232 ved i Tiden fra Begyndelsen af 1936 til omkring Juni 1937 paa sine Bopæle, Kapelvej 46 og Dosseringen 44, dels at have behandlet Inge Hertzprung, født den 16. November 1922, uterligt, idet han viste hende utugtige Billeder, formaaede hende til at afklæde sig, befølte hende paa Kroppen, specielt paa Kønsdelen, samt slikkede hende i Skridtet, dels at Par Gange at have forsøgt Samleje med nævnte Pigebarn,

e. efter Straffelovens § 222, Stk.1, jfr. § 21 og § 224, jfr. § 222, Stk. 1, samt efter Straffelovens § 232 ved engang i Sommeren 1936 paa Esplanaden at have forevist Lilly Hilda Nina Larsen, født den 21. Marts 1923, utugtige Billeder og ved i Tiden fra Vinteren 1936—37 til omkring Juni 1937 paa sin Bopæl, Dosseringen 44, dels at have behandlet nævnte Pigebarn uterligt, idet han viste hende utugtige Billeder, formaaede hende til at afklæde sig, befølte hende paa Kroppen, specielt paa Kønsdelen samt slikkede hende i Skridtet, dels at have forsøgt Samleje med Pigebarnet,

f. efter Straffelovens § 222, Stk. 1, jfr. §§ 21 og 23, ved i Maj 1937 at have medvirket til at Ove Gustav Frederik Kisbye i Tiltaltes Lejlighed forsøgte Samleje med det under A e ommeldte Pigebarn,

g. efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, og efter § 232 ved i Tiden fra Foraaret 1937 til April 1939, dels i en Lejlighed i Kronprinsessegade 44, dels paa Tiltaltes Kontor, Raadhuspladsen 14, og dels i Tiltaltes Lejlighed, Frederiksborgvej 234, ofte at have behandlet Mona Lykke Lizzi Olsen, født den 30. September 1928, uterligt, idet han viste hende utugtige Billeder, befølte og kyssede hende i Skridtet og en enkelt Gang viste hende sit Lem.

B.

For Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved den 25. August 1938 under usandfærdigt Anbringelse om — i Forbindelse med Erhvervelse af Eneforhandlingsretten til en elektrisk Husholdningskaffemølle — at skulle deponere 1000 Kr. hos Firmaet Siemens i Anledning af Køb af 100 Møller i svigagtig Hensigt at have formaaet fhv. Plantagebestyrer N. J. Skyum til at udbetale sig 1000 Kr., som Tiltalte derefter helt eller delvis forbrugte til egen Fordel.

C.

For Dokumentfalsk efter Straffelovens § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171, a. ved formentlig den 23. December 1938 til Bogholder Frode Dardanell Jensen at have afgivet en af Restauratør Aage Nielsen paa »Hjemmets Kaffemøller« trukket, af samme Firma ved Tiltalte akcepteret Veksel pr. 18. Januar 1939, stor 500 Kr., hvilken Veksel Tiltalte falskeligt havde endosseret med Restauratør Nielsens Navn.

b. ved formentlig den 23. eller 24. December 1938 til Møbelpolstrer Herluf Juel Jensen at have afgivet en af Restauratør Aage Nielsen paa

»Hjemmets Kaffemøller« trukket, af samme Firma ved Tiltalte akcepteret Veksel pr. 18. Januar 1939, stor 500 Kr., hvilken Veksel Tiltalte falskelig havde endosseret med Restauratør Nielsens Navn.

c. ved den 24. December 1938 til cand. jur. Viggo Ottosen at have afgivet en af Restauratør Aage Nielsen paa »Hjemmets Kaffemøller« trukket, af samme Firma ved Tiltalte akcepteret Veksel pr. 18. Januar 1939, stor 500 Kr., hvilken Veksel Tiltalte falskelig havde endosseret med Restauratør Nielsens Navn.

Tiltalte er født den 27. Marts 1871 og tidligere bl. a. anset:

1. ved Københavns Kriminal- og Politirets Dom af 25. Marts 1905 efter Straffelov af 1866 §§ 251, 253, 268, 269, 270, 274, jfr. § 270 og § 275, jfr. § 270, med Forbedringshusarbejde i 4 Aar,

2. ved Københavns Byrets Dom*) af 20. December 1921 efter Straffelov af 1866 § 256 med en Bøde af 50 Kr.,

3. ved Københavns Byrets Dom af 28. Juni 1923 efter samme Lovs § 257 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage,

4. ved Østre Landsrets Dom af 17. Marts 1924 efter samme Lovs § 268, delvis jfr. § 274, og § 251 med Forbedringshusarbejde i 4 Aar,

5. ved samme Rets Dom af 22. Januar 1929 efter samme Lovs § 268 og § 275, jfr. § 268, med Tugthusarbejde i 2 Aar, og

6. ved samme Rets Dom af 27. April 1933 efter Straffelov af 1930 § 285, jfr. § 279 samt Analogien af § 298, Pkt. 1, med Fængsel i 2 Aar.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de Forhold, for hvilke han er tiltalt.

Retslægeraadet har om Tiltalte, der har været indlagt til Observation paa Rigshospitalets psykiatriske Klinik, i Erklæring af 1. November 1939 udtalt:

»at Raadet kan tiltræde den af Klinikens Overlæge — — — afgivne Erklæring, hvorefter den paagældende ikke er aandssvag eller sindssyg eller kan antages at have været det paa Tidspunktet for de paasigtede Handlinger. Han er ganske let hukommelsessvækket, men fremtrædende Senilitet er ikke paavist. Han skal i den senere Tid nærmest have været impotent, men er iøvrigt ikke seksuelt abnorm.

Han kan, for saa vidt han findes skyldig, ikke anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf af sædvanlig Art.«

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 222, Stk. 1, jfr. § 21 og tildels § 23, efter § 224, jfr. § 222, Stk. 1 og 2, efter § 232, efter § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171, og efter § 285, Stk. 1, jfr. § 279, med en Straf, der passende findes at kunne bestemmes til Fængsel i 5 Aar, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 5 Maaneder anses udstaaet.

Den af Direktør N. J. Skyum nedlagte Erstatningspaastand vil i Medfør af Retsplejelovens § 992 ikke være at tage under Paakendelse under nærværende Sag.

*) Skal være: Vedtagelse inden Københavns Byret.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Københavns Frihavns-Aktieselskab, til Indstævnte, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Vejer Hjalmar Larsen, med 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Vejer Hjalmar Larsen, paastaet de Sagsøgte, Københavns Frihavns-Aktieselskab, dømt til at betale et Beløb af 7 Kr. 69 Øre, med Renter 5 pCt. p. a. fra den 30. December 1938, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Larsen er ansat som »edsvoren« Vejer i Frihavnen og lønnes i Henhold til en Overenskomst oprettet mellem de Sagsøgte og Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund den 30. Juni 1936.

I denne Overenskomsts § 10 bestemmes, at »under Sygdom — ogsaa foraarsaget ved Ulykkestilfælde — der er dokumenteret ved Lægeattest, udbetales Ugelønnen med et Fradrag af Kr. 2,00 pr. Betalingsdag«, og da Larsen var syg den 3. November 1938, blev der i Henhold til denne Bestemmelse fradraget 2 Kr. samt Akkordafsavn 5 Kr. 69 Øre eller ialt 7 Kr. 69 Øre.

Sagsøgerne gør gældende, at nævnte Bestemmelse er bortfaldet ved Funktionærlovens § 5, jfr. § 13, saaledes at der tilkommer Vejer Larsen fuldt Arbejdsvederlag under Sygdommen.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Vejer Larsen, Forstanderen for den offentlige Vejning i Frihavnen Dornonville de la Cour og Formanden for Vejernes Klub Jespersen. Endvidere har Retten i Frihavnen besigtiget Vejernes Arbejde.

Vejerne i Frihavnen bestaar dels af faste »edsvorne« Vejere, dels af Reservevejere. Deres Antal udgør 27, hvoraf 5 arbejder ved Toldvægtene, 4 paa Kulkompagniets Brovægte og 18 paa Skibene (Molevejere). De er organiserede under Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund.

Larsen er fast Vejer, om hvis Ansættelse Reglerne findes i et af Ministeriet for Handel- og Søfart udfærdiget Reglement af 23. Marts 1910. Herefter antages Vejterne af den af Københavns Magistrat ansatte Vejerforstander. Valget skal godkendes af Magistraten, der afkræver Vejeren en Løfteerklæring.

Vejterne udtages blandt Folk, der har Forstand paa Vægte og Lodder og Færdighed i Skrivning og simpel Udregning, de rekrutteres saaledes navnlig blandt Handels- og Kontorfolk. Der begyndes som Reservevejer med det mindre betydningsfulde Arbejde, og efter nogle Aars Virksomhed opnaas Ansættelse som fast Vejer med det mere betrodte Arbejde. Der kræves Evne til at omgaas de Arbejdere, som udfører det manuelle Arbejde i Forbindelse med Vejningen.

løvrigt foregaar Vejningen efter Udleveringssedler fra Frihavns-Aktieselskabet, Vejeren skal foruden selve Vejningen føre Regnskab med Kolliantal og paase, at de rigtige Mærker udleveres. Over Dagens Arbejde udfærdiges Rapport med optalt Kolliantal og samlet Vægtudregning, der danner Grundlag for Akkordudregningen for Havnearbejderne. Paa Toldbrovægtene udføres Vejning for Toldvæsnet samt Vejning for private, der ønsker autoriseret Vægtseddel paa deres Varer. Ogsaa her udfærdiges Vægtopgørelser og samlet Rapport. Ifølge det nævnte Reglements § 16 har Frihavns-Aktieselskabet overtaget Udredningen af samtlige de med Vejningen forbundne Udgifter, mod at Indtægterne indgaar i Selskabets Kasse. I Henhold hertil har Frihavns-Aktieselskabet sluttet den nævnte Overenskomst af 30. Juni 1936 vedrørende de hos Selskabet beskæftigede Vejere, der er Medlemmer af Handels- og Kontormedhjælperforeningen. Overenskomsten er ændret ved Tillæg af 22. Marts 1938. Den kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. April, dog tidligst til 1. April 1940. Den omfatter baade de faste, edsvorne Vejere og Reservevejere. Af dens Bestemmelser fremhæves:

Der gives Vejerne Ferie med 1—2 Aars Anciennitet 6 Søgnedage, 2—3 Aars Anciennitet 9 Søgnedage, og over 3 Aars Anciennitet 12 Søgnedage. I Ferien betales fuld Uge- eller Timeløn plus Kr. 4 pr. Dag.

Reservevejere lønnes med Timeløn, de faste edsvorne Vejere med Ugeløn, der stiger efter en Anciennitetsskala; til Lønningerne betales Akkordtillæg, ligesom der betales særlige Tillæg udenfor normal Arbejdstid.

For de ugelønnede Vejere gives et gensidigt Opsigelsesvarsel af 14 Dage til en Lønningsdag. Opsigelsen skal ske skriftligt.

Til de ugelønnede Vejere betales under Sygdom Ugeløn med Fradrag af 2 Kr. pr. Betalingsdag, dog i en enkelt Sygeperiode kun for ialt 26 Betalingsdage for Vejere med indtil 6 Aars Anciennitet og 40 Betalingsdage for Vejere med over 6 Aars Anciennitet, hvorefter Lønnen bortfalder.

Spørgsmaal om Forstaaelse af Overenskomsten afgøres efter Norm for Regler for Behandling af faglig Strid med Undtagelse af saadanne Spørgsmaal, som er henvist til Afgørelse af det i Henhold til Hovedoverenskomst af 20. November 1935 oprettede Nævn.

De Sagsøgte gør gældende, at det fremgaar af hele Overenskomstens Indhold, at Vejere er Arbejdere og ikke omfattes af Funktionærloven. Opbygningen er helt igennem den sædvanlige for en Overenskomst mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Det er af overordentlig Betydning for Organisationsarbejdet at holde Arbejdere og Funktionærer ude fra hinanden, og man bør ikke tilsidesætte denne værdifulde Sondring, fordi der kan opnaas en lille Fordel for en Gruppe Arbejdere. Særlig fremhæves, at Overenskomsten ogsaa omfatter Reservevejere, der hyres paa Pladsen som Havnearbejdere og betales pr. Time. Overenskomstens Regler er de sædvanlige, som findes i alle Arbejdsoverenskomster, kun Betaling for effektivt Arbejde, Ventepenge, Akkordarbejde og Akkordafsavn og Henvisningen til Afgørelse efter Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Karakteren af Arbejdets Art kan ikke føre til et andet Resultat: Vejningen ligger nærmere ved almindeligt legemligt Arbejde end Kontorarbejde, hvorved fremhæves, at Arbejdet er det samme for faste Vejere som for Reservevejere, der mønstres paa travle Dage og sendes hjem, naar der ikke er mere Arbejde. Vejernes Organisation under Handels- og Kontormedhjælperforbundet er en Tilfældighed. Tidligere hørte Vejerne under Arbejdsmandsforbundet, og dette gælder endnu i Provinshavnene.

Subsidiært gøres gældende, at selv om man vil henføre Vejerne under Funktionærloven, kan der ikke gives denne tilbagevirkende Kraft, saaledes at Overenskomstens mod Loven stridende Bestemmelser tilsidesættes. Overenskomsten maa tages som en Helhed. Man kan ikke samtidig give Vejerne Fordelene ved Overenskomstens højere Lønninger som Arbejdere og Funktionærlovens Fordele med Hensyn til Sygdom. Overenskomsten maa bringes til Ophør med det aftalte Varsel.

Retten skal fremhæve, at der under nærværende Sag kun foreligger til Afgørelse, hvorvidt de faste ugelønnede Vejere omfattes af Funktionærloven. Iøvrigt henvises til det foran anførte om Forholdet mellem Reservevejere og faste Vejere, hvortil føjes, at det af Vejerforstanderen er anført, at der ikke holdes større Margin af Reservevejere, end der er Chance for rimeligt Arbejde.

Vedrørende Overenskomstens Indhold skal henvises til, at der i denne findes Bestemmelser, der ikke er sædvanlige i Arbejderoverenskomster, saaledes Reglen om Lønstigning ved Anciennitet og om 14 Dages Opsigelsesvarsel, og at der lønnes ved en Kombination af Ugeløn og Akkordbetaling findes ikke stridende mod Funktionærbegrebet. Det gøres ogsaa fra Frihavnsaktieselskabets Side gældende, at der ikke tilkommer Vejerne Strejkeret.

Retten, der som nævnt har undersøgt Arbejdsforholdene paa Stedet, maa efter en samlet Vurdering af Vejernes Uddannelse, Ansættelsesvilkår, særlige Organisation, Arbejde og de dem paahvilende Pligter, samt den faste Tilknytning, de efter Overenskomstens Regler har til Frihavnsaktieselskabet, komme til det Resultat, at de faste ugelønnede Vejere er at anse som Funktionærer.

Hvad angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt Overenskomstens Regler for Sygdom maa anses for bortfaldne som stridende mod Funktionærlovens § 13 og erstattes af Lovens § 5, maa Retten overensstemmende med Udtalelserne i den af Folketingsudvalget vedrørende Lovforslaget afgivne Betænkning og Forhandlingerne paa Rigsdagen mene, at Overenskomstens herhenhørende Regler maa vige for Lovens, uanset at de Hensyn, som taler for dette Resultat, ikke virker med samme Styrke ved kollektive Overenskomster som ved private individuelle Aftaler.

Der maa herefter gives Sagsøgerne Medhold i deres Paastand.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Nr. 106/1939. **Københavns Frihavns-Aktieselskab** (Henriques)
m o d

Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for
Afskriver **J. K. Jørgensen** (Overretssagfører Ejnar Hansen).

(Spørgsmaal om hvorvidt Frihavnsaktieselskabets ugelønnede Afskrivere
omfattes af Funktionærloven).

Sø- og Handelsrettens Dom af 24. Marts 1939: De Sagsøgte, Københavns Frihavnsaktieselskab, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Afskriver J. K. Jørgensen, betale de paa-stævnte 100 Kr., med Renter 5 pCt. p. a. fra den 30. December 1938, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Indstævnte lønnes i Henhold til Overenskomsten af 30. Marts 1937 med senere Tillæg, og at denne Overenskomst indeholder samme Bestemmelse som § 10 i Overenskomsten af 14. Maj 1936.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 150 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Frihavns-Aktieselskab, til Indstævnte, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Afskriver J. K. Jørgensen, med 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Afskriver J. K. Jørgensen, paa-staaet de Sagsøgte, Københavns Frihavnsaktieselskab, dømt til at betale 100 Kr., med Renter 5 pCt. p. a. fra den 30. December 1938, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet.

Jørgensen er Afskriver i Frihavnen og lønnes i Henhold til en Overenskomst oprettet mellem Sagsøgte og Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund den 14. Maj 1936.

I denne Overenskomsts § 10 bestemmes, at »under Sygdom — ogsaa foraarsaget ved Ulykkestilfælde — der er dokumenteret ved Lægeattest, udbetales Ugelønnen med et Fradrag af Kr. 2,00 pr. Betalingsdag«, og da Jørgensen var syg fra 1. til 23. November 1938, blev der i Henhold til denne Bestemmelse fradraget for 20 Lønningsdage 40 Kr. samt Akkordafsavn 3 Kr. pr. Dag, altsaa 60 Kr., eller ialt 100 Kr.

Sagsøgerne gør gældende, at nævnte Bestemmelse er bortfaldet ved Funktionærlovens § 5, jfr. § 13, saaledes at der tilkommer Afskriver Jørgensen fuldt Arbejdervederlag under Sygdommen.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Kontorchef i Frihavsaktieselskabet K. V. Anning og Formand for Afskrivernes Klub H. Hansen. Endvidere har Retten i Frihavnen besigtiget Afskrivernes Arbejde.

Afskriverne i Frihavnen er dels ugelønnede, dels timelønnede. Endvidere findes tre maanedslønnede Afskrivere, der benævnes Afskriverformænd, men udfører samme Arbejde som de andre Afskrivere. Af ugelønnede Afskrivere findes der 20, heraf 8 med over 1 Aars Anciennitet. Der rykkes op fra timelønnet Afskriver til ugelønnet. Af timelønnede Afskrivere findes 10—12. Afskriverne udtages blandt Folk, som antages at have Forudsætninger for at udføre det paagældende Arbejde, saaledes navnlig blandt Handels- og Kontorfolk. Der kræves Evne til at omgaas de Havnearbejdere, som udfører det manuelle Arbejde i Forbindelse med Afskrivningen.

Afskrivningen foregaar nærmere paa følgende Maade:

Naar et Skib ankommer, udmønstres saa mange Hold Havnearbejdere, som forlanges for Losning og Indladning, og for hvert Hold rekvireres en Afskriver, hvor en saadan skal anvendes.

Afskriveren udstyres med et Hefte til Afskrivning af det lossede eller indladede Gods, samt et Manifest til senere Opgørelse.

Arbejdet begynder, og Afskriveren leder i Pakhuset Arbejdet for Landholdet, d. v. s. at han anviser Plads for Godset, leder Sorteringen af Partigods og paaser, at det lossede Gods er i behørig Stand.

Efter endt Losning foretager Afskriveren en Optælling af Godset og indfører Resultaterne i sit Hefte, hvorefter Opgørelse af Manifest finder Sted. Paa Manifestet afkrydses de Varer, Afskriveren har behandlet, samt gøres Bemærkninger angaaende beskadiget Gods eller Emballage. Naar Opgørelsen er endt, afleveres Manifestet i underskrevet Stand til Beregningskontoret. Den Arbejds løn, som Havnearbejderne skal have udbetalt, beregnes efter den af Afskriveren foretagne Opgørelse. Endvidere benyttes Opgørelsen som Attestation for de i Frihavnen lossede eller indladede Varer.

Afskriverne er organiserede under Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, der vedrørende Afskriverne har afsluttet Overenskomst af 30. Marts 1937 med Tillæg af 25. Marts 1938. Overenskomsten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel, dog tidligst til den 1. April 1940. Den

omfatter baade de ugelønnede og timelønnede Afskrivere. Af dens Bestemmelser fremhæves:

Der gives Afskriverne Ferie med 1—2 Aars Anciennitet 6 Søgnedage, med 2—3 Aars Anciennitet 9 Søgnedage, og over 3 Aars Anciennitet 12 Søgnedage. I Ferien betaales fuld Uge- eller Timeløn plus Kr. 3 pr. Dag.

For de ugelønnede Afskrivere stiger Ugelønnen efter en Anciennitetsskala, til Lønningerne betaales Akkordtillæg, ligesom der betaales særlige Tillæg udenfor normal Arbejdstid.

For de ugelønnede Afskrivere gives et gensidigt Opsigelsesvarsel af 14 Dage til den 1ste i en Maaned. Opsigelsen skal ske skriftligt.

Til de ugelønnede Afskrivere betaales under Sygdom Ugeløn med Fradrag af 2 Kr. pr. Betalingsdag, dog i en enkelt Sygeperiode kun for ialt 26 Betalingsdage for Afskrivere med indtil 6 Aars Anciennitet og 40 Betalingsdage for Afskrivere med over 6 Aars Anciennitet, hvorefter Lønnen bortfalder.

Spørgsmaal om Forstaaelse af Overenskomsten afgøres efter Normen for Regler for Behandling af faglig Strid med Undtagelse af saadanne Spørgsmaal, som er henvist til Afgørelse af det i Henhold til Hovedoverenskomst af 20. November 1935 oprettede Nævn.

De Sagsøgte gør gældende, at det fremgaar af hele Overenskomstens Indhold, at Afskriverne er Arbejdere og ikke omfattes af Funktionærloven. Opbygningen er helt igennem den sædvanlige for en Overenskomst mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Det er af overordentlig Betydning for Organisationsarbejdet at holde Arbejdere og Funktionærer ude fra hinanden, og man bør ikke tilsidesætte denne værdifulde Sondring, fordi der kan opnaas en lille Fordel for en Gruppe Arbejdere. Særlig fremhæves, at Overenskomsten ogsaa omfatter de timelønnede Afskrivere, der hyres paa Pladsen som Havnearbejdere og betaales pr. Time. Overenskomstens Regler er de sædvanlige, som findes i alle Arbejderoverenskomster, kun Betaling for effektivt Arbejde, Vente- penge, Akkordarbejde og Akkordafsavn og Henvisningen til Afgørelse efter Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Karakteren af det Afskriverne paa hvilende Arbejde kan ikke føre til andet Resultat. Det er let at gaa til og kræver ingen særlige Kvalifikationer, hvorved fremhæves, at Arbejdet er det samme for ugelønnede Afskrivere som for timelønnede, der mønstres paa travle Dage og sendes hjem, naar der ikke er mere Arbejde. Afskrivernes Organisation under Handels- og Kontormedhjælperforbundet er en Tilfældighed. Tidligere hørte Afskriverne under Arbejdsmandsforbundet, og dette gælder endnu i Provinshavnene.

Subsidiært gøres gældende, at selv om man vil henføre Afskriverne under Funktionærloven, kan der ikke gives denne tilbagevirkende Kraft, saaledes at Overenskomstens mod Loven stridende Bestemmelser tilsidesættes. Overenskomsten maa tages som en Helhed. Man kan ikke samtidig give Afskriverne Fordelene ved Overenskomstens højere Lønning som Arbejdere og Funktionærlovens Fordele med Hensyn til Sygdom. Overenskomsten maa bringes til Ophør med det aftalte Varsel.

Retten skal fremhæve, at der under nærværende Sag kun foreligger

til Afgørelse, hvorvidt de ugelønnede Afskrivere omfattes af Funktionærloven. Iøvrigt henvises til det foran anførte om Forholdet mellem timelønnede og faste Afskrivere, hvortil føjes, at der efter det for Retten oplyste ikke holdes større Margin af timelønnede Afskrivere, end der er Chance for rimeligt Arbejde.

Vedrørende Overenskomstens Indhold skal henvises til, at der i denne findes Bestemmelser, der ikke er sædvanlige i Arbejderoverenskomster, saaledes Reglen om Lønstigning ved Anciennitet og om 14 Dages Opsigelsesvarsel, og at der lønnes ved en Kombination af Ugeløn og Akkordbetaling findes ikke stridende mod Funktionærbegrebet. Det gøres ogsaa fra Frihavnsaktieselskabets Side gældende, at der ikke tilkommer Afskriverne Strejkeret.

Retten, der som nævnt har undersøgt Arbejdsforholdene paa Stedet, maa efter en samlet Vurdering af Afskrivernes Uddannelse, Ansættelsesvilkaar, særlige Organisation, Arbejde og de dem paaahvilende Pligter, samt den faste Tilknnytning, de efter Overenskomstens Regler har til Frihavnsaktieselskabet, komme til det Resultat, at de ugelønnede Afskrivere er at anse som Funktionærer.

Hvad angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt Overenskomstens Regler for Sygdom maa anses for bortfaldne som stridende mod Funktionærlovens § 13 og erstattes af Lovens § 5, maa Retten overensstemmende med Udtalelserne i den af Folketingsudvalget vedrørende Lovforslaget afgivne Betænkning og Forhandlingerne paa Rigsdagen mene, at Overenskomstens herhenhørende Regler maa vige for Lovens, uanset at de Hensyn, som taler for dette Resultat, ikke virker med samme Styrke ved kollektive Overenskomster som ved private individuelle Aftaler.

Der maa herefter gives Sagsøgerne Medhold i deres Paastand.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Nr. 228/1939. Gaardejer **Johannes Friis** (Selv)

m o d

Gaardejer **Viggo Jensen** (Jørgensen).

(Erstatning for Tab af Forsørger m. v.).

Østre Landsrets Dom af 18. Juli 1939 (VI Af.): Sagsøgte Gaardejer Viggo Jensen bør til Sagsøgeren Gaardejer Johannes Friis betale 1500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 13. Marts 1939 til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 100 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte protesteret imod at betale

noget Beløb udover de Appellanten ved Dommen tilkendte positive Udgifter, ialt 995 Kr. 80 Øre.

Det tiltrædes, at der ikke tilkommer Appellanten Erstatning for Tab af Forsørger.

Da det ikke er antageliggjort, at der er tilføjet Appellanten andet økonomisk Tab end det til det ovennævnte Beløb opgjorte, vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningsbeløbet bestemmes til 995 Kr. 80 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da Gaardejer Johannes Friis's Hustru Emilie Friis den 18. Juli 1938 kørte paa Cykel ad Bruserup Strandvej, blev hun i sin højre Side bagfra paakørt af to løbske Heste med et Køretøj, tilhørende Gaardejer Viggo Jensen, hun paadrog sig forskellige Læsioner og blev straks indlagt paa Sygehuset, hvor hun senere afgik ved Døden, idet der stødte en Lungebetændelse til. Gaardejer Jensen anerkendte Erstatningspligten, men protesterede imod Størrelsen af den forlangte Erstatning.

Under denne ved Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren Gaardejer Johannes Friis endelig paastaaet Sagsøgte Gaardejer Viggo Jensen dømt til at betale 6995 Kr. 80 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 13. Marts 1939. Sagsøgeren opgør sit Krav saaledes:

Udgifter ved Begravelse m. m.	640,80 Kr.
Gravsten	355,00 —
Erstatning for Tab af Forsørger	6000,00 —

Sagsøgte procederer til Frifindelse mod Betaling af 640 Kr. 80 Øre, idet han protesterer mod Betaling af Erstatning for Tab af Forsørger.

Til Støtte for dette Krav har Sagsøgeren anført, at han paa Grund af Svagelighed for nogle Aar siden maatte overlade Driften af sin Gaard til en Søn, at han boede alene med sin afdøde Hustru i et lille Hus, og at afdøde uden Medhjælp besørgede Husførelsen og Rengøring, han vil nu blive nødt til at antage en Husholderske, der i hvert Fald vil komme til at koste ham 60 à 70 Kr. maanedlig.

Da afdøde ikke kan betragtes som Sagsøgerens Forsørger, vil der — foruden de to første Poster tilsammen 995 Kr. 80 Øre — kun kunne tilkendes Sagsøgeren et Beløb til Afholdelse af Udgifterne ved den

forvoldte Forstyrrelse af hans Forhold. Erstatningen findes i det hele at burde bestemmes til 1500 Kr.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte endvidere have at betale 100 Kr.

Nr. 208/1939. N (Stein efter Ordre)

mod

Fru N og V som Værge for B₂ (Steglich-Petersen efter Ordre).

(Anerkendelse som ægte Barn).

Østre Landsrets Dom af 17. April 1939 (VII Afd.): Barnet B₂ bør anses som Sagsøgerinden Fru N's og Sagsøgte N's ægte Barn. Sagens Omkostninger ophæves. Det Offentlige udreder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, henholdsvis 80 Kr. og 6 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Stein og Steglich-Petersen hver 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at have indgaaet Ægteskab i 1908 blev Sagsøgerinden Fru N og Sagsøgte N separeret ved Bevilling af 15. Juni 1929 og derefter skilt ved Bevilling af 30. Maj 1934.

Den 5. September 1926 havde Hustruen født Barnet B₂.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, hvem der er meddelt Bevilling til fri Proces, overfor Sagsøgte nedlagt Paastand paa, at det ved Dom afgøres, om det nævnte Barn er Sagsøgtes ægtefødte Barn.

Den for Barnet beskikkede Værge har paastaet Barnet anerkendt som Sagsøgtes ægtefødte Barn.

Sagsøgte har paastaet det fastslaet, at Barnet ikke er hans ægtefødte Barn.

Det er oplyst, at Ægtefællerne har boet sammen og delt Soveværelse indtil Separationen. De har overensstemmende forklaret, at de

ikke har staaet i kønsligt Forhold til hinanden de sidste ca. 5—6 Aar forinden Separationen og saaledes ej heller i Barnets Avlingstid, hvorimod Sagsøgerinden har erkendt, at hun har staaet i saadant Forhold til X i Avlingstiden. X har erkendt Rigtigheden heraf og den 3. November 1926 har Sjællands Stiftsamt udfærdiget Resolution om hans Bidragspligt til Barnet. Den 8. September 1927 blev der imidlertid indgaaet en Overenskomst imellem X's Moder og Sagsøgte, hvorefter denne med Udbetaling af et Beløb af 300 Kr. en Gang for alle »overtager Faderpligten« for Barnet »og giver det sit Navn«, og X har derefter ikke betalt Bidrag. Barnet fik ved Daaben i 1927 Navnet N, og Sagsøgte har indtil Skilsmissen betalt Bidrag til Barnets Underhold.

Efter foretaget Blodtypebestemmelse har Universitetets retsmedicinske Institut under 2. September 1938 udtalt, at der hverken efter A-B-0-, M-N- eller A₁-A₂-Systemet er noget til Hinder for, at X eller Sagsøgte kan være Barnets Fader.

Instituttet har endvidere foretaget en antropologisk Undersøgelse af de paagældende og af en i Sagsøgerindens Ægteskab den — — — 1910 født Datter B₁.

Den herom under 2. Marts 1939 afgivne Erklæring giver følgende Konklusion:

»Den foretagne antropologiske undersøgelse viser, at der er ret betydelig umiddelbar lighed mellem barnet B₂ og moderen, og ved detailundersøgelsen findes, at det særlig er trækkene ved panden, næsen, ørerne og mundpartiet, der har stor lighed hos de to personer.

Mellem B₂ og X ses nogen, omend kun ret ringe umiddelbar lighed. Ved detailundersøgelsen bemærkes, at trækkene omkring øjnene hos disse to personer er ret ensartede.

Der ses ingen umiddelbar lighed mellem B₂ og N og heller ikke ved detailundersøgelsen er der fundet fælles træk hos disse.

B₁, der efter alt foreliggende maa betragtes som et ægtefødt barn i det tidligere ægteskab mellem Fru N og N, er ogsaa medinddraget i undersøgelsen. Denne viser, at der findes en meget betydelig umiddelbar lighed mellem B₁ og N, en lighed, der ogsaa genfindes paa de fleste punkter ved detailundersøgelsen, hvilket taler i nogen grad for, at flere af de beskrevne fysiognomiske træk har en dominant karakter.

Der ses kun ret ringe lighed mellem B₁ og moderen, men der ses nogen lighed mellem B₁ og B₂.

Undersøgelsen af fingeraftrykkene fra de forskellige personer har ikke givet noget brugbart resultat.

Forudsat at ingen andre end de to undersøgte mænd kan komme i betragtning, skal Instituttet udtale, at efter resultatet af den antropologiske undersøgelse maa X's faderskab til barnet B₂ anses som mere sandsynligt end N's.«

Efter det foreliggende findes Muligheden for Sagsøgtes Faderskab ikke at være saa fjerntliggende, at der kan ses bort derfra, hvorfor Barnet vil være at anse som Sagsøgtes ægte Barn.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Fredag den 29. Marts.

Nr. 29/1940. Lensbaronesse **Ingeborg Løvenskjold**, født von Ellbrecht (Gamborg) og Højesteretssagfører **Stein** som executor testamenti i Lensbaron Carl Løvenskjolds Dødsbo (Selv)

mod

Lensbaronesse **Regitze Løvenskjold**, født Bille-Brahe (Kemp).

(Supplering af Sikkerhed for »Apanage« m. v.).

Østre Landsrets Dom af 23. December 1939 (IV Afd.): Sagsøgte Højesteretssagfører Stein som executor testamenti i Lensbaron Carl Løvenskjolds Dødsbo bør være pligtig enten at supplere den ovennævnte til Sikkerhed for Sagsøgerinden Baronesse Regitze Løvenskjold, født Bille-Brahe's Apanagekrav deponerede Kapital med en saadan Post Værdipapirer af den i Post 2 i de mellem Lensbaronen og Sagsøgerinden indgaaede Separationsvilkaar af 31. Oktober 1921 omhandlede Beskaffenhed, at Renten heraf udgør Kr. 882,50 aarlig eller at købe en Livrente for Sagsøgerinden paa det nævnte aarlige Beløb, alt saaledes at der herved stilles til Raadighed det ovennævnte paa Konto Nr. 11994 med Landmandsbanken indestaaende Beløb 2466 Kr. 02 Øre. Denne Sagsøgte og Sagsøgte Baronesse Ingeborg Løvenskjold, født von Ellbrecht, bør derhos anerkende Sagsøgerindens Ret til, saafremt den nævnte Forpligtelse ikke behørigt opfyldes, eller de deponerede Værdipapirers aarlige Afkastning fremtidig skulde synke under det Beløb, som Sagsøgerinden ifølge Separationsvilkaarene har Krav paa, da i fornødent Omfang at søge sig fyldestgjort gennem Realisation af Værdipapirerne efter Reglerne for Haandpant. Iøvrigt bør Sagsøgte Baronesse Ingeborg Løvenskjold for Sagsøgerindens Tiltale i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte Højesteretssagfører Stein paa Dødsboets Vegne til Sagsøgerinden 1000 Kr. der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Sagens øvrige Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold paaanket Dommen overfor Lensbaronesse Regitze Løvenskjold og nedlagt Paastand om Frifindelse, hvorhos Dødsboet adciteredes til at varetage sine Interesser under Sagen. Dødsboet har givet Møde og paastaaet Frifindelse. Dette stemmer med en Aftale mellem de paagældende og Lensbaronesse Regitze Løvenskjold, der under Sagen paastaar Stadfæstelse. Dødsboet har herefter Stilling som Appellant.

Fem Dommere bemærker følgende:

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævnte ved Separations- og Skilsmissevilkaarene ikke blot har faaet et Krav paa livsvarig Apanage paa 24.000 Kr. (eventuelt

12.000 Kr.) aarligt mod sin fraskilte Mand personlig, men at der er indrømmet hende en reel Sikkerhed i Depotet for dette Krav saaledes, at hun i fornødent Fald er berettiget til at holde sig til de deponerede Værdier. Derimod findes der ikke i Vilkaarene Hjemmel for et Krav om Supplering af Sikkerheden, og forsaa-vidt Kravet om yderligere Sikkerhedsstillelse eller Køb af Livrente for Indstævnte maa forstaas som bygget paa, at Indstævnte i Boet kan kræve den kapitaliserede Værdi af Differencen mellem det hende aarlig tilkommende Beløb af 24.000 Kr. og de deponerede Værdipapirers aarlige Afkastning, er der ikke af Indstævnte nedlagt nogen Paastand, der er egnet til at tages under Paakendelse.

Da Boet ikke har nogen Raadighed over den deponerede Kapital og ikke kan antages at bestride Indstævntes Ret til eventuelt at holde sig til denne, findes herefter Boet i det hele at maatte frifindes, saaledes at alene Appellantinden vil være at dømme i Henhold til ovenstaaende.

En Dommer mener, at den ved Separations- og Skilsmissevilkaarene indrømmede Apanageret under Hensyn til Ordningens Ejendommelighed maa opfattes som helt udtømt ved den Hustruen indrømmede Haandpanteret, og denne Dommer kan derfor med denne Begrundelse slutte sig til de nævnte 5 Dommere.

Tre Dommere tiltræder Dommens Antagelse af, at Lensbaronesse Regitze Løvenskjold ifølge Separationsvilkaarene har et personligt Krav paa Apanagens Erlæggelse, som kan gøres gældende i Lensbaron Løvenskjolds Dødsbo, i alt Fald saaledes, at Boet i det Omfang, Renten af det for Tiden stillede Depot ikke kan paaregnes at yde Dækning, er pligtigt at tilsikre den fulde Apanage. Idet disse iøvrigt er enige med Dommen i, at den ved Depotet givne Ret hjemler Adgang til Fyldestgørelse ved Realisation af Værdipapirerne, vil de herefter overensstemmende med den af Indstævnte for Højesteret nedlagte principale Paastand stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeiflertallet.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold at burde betale til Indstævnte 2000 Kr. og Indstævnte at burde betale til Dødsboet 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Lensbaronesse Regitze Løvenskjold, født Bille-Brahe, er i Forhold til Appellantinden, Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold, født v. Ellbrecht, berettiget til, saafremt de deponerede Værdipapirers aarlige Afkastning fremtidig skulde synke under det Beløb, som hun ifølge Separations- og Skilsmissevilkaarene har Krav paa, da i fornødent Omfang at søge sig fyldestgjort gennem Realisation af de deponerede Værdier.

sation af Værdipapirerne efter Reglerne for Haandpant.

Appellanten, Højesteretssagfører Steinsom executor testamenti i Lensbaron Carl Løvenskjolds Dødsbo, bør for Tiltale af Lensbaronesse Regitze Løvenskjold i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold til Indstævnte med 2000 Kr. og Indstævnte til nævnte Dødsbo med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Lensbaronesse Regitze Løvenskjold, født Baronesse Bille-Brahe, indgik den 8. Juli 1910 Ægteskab med Lensbaron Carl O. H. L. Løvenskjold til Baroniet Løvenborg. Allerede i Aaret 1919 begyndte Ægtefællerne at forhandle om Separation og Vilkaarene for denne, og i Marts 1920 ophævede de deres Samliv. Det fremgaar af en Skrivelse af 10. September 1920 fra Højesteretssagfører Aagesen paa Sagsøgerindens Vegne til Mandens daværende Sagfører, Overretssagfører Thaarup, at hun forlangte et Underholdsbidrag stort 24.000 Kr. aarligt til sig selv og 12.000 Kr. til Ægteparrets 2 Børn, der nu er myndige. I Skrivelse af 26. April 1921 fra Baronens Sagfører, Højesteretssagfører David, til denne udtales blandt andet, at Sagsøgerinden nu var villig til at indgaa paa Separation, men at hun ønskede forskellige Ændringer foretaget i det Udkast til Separationsvilkaar, der allerede havde foreligget til Forhandling længere Tid forinden, særligt ønskede Sagsøgerinden, at der for den hende tilskrede Apanage skulde ydes Sikkerhed i Værdipapirer, ikke som foreslaaet i § 2 i det nævnte Udkast i Baroniet og de dertil hørende Ejendomme. I Slutningen af Juni 1921 blev Separationsvilkaarene underskrevet henholdsvis af Sagsøgerinden og Manden. Den 20. Oktober 1921 afløstes Baroniet Løvenborg. I de endeligt udfærdigede Separationsvilkaar, der er dateret den 31. Oktober 1921, udtales i § 1, at Formuefællesskabet mellem Ægtefællerne er ophævet, i § 2 bestemmes:

»Jeg, Carl Løvenskjold, yder min Hustru en aarlig Apanage paa 24.000 Kr. at betale maanedsviis med 2000 Kr. forud. For Apanagen stilles der Sikkerhed i et saa stort Antal Obligationer, at Renten af disse Obligationer aarlig andrager 24.000 Kr. De deponerede Obligationer skal være enten Kreditforeningsobligationer, Kreditkasseobligationer, Danske Statsobligationer, Københavns Kommuneobligationer, Tiendebankobligationer eller Obligationer med 1. Prioritets Panteret i faste Ejendomme, der har tilhørt Fideikommiskapitalen for Lensbaroniet Løvenborg.«

I § 5 hedder det dernæst: »Disse Vilkaar vil være gældende mellem os, ogsaa naar Separationen afløses af Skilsmisse — — Skulde jeg, Regitze Løvenskjold, efter Skilsmissen indgaa nyt Ægteskab, nedsættes

den mig i Henhold til § 2 tilkommende Apanage til 12.000 Kr. aarlig — — —,«

Det blev derefter endeligt aftalt, at den i § 2 ommeldte Sikkerhed skulde stilles i 5 pCt. Genforeningsobligationer, og den 6. December 1921 tilstillede Højesteretssagfører David Sagsøgerindens Sagfører, Højesteretssagfører Aagesen, et Interimsbevis Nr. 271, hvøraf fremgik, at der i Statsgældskontoret var deponeret 560.000 Kr. af de nævnte Obligationer — heraf var de 80.000 Kr. stillet som Sikkerhed for Underholdsbidraget (4000 Kr. aarligt) til Datteren — medens de 480.000 Kr. udgjorde Sikkerheden for Sagsøgerindens Apanage 24.000 Kr. aarlig. Det hedder i Skrivelsen: »Obligationerne er deponeret saaledes, at Renten vil være at udbetale til Dem — — — Jeg gaar ud fra, at vi er enige om, at i Tilfælde af Død oppebærer Baronessen eller hendes Bo kun Apanage for den Maaned, i hvilken Dødsfaldet finder Sted. — — — Idet jeg iøvrigt stadfæster de mellem os trufne Aftaler, derunder at Baronessen selv betaler den Skat, der falder paa hendes og Børnenes Apanage, eller refunderer Baronens Skattebeløbene, dersom han kommer til at betale dem — — —.« I Skrivelse af 8. s. M. anerkendte Højesteretssagfører Aagesen Modtagelsen af det nævnte Interimsbevis, udtalte, at han havde bemærket, at Obligationerne var saaledes deponerede, at Renterne kun kan udbetales til ham, samt erklærede sig enig i, hvad Højesteretssagfører Davids Brev indeholdt om Virkningen af Baronessens Død og om Baronessens Forpligtelse til at betale den paa Apanagen faldende Skat.

Der foreligger ikke yderligere end her anført vedrørende Deponeringen af Obligationerne. Ved Forhandlingsmødet i Københavns Overpræsidium den 17. December 1921 mødte Sagsøgerinden personlig, medens Baron Løvenskjold var repræsenteret ved Højesteretssagfører David. De mødende henholdt sig med Hensyn til Vilkaarene til den foreliggende Overenskomst af 31. Oktober 1921 med Tilføjende, at Formuefællesskabet blev at ophæve fra Separationsbevillingens Dato at regne, samt at Delingen af Fællesboets Ejendele havde fundet Sted. Separationsbevillingen blev udstedt den 14. Januar 1922 paa de nævnte Vilkaar, »og saaledes at Formuefællesskabet ophæves fra Separationsbevillingens Dato at regne.«

Den 11. Juni 1923 tilskrev Højesteretssagfører David Højesterets-sagfører Aagesen blandt andet om »i Henhold til tidligere Samtaler« at faa Sagsøgerindens Tilladelse til, at en Del af de til Sikkerhed for hendes Aarpenge deponerede Genforeningsobligationer maatte ombyttes med sikre Aktier, der kunde give et større Udbytte, da det var nødvendigt for Baronen at søge sine Indtægter forøgede, idet Godsets Indtægter de sidste Aar viste Underbalance. Nogen Ordning i saa Henseende blev dog ikke dengang truffet grundet paa Sagsøgerindens Uvilje mod at lade en saadan Ombytning foretage. De deponerede Genforeningsobligationer, der netop afkastede 24.000 Kr. aarlig, henstaar uden Udtrækning til 1942 og er af forskellige Grunde særligt sikre Papirer.

Den 26. Juli 1923 blev Ægtefællerne skilt ved Bevilling »paa Separationsvilkaarene«, og den 2. August 1923 indgik Baron Løvenskjold Ægteskab med Kammerjunkerinde Fru Ingeborg Grubbe-Gregersen, født

von Ellbrecht. I Henhold til Ægtepagt af 31. Juli 1923 mellem de vor-
dende Ægtefæller skulde der bestaa fuldstændigt Særeje mellem dem.
I § 3 i Ægtepagten bestemmes:

»— — — Yderligere overfører jeg, Løvenskjold, til Særeje for min
Hustru følgende Obligationer af Genforeningslaanet af 1919 — — — ialt
280.000 Kr. Obligationerne er i Øjeblikket deponerede til Sikkerhed for
forskellige Ydelser, der paahviler mig, Løvenskjold. Min Hustru respek-
terer de Hæftelser, der i Øjeblikket hviler paa Obligationerne.«

I Skrivelse af 4. September 1923 til Højesteretssagfører Aagesen
rejste Højesteretssagfører David med lignende Begrundelse paany
Spørgsmaalet om at ombytte — denne Gang alle — de deponerede
Obligationer med sikre Aktier og tilbød, hvis Sagsøgerinden gik med
hertil, paa Baronens og Baronesse Ingeborg Løvenskjolds Vegne at lade
Overførelsen til hende af de 280.000 Kr. Genforeningsobligationer gaa
tilbage, og saaledes at samtlige de deponerede Obligationer skulde være
og forblive Baronens Ejendom og hans Særeje, hvorved de alle vilde
falde i Arv til hans Arvinger efter Loven, altsaa blandt andre hans og
Sagsøgerindens 2 Børn. I Skrivelsen bemærkedes, at det naturligvis
ikke var Meningen at formindske Sikkerheden, og at de indkøbte Aktier
alle skulde tjene til Sikkerhed for Aarpengene, ligegyldigt hvor stort
Udbyttet maatte blive og hvor meget Aktierne maatte stige. Heller ikke
det Forslag vilde Sagsøgerinden gaa ind paa.

Ved Ægtepagt af 2. Marts 1926 overdrog Baron Løvenskjold de re-
sterende 280.000 Kr. Genforeningsobligationer til Baronesse Ingeborg
Løvenskjold, det udtales i Ægtepagten blandt andet: »Obligationerne er
i Øjeblikket deponerede til Sikkerhed for forskellige Ydelser, der paa-
hviler mig, Carl Løvenskjold. Jeg, Ingeborg Løvenskjold, respekterer de
Hæftelser, der i Øjeblikket hviler paa Obligationerne.«

Med en Skrivelse af 25. September 1926 fra Højesteretssagfører
Knutzton efter Konference med Højesteretssagfører Aagesen til Høje-
steretssagfører Vilh. Kondrup paa Baron og Baronesse Løvenskjolds
Vegne fremsendtes et Udkast til en ny Ordning, gaaende ud paa, at
Halvdelen af de til Baronesse Ingeborg Løvenskjold overførte Aktiver
uigenkaldeligt skulde tilbageføres til Lensbaronen som hans Særeje, men
til Gengæld skulde samtlige deponerede Aktiver kunne ombyttes med
visse nærmere angivne Aktier. Det udtales derhos i Skrivelsen, at samtlige
de Aktier, der indkøbes, skal paa samme Maade som hidtil Genforeningsobligationerne tjene som Haandpant for de Sagsøgerinden for hendes Livstid tilkommende Aarpenge 24.000 Kr. aarligt, det udtales endvidere, at det er en Selvfølge, at Sagsøgerinden, hvis Udbyttet af Aktierne ikke skulde være tilstrækkeligt til Dækning af Aarpengene, beholder sit personlige Krav overfor Lensbaron Løvenskjold og efter dennes Død hans Bo paa Betaling af de skyldige Aarpenge.

Færdig fra Trykkeriet den 17. April 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 3

Fredag den 29. Marts.

»En ny Ordning« kom først i Stand den 24. Januar 1930 under en Sag, som i 1929 rejstes mellem Højesteretssagfører Stein som beskikket Værges for Sagsøgerindens Søn og Sagsøgerinden, idet der da blev oprettet en Overenskomst mellem Baron Carl Løvenskjold og Sagsøgerinden, hvorefter den nævnte Sag blev hævet. Overenskomsten gaar forsaavidt angaar Ombytningspørgsmaalet ud paa følgende jfr. § 4:

»Baronesse Regitze Løvenskjold samtykker i, at Halvdelen af de 480.000 Kr. — — — Genforeningsobligationer, der er deponerede til Sikkerhed for de Baronesse Regitze — — — tilkommende Aarpenge, ombyttes med Aktier i Københavns Telefonaktieselskab eller saadanne andre Papirer, som Højesteretssagfører Stein og Højesteretssagfører Knudtzon maatte blive enige om at købe. De nærmere Foranstaltninger til Iværksættelse af denne Ombytning vil være at foretage af — — — Stein og — — — Knudtzon paa Parternes Vegne.«

I Henhold hertil blev der foretaget en Ombytning af Genforeningsobligationer til Paalydende 240.000 Kr. med Aktier i Københavns Telefon A/S til Paalydende 90.000 Kr. og Det forenede Dampskibsselskabs 6 pCt. Reservefondsbeviser til Paalydende 120.000 Kr.

Da Reservefondsbeviserne i Begyndelsen af 1933 var faldet stærkt i Kurs, foreslog Højesteretssagfører Stein paa Lensbaronens og Baronesse Ingeborg Løvenskjolds Vegne i Skrivelse af 12. Januar 1933 Højesteretssagfører Knudtzon at ombytte Reservefondsbeviserne med Aktier i Nordisk Genforsikring, Hafnia eller andre tilsvarende Førsteklasses Selskaber, idet det præciseredes, at det var i begge Parters Interesse, at Reservefondsbeviserne ombyttedes med andre Papirer, og at der ved Valget af disse Papirer formentlig burde tages et billigt Hensyn til Lensbaron Løvenskjolds Ønsker, »da Risikoen jo dog i saa langt overvejende Grad paahviler ham.« Herpaa svarede Højesteretssagfører Knudtzon i Skrivelse af 14. Januar 1933, at det drejede sig om en Ordning paa meget langt Sigt, og at han derfor ansaa det for rigtigst, at den til Sikkerhed for Sagsøgerindens Aarpenge deponerede Kapital ikke, udover hvad der allerede var sket, anbragtes i Aktier. Det samme Standpunkt fastholdtes af Højesteretssagfører Knudtzon i Skrivelse af 9. Juni 1933. Reservefondsbeviserne var imidlertid blevet solgt, og der blev i Efteraaret 1933 af Højesteretssagfører Knudtzon for Salgsprovenuet indkøbt 108.000 Kr. Jyske Grundejer Kreditforeningsobligationer 3. Afdeling a 4½ pCt. Efter Indkøbet af de 2 første Poster af

disse Obligationer a 20.000 Kr. tilskrev Højesteretssagfører Knudtzon den 30. September 1933 Højesteretssagfører Stein, om han kunde tiltræde, at Obligationerne noteredes saaledes: »Tilhører Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold, Løvenborg, som Særeje i Henhold til Ægtepagt indført i Ægteskabsbogen — — — 26. Marts 1926.

Obligationerne er haandpantatte til Lensbaronesse Regitze Løvenskjold, født Bille-Brahe«. Den 3. Oktober 1933 svarede Højesteretssagfører Stein, at Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold havde bedt ham meddele, at hun ikke ønskede Obligationerne paaført anden Paategning end følgende:

»Tilhører Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold, Løvenborg, som Særeje i Henhold til Ægtepagt indført i Ægteskabsbogen — — — 26. Marts 1926«, idet der ikke fandtes anden Paategning paa de deponerede Genforeningsobligationer, og idet en Bemærkning om, at Obligationerne var haandpantatte, formentlig var overflødig.

Højesteretssagfører Knudtzon meddelte imidlertid i Skrivelse af 7. Oktober 1933, at han ikke kunde anse det for forsvarligt at undlade at bringe den stedfundne Haandpantætning i formelt behørig Orden, og at han derfor inden Højesteretssagfører Steins Brev havde ladet Obligationerne paategne som i hans Brev af 30. September angivet; ogsaa de senere indkøbte 68.000 Kr. af samme Slags Obligationer er efter Højesteretssagfører Knudtzons Brev af 4. November 1933 noterede paa samme Maade og henlagt i Depot som Sikkerhed for Sagsøgerindens Aarpenge. Inden Salget af og Tabet paa Det Forenede Dampskibsselskabs 6 pCt. Reservefondsbeviser havde Depotet aikastet 26.400 Kr. aarligt, hvoraf Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold havde faaet udbetalt Overskudet. I den nævnte Skrivelse af 4. November 1933 fra Højesteretssagfører Knudtzon til Højesteretssagfører Stein er der opstillet følgende Beregning af Renter:

240.000 Kr. Genforeningsobligationer à 5 pCt.	12.000 Kr.
90.000 Kr. Telefonaktier à 8 pCt.	7.200 —
108.000 Kr. Jysk Grundejer Kreditforeningsobligationer à 4½ pCt.	4.860 —
	<hr/>
	24.060 Kr.
hertil 4 pCt. af et Restbeløb 5000 Kr. for hvilket da endnu ikke var indkøbt Obligationer	200 —
	<hr/>
hvorefter den samlede Renteafkastning kun bliver	24.260 Kr.

I Skrivelsen udtales, at man, hvis en Konvertering af de nævnte Kreditforeningsobligationer til 4 pCt. skulde ske, hvorved Renteafkastningen vilde gaa ned under 24.000 Kr. naturligvis maa forbeholde sig at forlange Depotet suppleret, saaledes at Renteafkastningen kommer op paa 24.000 Kr. For det kontante Beløb blev senere indkøbt 5500 Kr. 4½ pCt. Jysk Grundejer Kreditforeningsobligationer 3. Afdeling, saaledes at der af disse Obligationer ialt var 113.500 Kr.

Baron Løvenskjold døde 4. Maj 1938, og hans Bo behandledes af Højesteretssagfører Stein som executor testamenti. I en Skrivelse af

4. November 1938 fra Højesteretssagfører Knudtzon til Højesteretssagfører Stein udtales blandt andet, at Sagsøgerinden jo har et Krav imod Boet paa de hende tilkommende Aarpenge sikret ved de Værdipapirer, som nu tilhører Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold, og som er deponerede hos ham og Højesteretssagfører Aagesen, og at der inden Boet kan slutes, maa træffes en Afgørelse med Hensyn til dette Krav fra Sagsøgerindens Side for det Tilfælde, at Renteafkastningen skulde gaa ned under 24.000 Kr. aarligt i hvilken Henseende nævnes, at 44.000 Kr. af de deponerede Telefonaktier var udtrukne pr. 30. Juni 1939, og der opstilledes i Skrivelsen forskellige Muligheder for Løsningen af dette Spørgsmaal blandt andet, at der for Depotet købtes en aarlig Livrente paa 24.000 Kr. til Sagsøgerinden, eller at Ingeborg Løvenskjold skulde overtage den personlige Hæftelse for Sagsøgerindens Aarpenge og i paakommende Tilfælde supplere Depotet saaledes at dets aarlige Afkastning naar op paa de 24.000 Kr. og kun, hvis der ikke foretages en saadan Supplering af Depotet, skulde Sagsøgerinden kunne anvende Depotet til Køb af Livrente. Da de 44.000 Kr. Telefonaktier skulde indries, opstod der Uenighed om Ny-Anbringelsen af dette Beløb, idet Sagsøgerinden, jfr. Skrivelse af 19. Juni 1939 fra Højesteretssagfører Aagesen, ønskede indkøbt nye Telefonaktier, medens Ingeborg Løvenskjold — jfr. Skrivelse af 26. Juni 1939 fra Højesteretssagfører Stein — ikke ønskede dette, men vilde have, at ogsaa de resterende Telefonaktier straks skulde sælges, og at der for Provenuet — der efter Kursen vilde udgøre 112.500 Kr. — skulde indkøbes Genforsikringsaktier til Paaalydende 63.000 Kr. og for ca. 30.000 Kr. Svovlsyre-Aktier. Under de fortsatte Forhandlinger blev der fra Ingeborg Løvenskjolds Side ogsaa foreslaaet en Nyanbringelse i Aktier i forskellige industrielle Foretagender. Forhandlingerne endte med, at Provenuet af de 44.000 Kr. Telefonaktier anbragtes i den nedenfor under d og e nævnte Obligationer, hvorefter de til Sikkerhed for Sagsøgerindens Apanage deponerede Værdier, jfr. Skrivelse af 20. September 1939 fra Højesteretssagfører Knudtzon til Højesteretssagfører Stein, er følgende:

- a 240.000 Kr. Genforeningsobligationer à 5 pCt.,
- b 46.000 Kr. Telefon Aktier,
- c 113.500 Kr. 4½ pCt. Jysk Grundejerkreditforeningsobligationer

3. Afdeling,

- d 32.000 Kr. 4½ pCt. Vest- og Sønderjydske Kreditforeningsobligationer 8. Serie og
- e 30.000 Kr. 4½ pCt. Sønderjyllands Kreditforeningsobligationer 2. Serie.

Disse Papirer giver nu — regnet med et Udbytte af Telefonaktierne paa 7 pCt. en aarlig Afkastning af 23.117 Kr. 50 Øre. De under litr. d og e anførte Obligationer er forsynet med samme Paategning som de under litr. c nævnte Obligationer. Endvidere indestaar paa Kontrabog med Landmandsbanke Nr. 11.994 et Kapitalbeløb, stort 2466 Kr. 02 Øre, hvilket Beløb hidrører fra opsparede Renter og indvundne Kursavancer, som tilhører Baronesse Ingeborg Løvenskjold, over hvilken Konto Højesteretssagfører Knudtzon disponerer.

I Lensbaron Løvenskjolds Bo anmeldte Sagsøgerinden, jfr. blandt

andet Skrivelse af 4. April 1939, at hun hævdede at have et personligt Krav mod Boet for den hende tilkommende Apanage, og at hun for sin Fordring om fornødent var berettiget til at holde sig til den deponerede Kapital.

Da der ved Forhandlingerne mellem Sagsøgerinden og Boet og mellem Boet og Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold ikke opnaaedes Forlig med Hensyn til de verserende Stridspunkter anlagde Sagsøgerinden ved Stævning af 26. Maj 1939 Sog mod Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold som Ejer af den deponerede Kapital. Sagsøgerinden, der først havde denuntieret Sagen for Højesteretssagfører Stein som executor testamenti i Lensbaron Løvenskjolds Dødsbo, har ved Adcitationsstævning af 31. August 1939 indstævnet Højesteretssagfører Stein i hans fornævnte Egenskab til at møde som Medsagsøgt i den af Sagsøgerinden mod Lensbaronesse Ingeborg Løvenskjold anlagte Sag, og Sagsøgerindens endelige Paastand i Sagen gaar herefter ud paa principalt at de Sagsøgte in solidum eller en af dem tilpligtes at anerkende, at den til Sagsøgte 1) ved Ægtepagt af 31. Juli 1923 § 3 og Ægtepagts-tillæg af 2. Marts 1926 til Særeje for hende overførte Kapital — hvilken Kapital for Tiden er anbragt i 5 pCt. Genforeningsobligationer af Paa-lydende 240.000 Kr. 4½ pCt. Jydske Grundejer Kreditforeningsobligationer, 3. Afdeling, af Paa-lydende 113.500 Kr., 4½ pCt. Sønderjyllands Kreditforeningsobligationer, 2. Serie af Paa-lydende 30.000 Kr., 4½ pCt. vest- og sønderjydske Kreditforeningsobligationer, 8. Serie af Paa-lydende 32.000 Kr. og Aktier i Københavns Telefon A/S af Paa-lydende 46.000 Kr. — tjener som fuld reel Sikkerhed for den Sagsøgerinden i Henhold til Separationsvilkaar af 31. Oktober 1921 tilkommende Apanage paa 24.000 Kr. aarlig (nedsat til 12.000 Kr. aarlig, saafremt Sagsøgerinden skulde indgaa nyt Ægteskab).

For det Tilfælde, at der gives Sagsøgerinden Medhold i, at der i Henhold til Separationsvilkaarene tilkommer hende en livsvarig Apanage af 24.000 Kr. aarlig (bortset fra Ægteskab), medens det paa den anden Side antages, at hendes Sikkerhedsret for dette Apanagekrav er begrænset til Depotets Renteafkastning, eller at Sikkerhedsretten udover Depotets Renteafkastning er subsidiær i Forhold til Boets personlige Hæftelse, forbeholdes det at opretholde den skete Anmeldelse af Sagsøgerindens personlige Fordring paa Apanagens Kapitalværdi i Dødsboet.

For det Tilfælde, at det skulde blive antaget, at ikke blot Sikkerhedsretten men selve Apanagekravets Indhold, efter at Lensbaron Løvenskjold er afgaaet ved Døden, er begrænset til Depotets Renteafkastning, nedlægges den subsidiære Paastand

at de Sagsøgte in solidum eller en af dem kendes pligtige til efter deres Valg enten at supplere den deponerede Kapital med en saadan Post Værdipapirer af den i Separationsvilkaarene omhandlede Beskaffenhed, at Renten heraf udgør Kr. 882,50 aarlig eller at købe en Livrente for Sagsøgerinden paa Kr. 882,50 aarlig eller mere subsidiært at den subsidiære Paastand tages til Følge med den Tilføjelse, at det paa Bankbog med Landmandsbanken Nr. 11994 indestaende Beløb Kr. 2466,02 vil være at anvende til delvis Dækning af de hermed forbundne Udgifter.

Sagsøgerinden støtter Paastanden paa, at der ved Separationsvilkaarene er tilsagt hende en livsvarig aarlig Apanage — ikke et Underholdsbidrag — paa 24.000 Kr., hvilket Krav hun ogsaa har overfor Baron Løvenskjolds Bo. For denne Apanage blev der i Henhold til Separationsvilkaarenes § 2 stillet Sikkerhed i 480.000 Kr. Genforeningsobligationer hvorved Bestemmelsen i § 2, at Renten af de Obligationer, der skulde deponeres, »aarlig andrager 24.000 Kr.«, da var sket Fyldest, Anbringelsen netop i disse Obligationer skete efter Sagsøgerindens Ønske, og det har aldrig været hendes Ønske, at disse Obligationer, der netop særligt egnede sig til Formaalet, skulde ombyttes med andre Værdier. De deponerede Værdipapirer, der stadigt har beroet hos Sagsøgerindens Sagfører, nu Højesteretssagførerne Knudtzon og Kemp, tjener som fuld reel Sikkerhed for Apanagen, hvori blandt andet ligger, at Sagsøgerinden som en Haandpanthaver — hvad enten nu dette Udtryk er brugt ved Deponeringen eller ikke — er berettiget til at realisere saa store Dele af de deponerede Værdipapirer, som det, hvis Renteafkastningen skulde svigte, maatte være nødvendigt, for at Sagsøgerinden kan hæve det fulde Aarsbeløb 24.000 Kr. Indtil for kort Tid siden har den aarlige Rente af de deponerede Værdier aldrig været under, men stadigt over 24.000 Kr., saaledes at der er blevet et Overskud til Udbetaling til Ingeborg Løvenskjold, men nu er Renteafkastningen som ovenfor anført gaaet ned til 23.117 Kr. 50 Øre for et Aar. Denne Nedgang er en Følge af de ovennævnte af Baron og Baronesse Ingeborg Løvenskjold stadigt fremsatte Ønsker om at ombytte Genforeningsobligationerne med andre Værdier alene med det Formaal, at der kunde fremkomme et større aarligt Udbytte end 24.000 Kr. og saaledes et Overskud til dem, og Risikoen ved de saa ivrigt krævede Ombytninger maa derfor være Kapitalejerens, hvad da ogsaa maa siges at være erkendt af Baron og Baronesse Løvenskjold, jfr. blandt andet Højesteretssagfører Steins foran nævnte Skrivelse af 12. Januar 1933. Krav om Realisation har ikke tidligere været fremsat, hvilket ej heller har været nødvendigt, da Realisationsretten efter Sagsøgerindens Formening som anført ligger i, at Værdierne er deponeret hos hendes Sagfører til Sikkerhed for Apanagen. Derimod har Sagsøgerinden under de tidligere Forhandlinger om Ombytning flere Gange, jfr. blandt andet Højesteretssagfører Knudtzons Skrivelser af 25. September 1926 og 4. November 1933, udtalt, at Sagsøgerinden, hvis Udbyttet gik ned under 24.000 Kr., forbeholdt sig sit personlige Krav overfor Baron Løvenskjold og efter dennes Død hans Bo paa Betaling af de skyldige Aarpenge, i den sidstnævnte Skrivelse siges, at Sagsøgerinden naturligvis maa forbeholde sig at forlange Depotet suppleret, saaledes at Renteafkastningen kommer op paa 24.000 Kr. Det er blandt andet disse Hæftelser, der hvilede paa de deponerede Værdier, og som Ingeborg Løvenskjold ifølge de to nævnte Ægtepagter ogsaa skal respektere. Det er muligt, at der derved under de foreliggende Forhold kan opstaa et Regreskrav for Ingeborg Løvenskjold overfor Baron Løvenskjolds Bo, men for dette Krav maa hun søge Dækning i Boet.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse. Den Ordning, der sluttelig kom i Stand ved Separationsvilkaarene efter Sagsøgerindens Ønske var, at

hun skulde have Sikkerhed for Apanagen i Værdipapirer, der afkastede 24.000 Kr. om Aaret, altsaa at Apanagen hvilede i sig selv, nemlig i Værdipapirernes Rente, det var en privat Baandlæggelse af visse Værdipapirer, hvoraf Sagsøgerinden havde en Rentenydelsesret, derved renoncerede Sagsøgerinden paa yderligere Krav. Der blev derfor, da Ordningen blev bragt i Stand, ikke nævnt noget om en Realisationsret for Sagsøgerinden, ejheller om en Ret til eventuelt at kræve Depotet suppleret. Ved den skete Ordning var dette Mellemværende, saalænge Sagsøgerinden levede, aldeles adskilt fra Baron Løvenskjolds almindelige Økonomi, og denne Ordning var endelig og definitiv. Ordningen med Deponeringen skete som anført aldeles formløst ved en Fremsendelsesskrivelse fra Baronens daværende Sagfører til Sagsøgerindens Sagfører, Højesteretssagfører Aagesen og en Anerkendelse fra dennes Side for Modtagelsen. Genforeningsobligationerne fik ikke Paategning om, at de var haandpantede, der blev intet Haandpantedokument eller andet Dokument oprettet betræffende Depotet eller Deponeringen, og det er ikke fra Ingeborg Løvenskjolds Side godkendt, at Sagsøgerindens Sagfører har ladet de Jyske Grundejerkreditforeningsobligationer og de senere indkøbte Vest- og Sønderjyske Kreditforeningsobligationer og Sønderjyllands Kreditforeningsobligationer paategne, at de var haandpantede. Rent bortset fra hvad man maatte mene om en Suppleringsret for Sagsøgerinden tidligere, vil en saadan Ret i ethvert Fald ikke nu kunne gøres gældende mod Boet, idet Sagsøgerinden — som foran anført — har afvist alle Forslag om en Nyplacering i Genforsikringsaktier og andre Aktier i Førsteklasses Selskaber og derved selv har foranlediget, at Depotet nu giver Underskud. Som Konsekvens af alt det anførte hævder det sagsøgte Bo, at Sagsøgerinden ikke har anden Ret end at holde sig til de Renter, Depotet til enhver Tid kan afgive. Det sagsøgte Bo anfører slutteligt, at Spørgsmaalet endnu slet ikke er aktuelt, idet det paa den fornævnte Konto Nr. 11994 med Landmandsbanken indestaaende Beløb 2466 Kr. .02 Øre i alt Fald i flere Aar vil kunne benyttes til at bringe Sagsøgerindens Aarpenge op paa 24.000 Kr.

Sagsøgte Fru Ingeborg Løvenskjold har næst at slutte sig til Boets Procedure særlig anført, at der ikke bestaar noget Overenskomstforhold eller andet Retsforhold mellem hende og Sagsøgerinden, bortset fra, at hun ifølge Ægtepagterne er pligtig at respektere de Hæftelser, der i Overtagelsesøjeblikket hvilede paa de til hende overdragne Obligationer. Der kan derfor ikke være Tale om, at der skulde paahvile Sagsøgte nogen personlig Forpligtelse til at supplere Depotet eller paa anden Maade sikre Sagsøgerinden, at hun kan faa udbetalt fulde 24.000 Kr. om Aaret.

De Sagsøgte har ikke bestridt, at den Sagsøgerinden ved Separationsvilkaarenes Post 2 indrømmede Ret i alt Fald forsaa vidt hendes Ret til Depotets Afkastning angaar, er tillagt hende for Livstid — med den i Post 5 nævnte Modifikation — og saaledes ikke er bortfaldet ved Lensbaronens Død. Der savnes dernæst Holdepunkter i Sagen for at antage, at Resten ved denne Begivenheds Indtræden skulde have skiftet Karakter, udover hvad der følger af at der af Hensyn til Dødsboets Afslutning nu bør finde en endelig Afvikling Sted af Sagsøgerindens even-

tuelle personlige Krav mod Boet. Det maa efter det oplyste -- derunder Vidneforklaring af Højesteretssagfører C. L. David -- antages, at Ægtefællerne og deres Raadgivere, da Separationsvilkaarene blev affattede, ikke har haft Spørgsmaalet om en Realisations- eller Suppleringsbeføjelse for Øje, hvad der efter Sikkerhedens Beskaffenhed var ganske naturligt. Sidstnævnte Beføjelse er imidlertid som ovenfor nævnt fra Sagsøgerindens Side bragt paa Bane under de Forhandlinger, der har været ført om de i Lensbaronens Interesse stedfundne Ombytninger af Genforeringsobligationer med Aktier og andre Papirer, og der ses ikke fra Lensbaronens eller hans Raadgiveres Side at være taget Afstand fra, at en saadan Beføjelse tilkommer Sagsøgerinden.

Det maa efter det saaledes anførte antages, at Sagsøgerinden, nu da Depotets Afkastning er gaaet ned under 24.000 Kr. har Ret til af Boet at kræve Depotet suppleret som paastaet, hvortil det ovennævnte kontante Beløb, saavidt det tilstrækker, vil kunne anvendes. Derimod maa der gives Sagsøgte Fru Ingeborg Løvenskjold Medhold i, at der ikke er paavist noget Grundlag for, at hun personlig skulde være pligtig at foretage en saadan Supplering.

Hvad dernæst Spørgsmaalet om Sagsøgerindens Realisationsbeføjelse angaar, bemærkes, at det normale, naar Sikkerhed stilles for en Ydelses Erlæggelse, er, at Sikkerheden have i de til Sikkerhed stillede Formuegenstandes Kapitalværdi og ikke alene i deres Afkastningsmuligheder. Det maa derfor være Sikkerhedsstillerens eller andre i Værdierne interesseredes Sag at paavise at Aftalen om Sikkerhedsstillelse maa forstaaes paa sidstnævnte indskrænkede Maade.

I nærværende Tilfælde ses imidlertid hverken det paagældende Vilkaars Ordlyd, Forholdets Natur eller de mellem Ægtefællerne og deres Raadgivere før og efter Separationen førte Forhandlinger at afgive Holdepunkter for at antage, at Sagsøgerinden ikke, om fornødent, som Haandpanthaver skulde kunne holde sig til de deponerede Aktivers Formueværdi for at opnaa den fulde hende tillagte Apanage. Der er ikke her Tale om, at Lensbaronen blot forpligtede sig til at yde Sagsøgerinden Renterne af et vist Antal deponerede Obligationer. Hans primære Forpligtelse gik ud paa at yde Sagsøgerinden 24.000 Kr. aarlig og herfor stillede han Sikkerhed i et vist Antal Obligationer. Ogsaa her kan peges paa at det er paa Grund af de i hans Interesse stedfundne Ombytninger, at Størrelsen af Depotets Afkastning er blevet usikrere og nu er forringet. Endelig bemærkes, at hvis Aktiverne var forblevet i Baronens Eje, vilde Sagsøgerinden ved Gennemførelsen af sit personlige Krav mod ham eventuelt kunne anvende dem som Fyldestgørelsesobjekt, og der er i og for sig ingen Grund til, at den uden Sagsøgerindens Medvirken stedfundne Overførelse til Sagsøgte Baronesse Ingeborg Løvenskjold skal gøre Sagsøgerindens Stilling ringere.

Medens der saaledes maa gives Sagsøgerinden Medhold i, at hun om fornødent har Ret til at søge sig fyldestgjort for sit aarlige Apanagekrav i de til Sikkerhed stillede Værdipapirers Kapitalværdi, maa denne Ret dog være betinget af, at Sikkerhedsstilleren eller nu hans Dødsbo ikke behørigt opfylder sin Forpligtelse til at yde eller sikre Aarpengene, og Sagsøgerinden maa derfor henvises til i første Række at anmelde sit Suppleringskrav i Boet.

Efter alt foranførte vil der være at give Dom, som nedenfor anføet.
Sagens Omkostninger findes det sagsøgte Bo at burde betale til Sagsøgerinden med 1000 Kr., medens Sagens Omkostninger iøvrigt findes at kunne ophæves.

Mandag den 1. April.

Nr. 2/1940. **Priskontrolraadet** (Kammeradvokaten)

mod

Brancheforeningen for Parfumeri- og Toiletartikler
(Landsretssagfører Erik Pontoppidan).

Østre Landsrets Kendelse af 22. December 1939 (VII Afd.):
Retten skal i denne Sag tiltrædes af to handelskyndige Medlemmer.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Kendelsen i Henhold til de i den anførte Grunde.

En Dommer bemærker følgende:

Det fremgaar af Forhandlingerne ved Tilblivelsen af den heromhandlede Bestemmelse i Prisaftaleloven og af dens Forhold til Retsplejelovens § 224, at Formaalet med ved Loven at henlægge disse særegne Afgørelser til Landsretten har været at udelukke Paakendelse ved Sø- og Handelsretten under Medvirken af fagkyndige Lægdommere, og disse Afgørelser maa saaledes anses for undtagne fra det ved Retsplejelovens § 9, Stk. 10, fastsatte Omraade for Handelssager. Herefter finder Retsplejelovens § 6, Stk. 3, der henholder sig til det ved § 9, Stk. 10, fastsatte Omraade for Handelssager, ikke Anvendelse i foreliggende Tilfælde, og denne Dommer stemmer herefter for at bestemme, at den af Indkærede fremsatte Begæring om Tilkaldelse af handelskyndige Meddommere ikke kan tages til Følge.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under 24. Februar 1939 tilskrev Sagsøgte Priskontrolraadet Sagsøgerne Brancheforeningen for Parfumeri- og Toiletartikler saaledes:

»— — Priskontrolraadet har fundet, at de mellem Brancheforeningens Medlemmer bestaaende, som Nr. 160 i Priskontrolraadets Re-

gister indførte, Aftaler medfører samfundsmæssigt urimelige Indskrænkninger i den fri Erhvervsudøvelse og i væsentlig Grad medvirker til Opretholdelsen af urimelig høje Priser, og derfor som stridende mod § 9 i Lov Nr. 158 af 18. Maj 1937 om Prisaftaler m. v. vil være at bringe til Ophør i deres Helhed.

Det tilføjes, at Raadet, saafremt Foreningen ikke inden den 15. s. M. har ophævet de nævnte Aftaler, vil være sindet at udstede Paalæg herom,«

og ved Skrivelse af 16. Marts 1939 saaledes:

»— — — skal man i Tilslutning til Skrivelse herfra af 24. f. M. i Henhold til § 11 i Lov Nr. 158 af 18. Maj 1937 om Prisaftaler m. v. herved give Brancheforeningen Paalæg om at bringe de mellem Forningens Medlemmer bestaaende, som Nr. 160 i Priskontrolraadets Register indførte, Aftaler til Ophør i deres Helhed.«

Under nærværende ved Stævning af 4. April 1939 anlagte Sag har Sagsøgeren paastaaet det nævnte Paalæg kendt uberettiget, principalt fuldstændigt, subsidiært delvis.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Efter at der mellem Parterne var udvekslet Processkrifter, fremsatte Sagsøgerne i en i Retsmøde den 27. November 1939 fremlagt Skrivelse af 25. s. M. Anmodning om, at Retten i Medfør af Retsplejelovens § 6, Stk. 3, vilde bestemme, at Retten skulde tiltrædes af to handelskyndige Medlemmer, under Henvi sning til, at Sagen er af en saadan Art, at Fagkundskab til Handelsforhold maatte være af Betydning.

Sagsøgte protesterede straks mod, at denne Anmodning toges til Følge, hvilken Protest i en skriftlig Henvendelse til Retten af 29. s. M. nærmere motiveredes med følgende:

»Medens Sø- og Handelssager, jfr. Retsplejelovens § 9, Stk. 10, som efter Retsplejelovens § 225 henhører under Underret, allerede tidligere kunde blive behandlet under Medvirken af sø- eller handelskyndige Dommere, hvad enten Sagens Værneting var i København eller udenfor København, jfr. Retsplejelovens §§ 9, 18 og 20, gjaldt en tilsvarende Ordning for de større Sagers Vedkommende kun, naar disse havde Værneting i København, jfr. Retsplejelovens § 9. Det er denne Inkonsekvens man har villet afhjælpe ved den ved Lov Nr. 209 af 23. Juli 1932 § 1 gjorde Tilføjelse til Retsplejelovens § 6, jfr. Rigsdagstidende 1925/26 Till. A Sp. 3862, og i Overensstemmelse hermed bør Retsplejelovens § 6, Stk. 3, derfor forstaas saaledes, at Tilkaldelse af sø- eller handelskyndige Dommere ikke kan ske i de ved Østre Landsret behandlede Sager med Værneting i København.

Skønnes en saadan ved Landsretten anlagt Sag at være en Sø- eller Handelssag, maa Sagen, da det saglige Omraade for § 6, Stk. 3, og § 9 er det samme, altsaa henvises til videre Behandling ved Sø- og Handelsretten. Hertil er der imidlertid ikke Hjemmel i det foreliggende Tilfælde, da Loven om Prisaftaler Nr. 158 af 18. Maj 1937 § 11, Stk. 4, udtrykkelig bestemmer, at Sager angaaende et af Priskontrolraadet udstedt Paalæg indbringes for Landsretten, hvilket kun kan forstaas saaledes, at Lovgivningsmagten har anset disse Sager for uegnede til at

behandles som Handelssager, jfr. herved Motiverne til denne Bestemmelse i Rigsdagstidende 1936/37 Till. A Sp. 5730.«

Heroverfor har Sagsøgeren fastholdt sin Anmodning og bl. a. anført følgende:

»Af Retsplejelovens § 20, navnlig 4. Stk. fremgaar det, at Til kaldelse af sø- og handelskyndige Dommere kan ske efter Rettens Bestemmelse ex officio, altsaa til Hjælp for Retten i Sager, der fordrer særlig Sagkundskab paa disse Omraader. Da det endvidere fremgaar af § 20, 1. Stk., at Parterne altid kan forlange en Sø- og Handelssag afgjort ved Landsretten, vilde Modpartens Betragtningssmaade medføre, at Landsretten i en »københavnsk« Sø- eller Handelssag skulde være afskaaret fra sin almindelige Adgang til at tilkalde sø- og handelskyndige Dommere, selv om Retten fandt det formaalstjenligt — — —.

At Sager med Parter, der har Værneting i København, og anlægges ved Østre Landsret, ikke skulde kunne behandles under Medvirken af sø- eller handelskyndige Dommere, finder heller ikke Støtte i Motiverne til den nævnte Ændring. Den af Modparten fremhævede Ytring i Rigsdagstidende 1925/26, Tillæg A Sp. 3862 viser kun, at Formaalet med Ændringen var den, at samtlige Retssager her i Landet i første Instans skulde kunne behandles under Medvirken af sø- og handelskyndige Dommere, hvis dette fandtes formaalstjenligt.

Prisaftalelovens § 11, 4. Stk., siger, at Sagen skal anlægges ved Landsretten. Dette Udtryk omfatter eiter almindelig juridisk Terminologi ogsaa Landsretten med sø- eller handelskyndige Dommere. Saairemt det havde været Lovgivernes Mening, at handelskyndige Dommere ikke maatte deltage i Behandlingen af disse Sager, maatte det have fundet Udtryk i Loven. Men end ikke i Motiverne eller i Rigsdagsforhandlingerne findes nogen Antydning i Retning af, at disse Sager ikke skulde have en saa alsidig Behandling som mulig, eller skulde være uegnede til at behandles som Handelssager. Udtalelsen i Prisaftalelovens Motiver, Rigsdagstidende 1936/37 Tillæg A Sp. 5730 siger kun, at »— — — Sager om et af Priskontrolraadet givet Paalægs Berettigelse indbringes for Landsretten, hvilket man i Betragtning af Sagens Karakter har fundet hensigtsmæssigt«. Andre Udtalelser om Prisaftalelovens § 11, 4. Stk., findes ikke i Motiverne eller Rigsdagsforhandlingerne.«

Til Støtte for Anmodningen har Sagsøgeren derhos fremhævet følgende Punkter, som bliver afgørende for Sagens Udfald, og som efter Sagsøgerens Mening forudsætter handelsmæssig Fagkundskab:

1) Er Sagsøgernes Mærkevarer vanskeligt undværlige indenfor Varegruppen?

2) En Vurdering af Sagsøgernes Handelsomkostninger til Reklame, Rabatter til Grossister og Detailhandlere.

3) Er Sagsøgernes Kontrolopkøb af for stort Omfang?

4) Er Forholdet mellem Sagsøgernes Handelsomkostninger og Fremstillingsomkostninger rimeligt eller urimeligt?

5) En Vurdering af Detailhandlernes Priskalkulationer, herunder af Forskellen i Avancens Størrelse paa forskellige Varegrupper.

6) En Vurdering af Størrelsen af Branchens Detailhandlers Udgifter til Butiksinventar, Facadebeklædning m. v.

I et den 21. December til mundtlig Forhandling anordnet Retsmøde har Parterne fastholdt deres Standpunkter, hvorved bemærkes, at Parterne paa Rettens Foranledning ligeledes har haft Lejlighed til at udtale sig om mulig Anvendelse af Retsplejelovens § 20, 2. Stk.

Ved § 11, Stk. 4, i Lov Nr. 158 af 18. Maj 1937 bestemmes, at Sager om Ophævelse af Priskontrolraadets Paalæg skal »indbringes for Landsretten«.

Under Hensyn til, at denne yngre Lovbestemmelse ikke angiver, at der skal ske Afgivelser fra den ved Lov Nr. 209 af 23. Juli 1932 § 1 som Tilføjelse til Retsplejelovens § 6 anordnede Sammensætning af Landsretterne, ses den ikke at afskære en Part fra den herved indførte Adgang til for Landsretten at begære Sagen behandlet under Medvirken af handelskyndige Dommere. Da Retten paa det foreliggende Grundlag ikke mener at kunne forkaste Sagsøgernes Paastand om, at Fagkundskab til Handelsforhold vil være af Betydning ved Sagens Paakendelse, og idet det i det foreliggende Tilfælde efter Omstændighederne findes uden Betydning, at Begæringen først er fremsat ved Sagens Berømmelse til Domsforhandling, vil den af Sagsøgerne fremsatte Anmodning være at tage til Følge.

Tirsdag den 2. April.

Nr. 17/1939.

F₁ (Knudtzon efter Ordre)

mod

M (Rode efter Ordre) og F₂ (Gelting efter Ordre).

(Alimentation).

Dom afsagt af Københavns Byret den 1. Marts 1938 (16. Afd.): De Sagsøgte F₁ og F₂ bør for Tiltale af Sagsøgerinden M i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 15. November 1938 (V Afd.): For-
saavidt angaar Indstævnte, F₂, bør den indankede Dom ved Magt at
stande. Indstævnte, F₁, bør overensstemmende med Loven betale Bidrag
til Appellantinden, Frk. M, og hendes den 2. Oktober 1937 udenfor Ægte-
skab fødte Barn B, efter Øvrighedens Bestemmelse. For nævnte Ind-
stævntes Vedkommende bør Underrettsdommen med Hensyn til Sagsom-
kostninger ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten
ophæves. Der tillægges hos det Offentlige de for Parterne for Lands-
retten beskikkede Sagsførere, Landsretssagfører Fru Agnes Holm, Lands-
retssagfører H. Bærentsen og Overretssagfører J. L. Cohen, hver især
i Salær 60 Kr., førstnævnte og sidstnævnte tillige i Godtgørelse for hæfte
Udlæg henholdsvis 17 Kr. og 4 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

I Erklæring af 3. Juni 1939, der er tiltraadt af Retslægeraadet, har Universitetets retsmedicinske Institut om Resultatet af en paa Institutet foretaget antropologisk Undersøgelse udtalt, at det ikke har givet nogen sikker Vejledning angaaende Faderskabet til Barnet B, men at et enkelt Forhold, Fingeraftrykkene, maa siges i nogen Grad at have svækket Muligheden for F₁'s Faderskab.

I Skrivelse af 6. s. M. fra samme Institut udtales, at en fornyet Blodtypeundersøgelse med Anvendelse af særlige Reagenser med Henblik paa Spørgsmaalet om Paayisning af N₂ Egenskaben har vist samme Resultat som den første Undersøgelse. Det i Dommen nævnte Samleje mellem Barnemoderen og Indstævnte F₂ har efter disses Forklaring fundet Sted under Forhold, der gør det tvivlsomt, om det blev fuldbyrdet.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer seks Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom og at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

To Dommere, der med Flertallet er enige i Afgørelsen for Rasmussens Vedkommende, anser den efter Samlejets Tidspunkt ringe Mulighed af, at F₁ er Fader til Barnet, for i saa høj Grad formindsket dels ved den nævnte Erklæring fra Retsmedicinsk Institut af 3. Juni 1939, dels og navnlig ved det om Barne-moderens Forhold og Vandel paa Avlingstiden oplyste, at der vil kunne bortses fra Muligheden af hans Faderskab. Disse Dommere vil derfor stadfæste Byrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagiørerne Knudtzon, Rode og Gelting hver 150 Kr., de to førstnævnte tillige som Godtgørelse for Udlæg 228 Kr. 50 Øre og 40 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerinden M, at de Sagsøgte F₁ og F₂ in solidum tilpligtes til hende og hendes den 2. Oktober 1937 udenfor Ægteskab fødte Barn at betale de i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2 ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse.

De Sagsøgte paastaar sig friiundet.

Ifølge Retslægeraadets Erklæring kan Barnet være avlet i Tiden fra noget før Midten af December 1936 til noget før Midten af Februar 1937.

Ifølge en af Universitetets retsmedicinske Institut foretaget Blodtypebestemmelse kan Sagsøgte F_1 være Fader til Barnet, hvorimod Sagsøgte F_2 's Faderskab er uforeneligt med MN-Systemet, idet det dog tilføjes, at et (upaaviseligt) N_2 -Anlæg hos Sagsøgte F_2 vilde gøre hans Faderskab muligt, samt at Muligheden ikke er saa ringe, at den kan lades ude af Betragtning, hvor vægtige, Blodtypebestemmelsen uvedkommende Omstændigheder skulde tale for det paagældende Faderskabs Rigtighed.

Sagsøgerinden har forklaret, at hun har haft Samleje med Sagsøgte F_1 den 10. og 11. Februar 1937 og et Par Gange i April og Maj 1937. Hun har derhos forklaret, at hun har haft Samleje med Sagsøgte F_2 i Januar 1937, hvorhos hun har hævdet, at hun i December 1936 samt i Januar og Februar 1937 ikke har staaet i Forhold til andre end de Sagsøgte.

Sagsøgte F_1 har forklaret, at han har haft Samleje med Sagsøgerinden een Gang i Februar 1937, nemlig Natten mellem den 10. og 11. Februar, samt i Maj 1937. Han har begrundet sin Frifindelsespaastand med, at han ikke mener at være Fader til Barnet.

Sagsøgte F_2 har forklaret, at han har haft Samleje med Sagsøgerinden een Gang omkring den 1. Februar 1937. Han har begrundet sin Frifindelsespaastand med, at han paa Grund af Udfaldet af Blodprøven ikke mener at kunne være Fader til Barnet.

Efter de foreliggende Oplysninger har Sagsøgte F_1 's Samleje med Sagsøgerinden fundet Sted paa et saadant Tidspunkt, at det maa anses for saa overvejende usandsynligt, at Sagsøgte er Fader til Barnet, at der vil kunne ses bort fra denne Mulighed, og Sagsøgte F_1 vil som Følge heraf være at frifinde.

Med Hensyn til Sagsøgte F_2 bemærkes, at der ikke i Sagen ses at foreligge saadanne særlige Omstændigheder, der taler for Sagsøgtets Faderskab, at der er Grundlag for at tilsidesætte Resultatet af Blodtypebestemmelsen, og Sagsøgte F_2 vil som Følge heraf ligeledes være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den med Justitsministeriets Tilladelse af 30. Maj 1938 indankede Dom, der er afsagt den 1. Marts 1938 af Københavns Byrets 16. Afdeling, paastaas af Appellantinden, Frk. M, hvem der er meddelt fri Proces under Indankningen, ændret derhen, at de Indstævnte, F_1 og F_2 , in solidum dømmes til overensstemmende med Loven at betale Bidrag til hende og hendes den 2. Oktober 1937 udenfor Ægteskab fødte Barn B efter Øvrighedens Bestemmelse.

De Indstævnte, hvem der hver især er meddelt fri Proces under Indankningen, paastaar Stadfæstelse.

For Landsretten er der paany afgivet Forklaring af Parterne, hvorhos Fru X har afgivet Vidneforklaring.

I en for Landsretten fremlagt Erklæring af 21. Oktober 1938 udtaler Retslægeraadet blandt andet:

»Muligheden for, at det i Sagen omhandlede barn kan være avlet Natten mellem den 10. og 11. februar 1937, kan ikke ganske udelukkes. Denne mulighed kan udtrykkes ved et procenttal paa ca. 1. Det skal tilføjes, at det tilsvarende tal midt i besvangringstiden ligger ved ca. 20.«

Idet der for Indstævnte F₂'s Vedkommende ikke foreligger vægtige, Blodtypeundersøgelsen uvedkommende Omstændigheder, der taler for Rigtigheden af hans Faderskab, maa det tiltrædes, at han ved Dommen paa Grundlag af Blodtypeundersøgelsens Udfald er frifundet, hvorfor Dommen for hans Vedkommende vil være at stadfæste.

Derimod vil Indstævnte F₁, idet der ikke er tilstrækkeligt Holdepunkt for at antage, at Appellantinden i Avlingstiden har haft Samleje med andre end de Indstævnte, efter det foreliggende for hans Vedkommende, være at dømme efter Appellantindens Paastand.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der vil hos det Offentlige være at tillægge de nedennævnte Sagførere Salær og Godtgørelse for Udlæg som anført.

Nr. 15/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Viggo Simon Christiansen (Otto Bang),

der tiltales for Overtrædelse af Jagtloven.

Dom afsagt af Retten for Varde Købstad m. v. den 11. April 1939: Tiltalte, Vaadbinder Viggo Simon Christensen, Esbjerg, bør til Statskassen bøde 50 Kr. eller i Mangel af denne Bødes Betaling straffes med Hæfte i 8 Dage samt betale Sagens Omkostninger.

Vestre Landsrets Dom af 17. Oktober 1939 (IV Aid.): Tiltalte Viggo Simon Christiansen bør for Tiltale af Anklagemyndigheden i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det i Jagtlovens § 5, 2. Pkt., indeholdte Forbud mod Udøvelse af Jagt ved Vadning langs med Kyststrækningen findes under Hensyn til det om Flakkernes Udstrækning og Beliggenhed samt om Dybde- og Flod- og Ebbeforholdene paa Stedet oplyste ikke at omfatte et Tilfælde som det foreliggende, hvor Jagten

ubestridt er udøvet i en Afstand af ca. 2 km fra Kyststrækningen.

Som Følge heraf tiltrædes det, at Tiltalte er frifundet, og Dommen vil herefter kunne stadfæstes.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales i Henhold til Anklageskrift af 9. Februar 1939 fra Politimesteren i Varde Vaadbinder Viggo Simon Christensen, Finlandsgade 18, Esbjerg, som er født den 26. August 1906 i Esbjerg, og som ikke er befunden tidligere straffet, for at have overtraadt Jagtlovens § 5, jfr. § 13, smh. med § 36 ved, at han Søndag den 6. November 1938 mellem Kl. 8 og 8½ har drevet Jagt paa Flakkerne ved Langli.

Tiltalte har erkendt, at han ved den omhandlede Lejlighed har udøvet Jagt ved Langli paa Flakkerne, der ved Højvande er helt overskyllede og ved Lavvande er landfast med Øen Langli, men han mener ikke, at Jagten paa det paagældende Sted er i Strid med Jagtlovens § 5, hvorfor han har paastaet sig frifundet.

Det er oplyst under Sagen, at Tiltalte havde skudt en And og en Regnspove.

Da de nævnte Flakker under normale Vandstandsforhold maa antages at være overskyllede af Vand lige saa mange Timer i Døgnet, som de er tørre, og derfor maa henregnes til Havet eller Fjordomraadet, saaledes at Jagtretten der ikke tilkommer nogen enkelt Person, men alle og enhver, ses der ikke at kunne være Tale om nogen Overtrædelse af Jagtlovens § 13, men da Tiltaltes Fremgangsmaade findes ganske at maatte ligestilles med Vadning langs med Langlis Kyststrækning, og da saadan Vadning er forbudt efter Jagtlovens § 5, Pkt. 2, findes Tiltalte at have gjort sig skyldig i ulovlig Jagt, hvorfor han i Medfør af Jagtlovens § 36, jfr. § 5, vil være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde, som bestemmes til 50 Kr. eller i Mangel af denne Bødes Betaling være at straffe med Hæfte i 8 Dage, hvorhos han vil have at betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Varde Købstad og Landjurisdiktion med Østre og Vestre Herreder den 21. Marts 1939 afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte samt tillige af Anklagemyndigheden.

Det bemærkes, at Tiltaltes Navn er Viggo Simon Christiansen.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 3. jyske Statsadvokators

Anklageskrift af 16. September 1939, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i 1. Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse.

Da der ikke fra nogen jagtberettiget foreligger Begæring om Rejsning af Politisag mod Viggo Simon Christiansen, hvorved bemærkes, at Ejeren af Langli som jagtberettiget sammesteds under Domsforhandlingen for Landsretten har udtalt, at Jagt som den under Sagen omhandlede er ham uvedkommende, og at han ikke ønsker Tiltale rejst i Anledning af denne Jagt, har Anklagemyndigheden manglet Hjemmel til at rejse Tiltale som sket for Overtrædelse af Jagtlovens § 5, jfr. herved samme Lovs § 38, 1. Stk.

Tiltalte vil herefter være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag.

Sagens Omkostninger for begge Retter bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 16/1940.

Rigsadvokaten

mod

Egon Vagner Christiansen (Otto Bang),

der tiltales for Overtrædelse af Jagtloven.

Dom afsagt af Retten for Varde Købstad m. v. den 11. April 1939: Tiltalte, Savskærer Egon Vagner Christiansen, Esbjerg, bør til Statskassen bøde 80 Kr. eller i Mangel af denne Bødes Betaling straffes med Hæfte i 10 Dage samt betale Sagens Omkostninger.

Vestre Landsrets Dom af 17. Oktober 1939 (IV Afd.): Til Statskassen bøder Tiltalte Egon Vagner Christiansen 30 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 4 Dage. I Henseende til Tiltalen for Overtrædelse af Jagtlovens § 5 bør Tiltalte for Tiltale af Anklagemyndigheden i denne Sag fri at være. Med Hensyn til Sagens Omkostninger i første Instans bør Underrettsdommen ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det i Jagtlovens § 5, 2. Pkt., indeholdte Forbud mod Udøvelse af Jagt ved Vadning langs med Kyststrækningen, findes under Hensyn til det om Flakkernes Udstrækning og Beliggenhed

samt om Dybde- og Flod- og Ebbeforholdene paa Stedet oplyste ikke at omfatte et Tilfælde som det foreliggende, hvor Jagten ubestridt er udøvet i en Afstand af ca. 2 km fra Kyststrækningen.

Som Følge heraf tiltrædes det, at Tiltalte er frifundet for Overtrædelse af Jagtlovens § 5, jfr. § 13, og Dommen vil herefter, idet det ligeledes tiltrædes, at Tiltalte for Overtrædelse af Lovens § 14 efter dens § 39 er anset med en Statskassen tilfaldende Bøde af 30 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 4 Dage, kunne stadfæstes.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales i Henhold til Anklageskrift af 9. Februar 1939 fra Politimesteren i Varde Savskærer Egon Vagner Christiansen, Frodesgade 152, Esbjerg, som er født den 4. September 1917 i Esbjerg, og som ikke er befundet tidligere straffet, for at have overtraadt Jagtlovens § 5, jfr. § 13, smh. med § 36, og samme Lovs § 14, jfr. § 39, ved, at han Søndag den 6. November 1938 mellem Kl. 8 og 8½ har drevet Jagt paa Flakkerne ved Langli uden at være i Besiddelse af Jagttegn.

Tiltalte har erkendt, at han ved den paagældende Lejlighed har færdedes med Skydevaaben paa Flakkerne ved Langli ca. 2000 Meter fra Grænsen for dagligt Højvande, men har nægtet derved at have gjort sig skyldig i noget ulovligt, da Jagten paa Flakkerne, der er overskyllede ved Højvande, er fri og har været fri for alle og enhver i over en Menneskealder. Han har inden Retten forevist Jagttegn for Aaret 1938/39, hvilket han ikke havde haft med under Jagten.

Selv om Jagten paa Flakkerne iøvrigt maa være fri for alle og enhver i Henhold til Jagtlovens § 5, findes den at maatte være begrænset ved Bestemmelsen i Paragraffens Pkt. 2 om, at den ikke kan udøves ved Vadning langs med Kyststrækningen, og da Tiltaltes Fremgangsmaade uanset Afstanden fra Langli findes ganske at maatte ligestilles med saadan Vadning, vil Tiltalte være at anse for ulovlig Jagt efter Jagtlovens § 5.

Da Jagttegnet ifølge Jagtlovens § 14 altid skal medføres under Jagten, vil Tiltalte endvidere være at anse for Overtrædelse af denne Lovbestemmelse.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Jagtlovens § 36 I og II, jfr. § 5 og § 39, jfr. § 14, med en Statskassen tilfaldende Bøde, som under eet bestemmes til 80 Kr. eller i Mangel af denne Bødes Betaling at straffes med Hæfte i 10 Dage, hvorhos han vil have at betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Varde Købstad og Landjurisdiktion med Øster og Vester Herreder den 11. April 1939 afsagte Dom er paaanket alene af Tiltalte.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse for Overtrædelse af Jagtlovens § 5 og iøvrigt om Formildelse af Straffen.

Da der ikke fra nogen jagtberettiget foreligger Begæring om Rejsning af Politisag, hvorved bemærkes, at Ejeren af Langli som jagtberettiget sammesteds under Domsforhandlingen for Landsretten har udtalt, at Jagt som den under Sagen omhandlede er ham uvedkommende, og at han ikke ønsker Tiltale rejst i Anledning af denne Jagt, har Anklagemyndigheden manglet Hjemmel til at rejse Tiltale som sket for Overtrædelse af Jagtlovens § 5, jfr. herved samme Lovs § 38, Stk. 1.

Tiltalte vil herefter forsaavidt være at frifinde. Den for Overtrædelse af Jagtlovens § 14, jfr. § 39, Stk. 2, forskyldte Straf findes at burde bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 30 Kr. Forvandlingsstraffen vil være at bestemme til Hæfte i 4 Dage.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for begge Retter vil der være at forholde som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 3. April.

Nr. 32/1940. Overretssagfører **F. Knudsen** paakærer en af Vestre Landsret den 18. December 1939 i Sagen Restauratør Fr. Iversen mod Restauratørerne Chr. A. Nissen og Alfred From truffet Bestemmelse om det ham for hans Udførelse af Sagen for Nissen og From tillagte Salær samt Godtgørelse for Udlæg.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Bestemmelse er truffet af Vestre Landsret. I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Under en ved Vestre Landsret af Restauratør Fr. Iversen, Trædballe, mod Restauratørerne Chr. A. Nissen og Alfred From, smst., anlagt Sag til Betaling af 6229 Kr. 73 Øre m. v. var Kærende, Overretssagfører Frederik Knudsen, beskikket som Sagfører for de Indstævnte. Efter at Domsforhandling havde fundet Sted, blev Sagen forligt, og Retten tillagde Overretssagfører Knudsen i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 80 Kr., hvilke Beløb vilde være at udrede af det Offentlige.

Kærende, der finder det ham tillagte Salær usædvanlig lavt ansat, paastaar dette forhøjet. Han har nærmere redegjort for Omfanget af Sagen, der drejede sig om Opgørelse af Parternes

Mellemværende i Anledning af, at de Indstævnte havde misligholdt en Ejendomshandel, og herunder bl. a. anført, at den har foranlediget 12 Retsmøder, hvoraf de 10 har omfattet Afhøringer m. v., at den har medført Afholdelse af Skønsforretning og talrige Konferencer, ligesom endelig Forberedelsen af Proceduren har taget lang Tid.

Efter det for Højesteret foreliggende findes Salæret passende at kunne bestemmes til 500 Kr.

Thi bestemmes:

I Salær for Landsretten i ovennævnte Sag tillægges der Kærende, Overretssagfører Frederik Knudsen, 500 Kr., hvilket Beløb tilligemed det ham i Godtgørelse for Udlæg tillagte Beløb af 80 Kr. udredes af det Offentlige.

Nr. 35/1940.

Købmand Alfred Leopold
(Landsretssagfører Utoft Hansen)

mod

Direktør **Carl Davidsen** (Landsretssagfører Viggo Kleisby).

Vestre Landsrets Kendelse af 9. Februar 1940: Den formeldte Afvisningspaastand bør ikke tages til Følge, men Sagen henvises til Retten for Aalborg Købstad m. v. til Fortsættelse af Sagens Forberedelse til Domsforhandling i Realiteten.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stånde.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Købmand Alfred Leopold, der er bosat i Norge, og som indtil den 16. Juni 1939 var Formand for Bestyrelsen i A/S »Borgporten« i Aalborg, sendte den 2. Juni 1939 fra Helsingborg, hvor han da opholdt sig, et anbefalet Ekspresbrev til Bestyrelsen for nævnte Selskab med Anmodning om, at der maatte blive indkaldt en ekstraordinær Generalforsamling i Selskabet, for at der kunde blive taget

Stilling til, om Sagsøgeren, Direktør Carl Davidsen, Aalborg, der lige- som Sagsøgte var Aktionær i Selskabet, skulde afskediges »for mis- tænkt Falsk Underslæb og andre Misligheder«. Endvidere afsendte Sag- søgte den 11. s. M. — ligeledes fra Helsingborg — tvende Breve til Selskabets Bestyrelse, i hvilke han udtalte, at Sagsøgte havde gjort sig skyldig i Falsk og Skattesvig, og sigtede ham for at have tilegnet sig et Bonusbeløb fra en af Selskabets Leverandører. I den Anledning anlagde Sagsøgeren ved Retten for Aalborg Købstad m. v. ved Stæv- ning af 1. September 1939 Sag mod Sagsøgte, idet han nedlagde Paa- stand paa, at Sagsøgte ikendtes Straf efter Straffelovens § 267, jfr. § 268, for Fremsættelsen af de fornævnte Beskyldninger, at disse kendtes ubeføjede, og at Sagsøgte tilpligtedes at betale Sagsøgeren en Erstatning af 10.000 Kr. for den ham ved Sigtelsernes Fremsættelse forvoldte Tort samt for økonomisk Skade og Forstyrrelse og Ødelæg- gelse af Stilling og Forhold. Stævningen blev den 13. September 1939 forkyndt for Købmand Leopold paa hans Opholdssted i Oslo.

Ved Sagens første Foretagelse i Retten i Aalborg, paastod Sag- søgte, der gav Møde ved Sagfører, Sagen afvist i dens Helhed, fordi den efter hans Formening ikke kunde anlægges her i Landet. Da Sag- søgeren fastholdt, at Aalborg Købstads Ret maatte anses for rette Værneting, er dette Formalitetsspørsmaal, efter at det var procederet mellem Parterne, forelagt Landsretten til Afgørelse.

Til Støtte for sin Afvisningspaastand har Sagsøgte gjort gældende, at dansk Straffelovgivning ikke kan anvendes i det foreliggende Tilfælde, fordi den Handling, der lægges Sagsøgte til Last som strafbar, er be- gaæet i Udlandet. Han har endvidere anført, at der ej heller vil være Hjemmel til at tage Sagen under delvis Paakendelse med Hensyn til det rejste Erstatningsspørgsmaal alene, fordi Sagsøgte ikke fyldestgør de i Retsplejelovens § 248, 2. Stk., foreskrevne Betingelser, idet han ikke ejer Gods her i Landet. Herom har Sagsøgte nærmere anbragt, at han, der har ejet Halvdelen af Aktiekapitalen i A/S »Borgporten«, har afhændet sine Aktier til et norsk Selskab, samt at de Fordringer, han ifølge Selskabets sidst aflagte Regnskab har paa Udbytte m. v., ikke kan betragtes som aktuelle, fordi Regnskabet ikke er godkendt og muligvis ikke vil blive det.

Da det maa blive en Følge af § 9 i Straffeloven, at den af Sagsøgte ved Afsendelsen af de ommeldte Skrivelser begaaede Handling tillige maa anses begaaet i Aalborg Købstad, findes Sagsøgeren i Retspleje- lovens § 244 at have haft den fornødne Hjemmel til at anlægge Sag ved Retten for Aalborg Købstad m. v. baade med Hensyn til Spørgsmaalet om Straf og Erstatning, og Afvisningspaastanden vil derfor ikke kunne tages til Følge, men Sagen vil være at hjemvise til fornævnte Ret til Fortsættelse af Forberedelsen til Domsforhandling i Realiteten.

Torsdag den 4. April.

Nr. 127/1939. Mejerist **Marius Knudsen** (Oluf Petersen)
m o d

Direktør **H. Tholstrup** (Gamborg).

(Betaling af Udlæg for et Mejeri under Mejeriets Drift).

Østre Landsrets Dom af 17. April 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Direktør H. Tholstrup, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Mejerist Marius Knudsen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 250 Kr. Sagsøgte bør til Statskassen bøde 20 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling hensættes i Hæfte i 2 Dage. At efterkommes inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Det er for Højesteret oplyst, at Indstævnte ogsaa i Tiden forud for Kontrakten af 2. August 1937 havde været Forpagter af »Kallerupgaarde Mejeri«, og at Appellanten i Henhold til Kontrakt af 22. Juni 1936 havde bestyret Mejeriet for Indstævnte indtil den 30. Juni 1937, til hvilken Dato Appellanten selv havde opsagt Stillingen, fordi han var utilfreds med den ydede Løn. Aftalen med Appellanten om paany at tiltræde Stilling paa Mejeriet i August 1937 blev truffet af Fru Lund paa Indstævntes Kontor og i Overværelse af dennes Inspektør efter at Appellanten var gjort bekendt med Kontrakten af 2. August 1937, som Fru Lund først underskrev efter at Aftalen med Appellanten var indgaaet. Appellanten førte Regnskabet paa samme Maade som under hans første Bestyrerperiode.

Disse Dommere finder, at Appellantens Regnskab, som Indstævnte i Forpagtningstiden har kontrolleret uden at gøre Indsigelse mod dets Rigtighed, og som han var bekendt med udviste stigende Underskud paa Driften, maa lægges til Grund for Opførelsen mellem Parterne, og da Appellantens Krav, der var rejst overfor Indstævnte forinden Forliget med Fru Lund, hvis Søgmaal angik Udlevering af to Lastvogne, den 4. Oktober 1938 blev afsluttet, og som ikke blev omtalt ved Forligets Indgaaelse, ikke kan antages at være omfattet af Forliget, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge og at tilkende ham Sagens Omkostninger for begge Retter med 700 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Direktør H. Tholstrup, bør til Appellanten, Mejerist Marius Knudsen, betale 5086 Kr. 22 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Juli 1938, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 700 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Forsaa vidt angaar den Indstævnte idømte Bøde bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 2. August 1937 afsluttede Direktør H. Tholstrup med Fru Olga Lund en Kontrakt, ved hvilken han forpagtede det hende tilhørende Kallerupgaarde Mejeri i Hedehusene. I Afgift skulde Direktør Tholstrup betale Renterne af de tre første Mejeriet paahvilende Prioriteter paa tilsammen 34.000 Kr. samt tillige Ejendomsskatter og Brandforsikring. Mejeriet skulde drives af Tholstrup med Fru Lund som Bestyrerinde, saaledes at hun skulde oppebære 220 Kr. i maanedligt Vederlag samt have $\frac{1}{3}$ af det eventuelle Overskud. Det hedder videre i Kontrakten:

»Ud ad til drives Forretningen helt og holdent i Fru Lunds Navn, og det maa forblive en Hemmelighed, at H. Tholstrup i det hele taget har noget med Forretningen at gøre.

Fru Lund kan dog ikke selv træffe Dispositioner udover de i den daglige Drift nødvendige, og kan saaledes ikke forpligte H. Tholstrup og kan saaledes heller ikke gøre Indkøb til Mejeriet for H. Tholstrups Regning.

Der gøres Status senest i Morgen, og derefter anlægges et Regnskab over alle Indtægter og Udgifter. Fru Lund har Ansvar for dette Regnskab.«

Kontrakten var opsigelig med 3 Maaneders Varsel fra hver Side, og da Direktør Tholstrup i Foraaret 1938 fandt, at Driften af Mejeriet ikke var tilstrækkelig fordelagtig for ham, opsagde han i Marts 1938 Kontrakten til Ophør 30. Juni s. A.

Da Fru Lund efter Kontraktsforholdets Afslutning mente at have visse Krav mod Direktør Tholstrup, anlagde hun Sag mod denne, hvilken Sag afsluttedes ved et under 4. Oktober 1938 udenretligt afsluttet Forlig, i hvilket det bl. a. hedder:

»Parterne er enige om, at hermed er ethvert Mellemværende mellem dem hidrørende fra Forpagtningen af Kallerupgaarde Mejeri afgjort, saaledes at der ikke under nogen Omstændigheder fra nogen af Siderne kan rejses Krav mod den anden Part i denne Anledning. Specielt erkender Parterne, at ogsaa alt Mellemværende vedrørende det til Mejeriet hørende Inventar og Effekter er afsluttet.«

I August Maaned 1938 havde imidlertid Mejerist Marius Knudsen, der bl. a. i Forpagtningstiden havde forestaaet Mejeriets Drift, meddelt Direktør Tholstrup, at han i denne Periode ved Udlæg for Mejeriet

havde faaet et større Beløb til Gode, hvilket Beløb han krævede refunderet af Tholstrup som den for Mejeriets Forpligtelser ansvarlige.

Da Tholstrup nægtede at hæfte, har Mejerist Marius Knudsen, som Sagsøger under nærværende Sag, paastaaet Direktør Tholstrup som Sagsøgt tilpligtet at betale Sagsøgeren 5086 Kr. 22 Øre — med Renter 5 pCt. p. a. fra 1. Juli 1938 — til hvilket Beløb han efter en foretaget kritisk Gennemgang af Mejeriets Regnskaber ansætter sit Krav.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført følgende:

Medens det ifølge Forpagtningskontrakten var Fru Lund, der skulde være Bestyrerinde af Mejeriet, er dette faktisk blevet drevet af Sagsøgeren baade før Forpagningstiden og under denne, hvormed Sagsøgte har været bekendt. Ifølge det gennemgaaede Regnskab har der paa Driften i Forpagningstiden været et Underskud svarende til Paastandens Beløb, og dette er blevet dækket ved Tilskud fra Sagsøgeren. Da Mejeriet er drevet for Sagsøgtes Regning, maa Sagsøgeren have Krav mod Sagsøgte paa Refusion af det udlagte Beløb — uanset Fru Lunds formelle Stilling som Bestyrerinde — i hvilken Forbindelse Sagsøgeren har oplyst, at Fru Lund erkender, at Tilgodehavendet er Sagsøgerens.

Sagsøgte har heroverfor for det første gjort gældende, at han med Hensyn til Mejeriets Drift overhovedet ingen økonomisk Forbindelse har haft med Sagsøgeren, men i saa Henseende kun har staaet i Kontraktforhold til Fru Lund, og at mulige Tilgodehavender i Anledning af Driften, som hun maatte have haft overfor Sagsøgte i hvert Fald er bragt ud af Verden ved det den 4. Oktober 1938 afsluttede Forlig. Endelig har han benægtet, at Sagsøgeren har godtgjort at have foretaget noget Udlæg til Mejeriets Drift, og har i saa Henseende bl. a. henvist til det ganske usandsynlige i, at Sagsøgeren, med Hensyn til hvem det er ubestridt, at han er ganske uformuende, skulde have foretaget Udlæg paa over 5000 Kr. og først ca. 2 Maaneder efter Forpagtningsforholdets Ophør have krævet Refusion heraf. I denne Forbindelse har Sagsøgte bemærket, at dersom et Underskud i Driften midlertidig skulde være blevet dækket ved et Udlæg, ligger det nærmere at antage, at Fru Lund har foretaget et saadant Udlæg; men ethvert heraf flydende Krav mod Sagsøgte er bortfaldet ved ovennævnte Forlig.

I en af Revisor Nielsen afgivet Revisionsberetning, der er fremlagt til Sagen, hedder det bl. a.:

»For Køb hos Mejeriets Leverandører og for Salg af Skummetmælk, Smør og Fløde m. m. til disse, forefindes Ugeopgørelser, udarbejdet af Mejerist Knudsen. Der foreligger intet Materiale til Kontrol med Rigtigheden af disse Opgørelser, ligesom der heller ikke foreligger Kvitteringer fra Leverandørerne for de til dem udbetalte Beløb.

Det daglige Salg fra Vogn i København er paa Grundlag af Kopier af de af Chaufføren udskrevne Følgesedler indført i Kladden over Køb og Salg. Ved et ret stort Antal Stikprøver har jeg kontrolleret og eftertalt Indførslerne i Kladden og konstateret, at de ugentlige Slutbeløb er rigtigt overført til Kassebog. De enkelte Kunders Køb er indført i en Reskonto, som jeg har eftertalt og paa Grundlag af hvilken jeg har udarbejdet en Opgørelse over det samlede Salg i København. Mellem

Resultatet ifølge denne Opgørelse og Indførslerne i Kassebogen er en mindre Difference.

Der findes intet Materiale til Kontrol med Rigtigheden af Hjemmesalget, og for det øvrige Salg yder det foreliggende Bilagsmateriale ikke tilstrækkelig Dokumentation — — — Paa Grundlag af nogle af Mejerist Knudsen foretagne Beregninger, hvis Rigtighed jeg ikke har været i Stand til at kontrollere, er der ved Udarbejdelsen af ovennævnte Bilag regnet med, at der ved Skumningen er fremstillet 9 pCt. Piskefløde af det skummede Kvantum Sødmælk. Efter hvad der er meddelt mig, regnes der normalt med ca. 10 pCt., men Knudsen oplyser, at Fedtindholdet i den af ham fremstillede Fløde efter Aftale med Direktør Tholstrup skulde ligge over det normale Fedtindhold, af hvilken Grund der ikke kan regnes med mere end 9 pCt. Det paa Bilaget anførte anslaaede »Eget Forbrug« og Fordelingen af Hjemmesalget er opført paa Grundlag af Knudsens Oplysninger herom. — — — fremgaar det endvidere, at der paa Fløde, Kærnemælk og Smør forekommer Differencer, Knudsen oplyser, at den væsentligste Del af Differencen paa Fløden hidrører fra Aftapningssvind o.l., men jeg anfører, at jeg heller ikke har været i Stand til at kontrollere Rigtigheden af de mig vedrørende de to sidstnævnte Forhold meddelte Oplysninger. — — — I Kassebogen er Indtægter og Udgifter indført med Totalbeløb for hver Uge. Kassebogen er inddelt i 11 Perioder, som hver omfatter 4 eller 5 Uger. Da de enkelte Perioder er optalt for sig, og da Slutbeløbene ikke er transporteret videre, fremgaar det ikke af Kassebogen, hvor stor Kassebeholdningen har været ved hver Periodes Begyndelse og Slutning, ligesom det iøvrigt heller ikke fremgaar, at Mejerist Knudsen har indbetalt Beløb til Dækning af afholdte Udgifter. Jeg kan endvidere oplyse, at Kassebogen ikke indeholder nogen Rekapitulation over Indtægter og Udgifter for hele Perioden, og Størrelsen af Mejerist Knudsens paastaaede Tilgodehavende fremgaar derfor heller ikke af det af ham førte Kasseregnskab. — — — Det fremgaar af Sagen, at Mejerist Knudsen oprindeligt har opgjort sit Udlæg til Kr. 8028,21, svarende til Differencen mellem de Udgifter og Indtægter, de aflagte Kasseregnskaber viser — — — Ved den foretagne Revision er der ikke konstateret Fejl i Kasseregnskaberne, der kan forklare »Kasseunderbalancen« paa Kr. 5086,27.

Paa den anden Side har Mejerist Knudsen ikke overført mig dokumenteret, paa hvilke Tidspunkter og med hvilke Beløb han har ydet Mejeriet Laan, og det er derfor ikke muligt at udtale sig positivt om Rigtigheden af Herr Knudsens Krav. Den Omstændighed, at Herr Knudsen først opgør sit Krav til ca. 8000 Kr. kunde tyde paa, at han ikke har foretaget regelmæssig Afstemning af Kasseregnskaberne, og at han ikke selv har haft Rede paa, hvad han til enhver Tid har udlagt for Mejeriet; naar hertil kommer, at det ikke ved Revisionen har været muligt at kontrollere Rigtigheden af alle Salgsindtægterne, og at der har manglet Dokumentation for enkelte Udgifter, kan man formentlig ikke se bort fra Muligheden af, at der i Kasseregnskabet kan være Fejl, som paavirker Herr Knudsens Krav i den ene eller den anden Retning, selv om det ikke ved Revisionen har været muligt at paavise saadanne.«

Sagsøgte har bestridt at have aftalt med Sagsøgeren, at Fedtindholdet i Fløden skulde ligge over det normale.

Under Hensyn til det oplyste, særlig det i Revisionsberetningen anførte kan det ikke anses bevist, at der paa Mejeriets Drift i Sagsøgtes Forpagningstid har foreligget noget egentligt af Sagsøgeren dækket Underskud, hvorfor Sagsøgte allerede af denne Grund vil være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at tilsvare Sagsøgte 250 Kr.

For ikke at have givet Møde ved den befalede Forligsmægling vil Sagsøgte have at betale en Statskassen tilfaldende Bøde af 20 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling være at hensætte i Hæfte i 2 Dage.

Fredag den 5. April.

Nr. 135/1939. Grosserer **Holger C. Møller**
(Poul Jacobsen efter Ordre)

mod

Aalborg Aktie Bryggerier, Limfjorden og Urban (David).

(Erstatning for Ulykkestilfælde).

Vestre Landsrets Dom af 7. Oktober 1938 (II Afd.): De Sagsøgte, Aalborg Aktie Bryggerier, Limfjorden og Urban, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Holger C. Møller, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Holger C. Møller, til Indstævnte, Aalborg Aktie Bryggerier, Limfjorden og Urban, med 300 Kr. I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Poul Jacobsen 200 Kr. og 153 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 2. November 1936 kom Sagsøgeren, Grosserer Holger C. Møller, Skive, om Morgenen med sin Lastautomobil til Bryggeriet »Urban« i Aalborg for at hente Øl og Sodavand til sin Forretning. Da det blev hans Tur til at faa Varer udleveret, var Klokken ca. 8,25, og da Bryggeriets Port paa Grund af Gadearbejder skulde lukkes Kl. ca. 8,30, skyndte han sig at køre med sin Vogn frem foran den fra Bryggeriets Lager førende Transportør for at faa sine Øl- og Sodavandskasser. Under Kørslen hen til Transportøren tabte han en Ølkasse, men da der ikke var Tid til at tage den op, blev han nødt til at anbringe sin Vogn i en noget skraa Stilling foran Transportøren. Han stillede sig derfor, da han skulde modtage Kasserne, saaledes at han anbragte højre Fod paa Vognladdet, mens han satte venstre Fod paa Jernkanten af Transportørens af Ruller bestaaende stationære Del, idet Svungen støttede mod en anden Jernkant paa Siden af den bevægelige Del, hvilken Kant dannede en Vinkel med den førstnævnte Kant. Da han havde modtaget en halv Snes Kasser, kom der en Kasse, hvis Forkant ikke gled hen over den forreste af Rullerne i Transportørens stationære Del. Da han vilde løfte denne Kasse op og svinge den over paa Vognen, fik han Overbalance og mistede Fodfæstet med venstre Fod, der gled hen over Rullerne og mulig ind i Mellemrummet mellem den første Rulle og Transportørens bevægelig Del. Han raabte for at faa Transportøren standset, men faldt om paa Siden, hvorved han brækkede venstre Bens Skinneben og Lægben. Umiddelbart derefter blev han bragt til Sygehus, hvor han forblev til den 9. Marts 1937. Den 9. April s. A. blev han dog paany indlagt til yderligere Behandling i ca. 5 Uger.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaaet de Sagsøgte, Aalborg Aktie Bryggerier, Limfjorden og Urban, Aalborg, der er Ejer af Transportøren, tilpligtet at betale i Erstatning for positive Udgifter i Anledning af Ulykken samt for tabt Arbejdsfortjeneste og for Svie og Smerte ialt 8162 Kr. 20 Øre med Renter deraf 5 pCt. p. a. fra den 2. December 1937, indtil Betaling sker.

Til Støtte for sin Paastand har han anført, at Transportørens Indretning ikke har været forsvarlig, idet den dels burde have været forsynet med en Platform, paa hvilken man kunde staa under Modtagelsen af Kasserne, og dels burde have haft en Afbryder ved Transportørens nederste Aksel, saaledes at Modtageren af Varerne kunde standse dens Bevægelse. Endelig burde der have været anbragt et Støttepunkt for en Fod inde i Transportøren ved dennes stationære Del.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet de ikke har kunnet erkende, at Transportøren, imod hvilken der ikke under Fabriksinspektørens Besøg har været rejst Indvending, har været uforsvarlig.

Under Sagens Behandling har Fabriksinspektør Galle, Aalborg, besvaret forskellige af begge Parter stillede Spørgsmaal. Det fremgaar af

hans Udtalelser, at en fast Platform ikke er fornøden, da Transportøren bør betjenes af Modtageren fra Vognladdet, samt at der ikke bør være noget fast Støttepunkt for en Fod inde i Transportøren, da det er uforsvarligt at træde ind med Foden i Nærheden af dennes bevægelige Dele. Endelig har Fabrikinspektøren udtalt, at det efter hans Formening ikke kan kræves, at Transportøren er forsynet med en Afbryder ved dennes nederste Aksel.

Efter det saaledes oplyste maa Landsretten, der har haft Lejlighed til at tage Transportøren i Øjesyn, give de Sagsøgte Medhold i, at Ulykken ikke kan tilskrives nogen Mangel ved Transportørens Indretning eller andet Forhold fra deres Side, og de Sagsøgte vil herefter være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at udrede til de Sagsøgte med 200 Kr.

Tirsdag den 9. April.

Nr. 173/1939. **Bornholms Amtsraad** (H. Bache)

m o d

Assurance Compagniet »**Baltica**« (Landsretssagf. Bierfreund).

(Refusion af udbetalt Ulykkesforsikringsbeløb).

Østre Landsrets Dom af 5. Juni 1939 (VI Afd.): Sagsøgte, Bornholms Amtsraad, bør til Sagsøgeren, Assurance Compagniet »Baltica«, betale 15.215 Kr. 60 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 28. Marts 1939 til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 800 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Syv Dommere tiltræder, at Appellanten af de i Dommen anførte Grunde er anset ansvarlig for, at den omhandlede Grusbunke har henligget paa Kørebanen til Fare for Færdslen, men finder, at det tilkendte Beløb under Hensyn til, at Føreren af Motorvognen som Følge af det om hans Spiritusforbrug og Vognens Hastighed ved Vejsvinget oplyste maa anses at have medvirket til Skadens Indtræden, bør nedsættes efter Omstændighederne til Halvdelen. Disse Dommere vil herefter tilkende Indstævnte 7607 Kr. 80 Øre og i Sagsomkostninger for begge Retter 500 Kr.

Fire Dommere bemærker:

Selv om det maa antages, at den Del af Grusbunken, der strakte sig udover Kørebanen, har været en medvirkende Aarsag til Ulykken, findes det dog betænkeligt at paalægge Appellanten Ansvar for det skete, da den Ulempe, Gruset frembød for

Færslen, ikke vilde have medført nogen Fare, saafremt Vognmand Møller havde udvist fornøden Agtpaagivenhed.

Disse Dommere stemmer allerede som Følge af det anførte for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Bornholms Amtsraad, bør til Indstævnte, Assurance Compagniet »Baltica«, betale 7607 Kr. 80 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 28. Marts 1939, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. September 1936 blev Vognmand Mathias Laurentius Møller hyret af Gaardejer Madsen til at køre for denne og en Dame fra Nexø. De kørte fra Nexø Kl. ca. 20,30 og tog først ind paa Restaurationen »Villa Nova« i Rønne, hvor de alle fik Smørrebrød, Øl og Snaps. Derefter kørte de til Damperen, hvor de tog Afsked med en Bekendt, og derfra til Restaurationen »Fredensborg« ved Rønne, hvor de ankom Kl. ca. 23,30, og hvor Madsen trakteredede med Kaffe, Cognac og Cognacsjusser. Ved Midnatstid kørte de til Madsens Bopæl i Poulsker, hvor de delte en Bajer, og kort efter skulde Møller køre Selskabet til Nexø ad Sdr. Landevej, han kørte med en Fart af 45—50 km i Timen. Langs Landevejen havde Amtsvejvæsnet — i Anledning af en stedfindende Tjærebehandling af Vejbanen — den foregaaende Dag ladet anbringe en Række Grusdynger paa nogle udbyggede Rabatter i Landevejsgrøften, de saakaldte »Materialbænke«. Da Bilen havde passeret et Vejsving og en ved dettes Slutning anbragt Afvisersten og en Snes Meter fra denne skulde passere en af Grusdyngerne, kom Bilens højre Forhjul op i Dyn-gen, der strakte sig ca. 1 m ind paa den asfalterede Del af Kørebanen. Bilen trak nu stærkt til højre, og under Forsøget paa at rette den op blev højre Bagring strøget af; Føreren mistede derved den sikre Styring af Bilen, som fortsatte sin Fart en Snes Meter frem over en cementstøbt Overkørsel. Ved Stødet mod dennes Kant bristede den sidste Forbindelse mellem Vogn og Baghjul, idet Hjul med Fælgring blev slynget af, og ca. 7 m fra Overkørslen tørnede Bilen mod et i Vejens højre Side værende Landevejstræ. Baade Møller og Passagererne kom til Skade; Møller var dog i Stand til at hente Hjælp i et nærliggende Hus, hvortil han ankom Kl. ca. 2,15. Passagererne blev indlagt paa Sygehuset, medens Møller, der paa den tilkaldte Politibetjent og øvrige tilstedeværende ikke gjorde Indtryk af at være spirituspaa-virket, efter egen Anmodning underkastedes Spiritusprøve. Den kliniske Prøve, der paabegyndtes s. D. Kl. 4,45 af Læge C. U. Boesen, førte til

Konklusionen, at Møller ikke antoges at være paavirket af Spiritus. Universitetets retsmedicinske Institut, hvortil Blod og Urinprøve indsendtes udtalte i Erklæring af 25. September 1936 bl. a.:

»Ved undersøgelse af blodet fandtes reduktion svarende til:

1. Kapillær, hvorfra udtømtes 33 mgr. blod, 0,91 pro mille Alkohol.

Da 2. og 3. kap. indeholdt endnu mindre blod afstod man fra undersøgelse.«

Undersøgelsen af Urinprøven gav som Resultat, at den Middelværdi, der vil kunne lægges til Grund for den lægelige Bedømmelse, var 1,55 pro mille Alkohol i Urinen. Amtslægen for Bornholms Lægekreds, hvem Sagen derefter forelagdes, udtalte i Erklæring af 26. Januar 1937, at han ikke saa sig i Stand til at udtale sig om Møllers Tilstand paa det Tidspunkt, da Ulykken formodes sket. Retslægeraadet erklærer i Skrivelse af 22. Februar 1937, at man paa Grundlag af det foreliggende ikke med Sikkerhed kan udtale sig om Møllers Tilstand, da han ved den omhandlede Lejlighed førte Motorkøretøj.

Ved Retten for Nexø Købstad m. v. blev der rejst Tiltale mod Vejmand Olsen, der havde Ansvaret for Aflæsningen af Vejmateriale paa den paagældende Vejstrækning, for Overtrædelse af Færdselslovens § 31, Stk. 4, og § 32, Stk. 1 og 2, samt mod Vognmand Møller for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29. Ved Rettens Dom af 25. August 1937 blev Olsen frifundet, medens Møller for Overtrædelse af de Bestemmelser, for hvilke han var tiltalt, idømtes en Bøde paa 50 Kr.

Ved Forlig den 27. April 1938 inden ovennævnte Ret forpligtede Assurance Compagniet »Baltica«, der var indtraadt som Part i Sagen, sig til fuld Afgørelse af Gaardejer Madsens Erstatningskrav at betale 7250 Kr. Ved samme Rets Dom af 7. September 1938 fastsattes Frk. Thygesens Erstatningskrav m. v. til ialt 7905 Kr. 60 Øre. Derudover har »Baltica« betalt for Lægeerklæringer 60 Kr.

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Assurance Compagniet »Baltica«, Sagsøgte, Bornholms Amtsraad, dømt til Betaling af 15.215 Kr. 60 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 28. Marts 1939. Til Støtte for Paastanden har Sagsøgeren bl. a. anført, at Sagsøgte, som den Myndighed der har Raadigheden over og Tilsynet med Vejen, maa have Ansvaret for, at Grusdyngen er blevet anbragt paa og er forblevet henliggende delvis paa Vejbanen til Fare for Færdslen, og da denne Omstændighed er Aarsagen til Ulykken, har Sagsøgeren Regres mod Sagsøgte for de udredede Erstatninger.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og har til Begrundelse heraf bl. a. anført, at Ulykken maa anses hidført ved, at Vognmand Møller paa Grund af manglende Agtpaagivenhed i Forbindelse med Spirituspaavirkethed eller Træthed har været ude af Stand til at reagere rigtigt baade før og efter at Forhjulet var kommet ind i Grusdyngen. Ulykken kunde have været afværget, og det kan ikke tilregnes Sagsøgte eller Sagsøgtes Folk, at en mindre Del af Gruset er kommet ind paa Kørebanelen. Det anføres derhos, at Sagsøgerens Regreskrav i hvert Fald bør bortfalde i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 25. Mod de udbetalte Erstatningsbeløbs Størrelse er ikke fremsat Indsigelse.

Under Sagen er fremlagt Ekstrakt af det under fornævnte Straffe-

sag ved Nexø Købstads Ret passerede, derunder den omfattende Bevisførelse.

Som Sagen saaledes foreligger oplyst, henstaar det som uvist, om den paagældende Grusdyngge er blevet aflæsset paa Vejen kort før eller kort efter Arbejdstidens Ophør, medens der maa gaas ud fra, dels at Grusdyngen var den første, der skulde bruges den paafølgende Morgen, dels at Dyngen ved selve Aflæsningen er kommet til at ligge som anført saaledes, at den ragede 1 m ud paa den asfalterede Del af Kørebanen. Der maa gaas ud fra, at ingen af Vejvæsnets Folk, specielt ikke Vejmand Olsen der havde Ansvaret for den paagældende Vejstrækning, har passeret denne efter at Tilkørslen af Materiale var øphørt for at kontrollere, om Grusdyngerne var aflæsset paa behørig Maade. Herefter findes Sagsøgte at burde bære Ansvaret for, at Gruset er forblevet henliggende paa Vejen til Fare for Færdslen. Der findes ikke sikre Holdpunkter for at antage, at Vognmand Møller har været paavirket af Spiritus. Efter Omstændighederne og navnlig under Hensyn til, at han ikke havde Anledning til at vente, at netop denne Grusbunke ragede længere ind paa Vejen end de andre, han havde passeret, samt til at den Del af Gruset, der ragede ind over Vejbanen, var mindre tydelig, fordi den til Dels faldt sammen med den tørre og afslidte Kørebane, findes det ikke at kunne bebrejdes Møller, at han ikke saa Gruset i saa god Tid, at han kunde undgaa at komme ind i det. Da heller ikke hans Manøvrer efter at Forhjulet var kommet ind i Gruset indicerer, at hans Reaktionsevne har været nedsat, findes der herefter ikke i Møllers Forhold noget Grundlag for en Fordeling af Ansvaret. Da ej heller Forsikringsaftalelovens § 25 findes at burde medføre, at Sagsøgtes Ansvar bør bortfalde eller nedsættes, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgte at burde betale 800 Kr. til Sagsøgeren.

Onsdag den 10. April.

Nr. 221/1939. Fhv. Møllejer **J. Fr. Tietje** (Selv)
mod
Justitsministeriet (Kammeradvokaten).

(Meddelelse af Kørekort).

(Sagen behandlet skriftlig).

Østre Landsrets Dom af 4. Juli 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Justitsministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, ihv. Møllejer J. Fr. Tietje, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Mølle ejer J. Fr. Tietje, til Indstævnte, Justitsministeriet, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, fhv. Mølle ejer J. Fr. Tietje, paastaar Sagsøgte, Justitsministeriet, dømt til at udstede til Sagsøgeren et Kørekort (Førerbevis) samt til at betale Sagsøgeren en Erstatning paa 1200 Kr. fordi han har været ude af Stand til at føre Automobil paa Grund af, at Førerbevis har været ham nægtet. Erstatningen er beregnet for Tiden 1. August 1938—1. Februar 1939.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Spørgsmaalet om Meddelelse af Førerbevis til Sagsøgeren har i Medfør af Bekendtgørelse Nr. 192 af 30. Juni 1932 om Motorkøretøjer § 44, Stk. 4, været forelagt Justitsministeriet, der i Skrivelse af 14. Oktober og 17. November 1938 har resolveret, at »det ansøgte ikke kan bevilges paa det foreliggende Grundlag«. For om muligt administrativt at hidføre en for Sagsøgeren tilfredsstillende Ordning paa et ændret Grundlag blev Sagen efter Domsforhandling den 8. Maj 1939 udsat. I Retsmødet den 8. Juni 1939, hvor der fremlagdes nogle nye Lægeerklæringer, bemærkede Parterne, at Sagen var udprocederet og kunde optages til Dom, men de begærede dog i Anledning af de fremkomne Lægeerklæringer en kortere Udsættelse. Sagsøgeren har imidlertid senere ikke ønsket at afvente Justitsministeriets Resolution paa det ændrede Grundlag, men har begæret Sagen optaget, hvilket derfor skete den 22. Juni 1939.

Den nedlagte Paastand om Meddelelse af Førerbevis vil ikke kunne tages til Følge, idet Spørgsmaalet henhører under Administrationens Afgørelse, og idet der ikke foreligger noget Grundlag for, som paastaaet af Sagsøgeren, at anse de af Administrationen trufne Afgørelser som bestemte af ikke-saglige Grunde. Som Følge heraf bliver der ej heller Spørgsmaal om at tage den nedlagte Erstatningspaastand til Følge.

Sagsøgte vil herefter i det hele være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at udrede til Sagsøgte 150 Kr.

Nr. 88/1939. **Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-
Forbund** (Meyer) m o d

Roskilde Avis ved dennes ansvarlige Redaktør **Svend Jacobsen**
(Gorrissen).

(Ærefornærmelser).

Østre Landsrets Dom af 6. Marts 1939 (IV Aid.): Sagsøgte, Roskilde Avis ved dennes ansvarlige Redaktør Svend Jacobsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Med Bemærkning, at Artiklens Udtryk ikke kan forstås som indeholdende en Sigtelse for at føre Kunderne bag Lyset, findes der ikke fra Indstævntes Side at foreligge en Overtrædelse af Ytringsfriheden, og Dommen vil derfor være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund, til Indstævnte, Roskilde Avis ved dennes ansvarlige Redaktør Svend Jacobsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende ved Retten for Roskilde Købstad m. v. forbedte Sag søger Sagsøgeren, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund, Sagsøgte, Roskilde Avis ved dennes ansvarlige Redaktør Svend Jacobsen, til Straf efter Straffelovens § 267, Mortifikation og Udredelse af Erstatning 1001 Kr. i Anledning af følgende Passus i en anonym Artikel i Bladet for den 8. September 1938 med Overskrift:

»Fagforeningsdiktaturet«:

» — — — Kampsaloner »Figaro« — — —

For nogen Tid siden indførte man en ny Prisliste paa Salonerne,

hvorefter Kunderne kom til at betale en højere Pris for Behandlingerne end det fremgik af Prislisten, idet der nu skulde kræves Betaling for forskellige Behandlinger, selv om disse ikke var udført.«.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Forretningsfører for det sagsøgende Forbund H. M. Christensen, dets Viceforretningsfører Niels Hansen samt af Frisørsvendene Ejnar Andersen, Marius Waldemar Christoffersen, A. Kaufmann Petersen og Erik Herman Persson. Den sagsøgte Redaktør har derhos afgivet Partsforklaring.

Ovennævnte Artikel omtaler en Række Sager, inkamererede den 3. September 1938 ved Københavns Byrets 16. Afdeling, anlagte af forskellige Frisørsvende, deriblandt ovennævnte 4 Vidner, mod Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund. Under disse Sager søger Svendene Forbundet til Betaling af Løn og Feriepenge vedrørende deres Tjeneste i Figaro-Salonen, Vesterbrogade 70, heri Staden, hvilken Tjeneste de havde opsagt den 16. Juli 1938 til Fratrædelse den 19. s. M. For »kollektiv Arbejdsnedlæggelse« havde Forbundets Forretningsudvalg dernæst idømt de paagældende Svende hver især en Bøde paa 500 Kr., som under Sagerne paastodes modregnede overfor Kravene om Løn- og Feriepenge, saaledes at der paastodes Dom for de overskydende Beløb. Disse Retssager behandlede for Byretten under eet og Dom afsagdes den 21. Oktober 1938. Ved Dommen gaves der Forbundet Medhold. Sagerne er indankede her til Retten (IV Nr. 343/1938), hvor de imidlertid ikke endnu har været domsforhandlede.

De nævnte Svende forstaar den nye Prisliste saaledes, at den ved Sammenkædning af forskellige Behandlinger stiller Kunderne overfor den Nødvendighed at betale for samtlige Behandlinger, uanset at de kun af disse ønsker en Del, medens Forbundet som sin Forstaelse hævder, at de i Salonen fungerende Svende vil have at afvise de Kunder, som ikke maatte ønske at underkaste sig alle de sammenkædede Behandlinger, som i Tilfælde, hvor Prislisten efter sit Udvisende kræver Sammenkædning, er nødvendige af Hensyn til en forsvarlig Behandling af Kunderne. Under de ved Byretten paakendte Retssager har Svendene til Begrundelse af deres Opsigelse anført det efter deres Formening urimelige i Prislistens Sammenkædning af forskellige Behandlinger. Denne Begrundelse forkastedes ved Byrettens ovennævnte Dom, men vil blive prøvet paany under ovennævnte Ankesag.

Idet det under nærværende Sag i hvert Fald findes at maatte statures, at Sagsøgte efter det ham i sin Tid forelagte Materiale har haft Føje til at anse det paaklagede Stykke i Avisartiklen om den nye Prislistes Virkning — hvilket Stykkes Karakter som Sigtelse iøvrigt efter det foreliggende kan anses som tvivlsom — for at være i Overensstemmelse med Sandheden, vil Sagsøgte allerede som Følge heraf være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til Sagsøgte med 250 Kr.

Nr. 131/1939. **Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund (Meyer)**
m o d

Frisørsvendene **E. Andersen m. fl.** (Gorrissen efter Ordre).

(Betaling af Løn og Feriepenge).

Dom afsagt af Københavns Byret den 21. Oktober 1938 (16. Afd.): De nedenfor nævnte Sagsøgere bør til Sagsøgte, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund, betale følgende Beløb: Frisørsvend E. Andersen Kr. 373,23, Frisørsvend Fru H. K. Schou Sørensen Kr. 426,87, Frisørsvend Fru Heinze Kr. 433,57, Frisørsvend S. O. Schou Sørensen Kr. 441,46, Frisørsvend M. W. Christoffersen Kr. 414,02, Frisørsvend H. Th. Carlsen Kr. 409,02, Frisørsvend E. H. Persson Kr. 394,29, Frisørsvend Chr. Jørgensen Kr. 376,99, Frisørsvend Frk. E. Petersen Kr. 375,92, Frisørsvend M. Nielsen Kr. 385,71, Frisørsvend Frk. P. Petersen Kr. 432,18, Frisørsvend Fru Edel Skov Kr. 410,60, Frisørsvend A. Kaufmann Petersen Kr. 433,66, Frisørsvend Frk. H. M. Petersen Kr. 392,20, Frisørsvend Fru G. E. Sørensen Kr. 440,84, alt med Renter 5 pCt. aarlig fra den 3. September 1938, til Betaling sker. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne hver især til Sagsøgte med 25 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 21. April 1939 (IV Afd.): De Indstævnte, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund, bør til hver især af Appellanterne, Frisørsvendene E. Andersen, Fru H. K. Schou Sørensen, Fru G. Heinze, S. O. Schou Sørensen, M. W. Christoffersen, H. Th. Carlsen, E. H. Persson, Chr. Jørgensen, Frk. E. Petersen, Frk. P. Petersen, Fru Edel Skov, A. Kaufmann Petersen, Frk. H. M. Petersen og Fru G. E. Sørensen, betale de nedenfor anførte Beløb med Renter 5 pCt. aarlig fra den 24. August 1938: til Appellanterne E. Andersen 126,77 Kr., Fru H. K. Schou Sørensen 73,13 Kr., Fru G. Heinze 66,43 Kr., S. O. Schou Sørensen 58,54 Kr., M. W. Christoffersen 85,98 Kr., H. Th. Carlsen 90,98 Kr., E. H. Persson 105,71 Kr., Chr. Jørgensen 123,01 Kr., Frk. E. Petersen 124,08 Kr., Frk. P. Petersen 67,82 Kr., Fru Edel Skov 89,40 Kr., A. Kaufmann Petersen 66,34 Kr., Frk. H. M. Petersen 107,80 Kr. og Fru G. E. Sørensen 59,16 Kr. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte til Appellanterne med 800 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere finder i Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde, at Bødepaalægget har været berettiget. Under Hensyn til Lov Nr. 242 af 8. Maj 1917 § 36 findes den de Indstævnte paalagte Bøde dog at burde nedsættes til 50 Kr. for hver.

Idet Modregning, mod hvilken Indsigelse for Højesteret kun er fastholdt, forsaavidt angaar Ferieløn, findes berettiget, vil Appellanten være at dømme som nedenfor nærmere anført. Sagens Omkostninger for Underretten og for Landsretten findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 400 Kr., medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Fire Dommere bemærker følgende:

Forretningsudvalgets Berettigelse til at ikende Bøder, jfr. Lovenes § 17, 2. Afsnit G, Stk. 9, maa — ogsaa under Hensyn til Sammenstillingen med Eksklusion — antages kun at kunne anvendes overfor klare Tilfælde af derved udvist ukollegialt Forhold. Efter deres Stilling som Forbundsmedlemmer havde de Indstævnte et naturligt Krav paa, at deres Indvendinger mod at anvende de nye Prisberegningsregler blev prøvet under en Forhandling med Forretningsudvalget. Deres Beslutning om, da dette nægtedes, at forlade Virksomheden, findes derfor ikke at have haft den anførte Karakter, og Bødepaalæget har saaledes allerede af denne Grund savnet Føje.

Der vil være at give Dom efter Stemmeftertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund, bør til de Indstævnte betale følgende Beløb med Renter 5 pCt. aarlig fra den 24. August 1938, til Betaling sker,

til E. Andersen	76 Kr. 77 Øre
- Fru H. K. Schou Sørensen	23 — 13 —
- Fru G. Heinze	16 — 43 —
- S. O. Schou Sørensen	8 — 54 —
- M. W. Christoffersen	35 — 98 —
- H. Th. Carlsen	40 — 98 —
- E. H. Persson	55 — 71 —
- Chr. Jørgensen	73 — 01 —
- Frk. E. Petersen	74 — 08 —
- Frk. P. Petersen	17 — 82 —
- Fru Edel Skov	39 — 40 —
- A. Kaufmann Petersen	16 — 34 —
- Frk. H. M. Petersen	57 — 80 —
- Fru G. E. Sørensen	9 — 16 —

samt Sagens Omkostninger for Underretten og for Landsretten med 400 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gorrissen 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Anledning af Konflikten i 1927 i Frisørfaget oprettede Svendene en Række Kampstuer, der senere blev overtaget af Sagsøgte under denne Sag, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbund, og Forbundet driver disse Forretninger under Navnet Figarosalonerne, saaledes at de Svende, der arbejder i Salonerne, faar fast Løn og Procenter. Den 14. Juli 1938 blev der indført en ny Prisberegning, og da Sagsøgerne, Frisørsvendene E. Andersen, Fru H. K. Schou Sørensen, Fru G. Heinze, S. O. Schou Sørensen, M. W. Christoffersen, H. Th. Carlsen, E. H. Persson, Chr. Jørgensen, Frk. E. Petersen, Fru M. Nielsen, Frk. P. Petersen, Fru Edel Skov, A. Kaufmann Petersen, Frk. H. M. Petersen og Fru G. E. Sørensen, der alle er ansat i Salonen Vesterbrogade 70, mente, at man af Hensyn til Publikum ikke kunde være bekendt at bruge denne Beregning, idet den paa urimelig Maade vilde forhøje Priserne, protesterede de mod at anvende den, og da dette ikke førte til noget Resultat, opsagde de den 16. Juli 1938 deres Stillinger til Fratræden den 19. Juli 1938. Forbundets Forretningsudvalg søgte allerede den 16. Juli at faa en Forhandling med Sagsøgerne og fik en Samtale bragt i Stand med en af disse, Frisørsvend Persson, der meddelte, at man var utilfreds med det System, hvorefter Priserne beregnedes, og efter at Forretningsudvalget havde rettet Henvendelse til hver enkelt af Sagsøgerne, afholdt Udvalget den 20. Juli 1938 et Møde, paa hvilket Forbundet idømte 12 af Sagsøgerne hver en Bøde paa 500 Kr. for Deltagelse i kollektiv Arbejdsnedlæggelse, og der blev samme Dag givet dem Meddelelse herom og om, at Bøden straks skulde betales paa Forbundets Hovedkontor. Paa et Møde den 21. Juli 1938 idømtes de øvrige 3 af Sagsøgerne den samme Bøde, og paa et Møde den 22. Juli 1938 vedtog Forretningsudvalget at modskrive Sagsøgernes tilgodehavende Løn og Feriepenge paa Bøden, hvorom der blev givet Sagsøgerne Meddelelse. Endelig afholdt Udvalget et Møde den 30. Juli 1938 bl. a. i Anledning af, at Sagsøgerne havde krævet deres Tilgodehavende betalt, og det vedtoges at fremskaffe Eksigibilitet for Bøderne.

Af Forbundets Love fremhæves følgende Bestemmelser:

Formaalet.

Forbundets Formaal er:

1) at samle alle Lønarbejdere ved Soignerings-, Toilet- og Sanitetsbranchen i Danmark under Forbundet, som har Hovedsæde i København, for saa vidt de opfylder Betingelserne efter nærværende Lov.

7) At oprette og drive kooperative Virksomheder i den Udstrækning, som findes betimelig.

§ 1.

Stk. 4. Kun den kan optages i Forbundet, som:

a) er Lønarbejder indenfor Soignerings-, Toilet- og Sanitetsbranchen,

— — — —

d) har underskrevet en paa Tro og Love afgiven Optagelsesbegæring,

— — — —

e) forinden selve Optagelsen er indforstaaet med at ville holde Loven og de særlige Paabud, som Forretningsudvalget maatte foreskrive for Optagelsen,

— — — —

Ledelsens Myndighed.

§ 15.

Naar Medlemmer samt Udtraadte eller Udslettede begaar Brud paa § 14 eller ikke retter sig efter givne Paalæg og udstedte Forbud eller misligholder en af Lovens øvrige §§ samt særlig: — — — kan Forretningsudvalget efter sit Skøn ekskludere disse eller idømme dem Bøder paa indtil 1500 Kr.

Kollegadomstolen.

§ 16.

Stk. 1. For saa vidt Optagelsessøgende, Udtraadte eller Udslettede samt Medlemmer ikke indenfor 8 Dage vil bøje sig for den Afgørelse, som Forbundets Forretningsudvalg træffer i Henhold til den Myndighed, der er tillagt det ifølge § 15, vil Spørgsmaalet straks være at henvise til endelig Afgørelse af en Kollegadomstol (en Voldgiftsret), der skal have Sæde i København, og som afgør Spørgsmaalet ved Kendelse.

Stk. 2. Kendelsen er ubetinget forbindende for Parterne, saaledes at de Kollegadomstolen forelagte og af denne afgjorte Tvistpunkter ikke senere kan bringes for nogen Domstol, undtagen for at skaffe Tvangsmidler til Kendelsens Gennemførelse.

Stk. 3. Kollegadomstolen bestaar af en Opmand og to Medlemmer, hvoraf hver af Parterne vælger et. Undlader en af Parterne at vælge et Medlem, vælger den anden Part begge Medlemmerne.

— — — —

Stk. 6. For at kunne være Medlem af Kollegadomstolen eller Opmand, maa man være Lønarbejder indenfor Soignerings-, Toilet- og Sanitets-Brancherne.

Forbundets Virksomhed.

§ 17.

1. Afsnit.

Stk. 1. Forretningsføreren forestaar den daglige Ledelse af Forbundets samtlige Virksomheder efter Forretningsudvalgets Anvisninger, og dette skal imellem Hovedbestyrelsesmøderne og Kongresserne paase, at Virksomhederne ledes i Overensstemmelse med Loven.

— — — —

Stk. 9. Forbundet kan drive Virksomhed i de under Forbundet hørende Brancher, samt i de Brancher, der producerer Artikler, som er nødvendige for Fag hørende under Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder-Forbundet. Forbundet kan derhos drive Virksomhed foruden

som Grossist og teknisk kemisk Fabrikant tillige i andre Virksomheder, som har Betydning for Figaro, derunder Detailhandel.

Beslutning om Udvidelse af Figaro's Virksomhed træffes af Hovedbestyrelsen.

I alle Virksomheder, der er dannede i Henhold til foranstaaende, forestaas den daglige Ledelse efter Reglerne i § 17, 1. Afsnit, Stk. 1.

— — — —

Figaro.

§ 17.

2. Afsnit.

Til Ledelsen af de enkelte Frisørsaloner under »Figaro« antager Forretningsudvalget en Inspektør.

Inspektøren skal rette sig efter Forretningsudvalgets Anvisninger og Anordninger i enhver Henseende. For Inspektøren i Figarosalonerne gælder desuden følgende særlige Bestemmelser:

— — — —

G.

Som en tilstaaet Ret til Inspektøren gælder:

Stk. 1. Inspektøren har Afskedigelsesret for saa vidt angaar Forbundsmedlemmer.

Stk. 2. Svendenes Arbejdstid og deres eventuelle Fratredelse samt andre Spørgsmaal vedrørende hele Arbejdsforholdet afgøres af Forbundets Forretningsudvalg.

— — — —

Stk. 5. Indenfor hver Figaro-Salon udvælger de der beskæftigede Frisørsvende af deres Midte en Svend som deres Tillidsmand og som saadan deres Talsmand overfor Inspektøren. Naar en eller flere af Svendene, enten fordi de føler sig forurettede eller af andre Grunde ønsker det, er Tillidsmanden berettiget til at forebringe deres Klager eller Henstillinger for Inspektøren.

Opnaas der ikke derved en tilfredsstillende Ordning, forebringer Tillidsmanden Sagen for Forbundet, hvor Sagen da endelig afgøres af Forbundets Forretningsudvalg. Arbejdet i Salonen maa trods Uoverensstemmelse mellem Personalet og Inspektøren fortsættes uforstyrret.

— — — —

Stk. 6. Kun de Svende, der i Forvejen er Medlemmer af Forbundet, og som for Forretningsudvalget eller et af det udpeget Udvalg har aflagt Duelighedsprøve eller har erholdt Fagskolens Duelighedscertifikat, og som dernæst anses for dertil egnede af Forretningsudvalget, kan faa Arbejde paa Figaro-Salonerne. Forretningsudvalgets Skøn om Vedkommendes Egnethed er eneafgørende.

Stk. 7. Forretningsudvalget engagerer efter Samraad med Inspektøren den Arbejdskraft, som er fornøden, ligesom det ogsaa foretager de Indskrænkninger i Arbejdskraften, som maatte anses for nødvendig.

— — — —

Stk. 9. Kollektiv Arbejdsnedlæggelse i Figaro er forbudt Forbundsmedlemmerne. I Overtrædelsestilfælde er Forretningsudvalget berettiget til at ekskludere de paagældende Medlemmer eller ikende dem Bøder paa indtil 1500 Kr.

Stk. 10. Alle Tviste- og Tvivlsspørgsmaal vedrørende Figaro afgøres inappellabelt af Forretningsudvalget fraset Bestemmelsen angaaende Tillidsmandens Afskedigelse.

— — — — —
Kongresser.

§ 18.

Stk. 1. Ordinær Kongres afholdes hvert 4de Aar og skal indkaldes med mindst 3 Maaneders Varsel.

— — — — —
Stk. 11. Paa hver ordinær Kongres vælges en Forretningsfører, der tillige er Redaktør af Fagbladet, en Vice-Forretningsfører, en Hovedkasserer og 2 Sekretærer. Vice-Forretningsføreren er Redaktionssekretær — — —

Stk. 14. Forretningsudvalget bestaar af Forretningsføreren, Vice-Forretningsføreren, Hovedkassereren og de 2 Sekretærer.

— — — — —
Sagsøgerne har derefter under 15 særskilt anlagte Sager, der er behandlede under eet, paastaet Forbundet dømt til Betaling af Løn og Feriepenge med Renter, medens Forbundet har paastaet Frifindelse og har derhos nedlagt Paastand paa, at Sagsøgerne dømmes til Betaling af de ikendte Bøder med Fradrag af deres Tilgodehavender, hvorhos Forbundet har paastaet sig tilkendt Renter fra Sagens Anlæg.

Sagsøgerne har procederet til Frifindelse for Modkravet.

Parternes Mellemværende opgøres for hver af Sagsøgerne saaledes, naar Sagsøgernes Tilgodehavender fradrages Bøden:

E. Andersen	Kr. 500 ÷	126,77 =	Kr. 373,23
Fru Schou Sørensen	— 500 ÷	73,13 =	— 426,87
Fru Heinze	— 500 ÷	66,43 =	— 433,57
S. O. Schou Sørensen	— 500 ÷	58,54 =	— 441,46
M. W. Christoffersen	— 500 ÷	85,98 =	— 414,02
H. Th. Carlsen	— 500 ÷	90,98 =	— 409,02
E. H. Persson	— 500 ÷	105,71 =	— 394,29
Chr. Jørgensen	— 500 ÷	123,01 =	— 376,99
Frk. E. Petersen	— 500 ÷	124,08 =	— 375,92
Fru M. Nielsen	— 500 ÷	114,29 =	— 385,71
Frk. P. Petersen	— 500 ÷	67,82 =	— 432,18
Fru Edel Skov	— 500 ÷	89,40 =	— 410,60
A. Kaufmann Petersen	— 500 ÷	66,34 =	— 433,66
Frk. H. M. Petersen	— 500 ÷	107,80 =	— 392,20
Fru G. E. Sørensen	— 500 ÷	59,16 =	— 440,84.

Sagsøgerne har hævdet, at de har Krav paa at faa udbetalt deres Løn, og at Forbundet ikke er berettiget til at modregne denne i de idømte Bøder. Til Støtte herfor har Sagsøgerne hævdet, at de almindelige Regler for Modregning ikke er tilstede, idet Lønkravet var forfaldet den 20. Juli 1938, og Forbundet har skaffet en kunstig Forfaldstid ved at gøre Kendelsen inappellabel, og navnlig kan Forbundet ikke modregne Ferielønnen, der maa betragtes som opsparet Arbejdsfortjeneste. Sagsøgerne har derhos henvist til, at Sagen burde være indbragt for den i Lovenes § 16 nævnte Kollegadomstol, idet der inden

8 Dage er protesteret mod Forretningsudvalgets Kendelse, men Sagsøgerne har iøvrigt hævdet, at denne Domstol er sammensat saaledes, at den mangler væsentlige Garantier for en upartisk Afgørelse, hvorfor der ikke kan tillægges dens Kendelser Eksigibilitet, og naar dette er Tilfældet for Voldgiftsdomstolens Vedkommende, maa det saa meget mere gælde for Forretningsudvalget. Endelig har Sagsøgerne hævdet, at Opsigelserne, der er foretaget særskilt af hver af Sagsøgerne, er berettigede paa Grund af de uheldige Bestemmelser i den nye Prislister, og Sagsøgerne har anført et enkelt Tilfælde, hvor Beregningen vil fordyre Behandlingen for Kunderne i meget væsentlig Grad.

Forbundet har til Støtte for sin Paastand henvist til, at Kampstuerne blev oprettet af Svendene som Følge af Lock-outen i 1927, hvorefter Forbundet tog Sagen op og oprettede Figarosalonerne. Som Følge af de særlige Forhold maatte der fastsættes særlige Regler, idet der i Tilfælde af Uenighed ikke vilde staa en Arbejderorganisation overfor en Arbejdsgiverorganisation. Disse særlige Regler er fastsat under Afsnittet »Figaro« i Lovene, og det er disse Regler, som Svendene ved deres Ansættelse er forpligtede til at rette sig efter. Paa Salonen Vesterbrogade 70 var der ansat 17 Svende, hvoraaf 15 Svende samtidig sagde op i Anledning af Utilfredshed med en af Ledelsen truffet Bestemmelse, hvilket maa betegnes som en kollektiv Opsigelse, og Forbundet har henvist til, at kollektiv Opsigelse ifølge Lovenes § 17, 2. Af-snit, G, Stk. 9, er forbudt. Endvidere har Forbundet henvist til, at Forretningsudvalget er berettiget til at ikende Bøder paa indtil 1500 Kr., og at Forretningsudvalgets Afgørelse er inappellabel.

Forbundet har derhos hævdet, at Modregning maa være berettiget, ogsaa forsaavidt angaar Ferielønnen, der ikke kan betragtes som tilbageholdt Løn.

Efter de saaledes foreliggende Oplysninger findes der at maatte gives Forbundet Medhold i, at der foreligger en kollektiv Opsigelse, og at denne er i Strid med de Bestemmelser, som Sagsøgerne har underkastet sig, idet herved bemærkes, at det maa være Forbundet eller Ledelsen af Figarosalonerne, der fastsætter Betalingsreglerne, og at det iøvrigt ikke ses at være godtgjort, at den nye Prisberegning er urimelig. Da derhos Forretningsudvalget i Henhold til Lovene findes at have været berettiget til at ikende Sagsøgerne Bøder, og da der findes at være fornødent Grundlag til at foretage Modregning, navnlig ogsaa med Hensyn til Feriepengene, der ikke findes at kunne betragtes som opsparet Løn, vil Forbundets Paastand være at tage til Følge, hvorhos Sagsøgerne vil have hver især at godtgøre Forbundet Sagens Omkostninger med 25 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 16. Afdeling den 21. Oktober 1938 og er af Appellanterne, Frisørsvendene E. Andersen, Fru H. K. Schou Sørensen, Fru G. Heinze, S. O. Schou Sørensen, M. V. Christoffersen, H. Th. Carlsen, E. H. Persson, Chr. Jørgensen, Frk. E. Petersen, Frk. P. Petersen, Fru Edel Skov, A. Kaufmann Peter-

sen, Frk. H. M. Petersen og Fru G. E. Sørensen, paaanket her til Retten, hvor de principalt har paastaet de Indstævnte, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund, tilpligtede at betale hver især af Appellanterne de nedenfor anførte Beløb med Renter 5 pCt. aarlig fra den 24. August 1938:

til Appellanten: E. Andersen	126,77	Kr.
— Fru H. K. Schou Sørensen	73,13	—
— Fru G. Heinze	66,43	—
— S. O. Schou Sørensen	58,54	—
— M. W. Christoffersen	85,98	—
— H. Th. Carlsen	90,98	—
— E. H. Persson	105,71	—
— Chr. Jørgensen	123,01	—
— Frk. E. Petersen	124,08	—
— Frk. P. Peterseen	67,82	—
— Fru Edel Skov	89,40	—
— A. Kaufmann Petersen	66,34	—
— Frk. H. M. Petersen	107,80	—
— Fru G. E. Sørensen	59,16	—

Subsidiært paastaas den Appellanterne hver især ikendte Bod paa 500 Kr. nedsat til et af Retten fastsat mindre Beløb, mod hvilket Appellanternes Krav bringes i Modregning.

De Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Foreløbig bemærkes, at ifølge Forbundslovenes § 16, Stk. 4, 3. og 4. Pkt., bliver Kollegadomstolens Opmand valgt af Medlemmerne, eller hvis de ikke kan enes om Valget, udpeget af »De samvirkende Fagforbund i Danmark«.

I den indankede Dom er det rettelig antaget, at de af Appellanterne samtidigt og med ensartet Begrundelse foretagne Opsigelser af deres Stillinger har Karakteren af en kollektiv Arbejdsnedlæggelse. Der maa derfor gives de Indstævnte Medhold i, at Forbundslovenes § 17, 2. Afsnit, Litr. G, Stk. 10, maa medføre, at den af Forretningsudvalget i Medfør af sammes Stk. 9 truffene Afgørelse i Lovenes Forstand er inappellabel, saaledes at den ikke kan kræves henvist til Afgørelse af den i Lovenes § 16 omhandlede Kollegadomstol.

Da det i Lovene indeholdte, ganske ubetingede og ubegrænsede Forbud mod kollektiv Arbejdsnedlæggelse ikke modsvares af nogen Ret for Svendene til at faa deres eventuelle Tvistigheder med Ledelsen af Figarosalonerne prøvet og afgjort af en upartisk sammensat og paa betryggende Maade virkende Voldgiftsdomstol, maa Appellanterne have Adgang til at faa saavel den materielle Berettigelse af som Fremgangsmaaden ved Forretningsudvalgets Paalæg af Bøder i Medfør af Lovenes § 17, 2. Afsnit, G, Stk. 9, prøvet af de almindelige Domstole. Da det i Anledning af den hos Appellanterne opstaaede Uro med Hensyn til den nye Prislistes Virkning for dem og Publikum havde været de Indstævntes Sag at optage en virkelig Forhandling med Appellanterne angaaende Spørgsmaalet om Berettigelsen af deres Klager i anført Henseende, og da saadan Forhandling ikke er sket, inden man skred til Anvendelse af nævnte Lovbestemmelse, vil de Appellanterne i Medfør af denne Be-

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Automobilforhandler Hans Jacob Hansen, til Indstævnte, Rentier Chr. Hansen, med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdom Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Af Ejendommen Matr. Nr. 118 af Sorø Købstads Bygrunde, beliggende paa Vestsiden af »Alléen« som fra Byen fører mod Nord til Frederiksberg, krydsende Landevejen mellem København og Korsør, blev der i 1919 langs hele Ejendommen ca. 65 m langs Nordskel udlagt et Areal til Anlæg af »Fru Inges Vej«, saaledes at Vejarealet fik Matr. Nr. 118 a, medens den tilbageværende Del med en ca. 34½ m lang Facade mod Alléen og et 2170 Kv. m stort Areal betegnedes som Matr. Nr. 118 b. Vedkommende Landinspektør udfærdigede særskilte Matrikulskort for hver af disse Lodder, og i Juni 1920 forsynedes Kortet vedrørende Nr. 118 b af Direktoratet for Matrikulsvæsnet med Godkendelsespaategning bl. a. angivende Hartkornet til 2 Fkr. 1¼ Alb. Fra denne Lod udskiltes derefter en 860 Kv. m stor Parcel længst mod Vest og med Facade mod Fru Inges Vej, og paa denne opførtes en Villa. Den herefter tilbageværende Hovedlod, hvis Facade mod Fru Inges Vej derefter blev ca. 40 m lang, med paastaaende ældre Villabygning, blev ved Skøde af 13. December 1922 solgt til Enkefru E. Larsen, som ved Købekontrakt af 20. December 1923 med Skødepaategning af 5. Maj 1924 — uden Arealangivelse men med Hartkorn anført til 1 Fkr. 1½ Alb. — videresolgte den, hvis Ejendomsskyldværdi var 22.000 Kr., for 27.000 Kr. til Sagsøgte, Rentier Chr. Hansen, idet der blandt Ejendommens Papirer til ham blev udleveret de to ovennævnte i 1919 udfærdigede Kort vedrørende Matr. Nr. 118 a og 118 b. Sagsøgte beboede derefter Ejendommen, indtil han i 1939 med Overtagelse pr. 11. Marts afhændede den for 24.656 Kr. til Sagsøgeren, Automobilforhandler Hans Jacob Hansen.

I den angaaende Handlen den 27. Februar 1939 paa en trykt Blanket oprettede Slutseddel fandtes om Ejendommens Forhold kun Oplysninger om Restpantegæld og Brandforsikringssum, der udgjorde henholdsvis 3656 Kr. og 18.700 Kr., medens der ikke oplystes noget om Arealets eller Hartkornets Størrelse i de dertil bestemte Rubrikker.

Under denne ved Retten for Sorø Købstad m. v. forberedte Sag paastaar nu Sagsøgeren Sagsøgte dømt til at betale ham Erstatning for Arealmangel beregnet efter en Pris af Kr. 3,75 pr. Kv. m af 860 Kv. m til 3225 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 22. Marts 1939, til Støtte for hvilken Paastand han har anført:

Han, der var interesseret i Køb af Ejendommen, fordi han ansaa den som egnet til Byggegrund for et Benzintankanlæg ved Hjørnet af

Alléen og Fru Inges Vej, lagde Vægt paa, at der foruden det til Anlægget fornødne Areal var saa stort et Tilliggende, at der kunde udstykkes to Parceller, idet han kun ved Bortsalg af disse kunde faa den resterende Grund til saa billig en Pris, at Driften af en Benzintank kunde betale sig. Under Salgsforhandlingerne spurgte han derfor Sagsøgte om, hvor stor Ejendommens Areal var, og om der kunde frasælges to Byggegrunde. Sagsøgte, der udtalte, at der godt kunde frasælges to Byggegrunde med Facade, henholdsvis mod Alléen og mod Fru Inges Vej, henviste med Hensyn til Arealets Størrelse til det i 1919 udstedte Kort, paa hvilket Arealet var angivet som 2170 Kvadratmeter stort, skønt han maatte vide, at det kun er 1310 Kvadratmeter, hvilken Størrelse udelukker en passende Tredeling af Grunden. Da Sagsøgte saaledes ved Salget har bibragt Sagsøgeren den Tro, at Ejendommen havde et større Areal og kunde udnyttes fordelagtigere, end det er muligt, har han tilføjet Sagsøgeren et Tab, som han maa være pligtig at erstatte, og som mindst andrager det paastævnte Beløb, som svarer til den gængse Grundpris.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han til Støtte herfor gør gældende:

De oftnævnte to Kort, som var de eneste, der i sin Tid var udleveret ham, beroede i en Konvolut sammen med Ejendommens øvrige Papirer. Han havde ikke lagt Mærke til, at deri indeholdtes Arealangivelser, men han havde selv opmaalt Nr. 118b's Areal til ca. 1350 Kvadratmeter. Dette Tal opgav han paa Sagsøgerens Forespørgsel ved Forhandlingernes Begyndelse. Han fremlagde senere Konvolutten med Ejendomspapirerne til Eftersyn og har formentlig ogsaa fremsat en Udtalelse om, at der af det opgivne Areal kunde frasælges to Byggegrunde, hvilket han hævder meget vel lader sig gøre. Han har saaledes ikke under Salgsforhandlingerne givet urigtige Oplysninger om Arealets Størrelse. Han har heller ikke haft Grund til at tro, at Sagsøgeren skulde have faaet den Opfattelse, at Arealet var væsentlig større, end det er. Han har derhos anført, at Sagsøgeren, der forinden Købet besaa hele Ejendommen, maatte kunne se, at Grundens Form, der paa det nærmeste var kvadratisk, afveg stærkt fra de paa Kortet viste Omrids, hvorefter Arealets Længde synede omtrent som den dobbelte af dets Bredde. Endvidere kunde Sagsøgeren ved en Sammenligning mellem Hartkornsangivelserne paa Kortet af 1919 og Skødet af 1924 let se, at Skødets var betydelig mindre, saaledes at Kortet maatte omfatte et større Omraade end det ved Skødet solgte. Kortets Forevisning sammen med de øvrige Ejendomspapirer kan derfor ikke have virket vildledende paa Sagsøgeren. Endelig har Sagsøgte anført, at han, der omkring 1. Marts 1939 som ubehørig afviste en Reklamation fra Sagsøgeren over Arealmangel, dog samtidig tilbød Sagsøgeren at lade Handlen gaa tilbage, fordi Sagsøgeren syntes at have misforstaaet de givne Oplysninger, men at Sagsøgeren alligevel foretrak at fastholde Købet og overtog Ejendommen til aftalt Tid. Sagsøgeren kan saaledes ikke have ment, at Handlen vilde volde ham Tab, og Tab kan heller ikke være lidt, naar henses til Købesummens Størrelse i Forhold til de iøvrigt foreliggende Værdiansættelser.

Der er for den forberedende Ret afgivet Forklaring af Parterne og af forskellige Vidner.

Det fremgaar heraf, at Sagsøgeren den 27. Februar 1939 om Formiddagen besaa Ejendommen sammen med sin Tillidsmand, Tømrer E. Sørensen og Ejendomshandler N. O. Frederiksen, som havde Ejendommen i Kommission for Sagsøgte. Denne var ikke selv til Stede. Sagsøgeren besaa herunder bl. a. Haven og bemærkede, hvorledes Ejendommens Grænser var afsat. Om Eftermiddagen kom Sagsøgeren igen sammen med Tømrer Sørensen og Ejendomshandler Frederiksen samt sin Søn, Bager E. Hansen. Sagsøgte var da til Stede og tillige hans Svigerdatter, Fru J. Hansen, f. Carlsen. Efter en Gennemgang af Ejendommen førtes i Sagsøgtes Stue de egentlige Salgsforhandlinger.

Af Forklaringerne om Forløbet af disse fremhæves:

Sagsøgeren har forklaret, at noget af det første, han spurgte om, var Arealets Størrelse. Sagsøgte fremtog saa en Konvolut indeholdende Ejendommens Papirer med en Bemærkning om, at Sagsøgeren selv kunde se efter. Blandt Papirerne fandtes de to oftnævnte Kort — det maa efter Proceduren antages, at der ikke har været andre Kort vedrørende Ejendommen i Sagsøgtes Værg — Sagsøgeren bad Tømrer Sørensen omregne det paa Kortet i Kvadratmeter opgivne Areal til Kvadratalen, hvilket skete.

Sagsøgte har forklaret, at Sagsøgeren ved Begyndelsen af Forhandlingerne spurgte om Arealets Størrelse. Sagsøgte svarede, at det vidste han ikke nøjagtig Besked om, men at han selv til Brug for Udfyldelse af Ejendomsskyldsskema havde opmaalt Grunden til ca. 1350 Kvadratmeter. Sagsøgte, der er 79 Aar gammel og noget tunghør, har ikke bemærket, om der paa Grundlag af Ejendomspapirerne blev anstillet Betragtninger over Arealets Størrelse.

Tømrer Sørensen har forklaret, at Sagsøgte ikke gav direkte Svar paa et Spørgsmaal om, hvor meget Jord der var paa Ejendommen, men blot fremtog dennes Papirer og lagde dem paa Bordet, hvorefter Sagsøgeren lod Vidnet omregne Arealangivelsen paa Kortet vedrørende Matr. Nr. 118 b 2170 Kvadratmeter til Kvadratalen.

Bager Hansen har forklaret, at Sagsøgte fremtog Ejendomspapirerne i Anledning af et Spørgsmaal fra Sagsøgeren om, hvorvidt der forelaa en Arealattest, hvorefter Tømrer Sørensen vist nok foretog en Udregning. Nogen Talangivelse af Arealets Størrelse blev ikke nævnt under Forhandlingerne.

Ejendomshandler Frederiksen har forklaret, at ingen af de tilstedeværende nævnte Arealets Størrelse. Sagsøgeren spurgte efter Ejendomspapirerne, hvorefter Sagsøgte tog dem frem og Tømrer Sørensen regnede noget ud paa et Stykke Papir, uden at Vidnet bemærkede, hvad det var.

Fru Hansen har forklaret, at hun ikke hørte, om Ejendommens Areal var paa Tale.

Der er under Sagen fremlagt nogle Fotografier tagne af Ejendommen paa en Tid, hvor Træer og Buske er bladløse, visende Arealet let overskueligt til de tydeligt afmærkede Grænser.

Foreløbig bemærkes, at der ikke ses at være Grundlag for den An-

tagelse, at Ejendommen med den af Sagsøgeren paatænkte Anvendelse for Øje ikke kan udstykkes i tre Parceller.

Efter det oplyste kan det ikke antages, at Sagsøgte har ment ved Overleveringen af Ejendomspapirerne, hvoriblandt fandtes Kortet af 1919, at give Sagsøgeren Oplysning om Arealets Størrelse, eller at Sagsøgeren, der umiddelbart forinden havde besigtiget Ejendommen, paa en for Sagsøgte forstaaelig Maade har tilkendegivet, at han lagde Vægt paa, at Arealet skulde være saa stort som angivet i de ham overladte Papirer. Naar henses hertil og til, at Sagsøgte ved Købet af Ejendommen havde faaet det nævnte Kort udleveret som Ejendommen vedrørende, uanset at det ikke angav dens daværende Omfang, findes det betænkeligt at fastslaa, at hans ved Salget skete Udlevering af Kortet indebærer noget Tilsagn om, at Tilliggendet til Ejendommen havde den paa Kortet angivne Størrelse.

Herefter vil Sagsøgtes Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Sagsøgeren benægter, at Sagsøgte har angivet Arealets Størrelse, og den af Sagsøgte afgivne Forklaring synes mig mindre sandsynlig, idet der i saa Fald ikke kunde frasælges 2 Byggegrunde — hvilket Sagsøgte anerkender at have sagt. Da Sagsøgte har overgivet Sagsøgeren Kortet med den urigtige Arealangivelse, findes han at have vakt en begrundet Tro hos Sagsøgeren, og da den paastaaede Erstatnings Størrelse ikke er benægtet, voterer jeg for at tage Sagsøgerens Paastand til Følge.

Nr. 129/1939. Fru **Ingeborg Louise Josephine Pürschel**, født Weitemeyer (Selv) m o d

Skattedepartementet (Kammeradvokaten).

(Beregning af Arveafgift).

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 19. April 1939 (V Afd.): Sagsøgte, Skattedepartementet, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Ingeborg Louise Josephine Pürschel, født Weitemeyer, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør til det Offentlige betale de Retsafgifter, som skulde erlægges, hvis Sagen ikke for Sagsøgtes Vedkommende havde været afgiftsfri og til Sagsøgte Sagens Omkostninger med 250 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden Fru Ingeborg Louise Josephine Pürschel, født Weitemeyer, til Indstævnte, Skattedepartementet, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da Enkefru Anna Augusta Weitemeyer, født Jensen, der hensad i uskiftet Bo efter sin den 3. November 1924 afdøde Ægtefælle, Direktør Carl Rudolph Weitemeyer, den 27. December 1934 afgik ved Døden, blev Fællesboet overtaget til privat Skifte af Ægteparrets to Døtre, Fru Ellen Koch, født Weitemeyer, og Sagsøgerinden, Fru Ingeborg Louise Josephine Pürschel, født Weitemeyer. Sagsøgerindens Ægtefælle, Overretssagfører Vilhelm Pürschel, der havde bestyret Enkefru Weitemeyers Formue, bistod ved Skiftet og Boopgørelsen. Paa Grundlag af nogle under Skiftebehandlingen fremkomne Oplysninger anlagde Fru Koch mod Overretssagfører Pürschel en Retssag, der afgjordes ved Højesterets Dom af 9. November 1936, hvorved han tilpligtedes at betale Fru Koch 22.903 Kr. 98 Øre med Renter samt Sagsomkostninger.

Arveafgiften i Boet beregnedes derefter paa Grundlag af en den 14. December 1937 indgivet Arveanmeldelse.

Under denne ved Stævning af 20. Februar 1939 mod Skattedepartementet anlagte Sag har Sagsøgerinden anført, at hendes Ægtefælle, som ved Skøde af 30. Maj 1920, tinglæst den 9. Juni s. A., købte hendes Faders Ejendom Matr. Nr. 1 im af Dronninggaard, Søllerød Sogn, som Del af Købesummen udstedte en Panteobligation, stor 18.000 Kr., og har forrentet denne med 5 pCt. aarlig indtil 1. Januar 1929, hvorefter hendes Moder den 28. Februar s. A. tiltransporterede hende Obligationen, men at Ejendommen blev købt til en saadan Overpris, at Panteobligationen ikke dækkedes af nogen Værdi og maa betragtes som næsten værdiløs, hvorfor de Renter, hendes Ægtefælle i Aarenes Løb har erlagt af Obligationen, ialt 6800 Kr., ikke har haft nogen økonomisk Begrundelse og maa ved Arveafgiftsberegningen fradrages i den hende tilfaldne Arv.

Hun har videre anført, at hendes Ægtefælle for sin Bestyrelse af hendes Moders Formue i Aarene 1924—1934 har Ret til et Honorar paa 6000 Kr. og for sin Bistand ved Skiftebehandlingen og Boopgørelsen har Ret til et Honorar paa 2500 Kr., hvilke Beløb ligeledes maa fradrages i hendes Arv ved Arveafgiftens Beregning.

Endelig har hun hævdet, at det samme maa gælde det Beløb, hendes Ægtefælle ved Højesteretsdommen tilpligtedes at betale til hendes Søster.

Hun har derfor paastaet sig kendt berettiget til ved Beregningen af det arveafgiftspligtige Beløb i hendes Forældres Bo at fradrage de anførte fire Beløb, tilsammen 38.203 Kr. 98 Øre, samt Renter af de ifølge Panteobligationen erlagte Rentebeløb fra hvert af disses Betalingsdag.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet. Sagsøgte har herved anført, at der ikke er nogen Begrundelse eller Hjemmel for Sagsøgerinden til i sin Arvelod ved Afgiftsberegningen i Boet at fradrage Beløb, som hendes Ægtefælle i Henhold til Panteobligationen eller anden Grund i Tidens Løb har betalt til hendes Forældre, og som enten er forbrugt af disse eller indgaaet i Bobeholdningen. Hvis de af Sagsøgerindens Ægtefælle rejste Honorarkrav skal gøres gældende, maa det være overfor Boet, og de var ogsaa fremdraget under den omtalte Retssag; men Højesterets nævnte Dom fastslog, at Kravet paa Bestyrelseshonorar ikke kunde anerkendes, og Overretssagfører Pürschel frafaldt selv under Sagen Krav paa Honorar for Bistand ved Skiftebehandlingen og Boopgørelsen, hvorefter disse Krav ikke nu kan fremsættes paany. Sagsøgte har endelig anført, at det Beløb, der ved Dommen tilkendtes Fru Koch som Erstatning for Tab, der var lidt under Overretssagførerens Bestyrelse af hendes Moders Formue, er Sagsøgerindens Arv ganske uvedkommende og derfor ikke kan fradrages i denne, hvorved iøvrigt er oplyst, at Dommen overenskomstmæssigt er anset opfyldt ved Betaling af 8000 Kr.

Da der maa gives Sagsøgte Medhold i det saaledes anførte, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 250 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 24. April 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 4

Tirsdag den 16. April.

Nr. 24/1940.

Bernhard Ejnar Winther

paakærer

Vestre Landsrets Kendelse af 19. Januar 1940.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

Ved Vestre Landsrets Dom af 14. Maj 1937 blev det bestemt, at der i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 16, vilde være at træffe Sikkerhedsforanstaltninger overfor Bernhard Ejnar Winther, der var fundet skyldig i et efter Straffelovens § 237 strafbart Forhold, hvorhos det bestemtes, at Foranstaltningerne burde bestaa i hans Anbringelse i et Sindssygehospital.

Ved en Kendelse af 4. Oktober 1937 blev Bestemmelsen herom ændret, saaledes at han vilde være at anbringe i den til Sindssygehospital i Nykøbing Sj. knyttede Sikringsanstalt. I Henhold hertil har Winther fra den 22. November 1937 været anbragt paa den nævnte Sikringsanstalt.

Efter at Winther i Skrivelse af 20. Oktober 1939 har begæret sig tilbageflyttet til Sindssygehospital ved Aarhus, er Spørgsmaalet herom, efter at Begæringen var tiltraadt af Winthers Tilsynsværge, af Anklagemyndigheden forelagt Retten til Afgørelse.

Under Sagen er der afgivet Erklæring af Retslægeraadet i Skrivelse af 23. December 1939 saalydende:

»Ved sagens tilbagesendelse skal retslægeraadet udtale, at Bernhard Ejnar Winther's tilstand efter det foreliggende fremdeles er saaledes, at den kræver meget nøje agtpaaagivenhed, idet uberegnelige sjælelige udviklingslinier kan gøre sig gældende hos ham og mulig føre til farlige handlinger. Efter det om hans adfærd oplyste kan det dog ikke anses for nødvendigt, at han fortsat er anbragt paa sikringsanstalten, og en tilbageflytning til sindssygehospital maa skønnes at være forsvarlig.«

Anklagemyndigheden har intet fundet mod Begæringen at erindre. Idet det efter det af Retslægeraadet om Winthers Sindstilstand udtalte ikke skønnes forsvarligt, at han paany anbringes paa et almindeligt Sindssygehospital — hvorved ogsaa Hensynet til de paa et saadant anbragte Patienter gør sig gældende —

bestemmes:

Den fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Overlægen ved Sindssygehospitalet ved Aarhus har under Henvisning til en af Overlægen ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. tidligere afgivet Erklæring — hvori Domfældtes Overflytning til Sindssygehospitalet i Aarhus anbefales — den 29. Februar 1940 udtalt, at det efter nævnte Overlæges Udtalelse om Patienten maa synes forsvarligt at genanbringe ham forsøgsvis paa almindelig Hospitalsafdeling, men at det dog — særlig for Patienten selv — i visse Maader vil være uheldigt for ham at komme tilbage til Sindssygehospitalet ved Aarhus.

Direktøren for Statens Sindssygehospitalet har derefter anført, at der, saafremt det bestemmes, at Patienten skal overflyttes til et almindeligt Sindssygehospital, til den Tid vil blive truffet Afgørelse om, hvor han vil kunne modtages.

Efter de foreliggende lægelige Udtalelser og Retslægeraadets Erklæring af 23. December 1939 findes den fremsatte Begæring, mod hvis Imødekommelse Anklagemyndigheden ikke har fundet noget at erindre, at burde tages til Følge, saaledes at Domfældte anbringes i et almindeligt Sindssygehospital.

Thi bestemmes:

Domfældte, Bernhard Ejnar Winther, anbringes i et almindeligt Sindssygehospital.

Der tillægges den for Domfældte under Kæren beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Alb. V. Jørgensen, i Salær 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Nr. 229/1939. Skræder **Johannes Andersen** (Steglich-Petersen)

mod

Fyrbøder **Frederik Jørgensen** (Holten-Bechtolsheim efter Ordre).

(Udstedelse af Skøde paa en Parcel).

Østre Landsrets Dom af 20. Juli 1939 (VII Afd.): Mod kontant Betaling af 1000 Kr. bør Sagsøgte Skræder Johannes Andersen give Sagsøgeren Fyrbøder Frederik Jørgensen rent og anmærkningsfrit Skøde paa Parcellen Matr. Nr. 76 b af Vester Aaby By og Sogn.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget Paastanden om Frifindelse, men nedlægger Paastand paa, at den ham ved Dommen paalagte Pligt til at udstede Skøde paa Matr. Nr. 76 b gøres afhængig af, at der foretages en nærmere angivet Omlægning af nævnte Parcels Grænser, og at Vederlaget for Overdragelsen forhøjes efter Rettens Skøn.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet samt sig tillagt Erstatning efter Rettens Skøn, dog højst 1000 Kr.

Efter Dommens Afsigelse har Boelsmand Jørgen Petersen tilbagebetalt Indstævnte de 1000 Kr.

I en optaget Skønsforretning er udtalt, at Værdien af den ca. 3500 Kv. Al. store Parcel Matr. Nr. 76 b er 40 Øre pr. Kv. Al. og at den hensigtsmæssige Udstykning af den tilbageværende Del af Matr. Nr. 76 ikke kan siges at være ødelagt eller forstyrret ved Udstykningen af Matr. Nr. 76 b.

Efter det oplyste findes Boelsmand Jørgen Petersen at have haft Føje til at gaa ud fra, at Appellanten vilde give Tilladelse til Relaksation, naar han solgte Parceller til en Pris, der svarede til Grundens Værdi, og derpaa indbetalte Salgssummen til Pant haverne. Herefter har Indstævnte Krav paa, at Appellanten meddeler ham Skøde mod Betaling af Parcellens Værdi, der under Hensyn til Skønsforretningen maa antages at være 1400 Kr. Det af Appellanten fremsatte Krav paa en Omlægning af Parcellen findes ikke at kunne tages til Følge, da Appellanten som Betingelse for Relaksation ikke overfor Boelsmand Petersen har stillet Krav om, at det udstykkede skulde have en bestemt Form, og ej heller da han saa, hvilken Form der var givet Matr. Nr. 76 b, gjorde Indsigelse herimod.

Ej heller findes der paa Grundlag af det skete at tilkomme Indstævnte noget Krav paa Erstatning.

Dommen vil herefter være at stadfæste, dog at Betalingen fastsættes til 1400 Kr. Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Betalingen bestemmes til 1400 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. De i Landsrettens Dom nævnte Salærer og Udlæg samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret 200 Kr. og 104 Kr. 60 Øre til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim udredes af det Offentlige.

At efterkomme inden 4 Uger efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Februar Maaned 1938 købte Fyrbøder Frederik Jørgensen af Boelsmand Jørgen Petersen en Parcel af dennes Ejendom Matr. Nr. 76 af Vester Aaby By og Sogn; Parcellens Størrelse var ca. 2 Skp. Land og Købesummen blev aftalt til 1000 Kr.; Petersen angav, at han havde Prioritetshavernes Samtykke til at frasælge Parceller. Uanset at Udstykningen ikke var i Orden og Skøde ikke udstedt, betalte Køberen den 26. s. M. 500 Kr. og den 17. Marts s. A. Resten af Købesummen; i Marts Maaned begyndte Jørgensen at opføre et Hus paa Parcellen; den 7. April blev Udstykningen approberet — Parcellen blev matrikuleret under Matr. Nr. 76 b af Vester Aaby By og Sogn — og den 29. Juni s. A. udstedte Petersen et Skøde, der ikke er blevet tinglyst. Allerede paa dette Tidspunkt var Jørgensen kommet paa det rene med, at en af Prioritetshaverne, Skræder Johannes Andersen, ikke vilde relaxere Parcellen, hvorfor han standsede Byggeriet, der indtil da havde kostet ham ca. 6000 Kr. Da der senere blev foretaget Udlæg i Ejendommen og den blev sat til Tvangsauktion, overtog Skræder Andersen den som ufyldstgjort Panthaver. Andersen vægrede sig ved at vedstaa Handlen, og forskellige Forligsforhandlinger førte ikke til noget for Jørgensen antageligt Resultat. Andersen forlangte for Parcellen snart 2000 Kr., snart endnu højere Beløb, hvorhos han stillede Krav om Ændring af Parcellens Form.

Under denne ved Retten for Faaborg Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, Fyrbøder Frederik Jørgensen, hvem der er bevilget fri Proces, principalt paastaaet Sagsøgte, Skræder Johannes Andersen, tilpligtet straks mod kontant Betaling af 1000 Kr. eller et større kontant Beløb efter Rettens Skøn at give Sagsøgeren rent og anmærkningsfrit Skøde paa Parcellen Matr. Nr. 76 b af Vester Aaby By og Sogn; samt dømt til i Erstatning at betale Sagsøgeren 360 Kr. med nærmere angiven Rente; Sagsøgeren har dernæst nedlagt nogle subsidiære Paastande.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han dog tillader Sagsøgeren at fjerne det ufærdige Hus.

Under Sagens Forberedelse er afgivet Forklaring af Parterne og Vidneforklaring af bl. a. Boelsmand Jørgen Petersen. Herefter maa der gaas ud fra, at Sagsøgte, da Jørgen Petersen fortalte ham, at han havde solgt en Parcel, sanktionerede dette paa Vilkaar, at hele Købesummen blev afskrevet paa Prioritetsgælden. Sagsøgte stillede ikke da særligt Krav til Købesummens Størrelse, og det var først efter at have overtaget Ejendommen, at han gjorde Indvendinger mod Parcellens Form, skønt han forinden havde været bekendt med, at der blev bygget paa Parcellen, hvis Grænser var — og endnu er — afsatte i Marken. Under disse Omstændigheder maa Sagsøgte være bundet ved sin til Jørgen Petersen meddelte Tilladelse til Frasalg af Parceller, hvorved bemærkes, at den aftalte Købesum ikke kan anses urimelig.

Der vil saaledes være at give Dom efter Sagsøgerens principale Paastand, dog at der ikke skønnes Grund til at tilkende Sagsøgeren Erstatning. Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale som nedenfor nærmere bestemt.

Onsdag den 17. April.

Nr. 133/1939. **Bøstrup Træuldsfabrik, Hinnerup Trævarefabrik, A/S** og **Hornslet Træuldsfabrik (Kemp)**

mod

Excelsior Woodwool Co., A/S (Bruun).

(Betaling for Udnyttelse af en Anordning for Fremstilling af Træuld).

Vestre Landsrets Dom af 13. Marts 1939 (IV Afd.): De Sagsøgte, Bøstrup Træuldsfabrik, Hinnerup Trævarefabrik A/S og Hornslet Træuldsfabrik, bør een for alle og alle for een til Sagsøgerne, Excelsior Woodwool Co., A/S, betale 4500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 30. Maj 1938, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 400 Kr. — — — Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere bemærker følgende:

Forsaavidt Appellanterne for Højesteret særlig har gjort gældende, at det maatte være en Forudsætning for deres Forpligtelse med Hensyn til Kontraktens 2det Afsnit, at Muligheden for at opnaa Patent her i Landet forelaa paa det Tidspunkt, da Kontrakten blev indgaaet, findes der ikke at kunne gives dem Medhold heri, idet der af de i Dommen angivne Grunde ikke kan gaas ud fra, at Kontraktens 2det Afsnit ikke har haft selvstændig Betydning. Herved henvises endvidere til, at Appellanterne allerede ved Skrivelse af 17. Februar 1937 blev underrettet om Aarsagen til, at Patentet ikke kunde meddeles, uden at der i den Anledning fremkom nogen Indsigelse.

Disse Dommere vil herefter stadfæste Dommen og paalægge Appellanterne in solidum at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Een Dommer vilde frifinde Appellanterne. Han henviser til, at Indstævnte ved Kontraktens Indgaaelse i Strid med, hvad Kontrakten lader antage, efter gældende Retsregler var afskaaret fra at overdrage nogen Eneret, for hvilken Patentbeskyttelse kunde opnaas, og ej heller kunde hjemle Erhververne anden under nogen Form i Forhold til Tredjemand beskyttet Ret til Udnyttelse, som det tværtimod stod alle deres Konkurrenter frit at udøve i Henhold til i offentlig tilgængeligt Skrift given Beskrivelse eller efter paa anden Maade erhvervet Kendskab. Naar der ud af Kontrakten drages de nævnte Forhold, som Indstævnte var vidende om eller burde være det, og som Appellanterne før Underskriften skulde være sat i Kundskab om, findes der ikke Grundlag for at forkaste den Indsigelse fra Appellanternes Side, at Kontrakten er uforbindende som overhovedet ikke hjemlende

den deri tilsagte Udnyttelsesret for dem alene, og idet de ikke vilde have indgaaet paa det subsidiære Vederlag for den givne Anvisning selv i Forbindelse med et Tilsagn om, at Indstævnte for deres Vedkommende ikke vilde henlede andres Opmærksomhed paa den offentliggjorte Anordning. At der med de overdragne »alle Rettigheder« kan være sigtet hertil, er ogsaa uantageligt, naar henses til Forholdet mellem Betalingen herfor og for den ved Patent fuldt beskyttede Udnyttelsesret.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Bøstrup Træuldsfabrik, Hinnerup Trævarefabrik, A/S og Hornslet Træuldsfabrik, een for alle og alle for een til Indstævnte, Excelsior Woodwool Co., A/S, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I November Maaned 1936 henvendte Medlem af Bestyrelsen for Sagsøgerne, Excelsior Woodwool Co. A/S, Frederiksstad, Norge, Fabrikant Caspar Martinsen, sig til Forretningsfører for »Forenede danske Træulds-Fabrikkers Salgs Central« i Silkeborg, F. A. C. Schrøder, angaaende Salg af et Apparat til Fremstilling af Træuld af Høvlsplaner »bestaaende af en til Anbringelse i en Høvlejernholder eller lignende indrettet Sammenstilling af et Høvlejern og en til Opslidsning af Spaanen tjenende Knivindretning«. Forretningsfører Schrøder opgav Fabrikant Martinsen Adresser paa forskellige danske Træuldsfabrikker, og Martinsen henvendte sig derefter til Indehaveren af Bøstrup Træuldsfabrik, Savværksejer H. P. F. Christensen, Houlbjerg. Denne tilkaldte Direktøren for Hinnerup Trævarefabrik A/S, R. Faurskov, og Indehaveren af Hornslet Træuldsfabrik, Ingeniør E. Koeioed, hvorefter Martinsen under nogle Timers Prøvekørsel demonstrerede Apparatet for dem paa Bøstrup Træuldsfabrik. Resultatet af de i Forbindelse med Demonstrationen førte Forhandlinger blev, at der mellem Martinsen og de tre nævnte Virksomheder den 20. November 1936 blev oprettet følgende Kontrakt:

»Mellem Parterne Herr. C. Martinsen, Frederiksstad, Norge og Houlbjerg, Hinnerup og Hornslet Træuldsfabriker, er følgende Overenskomst truffet.

Herr. Martinsen overlader os alene den fulde udnyttelsesret af den af ham foreviste Anordning for fremstilling af Træuld, (Kamsystem) i Danmark, for en Sum af Kr. 9.000,00 skriver Ni Tusinde danske Kroner, som betales i Rater paa tre Aar, saaledes at Kr. 3000,00 betales Aarligt og indsættes i dansk Bank, første Gang umiddelbart efter at dansk

Patent er os overdraget, og at Patentet er af en saadan Beskaffenhed, at det forhindrer andre Fabriker i at fremstille Træuld paa denne Maade.

Dersom Patentet ikke opnaaes, udbetales en Sum af Kr. 4500,00 skriver Kroner Fire Tusinde og Femhundrede en Gang for alle for alle Rettigheder. Denne Sum udbetales, naar det viser sig, at ovenstaaende Patent ikke kan opnaaes.«

Sagsøgerne indgav derefter den 2. December 1936 til Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet Ansøgning om Patent paa Apparatet, paa hvilket de i Forvejen havde Patent i Norge og England, men ved Skrivelse af 23. Januar 1937 meddelte Direktoratet, at Opfindelsen var kendt fuldstændig fra Beskrivelsen til engelsk Patent Nr. 444101, angaaende hvilket Patentansøgning var indgivet allerede den 25. Oktober 1935, og dansk Patent blev ikke opnaaet. I Skrivelse af 8. Februar 1937 meddelte Sagsøgerne herefter Savværksejer Christensen, at Patent ikke kunde opnaas, og anmodede om at faa det for denne Eventualitet i Kontrakten stipulerede Beløb, 4500 Kr., tilsendt.

Efter Modtagelsen af dette og endnu et Brev svarede Savværksejer Christensen den 13. Februar 1937 med en saalydende Skrivelse:

»— — — Tvende Breve takkende modtaget og angaaende, hvorledes Deres System arbejder hos os skal jeg meddele at vi trods megen Flid og mange Forsøg ikke har opnaaet noget nævneværdigt Resultat, men vi arbejder fremdeles paa at faa Systemet til at arbejde rigtig, endskønt vi begynder at tvivle som Følge af den hurtigvoksende danske Gran.

Jeg ser af Deres ærede, at Patentet for Danmark er Dem nægtet og beder Dem venligst sende os en Afskrift af Brevet fra Patentkontoret i København for at vi deraf kan se, hvorfor Deres Ansøgning er afvist, og naar dette er til Stede hos os, skal jeg sammenkalde til Møde, hvor Sagen saa vil blive behandlet og Deres Penge i Følge Kontrakten skaffet til Veje, men som sagt er en Del af Begejstringen for Martinsens System forsvundet, og Aarsagen hertil er vel nok den bløde Gran, vi arbejder med — — —.«

I Skrivelse af 10. Juni 1937 tilkendegav Savværksejer Christensen imidlertid Sagsøgerne, at naar disse hverken kunde yde Patentret, Mønsterbeskyttelse eller anden Beskyttelse for Systemet, som det var blevet lovet, maatte Handlen betragtes som annulleret, idet de Sagsøgte med Rimelighed maatte kunne forlange noget for Pengene.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne paastaaet de Sagsøgte, Bøstrup Træuldsfabrik, Houlbjerg, Hinnerup Trævarefabrik A/S, Hinnerup, og Hornslet Træuldsfabrik, Hornslet, kendt pligtige til in solidum at betale 4500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 30. Maj 1938, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for deres Paastand har de Sagsøgte anført, at det ved Ordene: »udbetales for alle Rettigheder« i sidste Stykke i Kontrakten af 20. November 1936 samt under de i Forbindelse med Kontrakts Oprettelse førte Forhandlinger er tilsikret dem, at de — saafremt de ikke opnaaede Patent — dog skulde opnaa Mønsterbeskyttelse for det omhandlede Apparat eller i al Fald en paa anden Maade beskyttet

Eneret for Apparatets Anvendelse i Danmark. Da de ikke har opnaaet nogen af disse Fordele, maa de være berettigede til at træde tilbage fra Kontrakten.

Sagsøgerne, der til Støtte for den af dem nedlagte Paastand henviser til den efter deres Mening ganske utvetydige skriftlige Overenskomst, har benægtet, at der er lovet de Sagsøgte Mønsterbeskyttelse, hvormed der overhovedet ikke kan blive Tale med Hensyn til et Apparat som det foreliggende, eller iøvrigt tilsikret dem Rettigheder udover, hvad de har opnaaet, nemlig Ret til Udnyttelse af det dem overleverede færdiglavede Apparat, Ret til at faa overladt den nødvendige maskinelle Anordning til Udnyttelse af Systemet, samt Forpligtelse for Sagsøgerne til i Danmark ikke at tilbyde Udnyttelsesretten af Apparatet til andre end de Sagsøgte. Herved har Sagsøgerne ogsaa anført, at Apparatet, der har større Produktionskapacitet, er lettere at betjene, frembringer mindre Affald og kræver mindre Kraftforbrug end de tidligere kendte Apparater til Fremstilling af Træuld, ikke kan udnyttes af alle og enhver, idet Anvendelsen kræver Kendskab til visse Finesser f. Eks. med Hensyn til Slibningen, der kun kan foretages af Fagfolk, og at de har tilbudt de Sagsøgte fornøden og kyndig Bistand i saa Henseende, hvilket ej heller er bestridt af disse.

Fabrikant Martinsen er afgaaet ved Døden forinden nærværende Sags Anlæg og har saaledes ikke kunnet afgive Forklaring angaaende de under Forhandlingerne ved Kontraktens Oprettelse eventuelt truine Aftaler. Der er derimod saavel under Sagens Forberedelse som under Domsforhandlingen for Landsretten bl. a. afgivet Forklaring af Indehaverne af, henholdsvis Direktører for, de tre sagsøgte Virksomheder. Savværksejer Christensen har forklaret, at det under Forhandlingerne blev fremhævet overfor Martinsen, at saafremt Patent ikke kunde opnaas, maatte der tilsikres Mønsterbeskyttelse. Ingeniør Koefoed og Direktør Faurskov har samstemmende forklaret, at det under Forhandlingerne udtrykkelig blev aftalt, at de Sagsøgte skulde købe Eneretten til Apparatet i Danmark, enten saaledes, at de fik Patent eller saaledes, at de fik Mønsterbeskyttelse.

Efter alt det foreliggende, derunder navnlig Indholdet af oftnævnte skriftlige Overenskomst, kan det imidlertid ikke anses for godtgjort, at der i Tilfælde af, at Patent ikke opnaaedes her i Landet er — være sig udtrykkeligt eller stiltiende — lovet de Sagsøgte mere end Ret til at udnytte det paagældende System m. v. som af Sagsøgerne foran nærmere angivet — hvilken Udnyttelsesret efter de foreliggende Oplysninger ikke kan antages at have været uden Værdi for de Sagsøgte — og da der intet er oplyst om, at Sagsøgerne har gjort sig skyldige i Misligholdelse af det nævnte Tilsagn, vil deres Paastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor ommeldt.

Torsdag den 18. April.

Nr. 277/1939. **Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund** som Mandatar for Farveriarbejder **K. O. B. Hein** som Fader og Værges for Frøken **Grethe Hein** (Overretssagf. Ejnar Hansen)

mod

en i Henhold til § 22 i Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 nedsat Voldgiftsret ved dennes Formand, Politifuldmægtig **Viggo Glente** (Heilesen efter Ordre).

(Genoptagelse af Voldgiftsretssag).

Vestre Landsrets Dom af 3. Oktober 1939 (I Afd.): De Sagsøgte, den til Behandling af den fornævnte Voldgiftssag mellem Frøken Grethe Hein, Aarhus og A/S Brødrene Kier, sammesteds, nedsatte Voldgiftsret, ved dens Formand, Politifuldmægtig Viggo Glente, Aarhus, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Farveriarbejder K. O. B. Hein som Fader og Værges for Frøken Grethe Hein, i denne Sag fri at være. Til det Offentlige udreder Sagsøgerne de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt der ikke var meddelt de Sagsøgte fri Proces, og til den for de Sagsøgte under Sagens Forberedelse og ved Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Arthur Christensen, i Salær 175 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Med Sagens Omkostninger for Højesteret findes der at burde forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen betaler Appellanten, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Farveriarbejder K. O. B. Hein som Fader og Værges for Frøken Grethe Hein, 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til en i Dagbladet »Aarhus Stiftstidende« indrykket Annonce om Antagelse af en Kontorelev blev Frøken Grethe Hein, Aarhus,

der er født den 4. November 1919, fra 1. Juli 1936, uden Oprettelse af skriftlig Kontrakt, ansat paa Kontoret hos A/S Brødrene Kier, Aarhus, der driver Jern- og Staalforretning en gros i Aarhus. Den 24. September 1938 blev hun imidlertid paa Grund af Sygdom opsagt til Fratrædelse den 1. November s. A. Frøken Heins Fader og Væрге, Farveriarbejder K. O. B. Hein, Aarhus, anmodede derefter, idet han anførte, at hans Datter var antaget som Kontorlærling med Aftale om en Læretid paa 4 Aar, og at hun herefter maatte have Krav paa Erstatning i Anledning af Læreforholdets Afbrydelse m. v., Politimesteren i Aarhus om, at der i Henhold til Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 § 22 og § 23, 2. Stk., maatte blive nedsat en Voldgift til Afgørelse af det nævnte Erstatningskrav.

Ved en af den derefter nedsatte Voldgiftsret den 8. Oktober 1938 afsagt Kendelse blev A/S Brødrene Kier frifundet for det rejste Krav, idet det i Kendelsen bl. a. udtales, at det ikke var tilstrækkelig godtgjort, at Firmaet har paataget sig Forpligtelse til at oplære Grethe Hein som Lærling hverken i Handels- eller alene i Kontorfaget, og at det heller ikke kunde antages, at det Arbejde, som var tildelt Frøken Hein i den forløbne Tid, havde været saa omfattende og uddannende, at det kunde karakteriseres som faglig Oplæring i Kontorfaget.

Idet Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, København, som Mandatar for Farveriarbejder Hein som Fader og Væрге for sin nævnte Datter har anført, at den nævnte Voldgiftsret har overskredet sin Kompetence ved at træffe Afgørelse i Sagen uden forinden overensstemmende med Reglen i Lærlingelovens § 1, Stk. 7, sidste Pkt., at forelægge Spørgsmaalet om Pligt til Oprettelse af Lærekontrakt for vedkommende faglige Udvalg, har Sagsøgerne under nærværende Sag overfor de Sagsøgte, nævnte Voldgiftsret ved dens Formand, Politifuldmægtig Viggo Glente, Aarhus, nedlagt Paastand om, at det paalægges Voldgiftsretten at genoptage Voldgiftssagen og inden sin Afgørelse forelægge Spørgsmaalet om Pligt til Lærekontrakts Oprettelse for vedkommende faglige Udvalg. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet de har anført, at det ikke i Henhold til den af Sagsøgerne paaberaabte Lovbestemmelse tilkommer det faglige Udvalg at afgøre, om der foreligger et Arbejdsforhold, der falder ind under Lærlingelovens Regler for Lærlinge eller ikke, hvilket Spørgsmaal — som ogsaa udtalt af Socialministeriet i en i Sagens Anledning afgivet Erklæring — Voldgiftsretten efter gældende Praksis maa kunne tage Stilling til som en Forudsætning for sin Virksomhed, medens den endelige Afgørelse af Spørgsmaalet maa træffes af Domstolene under en Retssag mellem de paagældende Medkontrahenter.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne henvist til en under Sagen fremlagt Skrivelse af 7. Marts 1939 fra Det faglige Fællesudvalg for Kontorlærlinge, i hvilken Skrivelse det udtales, at det er Udvalgets Opfattelse, at Spørgsmaal om, hvorvidt der i forekommende Lærlingevoldgiftssager skulde have været oprettet Lærekontrakt, kun kan afgøres af vedkommende faglige Fællesudvalg.

Efter Ordlyden af Lærlingelovens § 6, Stk. 7, sidste Punktum, og Sammenhængen mellem denne Bestemmelse og Lovens øvrige herhen

hørende Bestemmelser maa der gives de Sagsøgte Medhold i, at det ikke tilkommer vedkommende faglige Udvalg at træffe Afgørelse af, om der i et Tilfælde som nærværende foreligger et af Lærlingelovens Regler omfattet Læreforhold, idet den nævnte Bestemmelse i Loven maa forstaas saaledes, at det alene er overladt til vedkommende faglige Udvalg i paakommende Tilfælde at afgøre, om et Arbejdsforhold omfattes enten af Bestemmelsen i § 1, Stk. 3, Nr. 1, eller af Bestemmelsen i § 1, Stk. 3, Nr. 2, saaledes at skriftlig Arbejdskontrakt i Medfør af § 1, Stk. 7, 1. Pkt., skal oprettes. Da de Sagsøgte herefter ikke ved som sket at have taget Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der i nærværende Tilfælde foreligger et af Lærlingelovens Regler omfattet Læreforhold eller ej, har gjort sig skyldige i den paastaaede Kompetenceoverskridelse, vil deres Frifindelsespaastand være at tage til Følge, hvorved bemærkes, at Spørgsmaalet om, hvorvidt det af Voldgiftsretten med Rette er statueret, at der ikke foreligger et af Lærlingelovens Regler omfattet Læreforhold, ikke er forelagt Landsretten til Afgørelse under nærværende Sag.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 22. April.

Nr. 293/1939.

Thorshavn Kommune
(Overretssagfører Hvid-Møller)

m o d

A/S Dansk-Engelsk Benzin- & Petroleum Co. (Oluf Petersen).

(Spørgsmaal om det indstævnte Selskabs Pligt til at svare Erhvervsskat til Appellanten).

Østre Landsrets Dom af 20. Oktober 1939 (V Afd.): De Sagsøgte, A/S Dansk-Engelsk Benzin- & Petroleum Co., bør for Tiltale af Sagsøgerne, Thorshavn Kommune, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Efter det for Højesteret oplyste maa det antages, at Olieleverancerne i alt væsentligt foregaar direkte til Skibene gennem Ledninger fra Selskabets ved Havnen beliggende Tankanlæg til faste Markedspriser.

Hvad enten denne Udleveringsvirksomhed, der forestaaes af Selskabets lokale Agent og Forvalter, opfattes som en Række ved Tankanlægget afsluttede Salg fra Selskabet til Skibene eller saaledes, at Salgene først afsluttes med Forvalteren, Købmand Jacobsen, som Køber og derefter mellem denne og Skibene, findes Selskabet at drive en stedlig Erhvervsvirksomhed, knyttet til dets derværende Salgsindretninger. Disse Dommere anser derfor Indstævnte skattepligtig til Thorshavn Kommune i Medfør af Lov Nr. 76 af 12. Marts 1923 § 24 og vil herefter, idet der er Enighed om Skattens Beregning, tage Appellantens Paa-stand til Følge og paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

To Dommere vil stadfæste Dommen, idet de mener, at Indstævnte ikke kan siges at drive Erhvervsvirksomhed med Forretningslokale i Thorshavn, da Varer uden Mellekomst af nogen selvstændig Repræsentant for Indstævnte kun leveres til Købmand Jacobsen og af denne sælges videre for egen Regning.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S Dansk-Engelsk Benzin- & Petroleum Co., bør til Appellanten, Thorshavn Kommune, betale 3181 Kr. 18 Øre med Renter $\frac{1}{2}$ pCt. for hver paabegyndt Maaned fra den 1. April 1939 samt i Sagsomkostninger for begge Retter 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Thorshavn Kommune, paastaet de Sagsøgte, A/S Dansk-Engelsk Benzin- & Petroleum Co., dømt til Betaling af Kr. 3181,18, hvilket Beløb de Sagsøgte skal skyldes Sagsøgerne som paalignet Skat for 3. og 4. Kvartal 1937 og for 1.—4. Kvartal 1938 med tillagte Renter; af det samlede Beløb har Sagsøgerne paastaet sig tilkendt Renter med $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig for hver paabegyndt Maaned fra 1. April 1939.

De Sagsøgte har paastaet sig irifundet.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at det sagsøgte Selskab ejer et saakaldet Ocean-Tankanlæg i Thorshavn, opført paa lejet Grund; Selskabet sender Varer op til dette Anlæg, hvor de indtil videre henligger for Selskabets Regning. Som Forvalter af Anlægget er antaget Købmand i Thorshavn Holm Jacobsen, der skal føre Tilsyn med Anlægget og modtage og udlevere Varer mod et Vederlag af 2 Kr. pr. udleveret Ton Varer. Efter den herom under 3. Januar 1934 truffne Overenskomst kan Selskabet i Misligholdelsestilfælde naarsomhelst ophæve dette For-

hold. Fra Anlægget udleveres der imidlertid kun Varer til Købmand Holm Jacobsen, og denne, der selv videresælger de ham saaledes udleverede Varer, har overfor Selskabet kontraktlig forpligtet sig til at aftage hele sit Forbrug af disse Varer fra Selskabet. Han aflægger hver 14. Dag Beretning til Selskabet over de af ham udtagne Kvanta, hvorefter disse i Selskabets Bøger debiteres ham til aftalte Priser. Selskabet selv har ingen som helst Forbindelse med Holm Jacobsens Kunder.

Til Støtte for sin Paastand har den sagsøgende Kommune henvist til § 24 i Lov for Færøerne Nr. 76 af 12. Marts 1923 om den kommunale Beskatning; efter denne Bestemmelse skal der bl. a., naar en Person eller et Interessentskab driver Erhvervsvirksomhed i en Kommune, saasom Haandværks-, Fabriks- eller Handelsvirksomhed m. m., forsaavidt der til disse Virksomheder er knyttet Forretningslokaler, for den Indtægts Vedkommende, som den paagældende har heraf, paalignes ham personlig Skat til denne Kommune efter nærmere angivne Regler.

Medens nu Kommunen hævder, at det sagsøgte Selskab maa siges at drive Erhvervsvirksomhed med tilhørende Forretningslokale i Thorshavn og derfor i Henhold til denne Lovbestemmelse er skattepligtig, hævder Selskabet, at det i Thorshavn kun har Lagerlokaler, og at enhver handelsmæssig Disposition over de der oplagrede Varer sker paa Selskabets Kontor i København, samt at den Erhvervsvirksomhed, der drives i Thorshavn med Hensyn til Varerne, efter at de er udleveret fra Tankanlægget, drives af Holm Jacobsen alene og ikke af Selskabet.

Selv om Købmand Holm Jacobsen saaledes baade er Forvalter ved Selskabets Tankanlæg og dets eneste Køber i Thorshavn, maa det efter det oplyste anses godtgjort, at der i hans Forhold til Selskabet er klart sondret mellem hans Stilling i hver af disse Funktioner. Da der herefter ikke i hans Egenskab af Forvalter for Selskabet tilkommer ham nogen Dispositionsret med Hensyn til de i Selskabets Tank værende Varer, finder Retten at maatte give Selskabet Medhold i, at det ikke kan betragtes som drivende Erhvervsvirksomhed i Thorshavn.

Efter det anførte findes Selskabet derfor at maatte frifindes.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 250 Kr.

Nr. 18/1940.

Alex Frants Alfred Thaarup

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 16. Januar 1940.

Den p a a k æ r e d e Kendelse, der er afsagt af Rettens I Afd., er saalydende: De af Tiltalte Alex Frants Alfred Thaarup fremsatte Kærebegæringer vedrørende Meddelelse af Retsbogsudskrifter kan ikke tages til Følge. Byrettens Kendelse om Anholdelse af ham stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Efter at der ved Anklageskrift af 14. Juni 1939 ved Københavns Byret var rejst Tiltale mod Alex Frants Alfred Thaarup for Overtrædelse af Straffelovens § 265, foretoges Sagen i Byrettens 2. Afdeling, efter at der tidligere havde været afholdt en Række Retsmøder, paany den 14. November 1939. Tiltalte var trods forkyndt Tilsigelse ikke mødt, men anmodede senere om at erholde Udskrift af det under Retsmødet den 14. November 1939 passerede, hvilket imidlertid ikke blev imødekommet af Dommeren. Sagen blev atter foretaget den 21. November 1939, ved hvilken Lejlighed Tiltalte ej heller gav Møde, i hvilken Anledning der i Medfør af Retsplejelovens § 768 blev afsagt Kendelse om hans Anholdelse. Heller ikke Tiltaltes Begæring om Udskrift af det paa dette Retsmøde passerede blev imødekommet af Dommeren.

Tiltalte har nu rejst Kære saavel mod den stedfundne Nægtelse af at meddele ham de ønskede Udskrifter som mod den afsagte Kendelse om Anholdelse.

Det bemærkes, at den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsrets-sagfører H. Barentsen, var nærværende under begge Retsmøderne den 14. og 21. November 1939, og at Tiltalte om denne har fremsat forskellige Besværinger, der imidlertid ikke kan gøres til Genstand for Behandling ved nærværende Ret.

Det bemærkes endvidere, at de af Dommeren truffne Beslutninger om Nægtelse af Retsbogsudskrift burde have været tilført Retsbogen.

Da Tiltalte efter Retsplejelovens § 823, jfr. § 810, ikke har nogen Ret til at faa Udskrift af det i de nævnte Retsmøder passerede, og da dette ogsaa maa gælde den afsagte Kendelse om Anholdelse, idet Bestemmelsen i Retsplejelovens § 770, 1. Stk., om Udskrifts Meddelelse kun kan forlanges bragt til Anvendelse, efter at Anholdelsen faktisk har fundet Sted, vil Tiltaltes Paastand om Ændring af de af Dommeren truffne Afgørelser vedrørende Meddelelse af Udskrifter ikke kunne tages til Følge. Der findes derhos ikke at være Grundlag for at ændre den foreliggende Kendelse om Anholdelse.

Nr. 23/1940.

Alex Frants Alfred Thaarup

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 31. Januar 1940.

Den p a a k æ r e d e K e n d e l s e, der er afsagt af Rettens I Afd., er saalydende:

Under den mod pens. Premierløjtnant Alex Frants Alfred Thaarup ved Anklageskrift af 14. Juni 1939 ved Københavns Byret rejste Sag angaaende Overtrædelse af Straffelovens § 265, hvilken Sag behandles ved Byrettens 2. Afdeling, fremsatte Tiltalte den 26. Juli 1939 Begæring om, at Dommeren, Byretsdommer Bardenfleth, skulde vige sit Sæde. Dette afslog Dommeren ved Kendelse, der blev paakæret af Tiltalte, men stadfæstet ved Østre Landsrets Kendelse af 1. August 1939.

Tiltalte har nu paany fremsat Begæring om, at Dommer Bardenfleth viger sit Sæde, men Dommeren har under 22. Januar 1940 til Retsbogen bemærket, at han maatte henholde sig til den af ham tidligere afsagte Kendelse.

Tiltalte har den 20. Januar 1940 paakæret »Byretsdommer Bardenfleths Vægring ved at vige Dommersædet« og har i en Skrivelse til Landsretten af 24. s. M. nærmere begrundet sin Begæring.

Da det af Tiltalte anførte ikke ses at kunne gøre Byretsdommer Bardenfleth inhabil,

b e s t e m m e s :

Tiltalte pens. Premierløjtnant Alex Frants Alfred Thaarup's ovennævnte Begæring kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den p a a k æ r e d e K e n d e l s e er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Nr. 59/1940.

Gunnar Marinus Jørgensen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 1. August 1939.

Den p a a k æ r e d e K e n d e l s e, der er afsagt af Rettens I Afd., er saalydende: Den af Gunnar Marinus Jørgensen iværksatte Anke afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Efter Kærendes Anbringende er han gaaet ud fra, at Sagen, som Følge af den af ham straks efter Dommen fremsatte Besværing, vilde blive gjort til Genstand for videre Behandling uden yderligere Foranstaltning fra hans Side.

Herefter og under Hensyn til, at Kærende som Følge af Forsvarerens Udeblivelse ved Domsafsigelsen ikke har haft Lejlighed til at faa den ved Retsplejelovens § 963, Stk. 3, jfr. § 941, Stk. 2, hjemlede Bistand, findes Anken at burde tilstedes.

Thi bestemmes:

Den af Gunnar Marinus Jørgensen iværksatte Anke til Østre Landsret tilstedes.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Dom, afsagt den 28. December 1938 af Københavns Byrets 1. Afdeling (B. 771/38), blev Gunnar Marinus Jørgensen efter Straffelovens § 138, 2. Stk., og Politivedtægtens §§ 5, 1. Stk., og 9, 1. Stk., jfr. § 103, anset med Fængsel i 30 Dage, hvoraf 22 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 ansaas som udstaaet. Endvidere blev der ved Dommen i Medfør af Straffelovens § 73 truffet Bestemmelse om, at han efter Straffens Udstaaelse vilde være at anbringe i en Helbredelsesanstalt for Drankere, indtil han maatte anses for helbredet, dog i det længste for et Tidsrum af 3 Aar.

Domfældte erklærede sig straks ved Domsafsigelsen tilfreds med Dommen uden forinden at have talt herom med sin beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Sandholt, der ved en Fejltagelse fra Rettens Side ikke var blevet tilsagt til Retsmødet før Domsforhandlingen og Dommens Afsigelse. Domfældte, der efter Fængselsstraffens Udstaaelse den 6. Januar 1939 overførtes til Helbredelsesanstalten, har nu i Skrivelse af 6. Juni 1939 paaanket Dommen med den Begrundelse, at han finder Dommen for streng, hvorhos han har henvist til den af Byretten begaaede Fejl.

Anklagemyndigheden paastaar Anken afvist som for sent fremsat.

Det fremgaar af Sagen, at vedkommende Byretsdommer i Anledning af en af Domfældte straks efter Dommen fremsat Besværing forespurgte Forsvareren, om han ønskede videre foretaget, men at Forsvareren erklærede, at han for sit Vedkommende kunde acquiescere ved Dommen.

Der er endvidere givet Overretssagfører Sandholt Lejlighed til at udtale sig i Anledning af den fra Domfældte nu foreliggende Ankebegæring.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Frøken Hedvig Salome Tegner og Grosserer Hans Tegner, hver især til de Indstævnte, Ingeniør Christoffer Wanscher, Frøken Ellen Margrethe Wanscher og Statskovrider Axel Wanscher, 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 4. November 1909 oprettede Grosserer Henry Tegner og Hustru Arnette, født Hage, mellem hvem der bestod fuldstændigt Særeje, for notarius publicus hver et Testamente vedrørende den dem hver især tilhørende Særformue.

Af Fru Tegnens Testamente skal følgende Bestemmelser fremhæves:

»§ 1.

Hvis min Ægtefælle, Grosserer H. Tegner, maatte overleve mig, skal der ved min Død tillægges ham 100.000 Kr. — — — til fri og uindskrænket Ejendom, dog at han selv maa udrede de paa Kapitalen faldende Arve- og Efterstemplingsafgifter, og ere vi enige om, at han herefter er fyldestgjort for al ham efter Loven tilkommende Arv efter mig. Hvis min nævnte Mand maatte være afgaaet ved Døden før mig, tilfalder det fornævnte Beløb hans ægte Livsarvinger til Deling efter Loven.

§ 2.

Der skal derefter udredes følgende Legater:

1) til min Veninde Hedvig Salome Tegner, Datter af afd. Overingeniør, forhenværende Generaldirektør Isaac Wilhelm Tegner, 20.000 Kr. — — — og

2) Til min Steddatter Fru Vera Bay, født Tegner i Ægteskab med Vinhandler, cand. phil. Edvard Bay, 10.000 Kr. — — —«

— — — —

»§ 4.

Alt, hvad jeg iøvrigt maatte efterlade mig, efter Fradrag af Boets Udgifter, deles ligeligt mellem Efternævnte, der altsaa bliver mine Universalarvinger, nemlig: — — —

4) min Søstersøn Christopher Wanscher,

5) min Søsterdatter Ellen Wanscher og

6) min Søstersøn Axel Wanscher, — — —

§ 5.

Til som executor testamenti at fuldbyrde denne min sidste Villie indsætter jeg herved min Mand, Grosserer Henry Tegner og min Broder Grosserer Christopher Hage.

Undertegnede Grosserer Henry Tegner erklærer mig herved enig i ovenstaaende Testamente, særlig i Bestemmelsen i § 1 — — —«

Testamentet er underskrevet af Arnette Tegner, f. Hage, og Henry Tegner.

Af Grosserer Henry Tegnens samme Dato oprettede Testamente fremhæves følgende:

»§ 1.

Hvis jeg maatte afgaa ved Døden før min Hustru Fru Arnette Tegner, født Hage, har hun Ret til at udtage som Arv efter mig af mine Møbler, Kunstsager, Linned, Dækketøj og øvrigt Løsøre, Alt, hvad hun maatte ønske, fri for enhver Afgift, der falder Boets Masse til Last. — — —

§ 3.

Alt, hvad jeg iøvrigt maatte efterlade mig, efter Fradrag af Boets Udgifter, tilfalder mine ægte Livsarvinger til Deling efter Loven, og de bliver saaledes mine Universalarvinger, idet min fornævnte Hustru ikke vil tage anden Arv efter mig end de Løsørengestande, hun udtager i Henhold til Post 1.

— — — —

§ 5.

Til som executores testamenti at fuldgyrde denne min sidste Villie indsætter jeg herved min Hustru Fru Arnette Tegner og min Søn Hans Tegner — — —

Undertegnede Fru Arnette Tegner, født Hage, erklærer mig herved enig i ovenstaaende Testamente, særlig i Bestemmelsen i § 3. — — —

Testamentet er underskrevet af Henry Tegner og Arnette Tegner, i. Hage.

Den 29. December 1911 afgik Grosserer Henry Tegner ved Døden, hvorefter hans Hustru i Overensstemmelse med Bestemmelsen i § 1 i Afdødes Testamente paa Skiftet udtog, hvad hun ønskede af Afdødes Løsørengestande til en Værdi af 8347 Kr. 35 Øre, medens den samlede Værdi af de beholdne Løsøreeffekter udgjorde 33.773 Kr. 18 Øre.

Ved forskellige testamentariske Dispositioner, senest ved Testamente af 7. Juni 1928 og et Kodiciel til dette af 16. April 1930 har Enkefru Tegner fuldstændig ophævet sit Testamente af 4. November 1909, idet hun — efter i § 1 i Testamentet af 1928 at have truffet Bestemmelse om visse Erindringsgaver, — i § 2 indsætter sine tre Søskendebørn — de Sagsøgte under nærværende Sager — til sine Universalarvinger. Som executor testamenti er indsat Overretssagfører G. Hartmann, for hvem nærværende Proces er forkyndt.

Ved den fornævnte Kodiciel af 16. April 1930 træffes alene en ny Bestemmelse vedrørende en af Erindringsgaverne.

Den 16. September 1938 afgik Enkefru Tegner ved Døden.

Under nærværende Sager, der efter Parternes Vedtagelse i Medfør af Rettens Bestemmelse er forenet til een Sag, er der overfor de Sagsøgte, Ingeniør Christoffer Wanscher, Frøken Ellen Margrethe Wanscher og Statsskovrider Axel Wanscher, af Sagsøgerne nedlagt følgende Paastande:

Sagsøgeren, Billedhugger Rudolph Tegner, der er Søn af afdøde Grosserer Henry Tegner i dennes første Ægteskab, nedlægger Paastand om, at de Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Boet efter den

den 16. September 1938 afdøde Enkefru Arnette Tegner, født Hage, opgøres i Overensstemmelse med Afdødes den 4. November 1909 for Notarius publicus oprettede Testamente og uden Hensyntagen til de af Afdøde i senere Testamenter, sidst Testamente af 7. Juni 1928 med Kodiciel af 16. April 1930, trufne Bestemmelser, alt for saa vidt angaar den i Testamentet af 1909 § 1 til Fordel for Sagsøgeren trufne Disposition.

Sagsøgerinden, Frøken Hedvig Salome Tegner, der er Datter af en Broder til afdøde Grosserer Henry Tegner, nedlægger Paastand om, at de Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Boet opgøres i Overensstemmelse med Afdødes Testamente af 4. November 1909 og uden Hensyntagen til de af Afdøde senere trufne Bestemmelser, alt forsaavidt angaar de i Testamentet af 1909 til Fordel for Sagsøgerinden trufne Bestemmelser.

Sagsøgerne, Henry Stuart Tegner, Sven Stuart Tegner, William Stuart Tegner, Frederik May Stuart Tegner, Fru Signe Martin, Grosserer Wilhelm Tegner, Grosserer Hans Tegner, Bjørn Bay og Frithiof Bay, hvoraf Fru Martin og de to Grosserere Tegner er Børn af og de andre Børnebørn af afdøde Grosserer Henry Tegner i dennes første Ægteskab, nedlægger Paastand om, at de Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Boet opgøres i Overensstemmelse med Afdødes Testamente af 4. November 1909 og uden Hensyntagen til de af Afdøde senere trufne Bestemmelser, alt forsaavidt angaar de i Testamentet af 1909 §§ 1 og 2, Nr. 2, til Fordel for Sagsøgerne trufne Dispositioner, og saaledes at Sagsøgerne Bjørn Bay og Frithiof Bay anerkendes som arveberettigede hver for Halvdelen til det deres afdøde Moder, Fru Vera Bay ved § 2, Nr. 2, i Testamentet af 4. November 1909 tillagte Beløb 10.000 Kr.

Samtlige Sagsøgere gør til Støtte for deres Paastande gældende, at de ovennævnte to Testamenter, der af Ægtefællerne er oprettet for notarius samme Dag — den 4. November 1909 — og er underskrevet af dem begge, indeholder et gensidigt Tilsagn om Uigenkaldelighed. De henviser herved særligt til § 5 i begge Testamenter, hvori den anden Ægtefælle erklærer sig »enig i ovenstaaende Testamente — — —« og hævder, at Enkefru Tegner ved at tage Arv i Henhold til § 1 i sin afdøde Mands Testamente har afskaaret sig fra ved senere Dispositioner at ændre sit Testamente som sket til Skade for Sagsøgerne.

Sagsøgerinden, Frøken Hedvig Salome Tegner, der ved den foran gengivne § 2, Nr. 1) i Fru Tegnens Testamente er indsat som Legatar for et Beløb af 20.000 Kr., gør særligt gældende, at Uigenkaldeligheden ogsaa maa omfatte denne Bestemmelse.

De to Sagsøgere Bjørn Bay og Frithiof Bay støtter deres Søgmaal paa, at deres afdøde Moder, Fru Vera Bay ved § 2, Nr. 2) i Fru Tegnens fornævnte Testamente er indsat som Legatar for et Beløb af 10.000 Kr., og at de nu hver for Halvdelen af dette Beløb maa træde i deres afdøde Moders Sted, uanset at hun er afgaaet ved Døden i Aaret 1927, altsaa før Enkefru Tegner.

De Sagsøgte gør til Støtte for deres Frifindelsespaastand gæl-

dende, at Ægtefællernes Testamenter af 4. November 1909 ikke indeholder noget saadant gensidigt Tilsagn, der udelukker fra Tilbagekaldelse. De har herved nærmere anført, at Bestemmelsen i Testamenternes § 5, hvorved den anden Ægtefælle erklærer sig »enig i ovenstaaende Testamente — —«, alene sigter til, at hver af Ægtefællerne giver Afkald paa Arv udover, hvad Testamentet netop bestemmer, og at Bestemmelsen saaledes forstået maatte være et nødvendigt Led i hvert af Testamenterne. At opfatte den nævnte Bestemmelse som et Tilsagn om Uigenkaldelighed, saaledes at Enkefru Tegner skulde have været afskaaret fra at ændre sit Testamente som sket, bliver saa meget mere ubilligt, som hun ialt efter sin afdøde Mand modtog kun de foran omtalte Løsøreffekter til Værdi ca. 8300 Kr., medens Mandens Arvinger, som arvede hendes Mands øvrige Efterladenskaber til Værdi ca. 200.000 Kr., saafremt 1909-Testamentet opretholdes, af hendes efterladte Særeje faar yderligere ialt 130.000 Kr. i Henhold til dette. Ægtefællerne har i 1909, da Hustruens Formue androg ca. 300.000 Kr., regnet med, at den væsentlige Del af Hustruens Formue skulde tilfalde hendes Slægt, hvilket fik Udtryk i Testamentets § 4, hvorved bemærkes, at de tre Sagsøgte nu er Repræsentanterne for Slægten. Ved Enkefru Tegnens Død var hendes Formue imidlertid formindsket til ca. 185.000 Kr., saaledes at hendes Slægt, saafremt Boet skal opgøres efter 1909-Testamentet, kun vil faa ca. 55.000 Kr., hvorved i alt Fald Forudsætningerne for Uigenkaldelighed, hvis en saadan antoges at foreligge, afgørende er bristet.

Enkefru Tegner har utvivlsomt handlet i Overensstemmelse med Ægtefællernes fælles Forudsætninger, naar hun efterhaanden som hendes Formue svandt ind, successivt formindskede de Formueandele, der ved hendes Testamente af 1909 var tillagt Mandens Slægt og næsten 20 Aar efter 1909-Testamentets Oprettelse fandt at maatte udelukke denne fra Arv.

Særlig er bemærket, at Frøken Hedvig Tegner efter Grosserer Tegnens Testamente har modtaget 5000 Kr. som Legat efter ham, og at det strider mod almindelig Forstaaelse af Legatbestemmelser i Testamenter, om det Fru Vera Bay tillagte Legat uden udtrykkelig Bestemmelse skulde tilfalde hendes Livsarvinger, naar hun selv er død før Testatrix.

Retten finder nu, at der ikke efter Ordlyden af de af Ægtefællerne i 1909 oprettede Testamenter er truffet nogen dem begge forbindende Aftale om Uigenkaldelighed, og at der efter samtlige foreliggende Omstændigheder ikke findes Føje til at anse en saadan for stiltiende vedtaget. Enkefru Tegner har derfor været berettiget til at ændre sit Testamente som sket, i hvilken Henseende bemærkes, at det paa Skiftet efter hendes afdøde Mand passerede ikke ses at gøre nogen Forandring heri.

De Sagsøgte vil som Følge heraf være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Nr. 79/1939. Ejendomsaktieselskabet »Oxford« (David)

mod

Finansministeriet (Kammeradvokaten).

(Tilbagebetaling af et Merindkomstskattebeløb).

Dom afsagt af Københavns Byret den 12. Juli 1938 (15. Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ejendomsaktieselskabet »Oxford« i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Østre Landsrets Dom af 23. December 1938 (IV Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Appellanterne, Ejendomsaktieselskabet »Oxford«, til de Indstævnte, Finansministeriet, 100 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved Ansættelse af Selskabets Skat for Skatteaaret 1935/36 er der ved Beregningen af Indkomstens procentvise Forhold til Aktiekapitalen i Medfør af Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 1 foretaget en forholdsmæssig Forhøjelse af den i Perioden 15. August til 31. December 1934 indvundne Indtægt svarende til den resterende Del af Kalenderaaret, hvilket har medført en Forhøjelse af Skatteprocenten fra 7 pCt. til 12 pCt. af Indtægten. Det er derhos oplyst, at en tilsvarende Omregning finder Sted i Tilfælde, hvor en Skatteydere Selvangivelse i Anledning af Omlægning af Regnskabsaaret, jfr. Lovens § 9, kun omfatter en Del af Kalenderaaret.

Udtrykket »Merindtægten« i § 4 i Lov Nr. 126 af 7. Maj 1937 findes i det foreliggende Tilfælde at burde forstaaes som Forskellen mellem Selskabets Skatteindtægt i Skatteaaret 1937/38 og den tilsvarende Indtægt for hele Skatteaaret 1935/36 (Kalenderaaret 1934) beregnet — paa samme Maade som foran nævnt — ved forholdsmæssig Forhøjelse af det i den anførte Del af Kalenderaaret ifølge Selskabets Regnskab indtjente Beløb. Idet der under denne Forudsætning er Enighed om, at Appellanten i Medfør af nævnte Lov for Skatteaaret 1937/38 har betalt 960 Kr. for meget, vil Appellantens principale Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Finansministeriet, bør til Appellanten, Ejendomsaktieselskabet »Oxford«, betale 960 Kr. med Renter 6 pCt. aarlig fra den 1. September 1937 til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger for alle Retter 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Den 15. August 1934 blev Ejendomsaktieselskabet »Oxford«, hvis fuldt indbetalte Aktiekapital udgør 100.000 Kr. stiftet.

Selskabets skattepligtige Indkomst i Tiden 15. August 1934 til 31. December 1935 (Skatteaaret 1935/36) androg 5510 Kr. I Aaret 1935 (Skatteaaret 1936/37) var den tilsvarende Indkomst 5583 Kr.

I Aaret 1936 (Skatteaaret 1937/38) var den tilsvarende Indkomst 15.366 Kr.

For sidstnævnte Aar er Selskabet i Henhold til § 4 i Lov Nr. 126 af 7. Maj 1937 om overordentlig Indkomstskat til Staden*) paalignet Merindkomstskat med 16 pCt. af Differencen mellem den skattepligtige Indkomst i Aaret 1934 og Aaret 1936, nemlig 9856 Kr., forhøjet til 9900 Kr. = 1584 Kr., hvilket Beløb Selskabet har betalt under Forhold.

Det sagsøgende Selskab hævder, at det er med Urette, at der er benyttet denne Beregning af Merindkomstskatten, idet de gør gældende, at der ved Beregningen af Differencen mellem de 2 Aars skattepligtige Indkomst bør tages Hensyn til, at det første Aar kun omfatter 4½ Maaned. Sagsøgerne har anført, at en Indtægt af 5510 Kr. i 4½ Maaned svarer til en Indtægt paa 14.693 Kr. i et helt Aar, og at der, naar denne Indtægt lægges til Grund, kun kan regnes med en Merindtægt paa 673 Kr., hvilket vil medføre at der ikke burde være paalignet Sagsøgeren Merindkomstskat, men derimod Tillægsskat efter nævnte Lovs § 8, Nr. 2, jfr. § 10, med 6 pCt. af 10.400 Kr. = 624 Kr.

Sagsøgeren, Ejendomsaktieselskabet »Oxford« har under Hensyn til foranstaaende under nærværende Sag nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at tilbagebetale Selskabet Differencen mellem den betalte Merindkomstskat, 1584 Kr., og nævnte Tillægsskat, 624 Kr. = 960 Kr. med Renter 6 pCt. aarlig fra den 1. September 1937.

Subsidiært har Sagsøgeren nedlagt Paastand paa, at Merindkomstskatten efter nævnte Lovs § 5, 2. Stk., beregnes med 1248 Kr., saaledes at Sagsøgte bør tilbagebetale 336 Kr. med Renter som anført.

Finansministeriet har paastaaet sig frifundet, idet det gør gældende, at Skatteberegningen med Rette er foretaget som sket.

Efter Lovens § 4, Nr. 2, er det bl. a. en Betingelse for, at Selskabet skal svare Merindkomstskat, at dets skattepligtige Indkomst for Skatteaaret 1937/38 beregnet som Procent af Aktiekapitalen overstiger

*) jfr. Slutningsbemærkningen i Landsretsdommen.

den tilsvarende Procent for Skatteaaret 1935/36, hvilket svarer til Regnskabsaaret 1934.

For sidstnævnte Skatteaar er Indkomsten i Medfør af § 1, Nr. 3, i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten beregnet som 12—15 pCt. af Kapitalen, medens den for Skatteaaret 1937/38 er beregnet som 15—20 pCt. af Kapitalen.

Der er herefter ingen Tvivl om, at Betingelserne for Paaligningen af Merindkomstskat foreligger, hvilket heller ikke er bestridt af Sagsøgeren.

Spørgsmaalet bliver derfor alene, hvorledes Udtrykket »Merindtægten« i § 4, Stk. 1, hvoraf Skatten vil være at beregne, skal forstaas.

Til Belysning heraf skal anføres Lovens § 2:

»— — — Selskaber — — — skal for nævnte Skatteaar (Skatteaaret 1937/38) foruden den sædvanlige Indkomstskat udrede en Merindkomstskat til Staten af det Beløb, hvormed den skattepligtige Indkomst for dette Skatteaar overstiger Gennemsnittet af de tilsvarende Indkomster for Skatteaarene 1933/34, 1934/35 og 1935/36« og Lovens § 5, Stk. 1:

»Hvis — — — det skattepligtige Selskab kun har været medtaget ved Skatteansættelsen — — — for to af Skatteaarene — — — og har Ansættelse alene fundet Sted for et af Aarene, lægges Indkomsten for dette Skatteaar til Grund for Beregningen«, samt Lovens § 6:

»Ved skattepligtig Indkomst forstaas den Indkomst, hvortil vedkommende Selskab — i Henhold til Loven af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten endeligt er blevet ansat — — —«

Herefter findes Ordet »Merindtægten« i § 4 alene at kunne forstaas som Differencen mellem den skattepligtige Indkomst, hvortil Selskabet i Henhold til Loven af 10. April 1922 er ansat for Skatteaarene 1935/36 og 1937/38, d. v. s. mellem 5510 Kr. og 15.366 Kr.

Da den skete Skatteberegning herefter findes at være berettiget, vil Sagsøgte være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 15. Afdeling den 12. Juli 1938 og paastaas af Appellanterne Ejendomsaktieselskabet »Oxford«, der under 1. November 1938 har erholdt Justitsministeriets Tilladelse til Anke uanset Ankefristens Udløb, forandret i Overensstemmelse med deres for Underretten nedlagte Paastande, nemlig at de Indstævnte Finansministeriet tilpligtes at betale dem principalt 960 Kr., subsidiært 336 Kr. med nærmere angivne Renter.

De Indstævnte procederer til Stadfæstelse.

Appellanternes Paastande støtter sig i begge Tilfælde til den Omstændighed, at »Oxford« først er stiftet i 1934 og i dette Aar først er traadt i Virksomhed den 15. August 1934, saaledes at dette Regnskabsaar, der gaar til 31. December s. A., kun har været 4½ Maaned, og at derfor Indtægten for Aaret 1934 d. v. s. Skatteaaret 1935/36 ved Sammenligningen med Indtægten for Skatteaaret 1937/38 ikke kan regnes for et helt Aars Indtægt.

Den subsidiære Paastand støttes derfor paa, at der for »Oxford«s Vedkommende ikke findes noget Sammenligningsaar, hvorfor »Merindkomstskat« for Skatteaaret 1937/38 vil være at beregne efter § 5, 2. Stk., i Lov Nr. 126 af 7. Maj 1937 til 12 pCt. af 10.400 Kr. eller 1248 Kr., saaledes at Appellanterne har Krav paa Tilbagebetaling af 336 Kr.

Appellanternes principale Paastand om Tilbagebetaling af 960 Kr. fremkommer som i Dommen anført derved, at de for Sammenligningsaaret 1934 paa Grundlag af Skatteindtægten for $4\frac{1}{2}$ Maaned udregner, hvad Skatteindtægten for et helt Aar vilde være blevet, hvorved de henviser til, at Sammenligningen skal ske mellem Indkomsterne — Procenterne — for 1937/38 og de tilsvarende Indkomster — Procenter — for Sammenligningsaarene (her Sammenligningsaaret), og at Indtægten — Procenten — for $4\frac{1}{2}$ Maaned ikke i Relation til Indtægten — Procenten — for hele Aaret 1936 kan betegnes som »tilsvarende«. Heroverfor har de Indstævnte blandt andet anført, at det, der danner Sammenligningsgrundlaget alene er den for Aaret 1934 i sin Tid endeligt fastsatte Indtægt — Procent —, uden at det har nogensomhelst Betydning, om denne Indtægt er fremkommet i Løbet af kortere eller længere Tid af 1934.

Da der maa gives de Indstævnte Medhold heri, vil hverken Appellanternes principale Paastand eller deres subsidiære Paastand kunne tages til Følge, og Dommen vil derfor være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanterne at burde betale de Indstævnte med 100 Kr.

Det bemærkes, at der i Dommens Citater af Loven af 1937 ved en Fejl er anført »Staden« i Stedet for »Staten«.

Onsdag den 24. April.

Nr. 286/1939.

Rigsadvokaten

mod

Thorvald Elling Johansen (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Oktober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse.

Sø- og Handelsrettens Dom af 3. Oktober 1939: Tiltalte, Jernhandler Thorvald Elling Johansen, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 100 Kr., subsidiært hensættes i Hæfte i 6 Dage, samt betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er paaanket, dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog saaledes at Bøden bestemmes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden nedsættes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Steglich-Petersen 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af Københavns Politi af 29. Juli 1939 er Jernhandler Thorvald Elling Johansen sat under Tiltale for Overtrædelse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Oktober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse i følgende Anledning:

Tiltalte, der paa fornævnte Forretningssted*) driver Handel med brugte Genstande, har i Dagene den 23.—28. Juni d. A. købt og solgt tomme Flasker mærket med Ordene »Mælk-Fløde«.

Anmelderen er de Københavnske Mejeriers og Mælkeforsyningers Flaskeorganisation ved Overretssagfører Wm. Angelo. Strafforfølgning er begært af De danske Handelsforeningers Fællesorganisation.

Tiltalte har paastaaet Frifindelse.

Det er konstateret to Gange ved Køb i Tiltaltes Forretning, at hver Gang var af de indkøbte 5 Mælkeflasker 2 Flasker mærket »Mælk-Fløde«.

Tiltalte hævder, at han har været ukendt med de paagældende Lovbestemmelser, han oplyser iøvrigt, at han almindeligvis omsætter ca. 150 Mælkeflasker ugentlig, og disse Flasker bliver alle købt i Forretningen i Smaapartier af tilfældige Falbydere, nærmere af hvem kan han ikke oplyse. Hans faste Aftager af samtlige indkøbte Mælkeflasker er en Mand ved Navn Gustavsen, der har et Skylleri et Sted paa Nørrebro; han ved ikke nærmere hvor, idet Gustavsen selv en Gang om Ugen afhenter Flaskerne ved Tiltaltes Forretning, og Gustavsen har iøvrigt betinget sig, at Tiltalte ikke maa sælge til andre end ham, og han paastaar derfor, at Salget af de to Gange fem Mælkeflasker er et aldeles isoleret Tilfælde. Han vil, efter at være gjort bekendt med det rette Forhold med Hensyn til de mærkede Flasker, afholde sig fra at købe disse herefter.

Tiltalte vil for Overtrædelse af de nævnte Lovbestemmelser have at betale en Bøde til Statskassen, der kan ansættes til 100 Kr., subsidiært 6 Dages Hæfte, hvorhos Tiltalte vil have at betale Sagens Omkostninger.

*) Absalonsgade 38.

Nr. 42/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Christian Sørensen Brandt (Henriques),

der tiltales for Overtrædelse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Oktober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse.

Sø- og Handelsrettens Dom af 26. Januar 1940: Tiltalte, Handlende Jens Christian Sørensen Brandt, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 75 Kr., subsidiært hensættes i Hæfte i 4 Dage, samt betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog saaledes, at Bøden bestemmes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden nedsættes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Henriques 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 14. December 1939 fra Københavns Politi er Handlende Jens Christian Sørensen Brandt sat under Tiltale for Overtrædelse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Oktober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence.

Tiltalte, der paa sit Forretningssted, Jægersborggade 51, driver Handel med brugte Genstande, har siden ca. Marts Maaned 1939 købt og solgt tomme Flasker mærket med Ordene »Mælk-Fløde«.

Anmelderen er Københavnske Mejeriers og Mælkeforsynings Flaskeorganisation ved Overretssagfører Wm. Angelo. Begæring om Strafforfølgning er tiltraadt af De danske Handelsforeningers Fællesorganisation.

Tiltalte har paastaet Frifindelse.

Det er ved Køb i Tiltaltes Forretning i Oktober Maaned 1939 konstateret, at den ene af 5 købte ½-Liter Flasker var mærket med Ordene »Mælk-Fløde«.

Tiltalte erkender, at han i et Par Maaneder i 1939 har købt nogle faa Flasker, som var mærket paa den ommeldte Maade, men han vil, efter at han er blevet klar over dette Forhold, have afholdt sig fra at købe disse.

Iøvrigt oplyser han, at han har købt Flaskerne af tilfældige Falbydere, og at han har videresolgt dem til en Opkøber.

Da det af Tiltalte anførte ikke kan anses for tilstrækkelig Undskyldningsgrund for den begaaede Lovovertrædelse, idet det maa paa-hvile ham at holde sig underrettet om de for hans Virksomhed gæl-dende Bestemmelser, vil Tiltalte for Overtrædelse af de nævnte Lovbestemmelser have at betale en Bøde til Statskassen, stor 75 Kr., subsidiært 4 Dages Hæfte, hvorhos han vil have at betale Sagens Omkostninger.

Nr. 43/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Lars Poul Frederik Nielsen (Stig Rode),

der tiltales for Overtrædelse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Ok-tober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse.

Sø- og Handelsrettens Dom af 26. Januar 1940: Tiltalte, Handlende Lars Poul Frederik Nielsen, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 75 Kr., subsidiært hensættes i Hæfte i 4 Dage, samt betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog saaledes at Bøden bestemmes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden nedsættes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

I Salær for Højesteret tillægges der Høje-steretssagfører Rode 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 14. December 1939 fra Københavns Politi er Handlende Lars Poul Frederik Nielsen sat under Tiltale for Overtræ-

delse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Oktober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence.

Tiltalte, der paa sit Forretningssted, Slotsgade 38, Kld., driver Handel med brugte Genstande, har siden ca. Marts Maaned 1939 købt og solgt tomme Flasker med Ordene »Mælk-Fløde«.

Anmelderen er de Københavnske Mejeriers og Mælkeforsynings Flaskeorganisation ved Overretssagfører Wm. Angelo. Begæring om Straffeforfølgning er tiltraadt af De danske Handelsforeningers Fællesorganisation.

Tiltalte har paastaet Frifindelse.

Det er ved Politiets Eftersyn konstateret, at der den 25. November 1939 i Tiltaltes Forretning og paa hans Lager fandtes 9 $\frac{1}{4}$ -Liter Flasker og 28 $\frac{1}{2}$ -Liter Flasker, som var mærket »Mælk-Fløde«.

Tiltalte hævder, at han ikke har kendt de paagældende Bestemmelser. Han har nok lagt Mærke til, at der i Februar eller Marts Maaned 1939 er kommet Mælkeflasker, som er mærket paa bestemt Maade, men da han ikke var blevet underrettet om de nye Bestemmelser med Hensyn til Køb og Salg af Mælkeflasker, har han ikke tillagt det nogen Betydning og ikke næret Betænkelighed ved at købe de ommeldte Flasker. Iøvrigt oplyser han, at han har købt Mælkeflaskerne af Personer, som har indfundet sig i hans Forretning for at sælge dem, uden at han kender noget nærmere til disse. Han videre-sælger Flaskerne til forskellige mindre Mejerier og Mælkehandlere, som henvender sig til ham.

Da det af Tiltalte anførte ikke kan anses for tilstrækkelig Undskyldningsgrund for den begaaede Lovovertrædelse, idet det maa paa-hvile ham at holde sig underrettet om de for hans Virksomhed gæl-dende Bestemmelser, vil Tiltalte for Overtrædelse af de nævnte Lovbestemmelser have at betale en Bøde til Statskassen, stor 75 Kr., subsidiært 4 Dages Hæfte, hvorhos Tiltalte vil have at betale Sagens Omkostninger.

Nr. 45/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Svend Oskar Gustavsen (Trolle),

der tiltales for Overtrædelse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Oktober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse.

Sø- og Handelsrettens Dom af 26. Januar 1940: Tiltalte, Handlende Svend Oskar Gustavsen, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 75 Kr., subsidiært hensættes i Hæfte i 4 Dage, samt betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er paaanket, dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog saaledes at Bøden bestemmes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden nedsættes til 40 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 3 Dage.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Trolle 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 8. December er Handlende Svend Oskar Gustavsén sat under Tiltale for Overtrædelse af § 2 i Bekendtgørelse Nr. 304 af 4. Oktober 1938, jfr. Lov Nr. 165 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om uretmæssig Konkurrence.

Tiltalte, der fra sit Forretningssted, Jagtvej 9, Kld., driver Handel med Flasker, har i Tiden Marts—November 1939 købt og solgt tomme Flasker mærket med Ordene »Mælk-Fløde«.

Anmelderen er Københavnske Mejeriers og Mælkeforsynings Flåske-Organisation ved Højesteretssagfører Kjeld Rørdam. Begæring om Strafforfølgning er tiltraadt af De danske Handelsforeningers Fællesorganisation.

Tiltalte har paastaet Frifindelse.

Det er to Gange blevet konstateret, at Tiltalte har solgt et betydeligt Antal Flasker forsynet med Ordene »Mælk-Fløde«.

Tiltalte hævder, at han ikke kendte de paagældende Bestemmelser, og han har derfor ikke næret Betænkelighed ved at handle med mærkede Flasker; han oplyser, at han opkøber Mælkeflasker hos Jernhandlere og videresælger dem til Mejerier og Mælkeforhandlere. Han vil efter at være gjort bekendt med det rette Forhold med Hensyn til mærkede Flasker have afholdt sig fra at købe disse.

Da det af Tiltalte anførte ikke kan anses for tilstrækkelig Undskyldningsgrund for den begaaede Lovovertrædelse, idet det maa paahvile ham at holde sig underrettet om de for hans Virksomhed gældende Bestemmelser, vil Tiltalte for Overtrædelse af de nævnte Lovbestemmelser til Statskassen have at betale en Bøde, stor 75 Kr., subsidiært 4 Dages Hæfte, samt betale Sagens Omkostninger.

Nr. 312/1939. Entreprenør **J. P. Jarlstrup** (Selv)

m o d

Dansk Arbejdsgiverforening (Henriques).

(Erstatning for paastaet Hindring i at faa en Strejke afsluttet paa lempelig Maade).

Østre Landsrets Dom af 27. Oktober 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Dansk Arbejdsgiverforening, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Entreprenør J. P. Jarlstrup, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Entreprenør J. P. Jarlstrup, til Indstævnte Dansk Arbejdsgiverforening med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Entreprenør J. P. Jarlstrup, paastaet Sagsøgte, Dansk Arbejdsgiverforening, dømt til at betale ham en »passende Understøttelse og Erstatning efter Rettens Skøn« i Anledning af, at Arbejdsgiverforeningen under en overfor ham som Arbejdsgiver i Aaret 1932 iværksat Strejke skal have forhindret ham i at faa Strejken afsluttet paa en for ham forholdsvis lempelig Maade.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet Foreningen under foreløbig Procedure har gjort gældende, at det paastaaede Erstatningskrav er forældet ifølge § 1, Nr. 5, i Lov Nr. 274 af 22. December 1908 om Forældelse af visse Fordringer.

Under Sagen er det oplyst, at den omhandlede Strejke, der var rettet mod Sagsøgeren paa Grund af hans Optræden overfor de af ham beskæftigede Murersvende og Murerarbejdsmænd, paabegyndtes den 13. April 1932. Ved den faste Voldgiftsrets Kendelse af 16. Juni 1932 fastsloges det, at Strejken ikke kunde betragtes som ulovlig, og Spørgsmaalet om Spadserepenge blev henvist til faglig Voldgift; ved Opmands-

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 5

Torsdag den 25. April.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Appellantinden har den 2. Februar 1940 indgaaet Ægteskab med Indstævnte F₂.

I Erklæring af 24. November 1939 har Retslægeraadet udtalt, at det efter Resultatet af den antropologiske Undersøgelse maa anses for sandsynligst, at Indstævnte F₂ er Fader til det i Sagen omhandlede Barn, samt at et Barn af Udviklingsgrad som det omhandlede og født den 21. Juli 1931 kun i ca. 1 pCt. af Tilfældene vil kunne være avlet i Dagene 28.—30. September 1930.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde, idet de efter Dommen fremkomne Oplysninger ikke findes at kunne medføre andet Resultat.

Sagens Omkostninger for Højesteret stemmer disse Dommere for at ophæve.

Tre Dommere, der anser det for udelukket, at Appellantinden og Indstævnte F₁ har haft Samleje efter at sidstnævnte den 1. Oktober 1930 blev indlagt paa Kommunehospitalet finder det tilstrækkeligt godtgjort, at Indstævnte F₁ ikke er Fader til det i Sagen omhandlede Barn, og de stemmer i Henhold hertil for at tage Appellantindens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 150 Kr. og 7 Kr. 15 Øre og i Salær Højesteretssagfører Henriques 150 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Fru F₁*) og Sagsøgte 1), F₁ indgik den 2. Maj 1921 Ægteskab med hinanden. Ved Københavns Byrets 12. Afdelings Dom af 18. April 1931 separeredes Ægtefællerne i Medfær af Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 § 53, 2. Stk., bl. a. paa Vilkaar, at Forældremyndigheden over Fællesbørnene, B₁ og B₂, tilfaldt Manden. Ved kgl. Bevilling af 28. December 1932 meddeltes der Ægtefællerne Skilsmisse paa det ovennævnte for Separationen gældende Vilkaar med den Tilføjeelse, at det af Hustruen den 21. Juli 1931 fødte Barn, B₃ »til hvilket Barn Manden ifølge Ægtefællernes Forklaring ikke er Fader«, undergives Hustruens Forældremyndighed, uden at Manden svarer Bidrag til dets Underhold.

Sagsøgerinden, der bor sammen med Sagsøgte 2), F₂, medens hun før nedennævnte Hospitalsindlæggelse af Sagsøgte 1) samlevede med denne, søger efter meddelt fri Proces afgjort, hvem af de to Sagsøgte der maatte være Fader til det ovennævnte af Sagsøgerinden den 21. Juli 1931 fødte Barn.

Sagsøgte 1), hvem der ligeledes er meddelt fri Proces, paastaar det fastslaaet, at han ikke anses som Fader.

Sagsøgte 2) anser sig som Fader til Barnet.

En for Barnet under Sagen beskikket Værge, V, har bemærket, at efter hans Opfattelse er ikke Sagsøgte 1), men Sagsøgte 2) Fader til Barnet. Han kender dog intet til Parternes Forhold paa Barnets Avlingstid.

Ifølge Retslægeraadets Erklæring af 1. November 1938 kan Barnet være avlet i Tiden fra Slutningen af September 1930 til Slutningen af November 1930.

Efter foretaget Blodtypebestemmelse paa Blodprøver fra Parterne og Barnet er der, ifølge Universitetets retsmedicinske Instituts Erklæring af 9. December 1938, hverken efter AB₀-, MN- eller A₁A₂-Systemet noget til Hinder for de Sagsøgte Faderskab.

Ifølge en fremlagt Erklæring af 1. September 1938 fra Kommunehospitalet i København har Sagsøgte 1) henligget paa Kommunehospitalets 6. Afdeling fra 1. Oktober 1930 til 7. Januar 1931. Han overførtes derfra til St. Hans Hospital. Det hedder derhos i Erklæringen:

»— — — Da sagen har drejet sig om tilbageholdelse paa hospital mod hans Vilje, tør man nok i det hele anse det for usandsynligt, at han ikke skulde have været under konstant opsyn.«

Sagsøgerinden har forklaret, at hun ikke erindrer bestemt Dato for seneste Samleje med Sagsøgte 1) før Indlæggelsen paa Hospitalet, men hun mener, at det ikke har været den sidste Maaned forinden. Foreholdt et Notat i Sagsøgte 1)s Dagbog, hvorefter det maa antages, at hun har haft Samleje med Sagsøgte 1) den 24. September 1930, forklarede Sagsøgerinden, at det ikke lykkedes for ham at opnaa Samleje dengang. Med Sagsøgte 2) havde hun ikke Samleje før lige efter Sagsøgte 1)s Hospitalsindlæggelse. Da denne kom hjem fra St. Hans Hospital, havde hun forladt sit Hjem. Hun regner med, at Sagsøgte 2) er Fader til Barnet. Hun har ikke kendt andre Mænd end de Sagsøgte.

*) senere Fru F₂, jfr. Højesteretsdommen.

Sagsøgte 1) har forklaret, at hans Indlæggelse skete den 29. September 1930. Over en Maaned forinden havde han ikke haft Samleje med Hustruen. Foreholdt det ovennævnte Dagbogsnotat forklarede han, at Dagbogen betyder intet, den er skrevet paa en eneste Nat et Par Døgn før Indlæggelsen.

Sagsøgte 2) har forklaret, at han ikke længe efter Sagsøgte 1)s Hospitalsindlæggelse havde Samleje med Sagsøgerinden. Indenfor Avlingstiden kan han kun huske en eneste Gang at have haft Samleje med hende.

Det er om Sagsøgte 1) oplyst, at han forinden Ægteskabet med Sagsøgerinden havde været i et tidligere Ægteskab fra 1916—1920, i hvilket Ægteskab der var to Børn. Han er nu gift for tredje Gang og i dette Ægteskab er der tre Børn.

En fremlagt Erklæring af 9. Marts 1939 fra retsmedicinsk Institut angaaende antropologisk Undersøgelse har følgende »Resumé og konklusion:

Den foretagne antropologiske undersøgelse viser, at der kun er meget ringe umiddelbar lighed mellem barnet B_3 og moderen.

Ved detailundersøgelsen findes dog visse ensartede træk hos moder og barn (særlig forholdene ved øren og regnbuehinden).

Mellem B_3 og F_2 findes ret betydelig umiddelbar lighed, og ved detailundersøgelsen paavises, at det især er trækkene ved øjnene og næsen, der har ret stor lighed hos de to personer. Særlig bemærkes, at begge har ret stærkt brunt pigmenterede regnbuehinder, der ligeledes er af ret ensartet struktur.

Mellem B_3 og F_1 ses ingen umiddelbar lighed, og heller ikke ved detailundersøgelsen er der fundet fælles træk hos disse.

B_1 og B_2 , der efter det foreliggende maa betragtes som ægtefødte børn i det tidligere ægteskab mellem fru F_1 og F_1 , er ogsaa medinddraget under undersøgelsen.

Denne viser, at der er en del umiddelbar lighed mellem de to børn indbyrdes, medens der — bortset fra enkelte træk ved ørene — ikke findes nogen lighed mellem disse og B_3 .

Mellem de to førstnævnte børn B_1 og B_2 og moderen ses nogen lighed, særlig for B_1 's vedkommende. Dette viser sig ved detailundersøgelsen især at dreje sig om trækkene ved ørene, øjnene og visse træk ved næsen. Der er specielt ingen lighedspunkter mellem regnbuehinden hos de to børn og moderen.

Ved sammenligning mellem B_1 og B_2 og faderen, F_1 , findes ret betydelig umiddelbar lighed, en lighed, der ogsaa genfindes paa adskillige punkter ved detailundersøgelsen. Her skal bl. a. bemærkes den meget betydelige lighed, der findes saavel med hensyn til regnbuehindens farve (upigmenteret) og struktur hos disse personer.

Undersøgelsen af fingeraftrykene fra de forskellige personer har ikke givet noget brugbart resultat.

Forudsat at ingen andre end de to undersøgte mænd kan komme i betragtning som fader til barnet B_3 , skal Institutet udtale, at efter resultatet af den antropologiske undersøgelse maa det anses for sandsynligst, at F_2 er fader til dette barn.«

Idet den foreliggende Mulighed for Ægtemanden, Sagsøgte 1)s Faderskab ikke ved det iøvrigt foreliggende er saaledes afsvækket, at der ved Paakendelsen kan ses bort fra anførte Mulighed, vil Barnet herefter være at anse som ægtefødt.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der vil hos det Offentlige være at tillægge de for Sagsøgerinden og Sagsøgte 1) beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Fru E. Saunte og Overretssagfører Ove Frederiksen, hver især i Salær 100 Kr., førstnævnte tillige i Godtgørelse for hafte Udlæg 288 Kr. 80 Øre.

Nr. 51/1940. Bankdirektør **Niels List Christensen**, Fru **Inge Margrethe Christensen** og Bankkasserer **J. F. Riddermand Vi-landt** (Hvidt)

m o d

1) Ingenør **Jens Stürup** (Landsretssagfører Orla Munksgaard), 2) Skovrider **Thorkild Swane Wielandt** og 3) Kaptajn **Ejnar Violhoff Wielandt** (Nr. 2—3: Landsretssagfører Otto Pers).

Østre Landsrets Kendelse af 4. Marts 1940: Den nedlagte Paastand om Sagens Afvisning kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Af de i Kendelsen anførte Grunde tiltrædes det, at Sagen ikke omfattes af Bestemmelsen i Retsplejelovens § 240, og at Interessentskabet ikke kan siges at have noget Hovedforretnings-lokale i den Betydning, hvori dette Ord benyttes i Retspleje-lovens § 238.

Efter det foreliggende har Interessentskabet ikke for Tiden nogen lovlig Bestyrelse, og en Sag til Ophævelse af Samejet findes derfor i Medfør af Retsplejelovens § 245 at kunne anlægges ved enhver Ret, som for nogen af de sagsøgte Interes-senter er Hjemting. Idet Sagen herefter med Rette er indbragt for Østre Landsret, vil den paakærede Kendelse være at stad-fæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

I de paa en den 1. Maj 1925 afholdt Generalforsamling vedtagne »Love for Interessentskabet Tradsborg Skov« bestemmes bl. a.:

»1. Interessentskabet ejer Tradsborg Skov, som er beliggende i Ø. Vedsted og Sdr. Farup, syd for Ribe. — Skoven er fordelt paa

9 Parter. Selskabets Formaal er at dyrke Skoven førstmæssigt og at opnaa det størst mulige Udbytte af Ejendommen og den dermed forbundne Jagt.

2. Interessentskabets Anliggender varetages af en Bestyrelse paa 3 Medlemmer, som er Parthavere i Skoven og som vælges paa Generalforsamlingen. Bestyrelsen vælger selv sin Formand. — — — Hvert andet Aar udtræder et Medlem af Bestyrelsen — — — og der vælges da ved den ordinære Generalforsamling et nyt Medlem. Genvalg kan finde Sted. Ved Vakance supplerer Bestyrelsen sig selv. Valget forelægges den førstkommende Generalforsamling til Godkendelse. — — —

3. Hvert Aar sammenkalder Bestyrelsen en Generalforsamling.

6. Enhver Parthaver er berettiget til at afhænde sin Part i Skoven. Naar han mener at have faaet et tilfredsstillende Bud paa Parten, skal denne tilbydes enhver af de øvrige Parthavere til samme Pris. Hvis ingen af disse ønsker at købe den for den omhandlede Pris, staar det ham frit for at sælge sin Part til hvemsomhelst — — —.«

Interessenternes Andele repræsenteres ved Skøde paa en eller flere Niendedele af Skovejendommen, Matr. Nr. 261 af Sdr. Farup By, Vester Vedsted Sogn samt Matr. Nr. 1 k m. fl. Matr. Nr. af Øster Vedsted under Ribe Domkirkes Landsogn. Efter det oplyste var Andelene ved Begyndelsen af Aaret 1930 fordelt saaledes:

Fru Inge Margrethe Christensen, født Wielandt, $\frac{1}{9}$,

Bankdirektør Niels List Christensen $\frac{1}{9}$,

Bankkasserer J. F. Riddermand Vilandt $\frac{1}{9}$,

Enkefru N. Stürup $\frac{1}{9}$,

Befragter H. Chr. Wielandt $\frac{2}{9}$,

Skovrider Thorkild Swane Wielandt $\frac{1}{9}$ og

Kaptajn Einar Violhoff Wielandt $\frac{2}{9}$,

og Bestyrelsen bestod af Skovrider Wielandt som Formand, Kaptajn Wielandt og Befragter Wielandt.

Kort efter solgte Befragter Wielandt sine 2 Anparter til Ingeniør Jens Stürup og Fru Christensen og udtraadte af Bestyrelsen, som den 14. August 1930 supplerede sig med Ingeniør Stürup med Bemærkning, at denne Supplering i Henhold til Lovene skulde forelægges førstkommende Generalforsamling til Godkendelse. Da Skovrider Wielandt og Kaptajn Wielandt af en Skrivelse af 15. September 1930 fra de 5 andre Andelshavere, Bankdirektør Christensen, dennes Hustru Fru Christensen, Ingeniør Stürup, dennes Moder, Enkefru Stürup og Bankkasserer Vilandt, der indehavde 6 Anparter, forstod, at de havde Flertallet imod sig, meddelte de i Skrivelse af 23. September 1930 Ingeniør Stürup, at de nedlagde deres Mandater som Bestyrelsesmedlemmer. Interessentskabets Papirer blev overleveret Bankdirektør Christensen, og der har fra dette Tidspunkt ikke været afholdt Generalforsamling i Interessentskabet, idet en i Aaret 1930 paatænkt Generalforsamling ikke blev afholdt, og en i Aaret 1938 indkaldt blev udsat, fordi Skovrider Wielandt og Kaptajn Wielandt havde afhændet deres Andele paa en Maade, som nogle af de andre Andelshavere fandt stridende mod Lovenes § 6. Under en af Fru Christensen anlagt Sag mod Ingeniør Stürup, der

havde købt Skovrider Wielandts Andel, blev ved Vestre Landsrets Dom af 13. April 1939 denne Overdragelse kendt ugyldig. Da Skøderne paa Andelene var tinglyst, er der herefter følgende Forskel i Anpartsforholdet:

	Efter Tingbog.	Efter Dommen.
Fru Christensen	2/9	2/9
Bankdirektør Christensen	1/9	1/9
Ingeniør Jens Stürup	3/9	2/9
Fru Helga Stürup	2/9	—
Bankkasserer Vilandt	1/9	1/9
Skovrider Wielandt	—	1/9
Kaptajn Wielandt	—	2/9

hvorved bemærkes, at Ingeniør Stürup har arvet sin Moders Andel.

Under denne Sag har Ingeniør Stürup, der er bosiddende i Ribe, stævnet Bankdirektør Christensen og dennes Hustru, boende i Ribe, Bankkasserer Vilandt, ligeledes boende i Ribe, Skovrider Wielandt, boende i Maarum og Kaptajn Wielandt, boende her i Byen, med Paa-stand om, at det mellem Sagsøgeren og de Sagsøgte værende Sameje, bestaaende af Interessentskabet Tradsborg Plantage, ophæves.

De Sagsøgte, Direktør Christensen og Hustru samt Bankkasserer Vilandt, har paastaaet Sagen afvist, hvorefter dette Spørgsmaal er gjort til Genstand for særskilt Procedure og Paakendelse.

Sagsøgeren har protesteret imod, at Sagen afvises, og de to andre Sagsøgte har sluttet sig hertil.

Til Støtte for deres Afvisningspaastand har de nævnte 3 Sagsøgte principalt anført, at Sagen angaar Anpartsejeres Rettigheder over en fast Ejendom og derfor efter Retsplejelovens § 240 skal anlægges ved Retten for Ribe Købstad m. v., under hvilken Ejendommen er beliggende. Hvis dette ikke anerkendes, anser de Sagen for omfattet af Bestemmelserne i Retsplejelovens § 238, Stk. 2, hvorved Muligheden for at anvende Retsplejelovens § 245 er udelukket. Interessentskabets Hjemting, hvorved Sagen derefter skal anlægges, maa efter deres Mening ligeledes være Retten for Ribe Købstad m. v., eventuelt til Forberedelse af dens Behandling ved Vestre Landsret, da dels Plantagen, hvis Drift er Interessentskabets Hovedforretning, og dels Bankdirektør Christensens Bopæl, hvorfra dets Kontorforretninger udføres, er i denne Retskreds, hvorved de har henvist til, at det i et i Aaret 1930 udarbejdet Forslag til nye Love for Interessentskabet, som Sagsøgeren tiltraadte, er udtalt, at »Selskabets Hjemsted er Ribe«. De har videre anført, at Sagen i hvert Fald ikke kan anlægges ved Østre Landsret under Henvisning til, at det tidligere Bestyrelsesmedlem Kaptajn Wielandt bor i København, for det første fordi det efter Loven er en Betingelse for Sagens Behandling i en Retskreds, hvor et Bestyrelsesmedlem bor, at Hovedforretningslokalet forgæves er eftersøgt af Politiet, hvilket ikke er sket, og dernæst fordi Kaptajnen dels har nedlagt sit Bestyrelsesmandat, dels har solgt sin Andel, hvorved de har henvist til en Skrivelse af 20. Maj 1939 fra Sagsøgerens Sagfører til deres Sagfører, hvori den førstnævnte henleder den sidstnævntes »Opmærksomhed paa, at Jens Stürup er det eneste lovligt valgte Medlem af Bestyrelsen for

I/S Tradsborg Plantage«, og opfordrer »til fremtidigt at betragte ham som den egentlige Retsudøver vedrørende Plantagens Anliggender«.

Sagsøgeren har heroverfor anført, at Sagen ikke kan være omfattet af Retsplejelovens § 240, da den ikke har til Formaal at fastslaa noget om nogen Rettighed over en fast Ejendom, men skal afgøre det indbyrdes Forhold mellem Interessenter eller Andelshavere, hvorved det maa være uden Betydning, om Interesséfællesskabet omfatter en fast Ejendom eller ikke. Sagsøgeren er enig i, at Retsplejelovens § 238 maa være afgørende, men mener, at hverken Plantagen, hvor der udover Skoven og Jorden kun findes et mindre Hus, som udlejes til en Landarbejder, der efter særlig Aftale i hvert enkelt Tilfælde udfører Arbejde i Plantagen, eller Direktør Christensens Bopæl, hvor der uden Hjemmel træffes Dispositioner om at foretage eller undlade Foranstaltninger vedrørende Plantagen, kan betegnes som Interessentskabets Hoved-Forretningslokale, hvorved Sagsøgeren har oplyst, at Dispositioner vedrørende Plantagen, f. Eks. Salg af Træ, indtil 1930 er truffet paa den til enhver Tid værende Formands Bopæl, i Skovrider Wielandts Formandstid i Maarum, og at Interessentskabets Generalforsamlinger er afholdt efter Formandens Bestemmelse, dels i Ribe, dels i København. Naar Sagsøgeren saaledes ved, at Interessentskabet ikke har noget Hovedforretningslokale og ikke efter Vedtægterne kunde have oprettet noget saadant, kan der efter Sagsøgerens Mening ikke blive Spørgsmaal om at rette Henvendelse til Politiet for at erfare dette, saaledes at Sagen efter den nævnte Lovregel maa kunne behandles, hvor et af Bestyrelsens Medlemmer bor. Herved maa der regnes med de senest valgte Bestyrelsesmedlemmer, indtil der vælges nye, uanset om det paagældende Bestyrelsesmedlem overfor Interessentskabets Medlemmer har erklæret at nedlægge sit Mandat, idet et Bestyrelsesmedlem — eller flere — ikke ved saadan Meddelelse kan begrænse — eller maaske helt afskære — Retsforfølgning i Sager angaaende Interessentskabet. Sluttelig har Sagsøgeren bemærket, at naar Skovrider Wielandts Overdragelse af sin Andel ved Vestre Landsrets Dom af 13. April 1939 er kendt ugyldig, maa Skovrideren — og Kaptajn Wielandt — stadig betragtes som Medlemmer af Interessentskabet med samme Retsstilling som tidligere.

De Sagsøgte, Skovrider Wielandt og Kaptajn Wielandt, har sluttet sig til det af Sagsøgeren anførte.

Da denne Sag ikke tilsigter at afgøre Tvist om en Rettighed over en fast Ejendom, men en Uenighed indenfor et Interessentskab af Andelshavere om deres indbyrdes Stilling, findes den ikke at være omfattet af Bestemmelsen i Retsplejelovens § 240, men af Bestemmelsen i dens § 238.

Efter det oplyste findes det uden Betænkelighed at fastslaa, at det heromhandlede Interessentskab ikke har noget Hovedforretningslokale i den Betydning, hvori dette Ord maa antages benyttet i Retsplejelovens § 238, og at en Henvendelse til Politiet for at faa dette oplyst, vilde have været hensigtsløs. Naar Interessentskabet herefter har Hjemting, hvor et af Bestyrelsens Medlemmer bor, maa der ved en Værnetingsregel som denne ved Bestyrelsens Medlemmer forstaas dem, der er valgt til Bestyrelsen, indtil de ved nye Valg afløses af andre. Idet det

bemærkes, at den her i Byen boende Kaptajn Wielandt stadig maa betragtes som Medlem af Interessentskabet, findes Sagen efter Retsplejelovens § 238 at være retmæssig anlagt her ved Retten.

Mandag den 29. April.

Nr. 11/1939. Møllekompagniet **Cerena** A/S i Likvidation
(Bruun)

mod

Andelsselskabet **Roskildeegnens Foderstofforening** (Heilesen).

(Afkræftelse af Retshandel).

Østre Landsrets Dom af 16. December 1938 (VI Afd.): Sagsøgte, Andelsselskabet Roskildeegnens Foderstofforening, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne 200 Kr. til Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere tiltræder, at de mellem Appellanten og Indstævnte afsluttede Handler og i Henhold hertil skete Leveringer af de i Dommen angivne Grunde ikke kan anses som Betaling ved usædvanlige Betalingsmidler og vil herefter stadfæste Dommen og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste havde der, da Møllekompagniet Cerena den 12. Januar 1938 af Indstævnte købte det i Sagen nævnte Parti Byg, ikke siden 1930 bestaaet nogen Forretningsforbindelse mellem dem. Da Møllekompagniet havde erklæret sig ude af Stand til at betale det efter Forliget af 7. Marts 1938 den 20. s. M. forfaldne Afdrag af 3000 Kr., tilskrev Indstævntes Sagfører den 31. s. M. Kompagniet, at der — saafremt Restskylden i Henhold til Forliget ikke var indbetalt inden Kl. 12 den følgende Dag, den 1. April — inden Kl. 1 vilde blive indgivet Begæring om Fogedforretning, og at Henstand ikke under nogen Form vilde blive givet. — Efter Modtagelsen af dette Brev tog Kompagniets Direktør, Neumann, til Roskilde og tilbød Indstævnte at afvikle Skylden ved Levering af Varer, hvorefter de i Sagen omhandlede Leverancer af Mel og Bankebyg fandt Sted. Om Bankebyggen har Direktør Neumann bl. a. forklaret, at Leveringen efter Aftale skulde være sket meget hurtigere, og at han utallige Gange blev

rykket af Indstævntes Bestyrer, hvorhos Kompagniets Forretningsfører, Tranum, har forklaret, at Indstævntes Sagfører efter Melets Levering pressede paa for at faa yderligere Dækning, og at Aftale om Bankebyg derfor blev truffet.

Idet Møllekompagniets Leverancer, der maa antages at være sket alene for at skaffe Indstævnte Dækning for Tilgodehavendet efter Forliget, efter det foreliggende ikke kan betragtes som Led i en normal Samhandel mellem Sagens Parter, finder de nævnte Dommere, at Leverancerne — uanset at de angaar Varer, hvormed begge Parter drev Handel — maa anses som et efter disse Parters Stilling og indbyrdes Forhold usædvanligt Betalingsmiddel. — Herefter, og da det er ubestridt, at Møllekompagniet var insolvent, da de paagældende Dispositioner fandt Sted, samt da Indstævnte ikke findes at have afkræftet Formodningen om at have været vidende om Insolvensen, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, til Indstævnte, Andelsselskabet Roskildeegnens Foderstofforening, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 12. Januar 1938 solgte Andelsselskabet Roskildeegnens Foderstofforening til Møllekompagniet Cerena A/S et Parti Byg for 9500 Kr., netto kontant; da Betalingen ikke indgik, blev der — efter nogen Forhandling — den 7. Marts s. A. indgaaet et frivilligt Forlig, hvorved Aktieselskabet forpligtede sig til at betale det skyldige Beløb med 3000 Kr. den 13. s. M., 3000 Kr. den 20. s. M. og Resten den 1. April s. A. Det første Afdrag blev erlagt prompte, men da det andet forfaldt, erklærede Selskabet, at det ikke for Tiden saa sig i Stand til at betale det. Derimod foreslog det Andelsselskabet at købe nogle Varer; efter at Selskabet havde fremsendt Prøver og Tilbud, blev der den 21. April s. A. afsluttet en Handel om et Parti Mel, der leveredes den 23. s. M., den 5., 28. og 30. Maj, og den 13. Juni s. A. leveredes nogle Partier Bankebyg; men der er Uenighed om, hvorvidt Handlen om disse blev sluttet den 21. April eller senere. Den 16. Juni traadte Aktieselskabet i Likvidation.

Under Anbringende af, at disse Vareleverancer er afkræftelige i Henhold til Konkurslovens § 20, har Sagsøgerne, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, under denne ved Retten for Roskilde Købstad

m. v. forberedte Sag paastaet Sagsøgte, Andelsselskabet Roskildeegnens Foderstofforening, dømt til at betale Købesummerne for disse Leverancer, ialt 2720 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 11. Juli 1938.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og gør til Støtte herfor gældende, at de paagældende Handler er afsluttede den 21. April, altsaa forud for 8 Ugers Fristen; det er in confesso, at den første Handel er afsluttet den nævnte Dag, men der er ikke tilvejebragt Klarhed over, naar de andre er afsluttede.

Det findes imidlertid ufnødent at gaa nærmere ind paa dette Punkt, idet det er givet, at de omhandlede Partier alle er leverede indenfor 8 Ugers Fristen, og dette maa være afgørende for denne Bestemmelses Anvendelighed.

Sagsøgte har endvidere benægtet, at der foreligger Betaling med usædvanlige Betalingsmidler; de paagældende Varer har været behandlede i Sagsøgernes Mølle, det er Varer, som begge Parter driver Handel med; det er endvidere oplyst, at Sagsøgte havde solgt de omhandlede Partier, før der blev sluttet med Sagsøgerne. Grosserer-Societetets Komité har i Responsum af 16. September 1938 udtalt, at det ikke er usædvanligt, at en Mølleri-Virksomhed betaler en større eller mindre Del af sin Skyld til en Foderstofforening ved at levere Varer, bestaaende af saadanne Produkter, som Mølleri-Virksomheden har behandlet.

Efter alt det foreliggende maa der gives Sagsøgte Medhold i, at der ikke foreligger Betaling med usædvanlige Betalingsmidler, og Sagsøgte vil herefter være at frifinde, uden at det findes nødvendigt at gaa ind paa, hvad Sagsøgte iøvrigt har anført til Støtte for sin Paastand.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte 200 Kr.

Nr. 12/1939. Møllekompagniet **Cerena** A/S i Likvidation
(Bruun)

m o d

Firma **Nielsen & Smith** (Gorrissen).

(Afkraftelse af Retshandel).

Sø- og Handelsrettens Dom af 15. November 1938: De Sagsøgte, Firma Nielsen & Smith, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, til Indstævnte, Firma Nielsen & Smith, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. Juni 1938 traadte Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation med en Likvidator valgt af Generalforsamlingen og en Likvidator udnævnt af Handelsministeren. Ifølge den derefter udarbejdede Status er der et Underskud i Boet af ca. Kr. 213.500 udover Aktiekapitalen, stor Kr. 100.000, og der kan kun paaregnes en Dividende paa ca. 5 pCt. til de uprivilegerede Kreditorer.

Under nærværende Sag anfører Sagsøgerne, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, nu at det ved en Gennemgang af Møllekompagniets Regnskaber har vist sig, at de Sagsøgte, Firma Nielsen & Smith, der er Fordringshavere i Likvidationsboet for et Beløb af ca. 3000 Kr., desuden i de sidste 8 Uger før Likvidationens endelige Vedtagelse, nemlig den 6. Maj 1938, af Møllekompagniet har faaet leveret 47.957 kg Jordnødkager til en Pris af Kr. 5970,65 hvoraf de Sagsøgte straks indbetalte paa Cerenas Varelaans-Konto i Landmandsbanken — 4545,71

hvorimod Restbeløbet Kr. 1424,94 blev benyttet til Dækning af Møllekompagniets Akcept pr. 4. Maj 1938 Kr. 1424,94.

Idet Sagsøgerne derhos hævder, at de Sagsøgte har været klar over, at Møllekompagniet var insolvent, og at det drejer sig om en Betaling af den ommeldte Veksel med usædvanlige Betalingsmidler, paastaar de i Medfør af Konkurslovens § 20 — subsidiært Lovens § 24 — jfr. Aktieselskabslovens § 65, 4. Stk., den ommeldte Vareleverance afkræftet og Sagsøgte tilpligtet at betale det nævnte Beløb af Kr. 1424,94 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 11. Juli 1938.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de herved særlig gør gældende, at den ommeldte Disposition fra Møllekompagniets Side var et fuldstændig normalt Køb, saaledes at der ikke kan være Tale om, at der her skulde foreligge en »Betaling«, endsige Betaling med »usædvanlige

Betalingsmidler«. Endelig benægter de Sagsøgte med Bestemthed at have været vidende om Møllekompagniets Insolvens.

Under Domsforhandlingen er Forklaring afgivet af den tidligere Direktør i Møllekompagniet, Hr. Johan Neumann, og af Grosserer Feodor Nielsen, som er Medindehaver af det sagsøgte Firma.

Efter de saaledes afgivne Forklaringer og de iøvrigt foreliggende Oplysninger er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

Møllekompagniet og de Sagsøgte havde i adskillige Aar staaet i fast Forretningsforbindelse med saavel Køb som Salg fra begge Sider. I Begyndelsen af Aaret 1938 solgte de Sagsøgte nogle Varer til Møllekompagniet, som udstedte Veksler for Købesummen. Vekselbeløbet, ialt ca. 4000 Kr., skulde egentlig være betalt den 1. April 1938, men de Sagsøgte indgik i Begyndelsen af April Maaned paa at modtage tre nye Veksler fra Møllekompagniet, henholdsvis pr. 4. Maj, 4. Juni og 4. Juli 1938. Vekslen pr. 4. Maj lød paa Kr. 1424,94. Den 3. Maj blev der gennem Mægler afsluttet en Forretning, hvorved de Sagsøgte afkøbte Møllekompagniet ca. 48.000 kg portugisiske Jordnødkager for en Pris af Kr. 5970,65, at overtage den 15. s. M. og at betale netto Cassa mod Udleveringsseddel. I Skrivelse af 6. Maj 1938 fra de Sagsøgte til Møllekompagniet hedder det bl. a.:

»Vi henholder til forskellige Samtaler i Dag angaaende Deres Accept, som laa for sidste Dag, og Betaling til Landmandsbanken af de i Gaar af Dem købte portugisiske Jordnødkager.

Ifølge Deres Anmodning gik vi ind paa at betalé Beløbet for Kagerne straks imod at fradrage Beløbet for Accepten, og vi har betalt i Dag til Landmandsbanken Kr. 4545,71.«

Grosserer Feodor Nielsen og Direktør Neumann har under deres Forklaringer bekræftet, at det var Direktør Neumann, som af Hensyn til den pr. 4. Maj 1938 forfaldne Veksel tog Initiativet til, at Datoen for Leveringen og Betalingen af det ved Sluttedlen af 3. Maj 1938 solgte Parti Jordnødkager ændredes fra den 15. Maj 1938 til den 6. s. M., men Direktør Neumanns Forklaring gaar derhos ud paa, at han ikke, da den paagældende Handel afsluttedes, havde Tanke paa den ommeldte Veksel.

Grosserer Feodor Nielsen har endvidere forklaret, at vedkommende Mægler flere Gange, før den paagældende Handel kom i Stand, havde forhandlet med ham angaaende de Sagsøgtes Køb af Jordnødkager, en Vare som de Sagsøgte ogsaa tidligere havde købt af Møllekompagniet og havde Interesse i at faa til Anvendelse i den af dem drevne Virksomhed. Grosserer Nielsen har bestemt benægtet, at de Sagsøgtes Køb den 3. Maj 1938 af det ommeldte Parti Jordnødkager skulde staa i nogen Forbindelse med den pr. 4. s. M. forfaldne Veksel.

Det er ubestridt under Sagen, at Møllekompagniet, da den omtvistede Disposition fandt Sted, var insolvent; men efter alt foreliggende, derunder særlig hvad der er oplyst om den mellem Møllekompagniet og de Sagsøgte bestaaende Forretningsforbindelse og de Sagsøgtes Køb ved samme Tid af lignende Varer andetsteds, maa Retten give de Sagsøgte Medhold i, at den ommeldte Vareleverance, der tilmed omfattede et ca. 4 Gange saa stort Kvantum som nødvendigt til Dækning af den oftnævnte Veksel, ikke kan opfattes som Betaling af Gæld,

men maa anses for reelt Salg, der ikke indeholder en Begunstigelse af en Kreditor fra Møllekompagniets Side. De Sagsøgte Paastand om Frifindelse vil derfor allerede af den Grund være at tage til Følge, uden at det er nødvendigt for Retten at komme ind paa det af de Sagsøgte iøvrigt til Støtte for deres Paastand anførte.

Sagsøgerne findes derhos at burde betale de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Nr. 13/1939. Møllekompagniet **Cerena** A/S i Likvidation
(Bruun)

m o d

Firma **Holger Matthiessen** (Gamborg).

(Afkræftelse af Retshandel).

Sø- og Handelsrettens Dom af 15. November 1938: Sagsøgte, Firma Holger Matthiessen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt den subsidiære Paastand, at Indstævnte dømmes til at betale 1939 Kr. 34 Øre med Renter, der har Hensyn til de den 13.—14. Juni 1938 skete Leveringer.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, til Indstævnte, Firma Holger Matthiessen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. Juni 1938 traadte Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation med en Likvidator valgt af Generalforsamlingen og en Likvidator udnævnt af Handelsministeren. Ifølge den derefter udarbejdede Status er der et Underskud i Boet af ca. Kr. 213.500 udover Aktiekapitalen, stor Kr. 100.000, og der kan kun paaregnes en Dividende paa 5 pCt. til de uprivilegerede Kreditorer.

Under nærværende Sag anfører Sagsøgerne, Møllekompagniet Cerena A/S i Likvidation, at Sagsøgte, Firma Holger Matthiessen, der ikke nu er Fordringshaver i Likvidationsboet, i de sidste 8 Uger før Likvidationens endelige Vedtagelse af Møllekompagniet til Afskrivning paa sit Tilgodehavende har modtaget Varer for Kr. 5869,23, der er leveret saaledes:

Den 27. April 1938	Majsskraa	Kr. 435,00
- - - - -	Kløvermel	— 514,00
- - - - -	—	— 205,60
- 30. April	Majsskraa	— 299,25
- 5. Maj	—	— 425,00
- 7. —	—	— 436,13
- 11. —	—	— 403,75
- 16. —	Lucernefodermel	— 169,45
- 17. —	—	— 186,80
- 20. —	—	— 371,61
- 28. —	Byggryn	— 58,25
- 31. —	Kløvermel	— 283,80
- 31. —	Lucernefodermel	— 141,25
- 13. Juni	Bygfodermel	— 283,50
- 14. —	Kløvermel	— 805,84
- 14. —	Melassefoder	— 850,00
			<hr/> Kr. 5869,23 <hr/>

Idet Sagsøgerne derhos hævder, at Sagsøgte har været klar over Møllekompagniets Insolvens, og at det her drejer sig om Betaling med usædvanlige Betalingsmidler, paastaar de under Henviſning til Konkurslovens § 20 — subsidiært Lovens § 24 — jfr. Aktieselskabslovens § 65, 4. Stk., de nævnte Vareleverancer afkræftet og Sagsøgte tilpligtet at betale det nævnte Beløb af Kr. 5869,23 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 11. Juli 1938.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han herved særlig bestrider at have været vidende om Møllekompagniets Insolvens, og at de ommeldte Dispositioner kan betegnes som Betaling med usædvanlige Betalingsmidler.

Efter de foreliggende Oplysninger, derunder særlig de Forklaringer, som under Domsforhandlingen er afgivet af den tidligere Direktør i Møllekompagniet, Hr. Johan Neumann, og af Indehaveren af det sagsøgte Firma, Grosserer Holger Matthiessen, er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

Der har bestaaet en mangeaarig fast Forretningsforbindelse mellem Møllekompagniet og Sagsøgte med saavel Køb som Salg fra begge Sider. Med Hensyn særlig til de ommeldte Leveringer af Majsskraa fra Møllekompagniet til Sagsøgte var Forholdet det, at Møllekompagniet, ved Køb af Majs hos Sagsøgte, var berettiget og forpligtet til at levere denne det fra Varen hidrørende Affaldsprodukt (Majsskraa).

De i den foranstaaende Opstilling under 27. April og 31. Maj 1938 anførte Kvantum Kløvermel til et samlet Beløb af Kr. 1003,40 er leveret i Henhold til Faktura af 9. April s. A., udstedt af Møllekompagniet til Sagsøgte angaaende 50 Tons Kløvermel til en Pris af 2000 Kr., hvilket Parti Sagsøgte oprindeligt havde solgt til Møllekompagniet, men som Sagsøgte tog tilbage efter Anmodning fra Møllekompagniet, der ikke havde Plads til Partiet. Den anden Halvdel, 25 Tons, af det i Fakturaen ommeldte Parti, var straks blevet leveret til Sagsøgte.

De øvrige af de i den ommeldte Opstilling anførte Leverancer er sket i Henhold til telefonisk Aftale mellem Møllekompagniet og Sagsøgte.

Fra Marts 1938 havde Møllekompagniet Vanskeligheder med at indfri sine Vekselforpligtelser overfor Sagsøgte, og den 9. Juni 1938 lod denne en af Møllekompagniets Veksler paa 2000 Kr. protestere. I et Brev af samme Dato fra Sagsøgte til Direktør Neumann hedder det bl. a.:

»— — — Jeg forsikrer, at jeg har været tvungen til at lade Vexlen protestere, hvilket jeg forøvrigt har meddelt Dig for 16 Dage siden. Du har utallige Gange lovet mig, at jeg skulde faa Varer for Beløbet, men Gang paa Gang er Løfterne ikke indfrie.

Som ovenfor nævnt er jeg af min Bank tvungen til at handle som Tilfældet er, idet jeg har forpligtet mig overfor Banken til at bringe min Konto ned med ca. 150.000,00 Kr. inden 1. Juli. Du vil sikkert kunne se, hvor vanskeligt det er for mig at opfylde mine Forpligtelser, og naar ens bedste Venner svigter, skal det naturligvis ikke hjælpe.

— — —

Jeg har Ordre til at gaa hurtigt og haardt frein, men jeg ønsker naturligvis ikke at skade saavel Din Forretning, som Din Familie og Dig selv, derfor henstiller jeg til Dig at sætte Dig i Forbindelse med mig endnu i Dag, saaledes at vi kan faa en Ordning paa Spørgsmaalet.«

Det er ubestridt under Sagen, at Møllekompagniet, da de ommeldte Vareleverancer fandt Sted, var insolvent. Retten maa imidlertid, efter hvad der er oplyst om den mellem Møllekompagniet og Sagsøgte bestaaende Forretningsforbindelse nære Betænkelse ved at statuere, at de ommeldte Vareleverancer, selv de under 13. og 14. Juni 1938 skete, bør opfattes som Betaling af Gæld med usædvanlige Betalingsmidler. Herefter og da der ikke af Sagsøgerne er anført noget nærmere til Støtte for, at Betingelserne for Afkræftelse i Henhold til Konkurslovens § 24 om Begunstigelse af en enkelt Kreditor paa de andres Bekostning er til Stede, vil Sagsøgtens Paastand om Frifindelse være at tage til Følge, uden at det er nødvendigt for Retten at komme ind paa det af Sagsøgte iøvrigt til Støtte for sin Paastand anførte.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale Sagsøgte med 300 Kr.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 6

Mandag den 29. April.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Grosserer Oscar Sophus Borch, hvem der er meddelt fri Proces, de Sagsøgte, A/S Hellerup Dampvaskeri, dømt til fra og med den 1. September 1937 at udbetale ham en Pension, stor 600 Kr. maanedlig, og har til Støtte for sin Paa-stand anført bl. a. følgende:

Han, der er født den 13. Februar 1866, var i 1929 Direktør og Bestyrelsesmedlem i det sagsøgte Aktieselskab. Den 12. December 1929 tilskrev han Bestyrelsen saaledes:

»Bestyrelsen for A/S Hellerup Dampvaskeri anmodes herved om af Hensyn til mit vaklende Helbred, fra D. D. at bevilge mig Ferie med fuld Fritagelse for ethvert Arbejde ved Vaskeriets Drift, idet jeg dog forbeholder mig — — — Ret til fra 1. Januar at trække 600 Kr. pr. Maaned, hvoraf Kr. 200.— udbetales mig personlig og 400.— til min Hustru.

Skulde Forholdene medføre, at min Hustru og jeg ophører med at føre fælles Husholdning, udbetales da Kr. 300,— til mig og Kr. 300,— til min Hustru. — — —

Endelig anmoder jeg om, at ovennævnte Ferie, dersom jeg maatte ønske det, maa overgaa til Pensionering med samme aarlige Ydelse som Pension fra A/S Hellerup Dampvaskeri til mig og min Hustru — — —.«

Paa dette Brev svarede Aktieselskabet den 13. s. M., at man bevilgede ham den ønskede Ferie, og at Bestyrelsen var enig med ham om alle øvrige i hans Skrivelse indeholdte Punkter, »som vi derfor paa A/S Hellerup Dampvaskeris Vegne accepterer uden Forbehold«.

Paa et Bestyrelsesmøde i Aktieselskabet den 11. Maj 1932 vedtoges det mod Sagsøgerens Protest, at han skulde fratræde som Bestyrelsesmedlem, men paa et den 17. Maj 1932 afholdt Bestyrelsesmøde nedlagde Sagsøgeren sit Mandat som Bestyrelsesmedlem.

Efter at hans Hustru Fru Karen Borch var afgaaet ved Døden den 17. August 1937, meddelte han i Brev af 1. September 1937 Selskabet, at han forventede fra 1. September 1937 og fremtidig indtil sin Død at faa udbetalt 600 Kr. pr. Maaned, »saaledes som jeg har forbeholdt i mit Brev til Bestyrelsen af 12. December 1929 og som Bestyrelsen har accepteret uden Forbehold i Brev af 13. December 1929 — — —«. I Skrivelser af 10. September og 1. November 1937 svarede Selskabet

bl. a., at man ikke kunde efterkomme hans Andragende om efter Fru Karen Borchs Død at faa udbetalt den hende tillagte Pension.

Da Selskabet siden har fastholdt dette Standpunkt, og da han hævder, at Pensionen paa 600 Kr. aarligt ved de foranmeldte Skrivelser er tillagt ham, har han under denne ved Stævning af 10. Januar 1939 anlagte Sag nedlagt Paastand som ovenfor nævnt.

De Sagsøgte procederer principalt til Frifindelse, subsidiært paa-
staar de kun at være pligtige til som hidtil at udbetale ham 300 Kr.
om Maaneden.

Til Støtte for den principale Paastand har de Sagsøgte anført, at det af Dokumenterne af 12. December og 13. December 1929 fremgik, at Sagsøgeren forpligtede sig til for Fremtiden hverken direkte eller indirekte at blande sig i Aktieselskabets Ledelse eller Drift, men at Sagsøgeren groveligt har misligholdt denne Forpligtelse, hvis Overholdelse var en Betingelse for den trufne Ordning, bl. a. ved uberettiget at overdrage til en Tredjemand de ham »tilhørende« Sønner Felix Borch i Haandpant givne Aktier i Selskabet, nemlig 50.000 Kr. almindelige Aktier og 15.000 Kr. Præferenceaktier, hvorefter Transporthaveren ved Stævning af 1. Juli 1937 til Landsretten — Sag Nr. IV 240/1937 — anlagde Sag mod Fru Karen Borch til mod Betaling af 32.073 Kr. 64 Øre at udlevere ham de nævnte Aktier.

Sagen, der efter Fru Borchs Død gik over paa hendes Dødsbo, resulterede i en Dom afsagt den 17. December 1937, hvorved Fru Borchs Dødsbo kendtes pligtig til mod Betaling af 48.862 Kr. 69 Øre med Renter at udlevere Transporthaveren 10.000 Kr. Interimsbeviser til almindelige Aktier og 3000 Kr. Interimsbeviser til Præferenceaktier i Aktieselskabet. Skønt denne Sag havde til Formaal helt at forandre Forholdene i Aktieselskabet og saaledes har medført, at Sagsøgeren har forbrudt enhver Ret efter Aftalen i December 1929, har Sagsøgeren dog stadig faaet udbetalt et Beløb hver Maaned, fordi hans Sønner, der nu ejer deres Moders Aktier, ikke har villet lade deres Fader være uden Underhold.

Blandt andet under Hensyn til de paa forskellig Vis ret udviklede Forhold med Hensyn til Aktierne i Aktieselskabet, finder Retten det ikke godtgjort, at Sagsøgeren ved sin nævnte Handlemaade har optraadt paa en saadan Maade overfor Aktieselskabet, at hans Ret efter Dokumenterne af 12. og 13. December 1929 kan anses forbrudt, og der vil herefter ikke kunne gives de Sagsøgte Medhold i deres Frifindelsespaastand.

Til Støtte for deres subsidiære Paastand har de Sagsøgte anført bl. a. følgende:

Aktieselskabet blev i sin Tid (1911) startet derved, at Fru Karen Borch af sine Særmidler udredede den væsentligste Del af Aktiekapitalen, ligesom hun ogsaa senere ved Udvidelser af Aktiekapitalen af sine Særmidler anbragte ret betydelige Beløb i nye Aktier. Endelig har hun og gennem hende hendes Søn Felix Borch i ugunstige Tider indskudt betydelig Kapital i Selskabet ved Laan til dette. Der var i Aktieselskabet betydelig Misfornøjelse med Sagsøgerens Ledelse, og Aktieselskabet stod i 1929 overfor et Sammenbrud paa Grund af Sagsøgerens ufor-

svarlige Administration. En Betingelse for, at der fra anden Side kunde ydes økonomisk Støtte til Aktieselskabet, var, at Sagsøgeren skulde trække sig tilbage fra Ledelsen. Sagsøgeren gik altsaa ikke frivilligt, men ifølge et tvingende Paalæg, og naar hans Fratræden fik den Form som sket i Skrivelse af 12. December 1929 med den allerede Dagen efter følgende Akceptskrivelse fra Selskabet, var det, fordi det hele var ordnet i Forvejen, og fordi man af Familiehensyn udadtil vilde lade Sagsøgeren gaa med Honnør. Sagsøgeren havde ingen statutmæssig Ret til Pension; det, der blev ydet, var en Understøttelse, og denne Understøttelse skulde vel at mærke — under Hensyn til de paagældendes Kendskab til Sagsøgeren — i »Feretiden« udbetales til Sagsøgeren med 200 Kr. og til hans Hustru med 400 Kr. Da der allerede den Gang var Sandsynlighed for, at Sagsøgeren og hans Hustru vilde ophøre med deres Samliv, bestemtes, at der i saa Fald skulde udbetales 300 Kr. til Sagsøgeren og 300 Kr. til hans Hustru. Efter Ferietiden skulde Ydelsen 600 Kr. overgaa til Pensionering til ham og hans Hustru. Der har saaledes aldrig været tillagt Sagsøgeren mere i »Pension« end 300 Kr.; de 300 Kr., Hustruen skulde have udbetalt, var en direkte »Pension« til hende.

Paa et den 2. December 1932 afholdt Bestyrelsesmøde forelaa en Henvendelse fra Sagsøgeren om at faa sine økonomiske Forhold overfor Selskabet fikseret paa en bestemt Maade i Anledning af en eventuel Separation, men Bestyrelsen ønskede ikke at drøfte dette Spørgsmaal, idet Aftalerne mellem Selskabet og Sagsøgeren var fikserede, og idet eventuelle Aftaler mellem ham og hans Hustru var Bestyrelsen uvedkommende.

Ved Københavns Byrets Dom af 17. Marts 1933 blev Sagsøgeren og hans Hustru separerede, saaledes at ingen af Parterne skulde bidrage til den andens Underhold. Denne Bestemmelse maa ogsaa anses som en Erkendelse af, at hver af Ægtefællerne havde »sin Pension«.

Naar det paa Generalforsamlingen den 19. December 1933 blev vedtaget »at yde Fru Karen Borch Kr. 300,— pr. Maaned som »Gage i Egenskab af Selskabets Tilsynshavende« og samtidig vedtoges »at nedsætte Hr. Oscar Borchs Pension til 3600 Kr. aarlig«, er dette kun en uheldig Formulering, og der kan, naar henses til Sagens øvrige Oplysninger, ikke af denne Bemærkning udledes, at Sagsøgeren havde en Pension af 600 Kr. om Maaneden. Fru Borch var som Ejer af samtlige Aktier med Undtagelse af en mindre Post eneraadig med Hensyn til, paa hvilke Vilkaar Sagsøgeren skulde afskediges, og hun bestemte, da en Ophævelse af Ægteskabet kunde forudses, med det samme, hvorledes »Pensionsbeløbet« skulde fordeles i dette Tilfælde.

Under de foreliggende Omstændigheder finder Retten det ikke godtgjort, at Sagsøgeren har Ret til hos de Sagsøgte at erholde udbetalt mere end 300 Kr. pr. Maaned fra den 1. September 1937.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører Aage Ørum, i Salær hos det Offentlige 150 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

Dissens:

Den naturligste Forstaaelse af den ved Skrivelserne af 12. og 13. December 1929 truffne Aftale er efter min Opfattelse, at der tillægges Sagsøgeren som hidtidig Direktør i Aktieselskabet en livsvarig Pension paa 600 Kr. mdl., hvoraf en nærmere angiven Del dog skulde udbetales Hustruen. Saafremt det — i Modsætning til, hvad der ved Pensionering er det almindelige — havde været Mening, at Pensionen ved Hustruens Død skulde nedsættes, burde dette have faaet Udtryk i Aftalen. Denne Forstaaelse stemmer ogsaa bedst med den i Votum nævnte Vedtagelse paa Generalforsamlingen den 19. December 1933, medens det i Sagen iøvrigt oplyste ikke skønnes afgørende at tale herimod.

Herefter vilde jeg tage Sagsøgerens Paastand til Følge og paalægge de Sagsøgte at betale Sagens Omkostninger efter Reglerne for beneficerede Sager.

Tirsdag den 30. April.

Nr. 291/1939. Gaardejer **David Theodor Rasmussen** (Rode)
m o d

Fru **Hansine Kristine Jensen**, født Rasmussen, og Fru **Marie Kirstine Pedersen**, født Rasmussen (Ahnfelt-Rønne efter Ordre).

(Omstødelse af Gavedisposition).

Østre Landsrets Dom af 6. November 1939 (VI Afd.): Det omhandlede den 19. Februar 1938 daterede Skøde vedrørende Ejendommen Matr. Nr. 20 m. fl. af Klusetgaard i Lumby Sogn bør være ugyldigt. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Appellantens Fader, fhv. Gaardejer Rasmus Rasmussen, i Erklæring af 5. April 1940 udtalt, at det skyldtes gebyrmæssige Grunde, at Købesummen blev sat til 25.000 Kr., og at Værdien af den Appellanten tillagte Gave er 4560 Kr., nemlig Forskellen mellem den i Testamentet fastsatte Værdi af 18.000 Kr. og de Ejendommen paahvilende Behæftelser, der rigtigt opgjort andrager 13.440 Kr., samt at Beløbet 4560 Kr. vil være at afkorte i Appellantens Arv.

For Højesteret har Appellanten næst at henvise til denne Erklæring gjort gældende, at hans Fader ikke ved det under Sammenkomsten i Slutningen af 1934 passerede har afskaaret sig fra i levende Live at overdrage ham Gaarden som sket, og

at Sagen er for sent anlagt, da i hvert Fald den i Lov Nr. 120 af 20. April 1926 § 6 fastsatte Frist af et Aar er oversiddet.

Idet der findes at maatte gives Appellanten Medhold i det af ham saaledes anbragte, vil hans Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Gaardejer David Theodor Rasmussen, bør for Tiltale af de Indstævnte, Fru Hansine Kristine Jensen, født Rasmussen, og Fru Marie Kirstine Pedersen, født Rasmussen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte, een for begge og begge for een, til Appellanten inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse med 500 Kr.

I Salær og Udlæg for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne 200 Kr. og 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 1. November 1934 oprettede Gaardejer Rasmus Rasmussen og Hustru Hansine Petrine, f. Rasmussen, et fælles Testamente, hvori det hedder:

»Den længstlevende af os skal efter den førstafdødes Død beholde den os tilhørende Ejendom Matr. Nr. 20 m. fl. af Kluset, Lumby Sogn, med al dens Besætning og Inventarium uden nogen som helst Undtagelse. Ved Skiftet mellem den længstlevende af os og vore 3 Børn: David Theodor Rasmussen, Hansine Kristine Jensen, født Rasmussen, og Marie Kirstine Petersen, født Rasmussen, bliver Gaarden at ansætte til en Værdi af Kr. 18.000 er Atten Tusinde Kroner, og den Kapital, der kan tilkomme vore Børn i Fædrene- eller Mødrenearv, at bestemme i Overensstemmelse hermed, alt saaledes som Arveforordningens § 26 hjemler os Ret til. Efter den Længstlevendes Død er det vort Ønske, at vor nævnte Søn David Theodor Rasmussen skal arve Gaarden med Besætning, Inventar m. v. til den fastsatte Værdi af 18.000 Kr.

Vore nævnte Døtre har hver modtaget 6000 Kr., hvilke Beløb skal regnes dem som Forskud paa Arv.

Hvad vi iøvrigt maatte efterlade os af Penge, Pengeværdier, Indbo o. lign. skal efter den længstlevendes Død deles lige mellem vore 3 Børn.«

En Gang i Efteraaret s. A. — formentlig Mortensaften — blev der hos Testatorerne afholdt en Sammenkomst, hvori alle tre Børn og disses Ægtefæller var til Stede. Gaardejer Rasmussen foreviste Testamentet, som blev oplæst af en af Svigersønnerne, Arbejdsmand Jens P. Peder-

sen, hvorefter Gaardejer Rasmussen spurgte, om nogen af dem havde noget mod Testamentet at indvende, hvilket ikke var Tilfældet. Den 28. Oktober 1937 afgik Fru Hansine Petrine Rasmussen ved Døden, hvorefter Gaardejer Rasmussen overtog Boet til Hensiddende i uskiftet Bo. Ved endeligt Skøde af 19. Februar 1938, tinglyst 25. s. M., overdrog Gaardejer Rasmussen den Boet tilhørende Ejendom til Sønnen David Theodor Rasmussen for en Købesum af 25.000 Kr., der skulde berigtiges saaledes:

1. Køberen overtog den i Ejendommen indestaaende Prioritet 6.000 Kr.
 2. yder Sælgeren en nærmere bestemt Aftægt kapitaliseret til 8.470 —
 3. Resten 10.530 —
- ydes Køberen som en Gave. Overtagelsen skulde ske den 1. April 1938.

Under denne ved Stævning af 30. Marts 1939 anlagte, ved Retten for Bogense Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgerinderne, Fru Hansine Kristine Jensen og Fru Marie Kirstine Pedersen, paastaaet det ovennævnte Skøde kendt ugyldigt og den deri indeholdte Gave omstødt samt Sagsøgte, Gaardejer David Theodor Rasmussen, dømt til at taale, at Fællesboet efter hans afdøde Moder og efterlevende Fader tages under Skiftebehandling, saaledes at den nævnte Ejendom m. m. indtages under Skiftet. Under 30. Marts 1939 har Sagsøgerinderne endvidere indgivet Begæring til Skifteretten om Skifte af nævnte Fællesbo. Under Sagen er der denuntieret lis for ovennævnte Gaardejer Rasmus Rasmussen.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og gør til Støtte herfor gældende, dels at de i Lov Nr. 120 af 20. April 1926 § 6 fastsatte Frister for Sagsanlæg er oversiddet, dels at der ikke foreligger nogen Gave, der staar i Misforhold til Boets Midler; den førstnævnte Indsigelse er i Medfør af Retsplejelovens § 346,2 og § 286,3 særskilt forhandlet.

Sagsøgte anfører, at Sagsøgerinderne var blevet bekendt med Overdragelsen paa et saadant Tidspunkt, at den i § 6 nævnte 3 Maaneders Frist langt er overskredet, og at ihvertfald Aarsfristen er overskredet, idet Dispositionen maa siges at være »fuldbyrdet« ved Skødets Tinglysning den 25. Februar 1938, medens Stævning først er udtaget den 30. Marts 1939.

Sagsøgerinderne gør heroverfor gældende, at der ved Sammenkomsten i Efteraaret 1934 er afsluttet en Overenskomst mellem alle vedkommende — en Slags Arvepagt — der udelukker enhver anden Disposition over Ejendommen til Fordel for Sagsøgte.

Retten maa mene, at Spørgsmaalet ikke kan afgøres efter Lov af 20. April 1926 § 6, men maa give Sagsøgerinderne Medhold i det under Domsforhandlingen fremførte Synspunkt, at Gaardejer Rasmus Rasmussen ved under den nævnte Sammenkomst at forelægge Testamentet for Børnene og opnaa deres Godkendelse heraf, har afskaaret sig fra at foretage en anden Disposition over Ejendommen til Fordel for Sagsøgte, og at denne ligeledes maa være bundet ved den med de andre Børn afsluttede Overenskomst. For dette Resultat taler ogsaa Forordning af 22. November 1837 § 3. Det omhandlede Skøde vil derfor være at kende ugyldigt.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

O n s d a g d e n 1. M a j.

Nr. 114/1939. Grosserer **Georg E. Arends** (Selv)

m o d

Lyngby Maskinsnedkeri A/S og Murermester **Th. Hansen**
(Svane).

(Betaling af Restbeløb for Opførelse af en Villa).

Østre Landsrets Dom af 16. Februar 1939 (IV Afd.): Den ovennævnte Arrestforretning bør som lovlig gjort og forfulgt ved Magt at stande, i Henseende til Hovedstol dog kun i Forhold til 2990 Kr. 23 Øre. Sagsøgte, Grosserer Georg E. Arends, bør til Sagsøgerne, Lyngby Maskinsnedkeri A/S og Murermester Th. Hansen, betale 2990 Kr. 23 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 13. September 1938, til Betaling sker, og i Arrest- og Sagsomkostninger 400 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at der er tilkendt de Indstævnte et Beløb af 2990 Kr. 23 Øre, og at Arrestforretningen er stadfæstet for dette Beløbs Vedkommende. Det bemærkes dog herved, at Appellanten efter Dommens Afsigelse har betalt en Del af det de Indstævnte tilkendte Beløb, men at endelig Opgørelse herover ikke foreligger.

For Højesteret har Appellanten yderligere gjort gældende, at de Indstævnte, der i Henhold til Entreprisekontrakt af 5. Januar 1938 mellem Arends og Hansen, med senere Transport til Aktieselskabet, for et Beløb paa 2900 Kr. af Entreprisetilgodehavendet havde Haandpant i et Pantebrev paa 3000 Kr. i en ubebygget Grund i Virum, ved Tvangsauktion den 18. August 1939 over denne Grund, hvorved Aktieselskabet fik Hammerslag for et Bud paa 500 Kr. og Omkostninger, faktisk er blevet fyldestgjort for hele deres Panteret, jfr. Rpl. § 578, Stk. 2.

De Indstævnte bestrider dette, idet de dog erkender deres Pligt til i Overensstemmelse med nævnte Bestemmelse at afregne et eventuelt Overskud og har herom fremsat et nærmere formuleret Tilbud.

Efter de Højesteret forelagte Oplysninger om Værdien af Grunden, der endnu er usolgt, findes det ikke nu at kunne fastslaaes, at det i nævnte Bestemmelse omtalte Misforhold foreligger. Herved bemærkes, at der ikke kan tages Stilling til Enkelthederne i de Indstævntes fornævnte Tilbud, herunder Berettigelsen af de krævede Omkostninger.

Dommen vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Georg E. Arends, til de Indstævnte, Lyngby Maskinsnedkeri A/S og Murermester Th. Hansen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerne, Lyngby Maskinsnedkeri A/S og Murermester Th. Hansen, ifølge den endelige Paastand Sagsøgte, Grosserer Georg E. Arends, dømt til Betaling af 2990 Kr. 23 Øre, som han skal skylde Sagsøgerne med 2523 Kr. til Rest paa Entreprenesum ifølge Kontrakt af 5. Januar 1938 vedrørende Opførelse af en Villa for Sagsøgte, Kollemosevej 53, og med 467 Kr. 23 Øre for Ekstraarbejder sammesteds, med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 13. September 1938, hvorhos en den 6. September 1938 hos Sagsøgte for Hovedstol 3369 Kr. 32 Øre samt Arrestomkostninger 63 Kr. m. v. af Københavns Amts nordre Birks Fogedret foretaget Arrestforretning paastaas stadfæstet.

Sagsøgte paastaar Frifindelse mod Betaling af 2123 Kr.

Der er mellem Parterne Enighed om, at Restentreprenesummen udgør ovennævnte 2523 Kr. Efter Sagsøgernes Begæring har der været optaget Syn og Skøn paa Grundlag af hvilket Sagsøgernes endelige Paastand er nedlagt.

Mellem Parterne foreligger følgende Uoverensstemmelser:

1) Sagsøgte paastaar i fornævnte 2523 Kr. fradraget et Beløb af 400 Kr., som Sagsøgte er dømt til at betale Sagsøgeren Hansens Underentreprenør Tømrermester Jørgensen. Om dette Krav — Kr. 400 Forandring ifølge Ingeniørkontorets Forlangende — udtaler Skønsmanden, at det ikke kan have nogen Forbindelse med en Paategning af 12. Januar 1938 paa Bygningstegningen, hvorefter de af Ingeniørkontoret den 11. Januar 1938 forlangte Rettelser skulde betales af Entreprenøren, hvilket efter Skønsmandens Formening har Hensyn til et andet under Skønsforretningen behandlet Spørgsmaal. Arbejdet maa efter det oplyste anses bestilt af Sagsøgte hos Jørgensen. I Overensstemmelse med Skønnet og det iøvrigt foreliggende — derunder at Tegningen ikke har været fuldt oplysende — findes Arbejdet ikke at burde henføres under den Sagsøgeren Hansen paahvilende Entreprise.

2) Udført og leveret en 9 m lang Støberørs Vandledning fra Vejen ind til Huset, hvorfor der kræves Ekstrabetaling af 140 Kr. Da dette Arbejde ifølge Skønnet normalt udføres af Vandværkerne, maatte Sagsøgeren Hansen efter Omstændighederne ved sit Tilbuds Afgivelse have Føje til ikke at regne med saadan Udgift, hvorfor hans Krav om Ekstrabetaling vil være at tage til Følge.

3) »Røret og pudset« 50 m Bjælker i Kælderen, hvorfor kræves ekstra 75 Kr. Dette Arbejde maa efter Skønnet ifølge Beskrivelsen, der intet nævner om Pudsning af Bjælker, anses som Ekstraarbejde.

4) Støbt og afpudset et Trappetrin ved Havetrappe, samt: støbt og afpudset tre Trappetrin paa Terrassen, hvorfor kræves ekstra henholdsvis 20 Kr. og 30 Kr. Skønsmanden har — paa Grundlag af Sagsøgtes Forhold — erklæret disse Arbejder for ekstra, og har fastholdt dette, gjort bekendt med Sagsøgtes Modbemærkninger. Disse Beløb vil heretter være at tillægge Sagsøgerne.

5) Grønne Fuger i Badeværelset, hvorfor kræves ekstra 10 Kr. Det er ikke nævnt i Beskrivelsen, at Fugerne skal være grønne, og det hævdes fra Sagsøgeren Hansens Side, at grønne Fuger er bestilt af Sagsøgte. Ifølge Sagsøgtes Standpunkt skal Farven være godkendt af ham med Forbehold mod Ekstrabetaling. Ifølge Skønnet maa Ekstra-kravet godkendes.

6) Sagsøgeren Hansen har betalt for Attester til Lyngby-Taarbæk Kommune 128 Kr. 23 Øre, som kræves godtgjort hos Sagsøgte. Det maa ifølge en fremlagt Skrivelse fra Københavns Handelsbank antages, at en i Kontrakten indeholdt Passus: »til Bygningsattest« paa Foranledning af Banken, som Betingelse for Udbetaling af sidste Byggeslaansrate, er krævet ændret til: »med Bygningsattest« o: at saadan Attest maatte foreligge forinden nævnte Udbetaling.

Herefter og paa Grundlag af Skønnet vil der være at give dette Refusionskrav Medhold.

7) Koksplader i otte Brystninger, hvorfor kræves ekstra 64 Kr. Dette er udført udover, hvad Beskrivelsen kræver, og maa ifølge Skønnet anses for Ekstraarbejde.

Som Følge af det anførte vil der i det hele være at give Dom efter Sagsøgernes endelige Paastand, forsaavidt angaar Arresten dog saaledes, at denne i Henseende til Hovedstol kun vil være at stadfæste i Forhold til 2990 Kr. 23 Øre.

I Arrest- og Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerne 400 Kr.

F r e d a g d e n 3. M a j .

Nr. 253/1939. **Framlev o. fl. Herreders Elektricitetsværk**
(Landsretssagfører Bierfreund)

m o d

Maskinmester Aage Valdemar Kjær (Ahnfelt-Rønne).

(Erstatning for Skade ved Ulykkestilfælde).

Vestre Landsrets Dom af 4. Oktober 1939 (IV Afd.): De Sagsøgte, Framlev o. fl. Herreders Elektricitetsværk, bør til Sagsøgeren, Maskinmester Aage Valdemar Kjær, betale 8580 Kr. 56 Øre tilligemed

Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. Marts 1939, indtil Betaling sker, hvilket Beløb med Renter som nævnt indbetales til Direktoratet for Ulykkesforsikringen. Til det Offentlige betaler de Sagsøgte — dog kun i Forhold til en Sagsgenstand af 8580 Kr. 56 Øre — de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt der ikke havde været meddelt Sagsøgeren fri Proces, samt til de for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse og ved Landsretten beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Kier og Fuldmægtig, cand. jur. Løber i Salær henholdsvis 225 Kr. og 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 106 Kr. 60 Øre og 30 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret er det ikke bestridt, at Hammeren var defekt og at der er udvist Forsømmelighed af den i Smedeværkstedet ansatte Smed A. P. Andersen.

Otte Dommere finder, at den udviste Forsømmelse under Hensyn til Smed Andersens Stilling som Arbejdsfælle til Indstævnte ikke kan begrunde nogen Erstatningspligt for Appellanten.

Da der ikke iøvrigt skønnes at være udvist uforsvarligt Forhold, vil disse Dommere frifinde Appellanten og ophæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Tre Dommere bemærker: Hammerens uforsvarlige Tilstand har efter det oplyste i en lang Aarrække givet sig Udslag, der ogsaa er blevet iagttaget af Virksomhedens Smed, uden at Faren er blevet erkendt eller afhjulpet. Et saadant Forhold har det ikke paahvilet Indstævnte, hvem et efter det bemærkede farligt Arbejde lejlighedsvis er blevet paalagt, at være opmærksom paa, hvorimod det efter sin Art maa falde Virksomheden til Last. I Henhold hertil stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Framlev o. fl. Herreders Elektricitetsværk, bør for Tiltale af Indstævnte, Maskinmester Aage Valdemar Kjær, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg 200 Kr. og 15 Kr., der ligesom de ved Dommen tillagte Salærer og Godtgørelser for Udlæg udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Maskinmester Aage Valdemar Kjær, Galten, der er født den 18. November 1904 og siden 1. April 1934 har været ansat som Undermaskinmester hos de Sagsøgte, Framlev o. fl. Herreders Elektricitetsværk, Galten, fik under sin Tjeneste paa Værkets Maskinafdeling den 5. August 1937 om Eftermiddagen af 1. Maskinmester C. P. Andersen Ordre til at smede en Topnøgle. Efter at Sagsøgeren i den Anledning i den til Værkets Ledningsafdeling hørende Smedie havde opstukket det Staalmateriale, som han skulde anvende, i den ene Ende, gik han tilbage til Maskinafdelingen og borede et Hul i den opstukne Ende. Han gik derpaa igen over i Smedien, hvor der da ikke var andre til Stede, og opvarmede Staalet til almindelig Smedevarme (glødende), hvorefter han drev en sekskantet Prop i Hullet og begyndte at slaa Staalet sammen om Proppen for derved at lave et sekskantet Hul. Staalstangen, der var ca. 66 cm lang, laa under Arbejdets Udførelse paa en Ambolt, og til Arbejdet anvendte Sagsøgeren Smediens eneste Haandhammer, der vejede ca. 2 kg. Under Arbejdet sprang en Staal-splint op i Sagsøgerens højre Øje, og efter at Sagsøgeren i den Anledning var blevet tilset af Læge Christensen, Galten, blev han samme Dag indlagt paa Øjenlæge J. Nielsens Klinik i Aarhus, hvor Splinten straks blev fjernet. Under Opholdet paa Klinikken, der varede til den 4. September 1937, opstod der en Betændelse i det beskadigede Øje, som i den Anledning blev fjernet ved en den 25. August 1937 foretaget Operation og erstattet med et Glasøje. Den 16. September 1937 genoptag Sagsøgeren sit Arbejde hos de Sagsøgte, idet han dog paa Grund af Tabet af det ene Øje ikke mere var i Stand til at udføre Skruestik- eller Drejearbejde. Direktoratet for Ulykkesforsikringen har den 30. August 1938 truffet den Afgørelse, at Sagsøgerens Erhvervsevne som Følge af Ulykkestilfældet maa anses forringet med 30 pCt. og har samtidig ansat den Sagsøgeren efter Ulykkesforsikringsloven tilkommende Invaliditets-erstatning til 3772 Kr., hvilket Beløb er blevet udbetalt Sagsøgeren af Nordisk Ulykkesforsikrings-Aktieselskab af 1898, i hvilket Selskab de Sagsøgte har tegnet lovpligtig Ulykkesforsikring.

Under nærværende Sag, til hvis Anlæg Direktoratet for Ulykkesforsikringsloven har meddelt Tilladelse, har Sagsøgeren gjort gældende, at den paagældende Staal-splint efter det foreliggende, særlig nogle af Statsprøveanstalten foretagne Undersøgelser, maa antages at hidrøre fra Hammerhovedet, der ikke var i forsvarlig Stand, og at de Sagsøgte, der maa være ansvarlige for, at det paa Værket værende til Brug for Personalet bestemte Værktøj er i en saadan Tilstand, at det ikke er farligt at bruge, enten efter den almindelige Erstatningsregel eller efter D. L. 3—19—2 maa være pligtige at erstatte den ham ved Ulykken forvoldte Skade, som han har opgjort til ialt 16.580 Kr. 36 Øre, hvilket Beløb han derfor har paastaet de Sagsøgte tilpligtet at betale ham tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. Marts 1939, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte herfor har de i første Række anført, at Ulykken, selv om der maatte kunne gaas ud fra, at Splinten er sprunget af Hammerhovedet under Sagsøgerens Benyttelse af Hammeren, maa betragtes som hænde-

lig, idet det er ganske almindeligt, at der ved Benyttelse af Hamre springer Splinter af. Selv om det imidlertid maatte antages, at Ulykken skyldes, at Hammeren har været i defekt Tilstand, kan der dog — efter hvad de Sagsøgte videre har anført — ikke paahvile dem noget Ansvar efter almindelige Erstatningsregler, idet det ikke er muligt for Selskabets Ledelse selv at føre Tilsyn med det paa Værket benyttede Værktøjs Tilstand, og idet der aldrig af de paa Værket beskæftigede Folk, særlig heller ikke af den der ansatte Smed A. P. Andersen, er blevet klaget over, at Hammeren, der er blevet benyttet daglig i over 20 Aar, ikke var i forsvarlig Stand. Idet derhos det Ansvar, som i Medfør af D.L. 3—19—2 maatte kunne paahvile de Sagsøgte for Fejl fra deres Folks Side i det foreliggende Tilfælde, hvor tilskadekomne er en af de Sagsøgte egne Folk, maa anses udtømt ved den af dem tegnede lovpligtige Ulykkesforsikring, mangler der efter de Sagsøgte Formening i det hele Grundlag for det rejste Krav.

Statsprøveanstalten, der efter Ulykken har haft den paagældende Hammer til Undersøgelse, har i en Erklæring af 25. November 1938 bl. a. udtalt:

»Ved en Haardhedsbestemmelse foretaget paa selve Hammerbanen fandtes denne at have en meget varierende Haardhed, idet der paa Midten af Banen fandtes større og mindre Partier, hvor Staalet ikke var ordentlig hærdet. Ved Randen af Hammerbanen og paa de Steder paa Midten af Banen, hvor Staalet var helt hærdet, fandtes et Haardhedstal paa gennemsnitlig 606 Brinell, medens Haardhedstallet paa de blødere Partier kun var gennemsnitlig 365 Brinell.

Ved en mikroskopisk Undersøgelse fandtes Hammeren at være fremstillet af 0,80 pCt. Kulstofstaal med en passende finkornet og homogen perlitisk Struktur. Paa selve Banen og ca. 20 mm ned paa Siderne var Hammeren hærdet indtil en Dybde af gennemsnitlig ca. 5 mm, idet Strukturen her bestod af en noget grov Martensit med pletvis forekommende Troostit, der viser, at Staalet er hærdet ved en lidt for høj Temperatur, og at denne ikke har været ensartet over hele Hammerbanen, hvad der ogsaa fremgaar af de vekslende Haardhedstal. Paa flere Steder kunde der i Staalet paavises smaa Revner, der udgik fra Overfladen af Hammerbanen.

I Betragtning af, at Hammeren er hærdet ved en noget for høj Temperatur, hvad der forøger Staalets Skørhed, og at Strukturen som Følge af en uensartet Hærdetemperatur ikke er homogen i den hærdede Skal paa Hammerbanen, hvad der fremkalder ekstra Spændinger i Materialet, vil man ved Brug af Hammeren til Smedning altid være udsat for, at der springer Splinter af Staalet, hvilket ifølge Politirapporten ogsaa gentagne Gange er blevet bemærket.

Det maa derfor efter Statsprøveanstaltens Mening anses for mindre forsvarligt at have Hammeren liggende til Brug i en Smedie — — —.« Statsprøveanstalten har senere paa Begæring af Sagsøgeren foretaget en Undersøgelse af, hvorvidt Staalsplinten kan tænkes at hidrøre fra Hammeren eller Topnøglen. Det hedder herom i en Erklæring af 24. April 1939 fra Anstalten:

»Da Undersøgelserne — — — viser, at den indsendte Staalsplint

praktisk talt har samme Struktur som Kanten af den hærdede Hammerbane, hvoraf der efter Udseendet at dømme tidligere er sprængt Smaastykker, og at Topnøglen bestaar af udglødet, ikke hærdet Staal, kan Staalsplinten saaledes godt stamme fra den indsendte Hammer, hvorimod det er udelukket, at den hidrører fra Topnøglen — — —.«

Smedemester R. R. Madsen, Svenstrup, der har faaet Hammeren forevist, har i Tilslutning til en af ham afgivet Erklæring som Vidne udtalt, at han kunde se paa Hammeren, at den var hærdet for haardt, at han aldrig vilde have brugt en Hammer, der saa saaledes ud, og at han undrer sig over, at det ikke paa Værkstedet er blevet opdaget, hvorledes Hammeren var, og at det var uforsvarligt at bruge den. Smedemester E. Thomsen, Galten, der ligeledes har faaet Hammeren forevist, har i en af ham som Vidne vedstaaet Erklæring bl. a. udtalt, at Hammeren er uegnet til Brug i den Tilstand, hvori den er, da den er for haard, og at Hammeren efter hans Mening burde kasseres. De Sagsøgte Driftsleder H. C. Petersen, Galten, har forklaret, at han aldrig har undersøgt Hammeren, før Ulykken skete, og at han, der aldrig selv har brugt den, ikke har haft noget at gøre med at undersøge den, naar der ikke blev klaget over den, og det er der ikke blevet gjort fra nogen Side, ej heller af dem, der er henvist til at bruge Hammeren, navnlig Smeden. Hammeren har vistnok været brugt i ca. 20 Aar, og den praktiske Ordning paa Værket er den, at de, der skal bruge Værktøjet, maa gøre opmærksom paa Mangler ved det. 1. Maskinmester, fornævnte C. P. Andersen, har forklaret, at han mener, at Hammeren er blevet brugt i de 23 Aar, i hvilke han har været Maskinmester paa Værket, og at han selv sikkert har brugt den mangfoldige Gange i disse Aar, uden at skænke det en Tanke, at der skulde være noget i Vejen med Hammeren, ligesom han aldrig har set Splinter ryge af den. Endvidere har han udtalt, at der ikke fra anden Side er blevet klaget til ham over Hammeren, og at han regner med, at det Værktøj, der findes i Smedien, er i Orden, og at han ikke anstiller Undersøgelse om Værktøjets nærmere Tilstand. Fornævnte Smed A. P. Andersen har forklaret, at han har været ansat paa Værket i ca. 20 Aar og gennem alle disse Aar mangfoldige Gange brugte Hammeren, og at han godt har lagt Mærke til, at der var gaaet Stumper og Splinter af Hammeren, men ikke har tænkt videre herover, ligesom han aldrig har tænkt over, at det skulde være farligt at bruge Hammeren.

Sagsøgeren har bl. a. forklaret, at Splinten ikke kan stamme fra Ambolten, som han rensede, inden han benyttede den og ogsaa under Smedningen. Han havde kun enkelte Gange tidligere vel 2 à 3 Gange benyttet Hammeren, som han ikke undersøgte paa Ulykkesdagen forinden Brugen; først senere har han set, at det var en ældre Hammer med en noget defekt Bane.

Teknologisk Instituts Smede- og Maskinafdeling, der har faaet forelagt 2 Dele af Hammeren samt Staalsplinten, har i Skrivelse af 14. September 1939 bl. a. udtalt:

»— — — En praktisk Bedømmelse foretaget af vor Smedekonsulent har givet til Resultat, at en Hammer med en saa skamferet Bane som den undersøgte paa de fleste Smedeværksteder ikke vil anses for tjenlig til

Amboltarbejde. I Almindelighed vil man enten gløde Hammeren ud, rette den af paa Banen og derefter hærde den igen eller ogsaa lade den overgaa til Brug ved forekommende andre Arbejder, hvor Hammeren ikke bruges ved Ambolt.«

I Skrivelsen hedder det endvidere:

— — — »1. Hammeren adskiller sig i det ydre fra almindelige Staalhamre ved at være i en saa daarlig Stand, at en Smedesvend i de fleste Tilfælde vil undgaa at bruge den til Amboltarbejde, da han har Erfaring for, at der kan springe Splinter og Smaastykker af en saa skaaret Hammer.

2. En Maskinarbejder, der ikke har Erfaring som Grovsmed, vil ofte være ukendt med eller uopmærksom paa, at Hammerens Tilstand medfører en særlig Fare for, at der ved almindelig Brug kan springe Splinter og Smaastykker af. — — —«

Ved de foreliggende Oplysninger, særlig Erklæringerne fra Statsprøveanstalten og Teknologisk Institut, maa det anses godtgjort, at Staalsplinten hidrører fra den af Sagsøgeren benyttede Hammer, og at Grunden til, at Splinten under Sagsøgerens Arbejde ved Ambolten er sprunget af Hammeren, maa søges i, at denne som Følge af en fejlagtig Fremgangsmaade ved Forarbejdningen af den og Slid har været i en meget defekt Tilstand. Idet det findes at maatte paahvile det sagsøgte Selskab ved Anordning af Tilsyn gennem den paa Værkstedet ansatte Smed eller paa anden Maade at drage Omsorg for, at en Hammer som den heromhandlede — der ogsaa var bestemt til Brug for saadanne Funktionærer, der som Sagsøgeren har den væsentlige Del af deres Arbejde andetsteds og kun lejlighedsvis arbejder i Smedien — til enhver Tid er i forsvarlig Stand, maa de Sagsøgte, idet Tilsyn som nævnt ikke er anordnet eller ført, bære Ansvar for den Skade, der er overgaaet Sagsøgeren, hvorved bemærkes, at den Omstændighed, at Sagsøgeren, der ikke har Uddannelse som Grovsmed, ikke selv har undersøgt Hammeren forinden Brægen, ikke findes at kunne medføre nogen Nedsættelse af hans Erstatningskrav.

Den krævede Erstatning bestaar af følgende Poster:

1) Erstatning for den ved Tabet af højre Øje opstaaede Invaliditet	15.000 Kr. 00 Øre
2) Godtgørelse for Lidelse, Ulempe, Lyde og Vansir	1.000 — 00 —
3) Udgifter til Læge, Medicin, Klinikophold, Protese m. v., herunder indbefattet dels et Beløb af 164 Kr. 67 Øre, der er refunderet Sagsøgeren af Nordisk Ulykkesforsikrings-Aktieselskab af 1898, dels et Beløb af 362 Kr. 37 Øre, som er refunderet Sagsøgeren af Galten Sogns Sygekasse, der har bemyndiget Sagsøgeren til at indtale Beløbet..	580 — 56 —

16.580 Kr. 56 Øre.

Medens de Sagsøgte ingen Indsigelse har fremsat angaaende Post 3, har de protesteret mod Størrelsen af de under Post 1 og 2 krævede Beløb.

Med Hensyn til Følgerne af Ulykkestilfældet hedder det i en af Øjenlæge Nielsen den 24. Maj 1939 udstedt Erklæring:

»— — — Ved Tab af et Øje paavirkes selve det centrale Syn kun i ringe Grad (naar Synsstyrken er normal paa det bevarede Øje), idet man næsten ser lige saa godt med eet som med to Øjne. Derimod er den enøjede meget daarligere stillet med Hensyn til Dybdeopfattelse, Placering i Rummet, særligt den første Tid efter Tabet af det ene Øje; Tilvænnning, Intelligens og Vilje spiller en stor Rolle for at vænne sig til de nye Forhold, men nogen Langsomhed og Usikkerhed i Bedømmelsen af Afstand vil dog næsten altid blive bestaaende. Og endeligt forringes Synsfeltet (det Omraade, man havde Overblik over) en Del, idet det formindskes med ca. $\frac{1}{6}$ til det fjernede Øjes Side.

For højre Øjes Vedkommende (Glasøjet) klager tilskadekomne over en Del slimet Sekretion, der naar det tørre ind klæber Glasøjet til Øjenlaaget, hvad der generer og bevirker, at Øjet nogle Gange dagligt maa renses.

Af de for den enøjede bestaaende Vanskeligheder har Maskinmester Kiær kun i mindre Grad været generet. Han har let ved at finde sig til rette med sit Arbejde; kun volder det en Del Besvær med Reparation af Værktøj, hvor det kommer an paa det nøjagtige og lige Indstilling (f. Eks. i Drejebænken).

Glasøjet passer godt. Øjenhulen af naturligt Udseende. Lidt Slimhindekatarrh.

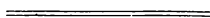
Syn paa venstre Øje knapt $\frac{6}{8}$ uden Glas, $\frac{6}{8}$ med det benyttede Brillglas: plus 0,75 cyl. ax 80° (= normal Synsstyrke). Ogsaa her lidt Slimhindekatarrh. Den øvrige Undersøgelse af Øjet viser fuldt naturlige Forhold saavel Øjegrundsundersøgelsen som Synsfelterne. Læser mindste Tryk med sin Brille — — —«

Sagsøgeren, der som nævnt har genoptaget sin Virksomhed paa Elektricitetsværket, har anført, at hans Avancementsmuligheder er væsentlig forringede som Følge af Tabet af Øjet.

Det er oplyst, at Sagsøgerens Løn siden 1. April 1938 udgør 4350 Kr. aarlig, og at den for Aaret 1. April 1937 til 1. April 1938 udgjorde 4200 Kr.

Efter alt foreliggende findes den Sagsøgeren vedrørende Posterne 1 og 2 tilkommende Erstatning under ét at kunne bestemmes til 8000 Kr.; naar hertil lægges Beløbet under Post 3, 580 Kr. 56 Øre, vil de Sagsøgte være at tilpligte at betale Sagsøgeren 8580 Kr. 56 Øre, hvilket Beløb — tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. Marts 1939, indtil Betaling sker — vil være at indbetale til Direktoratet for Ulykkesforsikringen til Anvendelse overensstemmende med Ulykkesforsikringslovens Regler.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 6. Maj.

Nr. 117/1939. Købmand **A. E. Hallner** (Selv)

mod

Peter Henrik Friederich Oemig (Ingen).

(Spørgsmaal om Pligt til Aflæggelse af Regnskab for Administration af Ejendomme).

Østre Landsrets Dom af 16. Februar 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Peter Henrik Friederich Vilhelm Oemig, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Købmand A. E. Hallner, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende den 3. December 1938 anlagte Sag paastaar Sagsøgeren, Købmand A. E. Hallner, Sagsøgte, Peter Henrik Friederich Vilhelm Oemig, tilpligtet at fremlægge Regnskab med fornødne Bilag over sin Administration af Ejendommene Brandenburgischestrasse 18 og Berlinerstrasse 20—21, Berlin — Wilmersdorf, for Aarene 1922—1938, samt Regnskab med Bilag for Sagsøgerens Processer mod de Herrer Knupper og Mayenburg i Harburg-Elbe.

De nævnte Ejendomme — med Hensyn til hvilke der senere oprettedes Ejendomsselskaberne »Omak« og »Hallnak« — er ifølge Sagsøgerens Fremstilling formentlig nu bortauktionerede.

Færdig fra Trykkeriet den 15. Maj 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 7

Mandag den 6. Maj.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne samt Vidnet Frk. Inez Strid.

Den 3. November 1925 indgik Sagsøgeren et »Frivilligt Forlig«, som rathaberedes inden Københavns Forligskommission den 12. s. M. I dette Forlig erkendte Sagsøgeren at være skyldig til Fru Anna Augusta Elisabeth Oemig, født Søding, Anker Heegaardsgade 2, ialt 2370 Kr. med Renter 6 pCt. p. a. samt Omkostninger til Beløb ialt 258 Kr., alt at erlægge med maanedlige Afdrag paa 150 Kr. den 3. i hver Maaned, første Gang den 3. December 1925.

Sagsøgte har forklaret, at Sagsøgeren paa Forliget betalte 1 à 2 Afdrag. Fra Landsretten i Kassel erholdt Sagsøgte senere et Beløb, hidrørende fra de i Sagsøgerens Paastande nævnte Processer, og saa stort, at Sagsøgtes Hustru blev dækket for sin Restfordring ifølge Forliget, og at der herefter blev tilbage et Beløb i Sagsøgerens Favør, stort 431 Rmk. 18 Pf., som den 7. Juli 1930 blev tilstillet et svensk Sagførerfirma paa Sagsøgerens Vegne. Hermed skal ifølge Sagsøgtes Forklaring alt Mellemværende mellem Parterne være afviklet. Sagsøgeren har iøvrigt forgæves gennem det svenske Gesandtskabs Sagfører i Berlin søgt at rejse Sag imod Sagsøgte paa tilsvarende Grundlag som det under nærværende Sag omhandlede, hvorhos Sagsøgeren ligeledes forgæves har henvendt sig til det tyske Politi derom.

I det ovennævnte Forlig af 3. November 1925 hedder det bl. a.: »— — — erkender — — — at være skyldig — — — følgende Beløb: a. min, Hallners Restskyld til Fru Oemig..... Kr. 2045— efter den idag daterede og modtagne 9. Konto Kurant samt tidligere modtagne 8 forudgaaende Kvartals-Konto-Kuranter over Fru Oemigs Restfordringer imod mig, Hallner, i Henhold til det oprindelige i Berlin for den tyske Notar, Dr. Georg Baum, oprettede notarielle Dokument af 19. September 1922 samt af alle andre Retsgrunde, senere pr. 18. September 1923 — efter en samtidig foretagen Afvikling og Regulering af alle yderligere Anliggender og Udligning af alle yderligere Krav af enhver Art mellem alle Underskriverne, altsaa overhovedet en fuldstændig Afvikling af alle vore Forhold — nedsat til 8000 Kr. ved den overfor den

fyldestgjort i Henseende til de i hans Paastand nævnte Processer, vil Sagsøgte være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale til Sagsøgte 100 Kr.

Nr. 196/1939. Redaktør **E. Hjorth Westh**
 (Overretssagfører Fabricius)

m o d

Amtsvejsinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. **C. Milner** (Bruun).

(Ærefornærmelser).

Østre Landsrets Dom af 6. Juli 1939 (VI Aid.): De ovennævnte Sigtelser kendes ubeføjede. Sagsøgte, Redaktør E. Hjorth Westh, bør straffes med Hæfte i 20 Dage. Til Sagsøgeren, Amtsvejsinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. C. Milner, bør Sagsøgte endvidere betale de ovenfor angivne Beløb, 1000 Kr., 200 Kr. og 800 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det Hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den i Dommen omhandlede Redegørelse fra Indstævnte indeholdt foruden en Angivelse af de Honorarer for Havne- og Viaduktanlæg, tilsammen ca. 24.000 Kr., som Indstævnte efter de gældende Takster vilde have haft Krav paa, saafremt han ikke ved sin Ansættelse i Amtsvejvæsnet's Tjeneste efter Amtets Hensetting havde frafaldet saadant Krav, tillige Udtalelser om, at Afkaldet var sket under Hensyntagen til en paaregnet Fortsættelse under en eller anden Form af det mellem Amtsraadet og Indstævnte etablerede Samarbejde. Et Eksemplar af Redegørelsen blev samtidig af Indstævnte tilstillet Ingeniørforbundet, der var repræsenteret under de stedfundne Forhandlinger om Besættelsen af Amtsvejsinspektørstillingen, og herunder stillede Krav om, at Spørgsmaalet om, hvorvidt og i hvilket Omfang Indstævnte — saafremt han ikke opnaaede Ansættelse i Stillingen, maatte være berettiget til Honorar for de udførte Havne- og Viaduktanlæg, i Mangel af mindelig Ordning skulde forelægges Dansk Ingeniørforenings Voldgiftsret til Afgørelse.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffen, der — idet Sigtelserne maa anses fremsat af Appellanten mod bedre Vidende — vil være at fastsætte efter Lovbek. Nr. 215 af 24. Juni 1939 § 268, jfr. § 3, 1. Stk., sammenholdt med Straffelov

af 15. April 1930 § 268, findes at burde bestemmes til Hæfte i 40 Dage, hvorhos det efter derom nedlagt Paastand i Medfør af Lov Nr. 147 af 13. April 1938 § 11 bestemmes, at Dommene i nærværende Sag i deres Helhed vil være at optage i det af Appellanten redigerede Ugeblad »Bornholm« i Overensstemmelse med de i nævnte Lov indeholdte Bestemmelser.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 40 Dage.

De i Sagen afsagte Domme vil i deres Helhed være at optage i Ugebladet »Bornholm«.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Redaktør E. Hjorth Westh, til Indstævnte, Amtsvejinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. C. Milner med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ingeniør, cand. polyt. C. Milner blev i 1919 antaget som assisterende Ingeniør ved Udvidelsen af Rønne Havn; i 1926 blev han Havneingeniør og i 1929 tillige Driftsbestyrer ved de Bornholmske Jernbaner. I 1935 blev han af Amtsraadet ansat som teknisk Konsulent ved Vejvæsnet, og da den daværende Amtsvejinspektør blev afskediget paa Grund af Uredelighed, blev Ingeniør Milner den 1. April 1936 konstitueret som Amtsvejinspektør. Efter at Anlægget af den saakaldte Strandvej var færdig, blev Spørgsmaalet om Besættelse af Stillingen som Amtsvejinspektør flere Gange drøftet i Amtsraadet; første Gang i Møde den 26. November 1938, hvor Sagen blev henvist til Vejudvalget; i Møde den 5. December s. A. fremkom der fra Udvalgets Flertal en Indstilling om, at Ingeniør Milner skulde have fast Ansættelse samtidig med, at han vedblev at være Driftsbestyrer; denne Indstilling blev ikke vedtaget, idet der var nogen Opposition mod Foreningen af disse to Stillinger; men Sagen blev udsat. Da et Medlem af Vejudvalget i Udvalget den 13. s. M. rejste Spørgsmaalet om Honorarerne for nogle Viaduktanlæg og nogle under Milners Konstitution udførte Fiskerihavneanlæg, anmodede et andet Medlem Ingeniør Milner om at komme med en Redegørelse for samtlige disse Forhold. Den 14. s. M. afgav Ingeniør Milner til Udvalget en længere Redegørelse, hvori han godtgjorde, at han havde sparet Amtskommunen for meget betydelige Beløb ved ikke at have krævet Honorar for de omhandlede Anlæg. I Amtsraadets Møde den 29. s. M. blev det vedtaget at ansætte Ingeniør Milner som Amtsvejinspektør; Afgørelsen vakte Misfornøjelse og blev kritiseret i Pres-

sen, ligesom der blev afholdt et offentligt Protestmøde; der skete Henvendelse til Amtsraadet om Genoptagelse af Sagen, men Raadet fastholdt sin Afgørelse. I Ugebladet »Bornholm« (Organ for Landbrugernes Sammenslutning paa Bornholm) for 7. Januar 1939, for hvilket Redaktør E. Hjorth Westh er ansvarshavende Redaktør, var indrykket en ikke signeret, men af Redaktør Westh forfattet Artikel med Overskrift: »Er dette ikke Korruption«, hvori bl. a. indeholdtes følgende Udtalelser:

»Saa bryder det næste Spørgsmaal paa: 2. Er Ingeniør Milner en Plattenslager, en Pengeafpresser, der benytter saa usmagelige Midler til sin Prestige, som den Redegørelse — der som eneste Nyt i Sagen forelaa i det fatale Amtsraadmøde — lader Læserne ane?« og

»Ja, Tankerne flyver jo frit, og mange foruden os vil vist mindes Ing. Milners Forgængers Tragedie. Men, hvorfor vil vort Amtsraad partu have Amtsvejnspektørstillingen besat af Folk med defekt Moral? — — —«

I næste Nummer af Ugebladet for 14. s. M. indeholdes en ikke signeret Artikel med Overskrift »Samtale mellem Store- og Lillebroder«, heri hedder det bl. a.:

»Jamen, hvis Amtmanden, Milner eller andre af de høje Amtsrødder nu bare tier helt stiller, og med Tiden glemmes det vel eller mildnes maaske — hvad saa. — Ja, saa har de jo det smukke Stempel og Beskyldninger siddende paa sig, og det kan de nu ikke saa godt« — — —

Under denne ved Retten for Rønne Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, Amtsvejnspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. C. Milner, under Henviisning til, at de citerede Udladelser er ærefornærmende, paastaat Sagsøgte, Redaktør E. Hjorth Westh, idømt Straf efter Straffelovens § 267, Stk. 2 og 3, jfr. § 268, og de ærerørige Sigtelser kendt ubeføjede; Sagsøgte paastaas endvidere tilpligtet at betale Sagsøgeren et Beløb af Kr. 1001 i Erstatning for den ved Ærekrænkelsen Sagsøgeren paaførte Tort og Lidelse samt tilpligtet at udrede en af Retten fastsat Sum til Bestridelse af Omkostninger ved Kundgørelse i samtlige paa Bornholm udkommende Dagblade samt i Ugebladet »Bornholm« af Domsslutningen og Domsgrundene, jævnfør § 273, Stk. 2, i samme Lov.

Sagsøgte procederer principalt til Frifindelse, subsidiært til Rettens mildeste Dom, og anfører, at Foreningen af Stillingerne som Driftsbestyrer ved Jernbanerne og Amtsvejnspektør er uheldig, idet hver af disse Embeder kræver en Mands fulde Arbejdskraft; Sagsøgte havde Føje til at anse Sigtelserne for sande, idet noget lignende var fremkommet offentligt i Pressen, før han skrev sine Artikler, hvis Hensigt kun har været at fremkalde en offentlig Drøftelse og om muligt en Omgørelse af Amtsraadets Afgørelse; Sagsøgte har saaledes kun handlet for at varetage almene Interesser. Sagsøgte har ikke nærmere begrundet Sigtelsernes Rigtighed, i hvilken Forbindelse bemærkes, at Ingeniør Milner ikke i den fornævnte Redegørelse har fremsat noget-somhelst Krav paa Honorar for de af ham ledede Anlæg; efter det oplyste maa Sigtelserne anses aldeles grundløse, ligesom Sagsøgte ikke har haft nogen Føje til at fremsætte dem eller at tro paa deres Rigtighed.

Idet der ikke findes aldeles tilstrækkelig Grund til at antage, at Sigtelserne er fremsat mod bedre Vidende, vil Sagsøgte være at anse efter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk.; da Sigtelserne er særdeles grove, navnlig at Sagsøgte sidestilles med den tidligere Amtsvejsinspektør, der blev straffet for Uredelighed, og i Betragtning af, at Sagsøgte efter sit mangeaarige Kendskab til Sagsøgeren burde vide, at Sigtelserne var urigtige, findes Straffen at burde bestemmes til Hæfte i 20 Dage. Sagsøgte vil derhos have at betale til Sagsøgeren i Erstatning for Ulempe 1000 Kr., til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i offentlige Tidender af Dommen 200 Kr. og i Sagsomkostninger 800 Kr.

De omhandlede Sigtelser vil endelig være at kende ubeføjede.

Onsdag den 8. Maj.

Nr. 102/1939. Frøknerne **Gudrun Mouritzen, Karen Nielsen, Erna Petersen** og **Alice Jørgensen** (Steglich-Petersen)

mod

Frøken **Martha Jeremiassen** (Meyer).

(Ærefornærmelser).

Vestre Landsrets Dom af 23. Marts 1939 (I Afd.): De forommeldte for Sagsøgerinden, Frøken Martha Jeremiassen, ærefornærmende Sigtelser er ubeføjede. De Sagsøgte, Frøknerne Gudrun Mouritzen, Karen Nielsen, Erna Petersen og Alice Jørgensen, bør hver især til Statskassen bøde 75 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 6 Dage for hver af de Sagsøgte. I Erstatning til Sagsøgerinden udreder de Sagsøgte, Erna Petersen ved sin Fader og Værge, Inkassator Petersen, een for alle og alle for een, 5000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Maj 1938, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger ligeledes in solidum 700 Kr. Den tilkendte Erstatning og de idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at der ikke kan anses at være ført Bevis for, at Indstævnte paa ulovlig Vis er kommen i Besiddelse af de Varer, hun har medtaget fra Firmaets Lokaler, hvorfor Paastanden om Mortifikation med Rette er taget til Følge.

Under Hensyn til de foreliggende Oplysninger, derunder navnlig den af Indstævnte ved Varernes Bortbringelse benyttede Fremgangsmaade, der ifølge hendes efter Dommens Afsigelse afgivne Forklaring ved en given Lejlighed havde til Formaal at

sætte Appellantinden Frøken Erna Petersens Nysgerrighed paa Prøve, findes Appellantinderne, der efter deres Stilling havde en naturlig Opfordring til at gøre Firmaets Ledelse bekendt med de skete Iagttagelser, dels at have haft Føje til at anse Indstævntes Bortfjernelse af Varerne for ulovlig Tilegnelse, dels — efter at Forholdet var blevet Selskabets Direktør bekendt — at have haft Pligt til efter dennes derom fremsatte Begæring at aflægge Beretning om deres Iagttagelser. Med Hensyn til Kravet om Erstatning bemærkes endnu, at den af Selskabet foretagne Opsigelse af Indstævnte maa antages at skyldes hendes egen Optræden under de af Direktionen foretagne Afhøringer og Demonstrationer, særlig hendes ubetingede Afvisning af de hende foreholdte Iagttagelser.

I Henhold til det anførte findes de nedlagte Paastande om Straf og Erstatning ikke at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, forsaavidt den kender Sigtelserne ubeføjede, ved Magt at stande. Iøvrigt bør Appellantinderne, Frøknerne Gudrun Mouritzen, Karen Nielsen, Erna Petersen og Alice Jørgensen, for Tiltale af Indstævnte, Frøken Martha Jeremiassen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Marts 1938 modtog Inspektør i Firmaet Anton Christensen A/S, Aarhus, P. T. Nissen, fra Bogholderske i Firmaet M. C. Holm Petersen Meddelelse om, at hun fra de Sagsøgte, Frøknerne Gudrun Mouritzen, Frederiksberg, Karen Nielsen, København, og Erna Petersen og Alice Jørgensen, Aarhus, der dengang alle var ansatte i Firmaet, havde faaet Underretning om, at Sagsøgerinden, Frøken Martha Jeremiassen, Aarhus, der da var ansat som Direktrice i en af Firmaets Afdelinger, ifølge Iagttagelser af de Sagsøgte, der arbejdede i samme Lokale som Sagsøgerinden, ved forskellige Lejligheder havde tilegnet sig Stoffer fra Forretningen og taget disse med hjem. Inspektør Nissen indberettede Sagen til Firmaets Direktion. Direktør Christian Schmidt Christensen udspurgte derefter de Sagsøgte og Sagsøgerinden hver for sig og foretog sluttelig en Konfrontation. Da de Sagsøgte herunder fastholdt deres Beskyldning, hvis Rigtighed Sagsøgerinden afviste, tilkendegav Direktør Christensen den 8. Marts Sagsøgerinden, at hun ikke mere skulde indfinde sig i Forretningen, og den 5. April blev hun opsagt til Fratrædelse den 31. Oktober 1938.

Under Anbringende af, at der ikke har været noget som helst Grundlag for de af de Sagsøgte fremførte Beskyldninger, og at de ved at fremsætte disse har været Aarsag til, at Sagsøgerinden, der er 61 Aar og har været ansat i Firmaet i 38 Aar, deraf de 31 som Direktrice, og som oppebar en aarlig Løn af ca. 4000 Kr., er blevet afskediget af Firmaets Tjeneste, har Sagsøgerinden under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte anset med Straf efter Straffelovens § 268 eller § 267 samt paastaet de mod hende fremsatte Sigtelser for at have gjort sig skyldig i uærlig Tilegnelse af det nævnte Firmas Varebeholdninger kendt ubeføjede. Sagsøgerinden har derhos paastaet de Sagsøgte — Sagsøgte Frøken Petersen, der er født den 26. November 1918, ved hendes Fader og Værge, Inkassator Petersen, Aarhus — in solidum tilpligtet at betale hende i Erstatning for den skete Forstyrrelse og Ødelæggelse af hendes Stilling og Forhold samt for Lidelse og Tort et Beløb efter Rettens Skøn, dog ikke over 5000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Maj 1938, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig friiundet.

Til Støtte for deres Paastand har de Sagsøgte, der har erkendt, at der ikke ved den under Sagen stedfundne Bevisførelse er ført Sandhedsbevis for de af dem fremsatte Sigtelser mod Sagsøgerinden, dels anført, at de efter de af dem anstillede Iagttagelser havde Føje til at antage, at Sagsøgerinden havde tilegnet sig Stoffer i Forretningen, dels hævdet, at de i Medfør af deres Stilling har haft Pligt til at henlede Opmærksomheden paa de formodede Misligheder, og at de saaledes har handlet til berettiget Varetagelse af Firmaets Tarv. Herefter maa ifølge de Sagsøgtes videre Anbringende Sigtelserne være straffri efter Straffelovens § 269, Stk. 1, eller Straffen dog bortfalde efter samme Paragrafs Stk. 2, ligesom der ikke er Grundlag for Erstatning.

Efter den under Sagen stedfundne Bevisførelse maa der gaas ud fra, at de af de Sagsøgte fremsatte Sigtelser er grundløse, og Sagsøgerindens Paastand om, at Sigtelserne erklæres ubeføjede, maa herefter tages til Følge.

Selv om der gaas ud fra, at de Sagsøgte ved at fremsætte de heromhandlede Sigtelser har ment at varetage Firmaets Interesser, findes der — rent bortset fra, at de Sagsøgte ogsaa har omtalt Sigtelserne i deres Hjem for Medlemmer af Familien, og Frøken Petersen tillige har omtalt dem for en i Firmaet ansat Veninde og en anden Funktionær, og at Frøken Nielsen har omtalt Sigtelserne til Direktrice i Firmaet Frøken J. Sørensen — dog naar henses til, at Sigtelserne kun er støttet paa spredte Iagttagelser og i det hele hviler paa et meget løst Grundlag, ikke i Straffelovens § 269 Hjemmel for at erklære Sigtelserne straffri eller lade Strafansvaret bortfalde. Den af de Sagsøgte herefter i Medfør af Straffelovens § 267 forskyldte Straf findes passende at kunne bestemmes for hver især til en Statskassen tilfaldende Bøde af 75 Kr., subsidiært Hæfte i 6 Dage.

Hvad angaar det rejste Erstatningskrav har fornævnte Direktør Christensen ganske vist som Vidne udtalt, at han — bortset fra det her omhandlede Forhold — havde den Opfattelse, at Sagsøgerindens For-

bliven i Firmaet før eller senere maatte ophøre. hvorved han har henvist til, at det ved de af ham i Anledning af Beskyldningerne foretagne Undersøgelser har vist sig, at hun stod i et meget daarligt Forhold til en anden Afdelingsbestyrerinde. Der kan imidlertid efter alt det foreliggende ikke regnes med, at Sagsøgerinden, saafremt Beskyldningerne ikke var blevet fremsat, vilde være blevet afskediget som sket, og naar derhos henses til hele den Forstyrrelse af Stilling og Forhold, som Beskyldningerne har forvoldt Sagsøgerinden, der hidtil har været afskaaret fra at søge anden Stilling, samt den hende tilføjede Lidelse og Tort, findes den hende i Medfør af Ikrafttrædelseslovens § 15 tilkommende Erstatning at burde bestemmes til 5000 Kr., hvilket Beløb de Sagsøgte — Frøken Petersen ved sin fornævnte Fader og Værge — in solidum vil have at betale til Sagsøgerinden med Renter som paastaet. Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Torsdag den 9. Maj.

Nr. 86/1940.

Axel Laurits Jensen

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 26. April 1940.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens 1. Afdeling, er saalydende: Axel Laurits Jensen bør fængsles.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

I Skrivelse af 24. April 1940 har Statsadvokaten for Sjælland anmodet om Fængsling af Sigtede Axel Laurits Jensen, der til nærværende Ret har indanket en ved Retten for Frederikssund Købstad m. v. den 7. Marts 1940 paadømt Sag, under hvilken han efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, idømtes Fængsel 1 Aar 6 Maaneder. Statsadvokaten henviser til, at Sigtede maa antages at paavirke Vidner til at afgive urigtig Forklaring.

Idet den fremsatte Begæring findes tilstrækkelig hjemlet ved Bestemmelsen i Retsplejelovens § 780, Stk. 1, 2 c,

bestemmes:

=====

Fredag den 10. Maj.

Nr. 251/1939.

Rigsadvokaten

mod

Ejnar Georg Gerhard Nielsen (Hvidt),

der tiltales for uagtsomt Manddrab og Overtrædelse af Lægeloven.

Københavns Byrets Dom af 20. September 1938 (6. Afd.): Tiltalte Ejnar Georg Gerhard Nielsen bør straffes med Fængsel i 6 Maaneder, hvoraf 32 Dage anses udstaaet. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 11. Maj 1939 (I Afd.): Tiltalte Ejnar Georg Gerhard Nielsen bør straffes med Hæfte i 4 Maaneder, hvoraf 47 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Med Hensyn til det i Dommen under A omhandlede Forhold bemærkes, at den Omstændighed, at Tiltalte er anset for med nogen Føje at kunne gaa ud fra, at Patienten, der efter det oplyste var under 18 Aar, jfr. herved Lægelovens § 24, 3. Pkt., eller hendes Moder sørgede for, at Patienten fik den ordinerede Insulin og Diæt, ikke kan fritage Tiltalte for Ansvar i saa Henseende.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffen efter Omstændighederne findes at burde bestemmes til Fængsel i 8 Maaneder med Fradrag i Medfør af Straffelovens § 86 af 32 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stånde, dog at Straffen bestemmes til Fængsel i 8 Maaneder, hvoraf 32 Dage anses udstaaet.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt 200 Kr. og 29 Kr. 30 Øre udredes af Tiltalte.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, tiltales Ejnar Georg Gerhard Nielsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 29. April 1938, jfr. tildels Sundhedsstyrelsens Skrivelse af 19. April s. A., til at lide Straf:

A. (I).

for uagtsomt Manddrab efter Straffelovens § 241 samt for Overtrædelse af Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 om Udøvelse af Lægegerning § 24 ved dels i Foraaret og Sommeren 1937 i Tiltaltes Konsultationslokale, Jernevej 10, Esbjerg, dels i Dagene fra den 27. til 29. Oktober 1937 paa Tiltaltes Bopæl, Rasmus Rasksvej 10, København, uden at have Autorisation som Læge at have taget Signe Petrea Haahr, født den 1. Oktober 1920, der led af Sukkersyge, i Kur og derved at have udsat hendes Helbred for paaviselig Fare, bl. a. ved at afholde hende fra at tage Insulin og at overholde den hende ordinerede Diæt, hvorhos Tiltalte ved sin Behandling af nævnte Signe Haahr samt ved at undlade i Tide at tilkalde Læge, da hun den 29. Oktober 1937 fik svære Sygdomsanfald, har foraarsaget, at hun den 30. Oktober 1937 om Morgenen afgik ved Døden paa Bispebjerg Hospital som Følge af Sukkerforgiftning (Coma diabeticum).

B.

for Overtrædelse af ovennævnte Lov om Udøvelse af Lægegerning § 24 ved uden at have Autorisation som Læge at have taget nedennævnte Personer i Kur og derved at have udsat deres Helbred for paaviselig Fare:

1. (IV).

i November 1937 paa Ørstedesvej 25, Aalborg, Gartnerelev Poul Aaby Jensen, kld. Høyer, født den 27. Juli 1921, der led af Sukkersyge.

2. (XIX).

i Tiden fra Juni til December 1937 paa Jernevej 10, Esbjerg, Frk. Ellen Amorsen, Varde, der led af Sukkersyge.

3. (XXXV).

i Efteraaret 1937 paa Jernevej 10, Esbjerg, Metha Kristine Berthelsen, født den 6. Juni 1924, boende i Kravense, der led af Sukkersyge.

4. (XLI).

i Tiden fra Oktober til December 1937 paa Jernevej 10, Esbjerg, fhv. Gaardejer Hans Christian Slaikjær, Hoe, der led af Sukkersyge.

5. (XLVII).

i Tiden fra Oktober til December 1937 paa Jernevej 10, Esbjerg, Ove Møller Sørensen, født den 10. September 1927, boende i Holsted St., der led af Sukkersyge.

C. (VI).

for Overtrædelse af Lov om Udøvelse af Lægegerning § 25, Stk. 1, ved i November 1937 i Tiltaltes Konsultationslokale, Ørstedesvej 25, Aalborg, uden at have Autorisation som Læge at have behandlet Fru Mathilde Petrine Nielsen, født Frydenlund, Aalborg, der led af Tuberkulose i begge Lunger.

D.

for Overtrædelse af Lov om Udøvelse af Lægegerning § 26, Stk. 1, sidste Led, ved uden at have Autorisation som Læge i 1937 og indtil Dato under Omrejsen, bl. a. til Esbjerg, Aalborg, Roskilde og Vordingborg, at have taget syge i Kur.

Tiltalte, der er født den 29. Januar 1895, er, bortset fra en militær Straf i 1917 og en Bøde for Overtrædelse af Jagtloven i 1925, ikke tidligere tiltalt eller straffet. En mod Tiltalte i 1936 indledet Undersøgelse for Overtrædelse af Lægeloven er sluttet uden Tiltale.

Ad Forhold A.

Tiltalte nægter sig skyldig, idet han gør gældende, at han ikke paa nogen Maade ved sin Behandling har udsat Signe Haahr for Fare, og at han er uden Skyld i hendes Død.

Han erkender, at han har haft hende under Behandling dels i For-aaret og Sommeren 1937 i sit Konsultationslokale i Esbjerg, dels paa sin Bopæl i København i Tiden fra Onsdag den 27. Oktober 1937 Klokken 20 til Fredag den 29. samme Maaned Klokken 23,30. Han vidste, at hun havde Sukkersyge, og at der var ordineret hende Insulin og Diæt, og hans Indtryk var, at hun ikke kunde leve. I de Dage, hun opholdt sig paa hans Bopæl, har hans lægelige Behandling alene bestaaet i, at han Torsdag Formiddag tog hende med paa en Tur i Søndermarken for at bibringe hende Skønhedsindtryk, samt at han under hendes Anfald gav hende Vand at drikke og strøg hende med Vat og Vand og vaade Haandklæder paa de Steder hvor hendes Muskulatur trængte til det, snart Underlivet, snart Brystet og Halsen. Disse Helbredelsesmidler maa i det hele sammenholdes med den psykiske Paa-virkning, han var i Stand til at give hende, og som navnlig havde til Formaal at lette hendes Humør. Tiltalte har derhos erkendt, at han under Signe Haahrs Ophold paa hans Bopæl ikke har sørget for, at hun fik Insulin eller overholdt Diæt. Personlig havde han den Opfattelse, at begge Dele var skadelige, men han har anset det for at være sig ivedkommende, om hun tog Insulin og holdt Diæt; det var noget, som hendes Moder og hun selv maatte sørge for. Da han Fredag Aften efter at have været borte en Timestid kom tilbage til sin Bopæl, var han

klar over, at Signe Haahr var døende. Hun havde været bevidstløs det meste af Dagen og var det stadig. Paa Signe Haahrs Moders Opfordring tog han Insulinsprøjten for at give hende en Indsprøjtning, men han opgav det, da Moderen ikke vidste, hvor stort et Kvantum hun skulde have, og han ikke turde paatage sig Ansvar. Efter hans Opfattelse var det ingen Nytte til at hente Læge, men han gik med dertil, idet han syntes, at han vilde give efter for hendes Omgivelser, og fordi han syntes, at Lægerne selv maatte tage Ansvar for hendes sidste Timer. Et medvirkende Hensyn, omend ikke afgørende, var, at han ikke ønskede, at hun skulde dø paa hans Bopæl, da saadant kunde bruges som et Vaaben imod ham.

Det fremgaar af Sagen, at den tilkaldte Læge beordrede øjeblikkelig Hospitalsindlæggelse, og at Patienten afgik ved Døden Lørdag den 30. Oktober om Morgenen Kl. 9,30 af Sukkerforgiftning.

Der er under Domsforhandlingen afgivet Vidneforklaring bl. a. af praktiserende Læge Erling Jensen, Tiltaltes Svigermoder Henriette Karoline Olsen, f. Møller, Tiltaltes Hustru Adamine Mathilde Nielsen, f. Møller, Tiltaltes Stedsøn Harald Nicolai Hartvig Duus, Gartner Peter Holm Damgaard og Signe Haahrs Fader Gaardejer Peder Johannes Pedersen Haahr.

Anklagemyndigheden har forelagt Retslægeraadet følgende Spørgsmaal:

1) Har Sigtedes Behandling af Signe Petrea Haahr i Esbjerg og under hendes Ophold her i Byen udsat hendes Helbred for paaviselig Fare?

2) Skyldes Signe Haahrs Død manglende Insulintilførsel?

3) Er det sandsynligt, at Signe Haahr vilde have levet, saafremt hun havde overholdt den af Sygehuset i Varde ordinerede Insulin- og Diætbehandling?

4) Er det sandsynligt, at hendes Liv kunde være reddet, saafremt hun paa et tidligere Tidspunkt, f. Eks. om Formiddagen eller i Løbet af Eftermiddagen den 29. Oktober 1937 var kommet under kyndig Lægebehandling?

5) Har den Kost, afd. Signe Haahr spiste under Opholdet hos Sigtede — Kager til Kaffen, Brød og Paalæg, Brødsuppe sødet med Sukker, Kartofler — været uforsvarlig og medvirket til Sukkerforgiftningens Indtræden?

Retslægeraadet har i Erklæring af 9. April 1938 udtalt, at samtlige under 1—5 stillede Spørgsmaal maa besvares bekræftende.

Efter det saaledes fremkomne og det under Sagen iøvrigt oplyste maa det anses for godtgjort, at Tiltalte, der ved at tage Signe Haahr under Behandling for Sukkersyge har paataget sig et ubetinget Ansvar for, at hun fik den hende ordinerede Insulin og Diæt, angaaende hvis Betydning han maa antages at have haft fuldt Kendskab, ikke blot har udsat hendes Helbred for paaviselig Fare ved ikke at sørge for, at hun fik sine Insulinindsprøjtninger og overholdt sin Diæt og ved ikke paa et tidligere Tidspunkt at have sørget for, at hun kom under Lægebehandling, men ogsaa ved Uagtsomhed har forvoldt hendes Død. Retten finder, at Tiltaltes Forhold maa betegnes som meget graverende.

Ad Forhold B.

Tiltalte, der erkender at have behandlet de under 1—5 omhandlede Patienter for Sukkersyge paa de angivne Steder og Tidspunkter, nægter sig skyldig, idet han gør gældende, at han ikke har udsat Patienterne for nogen Fare. Hans Behandlinger har i alle Tilfælde bestaaet i de sædvanlige Afvaskninger med Vat og Vand.

Gartnererelev Poul Aaby Jensen (Forhold 1) har inden Retten i Aalborg bl. a. forklaret, at Tiltalte sagde til ham, at han (Jensen), naar der var gaaet tre Maaneder, hvori han havde udført de ham paalagte Strygninger Morgen og Aften, lidt efter lidt kunde nedsætte Insulinindsprøjtningerne, hvis han til den Tid følte sig bedre tilpas.

Frøken Ellen Deodata Amorsen (Forhold 2) har inden Retten i Varde bl. a. forklaret, at Tiltalte ved den anden Konsultation sagde til hende, at hun godt maatte spise almindelig Mad, hvilket hun opfattede saaledes, at hun gerne maatte spise almindelig Mad tilberedt med Sukker.

Meta Kristine Berthelsens Moder, Karoline Nielsine Berthelsen, f. Jensen (Forhold 3) har inden Retten i Varde bl. a. forklaret, at Tiltalte sagde, at Datteren efterhaanden kunde spise noget mere, og at hun maaske senere kunde formindske Insulinmængden.

Fhv. Gaardejer Hans Christian Slaikjær (Forhold 4) har inden Retten i Varde bl. a. forklaret, at Tiltalte erklærede, at han (Slaikjær) godt gradvis kunde nedsætte Insulinmængden, og at Insulinen maaske til sidst helt kunde undværes, ligesom Tiltalte ogsaa tillod ham at prøve sig frem med Hensyn til, hvad han kunde taale af Mad.

Ove Møller Sørensens Fader, Entreprenør Holden Jensen Sørensen (Forhold 5) har inden Gørding-Malt Herreders Ret bl. a. forklaret, at hans Hustru Petrea, f. Møller, da hun sammen med Sønnen vendte tilbage fra Besøget hos Tiltalte, fortalte, at Tiltalte havde raadet dem fra at bruge Insulinkuren. Hustruen har derhos inden samme Ret bl. a. forklaret, at Tiltalte, hvem hun sammen med Sønnen søgte ialt tre Gange, sagde, at de, hvis de vilde bevare Sønnen, ikke skulde give ham Insulin.

Retslægeraadet har i Erklæring af 9. April 1938 udtalt sig om samtlige de fem Tilfælde.

Efter det saaledes fremkomne og det under Sagen iøvrigt oplyste samt iøvrigt fremlagte Erklæringer finder Retten det set paa Baggrund af Tiltaltes Meninger om Anvendelsen af Insulin og Overholdelse af Diæt ved Behandling af Sukkersyge og med Støtte i Retslægeraadets Erklæring for bevist, at Tiltalte ved Behandlingen af de nævnte Patienter har udsat disse for paaviselig Fare.

Ad Forhold C.

Tiltalte, der erkender, at han i November 1937 i Aalborg paa sin sædvanlige Maade med Vat og Vand har behandlet Mathilde Petrine Nielsen, f. Frydenlund, uagtet han var vidende om, at hun paa dette Tidspunkt led af Tuberkulose i begge Lunger, nægter sig skyldig, idet han gør gældende, at det, han har foretaget sig, ikke kan betegnes

som en Behandling i Lovens Forstand, navnlig da han ikke har grebet ind i Hospitalets Behandling.

Idet bemærkes, at der ikke vil kunne tillægges dette Anbringende nogen Vægt, vil Tiltalte være at anse skyldig i Overtrædelse af Lægelovens Forbud mod, at Personer, der ikke har Autorisation som Læge, behandler Patienter, der lider af Tuberkulose.

Ad Forhold D.

Ved Tiltaltes egen Tilstaaelse, der stemmer med det under Sagen iøvrigt oplyste, findes det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet omhandlede Forhold.

Tiltalte har under Sagen været indlagt til mental Observation paa Kommunehospitalets 6. Afdeling. Til Gennemtvungelse af Observationen har Tiltalte været underkastet Varetægtsfængsel fra den 29. December 1937 til den 15. Februar 1938. Angaaende Observationens Resultat har Overlægen under 11. Februar 1938 afgivet en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Observanden er ikke aandssvag og ikke sindssyg, og der er ikke holdepunkter for at antage, at han har været det paa tidspunktet for de paasigtede handlinger; derimod kan han betragtes som en fra fødslen noget psykopatisk person med karakterologiske afvigelser.

Han skønnes ikke uegnet til paavirkning gennem straf af sædvanlig art.«

Retslægeraadet har i Erklæring af 9. April 1938 tiltraadt denne Konklusion.

I Henhold til det anførte vil Tiltalte i Medfør af §§ 24, 25, Stk. 1, og § 26, Stk. 1, i Lov om Udøvelse af Lægegerning af 14. Marts 1934 samt Straffelovens § 241 være at anse med en Straf, der, da der foreligger skærpene Omstændigheder, findes at burde bestemmes til Fængsel i 6 Maaneder, hvoraf 32 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Der findes ikke at kunne blive Spørgsmaal om Frakendelse af de borgerlige Rettigheder.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 6. Afdeling den 20. September 1938 (279/37) og paaanket af Tiltalte Einar Georg Gerhard Nielsen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Efter Bevisførelsen for Landsretten kan den i Dommen givne Fremstilling af de faktiske Omstændigheder tiltrædes. Det tiltrædes ligeledes, at Tiltalte er anset skyldig i uagtsomt Manddrab og i Overtrædelse af Lægelovens § 24 ved ikke paa et tidligere Tidspunkt at have sørget for, at Patienten kom under Lægebehandling. Derimod skønnes Tiltalte ikke

ved at tage Signe Haahr i sit Hus at have paataget sig et ubetinget Ansvar for, at hun fik den hende ordinerede Insulin og Diæt, idet Tiltalte med nogen Føje kunde gaa ud fra, at Patienten selv eller hendes Moder sørgede herfor. Det findes herefter ikke at kunne statuere, at der foreligger skærpende Omstændigheder.

ad Forhold B.

De foreliggende Udtalelser af Retslægeraadet vedrørende det heromhandlede Forhold gaar alle ud paa, at Tiltalte ved at have tilraadet Ændringer i de af Lægerne givne Forskrifter med Hensyn til Diæt og Insulin har udsat Patienterne for paaviselig Fare. Medens det findes betænkeligt at anse dette for tilstrækkelig godtgjort med Hensyn til det under B 1 omhandlede Forhold, hvorfor han forsaavidt vil være at frifinde, vil Dommens Resultat med Hensyn til de fire andre Forhold kunne tiltrædes.

ad Forholdene C og D.

Ved Bevisførelsen for Landsretten findes det tilstrækkelig godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i de heromhandlede Forhold, og Dommen vil herefter forsaavidt kunne stadfæstes.

Med de anførte Ændringer vil Dommen være at stadfæste, dog at Straffen findes at burde bestemmes til Hæfte i 4 Maaneder med Fradrag i Medfør af Straffelovens § 86 af 47 Dage.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Færdig fra Trykkeriet den 22. Maj 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at en Repræsentant for Sagsøgeren, Ingeniør C. Pedersen, Bybæk, havde tegnet Interessenter til et Vandværk i Skallebølle paa Fyen, blev der den 29. Oktober 1937 afholdt et Møde, hvor det, efter at Sagsøgeren som »Anlæggets Konsulent« havde redegjort for den skete Tegning m. v. vedtoges at stifte Andelsselskabet »Skallebølle Vandværk«. Der vedtoges derhos Udkast til Love og valgtes Bestyrelse, hvorhos det bestemtes, at Udbygning af Anlægget først skulde finde Sted, naar der forelaa fast Tilbud paa de fornødne Penge, og at Anlægget skulde udføres med Garanti for fuld Rentabilitet og til samme Priser og paa samme Betingelser »som er gældende for Vissenbjerg Vandværk«. Paa et samme Dag afholdt Bestyrelsesmøde vedtoges det at overlade til Sagsøgeren at overdrage Arbejdet til et Firma paa de anførte Vilkaar. Bestyrelsen søgte derefter at opnaa Kommunegaranti, men uden Resultat, hvilket blev meddelt Sagsøgeren. Paa et den 5. Februar 1938 i Randers afholdt Møde mellem Sagsøgte, Entreprenør I. P. Pedersen, Nr. Sundby, dennes Overmontør Chr. Brodersen, Lundshøj, og Sagsøgeren enedes man om, at Sagsøgte skulde have Bygningen af Vandværket i Skallebølle overdraget mod at betale Sagsøgeren 1100 Kr. til Dækning af Sagsøgerens Akkvisitionsomkostninger, hvilket Beløb er blevet betalt gennem en af Sagsøgte indfriet Veksel. Om Aftalen skete der Tilførsel i Vandværkets Forhandlingsprotokol, som var i Sagsøgerens Besiddelse. Da Overmontør Brodersen derefter henvendte sig til Vandværkets Bestyrelse og meddelte, at Sagsøgte havde faaet Arbejdet overdraget, viste det sig midlertid, at der var opstaaet en Uoverensstemmelse mellem Bestyrelsen og Sagsøgeren, idet Bestyrelsen mente, at Sagsøgeren havde udvist et utilbørligt Forhold med Hensyn til en Transport for 1500 Kr. af sit Konsulentonorar, som han den 27. Januar 1938 havde afgivet til A/S M. Seest, Aarhus, for hos dette at opnaa et Laan, hvilken Transport Værket ikke vilde anerkende. Bl. a. under Henviisning til dette Forhold udtalte Bestyrelsens Formand overfor Brodersen, at det var tvivlsomt, om Værket overhovedet vilde blive bygget, og da Brodersen noget senere henvendte sig til ham sammen med Sagsøgte, erklærede han, at man ikke vilde have mere at gøre med Sagsøgeren. Den 1. April 1938 afholdtes der et Bestyrelsesmøde, ved hvilket Overmontør Brodersen var mødt paa Sagsøgtes Vegne og her vedtoges det ifølge Forhandlingsprotokollen at overdrage Sagsøgte at bygge Vandværket paa forskellige nærmere angivne Betingelser. Der er derhos tilført Forhandlingsprotokollen følgende:

»— — — For at Bestyrelsen har kunnet overdrage Entreprenør I. P. Pedersen er det en udtrykkelig Aftale og Forudsætning for at dette kan gøres, at Firmaet har det fulde Ansvar overfor Bestyrelsen ved baade juridisk og pekuniært at holde dem (Bestyrelsen) skadesløst for ethvert Krav fra Ingeniør Pedersen mod Bestyrelsen og Vandværket — — —«

Den 21. April 1938 blev der oprettet saalydende af Sagsøgeren og Overmontør Brodersen, der da var indlagt paa Amtssygehuset i Aarhus, »for Entreprenør I. P. Pedersen« underskrevne Overenskomst:

»— — —1) Entreprenør I. P. Pedersen, Nørresundby, ved Broder-

sen, Viby, forpligter sig til indenfor et Tidsrum af 3 Maaneder fra Dato at tilføre Ingeniør C. Pedersen et Anlæg, hvorpaa Ingeniør C. Pedersen bliver teknisk Konsulent, og herfor garanteres en Mindsteindtægt paa Kr. 3.500, skriver Tretusindfemhundrede Kroner, Honoraret garanteres indgaaet til Ingeniør C. Pedersen, senest seks Mdr. fra Dato.

2) Det af Entreprenør I. P. Pedersen betalt Akkvishonshonorar for Skallebølle Vandværk, Kr. 1100,00, og hvorfor Entreprenør I. P. Pedersen til Ingeniør C. Pedersen har axcepteret Vexel, kan Entreprenør I. P. Pedersen ingensinde forlange tilbagebetalt af Ingeniør C. Pedersen.

3) Ved Tiltrædelse af denne Overenskomst forpligter Ingeniør C. Pedersen sig til at give Andelsselskabet Skallebølle Vandværk skadesløs Saldokvittering for det ham tilkommende Konsulenthonorar og paa Betingelse af, at den hos Skallebølle Vandværk beroende Transport og ligegyldende Genpart hos A/S M. Seest, Aarhus, uden nogen som helst Betingelser af nogen Art fremskaffes af Entreprenør I. P. Pedersen, og afleveres til Ingeniør C. Pedersen — — —« ..

Den næste Dag sendte Sagsøgeren til Sagsøgte en Genpart af Overenskomsten ledsaget af følgende Skrivelse: »I Henhold til vor personlige Samtale, hvori De erklærede, at Deres Herr Brodersen havde Fuldmagt til at ordne Sagen vedrørende Skallebølle Vandværk har De ved Herr Brodersen indgaaet Overenskomst i Henhold til denne Aftale, jeg vedlægger Genpart af den underskrevne Overenskomst — — —« Den 21. Maj tilskrev Overmontør Brodersen Sagsøgeren saaledes:

»Ved Deres Besøg hos mig paa Aarhus Amtssygehus fik De mig til at underskrive en Erklæring paa, at jeg skulde skaffe Dem ind som Konsulent paa et Vandværk, som jeg tegnede i Løbet af ca. 3 Maaneder, hvorimod De skulde trække Dem tilbage i Skallebølle mod Saldo-Kvittering for det Beløb, som De har modtaget til Dækning af Deres Akkvishionsomkostninger Kr. 1.100,00.

De sagde til mig, at De havde sendt en saadan Erklæring til Bestyrelsen i Skallebølle, hvilket De jo slet ikke har overholdt, og det passer heller ikke, det De kom og fortalte mig, at De lige kom fra A/S M. Seest og J. P. Pedersen og havde faaet en Ordning med dem desangaaende, jeg skulde bare skrive under paa Deres Erklæring.

Efter alt dette betragter jeg den af mig ved denne Lejlighed givne Underskrift som annulleret og forventer omgaaende denne Overenskomst tilbagesendt, senest 4 Dage fra Dato, da jeg i modsat Fald ser mig nødsaget til at gøre Brug af de Transporter, som De jo ved, og som jeg har fuld Dispositionsret over — — —«

Herpaa svarede Sagsøgeren ved Skrivelse af 23. s. M., hvori han protesterede mod Annulationen af Overenskomsten af 21. April, idet han bl. a. henviste til, at der forlængst var givet Skallebølle Vandværk Meddelelse om, at »Sagen var i Orden«.

Da Sagsøgte, der efter af ham foretagen Nytegning af Interessenter og efter Oprettelse af endelig Kontrakt af 18. Juni 1938 med Skallebølle Vandværk, har opført et Vandværk, der er taget i Brug, imidlertid vedblivende har vægret sig ved at anerkende Overenskomsten af 21. April 1938 som bindende for sig, har Sagsøgeren anlagt nærværende Sag, hvorunder han har paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale det i

Overenskomstens Punkt 1 ommeldte Beløb af 3500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 21. Oktober 1938, indtil Betaling sker, idet han har gjort gældende, at nævnte Overenskomst maa være bindende for Sagsøgte. Til Støtte herfor har Sagsøgeren anført, at det efter alt foreliggende maa antages, at Overmontør Brodersen har haft Bemyndigelse fra Sagsøgte til at afslutte Overenskomsten; i modsat Fald mangler der — efter hvad Sagsøgeren videre har anført — en rimelig Forklaring paa, hvorfor Brodersen har afsluttet Overenskomsten; at en saadan Bemyndigelse har foreligget bestyrkes ogsaa af forskellige andre Omstændigheder, i hvilken Henseende Sagsøgeren særlig har henvist til, at Sagsøgte ved den af Brodersen paa hans Vegne den 1. April 1938 truffne Aftale med Skallebølle Vandværk har paataget sig at friholde dette for Krav paa Konsulenthonorar fra Sagsøgerens Side, hvorfor det var nødvendigt for Sagsøgte at træffe en Ordning desangaaende med Sagsøgeren, at Sagsøgte har faaet udleveret det i Vandværkets Besiddelse værende Eksemplar af den oftnævnte Transport, hvilket Sagsøgte kun kunde have Interesse i til Opfyldelse af den ham efter Punkt 3 i Overenskomsten af 21. April paahvilende Pligt til at fremskaffe Transporten til Aflevering til Sagsøgeren, og at Sagsøgte ikke efter Modtagelsen af den med Sagsøgerens Skrivelse af 22. April 1938 fremsendte Genpart af Overenskomsten af 21. April har fremsat nogen Indsigelse mod at være bunden til denne, forinden Brodersen den 21. Maj 1938 annullerede Overenskomsten.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet han har bestridt at have givet Brodersen Bemyndigelse til at afslutte Overenskomsten af 21. April 1938 og derhos har hævdet, at han, der iøvrigt mente, at ethvert Krav paa Konsulenthonorar fra Sagsøgerens Side var bragt ud af Verden ved hans Modtagelse af de fornævnte 1100 Kr., straks efter Modtagelse af Genparten af Overenskomsten af 21. April 1938 telefonisk overfor Sagsøgeren har protesteret mod Overenskomstens Gyldighed.

Angaaende de nærmere Omstændigheder vedrørende Afslutningen af Overenskomsten af 21. April 1938 har Sagsøgeren som Part forklaret, at Overmontør Brodersen, nogen Tid efter at Sagsøgeren i Februar 1938 havde overdraget Sagsøgte Arbejdet ved Bygningen af Vandværket i Skallebølle, spurgte ham, om han var villig til at fratræde som Konsulent ved Skallebølle Vandværk, og hertil erklærede han, at saa maatte han i hvert Fald holdes skadesløs, ved at der skaffedes ham en tilsvarende Stilling ved et andet Vandværk, som kunde give ham den samme Indtægt, som han skulde have ved Skallebølleværket, nemlig 3500 Kr. Han har et Par Gange talt med Sagsøgte selv om Spørgsmaalet, og Sagsøgte sagde, at han kunde forhandle videre med Brodersen, der af Sagsøgte var bemyndiget til at forhandle og underskrive paa hans Vegne. I Henhold hertil blev den under Sagen fremlagte Overenskomst af 21. April 1938 oprettet. Straks efter at dette var sket, sendte han til Vandværkets Bestyrelse en Bekræftelse af en tidligere Telefonsamtale gaaende ud paa, at han var villig til at fratræde som Konsulent, ligesom han sendte Sagsøgte en Genpart af Overenskomsten. Sagsøgeren har yderligere udtalt, at Skallebølle Vandværk hverken mundtlig eller skriftlig har forlangt, at han skulde fratræde som Kon-

sulent, men har spurgt ham, om han efter Forhandling med Brodersen var villig til at fratræde.

Sagsøgte har forklaret, at Brodersen kun virkede som Akkvisitør for ham, og ikke har haft nogen staaende Fuldmagt til at forpligte ham. Han har heller ikke haft nogen speciel Fuldmagt til at føre Forhandlinger som dem, der er resulterede i Overenskomsten af 21. April 1938 eller til at slutte eller underskrive denne Overenskomst paa hans Vegne. Da han modtog Sagsøgerens Brev med Genpart af Overenskomsten, satte han sig straks i Forbindelse med Brodersen og spurgte, hvad det var for noget. Brodersen erklærede, at Sagsøgeren havde sagt til ham, at Sagsøgte havde bemyndiget Brodersen til at indgaa og underskrive Overenskomsten. Han ringede derefter til Sagsøgeren og protesterede mod Overenskomstens Gyldighed, men Sagsøgeren erklærede, at det var han lige glad med, da Brodersen havde haft Fuldmagt til at underskrive. Senere har Brodersen sagt til ham, at Overenskomsten skulde han ikke bryde sig om, det var noget han (Brodersen) havde med Sagsøgeren. Sagsøgte har endvidere udtalt, at det, da han betalte Sagsøgeren de fornævnte 1100 Kr. var en Forudsætning fra hans Side, at Sagsøgeren skulde fratræde som Konsulent for Vandværket, men han har erkendt, at han ikke udtrykkelig har betydet Sagsøgeren, at han skulde fratræde. Sagsøgeren har bestemt benægtet, at Sagsøgte forud for Brodersens Skrivelse af 21. Maj 1938 under en Telefonsamtale mundtlig har protesteret mod Gyldigheden af Overenskomsten af 21. April, og noget Bevis herfor er ikke ført.

Overmontør Brodersen har som Vidne bl. a. forklaret, at han er ansat som Overmontør og Akkvisitør hos Sagsøgte, og at han kun afslutter Overenskomster under Godkendelse — enten forudgaaende eller efterfølgende — fra Sagsøgte. Angaaende Oprettelsen af Overenskomsten af 21. April 1938 har Brodersen udtalt, at da han havde faaet den Opiattelse, at Vandværket ikke kunde gennemføres med Sagsøgeren som Konsulent, henstillede han til Sagsøgeren, at han trak sig tilbage, mod at han — Brodersen — indførte ham som Konsulent i et andet Anlæg af tilsvarende Størrelse, hvori Sagsøgeren erklærede sig enig. Efter at Brodersen derpaa paa Sagsøgtes Vegne havde afsluttet Overenskomsten af 1. April 1938 med Skallebølle Vandværk om Arbejdets Udførelse, hvilken Overenskomst blev godkendt af Sagsøgte, henvendte han sig straks til Sagsøgeren, der affattede et Udkast til en Overenskomst med Sagsøgte vedrørende sit Krav som Konsulent. Dette Udkast, der i det væsentlige var enslydende med Overenskomsten af 21. April 1938 bortset fra, at det indeholdt en Bestemmelse om, at Sagsøgte til Sikkerhed for sine Forpligtelser efter Overenskomsten skulde akceptere en Veksel paa 3500 Kr., der kunde omsættes, gav Sagsøgeren til Brodersen, for at han skulde skaffe det underskrevet af Sagsøgte, hvilket denne imidlertid nægtede, uden at Brodersen kan erindre med hvilken Motivering. Nogen Tid senere, nemlig den 21. April 1938 henvendte Sagsøgeren sig, efter Brodersens videre Forklaring til denne, der da laa som Patient paa Amtssygehuset i Aarhus, og sagde til ham, at Sagsøgeren, Sagsøgte og A/S M. Seest nu havde ordnet sig, hvorhos Sagsøgeren forelagde ham et nyt Udkast til Overenskomst til Underskrift. I Tillid til, at det for-

holdt sig, som Sagsøgeren sagde, underskrev Brodersen Overenskomsten. Noget senere fik han Besøg af Sagsøgte, hvem han fortalte, at han havde underskrevet Overenskomsten. Sagsøgte sagde da til ham, at han ikke havde været til noget Møde hos Seest med Sagsøgeren, og at han ikke vilde have noget med »den Overenskomst« at gøre. Sagsøgeren har bestemt benægtet Rigtigheden af Brodersens Forklaring om, at han forinden Underskriften af Overenskomsten skulde have sagt til Brodersen, at der var truffet en Ordning mellem ham, Sagsøgte og A/S Seest, og hævdede, at Brodersen, da han fik forelagt Overenskomstudkastet til Underskrift blot sagde, at det ikke var mere, end han havde Fuldmagt til at underskrive, hvorpaa han underskrev.

Mod Sagsøgtes og Overmontør Brodersens Benægtelse kan det ikke ved det af Sagsøgeren anførte anses bevist, at Brodersen har haft Bemyndigelse fra Sagsøgte til med Sagsøgeren at afslutte Overenskomsten af 21. April 1938, hvilken Overenskomst efter sit Indhold ligger udenfor det Omraade, indenfor hvilket Brodersen ifølge sin Stilling som Overmontør var beføjet til at forpligte Sagsøgte, og med det saaledes anførte stemmer det ogsaa, at Brodersen efter sin Forklaring har forelagt det første Udkast til Overenskomsten for Sagsøgte til Godkendelse. Da derhos den Omstændighed, at Sagsøgte ikke straks efter Modtagelsen af Genparten af Overenskomsten af 21. April 1938 men antagelig først gennem Brodersens Skrivelse af 21. Maj 1938 til Sagsøgeren har givet til Kende, at han betragtede Overenskomsten som uforbindende for sig, ikke findes at have givet Sagsøgeren fornøden Føje til at antage, at Sagsøgte havde godkendt Overenskomsten — hvorefter han, udover de allerede betalte 1100 Kr., skulde sikre Sagsøgeren et Vederlag af 3500 Kr., hvilket Beløb maa antages at være væsentlig højere end det Honorar, som efter Reglerne for raadgivende Ingeniørvirksomhed kunde tilkomme Sagsøgeren for hans Virksomhed som Konsulent ved Skallebølle Vandværk — er der ikke fornødent Grundlag for Sagsøgerens Krav, og Sagsøgtes Frifindelsespaastand, vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 250 Kr.

Nr. 69/1939. **M** (Henriques efter Ordre)

mod

F₁ (Holten-Bechtolsheim efter Ordre).

(Underholdsbidrag).

Dom afsagt af Bregentved-Gisselfeld Birks Ret den 8. Juli 1938: Sagsøgte F₂ bør for Tiltale af Sagsøgerinden M i denne Sag fri at være. Saafremt Sagsøgerinden inden Retten med sin Ed bekræfter, at hun har haft Samleje med Sagsøgte F₁ i Tiden fra Slutningen af Juni til Slutningen af August Maaned 1937, vil han være at

dømme som Fader til det af hende den 15. April d. A. fødte Pigebarn. Aflægger hun derimod ikke saadan Ed, vil Sagsøgte ved Dom være at frifinde for hendes Tiltale.

Østre Landsrets Dom af 23. December 1938 (II Afd.): Saa- fremt Appellanten F₁ med sin Ed inden Retten bekræfter, at han ikke har haft Samleje med Indstævnte M i Tiden fra den 27. Juni 1937 til den 31. August s. A., bør han for hendes Tiltale i denne Sag fri at være. Aflægger han derimod ikke saadan Ed, bør han anses som bidragspligtig til Indstævnte og det af hende den 15. April 1938 fødte Pigebarn.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1939 er F₂ kendt pligtig at betale Bidrag til Appellantinden og det af hende den 15. April 1938 fødte Pigebarn i Overensstemmelse med de i Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 indeholdte Bestemmelser.

Ved de til Dels efter den indankede Dom tilvejebragte Op- lysninger findes Rigtigheden af Appellantindens Forklaring om Tidspunktet for de mellem hende og Indstævnte stedfundne Sam- lejer saaledes bestyrket, at den vil være at lægge til Grund ved Sagens Paadømmelse. Indstævnte maa herefter i Overensstem- melse med Appellantindens subsidiære Paastand anses pligtig til i Henhold til Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 at betale Bidrag til hende og det af hende den 15. April 1938 fødte Barn.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes, forsaavidt Sagen foreligger Højesteret til Prøvelse, at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, F₁, bør til Appellantinden, M, og det af hende den 15. April 1938 fødte Barn betale Bidrag i Overensstemmelse med Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937.

Sagens Omkostninger for alle Retter, saa- vidt paaanket er, ophæves. I Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Henriques 150 Kr. og 11 Kr. 90 Øre og Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 150 Kr. og 16 Kr. 25 Øre, der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden M nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte, F₁ og F₂, anses som bidragspligtige i Medfør af Lov

Nr. 131 af 7. Maj 1937 § 14, 2. Stk., til hende og det af hende den 15. April 1938 udenfor Ægteskab fødte udøbte Pigebarn, idet hun angiver, at hun har haft Samleje med de Sagsøgte indenfor Avlingstiden, der ifølge Erklæring fra Amtslægen i Sorø er Tiden mellem Slutningen af Juni og Slutningen af August Maaned 1937.

Sagsøgte F_1 har paastaaet sig frifundet, idet han har forklaret, at han ikke har haft Samleje med Sagsøgerinden i Juni, Juli og August Maaned 1937, hvorimod han den 27. September 1937 om Aftenen og en Gang først i Januar 1938 har haft Samleje med hende.

Sagsøgte F_2 har ligeledes paastaaet sig frifundet, idet han vel erkender at have haft Samleje med Sagsøgerinden, men dette Samleje fandt Sted omkring ved den 6.—8. Juni 1937.

Sagsøgerinden har under Eds Tilbud nærmere forklaret, at hendes første Samleje med Sagsøgte F_1 fandt Sted den 15. Juli 1937 under aaben Himmel bag Kommunehuset i Fensmark, og hendes Samleje med Sagsøgte F_2 fandt Sted omkring ved 1. Juli 1937 i Landevejsgrøften mellem Fensmark og Stenskov.

Blodtypebestemmelse har været foretaget med det Resultat, at der hverken efter AB0-, MN- eller A_1A_2 -Systemet er noget til Hinder for, at Sagsøgte F_1 kan være Fader til det i Sagen omhandlede Barn, hvorimod Sagsøgte F_2 's Faderskab er uforeneligt med MN-Systemet. Universitetets retsmedicinske Institut har dog i sin Svarskrivelse af 21. Juni d. A. henvist til »Vejledningens Punkt III samt Tilføjelsen«, hvori det hedder, at den foreliggende Blodtypekonstellation hører under et Omraade af AB0-Systemet, samt at Receptoren A_2 ofte er meget svag i Typen A_2B (A_2 -Receptoren »trykkes« af B-Receptorens samtidige Tilstedeværelse). Det maa derfor anses for muligt, at A_2 -Receptoren i sjældne Tilfælde kan blive upaaviselig: Resultat: B i Stedet for A_2B).

Var Egenskaben A_2 tilstede hos Barnet, vilde Sagsøgte F_2 's Faderskab være muligt.

Da det imidlertid trods gentagne Undersøgelser, specielt ved den saakaldte Absorptionsmetode, ikke har været muligt at paavise Spor af A_2 -Receptor hos den nævnte Person, og da det for B-Typen karakteristiske Agglutinin er tilstede, maa Sandsynligheden for, at den omtalte Fejlmulighed skulde foreligge her anses for overordentlig ringe, men dog muligvis ikke for saa fjerntliggende, at den helt kan lades ude af Betragtning, dersom meget vægtige, Blodtypeundersøgelsen uvedkommende Omstændigheder i Sagen skulde tale imod det ved denne Undersøgelse fremkomne Resultat.

Da der imidlertid, forsaavidt angaar Sagsøgte F_2 , ikke foreligger saadanne særlige Omstændigheder, som i Instituttets fornævnte Skrivelse anført, og da Sagsøgte har benægtet at have haft Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden, vil han som Følge heraf være at frifinde.

Derimod findes Sagen efter samtlige foreliggende Omstændigheder for Sagsøgte F_1 's Vedkommende at burde gøres afhængig af Sagsøgerindens Ed paa den nedenauførte Maade, og i Overensstemmelse hermed afsiges der for hans Vedkommende foreløbig Dom i Sagen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 8. Juli 1938 af Bregentved-Gisselfeld Birks Ret, er paaanket af F₁.

Retten finder det ikke bevist, at Appellanten har haft Samleje med Indstævnte M indenfor Avlingstiden, hvorfor han ikke kan dømmes til at anses som Fader til Barnet. Om Appellanten vil være at ause som bidragspligtig, findes at burde gøres afhængig af hans Ed som nedenfor anført.

Torsdag den 16. Maj.

Nr. 261/1939. **Kongelig Dansk Automobil Klub**
(Poul Jacobsen)

m o d

Forenings-Registeret (Kammeradvokaten).

(Spørgsmaal om fornyet Optagelse af Appellanten i Forenings-Registeret med de hidtil benyttede Kendetegn).

Østre Landsrets Dom af 19. Oktober 1939 (IV Afd.): De Sagsøgte, Forenings-Registeret, bør for Tiltalte af Sagsøgerne, Kongelig Dansk Automobil Klub, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker:

Det er ubestridt under Sagen, at Appellanten har anvendt det omhandlede Kendetegn fra Klubbens Start i 1901, og at det har været benyttet bl. a. som Vognmærke baade af Statsmyndigheder og af Kongehusets Medlemmer i en lang Aarrække. Det maa antages, at det er almindelig kendt her i Landet og til en vis Grad ogsaa i Udlandet, og at der er anvendt betydelige Beløb til Fremstilling af Vognmærker, Hotelskilte, Emblemer, Brystskjolde o. s. v. med Kendetegnet. I den forløbne lange Aarrække er der ikke blot ingen Indsigelse rejst af det Offentlige mod Klubbens Brug af Kendetegnet, men det er, som det fremgaar af Dommen, uden Bemærkning optaget i Forenings-Registeret i 1920, ligesom Registreringen er fornyet i 1928 uden Indsigelse fra nogen offentlig Myndighed.

Efter alt foreliggende finder disse Dommere, at Klubbens Brug af det omhandlede Kendetegn maa anses stiltiende godkendt af de vedkommende Statsmyndigheder. Det bemærkes herved, at det efter Proceduren er ubestridt, at Godkendelse kan meddeles og i andet Tilfælde har fundet Sted.

De stemmer herefter for at tage Appellantens principale Paastand til Følge og at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde og med Bemærkning, at den Omstændighed, at Appellanten i en Aarrække upaatalt har benyttet det omhandlede Mærke, ikke kan hjemle Klubben nogen Ret til dets fornyede Indregistrering efter Beskyttelsesperiodens Udløb.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Forenings-Registeret, bør forny Appellantens, Kongelig Dansk Automobil Klub's Optagelse i Registeret med de Kendetegn, som er registreret den 9. April 1920 og fornyet den 12. Januar 1928.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 9. April 1920 optoges Sagsøgerne, Kongelig Dansk Automobil Klub, i Foreningsregistret. Som et af Foreningens to Kendetegn registreredes:

»Et Automobilhjul med Kongekrone over, staaende paa en ciseretod; i Hjulringen: Kgl. Dansk Automobil Klub; paa Egerne et Skjold med 3 Løver og Hjerter.« Den 12. Januar 1928 fornyedes Registreringen.

I Skrivelse af 28. September 1938 henlede de Sagsøgte, Foreningsregistret, Sagsøgernes Opmærksomhed paa, at den i Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 115 af 14. April 1926 § 11 nævnte 10-Aarsfrist var udløbet, uden at fornyet Anmeldelse var sket. Samtidig meddelte man, at Statsministeriet ansaa det for meget ønskeligt, at Klubben fremtidig undlod Anvendelsen af det ovennævnte Kendetegn, der omfatter et Skjold med det mindre danske Rigsvaaben, og anmodede derfor Sagsøgerne om at indgive en Anmeldelse om, at det ovennævnte Mærke ikke længere benyttedes.

Herpaa svarede Sagsøgerne ved i Skrivelse af 12. December 1938 at begære Fornyelse af den tidligere Registrering uden Ændring af de anmeldte Kendetegn.

I Skrivelse af 3. Februar 1939 meddelte de Sagsøgte Sagsøgeren, at man fra Handelsministeriet havde modtaget Anmodning om at drage Omsorg for, at Kendetegnet ikke fornyedes, da Benyttelsen af Kendetegnet ansaas for at være i Strid med Straffelovens § 132, og anmodede Sagsøgerne om at afmelde Kendetegnet.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne principalt paastaet de Sagsøgte tilpligtede at forny Klubbens Optagelse i Registret med de alle-

rede registrerede Kendetegn, subsidiært at betale en Erstatning paa 50.000 Kr.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Støtte for deres principale Paastand har Sagsøgerne navnlig anført følgende:

Klubben, der er stiftet i 1901 under Navnet D. A. K., og som har ført sit nuværende Navn, siden Kongen i August 1912 blev Klubbens Protektor, har siden sin Start benyttet det nu omstridte Kendetegn. Sagsøgerne hævder, at der ikke bestaar noget Forbud mod at benytte det danske Rigsvaaben eller Dele deraf som Kendetegn, hvad der finder Sted i udstrakt Grad, og at Staten i alt Fald ved at registrere det heromhandlede Kendetegn uden Indsigelse, har anerkendt Sagsøgernes Ret til at benytte det fra Rigsvaabnet hentede Motiv med Løverne og Hjerterne, der iøvrigt ikke er gengivet uforandret. Forsaavidt en Tilladelse fra Staten eller fra Kongen personlig maatte udkræves for at benytte Kendetegnet, maa en saadan Tilladelse anses givet derved, at Kendetegnet bl. a. som Vognmærke er almen kendt og har været benyttet baade af Statsmyndigheder og af Kongehusets Medlemmer i en lang Aarrække.

De Sagsøgte har bl. a. anført følgende:

Det danske Rigsvaaben i dets nuværende Skikkelse er — bortset fra en i 1903 stedsfunden Ændring vedrørende Feltet for Island — fastslaaet ved kgl. Resolution af 22. Oktober 1819, jfr. Kancelli Cirkulære af 20. November s. A. Hovedskjoldets 1. Felt: 3 blaa Løver og 9 røde Hjerter i Guld, er Vaabenmærket for det egentlige Kongerige Danmark og bruges af Statsmyndigheder i visse Tilfælde som et selvstændigt »mindre« Rigsvaaben. Det følger af Sagens Natur, har steds været anerkendt og er forudsat i nyere Lovgivning, jfr. saaledes Varemærkeloven Nr. 96 af 2. Juli 1880 § 6, Nr. 3, Nr. 52 af 11. April 1890 § 4, Nr. 3 og Nr. 101, af 7. April 1936 § 4, Nr. 5 og Konkurrencelovene Nr. 168 af 20. Marts 1918 § 4, Stk. 4, Nr. 98 af 29. Marts 1924 § 4, Stk. 3, Nr. 2 og 3 og Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 4, Stk. 3, Nr. 1 og 2, samt Straffelovens § 132, at Brugen af de danske Statskendetegn, derunder Rigsvaabenet, ikke er tilladt private uden særlig Hjemmel. Saadan Hjemmel er ikke paavist for Sagsøgernes Vedkommende. Der maatte hertil kræves enten en Tilladelse givet paa almindelig statsforvaltningsretlig Maade eller af Kongen personlig, som Tilfældet er for de kgl. Hofleverandørers Vedkommende. Den Omstændighed, at Kongen er Foreningens Protektor, giver vel efter Praksis denne en vis Adgang til at benytte Prædiketet »kongelig« og en Kongekrone som Led i sit Kendetegn, men ikke til at benytte Rigsvaabnet eller Dele af dette. De Sagsøgte bestrider endvidere, at der ved Foreningens Optagelse i Foreningsregistret eller paa anden Maade foreligger nogen for Staten bindende Anerkendelse af Sagsøgernes Ret til at føre det oftnævnte Kendetegn.

Der maa gives de Sagsøgte Medhold i, at det ikke uden særlig Hjemmel kan være tilladt at benytte det danske Rigsvaaben eller Dele deraf som Kendetegn eller Led i et Kendetegn som i nærværende Tilfælde sket, og at Sagsøgerne ikke har paavist, at saadan Hjemmel i

nærværende Tilfælde foreligger, hvorved særlig bemærkes, at en Optagelse i Foreningsregistret hverken efter Ordene i Lov Nr. 100 af 31. Marts 1926 eller efter dens Formaal kan hjemle Ret til at benytte et Kendetegn, som vedkommende Forening ikke i Forvejen havde Ret til at benytte.

Herefter har de Sagsøgte haft Føje til at vægre sig ved at forny Registreringen af det i Sagen omhandlede Kendetegn, og da der ikke ses at være noget Grundlag for at paalægge dem Erstatning, vil de være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale til de Sagsøgte med 300 Kr.

Fredag den 17. Maj.

Nr. 311/1939. **Taarnby Kommune** (Trolle)

m o d

Luftkaptajn **Charles Bramsen** (Overretssagfører Sven).

(Spørgsmaal om Indstævnte er erhvervsskattepligtig til den appellerende Kommune).

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 7. Juli 1939: Sagsøgte, Luftkaptajn Charles Bramsen, bør til Sagsøgerne, Taarnby Kommune, betale 601 Kr. 66 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 3. Maj 1939, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 5. Oktober 1939 (II Afd.): Appellanten, Luftkaptajn Charles Bramsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Taarnby Kommune, i denne Sag fri at være. Indstævnte betaler Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 250 Kr. at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere finder, at den i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 § 18, Stk. 2, indeholdte Regel under Hensyn til den foreliggende — ogsaa af Lovgivningsmagten paa forskellige andre Omraader anerkendte — Lighed mellem Luftfartsvirksomhed og Søfart, maa være anvendelig i det foreliggende Tilfælde. Da Indstævnte, der har fast Ansættelse i det danske Luftfartsselskab, der driver Virksomhed i Taarnby Kommune, efter de foreliggende Oplys-

ninger herefter maa anses at have sit Arbejdssted i nævnte Kommune, jfr. Lovens § 18, Stk. 1, Nr. 6, vil disse Dommere stadfæste Underrettens Dom og ophæve Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret.

Tre Dommere finder, at Indstævnte som Ruteflyver hverken direkte eller analogisk kan henføres under Bestemmelsen i § 18, Stk. 2, der omhandler Personer, der har fast Ansættelse om Bord paa Skibe, og stemmer derfor for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, Taarnby Kommune, der har Kontor i Kastrup, gør under denne Sag gældende, at Sagsøgte, Luftkaptajn Charles Bramsen, boende Kochsvej Nr. 21, Frederiksberg, er pligtig at betale Erhvervsskat til Kommunen i Anledning af, at han er ansat i det danske Luftfartselskabs Tjeneste som Ruteflyver mellem Kastrup Lufthavn, der er beliggende i Taarnby Kommune, og udenlandske Havne. Denne Erhvervsskat er for Skatteaaret 1938/39 ansat til 601 Kr. 66 Øre, og Sagsøgerne har herefter paastaet Dom over Sagsøgte til Betaling af dette Beløb med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg, den 3. Maj 1939, til Betaling sker.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han bestrider, at der er lovlig Hjemmel til at ansætte ham i Erhvervsskat til Taarnby Kommune.

Sagsøgerne støtter deres Krav og Paastand paa Bestemmelsen i Lov vedrørende personlig Skat til Kommunen Nr. 28 af 18. Februar 1937 § 18, Stk. 2, der i Tilslutning til Reglen i Paragrafens Stk. 1 om Skattepligt til Erhvervskommunen for den, der samtidig med skattepligtigt Ophold i en Kommune her i Landet driver nærmere angivet Erhverv i en anden Kommune, fastsætter saalydende Bestemmelse:

»For Personer, der har fast Ansættelse om Bord paa Skibe, som har Hjemsted her i Landet og sejler i stadig Fart mellem dansk Havn og Udlandet, eller som gør Tjeneste om Bord paa Skibe, hvormed der drives Havfiskeri fra dansk Havn, anses vedkommende Havn som Arbejdssted.«

Samtidig henviser Sagsøgerne til, at det ved den nævnte Skattelovs § 27, Stk. 1, er bestemt, at for de i § 18, Stk. 2, omhandlede Personer, skal kun Halvdelen af deres fra vedkommende Indtægtskilde hidrørende

erhvervsskattepligtige Indkomst medregnes ved Indtægtsbrøkens Fast-sættelse.

Den sagsøgende Kommune har endnu oplyst, at den har ansat Sagsøgte til Erhvervsskat for Skatteaaret 1938/39 af en selvangivet Indkomst paa 16.635 Kr., men at denne Skatteansættelse efter Paastand fra Frederiksberg Kommune blev ophævet af Erhvervsskatteudvalget ved Skrivelse af 8. Februar 1939, som, efter Udvalgets Formening, hverken direkte eller analogisk hjemlet ved Kommunalskattelovens § 18, Stk. 2. Sagsøgerne har herefter i Medfør af denne Lovs § 25, Stk. 2 indbragt Spørgsmaalet til Afgørelse ved Domstolene.

Sagsøgernes til Begrundelse af deres Paastand fremførte Betragtning gaar nærmere ud paa, at en Kaptajn paa en fast Luftrute maa i Relation til Spørgsmaalet om Erhvervssted og derved Erhvervsskat ganske lige-stilles med en Kaptajn paa et Skib, saaledes at den nu ved Kommunal-skattelovens § 18, Stk. 2, givne Hjemmel til at ansætte Kaptajner paa Skibe i fast Rute-fart mellem dansk Havn og Udlandet til Erhvervsskat til den Kommune, hvori Havnen er beliggende, maa finde ganske tilsvarende Anvendelse paa Luftkaptajner i fast Rute-fart mellem dansk Lufthavn og Udlandet. Sagsøgerne gør gældende, at oftnævnte § 18, Stk. 2, i og for sig er direkte anvendelig paa saadanne Luftkaptajner, og at Bestemmelsen i hvert Fald er saa fuldkomment analogisk anvendelig, at der herved foreligger sikker Hjemmel for deres Krav og Paastand.

Sagsøgte hævder i første Række mod Søgsmålet, at der ikke fore-ligger den positive Lovhjemmel, som efter gældende Ret skal til for at paalægge en Skat. Sagsøgte bestrider, at Ordene i bemeldte § 18, Stk. 2, afgiver saadan Hjemmel, og overfor Paaberaabelsen af Bestem-melsens Analogi hævder Sagsøgte, at for det første kan en Lovbestem-mels Analogi i sig selv ikke afgive retsgyldigt Grundlag for at paa-lægge en Skat, hvilket ganske særlig maa gælde en Undtagelses-bestemmelse som § 18, Stk. 2, og at for det andet foreligger der ikke den til Analogisering fornødne Aarsagernes Lighed, idet en Luftkaptajn ikke har Tilknytning i samme Grad og Omfang til den Kommune, i hvilken vedkommende Lufthavn er beliggende, som en Skibskaptajn har det til Kommunen, hvor Havnen, fra hvilken Skibet sejler, er beliggende.

Den Passus i Kommunalskattelovens § 18, Stk. 2, som skønnes at maatte være af afgørende Betydning for det foreliggende Spørgsmaals Afgørelse, er Bestemmelsen om, at under de beskrevne Forhold anses vedkommende Havn (Skibshavn) »som Arbejdssted«. Der findes her at maatte gives Sagsøgerne Medhold i, at under de nuværende Trafik-forhold maa de reale Grunde, som taler for og har ført Lovgivnings-magten til at fastsætte en Regel om Erhvervsskattepligt for Kaptajner paa et Skib, have ganske tilsvarende Betydning og gøre sig ganske tilsvarende gældende, naar det drejer sig om Kaptajner paa et Luft-fartøj. Herefter findes det imidlertid at være hjemlet ved almindelige Fortolkningsregler at anse Luftkaptajner ligefrem indbefattet under Be-stemmelsen i § 18, Stk. 2, saafremt dennes Ordlyd tilsteder at anlægge saadan videre Fortolkning af Ordene og derved imødekomme de Realit-tetshensyn, der, som anført, gør sig gældende.

Efter alt foreliggende skønnes det nu at være tilstrækkelig hjemlet at undergive Kommunalskattelovens § 18, Stk. 2, den nævnte videre Fortolkning. Men iøvrigt findes der ogsaa at være fornødent Grundlag for at bringe denne Lovregels Bestemmelser analogisk til Anvendelse som Hjemmel for Sagsøgenes Krav. Hvad der fra Sagsøgtes Side er anført mod at anvende en Lovs Analogi som Hjemmel til Skattepaalæg findes, dets Rigtighed iøvrigt uanset, ikke at kunne komme i afgørende Grad i Betragtning, naar det, som her, drejer sig om Erhvervsskat og dermed i første Række om vedkommende Kommuners skattemæssige Interesser. Og naar saa er, maa det skønnes, at Bestemmelserne i oftnævnte § 18, Stk. 2, baade kan og bør bringes analogisk til Anvendelse — om fornødent er — paa en Kaptajn paa et Luftfartøj som i Sagsøgtes Tilfælde.

Efter det saaledes anførte og antagne, og idet Sagsøgenes Paastand findes, som af dem anført, yderligere at finde nogen Støtte i den Omstændighed, at Lufthavne efter administrativ Praksis sidestilles med andre Havne paa det Punkt, at de ligesom disse er undtaget fra Paa-ligning af kommunal Ejendomsskyld, vil der være at give Dom efter Sagsøgenes Paastand.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-hæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Frederiksberg Birks 3. Afdelings Ret den 7. Juli 1939 og paaanket af Appellanten, Luftkaptajn Charles Bramsen, med Paastand om Frifindelse.

Indstævnte, Taarnby Kommune, har paastaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten er det oplyst, at Bestemmelsen i § 18, Stk. 2, i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 vedrørende personlig Skat til Kommunen, — til hvilken Bestemmelse ingen tilsvarende fandtes i den tidligere Kommunalskattelov af 29. Marts 1934, ændret ved Lov Nr. 148 af 15. April 1930, — er indsat i Loven paa Foranledning af en Henvendelse fra Esbjerg Byraad, som fandt det urimeligt, at et anseligt Antal Skibs-officerer paa de fra Esbjerg Havn udgaaende Eksportskibe ikke svarede Erhvervsskat til Kommunen, fordi de var bosat udenfor denne.

Derefter og da Loven ikke udtrykkelig nævner Personer ansat i Luftfartøjer som erhvervsskattepligtige til den Kommune, hvorfra Luftfartøjerne gaar i Rutefart, findes der ikke Hjemmel til at anse Appellanten som erhvervsskattepligtig til den indstævnte Kommune.

Appellanten vil herefter være at frifinde, hvorhos Indstævnte vil have at udrede Sagens Omkostninger for begge Retter med 250 Kr.

M a n d a g d e n 20. M a j.

Nr. 162/1939. Fabrikant **Sigurd Hansen** (Jørgensen)

m o d

Enkefru **Marie Augusta Clausens** Dødsbo ved Boets Eksekutor, Sagfører, cand. jur. **Aage Juul-Pedersen** og Sagfører **Aage Juul-Pedersen** personlig (Hansen).

(Erstatning for en ikke forudsat Servitutbehæftelse paa en købt Ejendom).

Østre Landsrets Dom af 2. Juni 1939 (VI Afd.): De Sagsøgte, Enkefru Marie Augusta Clausens Dødsbo ved Boets Eksekutor, Sagfører, cand. jur. Aage Juul-Pedersen, og Sagfører Aage Juul-Pedersen personlig, bør til Sagsøgeren, Fabrikant Sigurd Hansen, udstede endeligt Skøde paa Ejendommen Matr. Nr. 302 bæ af Odense Bygrunde for en Købesum af 18.000 Kr., der betales kontant med Fradrag af Restgælden til Fyens Kreditforening, Kr. 5125,32. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren 500 Kr. til de Sagsøgte. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Appellanten faaet Ejendommen tilskødet paa de i Dommen angivne Vilkaar, hvorefter hans Paastrand for Højesteret gaar ud paa, at der tilkendes ham en Erstatning paa 2000 Kr. med nærmere angivne Renter, nemlig den ved Skønsforretningen ansatte Difference i Grundens Værdi med og uden Servitutbehæftelse.

Det fremgaar af Sagen, at det af Landsretssagfører Gustav Larsen oprindeligt paa en anden Klients Vegne fremsatte og af Boet akcepterede Tilbud om Køb af Ejendommen for 18.000 Kr., hvilket Tilbud Landsretssagføreren paa Appellantens Vegne den 24. Januar tiltraadte, var fremsat uden Forbehold med Hensyn til Servitutbehæftelse.

Da Sagfører Juul-Pedersen under en Telefonsamtale svarede bekræftende paa den fremsatte Forespørgsel, om Grunden var servitutfri, havde Appellanten Kendskab til i hvert Fald den ene af de omhandlede Servitutter, men dette foranledigede ham ikke til overfor Sagfører Juul-Pedersen at give Oplysning om disse Forhold, saaledes at der, inden endelig Handel afsluttedes, kunde være skaffet Klarhed om Servitutforholdene.

Herefter findes Appellanten ikke at have haft Føje til at opfatte Sagfører Juul-Pedersens Udtalelse, der omgaaende berigtigedes, som en egentlig Garantierklæring. Allerede som Følge heraf vil de Indstævntes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Enkefru Marie Augusta Clausens Dødsbo ved Boets Eksekutor, Sagfører, cand. jur. Aage Juul-Pedersen og Sagfører Aage Juul-Pedersen personlig, bør for Tiltale af Appellanten, Fabrikant Sigurd Hansen, under denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Appellanten til de Indstævnte 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagfører Aage Juul-Pedersen som Eksekutor i Enkefru Marie Augusta Clausens Dødsbo havde averteret den Boet tilhørende Ejendom Matr. Nr. 302 bæ af Odense Købstads Bygrunde, Hunderupvej Nr. 44, til Salg, førte han nogle Forhandlinger med Fabrikant Sigurd Hansen. Under disse meddelte Fabrikant Hansen, at han selv vilde bebo den paa Ejendommen værende ældre Villa; Forhandlingerne førte ikke til noget Resultat, idet Hansen ikke vilde give den forlangte Pris 22.000 Kr. Den 28. December 1938 fik Sagfører Juul-Pedersen fra Landsretssagfører Gustav Larsen et Brev, hvori denne »for en herværende Klient« bød 18.000 Kr. for Ejendommen; Tilbudet var bindende i 8 Dage. Sagfører Juul-Pedersen forhandlede derefter med Arvingerne, men fik først deres Tiltrædelse efter at Akseptfristen var udløbet; da han akcepterede overfor Landsretssagfører Gustav Larsen, svarede denne, at han ikke vidste, om hans Klient nu vilde fastholde Tilbudet, men han vilde forsøge at faa ham til det. Inden han havde faaet talt med sin Klient, havde Fabrikant Sigurd Hansen imidlertid henvendt sig til ham angaaende Køb af Ejendommen, og efter nogle Forhandlinger erklærede han sig villig til at give 18.000 Kr. for Ejendommen. Den 24. Januar 1939 telefonerede Landsretssagfører Gustav Larsen til Sagfører Juul-Pedersen og meddelte, at hans Klient nok vilde modtage Tilbudet om Køb for 18.000 Kr.; under Samtalen sagde Gustav Larsen »nu er Grunden vel servitutfri«, hvortil Juul-Pedersen svarede »Ja«.

Samme Dag skrev Juul-Pedersen en Stadfæstelsesskrivelse, hvori det bl. a. hedder: »Ejendommen sælges saaledes som den er og forefindes og uden Ansvar for Boet og mig personlig for mulige Mangler ved denne;« den blev straks bragt til Gustav Larsen, der forsynede den med saalydende Paategning: »Foranstaaende Tilbud accepteres. — Det er en Forudsætning, at der ikke paahviler Servituter, der forhindrer høj Bebyggelse;« denne blev underskrevet af Fabrikant Sigurd Hansen. Samme Aften telefonerede Gustav Larsen igen til Juul-Pedersen

og spurgte om Papirerne kunde blive underskrevet samme Aften, men dette var Juul-Pedersen ikke i Stand til. Samme Aften blev Juul-Pedersen betænkelig, straks næste Morgen eftersaa han Pantebøgerne og konstaterede, at der paahvilede Ejendommen en Servitut, der forhindrede høj Bebyggelse; samme Formiddag underrettede han Gustav Larsen herom og stillede Køberen frit. Paa Ejendommens Folio findes følgende noteret under II: »Lyst 21. Januar 1884: Bestemmelse om Bebyggelse m. m. den 10. December 1888: do om Hegn, Byggemaade — — —«

Førstnævnte Bestemmelse er saalydende: Paa de Byggegrunde, som jeg sælger med Facade ud mod Hunderupvej, forpligter jeg mig til at lægge Servitut, enten at der opføres Villaer, eller at — naar der opføres en sammenhængende Husrække, denne da lægges 8 Alen tilbage fra Vejen med Græsanlæg foran.«

Sidstnævnte Bestemmelse indeholder bl. a. følgende: »— — — at Parcellen skal bebygges med Villa, hvis Køberen ikke maatte foretrække at opføre et To Etages Forhus, at Bygningerne, hvad enten det er Villa eller anden Bygning, skulle lægges 8 Alen tilbage fra Hunderupvejen med Haveanlæg foran.«

Fabrikant Sigurd Hansen, der agtede at nedrive Villaen og paa Grunden at opføre et 4-Etagers Hus, ønskede at fastholde Handlen, men forlangte Erstatning, hvilket blev afslaaet.

Under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har Sagsøgeren, Fabrikant Sigurd Hansen, paastaet de Sagsøgte, Enkefru Marie Augusta Clausens Dødsbo ved Boets Eksekutor, Sagfører, cand. jur. Aage Juul-Pedersen, og Sagfører Aage Juul-Pedersen personlig, dømt in solidum til at udstede Skøde til Sagsøgeren paa Ejendommen Hunderupvej 44, Odense, for en Købesum af 18.000 Kr., der betales kontant med Fradrag af Restgælden til Fyens Kreditforening, Kr. 5125,32. De Sagsøgte paastaas endvidere dømt in solidum til at betale Sagsøgeren en Erstatning paa 9000 Kr.

De Sagsøgte har erklæret sig rede til at give Skøde som af Sagsøgeren paastaet, men procederer til Frifindelse for saa vidt angaar Paastanden om Erstatning; de er iøvrigt villige til at annullere Handlen. Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de anført, at Sagsøgeren forinden Handlen blev afsluttet var bekendt med, at der paahvilede Ejendommen Bebyggelsesservitutter. Herom er følgende oplyst ved Sagsøgerens Partsforklaring og ved en Erklæring fra Dommerfuldmægtig i Odense, Ryhave.

Den 24. Januar, forinden Sagsøgeren fremsatte sit Tilbud til Juul-Pedersen, eftersaa han Ejendommens Folio i Tingbogen samt i Pantebøgerne den førstnævnte Servitutbestemmelse fra 1884; derimod vil han ikke have set den senere lyste Servitut.

Under Sagens Forberedelse er der til Oplysning om Erstatningens Størrelse optaget en Skønsforretning, der ansætter Ejendommen i dens nuværende Tilstand til 16.000 Kr.; hvis der ikke havde været Servitutter, der hindrer høj Bebyggelse, vilde dens Værdi være 18.000 Kr.

Da Sagsøgeren forinden Handlens Afslutning selv har efterset Foliet, og der set, at der paahvilede Ejendommen Indskrænkninger med Hensyn

til »Bebyggelse« og »Byggemaade«, findes det at maatte gaa ud over ham selv, at han ikke nøjere eftersaa disse Bestemmelser Indhold, og han har derefter ikke været berettiget til at lægge Vægt paa Oplysningen om, at Ejendommen var servitutfri, hvad han maatte være klar over var urigtigt; der vil saaledes ikke kunne tilkendes Sagsøgeren nogen Erstatning.

Der vil herefter være at give Dom efter de Sagsøgte Paastand, hvorhos Sagsøgeren vil have at betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 77/1940.

Anders Johan Adeltoft

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 5. Marts 1940.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens I Afdeling, er saalydende:

Ved Københavns Byret er der indledet Forundersøgelse mod Anders Johan Adeltoft, — — — for Overtrædelse af Straffelovens § 281.

Endvidere verserer der for Tiden ved Byretten ikke afsluttede Sager mod Adeltoft for Overtrædelse af Lov om offentlig Forsorg af 20. Maj 1933 § 150 og Straffelovens § 121, § 164, subsidiært § 165, og § 267, Stk. 1 og 2, — — —

I et under fornævnte Forundersøgelse den 26. Januar 1940 afholdt Retsmøde bestemte Dommeren, 1) — — —

I samme Retsmøde fremsatte Anklagemyndigheden 2—3) Begæring om Kendelse om Indlæggelse til Observation for de sigtede Adeltoft og — — — under Paaberaabelse af, at Retslægeraadet i en Erklæring afgivet den 15. Maj 1939 under en tidligere mod de paagældende rejst Straffesag har udtalt, at det efter det foreliggende maa anses for overvejende sandsynligt, at Adeltoft er psykisk abnorm, uden at dog Arten af denne Abnormitet kan sikkert fastslaaes, — — — og at Raadet derfor maa anse det for rigtigst, at de begge indlægges til Observation paa et Sindssygehospital eller en psykiatrisk Afdeling. En saadan Observation fandt dog i den paagældende Sag ikke Sted, idet en Tvangsindlæggelse af de paagældende til Observation fandtes at være et for vidtgaende Skridt efter Sagens Beskaffenhed.

Retten afslog ved Kendelser Anklagemyndighedens Begæring. — — — For Sigtede Adeltofts Vedkommende siges det i Kendelsen, at det efter de foreliggende Oplysninger findes at være paakrævet, at der, uanset Retslægeraadets Erklæring søges tilvejebragt et fornyet lægeligt Grundlag til Bedømmelse af Spørgsmaalet om Nødvendigheden af Indlæggelse til egentlig Observation.

Endelig bestemte Retten 4—5) ved Kendelser i samme Retsmøde, at de sigtede Adeltoft og — — — der den 10. Januar 1940 var fængslede i Henhold til Retsplejelovens § 780, 2 c, skulde løslades, og Retten afslog 6—7) Begæringer fra Anklagemyndigheden om at udsætte Løs-

ladelsen, indtil Landsrettens Afgørelse af Kæremaal om Løsladelseskendelserne forelaa.

Samtlige disse Kendelser og Beslutninger er af Anklagemyndigheden paakæret til Landsretten.

Retslægeraadet har i en den 23. Februar 1940 afgivet Erklæring henholdt sig til sin Udtalelse af 15. Maj 1939.

Ad 2. For saa vidt angaar Sigtede Adelftoft findes der blandt Sagens Akter forskellige Oplysninger om hans mentale Tilstand, dels en Erklæring af 13. Februar 1932 fra Overlægen ved Kommunehospitalets 6. Afdeling om Resultatet af en ambulant Observation, dels Erklæringer af 1. Juni 1938 og 21. April 1939 fra Overlægen ved St. Hans Hospital, hvor Sigtede flere Gange har været indlagt. Retten maa finde det paakrævet, at der som anbefalet af Retslægeraadet gennem Indlæggelse til Observation søges tilvejebragt nærmere Oplysninger om hans nuværende mentale Tilstand.

Ad 4—5. Endelig vil de af Byretten afsagte Kendelser om Løsladelse af de sigtede Adelftoft og — — — være at stadfæste, idet der ikke skønnes længere at være tilstrækkeligt Grundlag for at opretholde Fængslingen.

Ad 6—7. Kæren vedrørende Beslutningerne om ikke at udsætte Løsladelsen til Landsrettens Afgørelse forelaa, anser man herefter for bortfaldet.

I Henhold til foranstaaende

b e s t e m m e s :

Anders Johan Adelftoft bør indlægges til nærmere Undersøgelse paa et Sindssygehospital eller en psykiatrisk Afdeling.

De øvrige af Anklagemyndigheden paakærede Kendelser og Beslutninger stadfæstes, dog at Kæren vedrørende ovennævnte Beslutninger under 6 og 7 anses for bortfaldet.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er efter Begæring af Sigtede Anders Johan Adelftoft med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret, for saa vidt angaar Bestemmelsen om hans Indlæggelse til nærmere Undersøgelse paa et Sindssygehospital eller en psykiatrisk Afdeling.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Landsrettens Kendelse anførte Grunde vil den, saa vidt paakæret er, være at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør, saa vidt paakæret er, ved Magt at stande.

T i r s d a g d e n 21. M a j .

Nr. 64/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Oscar Einar Hellstrøm (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 234 III.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 20. December 1939: Tiltalte, Oscar Einar Hellstrøm, bør til Statskassen udrede 25 Dagbøder à 12 Kr. eller hensættes i 25 Dages Hæfte. Tiltalte godtgør det Offentlige de med Sagens Behandling forbundne Omkostninger. At efterkommes inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 16. Februar 1940 (III Afd.): Tiltalte, Oscar Einar Hellstrøm, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Underrettens Dom i Henhold til de i denne anførte Grunde, der i det væsentlige tiltrædes.

Der vil være at give Dom efter Stemmeifertallet.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

I denne under Medvirken af Doms mænd behandlede Sag er Oscar Einar Hellstrøm af Statsadvokaten for Sjælland ved Anklageskrift af 16. Oktober 1939 sat under Tiltale for Overtrædelse af Straffelovens § 234, Stk. 3, idet han — som ansvarshavende Redaktør og Ud giver af det periodiske Blad »Cocktail« paa Frederiksberg for Vindings Skyld i Tiden efter 1. Juli 1939 har offentliggjort og udbredt her i Riget dette Blads Aargang 1939 Numrene 14—19 inclusive, der maa antages udelukkende at have forretningsmæssig Spekulation i Sanselighed til Formaal.

Der er nedlagt Paastand om, at Tiltalte idømmes Straf.

Tiltalte er født i København, Sct. Matthæus Sogn, den 24. Juli 1895 og ikke fundet tidligere straffet, men ved Østre Landsrets Dom af 15. April 1937, som stadfæster nærværende Rets Dom af 13. Februar s. A., frifundet for Tiltalte efter Straffelovens § 234.

Han har under Sagen erkendt, at han som Redaktør og Udgiver bærer Ansvar for Offentliggørelsen af det periodiske Skrift »Cocktail«, derunder de i Retten fremlagte Numre af Aargangen 1939: 14—19, der er udkommet efter 1. Juli 1939. Han har paastaet sig frifundet, idet han benægter, at Skriftet har den i Straffelovens § 234, Stk. 3, anførte Karakter. Han har blandt andet anført, at en væsentlig Del af Bladets Stof, og netop det under Sagen omstridte, hidrører fra et tilsvarende Skrift, som udkommer i Sverrig med Myndighedernes udtrykkelige Godkendelse.

De fornævnte 6 Numre af Bladet er dels dokumenterede under Proceduren, dels stillet til Rettens Raadighed under Voteringen.

Retten skønner herefter som følger:

1. De 6 Numres Omslagsbilleder har som Fællespræg en vis æggende Karakter, der ved sin stadige Tilbagevenden fremkalder Forventning om et Indhold af seksuelt Pikanteri.

2. Tekst og Billedstof kredser i saa overvejende Grad om seksuelle Emner, at de udenfor denne Ramme faldende Bidrag bliver uden væsentlig Betydning for det som Helhedspræg, som Værket derved erholder, uanset om de enkelte Bidrag for sig betragtede maatte findes at overskride det tilladeliges Grænse. For det tekstløse Billedstofs Vedkommende findes det anførte Præg at bero paa en idelig Udstilling af Kvindelegemet tildes i afgjort sensuelt betonet Arrangement.

3. Det er ikke paavist, at denne Værkets centrale Indstilling bæres af noget andet Formaal end det forretningsmæssige, i hvilken Henseende der ikke kan tillægges Underholdningsformaalet selvstændig Betydning.

Idet Henviisning til Udlandets Retsforhold ikke kan være afgørende, og Spørgsmaalet om, hvorvidt Udgivelsen har været indbringende eller ikke, ligeledes maa blive uden afgørende Betydning, vil Tiltalte som Følge af det anførte være at anse efter Straffelovens § 234, Stk. 3, med 25 Dagbøder, som tilfalder Statskassen. Den enkelte Dagbøde sættes til 12 Kr. og Forvandlingsstraffen til 25 Dages Hæfte.

Tiltalte godtgør det Offentlige de med Sagens Behandling forbundne Omkostninger, hvorved bemærkes, at han selv har sørget for sit Forsvar.

D i s s e n s :

En Dommer har villet frifinde, fordi Værkets Udgivelse ikke skønnes at have forretningsmæssig Spekulation i Sanselighed til Formaal.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 20. December 1939 af Frederiksberg Birks 1. Afdelings Ret, er paaanket af Tiltalte Oscar Einar Hellstrøm til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Foreløbig bemærkes, at Sagen burde have været behandlet som Politisag, men at der efter Omstændighederne intet er fundet til Hinder for Sagens Fremme til Paakendelse i Realiteten.

Uanset at de i Sagen omhandlede Blade har en Del Tekst og Billeder af mer eller mindre sanseligt Indhold, findes det dog betænkeligt at statuere, at dette er af en saa grov Karakter, at Tiltaltes Forhold kan betegnes som Spekulation i Sanselighed.

Tiltalte vil derfor være at frifinde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

O n s d a g d e n 2 2 . M a j .

Nr. 174/1939. **Grosserer Peter Nicolaysen**
(Landsretssagfører Bierfreund)

m o d

fhv. Købmand, Rentier **August Weiss** (Landsretssagfører Harms).

(Betaling af tysk Værdiopskrivningsfordring).

Østre Landsrets Dom af 17. Juni 1939 (V Afd.): Sagsøgte, Grosserer Peter Nicolaysen, bør til Sagsøgeren, fhv. Købmand, nu Rentier August Weiss, betale 2500 Reichsmark med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 22. Marts 1939, til Betaling sker samt i Sagsomkostninger og Godtgørelse for hafte Udlæg henholdsvis 250 Kr. og 183 Kr. 25 Øre. Sagsøgte udreder derhos til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, der vilde have været at erlægge, hvis Sagen ikke havde været afgiftsfri for Sagsøgeren. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret er der ikke af Appellanten fremsat Indvending imod Anerkendelse her i Landet af Opskrivningsret for Fordringer, stiftet i Tyskland forinden Markens Devaluering.

Syv Dommere finder, at Opskrivningsret i det foreliggende Tilfælde af de i Dommen af 15. Juni 1938 anførte Grunde ikke kan anses fortabt.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Fordringens Forældelse bemærkes, at Indsigelse i saa Henseende ikke af Appellanten fremførtes under Sagerens Behandling i Tyskland, hvor han uden Indvending gav Møde.

Med disse Bemærkninger samt under Hensyn til, at Aftalen er indgaaet i Altona paa et Tidspunkt, da begge Parter havde

Domicil der, og at Betaling i Henhold til Aftalen og den paa Grundlag heraf afsagte Dom af 14. December 1915 maatte paa-regnes at skulle ske i Altona, jfr. Bürgerliches Gesetzbuch § 269, finder disse Dommere, at Spørgsmaalet om Fordringens Forældelse maa afgøres efter tysk Rets Regler, uanset at Appellanten, der er dansk Statsborger, har haft Bopæl her i Landet siden 1916/17.

Da Betingelserne for Fordringens Forældelse herefter ikke foreligger, jfr. Bürgerliches Gesetzbuch § 218, vil disse Dommere stadfæste Landsrettens Dom og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 300 Kr.

Tre Dommere, der med Flertallet er enige i at forkaste Appellantens paa de tyske Bestemmelser om Værdiopskrivning støttede Indsigelse, finder, at dansk Rets Regel om Fordringers Forældelse efter 20 Aar, der er den længste efter dansk Ret tilladte Forældelsesfrist, maa komme til Anvendelse i det foreliggende Tilfælde, hvor Appellanten, der er dansk Statsborger, har og i over 20 Aar før Sagens Rejsning har haft Bopæl her i Landet. De vil derfor, idet det er uomtvistet, at der ikke i de 20 Aar er sket nogen Afbrydelse af Forældelsen, og idet de ikke anser Appellanten afskaaret fra her i Landet at fremsætte Forældelsesindsigelsen, tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Peter Nicolaysen, til Indstævnte, fhv. Købmand, Rentier August Weiss, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Erklæring af 8. November 1913 paatog Sagsøgte, Grosserer Peter Nicolaysen, sig Selvskyldnerkaution for Sagsøgeren, fhv. Købmand, nu Rentier August Weiss's prioritetssikrede Fordring paa Gæstgiver Georg Christoph Meyer, stor 10.000 Rm., der var indført i Grundbogen for Lokstedt, Bind 13, Folio 612, Afdeling III, Nr. 5. Sagsøgeren opsagde denne Prioritet den 28. Februar 1915 og opnaede den 14. December s. A. ved Landsretten i Altona Dom over Hoveddebitor Meyer og Sagsøgte til Betaling af 10.000 M. in solidum. Ejendommen, paa hvilken Sagsøgerens Prioritet med Hoveddebitor Meyer var indført, blev i Aaret 1916 solgt ved Tvangsauktion, uden at Sagsøgeren blev fyldestgjort, og ogsaa Eksekution hos Hoveddebitor forblev resultatløs;

da denne senere døde, fik Sagsøgeren, bortset fra en Del af Renterne, ingen Betalinger paa sin Fordring. Sagsøgte, der er dansk Statsborger, havde, da han paatog sig Kautionen, fast Bopæl i Tyskland; i 1916, eller i Begyndelsen af 1917 opgav han denne og flyttede her til Landet, hvor han siden har boet.

I 1937 anlagde Sagsøgeren Sag mod Sagsøgte ved Landsretten i Hamborg til Betaling af den ovennævnte Fordring; under Henvisning til, at Anerkendelsesdommen af 14. December 1915 lød paa Fredsmark og saaledes ikke var eksigibel ved en Eksekution i Reichsmark, gjorde Sagsøgeren nu Fordringen gældende som Værdiopskrivnings-Fordring. Ved Landsrettens Dom af 18. Februar 1938 blev imidlertid Sagsøgte, der havde ladet give Møde under Sagen, frifundet, idet Landsretten fastslog, at Sagsøgeren havde forbrudt sit Krav som Værdiopskrivnings-Fordring derved, at han, efter at Tanken om Værdiopskrivning definitivt var trængt igennem i Aaret 1925, havde ventet 13 Aar, inden han besluttede sig til at benytte sig af Retsmidlet til Værdiopskrivning.

Denne Dom blev af Sagsøgeren indanket for den Hanseatiske Overlandsret i Hamborg, og ved denne Rets Dom af 15. Juni 1938 blev Sagsøgte, der ligeledes havde ladet møde her, dømt til at betale Sagsøgeren det indtalte Beløb, 2500 Rm. med Renter 6 pCt. aarlig fra den 1. Januar 1933 samt Sagens Omkostninger; Overlandsretten forkastede i sine Præmisser til denne Dom ganske Landsrettens Begrundelse af Frifindelsen, og fastslog, at Sagsøgte ikke kunde afvise Sagsøgerens retskraftig konstaterede Krav, der ikke var forældet, ved en Paastand om Fortabelse, der udelukkende var baseret paa Tro og Love; da der derhos ingen Tvivl herskede med Hensyn til Værdiopskrivningens Størrelse, som Sagsøgte ingen Indsigelse havde fremsat imod, blev Sagsøgte — som anført — dømt.

Under Henvisning til, at det ikke har været muligt at formaa Sagsøgte til godvilligt at opfylde denne Dom, har Sagsøgeren, der har erholdt Bevilling til fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører, under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte dømt til at betale ham de ovennævnte 2500 Rm. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 22. Marts 1939.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Her for Retten er Parterne enige om, at den Hanseatiske Overlandsrets Dom af 15. Juni 1938 ikke har bindende Virkning for nærværende Sag.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgte gældende, dels at Kravet, der maa bedømmes efter dansk Rets Regler, efter disse er forældet, dels at Sagsøgerens paastaaede Ret til Opskrivning ikke kan anerkendes, hverken efter dansk Rets Regler eller efter tyske Retsregler, disse rigtigt anvendt.

Fra Sagsøgtes Side er det ubestridt, at Sagsøgeren har haft fornøden Hjemmel til at anlægge Sagen ved de tyske Domstole, saaledes som sket; da der derhos maa gives Sagsøgeren Medhold i, at de tyske Domstole med Føje har bedømt Retsforholdet efter tysk Ret, idet Sagsøgte — som foran nævnt — har paataget sig den heromhandlede Forpligtelse paa et Tidspunkt, hvor han havde fast Bopæl i Tyskland, og

idet Forpligtelsen efter sit Indhold i det hele ogsaa var bestemt til Opfyldelse i Tyskland, og da de af de tyske Domstole i den foreliggende Sag anvendte Retsregler ikke kan siges at stride mod ufravigelige danske Retsgrundsætninger, findes Sagsøgte, der ikke har godtgjort Rigtigheden af sin Paastand om, at den Hanseatiske Overlandsrets Doms Resultat skulde hvile paa urigtig Anvendelse af tysk Ret, i det hele at burde dømmes i Overensstemmelse med den af Sagsøgeren nedlagte Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgeren som nedenfor bestemt efter Reglerne for beneficerede Sager.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Under Sagen er det af Sagsøgte ubestridt anført, at han har haft Domicil i Danmark siden 1916 eller Begyndelsen af 1917, og at Gældsbeløbet ikke er afkrævet ham før over 20 Aar var forløbet efter Dommen af 14. December 1915.

Iøvrigt er det paa samme Maade anført, at saavel det danske Konsulat i Hamborg som det tyske Konsulat i København hele Tiden har været bekendt med Sagsøgtes danske Domicil og paa Forespørgsel fra Kreditor har kunnet give al fornøden Oplysning om Sagsøgtes Bopæl i København.

Herefter maa efter min Mening dansk Rets Regel om Fordringers Forældelse i 20 Aar fra Stiftelsestiden komme til Anvendelse, og allerede som Følge heraf vil jeg frifinde Sagsøgte og paalægge Sagsøgeren at betale ham Sagens Omkostninger med et passende Beløb.

F r e d a g d e n 24. M a j .

Nr. 108/1939. Glarmester **H. A. Craner** (Heilesen)

m o d

tidligere Oldermænd for Glarmesterlauget, Glarmester **Chr. Andersen** (Ahnfelt-Rønne).

(Erstatning for paastaaet Forsømmelse i Varetagelsen af Appellantens Interesser).

Østre Landsrets Dom af 3. Marts 1939 (V Afd.): Sagsøgte, Oldermænd Chr. Andersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Glarmester H. A. Craner, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det fremgaar af Sagen, at den midlertidige Tilbageholdelse

af de af 108 af Laugets Medlemmer i Henhold til Overenskomstens § 7 afgivne Erklæringer, hvorved de for et Tidsrum af ca. 3 Aar forpligtede sig til at foretage samtlige deres Indkøb af Glas hos Importørforeningens Medlemmer, var motiveret ved Ønsket om under den opstaaede Interessekonflikt at lægge et vist Pres paa denne Forenings Ledelse for at opnaa en for Laugets Medlemmer som Helhed tilfredsstillende Løsning af de opstaaede Tvistepunkter, samt at denne Fremgangsmaade var godkendt af saavel Laugets Bestyrelse som dets Hovedbestyrelse som et formaalstjenligt Led i Forhandlingerne om Rabatten og dens Omfang, hvorved bemærkes, at de i Dommen nævnte Tvistepunkter endeligt ordnedes i Overensstemmelse med Laugets Ønsker. Da det ikke kan anses godtgjort, at den benyttede Fremgangsmaade, om hvilken der blev givet Laugets Medlemmer tilstrækkelig Besked paa de i Januar og Maj 1938 afholdte Laugsforsamlinger, paa noget Punkt har været uforvarlig eller i Strid med de for Lauget gældende Vedtægter, ligesom der ikke foreligger Holdepunkter for at antage, at Indstævnte paa nogen Maade har ladet sig lede af andet end saglige Motiver, tiltrædes det, at der ikke foreligger Grundlag for det af Appellanten rejste Erstatningskrav, der efter Proceduren er rettet mod Indstævnte paa Laugets Vegne, og Dommen vil herefter kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Glarmester H. A. Craner, til Indstævnte, tidligere Oldermænd for Glarmesterlauget, Glarmester Chr. Andersen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. December 1937 blev der mellem paa den ene Side Glarmesterlauget i Danmarks 1ste Afdeling og paa den anden Side Foreningen af Importører af Spejlglas og Vinduesglas i Danmark oprettet Overenskomst om Tilskæring og Salg af Glas m. m.; Overenskomsten var forud enstemmigt vedtaget paa en Laugsforsamling og havde efter sit Indhold tilbagevirkende Kraft fra 1. Januar 1937 at regne. Foruden en Række Bestemmelser, hvorefter Salg af Glas fra Importører kun maa finde Sted til Glarmestre og Forhandlere af Glas og enkelte andre, nærmere angivne Personer og Institutioner, indeholder Overenskomsten i § 7 en saalydende Bestemmelse:

»Medlemmer af Glarmesterlaugets 1ste Afdeling, der skriftligt forpligter sig til at gøre deres samlede Glasindkøb hos Importørforeningens Medlemmer — og kun disse —, erholder i Januar Maaned en Aarsbonifikation af 5 pCt. paa alt Køb fra Lager i det forløbne Kalenderaar.«

Efter at Overenskomst var underskrevet, udsendte Glarmesterlaugets 1. Afdeling til samtlige sine Medlemmer en saalydende Skrivelse:

»Til Medlemmerne i 1ste Afdeling!

Hermed tillader vi os at oversende Dem den mellem Laugets 1ste Afdeling og Foreningen af Importører af Spejlglas og Vinduesglas i Danmark den 1. December d. A. afsluttede Overenskomst.

For at Medlemmerne kan erholde den i Punkt 7 omhandlede Aarsbonifikation, er det absolut nødvendigt, at medfølgende Erklæring i underskreven Stand tilbagesendes Laugskontoret senest 30. December d. A.«

Skrivelsen var underskrevet af Laugets Oldemand, Sagsøgte Chr. Andersen. Den medfølgende Erklæring var saalydende:

»I Henhold til Punkt 7, i den mellem Laugets 1ste Afdeling og Foreningen af Importører af Spejlglas og Vinduesglas den 1. December 1937 afsluttede Overenskomst, forpligter jeg mig til at gøre mit samlede Glasindkøb hos Importørforeningens Medlemmer.«

En Del af Laugets ca. 150 Medlemmer — det er ikke oplyst hvor mange, men Sagsøgte har løseligt anslaaet det til at være ca. Halvdelen — underskrev Erklæringen og tilbagesendte den til Lauget.

Den 19. Januar 1938 afholdt Glarmesterlaugets 1. Afdeling Laugsforsamling; til Stede var 82 Medlemmer; her gav Sagsøgte under Dagsordenens Punkt 4: Aflæggelse af Beretning, Meddelelse om forskellige Forhold vedrørende Overenskomsten med Importørerne; han oplyste bl. a., at der var opstaaet forskellige Uoverensstemmelser mellem Lauget og Importør-Foreningen, dels med Hensyn til Udbetaling af Bonus for Aaret 1936, dels med Hensyn til, hvilke Glassorter Overenskomsten omfattede. Sagsøgte fraraadede samtidigt at indsende de underskrevne Erklæringer til Foreningen, forinden disse Uoverensstemmelser var bragt ud af Verden. Mødet endte med, at Forsamlingen eenstemmigt tog Beretningen til Efterretning.

Den 17. Maj 1938 afholdtes paany Laugsforsamling, en ekstraordinær Laugsforsamling; til Stede var 36 Medlemmer. Her drøftedes atter Forholdet til Importørforeningen og Spørgsmaalet om de verserende Uoverensstemmelser, der — forsaavidt de vedrørte Overenskomstens Rækkevidde — endnu ikke var klareret. Sagsøgte fraraadede fremdeles Medlemmerne at binde sig overfor Importørerne ved Erklæringerne, og han gentog paa dette Møde, at Erklæringerne endnu ikke var videresendt af Lauget.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgeren, Glarmester H. A. Craner, der er blandt dem, der straks underskrev den ham tilsendte Erklæring og derefter tilbagesendte den til Lauget, anbragt, at Sagsøgte, der som Oldemand for Lauget havde Pligt til at foranledige de til Lauget indkomne, underskrevne Erklæringer videresendt til Importørforeningen, ved desuagtet at undlade dette har gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold overfor de Medlemmer, der i Henhold

til Overenskomsten og Laugets foranciterede Skrivelse har underskrevet Erklæringen. Da dette Forhold for Sagsøgerens eget Vedkommende har medført, at han for Tiden fra 1. Januar 1937 til 1. Juli 1938 er gaaet Glip af en Bonus paa ialt 1204 Kr. 66 Øre, har han under Henviſning til det saaledes anførte paastaet Sagsøgte dømt til at erstatte ham dette Tab ved Betaling af disse 1204 Kr. 66 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarligt fra Stævningens Dato, den 12. December 1938.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Under Sagen er der afgivet Forklaringer af Sagsøgeren og af Sagsøgte samt af Glarmestrene Henry Storr, Jens Tonsgaard, F. Carstensen og Kaj Hansen. Sagsøgerens Forklaring gaar bl. a. ud paa, at Sagsøgte allerede paa Mødet den 19. Januar udtalte, at Erklæringerne ikke var indsendt til Importørforeningen og heller ikke vilde blive det, i hvert Fald ikke foreløbig, og at Sagsøgte motiverede dette ved en Henviſning til de foran nævnte Uoverensstemmelser mellem Lauget og Foreningen; paa Mødet den 17. Maj gentog Sagsøgte disse Udtalelser, og dette foranledigede Sagsøgeren til en Udtalelse om, »at Lauget havde handlet imod Overenskomsten, som var saboteret«, hvilken Ytring derefter blev tilbagevist af Oldermænden. Sagsøgeren har erkendt, at han ikke udover det ovenanførte reagerede overfor Sagsøgtes Meddelelser om Laugsbestyrelsens Stilling til Sagen, og at han navnlig ikke stillede Krav om, at Erklæringen skulde videresendes.

Selv om Bestyrelsen og specielt Sagsøgte efter den af Lauget eenstemmigt vedtagne Overenskomst og efter den af Lauget udsendte, foran gengivne Cirkulær-Skrivelse havde Pligt til at videresende de indkomne, underskrevne Erklæring til Importørforeningen, og selv om Sagsøgte, naar han — som af ham anført — af forskellige vægtige saglige Grunde fandt det rettest at undlade en saadan Videresendelse efter Laugsvedtægten, burde have forelagt dette Spørgsmaal for en Laugsforsamling under et særligt Punkt paa Dagsordenen og foranlediget, at Forsamlingen traf særlig Afgørelse om dette Punkt, findes Sagsøgeren dog ikke at kunne gøre Krav paa Erstatning overfor Sagsøgte, idet han — som det fremgaar af det foranstaaende — ikke, efter at være gjort bekendt med, at Erklæringerne ikke vilde blive videresendt, udtrykkeligt har forlangt Erklæringerne, eller i hvert Fald sin egen Erklæring indsendt til Importørforeningen, eller dog tilkendegivet, at han vilde gøre Ansvar gældende, hvis det ikke skete.

Som Følge heraf, og idet Sagsøgeren ikke har oplyst noget om, at Oldermænden har handlet af andre Bevæggrunde end rent saglige, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

M a n d a g d e n 27. M a j.

Nr. 14/1940. **Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund**
som Mandatar for Repræsentant **Emil Larsen** (Overretssagfører
Ejnar Hansen) m o d

A/S Fisker & Nielsen (Overretssagfører P. M. Olsen).

(Betaling af Løn for Sygdomsperiode).

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 15. September 1939: De Sagsøgte, A/S Fisker & Nielsen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Repræsentant Emil Larsen, i denne Proces fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 23. November 1939 (II Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Appellanterne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Repræsentant Emil Larsen, vil have at betale de Indstævnte, A/S Fisker & Nielsen, Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den i Dommen nævnte Skrivelse fra Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet indeholder bl. a. en Henvisning til Socialministeriets Bekendtgørelse af 28. Marts 1939, i hvis Afsnit III, Stk. 3, er udtalt, at saafremt provisionslønnede Personer faar Provision af Ordre, som under deres Ferie indgaar fra det Omraade, der er henlagt til dem, har de ikke Krav paa baade at oppebære denne Provision og at erholde Feriegodtgørelse af den af dem i den øvrige Del af Aaret indtjente Provision.

Det fremgaar af den mellem Indstævnte og Repræsentant Larsen afsluttede Kontrakt, at Retten til at oppebære Provision af de fra hans Distrikt indgaaede Ordre er betinget af, at den paagældende Kunde paaviseligt har været bearbejdet af Repræsentanten.

Det er derhos oplyst, at Repræsentant Larsens Provisionsindtægt i 1939 har været væsentligt større end i 1938.

Med disse Bemærkninger vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Dansk Handels- og Kontor-medhjælperforbund som Mandatar for Repræsentant Emil Larsen, til Indstævnte, A/S Fisker & Nielsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Emil Larsen, der er ansat som Repræsentant hos A/S Fisker & Nielsen, Peter Bangsvej Nr. 36, Frederiksberg, og lønnet udelukkende med Provision, var, som det er in confesso, syg 17 Hverdage i Januar 1939 og derved afskaaret fra, eller dog hæmmet i at udføre det Arbejde, hvorved han tjener sin Løn.

Idet nu Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontor-medhjælperforbund som Mandatar for Emil Larsen, paaberaaber sig Bestemmelsen i § 5 i Lov om Retsforholdet mellem Arbejdsgivere og Funktionærer af 13. April 1938 om, at en Funktionærs ved hans Sygdom forvoldte Tjenesteforsømmelse som almindelig Regel betragtes som lovligt Forhold, gør Sagsøgerne under denne Proces gældende, at den nævnte Bestemmelse maa føre til, at den økonomiske Risiko for, at en Funktionær skal blive syg, maa lægges paa Principalen, og at følgelig i nærværende Tilfælde A/S Fisker & Nielsen skal betale Løn til Emil Larsen for den Tid, i hvilken han paa Grund af sin Sygdom har været afskaaret fra at passe sit Arbejde. Lønnen i Sygdomsperioden er af Sagsøgerne beregnet saaledes: ¹/₁₂ af Emil Larsens Aarsfortjeneste i 1938, ialt 8846 Kr.,

udgør	737 Kr. 17 Øre
Emil Larsens indvundne Fortjeneste i Januar 1939 andrager	310 — 00 —

Forskellen 427 Kr. 17 Øre
udgør, som Sagsøgeren hævder, hvad Larsen har retligt Krav paa som Restløn for Januar 1939, og Sagsøgerne paastaar herefter, idet A/S Fisker & Nielsen har nægtet at betale dette Beløb, Dom over Selskabet til Betaling af 427 Kr. 17 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, 16. Juni 1939, til Betaling sker.

De Sagsøgte procederer principalt til Frifindelse, idet de nægter at være Emil Larsen noget skyldig som resterende Løn for Januar 1939. Subsidiært hævder de Sagsøgte, at saafremt Larsen maatte findes at have retligt Krav paa saadan Restløn, vilde denne i det højeste kunne beløbe sig til 176 Kr., og følgelig paastaar de sig subsidiært frifundet mod Betaling af 176 Kr.

Det er fra de Sagsøgte Side ubestridt, at Emil Larsens Stilling hos dem er af saadan Art, at Funktionærloven i og for sig finder Anvendelse i Retsforholdet mellem ham og dem som henholdsvis Funktionær og Arbejdsgiver.

Derimod gør de Sagsøgte gældende, at saaledes som Larsens Vedrager nu eengang er fastsat ved Aftale mellem ham og dem, nemlig

udelukkende som Provision af Købesummerne for de Varer, han sælger, for de Sagsøgte, er Kravet paa Vederlag, ligesom ogsaa dettes Størrelse, gjort saaledes afhængigt af Larsens Arbejdspræstation, at der ikke tilkommer ham Vederlag for en Periode, i hvilken han, om end uden egen Skyld, ikke har præsteret Arbejde og Resultat deraf for de Sagsøgte. Naar Princippet for Larsens Aflønning efter hans Aftale med de Sagsøgte under normale Forhold er det, at hans Vederlag og dettes Størrelse bestemmes efter hans Arbejdsresultater, da vilde det, som de Sagsøgte videre anfører, være unaturligt og principstridigt, om han i Tilfælde af Sygdom skulde have Krav paa Løn efter andre Principper.

Fra Sagsøgernes Side er det ud over det foranførte yderligere gjort gældende, dels at den Omstændighed, at Emil Larsen er provisionslønned, maa være uden Betydning for nærværende Retstvist, eftersom Funktionærloven ikke opstiller nogen som helst Betingelse m. H. t. Lønningsmaade for Lovens Anvendelighed, dels at Ordene »lovligt Forfald« i Lovens § 5 for fastlønnede Funktionærers Vedkommende maa betyde, at de har Ret til fuldstændig Løn under Sygdom, men at der ikke er Føje til paa dette Punkt at gøre Forskel mellem fastlønnede og provisionslønnede, naar Loven, som Tilfældet er, ellers ikke gør Forskel mellem Funktionærer med det ene eller det andet af disse Aflønningsvilkaar.

Tilføjelse:

S. 128, L. 9 f. n. tilføjes efter »1939« (IV Afd.).

Færdig fra Trykkeriet den 5. Juni 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 9

Mandag den 27. Maj.

Retten finder at maatte give de Sagsøgte Medhold i det hele i deres principale Paastand og i de Betragtninger, med hvilke de begrundet denne Paastand. Naar det gøres gældende fra Sagsøgernes Side, at Ordene »lovligt Forfald« i Funktionærlovens § 5 maa betyde, at Funktionæren i Sygdomstilfælde bevarer sin Ret til Løn, da maa dette i og for sig antages at være rigtigt. Denne Antagelse skønnes imidlertid paa den anden Side ikke at kunne føre videre end til, at Funktionæren under Sygdom har netop samme Ret til Løn, som han har under normale Forhold. Men naar da, som i det her foreliggende Tilfælde, Funktionærens Løn ved Parternes egen Aftale er fastsat saaledes, at baade selve Retten til Løn er betinget af et af Funktionæren opnaaet Arbejdsresultat, og at Lønnens Størrelse er sat i Forhold til dette Resultat, da skønnes dette i Mangel af sikker Lovhjemmel for andet at maatte føre til, at hvor intet Arbejdsresultat er præsteret, haves der heller ikke Ret til Løn, og det uanset, om Funktionæren er uden Skyld i, at han ikke har præsteret Arbejdsresultat. Saadan Lovhjemmel skønnes imidlertid ikke at haves, navnlig heller ikke i Funktionærloven. Den Forskel, som herved unægtelig fremkommer mellem Vilkaarene for henholdsvis fastlønnede og provisionslønnede Funktionærer, beror, som det skønnes, paa selve Lønaftalens Indhold, hvilken Parterne efter Loven har Frihed til at fastsætte, som de nu engang kan enes om og finder sig tjent med.

Endnu findes der Anledning til at anføre, at Emil Larsens omhandlede Sygdom iøvrigt ikke har medført, at han helt har mistet Arbejdsfortjeneste under Sygdommen, idet han nemlig, saaledes som hans Arbejdsvilkaar hos de Sagsøgte er fastsat, har kunnet opretholde og ogsaa har opretholdt en ganske vist forholdsvis lille Del af sin almindelige Fortjeneste trods sin Sygdom.

Efter det saaledes anførte og antagne bliver de Sagsøgte at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 15. September 1939 af Frederiksborg Birks 3. Afdelings Ret og paaanket af Dansk Handels- og Kontor-medhjælperforbund som Mandatar for Repræsentant Emil Larsen med Paastand som den for Underretten nedlagte paa, at de Indstævnte, A/S

Fisker & Nielsen, dømmes til at betale Appellanterne 427 Kr. 17 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 16. Juni 1939.

De Indstævnte har principalt paastaaet Dommen stadfæstet, subsidiært paastaaet sig frifundet mod Betaling af 176 Kr.

De Indstævnte har for Landsretten fremlagt Genpart af en Skrivelse til dem fra Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet af 15. September 1939.

De har derhos oplyst, at Repræsentant Larsen var ansat saaledes hos Aktieselskabet, at han erholdt Provision af ethvert Salg, der afsluttedes i hans Salgsdistrikt uden Henyn til, om han selv havde bragt Salget i Stand.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Appellanterne vil have at tilsvare de Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr.

T i r s d a g d e n 2 8 . M a j .

Nr. 297/1938. **Grosserer A. Bastrup-Birch** (Svane)

m o d

Firma **Pannonia** (London) Ltd. (Gamborg).

(Betaling for Forarbejdelse af nogle Partier Lammeskind).

Sø- og Handelsrettens Dom af 30. November 1938: Sagsøgte, Grosserer A. Bastrup-Birch, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Firma Pannonia (London) Ltd., London, betale de paastævnte 10.945 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 1. Juni 1938, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Indholdet af Appellantens Skrivelse af 21. Maj 1937 og Indstævntes Svar af 1. Juni s. A., overfor hvilket Appellanten ikke tog Forbehold, findes Indstævnte ikke at have savnet Føje til at gaa ud fra, at Appellanten ønskede Behandlingen af Skindene udført saaledes, at de kom til at svare til de to som Prøver fremsendte, i Leipzig forarbejdede Skind, der ikke havde faaet tilsat den for de ungarske Skind ejendommelige Glans.

Appellanten burde derhos udtrykkelig have tiltraadt det af Indstævnte i Skrivelser af 1. og 2. Juni s. A. fremsatte Tilbud om Fremstilling og Fremsendelse af 10 Stk. Prøveskind i en af Appellanten valgt Farve i Stedet for — som sket — at beordre hele Partiet i Arbejde.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer A. Bastrup-Birch, til Indstævnte, Firma Pannonia (London) Ltd., med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Siden 1934/35 har der bestaaet Forretningsforbindelse mellem det ungarske Firma Pannonia, Ujpest, — i det følgende kaldet Pannonia, Ujpest, eller blot Firmaet, — som er en af Europas førende Virksomheder med Tilvirkning, Forarbejdning og Farvning (Forædling) af Skind, navnlig Lammeskind, og Sagsøgte, Grosserer A. Bastrup-Birch, idet Sagsøgte har sendt af ham indkøbte friske Lammeskind («Raaskind») til Forædling hos Firmaet, som efter Forædlingen har leveret Skindene tilbage til Sagsøgte til Brug i dennes Virksomhed med Forhandling af Skind til Forarbejdning af Pelskaaber. I de fleste Tilfælde er den Firmaet tilkommende Betaling for Forædlingen af Skindene, hvilken Proces bestaar i, at Skindene garves, skæres 1ste Gang, farves, skæres 2den Gang samt paaføres Glans, erlagt i danske Kroner over den dansk-ungarske Clearingskonto, men er dog undertiden sket gennem Vareudvekslingsforretninger, som af Valutacentralen var bevilget det ungarske Firmas herværende Generalrepræsentant, Grosserer Th. Gjødvad, og hvis Afvikling foregik under Medvirkning af Foreningen af danske Hudegrossister.

I Skrivelse af 27. Februar 1937 meddelte Sagsøgte Pannonia, Ujpest, at han havde fremsendt til dette Firma pr. Luftfragt et Stykke vaadsaltet Lammeskind, idet han anmodede Firmaet om at opgive den laveste Pris for Forædling af saadanne Skind. I Skrivelsen anførtes det derhos, at da det i dette Tilfælde drejede sig om danske Skind, var det nødvendigt, at Forædlingsprisen betaltes gennem Clearing. Firmaet opgav derpaa dels telegrafisk, dels i Skrivelse af 3. Marts s. A. Prisen for Tilberedning og Farvning af Skindene til 2 Kr. 75 Øre pr. Stk. med et Tillæg af 10 pCt. for nærmere angivne Farver.

I Henhold hertil fremsendte Sagsøgte i Foraaret 1937 til Pannonia, Ujpest, nogle Partier Skind til Forarbejdning, bl. a. ifølge Skrivelse af 10. Marts s. A. fra Sagsøgte til Firmaet 88 Stk. »Smaalam«, af hvilket Parti — i Korrespondancen mellem Sagsøgte og Firmaet kaldet »Pos.

Nr. 130« — Firmaet den 15. Maj s. A. fremsendte til Sagsøgte 10 Stykker i forarbejdet Stand som Prøver. Efter Modtagelsen af disse 10 Stykker tilskrev Sagsøgte i Skrivelse af 21. s. M. Firmaet bl. a. saaledes:

»Per Luftpost Express senden wir Ihnen heute laut beiliegender Commissionsfaktura in duplo als Muster ohne Wert mit grünem Settel versehen: 1 Stück der Felle, die Sie uns gesandt haben und 2 Stück Felle derselben Art und derselben Partie als Pos. Nr. 130. Diese Felle sind als Versuch in Deutschland zusammen mit 15 anderen Felle veredlet, und diese fallen nach der Veredlung alle so dicht aus in der Wolle als die 2 Stück, die wir Ihnen gesandt haben, dagegen sind die 10 Felle, die Sie uns gesandt haben, praktisch gesprochen alle viel zu offen um eine verwendbare Ware zu sein.

Da wir 2700 rohe gesalzene Felle haben, die wir uns gedacht hätten, Ihnen zur Veredlung zu senden, bitten wir Sie uns sofort nach dem Empfang unseres Briefes, den Grund dazu zu geben, weshalb die in Deutschland veredleten Felle vollständig in der Wolle deckt im Gegenteil zu den ihrigen, die ganz offen sind.«

Herpaa svarede Pannonia, Ujpest, Sagsøgte ved Skrivelse af 1. Juni 1937, i hvilken det bl. a. hedder:

Wir bemerken, dass die ex Pos. 130 behandelten 88 Lammfelle aus der Fabrik gekommen sind und wurden davon 61 Stück auf Mahagoni, 16 Stück auf schwarz gefärbt gestern an Ihre w. Adresse aufgegeben. Diese Felle sind bedeutend besser, als die 10 Musterfelle; immerhin werden wir aber die hier in Arbeit befindlichen 824 St. Felle Ihrem Wunsche gemäss dem uns zugesandten Muster entsprechend anfertigen, d. h. dass das Leder auf der Haarseite nicht hervordringt, immerhin mit dem Unterschiede, dass das von uns hergestellte Fell weicher, grösser ist und das Leder nicht so zusammenschrumpft wie das des eingesandten Musters.

Sobald die in Arbeit befindlichen Felle aus der Zurich kommen, sind wir bereit, vor Abfärbung des gesamten Quantums 10 Stück auf eine Ihnen beliebige Farbe als Muster abzufärben und zu bemustern, woraus Sie sich dann die Überzeugung verschaffen können, dass die Ware Ihrem Wunsche gemäss angefertigt wird.«

Disse Prøver er dog aldrig blevet tilsendt Sagsøgte.

Vedrørende de i sidstnævnte Skrivelse omtalte 824 Stk. Skind, som benævnes »Pos. Nr. 210«, gav Sagsøgte i Skrivelser af 7. og 12. Juni Firmaet visse Instruktioner med Hensyn til Skæring og Farve, men efter at Firmaet i Skrivelser af 12. og 18. s. M. havde meddelt Sagsøgte, at de paagældende Skind allerede var taget i Arbejde, anmodede Sagsøgte i Skrivelse af 24. s. M. om, forinden Skindene blev skaaret 2den Gang, at faa Meddelelse om, for hvormange Skinds Vedkommende Haarene ikke dækkede, for at kunne give nærmere Instruktioner om den videre Forarbejdning af Skindene.

I Mellemtiden havde Sagsøgte til Pannonia, Ujpest, fremsendt flere andre Partier Skind til Forædling, saaledes ifølge den ovennævnte Skrivelse af 12. Juni fra Sagsøgte til Firmaet bl. a. 2647 Lammeskind, med Hensyn til Forarbejdningen af hvilke det i Skrivelsen hedder:

»Diese Felle sollen zusammen mit den bei Ihnen befindlichen 824

Stück Felle Pos. No. 210 alle in der selben Scherhöhe als die empfangenen Felle Pos. No. 130 geschoren werden.«

Af de ovennævnte som Pos. No. 130 betegnede 88 Stk. Skind af »Smaalam«, hvoraf som anført 10 Stk. den 15. Maj 1937 var tilsendt Sagsøgte som Prøver, leverede Pannonia, Ujpest, i Henhold til Faktura af 29. s. M. yderligere 77 Stk. Skind i forarbejdet Stand, hvilket Parti maa antages at være betalt af Sagsøgte med dets i Fakturaen angivne Beløb Kr. 216,38.

I Henhold til Faktura af 24. Juni 1937 returnerede dernæst Pannonia, Ujpest, til Sagsøgte 748 Stk. forarbejdede Skind af det Firmaet tidligere tilsendte Parti Skind paa 824 Stk. af Pos. Nr. 210. Firmaets Tilgodehavende for disse 748 Stk., som maa antages at være ankommet til København omkring den 5. Juli 1937, og som derefter blev oplagt paa et Speditørfirmas Lager antagelig paa Godsbanegaarden, androg ifølge den Sagsøgte tilstillede Faktura Kr. 2288,00, hvilket Beløb Sagsøgte den 12. Juli 1937 indbetalte i Check til Formanden for Foreningen af danske Hudegrossister »til Udligning af Faktura fra Firma Pannonia, Budapest, af 24. f. M. i Compensation med Herr Th. Gjødvad«. Checken blev imidlertid den 15. s. M. returneret af Foreningen til Sagsøgte, da Grosserer Gjødvad ikke paa dette Tidspunkt disponerede over Bevillinger til Indførsel af Varer fra Ungarn paa Basis af Vareudveksling. Da Sagsøgte heller ikke selv var i Besiddelse af Importtilladelse for det ommeldte Parti, forblev dette oplagt paa Speditørfirmaets Lager, indtil Sagsøgte den 25. September 1937 gav vedkommende Speditørfirma Ordre til at sende Partiet til Pannonia Ujpest's Filial i London, — Sagsøgerne under nærværende Sag, Firma Pannonia (London) Ltd., London, — idet det var Sagsøgtes Tanke, at Partiet skulde returneres til ham fra England i Henhold til Faktura udstedt af Sagsøgerne i Sterling, for at Partiet kunde indføres her i Landet paa engelske Valutabevillinger. Om denne Disposition gav Sagsøgte Pannonia, Ujpest, Meddelelse i Skrivelse af s. D., idet han samtidig anmodede Firmaet om at instruere Sagsøgerne om omgaaende at sende ham Faktura over Partiet i Sterling. Sagsøgte fik derefter Partiet leveret af Sagsøgerne i Henhold til Faktura af 4. Oktober 1937 lydende paa £ 85.10.9, og Partiet, der maa antages at være ankommet til København i Begyndelsen af Oktober 1937, blev straks hjemtaget af Sagsøgte.

I Mellemtiden havde Pannonia, Ujpest, i Henhold til Faktura af 22. September 1937, lydende paa Kr. 6989,01, til Sagsøgte fremsendt yderligere 2063 behandlede Skind af forskellige Positionsnumre, hvilket Parti imidlertid ligeledes blev dirigeret over London og igen tilsendt Sagsøgte af Sagsøgerne med Faktura af 7. Oktober 1937 lydende paa £ 260.3.6.

Efter at ogsaa dette Parti var hjemtaget af Sagsøgte, tilskrev denne i Skrivelse af 14. Oktober 1937 Pannonia, Ujpest, bl. a. saaledes:

»Wir haben jetzt die 748 Stk. Lammfelle laut Faktura vom 4. d. M. und die 2063 Stk. Lammfelle laut Faktura vom 7. d. M. empfangen.

Leider müssen wir Ihnen mitteilen, dass die Felle in dem Stande in welchem sie sich jetzt befinden, für Pelzbrauch unverwendbar sind. Unserer Meinung nach sind die Felle nicht fertigveredelt geworden,

und eine hiesige Pelzveredlungsfirma, die die nun empfangenen Waren mit den 77 minus 10 Stk. Fellen laut Faktura vom 15. & 29. Mai, also die erst gelieferten Felle, verglichen hat, neigt zu derselben Ansicht wie uns, nämlich dass die Waren nicht fertigveredelt sind.«

Pannonia, Ujpest, som i Henhold til Fakturaer af 19. og 23. Oktober 1937 udfærdigede af Sagsøgerne og lydende paa henholdsvis £ 140.14.2 og £ 2.5.0 havde fremsendt til Sagsøgte over London yderligere 989 behandlede Skind, besvarede den af Sagsøgte saaledes fremsatte Reklamation over de tidligere modtagne to Sendinger i Skrivelse af 23. Oktober 1937, hvori de særlig hævdede, at Reklamationen var for sent fremsat.

Der førtes derefter forskellige skriftlige Forhandlinger mellem Firmaet og Sagsøgte, uden at det dog lykkedes at naa til Enighed om en Ordning, og under nærværende Sag paastaar nu Sagsøgerne, der formelt har leveret og faktureret de fremsendte Partier Skind til Sagsøgte, denne dømt til at betale de ommeldte Fakturabeløb omregnet til danske Kroner, nemlig:

Faktura af	4. Oktober 1937	£	85.10.9		
”	”	7. ”	”	£	260. 3.6
”	”	19. ”	”	£	140.14.2
”	”	23. ”	”	£	2. 5.0

ialt: £ 488.13.5

omregnet efter Kurs 22,40 til rundt regnet 10.945 Kr., af hvilket Beløb derhos paastaas Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 1. Juni 1938.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet han vel anerkender at have modtaget forædlede Skind for det paastævnte Beløb, men hævder at have et større Modkrav — Udgifter til Færdigbehandling, Indtægtstab og Tab ved Prisfald m. v. — i Anledning af, at Forarbejdelsen af de leverede Skind har været ukontraktmæssig.

Til Begrundelse heraf har Sagsøgte nærmere anført følgende:

Sagsøgte maatte, naar Skindene sendtes til Forædling hos Pannonia, Ujpest, regne med, at Forædlingen foregik paa den Maade, som sædvanlig anvendes i Budapest, hvor Lammeskindsforædlingen staaar højere end andetsteds og navnlig er karakteristisk ved den Glans, der paaføres Skindene og uden hvilken disse ikke vil kunne anvendes til Formaalet, d. v. s. oparbejdes til Pelskaaber. De med Pannonia, Ujpests Fakturaer af 15. og 29. Maj 1937 fremsendte henholdsvis 10 Stk. og 77 Stk. Skind, som Sagsøgte hævder var sendt som Prøver, var fremstillet efter de i Budapest sædvanlig anvendte Metoder og blev for saa vidt godkendt af Sagsøgte, som dennes i Skrivelsen af 21. Maj 1937 fremsatte Reklamation med Hensyn til de førstnævnte 10 Stk. Skind alene angik det Forhold, at Haarene ikke — saaledes som det var Tilfældet med de to i nævnte Skrivelse omhandlede Leipziger-Skind — dækkede Læderet, hvorimod det ikke var Meningen med Fremsendelsen af disse to Skind, at Pannonia, Ujpest, ogsaa i andre Henseender skulde kopiere den i Leipzig anvendte ringere Forædlingsmetode. Dette har imidlertid været Tilfældet for de fra Firmaet senere skete Leveringer

Vedkommende, som ganske savner den for Budapester-Metoden karakteristiske Glans, hvorfor Sagsøgte har været nødt til med stor Bekostning at lade Skindene efterbehandle af et med Pannonia; Ujpest, konkurrerende Firma i Budapest.

Overfor Sagsøgernes Anbringende, at Sagsøgte i Skrivelsen af 14. Oktober 1937 fremsatte Reklamation med Hensyn til Forarbejdningen af de senere Leveringer er for sent afgivet i Betragtning af, at den første af disse Leveringer paa 748 Skind var ankommet til København den 5. Juli s. A., har Sagsøgte anført, at det var aftalt, at Skindene skulde indføres paa Vareudvekslingsbevillinger, som det paa-hvilede Pannonia, Ujpest's Repræsentant, Grosserer Gjødvad, at fremskaffe, hvorfor det ikke bør komme Sagsøgte til Skade, at Partiet paa Grund af, at Grosserer Gjødvad ikke var i Besiddelse af Indførselsbevilling, ikke straks kunde hjemtages og undersøges, men maatte ekspederes over England for at kunne indføres her i Landet.

Paa Begæring af Sagsøgte har i Henhold til Rettens Udmeldelse Oldermænd, Bundtmagermester Vilhelm Sørensen og Grosserer Nathan Philip fungeret som Skønsmænd i Sagen, og i den af dem under 17. August 1938 afgivne Erklæring har Skønsmændene bl. a. udtalt, at de i Sagen omhandlede Lammeskind ikke har samme Glans som Prøvesendingerne af 15. og 29. Maj, men mangler Glans, og at de omhandlede Lammeskind ikke kan bruges til Fremstilling af Kaaber som Sagsøgte, Skønsmændene foreviste Prøvekaaber.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring, og ved samme Lejlighed har den ene af Skønsmændene, Oldermænd Vilhelm Sørensen, for sit Vedkommende afhjemlet det foretagne Skøn, hvorhos Vidneforklaring er afgivet bl. a. af fornævnte Grosserer Th. Gjødvad samt af Farvermester A. P. Hansen og Afdelingsleder J. Th. Johansen, som begge er ansat i A/S Hannibal Sander, og som i Forening med Oldermænd Vilhelm Sørensen har besigtiget de i Henhold til de ovennævnte Fakturaer af 4. og 7. Oktober 1937 leverede Skind og derom afgivet en Erklæring af 16. November s. A., hvori det bl. a. udtales, at Skindene ikke er færdigforædlet, idet de i Modsætning til de med Fakturaerne af 15. og 29. Maj 1937 leverede Prøvesendinger fuldstændig mangler Glans (Finish).

Efter de foreliggende Oplysninger findes det ikke godtgjort, at Sagsøgte, der i sin Skrivelse af 27. Februar 1937 til Pannonia, Ujpest, selv havde anført, at Forædlingsprisen skulde betales gennem Clearing, senere enten af Firmaet selv eller af Grosserer Gjødvad har modtaget et egentlig Tilsagn om, at Skindene vilde kunne indføres her i Landet i Henhold til Vareudvekslingsforretninger etableret af Grosserer Gjødvad, idet det efter dennes Forklaring højst kan antages, at det er stillet Sagsøgte i Udsigt at maatte benytte Grosserer Gjødvads Importbevillinger i det Omfang, denne selv var i Besiddelse af saadanne.

Under disse Omstændigheder findes Sagsøgte selv at maatte bære Risikoen for, at Skindene ikke straks ved Ankomsten til København kunde indføres her i Landet, og da det derhos ikke kan antages at ville have været forbundet med større Vanskelighed for Sagsøgte at opnaa Tilladelse til at besigtige Skindene, medens de var oplagt paa Speditør-

firmaets Lager, findes den af ham først den 14. Oktober 1937 afgivne Reklamation at maatte betragtes som for sent fremsat ikke blot i Forhold til den første Levering paa 748 Stk. Skind, som ankom til København den 5. Juli 1937, men tillige for de senere Leveringers Vedkommende, idet Sagsøgte ved sin Unndladelse af rettidig at reklamere over Forarbejdningen af de først leverede Skind har bevirket, at de senere leverede blev forarbejdet paa samme Maade.

Allerede af disse Grunde findes den af Sagsøgerne nedlagte Paastand at burde tages til Følge, uden at det herefter er nødvendigt at afgøre, hvorvidt Pannonia, Ujpest, saaledes som hævdet af Sagsøgerne, har været berettiget til paa Grundlag af Sagsøgtes Skrivelse af 21. Maj 1937 at gaa ud fra, at Sagsøgte ønskede Skindene forarbejdet i Overensstemmelse med den for de i nævnte Skrivelse omtalte to Leipziger-Skind anvendte Forarbejdningsmaade.

Det bemærkes, at Sagsøgerne under Sagen har erklæret, at et mindre, Sagsøgte tilhørende Parti Skind, som Pannonia, Ujpest, endnu ligger inde med, er til Disposition for Sagsøgte.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 800 Kr.

Onsdag den 29. Maj.

Nr. 297/1939. Kaptajn **P. C. Jensen** (Gorrissen)

mod

Københavns Frugtauktioner (Gelting).

(Erstatning for Skade paa et Parti Kartoffler under Søtransport).

Vestre Landsrets Dom af 18. Oktober 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Kaptajn P. C. Jensen, bør til Sagsøgerne, Københavns Frugtauktioner, betale 1200 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 26. August 1938, indtil Betaling sker. Den forommeldte Arrestforretning bør som lovlig gjort og forfulgt ved Magt at stande. Der tillægges Sagsøgerne for et Beløb af 1200 Kr. Søpanteret i M/S »Inger« og i det ovennævnte deponerede Fragtbeløb af 462 Kr. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne 250 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte nedsat sin Paastand til 3500 Kr.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde, dog saaledes at Renter først vil være at beregne fra den 26. Oktober 1938, samt at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Fire Dommere mener, at Appellantens Unkladen af at sætte sig i Forbindelse med Indstævnte ikke kan danne Grundlaget for et Erstatningskrav, da det ikke findes at kunne bebrejdes Appellanten, at han antog, at Indstævntes telefoniske Forespørgsel til Havnefogden i Hundested udelukkende havde til Formaal at skaffe sig Oplysning om, hvor Skibet da befandt sig.

Der findes iøvrigt ikke i det oplyste Holdepunkter for at antage, at en Henvendelse til de Indstævnte fra Appellanten vilde have haft nogen Betydning til at formindske Tabet.

Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Appellanten. Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 28. September 1938 afsluttedes der mellem Sagsøgerne, Københavns Frugtauktioner, København, og Sagsøgte, Kaptajn P. C. Jensen, Ørding, som Ejer og Fører af Motorskibet »Inger« følgende Certeparti:

»Under ovenstaaende Dato er — — — oprettet og indgaaet følgende Certeparti mellem Herr A. Gjørding, Kolding, som Agent for Befragterne og Herr Kapt. Jensen — — — førende Motorsejl Skibet »Inger« kaldet drægtig ca. 115 Tons dw nu lossende Vejle og beregnet lasteklar Frederikssund Lørdag Morgen 1. Okt.

Bemeldte Kaptajn Jensen, der forpligter sig til, at Skibet ved dets Afgang skal være hægt, tæt, stærkt og godt og iøvrigt i fuldkommen god og sødygtig Stand, og velbemandet afsejler Vind og Vejr tilladende til Frederikssund for der efter Befragternes Ordre at indtage en Ladning bestaaende af 1000 Kasser Kartoffler, 56 Tons løst i Skibet, saa meget som Skibet bekvemmelig kan rumme og føre under og paa Dæk og hvormed Kaptajnen da uden Ophold, Vind og Vejr tilladende afsejler til Aarhus saaledes, som beordres ved Konnossementernes Underskrift, og hvor da paa en Plads den rette Losseplads skal være Ladningen ifølge Konnossementerne udlosses, og Rejsen og denne Befragtning være til Ende, imod at erholde i Fragt: Lumpsum Kr. 462,00 — — — som alt udbetales kontant efter Udlosningen af Ladningen — — —

Til Betyggelse for, at dette Certeparti ubrødeligt skal være holdt, nyder Befragteren i Skib og Fragt — — — den ved Lov og Vedtægt hjemlede Sikkerhed.

Losning i Aarhus til m. s. »Cometa«, som beregnes lasteklar den 4. Oktober, hvilken Dag »Inger« beregnes klar til at losse i Aarhus.

Ved evt. forsinket Ankomst af m. s. »Cometa« til Aarhus kan

Kaptajnen ikke gøre Krav paa Liggedagspenge før fra Lørdag Morgen den 8. Oktober.

Befragterne har Ret til at annullere dette C/P, hvis Skibet ikke er lasteklar i Frederikssund Mandag Morgen den 3. Oktober Kl. 8.

Eventuel Dækslast maa dækkes forsvarligt med Presenninger.«

Skibet ankom til Frederikssund den 30. September om Eftermiddagen og begyndte at indtage Ladningen den 1. Oktober Kl. ca. 14. Mandag den 3. Oktober Kl. ca. 16½ var Indladningen afsluttet, og Kl. ca. 17½ afsejlede Sagsøgte for at gaa til Aarhus. Paa Grund af Vejrforholdene — det blæste i de følgende Dage ret stærkt fra Syd og Sydvest — naaede Sagsøgte — efter at have ligget for Anker forskellige Steder i Roskilde Fjord — først den 7. Oktober udfor Hundested og gik ved 14-Tiden ind i Hundested Havn. Det blev her af Havnefogden meddelt Sagsøgte, at der telefonisk fra København en af de foregaaende Dage var forespurgt om M/S »Inger«, uden at det blev meddelt, hvem der havde telefoneret. Sagsøgte, som antog, at det var Sagsøgerne, der havde telefoneret, og som vidste, at Kartoflerne var videresolgt til Sydamerika, og at det var Hensigten, at de skulde føres videre med M/S »Cometa«, satte sig ikke i Forbindelse med Sagsøgerne, idet han — efter hvad han senere under Retssagen har forklaret — gik ud fra, at »Cometa« allerede var afsejlet fra Aarhus. I de følgende Dage blæste det vedblivende ret stærkt med sydlige og vestlige Vindretninger, og en Vindstyrke, der varierede fra 3 til 10, hvorhos der flere Dage kom en Del Regn, og Sagsøgte, som mente, at han ikke uden Risiko kunde sejle til Aarhus, blev liggende i Hundested Havn til den 16. Oktober. Vindstyrken var Kl. 8 denne Dags Morgen 2, og mellem Kl. 8 og 9 afsejlede Sagsøgte til Aarhus, hvortil han ankom samme Dag Kl. ca. 19. Næste Dags Formiddag blev Skibet meldt klar til Speditørfirmaet Evensen & Co. i Aarhus, som repræsenterede Sagsøgerne, og paa Foranledning af dette blev der samme Dag foretaget Lugebesigtigelse paa M/S »Inger«. I en af den af de to af Firmaet tilkaldte Mænd den 18. s. M. udstedt Erklæring hedder det saaledes.

»Ved Besigtigelsen konstaterede vi, at Lugerne var forsvarlig skalket, til hvilket Formaal der var benyttet to Presenninger paa hver Luge — en ny og en brugt. I Storlugen laa Ladningen saa højt, at Skærestokken ikke laa ned i sine Klamper, men laa ca. en til to Fod oven paa Lugekarmen. Baade paa Forkant og paa Agterkant sluttede Presenningerne dog tæt ned i Forskalkningsklamperne, og oven paa Presenningerne var Lugen sikret ved tverskibs Surringer.

Ventiler og Mastekraver var i ubeskadiget Stand, og ved Aabning af Lugerne viste det sig, at der intet Vand var trængt gennem Forskalkningsmaterialet og ned til Ladningen.

I alle Lugerne var der nogen Svedfugtighed, saaledes at baade Kartoffelkasserne og Indersiden af Lugekarmen var overtrukket af et Fugtlag.«

Samme Dag blev Kasserne med Kartoflerne udlosset og anbragt i et Pakhus ved Aarhus Havn, og den 20. s. M. om Eftermiddagen Kl. 15 afsejlede Sagsøgte, efter at den aftalte Fragt 462 Kr. var indbetalt til Skibets Mægler, Skibsmægler Rasmus Christensen i Aarhus. Idet Sag-

søgerne forment, at Kartofflerne, som inden Indladningen i Frederikssund var godkendt af Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme, var blevet beskadigede under Rejsen, begærede de samme Dag Kl. 16 af Aarhus Civilret udmeldt Syns- og Skønsmænd til at besigtige Kartofflerne. I den af de udmeldte Mænd den 22. s. M. afgivne Syns- og Skønserklæring hedder det saaledes:

»I Henhold til vedhæftede retslige Udmeldelse mødte vi under tegnede den 21. ds. i Firmaet Mammen & Dreschers Pakhus paa Aarhus Havn for at besigtige det fra M/S »Inger« oplossede Parti Kartoffler i Kasser ialt 1000 Kass.

Partiet, der laa opstabet separat, var baade ovenpaa og langs Siderne tildækket med Sækkelærred.

Ved at lade et Antal Kasser udtaget fra baade Yderkant og Midten af Stablen styrte ud paa Gulvet fik vi et fuldt Overblik over Kartofflernes Tilstand.

Efter vort bedste Skøn maa de til os stillede Spørgsmaal besvares saaledes:

1) Kartofflerne har et flosset og mørkt Udseende. En Del er bløde, og de skimmelplettede Kartoffler er enten gaaet i Forraadnelse eller er stærkt paa Vej dertil.

2) Kartofflerne har lidt saa meget under Transporten fra Frederikssund og her til Aarhus, at Partiet — de 1000 Kasser — ikke er egnet til Eksport.

3) Uden Tvivl vilde Kartofflerne bedre have kunnet taale Transporten, hvis Lugerne stadig havde kunnet holdes aabne.«

Den 16. December 1938 afhjemledes denne Forretning i Retten, og paa Forespørgsel udtalte Mændene bl. a., at hvis Skibets Luger havde været aabnet blot en enkelt Dag, vilde en Del Damp være kunnet sluppet ud, men hvor meget Indflydelse, det vilde have haft paa Kartofflernes Tilstand, kan de ikke udtale sig om.

De udtalte derhos, at selvfølgelig vil det altid være af Betydning, jo mere Lugerne var aabnet, og at frisk opgravede Kartoffler er vanskeligere at transportere end kulegravede, idet de slaar mere Varme fra sig end sidstnævnte.

Endelig udtalte de, at de bedømmer Skaden paa Kartofflerne til ca. 50 pCt.

Ved en Revision af 21. Oktober 1938 havde Sagsøgerne til Sikkerhed for det Krav, de mente at have mod Sagsøgte, hvilket Krav de opgjorde til mindst 3000 Kr., begært Arrest foretaget i det hos Skibsmægler Christensen beroende Fragtbeløb, og samme Dag blev der af Fogden i Aarhus Købstad til Sikkerhed for det nævnte Beløb af 3000 Kr. med Tillæg af Omkostninger ialt 3094 Kr. foretaget Arrest i det deponerede Fragtbeløb. Den 14. November 1938 lod Sagsøgerne et Auktionsholderfirma afholde Auktion over de omhandlede Kartoffler; der solgtes ialt 90 Kasser, hvilket efter Fradrag af Auktionsomkostningerne indbragte et Beløb af 39 Kr. 50 Øre. De øvrige Kartoffler ansaas usælgelige og blev bortkastede.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, som endelig har opgjort deres Tab til 5139 Kr. 02 Øre, hvori de fradrager 1177 Kr., nemlig det

fornævnte Beløb af 39 Kr. 50 Øre og 1137 Kr. 50 Øre, hvortil de anslaaer Værdien af de ikke solgte Kartoffler, paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale Forskellen mellem de to førstnævnte Beløb 3962 Kr. 02 Øre tillige med Renter af dette Beløb 5 pCt. p. a. fra den 26. August 1938, indtil Betaling sker. De har derhos paastaaet den fornævnte Arrestforretning stadfæstet som lovlig gjort og forfulgt og sig tilkendt Søbante-ret i M/S »Inger« og i Fragtbløbet 462 Kr. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale.

Til Støtte for Søgsmålet har Sagsøgerne anført, at selv om Sagsøgte — hvad Sagsøgerne ikke vil bestride — har været berettiget til i Hundested Havn at afvente bedre Vejrforhold for Sejladsen til Aarhus, og selv om det under de foreliggende Forhold mulig ikke kan bebrejdes ham, at han ikke under Skibets Henliggen i Hundested Havn har sørget for fornøden Udluftning, burde han, der var bekendt med, at Sagsøgerne havde søgt at sætte sig i Forbindelse med ham, og som maatte vide, at det drejede sig om en mindre holdbar Ladning, ikke have undladt at give dem Underretning om, hvor Skibet befandt sig. De har herved nærmere anført, at Sagsøgte vidste, at det var beregnet, at Kartofflerne skulde videresendes med M/S »Cometa« til Argentina, og at han maatte være paa det rene med, at det for Sagsøgerne, naar dette ikke kunde ske, maatte være af afgørende Betydning, at de blev bekendt med, hvor M/S »Inger« var. De vilde da have haft Mulighed for i Tide at træffe anden Disposition og navnlig at søge andet Skib til Forsendelse af Kartofflerne til Argentina, og de har herved anført, at da en Damper skulde til Sydamerika med Afgang fra Aalborg den 10. Oktober og fra Esbjerg nogle Dage senere, kunde de, hvis de havde faaet Underretning fra Sagsøgte, have naaet at transportere Kartofflerne med Jernbane fra Hundested til en af de nævnte Byer inden Damprens Afgang. Sagsøgte har derfor ved at undlade at give Meddelelse om Skibets Beliggenhed tilsidesat sine Pligter overfor Sagsøgerne, og det Tab, som de har lidt ved, at de derved ikke har kunnet effektuere den indgaaede Handel om Kartofflerne eller ikke har kunnet disponere over dem paa anden Maade, inden de var blevet iordærvede, maa Sagsøgte være pligtig at godtgøre dem.

Sagsøgte har heroverfor anført, at hans Forpligtelse overfor Sagsøgerne i Henhold til Certepartiet alene gik ud paa at sejle Kartofflerne fra Frederikssund til Aarhus, naar Vejr- og Vindforhold tillod Sejlads. Denne Forpligtelse har han opfyldt, og hverken efter Certepartiet eller efter Søloven har der paahvilet ham nogen Pligt til at give Sagsøgerne Underretning om, hvor Skibet under Rejsens Forløb befandt sig. Sagsøgte maatte iøvrigt — efter hvad han videre har anført — da han ankom til Hundested, gaa ud fra, at M/S »Cometa« var afsejlet fra Aarhus, saaledes at han, da det var udelukket, at Kartofflerne kunde videresendes med dette Skib, ingen Grund havde til at antage, at det var af Betydning for Sagsøgerne at blive underrettede om, hvor M/S »Inger« var, idet han maatte regne med, at Sagsøgerne, naar Skibet kom til Aarhus, vilde sørge for anden Skibslejlighed.

Foreløbig bemærkes, at efter den fornævnte Syns- og Skønsforretning og Synsmændenes Udtalelser ved Forretningens Afhjemling, maa

der gaas ud fra, at Grunden til, at Kartofflerne ved Ankomsten til Aarhus var i en saadan Tilstand, at de ikke egnede sig til Eksport, var, at der — saaledes som af Sagsøgte forklaret — i den Tid, der hengik mellem Kartoffernes Indladning og Udlosning ikke paa noget Tidspunkt blev sørget for, at der kom frisk Luft til Ladningen.

Det maa nu statuere, at Sagsøgte, naar det viste sig, at M/S »Inger« ikke kunde være i Aarhus, inden M/S »Cometa« afsejlede, maatte være paa det rene med, at der var opstaaet en Situation, hvor det kunde være af afgørende Betydning for Sagsøgerne at træffe andre Dispositioner med Hensyn til Transporten af Kartofflerne. Sagsøgte maatte endvidere være paa det rene med, at Muligheden for, at Sagsøgerne i rette Tid kunde træffe saadanne Dispositioner, var afhængig af, at de fik Underretning om, hvor M/S »Inger« befandt sig, og den ved Ankomsten til Hundested modtagne Meddelelse om, at Sagsøgerne havde søgt at komme i Forbindelse med Sagsøgte, maatte for ham være en særlig Opfordring til at sætte sig i Forbindelse med Sagsøgerne, og dette saa meget mere som Sagsøgte, selv om han — efter hvad han har forklaret — ikke var kendt med Transport af Kartoffler og derfor ikke mente, at de ikke var holdbare, dog maatte regne med en Risiko i saa Henseende, naar Rejsen varede meget længere end forudsat. Under disse Omstændigheder findes Sagsøgte ikke paa behørig Maade at have opfyldt sine Forpligtelser overfor Sagsøgerne i Henhold til Sølovens § 53, og det Tab, de derved har lidt, maa han være pligtig at erstatte Sagsøgerne.

Disse har beregnet deres Erstatningskrav saaledes, at de forlanger erstattet samtlige de Udgifter, de har haft med Hensyn til de omhandlede Kartoffler. Disse Udgifter, som — efter hvad Sagsøgerne har anført — vilde være blevet dækket gennem det ved Levering til Afgagerne i Argentina opnaaede Provenue, bestaar af Udgifter til Indkøb af Kartofflerne 2500 Kr., Anskaffelsen af Kasserne 1350 Kr., Fragtbeløbet 462 Kr. og forskellige mindre Udgifter saasom til Kørsel, Pakhusleje m. v. I det samlede Beløb 5139 Kr. 02 Øre fradrager de — som nævnt — det ovennævnte Beløb af 1177 Kr.

Sagsøgte har protesteret mod denne Erstatningsberegning og hævdedet, at Sagsøgernes Erstatning maa beregnes efter den Fortjeneste, de vilde have haft ved det af dem paastaaede Salg til Argentina, hvis dette var blevet effektueret. Da imidlertid fyldestgørende Oplysninger om den Fortjeneste, der eventuelt vilde være opnaaet, ikke foreligger, er der ikke Grundlag for at tilkende Sagsøgerne nogen Erstatning. Yderligere har Sagsøgte hævdedet, at det skete Salg ved Auktion, som først fandt Sted i November Maaned, ikke kan anses som noget Bevis for, hvad Kartofflerne, hvis de var solgt straks efter deres Ankomst til Aarhus, kunde være udbragt til.

Der maa nu gives Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgernes Erstatningsberegning ikke kan lægges til Grund, hvorved bemærkes, at det stiller sig usikkert, om Kartofflerne, saafremt Sagsøgte havde givet Underretning som foran nævnt om Skibets Henliggen i Hundested Havn, kunde eller vilde være blevet eksporteret til Argentina. Der maa imidlertid gaas ud fra, at Sagsøgerne, saafremt Sagsøgte havde givet dem be-

hørig Underretning, vilde have truffet Dispositioner, hvorved den Skade, som Kartofflerne har lidt under Transporten til Aarhus, og som af Syns- og Skønsmændene som foran nævnt er ansat til 50 pCt. af Værdien, vilde være blevet undgaet eller dog væsentlig begrænset. Den Erstatning, som herefter tilkommer Sagsøgerne, findes i Mangel af nærmere Oplysninger, navnlig om Prisen paa Kartoffler her i Landet paa det paagældende Tidspunkt, skønsmæssigt at kunne ansættes til 1200 Kr., hvilket Beløb Sagsøgte vil have at betale Sagsøgerne tilligemed Renter heraf som paastaet. Den fornævnte Arrestforretning vil derhos være at stadfæste, hvorhos Sagsøgernes Paastand om Anerkendelse af Søpanteret, mod hvilken Sagsøgte ingen særlig Indsigelse har nedlagt, vil være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Torsdag den 30. Maj.

Nr. 259/1939. Møller **Jørgen Hansen** (Selv)

mod

Landbrugsministeriet (Kammeradvokaten).

(Forlangende om »Bekræftelse« af to Arveforpagtningskontrakter).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 14. Oktober 1939 (V Afd.): De Sagsøgte Landbrugsministeriet bør for Tiltale af Sagsøgeren Møller Jørgen Hansen i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler til de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten præciseret sin Paastand saaledes, at Landbrugsministeriet tilpligtes at foranledige bekræftet i Forhold til Appellanten de fire Arveforpagtningskontrakter af 1657, 1658, 1663 og 1707.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet det for Højesteret yderligere anførte ikke kan føre til andet Resultat, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Møller Jørgen Hansen, til Indstævnte, Landbrugsministeriet, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Bevilling af 14. August 1657 gav den daværende Hertug af Gottorp Amtsskriver i Aabenraa Sebastian Stahlen, Slotsmøllen i Aabenraa i arvelig Forpagtning; og under 3. August 1658 udfærdigedes tilsvarende Bevilling for Ny Mølle sammesteds. Under 23. Juni 1663 blev disse Bevillinger fornyet af den følgende Hertug af Gottorp og udformet i en udførlig Arve- og Forpagtningskontrakt. Under 3. Maj 1707 blev der af en senere Hertug af Gottorp meddelt Landraad og Amtmand Class von Ahlefeldt Bevilling til at drive begge Møller i Overensstemmelse med en Arve-Forpagtningskontrakt, der er mere udformet end og delvis afvigende fra Kontrakten af 23. Juni 1663.

Under denne Sag har Sagsøgeren Møller Jørgen Hansen, som den 25. Oktober 1893 paa Tvangsauktion erhvervede Ejendommen Bind 10, Blad 33, Artikel 540 i Aabenraa, hvorpaa Slotsmøllen er beliggende, anført, at den Retsstilling, som efter de anførte to Arveforpagtningskontrakter tilkom den daværende Ejer af Slotsmøllen, Staten, nu tilkommer ham som Ejer af Møllen, og paastaet de Sagsøgte, Landbrugsministeriet, tilpligtet at foranledige de to Kontrakter bekræftet.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren forklaret, at han er i Besiddelse af et Dokument, hvori Arveforpagtningskontrakten af 1707 er omtalt, og at dette er forsynet med en Paategning paa Tysk, som i Oversættelse lyder saaledes: »I Aaret 1864 indtraadte den prøjssiske Statskasse i den hidtidige danske Statskasses Rettigheder og Forpligtelser. Ved hvert Tronskifte skulde Arveforpagtningskontrakten bekræftes paany. Dette skete under 21. Marts 1868 fra den prøjssiske Statskasses Side.« Under Henviisning hertil har Sagsøgeren hævdet, at det maa være den danske Stats Pligt efter Grænseforandringen i Aaret 1920 at bekræfte Kontrakterne. Disse er ikke siden hans Køb af Ejendommen fra den prøjssiske Statskasse gjort gældende overfor ham, og selv blev han først i Aaret 1913 kendt med dem og derefter ved Verdenskrigen hindret i at gøre dem gældende.

De Sagsøgte har bemærket, at Møllervangen, som er forudsat i den i Kontrakterne indeholdte Bevilling til at drive Slotsmøllen, blev ophævet ved Forordning af 6. Februar 1854 angaaende Møllervangens Ophævelse i Hertugdømmet Slesvig. De Sagsøgte har derhos oplyst, at ifølge en prøjssisk Lov af 3. Januar 1873 vedrørende Afløsning af Realbyrder i Provinsen Slesvig-Holsten blev Slotsmøllen i Aaret 1873 den daværende Arveforpagters Ejendom, og at der i Aaret 1883 skete Afløsning af de af det bortfaldne saakaldte »Obereigentum« fremkomne Afgifter m. v., samt at Ejendommens Grundbogsblad ikke nu udviser nogen Forskel fra Grundbogsbladet for enhver privat Ejendom, idet der ved Indførslen

i 1880'erne af den første Ejer er henvist til de paagældende præjs-siske Love.

Som Sagen herefter foreligger, er der intet Grundlag for Sagsøge-rens Paastand.

De Sagsøgte vil derfor være at frifinde, og Sagsøgeren vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Nr. 316/1939. **Nielsine Christine Nielsen**, født Andersen
(Meyer efter Ordre)

m o d

Politidirektøren i København (Heilesen efter Ordre).

(Umyndiggørelse).

Østre Landsrets Kendelse af 16. December 1939 (V Afd.): Under nærværende Sag har Politidirektøren i København som Stedets Øvrighed fremsat Begæring om, at Nielsine Christine Nielsen, f. Andersen, der er født den 26. November 1885 umyndiggøres saavel i formueretlig som i personlig Henseende.

Da Nielsine Christine Nielsen, født Andersen, paa Grund af sjælelig Forstyrrelse maa antages at være uskikket til at varetage sine Anlig-gender i begge de nævnte Henseender

bestemmes:

Nielsine Christine Nielsen, født Andersen, umyndiggøres saavel i formueretlig som i personlig Henseende.

Saa vil hun og til det Offentlige have at betale den Retsafgift, som vilde have været at erlægge, hvis Politidirektøren i København ikke havde haft fri Proces samt have at betale til den for Politidirektøren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Sigurd Bruun i Salær 40 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr., samt til den for hende beskikkede Sagfører, Landsretssagfører E. Saunte i Salær 40 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 1 Kr. 50 Øre.

Færdig fra Trykkeriet den 12. Juni 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 10

Torsdag den 30. Maj.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Meyer og Heilesen hver 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Fredag den 31. Maj.

Nr. 142/1939.

Gaardejer **Bertel Sørensen**
(Landsretssagf. Prytz)

mod

Københavns Magistrat for Københavns Kommunes Vandforsyning
(Trolle).

(Spørgsmaal om Indstævntes Forpligtelse til at afbøde Skader der paastaas at skyldes Indstævntes Vandpumpninger).

Østre Landsrets Dom af 30. December 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte Københavns Magistrat for Københavns Kommunes Vandforsyning bør for Tiltale af Sagsøgeren Gaardejer Bertel Sørensen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, at Ind-

stævnte dømmes til 1) at friholde Appellanten for fremtidige Krav, der rejses mod ham paa Grund af mangelfuld Tæthed og Højde af Dæmningen i det Omfang, den mangelfulde Tæthed eller Højde er en Følge af Indstævntes Vandpumpninger ved Nybølleanlægget,

samt til 2) at betale 2483 Kr. med nærmere angivne Renter.

Foreløbig bemærkes, at Paastanden efter Proceduren maa antages kun at have Hensyn til den i Tidsrummet indtil Ikrafttræden af Lov Nr. 54 af 31. Marts 1926 foretagne Vandindvinding. Det fremgaar af en af det danske Hedeselskabs kulturtekniske Afdeling i Marts Maaned 1939 afgivet Erklæring, at Dæmningen ved en den 28. Februar s. A. foretaget Besigtigelse hverken med Hensyn til Højde eller Bredde havde de ved Forliget i 1893 vedtagne Dimensioner, samt at der ved Besigtigelsen ikke var noget der tydede paa, at en periodisk stærk Udtørring af Dæmningen og Tørvejordslaget under denne havde foraarsaget en kendelig Forøgelse af Gennemsvivningen, der for en ikke ringe Dels Vedkommende maatte antages at foregaa gennem de øverste Jordlag under Dæmningen.

Da de Appellanten ved Rets sagen med Møllejejer Valdemar Petersen paadragne Udgifter, opgjort til 483 Kr., skyldes mangelfuld Opfyldelse af den ham paahvilende Vedligeholdelsespligt med Hensyn til Dæmningen, samt da det paa det foreliggende Grundlag ikke kan anses godtgjort, at Driften i det fornævnte Tidsrum af Vandindvindingsanlægget i Nybølle og den i Forbindelse hermed staaende Sænkning af Vandstanden har medført nogen paaviselig Forøgelse af de med Dæmningens Vedligeholdelse forbundne Udgifter, tiltrædes det, at Indstævnte i saa Henseende er frifundet for Tiltale af Appellanten.

Idet der herefter ikke findes Grund til at komme ind paa den øvrige Del af Appellantens Paastand, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Bertel Sørensen, til Indstævnte, Københavns Magistrat for Københavns Kommunes Vandforsyning, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende:

En tidligere Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 3 b af Hove By har for lang Tid siden (i hvert Fald for ca. 90—100 Aar siden) trods Forbudet

i D. L. 5—11—6 og 7 »iældet« Vandet fra Hove Aa til den nordøstligere Værebro Aa ved at gennemgrave Vandskellet for Hove Aa og aflede Vandet fra sin Ejendom gennem Stenbæksrenden til Værebro Aa, hvorved han indvandt mere Jord til Kultur paa sin Ejendom. Paa Grund heraf er Ejeren af Matr. Nr. 3 b af Hove stedse senere ved Vandsynsretterne tilpligtet at bygge og vedligeholde en ca. 430 m lang Dæmning nordøst for Hove Mølle, hvilken Dæmning nu danner Nordøstgrænsen for Hove Mølle og her tillige Vandskellet mellem Hove Aa og Værebro Aa.

I 1892 havde den daværende Ejer flækket Dæmningen paa langs, og i Vinteren 1892—1893 havde et stort Snefald bragt Niveaueet i Hove Aa saa højt op, at Vandet stod over Dæmningen paa flere Steder, hvorved nogle Gaardejer Jørgen Jensen tilhørende Arealer nord for Dæmningen blev oversvømmede og led Skade, som Jørgen Jensen paa-stod erstattet. Under en i den Anledning nedsat Landvæsenskommission blev der den 29. August 1893 indgaaet et Forlig, hvorved Ejeren af Matr. Nr. 3 b Peder Jensen forpligtede sig til at forhøje »den under Sagen ommeldte Dæmning saaledes at den mindst gives den Højde som den tidligere har haft og endnu har i den nordvestlige Ende — — — nemlig 1,5 Fod over Hove Møllens Flodemaal (d. v. s. Sommerflodemalet) der er 28,31 Fod — — —; i Dæmningen, der skal have 4 Fod Kronebredde af Anlæg I, maa ikke anbringes noget Stigbord eller anden Indretning, som drager Vandet bort fra Hove Aa til Stenbæksrende.

Den fremtidige Vedligeholdelse overtages af Ejeren af nævnte Matr. Nr. 3 b af Hove By.«

Forliget blev tinglæst paa Foliet for Matr. Nr. 3 b den 19. September 1894.

I 1918 opstod der forskellige Tvistemaal mellem Ejeren af Hove Mølle Valdemar Petersen og de daværende Ejere af Matr. Nr. 3 a og 3 b af Hove angaaende blandt andet mangelfuld Opretholdelse af det ved Landvæsenskommissionsforretningen af 1893 fastsatte Vandskel mellem Hove Aa og Stenbæksrenden, hvilke Tvistigheder blev forelagt en Landvæsenskommission. For denne blev der den 18. Juni 1918 mellem de nævnte Parter indgaaet Forlig, hvorved de alle anerkendte den i Forliget af 1893 omhandlede Dæmning som lovligt Vandskel for Hove Aas Opland mod Nord, og hvorved Ejeren af Matr. Nr. 3 b endvidere anerkendte blandt andet: »den i nævnte Forlig fastsatte Pligt for Ejeren af Matr. Nr. 3 b af Hove til at vedligeholde den nævnte Dæmning i hele dens Længde overensstemmende med de i Forliget fastsatte detaljerede Bestemmelser, holde Dæmningen tæt og ikke at anbringe noget Stigbord eller anden Indretning i Dæmningen, som drager Vandet bort fra Hove Aa til Stenbæksrenden; han forpligter sig dernæst til fuldstændig og effektivt at lukke den nu i Dæmningen værende Aabning ved den sydlige Ende af Afløbsgrøften til Stenbæksrenden.«

Dette Forlig er blandt andet tinglæst paa Foliet for Matr. Nr. 3 b den 10. Juli 1918.

Ved en senere Landvæsenskommissions Kendelse af 14. Januar 1929 angaaende Vinterflodemalet for Hove Mølle blev det under Sagen kon-

stateret blandt andet, at Dæmningen nogenlunde tilfredsstillede de ved Forligene af 1893 og 1918 trufne Bestemmelser med Hensyn til Højden, medens Bredden var mindre end fastsat og Tætheden var mangelfuld.

Ved Kendelse afsagt 12. Marts 1934 af Vandsynsmændene for Ledøje-Smørum Kommuner konstateredes det blandt andet, at der løb en Del Vand ad Stenbæksrenden, hvorfor det paalagdes Ejeren af Matr. Nr. 3 b at sætte Dæmningen forsvarligt i Stand; Ejeren foretog imidlertid ingen Reparation. Efter at Landinspektør O. Budtz i 1934 og 1935 havde konstateret, at der sivede betydelige Vandmængder gennem Dæmningen ned i den bag Dæmningen liggende Rende og derfra videre til Stenbæksrenden, anlagde Ejeren af Hove Mølle Valdemar Petersen ved Stævning af 13. August 1935 en Sag mod Ejeren af Matr. Nr. 3 b Gaardejer Bertel Sørensen, hvorunder han paastod Bertel Sørensen dømt til inden en af Retten fastsat Frist paa egen Bekostning at have fuldført de Foranstaltninger, der efter et af Landinspektør O. Budtz under Sagen afgivet Skøn var nødvendige for at gøre den i Sagen omhandlede Dæmning tæt; endvidere paastod han Erstatning for det lidte Vandtab efter Rettens Skøn. Ved Østre Landsrets Dom af 18. Juni 1936 i Sagen IV Nr. 276/1935 blev Bertel Sørensen idømt en Erstatning, stor 100 Kr., for det lidte Vandtab, medens han blev frifundet for Valdemar Petersens Paastand om at udføre de forlangte Foranstaltninger for at gøre Dæmningen »praktisk talt tæt«. Denne Dom blev stadfæstet ved Højesterets Dom af 28. April 1937.

Bertel Sørensen havde anmeldt Processen for Direktoratet for Københavns Vandforsyning, der gav Møde under Sagen.

Under nærværende ved Stævning af 11. Maj 1938 mod Københavns Magistrat for Københavns Kommunes Vandforsyning anlagte Sag har Sagsøgeren Gaardejer Bertel Sørensen anført, at han købte Matr. Nr. 3 b i 1918 netop Aaret før Københavns Kommunes Vandindvindingsanlæg ved Nybølle i Maj 1919 blev sat i Gang. I Begyndelsen var det ikke vanskeligt at holde Dæmningen vedlige, men Vanskelighederne meldte sig hurtigt, da Vandet forsvandt fra Undergrunden som Følge af Københavns Kommunes Vandpumpninger. Disse Pumpninger begyndte i 1919 med ca. 3 Millioner m³ aarlig og er siden steget til godt 7¹/₄ Million m³ aarligt. Ved disse Pumpninger er Jordbunden i Oplandet blevet udtørret og Grundvandspejlet sænket, hvilket har bevirket, at Dæmningen, der er ca. 430 m lang og alene bestaar af Tørvejord med nogen Muldjordspaafyldning, bliver porøs, forvitret og er udsat for Gennemrodning af Rotter og Muldvarpe; hele Dæmningen er sunket 10—20 cm ligesom de omliggende Arealer. I tidligere Tid var Dæmningens Jordmateriale oftest vaadt og dannede da en klæg og ret tæt Masse, der i nogen Grad kunde hindre Vandets Gennemtrængen, men dette er ikke muligt, naar Dæmningens Materiale som nu bliver tørt eller delvist tørt; endvidere forfalder selve Dæmningen stærkt i tør Tilstand.

Sagsøgeren har herved henvist til følgende: Der fremkom hurtigt, efter at Vandindvindingsanlægget ved Nybølle var sat i Gang, Klager over Ulemper, som formentes at hidrøre fra Sænkning af Vandstanden i Gundsømagle Sø og Hove Aa, og under 30. August 1919 nedsatte Indenrigsministeriet en Kommission til Afgørelse ved Voldgift af saadanne

Klager. Blandt andet klagede Mølleejер Valdemar Petersen over, at han mistede en stor Del af Vandet i Mølledammen som Følge af Pumpeanlægene, og efter at Kommissionens særlige Sagkyndige havde undersøgt Forholdene og i det væsentlige givet Mølleejерens Klage Medhold, tilkendtes der ham for Forringelse af Aaens Vandføring en Erstatning for Aarene 1919—20, stor 2350 Kr. Derefter indgik Københavns Magistrat forligsmæssigt paa at betale ham en Erstatning en Gang for alle, stor 28.000 Kr., og Parterne underskrev en Deklaration, tinglæst 18. April 1922, hvori Mølleejерen erklærede ikke overfor Vandforsyningen at ville gøre Krav paa nogen Godtgørelse eller Udførelse af nogen Foranstaltning til Afhjælpning af den Skade, der hidtil og i Fremtiden direkte eller indirekte maatte forvoldes hans Ejendom og det dertil knyttede Møllebrug m. m. ved Driften af saavel Vandindvindingsanlægget ved Nybølle i det Omfang, der er forudsat ved Anlæggets Udførelse (ialt $7\frac{1}{4}$ Million m³ Vand aarlig) som af andre af Vandforsyningens da eksisterende Anlæg. I en den 29. December 1927 af Østre Landsret afsagt Dom i Sag II 354/1926, under hvilken Sag blandt andet Sagsøgeren paastod sig tilkendt Erstatning for Skade paa hans ved Hove Aa beliggende Enge, hvilken Skade hævdedes at være foraarsaget ved Sænkningen af Vandstanden i Hove Aa som Følge af Oppumpningerne gennem nævnte Vandindvindingsanlæg, blev der tilkendt Bertel Sørensen i Forening med 16 andre Sagsøgere i nævnte Sag en samlet Erstatning, stor 6000 Kr., idet det blev fastslaaet, at en Del af Skaden paa de paagældende Rørskær og Enge skyldtes Københavns Kommunes Vandindvindingsanlægs Oppumpninger, der blandt andet ansaas som medvirkende Aarsag til den lavere Vandstand i Hove Aa. Som Forholdene nu er, kræver Vedligeholdelsen af Dæmningen ganske særlige Bekostninger; Sagsøgeren erkender sig vel forpligtet til i Overensstemmelse med Forligene af 1893 og 1918 at vedligeholde Dæmningen, men den forøgede Pligt og de ekstra Arbejder, der forlængst er udført af Sagsøgeren som Følge af de heromhandlede Oppumpninger, inener han sig ikke forpligtet til at betale. Han har derfor overfor Københavns Magistrat for Københavns Kommunes Vandforsyning nedlagt Paastand om 1) at Københavns Magistrat (Vandforsyningen) dømmes til at udbedre den paa Sagsøgerens Ejendom Matr. Nr. 3 b af Hove værende Dæmning, saaledes at den bliver praktisk talt tæt,

2) at Magistraten tilpligtes at godtgøre Sagsøgeren alle Omkostninger ved den af Mølleejер V. Petersen, Hove Mølle, mod ham anlagte Sag angaaende Dæmningens manglende Tæthed og Erstatning for Vandtab 380,00 Kr.,

3) at Magistraten dømmes til at betale Sagsøgeren de 100 Kr., som han ved den endelige Højesteretsdom i fornævnte Sag blev tilpligtet at udrede til Møller Petersen for det lidte Vandtab,

4) at Magistraten dømmes til at friholde Sagsøgeren for fremtidigt Erstatningskrav, der maatte rejses mod ham og skyldes mangelfuld Tæthed af Dæmningen hidført ved Københavns Kommunes Vandpumpning ved Nybølleanlægget, og

5) at Magistraten tilpligtes at godtgøre Sagsøgeren de af ham afholdte Ekstra-Udgifter og præsterede Ekstra-Arbejde, ialt til Beløb ca. 2000 Kr.

ved Vedligeholdelse af Dæmningen i de Aar, der er forløbet siden Nybølleanlægget blev taget i Brug.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse og har til Støtte herfor anført følgende: Det fremgaar af Voldgiftskommissionskendelse afsagt af den af Indenrigsministeriet i 1919 nedsatte Kommission, at Vandføringen i Hove Aa altid i første Række har været afhængig af Nedbørsforholdene, idet der ikke i Oplandet findes Vand-Reservoarer til Anvendelse i nedbørsfattige Perioder, særlig findes der ikke i Oplandet en eneste Sø, samt at Vandkraften ofte har været og er saa utilstrækkelig, at Driften af Hove Mølle tillige har maattet baseres paa Maskinkraft.

I Henhold til Lov om Vandforsyningsanlæg Nr. 54 af 31. Marts 1926, der traadte i Kraft den 13. April 1926, dens § 7, indsendte de Sagsøgte rettidigt Andragende om Godkendelse af Nybølleanlægget med Ret til at indvinde Grundvand i det Omfang, hvori det hidtil var udnyttet ($7\frac{1}{4}$ Million m^3 aarlig). Under 10. Marts 1927 nedsatte Indenrigsministeriet en kombineret Landvæsenskommission til at tage disse Spørgsmaal under Paakendelse. Indkaldelse skete paa lovlig Maade, og den 1. December 1932 afsagdes en Kendelse, hvori udtaltes, at Københavns Kommune var den eneste Institution, der havde gjort rettidig Anmeldelse, og at der for Københavns Kommune godkendtes en Indvindingsret paa $7\frac{1}{4}$ Million m^3 Vand aarligt paa Betingelse af, at Grundvandstanden ikke blev sænket og stadig holdtes under Observation. Det udtaltes endvidere, at der ikke var fremsendt nogen Klage over Sænkning af Grundvandstanden i den paagældende Egn — altsaa heller ikke fra Sagsøgeren — og at Københavns Vandforsyning har godtgjort, at der i en Række Aar før og efter Lovens Ikrafttræden ikke er sket nogen Ændring af Grundvandstanden — i Skrivelse af 20. Maj 1936 fra Københavns Vandforsyning udtales, at de sidste i April 1936 foretagne Undersøgelingsboringer i Oplandet for Nybølleanlægget viser, at Grundvandstanden staa høiere end før Loven af 1926 traadte i Kraft. I Kendelsen udtales endvidere, at Vandforsyningen har Ret til uden Erstatningsansvar at sænke Grundvandstanden til det Niveau, som det af Sagen fremgaar, at Grundvandstanden har været sænket til inden Lovens Ikrafttræden, idet Kommissionen i Henhold til Lovens § 6, 5. Stk., fastsætter en Frist paa 11 Aar fra Kendelsens Dato saaledes, at det indenfor dette Tidsrum skal staa enhver frit for at indbringe Sager vedrørende Erstatning for yderligere Sænkning af Grundvandstand for Kommissionen.

De Sagsøgte har endvidere anført, at Sagsøgeren i Februar 1938 i Sagens Anledning har henvendt sig til den kombinerede Landvæsenskommission af 10. Marts 1927, der imidlertid under Henvisning til Lovens § 7, 5. Stk., har udtalt, at et Anlæg, der har eksisteret før Lovens Ikrafttræden og derfor paa den i Loven foreskrevne Maade har faaet fastsat Størrelsen af de aarlige Vandmængder, kun er erstatningspligtig i Henhold til Lovens § 6, hvis de fastsatte Vandmængder overskrides, eller hvis Anlægget efter Lovens Ikrafttræden foraarsager en større Grundvandspejlsænkning end tidligere konstateret og i saa Fald kun for den ved den forøgede Sænkning forvoldte Skade. Af de Kommissionen forelagte Oplysninger synes Klagen kun at støttes paa en Vand-

Modellør Viggo Jørgensen, 1350 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 8. Juni 1939 til Betaling sker og i Sagsomkostninger 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Samtlige Dommere tiltræder, at Indstævnte efter de om Forhandlingerne den 14. April 1939 afgivne Forklaringer først kan anses at være opsagt den 31. Maj s. A.

Ved Indstævntes Ansættelse, der fandt Sted efter Ikrafttræden af Lov Nr. 168 af 13. April 1938, blev der ikke truffet Aftale om Længden af det Parterne tilkommende Opsigelsesvarsel.

Fem Dommere mener, at Bestemmelserne i Lovens § 2 maa forstås saaledes, at der ved Aftaler indgaaede efter Lovens Ikrafttræden i Mangel af modstaaende Vedtagelse ikke kan kræves andre Varsler end de i Paragraffen fastsatte, og vil herefter tilkende Indstævnte Løn for Juni Maaned med 450 Kr. med Renter som paastaaet samt paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Indstævnte med 300 Kr.

Tre Dommere, der tiltræder dette Resultat, lægger herved særlig Vægt paa, at den paastaaede Anvendelse paa Aftaler, indgaaede efter Lovens Ikrafttræden, af det forinden dette Tidspunkt for visse overordnede Stillinger sædvanemæssigt fastslaaede gensidige Varsel af 3 Maaneder, der kun vilde have Interesse for Ansættelsens første 6 Maaneder, og som paa Grund af den i Lovens § 2 fastsatte Begrænsning til 1 Maaned af Varselet for Opsigelse fra Funktionærens Side ikke kunde gennemføres for sidstnævnte Opsigelser, herefter vilde medføre en Ulighed i Retsstillingen, der efter det om Lovens Tilblivelse oplyste ikke kan anses tilsigtet for det omhandlede Tidsrums Vedkommende.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Arbejdernes kooperative Skotøjsfabrik, bør til Indstævnte, Modellør Viggo Jørgensen, betale 450 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 8. Juni 1939, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger for begge Retter 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Ansættelsesbrev af 12. December 1938 ansattes Modellør Viggo Jørgensen hos Arbejdernes kooperative Skotøjsfabrik som Leder af Skæreri, Naadleri og Modelafdeling fra den 15. Januar 1939 at regne med en Begyndelsesgage af Kr. 450 pr. Maaned.

Den 31. Maj 1939 meddeltes det imidlertid Jørgensen, at hans Stilling Dagen efter skulde overtages af andre, og at han derfor straks maatte fratræde denne.

Jørgensen har derefter som Sagsøger anlagt nærværende Sag mod Arbejdernes kooperative Skotøjsfabrik som Sagsøgt og paastaet sig tilkendt 1350 Kr., nemlig 3 Maaneders Gage med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 8. Juni 1939, idet han gør gældende, at den Stilling, fra hvilken han afskedigedes den 31. Maj uden Varsel, var en Lederstilling, i hvilken der kutymemæssigt tilkom ham 3 Maaneders Opsigelse.

De Sagsøgte har paastaet sig principalt frifundet, hvorhos de har nedlagt en subsidiær Paastand.

De Sagsøgte har til Støtte for sin principale Paastand anført, at Sagsøgeren er blevet opsagt den 13. eller 14. April, og at han herefter ved sin Fratræden den 31. Maj havde faaet det ham ifølge Lov Nr. 168 af 13. April 1938 § 2 tilkommende Varsel af 1 Maaned.

Sagsøgeren har for Landsretten afgivet Partsforklaring, hvorhos Forretningsfører hos de Sagsøgte Otto Poul Villy Andersen og Kontorist hos samme Robert Carl Vilhelm Ehrenskjöld har afgivet Vidneforklaringer.

Sagsøgeren har forklaret, at Forretningsfører Andersen et Par Dage før Midten af April meddelte ham, at han maatte fratræde sin Stilling straks, at Sagsøgeren heroverfor gjorde gældende, at han havde Krav paa et Opsigelsesvarsel, der ifølge Funktionærloven mindst maatte være 1 Maaned, og at Forretningsføreren derpaa udtalte, at han vilde konferere med Virksomhedens Sagfører. Sagsøgeren hørte derefter intet om Opsigelsen, før det den 31. Maj tilkendegaves ham, at han vilde have at fratræde samme Dag.

Forretningfører Andersen har forklaret, at han vistnok den 14. April sagde til Sagsøgeren, at han maatte fratræde sin Stilling straks, at Sagsøgeren protesterede, og at Vidnet, efter at Sagsøgeren havde paa-beraabt sig Funktionærloven som Hjemmel til at kræve Opsigelsesvarsel, udtalte, at han maatte fratræde hurtigst muligt. Vidnet har erkendt, at Sagsøgeren ikke efter denne Samtale har faaet nogen Meddelelse fra den sagsøgte Virksomhed om, at han maatte forlade sin Stilling, før dette tilkendegaves ham den 31. Maj.

Vidnet Ehrenskjöld har forklaret, at han var til Stede under Samtalen i April mellem Sagsøgeren og Forretningføreren, at Sagsøgeren da udtalte, at han kunde »gaa efter Funktionærloven« uden at Vidnet dog erindrer, hvilket Frist Sagsøgeren nævnte, at Forretningføreren bemærkede, at han vilde undersøge, hvilken Opsigelsesfrist, Sagsøgeren havde Krav paa, ligesom han muligvis sagde, at han vilde tale med sin Sagfører herom. Det var Vidnets Indtryk, at Sagsøgeren blev opsagt ved denne Lejlighed, og at Diskussionen kun drejede sig om, hvilken Frist Sagsøgeren havde Krav paa.

Da den af de Sagsøgte paaberaabte i April meddelte Opsigelse har været ubehørig som Følge af manglende Angivelse af Ikrafttrædelsestidspunktet, findes Sagsøgeren først at være opsagt den 31. Maj 1939. Idet den Virksomhed som Sagsøgeren har haft hos de Sagsøgte, efter

det oplyste maa antages at have haft en saadan Karakter, at den har hjemlet ham 3 Maaneders Opsigelsesvarsel, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

De Sagsøgte vil have at godtgøre ham Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Nr. 34/1940.

Rigsadvokaten

mod

Axel Petrus Georg Jakobsen (Heilesen).

der tiltales for Overtrædelse af §§ 60 og 61, jfr. § 103 i Københavns Politivedtægt.

Københavns Byrets Dom af 3. Oktober 1939 (2. Afd.): Tiltalte, Direktør Axel Petrus Georg Jakobsen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 22. Januar 1940 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

En Dommer mener, at de paagældende, af Pap forfærdigede Reklametavler efter deres Indhold og Formaal, og uanset Anbringelsen i Glas og Ramme og Reklamernes af Aftalen i hvert enkelt Tilfælde afhængige Varighed, maa rammes af Forbudet i Politivedtægtens § 60. Denne Dommer vil derfor anse Tiltalte med en mindre Bøde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Heilesen 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politi's Anklageskrift af 16. Marts 1939 er Direktør Axel Petrus Georg Jakobsen, boende Rosenborggade Nr. 2, 2. Sal til højre, sat under Tiltale ved Københavns Byret til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Politivedtægtens §§ 60 og 61, jfr. § 103, i Anledning af, at han siden den 2. Juni har ophængt Reklametavler paa Ejendommene Nørrebrogade Nr. 217 og Nr. 151 samt uden Politiets Tilladelse paa Ejendommene Frederikssundsvej Nr. 8 og Nr. 32 her i Staden.

Det fremgaar af de under Sagen foreliggende Oplysninger, at Tiltalte, der er Indehaver af Firmaet »Danmarks Bykort«, i Tiden fra den 2. Juni 1938 uden Politiets Tilladelse har ladet ophænge Reklametavler blandt andet paa Ejendommene Nørrebrogade Nr. 151 og Nr. 217 og Frederikssundsvej Nr. 8 og Nr. 32. Reklametavlerne har en Størrelse af 55 × 80 Centimeter og et Fremspring af ca. 2 Centimeter, bestaar af et paamalet Bykort over det omliggende Kvarter, over og under hvilket der i rækkevis er anbragt 4—6 Reklametavler i Tekst og Billeder for Forretninger i Kvarteret. Reklametavlerne bestaar af Glas med Papirmasse paa Bagsiden, saaledes at Tekst og Billeder er malet paa Papirmassens Forside og dækkes af Glasset. Reklamerne tegnes for 2 Aar ad Gangen, og der er til Tavlernes Ophængning givet Tilladelse fra de Forretningsdrivende, der er berettiget til at benytte vedkommende Ejendoms Facade til Skilteplads, men ikke af Ejerne af Ejendommene.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet under Henvisning til, at de nævnte Politivedtægtsbestemmelser alene angaar, § 60: Plakater og Bekendtgørelser og lignende, og § 61: Bekendtgørelser, og at de paagældende Reklametavler ikke falder ind herunder.

Da de paagældende Reklametavler, der efter deres Indhold og Materiale og efter Anbringelsens Varighed findes at maatte sidestilles med Skilte af Træ eller Metal, ikke skønnes at kunne henregnes til de i Politivedtægtens § 60 omtalte Opslag, der kun maa anbringes paa Plakatsøjler, vil Tiltalte være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 3. Oktober 1939 og med Justitsministeriets i Skrivelse af 25. November s. A. dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Axel Petrus Georg Jakobsen i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte har paastaaet Dommen stadfæstet.

Reklametavlerne, hvoraf et Eksemplar er forevist Retten, bestaar af solide Metalrammer, i hvilke er fastgjort, dels ved Tilkitning til Rammen, dels ved Fastspænding med Trælister, der tilskrues Rammerne, to Glasplader, mellem hvilke Papiret med paamalet Kort og Reklamer er indlagt, og som indbyrdes er sammenklæbet langs Kanterne.

Efter det om de paagældende Reklametavler oplyste, særligt vedrørende deres Indhold og Anbringelsens Varighed, skønnes de ikke at

kunne henregnes til de i Politivedtægtens § 60, jfr. § 61, omtalte Opslag. Herefter vil Dommen være at stadfæste.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 71/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Harry Aksel Ingolf Mikkelsen (Bruun),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 293, Stk. 1, jfr. § 21, samt Motorlovens § 41, jfr. § 24, Stk. 1.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret 12. Februar 1940: Tiltalte Harry Aksel Ingolf Mikkelsen bør straffes med Hæfte i 4 Maaneder. Straffens Fuldbyrdelse vil være at udsætte i Medfør af Straffelovens § 56, saaledes at Straffen bortfalder efter Forløbet af en Prøvetid af 5 Aar, naar de i Lovens 7de Kapitel derfor fastsatte Betingelser overholdes samt yderligere paa Vilkaar, at Tiltalte i Prøvetiden undergives Tilsyn af Dansk Værneselskab, og at Tiltalte ikke begaar væsentlig Overtrædelse af de ham i Anledning af Tilsynet meddelte Forskrifter. Retten til at blive Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte for et Aar. Det paalægges Tiltalte i 5 Aar fra denne Doms Afsigelse under Ansvar efter Straffelovens § 138, II, ikke at nyde eller købe spirituøse Drikke. Tiltalte gødtgør det Offentlige de med Sagens Behandling forbundne Omkostninger, derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretts-sagfører P. Berendsen, 35 Kr.

Østre Landsrets Dom af 7. Marts 1940 (III Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Prøvetiden bestemmes til 3 Aar fra Dato, Tidsrummet for hvilket Retten til at blive Fører af Motorkøretøj er frakendt Tiltalte Harry Aksel Ingolf Mikkelsen bestemmes til 3 Aar fra Dato og Tidsrummet, i hvilket han ikke maa nyde eller købe spirituøse Drikke, ligeledes til 3 Aar fra Dato. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretts-sagfører P. Berendsen, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde, dog at Bestemmelsen om Udsættelse af Straffens Fuldbyrdelse findes at burde udgaa, og at det i Medfør af Straffelovens § 72 givne Paalæg bør være

gældende for Tidsrummet fra denne Højesteretsdoms Afsigelse indtil 3 Aar efter Tiltaltes endelige Løsladelse, hvorhos det Tidsrum i hvilket Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte, vil være at regne fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

To Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om Udsættelse af Straffens Fuldbyardelse udgaar, og at det i Medfør af Straffelovens § 72 givne Paalæg gælder for Tidsrummet fra denne Højesteretsdoms Afsigelse indtil 3 Aar efter Tiltalte Harry Aksel Ingolf Mikkelsens endelige Løsladelse, hvorhos det Tidsrum, i hvilket Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte, regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bruun betaler Tiltalte 80 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I denne efter Retsplejelovens § 925 behandlede Sag er Harry Aksel Ingolf Mikkelsen, boende Nørrebrogade 14, 4. Sal, af Politimesteren paa Frederiksberg sat under Tiltale for Forsøg paa Brugstyveri (Straffelovens § 293, jfr. § 21) samt Overtrædelse af Motorlovens § 24, 1. Anklagemyndigheden har nedlagt Paastand om, at Tiltalte idømmes Straf, at Retten til at blive Fører af Motorkøretøj i Henhold til Motorlovens § 42 frakendes ham, samt at der meddeles ham Afholdspaalæg i Medfør af Straffelovens § 72.

Tiltalte er født den 22. Februar 1920 og tidligere anset ved Københavns Byrets Dom af 15. Maj 1939 efter Straffelovens § 293 samt Motorlovens § 41, jfr. §§ 21, 24, 1, samt 29, med Hæfte i 80 Dage. Fuldbyardelsen af Straffen er ved Dommen i Henhold til Straffelovens § 56 gjort betinget med Prøvetid af 3 Aar.

Ved Dommen er derhos Retten til at føre Motorkøretøj frakendt Tiltalte for et Tidsrum af 1 Aar.

Ved Tiltaltes i Retten afgivne uforbeholdne Tilstaaelse, der stemmer med det iøvrigt oplyste, er det bevist, at Tiltalte den 8. Januar 1940 Kl. ca. 19 i spirituspaavirket Tilstand har sat sig ind i et Automobil, der var parkeret paa Adilsvej, og derpaa forsøgt at starte Automobil i den Hensigt at køre en Tur med dette.

Sagens nærmere Omstændigheder er følgende:

Tiltalte forlod omtalte Dag ved 16-Tiden sin Arbejdsplads, hvor han indtil da havde drukket 7—8 Pilsnere, og gik ind i en Beværtning paa Nordre Fasanvej, hvor han opholdt sig til Kl. ca. 19 og i den Tid

drak 3—4 Pilsnere, 1 Porter og 5—6 Snapse Akvavit. Da han ved 19-Tiden forlod Beværtningen, følte han sig paavirket af Spiritus, og da han tilfældig passerede Adilsvej, hvor der var nogle Automobiler parkerede, satte han sig ind i en af disse, hvis Dør ikke var laaset, i den Hensigt at sove. Da han havde siddet en kort Tid i Bilen, fik han Lyst til at køre en Tur med denne og forsøgte derpaa ved Hjælp af en Yalenøgle, han havde paa sig, og som han søgte at passe ind i Tændingslaasen, at starte Automobilet, hvilket imidlertid ikke lykkedes ham.

Kort derefter kom en Politibetjent til Stede og indbragte Tiltalte til Frederiksberg Politistation, hvor han Kl. 21,35—22,10 undersøgtes af Læge Grubb-Andersen, hvis i den Anledning udstedte Erklæring konkluderer:

»Efter Undersøgelsen skønnes undersøgte paavirket af Spiritus i lettere Grad.«

Ved en af Universitetets retsmedicinske Institut foretaget Undersøgelse af fra Tiltalte henholdsvis Kl. 21,35 og 21,40 nævnte Aften taget Blod- og Urinprøve er konstateret Reduktion svarende til 0,91 pro mille Alkohol i Blodet og 1,62 pro mille Alkohol i Urinen.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 293, I, jfr. § 21, samt Motorlovens § 41, jfr. § 24, I, med en for de her paakendte og de ved foranførte Dom af 15. Maj 1939 i Henhold til Straffelovens § 57 fastsat fælles Straf, efter Omstændighederne med Hæfte i 4 Maaneder.

Fuldbyrdelsen af Straffen findes at burde udsættes i Medfør af Straffelovens § 56, jfr. § 57, 2. Pkt., saaledes at Straffen bortfalder efter Forløbet af en Prøvetid af 5 Aar, naar de i Lovens 7. Kapitel derfor fastsatte Betingelser overholdes, samt yderligere paa Vilkaar, at Tiltalte i Prøvetiden undergives Tilsyn af Dansk Værneselskab og ikke begaar væsentlig Overtrædelse af de ham af Tilsynet meddelte Forskrifter.

Efter derom nedlagt Paastand vil Retten til at blive Fører af Motorkøretøj være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 1 Aar.

Da de paakendte Forhold efter det oplyste er begaaede under Paavirkning af Spiritus, vil der i Medfør af Straffelovens § 72 være at give Tiltalte Paalæg om i 5 Aar fra denne Doms Afsigelse ikke at nyde eller købe spirituøse Drikke under Ansvar efter Straffelovens § 138, II.

Der er ikke nedlagt Erstatningspaastand under Sagen.

Tiltalte bør godtgøre det Offentlige de med Sagens Behandling forbundne Omkostninger, derunder Salær til den beskikkede Forsvarer 35 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 12. Februar 1940 af Frederiksberg Birks 1. Afdelings Ret, er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Harry Aksel Ingolf Mikkelsen idømte Straf.

Tiltalte paastaar principalt Formildelse, subsidiært Stadfæstelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Geerthsen nedlagt Paastand paa, at Underrettens Dom og den paa Grundlag heraf foretagne Udlægsforretning og afholdte Auktion stadfæstes, medens Madsen principalt har nedlagt Paastand paa, at Auktionen stadfæstes i Forhold til ham og subsidiært, at Auktionens Ophævelse i Forhold til ham og hans Tilskødning af Ejendommen til Ladegaard gøres betinget af, at denne betaler ham 2700 Kr. 15 Øre eller et efter Rettens Skøn fastsat Beløb med Renter fra 21. April 1939, og saaledes at hans Tilskødning til Ladegaard af Ejendommen sker uden Udgift for ham og med en Besætning af tilsvarende Værdi som ved hans Overtagelse af Ejendommen, samt at Ladegaards Krav paa Tilskødning af Ejendommen bortfalder, saafremt Ladegaard ikke inden en af Retten nærmere fastsat Frist har betalt ham det tilkendte Beløb.

Det tiltrædes, at der ikke er godtgjort at foreligge Vanrøgt af Ejendommen, og at der ved Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 § 1, jfr. Lov Nr. 258 af 9. December 1936 er fundet Hjemmel for Henstand til 11. Juni Termin 1938 med Betaling af Panteobligationens Hovedstol, der vilde være forfalden som Følge af Restancen paa den foranstaaende Prioritet til Husmandskreditforeningen, hvorved bemærkes, at der savnes Grund til kun at anse Loven anvendelig paa allerede ved dens Ikrafttræden stiftet Pantegæld, og at Tilfældet maa anses omfattet af Lovens § 1, 1. eller 2. Stk. Idet det ligeledes tiltrædes, at der ikke er Grundlag for at anerkende, at der ved Købet paa Auktionen er sket en Ekstinktion af Ladegaards Ret til Ejendommen, vil denne Del af Dommen, saavidt den er paaanket, være at stadfæste, saaledes at ogsaa Auktions-skødet af 30. November 1938 ophæves.

Færdig fra Trykkeriet den 19. Juni 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 11

Fredag den 7. Juni.

Med Hensyn til Madsens subsidiære Paastand bemærkes, at der ikke foreligger Grundlag for at paalægge Ladegaard noget Erstatningsansvar og at der ej heller findes at kunne anerkendes nogen Tilbageholdelsesret for Madsen med Hensyn til hans Krav mod Ladegaard. Disse findes foruden det i Dommen nævnte Beløb af 45 Kr. 91 Øre yderligere at burde omfatte dels det under 4 nævnte Vejbidrag 133 Kr. 70 Øre, ved hvis Udredelse der er tilført Ejendommen en af Ladegaard ønsket Forbedring, dels de af Madsen afholdte Udgifter til Renter og Skatter, der vedrører Tiden forinden hans Overtagelse af Ejendommen, opgjort til 226 Kr. 35 Øre, saaledes at han kan kræve betalt ialt 405 Kr. 96 Øre med Renter som paastaet.

Med Hensyn til det under Post 5 anførte Beløb 1132 Kr. 30 Øre bemærkes, at Ladegaard har erkendt, at Madsen, der har indfriet Geerthsens Obligation med Renter med det nævnte Beløb, er berettiget til at kræve, at denne paany indføres som Hæftelse paa Ejendommen med Madsen som Kreditor.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom, saavidt paaanket er, bør ved Magt at stande, saaledes at ogsaa Auktionsskødet af 30. November 1938 ophæves. Indstævnte, Boelsmand S. J. Ladegaard bør til Appellanten, Boelsmand M. P. Madsen, betale 405 Kr. 96 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 21. April 1939 til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Poul Jacobsen og Jørgensen hver 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Herredsvurderingsmand Chr. Geerthsen, Viuf, Sagsøgte, Landmand S. J. Ladegaard, Viuf Skov, dømt til Betaling af 1100 Kr. 00 Øre, som Sagsøgte ifølge Pantebrev af 23. August 1937, tinglyst 15. September 1937, skylder Sagsøgeren med 2. Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 4 p Viuf By og Sogn, idet han gør gældende, at Fordringen ifølge de for Pantebrevet gældende Bestemmelser er forfaldet til Betaling straks, fordi Sagsøgte ikke har efterkommet en ham ved anbefalet Brev af 15. Januar 1938 givet Opfordring til at godtgøre, at Ydelsen pr. 11. December 1937 til 1. Prioritets-haveren i Ejendommen, Husmandskreditforeningen i Aalborg, var betalt.

Over for den saaledes nedlagte Paastand har Sagsøgte indskrænket sig til at henstille, at Søgsmålet stilles i Bero, indtil Afgørelse foreligger i en Sag, som Sagsøgte har anlagt mod Sagsøgeren til Erstatning for Svamp i den pantsatte, Sagsøgte af Sagsøgeren overdragne Ejendom.

Sagsøgeren har ikke villet efterkomme denne Henstilling og har herved anført, at den pantsatte Ejendom i Sagsøgtes Besiddelsestid er blevet betydelig forringet og stadig forringes mere og mere.

Herefter, og idet Fordringen er forfaldet, som af Sagsøgeren anført, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger bør Sagsøgte betale Sagsøgeren med 80 Kr.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 23. August 1937 overdrog Indstævnte, fhv. Herredsvurderingsmand Chr. Geerthsen, Viuf, til Appellanten, Boelsmand S. J. Ladegaard, sammesteds, Ejendommen Matr. Nr. 4 p Viuf By og Sogn. Med Ejendommen, der er paa 4½ Td. Land, fulgte dennes Besætning, nemlig 3 Køer, 1 Kalv, 6 Grise, 1 Griseso og en Del Høns og Kyllinger. Overtagelsen fandt Sted den 24. s. M. Købesummen, 9000 Kr., berigtigedes ved, at Appellanten forpligtede sig til at overtage og fra sidstnævnte Dato at forrente og amortisere en i Ejendommen indestaaende Gæld til de Indstævnte, Husmandskreditforeningen, Aalborg, stor oprindelig 6400 Kr., og ved at han samtidig med Skødets Udstedelse betalte kontant 1500 Kr. og udstedte Pantebrev til Indstævnte Geerthsen paa 1100 Kr. med 2. Prioritets Pant i Ejendommen. Ifølge Pantebrevet, der tinglystes den 15. September 1937, skulde Kapitalen være uopsigelig til 11. December Termin 1947 og forrentes med 5 pCt. fra den 24. August 1937, hvilken Rente skulde erlægges terminsvis og første Gang i 11. December Termin s. A. for det da forløbne Tidsrum. I Pantebrevet hedder det derhos:

8. I følgende Tilfælde er Kapitalen, hvis Kreditor forlanger det, straks eller til et bestemt senere Tidspunkt forfaldet til Betaling eller Inddrivelse uden Hensyn til mulig indrømmet Uopsigelig eller Opsigelsesfrist — — —

e) dersom Bygninger af væsentlig Betydning for Pantets Værdi, uden betryggende Garantistillelse nedrives, eller Pantet iøvrigt kendelig forringes eller vanrøgtes,

f) dersom Debitor ikke paa Opfordring inden 7 Dage godtgør, at til Udpantning forfaldne Skatter og Afgifter eller forfaldne Ydelser til bedre eller lige prioriterede er betalt.«

Kort efter Overtagelsen af Ejendommen afleverede Appellanten til Indstævnte Geerthsen den med Ejendommen fulgte Griseso og modtog af ham en anden Griseso, hvorom der allerede ved Handlen var truffet Aftale. Han solgte samtidig til denne Indstævnte for 60 Kr. de nævnte 6 Grise, som stadig gik ved Soen. Noget senere, da Appellanten fik overdraget en Mælketur, indsatte han en Hest paa Ejendommen og solgte den ene af Køerne. Koen var gammel og indbragte ved Salget 55 Kr. Den fra Indstævnte Geerthsen modtagne Griseso — der havde Stivsyge — solgte Appellanten i Begyndelsen af Januar 1938 tilligemed dens tre ca. en Maaned gamle Grise for 100 Kr. Han modtog derefter en den 15. s. M. dateret Skrivelse fra Indstævnte Geerthsens Sagfører, hvori det blandt andet hedder:

»Vurderingsmand Chr. Geerthsen, Viuf. har henvendt sig til mig og besværet sig over, at De ved Bortsalg af den paa Deres Ejendom værende Besætning samt ved Misrøgt af Ejendommen har forringet det Geerthsen i Deres Ejendom ved Pantebrev, lyst 15. September 1937 opnaaede Pant i en saa væsentlig Grad, at hele det skyldige Beløb efter Pantebrevet nu er forfalden til Betaling.

De har saaledes:

1. solgt ca. Halvdelen af Besætningen og truet med at ville fortsætte Salget — — —
2. fuldstændigt undladt at pløje Jorden, idet De i hele Efteraaret ikke har pløjet en Fure — — —

Jeg skal i denne Anledning anmode Dem om inden 4 Dage fra Dato at indbetale Beløbet iflg. Pantebrevet Kr. 1100,00, da min Mandant i modsat Fald agter at indlede Retsforfølgningsskridt imod Dem. — — — Subsidiært skal jeg anmode Dem om inden 7 Dage fra Dato at godtgøre overfor mig, at den til Kreditforeningen i Aalborg pr. 11. December f. A. forfaldne Ydelse er betalt.«

Appellanten, der rettidig havde erlagt Renterne pr. 11. December Termin 1937 af Pantebrevet paa 1100 Kr., men ikke havde betalt Ydelsen pr. denne Termin til Husmandskreditforeningen, undlod at svare paa nævnte Skrivelse. Ved Stævning af 8. Februar 1938 sagsøgte Indstævnte Geerthsen derpaa Appellanten — overensstemmende med Reglerne i Retsplejelovens Kapitel 41 — til Betaling af Pantebrevets Paalydende 1100 Kr., idet han gjorde gældende, at Kapitalen ifølge Pantebrevets Indhold var forfaldet baade paa Grund af Appellantens Vanrøgt og deraf følgende Forringelse af Ejendommen og paa Grund af Appellantens Undladelse af at efterkomme Opfordringen i fornævnte Skrivelse af 15. Januar 1938 angaaende Ydelsen til Kreditforeningen, der efter det oplyste først er betalt den 21. Marts 1938. Under Sagens Behandling ved Civilretten for Kolding Købstad m. v. indskrænkede Appellanten — der ikke mente at have nogen efter Retsplejelovens Kapitel 41 fremsættelig Indsigelse at gøre gældende — sig til at henstille, at Søgsmålet stilledes i Bero, indtil der forelaa Afgørelse i en Sag, som han havde anlagt mod Indstævnte Geerthsen til Erstatning for Svampeangreb i Ejendommen.

Indstævnte Geerthsen vilde ikke efterkomme denne Henstilling, og ved nævnte Rets Dom af 10. Marts 1938 statueredes derefter, at bemeldte Fordring var forfaldet, hvorfor Appellanten tilpligtedes mod at erholde Pantebrevet udleveret i kvitteret Stand til Indstævnte Geerthsen at betale 1100 Kr. tilligemed som paastaaet Rente 5 pCt. p. a. heraf fra den 11. December 1937, indtil Betaling sker, samt 80 Kr. i Sagsomkostninger. Efter Begæring af Indstævnte Geerthsen blev der for et Beløb, der med Omkostninger opgjordes til ialt 1275 Kr. 25 Øre, den 28. Marts 1938 foretaget Udlæg i den faste Ejendom med Tilbehør herunder Besætningen, som da foruden den af Appellanten indsatte Hest, som han imidlertid udtog til Fyldestgørelse af sin Udtagelsesret, bestod af den ene af de ved Handlen medfulgte 3 Køer og Kalven, idet Appellanten efter Afsigelsen af Underretsdommen, men inden Udlæget havde solgt endnu en Ko, hvilken Ko var »tom« og indbragte imellem 120 og 130 Kr. Paa den udtagne Hest, der under Udlægsforretningen vurderedes til 500 Kr., skyldte Appellanten 200 Kr. til Sælgeren af Hesten, der ved Salget havde taget sædvanligt Ejendomsforbehold. Ejendommen blev udlagt til Indstævnte Geerthsen til brugeligt Pant. Denne begærede derefter afholdt Tvangsauktion over Ejendommen, hvilken Auktionsforretning foretoges den 21. Juni 1938, og Indstævnte Geerthsen blev herved højstbydende med et Bud paa 6000 Kr. Appellanten — der havde begært Udsættelse af Auktionen under Hensyn til, at han havde søgt Anketilladelse med Hensyn til den indankede Dom, hvilken Udsættelse imidlertid ved Fogdens Kendelse blev afslaaet — begærede imidlertid 2. Auktion afholdt; paa denne, der foretoges den 19. Juli s. A., begærede Appellanten paany Udsættelse, men da han nægtede at deponere et Beløb af 40 Kr., hvilket af Indstævnte Geerthsen krævedes som Vilkaar for at samtykke i Udsættelsen, blev Auktionen fremmet, og Medindstævnte, Boelsmand Mads P. Madsen, Viuf, fik derefter Hammerslag paa et af ham gjort Bud paa 6500 Kr., hvorefter der af Fogden i Kolding Købstad m. v. den 30. November s. A. meddeltes ham Auktionsskøde paa Ejendommen, som han havde bortforpagtet til en Søn.

Efter dertil af Justitsministeriet i Skrivelser af 8. August og 14. Oktober 1938 samt 11. Marts 1939 meddelt Tilladelse har Appellanten her for Retten indanket den foran anførte Dom af 10. Marts 1938 samt den paa Grund af Dommen foretagne Udlægsforretning af 28. Marts 1938 og den derefter afholdte under 19. Juli s. A. sluttede Tvangsauktion over Ejendommen og med Landsrettens Tilladelse nedlagt Paastand om Frifindelse for Tiltale af Indstævnte Geerthsen, og om Udlægsforretningens og Tvangsauktionens Ophævelse mod, at Appellanten betaler Indstævnte Madsen 45 Kr. 91 Øre, hvilket Beløb er udbetalt Appellanten som Overskud ifølge Auktionsopgørelsen. Under Anken har Appellanten tillige inddraget følgende foranstaaende Prioritetshavere i Ejendommen, Skovgaard og Omegns Mergelselskab, Agaard, samt fornævnte Husmandskreditforening, hvilke imidlertid ikke har givet Møde, men har givet Samtykke til mundtlig Domsforhandling.

Indstævnte Geerthsen har nedlagt Paastand om, at saavel Underretsdommen som Udlæget og Tvangsauktionen stadfæstes. Indstævnte Madsen har principalt nedlagt samme Paastand, subsidiært paastaaet

Tvangsauktionen stadfæstet i Forhold til sig, og mere subsidiært paastaet Tvangsauktionens Ophævelse i Forhold til sig gjort betinget af, at Appellanten og Indstævnte Geerthsen principalt in solidum, subsidiært kumulativt, mere subsidiært alternativt — udover fornævnte af Appellanten erkendte Beløb — betaler ialt 3529 Kr. 44 Øre tilligemed Renter deraf 5 pCt. p. a. fra den 21. April 1939, indtil Betaling sker. Indstævnte Madsen har derhos paastaet Beløbets Betaling indenfor en af Retten fastsat Frist sat som Betingelse for Tilskødningen af Ejendommen til Appellanten.

Indstævnte Geerthsen har i det Hele paastaet sig frifundet i Forholdet til Indstævnte Madsen.

For Landsretten har Appellanten i første Række gjort gældende, at han ikke har vanrøgtet Ejendommen, idet han har drevet denne paa en for Ejendomme af tilsvarende Art og Størrelse normal Maade, hvorfor Betingelserne i den foran citerede Bestemmelse i Pantebrevets Post 8 e for at anse Kapitalen forfaldet efter Kreditors Forlangende ikke har været til Stede. Medens Indstævnte Madsen har sluttet sig hertil, har Indstævnte Geerthsen til Støtte for sin Paastand om, at Ejendommen i Appellantens Besiddelsestid endog er betydelig forringet, dels henvist til Appellantens Bortsalg af Besætningen — saaledes som refereret i det foregaaende — dels anført, at Appellanten havde undladt at pløje og gødske sin Jord i Efteraaret 1937 og først et godt Stykke ind i 1938 havde begyndt Pløjningen.

Af det oplyste, bl. a. Indstævnte Geerthsens egen Forklaring, fremgaar det, at Ejendommen ikke var stor nok til, at der paa den samtidig kunde holdes 3 Køer og en Hest, og der findes efter det oplyste ikke at være Grundlag for at antage, at Appellanten har haft Pligt til at indsætte en Hest. Efter alt det foreliggende og særlig naar henses til, at den af Appellanten indsatte Hest efter det foran anførte maa antages at have repræsenteret en Værdi af ca. 300 Kr. for Panthaverne til det om Værdien af de solgte Besætningsdele oplyste, og til, at det var Indstævnte Geerthsen selv, som købte de seks af Grisene, findes der, idet det ejheller er godtgjort, at Appellanten ved sin Driftsmaade har forringet Ejendommen, at maatte gives Appellanten Medhold i, at Kapitalen efter Pantebrevet ikke med Føje har kunnet fordres betalt paa Grund af Vanrøgt af Ejendommen.

Appellanten har dernæst bestridt, at Betingelserne for, at Kapitalen har kunnet anses forfaldet i Medfør af Bestemmelsen i Pantebrevets Post 8 f — saaledes som af Indstævnte Geerthsen saavel i første Instans som her for Retten hævdede — har været til Stede. Til Støtte herfor har Appellanten her for Retten bl. a. anført, at Bestemmelsen i § 1, 1. Stk., i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovejendomme, Fiskere m. fl., jfr. Lov Nr. 258 af 9. December 1936, maa medføre, at Pantegælden ikke har kunnet kræves betalt som sket.

Indstævnte Geerthsen har heroverfor gjort gældende, at den ved den anførte Lovbestemmelse hjemlede Henstand alene kan antages at omfatte Pantebreve, der var udstedt før Lovens Ikrafttræden, den 11. Marts 1933, men ikke da var forfaldne. Herved har Indstævnte

henvist til Bestemmelserne i Lovens § 1, 2. Stk., hvorefter Henstanden, for saa vidt Pantegælden er forfaldet som Følge af Udeblivelse med Renter og Afdrag af foranstaaende Prioriteter, endog er begrænset til at omfatte Tilfælde, hvor Pantebrevet — af den anførte Grund — er forfaldet allerede ved Lovens Ikrafttræden. De senere givne Tillægslove, der med Hensyn til § 1 alene udskyder den oprindelige Frist for Henstanden, vilde, saafremt Bestemmelsen i § 1, 1. Stk., skulde forstaaes som af Appellanten hævdet, efter Indstævntes Formening mangle Overgangsbestemmelser svarende til § 1, 2. Stk., i Loven af 1933.

I det saaledes anførte findes der ikke at kunne gives Indstævnte Geerthsen Medhold. Hverken Motiverne til Forslaget til Loven af 1933 og senere Tillægslove eller Rigsdagsforhandlingerne herom ses at give nogen Støtte for, at Henstanden — der ved Tillægslovene Gang paa Gang er forlænget, senest ved Lov Nr. 95 af 15. Marts 1939 til 11. Juni Termin 1940 — alene skulde være gældende for Pantebreve, der er udstedt inden den 11. Marts 1933, og de til Grund for Henstandslovgivningen liggende Aarsager — Landbrugets vanskelige økonomiske Kaar — synes vedblivende at være anset at foreligge i alt Fald i et saadant Omfang, at det ikke uden tvingende Grunde kan antages at have været Lovgivernes Mening, at alle senere udstedte Pantebreve skulde falde udenfor den ved bemeldte Lovgivning hjemlede Henstand, der alene omfatter Tilfælde, i hvilke et Pantebrev efter sit Indhold er forfaldet til Betaling, uanset at Renter og Afdrag af Pantegælden efter dette rettidig er betalt, jfr. Lovens § 1, 3. Stk.

Idet nu Lovens Ordlyd ikke afgiver Støtte for en saadan indskrænkende Fortolkning, og idet derhos Overgangsbestemmelser i Tillægslovene svarende til § 1, 2. Stk., i Loven af 1933 — der med Hensyn til en bestemt Forfaldsgrund giver Reglen om Henstand i Paragrafens 1. Stk. tilbagevirkende Kraft — i alt Fald kun synes at kunne faa praktisk Betydning, saafremt paagældende Tillægslov først var traadt i Kraft paa et Tidspunkt, der laa efter Udløbet af den ved den foregaaende Lov fastsatte Frist for Henstanden — hvilket ikke ses at være Tilfældet — findes § 1, 1. Stk., i bemeldte Lov med Tillægslove at maatte forstaaes saaledes, at Bestemmelserne om Henstand omfatter Pantegæld stiftet saavel efter som før den 11. Marts 1933.

Overensstemmende med det saaledes anførte maa det statueres, at Gælden efter det heromhandlede Pantebrev ikke er forfaldet til Betaling som paastaaet, og den indankede Dom vil herefter, og idet det bliver ufornuddent at komme ind paa, hvad der i saa Henseende iøvrigt af Parterne er gjort gældende, være at ændre saaledes, at Appellanten vil være at frifinde for Tiltale af Indstævnte Geerthsen, hvorhos det paa Grundlag af Dommen foretagne Udlæg og den derefter stedfundne Tvangsauktion vil være at ophæve i Forholdet mellem Appellanten og nævnte Indstævnte.

Indstævnte Madsen har til Støtte for sin subsidiære Paastand gjort gældende, at han, uanset om Tvisten mellem Appellanten og Indstævnte Geerthsen maatte føre til det foranstaaende Resultat, som godtroende Køber af Ejendommen paa Tvangsauktionen ifølge Hammerslag maa sidestilles med en godtroende Omsætningskøber og derfor ifølge Reg-

i Utide af Forpagtningsforhold ansat skønsmæssigt til 1000 — 00 —

Foreløbig bemærkes, at Indstævnte Madsens Paastand, for saa vidt den er rettet mod Indstævnte Geerthsen, som Sagen processuelt foreligger, ikke vil kunne tages under Paakendelse under nærværende Sag.

Med Hensyn til Indstævnte Madsens nysnævnte Paastand maa de af Indstævnte under Posterne 5—9 krævede Beløb, der direkte er afholdt i Anledning af den efter det foran statuerede ulovlige Tvangsauktion, være Appellanten uvedkommende. Hvad angaar de øvrige Poster er der efter disses Beskaffenhed ej heller Grundlag for at tage Kravet herom til Følge. Indstævnte Madsen maa som den, der har drevet Ejendommen for egen Regning og oppebaaret de deraf flydende Indtægter — om hvis Størrelse nærmere Oplysninger ikke foreligger — selv bære de i hans Besiddelsestid af Ejendommen nødvendigt flydende Driftsudgifter m. v., saaledes at der i alt Fald kun kunde blive Spørgsmaal om Godtgørelse for Forbedringer ved Ejendommen eller Besparelser, der kommer Appellanten til Gode, i hvilke Henseender der imidlertid ikke foreligger fornødent Bevis.

Herefter kan ej heller Indstævnte Madsens mere subsidiære Paastand tages til Følge.

Efter alt det saaledes anførte vil de af Appellanten nedlagte Paastande i det Hele være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for begge Retter vil der være at forholde som nedenfor nævnt.

M a n d a g d e n 10. J u n i .

Nr. 108/1940. **Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund**
som Mandatar for **Kai L. Bentsen** (Overretssagf. Ejnar Hansen)
m o d

A/S Premier Is (Landsretssagfører Asmussen).

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Ved Vestre Landsret har Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Kai L. Bentsen, der angives den 19. April 1939 at være blevet fast ansat hos A/S Premier Is, Glostrup, for en Løn af 300 Kr. maanedlig, men den 12. September s. A. at være blevet afskediget uden Varsel, sagsøgt Aktieselskabet til at betale Løn dels for Resten af September, dels for Tiden 1. Oktober—31. December 1939, ialt 1130 Kr. 76 Øre, samt til at udlevere Feriemærker.

Under Sagens Forberedelse har Forbundet fremsat Begæring om, at Retten tiltrædes af handelskyndige Dommere, medens Aktieselskabet ikke har fundet Grund hertil.

Landsretten har nægtet at tage Forbundets Begæring til Følge, idet Retten ikke har fundet handelskyndige Dommers Medvirken nødvendig.

Denne Afgørelse er af Forbundet paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Efter Sagens Beskaffenhed og under Hensyn til, at Parterne ikke er enige om at ønske Sagen behandlet med Tiltrædelse af handelskyndige Dommere, findes Landsrettens Afgørelse at kunne tiltrædes.

Thi bestemmes:

Landsrettens Afgørelse bør ved Magt at stande.

Tirsdag den 11. Juni.

Nr. 6/1940. Grosserer **Svend Holstrup** (Selv)

mod

Direktør **Lauge Nielsen** (Selv).

(Udsættelse af Lejemaal).

(Sagen behandlet skriftlig).

Kendelse afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling II den 9. Maj 1939: Da Rekviritus ikke har betalt den den 1. April d. A. forfaldne Leje og ikke, da han var i Tvivl om, hvem der var berettiget til at kvittere for Lejebeløbet, er gaaet frem efter de i Lov Nr. 39 af 16. Februar 1932 foreskrevne Regler, og har deponeret Beløbet i en af de til at modtage saadanne Deposita autoriserede Banker, og da Rekviritus derhos er kommen i Mora ved ikke at indbetale Lejen til Sagfører, Fru Edith Mogensen, efter at denne i Skrivelse af 14. og 18. April d. A. paa Ejerens Vegne havde anmodet om Indbetaling, findes Rekvirenten i Medfør af Lov om Leje af 23. Marts 1937 § 67 at have været berettiget til at hæve Lejemaalet, som sket i Skrivelse af 24. April d. A., og den begærte Udsættelsesforretning vil derefter være at fremme.

Thi bestemmes:

Forretningen bør nyde Fremme.

Østre Landsrets Dom af 10. November 1939 (I Afd.): Den paaankede Kendelse er afsagt den 9. Maj 1939 af Københavns Byrets Fogedafdeling II og paastaas af Appellanten Grosserer Svend Holstrup ændret saaledes, at han paany indsættes i det kontraktmæssig afsluttede 10-aarige Lejemaal, som Indstævnte Direktør Lauge Nielsen efter hans Paastand har gjort Brud paa; subsidiært paastaar han sig tilkendt Erstatning efter Rettens Skøn, højst 6000 Kr. Indstævnte har paastaaet Stadfæstelse. For Landsretten har Appellanten afgivet Partsforklaring, medens Skrædermester Hjalmar Gothard Lundstrøm har afgivet Vidneforklaring. I Henhold til de i den paaankede Kendelse anførte Grunde,

og idet det for Landsretten anførte ikke kan føre til andet Resultat, vil Kendelsen være at stadfæste. Sagens Omkostninger findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 100 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den paaankede Kendelse bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger betaler Appellanten Grosserer Svend Holstrup til Indstævnte Direktør Lauge Nielsen med 100 Kr.

Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Dom Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Kendelse.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

Under særskilt Procedure af Formaliteten har Indstævnte paastaaet Sagen afvist, idet han har gjort gældende, at den Tvist, der ligger til Grund for hans Begæring om Appellantens Udsættelse af Lejemaalet, efter Lov om Leje Nr. 54 af 23. Marts 1937 § 76, Stk. 1, vilde være at indbringe for den ved Loven oprettede Voldgiftsret, hvis Afgørelsen skulde ske gennem en egentlig Retssag. Heraf maa — efter hvad Indstævnte videre har anført — i Henhold til Retsplejelovens § 611, jfr. § 595, Stk. 1, 1. Pkt. — følge, at Landsrettens Dom ikke kan indankes for Højesteret.

Efter Sagens Beskaffenhed vilde den som egentlig Retssag, bortset fra Lejeloven, henhøre under Landsrettens Afgørelse i første Instans med Ret til Anke til Højesteret, og den Omstændighed, at Lejeloven medfører, at en saadan Retssag i København m. m. nu maatte indbringes for fornævnte Voldgiftsret, findes ikke at kunne medføre nogen Forandring heri i et Tilfælde som det foreliggende, hvor Sagens Behandling ved Voldgiftsretten efter den Maade, hvorpaa Sagen er begyndt, er udelukket. Den fremsatte Afvisningspaastand vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Indstævnte fremsatte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge.

Nr. 295/1939. **Marineministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

Dampskibsselskabet **Solnæs** A/S (Gorrissen).

(Betaling af Udgifter til Eftersøgning og Afmærkning af Vrag).

Sø- og Handelsrettens Dom af 30. Oktober 1939: Sagsøgte, Dampskibsselskabet »Solnæs« A/S, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Ma-

rineministeriet, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Det i §§ 2 og 6 i Lov Nr. 85 af 30. April 1909 om Tillæg til Strandingsloven af 10. April 1895 anvendte Udtryk »Farvandene omkring de danske Kyster« findes med Hensyn til de i § 6 omhandlede Foranstaltninger at omfatte det foreliggende Tilfælde, hvor Vraget vel laa udenfor dansk Søterritorium men dog saa nær den danske Kyst, at det frembød Fare for Sejladsen udfor denne. Heraf følger, at ogsaa Reglen i § 7 i nævnte Lov, saaledes som den er affattet ved Lov Nr. 67 af 27. Marts 1929, er anvendelig. Herved bemærkes, at en paa Skibet hvilende Forpligtelse til at godtgøre det Offentlige hafte Udgifter, naar et Skib var sunket udenfor dansk Søterritorium, men under lignende Forhold som i denne Sag, før Loven af 1909 var fastslaaet at gælde i Tilslutning til det Offentliges Forpligtelse til at træffe afhjælpende Foranstaltninger ved Søulykker, og at det ikke kan antages, at det ved denne Lov og ej heller ved Loven af 1929 eller Lovbek. om Søloven Nr. 108 af 13. April 1929 § 70, Nr. 5, er tilsigtet at gøre Forandring heri.

Da Vraget ved den foretagne Eftersøgning ikke blev fundet og derfor ikke blev uskadeliggjort af Appellanten, finder disse Dommere, at Indstævnte ikke vil kunne dømmes til at betale de med Eftersøgningen forbundne Udgifter 1154 Kr. 88 Øre og stemmer derfor for at dømme Indstævnte til alene at betale Udgifterne ved Vragets Afmærkning m. v., 728 Kr. med Renter som paastaet og for at ophæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

En Dommer, som iøvrigt er enig med Flertallet, stemmer for at tage Appellantens principale Paastand til Følge, idet han anser den i det foreliggende Tilfælde foretagne Eftersøgning som et naturligt Led af Iværksættelsen af Foranstaltningerne efter § 6 i Lov af 30. April 1909.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Dampskibsselskabet »Solnæs«, A/S bør til Appellanten, Marineministeriet, betale 728 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 20. August 1939 til Betaling sker. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 7. November 1938 sank det Sagsøgte, Dampskibsselskabet »Solnæs« A/S, tilhørende Dampskib »Lynæs«, der efter at være grundstødt udfor Klitmøller var under Slæbning til Frederikshavn, i Skagerak paa 57° 41'40" nordl. Brd. og 10° 03'30" østl. Lgd., d. v. s. ca. 7 Sm. NØ. t. N. for Hirtshals Havn. Da Vraget, som laa paa 21 m Vand med Forskibet ragende ca. 4 m op over Vandet, frembød Fare for Skibsfarten, blev det den 9. s. M. i Henhold til § 6 i Lov Nr. 85 af 30. April 1909 om Ændringer i Strandingsloven ved Foranstaltning af Fyrinspektionsskibet »Argus« afmærket med en Vager med grønt Flag og en Blink-Lystønde.

Ved Skrivelse af 9. November 1938 gav Marineministeriet Sagsøgte Meddelelse om den foretagne Afmærkning og forespurgte samtidig i Overensstemmelse med den nævnte Lovbestemmelse, om Sagsøgte agtede at foretage Bjergningsforsøg overfor Vraget, idet der i saa Fald vilde være at tilvejebringe en Dybde af mindst 12 m over eventuelle Vragrester inden den 1. Februar 1939, medens Uskadeliggørelse af Vraget ellers vilde ske ved Ministeriets Foranstaltning efter Reglerne i Lovens § 7, jfr. Lov Nr. 67 af 27. Marts 1929. Sagsøgte tog ikke endelig Stilling til Forespørgslen, men anmodede i Skrivelser af 16. og 26. November 1938 om Henstand med Svaret, indtil man havde faaet undersøgt Bjergningsmulighederne nærmere.

Imidlertid modtog Fyrdirektoratet den 2. December 1938, før der var modtaget endeligt Svar fra Sagsøgte, en telefonisk Meddelelse fra Fyrmesteren ved Hirtshals Fyr om, at Vraglystønden ved Vraget af S/S »Lynæs« var slukket, og da et Forsøg fra de lokale Myndigheders Side paa at skifte Lanterne mislykkedes paa Grund af Vejret, blev »Argus« den 8. s. M. beordret til Skagerak. Lystønden blev atter tændt den 9. December 1938. Det havde imidlertid vist sig, at Vraget maatte have flyttet sig, idet det ikke mere kunde ses ved Afmærkningen, og da det kunde befrygtes at ligge farligt for Sejladsen paa et andet Sted i Nærheden, foretog »Argus« efter Ordre i Dagene fra den 9. December 1938 til den 15. s. M. — med Undtagelse af den 12., da Skibet var beskæftiget med andet Arbejde — i det Omfang, Vejrforholdene tillod det, en Eftersøgning af Vraget, som imidlertid viste sig forgæves, hvorfor den blev opgivet og Vragafmærkningen inddraget.

Marineministeriet afkrævede derefter ved Skrivelse af 28. December 1938 Sagsøgte det til Afmærkningen og den senere Eftersøgning af Vraget medgaaede Beløb, Kr. 1882,88, hvilket Krav Sagsøgte imidlertid afviste i Skrivelse af 19. Januar 1939 under Paaberaabelse af, at det i Ministeriets Skrivelse af 9. November 1938 stillede Krav faktisk var opfyldt derved, at Vraget var forsvundet inden Udløbet af den fastlagte Frist for dets Uskadeliggørelse.

Sagsøgerne, Marineministeriet, der har givet Møde ved Kammeradvokaten, har derefter under nærværende Sag under Henvisning til Reglerne i Strandingslovens § 6 og § 7, jfr. Lov Nr. 67 af 27. Marts 1929, paastaet Sagsøgte, Dampskibsselskabet »Solnæs« A/S, tilpligtet til Sagsøgerne paa Statskassens Vegne at betale det nævnte Beløb af

Kr. 1882,88 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 20. August 1939.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Der er under Sagen Enighed om, at Skibet er sunket i en Afstand af ca. 6 Sømil til nærmeste Sted paa dansk Kyst, d. v. s. udenfor dansk Søterritorium.

Af Sagsøgerne gøres det imidlertid gældende, at det i Strandingslovens § 6, jfr. § 2, om Stedet for Afmærkning og Uskadeliggørelse af Vrag anvendte Udtryk: »Farvandene omkring de danske Kyster« ikke kan begrænses til nationale danske Farvande og dansk Søterritorium, men maa omfatte et Vrag som det her omhandlede, der laa sunket i et Gennemsejlingsfarvand nærmere dansk end andet Land og paa et Sted, der kunde bestemmes ved Pejlinger til forskellige Lokaliteter — Baaker og Fyr — paa dansk Kyst. Formaalet med de i Strandingsloven paa- budte Foranstaltninger overfor Vrag er at sikre Sejladsens og Fiskeriets Interesser mod Fare hidrørende fra sunkne Skibe. Disse Interesser er ifølge Sagsøgernes Anbringende ikke begrænset til Søterritoriet, og det er naturligt, at Skibsfarten selv bærer den økonomiske Byrde ved de omtalte Sikkerhedsforanstaltninger. Endelig er det efter Sagsøgernes Mening ikke ved Strandingslovens andre Regler forudsat endsige nødvendiggjort at begrænse Reglerne i Lovens §§ 6 og 7 til kun at omfatte Søterritoriet.

Sagsøgte vil ikke bestride, at Sagsøgerne efter Omstændighederne har Beføjelse, ja endog Pligt, til ogsaa udenfor dansk Søterritorium at afmærke og uskadeliggøre Vrag i Skibsfartens og Fiskeriets Interesse — Bestemmelser herom vil kunne indeholdes i internationale Overenskomster, jfr. f. Eks. Bekendtgørelse Nr. 279 af 10. December 1913 om en Overenskomst med Sverige om Afmærkning af Vrag m. v. —, men Sagsøgte hævder, at de i Strandingslovens § 7, jfr. § 6, indeholdte Bestemmelser om Pligt for Ejeren af det sunkne Skib til at godtgøre det offentlige Udgifter til Afmærkning og Uskadeliggørelse af Vraget, kun kan finde Anvendelse, naar Skibet er sunket paa dansk Søterritorium. Udtrykket: »Farvandene omkring de danske Kyster« maa, ogsaa under Hensyn til at der til den i § 2 omtalte Bjerningsret udkræves dansk Indfødsret eller Ophold her i Landet i 2 Aar, efter Sagsøgtes Mening naturligst forstaaes som ensbetydende med det danske Søterritorium. Denne Forstaaelse støttes, efter hvad Sagsøgte videre anfører, ogsaa af de i andre af Strandingslovens Bestemmelser anvendte Udtryk, se f. Eks. § 3, 1. Stk.: »Stedets Politimester« og § 7, 2. Stk.: »Strandingsstedets Søret«, ligesom endelig ogsaa Strafbestemmelsen i Lovens § 14 for Overtrædelser af Lovens § 3, jfr. § 2 forudsætter, at de nævnte Overtrædelser er begaaet indenfor dansk Søterritorium.

Retten maa ligesom Sagsøgte mene, at den naturligste Forstaaelse af Reglerne i Strandingslovens §§ 6 og 7 om Sikkerhedsforanstaltninger overfor Vrag er, at disse Regler kun kommer til Anvendelse med Hensyn til Skibe, der er sunket eller strandet paa dansk Søterritorium. Herefter og idet Retten, saaledes som Sagen er procederet, ikke skal komme ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt det Offentlige mulig efter Forholdets Natur kan stille videregaaende Krav paa Afmærkning og

Uskadeliggørelse af Vrag indenfor de til dansk Søterritorium stødende Dele af det frie Hav ved Foranstaltning af vedkommende Skibs Ejer, vil Sagsøgte Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Det vil herefter ikke være fornødent for Retten at tage Stilling til den af Sagsøgte under alle Omstændigheder fremsatte Indsigelse imod, at betale Sagsøgernes Udgifter vedrørende den skete, iøvrigt forgæves, Eftersøgning af Vraget.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale Sagsøgte med 200 Kr.

Torsdag den 13. Juni.

Nr. 9/1940. Auktionsholder **Jens Jacobsen Høybergs Konkursbo** (Holten-Bechtolsheim efter Ordre)

m o d

Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab (Rode).

(Omfanget af Indstævntes Forpligtelse til Dækning af Auktionsrekvirenters Krav i Konkursboet).

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Skiifteret den 28. April 1939: De i den fremlagte Opgørelse nævnte Auktionsrekvirenter med et samlet Tilgodehavende af Kr. 6732,22 anerkendes som berettigede til Dækning i det af Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab til Boet indbetalte Beløb, stort 10.000 Kr. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 14. Oktober 1939 (V Afd.): Appellanten, Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab bør for Tiltale af Indstævnte, Auktionsholder Jens Jacobsen Høybergs Konkursbo, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Selv om Virksomheden som Auktionsinkassator efter Loven kan udøves af en anden end Auktionslederen og i saa Fald ikke er forbunden med den i § 5 omhandlede Pligt til Sikkerhedsstillelse, er det efter § 4, Stk. 3, tilladt, at disse Virksomheder forenes, og dette maa paaregnes at være den sædvanlige Ordning.

Da Beskikkelse til Stillingen som Auktionsleder forudsætter Vederhæftighed, er det naturligt, at der gennem Pligt til Sikkerhedsstillelse tilvejebringes Garanti herfor ogsaa med Hensyn til Inkassatorvirksomheden. Bestemmelsen i § 5, Stk. 2, findes nu ogsaa at kunne forstaas saaledes, at Inkassatorvirksomhed, hvor den forenes med Auktionsledervirksomhed, betragtes som en Be-

standdel af denne og derved — i Overensstemmelse med, hvad der efter det om Lovens Tilblivelse oplyste har været tilsigtet — gaar ind under Reglerne om Sikkerhedsstillelse.

Med Hensyn til de efter Beskikkelsens Tilbagetagelse solgte Effekter tiltrædes Skifterettens Afgørelse i Henhold til de af denne anførte Grunde.

Herefter, og da Indstævntes Police henviser til Lovens § 5, 2. Stk., omfatter Indstævntes Forpligtelse det i Dommen nævnte Beløb 6732 Kr. 22 Øre om hvilket der alene er Tvist, og som ubestridt hidrører fra de af Høyberg indkasserede og ikke afregnede Auktionskøbesummer, og Skifterettens Dom vil derfor, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste, saaledes at Dækningsret efter Appellantens Paastand anerkendes ogsaa for Renter fra Fordringernes Anmeldelse i Konkursboet.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale til Appellanten for Underretten og Landsretten med 300 Kr., for Højesteret efter Reglerne om beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Skifterettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at Dækningsret anerkendes ogsaa for Renter fra Fordringernes Anmeldelse i Konkursboet.

Sagens Omkostninger for Underret og Landsret betaler Indstævnte, Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab, til Appellanten, Auktionsholder Jens Jacobsen Høybergs Konkursbo med 300 Kr.

Til det Offentlige betaler Indstævnte derhos de Retsafgifter, som skulde erlægges og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Præmisserne til Skifterettens Dom er saalydende:

Jens Jacobsen Høyberg, der den 19. November 1935 havde begyndt Auktionforretninger fra Lokalerne Nørregade 36, blev den 6. Januar 1936 af Justitsministeriet beskikket som Auktionsleder. I Tilknytning hertil havde Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab den 10. Januar 1936 udstedt saalydende Police (Nr. 172805):

»Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab indestaar herved efter Reglerne om Selvskyldnerkaution Justitsministeriet for et Beløb indtil Kr. 10.000.— skriver Ti Tusinde Kroner — for Herr Grosserer Jens Ja-

cobsen Høyberg, Nørregade 36, i Egenskab af Auktionsleder i København i Henhold til Lov af 16. April 1935 § 5, 2. Stk.

Nærværende Forsikring kan ikke hæves eller ændres uden skriftligt Samtykke fra Fogden, ligesom der fra Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab ufortøvet vil være at sende Meddelelse til Fogden, forsaavidt Præmiebeløbet ikke rettidig betales eller anden Misligholdelse finder Sted.

Forsikringen forbliver i Kraft indtil 1 Maaned efter, at der er tilsendt Fogden Meddelelse om Misligholdelsen.«

Beskikkelsen udleveredes Høyberg den 11. Januar 1936.

Auktionslederbeskikkelsen for Høyberg, der tillige havde Næringsbrev som Auktionsholder, tilbagekaldtes den 7. Marts 1938 efter Høybergs egen Begæring; han fortsatte dog sin Virksomhed som Auktionsholder. Ved Begæring, modtaget 24. Juni 1938 af Skifteretten, anmodede Høyberg om Konkursbehandling af sit Bo. Begæringen toges til Følge 30. Juni 1938.

Fallenten er afgaaet ved Døden den 4. Januar 1939. Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab har udbetalt Forsikringssummen 10.000 Kr. til Skifteretten til særskilt Forrentning og med Konkursboets Kuratorer aftalt, at Afgørelsen af, i hvilket Omfang Høybergs Kreditorer kan erholde Dækning af Forsikringssummen tillige afgøres under Bobehandlingen, dog saaledes at dette Aktiv udgør en særlig Bomasse. Kuratorerne har paastaet følgende Kreditorer dækket af Forsikringen:

A. Auktionskøbere:

Toldarbejder Harry Sindrup Kr. 225,00

B. Auktionsrekvirenter:

De i fremlagt Opgørelse nævnte Rekvirenter, der har indleveret Effekter til Auktion før 7. Marts 1938 — 6732,22

Kr. 6957,22.

Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab har nedlagt følgende Paa-stande:

- I. Principalt Frifindelse.
- II. Subsidiært — mod Betaling af 225 Kr. (A).
- III. Mere subsidiært — mod Betaling af 225 Kr. + Kr. 4612,52 (Auktionsrekvirenter, hvis Effekter er solgt før 7. Marts 1938).
- IV. Mest subsidiært mod Betaling af Kr. 4612,52 + Kr. 2119,70 (indleveret før, men solgt efter 7. Marts 1938), ialt Kr. 6732,22.

Færdig fra Trykkeriet den 26. Juni 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 12

Torsdag den 13. Juni.

A. Det er oplyst, at Auktionsrekvirenten Frk. Mariane Sofie Andersen ved Pantebrev, tinglyst (4. April) 22. April 1936, havde pantsat de paagældende Løsøreeffekter til Frk. Anna Sørensen, at Tinglysningen havde fundet Sted, forinden Effekterne blev indleveret til Bortsalg ved frivillig Auktion, at Toldbodarbejder Harry Sindrup købte Effekterne paa Auktionen, og at de senere vindiceredes fra ham af A. Petersen, der havde Transport fra Panthaveren.

Kuratorerne gør gældende, at Høyberg har tilsidesat sin Pligt til særlig Agtpaagivenhed, jfr. Lov Nr. 132 16. April 1935 § 8 og Instruks Nr. 211 af 2. Juli 1935 § 2, idet Høyberg burde have undersøgt det offentlige Register Personbogen; hvis han havde undersøgt dette, havde han kunnet konstatere Rekvirentens manglende Kompetence til at disponere over Løsøret.

Forsikringsselskabet hævder herimod, at i et Tilfælde som dette, hvor der intetsomhelst er oplyst om, at der i de faktiske Omstændigheder forelaa noget mistænkeligt, har Auktionslederen ingen Pligt til at undersøge Personbogen, hvoraf iøvrigt ikke alle Underpantsætninger af Løsøre vilde fremgaa, idet der kan være gyldige Underpanterettigheder, der ikke kunde opdages ved Undersøgelse af Personbogen; hertil kommer, at Ejendomsforbehold heller ikke behøver Tinglysning, men desuagtet kan gøres gældende mod Auktionskøberen.

Skifteretten finder det betænkeligt i et Tilfælde som dette, hvor intet er oplyst om, at der for Auktionslederen forelaa mistænkelige Omstændigheder af nogen Art, at statuere en Pligt for Auktionslederen til at undersøge Personbogen; der ses navnlig ikke at være vundet tilstrækkeligt i Sikkerhed for Auktionskøberne — da gyldige Ejendomsforbehold dog stadig kan fremsættes i vidt Omfang — i Forhold til den Ulejlighed, der herved generelt vilde blive paalagt Auktionslederne.

Selskabets Paastand vil herefter paa dette Punkt være at tage til Følge.

B.

(I) Selskabet har paastaaet fuldstændig Friindelse for de af Auktionsrekvirenter rejste Krav ud fra to Hovedbetragtninger.

1. Som den første gøres gældende, at den pligtmæssige Sikkerhedsstillelse, der oprettedes ved Auktionslederlovens § 5, Stk. 2, overhovedet ikke dækker Ansvar for Forbrug af inkasserede Midler, ikke dækker Ansvar for Auktionslederen som Inkassator.

Udgangspunktet for denne Betragtning er historisk. Selskabet gør gældende, at Auktionslederlovens § 5, Stk. 2, historisk er en Fortsættelse af Dommerens tidligere Ansvar, da Auktionsforretningerne var henlagt under denne; det forekom da almindeligt, at den af Dommeren antagne Fuldmægtig — der tillige drev privat juridisk Virksomhed som Erhverv — fungerede som Inkassator; men hvis Fuldmægtigen forbrugte de af ham som Inkassator oppebaarne Midler, antog man ikke, at Dommeren hæftede herfor. At det er Dommerens Ansvar, der stilles Sikkerhed for, herpaa tyder ogsaa Formuleringen af nogle af de tegnede Policer, idet disse bærer Klausulen »indestaar Dommeren«, i Stedet for »indestaar Justitsministeriet« som i nærværende Tilfælde. En Konsekvens heraf er det, at Selskabet gør gældende, at Dommeren vilde hæfte, saafremt Forsikringen ikke kunde dække alle offentlige Afgifter, der ikke kunde betales af den ansvarlige, Auktionslederen. Hvis en lignende Regel skulde gælde med Hensyn til Forbrug af for Auktionssælgere inkasserede Midler, vilde Dommerne komme ud i en uberegnelig Risiko, da Inkassationsansvaret kan blive umaadelig stort og vanskeligt paa Forhaand kan beregnes med Sikkerhed. Dommeren, der har Tilsynet ogsaa med, at Sikkerhedsstillelsens Omfang er behørigt, maa da hæfte for udækket Inkassationsansvar. Men hvis en saa afgørende ny Regel var indført ved Auktionslederloven, maatte det fremtræde med særlig Tydelighed af Loven. Lovens Formulering er: »Sikkerhed for — — — sin eventuelle Erstatningspligt overfor Rekvirenter«. »Eventuelle Erstatningspligt« omfatter ikke med Sikkerhed bedragerisk Forbrug af inkasserede Beløb. Det havde været naturligere at anvende »Tilsvar« eller lignende som omfattende tillige Inkassationsansvaret. Loven nævner videre kun Auktionslederansvaret, men omtaler intetsteds Inkassatoransvaret. Det er iøvrigt ikke særlig hyppigt, at Leder- og Inkassatorvirksomhed forenes. Auktionsholder- og Inkassatorvirksomhed forenes oftere. Auktionslederens Ansvar er et judicielt Ansvar, Ansvar for galt Katalog, for Salg under Mindstepris, for forkert Ledelse af Auktionen eller lignende samt for Afregning af de offentlige Afgifter. Ved de forudgaaende Forhandlinger før Lovens Udstedelse blev det da ogsaa særlig fremhævet, at Auktionslederne skulde stille Sikkerhed for deres Oppebørsler. Størrelsen af den stillede Sikkerhed svarer godt til dette Formaal. Ved Bekendtgørelse om Auktionslederens Sikkerhedsstillelse m. v. (Nr. 244 24. Maj 1935) er bestemt, at Sikkerheden som Regel skal udgøre 10.000 Kr. Dette Beløb er passende til Dækning af Statsafgiften i Almindelighed for de 2 til 4 Uger, der hengaar, inden Afregning finder Sted, samt til Dækning af det judicielle Ansvar, hvorimod det i mange Tilfælde langtfra strækker til, saafremt Inkassatoransvaret dækkes; ved store Auktioner sælges ofte for ca. 100.000 Kr. paa en Uge; der gives 6 Ugers Kredit til mange, paa Landet hyppigt Kredit i 6 Maaneder (eller Kredit til Mikkelsdag). Kuratorerne har heroverfor anført, at Motivet til Auktionslederlovens § 5, Stk. 2, er, at Auktionslederen fremtidigt optræder med offentlig Beskikkelse og fremtræder med Garanti for Lovligheden af sin Virksomhed. I Motiverne til Bestemmelsen er endvidere anført, at et Erstatningsansvar over for en Rekvirent vil kunne opstaa, naar en Auktionsleder forbruger Auktionssælgesummen, som han i sin

Egenskab af Inkassator har indkrævet for Rekvirenten. Kuratorerne henviser videre til Justitsministeriets Skrivelse Nr. 130 af 18. Juli 1935, der udtrykkelig og uden Forbehold svarer bekræftende paa en Auktionsleders Forpesørgsel om, hvorvidt den Sikkerhed, Auktionsledere i Henhold til § 5, Stk. 2, er pligtige at stille, ogsaa dækker Erstatningsansvar overfor Auktionsrekvirenten med Hensyn til Auktionssummens Tilsvær i de Tilfælde, hvor Auktionslederen tillige er Inkassator ved Auktioner. Endvidere henvises til Bekendtgørelse Nr. 244 24. Maj 1935 § 2, sidste Stk., der bl. a. bestemmer, at Sikkerheden frigives, naar Auktionslederens Beskikkelse er ophørt, og 2 Maaneder er forløbet efter Udløbet af Kredittiden for den af ham sidst afholdte Auktion, og det godtgøres, at — — — samtlige Rekvirenter er fyldstgjort for deres Krav.

Selskabet vil ikke anerkende disse Betragtninger, væsentlig fordi Lovens Ord og ikke Motivernes Bemærkninger er afgørende, og fordi Justitsministeriet efter Selskabets Opfattelse ved den nævnte Skrivelse og den citerede Bestemmelse i Bekendtgørelsen har overskredet sin Kompetence.

II. Som anden Hovedbetragtning fremfører Selskabet, at det i hvert Fald maa være en Forudsætning for, at Inkassatoransvaret falder ind under § 5, Stk. 2, at Inkassatorvirksomheden er knyttet til Auktionsledervirksomheden. Sagførere paa Landet er ofte Auktionsledere og Inkassatorer; men Høyberg var først og fremmest Auktionsholder, og Inkassatorvirksomheden var knyttet til denne Virksomhed og ikke til Auktionslederstillingen, Høyberg holdt Auktioner, før han fik Beskikkelse som Leder. Herimod indvender Kuratorerne, at Begrænsningen ikke fremgaar af Loven, og at det vilde være en urimelig Ordning, om den Rekvirent, der betroede sine Løsøreffekter til en Auktionsleder, der ikke tillige var Auktionsholder, fik en bedre Beskyttelse end den, der henvender sig til en Auktionsleder, der tillige er Auktionsholder.

III. Selskabet gør yderligere subsidiært gældende, at Ansvar kun omfatter det Tab, som de Rekvirenter har lidt, hvis Effekter er solgt før Tilbagekaldelsen af Høybergs Beskikkelse som Auktionsleder, 7. Marts 1938. Efter Beskikkelsens Tilbagekaldelse kan der ikke være noget Auktionslederansvar og følgelig ej heller noget Ansvar for Forsikrings-selskabet. Kuratorerne finder, at ogsaa de Auktionsrekvirenter bør beskyttes, hvis Effekter er solgt efter Tilbagekaldelsen, idet de jo har indleveret Effekterne til en med offentlig Beskikkelse forsynet Auktionsleder. Tilbagekaldelsen er ikke paa nogen Maade offentlig bekendtgjort, og Rekvirenterne har saaledes faktisk ikke haft nogen Mulighed for at trække deres Effekter tilbage.

Foreløbig bemærkes, at Ordene »eventuelle Erstatningspligt« sprogligt maa antages saavel at omfatte Ansvar for forsætlige som uagtsomme Handlinger, saavel for Forbrug af inkasserede Midler som for urigtige judicielle Handlinger.

Efter Lovens Opbygning — i § 4, 3. Stk., nævnes saavel, at det er en Auktionsleder tilladt at virke som Inkassator som at drive Virksomhed som Auktionsholder — findes det naturligt at antage, at § 5, Stk. 2, tillige omfatter Auktionslederens Ansvar som Inkassator og/eller Auktionsholder, jfr. Sætningens Tredeling 1) rettidig Betaling af de Stats-

kassen tilkommende Afgifter — forsaavidt han alene er Auktionsleder —, og sin eventuelle Erstatningspligt 2) overfor Rekvirenter — forsaavidt han tillige er Inkassator — 3) overfor Auktionskøbere — forsaavidt han tillige er Auktionsholder — dog at Formuleringen tillige omfatter Ansvar overfor de to sidstnævnte Grupper for den, der alene er Auktionsleder. Denne Fortolkning støttes af Motiverne og af Justitsministeriets tidligere nævnte Skrivelse. Ved Lovens Formulering synes herefter at være tilstræbt et Brud med den tidligere Tilstand, idet man har villet sikre Rekvirenter og Købere mod at lide Tab hos den med offentlig Beskikkelse forsynede Auktionsleder, ogsaa i Tilfælde af at han fungerer som Inkassator eller Auktionsholder. Der kan herefter ikke gives Selskabet Medhold i dets Hovedbetragtninger I og II.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Forsikringen alene dækker Tab lidt af Rekvirenter, hvis Effekter er solgt før 7. Marts 1938 (Auktionslederbeskikkelsens Tilbagekaldelse) eller tillige, hvis Effekter er indleveret før 7. Marts 1938, men først solgt senere, maa Skifteretten i det væsentlige give Kuratorerne Medhold i deres Betragtninger. Yderligere bemærkes, at under en Auktionsleders Ansvar maa naturligt falde Ikke-Opfyldelsen af Pligten til ved Beskikkelsens Tilbagekaldelse at tilbagelevere allerede modtagne Effekter til Rekvirenterne eller tilsvare Værdien.

Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab dømmes herefter til Betaling af	Kr. 4612,52
+	— 2119,70

eller.... Kr. 6732,22

men vil forsaavidt angaar 225 Kr. være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Frederiksborg Birks Skifteret den 28. April 1939 og paaanket af Dansk Kautionsforsikrings-Aktieselskab.

Appellanten har oplyst, at af det i den indankede Dom under III anførte Beløb, 4612 Kr. 52 Øre, der opgives at tilkomme Rekvirenter, hvis Effekter er solgt før 7. Marts 1938, vedrører 1285 Kr. 25 Øre en Rekvirent, hvis Effekter af Høyberg er solgt underhaanden, saaledes at kun 3327 Kr. 27 Øre er Auktionsprovenu, og at af det i Dommen under IV anførte Beløb, 2119 Kr. 70 Øre, vedrører 197 Kr. 90 Øre en Rekvirent, hvis Effekter ligeledes er solgt underhaanden, saa at kun 1921 Kr. 80 Øre er Auktionsprovenu. Appellanten har hævdet, at disse Underhaandssalg er sket med Rekvirenternes Samtykke, og herefter paastaaet Dommen ændret principalt saaledes, at Appellanten frifindes, subsidiært at dette sker mod Betaling af 3327 Kr. 27 Øre, mere subsidiært Betaling af 5249 Kr. 07 Øre.

Indstævnte, Auktionsholder Jens Jacobsen Høybergs Konkursbo, har paastaaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten er oplyst, at Formuleringen af Appellantens i Dommen angivne Police er godkendt af Justitsministeriet under Forhandlin-

ger ved Tidspunktet for Ikrafttrædelsen den 1. Juni 1935 af Lov Nr. 132 af 16. April 1935 om offentlig Auktion ved Auktionsledere, saaledes at disse Forhandlinger, under hvilke Spørgsmaalet om Sikkerhedsstillelsens Omfang ikke blev drøftet, var afsluttet, før Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 244 af 24. Maj 1935 om Auktionslederens Sikkerhedsstilling, Vederlag m. m. og Justitsministeriets i Dommen nævnte Skrivelse Nr. 130 af 18. Juli 1935 blev offentliggjort den 18. og 13. September 1935.

Efter Policens Ordlyd er den kun Indestaaelse for Grosserer Høyberg »i Egenskab af Auktionsleder i København i Henhold til Lov af 16. April 1935, § 5, 2. Stk.« Denne Lovbestemmelses Paabud om, at Auktionslederen skal stille Sikkerhed overfor det Offentlige og for »sin« eventuelle Erstatningspligt overfor Rekvirenter og Auktionskøbere, forstaas, ogsaa under Hensyn til den tidligere Retstilstand paa dette Omraade, naturligt som kun henvisende til den Auktionslederen i denne hans Egenskab paahvilende Erstatningspligt, hvorved bemærkes, at Instruks Nr. 211 af 2. Juli 1935 for Auktionsledere paalægger disse Forpligtelser, hvis Overtrædelse kan paadrage dem som saadanne Erstatningspligt overfor Rekvirenter af eller Købere paa Auktioner, samt at der ikke finder offentlig Bekendtgørelse Sted om Beskikkelse af Auktionsledere og navnlig heller ikke om saadanne Beskikkelses Bortfald, saa at det ikke synes umiddelbart forstaaeligt, om disse Forhold skulde have Betydning ved Auktionslederens Erstatningspligt i andre Egenskaber.

Selv om Offentliggørelsen af Justitsministeriets nævnte Bekendtgørelse og Skrivelse gjorde det rimeligt, at Appellanten søgte Erstatningspligtens Omfang klarlagt, inden Appellanten udfærdigede flere Policer med den tidligere godkendte Formulering, findes det dog ikke paa Grundlag af den foreliggende Police at kunne statuere, at Forsikringen omfatter mere end den Høyberg i hans Egenskab af Auktionsleder paahvilende Erstatningspligt. Da det ikke ved det for Landsretten foreliggende er godtgjort, at der paahvilede Høyberg saadan Erstatningspligt, vil Dommen derfor være at ændre derhen, at Appellanten frifindes.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at kunne ophæves.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Efter de Bemærkninger, hvormed Forslaget til Lov Nr. 132 af 16. April 1935 er forelagt i Rigsdagen, maa jeg antage, at Meningen med Lovens § 5, 2. Stk., er den, at den stillede Sikkerhed skal hæfte ikke tlene for de Statskassen tilkommende Afgifter, men tillige — i videst muligt Omfang — for Erstatninger, Auktionslederen maatte paadrage sig overfor Rekvirenter og Auktionskøbere ogsaa i anden Egenskab end Auktionsleder, nemlig som Auktionsholder og Inkassator, i hvilke Egenskaber formentlig en Auktionsleder meget ofte optræder.

Selv om denne Mening maaske ikke kan anses helt klart udtrykt i selve Lovordene, maatte det, da Appellanten den 10. Januar 1936 — altsaa efter Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 244 af 24. Maj 1935,

indrykket i Lovtidende for 18. September s. A. — afgav den i Sagen omhandlede Police, hvorved de »indestaar Justitsministeriet efter Reglerne om Selvskyldnerkaution — — —« være tilstrækkelig klart, at Policens Udtryk naturlig maatte opfattes som stemmende med Bekendtgørelsens Udtalelser.

Appellantens Indsigelser finder jeg derfor bør forkastes som ved Dommen sket.

Herefter, og da jeg yderligere kan tiltræde, at der med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Forsikringen dækker Tab lidt af Rekvirenter, hvis Effekter er indleveret før 7. Marts 1938, men solgt efter denne Dato, er givet Indstævntes Betragtninger Medhold, vil jeg stadfæste Dommen, idet jeg ikke finder det bevist, at der foreligger Samtykke til Underhaandssalg fra de to Rekvirenter, hvis Effekter er solgt underhaanden.

At Sagens Omkostninger ophæves, kan jeg tiltræde.

Fredag den 14. Juni.

Nr. 83/1939. Fabrikant **Heinrich Seehausen** (Hartvig Jacobsen)

mod

Godsejer **Herman Omø** (Teist).

(Tilbagegang af Ejendomshandel).

Østre Landsrets Dom af 16. December 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Godsejer Herman Omø, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fabrikant Heinrich Seehausen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 250 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det tildels efter Dommens Afsigelse oplyste om de ved Handlens Afslutning faldne Udtalelser, om Appellantens Besigtigelse af Grunden og om Størrelsen af den aftalte Pris findes Indstævnte ikke at have haft Grund til at antage, at Appellanten gik ud fra urigtige Forventninger om Grundens Anvendelighed til Bebyggelse. Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for begge Retter beta-

ler Appellanten, Fabrikant Heinrich Seehausen, til Indstævnte, Godsejer Herman Omø, med 400 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag nedlægger Sagsøgeren, Fabrikant Heinrich Seehausen, Paastand paa, at Sagsøgte, Godsejer Herman Omø, dømmes principalt til mod Tilbageskødning af Ejendommen Matr. Nr. 3 i af Herlev By og Sogn, at betale ham 2920 Kr., subsidiært til at betale ham en Erstatning paa 1200 Kr. eller efter Rettens Skøn, tillige med Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 10. September 1938. Han begrundet sit Krav saaledes:

Ved betinget Skøde af 10. Oktober 1936 købte Sagsøgeren af Sagsøgte en Parcel af Matr. Nr. 3 a af Herløv By og Sogn under »Islevgaards« Jorder, senere udstykket under Matr. Nr. 3 h af Herløv, og ved betinget Skøde af 27. s. M. en Parcel af samme Ejendom, beliggende ved samme Vej lige overfor den først købte, senere udstykket under Matr. Nr. 3 i sammesteds. Den 6. Marts 1937 meddeltes der endeligt Skøde paa begge Parceller. Nærværende Sag vedrører alene sidstnævnte Parcel, men Parternes indbyrdes Retsforhold er det samme for saa vidt angaar førstnævnte Parcel.

Købesummen for Matr. Nr. 3 i var ifølge det betingede Skøde 2500 Kr., svarende til 17 Øre pr. Kv. Alen, men nedsattes ved det endelige Skøde til 2300 Kr., svarende til 14,3 Øre pr. Kv. Alen, fordi hele Købesummen betales kontant.

Efter at Sagsøgeren havde faaet endeligt Skøde paa Grunden, erfarede han, at de var af simpel Beskaffenhed, og at de ofte havde været oversvømmede, og ved Skrivelse af 8. December 1937 meddelte Bygningsinspektoratet for Herløv Kommune hans Sagfører, at Bygningskommissionen ikke kunde meddele Byggetilladelse for Ejendommene, som Forholdene var i Øjeblikket, men at det var muligt, at Byggetilladelse vilde kunne opnaas i Tilfælde af en bedre Afvanding ved Kloakering eller Sænkning af Afløbsgrøfterne. Da han købte Grundene, havde det i et Par Maaneder været meget tørt Vejr, og han kunde ikke se, at de i deres Helhed var uegnede til Bebyggelse, idet de ikke var saa lavtliggende, at det maatte vække Mistanke om Fugtighed. Kun den nærmest en tilgrænsende Grøft liggende Strimmel af Grundene var han klar over var af mindre god Beskaffenhed. Efter Modtagelsen af Bygningsinspektoratets Skrivelse paaklagede han den for Ejendommene ansatte Vurdering til Ejendomsskyld og Grundværdi til Skyldraadet, som nedsatte Summerne; for Matr. Nr. 3 i nedsattes Ejendomsskyldværdien og Grundværdien fra 2500 Kr. 1900 Kr. Vurderingsmændene har altsaa heller ikke kunnet se, at Grundene var for fugtige til at bebygges, og Nedsættelsen er Udtryk for Grundenes Mindreværd. Han mener dog, at Værdien er endnu ringere, end Skyldraadet har skønnet, hvorfor han har paaklaget dettes Afgørelse til Landsskatteraadet. Da Sogneraadet allerede i en Skrivelse af 9. September 1933 til den Landinspektør, som

havde med Udstykningen at gøre, har gjort Rede for Arealets fugtige Beskaffenhed og i en Skrivelse til ham af 14. August 1935 har udtalt, at Vand- og Kloakforholdene maatte være i Orden, forinden Byggetilladelse kunde meddeles, og Godsejer Omø saaledes har været eller burde have været bekendt med Grundenes Uegnethed til Bebyggelse, men har undladt at gøre Sagsøgeren opmærksom derpaa, idet tværtimod Kommissionær Hansen, der paa Sagsøgtens Vegne forhandlede med Sagsøgeren om Købet, sagde, at Grundene kunde bebygges, maa Sagsøgeren være berettiget til at fordrø Handlens Tilbagegang eller i al Fald til at kræve et Afslag i Købesummen. Han opgør sine Udgifter i Anledning af Købet og til Betaling af Skatter og Afgifter m. v. til det i hans principale Paastand omhandlede Beløb 2920 Kr.

Godsejer Omø paastaar sig frifundet og anfører til Støtte herfor følgende:

Han vidste godt, at Grundene var uegnede til Bebyggelse, og han gav derfor Kommissionær Hansen, der nu er død, og dennes Søn Topholm Hansen Meddelelse om, at de kun kunde sælges til Hønseri eller lignende. Sagsøgeren har aldrig tilkendegivet, at han lagde Vægt paa, at Grundene kunde bebygges, og Sagsøgte har ikke haft Anledning til at underrette ham om deres Beskaffenhed, da enhver kan se, at de er uegnede til Bebyggelse, og da Sagsøgeren kunde sige sig selv, at Arealer, der er beliggende paa dette Sted i umiddelbar Nærhed af København, og som solgtes for en Pris, der var saa ringe og lavere end Prisen for de øvrige Grunde, der gennemgaaende er solgt til 24—25 Øre pr. Kv. Alen, ikke uden videre kunde bebygges. I al Fald har Sagsøgeren i de 4½ Maaned, der hengik mellem Udfærdigelsen af de betingede Skøder og de endelige Skøder, haft rig Lejlighed til at iagttage Grundenes fugtige Karakter og rejse Indsigelse i saa Henseende, men dette er ikke sket.

Det er ikke oplyst, hvornaar Sagsøgeren første Gang har reklameret overfor Sagsøgte.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne og af forskellige Vidner.

Sagsøgeren har forklaret, at han saa paa Grundene, der, saa vidt han husker, var averteret til Salg som Gartneriejendom, sammen med Kommissionær Hansen, der sagde, at den øverste Del af Grundene var ligesaa god som de til 25 Øre og kunde bebygges. Til Sagsøgte sagde Sagsøgeren, at han ikke selv vilde bygge, men købte paa Spekulation.

Sagsøgte har forklaret, at han til nu afdøde Kommissionær Hansen sagde, at Grundene ikke kunde bebygges, men at de egnede sig til Hønseri eller lignende. Hansens Annoncer om Grundene havde til Overskrift Gartnerier og Hønserier. Han spurgte Sagsøgeren, hvad han vilde bruge Grundene til; denne svarede, at han vilde have et Par Hestegaende der og saa sælge Grundene igen; men han sagde ikke, at han vilde sælge dem til Bebyggelse. Der er altid vaadt paa disse Grunde.

Kartoffelhandler Jørgen Peder Jacobsen har forklaret, at han var ude at se paa Grundene sammen med Sagsøgeren, de var fuldstændig tørre. Han har senere forsøgt at dyrke Kartoffler paa dem, men fik intet Udbytte, han tror, der var for tørt.

Overretssagfører Aage Schultz, Sagsøgte Sagfører, har forklaret, at Sagsøgeren paa hans Kontor har udtalt, at han vilde have nogle Heste gaaende paa Grundene.

Frk. Ellen Rasmussen, ansat hos Overretssagfører Schultz, har forklaret, at hun efter Salget af Parcellerne under en Samtale med Sagsøgeren har spurgt ham, om det var hans Mening at bygge. Han svarede nej, »han skulde have et Par Heste gaaende«.

Ejendomshandler Jørgen Peter Topholm Hansen har forklaret, at baade hans afdøde Fader og han selv var klare over, at disse Grunde ikke kunde bebygges, hvorfor han til Liebhave sagde, at de var egnede til Opfyldning. Da Faderen havde solgt dem, udtalte han paa Vidnets Forespørgsel om, hvad Sagsøgeren vilde bruge dem til, at han vistnok vilde ligge med dem og saa lade et Par Heste gaa paa dem.

Retten maa give Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren i al Fald i det lange Tidsrum, der forløb mellem Købet og Udfærdigelsen af de endelige Skøder har haft god Lejlighed til at gøre sig bekendt med Grundenes Beskaffenhed og reklamere overfor Sagsøgte, og at han derfor ikke nu kan fordrø Handlens Tilbagegang eller Afslag i Købesummen. Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Sagsøgeren vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Mandag den 17. Juni.

Nr. 310/1939.

Tandtekniker **H. Becker**
(Landsretssagf. Waltenburg)

m o d

Tandlæge **Holger Winther** (Fich).

(Erstatning for Ikke-Opfyldelse af Overenskomst angaaende
Kompagniskab).

Østre Landsrets Dom af 31. Oktober 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Tandlæge Holger Winther, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Tandtekniker H. Becker, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 400 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde og at ophæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Fire Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Forhandlingerne

mellem Parterne efter Tandlæge Randbølls Død først drejede sig om et Kompagniskab paa lige Fod, og der blev i den Anledning tegnet en fælles Livsforsikring. Derefter kom man imidlertid til Erkendelse af, at Overenskomsten af 25. September 1937 maatte gennemføres paa Grundlag af Adskillelse mellem Tandlægevirksomhed og Tandteknikervirksomhed ogsaa under Hensyn til, at Appellantens Virksomhed fremtidig i nogen Grad maatte begrænses for ikke at komme i Strid med Tandlæge-loven. Et i saa Henseende af Indstævnte forelagt Udkast til Overenskomst af 9. Februar 1939 blev af Appellanten, der fandt, at dette stillede ham væsentligt ringere end før, besvaret med et Udkast af 15. s. M. I Skrivelse af 24. s. M. erklærede Indstævnte imidlertid, at han betragtede Forhandlingerne som afbrudt og opsagde Appellanten til Fratræden. Som Svar herpaa udtalte Appellanten i Skrivelse af 25. s. M., at forsaavidt Overenskomsten af 17. November 1936 mellem Tandlæge Randbøll og Indstævnte forudsatte Kapitalindsud, havde han »naturligvis intet herimod«, samt at han var villig til yderligere Forhandling.

Da Overenskomsten af 25. September 1937 for væsentlige Punkters Vedkommende klart angiver, hvorledes Parternes fremtidige indbyrdes Forhold skulde ordnes, og da Indstævnte ved Oprettelsen af denne Overenskomst ikke kunde være uvidende om Tandlægelovens Bestemmelser om Begrænsningen i Adgangen til at benytte tekniske Medhjælpere, og derfor ogsaa af denne Grund maa have været klar over, at Overenskomsten krævede en nærmere Udformning, finder disse Dommere, at det under de ovennævnte Omstændigheder havde været Indstævntes Pligt at genoptage Forhandlingerne, og at Ansvar for at dette ikke skete maa paahvile Indstævnte, og at denne som den, der saaledes ikke har opfyldt Overenskomsten af 25. September 1937, bør dømmes til at betale Appellanten en Erstatning, der skønnes passende at kunne bestemmes til 4000 Kr. med Renter.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for begge Retter op-
hæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Overenskomst af 17. November 1936 drev Tandlæge Viggo Randbøll og Tandlæge Holger Winther en Tandklinik her i Staden.

Paa Kliniken var ansat som 1. Tekniker Tandtekniker H. Becker, og da Tandlæge Randbøll i August 1937 var blevet alvorligt syg, afsluttede Tandlæge Winther med Becker den 25. September s. A. saalydende Overenskomst:

»I Tilfælde af Tandlæge Viggo Randbølls Død eller i Tilfælde af dennes Sygdom af længere Varighed, forsaavidt der i saa Fald etableres

en Afvikling, svarende til det m. H. t. Dødsfald mellem Tandlæge Randbøll og Tandlæge Winther aftalte, er ovennævnte Parter enige om i Fællesskab at fortsætte den af Tandlæge Viggo Randbøll og underskrevne Tandlæge Holger Winther hidtil drevne Klinik, for Tiden Vestergade 5, København.

Tandtekniker Heinrich Becker indtræder som Part i I/S med Tandlæge Holger Winther, paa tilsvarende Maade, baade m. H. t. Rettigheder og Forpligtelser, som Tandlæge Viggo Randbøll i Henhold til den mellem Randbøll og Winther den 17. November 1936 afsluttede Overenskomst, der iøvrigt nærmere tilpasses ved supplerende Aftale, naar nærværende Overenskomst maatte blive aktuel.«

Den 1. Januar 1939 afgik Tandlæge Randbøll ved Døden.

Derefter førtes forskellige Forhandlinger mellem Winther og Becker om Ordningen af det fremtidige Samarbejde, men da disse ikke førte til Enighed, opsagde Winthers Sagfører ved Skrivelse af 24. Februar 1939 Becker til Fratræden, hvorefter Engagementsforholdet ophævedes i Midten af Marts 1939, idet Becker samtidig forbeholdt sig Erstatningskrav mod Tandlæge Winther for Brud paa Overenskomsten af 25. September 1937.

Tandtekniker H. Becker har derefter som Sagsøger under nærværende Sag paastaet Tandlæge Holger Winther som Sagsøgt tilpligtet at betale Sagsøgeren 30.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 9. Maj 1939.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et betydeligt lavere Beløb end af Sagsøgeren paastaet fastsat ved Rettens Skøn.

Under Henviſning til, at det i den mellem Tandlæge Randbøll og Sagsøgte den 17. November 1936 indgaaede Overenskomst i § 2 bl. a. hedder:

»Vi deler lige den Fordel og det Tab, der maatte blive en Følge af Klinikens Virksomhed. Overfor Trediemand hæfter vi solidarisk for de Klinikens paahvilende Forpligtelser«,

og at Overenskomstens Parter ifølge dens § 5 »tager lige Del i det forløbne Aars Nettoudbytte«, samt under Paaberaabelse af, at Sagsøgeren og Sagsøgte ifølge disses Overenskomst af 25. September 1937 var enedes om »i Fællesskab at fortsætte den af Tandlæge Viggo Randbøll og Sagsøgte drevne Klinik, saaledes at Sagsøgeren »indtræder som Part i I/S med« Sagsøgte »paa tilsvarende Maade, baade m. H. t. Rettigheder og Forpligtelser, som Tandlæge Viggo Randbøll« i Henhold til Overenskomst af 17. November 1936, har Sagsøgeren hævdet at have været berettiget til Kompagniskab om Tandlægevirksomheden paa lige Fod med Sagsøgte.

Størrelsen af den nedlagte Erstatningspaastand har Sagsøgeren begrundet med Henviſning til, at Nettoavancen af Virksomheden er ca. 60.000 Kr. aarlig.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at Overenskomsten af 25. September 1937 ikke i sig selv begrundede et Interesseskab mellem Parterne, men kun som en Forkontrakt forpligtede disse til at søge et Samarbejde etableret bl. a. gennem den i Overens-

komstens Slutningspassus forudsatte supplerende Aftale. Han har i denne Forbindelse navnlig fremhævet, at Overenskomsten mellem Randbøll og Sagsøgte ikke i sin Helhed kunde finde Anvendelse paa Forholdet mellem Sagsøgeren og Sagsøgte bl. a. af den Grund, at den er afsluttet mellem to Tandlæger, medens Sagsøgeren i sin Egenskab af Tandtekniker ifølge Tandlæge-loven er udelukket fra at udøve de Funktioner som forudsætter Tandlægeuddannelse. Specielt har Sagsøgte bl. a. henvist til, at Spørgsmaalet om Kapitalindskud i Virksomheden fra Parternes Side, om Opsigelsesfrist, om Konkurrencebestemmelser og om voldgiftsmæssig Afgørelse af Tvistigheder mellem Parterne maatte afgøres ved Parternes Aftale, idet de herhenhørende Bestemmelser i Overenskomsten af 17. November 1936 ikke kunde finde Anvendelse i Forholdet mellem Sagsøgeren og Sagsøgte.

Sagsøgte har derhos gjort gældende, at Sagsøgeren, medens han arbejdede for Tandlæge Randbøll og Sagsøgte, i vidt Omfang udførte Behandlinger saasom Tandreguleringer, Tandafslibninger og Penslinger med Klorphenol, som kun en Tandlæge maa udføre, at Sagsøgte da gik ud fra, at disse Behandlinger kunde udføres lovligt af en Tandtekniker, da de udførtes med hans erfarne Kompagnon, Tandlæge Randbølls Viden og paa dennes Ansvar, at Sagsøgte imidlertid senere er blevet klar over, at saadanne Behandlinger kun maatte udføres af en Tandlæge, samt at Sagsøgerens Arbejdspræstationer i et Fællesskab med Sagsøgte derfor vilde blive væsentlig indskrænket i Forhold til det ved Overenskomsten mellem Parterne forudsatte, hvorfor denne Overenskomst maa bortfalde paa Grund af bristende Forudsætninger.

Videre har Sagsøgte anført, at Sagsøgeren under Forhandlingerne om Ordningen af Samarbejdet har nægtet at betale ham 5000 Kr. som et ringe Vederlag for Sagsøgtens Indskyden af sin Goodwill som Tandlæge i Fællesskabet. Ved saaledes at vægre sig ved at efterkomme en Bestemmelse i § 2 i Overenskomsten mellem Randbøll og Sagsøgte om, at enhver af Parterne »har indskudt i Klinikken den nødvendige Kapital«, har Sagsøgeren i hvert Fald selv hindret, at Fællesskabet kom i Stand.

Endelig har Sagsøgte benægtet, at Sagsøgeren ved at gaa Glip af Kompagniskabet har lidt noget Tab, idet han under Anbringende af, at Klinikens Nettooverskud har været mindre end Halvdelen af det af Sagsøgeren angivne Beløb, har hævdet, at Sagsøgeren ved Frigørelsen af sin Arbejdskraft til Anvendelse i den af ham oprettede Tandtekniker-virksomhed har opnaaet en større Fortjeneste end Kompagniskabet om Tandlæge-klinikken vilde have givet ham.

Under Sagen har Parterne afgivet Forklaring, hvorhos Tandlæge Karl Bloch Jørgensen er blevet ført som Vidne.

Sagsøgeren har bl. a. forklaret, at hans Virksomhed paa Randbølls og Sagsøgtens Klinik med ganske betydningsløse Undtagelser har været i Overensstemmelse med Tandlæge-loven, hvorhos han har erklæret, at der under Forhandlingerne mellem Parterne vel var Tale om, at Sagsøgeren skulde betale Sagsøgte 5000 Kr., men at det ikke drejede sig om Kapitalindskud i Virksomheden, men om et Vederlag til Sagsøgte for Sagsøgerens Antagelse som Kompagnon.

Ved det under Sagen oplyste finder Retten det godtgjort, at Parterne vel ved Overenskomst af 25. September 1937 gensidigt har forpligtet sig til at indgaa Kompagniskab om Driften af Tandlægekliniken, men at denne Forpligtelse var betinget af, at Parterne enedes om Ordningen af en Række i Forbindelse med Overenskomsten staaende Forhold, i hvilken Henseende der maa gives Sagsøgte Medhold i, at Bestemmelserne i den mellem Randbøll og Sagsøgte afsluttede Overenskomst paa flere Punkter var uanvendelige i Forholdet mellem Sagsøgeren og Sagsøgte. Da disse imidlertid ikke er naaet til Enighed, uden at dette efter det oplyste kan antages at skyldes Sagsøgtes Forhold, i hvilken Forbindelse skal bemærkes, at det ikke synes ubilligt, at Sagsøgte har forlangt et Vederlag paa 5000 Kr. for Indførelsen af hans Goodwill som Tandlæge i Fællesskabet, maa Overenskomsten af 25. September 1937 anses for bortfaldet, hvorfor Sagsøgte allerede af den Grund vil være at frifinde.

I Sagsomkostninger bør Sagsøgeren betale Sagsøgte 400 Kr.

Nr. 95/1940. Landsretssagfører **H. R. Brøcker** i Skive (Selv)
 m o d
 pens. Branddirektør **L. Eriksen Noer**, sammesteds (Selv).

Vestre Landsrets Kendelse af 24. April 1940 (III Afd.): Den 2. Februar 1940 paabegyndtes Domsforhandlingen i Sagen, der angaar nogle efter Sagsøgerens Formening mod ham rettede Fornærmelser, indeholdte i trykt Skrift. Overensstemmende med Sagsøgtes Begæring blev Domsforhandlingen udsat for at afvente Udfaldet af en ved Landsrettens 2. Afdeling ligeledes verserende Sag Nr. 788/1939, der indeholdt Kendsgerninger, som Sagsøgte ønskede at paaberaabe sig til Støtte for sin Frifindelsespaastand, men hvori Domsforhandlingen var berammet til den 21. Februar 1940. Efter at der den 13. Marts 1940 var afsagt Dom i nysnævnte Sag, har Sagsøgeren i Skrivelse af 8. April 1940 begært Retsmøde berammet til Fortsættelse af Domsforhandlingen i nærværende Sag, idet han til Støtte for sin Begæring om, at Berømmelsen maatte finde Sted til et for Retten snarest muligt belejligt Tidspunkt har henvist til § 20 i Lov Nr. 147 af 13. April 1938 om Pressens Brug. Sagsøgte har protesteret mod, at Domsforhandlingens Fortsættelse sker, forinden den under 13. Marts 1940 ved Landsrettens 2. Afdeling paadømte Sag har fundet sin endelige Afgørelse ved Højesteret, idet han har fremlagt Genpart af en til Højesteret indsendt den 20. Marts 1940 dateret Ankestævning med Paategning om, at Stævningen er berammet til Foretagelse i et forberedende Møde, der holdes Mandag den 6. Maj 1940. Idet der nu maa gives Sagsøgte Medhold i, at fortsat Domsforhandling i nærværende Sag maa afvente Udfaldet af Højesterets Afgørelse i Sag Nr. 788/1939, og da Bestemmelsen i § 20

i Loven om Pressens Brug ikke kan antages at indeholde noget, der kan gøre Forandring heri,

bestemmes:

Den begærte Berømmelse af Retsmøde til Domsforhandlingens Fortsættelse vil først kunne ske, naar Højesteret har truffet Afgørelse i Sag Nr. 788/1939.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da den af Landsretten trufne Bestemmelse i Henhold til Rpl. § 290 ikke er Genstand for Kære,

bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Tirsdag den 18. Juni.

Nr. 115/1940.

Rigsadvokaten

mod

Ejner Christian Viggo Jørgensen (Bülow),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 284, jfr. § 276.

Dom afsagt af Odense Købstads Ret for Straffesager den 28. November 1939: Arrestanten Ejner Christian Viggo Jørgensen og Tiltalte Kristine Poulina Katrine Petra Jørgensen, født Hansen, bør straffes med Fængsel i henholdsvis 3 Maaneder og 30 Dage, hvori for Arrestantens Vedkommende afkortes 18 Dage. Arrestanten og Tiltalte betaler in solidum Sagens Omkostninger, forsaavidt disse skyldes deres Forhold, herunder Vederlag til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Eigenbrod, 35 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 15. Februar 1940 (VI Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden fastsættes til 1 Aar 3 Maaneder. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær til den for Tiltalte Ejner Christian Viggo Jørgensen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Eigenbrod af Odense, 40 Kr., udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte Ejner Christian Viggo Jørgensen som af det Offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde bestemmes til 6 Maaneder, hvoraf 18 Dage anses for afsonet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 6 Maaneder, hvoraf 18 Dage anses for afsonet.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bülow 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales Arrestanten Ejner Christian Viggo Jørgensen og Tiltalte Kristine Pouline Katrine Petra Jørgensen, født Hansen, for Hæleri.

Arrestanten er født i Aarhus den 28. August 1900 og tidligere straffet saaledes:

1. Østre Landsret den 11. Maj 1920 efter Straffelov for Krigsmagten § 174 med simpelt Fængsel paa Vand og Brød i 5 Dage.

2. Retten i Holbæk den 14. Maj 1920 efter samme Lovbud med samme Straf i 10 Dage.

3. Samme Ret den 15. Juni s. A. efter samme Lovbud med strengt Fængsel paa Vand og Brød i 5 Dage.

4. Retten i Randers den 9. Marts 1923 efter Straffelovens § 238, jfr. Lov 1. April 1911 § 13 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage.

5. Vestre Landsret den 3. Juni 1924 efter Lov 1. April 1911 § 1, II med samme Straf i 1 Maaned.

6. Vestre Landsret den 17. April 1925 efter Straffelovens § 257 og § 237, jfr. Lov 1. April 1911 § 13 og Lov 30. Juni 1922 § 13, I og § 14 med samme Straf i 120 Dage foruden Bøde 150 Kr.

7. Samme Ret den 19. Januar 1927 efter Motorlovens § 32, jfr. § 17 med Bøde 75 Kr.

8. Aarhus Kriminalret 27. Januar 1927 efter Motorlovens § 4, II og Politivedtægten med Bøde 105 Kr.

9. Vestre Landsret den 20. Januar 1928 efter Straffelovens § 230 eller i Medfør af § 241, II efter § 238 med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder.

10. Vestre Landsret den 11. December 1934 efter Straffelovens § 286, I, jfr. § 276 med Fængsel i 2 Aar.

11. Rougsø Herred den 12. August 1935 efter Straffelovens § 286, I, jfr. § 276 og tildels § 21 og efter § 293, I, jfr. § 305, I og tildels § 21 i det hele sammenholdt med § 89, I med Fængsel i 2 Aar.

12. Nærværende Ret den 3. Oktober d. A. efter Straffelovens § 285, jfr. § 284 sammenholdt med § 276 med Fængsel i 9 Maaneder, hvilken Straf endnu ikke er paabegyndt afsonet.

Tiltalte er født i Tvis Sogn den 18. Juli 1906 og tidligere straffet saaledes:

1. Rougsø Herred den 12. August 1935 efter Straffelovens § 285, I, jfr. § 284 med Fængsel i 50 Dage.

2. Nærværende Ret den 3. Oktober d. A. efter Straffelovens § 285, jfr. § 284 sammenholdt med § 276 med Fængsel i 60 Dage, hvilken Straf afsones for Tiden.

Ved uforbeholden Tilstaaelse, der stemmer med det iøvrigt oplyste, er det godtgjort, at Arrestanten og Tiltalte den 25. Juli d. A. af Arrestanten Søren Hansen, der ogsaa er sigtet under denne Sag, har modtaget følgende Værdier vidende om, at det var Tyvekoster: Cigarer, Cigaretter og Snaps af samlet Værdi 23 Kr.

Arrestanten 50 à 60 Kr. i Kontanter.

Tiltalte 30 Kr. i Kontanter samt senere paa Dagen et Bidrag paa 10 Kr. kontant til Indkøb af en Kjole.

Som Følge af det anførte vil Arrestanten og Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 89, 1. Stk., være at anse efter Straffelovens § 285, jfr. § 284 sammenholdt med § 276 med en Tillægsstraf af Fængsel i henholdsvis 3 Maaneder og 30 Dage.

For Arrestantens Vedkommende vil der for udstaaet Varetægtsfængsel være at afkorte 18 Dage.

Arrestanten og Tiltalte betaler in solidum Sagens Omkostninger, forsaavidt de skyldes deres Forhold, herunder i Vederlag til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Eigenbrod, 35 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 28. November 1939 af Odense Købstads Ret for Straffesager og paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af Straffen.

Med Hensyn til Fremstillingen i Dommen bemærkes, at den af Retten for Randers Købstad i 1923 afsagte Dom er afsagt den 9. Juni (ikke den 9. Marts).

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden bestemmes til 1 Aar 3 Maaneder.

Nr. 254/1939. Fhv. Hotelejer **Alex P. Riber** (Selv)

mod

Handelsbanken i Odense (Gelting).

(Erstatning for paastaaet Foringelse af en af Indstævnte til brugeligt Pant overtaget Ejendom).

Østre Landsrets Dom af 5. Oktober 1939 (VI Afd.): De Sagsøgte, Handelsbanken i Odense, bør for Tiltale af Sagsøgeren, fhv. Hotelejer Alex P. Riber, under denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør til de Sagsøgte betale 4683 Kr. 35 Øre med Renter heraf 6 pCt. p. a. og Provision $\frac{1}{4}$ pCt. kvartaarlig fra 26. September 1939, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ændret sin Paastand saaledes, at det i Erstatning krævede Beløb nedsættes til 5000 Kr.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Hotelejer Alex P. Riber, til Indstævnte, Handelsbanken i Odense, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 29. September 1938 lod de Sagsøgte, Handelsbanken i Odense, foretage Udlæg i den Sagsøgeren, fhv. Hotelejer Alex P. Riber, tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1162 a og 1178 p af Odense Købstads Bygrunde, Hotel Royal, samt i det i Ejendommen værende Hotelinventar i Henhold til et af Riber for et Beløb af 75.000 Kr. udstedt Skadesløsbrev, ved hvilket der var givet Pant i Ejendommen og Inventaret næsteften 1. og 2. Prioritet til Kreditforeningen af Grundejere i Fyens Stift til Rest ca. 85.000 Kr. Under Udlæget blev Ejendommen med tilhørende Inventar overdraget de Sagsøgte til brugeligt Pant, og de Sagsøgte bestemte, at Hotellet derefter skulde drives af Overtjener

Edwin Petersen som Bestyrer. Sagsøgeren og hans Familie fik Lov til at blive boende i deres hidtidige Lejlighed i Hotellet og fik deres Kost fra Hotellets Køkken.

Efter en den 14. December 1938 afholdt første Auktion, hvor højeste Bud var 180.500 Kr. [d. v. s. 160.500 Kr.], blev ved en den 5. Januar 1939 efter Begæring af Sagsøgeren som Indehaver af to med Prioritet efter ovennævnte Skadesløsbrev i Ejendommen indestaaende Pantebreve, store 60.000 Kr. og 18.000 Kr., afholdt anden Auktion A/S af 10. November 1933, der havde faaet overdraget de Sagsøgte Rettigheder i Henhold til Skadesløsbrevet, højstbydende med 160.500 Kr. og begærede Auktionen standset for at faa Ejendomsudlæg. Kreditforeningens Fordring opgjordes ved Auktionen til 85.920 Kr. 98 Øre. Hotellets Drift under Petersens Bestyrelse indtil Tvangsauktionen gav et Underskud paa 5157 Kr. 13 Øre.

Under Anbringende af, at Edwin Petersens Bestyrelse af Hotellet har været uforsvarlig, navnlig paa Grund af overdreven Spiritusnydelse og stødende og afvisende Holdning overfor Hotellets Gæster og Kunder, at det under Petersens Bestyrelse fremkomne Underskud alene skyldes dennes uforsvarlige Ledelse, idet Hotellet hidtil havde givet Overskud, og at disse Omstændigheder har forringet Hotellets Værdi i Handel og Vandel, saaledes at der paa Auktionen kun fremkom et Bud, der laa langt under Værdien forinden Udlæget, har Sagsøgeren under nærværende ved Odense Købstads Ret for borgerlige Sager forberedte Sag paastaaet de Sagsøgte dømt til at betale principalt 20.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 27. Februar 1939, idet han skønmæssigt anslaaer sit samlede Tab til dette Beløb, subsidiært et mindre efter Rettens Skøn ansat Beløb med Renter som anført.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet de bestrider, at Edwin Petersen har udvist uforsvarligt Forhold under Bestyrelsen, og at det fremkomne Driftsunderskud skyldes hans Forhold, og iøvrigt gør gældende, at Sagsøgeren til Dels selv er Skyld i Driftsunderskudet og ikke har lidt noget Tab som Følge af dette, samt at der ej heller med Hensyn til det paa Auktionen opnaaede Bud foreligger noget, der kan begrunde et Erstatningsansvar for de Sagsøgte. De Sagsøgte har derhos paastaaet Sagsøgeren dømt til at betale 4683 Kr. 35 Øre med Renter 6 pCt. p. a. og Provision $\frac{1}{4}$ pCt. kvartaarlig fra Paastandens Fremsettelse under Domsforhandlingen den 26. September 1939, hvilket Beløb udgør Sagsøgerens Skyld til Banken hidrørende fra andet Mellemværende end det ved Skadesløsbrevet sikrede.

Sagsøgeren har erkendt Modkravets Rigtighed.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren samt Overtjener Edwin Petersen, Serveringsfrøken Helga Sørensen, Natportier Hans Bay, Hottelkarl Hans Peter Hansen Kvist, Oldfrue Zaae Lind Petersen, Dagportier Svend Eriksen Larsen og Husassistent Julia Sidora afgivet Forklaring.

Ved de afgivne Vidneforklaringer er der ikke tilvejebragt Bevis for, at Edwin Petersen indtil Tvangsauktionen har bestyret Hotellet paa uforsvarlig Maade, eller at hans Forhold er Skyld i det fremkomne.

Driftsunderskud. Særligt med Hensyn til dette sidste bemærkes, at der ikke er forelagt Retten Oplysninger om, hvorledes Driften stillede sig tidligere, f. Eks. i den tilsvarende Periode det foregaaende Aar, at de fornævnte Ydelser til Sagsøgeren og hans Familie, der af de Sagsøgte er opgjort til ca. 2000 Kr., ikke er ført til Indtægt for Driften, hvorved Underskudet vilde være blevet formindsket, og at Sagsøgeren til Skade for Driften deponerede sin Beværterbevilling kort Tid efter Udlæget.

Med Hensyn til det under Auktionen fremkomne Bud er det vel af Sagsøgeren fremført, at Ejendomsskylden var 200.000 Kr., og at Ejendommen i Anledning af Ansøgning om yderligere Kreditforeningslaan i 1937 var vurderet til 265.000 Kr., saaledes at den med Inventar skulde være mindst 300.000 Kr. værd, men der er intet oplyst om, at det paa Auktionen fremkomne Bud 160.500 Kr. skyldes Værdiforringelse som Følge af Edwin Petersens Forhold under Bestyrelsen i Tiden fra Udlæget til Tvangsauktionen.

Herefter findes der — som Sagen foreligger oplyst — ikke tilstrækkeligt Grundlag for at tilkende Sagsøgeren nogen Erstatning hos de Sagsøgte, og disses Paastande vil derfor i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre de Sagsøgte med 500 Kr.

Torsdag den 20. Juni.

Nr. 216/1939. Gaardejer **Martin Puggaard** m. fl.

mod

Gaardejer **Claus Børresen Petersen**.

(Spørgsmaal om Appellanternes Forpligtelse til at friholde Indstævnte for enhver Andel i Tilsvar vedrørende et af et Andelsmejeri optaget Laan).

Dom afsagt af Retten for Saksøbing Købstad m. v. den 16. Marts 1939: De Sagsøgte: 1) Gaardejer Martin Puggaard, Majbølle, 2) Gaardejer Rs. Bentzen, Majbølle, 3) Gaardejer Peter Lærke, Majbølle, 4) Gaardejer H. P. Boesen, Soesmarke, 5) Parcellist Anders Mortensen, Hjelm, 6) Parcellist Rs. Bruun, Hjelm, 7) Gaardejer Bernhard Petersen, Majbølle, 8) Gaardejer Hans Hansen, Majbølle, 9) Gaardejer P. Korth, Majbølle, bør een for alle og alle for een friholde Sagsøgeren, Gaardejer Claus Børresen Petersen, Soesmarke, for enhver Andel i Tilsvar vedrørende det af Majbølle Sogns Andelsmejeri i 1938 optagne Laan, stort 40.000 Kr. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte in solidum til Sagsøgeren med 400 Kr. De idømte Omkostninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 27. Juni 1939 (II Afd.): Appellanten, Gaardejer P. Korth, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejer Claus Børresen Petersen, i denne Sag fri at være. Underrettens Dom bør iøvrigt ved Magt at stande, dog at Sagens Omkostninger for Underretten in solidum erlægges med 200 Kr. af Appellanterne, Gaardejer Martin Puggaard, Gaardejer Rs. Bentzen, Gaardejer Peter Lærke, Gaardejer H. P. Boesen, Parcellist Anders Mortensen, Parcellist Rs. Bruun, Gaardejer Bernhard Petersen og Gaardejer Hans Hansen, der ligeledes in solidum betaler Indstævnte Sagens Omkostninger for Landsretten med 200 Kr., medens Omkostningerne for begge Retter ophæves for Appellanten Korths Vedkommende. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte subsidiært nedlagt Paastand paa, at Appellanterne tilpligtes at friholde ham for den Del af Laanet, som udgør Forskellen mellem Underskudet, 38.300 Kr. 23 Øre og den fra Dødsboet efter Gaardejer P. A. Foged indgaende Dividende.

Andelsmejeriets Vedtægter indeholder i § 4 bl. a. følgende Bestemmelser:

»Formanden skal inden hvert Aars 15. Februar fremlægge Regnskabet for det forløbne Aar i et Bestyrelsesmøde. Bestyrelsen afgiver derefter snarest mulig Regnskabet til Revisorerne, der skulde tilbagesende Bestyrelsen samme i revideret Stand med deres Bemærkninger inden den 1. Marts samme Aar.«

»Regnskabet fremlægges i revideret Stand til Godkendelse paa Generalforsamlingen i April Maaned.«

Aarsregnskabet blev i Mejeriet opgjort saaledes, at det Beløb — i Regnskabsaaret 1937 43.198 Kr. 95 Øre — der først ca. 4 Maaneder efter Regnskabets Afslutning skulde udbetales til Interessenterne som anden Efterbetaling for leveret Mælk, var talt med som Udgiftspost. Da det ikke af Revisorerne eller ved et særligt Kasseeftersyn blev kontrolleret, at nævnte Beløb var til Stede ved Regnskabets Afslutning som Indskud paa Bankbøgerne udover den i Regnskabet anførte Beholdning, der skulde overføres til næste Aar, blev det muligt for Kassereren at afholde anden Efterbetaling ved Hjælp af i Mellemtiden indkomne Indtægter. Den konstaterede Kasseangel maa antages at være opstaaet efterhaanden i Løbet af Fogeds Funktionstid, der begyndte i 1917, uden at det er muligt at fastslaa dens Omfang paa de forskellige Tidspunkter.

Appellanterne har været Medlemmer af Bestyrelsen fra nedennævnte Tidspunkter:

Puggaard	1930
Boesen	1931
Mortensen	1933
Bruun	1933
Bentzen	1934
Lærke	1935,

medens Hans Hansen og Bernhard Petersen har fungeret som Revisorer fra henholdsvis 1923 og 1936, og som Bestyrelsesmedlemmer i Tidsrummene henholdsvis 1917—1923 og 1925—1934.

Idet det maa anses som en grov Forsømmelse, at hverken Bestyrelsesmedlemmerne eller Revisorerne — hvormed alle var bekendt — nogensinde har kontrolleret Pengebeholdningernes Tilstedeværelse, tiltrædes det, at Appellanterne har paadraget sig et Ansvar. Dette Ansvar findes Indstævnte, der, som i Underretsdømmen anført, tilmed gentagne Gange har fremført Kritik mod Bestyrelsens Optræden i saa Henseende og forgæves har søgt at gennemføre bedre Kontrolforanstaltninger, efter Selskabets Beskaffenhed og hans Stilling i dette ikke at være afskaaret fra at gøre gældende direkte overfor Appellanterne. Efter det foreliggende og idet der ikke er forelagt Retten de til en Begrænsning eller Fordeling af Ansvaret fornødne Oplysninger, hvis Tilvejebringelse maatte paahvile Appellanterne, findes Ansvaret i det Omfang der fremgaar af Indstævntes subsidiære Paastand at maatte paalægges Appellanterne in solidum.

Med denne Ændring vil Dømmen herefter, saavidt den er paaanket, kunne stadfæstes. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Friholdelsespligten begrænses til den Del af Laanet, som udgør Forskellen mellem Underskudet, 38.300 Kr. 23 Øre og den fra Dødsboet efter Gaardejer P. A. Foged indgaaende Dividende.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Gaardejer Martin Puggaard, Gaardejer Rs. Bentzen, Gaardejer Peter Lærke, Gaardejer N. P. Boesen, Parcellist Rs. Bruun, Parcellist Anders Mortensen, Gaardejer Bernhard Petersen og Gaardejer Hans Hansen, een for alle og alle for een, til Indstævnte, Gaardejer Claus Børresen Petersen med 400 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Efter at Gaardejer P. A. Foged, der var Formand for Bestyrelsen i Majbølle Sogns Andelsmejeri og i Kraft heraf ifølge § 4 i Mejeriets under Sagen producerede Vedtægter tillige Kasserer og Regnskabsfører, i September 1938 var afgaaet ved Døden, konstateredes der en Kasse-mangel for Mejeriet paa 38.350 Kr. 23 Øre.

Paa en senere i Mejeriet afholdt Generalforsamling blev Bestyrelsens Forslag om til Dækning af ovennævnte Underskud at optage et Laan, stort 40.000 Kr., vedtaget med 76 Stemmer mod 15, hvoriblandt Sagsøgeren under nærværende Sag, Gaardejer Claus Børresen Petersen, Soesmarke.

Under Henviisning til, at Interessenterne efter Vedtægternes § 11 hæfte in solidum for det nævnte Laan, medens de indbyrdes hæfte i Forhold til den leverede Mælkemængde, og under Paaberaabelse af, at Mejeriets Bestyrelse og Revisorer maa være ansvarlige for det Tab, der herved paaføres ham, idet de have undladt at føre den Kontrol og foretage det Eftersyn af Regnskab og Beholdninger, som det efter deres Stillinger maatte paahvile dem, hvortil de have haft særlig Opfordring ved de Bemærkninger, som Andelshavere paa Generalforsamlinger have fremsat mod Regnskabsførelse og Revision — har Sagsøgeren paastaet de Sagsøgte, syv Bestyrelsesmedlemmer og to Revisorer, nemlig:

- 1) Gaardejer Martin Puggaard, Majbølle,
- 2) — Rs. Bentzen, —
- 3) — Peter Lærke, —
- 4) — H. P. Boesen, Soesmarke,
- 5) Parcellist Anders Mortensen, Hjelm,
- 6) — Rs. Bruun, —
- 7) Gaardejer Bernhard Petersen, Majbølle,
- 8) — Hans Hansen, — og
- 9) — P. Korth, —

dømte til in solidum at betale ham 1000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 2. December 1938, til Betaling sker, idet han leverer $\frac{1}{40}$ af Mejeriets samlede Mælkeleverance, og hans Tilsvar for Laanet derfor vil andrage $\frac{1}{40}$ af 40.000 Kr. eller de paastævnte 1000 Kr.

Da den leverede Mælkemængde kan variere, og da Skifterettens Medhjælper i P. A. Fogeds Dødsbo, der behandles som Gældsfragaalesbo, Sagfører L. Petersen, Saksjøbing, i en under Sagen fremlagt Skrivelse af 23. Januar 1939 meddeler, at der kan blive Tale om en Dividende i Boet paa omkring 40 pCt., der vil blive afskrevet paa ovennævnte Laan, har Sagsøgeren nedlagt en subsidiær Paastand gaaende ud paa, at de Sagsøgte dømmes til in solidum at friholde ham for enhver Andel i Tilsvar vedrørende det af Majbøllens Sogns Andelsmejeri i 1938 optagne Laan, stort 40.000 Kr.

De Sagsøgte have procederet til Frifindelse, i ethvert Tilfælde for Tiden, idet de ikke have kunnet erkende Beløbets Størrelse.

Til Støtte for deres Paastand have de navnlig gjort gældende, Bestyrelsesmedlemmerne, at de ikke have haft nogen Pligt til at gaa saa nøje efter, og at Ansvar for den umulige Regnskabsform maa ligge hos Formanden og Generalforsamlingen, der er højeste Myndig-

hed, medens de med Hensyn til Revisionen maatte kunne stole paa Revisorerne, der for deres Vedkommende have anført, at de kun var Talrevisorer og ikke kritiske Revisorer.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, derunder de afgivne Parts- og Vidneforklaringer, at Driftsregnskabet's Opgørelse af Formuen har været urigtig, idet det intet indeholder om eventuelt Varelager, udestaaende Fordringer og Kassebeholdning, og at Kassereren kun førte Kassebog, naar det passede ham, og havde Regnskabet uden nogen virkelig Kontrol, der forøvrigt baade af Bestyrelse og Revisorer erkendes ikke at have været mulig at føre paa det foreliggende Grundlag.

Gaardejer Jens Peter Edvard Jensen af Majbølle har under Sagen afgivet Vidneforklaring, der gaar ud paa følgende: Vidnet var Medlem af Bestyrelsen for Majbølle Mejeri i ca. 8 Aar til 1932, medens Foged var Formand og Regnskabsfører. Før sin Afgang bragte Vidnet paa Bane, at Regnskabet var forældet og burde lægges om, navnlig ankede Vidnet over, at Regnskabet sluttede i December Maaned, og at der derefter i Perioden indtil Generalforsamlingen i April ikke var nogen egentlig Kontrol, og Vidnet rejste ogsaa Spørgsmaalet paa en senere Generalforsamling, hvor afdøde Sparekassedirektør N. P. Christensen støttede Vidnets Forslag. Paa Generalforsamlingen i 1937 blev der af Sagsøgeren stillet Spørgsmaal til Formanden om forskellige Punkter paa Regnskabet, uden at Sagsøgeren fik noget tilfredsstillende Svar, og Spørgsmaalene var ikke indgivne i Tide saaledes at de kunde komme paa Dagsordenen, hvilket de saa kom i 1938. Formanden opfattede Spørgsmaalene som et Mistillidsvotum og gik mod Forslaget om, at Kassebog skulde føres og opgøres hver Maaned samt forelægges Bestyrelsen, og at der skulde foretages Kasseeftersyn.

Formanden havde Forsamlingen med sig, og Forslaget blev nedstemt, efter at Bestyrelsesmedlemmerne Puggaard og Bentzen havde støttet Formanden og udtalt, at de havde set Bankbøgerne, hvilket Vidnet opfattede som en Garanti for, at der var Orden i det.

Med Hensyn til det paa ovennævnte Generalforsamling passerede har Sagsøgeren forklaret overensstemmende med Vidnet og tilføjet, at han i ca. 11 Aar har rejst Indvendinger mod Regnskabsførelsen og forlangt, at Bankbeholdning og Kassebeholdning skulde fremgaa af Regnskabet, og at ovennævnte i 1938 af ham og Jensen m. fl., ialt otte, indgivne Forslag blev stemt ned paa Generalforsamlingen med 35 Stemmer mod 6.

Det ligger klart for Dagen, hvor mangelfuld Regnskabsførelsen har været, og at Kontrollen har været uden Værdi, og Revisorerne have forklaret, at alle var vidende herom.

Forholdet synes at have været dette, at Bestyrelsen dækkede sig bag Revisorerne og disse bag Bestyrelsen og begge Parter i sidste Instans bag Generalforsamlingen, og kun meget faa ønskede at røre ved Spørgsmaalet af Hensyn til Formanden, der tog dem det ilde op.

Idet nu Bestyrelse og Revisorer vidende om, at baade Regnskabsførelse og Kontrollen med denne har været under al Kritik, uden at foretage noget i den Anledning have udvist Forsømmelighed og herved paadraget sig et Ansvar, idet deres Opgave maa være at sørge for, at

alt gaar forsvarligt til, hvorved bemærkes, at den Omstændighed, at Generalforsamlingen er gaaet imod ændrede Forhold, ikke kan befri dem for Ansvar overfor det enkelte Medlem, der har stemt imod, et Ansvar, som de saa meget mere maa have, som de have stillet sig solidarisk med Formanden i Stedet for at nedlægge deres Mandater og i et enkelt Tilfælde støttet ham med Udtalelser, der maatte bibringe Medlemmerne den Opfattelse, at alt var i Orden — vil, idet Sagsøgerens principale Paastand ikke findes egnet til at tage under Paakendelse, hans subsidiære Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med Kr. 400,00.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Sakskøbing Købstad m. v. den 16. Marts 1939 og paaanket af Appellanterne, Gaardejer Martin Puggaard, Gaardejer Rs. Bentzen, Gaardejer Peter Lærke, Gaardejer H. P. Boesen, Parcellist Anders Mortensen, Parcellist Rs. Bruun, Gaardejer Bernhard Petersen, Gaardejer Hans Hansen og Gaardejer P. Korth, med Paastand om at de frifindes.

Indstævnte, Gaardejer Claus Børresen Petersen, har paaستاet Dommen stadfæstet.

Da det ikke findes godtgjort, naar Kassemanglen er opstaaet, og Appellanten P. Korth er frattraadt som Revisor i 1936, vil denne være at frifinde.

Løvrigt vil Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde være at stadfæste, dog at de Appellanterne for Underretten paa lagte Sagsomkostninger nedsættes til 200 Kr., der vil være at udrede af Appellanterne, Gaardejer Martin Puggaard, Gaardejer Rs. Bentzen, Gaardejer Peter Lærke, Gaardejer H. P. Boesen, Parcellist Anders Mortensen, Parcellist Rs. Bruun, Gaardejer Bernhard Petersen og Gaardejer Hans Hansen in solidum, der ligeledes in solidum godtgør Indstævnte Sagens Omkostninger for Landsretten med 200 Kr., medens Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves for saa vidt angaar Appellanten, Gaardejer P. Korth.

Fredag den 21. Juni.

Nr. 53/1940. Kolonialhandler **Arne Kjeld Larsen Vedelstorp**
(Landsretssagf. Bierfreund efter Ordre)

mod

Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Handelsmedhjælper **Thorvald Therkildsen** (Overretssagf. Ejnar Hansen).

(Spørgsmaal om Ret til Løn under Indkaldelse til Sikringsstyrken).

Sø- og Handelsrettens Dom af 13. Januar 1940: Sagsøgte, Kolonialhandler Arne Vedelstorp, bør til Sagsøgerne, Dansk Han-

dels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Handelsmedhjælper Thorvald Therkildsen, inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale 267 Kr. 50 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 6. December 1939, til Betaling sker, samt udlevere Feriemærker til Paalydende 10 Kr. 70 Øre. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at der, saafremt den i Funktionærlovens § 6 indeholdte Regel — som ved Dommen antaget — maatte finde Anvendelse ved de heromhandlede i Medfør af Hærlovens § 93 stedfundne Indkaldelser til Sikringsstyrken, vilde savnes Hjemmel til for disse Tilfælde at anvende andre Opsigelsesvarsler end de i Funktionærlovens § 2 bestemte, idet ej heller ældre kutymemæssige kortere Opsigelsesvarsler findes at kunne opretholdes paa dette særlige Omraade. Da Funktionærer saaledes efter den af Indstævnte hævdede Forstaaelse af Lovens § 6 vilde faa ganske samme Stilling i de i denne udtrykkeligt nævnte Tilfælde som ved de heromhandlede, mulig langvarige og ihvertfald ubestemte Indkaldelser til Sikringsstyrken, findes de sidstnævnte Indkaldelser i den heromhandlede Henseende at maatte sidestilles med den første Indkaldelse til Aftjening af Værnepligt. Idet Therkildsen herefter kun har Krav paa Løn for Dagene 1. og 2. September 1939, 10 Kr., med Tillæg af Feriemærker til Paalydende 40 Øre vil Dommen efter Appellantens Paastand være at ændre i Overensstemmelse hermed.

Sagens Omkostninger for Sø- og Handelsretten findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 200 Kr., medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Kolonialhandler Arne Kjeld Larsen Vedelstorp, bør til Indstævnte, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Handelsmedhjælper Thorvald Therkildsen betale 10 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 6. December 1939 til Betaling sker samt udlevere Feriemærker til Paalydende 40 Øre.

I Sagsomkostninger for Sø- og Handelsretten betaler Indstævnte til Appellanten 200 Kr. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Landsretssagfører Bierfreund 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Handelsmedhjælper Thorvald Therkildsen har været ansat hos Sagsøgte, Kolonialhandler Arne Vedelstorp, fra den 1. Januar 1937. Han blev indkaldt til Beredskabsstyrken den 3. September 1939, og det aftales mellem Parterne, at han skulde genindtræde i Pladsen ved Hjemsendelsen. Han blev hjemsendt den 15. December 1939 og er atter indtraadt i Pladsen.

Sagsøgerne gør nu gældende, at det maa paahvile Principalen at betale den aftalte Løn under Indkaldelsen med Fradrag af militær Aflønning 1 Kr. pr. Dag og Værdien af Kost. I sidste Henseende lægger Sagsøgerne en fra Krigsministeriet modtaget Skrivelse af 21. November 1939 til Grund, hvorefter »Gennemsnitsudgiften pr. Kostportion ved samtlige Landets Kostforplejninger i Juli Kvartal d. A. har andraget ca. 100 Øre«. I Overensstemmelse hermed nedlægger Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Handelsmedhjælper Thorvald Therkildsen, Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at betale Løn for Tiden 1. September 1939—15. December 1939, 3½ Maaned à 150 Kr. 525 Kr. med Fradrag af militær Aflønning og Værdien af Kost 2 Kr. daglig i 105 Dage 210 —

Af det paastævnte Beløb 315 Kr. paastaar Sagsøgerne sig tilkendt Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 6. December 1939, til Betaling sker.

Desuden paastaas Sagsøgte dømt til at udlevere Feriemærker til Paalydende 4 pCt. af 315 Kr. = Kr. 12,60.

Sagsøgte paastaar sig principalt frifundet mod Betaling af 10 Kr., nemlig Løn for 1. og 2. September 1939 med 5 Kr. pr. Dag.

Subsidiært paastaar Sagsøgte sig frifundet mod Betaling af 60 Kr. 40 Øre, mere subsidiært 80 Kr., endnu mere subsidiært 195 Kr. 40 Øre og mest subsidiært 267 Kr. 50 Øre. Iøvrigt anerkender Sagsøgte sin Pligt til at udlevere Feriemærker i Overensstemmelse med det Lønbeløb, som han tilpligtes at erlægge.

Sagsøgerne begrundet deres Paastand med, at det som en af Arbejdsaftalen for Arbejdsgiveren følgende Byrde maa paahvile Sagsøgte at betale Løn med Fradrag af militær Aflønning og Værdien af Kost for Tiden, indtil Forholdet lovligt kunde opsiges. Det rejste Krav falder indenfor den angivne Ramme, idet Therkildsen efter sin Ansættelsestid har Krav paa 3 Maaneders Opsigelsesvarsel til den 1ste i en Maaned. Sagsøgerne henviser til, at et saadant Krav for Medhjælperen blev fastslaaet ved nogle Domme fra 1915 og 1916 vedrørende Indkaldelse til Sikringsstyrken, og det ikke kan antages, at Funktionærloven har forringet Medhjælpernes Retsstilling paa dette Omraade.

Sagsøgte begrundet sin principale Paastand med, at Funktionærlovens § 6 kun betragter Funktionærens Fraværelse paa Grund af Indkaldelse til Efteraarsmanøvrer eller andre kortere Indkaldelser som lovligt Forfald for Funktionæren. Sagsøgte gør gældende, at denne Bestemmelse efter en naturlig Forstaaelse kun sigter til Indkaldelse til fortsat Øvelse — normalt 2 Gange 20 Dage i de første 5 Værnepligts-

aar — og at det er naturligt at slutte modsætningsvis fra denne Bestemmelse, saaledes at andre Indkaldelser ikke anses som lovligt Forfald. I hvert Fald maa det være en Betingelse for at paalægge Arbejdsgiveren Lønbyrden ved en Indkaldelse, at denne kan sidestilles med de i Funktionærlovens § 6 omhandlede Indkaldelser. Dette gælder ikke den foreliggende Indkaldelse, den savner de fortsatte Øvelsens Karaktertræk, nemlig at man paa Forhaand ved, hvor længe de varer, og hvilket Antal de har. Til Støtte for sit Standpunkt henviser Sagsøgte yderligere til nogle Udtalelser af Socialministeren under et Interview, gengivet i Medlemsblad for Urtekræmmerforeningen Aargang 22, Nr. 41 af 14. Oktober 1939.

Sin subsidiære Paastand begrundes Sagsøgte med, at man, hvis man vil falde tilbage paa tidligere Retspraksis, maa lægge den før Funktionærloven indenfor vedkommende Branche gældende Kutyme til Grund. Idet Sagsøgte gør gældende, at det sædvanemæssige Opsigelsesvarsel indenfor Kolonialbranchen var 14 Dage til den 1ste i en Maaned, kommer han til det Resultat, at der kun skal betales Løn for September Maaned 1939, 150 Kr., med Fradrag af militær Aflønning 1 Kr. pr. Dag og Værdien af Kost og Logi. I sidstnævnte Henseende bestrider Sagsøgte, at Krigsministeriets Skrivelse af 21. November 1939 kan lægges til Grund. Den angiver kun, hvad Statens Udgifter har været, og tager kun Hensyn til Kosten, ikke til Logi. Sagsøgte finder det naturligt, at den i Lov om Ferie med Løn Nr. 170 af 13. April 1938 § 5, Stk. 3, angivne Beregning af Værdien af Kost og Logi ved Ferielønnens Udregning lægges til Grund. Denne Værdi er i Socialministeriets Bekendtgørelse Nr. 207 af 25. Maj 1938 fastsat til 800 Kr. aarlig eller 2 Kr. 20 pr. Dag. Sagsøgte kommer herved til sin subsidiære Paastand, nemlig: Frifindelse mod Betaling af Løn for September 1939 150 Kr. med Fradrag af militær Aflønning 1 Kr. pr. Dag og Værdien af Kost og Logi 2 Kr. 20 Øre pr. Dag, ialt 3 Kr. 20 Øre pr. Dag i 28 Dage (3die—30te September), ialt 89 Kr. 60 Øre lig 60 Kr. 40 Øre.

Ved den mere subsidiære Paastand beregnes Værdien af Kost og Logi til 1 Kr. 50 Øre, hvorefter Paastanden bliver: Frifindelse mod Betaling af Løn for September 1939 150 Kr. med Fradrag af militær Aflønning 1 Kr. pr. Dag og Værdien af Kost og Logi 1 Kr. 50 Øre pr. Dag, ialt 2 Kr. 50 Øre pr. Dag i 28 Dage, ialt 70 Kr., lig 80 Kr. 00 Øre.

Ved Sagsøgtes to yderligere Paastande regnes med Betaling af Løn for Tiden 1. September—15. December 1939, men saaledes at Værdien af Kost og Logi beregnes til henholdsvis 2 Kr. 20 Øre og 1 Kr. 50 Øre. Disse Paastande bliver herefter: Endnu mere subsidiært: Frifindelse mod Betaling af Løn for Tiden 1. September—15. December 1939 525 Kr. med Fradrag af militær Aflønning og Værdien af Kost og Logi à tilsammen 3 Kr. 20 Øre pr. Dag i 103 Dage (3. September—15. December 1939), ialt 329 Kr. 60 Øre, lig 195 Kr. 40 Øre. Mest subsidiær Frifindelse mod Betaling af Løn for Tiden 1. September—15. December 1939, 525 Kr. med Fradrag af militær Aflønning og Værdien af Kost og Logi à tilsammen 2 Kr. 50 Øre i 103 Dage, ialt 257 Kr. 50 Øre, lig 267 Kr. 50 Øre.

Udgangspunktet for Sagens Afgørelse maa efter Rettens Opfattelse

blive, hvilken Betydning der kan tillægges Funktionærlovens § 6 for Spørgsmaalets Løsning.

Om denne Bestemmelse udtaler det vedrørende Lovforslaget nedsatte Folketingsudvalg, at »Bestemmelsen er udformet i Lighed med den for Tjenestemænd gældende Bestemmelse i Tjenestemandslovens § 14, og hviler paa den Betragtning, at disse kortere Indkaldelser ikke bør kunne give Adgang til at hæve Tjenesteforholdet eller inddrage Funktionærens Løn.« Det tilføjes, at Udvalgets Flertal »ikke har ment at kunne opstille Regler om Funktionærens Forhold ved den første Indkaldelse til Aftjening af Værnepligt eller ved Indkaldelse til ekstraordinær Militærtjeneste (Mobilisering eller Indkaldelse til Sikringsstyrken).«

Under Forhandlingerne i Folketinget udtalte Ordføreren for Udvalget, at Bestemmelsen i Virkeligheden bygger paa den gældende Retskutyme.

I saa Henseende fastslaar nogle Domme fra 1915 og 1916 vedrørende Indkaldelse til Sikringsstyrken, at Arbejdgiveren, indtil lovlig Opsigelse af Arbejdsforholdet kan finde Sted, er pligtig at betale den Indkaldte ailtalt Løn med passende Fradrag for Militærlønning, Værdi af Kost m. m.

Om Indkaldelser til militær Tjeneste skal følgende anføres:

I Lov om Hærens Ordning af 7. Maj 1937 § 12 er bestemt, at Uddannelsen af de værnepligtige falder i en første Uddannelse, i en fortsat Tjeneste og i en fortsat Øvelse. Efter § 16 finder Lejr- eller Kantonnementsøvelser som Regel Sted i September og Oktober Maaned. Efter Ministerens nærmere Bestemmelse kan de dog undtagelsesvis henlægges til andre Tider af Aaret. Pligten til Deltagelse i fortsat Øvelse fastsættes for Fodfolket, Rytteriet, Artilleriet og Flyverkorpset til to Gange i Løbet af de første 5 Værnepligtsaar, hver Gang i 20 Dage, jfr. §§ 25, 29, 33 og 39, for Forplejningskorpset til 50 Dage og for Lægekorpset til 30 Dage, jfr. §§ 47 og 50.

I Lovens § 93 bestemmes, at Ministeren under særlige Omstændigheder for det værnepligtige Personales Vedkommende kan foretage Afvigelser fra de i Loven anførte Tidsbestemmelser for Uddannelsen, og saadanne Afvigelser kan navnlig træffes under faretruende Forhold for at tilvejebringe den fornødne Sikringsstyrke. I sidstnævnte Tilfælde er Ministeren ogsaa berettiget til i nødvendig Udstrækning at afvige fra de i Loven for Genindkaldelser givne Bestemmelser.

Den under nærværende Sag omhandlede ekstraordinære Indkaldelse er sket i Henhold til Hærlovens § 93.

Indkaldelsen, der fandt Sted den 3. September 1939, blev af Krigsministeriet betegnet som en Indkaldelse til Forøgelse af Fredsstyrken. Der indkaldtes 5 Aargange, hvoraf de 3 — nemlig Aargangene 1934, 1935 og 1938 — hjemsendtes den 16. September 1939, Aargang 1936 — Thorvald Therkildsens Aargang — hjemsendtes den 15. December 1939. Aargang 1937 vil blive hjemsendt den 31. Januar 1940. Der kunde ved Indkaldelsen ikke paa Forhaand udtales noget om dennes Varighed.

Efter Rettens Opfattelse maa Funktionærlovens § 6 forstås i Overensstemmelse med den foran angivne Retspraksis, saaledes at Bestem-

melsen ikke forringer den af Funktionæren ved denne erhvervede Retsstilling. Dette støttes direkte af den af Folketingsudvalgets Ordfører afgivne Udtalelse om, at Bestemmelsen i Virkeligheden bygger paa den gældende Retskutyme. Udvalgsflertallets Udtalelse om, at man ikke har ment at kunne opstille Regler om Funktionærens Forhold ved den første Indkaldelse til Aftjening af Værnepligt eller ved Indkaldelse til ekstraordinær Militærtjeneste (Mobilisering eller Indkaldelse til Sikringsstyrken) forstaas naturligst saaledes, at man ikke har ment at kunne naa frem til en udtømmende Lovgivning vedrørende Emnet. Man har nøjedes med at optage en Bestemmelse, som allerede var fastslaaet ved Tjenestemandsløven, og iøvrigt har man slaaet sig til Ro med, at gældende Retspraksis giver Funktionæren den fornødne Beskyttelse. Enhver Mod-sætningsslutning fra Funktionærlovens § 6, der vil føre til en Forringelse af Funktionærens gennem Retspraksis opnaaede Retsstilling, vil efter Rettens Opfattelse stride dels mod de foran angivne Udtalelser ved Funktionærlovens Tilblivelse, dels mod denne Lovs hele Karakter af en Beskyttelseslov for Funktionærerne.

Naar denne Forstaaelse af Funktionærlovens § 6 lægges til Grund, mener nærværende Ret ikke at kunne finde noget Grundlag for at til-sidesætte den nævnte Retspraksis, som begrundet sit Resultat i Arbejdsaftalen med de deraf følgende Byrder og Fordele for Arbejdsgiver og Funktionær.

Med Hensyn til Sagsøgte's subsidiære Paastand om, at man, saafremt gældende Retspraksis lægges til Grund, maa følge de før Funktionærloven indenfor de enkelte Brancher gældende Kutymen for Opsigelser — altsaa i nærværende Tilfælde for Kolonialbranchen 14 Dages Opsigelse til den første — skal man bemærke følgende:

Et saadant Resultat, hvor man for et specielt Omraade skulde operere med særlige Branchekutymen, som ellers paa alle andre Omraader er sat ud af Kraft ved Funktionærloven, forekommer Retten meget kunstigt. Den angivne Retspraksis opfattes naturligst som et Udtryk for, at de til enhver Tid gældende Opsigelsesfrister skal lægges til Grund ved Beregningen af Funktionærens Lønkrav i Tilfælde af ekstraordinær militær Indkaldelse. Anvendelsen af de ældre Branchekutymen vilde ogsaa være retsteknisk uheldig, idet disse Kutymen i Fremtiden vanskeligt lader sig konstatere, da de i Almindelighed har tabt enhver retlig Betydning.

Efter Rettens Opfattelse vil det være naturligst med Støtte i den angivne Retspraksis at lægge de i Funktionærlovens § 2 fastslaaede Opsigelsesfrister til Grund som Udtryk for de nugældende almindelige Retsregler paa dette Omraade, saaledes at Arbejdsgiveren er pligtig at betale Løn under Funktionærens Indkaldelse til ekstraordinær Militærtjeneste, indtil lovlige Opsigelse efter Funktionærlovens § 2 finder Sted.

Under Hensyn til, at Formuleringen af Funktionærlovens § 6, naar denne Bestemmelse sammenholdes med Lovens § 5 om Funktionærens Sygdom, synes at afgive nogen Støtte for en yderligere Begrænsning af Arbejdsgiverens Pligt til at betale Løn under Militærindkaldelsen, mener Retten dog, at der maa gælde en absolut Tidsgrænse for Betalingspligten. Denne Tidsgrænse findes at kunne fastsættes til 3 Maane-

der til den 1ste i en Maaned regnet fra Indkaldelsen, selv om Funktionæren efter sin Ansættelsestid har Krav paa yderligere Varsel, og selv om der ikke foreligger Opsigelse fra Arbejdsgiverens Side. Herfor taler foruden den angivne Formulering af Funktionærlovens § 6 og Billighedshensyn; at 3-Maaneders Varslet, der er den ved Funktionærloven fastslaaede Grundregel for Opsigelse, var jævnlig forekommende i Retspraksis før Funktionærloven, medens de i Loven indeholdte Regler om længere Opsigelse er udprægede Nydannelser. Man opnaar ogsaa herved en retsteknisk klar Regel, hvilket stemmer med Parternes Interesse, og er herved i Overensstemmelse med den tidligere Retspraksis om Arbejdsgiverens Pligt til at betale Løn under ekstraordinær Militærindkaldelse, hvilken Praksis i en Række Tilfælde har fastslaaet Arbejdsgiverens Betalingspligt til 3-Maaneders Fristen. For nærværende Sag faar denne absolutte Tidsgrænse ingen Betydning, idet Thorvald Therkildsen efter sin Ansættelsestid har Krav paa 3 Maaneders Opsigelse og paany er tiltraadt sin Stilling.

Med Hensyn til Fradraget for Værdien af Kost og Logi findes dette passende at kunne fastsættes til 1 Kr. 50 Øre pr. Dag. Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgtets mest subsidiære Paastand.

Med Hensyn til Udlevering af Feriemærker vil disse være at udregne til 4 pCt. af 267 Kr. 50 Øre eller til 10 Kr. 70 Øre.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Nr. 70/1940.

Rigsadvokaten

mod

Kristian Markus Strømmen (Gamborg),

der tiltales for Underslæb.

København's Byrets Dom af 28. November 1939 (4. Afd.): Tiltalte Hans Viggo Nyland Jensen bør anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater. Tiltalte Kristian Markus Strømmen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Tiltalte Jensen bør betale Sagens Omkostninger, derunder 125 Kr. i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Alster. Salæret til den for Tiltalte Strømmen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Niels Andersen, 50 Kr., udredes af det Offentlige. Tiltalte Jensen bør inden 15 Dage fra Dato betale til: — — — — —

Østre Landsrets Dom af 12. Januar 1940 (I Afd.): Foraa vidt angaar Tiltalte Hans Viggo Nyland Jensen bør Byrettens Dom ved Magt at stande. Tiltalte Kristian Markus Strømmen bør straffes med Fængsel i 60 Dage. De Tiltalte betaler een for begge og begge for een Sagens Omkostninger for begge Retter, dog at hver af de Tiltalte alene betaler de ham vedrørende Forsvarersalærer, derunder Salæerne

til Forsvarerne for Landsretten, Overretssagfører P. Alster og Landsretssagfører Niels Andersen, 40 Kr. hver, og at Tiltalte Strømmen ikke udreder over $\frac{1}{6}$ af de øvrige Sagsomkostninger. De idømte Erstatninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af det Offentlige som af Tiltalte Kristian Markus Strømmen.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saavidt den er paaanket, være at stadfæste. En Dommer stemmer dog for at give betinget Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør saavidt paaanket er, ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 80 Kr., der udredes af Tiltalte Kristian Markus Strømmen.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Hans Viggo Nyland Jensen og Kristian Markus Strømmen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 10. November til at lide Straf:

A.

Jensen.

1.

2.

for Underslæb efter Straffelovens § 278 ved den 8. September 1939 og de nærmest følgende Dage uretmæssigt til uvedkommende Formaal tildels efter Samraad med eller i Forstaaelse med Medtiltalte Strømmen at have forbrugt 500 Kr., som han af Frk. Johanne Larsen, Herluf Trollesgade 16 A, havde faaet udbetalt til Afholdelse af Rejseudgifter i Anledning af, at han ved en nævnte Dag mellem ham, Frk. Larsen og Medtiltalte Strømmen oprettet Overenskomst om Salg af Matrikulkort havde paataget sig at rejse rundt i Provinsen og modtage Bestillinger paa Kortene.

3.

B.

Strømmen:

for Underslæb efter Straffelovens § 278, jfr. § 23, ved den 8. September 1939 og nogle Dage senere at have formaaet Medtiltalte Jensen til uret-

mæssigt at udbetale sig to Beløb paa tilsammen 110 Kr., hidrørende fra det ovenfor under A 2 ommeldte Beløb paa 500 Kr., som Medtiltalte Jensen under Medvirken af Tiltalte havde faaet udbetalt af Frk. Johanne Larsen til Afholdelse af Rejseudgifter.

Det bemærkes, at Tiltalte Hans Viggo Nyland Jensen efter Anklagemyndighedens Skøn i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, bør dømmes til Anbringelse i særlig Anstalt (Psykopatforvaringsanstalt).

Der nedlægges Paastand paa, at de Tiltalte dømmes til at tilbagebetale de besvegne Beløb.

Tiltalte Jensen er født den 26. Juni 1889 og er i Aarene 1922—1933 straffet otte Gange for Bedrageri, Dokumentfalsk m. v., senest ved Københavns Amts nordre Birks Rets Dom af 31. Marts 1933 efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, tildels sammenholdt med § 21, med Fængsel i 2 Aar, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendtes ham for bestandig, og ved Københavns Byrets Dom af 1. Oktober 1938 efter Straffelovens § 298, II og § 285, I, jfr. § 279, med Fængsel i 8 Maaneder.

Tiltalte Strømmen er født den 25. September 1889 og ikke fundet tidligere straffet.

ad A 1.

ad A 2 og B.

Medens Tiltalte Jensen har tilstaaet sig skyldig i dette Forhold, har Tiltalte Strømmen nægtet sig skyldig i noget ulovligt.

Efter at Tiltalte Jensen havde henvendt sig til Frk. Johanne Larsen for at forsøge at sælge hende et Konversationsleksikon og under sit Besøg havde omtalt en Plan, han havde om at sælge Matrikelskort vedrørende de danske Købstæder, blev der den 8. September 1939 under et nyt Besøg hos Frk. Larsen, hvor Tiltalte Strømmen ogsaa var tilstede, oprettet en Overenskomst mellem de tre Personer angaaende det omtalte Salg af Matrikelskort.

Efter Overenskomsten skulde Tiltalte Jensen foretage Rejser og modtage Bestillinger paa Kortene og Ordrene ekspederes fra Frk. Larsens Kontor efter Samraad med Strømmen. Nettooverskudet skulde deles saaledes, at Tiltalte Jensen skulde have $\frac{2}{3}$, medens Frk. Larsen og Tiltalte Strømmen skulde dele Resten.

Færdig fra Trykkeriet den 10. Juli 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 13

Fredag den 21. Juni.

Som Forskud paa Rejseomkostninger blev der samme Dag af Frk. Larsen udbetalt Tiltalte Jensen 500 Kr., for hvilke han kvitterede paa en af Strømmen affattet Kvittering. 204 Kr. skulde være brugt til Indkøb af et 3 Maaneders Jernbanekort til Jensen, og Resten af Pengene skulde bruges til hans Diæter og øvrige Rejseudgifter.

Umiddelbart efter Udbetalingen af de 500 Kr. gav Tiltalte Jensen imidlertid Strømmen 100 Kr. af Beløbet og vistnok næste Dag 10 Kr., og Jensens Forklaring gaar ud paa, at han gav Strømmen disse Penge som Vederlag for Strømmens Bistand ved Overenskomstens Oprettelse, og at Strømmen selv nævnede, at han vilde have 100 Kr.

Tiltalte Jensen købte ikke noget Rejsekort, men brugte Resten af de ham udbetalte 500 Kr. til egen Fordel og har ikke foretaget noget Skridt til Iværksættelse af Salget af Matrikulkortene, som han efter det under Sagen oplyste iøvrigt næppe nogensinde havde haft Udsigt til at kunne gennemføre.

Tiltalte Strømmens Forklaring gaar ud paa, at han ved Henvendelser til vedkommende Undersøgelseskammer og paa anden Maade har ydet Tiltalte Jensen en vis Bistand, gaaende ud paa en underhaands Ordning af de under Forhold A 1 nævnte Bedragerier, som han, ogsaa støttet paa Udtalelser fra Undersøgelseskammeret; troede drejede sig om rene Bagateller. Jensen havde for hans Bistand lovet ham 100 Kr., og da Jensen havde faaet de 500 Kr. af Frk. Larsen, sagde han til Strømmen, at nu maatte de helle faa de 100 Kr., han skyldte ham. De 10 Kr. gav Jensen ham uden nogen nærmere Motivering under et Restaurationsbesøg en eller to Dage senere.

Tiltalte havde ingen Betænkeligheder ved at modtage Pengene, idet han mente at have disse tilgode, og idet han mente, at Jensen, selv om han havde faaet Pengene til Dækning af Rejseudgifter, dog havde fri Dispositionsret over disse.

Medens Forholdet vil være at tilregne Jensen som Underslæb (Straffelovens § 278 Nr. 3), maa Retten nære nogen Betænkelighed ved at anse Tiltalte Strømmen for skyldig i et efter Straffeloven strafbart Forhold, og han vil derfor være at frifinde.

ad A 3.

Tiltalte Jensen har under Sagen været fængslet siden den 22. September 1939.

Han har under Sagen været undergivet mental Observation af Speciallægen i Psykiatri ved Københavns Politi og Fængsler, der den 12. Oktober 1939 har afgivet en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Det kan herefter ikke antages, at sigtede ved de strafbare handlingers foretagelse var sindssyg eller aandsvag.

Sigtede er som omtalt i tidligere erklæring psykopat af den hypertyme svindleriske type.

I legemlig henseende lider han af forhøjet blodtryk og angivelig hjertedegeneration.

Det maa antages, at sigtede ikke længere kan betegnes som strafpaavirkelig. Man vil tilraade, at han af hensyn til retssikkerheden interneres, og jeg vil mene, at psykopatforvaring vil være den mest adæquate anbringelse.

Der er ingen Grund til yderligere observation.«

Retslægeraadet har derefter i en Erklæring af 30. Oktober 1939 udtalt:

»Retslægeraadet kan tiltræde den af speciallægen ved Københavns politi og fængsler den 12. oktober 1939 afgivne erklæring, hvorefter Hans Viggo Nyland Jensen ikke er sindssyg eller aandsvag, men en hypertym psykopat og patologisk svindler.

Han kan nu ikke længere anses for egnet til paavirkning gennem straf, og da han med stor sandsynlighed vil fortsætte med ligeartede lovovertrædelser, maa det anbefales at anbringe ham i Psykopatforvaringsanstalten.«

Efter det oplyste har Tiltalte Jensen forøvet de i Anklageskriftet nævnte forbryderiske Handlinger, der vil være at henføre under Straffelovens §§ 279, 278 og 289.

Efter det foreliggende kan han imidlertid ikke anses for egnet til Paavirkning gennem Straf, men da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der træffes andre Foranstaltninger overfor ham, bestemmes det i Medfør af Straffelovens § 70, I, jfr. § 17, I, at han i Overensstemmelse med den af Anklagemyndigheden derom nedlagte Paastand vil være at anbringe i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Efter Rettens Formands Bestemmelse vil Tiltalte Jensen i Overensstemmelse med den derom nedlagte Paastand derhos have at betale Erstatninger som nedenfor anført.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 4. Afdeling den 28. November 1939 (Sag Nr. 272/1939) og paaanket af Tiltalte Hans Viggo Nyland Jensen med Paastand om, at han idømmes Fængselsstraf, samt af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Kristian Markus Strømmen i Overensstemmelse med Anklageskriftet. For Tiltalte Jensens Vedkommende har Anklagemyndigheden paastaaet Dommen stadfæstet.

Tiltalte Strømmen har paastaaet Dommen stadfæstet for sit Vedkommende.

Forsaavidt angaar Tiltalte Jensen tiltrædes det af de i Dommen anførte Grunde, at han er dømt som sket.

Da Tiltalte Strømmen var fuldt vidende om, at de 500 Kr. var udbetalt Tiltalte Jensen til Dækning af Rejseudgifter, idet han selv affattede Kvitteringen for Beløbet »til Afholdelse af Rejseudgifter«, og da han ikke har haft noget Grundlag for at tro, at Jensen ikke desto mindre skulde have Ret til frit at disponere over Beløbet, har han ved at lade sig udbetale 110 Kr. af Jensen vidende, at denne ikke havde andre Midler til Udbetalingen end det nævnte Beløb af 500 Kr., medvirket til Underslæb med Hensyn til det ham udbetalte Beløb, uanset om det maatte være rigtigt, at han havde et Tilgodehavende hos Jensen af tilsvarende Størrelse. Tiltalte Strømmen vil herefter være at anse efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 278, med en Straf, der findes passende at kunne bestemmes til Fængsel i 60 Dage.

Onsdag den 26. Juni.

Nr. 273/1938. Fabrikant **O. M. Petersen** (Selv)

mod

Andelsselskabet Andelskartoffelmelfabrikken »**Midtjylland**«
(Heilesen).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til at modsætte sig Anbringelse af en Stivning i en Bæk).

Vestre Landsrets Dom af 1. November 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte, Andelsselskabet Andelskartoffelmelfabrikken »Midtjylland«, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fabrikant O. M. Petersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 400 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Appellantens Paastand for Højesteret gaar ud paa, at den indstævnte Kartoffelmelfabrik tilpligtes at anerkende, at den af denne i Goldbækken mellem Jernbanebroen og Mølledammen satte Stivning er og har været retstridig i Forhold til Appellanten, og at Indstævnte som Følge heraf kendes pligtig at bringe Forholdene tilbage i den Stand de var før Stivningens Anbringelse samt betale Appellanten en Erstatning efter Rettens Skøn for de Følger, Stivningens Anbringelse har medført.

Overfor Indstævntes Indsigelse findes Paastandens sidste Del om Genoprettelse af den tidligere Tilstand og om Erstatning imidlertid ikke at kunne fremsættes.

Det bemærkes, at den i Dommen omtalte Vandsynskendelse af 12. Januar 1895 om en Beføjelse for Mølleejeren til Opstemning af Vandet rettelig er et Forlig, indgaaet mellem den daværende Ejer af Møllen og bl. a. Ejeren af den Grund, hvorpaa Kartoffelmelfabrikken senere blev opført, og at Indstævnte ikke har hævdet, at der efter Post 4 i Købekontrakten af 7. Maj 1928 tilkommer Fabrikken en særlig Adkomst til Anbringelse af en Stivning ved Kartoffelmelfabrikken.

Hvad angaar Spørgsmaalet om særlige Rettigheder for Appellanten med Hensyn til Vandløbets Tilstand, støttet paa Købekontrakten, anerkender Indstævnte for sit Vedkommende Appellantens Berettigelse til at sætte Flodemaal som i Forliget af 1895 ommeldt, medens Indstævnte maa antages ligesom for Landsretten at bestride, at Fabrikken ved Købekontrakten har paataget sig en særlig Forpligtelse til ikke at anbringe en Stivning ved Fabriksanlægget. Herom bemærkes følgende:

Den Appellanten i Købekontrakten af 1928 forbeholdte Opstemningsbeføjelse paalægger efter sit umiddelbare Indhold kun Indstævnte en Forpligtelse til at taale det fastsatte Flodemaal ved Møllen og dermed Opstemning af Vandet til denne Højde, og der foreligger ikke Holdepunkter for at antage, at Kontrakten udover denne Forpligtelse skulde paalægge Indstævnte Pligt til i videre Omfang end hjemlet ved den almindelige Vandløbslovgivning at unnlade Foranstaltninger, der kan medføre. at Tillobet hæmmes.

Da det Spørgsmaal, der under nærværende Sag foreligger til Paakendelse, alene er Spørgsmaalet om der i Henhold til Købekontrakten af 1928 tilkommer Appellanten en særlig Adkomst af den i Lov Nr. 63 af 28. Maj 1880 § 5 omhandlede Art, vil herefter Indstævntes Paastand om Friindelse være at tage til Følge, og Dommen vil saaledes kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fabrikant O. M. Petersen, til Indstævnte, Andelsselskabet Andelskartoffelmelfabrikken »Midtjylland«, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 12. Januar 1895 afholdtes der efter Begæring af Viggo Madsen, der var Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 7 s, 7 i og 3 f, Borup i Brande Sogn, en Vandsynsforretning ved et mindre Vandløb, den saakaldte

Goldbæk, idet Viggo Madsen ved Bækken havde bygget Mølle og Savskæreri og i den Anledning i Bækken sat en Stivning, som paa begge Sider støttede sig til hans Grund, medens Vandet opstemmedes paa to andre Ejendomme: Matr. Nr. 1 d, der ejedes af Klavs Henriksen og Matr. Nr. 7 a, der ejedes af Søren Madsen. Ved Opstemningen danndes en langagtig Mølledam, ved hvis vestlige Ende Møllen og Savskæreriet var beliggende.

I Vandsynsmændenes Kendelse hedder det bl. a. saaledes:

»Viggo Madsen har Ret til at opstemme Vandet til en Højde af 2 Alen $7\frac{1}{2}$ Tomme over Granbjælken i Stivningen, til hvilken Højde der i Dag er nedrammet 2 Flodemaalsmærker.«

I Anledning af Statsbanernes Anlæg af Banelinien Brande—Herning i Aaret 1914 blev der over Goldbækken bygget en Jernbanebro Øst for Mølledammen ret nær ved denne, og under Broen blev Bækkens Bund cementeret.

I Aarene 1914—15 anlagdes en Kartoffelmelfabrik noget Syd for Mølledammens østlige Ende, og i Aaret 1920 købte Ejeren af denne Fabrik, de Sagsøgte Andelsselskabet Andelskartoffelmelfabrikken »Midtjylland«, Brande, Viggo Madsens fornævnte Ejendom med Møllen og Savskæreriet, kaldet Goldbækdal Mølle. Ved Købekontrakt af 7. Maj 1928 med paategnet Skøde af 9. s. M. solgte de Sagsøgte sidstnævnte Ejendom til Sagsøgeren, Fabrikant O. M. Petersen, Goldbækdal, for en Købesum af 13.500 Kr. I Købekontrakten hedder det bl. a.:

»I Handlen medfølger endvidere den samme Ret til Opstemning, som tilkommer Selskabet ifølge dets Skøde i Henhold til en den 12. Juni 1895 afholdt Vandsynsforretning — — —

4.

Køberen og efterfølgende Ejere af den ved nærværende Købekontrakt solgte Ejendom har Pligt til at taale, at der til Brug ved Kartoffelmels Fabrikation eller anden industriel Virksomhed, der maatte oprettes paa nogen Kartoffelmelfabrikken nu tilhørende Ejendomme, tages Vand fra Mølledammen og efter Afbenyttelsen ledes Vand tilbage til denne, ligesom Køberen skal være pligtig til at tage mod Spildevand fra anden industriel Virksomhed eller Beboelsesejendom, som maatte oprettes eller opføres paa de Fabrikken nu tilhørende faste Ejendomme, og kan Køberen og efterfølgende Ejere af den her omhandlede Ejendom ingensinde under nogen Omstændigheder gøre Erstatningskrav gældende mod Kartoffelmelfabrikken i Anledning af dette Spildevands Fouering, Lugt og Sundhedsfarlighed, idet Forpligtelse til at ophæve slige Ulemper er Kartoffelmelfabrikken uvedkommende og alene paahviler Køberen.«

Den 20. Juli 1931 afholdtes der eiter Begæring af nogle Lodsejere en Vandsynsforretning over det omtalte Vandløb »Goldbæk«, og i Henhold hertil og i Henhold til et den 7. Juni 1935 udfærdiget Regulativ blev Goldbækken paa en Strækning regnet fra Jernbanebroen mod Øst optaget som mindre offentligt Vandløb, medens den paa Strækningen Vest for Jernbanebroen, derunder indbefattet Mølledammen, vedblev at være privat Vandløb. Der var derhos i 1934 foretaget en Regulering af Goldbækken Øst for Jernbanelinien, hvilket bevirkede, at Vandet førte

en Del Sand med sig ud i Mølledammen. Da de Sagsøgte, som tog Vandet til Kartoffelmelfabrikkens Drift gennem et Sugerør, der fra et Pumpehus Syd for Mølledammen førte til dennes østligste Ende, forment, at Sandføringen hindrede dem i at pumpe tilstrækkeligt Vand, anbragte de — i det lille Stykke af Goldbækken, der gaar fra Jernbanebroen til Mølledammen og i umiddelbar Nærhed af Pumpebrønden — den 26. September 1936 en Stivning tværs over Bækken bestaaende af nedrammede Brædder. Denne Stivning, foran hvilken der ogsaa samlede sig Sand, medførte efter Sagsøgerens Formening, at der paa visse Tider ikke var tilstrækkeligt Vand i Mølledammen til Driften af det Fabrikanlæg, han havde indrettet i Møllen ved Dammens vestlige Ende, og Sagsøgeren fjernede derfor trods de Sagsøgtes Protest flere Gange Stivningen, ligesom han ogsaa en enkelt Gang gennemgravede en af de Sagsøgte udfor Stivningen paa Bækkens nordre Side opført Sanddæmning. Den 3. Oktober 1936 blev der efter Begæring af de Sagsøgte af Fogedretten for Vejle Købstad og Nørvang-Tørrild Herreder overfor Sagsøgeren nedlagt Forbud navnlig mod, at han fjernede Stivningen og gennemgravede Sanddæmningen, og de Sagsøgte anlagde derefter Rets-sag mod Sagsøgeren til Stadfæstelse af Forbudet og til Betaling af Erstatning. De Sagsøgte havde imidlertid ogsaa rettet Henvendelse til Vandsynsmændene, og den 10. Oktober 1936 blev der afsagt en Kendelse, hvorved bl. a. bestemtes, at de Sagsøgte havde Ret til at træffe de nødvendige Foranstaltninger for at faa det Vand, de havde Brug for, i den Tid Kartoffelmelproduktionen foregik, nemlig Tiden fra omkring Begyndelsen af September til hen i Februar. Denne Kendelse blev efter Sagsøgerens Begæring indanket for en Landvæsenskommission, som ved en den 7. December 1936 afsagt Kendelse bestemte, at Sagen i Henhold til Bestemmelsen i § 5, 2. Stk., i Lov om Vands Afledning og Afbenyttelse Nr. 63 af 28. Maj 1880 skulde udsættes, for at Sagsøgeren til Domstolens Afgørelse kunde indbringe den af ham for Landvæsenskommissionen nedlagte Paastand, for saa vidt den gik ud paa principalt, at Sagen fandt sin Afgørelse ved de ordinære Domstole, subsidiært, at Vandsynsforretningen kendtes ulovlig, hvorhos der gaves Sagsøgeren en Frist til 1. Marts 1937 til Sagens Anlæg. Sagsøgeren anlagde derefter rettidig nærværende Retssag og har herunder nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte tilpligtes at anerkende principalt, at den af dem satte, i Sagen omhandlede Stivning er retstridig i Forhold til Sagsøgeren som Følge af det Sagsøgeren i Købekontrakten af 7. Maj 1928 givne, foran citerede Tilsagn, subsidiært at Stivningen ikke har været anbragt med Hjemmel i Købekontraktens Post 4. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Foreløbig bemærkes, at forsaavidt de Sagsøgte har anført, at Sagsøgeren ikke kan paaberaabe sig den førstciterede Bestemmelse i Købekontrakten som værende en saadan særlig Adkomst, som omhandles i Vandløbslovens § 5, 2. Stk., 1. Pkt., idet der i Købekontrakten henvises til Vandsynsforretningen, som til enhver Tid vil kunne omgøres af Vandsynsmændene, og at Følgen heraf i nærværende Tilfælde maa blive, at de Sagsøgte maa frifindes, da Sagen maa henhøre under Vandløbsretterne, vil der ikke kunne gives de Sagsøgte Medhold heri, idet

det er Spørgsmaalet om Sagsøgerens Ret til med Hjemmel i den paa-gældende Kontraktsbestemmelse at modsætte sig Anbringelse af Stivningen, der foreligger til Afgørelse under nærværende Retssag.

Til Støtte for Søgsmålet har Sagsøgeren næst at henvise til, at Anbringelsen af Stivningen tværs over Goldbækken hindrer Vandets frie Flugt, og at Anbringelsen følgelig strider mod Forskriften i Vandløbslovens § 47, 1. Stk., i det væsentlige anført følgende:

Efter den ham ved den oftnævnte Bestemmelse i Købekontrakten tillagte Ret til Opstemning af Mølledammen, vil han være berettiget til at opstemme Vandet til en Højde, der svarer til det i Vandsynsforretningen af 1895 fastsatte Flodemaal, som dog ikke fandtes, da han købte Goldbækdal. Ved en saadan Opstemning kunde han udnytte Vandtilstrømningen til Goldbækken fra de ved denne liggende Enge, saalangt som 550 m af Bækkens Løb regnet fra Jernbanedæmningen mod Øst. Denne Tilstrømning, der er af stor Betydning for Tilstrækkeligheden af Vandkraften til Turbinerne ved hans Fabriksanlæg ved Goldbækdal, er hindret ved den Stivning, de Sagsøgte har opsat, og ved den Ansamling af Sand, der sker foran Stivningen, og som fortsætter i Goldbækken mod Øst og mod Vest et Stykke ud i Mølledammen. Den formidskede Tilstrømning har bevirket, at Sagsøgeren til Tider har maattet standse Fabrikkens Drift, til hvilken han har Brug for Udnyttelsen af Vandkraften i fuldt Omfang, og da Anbringelsen af Stivningen derfor er stridende mod hans Ret efter Købekontrakten og har skadet hans Udnyttelse af Fabriksanlægget, maa han kunne forlange den fjernet.

Angaaende den Indflydelse, Anbringelsen af Stivningen skulde have haft paa Vandtilførslen til Sagsøgerens Fabrik, har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet Vidneforklaring af nogle hos Sagsøgeren ansatte Folk. Sagsøgerens Forklaring gaar ud paa, at han, efter at Stivningen var sat, mærkede Vandmangel, og det medførte, at han undertiden maatte standse Turbinen, men hvor ofte dette skete, eller hvorlænge Standsningerne varede, har Sagsøgeren ikke kunnet udsige, da han ikke har Gange om Ugen fra $\frac{1}{2}$ Time indtil 3—4 Timer, men Regnforholdene har, efter hvad han har forklaret, spillet ind, idet der Regndage og Dagen efter i Reglen var Vand nok. Han har derhos forklaret, at han ogsaa i Sommerhalvaaret 1937, da Stivningen var taget væk, mærkede Føringelse i Vandtilførslen, og efter hans Forklaring skulde denne hidrøre fra, at der efter Stivningens Anbringelse dannede sig en Sandbanke baade ovenfor og nedenfor Stivningen, saaledes at Bunden blev hævet, og at Sandet blev liggende, naar Stivningen om Sommeren fjernedes. Maskinarbejder Ejner Pedersens Vidneforklaring gaar ud paa, at det lige efter Stivningens Anbringelse to Gange skete, at Møllen maatte standse om Eftermiddagen lige efter Middag, fordi der ikke var Vand nok til at drive Turbinen, og Maskinarbejder Ernst Madsen har forklaret, at der efter Stivningens Anbringelse i Vinteren 1936—37 ofte manglede Vand til Driften, i Reglen fra omkring Kl. 15. Endelig har Sagsøgerens Søn, Fabrikant Rudolf Petersen, forklaret, at der efter Stivningens Anbringelse i begge Vinterhalvaarene 1936—37 og 1937—38 ofte mærkedes Føringelse af Vandtilførslen, saaledes at

Arbejdet maatte standses om Eftermiddagen ved 15-Tiden, fordi der ikke var Vand nok, og at der ofte var Vanskeligheder ved Driften af Lysanlægget om Aftenen.

Under Sagen er der afholdt Syns- og Skønsforretning af to af Retten udmeldte Mænd, Ingeniør, cand. polyt. J. Parbo, Viborg, og Ingeniør, cand. polyt. M. Thomsen, Kolding. I den af Mændene efter Besigtigelse af Forholdene og Foretagelse af forskellige Maalinger m. v. afgivne Skønsforretning af 3. og 4. Februar 1938 hedder det i Besvarelse af de stillede Spørgsmaal bl. a. saaledes:

Spørgsmaal 1: Hvorledes befinder Goldbækkens nuværende Bund sig i Forhold til Vandløbets regulativmæssige Bund a) ved Jernbanens Overføring b) ved det Sted, hvor den af Kartoffelmelfabrikken anbragte og nu nedtagne Stivning har været?

ad 1 a. Vandløbets regulativmæssige Bund antages at ligge i Højde med den støbte Bund i Jernbanebroen, og Vandløbets Bund ligger da nu ca. 60 cm højere end den regulativmæssige.

ad 1 b. Regulativet gælder kun Øst for Jernbanebroen, saa der findes ingen »regulativmæssig« Bunddybde ved »Stivningen«, men Spunsvæggens Overkant ligger ca. 68 cm over den Bund, der fremkommer, naar den regulativmæssige Bundlinie Øst for Jernbanen forlænges med samme Fald til Mølledammen.

Spørgsmaal 2: Hvor langt vil Vandet blive stemt op mod Øst, naar der stemmes til Flodemaalet?

ad 2. Indtil ca. 550 m Øst for »Stivningen«.

Spørgsmaal 3: Hvilken Betydning vil Stivningens Anbringelse have haft for Fabrikant Petersens Vandkraft?

ad 3. Til Belysning af dette Spørgsmaal vedlægges et Længdeprofil af Vandløbet (under den forannævnte Forudsætning) paa begge Sider af Jernbanebroen. Afstrømningsområdet er paa Geodætisk Instituts Maalebordsblade i 1:20000 opmaalt til 2360 ha. I denne Egn af Landet kan den normale Afstrømning anslaaes til 0,1 l/sek./ha, hvorefter den normale Vandføring i Vandløbet ved Jernbanebroen bliver 236 l/sek. Dette giver, naar der er frit Afløb mod Vest, en Vanddybde i det regulativmæssige Vandløb paa ca. 30 cm. — Den i Vandløbet anbragte »Stivning« vil, naar Vandspejlet i Mølledammen er sænket til ca. 40 cm eller mere under Flodemaalet, bevirke, at Vandspejlet Øst for »Stivningen« opstaves, — — — Møllens Flodemaal ligger 16 cm højere end »Stivningens« Overkant, og »Stivningens« Tilstedeværelse vil derfor ikke have nogen mærkbar Indflydelse paa Møllens Vandkraft, saalænge Vandspejlet i Mølledammen holdes opstemt til Flodemaalet eller i Nærheden deraf; men naar Møllens Drift bevirker en Sænkning af Vandspejlet i Mølledammen, vil »Stivningen« bevirke en Ændring i Afstrømningsforholdene, Maximum af denne Ændring naaes, naar Vandspejlet i Mølledammen er sænket til ca. 60 cm under Flodemaalet — — — og den Vandmængde, der — — — af »Stivningen« (er) hindret i at afstrømme til Møllen — — — bestaar dels af det, der findes i selve Vandløbet mellem de to Vandspejlslinier, og dels af det, der findes i Jorden langs Vandløbet, og som, naar Vandspejlet i Vandløbet sænkes, siver ud i Vandløbet, idet Grundvandspejlet i Jorden nærmest Vand-

løbet bestemmes af og varierer med Vandspejlet i Vandløbet. Den førstnævnte Del er opmaalt til ca. 225 m³, og den sidstnævnte Del, der ikke kan maales, er skønnet til ca. 75 m³, saaledes at det samlede Vandvolumen, der tilbageholdes af »Stivningen«, er skønnet til ca. 300 m³. Faldhøjden ved Møllen er ca. 1,9 m, og naar der regnes med en Nyttevirkning paa 75 pCt. i Turbinen, repræsenterer denne Vandmængde en Energimængde paa ca. 1,6 Hestekrafttimer maalt paa Turbinens Aksel. Fabrikant O. M. Petersen har opgivet Turbinens Kapacitet til 5 à 6 H.K. og dens Vandforbrug til ca. 900 m³ i Timen, hvilket stemmer med det foranstaaende, idet en Turbine med den opgivne Kapacitet skal bruge ca. 20 Minutter til at udvikle 1,6 Hestekrafttimer, ligesom en Turbine med det opgivne Vandforbrug bruger ca. 20 Minutter til at lade 300 m³ Vand passere. Værdien af 1,6 Hestekrafttimer kan anslaaes til 10—15 Øre. Naar Mølledammen er tømt og igen skal fyldes op til Flodemaalet, vil Opfyldningen under normal Tilstrømning afsluttes ca. 20 Minutter hurtigere, naar de fornævnte 300 m³ er tilbageholdt, end hvis dette Volumen ogsaa var udtømt, saa de 300 m³, de 1,6 Hestekrafttimer eller de ca. 20 Minutters Arbejdstid er ikke tabt, men saalænge Stivningen oprettholdes, kan Mølleren ikke disponere over det 300 m³ store Volumen som Reguleringsbassin. Maksimum af det tilbageholdte Vandvolumen naaes som nævnt, naar Vandspejlet i Mølledammen er sænket til ca. 60 cm eller mere under Flodemaalet. Mindre Sænkninger giver mindre tilbageholdt Vandvolumen, og dette skønnes at være 0, naar Sænkningen ikke overstiger 15—20 cm. Det kan bemærkes, at »Stivningens« Tilstedeværelse ogsaa bevirker, at der Øst for denne aflejres en Del Sand, som ellers vilde fortsætte ud i Mølledammen og først aflejres der. Da Oprensningen af Vandløbet paahviler de i Regulativet nævnte oprensningspligtige Lodsejere, medens en eventuel Oprensning af Mølledammen formentlig maa paahvile Møllens Ejer, foraarsager »Stivningen« saaledes en Ændring i Fordelingen af Oprensningsbyrden — — —

Angaaende den forannævnte Forudsætning, hvorunder Besvarelsene er afgivet, skal bemærkes: Syns- og Skønsmændene har paa flere Maader forsøgt at fremskaffe Oplysninger, hvorefter Vandløbets regulativmæssige Bundlinie kunde fikseres, men uden tilfredsstillende Resultat — — — Det maa derfor antages, at den gjorte Forudsætning ikke er helt rigtig — — — men da en nøjagtig Konstatering af den regulativmæssige Bundlinie vil kræve et ret bekosteligt Nivellement af en Vandløbsstrækning Øst for Jernbanebroen, og det for Sagens Realiteter ikke skønnes af afgørende Betydning netop at faa konstateret den regulativmæssige Bundlines Beliggenhed, har vi anset det for rigtigt ikke at belaste Sagen med yderligere Udgifter til Opmaaling og Nivellement — — —

I en Tilføjelse til Skønsforretningen er det udtalt, at Sagsøgeren paa direkte Forespørgsel ved Skønsforretningen oplyste, at han under normale Forhold (uden Tilstedeværelse af Stivning) kørte Vandet 20 cm under Flodemaalen.

I en supplerende Skønsforretning af 5. og 9. Maj 1938 har Mændene i Besvarelse af forskellige Spørgsmaal vedrørende Sandaflejringen i Bækløbet paa begge Sider af Stivningen og i Mølledammen bl. a. udtalt følgende:

»Det kan anses for utvivlsomt, at »Stivningens« Anbringelse har medført en Aflejring af Sand i Vandløbet ovenfor »Stivningen«, ligesom det kan anses for utvivlsomt, at »Stivningens« Anbringelse ikke har medvirket til Sandaflejringen nedenfor »Stivningen« — — —

»Stivningens« Anbringelse bevirker ikke nogen Ændring i Vandmængden, Vanddybden, Vandhastigheden el. a. i Vandløbsstrækningen nedenfor og kan derfor ikke foranledige en Sandaflejring der — — —

Alt det Sand, der af Tilløbet Goldbækken udenfor Opstemningsomraadet transporteres til Opstemningsomraadet, vil aflejres indenfor dette og fortrinsvis i den øverste Del, saaledes at det Reguleringsbassin, Møllen har til Raadighed, stadig vil formindskes, hvis det tilførte Sand ikke fjernes. Stivningens Anbringelse har utvivlsomt ingen Indflydelse paa Størrelsen af Sandaflejringen indenfor Opstemningsomraadet og den deraf foranledigede Formindskelse af Reguleringsvolumenet, men den maa antages at have nogen Indflydelse paa, hvor (indenfor Opstemningsomraadet) Aflejringen foregaar — — —«

Ved Skønsforrettningens Afhjemling har Mændene fremsat forskellige supplerende og forklarende Udtalelser og derunder bl. a. udsagt, at Stivningen nok vil medføre nogen Ændring i den Maade, hvorpaa Sandet aflejrer sig i Mølle dammen nedenfor Stivningen, men at denne Ændring vil være uden praktisk Betydning for Møllens Vandkraft.

Efter det saaledes foreliggende vil det ikke kunne statueres, at Stivningens Anbringelse har medført nogen saadan Forringelse af Vandkraften ved Sagsøgerens Fabriksanlæg, at der i Kontraktsbestemmelsen om den Sagsøgeren tilkommende Ret til Opstemning af Mølle dammen er tilstrækkelig Støtte for Sagsøgerens Paastand om Retstridigheden af Stivningens Anbringelse. Der skal i saa Henseende særlig henvises til Skønsforrettningens Udtalelser om, at Stivningens Tilstedeværelse ikke vil have nogen mærkbar Indflydelse paa Møllens Vandkraft, saalænge Vandspejlet i Mølle dammen holdes opstemt til Flodemaalet, at Stivningen vel bevirker en Ændring i Afstrømningsforholdene til Mølle dammen, naar Møllens Drift bevirker en Sænkning af Vandspejlet i Dammen til ca. 60 cm under Flodemaalet, idet Sænkningen da medfører, at ca. 300 m³ Vand fra Tilstrømningsomraadet Øst for Jernbandedæmningen tilbageholdes af Stivningen, men at Forholdet ikke bevirker noget Tab af Arbejdstid i Relation til Fabrikens Drift, hvorimod det giver sig Udslag i, at der ikke disponeres over det nævnte Vandvolumen af 300 m³ som Reguleringsbasis, og at der intet tilbageholdt Vandvolumen foreligger, naar Sænkningen af Mølle dammens Vandstand ikke overstiger 15—20 cm. Hertil kommer den Ubestemthed, der efter de foranførte Forklaringer er med Hensyn til de Udslag, den af Sagsøgeren paastaaede forringede Tilstrømning gav, og yderligere at det af Udtalelserne i den supplerende Skønsforretning fremgaar, at Stivningens Anbringelse ingen Indflydelse har paa Størrelsen af Sandaflejringen indenfor Opstemningsomraadet og den deraf foranledigede Formindskelse af Reguleringsvolumenet. Sagsøgerens principale Paastand vil saaledes ikke kunne tages til Følge.

Hvad angaar Sagsøgerens subsidiære Paastand, der først er nedlagt under Domsforhandlingen, bemærkes, at det ikke af det i Sagen

foreliggende kan udledes, at Stivningens Anbringelse mangler Hjemmel i Købekontraktens Post 4.

Herefter vil de Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger bliver der at forholde som nedenfor anført.

Nr. 107/1940.

Rigsadvokaten

mod

Peter Johannes Marius Eriksen (E. Møller),

der tiltales for Dokumentfalsk, Bedrageri, Underslæb og Mandatsvig.

Østre Landsrets Dom af 7. Maj 1940 (I Afd.): Tiltalte Peter Johannes Marius Eriksen bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 4 Maaneder anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendes Tiltalte for bestandig. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, derunder 300 Kr. i Salær til den af ham valgte Forsvarer for Landsretten, Sagfører Aage Thilker, hvilket Salær foreløbig udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at der af Tiltaltes Forsvarer under Domsforhandlingen i Landsretten efter at Udtalelser om Strafudmaalingen var fremsat, blev begært stillet Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17, men at Retten efter afholdt Raadslagning afslog dette.

Seks Dommere, der efter Omstændighederne ikke finder tilstrækkelig Anledning til af den anførte Grund at ophæve Dommen, stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Fire Dommere stemmer for at ophæve Dommen og hjemvise Sagen, idet de finder, at Spørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 burde være forelagt Nævningerne.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Møller 100 Kr., der udredes af Tiltalte Peter Johannes Marius Eriksen.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales ved Anklageskrift af 10. April 1940 Peter Johannes Marius Eriksen.

A.

for Dokumentfalsk efter Straffelovens § 172, Stk. 1, 2. Led.

1.

ved formentlig den 17. Juni 1938 falskelig til sig selv som Kreditor at have udfærdiget et opdigtet Pantebrev med oprykkende Prioritets Panteret i den Ejendomsselskabet »Sønderstrandhus« tilhørende Ejendom Matr. Nr. 279 af Kongens Enghave, stort 170.000 Kr., idet han underskrev Pantebrevet med Navne sigtende til følgende af nævnte Aktieselskabs daværende Bestyrelsesmedlemmer: Landsretssagfører Axel Hjuler, Sagfører Alexander Hennings og Grosserer Michael Chr. Strandholm, paaførte det falske Vitterlighedsunderskrifter samt forsynede Pantebrevet med nogle af ham selv fremstillede Stempelpaategninger, der skulde angive, at det var tinglyst den 17. Juni 1938 i Københavns Byret, hvorhos han falskelig underskrev Tinglysningspaategningen med Fuldmægtig i Københavns Byrets Tinglysningskontor Th. Sørensens Navn og derefter i Juni 1938 afhændede Pantebrevet til Overretssagfører David F. Salomonsen, Forhaabningsholms Allé 11,

2.

ved formentlig den 29. April 1938 falskelig til sig selv som Kreditor at have udfærdiget to Pantebreve, store henholdsvis 20.000 Kr. og 15.000 Kr., md oprykkende Prioritets Panteret i den Professor, Dr. phil. D. Müller og mag. scient. Vald. Andersen tilhørende Ejendom Matr. Nr. 2612 af Brønshøj, idet han falskelig underskrev Pantebrevene med de fornævnte Ejeres Navne, paaførte dem falsk Vitterlighedsunderskrift samt forsynede dem med brugte Stempelmærker, som han selv falskelig kasserede, og derhos paa tilsvarende Maade som ovenfor under A-1 paaførte Pantebrevene falske Tinglysningspaategninger, som han falskelig underskrev med Ekspeditionssekretær i Københavns Byrets Tinglysningskontor Styrups Navn, hvorefter han ved Transportpaategninger af 13. Juli 1938 afhændede disse Pantebreve til Rentier J. E. Penter, Holmbladsgade 22, til Kurs 90,

3.

ved formentlig sidst paa Aaret 1938 falskeligt til sig selv som Kreditor at have udfærdiget et Pantebrev, stort 25.000 Kr., med oprykkende Prioritet og Panteret i den oprindelig Tømremester Vilh. A. Jensen, senere Revisor N. Chr. Hansen og cand. theol. Søren Hansen tilhørende Ejendom Matr. Nr. 2072 og 2073 af Brønshøj, idet han falskelig underskrev Pantebrevet med de fornævnte Ejeres Navne, paaførte det falske Vitterlighedsunderskrifter, forsynede det med brugte Stempelmærker, som han selv falskelig kasserede, samt forsynede det med falske Tinglysningspaategninger somovenfor under A-1 anført, idet han falskelig underskrev disse Paategninger med Ekspeditionssekretær Styrups Navn, hvorefter han ved Transport af 5. Januar 1939 har afhændet Pantebrevet, stort til Rest 23.195 Kr. 40 Øre, til ovennævnte Rentier Penter til Kurs 90,

4.

ved formentlig i Begyndelsen af 1939 falskelig dels til sig selv, dels til Læge A. Vangsted som Kreditor at have udfærdiget to Pantebreve, store henholdsvis 25.000 Kr. og 30.000 Kr., med oprykkende Prioritets- og Panteret i den ovenfor under A-3 nævnte Ejendom, idet han paa samme Maade som ovenfor under A-3 anført forsynede disse Pantebreve med falske Underskrifter af den oprindelige og de senere Ejere af Ejendommen, falske Vitterlighedsunderskrifter og falske Kassationspaategninger paa de iøvrigt brugte Stempelmærker, ligesom han falskelig underskrev Læge Alfred Vangsteds Navn paa en Transport af 11. August 1934 paa sidstnævnte Pantebrev, forsynede begge Pantebreve med falske Tinglysningspaategninger som under A-1 anført og endelig falskelig underskrev med fornævnte Ekspeditionssekretær Styruvs Navn under disse Paategninger, hvorefter han ved Haandpantsetningsdokument af 6. Februar 1939 gav Overretssagfører David F. Salomonsen disse to Pantebreve i Haandpant for et Laan paa 40.000 Kr.

B.

for Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved i April 1938 svigagtigt at have formaaet Læge Alfred Vangsted, Fuglebakkevej 78, til at yde sig et Laan, stort 100.000 Kr., idet Tiltalte hverken havde Hensigt til og ej heller efter sine økonomiske Forhold og vedkommende Ejendoms Pantebehæftelser var i Stand til at skaffe Læge Vangsted den for Laanets Ydelse betingede Pantesikkerhed næstefter Kreditforenings- og Hypotekforeningslaan i den Tiltalte da tilhørende Ejendom Matr. Nr. 25 d af Sundbyvester, Amagerbrogade 44.

C.

for Underslæb efter Straffelovens § 278, Nr. 1, jfr. tildels § 154:

1.

ved den 17. December 1935 svigagtigt at have haandpantset til egen Fordel to Læge Alfred Vangsted tilhørende Pantebreve, store henholdsvis 25.000 Kr. og 30.000 Kr., med Pant i Matr. Nr. 2072 og 2073 af Brønshøj til Fru Agnete Bernth og Frøken Vibeke Plockross for 36.000 Kr., uagtet Tiltalte efter derom med Dr. Vangsted truffet Aftale kun var berettiget til at belaae disse Pantebreve for et Beløb af højst 20.000 Kr. i Haandværkerbanken.

2.

ved den 23. December 1938 svigagtigt at have haandpantset til egen Fordel for Laan i Arbejdernes Landsbank et Pantebrev til Rest, stort 7800 Kr., med Pant i Matr. Nr. 2 cr af Virum, hvilket Pantebrev Tiltalte opbevarede som Sagfører for Rentier Julius E. Penter.

3.

ved svigagtigt at have forbrugt til egen Fordel et Beløb, stort 6862 Kr. 35 Øre, hørende til Midlerne i afdøde Trykkeriejer Jens Peter Jensens Dødsbo, som han i Henhold til Bevilling af 27. Juni 1938 behandlede som executor testamenti.

4.

ved uberettiget at have forbrugt til egen Fordel et Beløb, stort 1715 Kr. 90 Øre, hørende til Midlerne i afdøde Restauratør Lars Peter Larsens

Dødsbo, som han i Henhold til Bevilling af 5. Juli 1938 behandlede som executor testamenti.

D.

for Mandatsvig efter Straffelovens § 280, Nr. 1, ved den 28. November 1935 for 5600 Kr. at have belaaet til egen Fordel et Pantebrev, stort 6000 Kr., udstedt den 14. December 1933 til Tiltalte af Detailhandler Røttcher og samme Dag tinglyst paa dennes Ejendom, Matr. Nr. 638 af Husum, som Sikkerhed for, hvad Tiltalte selv maatte laane eller ved Belaaning af dette Pantebrev kunde skaffe Røttcher til Brug ved Ombygning af dennes nævnte Ejendom, hvilken Ombygning iøvrigt paa langt nær havde kostet et saadant Beløb og var tilendebragt, da Tiltalte som ovenfor nævnt til egen Fordel belaaente Pantebrevet, og hvorved han, der paa dette Tidspunkt kun havde 2278 Kr. 67 Øre til Gode hos Røttcher, har paaført denne et Tab paa ca. 3600 Kr.

Tiltalte er født den 22. December 1890 og ikke fundet forhen straffet.

Om Tiltalte, der har været indlagt til mental Observation paa Rigshospitalets psykiatriske Klinik, har Retslægeraadet i Erklæring af 8. December 1939 udtalt:

»at Raadet kan tiltræde den af Klinikens Overlæge den 27. November 1939 afgivne Erklæring, hvorefter den paagældende ikke er aandssvag, men sindssyg, lidende af alkoholisk Sløvsind, som har været forudgaaet af en akut alkoholisk Forvirringstilstand. Efter det foreliggende har hans Alkoholmisbrug været 4—5 Aar, og det kan antages, at den alkoholiske Sindssygdom (Sløvetheden) er begyndt for 1½—2 Aar siden.

Han maa anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf. Det er ikke udelukket, at han paa fri Fod vil begaa nye Lovovertrædelser, hvorfor det maa anbefales, at han indlægges paa Sindssygehospital.«

Ved Nævningernes Kendelse er Tiltalte kendt ikke skyldig i det ovenfor under C 1 anførte Forhold, og han vil derfor forsaavidt være at irifinde. Ved samme Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de øvrige Forhold, for hvilke han er tiltalt. Nævningerne har derhos besvaret et dem med Hensyn til Forholdene A 1—4, B og C 2—4 stillet Spørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 16 benægtende og har ligeledes besvaret et dem med Hensyn til Forhold D stillet Spørgsmaal om Strafbortfald i Medfør af Straffelovens § 71 benægtende.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 172, Stk. 1, 2. Led, jfr. § 171, samt efter dens § 286, Stk. 2, jfr. § 279, § 278, tildels jfr. § 154, og § 280, med en Straf, der passende findes at kunne fastsættes til Fængsel i 4 Aar, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 4 Maaneder anses udstaaet.

I Medfør af Retsplejelovens § 137, Stk. 2, vil Retten til at udøve Sagførervirksomhed være at frakende Tiltalte for bestandig.

I Medfør af Retsplejelovens § 1007, 2. Stk., tillægges der den af Tiltalte valgte Forsvarer for Landsretten, Sagfører Aage Thilker, 300 Kr. i Salær hos det Offentlige.

Torsdag den 27. Juni.

Nr. 63/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Anker Marinus Poulsen (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Overtrædelse af § 79, jfr. § 103, Stk. 3, i Politivedtægten for Viborg Købstad og § 11 i Droskerelementet for Viborg.

Dom afsagt af Retten for Viborg Købstad m. m. den 28. September 1939: Tiltalte, Hotelejer og Vognmand Anker Marinus Poulsen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 9. December 1939 (III Afd.): Den af Tiltalte Anker Marinus Poulsen forskyldte Straf bortfalder. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for begge Retter.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at Tiltalen under Hensyn til, at Iværksættelse af Paatale i Henhold til Statsadvokatens Beslutning først er sket mere end 2 Maaneder efter at Politimesteren den 24. Juni 1939 havde tilkendegivet sin Beslutning om at unnlade at rejse Tiltale, ikke omfatter Tidsrummet forud for nævnte Dato, jfr. Rpl. § 721, Stk. 3.

Endvidere bemærkes, at det i Dommen nævnte Reglement for Droskekørsel i Viborg ikke er udfærdiget i Overensstemmelse med de i Lov Nr. 21 af 4. Februar 1871 § 3 indeholdte Forskrifter og derfor ikke kan afgive Hjemmel til Bødepaalæg for Overtrædelse af Reglementets Bestemmelser.

Efter det oplyste kan Tiltalte ikke anses med de ham tilhørende Motorvogne at have søgt Hyre udenfor den ham tilhørende private Plads.

Da derhos denne ved de i Underrettsdommen nævnte, af Tiltalte udførte Foranstaltninger paa tilstrækkelig tydelig Maade kendetegnes som spærret for almindelig Færdsel, findes Tiltalte ikke at have gjort sig skyldig i nogen Overtrædelse af Politivedtægtens § 79.

Herefter vil Underrettens Dom kunne stadfæstes.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret tillægges der Høje-

steretssagfører Jørgensen 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Hotelejer og Vognmand Anker Marinus Poulsen, der er født den 6. Juli 1900 i Fausing Sogn, og som ikke findes tidligere straffet, er ved Politimesterens Anklageskrift af 19. September 1939 sat under Tiltale til at lide Straf i Medfør af § 6 i Lov Nr. 21 af 4. Februar 1871 om Politiet udenfor København for Overtrædelse dels af Droskereglementets § 11 og dels af § 79 i Politivedtægten for Viborg Købstad ved i Tiden fra 20. September 1938 til Dato med de ham tilhørende, til offentlig Personbefordring indregistrerede Personmotorvogne T 2021 og T 2267, der ikke er godkendte som Drosker, at have parkeret eller taget Stade paa offentlig Plads, nemlig paa den af ham ejede Plads foran Jernbanehotellet, Viborg, samt ved i samme Tidsrum uberettiget at have søgt Hyre paa offentlig Gade, Vej eller Plads, idet han lejlighedsvis dels paa Banegaardstrappen, dels paa Fortovet udenfor Jernbanehotellet har tilbudt Publikum Befordring af hans ovennævnte Personmotorvogne, som ved de paagældende Lejligheder holdt paa ovennævnte Plads foran Hotellet.

Det fremgaar af Tiltaltes med det iøvrigt oplyste stemmende Forklaring, at Tiltalte har forholdt sig som i Anklageskriftet beskrevet.

Tiltalte har imidlertid paastaet sig frifundet under Henviisning dels til, at den ommeldte Plads ikke er offentlig, dels til at Vognene, naar disse har været tilbudt til Befordring, har været stationeret paa denne Plads.

Det er under Sagen oplyst, at Tiltalte den 20. September 1938 i nærværende Ret modtog en Advarsel for Overtrædelse af §§ 79 og 80 i Politivedtægten for Viborg Købstad i Anledning af, at hans Chauffør havde søgt Hyre paa fornævnte Plads, der da var aaben for almindelig Færdsel, og at det derefter af Politiet paalagdes Tiltalte at aflukke Pladsen for almindelig Færdsel. Endvidere er det oplyst, at Tiltalte i afvigte Foraar — efter forskellige Forhandlinger med Politiet — afspærrede Pladsen ved Anbringelse af Cementsokler forbundne med Jernkæder, saaledes at der kun var Adgang til Pladsen ved Stederne for Ind- og Udkørsel, hvilken Afspærring godkendtes af Politimesteren.

Idet Tiltalte efter det saaledes oplyste ikke efter Etableringen af fornævnte Afspærring har taget Stade eller søgt Hyre med de ham tilhørende Biler paa en for almindelig Færdsel tilgængelig Plads, findes Tiltaltes Forhold for dette Tidsrums Vedkommende ikke at falde ind under Bestemmelserne i Politivedtægtens § 79 eller Droskereglementets § 11.

Med Hensyn til Tidsrummet inden Etableringen af Afspærringen bemærkes, at det af Anklagemyndighedens Procedure under Domsforhandlingen — jfr. herved en under Sagen fremlagt Skrivelse fra Politimesteren af 24. Juni 1939 — fremgik, at de af Tiltalte i dette Tidsrum udviste Forhold ikke skulde omfattes af Anklagen, saafremt han fri fandtes for de senere Forhold.

brikant Osvald Kjeldsen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Det maa efter de tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger antages, at Restaurationsvirksomhed laa udenfor den Brug, som det ved Vedtagelsen af Deklarationen, der skulde træde i Stedet for de ældre egentlige Villaserwitutter paa Ejendommene, var Hensigten at tillade, og Indstævnte, hvis Forhandlinger om Køb af Ejendommen Alhambravej Nr. 12 foregik samtidig med Forhandlingerne om Afløsning af de gamle Servitutter med Deklarationen, havde et saadant Kendskab hertil, at han ikke findes at have haft Føje til at gaa ud fra, at Deklarationen tillod Restaurationsvirksomhed.

Herefter vil Underrettens Dom efter Appellantens Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at Fristen paa 3 Maaneder regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

For Udeblivelse fra den lovbefalede Forligsmægling bør Indstævnte til Statskassen bøde 20 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 2 Dage.

Sagens Omkostninger for alle Retter betaler Indstævnte, Arkitekt Hubert Paulsen, til Appellanten, Fabrikant Osvald Kjeldsen, med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Den 20. Juli 1938 og 17. August s. A. blev der ved gensidig Deklaration oprettet mellem de respektive Ejere af Ejendommene Matr. Nr. 54 i, Matr. Nr. 54 h, Matr. Nr. 54 f og Matr. Nr. 54 e af Frederiksberg beliggende paa Alhambravej henholdsvis Nr. 6, Nr. 8, Nr. 10 og Nr. 12 paalagt disse Ejendomme bl. a. saalydende Forpligtelse:

»Bygningerne maa — — — kun benyttes til Beboelse eller Forretningslokaler, ikke til Foreningsbrug — — — Dog skal Ejendommene Nr. 8 og Nr. 12 kunne bebygges — — — med Bazarbygning til Butikker af ikke over 3 m Højde og 6 m Dybde — — — Tegningen ved-

rørende den paatænkte Bazarbygning, henholdsvis Butik paa Nr. 12 skal forinden Bygningens Opførelse godkendes af Ejeren af Nr. 10.«

Det hedder endvidere i Deklarationen, som er tinglyst 14. September 1938 paa hver af de ovennævnte Ejendomme, og som bortfalder med Udgangen af 1946, at de til enhver Tid værende Ejere af Ejendommene er enepaataleberettigede med Hensyn til Overholdelsen af ovennævnte Bestemmelser.

Det er in confesso, at Arkitekt Hubert Paulsen, der er Ejer af Ejendommen Alhambravej Nr. 12, Matr. Nr. 54 e af Frederiksberg, har indrettet Restaurationslokaler i denne Ejendom og fra Begyndelsen af Januar 1939 udlejet disse Lokaler til Restaurationsvirksomhed, som siden har været drevet og stadig drives i Lokalerne. Ejeren af Matr. Nr. 54 f af Frederiksberg, Alhambravej Nr. 10, Fabrikant Osvald Kjeldsen, Lavendelstræde Nr. 17, København, har nu som Sagsøger under denne Sag gjort gældende, at Arkitekt Paulsens Benyttelse som anført af Alhambravej Nr. 12 til Restauration er i Strid med den ovennævnte gensidige Deklaration, og han har i Henhold hertil nedlagt Paastand om, at Arkitekt Paulsen tilpligtes som Ejer af Matr. Nr. 54 e af Frederiksberg, beliggende Alhambravej Nr. 12, at anerkende, at Ejendommen ikke maa indrettes til Restaurationsvirksomhed, og tilpligtes at bringe den nu stedfindende Restaurationsvirksomhed til Ophør senest 15 Dage fra Afsigelsen af Dommen i nærværende Sag.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han gør gældende, at den Restaurationsvirksomhed, der, som ovenanført drives i hans Ejendom Alhambravej Nr. 12, ikke er i nogen Strid med den i fornævnte gensidige Deklaration indeholdte servitutmæssige Bestemmelse om Indskrænkninger med Hensyn til Udnyttelsen og Brugen af de paagældende fire Ejendomme.

Parterne har hver især afgivet Forklaring i Retten, og desuden har Landsretssagfører Holger Ohrt, Ejendomsmægler Verner Knudsen, Groserer Andreas Bertelsen og Husbestyrerinde Frk. Martha Schrøder afgivet Vidneforklaring.

Retstvisten drejer sig, som det anførte viser, om, hvorvidt den ved oftnævnte gensidige Deklaration tilstedte Ret til at benytte vedkommende fire Ejendommens Bygninger til »Forretningslokaler« indbefatter Ret til at benytte dem til Restaurationslokaler og derved til Restaurationsdrift.

Herom skal foreløbig bemærkes, at uanset at Drift af Restauration — som paaberaabt fra Sagsøgtes Side — utvivlsomt er en Forretning, saa skønnes det paa den anden Side ikke at kunne antages, at den almindelige Sprogbrug i saadan Udstrækning og saadan Forstand lader Ordene »Forretning« og »Restauration« og »Forretningslokaler« og »Restaurationslokaler« være ensbetydende, at den i nærværende Sag foreliggende Retstvist kan anses løst, og løst til Fordel for Sagsøgtes Standpunkt og Paastand, blot ved Henvisning til og under Paaberaabelse af Sprogbrugen.

Det saaledes bemærkede maa føre til som relevant Moment for Tvistemalets Afgørelse at undersøge og derefter vurdere, hvad der

foreligger i det forhaandenværende Procesgrundlag til Oplysning om den vedtagne Benyttelsesindskræknings Tilblivelse, Formaal og Mening.

Forholdet er nu oplyst at være det, at den omhandlede Restauration delvis er indrettet i en Bazarbygning som, med Hjemmel i den gensidige Deklaration, er opført paa Alhambravej Nr. 12 som en Tilbygning til den forud eksisterende Bebyggelse Denne Bazarbygning kan imidlertid efter Deklarationens Ordlyd kun anvendes til »Butikker«. At dette Ord i sig selv ikke omfatter Restaurationslokaler, er udenfor Tvivl, og følgelig maa det statueres, at det er i Strid med Deklarationen, at der er indrettet Restauration i Bazarbygningen.

Sagsøgerens Partsforklaring og de af Landsretssagfører Holger Ohrt, der har konciperet den paagældende gensidige Deklaration, og af Grosserer Andreas Berthelsen, der er Ejer af Alhambravej Nr. 8, afgivne Vidneforklaringer gaar ud paa, at disse tre Mænd for deres Vedkommende har opfattet det som Deklarationens Formaal og Mening at skabe en vis Ro og Stilhed for de paagældende fire Ejendommens Omraade, saaledes at Deklarationens Bestemmelser i den paagældende Henseende tilsigter at angive en vis Begrænsning i Benyttelsesadgangen.

Det maa endvidere efter det oplyste antages, at der havde været Tale om at indrette et Konditori i Ejendommen Nr. 12, men at Spørgsmaalet om Restauration i denne Ejendom ikke har været drøftet mellem Deklarationens Underskrivere.

For Sagsøgtes Vedkommende gælder det efter det oplyste, at hans Underskrift paa den gensidige Deklaration ikke er meddelt før den 20. August 1938, medens Sagsøgeren ligesom Ejerne af Alhambravej Nr. 6 og 8 har underskrevet Deklarationen den 20. Juli s. A. Det maa efter det oplyste antages, at Sagsøgte først købte Vejens Nr. 12 efter sidstnævnte Dato. Sagsøgte har derhos forklaret — og faaet Støtte herfor i Ejendomsmægler Verner Knudsens Vidneforklaring — at han ved Købet af Nr. 12 forudsaa den Mulighed at ville indrette Restauration i Ejendommen og derfor havde den Tanke ved sin Underskrift paa Deklarationen at holde Mulighed for Restaurationsdrift aaben.

Det skønnes nu under Hensyn til Alhambravejs Karakter af mangeaarig Villavej og uanset den Udvikling i Retning af stærkt benyttet Trafikaare, som Vejen unægtelig er undergaaet i de senere Aar, at maatte anses som noget naturligt og nærliggende, at Sagsøgeren ligesom Ejerne af Vejens Numre 6 og 8 har villet søge at sikre i hvert Fald en vis Begrænsning i en nærmere Fremtid i Adgangen til at udnytte Vejen efter Tidens Chancer eller Muligheder, og at deres Underskrift paa den gensidige Deklaration har været Udtryk for saadant Formaal. Det findes endvidere at maatte have været kendeligt for Sagsøgte, da han henved en Maaned efter Deklarationens første Datering tiltraadte den trufne Aftale, at Formaal som anført forelaa. Men herefter skønnes det at have været Sagsøgtes naturlige og rimelige Anliggende, naar han havde den Tanke at ville indrette Restauration i Ejendommen Nr. 12 efter sit Køb af denne, da at faa denne Tanke givet utvetydigt Udtryk i Aftalen med de tre første Underskrivere af Deklarationen. Saadan Utvetydighed skønnes imidlertid efter alt foreliggende ikke at indeholdes i Deklarationens Bestemmelse i dens 2det Stykke om

Ret til Benyttelse af Ejendommen Nr. 12 til »Beboelse eller Forretningslokaler« og endvidere ej heller deri, at der som særlig forbudt Virksomhed nævnes og alene nævnes »Foreningsbrug«. Herfra at slutte modsætningsvis, at Restaurationsbrug efter Deklarationens Indhold er berettiget, skønnes ikke at have naturlig Hjemmel.

Det saaledes anførte maa føre til at antage og statuere, at Sagsøgtens Indretning og Benyttelse af Ejendommen Alhambravej Nr. 12 til Restaurationsvirksomhed er i Strid med den oftnævnte gensidige Deklarations servitutmæssige Bestemmelser om Benyttelsesindskrænkning. Udover dette skal derhos for Fuldstændigheds Skyld anføres, at Sagsøgerens Paastand om Restaurationsvirksomhedens Ophør ogsaa har en rimelig Realitetsbegrundelse i, hvad der under Sagen er oplyst om den indrettede Restaurations Niveau og Karakter og den Ulempe, hvortil den jævnlig er for de omboende. Der bliver herefter at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, dog at Fristen for den paagældende Restaurationsvirksomheds Ophør findes at kunne sættes til 3 Maaneder fra denne Doms Afsigelse at regne.

Sagens Omkostninger findes efter samtlige Omstændigheder at burde ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Frederiksberg Birks 3. Afdeling den 20. Maj 1939 og paastaas af Appellanten, Arkitekt Hubert Paulsen, forandret derhen, at han frifindes.

Indstævnte, Fabrikant Osvald Kjeldsen paastaar principalt Dommen stadfæstet. Subsidiært paastaar han fastslaaet, at Appellanten ikke er berettiget til at drive Restaurationsvirksomhed i Bazarbygningen.

Da de i Dommen omhandlede i Deklarationen indeholdte servitutmæssige Bestemmelser ikke ses at være til Hinder for den af Appellanten tilsigtede Benyttelse af Alhambravej Nr. 12, derunder Bazarbygningen, til Restaurationsvirksomhed, vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at betale Appellanten med 300 Kr.

Nr. 118/1939. Fru **Marie Elisabeth Hald** (Heise)

m o d

Marineministeriet (Kammeradvokaten).

(Spørgsmaal om Ret til Enkepension).

Østre Landsrets Dom af 18. Oktober 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Marineministeret, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Marie Elisabeth Hald, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler

Sagsøgerinden til Sagsøgte med 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Efter Dommen er det oplyst, at Fru Adda Andersen, med hvem Lods Hald gennem en af hende indrykket Avisannonce i Slutningen af September eller Begyndelsen af Oktober Maaned 1937 var kommet i Forbindelse, tiltraadte Pladsen som Husbestyrerinde hos ham ca. 8 Dage forinden han døde.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer otte Dommere for at stadfæste denne og paalægge Appellantinden at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 300 Kr.

To Dommere bemærker følgende: Efter at Separationsbevilgingen den 16. September 1937 var meddelt Appellantinden og hendes afdøde Ægtefælle, fortsatte de Samlivet i Hjemmet med fælles Husholdning og fælles Soveværelse, indtil Appellantinden den 15. Oktober s. A. flyttede til de Lokaler, hun havde lejet til Damefrisørsalon og Bolig. Herefter findes Separationens Virkning i Medfør af Ægteskabslovens § 75 at være bortfaldet.

Disse Dommere, der derhos ikke finder det godtgjort, at Lods Hald har gjort sig skyldig i Forhold, som kunde betage ham hans Ret til Pension, stemmer derfor for at tage Appellantindens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Marie Elisabeth Hald, til Indstævnte, Marineministeriet, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden under nærværende Sag, Fru Marie Elisabeth Hald, indgik den 15. Juni 1932 Ægteskab med Lods Jens Otto Hald af Holbæk. Den 7. Juli 1937 indgav Ægtefællerne til Holbæk Amt Andragende om Separation, der bevilgedes den 16. September s. A. paa Vilkaar blandt andet, at Manden til Hustruens Underhold skulde betale 20 Kr. ugentlig, saalænge Separationen varede. Sagsøgerinden blev indtil videre boende i det fælles Hjem, men flyttede den 15. Oktober s. A. hen i en anden Lejlighed i Holbæk, hvortil der hørte en Damefrisørfiorretning, som hun overtog. Manden forblev boende i Ægtefællernes tidligere fælles Hjem, indtil han den 3. December afgik ved Døden.

Sagsøgerinden rejste derpaa Krav paa Pension, men under 17. Januar 1938 udtalte Marineministeriet, at et saadant Krav ikke paa det foreliggende Grundlag kunde imødekommes, »da Ægtefællerne var separeret ved Bevilling af 16. September f. A., og da der ikke foreligger nogen Dokumentation for, at Separationen var bortfaldet inden Mandens Død den 3. December f. A.«

I en Skrivelse af 10. Februar 1938 fra Lodsdirektøren blev det endvidere oplyst, at der efter Lods Halds Død ved Revision af Lodsregnskaberne var konstateret Uregelmæssigheder fra hans Side.

Under nærværende, ved Stævning af 20. Maj 1938 anlagte Sag, har Sagsøgerinden derefter paastaet Marineministeriet tilpligtet at anerkende, at der tilkommer hende Pension efter hendes afdøde Mand.

Sagsøgte procederer til Frifindelse under Paaberaabelse af den under 16. September 1937 meddelte Separation, og under Henviisning til, at selv om Separationens Retsvirkninger maatte anses for bortfaldne, vilde Sagsøgerinden paa Grund af de anførte Uregelmæssigheder alligevel ikke have nogen Ret til Pension, som hun kunde kræve fastslaaet ved Dom, idet Spørgsmaalet om en Tilstaaelse af Pension under disse Omstændigheder beror paa Ministeriets Bestemmelse.

Af Marineministeriet er under 17. April 1916 udfærdiget et Reglement for Den fælles Lodspensionskasse, til hvilket er kommet senere Ændringer.

Reglementets § 5 om Enkepension m. m. bestemmer under F:

»Et Medlems fraskilte eller fraseparerede Hustru har intet Krav paa Pensionskassen.«

Idet Spørgsmaalet om Sagsøgerindens Ret til Pension vil være at afgøre efter Reglementets Bestemmelser, og det derfor er uden Betydning, om der paa andre Omraader gælder Retsregler, hvorefter den fraseparerede Hustru har Adgang til Enkepension, f. Eks. Lov om Statens Tjenestemænd Nr. 98, 31. Marts 1931 § 67, vil det være at afgøre, om Retsvirkningerne af den meddelte Separationsbevilling er udeblevet eller bortfaldet, saaledes som af Sagsøgerinden hævdet.

Sagsøgerinden har i saa Henseende afgivet Partsforklaring, ligesom Vidneforklaring er afgivet af Brødforhandler Viggo Perret-Gentil, Havnefoged Hans Konradsen, Fru Jenny Møller, Datter af Lods Hald i dennes første Ægteskab, Lodsformand Jens Georg Nielsen og Baadmand Hans Peter Jacobsen.

Efter Sagsøgerindens Forklaring fortrød hendes afdøde Mand allerede før Separationen dette Skridt, og Samlivet mellem dem fortsattes efter Bevillingens Meddelelse, og de havde en enkelt Gang Samleje. Da hun flyttede midt i Oktober 1937, var det da ogsaa Mening, at hendes Mand skulde følge efter, men dette skete dog ikke. Efter Sagsøgerindens Fremstilling var det udelukkende Halds Forhold til en anden Kvinde, der havde fremkaldt Uoverensstemmelsen mellem Ægtefællerne, men det var alligevel hendes afdøde Mands Ønske, at Separationen skulde betragtes som ikke foreliggende, og at Ægteskabet derfor skulde fortsættes som hidtil. Havnefoged Konradsen har i Overensstemmelse hermed forklaret, at han i November Maaned boede en 3 Ugers Tid hos Lods Hald, og at denne da talte om Separationen,

idet han sagde, at der vel var udfærdiget en Bevilling, men at denne »var gaaet i Stykker«. Brødforhandler Perret-Gentil, der een Gang spiste til Middag hos Ægtefællerne efter Separationen, vil da heller ikke have mærket noget til en Forandring i Ægtefællernes tidligere indbyrdes Forhold.

Fru Jenny Møller har derimod forklaret, at hendes Fader, med hvem hun i længere Tid ikke havde haft Forbindelse paa Grund af Uoverensstemmelser mellem hende og Sagsøgerinden, efter Separationen fortalte hende, at han nu var lykkelig, og at Separationsdagen var den lykkeligste Dag for ham i mange Aar, ligesom han ogsaa fortalte hende, hvorledes han maatte sidde oppe om Natten for at undgaa at have med Sagsøgerinden at gøre, samt at han ikke spiste hjemme. Ogsaa efter Lodsformand Nielsens Forklaring var Lods Hald glad for Separationen, og naar Sagsøgerinden blev boende i det fælles Hjem til 15. Oktober skyldtes dette udelukkende, at Hald, som han udtrykte det, ikke kunde smide hende paa Gaden. Baadmand Jacobsen har ligeledes forklaret, at Hald har udtalt, at han var glad over at være kommet af med Sagsøgerinden, og at han vidste, hvorledes han skulde forholde sig under Separationen, da han havde anskaffet sig Ægteskabsloven og derfor var klar over, at han ikke maatte dele Bord og Seng med Hustruen.

Under Hensyn ogsaa til, at Hald efter, at Sagsøgerinden var flyttet den 15. Oktober 1937, blev ved med at bebo det tidligere fælles Hjem til sin den 3. December s. A. indtrufne Død, og at det af Fru Møller og Lodsformand Nielsens Forklaring fremgaar, at det var hans Mening at antage en Husbestyrerinde, hvilket bekræftes af en under den mundtlige Procedure fremlagt Skrivelse af 20. November til den paa-gældende Person, findes det om Ægtefællernes Forhold i Tiden indtil 15. Oktober oplyste ikke at kunne betragtes som en saadan Fortsættelse eller Genoptagelse af Samlivet, at Separationens Virkninger kan anses for ikke indtraadt eller senere bortfaldet.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde, og det vil saaledes være ufornuddent nærmere at undersøge den anden af Sagsøgte rejste Indsigelse.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde betale Sagsøgte med 200 Kr.

Nr. 114/1940.

Rigsadvokaten

mod

Helge Knud Bryld Hansen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Underslæb og Bedrageri.

København's Byrets Dom af 16. Marts 1940 (7. Afd.): Tiltalte Helge Knud Bryld Hansen bør anbringes i et Sindssygehospital. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 400 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Peter Paulsen).

Østre Landsrets Dom af 6. Maj 1940 (I Afd.): Tiltalte Helge Knud Bryld Hansen bør undergives Tilsyn af Dansk Værneselskab. I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 60 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Peter Paulsen, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige med Paastand om, at Tiltalte undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i et Sindssygehospital.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde vil denne være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Det ved Landsrettens Dom tilkendte Salær samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 80 Kr., udredes af Tiltalte Helge Knud Bryld Hansen.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, har Statsadvokaten for København ved Anklageskrift af 23. Januar 1940 rejst Sag mod Helge Knud Bryld Hansen for

A.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved:

1 (XV)

svigagtigt til egen Fordel at have disponeret over 100 Kr., der den 16. Juni 1939 var indbetalt til ham af Slagter Einar Rasmus Sørensen, Lundtoftevej 38, Lyngby, til Viderebetaling til Chauffør P. Chr. Petersen, Strandparksvej 30, Hellerup, som sidstnævntes Andel i et af Arbejdernes Landsbank ved Tiltaltes Medvirken samme Dag ydet Laan — stort 700 Kr.

2 (II)

svigagtigt til egen Fordel at have forbrugt 138 Kr., der den 12. Juli 1939 var indbetalt til ham af Vicevært Carl Georg William Wollesen, Branersvej 11, Charlottenlund, som Depositum til Sikkerhed for den rettidige Erlæggelse af Renter og Afdrag paa et fornævnte Wollesen, Tegner Evald Helge Nielsen, Brøndbyvester Smedie, Assistent I. S. Jensen, Lange Müllersgade 14, Kursusleder P. Paarup, Duntzfeldtsallé 1, og Overassistent Helmuth Garhøj, Estersvej 43, samme Dag ved Tiltaltes Medvirken i Arbejdernes Landsbank ydet Laan — stort 1000 Kr.

3 (I)

svigagtigt til egen Fordel at have forbrugt 105 Kr., der i Juli og August 1939 var indbetalt til ham af Bagermester Jens Oluf Madsen, Jærgervangen 10, Gentofte, Assistent Eivind Hansen, Lygten 57, Mekaniker Carlo Jensen, Skjulhøj Allé 76, og Mekaniker Børge Larsen, Kastrupvej 129, til Viderebetaling til Arbejdernes Landsbank som Afdrag paa et de Besvegne af Banken den 4. April 1939 ved Tiltaltes Medvirken ydet Laan — stort 1200 Kr.

B.

Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved til nedennævnte Tider i bedragerisk Hensigt under forskellige urigtige Anbringender, herunder navnlig at han kunde yde store og smaa Laan med og uden Sikkerhed, at have bevæget de nedenauførte Personer til at betale sig nedestaaende nærmere angivne Beløb:

4 (III)

1. November 1938 Assistent Børge Heinrich Thorvald William Pejltoft, p. t. Vestre Fængsel, 10 Kr.

5 (IV)

4. November 1938 Slagtersvend Osvald Kjeldsen, Finsensvej 91 B, 10 Kr.

6 (V)

15. November 1938 Lagerarbejder Børge Villadsen, Henrik Ibsensvej 35, 2. Sal, Havehuset, 10 Kr.

6. og 11. Marts 1939 Cykelhandler Viggo Jensen, Grundtvigsvej 5, ialt 7 Kr. 50 Øre.

8 (VII)

9. Marts 1939 Arbejdsmand Jens Damtoft Jensen, Jystrup, 10 Kr.

9 (VIII)

20. Marts 1939 Fotograf Carl Ferdinand Fischer, Algade 14, Nykøbing S., 35 Kr.

10 (IX)

i April—Maj 1939 Chauffør Magnus Jensen, Jernbanevej 23. 2. Sal, Lyngby, ialt 27 Kr.

11 (XII)

7. Juni 1939 Tjener Otto Jordan, Valdemarsgade 71, 1. Sal tv., 5 Kr.

12 (XIII)

13. Juni 1939 Chauffør Orla Nielsen, Paa Blegdammen 7, St. t. v., 10 Kr.

13 (XIV)

14. Juni 1939 Fru Esther Johansen, Tranegaardsvej 72, St., Hellerup, 5 Kr.

14 (XVI)

20. Juni 1939 Vinduespolerer Viggo Sørensen, Gothersgade 10, Mezz., 10 Kr.

15 (XVII)

20. Juni 1939 Assistent Erik Christiansen, C. F. Røchsvej 114, 3. Sal, 10 Kr.

16 (XVIII)

21. Juni 1939 Fr. Ellen Margrethe Brønsdal, J. E. Pitznersvej 5, Herlev, 8 Kr.

17 (XIX)

28. Juni 1939 Bager Søren Sørensen, Børglundsvej 19 B, St., 5 Kr.

18 (XX)

1. Juli 1939 Kok Bendt Jørgensen, Ved Damhussøen 18, 8 Kr.

19 (XXI)

3. Juli 1939 Fængselsbetjent Niels Ohlsen, Erdalsvej 2, 1. Sal, Glostrup, 15 Kr.

20 (XXII)

6. Juli 1939 Brandmand Axel Marinus Jensen, Folkvarsvej 2 A, 4. Sal, 3 Kr.

21 (XXIII)

6. Juli 1939 Ekspedient H. Dan Christensen, Aaboulevard 12, 4. Sal, 8 Kr.

22 (XXIV)

15. Juli 1939 Maskinarbejder Bruno Frick, Provstevej 19, 5 Kr.

23 (XXV)

18. Juli 1939 Vicevært Valdemar Neumann, Kristianiagade 14, 4 Sal, 5 Kr.

24 (XXVI)

27. Juli 1939 Linoleumsmester Holfer Bechmann, Slotsfogedvej 7, 10 Kr.

25 (XXVII)

29. Juli 1939 Pensionatsejer Thorkild Brenøe, Dronninggaardsallé 2. Holte, 10 Kr.

26 (XXVIII)

31. Juli 1939 Køkkenassistent Elna Lund, Finsens Institut, Strandboulevard 49, 5 Kr.

27 (XXIX)

31. Juli 1939 Frugthandler Anders P. Hansen, Madvigsallé 16, St., 10 Kr.

28 (XXX)

i August 1939 Baronesse Wedel Wedelsborg, Holsteinborg, pr. Rude, 15 Kr.

29 (XXXI)

i August 1939 Sekretær Jørgen Wulff, Østbanegade 41, 2. Sal. 10 Kr.

30 (XXXII)

2. og 5. August 1939 Laborant Carl Johan Salling, Griffenfeldtsgade 10, 10 Kr.

31 (XXXIII)

8. August 1939 Skræder Erik Fjord Hansen, Murergade 11, St. t. v., 10 Kr.

32 (XXXIV)

16. August 1939 Fru Inge Nielsen, Sorgenfrigade 11, 4. Sal, 10 Kr.

33 (XXXV)

16. August 1939 Remisearbejder Harry Neumann Hansen, Aakjærs Allé 29, 1. Sal, 10 Kr.

34 (XXXVI)

16. August 1939 Maskintrykker Ludvig Ranck Andersen, Verasallé 16, 10 Kr.

28. Juni 1940

35 (XXXVII)

17. August 1939 Assistent Kai Villy Nordal Pedersen, Sdr. Boulevard 92, 10 Kr.

36 (XXXVIII)

21. August 1939 Fru Anna Rasmussen, Knud Lavardsgade 4, 4. Sal, 2 Kr.

37 (XXXIX)

22. August 1939 Købmand Lars Møller Christensen, Danmarksgade 82, Frederikshavn, 32 Kr. 75 Øre.

38 (XL)

23. August 1939 Værktøjsmager Benno Franzi Rasmussen, Ryparken 42, 2 Kr.

39 (XLI)

24. August 1939 Skolebestyrer Aage Brier, Niels Ebbesensvej 5, Aalborg, 36 Kr.

40 (XLII)

25. August 1939 Remisearbejder Eduard Christian Petersen, Vinkelvej 6, 1. Sal, Helsingør, 10 Kr.

41 (XLIII)

28. August 1939 Barber Arne Mølgaard Iversen, Kalkbrænderivej 34, 3. Sal, 2 Kr.

42 (XLIV)

28. August 1939 Fru Hertha Dølkjær, Bogholderallé 68, Kld., 2 Kr.

43 (XLV)

30. August 1939 Pens. Sygeplejerske Agnes Mattesen, Østerallé 22, 3 Kr.

44 (XLVI)

30. August 1939 Fru Johanne Søltoft, Ndr. Frihavsgade 94, 3. Sal, 3 Kr.

45 (XLVII)

30. August 1939 Salgsinspektør Thorvald Petersen, Ourøgade 40, 1. Sal, 3 Kr.

46 (IL)

i Begyndelsen af September 1939 Restauratør Villiam Thies, Sdr. Boulevard 60, 5 Kr.

47 (L)

i Begyndelsen af September 1939 Fru Karla Rasmussen, St. Kongensgade 83, 2. Sal, 3 Kr.

48 (LI)

3. September 1939 Snedkermester Børge Banche Petersen, Østerbrogade 27, 1. Sal, 2 Kr.

49 (XLVIII)

4. September 1939 Fru Emilie Hansen, Danmarksgade 4, 1. Sal, 2 Kr.

50 (LII)

4. September 1939 Fru Jenny Johansen, Sigbritsallé 7, 4. Sal, 2 Kr.

51 (LIII)

5. September 1939 Assistent Andreas Victor Schumacher, P. G. Rammsallé 13, 4 Kr.

52 (LIV)

5. September 1939 Prokurist Abraham Rothstein, Overskousvej 9, 3. Sal, 4 Kr.

53 (LV)

5. September 1939 Brandkusk Albert N. Andersen, Augustvej 86, Mørkhøj, 4 Kr.

54 (LVI)

6. September 1939 Fabrikant Ebbe Jensen, Vesterbrogade 41, 4. Sal, 8 Kr.

55 (LVII)

8. September 1939 Kontorbetjent Valdemar Schultz, Heilsgade 3, 2. Sal, 2 Kr.

56 (LVIII)

8. September 1939 Bogbindermester Johs. Nielsen, Sct. Knudsvej 30, 5 Kr.

57 (LIX)

8. September 1939 Malermester August Lassen, I. E. Ohlsensgade 2, St., 5 Kr.

58 (LX)

9. September 1939 Frisør Ejner Pauli Andersen, Ærøvej 7, 4. Sal, 10 Kr.

59 (LXI)

9. September 1939 Arbejdsmand Valdemar Lorentzen, Kaalundsgade 8, 2. Sal, 3 Kr.

60 (LXII)

10. September 1939 Ekspedient Villiam Jørgensen, Flakholm 6, 3. Sal, 5 Kr.

61 (LXIII)

15. September 1939 Repræsentant Viggo Stilling, Nivaagade 3, 2. Sal, 8 Kr.

62 (XIV)

19. September 1939 Assistent Kai Bramsbo, Ny Carlsbergvej 16, 2. Sal, 4 Kr.

Der er nedlagt Paastand paa, at Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 16, undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i et Sindssygehospital.

Tiltalte er født den 2. Marts 1911 og tidligere straffet ved Københavns Byrets Dom af 12. Marts 1937 efter Straffelovens § 285, jfr. § 278, med betinget Straf af Fængsel i 4 Maaneder; Prøvetid 5 Aar.

Tiltalte har tilstaaet sig skyldig i Underslæb med Hensyn til de under A nævnte Forhold, medens han har nægtet sig skyldig i Bedrageri med Hensyn til Forholdene under Afsnit B, idet han har anført, at hans Handlemaade helt igennem har været reel, og at det virkelig har været hans Hensigt at skaffe de Laan, som han har lovet hver af de Personer, han modtog Penge af.

Ved Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at han har gjort sig skyldig i Underslæb i de i Anklageskriftet under A nævnte Forhold.

Ved de afgivne Vidneforklaringer maa det derhos anses for bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i Bedrageri i de under B nævnte For-

hold med de nedennævnte Undtagelser, idet det skønnes godtgjort, at Tiltalte i Berigelseshensigt og under forskellige urigtige Anbringender har oppebaaret de ud for hver enkelt Forhold angivne Beløb, dog at det for saa vidt angaar Forhold 57 ikke drejer sig om 5, men kun om 3 Kr.

I følgende Tilfælde skønnes der ikke ført tilstrækkeligt Bevis for, at der foreligger Bedrageri:

Forhold 4 (III), Forhold 16 (XVIII), Forhold 20 (XXII), Forhold 24 (XXVI), Forhold 26 (XXVIII), Forhold 52 (LIV), Forhold 54 (LVI) og Forhold 56 (LXIII).

Overlægen ved Rigshospitalets psykiatriske Afdeling, Professor Helweg, har under 30. December 1939 afgivet en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Resultatet af observationen er, at man ganske kan tiltræde den af Speciallægen stillede diagnose. Observanden er herefter sindssyg, lidende af ungdomssløvsind (schizofreni). Det drejer sig om en form, der væsentlig er præget af vage vrangforestillinger, udviklende sig meget snigende og antagelig først langsomt vil føre til en mere udviklet følelsesmæssig afstumpning og intellektuel afsvækkelse; disse symptomer er dog allerede begyndt at vise sig. Det maa antages, at sygdommen er begyndt for ca. 8 aar siden, og at den forandring i hans evne til at klare sig i livet og i sine pladser, som er indtraadt omkring 1930—31, har haft sin grund i, at sygdommen dengang begyndte at gøre sig gældende uden at blive erkendt.

Han er uegnet til paavirkning gennem straf. Det er ikke sandsynligt, at han vil kunne være ude i livet uden paa en eller anden maade at komme i konflikt med loven, og efterhaanden som hans sygdom udvikler sig videre, rykker muligheden for alvorligere lovovertrædelser nærmere. Det maa derfor anbefales, at han indlægges paa et sindssygehospital.«

Retslægeraadet har i Erklæring af 8. Januar 1940 udtalt:

»Retslægeraadet kan tiltræde den af overlægen ved Rigshospitalets psykiatriske klinik den 30. december 1939 afgivne erklæring, hvorefter Helge Knud Bryld Hansen ikke er aandssvag, men sindssyg, lidende af ungdomssløvsind, og han maa antages at have været sindssyg i ca. 8 aar.

Han er uegnet til paavirkning gennem straf, og da han paa fri fod med sandsynlighed igen vil gøre sig skyldig i lovovertrædelser, maa det anbefales, at han indlægges paa et sindssygehospital.«

De i Anklageskriftet beskrevne forbryderiske Handlinger, med Hensyn til hvilke Tiltalte efter det foranførte er fundet skyldig, vil være at henføre under Straffelovens § 278 og § 279. Da han imidlertid maa anses for utilregnelig efter Straffelovens § 16, og det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der anvendes Sikkerhedsforanstaltning overfor ham, bestemmes det i Overensstemmelse med Anklagemyndighedens Paastand i Medfør af Straffelovens § 70, I., jfr. § 16, at han vil være at anbringe i et Sindssygehospital.

Dissens:

En af Dommerne bemærker, at han er enig i det i Dommen anførte bortset fra, at han anser en mindre indgribende Forholdsregel end Anbringelse paa Sindssygehospital for tilstrækkelig, og han voterer for, at der alene i Medfør af Straffelovens § 70, I. beskikkes Domfældte et Tilsyn af Dansk Værneselskab.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 7. Afdeling den 16. Marts 1940 (Sag Nr. 273/1939) og paaanket af Tiltalte Helge Knud Bryld Hansen med Paastand om Ændring derhen, at der træffes anden Sikkerhedsforanstaltning overfor ham end Anbringelse i et Sindssygehospital.

Anklagemyndigheden har paastaaet Dommen stadfæstet.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, dog saaledes, at den Sikkerhedsforanstaltning, der i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, træffes overfor Tiltalte, bestemmes til et Tilsyn af Dansk Værneselskab og ikke til Anbringelse i Sindssygehospital.

Dissens:

To af de voterende stemmer for Stadfæstelse af den indankede Dom, saaledes at Tiltalte betaler Sagens Omkostninger for Landsretten.

Nr. 82/1940.

Rigsadvokaten

mod

Hans Herman Julius Løhmann (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Ferskvandsfiskeriloven.

Dom afsagt af Retten for Skanderborg Købstad den 11. November 1938: Tiltalte, Grosserer Hans Herman Julius Løhmann, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger bør udredes af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 13. December 1939 (I Afd.): Underretsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretssagfører Johnsen, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 46 Kr. 60 Øre udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at Tiltalte, der har erkendt, at han har udsat en Del Undermaalsaal i Skanderborg Sø, overfor Fiskerimyndighederne har erklæret sig villig til at ophøre med denne Fremgangsmaade. Herefter maa der gaas ud fra, at dette Punkt er udgaaet af Tiltalen.

Efter det oplyste maa det antages, at der i et vist Omfang i Tiltaltes Fangstindretning fanges Aal, der er paa Vandring fra Mossø i Retning mod Skanderborg Sø.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, vil denne være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 10. September 1938 har Politimesteren i Silkeborg m. v. rejst Tiltale mod Grosserer Hans Hermann Julius Løhmann, der er født den 23. Maj 1875 i Vordingborg og boende Fuldbro Mølle, og som nægter sig tidligere tiltalt eller straffet, til at lide Straf for Overtrædelse af § 17, 1. Stk., jfr. § 26, i Lov Nr. 94 af 31. Marts 1931 om Ferskvandsfiskeri for i Aaret 1938 at have genudsat eller ladet genudsætte de ved det af ham ejede til Fiskefangst benyttede Stemmeværk ved Fuldbro Mølle fangede Undermaalsaal i Skanderborg Sø og i det hele ovenfor Stemmeværket, hvilket i Anklageskriftet angives at være i Modstrid med Lovens nævnte Bestemmelser, idet Undermaalsfisk angives at skulle genudsættes nedenfor Stemmeværket.

Tiltalte har erkendt, at han har genudsat eller ladet genudsætte Undermaalsaal, saaledes som i Anklageskriftet anført, men har nægtet, at han derved har gjort sig skyldig i Overtrædelse af ovenanførte Lovbestemmelser.

Færdig fra Trykkeriet den 21. August 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 14

Fredag den 28. Juni.

Tiltalte har under Sagen forklaret følgende:

Han er Ejer af den Fangstindretning, der kaldes »Fuldbro Mølle«, og som bestaar af en Aalekiste med Stemmeværk, hvortil der er knyttet et lovformeligt Aalepas. Denne Fangstindretning er anbragt i Taaning Aa, der forbinder Skanderborg Sø og Mossø, noget nærmere Mossø end Skanderborg Sø. I de ca. 6 Aar, han har været Ejer af »Fuldbro Mølle«, er ifølge hans Bestemmelse alle de Undermaalsaal, der er fanget i Aalekisten, blevet genudsat enten i Skanderborg Sø eller i Taaning Aa ovenfor Stemmeværket. Det er ham bekendt, at denne Fremgangsmaade har været anvendt ved »Fuldbro Mølle« i hvert Fald i de sidste ca. 20 Aar, forinden han blev Ejer deraf, og at en tilsvarende Fremgangsmaade anvendes andre Steder her i Landet, f. Eks. ved »Esrom Mølle«, som han tidligere har ejet, og hvor den paagældende Fremgangsmaade har været Fiskerikontrollen bekendt uden at blive paataalt. Under en i Sommeren 1938 stedfindende Forhandling mellem Fiskerikontrollen og ham om en mindelig Ordning nægtede han at indgaa paa at genudsætte Undermaalsaalene nedenfor Stemmeværket, men tilbød at genudsætte dem i Aalepasset; dette Tilbud blev ikke modtaget, og Forhandlingerne blev derfor afbrudt.

Paa Foranledning af Retten har Fiskeridirektoratet den 21. Oktober 1938 afgivet en saalydende Udtalelse i Sagen: »— — — skal man hoslagt fremsende en fornyet over Sagen indhentet Erklæring af 5. d. M. fra Dansk Biologisk Station, til hvilken Fiskeridirektoratet for sit Vedkommende kan henholde sig, idet bemærkes, at man er af den Opfattelse, at Lovens Bestemmelse om, at Undermaalsfisk skal udsættes i »frit Vand«, maa fortolkes saaledes, at det i sig indeholder Forbud mod paa nogen Maade ved Genudsætning at skabe vilkaarlig Hindring for de paagældende Undermaalsfisks naturlige, frie Gang, jfr. Lovens § 2.«

Den nævnte Erklæring af 5. Oktober 1938 er saalydende:

»Aalene i vore ferske Vande trækker under deres Opvækst fra det ene Vand til det andet. Hovedretningen er i den første Tid indad, d. v. s. bort fra Havet, men derefter foregaar Trækket lige saa godt i den ene Retning som i den anden.

Naar man derfor, som det i Øjeblikket sker ved Fuldbro Mølle, konsekvent kun tillader de unge Aal at vandre den ene Vej, d. v. s. i Retning fra Mossø til Skanderborg Sø, og sætter den Aaleyngel, der fanges paa sin Vandring i modsat Retning, tilbage, hvor den kom fra,

hindrer man Fiskenes fri Gang, og Resultatet vil blive, at man øger Aalebestanden i det ene Vand paa det andets Bekostning. At dette er i Strid med Ferskvands-Fiskerilovens Aand, ses af Lovens § 2, der indeholder en hel Række almindelige Bestemmelser udelukkende med det Formaal at sikre Fiskenes frie Gang.

Jeg kan altsaa slutte mig til Fiskerikontrollørens Udtalelse i hans Brev af 8. August d. A., at Genudsættelsen af de ommeldte Aal ifølge Ferskvands-Fiskerilovens § 17, 1. Stk., skal finde Sted i det Vand-omraade, hvortil disse naturligt vilde være naaet hen, saafremt ingen Hindring havde været anbragt.«

Medens den i Anklageskriftet ommeldte Regel i Lovens § 17, 1. Stk., formentlig alene tager Sigte paa ud fra almene Fiskeriinteresser at beskytte Bestanden af Fisk m. v., har Reglerne i Lovens § 2 formentlig i hvert Fald delvis til Formaal at regulere det indbyrdes Forhold mellem de forskellige fiskeriberettigedes Adgang til Fiskeri, og der kan derfor formentlig ikke i Lovens § 2 findes sikre Bidrag til Fortolkning af Udtrykket »frit Vand« i Lovens § 17, 1. Stk.

I Mangel af faste Holdepunkter for at antage, at Paabudet i Lovens § 17, 1. Stk., om, at Undermaalsfisk skal udsættes i frit Vand, har et videregaaende Indhold, kan det ikke anses at gaa ud paa andet end, at Undermaalsfisk skal sættes i Frihed, og da de i Anklageskriftet omhandlede Undermaalsaal er blevet sat i Frihed, findes Tiltalte at burde frifindes for det Offentliges Tiltale.

Sagens Omkostninger vil være at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Skanderborg Købstad m. v. den 11. November 1938 afsagte Dom er med Justitsministeriets Tildelse paaanket alene af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 2. jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 6. December 1938, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i første Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Domfældelse af Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen.

Det bemærkes, at Retten har besigtiget Aastedet.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring bl. a. af vedkommende Fiskerikontrollør, der har udtalt, at den af Tiltalte benyttede Fangstindretning i sin Helhed er lovlig.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Onsdag den 10. Juli.

Nr. 1/1940.

Fru **Ellen Ballin** (Selv)

mod

Fru **Louise Hagensen** (Oluf Petersen).

(Pligt til Aflæggelse af Regnskab for indkasserede Beløb).

Sagen behandlet skriftligt.

Østre Landsrets Dom af 30. December 1939 (V. Afd.): Sagsøgte, Fru Ellen Ballin, bør inden 3 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden, Fru Louise Hagensen, betale 2179 Kr. 09 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. Oktober 1939, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 400 Kr. Saa bør hun og inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse overfor Sagsøgerinden aflægge Regnskab for de af hende i Henhold til den ovennævnte Kontrakt for Sagsøgerinden efter den 9. August 1939 indkasserede Beløb. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Ellen Ballin, til Indstævnte, Fru Louise Hagensen, med 200 Kr.

De idømte Beløb at udrede inden 3 Dage og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Januar 1938 blev Sagsøgte, Fru Ellen Ballin, ansat som Repræsentant hos Sagsøgerinden, Fru Louise Hagensen, der driver Virksomhed ved Ydelse af Varekrediter til sine Kunder ved disses Indkøb i en Række københavnske og frederiksbergske Firmaer; efter den mellem Parterne oprettede, den 9. Januar 1939 daterede Kontrakt er Fremgangsmaaden nærmere den, at Sagsøgerinden Tid efter anden udleverer Sagsøgte Rekvisitionskort til de forskellige Firmaer, og disse Rekvisitionskort er forud underskrevne af Sagsøgerinden, medens det er over-

ladt Sagsøgte ved Udleveringen til Kunderne at paaføre Kortene det Beløb, for hvilket der maa finde Indkøb Sted. Dette sidste Beløb, som Sagsøgerinden afregner med de paagældende Firmaer, efterhaanden som Indkøb finder Sted, skal derefter af Kunderne afdrages med mindst en Femtedel pr. Maaned, og efter Kontrakten paahvilede det Sagsøgte at indkassere disse Afdrag paa Sagsøgerindens Vegne, og saaledes, at hun overfor Sagsøgerinden skulde afregne saaledes indkasserede Afdrag senest den 8. i hver Maaned. Sagsøgte, som iøvrigt efter Kontrakten hæftede overfor Sagsøgerinden for de Kunder, hun paa denne Maade tilførte hende, var selv lønnet med visse nærmere fastsatte Provisioner.

I Løbet af Sommeren og Eftersommeren 1939 opstod der forskellige Uoverensstemmelser mellem Sagsøgerinden og Sagsøgte, idet Sagsøgte vilde have udleveret Rekvisitionskort i større Omfang end hvad Sagsøgerinden fandt at kunne gaa med til, medens Sagsøgerinden paa sin Side paastod, at Sagsøgte ikke overholdt Kontraktens Afregningsbestemmelser. Resultatet af flere mellem Parterne herom udvekslede Skrivelser blev, at Sagsøgte i Skrivelse af 7. September 1939 erklærede at ville ophøre med enhver yderligere Afregning, medmindre hun fik tilsendt visse nærmere angivne Rekvisitionskort, og at Sagsøgerinden paa sin Side, da Afregningen pr. 8. September derefter udeblev, i Skrivelse af 13. s. M. meddelte Sagsøgte, at hun nu maatte betragte Repræsentationsforholdet som ophørt, og at hun herefter i Overensstemmelse med Kontraktens Bestemmelser selv vilde sætte sig i Forbindelse med de paagældende Kunder.

Under Henvisning til det saaledes passerede har Sagsøgerinden under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at aflægge Regnskab for de af hende for Sagsøgerinden efter den 9. August 1939 indkasserede Beløb og at betale 2179 Kr. 09 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Forligsklagens Dato, den 11. Oktober 1939.

Sagsøgte har principalt paastaaet sig frifundet mod Betaling af 252 Kr. 13 Øre, subsidiært mod Betaling af 625 Kr. 16 Øre.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden anført, at hun som den, der i sidste Række bærer Risikoen, idet hun direkte hæfter overfor de forskellige Firmaer for de paa de af hende udstedte Rekvisitionskort indkøbte Varer, ogsaa maa have Ret til efter eget Skøn at søge at holde denne Risiko indenfor visse rimelige Grænser; hun har derfor, da der i Løbet af de første Sommermaaned i 1939 pludselig viste sig en voldsom Stigning i Varekøbet gennem Sagsøgte, anset sig fuldt ud beføjet til at begrænse Udleveringen af Rekvisitionssedler til denne, og hun protesterer imod, at Sagsøgte med Føje skulde kunne betragte dette som en Misligholdelse af Kontrakten fra hendes Side.

I disse Betragtninger finder Retten i det hele at maatte give Sagsøgerinden Medhold; da den derhos yderligere maa give Sagsøgerinden Medhold i, at Sagsøgte paa sin Side har gjort sig skyldig i en endog væsentlig Misligholdelse af Kontrakten ved — som sket — ganske at undlade at afregne de efter den 9. August 1939 indgaaede Beløb, og at Sagsøgte derfor efter Kontraktens Bestemmelser har mistet sin Ret til

indtil videre at faa udbetalt Provision, vil Sagsøgte, som i det indtalte Beløb, Kr. 2179,09, som Sagsøgte har erkendt at have indkasseret hos Sagsøgerindens Kunder, kræver fradraget dels tilgodehavende Provision, dels Erstatning for Forholdets Afbrudelse, være at dømme til Betaling af de nævnte Kr. 2179,09 med Renter som paastaet samt til Regnskabs-aflæggelse, ligeledes som paastaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgerinden med 400 Kr.

Efter den af Sagsøgerinden herom fremsatte Begæring vil Eksekutionsfristen være at bestemme til 3 Dage, for saa vidt angaar de idømte Beløb.

T o r s d a g d e n 8. A u g u s t .

Nr. 303/1939. **Finansministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

Snedkermester N. C. Madsen (Ingen).

(Ophævelse af Konfiskation).

Dom afsagt af Retten for Løgstør og Nibe Købstæder m. v. den 12. Oktober 1938: De Tiltalte, Svend Charles Christensen og Karl Hakon Christensen, begge af Aarhus, bør udrede Statskassen tilfaldende Bøder paa henholdsvis 80 Kr. og 40 Kr., subsidiært hensættes i Hæfte i 6 og 4 Dage. De bør derhos in solidum godtgøre det Offentlige Sagens Omkostninger. De af Politiet i Forvaring tagne Spilleapparater samt det kontante Pengebeløb paa 7 Kr. 01 Øre konfiskeres til Fordel for Statskassen. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 19. September 1939 (II Afd.): Konfiskationen af det fornævnte Farvespil ophæves. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler de Indstævnte, Finansministeriet, til Appellanten, Snedkermester N. C. Madsen, 125 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Een Dommer bemærker følgende:

Ifølge Straffelovens § 77, Stk. 1, Nr. 1, er Konfiskationen kun berettiget, for saa vidt Genstanden tilhører den for Gerningen ansvarlige, og den kan derfor ikke medføre, at Indstævnte i det Omfang, han maa anses for Ejer af Farvespillet, mister sin Ret. Idet den Indstævnte ved Salget paa Afbetaling forbeholdte Ejen-

domsret hjemler ham Ret til, hvis Restkøbesummen ikke betales, at tage Tingen tilbage mod Betaling efter en i Overensstemmelse med Afbetalingslovens Regler foretaget Opgørelse, vil herefter Konfiskationen være at ophæve forsaavidt angaar den Indstævnte saaledes tilkommende Ret, medens den iøvrigt maa staa ved Magt.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 4. ds. har Politimesteren i Nibe m. v. sat I. Tivoliejer Svend Charles Christensen, Aarhus, og

II. Medhjælper Karl Hakon Christensen, Aarhus, under Tiltale for Overtrædelse af Straffelovens § 203 og Tiltalte I for Overtrædelse af Politivedtægtens § 43, idet de den 4. September d. A. uden fornøden Polititilladelse har opstillet og benyttet i Østerhornum den Tiltalte I tilhørende Forlystelsespark, i hvilken forefandtes et Farvespil og en Spilleautomat, der afbenyttedes af Gæsterne i Forlystelsesparken, saaledes at kontante Penge indbetaltes som Indskud og udbetaltes som Gevinster.

Under Sagen har Politimesteren nedlagt Paastand paa, at de paa-gældende Spilleapparater med eventuelle Pengebeholdninger konfiskeres til Fordel for Statskassen.

Tiltalte Svend Christensen er født den 6. Maj 1909 i Grenaa, har tidligere vedtaget en Bøde paa 60 Kr. for Overtrædelse af Straffelovens § 204.

Tiltalte Karl Hakon Christensen er født den 11. Maj 1907 i Lyngby og har tidligere vedtaget en Bøde paa 30 Kr. for Overtrædelse af Straffelovens § 204.

Tiltalte Svend Christensen har inden Retten erkendt at have overtraadt Politivedtægtens § 43 og har herfor vedtaget en Politikassen tilfaldende Bøde paa 10 Kr., subsidiært 2 Dages Hæfte.

Med Hensyn til Overtrædelse af Straffelovens § 203 har Tiltalte Svend Christensen forklaret, at han ikke personlig var tilstede i Østerhornum, at Spilleautomaten var indrettet saaledes, at der til Indkast kan benyttes saavel 10-Ører som Spillemærker, at han altid har givet sine Folk Paalæg om ikke at spille om Penge, men kun om Spillemærker samt, at han er uvidende om, at der under Opholdet i Østerhornum er udbetalt Penge som Gevinst. Han har derfor paastaet sig frifundet og protesteret mod, at Spilleapparaterne konfiskeres.

Tiltalte Karl Hakon Christensen har ligeledes paastaet sig frifundet, idet han har forklaret, at Gevinsterne udbetaltes i Spillemærker, og at

det kun kan skyldes en Fejltagelse, saafremt der ved en enkelt Lejlighed ved Udbetalingen er kommet en Tiøre med.

Under Sagen er afhørt forskellige Vidner, der har forklaret, at de enten har deltaget i eller set paa Farvespillet og derunder konstateret, at Gevinsterne flere Gange blev udbetalt dels i rede Penge, dels i Spillemærker.

Den paagældende Spilleautomat er af Politiet forevist og tømt i Retten og har vist sig at indeholde 9 Spillemærker, 70 Tiører og 1 Enøre.

Efter det saaledes oplyste maa det anses for bevist, at der under Forlystelsesparkens Ophold i Østerhornum er anvendt kontante Penge som Indskud og Gevinster baade ved Farvespil og i Spilleautomaten, og de Tiltalte vil derfor være at anse efter Straffelovens § 203, Stk. 1, med følgende Statskassen tilfaldende Bøder:

1. Tiltalte Svend Christensen med 80 Kr., subsidiært Hæfte i 6 Dage.
2. Tiltalte Hakon Christensen med 40 Kr., subsidiært Hæfte i 4 Dage.

I Medfør af Straffelovens § 77 vil de af Politiet i Forvaring tagne Spilleapparater og kontante Pengebeholdning, 7 Kr. 01 Øre, være at konfiskere til Fordel for Statskassen.

De Tiltalte godtgør derhos in solidum det Offentlige Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Løgstør og Nibe Købstæder m. v. den 12. Oktober 1938 afsagte Dom er paaanket af Appellanten, Snedkermester N. C. Madsen, Aalborg, overfor de Indstævnte, Finansministeriet, i den borgerlige Retsplejes Former, forsaavidt angaar Konfiskationen af det i Dommen nævnte Farvespil.

Appellanten har paastaaet denne Konfiskation ophævet under Anbringende af, at Farvespillet tilhører ham, og at der, da han ikke paa nogen Maade er ansvarlig for den begaaede Lovovertrædelse, saaledes ikke i Straffelovens § 77, Stk. 1, Nr. 1, hvilket er den eneste Konfiskationsbestemmelse, der kan komme i Betragtning, findes Hjemmel for den skete Konfiskation.

De Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet, forsaavidt den er paaanket.

For Landsretten er det oplyst, at Appellanten i Henhold til Købekontrakt af 19. August 1938 solgte til Domfældte Carl Christensen Farvespillet tilligemed en Paraply for en samlet Købesum af 400 Kr., hvoraf 200 Kr. erlagdes ved Modtagelsen den 19. August 1938, medens Restkøbesummen, der endnu ikke er betalt, skulde erlægges i Afdrag. Ifølge Kontrakten tilhørte det solgte derhos Appellanten, indtil hele Købesummen var betalt.

De Indstævnte har til Støtte for deres Paastand anført, dels at Ejendomsforholdet med Hensyn til Farvespillet er uden Betydning, da Konfiskationen har fornøden Hjemmel i Straffelovens § 77, Stk. 1, Nr. 2, dels at Konfiskationen, forsaavidt Hjemmelen maatte søges i Lovbestemmelsens Stk. 1, Nr. 1, ikke hindres af det tagne Ejendomsforbehold, idet Domfældte Carl Christensen uanset det maa anses som den, hvem Farvespillet tilhører.

Det findes nu ikke at kunne antages, at Farvespillet henhører under de Genstande, paa hvilke Straffelovens § 77, Stk. 1, Nr. 2, finder Anvendelse. Hjemmelen for Konfiskation vil derfor i nærværende Tilfælde alene kunne søges i Lovbestemmelsens Stk. 1, Nr. 1, og da der ikke vil kunne gives de Indstævnte Medhold i det af dem overfor Appellanten i denne Henseende anførte, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Til Appellanten vil de Indstævnte have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 125 Kr.

Eksstrasessionen.

M a n d a g d e n 26. A u g u s t.

Nr. 98/1940. **Alex Frants Alfred Thaarup**
p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 3. Maj 1940.

Kendelse afsagt af Københavns Byret den 15. April 1940:
Der fremlagdes en Skrivelse af 14. April 1940 fra Tiltalte, hvori han begærer, at der ved Rettens Foranstaltning foretages effektive Forholdsregler til, at nogle i Skrivelsen omtalte Aktstykker kan bevares for Eftertiden.

Skrivelsens Ordlyd er begæret indført i Retsbogen.

Da der ikke fandtes Føje til at efterkomme de fremsatte Begæring,

e r a g t e d e s:

De fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Kendelse af 3. Maj 1940 (II Afd.):

Ved Skrivelse af 14. April 1940 til Københavns Byret fremsatte pens. Premierløjtnant Alex Frants Alfred Thaarup, mod hvem der verserer Sag angaaende Overtrædelse af Straffelovens § 265, Begæring om, at der ved Rettens Foranstaltning træffes effektive Forholdsregler til nogle i Skrivelsen omtalte Aktstykkers Bevaring for Eftertiden samt om Skrivelsens Indførelse i Retsbogen.

Ved Kendelse afsagt den 15. April 1940 af Byrettens 2. Afdeling bestemtes det, at de fremsatte Begæring ikke kunde tages til Følge, idet der ikke fandtes Føje hertil.

Denne Kendelse har Premierløjtnant Thaarup paakæret.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s:

Den paakærede Kendelse stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Nr. 160/1940.

Anders Peter Andersen

paakærer

Vestre Landsrets Kendelse af 20. April 1940.

Kendelse afsagt af Retten for Grenaa og Ebeltoft Købstæder m. v. den 10. April 1940:

Ved Stævning af 23. September 1939 paastod A/S Trifolium, Randers, Boelsmand Anders Peter Andersen, Ramten, dømt til Betaling af 75,22 Kr. Beløbet skyldtes for Markfrø, leveret Andersen af Firmaet i Foraaret 1938 i Hh. t. Bestillingsseddel, underskrevet med Andersens Navn.

Sagen foretoges i Retten den 11. Oktober 1939. Andersen paastod sig frifundet, da han ikke havde bestilt Frøet. Han nægtede at have underskrevet Bestillingssedlen og nægtede overhovedet at kunne skrive; dette fastholdt han efter at være blevet formanet til at afgive Partsforklaring, idet han gentog og vedblev at gentage: »Jeg kan itt' skrive.«

Dagen efter betalte han det paastævnte Beløb til Trifoliums Sagfører, hvorefter Sagen efter dennes Begæring blev hævet.

Uden Rettens Viden blev det skete anmeldt til Politiet i Grenaa, og Andersen, som ved nærværende Rets Dom af 18. November 1937 var blevet idømt en Bøde til Statskassen, stor 50 Kr., for falsk Forklaring i Fogedretten i Henhold til Straffelovens § 162, blev ved 1. jydsk Statsadvokatars Anklageskrift af 18. Januar 1940 sat under Tiltale for Overtrædelse af Straffelovens § 278, Nr. 2, og § 158, Stk. 2.

Under Domsforhandlingen udviste Andersen en saa besynderlig Optræden, at Retten og Anklagemyndighedens Repræsentant enedes om at lade ham mentalundersøge, forinden Sagen optoges til Dom.

Kredslægens Erklæring af 3. Marts 1940 har følgende Konklusion:

»Obs. maa betegnes som sindssyg. Af differentialdiagnostiske Grunde maa man tilraade Indlæggelse paa Sindssygehospital til yderligere Observation.«

Sagen har derefter været forelagt Retslægeraadet. Det hedder i Raadets Erklæring af 29. Marts 1940:

»Da der ikke i det foreliggende er tilstrækkeligt grundlag til at bedømme Anders Peter Andersen's psykiske tilstand og som følge deraf heller ikke tilstrækkeligt grundlag til at vurdere, hvilken behandling der

bedst bringes i anvendelse over for ham, maa Raadet anbefale, at han indlægges til observation i et sindssygehospital.«

Anklagemyndigheden har herefter begæret Rettens Kendelse i Hh. t. Rpl. § 744 for Andersens Indlæggelse paa Sindssygehospital til nærmere Undersøgelse.

Retten finder, at der maa lægges Vægt paa, at Andersen gik i sig selv ved at betale de paastaaede Beløb.

En urigtig Forklaring af den her omhandlede Art hører netop ikke til de Forklaringer, der er egnet til at lede Retten paa Vildspor, for Bemærkningen om, at Andersen ikke kunde skrive, var paa Forhaand saa meningsløs, at der ikke kunde skænkes den Tiltro.

De Forklaringer, som er »farlige«, er de bevidst »forskudte« Forklaringer, herunder Fortielser, maaske særlig delvise Fortielser, og saadanne er Retten som Regel værgeløs overfor.

Retten opnaar intet Værn ved Gennemførelsen af en Sag af denne Art.

Men der maa nu yderligere lægges Vægt paa, at en Indlæggelse til Observation efter al rimelig Beregning vil kunne faa skæbnsvanger Betydning for Andersens Omdømme paa Egnen, hvor han bor; Retten har netop for at undgaa Forstyrrelser i Andersens Forhold, henstillet til Pressen ikke at omtale denne Sag, og Henstillingen er blevet fulgt.

Retten maa endelig lægge Vægt paa de i Forhold til Sagens Art uforholdsmæssigt store Omkostninger, der er forbundet med Indlæggelsen.

Herefter tages Begæringen ikke til Følge.

. T h i e r a g t e s :

Begæringen om Anders Peter Andersens Indlæggelse paa Sindssygehospital til nærmere Observation vil ikke kunne tages til Følge.

Vestre Landsrets Kendelse af 20. April 1940 (I Afd.):

Den paakærede Kendelse, hvorved er bestemt, at Anklagemyndighedens Begæring om Indlæggelse af Tiltalte Anders Peter Andersen paa Sindssygehospital til nærmere Observation ikke kan tages til Følge, er afsagt den 10. April 1940 af Retten for Grenaa og Ebeltoft Købstæder samt Mols Nørre og Sønder Herreder.

Efter alt det foreliggende, derunder Indholdet af de i Kendelsen anførte Erklæringer fra vedkommende Embedslæge og Retslægeraadet,

b e s t e m m e s :

Anklagemyndighedens Begæring om Indlæggelse af Tiltalte Anders Peter Andersen paa Sindssygehospital til Observation bør tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er efter Begæring af Tiltalte Anders Peter Andersen med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

mødte ved Sagfører — derfor ikke fik Lejlighed til at erfare, hvor meget større Afgiften vilde blive og følgelig ikke heller Lejlighed til straks at frafalde Paastanden om Handlens Tilbagegang, som han i alle Tilfælde nu ønsker at frafalde.

Justitssekretæren har fastholdt Afgiftsberegningens Rigtighed og særlig henvist til, at der ved Retsafgiftsberegning intet Hensyn tages til senere Nedsættelse af Paastanden.

At Klageren ikke ved den udvidede Paastands Tingfæstning er gjort bekendt med Afgiftens Størrelse, findes nu at være uden Betydning for Afgiftspligtens Indtræden, idet det maatte være hans egen Sag, forinden han nedlagde sin Paastand, at søge Oplysning om de afgiftsmæssige Følger af denne. Da der herefter med Rette er afkrævet Klageren Berrammelsesafgift af den udvidede Paastand, da Sagens Værdi med Rette findes ansat til at være lig Købesummen for den paagældende Ejendom, og da et senere Frafald af Paastanden ifølge Retsafgiftslovens § 6, 4. Stk., jfr. Retsplejelovens § 226, 2. Stk., afgiftsmæssigt er uden Betydning, vil den af Justitssekretæren truffne Afgørelse være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den ovennævnte af Justitssekretæren ved Østre Landsret truffne Afgørelse stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Nr. 164/1940. Aarhus Sundhedskommission og Aarhus Kommune (Landsretssagfører A. F. Jensen, Aarhus)

m o d

Gaardejer Rasmus Jensen Rasmussen.

Vestre Landsrets Kendelse af 11. Juli 1940 (III Afd.):

Under nærværende ved Aarhus Købstads Ret forberedte Landsretssag har Sagsøgeren, Gaardejer Rasmus Jensen Rasmussen, Ølsted, efter Stævning til Aarhus Sundhedskommission og Aarhus Kommune paastaaet et af de Sagsøgte, Aarhus Sundhedskommission, den 1. Marts 1940 nedlagt Forbud mod al Indførelse af Mælk eller Fløde til nævnte Kommune fra Sagsøgerens Besætning kendt ugyldigt og uforbindende og de Sagsøgte, Aarhus Kommune, tilpligtet at betale Sagsøgeren en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning paa indtil 1000 Kr. De Sagsøgte

har principalt paastaet Sagen afvist, hvorpaa denne efter særskilt Skriftveksling om Formaliteten i Medfør af Retsplejelovens § 345 er indsendt til Landsrettens Afgørelse. Det i Paastanden ommeldte Forbud er nedlagt i Henhold til Bestemmelser i et Tillæg til den for Kommunen den 25. Marts 1914 af Indenrigsministeriet stadfæstede Sundhedsvedtægt og et i Medfør af § 2 i Lov Nr. 183 af 23. Juni 1932 af Landbrugsministeriet den 20. November 1937 godkendt Regulativ angaaende Mælkekontrol paa Produktionsstedet for Aarhus Købstad, ved hvilke Bestemmelser der er tillagt Sundhedskommissionen visse Beføjelser med Hensyn til Mælk og Fløde, der forhandles eller indføres til Forhandling i Købstaden.

Da der maa gives Sagsøgeren, der anser Forbudet for ulovligt, Medhold i, at Forudsætningerne herfor ikke ved de derom givne Lovbestemmelser er unddraget Domstolenes Bedømmelse, og at disse derfor efter Lovgivningens Grundsætninger, jfr. Grundlovens § 70, er kompetente med Hensyn til nærværende Sag,

b e s t e m m e s :

Den nedlagte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge. Sagen henvises til ovennævnte Underret til Fortsættelse af dens Forberedelse til Domsforhandling i Realiteten.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

O n s d a g d e n 28. A u g u s t .

Nr. 3/1940. Jernbanearbejder **Axel Viggo Madsen** som Værges for **Ulrich Østerby Madsen** (Overretssagfører Hvid-Møller)

m o d

Fru **Johanne Schimmer** paa egne Vegne og som Værges for **Erik Ejnar Schimmer**, Hofjægermester **V. Steensen-Leth** og **Københavns Kommunalærerforening** (Poul Jacobsen).

(Erstatning for Skade ved Ulykkestilfælde).

Østre Landsrets Dom af 1. December 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Jernbanearbejder Axel Viggo Madsen som Værges for sin Søn Ulrich Østerby Madsen, bør til Fru Johanne Schimmer paa egne Vegne

og som Værge for sin Søn Erik Ejnar Schimmer, betale 1968 Kr. 99 Øre, hvoraf 1500 Kr. inddrages under Overformynderiets Bestyrelse, med Renter 5 pCt. p. a. fra 29. Juni 1939 til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 300 Kr. De Sagsøgte, Hofjægermester Steensen-Leth og Københavns Kommunalærerforening, bør for Sagsøgerindens Tiltale i denne Sag fri at være; for deres Vedkommende hæves Sagens Omkostninger. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten principalt gentaget sin Frifindelsespaastand, hvorhos han subsidiært har paastaaet Hofjægermester Steensen-Leth og Lærerforeningen paalagt Ansvar in solidum med Appellanten.

Forsaavidt angaar Kravet mod Appellanten vil den indankede Dom — overensstemmende med en af Fru Schimmer for Højesteret nedlagt subsidiær Paastand — være at stadfæste i Henhold til de i Dommen anførte Grunde.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale som nedenfor anført.

Med Hensyn til Paastanden overfor de to andre Indstævnte vil Dommen ligeledes i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de to nævnte Indstævnte med 200 Kr. til hver.

Det bemærkes, at den indstævnte Forening ikke har protesteret imod at bære Ansvar for mulige Fejl begaaet af Lederne af Udflugten til Stensgaard, og at Indstævnte Fru Schimmer ikke har rejst Indsigelse imod Dommens Bestemmelse om, at ogsaa Beløbet 500 Kr. for et tabt Skoleaar i sin Helhed vil være at inddrage under Overformynderiets Bestyrelse.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Til Højesteretssagfører Poul Jacobsen betaler Appellanten, Jernbanearbejder Axel Viggo Madsen som Værge for Ulrich Østerby Madsen, i Salær for Højesteret 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 15 Kr.

Appellanten betaler derhos Sagens Omkostninger for Højesteret til de Indstævnte, Hofjægermester V. Steensen-Leth og Københavns Kommunalærerforening, med 200 Kr. til hver.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. Juni 1938 aflagde Eleverne paa Københavns Kommunelærerforenings Feriehus i Lohals Besøg paa Hofjægermester Steensen-Leths Ejendom Steensgaard. Ejendommen blev forevist af Gaardens Regnskabsfører Hans Chresten Hansen Vange, der i Kontrolrummet udførte et Eksperiment for at vise Eleverne, hvorledes man udfandt Mælkens Fedtprocent. Herunder foraarsagede den 11-aarige Ulrich Østerby Madsen et Ulykkestilfælde, idet han, der vilde hæve sig op i en Vindueskarm for bedre at kunne se, traadte op paa Kanten af en i en Jernkurv anbragt Svovlsyrebeholder i Kontrolrummet, hvorved denne væltede, saaledes at en Række af Eleverne blev ætsede af den udflydende Svovlsyre, hovedsagelig paa Benene.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, Fru Johanne Schimmer, paa egne Vegne og som Værge for sin Søn Erik Ejnar Schimmer, under Henviisning til, at hendes nævnte Søn kom til Skade ved Ulykken, paa-staaet de Sagsøgte, Hofjægermester Steensen-Leth, Københavns Kommunelærerforening og Jernbanearbejder Axel Viggo Madsen som Værge for sin Søn Ulrich Østerby Madsen, dømt til Betaling principalt in solidum eller alternativt af en Erstatning, stor 4470 Kr. 99 Øre, med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 29. Juni 1939, subsidiært in solidum eller alternativt en Erstatning efter Rettens Skøn, idet hun gør gældende, at samtlige de Sagsøgte er ansvarlige for den hendes nævnte Søn tilføjede Skade.

De Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet, idet Sagsøgte Axel Madsen subsidiært har paa-staaet sig frifundet mod Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden anført, at hendes Søn ved Ulykken paadrog sig Brandsaar paa begge Ben, saaledes at han fra 22. Juni—14. August 1938 maatte henligge paa Amtssygehuset i Rudkøbing, hvorfra han overflyttedes til Rigshospitalet, hvor han først blev udskrevet den 21. November 1938. Da Saarene efter Udskrivningen brød op og medførte fornyet Sengeleje, var Drengen forhindret i at søge Skole indtil 26. Februar 1939, hvilket har medført, at han ikke kunde flyttes op i næste Klasse og saaledes har tabt et Skoleaar.

Hun har opgjort Erstatningskravet saaledes:

Hospitalsophold	108 Kr. 00 Øre
Lægeerklæringer	30 — 00 —
Erstatning for Sagsøgerindens Befordring og Hotelophold samt tabt Arbejdsfortjeneste i Anledning af hendes Besøg hos Sønnen	332 — 99 —
Erstatning for Svie, Smerte, Lyde, Vansir samt for et tabt Skoleaar	4000 — 00 —

4470 Kr. 99 Øre.

Hun har iøvrigt fremhævet, at Ulykkestilfældet ikke alene skyldes Ulrich Østerby Madsen, men ogsaa er foraarsaget ved, at der under det paagældende Eksperiment skete en uforsvarlig Overfyldning af Rummet, i hvilket der var samlet ca. 40 Børn og 6 Voksne paa en Gulvflade af ca. 10 m², og i hvilket tillige den nævnte Syrebeholder var anbragt

under uforsvarlige Forhold. Endvidere blev der ikke truffet de fornødne Foranstaltninger til Afværgelse af Ulykkestilfælde udover, at Vange inden Eksperimentets Paabegyndelse advarede Eleverne mod at røre ved Beholderen, hvorimod der ikke blev holdt Opsyn med, at Eleverne ikke kom i Nærheden af den, eller paa anden Maade holdt Vagt over denne. For disse uforsvarlige Forhold maa de Sagsøgte, Hofjægermester Steensen-Leth og Kommunelærerforeningen, bære Ansvar i Medfør af Bestemmelserne i D. L. 3—19—2.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Kommunelærerforeningen anført, at Eleverne i enhver Henseende var under fornøden Kontrol og Opsigt. At der efter Uheldet opstod nogen Panik, kan Sagsøgte ikke bære Ansvar for, og der blev fra Ledelsens Side foretaget alt, hvad der kunde foretages.

Med Hensyn til Overfyldningen af Kontrolrummet og Svovlsyre-beholderens Anbringelse kan der ikke paahvile Foreningen noget Ansvar, og naar Vange, der ledede Forevisningen, har anset det tilstrækkeligt at fremsætte Advarsel mod at røre ved Beholderen, kan det ikke bebrejdes de Lærere, som var til Stede, at der ikke blev truffet yderligere Foranstaltninger eller etableret Vagthold.

Sagsøgte Axel Madsen har sluttet sig til det af Kommunelærerforeningen anførte og har hævdet, at naar det fra Vanges Side ikke fandtes paakrævet at foretage andet end at give en Advarsel, kunde det ikke medføre Ansvar for den 11-aarige Ulrich Østerby Madsen, at han overtraadte Advarslen, idet de indtrufne Følger heraf maatte anses for ganske upaaregnelige. Hovedaarsagen til Ulykken maa efter hans Opfattelse søges i Syrebeholderens uforsvarlige Anbringelse og i Lokalets Overfyldning, uden at Syrebeholderen bragtes af Vejen.

Sagsøgte, Hofjægermester Steensen-Leth, har endelig bestridt, at den paagældende Syrebeholder var uforsvarligt anbragt, og at Lokalet var uforsvarligt overfyldt. Der var under Eksperimentet saa megen Plads bag ved Drengene, at man kunde færdes langs Væggen hen til Syrebeholderen, og Ulykken skyldes derfor ikke Overfyldning af Rummet, men alene Ulrich Østerby Madsens Uagtsomhed ved, at han, som erkender at have hørt Vanges Advarsel, til Trods herfor traadte op paa Beholderens Kant.

Samtlige Sagsøgte har endelig gjort Indsigelse mod Størrelsen af Sagsøgerindens Erstatningskrav, idet de navnlig anser Kravet om Erstatning for et tabt Skoleaar for urimeligt og alt for højt ansat.

Færdig fra Trykkeriet den 9. Oktober 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 15

Onsdag den 28. August.

Under Domsforhandlingen er afgivet Vidneforklaringer af Regnskabsfører Vange, Kommunelærerne Otto Frederik Madsen og Bo Jacobs, Fru Valborg Madsen og Frk. Martha Hansen, hvorhos Drengen Ulrich Østerby Madsen har afgivet Forklaring.

Efter de afgivne Forklaringer maa det antages, at Syrebeholderen, der var ca. $\frac{1}{2}$ m høj og rummede 20—25 l Syre, og som var forsvarligt lukket med Glasprop, var opstillet paa Gulvet i Nærheden af det ene Vindue i Kontrolrummet. Den var anbragt i en Jernkurv foret med Halm og stod i kort Afstand fra Væggen, saaledes at der kunde hældes af den, uden at Beholderen stødte mod Væggen. For at lette Styringen af Beholderen under Hældning var der ved Beholderens ene Side anbragt et Bjælkestykke af Dimensioner ca. 6×6 Tm. ud fra Væggen. Under Beholderen, der med Indhold havde en Vægt af ca. 60—80 kg, var der vist nok anbragt et eller to Stykker Brædt for at lette Grebet i Jernkurven, men Beholderen stod fuldstændig sikkert. Inden Eksperimentet paabegyndtes, advarede Vange udtrykkeligt de tilstedeværende mod at røre ved Beholderen, idet han sagde, at der var »Djævelskab« i den, og at det brændte som Ild. De Besøgende blev opstillet i Kontrolrummet med Ryggen mod Syrebeholderen og paa en saadan Maade, at ingen behøvede at komme i Berøring med denne. Ulrich Østerby Madsen, der stod i bageste Række, men som ikke kunde se frem over de foran staaende større Elever, forsøgte at hæve sig op i det bag ham værende Vindue ved at sætte begge Hænder op i Vindueskarmen, og under denne Manøvre satte han sin højre Fod paa Kanten af Jernkurven, hvilket bevirkede, at Beholderen væltede, og at dens Hals blev slaaet af. Den udflydende Syre dækkede en Del af Gulvet mellem Beholderen og Udgangsdøren, saaledes at alle, der skulde ud af Døren, maatte træde i Syren, og da der opstod Panik, fik adskillige af Eleverne Benene oversprøjtet med Syre. Efter Ulykkestilfældet blev de fleste skadelidte straks behandlet med Soda, som havdes til Stede i fornøden Mængde.

Efter det saaledes oplyste findes det ikke bevist, at der under Foretagelsen af det paagældende Eksperiment har været udvist noget Forhold, der kan paadrage de Sagsøgte, Hofjægermester Steensen-Leth og Københavns Kommunelærerforening noget Erstatningsansvar, men Skylden for Ulykken maa alene paalægges Ulrich Østerby Madsen, der ved Uforsigtighed har foraarsaget, at Syreballonen væltede.

Herefter vil Sagsøgte, Jernbanearbejder Axel Viggo Madsen som Værge for sin Søn Ulrich Østerby Madsen, være at dømme til at betale Sagsøgerinden en Erstatning, der skønnes at kunne fastsættes saaledes:

For de af Sagsøgerinden opgjorte positive Udgifter....	468 Kr. 99 Øre
For Vansir	100 — 00 —
For Svie og Smerte m. v.	900 — 00 —
For et tabt Skoleaar	500 — 00 —

1968 Kr. 99 Øre,

hvoraf et Beløb af 1500 Kr. vil være at inddrage under Overformyndets Bestyrelse, med Renter heraf som paastaet.

For de 2 førstnævnte Sagsøgtes Vedkommende findes Sagens Omkostninger at kunne ophæves; i Sagsomkostninger betaler den tredje Sagsøgte 300 Kr.

Torsdag den 29. August.

Nr. 5/1940. Fuldmægtig **Christian Andersen** (Selv)

mod

Fru Karen Marie Plantener (Selv) og **Roskilde Landbobank A/S** (Svane).

(Betaling af Kommissionssalær).

Østre Landsrets Dom af 22. December 1939 (II Afd.): De Sagsøgte, Fru Karen Marie Plantener og Roskilde Landbobank A/S, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fuldmægtig Christian Andersen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte, Fru Karen Marie Plantener, med 100 Kr. og til de Sagsøgte, Roskilde Landbobank A/S, med 200 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven. De for Sagsøgeren af Overretts-sagfører V. Mortensen afholdte Udlæg godtgøres denne af det Offentlige med 34 Kr. 50 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I den til Ingeniør Louis Rathsack den 17. Maj 1938 paa Ejendommen udstedte Købekontrakt hedder det bl. a.: »Ejendommen tiltrædes straks af Køberen — — — Køberen forpligter sig ved Medunderskrift paa denne Købekontrakt til at udbetale kontant til Sælgerinden i Roskilde Landbobank i 11. Juni Termin d. A. 20.000 Kr. — — — Naar den kontante Købesum er udbetalt, er Sælgerinden pligtig at give Skøde til Køberen eller den, til hvem hans Ret lovligt maatte være overgaaet — — —.« Den betalte

Leje blev efter det foreliggende fra Skæringsdagen af Landsrets-sagfører Esben Johannsen krediteret Ingeniør Rathsack.

Det fremgaar af de tildels efter Dømmen afgivne Forklaringer, at Rathsack, da han forudsaa ikke at ville kunne skaffe Udbetaling i Juni Termin, besluttede at søge at faa en anden til at overtage Ejendommen. Han talte med Stenfeldt-Hansen junior, med hvem han var fælles om et Byggeforetagende, derom, og paa Foranledning heraf erhvervede Stenfeldt-Hansen senior Skøde paa Ejendommen allerede den 14. Juni 1938 paa Vilkaar svarende til Vilkaarene for Rathsacks Køb.

Det maa derhos efter de afgivne Forklaringer antages, at Rathsack i Anledning af Ordningen erholdt en Favør i Byggemellemværendet.

Seks Dommere finder herefter Appellanten berettiget til Salær for Salget til Rathsack som aftalt.

Med Hensyn til Kravet mod Banken bemærker de samme Dommere følgende: Da Salget til Rathsack fandt Sted, var Ejendommen i Realiteten overtaget af Banken, paa hvis Vegne Petersen Bundgaard havde utinglyst Skøde af 4. Maj 1938, og Banken var bekendt med, at Indstævnte Plantener havde givet Appellanten Ejendommen i Kommission, saaledes at han i Kommissions-salær havde Tilsagn om 1 pCt. af Købesummen, hvilken Ordning den maa anses at have billiget ved Oprettelsen af Slutsedlen af 23. April 1938 med Tømremester H. C. Andersen. Efter Direktør Stigaards og Petersen Bundgaards Forklaringer var de ved Salget til Rathsack bekendt med, at denne havde faaet Ejendommen anvist af Appellanten, hvorhos Stigaard har forklaret, at Rathsack »stillede en anden Køber«. Herefter maa Banken saavel som Indstævnte Plantener anses pligtig at tilsvare Appellanten det denne tilkommende Salær. Idet Banken, saaledes som Indstævnte Plantener maa antages at have opfordret den til, burde have draget Omsorg for, at Salæret blev betalt af Provenuet fra Salget, findes Banken derhos, overensstemmende med Indstævnte Planteners Paastand, at burde tilsvare denne, hvad hun i Henhold til Dømmen maatte komme til at udrede til Appellanten.

I Henhold til det anførte stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge og at paalægge de Indstævnte in solidum at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom, idet det tiltrædes, at Appellanten ikke er anset berettiget til Salær vedrørende den ved hans Medvirken afsluttede Handel med Ingeniør Rathsack, fordi denne Handel som Følge af Rathsacks økonomiske Forhold ikke er blevet opfyldt, hvorhos det ikke findes oplyst, at Appellantens Virksomhed har haft en saadan Betydning for Afslutningen af den senere Handel med Grosserer Stenfelt-Hansen, at der kan tilkomme ham Salær herfor.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Fru Karen Marie Plantener og Roskilde Landbobank A/S, bør een for begge og begge for een til Appellanten, Fuldmægtig Christian Andersen, betale 6000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 23. August 1939, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgiselse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Fuldmægtig Christian Andersen, hvem der er meddelt fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagsfører, paastaet de Sagsøgte, Fru Karen Marie Plantener og Roskilde Landbobank A/S, tilpligtede in solidum at betale til ham 6000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 23. August 1939 til Betaling sker.

De Sagsøgte har hver for sig paastaet sig frifundet.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder og til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført følgende:

I Januar 1938 fik Sagsøgeren gennem Sagsøgte Fru Planteners Befuldmægtigede, hendes Ægtefælle Fabrikant Otto Plantener, i Kommission at sælge den nævnte Sagsøgte tilhørende Ejendom Holsteinsgade 42—44, Livjærgade 32 og Aggersborggade 9. Det blev aftalt, at Sagsøgeren skulde have et Kommissionssalær paa 1 pCt. af Købesummen. Samtidig med at Sagsøgeren fik Ejendommen i Kommission, meddelte Fabrikant Plantener ham, at hans Hustru kun var den formelle Skødehaver paa Ejendommen, og at der forelaa et utinglyst Skøde fra hende til Ejendomshandler J. G. Petersen Bundgaard, som var befuldmægtiget for Roskilde Landbobank A/S, der havde et meget stort Engagement med hende med Sikkerhed i Ejendommen, og til hvem Skødet var udstedt for i paakommende Tilfælde at forhindre hendes Kreditorer i at søge Dækning i Ejendommen, samt at Administrationen af samme laa hos fornævnte Banks Sagfører, Landsretssagfører Esben Johannsen, Roskilde.

Efter at Sagsøgeren havde modtaget alle Oplysninger vedrørende Ejendommen, udarbejdede han paa Grundlag heraf Rentabilitetsberegninger; han forhandlede derefter med adskillige Liebhavere, bl. a. Tømmermester H. C. Andersen, med hvem der blev oprettet Slutseddel, uden at Handlen dog gik endeligt i Orden. Sagsøgeren havde ogsaa forhandlet med Grosserer Frederik Wernersson om Køb af Ejendommen, hvilke Forhandlinger heller ikke førte til noget Resultat. Under et Møde, der i Anledning af disse Forhandlinger blev afholdt, og hvor foruden Grosserer Wernersson og Sagsøgeren ogsaa Ejendomshandler Bundgaard og Landsretssagfører Johannsen var til Stede, udtalte de 2 sidstnævnte, at Sag-

søgeren skulde have i Salær 1 pCt. af Købesummen, og at Beløbet nok skulde være til Stede i Banken. Sagsøgeren maa herefter hævde, at han har et selvstændigt Krav mod Roskilde Landbobank A/S paa det aftalte Kommissionsalær. Senest forhandlede Sagsøgeren med Ingeniør Louis Rathsack, hvem han overleverede Pantebogsoplysning, Rentabilitetsberegning, specificeret Lejefortegnelse og Tegninger over Ejendommen. En Dag blev Sagsøgeren ringet op i Telefonen af Ingeniør Rathsack, der meddelte ham, at han stod i Begreb med at rejse til Roskilde sammen med en god Ven af Direktør Stigaard i Roskilde Landbobank. Sagsøgeren, der opfattede denne Udtalelse saaledes, at Rathsack vilde søge nærmere Oplysninger i Banken, fremkom nu med en Bemærkning om, at han vilde tage med til Roskilde, men Rathsack sagde, at det ikke var nødvendigt. Samme Dags Aften ringede Sagsøgeren Rathsack op i Telefonen og spurgte ham om, hvorledes det var gaaet, og Rathsack meddelte ham, at han havde købt Ejendommen. Sagsøgeren sagde: »Det er godt, naar skal jeg have mit Salær?« hvortil Rathsack svarede, at han intet Salær skulde have. Ifølge den mellem Sagsøgte Fru Plantener og Ingeniør Rathsack den 17. Maj 1938 oprettede Købekontrakt købte Rathsack Ejendommen for en Købesum af 575.000 Kr., hvortil kom Leje og anden Refusion 25.000 Kr., ialt altsaa 600.000 Kr., hvoraf Sagsøgeren skulde have i Salær 1 pCt. eller 6000 Kr. Af Købesummen skulde Køberen betale Sælgerinden kontant i 11. Juni Termin 1938 20.000 Kr. Sagsøgeren maa herefter gøre gældende, at der foreligger en endelig afsluttet Handel, og at han derfor har Krav paa at faa sit Kommissionsalær udbetalt. At der har foreligget en endelig Handel med Ingeniør Rathsack som Køber, bestyrkes ogsaa derved, at der i Anledning af Handlen er betalt et Ejerskifteafdrag til Landsretssagfører Thygesen, som havde en Prioritet i Ejendommen, og at der ligeledes er betalt Ejerskifteafdrag ved den senere stedfundne Overdragelse af Ejendommen til Grosserer Niels Steinfeldt-Hansen. Den Omstændighed, at Sagsøgeren ikke har været til Stede paa det Møde i Roskilde, hvor Handlen med Ingeniør Rathsack blev afsluttet og ikke har været med til at affatte Købekontrakten, maa være uden Betydning, saa meget mere som han fra Bankens, Landsretssagfører Johannsens og Køberens Side er holdt udenfor at deltage i Handlens endelige Berigtigelse ved Udfærdigelse af Købekontrakt. Ingeniør Rathsack saa sig ikke i Stand til at præstere den i 11. Juni Termin 1938 forfaldne kontante Del af Købesummen, og Ejendommen blev derfor solgt til ovennævnte Grosserer Steinfeldt-Hansen under Medvirkning af Ejendomshandler, Proprietær Holger Steen Knudsen, der derfor oppebar et Kommissionsalær paa 5750 Kr.

Med Hensyn til sit Krav mod Banken har Sagsøgeren særlig henvist til, at Ejendomshandler Bundgaard og Landsretssagfører Johannsen maa anses at være optraadt som Bankens Befuldmægtigede, og at det ovenomhandlede af dem overfor Sagsøgeren under Forhandlingerne med Grosserer Wernersson afgivne Tilsagn om Kommissionsalær derfor maa være bindende for Banken. Ved en Paategning af 24. April 1938 paa den mellem Fabrikant Plantener som Befuldmægtiget for sin Hustru og Tømrermester H. C. Andersen under 23. s. M. oprettede Slutseddel

om Køb af Ejendommen har Bundgaard tiltraadt Slutsedlen som »mundtlig Befuldmægtiget for A/S Roskilde Landbobank«.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte Fru Plantener anført, at Handlen med Ingeniør Rathsack ikke blev berigtiget, og at Sagsøgeren herefter ikke har Krav paa at faa udbetalt det aftalte Kommissionssalær; hun havde iøvrigt, da Ejendommen blev solgt til Grosserer Steenfeldt-Hansen, meddelte Roskilde Landbobank, at Salæret til Proprietær Steen Knudsen ikke maatte udbetales, forinden Sagsøgerens eventuelle Salærkrav var ordnet. Da Skødet blev underskrevet af hende, udtalte Ejendomshandler Bundgaard, Bankdirektør Stigaard og Landsretssagfører Johannsen, at Steen Knudsen ikke vilde faa sit Salær udbetalt, forinden Forholdene med Sagsøgeren var bragt i Orden. Saa fremt Sagsøgeren skal have Salær, maa det betales af disse, der har forsømt at drage Omsorg for, at han har faaet det.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte, Roskilde Landbobank A/S, anført, at de aldrig har haft nogen Adkomst paa den under Sagen omhåndlede Ejendom, end ikke Fuldmagt til at sælge den, men kun har haft Pant i Ejendommen. De har aldrig deltaget i nogen Salgsforhandling, og de har aldrig hverken udtrykkeligt eller stiltiende lovet Sagsøgeren noget Salær. De kan derhos ikke erkende, at der af Ejendomshandler Bundgaard eller Landsretssagfører Johannsen er givet Sagsøgeren noget saadant Løfte. Ejendomshandler Bundgaard, der kun har deltaget i Salgsforhandlingerne med Hensyn til Spørgsmaalet om, paa hvilke Betingelser Bankens Prioritet kunde overtages af en eventuel Køber, har iøvrigt ikke haft nogen Fuldmagt til paa egen Haand at træffe Bestemmelse herom, han maatte indhente Bankens Samtykke til den Ordning, der i saa Henseende maatte blive foreslaaet, og han havde absolut ikke Fuldmagt til paa Bankens Vegne og med bindende Virkning for denne at love Sagsøgeren noget Salær. Bundgaards Deltagelse i Salgsforhandlingerne var nærmest foranlediget ved, at han var Kautionist for Sagsøgte Fru Planteners Gæld til Banken og saaledes var interesseret i Salget. Landsretssagfører Johannsen optraadte ikke som Sagfører for Banken, men som Sagfører for Sagsøgte Fru Plantener, og han havde ligesaa lidt som Bundgaard af Banken faaet Fuldmagt til paa dennes Vegne at love Sagsøgeren noget Salær. Det er urigtigt, at der skulde være udbetalt Ejerskifteafdrag til Landsretssagfører Thygesen i Anledning af Handlen med Ingeniør Rathsack. Forholdet er det, at Landsretssagfører Thygesen, der havde en Prioritet paa 99.628 Kr. 78 Øre staaende i Ejendommen uopsigelig fra Ejer til Ejer mod et Ejerskifteafdrag paa 10.000 Kr. ved hvert Ejerskifte, gjorde gældende, at der skulde betales Ejerskifteafdrag i Anledning af Handlen med Rathsack, og at dette Afdrag var udeblevet over Forfaldstid, hvorfor han betragtede hele sin Prioritet som forfalden til Udbetaling. Uden iøvrigt at anerkende sin Pligt til at betale mere end eet Ejerskifteafdrag indgik den senere Køber — for at undgaa Retssag — paa en forligsmæssig Ordning, hvorved Prioriteten blev nedbragt til 75.000 Kr. Paa Mødet, hvor Handlen med Ingeniør Rathsack blev afsluttet, blev Rathsack spurgt, om Sagsøgeren havde anvist Ejendommen, han svarede, at det eneste, Sagsøgeren havde foretaget sig, var at give

ham en Opstilling over Ejendommen, hvorimod det var Proprietær Steen Knudsen, som havde bragt Handlen i Stand. Rathsack og Steen Knudsen indestod for, at Sagsøgeren blev fyldestgjort for det Krav, han maatte have. Der er saaledes ikke Tale om, at Banken eller Landsretssagfører Johannsen vilkaarligt har holdt Sagsøgeren udenfor, at de tværtimod har reserveret hans eventuelle Krav. Handlen blev imidlertid aldrig opfyldt fra Køberens Side, idet han i 11. Juni Termin 1938, da Berigtigelse skulde ske, meddelte, at han var ude af Stand til at præstere den kontante Købesum, hvorfor Handlen blev ophævet. Sagsøgeren kunde som Følge heraf ikke med Føje gøre Krav paa Salær.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med sin Procedure, hvorhos bl. a. Ejendoms-handler, Proprietær Holger Steen Knudsen, Bankdirektør Hans Heinrich Stigaard, Ejendomshandler Jens Graven Petersen Bundgaard, Ingeniør Louis Rathsack, Tømrermester Hans Christian Andersen, Landsretssagfører Esben Ejnar Theodor Tage Just Johannsen og Grosserer Frederik Siegfred Ivar Wernersson har afgivet Vidneforklaring.

Proprietær Holger Steen Knudsen forklarede, at han var til Stede paa det Møde, da Købekontrakten mellem Fru Plantener og Ingeniør Rathsack blev underskrevet. Vidnet havde i Banken faaet Oplysninger om Betingelser, som han meddelte til Rathsack. Handlen med denne blev ikke til noget, og Vidnet fik Salær for den Handel, som han derefter fik bragt i Stand med Grosserer Steinfeldt-Hansen.

Bankdirektør Hans Stigaard forklarede, at Ejendomshandler Bundgaard ikke var Befuldmægtiget for Banken og derfor ikke kunde tilsige Sagsøgeren Salær. Skødet til Bundgaard blev udstedt, fordi han var Kautionist for Fru Planteners Gæld til Banken, og der var Fare for, at en Kreditor vilde gøre Udlæg i Ejendommen.

Ejendomshandler Jens Bundgaard forklarede, at han var befuld-mægtiget til at lade Bankens Prioritet forblive indestaaende i Ejendommen i Tilfælde af Salg.

Ingeniør Louis Rathsack forklarede, at han ikke kunde erindre, at han havde haft en Telefonsamtale med Sagsøgeren den Dag, da Købekontrakten blev underskrevet, forinden han rejste til Roskilde. Vidnet tog til Roskilde, fordi Proprietær Steen Knudsen havde meddelt ham, at han kunde faa alle Oplysninger om Ejendommen i Roskilde Landbobank.

Tømrermester Hans Andersen forklarede, at Ejendomshandler Bundgaard repræsenterede Roskilde Landbobank under hans Forhandlinger om Køb af Ejendommen.

Landsretssagfører Esben Johannsen forklarede, at Ejendomshandler Bundgaard under Forhandlingerne om Salg af Ejendommen til en vis Grad optraadte som Repræsentant for Roskilde Landbobank, han var dog ikke optraadt som om Banken var Sælger, han varetog derimod Bankens Interesser som Panthaver i Ejendommen, og han fremhævede stadigt, at han ikke kunde binde Banken, men at dennes Samtykke til Handlen forinden maatte indhentes.

Grosserer Frederik Wernersson forklarede, at der under hans Forhandlinger om Køb af Ejendommen var Tale om et Salær til Sagsøgeren.

Selskabet Medhold heri, og Sagsøgeren blev bl. a. idømt en Erstatning af 30.000 Kr. Han iværksatte Appel til Højesteret, men efter Tilvejebringelse af yderligere Oplysninger, der bestyrkede Landsretsdommens Resultat, blev der indgaaet Forlig mellem Sagsøgeren og Selskabet. Det paastævnte Beløb udgør dels det Vederlag, som Sagsøgeren har betalt Sagsøgte for det købte, dels Sagsøgerens Erstatninger til Selskabet og Udgifter under Rets sagen, idet Sagsøgte i Kontrakten af 27. December 1932 udtrykkelig har forpligtet sig til at holde Sagsøgeren skadesløs, hvis denne skulde blive standset i sin Fabrikation paa Grund af Patentvanskeligheder.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført, at Sagsøgeren under sin Fabrikation ikke har anvendt den Fremgangsmaade som Sagsøgte har solgt til ham, idet han ikke har foretaget den nødvendige Behandling med en keratinholdig Opløsning og har undladt under Fremstillingen at foretage den fornødne Sammentrykning.

Under Sagens Forberedelse til Domsforhandling har Sagsøgte begært udmeldt Skøns mænd til 1) at afgive en Udtalelse om, hvorvidt Sagsøgeren i sin Fabrikation har anvendt den Fremgangsmaade, Sagsøgte har solgt til ham, samt 2) en Besvarelse af de Spørgsmaal som nærværende Sag maatte give Anledning til, og som er behandlet under Skønnet i Hairlock Cushion Company's Sag mod Sagsøgeren, og 3) endelig en Besvarelse af hvorvidt Hairlock Cushion Company i sin Fabrikation har fulgt sit eget danske Patent Nr. 50157.

Sagsøgeren har protesteret mod at der udmeldes Skøns mænd. Under den fornævnte Sag, under hvilken der var denuncieret lis for Sagsøgte, og under hvilken Sagsøgte blev gjort bekendt med alle Sagsøgerens Skridt og alt foreliggende Materiale, er alle faktiske Spørgsmaal blevet yderst grundigt oplyst ved Spørgsmaal til de da udmeldte Skøns mænd baade før og efter Landsretsdommens Afgivelse, saa der vil ikke kunne tilvejebringes yderligere Materiale til Bedømmelse af de faktiske Omstændigheder. Dertil kommer, at Sagsøgerens Fabrikation er standset i 1938 i Henhold til det med Selskabet indgaaede Forlig, og at det af Sagsøgte anførte er uden Betydning allerede fordi Sagsøgerens Fabrikation er sket efter Sagsøgtes Anvisninger.

Sagsøgte bestrider at have medvirket til Sagsøgerens Fabrikation under saadanne Omstændigheder, at han skulde være afskaaret fra at paaberaabe sig, at Fabrikationen afviger fra den Fremgangsmaade, til hvilken han har overdraget Retten til Sagsøgeren, og hævder, at der foreligger tilstrækkeligt Grundlag for Afholdelse af det begærte Skøn. Da der derhos maa gives Sagsøgte Medhold i, at det af ham anførte, at Sagsøgerens Fabrikation afviger fra den af Sagsøgte patenterede Fremgangsmaade, ikke har været fremme i den tidligere Sag, og ej heller kunde være fremdraget af Sagsøgte paa Grundlag af den for ham skete Procestilvarsling, vil Sagsøgtes Begæring om Udmeldelse af Skøns mænd være at tage til Følge.

T h i b e s t e m m e s :

Sagsøgerens Indsigelse mod Sagsøgtes Begæring om Udmeldelse af Skøns mænd kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Fredag den 30. August.

Nr. 244/1939. Arbejdsmand **Trygve Holm** (Selv)
 mod
Københavns Magistrat (Trolle).

(Tilbagebetaling af Kommnehjælp).

Sagen behandlet skriftlig.

Østre Landsrets Dom af 21. September 1939 (II Afd.): Den den 2. Juni 1939 hos Sagsøgte Arbejdsmand Trygve Holm, foretagne Arrestforretning bør for saa vidt angaar et Beløb af 3000 Kr. som lovlig gjort og forfulgt ved Magt at stande. Sagsøgerne, Københavns Magistrat, anerkendes berettigede til af Sagsøgtes Arv i Boet efter den den 14. Januar 1938 afdøde Ejner Andreas Holm at erholde udbetalt 3000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 8. Juni 1939 til Betaling sker. Sagsøgte bør til det Offentlige betale de Retsgebyrer, som skulde være betalt, og det stemplede Papir, som skulde være benyttet, saafremt Sagen ikke for Sagsøgenes Vedkommende i Henhold til ovennævnte Lov § 304, 2. Stk., havde været beneficeret, hvorhos Sagsøgte bør betale til Sagsøgerne Arrestforretningens Omkostninger 38 Kr. og i Sagsomkostninger 150 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker, at Appellantens efter Dommen foretagne Indankning for Socialministeriet af Magistratens Afgørelse ikke har ført til Forandring af denne, og at der ikke kan gives ham Medhold i hans for Højesteret fremsatte Anbringende om Arrestens Ulovlighed som Følge af dens Foretagelse inden Afgørelsen var tilvejebragt. Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen angivne Grunde stemmer disse Dom-

mere for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen og at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 200 Kr.

To Dommere bemærker at den skete Indankning til Socialministeriet vel ikke har ført til Forandring af Magistratens Skøn, men ej heller til dets Stadfæstelse. Det er nemlig oplyst, at Ministeriet i den af Indstævnte paaberaabte Afgørelse ikke har gjort det indankede Skøn til Genstand for Realitetsbehandling, idet Indskrænkningen er anset som indkommen for sent efter Forsorgslovens § 50, 4'. Denne Bestemmelse ses imidlertid ikke at have Anvendelse i det foreliggende Tilfælde og saaledes ikke at kunne give Føje til Klagens Afvisning.

Idet der herefter ikke foreligger et endeligt, uanfægtet Skøn — et Skøn, hvis Øjemed er at tjene til Betyggelse imod at paagældende kommer til at mangle Midler til sin Eksistens — er Betingelserne for, at Indstævnte kan opnaa eksigibel Dom for sit Krav, ikke nu til Stede, og Appellanten vil derfor være at frifinde for Tiden, ligesom den gjorde Arrest maa bortfalde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Arbejdsmand Trygve Holm, til Indstævnte, Københavns Magistrat, 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Københavns Magistrat, endelig nedlagt Paastand paa, at en paa deres Foranledning den 2. Juni 1939 hos Sagsøgte, Arbejdsmand Trygve Holm, foretaget Arrestforretning anerkendes som lovlig gjort og forfulgt, og at de kendes berettigede dels til af Sagsøgtes Arv i Boet efter den den 14. Januar 1938 afdøde Ejnar Andreas Holm at erholde udbetalt 3000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 8. Juni 1939 til Betaling sker, dels til Erstatning af Arrestomkostninger 38 Kr.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgerne anført følgende:

Gennem Københavns Forsørgelsesvæsen har Sagsøgte ifølge en under Sagen fremlagt Opgørelse i en Aarrække oppebaaret Hjælp til et samlet Beløb af 4945 Kr. 89 Øre, med Hensyn til hvilket Beløb han i Medfør af Lov Nr. 67 af 9. April 1891 § 34 og Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 § 301, 1. Stk., har Tilbagebetalingspligt. Da Erstatningskravet ifølge sidstnævnte Lovbestemmelse dog kun vil kunne gøres gældende i Debtors levende Live, naar det sociale Udvalg i hans Opholdskommune

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har ikke rejst Indsigelse imod, at Indstævnte efter Laanedokumentets Indhold var berettiget til at udøve Modregning.

Idet det tiltrædes, at det ikke er anset godtgjort, at Indstævnte, da Modregningen fandt Sted, havde et saadant Kendskab til Fallentens økonomiske Stilling, at der i Henhold til Konkurslovens § 24 eller dens Grundsætning er Hjemmel for at afkræfte Modregningen, stemmer seks Dommere for at stadfæste Dommen og at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

En Dommere bemærker, at han er enig med Flertallet i, at den af Banken gennem Modregning søgte Fyldestgørelse ikke kan afkræftes efter Konkurslovens § 24, men finder, at dette Resultat allerede følger deraf, at den skete Modregning under de foreliggende Omstændigheder ikke kan sammenstilles med de i § 24 nævnte svigagtige Dispositioner. Han bemærker herved, at der maa gaas ud fra, at Fallentens Indbetaling af Beløbet paa Bankkontoen har været og af Banken har maattet opfattes som en normal Forretningsdisposition og ikke er sket for at muliggøre Bankens Modregning.

To Dommere bemærker med Hensyn til, hvad der forud for Konkursen forelaa om Andersens økonomiske Vanskeligheder, at Andersen i December 1938 havde vist sig ude af Stand til at betale sin Husleje, hvortil Banken havde maattet yde ham en Forstrækning af 1000 Kr. Der maa endvidere gaas ud fra, at Andersens paafølgende Konkurs var en Følge af, at Banken til Dækning af det Afdrag, han ikke havde kunnet præstere, til Fordel for Kautionisterne og Banken selv til Kautionslaanet overførte en betydelig Del af den til Banken paa den anden Konto skete Indbetaling, hvis ekstraordinære Karakter maatte være aabenbar. De nævnte Dommere finder, at Banken efter alt det oplyste har været vidende om en Række Omstændigheder, der sædvanlig er Udslag af Insolvens og som indicerede den Konkurs, der indtraadte, som en saa nærliggende Følge af Bankens Handlemaade, at denne maa henføres under Konkurslovens § 24. Det bemærkes herved, at en Begunstigelse af denne Art af enkelte Kreditorer maa anses som omfattet af den anførte Bestemmelse, selv om den er fremkaldt ved Kreditors egen Indgriben og uden at Debtors Disposition har haft et saadant Formaal.

De vil herefter tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Herreekviperingshandler H. C.

Andersens Konkursbo, til Indstævnte, A/S Arbejdernes Landsbank, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 3. Marts 1939 solgte Herreekviperingshandler H. C. Andersen den af ham hidtil drevne Herreekviperingsforretning, Nørrebrogade 161, her i Byen. Handlen fandt Sted paa Sagfører Aage Thilkers Kontor, idet Sagfører Thilker var Sagfører for Andersen. Købesummen, 3500 Kr., blev udbetalt pr. Check, og den følgende Dag indsatte Andersen dette Beløb i Arbejdernes Landsbank, Nørrebro Afdeling, paa en paa hans Navn lydende, tidligere oprettet Konto Kurant Konto Nr. 3854. Det var en Aftale mellem Andersen og Sagfører Thilker, at disse 3500 Kr. skulde holdes afsondret fra Andersens øvrige Midler, idet det var Hensigten, naar et Andersen tilhørende Varelager nogle Dage senere blev solgt, da at indbetale saavel Provenuet herfor som Provenuet hidrørende fra Salget af selve Forretningen til Danske Manufakturgrossisters Akkord- og Konkursforening for igennem denne Forening at søge opnaaet en Akkord med Andersens Kreditorer, hvorefter det samlede Beløb skulde udloddes til dem.

Imidlertid havde Andersen i samme Bank en den 22. Februar 1938 oprettet Laanekonto paa 10.000 Kr., hvilket Beløb i sin Helhed var udbetalt ham straks ved Kontoens Aabning; efter det af Andersen underskrevne Laanedokument, der var forsynet med Kautionspaategning af fem Kautionister, skulde Laanet forrentes for Tiden med 6 pCt. aarligt samt tilbagebetales med visse, nærmere fastsatte Afdrag, første Gang den 1. Januar 1939 med 2000 Kr.; dette første Afdrag var, da Andersen den 4. Marts 1939 indsatte de foran nævnte 3500 Kr., endnu ikke betalt, og det er under Sagen oplyst, at Andersen, blandt andet ved Henvendelse til en af Kautionisterne, forgæves havde søgt dette Afdrag udskudt til næste Afdragsdato, den 15. Maj 1939.

I det af Andersen overfor Banken underskrevne Laanedokument findes en saalydende Bestemmelse:

»Hvad Laantageren og Kautionisterne til enhver Tid maatte have beroende eller indestaaende i Banken, være sig dens Hovedkontor eller nogen af dens Afdelinger, skal tjene til Sikkerhed for skadesløs Betaling af Skylden til Banken efter nærværende Kontrakt.«

I Henhold hertil meddelte Banken under 6. Marts 1939 Andersen, at Afdraget pr. 1. Januar 1939, 2000 Kr., tilligemed Renter fra 1. Oktober 1938 til 1. Januar 1939, 150 Kr., og Provision, 25 Kr. 20 Øre, altsaa ialt 2175 Kr. 20 Øre, var debiteret hans ovennævnte Konto Kurant Konto Nr. 3854. Saasnart Meddelelsen herom var fremkommet, henvendte Sagfører Thilker sig til Banken og oplyste denne om, at Andersen var insolvent, og at det var Hensigten at søge opnaaet en Ordning med Kreditorerne; han henstillede derfor til Banken at tilbageføre Beløbet, idet han samtidig tilføjede, at en Konkursbegæring fra Andersen

vilde blive deponeret hos ham. Da saavel Banken som Kautionisterne, med hvem der ogsaa blev optaget Forhandlinger, nægtede at imødekomme denne Henstilling, indgav Andersen den 28. Marts sin Konkursbegæring til Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling, og den 25. Maj d. A. blev Andersens Bo taget under Konkursbehandling.

Forhandlingerne med Banken og Kautionisterne fortsattes, men da de stadig forblev resultatløse, har Boet nu under nærværende Sag paa-
staaet Banken tilpligtet at tilbagebetale de 2175 Kr. 20 Øre tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 20. Juli 1939.

Banken har paa-
staaet sig frifundet.

Under Sagen er Processen forkyndt for Forsikrings A/S Nye Danske af 1864, Fru Agnes Helga Andersen, Repræsentant Gunnar Svennevig, Assistent P. Dahlsgaard og Herreekviperingshandler Børge Ørtenblad. Forsikrings A/S Nye Danske og Fru Agnes Andersen har givet Møde; de øvrige litis denunciati er ikke mødt.

Til Støtte for sin Paastand har Boet navnlig anført, at Banken, allerede før Andersen indsatte de 3500 Kr. paa sin Konto Kurant Konto, maatte vide, at han økonomisk set stod paa svage Fødder, og selv om Dispositionen muligvis ikke direkte rammes af Konkurslovens Afkræftelsesregler, maa Boet i hvert Fald mene, at Opretholdelsen af det passerede strider imod Grundsætningerne i disse Bestemmelser og mod Princippet om Kreditorernes Krav paa Ligestilling.

Heroverfor gør Banken gældende, at man ikke paa noget Tidspunkt har haft Grund til at formode, at Andersen var insolvent, og Banken har særlig fremhævet, at den overfor Kautionisterne maatte være pligtig nøje at paase den fulde Gennemførelse af Laanekontraktens Bestemmelser.

Under Sagen er det oplyst, at Andersen gentagne Gange, dels i en Periode i Efteraaret-Vinteren 1938, dels i Januar 1939 har trukket Checks paa sin Konto Kurant Konto, uden at der da var Dækning for disse Checks; i den første Periode skete dette efter Aftale med Banken, og Checkene, som Banken indløste, er senere dækket af Andersen; i den sidste Periode forelaa ingen saadan Aftale, og disse Checks blev derfor alle afvist af Banken; desuagtet findes det betænkeligt at statuere, at Banken, der vil have tænkt sig, at Andersen var i Likvidationsvanskeligheder, skulde have vidst eller dog have haft Grund til at tro, at Andersen var insolvent. Herefter og da den paa-
staaede Afkræftelse ikke ses at have Hjemmel i Konkurslovens Afkræftelsesbestemmelser eller den i disse udtrykte Grundsætning, findes den sagsøgte Bank i det hele at burde frifindes.

Sagens Omkostninger findes Boet at burde godtgøre Banken med 250 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Efter min Mening er det klart nok, at Fallenten i Marts 1939 maatte forudse sit økonomiske Sammenbrud som nær forestaaende, og da efter min Mening Banken af de i Dommen omhandlede Grunde (dækningsløse

Checks) burde have tænkt sig dette, vil jeg efter Grundsætningerne i Konkursloven specielt dens § 24 tage Boets Paastand til Følge og tilkende det Sagens Omkostninger med et passende Beløb.

Mandag den 2. September.

Nr. 143/1940.

Rigsadvokaten

mod

Theodor Jensen (G. K. Schiørring),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237.

Vestre Landsrets Dom af 25. Maj 1940 (II Afd.): Tiltalte Theodor Jensen bør hensættes i Fængsel i 16 Aar, hvoraf 130 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Dahl, i Salær 900 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 75 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en Erklæring af 12. Februar 1940 har Retslægeraadet udtalt, at det kan tiltræde den af Overlægen paa Sindssygehospital i Viborg den 31. Januar 1940 afgivne Erklæring, hvorefter Theodor Jensen ikke er sindssyg eller aandssvag, men en svagt begavet Person (Sinke) uden paafaldende abnorme Karaktertræk, samt at han maa anses for egnet til Paavirkning gennem Straf under sædvanlig Form.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Schiørring betaler Tiltalte Theodor Jensen 100 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 16. Oktober 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 16

Mandag den 2. September.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirkning af Nævninger, er Fængslede Theodor Jensen ved 1. jyske Statsadvokators Anklageskrift af 11. Marts 1940 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 237 for Manddrab ved den 31. August 1939 Kl. ca. 4,10 om Morgen en at have dræbt sin Broder, Husmand Jens Marinus Jensen, Arentsminde, idet han i Tiden fra den 27. August 1939 om Eftermiddagen i forskellige Drikkevarer har indgivet nævnte Jens Marinus Jensen Giftstoffet Arsenik, som Tiltalte til dette Formaal havde indkøbt hos en Dyrlæge i Vedsted umiddelbart forinden.

Fængslede er født den 18. Maj 1905 og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Der er under Sagen forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal: Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Theodor Jensen skyldig i det i Straffelovens § 237 ommeldte strafbare Forhold (Manddrab) ved den 31. August 1939 Kl. ca. 4,10 om Morgen en at have dræbt sin Broder, Husmand Jens Marinus Jensen, Arentsminde, idet han i Tiden fra den 27. August om Eftermiddagen i forskellige Drikkevarer har indgivet nævnte Jens Marinus Jensen Giftstoffet Arsenik?

Nævningerne har besvaret Spørgsmaalet med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 237 med en Straf, der vil kunne bestemmes til Fængsel i 16 Aar, hvoraf 130 Dage bliver at anse som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Nr. 150/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Wilhelm Ludwig Martens (Stein),

der tiltales for Forsøg paa Brandstiftelse samt for Vold.

Vestre Landsrets Dom af 18. Juni 1940 (III Afd.): Fængslede Wilhelm Ludwig Martens bør anbringes i Psykopatforvaringsanstalten. I Erstatning til Husassistent Cecilie Petersen betaler Fængs-

lede 50 Kr. Saa udreder Fængslede og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører S. P. Sørensen, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 100 Kr. Den idømte Erstatning udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Retslægeraadet har den 29. Marts 1940 udtalt følgende:

»Raadet kan tiltræde den af hospitalets fung. overlæge den 7. marts 1940 afgivne erklæring, hvorefter den paagældende ikke er aandssvag eller sindssyg eller kan antages at have været dette paa tidspunktet for de paasigtede handlinger. Han er en psykopatisk præget person med karaktermangler, tilbøjelighed til opfaren og uligevægt og affektexplosioner.

Efter det foreliggende skønnes det meget tvivlsomt, om han kan anses for egnet til paavirkning gennem straf, og da der hos ham synes at være en udvikling i gang i retning af voldsommere reaktioner, og da han paa fri fod med sandsynlighed vil gøre sig skyldig i nye ligeartede lovovertrædelser, maa det tilraades, at han anbringes i psykopatforvaring.«

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Stein betaler Tiltalte Wilhelm Ludwig Martens 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Wilhelm Ludwig Martens ved 3. jyske Statsadvokatur's Anklageskrift af 13. April 1940 sat under Tiltale.

I.

Efter Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 181 for Brandstiftelse ved Natten mellem den 27. og 28. Oktober 1939 at have forvoldt Ilds-vaade paa Slotshotellet i Augustenborg, idet han tændte Ild i noget Halm, der laa paa Loftet over Sidebygningen, saaledes at Ilden bredte sig til løse Bjælker og Brædder m. v., hvorpaa den blev slukket af tilstedekommande Personer.

II.

Efter Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 244, Stk. 4, for Overfald ved om Aftenen den 27. Oktober 1939 at have øvet Vold mod Køkkenpige Cecilie Petersen, født den 4. Januar 1917, idet han under Ophold paa hendes Værelse paa Augustenborg Slotshotel uden rimelig Anledning fra hendes Side tildelte hende et Slag paa højre Kind, hvorved hun paadrog sig Hævelse, Hudafskrabninger og forskellige Blodansamlinger, hvorhos Tiltalte ved at tage hende i Haaret og ved Benene slæbte hende ud af Sengen og ud paa Loftet uden for Værelset.

Fra Anklagemyndighedens Side er der nedlagt Paastand paa, at Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17 undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt.

Tiltalte er født den 8. Maj 1889 i Sønderborg og tidligere anset ved Als Nørre og Sønder Herreders Rets Dom af 15. August 1925 i Medfør af Straffelov af 1866 § 185 og § 221, jfr. midlertidig Straffelov af 1. April 1911 § 13, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 80 Dage, ved Søndre Landsrets Dom af 22. November 1926 i Medfør af nævnte Straffelovs § 185, jfr. midlertidig Straffelov af 1. April 1911 § 13, med samme Art Fængsel i 120 Dage, hvorhos han inden Retten for Als Nørre og Sønder Herreder den 2. Maj 1933 har vedtaget en Bøde paa 40 Kr. til Statskassen for at undgaa Tiltale efter Straffelovens § 232 og inden samme Ret den 15. September 1939 har vedtaget 15 Dagbøder af 4 Kr. til Statskassen for at undgaa Tiltale for Overtrædelse af Straffelovens § 264, Stk. 3.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Wilhelm Ludwig Martens skyldig i Forsøg paa Brandstiftelse efter Borgerlig Straffelov 15. April 1930 § 181, jfr. § 21, ved Natten mellem den 27. og 28. Oktober 1939 at have forsøgt Ildspaesættelse paa Slotshotellet i Augustenborg, idet han tændte Ild i noget Halm, der laa paa Loftet over Sidebygningen, saaledes at Ilden bredte sig til løse Bjælker og Brædder m. v., hvorpaa den blev slukket af tilstedekomende Personer?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Wilhelm Ludwig Martens skyldig i et efter Borgerlig Straffelov 15. April 1930 § 244, Stk. 4, strafbart Forhold for Overfald ved om Aftenen den 27. Oktober 1939 at have øvet Vold mod Køkkenpige Cecilie Petersen, født den 4. November 1917, idet han under Ophold paa hendes Værelse paa Augustenborg Slotshotel uden rimelig Anledning fra hendes Side tildelte hende et Slag paa højre Kind, hvorved hun paadrog sig Hævelse, Hudafskrabninger og forskellige Blodansamlinger, hvorhos Tiltalte ved at tage hende i Haaret og ved Benene slæbte hende ud af Sengen og ud paa Loftet udenfor Værelset?

Tillægsspørgsmaal 1.

(Besvares kun, saafremt et af Hovedspørgsmaalene besvares med Ja).

Befandt Tiltalte Wilhelm Ludwig Martens sig ved Foretagelsen af de i foranstaaende Hovedspørgsmaal omhandlede Handlinger i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, derunder seksuel Abnormitet, foraarsaget varigere Tilstand, der dog ikke kan betegnes som Sindssygdom eller Aandssvaghed i højere Grad?

Tillægsspørgsmaal 2.

Forelaa der ved Udøvelsen af den i Hovedspørgsmaal 2 omhandlede Vold Forhold af undskyldende Karakter, saaledes at Straffen skal nedsættes til Hæfte?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaalene 1 og 2 samt Tillægsspørgsmaal 1 bekræftende og Tillægsspørgsmaal 2 benægtende.

Idet Nævningernes Besvarelse findes at kunne lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltaltes Forhold være at henføre under Straffelovens § 181, Stk. 1, jfr. § 21 og § 244, Stk. 4.

Da Tiltalte efter de foreliggende Oplysninger derunder en af Retslægeraadet den 29. Marts 1940 afgivet Erklæring maa anses uegnet til Paavirkning gennem Straf, og da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, træffes Sikkerhedsforanstaltninger overfor ham, vil han, idet disse Foranstaltninger findes at burde bestaa i Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt, være at dømme til Anbringelse i denne Anstalt.

I Henhold til derom nedlagt Paastand bliver Tiltalte at tilpligte i Erstatning for Svie og Smerte at betale Husassistent Cecilie Petersen 50 Kr.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Anden ordinære Session.

Tirsdag den 1. Oktober.

Nr. 140/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Poul Gunnar Nielsen (Henriques),

der tiltales for Manddrab.

Østre Landsrets Dom af 14. Juni 1940 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte Poul Gunnar Nielsen bør anbringes i et Sindssygehospital. Sagens Omkostninger, derunder 350 Kr. i Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ludvig Bing, udredes af Tiltalte. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Nævningerne har svaret Ja til et Tillægsspørgsmaal om Anvendelsen af Straffelovens § 85.

Efter Dommens Indankning har Overlægen paa Sct. Hans Hospital, hvor Tiltalte har været indlagt siden 23. Oktober 1939 i en Erklæring af 31. Juli 1940 bl. a. udtalt, at der efter hans Mening er Holdepunkt for at antage, at Tiltalte allerede ved den strafbare Handlings Foretagelse har været sindssyg, men at Sygdommen paa dette Tidspunkt gav saa vage og ukarakteristiske Symptomer, at den ikke kunde erkendes af Omgivelserne.

Denne Erklæring er blevet forelagt Retslægeraadet, der i Skrivelse af 13. September 1940 har udtalt:

»De senest foreliggende oplysninger har bestyrket den tvivl om diagnosen, for hvilken der er givet udtryk i raadets erklæring af 12. juni 1940, og det maa nu anses for sandsynligt, at det drejer sig om et tilfælde af snigende udviklet ungdomssløvsind (schizofreni). I saa fald vil sygdommen antagelig tage et kronisk, uhelbredeligt forløb, og det maa i saa fald ogsaa antages, at den har været tilstede paa tidspunktet for den paa sigtede handling. Raadet tør dog endnu ikke ganske udelukke den mulighed, at det drejer sig om en mindre ondartet forløbende sygdomsform (psykogen sindssygdom), og at helbredelse kan indtræde. Drejer det sig om en psykogen sindssygdom, kan det næppe antages, at denne sindslidelse har været til stede allerede paa gerningens tidspunkt.

Under alle omstændigheder maa et fortsat ophold paa sindsygehospitalet dog anses for ubetinget nødvendigt, dels af behandlingsmæssige grunde, dels af hensyn til den fare for retssikkerheden, som den paagældende paa fri fod vilde frembyde. Hvorvidt han, saafremt helbredelse indtræder, da vil frembyde fare for retssikkerheden, lader sig ikke nu afgøre.«

Herefter og i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Henriques 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, i hvilken Forundersøgelse er foretaget ved Københavns Byrets 3. Afdeling, tiltales Poul Gunnar Nielsen til at lide

Straf for Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 1. Juni 1939 Kl. ca. 3,30 paa sin Bopæl, Morsøvej 17, St. th., her i Staden i Drabs-hensigt at have tilføjet den 36-aarige Carl Willy Bengtson Eld, der overnattede hos ham, talrige Dolkestik med det Resultat, at Eld Kl. 7,30 samme Morgen afgik ved Døden paa Bispebjerg Hospital, hvor han var blevet indlagt Kl. 4,15.

Tiltalte er født den 27. Juni 1909 og ikke fundet forhen straffet.

Retslægeraadet har om Tiltalte, der har været indlagt til Observation paa Rigshospitalets psykiatriske Klinik, i en Erklæring af 4. August 1939 udtalt, at Tiltalte:

»ikke er aandssvag eller sindssyg, saalidt som han har været sindssyg paa Gerningens Tidspunkt, men en i nogen Grad psykopatisk præget Person med vag Karakter og labilt Stemningsliv. Han er desuden seksuelt abnorm af origine homoseksuel.

Han kan ikke anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf. Raadet maa paa Grund af hans psykiske Labilitet anbefale, at en eventuel Straf afsones i Psykopatfængsel, saafremt Straffetidens Længde tillader Anvendelse af denne Fængselsform.«

Retslægeraadet har derhos i en Erklæring af 22. s. M. anbefalet, at Tiltalte »afsoner Straf i Psykopatfængsel og senere om fornødent overflyttes til almindeligt Fængsel, idet hans psykiske Tilstand skønnes at være en saadan, at han kun som en sidste Udvej bør straffes med Fængsel under vanlig Form.«

Endelig har Raadet i en Erklæring af 12. Juni 1940 om Tiltalte, der for Tiden er anbragt paa Sct. Hans Hospital, udtalt, at han »efter det nu oplyste er sindssyg, formentlig lidende af psykogen Psykose (en af sjælelige Aarsager opstaaet Sindssygdom). Nogen ganske sikker Bestemmelse af Sygdommens Natur er dog for Øjeblikket ikke mulig, saaledes at Muligheden for en længere varende mere kronisk forløbende Sindssygdom staar aaben. Saafremt dette sidste er Tilfældet, maa han anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf og bør forblive paa Sindssygehospitalet. Drejer det sig derimod om en psykogen Psykose, kan det ventes, at han vil blive rask indenfor en rimelig Tid, og Raadet kan i saa Fald henholde sig til sine tidligere afgivne Udtalelser af 4. August og 22. August 1939.«

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, hvorhos Nævningerne har svaret Ja til et dem stillet Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 og Nej til et Tillægsspørgsmaal om eventuel Bortfald af Straf i Medfør af Straffelovens § 71.

Idet Tiltalte ikke findes egnet til Paavirkning gennem Straf, men det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der anvendes andre Foranstaltninger overfor ham, vil han i Medfør af Straffelovens § 70 være at dømme til at anbringes i et Sindssygehospital.

Onsdag den 2. Oktober.

Nr. 162/1940. Bødkermester **Ingolf Lund** (Selv)

m o d

Blomsterhandler **Einar Rosendal**, Skomagermester **Michael Christensen** og Fru **Margrethe Jensen** (Landsretssagf. Heinrich E. E. Koch).

Kendelse afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v. den 20. Juli 1940:

Sagsøgerne under nærværende Sag, Blomsterhandler Einar Rosendal, Skomagermester Michael Christensen og Fru Margrethe Jensen, har været Lejere af forskellige Forretningslokaler i Ejendommen, Nørrebrogade Nr. 207, siden henholdsvis den 28. Februar 1910, den 15. Juli 1916 og den 15. Januar 1929. Den aarlige Leje, der ved Lejemaalenes Indgaaelse udgjorde henholdsvis 600 Kr., 1700 Kr. og 1350 Kr., udgør nu henholdsvis 1400 Kr., 3000 Kr. og 1350 Kr. Den Bygning, i hvilken de omhandlede Forretningslokaler findes, er opført paa lejet Areal tilhørende De danske Statsbaner. Statsbanerne udlejede i 1909 de nævnte Arealer til Grosserer M. Philipsen, der lod Bygningen opføre, og som saaledes var Ejer af denne. Ved Grosserer Philipsens Død overdrog Boet fra den 1. Januar 1938 Rettighederne vedrørende Arealerne til Sagsøgte under nærværende Sag, Bødkermester Ingolf Lund, i Overensstemmelse med de med Statsbanerne oprettede Kontrakter, saaledes at de paa Grunden værende Bygninger var indbefattede i Overdragelsen. Ifølge den seneste Paategning af 2. Maj 1931 paa Lejekontrakten mellem Statsbanerne og Grosserer Philipsen kunde Lejemaalet tidligst opsiges med et halvt Aars Varsel til Ophør Oktober Flyttedag 1940. Det fremgaar af Lejekontraktens tidligere Paategninger, at Lejemaalet i hvert Fald siden 1924 har været af en fastere Karakter, idet det ved Paategning af 3. Maj 1924 vedtoges, at det tidligst kunde opsiges til Oktober Flyttedag 1930, ved Paategning af 11. Februar 1925 at det tidligst kunde opsiges til Oktober Flyttedag 1932, ved Paategning af 27. Marts 1930 at det tidligst kunde opsiges til Oktober Flyttedag 1934, og ved Paategning af 18. Juli 1930, at det tidligst kunde opsiges til Oktober Flyttedag 1936.

Den 26. Marts 1940 oprettedes der mellem Statsbanerne og Sagsøgte ny Lejekontrakt angaaende Lejemaalet fra den 15. Oktober 1940. I Henhold til denne Lejekontrakt fastsattes Lejen, der siden Oktober Flyttedag 1936 havde udgjort 9000 Kr. aarlig, for Tiden fra den 15. Oktober 1940 til den 14. Oktober 1942 til 13.000 Kr. aarlig, for Tiden fra den 15. Oktober 1942 til den 14. Oktober 1944 til 15.000 Kr. aarlig og fra den 15. Oktober 1944 til 17.000 Kr. aarlig. Lejemaalet kan ifølge Kontrakten tidligst opsiges med et Aars Varsel til Ophør den 1. Oktober 1942. Derefter kan Opsigelse ske med et Aars Varsel til Ophør den 1. April 1943 og fremdeles med et Aars Varsel til Ophør enhver senere 1. April. Lejekontrakten indeholder Bestemmelser om, at de paa Arealet værende Bygninger og Skure tilhører Lejeren, at Fremleje og Fremlaan

bortset fra Udleje af Bygningerne ikke maa finde Sted uden Statsbanernes Samtykke, at Lejeren ved Lejemaalets Ophør er pligtig at aflevere det lejede ryddeliggjort, og at Lejeren skal betale samtlige af Grunden og Bygningerne faldende Skatter og Afgifter. Endelig indeholder Kontrakten i Punkt 4 en saalydende Bestemmelse:

»Saafremt det ved endelig Retskendelse skulde blive statueret, at Lejerne af Lokaler i den paagældende Bygninger nyder Beskyttelse ved Bestemmelserne i Lejelovene Nr. 54 og 55 af 23. Marts 1937, er Statsbanerne og Lejeren (Bødkermester Lund) indforstaaet med, at Spørgsmaalet om Revision af den i nærværende Kontrakts P. 7 fastsatte Lejeafgift tages op til Behandling.«

I Skrivelser af 1. April 1940 anmodede Sagsøgte under Henvi sning til, at det var lykkedes ham at opnaa nyt Lejemaal med Statsbanerne fra Oktober Flyttedag 1940 mod en Lejeforhøjelse paa ca. 80 pCt., Sagsøgerne om at meddele, om de fra det nævnte Tidspunkt maatte være villige til at indgaa paa en Forhøjelse af Lejen af deres Lokaler til henholdsvis 1900 Kr., 4000 Kr. og 1800 Kr. Da Lejerne nedlagde Indsigelse herimod, opsigde Sagsøgte dem den 22. April 1940 til Fraflytning den 15. Oktober 1940. Sagsøgerne har derefter indbragt Sagen for nærværende Voldgiftsret med Paastand om, dels at Gyldigheden af Opsigelserne forkastes, dels af Retten fastsætter Leje og Tidsrum for Lejemaalenes Fortsættelse.

Sagsøgte har nedlagt Paastand paa, at Sagerne afvises, og Parterne er enige om, at Sagernes Behandling udstykkes saaledes, at Retten særskilt tager Stilling til dette Spørgsmaal.

Sagsøgerne og Sagsøgte er enige om, at den stedlige Forbliven af Sagsøgernes Virksomheder i Ejendommen er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomhederne, jfr. § 1 i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937.

Sagsøgte har til Begrundelse for sin Paastand om Afvisning anført, at det ved Højesterets Kendelse af 28. September 1939, der stadfæster nærværende Voldgiftsrets Kendelse af 17. Juni 1939, er statueret, at et Lejemaal angaaende en ubebygget Parcel, der bortlejedes til derpaa at opføre en Restaurationsbygning, i hvilken det tillodes Lejeren at drive Værtshushold, faldt udenfor Lovens Omraade, og at det maa være en Følge af denne Afgørelse, at ogsaa de her omhandlede Lejemaal falder udenfor Lovens Omraade. Dels gælder de i denne Kendelse anførte Grunde ogsaa paa det her foreliggende Tilfælde, dels er samtlige Lejere klare over, at det drejer sig om Bygninger paa lejet Grund, hvilket blandt andet har givet sig Udtryk i Bestemmelser i deres Kontrakter om, at de kan opsiges med et Varsel, der er 8 Dage kortere end det Varsel, hvormed Statsbanerne kan opsiges Lejemaal angaaende Grunden, og Lejerne kan derfor ikke gøre Krav paa anden eller større Beskyttelse end den, Grundejerens nyder.

Statsbanerne, der har givet Møde under Sagen som litis denuntiatu s, har procederet i Tilslutning til Sagsøgt es Procedure, idet de navnlig har henvist til, at Grundlejerens frie Ret til at transigere over sit Lejemaal vilde blive ham betaget, saafremt det anerkendtes, at Lejerne nød Beskyttelse efter Lejelovene, ligesom det ikke ses, hvorledes Reglerne i § 5 i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 skulde kunne anvendes paa det fore-

liggende Tilfælde. De har endvidere henvist til, at den tidligere Huslejelovgivning ikke omfattede Tilfældet, jfr. den i Bülow og Sands Udgave af Boligloven af 1921, pag. 108, anførte Skrivelse af 11. December 1919 fra Det af de københavnske Huslejenævns Formænd valgte Forretningsudvalg.

Sagsøgerne har fastholdt, at de her omhandlede Lejemaal omfattes af Lejelovene. De har i saa Henseende navnlig henvist til, at den ovenfor nævnte Højesteretsdom, der alene omhandler Forholdet mellem Grundejeren og Areallejeren, ikke er afgørende for disse Lejemaal, at der hverken i Lovene eller i disses Forarbejder findes Bemærkninger, der støtter en saadan Indskrænkning af Lovenes Omraade, og at Opregningen i § 1, Stykke 4, i Lov Nr. 55 af de Lejemaal, der er undtagne fra Beskyttelse efter denne Lovs Regler, maa være udtømmende. De her omhandlede Lejemaal er ikke Fremlejemaal, idet Bygningerne ejes af Sagsøgte, men selv om man vilde ligestille dem med Fremlejemaal, vilde de omfattes af Beskyttelsen, idet Lejelovene ogsaa omfatter Fremlejemaal, cfr. § 54, Stykke 2, Nr. 2 og 3, i Lov Nr. 54 om Leje.

Retten skal hertil bemærke følgende:

§ 1 i Lov om Beskyttelse af Erhvervsvirksomheder i lejet Ejendom omfatter efter sin Ordlyd enhver Erhvervsvirksomhed, der drives i lejet Ejendom eller Del af en Ejendom, altsaa ogsaa Erhvervsvirksomheder i Bygninger paa lejet Grund, og den ovenfor nævnte, af Sagsøgte paa-beraabte Højesteretskendelse af 28. September 1939 kan ikke være afgørende for de her foreliggende Lejemaal, idet den Erhvervsvirksomhed, om hvis Beskyttelse der var Tale i det da foreliggende Tilfælde, netop ikke blev drevet i lejet Ejendom eller lejet Del af en Ejendom, men i en Ejeren af Virksomheden tilhørende Ejendom, som var opført paa lejet Grund.

De Hensyn, der ifølge den til Grund for Loven liggende Betænkning har ført til Lovens Udarbejdelse, nemlig Trangen til Beskyttelse af den Værdi, der ligger i en oparbejdet Forretning, taler afgjort for at lade Loven omfatte ogsaa de her omhandlede Lejemaal. Ganske vist udtales det i Betænkningen, at Lovudkastets Grundtanke er, at, lige saa vel som Udlejerens Ejendomsret er beskyttet, saaledes bør det ogsaa anerkendes, at den Forretningsdrivende har en virkelig Ret over de af ham skabte Værdier, men denne Udtalelse kan kun medføre, at Lejernes Krav paa Beskyttelse kun anerkendes i samme Omfang, Grundejernes Lejeret er beskyttet, det vil sige, saa længe denne kontraktmæssigt bestaar.

Ogsaa reale Grunde taler efter Rettens Mening afgørende for at lade Loven omfatte de her omhandlede Lejemaal, idet i modsat Fald ethvert Lejemaal angaaende Lokaler i Bygninger opført paa lejet Grund, uanset om det drejer sig om faste, langvarige Lejeforhold angaaende Grunden, vilde falde udenfor Lejelovens Bestemmelser, saaledes at Lejerne i det hele vilde være unddragne den Beskyttelse, Lovene har givet andre Lejere.

Efter det saaledes anførte findes den af Sagsøgte nedlagte Paa-stand om Sagernes Afvisning ikke at kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den nedlagte Paastand om Sagerne Afvisning kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v. I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Fredag den 4. Oktober.

Nr. 206/1939. Redaktør **Leif B. Hendil** (Steglich-Petersen)

mod

Repræsentant **Elith Jensen** (Selv).

(Ærefornærmelser).

Sagen behandlet skriftligt.

Østre Landsrets Dom af 19. Juni 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Repræsentant Elith Jensen, bør til Statskassen bøde 1000 Kr. og saafremt Bøden ikke betales hensættes i Hæfte i 40 Dage. De i Stævningen af 30. September 1937 anførte foran gengivne for Sagsøgeren, Redaktør Leif B. Hendil, ærefornærmende Sigtelser kendes ubeføjede. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale i Erstatning 500 Kr., til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse 300 Kr. samt i Sagsomkostninger 500 Kr. Den idømte Bøde at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter det i Sagen oplyste findes der ikke at være noget Grundlag for Indstævntes Sigtelser.

Indstævntes Skrivelse af 26. April 1937 til Kungl. Järnvägsstyrelsen, Stockholm, viser, at han har forstaaet dennes Skrivelser af 19. Marts og 3. April 1937 som indeholdende en Bekræftelse af, at de 250 Kr. af Svenske Statsbaners Rejsebureau i København var udbetalt Appellanten for dennes Forfatterskab

Betaling sker. Sagsøgte bør iøvrigt for Sagsøgernes Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne med 500 Kr. Det idømte at udredes og Dommen i det hele at efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten med Hensyn til Patent Nr. 44794 yderligere anført, at et Varemærke, der viser et Barberblad med en Slidse som den i Patentet beskrevne og indeholder Fabrikantens Navn, iflg. Bilagene til en Ansøgning om Varemærkets Registrering i De Forenede Stater af Amerika, fra den 23. November 1929, altsaa forud for Prioritetsdatoen, den 27. November 1929, har været i stadig Brug i nævnte Land, bl. a. som trykt paa de Konvolutter og Kartoner, hvori de Blade, Varemærket angaar, har været solgt.

Syv Dommere, der ikke ved det nævnte Varemærkes Trykning paa Bladenes Emballage finder Opfindelsen beskrevet i trykt Skrift, stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde, dog med en Forhøjelse af Erstatningen til 3000 Kr., og for at paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

Fire af disse Dommere, der anser Appellantens Indgreb i Indstævntes Patentrettigheder for forsætligt i Patentlovens Forstand, stemmer derhos for i Medfør af Patentlovens § 25 at paalægge Appellanten en Bøde paa 500 Kr.

To Dommere finder — under Hensyn til, at Patentkravet i Indstævntes danske Patent Nr. 45759, hvis Betydning som Opfindelse i det hele maa anses for ringe, for Barbermaskinebladets Vedkommende er holdt i saadan Ubestemthed, at det nærmere Omfang af det meddelte Patent lider af Usikkerhed, og at der foreligger nøje Overensstemmelse mellem den Patentet vedhæftede Tegning af Bladet og den tilsvarende Tegning i det den 13. November 1917 udstedte amerikanske Patent Nr. 1.246.219 — at Patentet Nr. 45759 i Henhold til Patentlovens § 1 Nr. 3 ikke burde være udstedt. De finder endvidere, at Beskrivelsen af Længdeslidsen i dansk Patent Nr. 21997 og engelsk Patent Nr. 178.188 i Henhold til samme Lovbestemmelse burde have udelukket Udstedelse af Indstævntes Patent Nr. 44794. Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen fastsættes til 3000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten Grosserer Fritz Jørgensen, til

Indstævnte, Gillette Safety Razor Company, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 24. Oktober 1931 erholdt Gillette Safety Razor Company dansk Patent Nr. 44794 paa et bøjeligt Barbermaskineblad med central Langslidse, kendetegnet ved, at Langslidsen i det væsentlige har samme Længde som Bladets Ægge, eller er længere end disse, og den 24. Maj 1932 dansk Patent Nr. 45759 bl. a. paa et bøjeligt Barbermaskineblad, der foruden Udsparingen i Bladets Midte, bl. a. bestemt til Bladets Indspænding mellem Beskyttelses- og Dækplade, endvidere ved hver af Æggens eller Æggenes Ender har en Udsparing, et Indsnit eller en Aabning af en saadan Størrelse eller saaledes afskaaret, at Dækpladens Hjørner, naar Bladet er indspændt og bøjet, ikke kan udøve noget Tryk paa dette.

Da Selskabet mente, at disse Patenter krænkedes af A/S Handels- huset »Florex«, henvendte det sig til nævnte Aktieselskab med det Resultat, at dette den 31. Januar 1935 afgav saalydende Erklæring:

»Undertegnede Handelshuset »Florex« A/S forpligter sig herved paa given Foranledning til ikke at sælge eller paa anden Maade forhandle de af Firmaet hidtil solgte Barberblade med Slids, idet Selskabet erkender, at de paagældende Barberblade er i Strid med det for »Gillette Safety Razor Company« udfærdigede Patent Nr. 44794, ligesom det er en Selvfølge, at Firmaet forpligter sig til ikke at sælge andre Barberblade med Slids, som maatte være i Strid med det ovenfor nævnte Patent.

Det Parti Slids-Blade, som endnu er i A/S »Florex«s Besiddelse, forpligter Firmaet sig herved til at makulere.«

Efter at Aktieselskabet senere var traadt i Likvidation, overtog Grosserer Fritz Jørgensen Selskabets Aktiver og fortsatte Forretningen under Navnet Handelshuset Florex. Han genoptog Salget af det i den ovenfor citerede Forpligtelseserklæring omhandlede Barberblad »Florex« og paabegyndte endvidere Forhandlingen af andre Barberblade, som Gillette Safety Razor Company ligeledes ansaa for at være fremstillet i Strid med dets Rettigheder ifølge de ovennævnte Patenter.

Efter i denne Anledning at have protesteret overfor Grosserer Fritz Jørgensen uden Resultat har Gillette Safety Razor Company ved Stævning af 30. Juni 1937 anlagt nærværende Sag mod Grosserer Jørgensen som Sagsøgt og efter sin endeligt nedlagte Paastand paastaaet denne tilpligtet at anerkende, at de af ham fabrikerede og/eller forhandlede Barbermaskineblade »Fix«, »Florex«, »Munckfos«, »Leo Lux« (3 forskellige Typer), »Meteor«, »Adams«, »Barberlet Extra«, »UG Luxus Klinge«, »Rollo 10«, »Nip«, »Sitho« og »Lagofa«, krænker Sagsøgernes danske Patenter Nr. 44794 og 45759,

at Sagsøgte tilpligtes straks at ophøre med Fabrikation og Salg af disse og tilsvarende Barberblade,

at Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgerne 40.000 Kr. eller en Erstatning efter **Rettens Skøn**, med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato til Betaling sker, og
 at Sagsøgte idømmes Straf efter Patentlovens § 25. **Han** har derhos nedlagt Paastand paa, at Dommen gøres exigibel uden Hensyn til en eventuel Appel.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet han vel har erkendt, at de i Sagsøgernes Paastand nævnte Barberblade krænker Sagsøgernes nævnte Patenter, men har hævdet, at disse Patenter i de af Sagsøgerne paaberaabte Henseender intet nyt indeholder og følgelig for saa vidt ikke burde være meddelt, samt at de paagældende Opfindelser ikke udgør tekniske Fremskridt.

Med Hensyn til Patent Nr. 44794 har Sagsøgte bl. a. henvist til, at der under 2. Marts 1917 som Nr. 21997 er meddelt dansk Patent paa et bøjeligt Barberblad »karakteriseret ved i Bladets med Æggen parallelle Midtlinie liggende spalteformede Gennemskæringer eller Gennemhulninger, der bevirker, at Bladet, naar det indspændes i Maskinen, bøjer sig i Vinkel langs Midtlinien«, og at der i den Opfindelse vedrørende Beskrivelse bl. a. udtales følgende: »Opfindelsen bestaar i, at der i Bladets med Æggen parallelle Midtlinie er anbragt spalteformede Gennemskæringer eller Gennemhulninger, som bevirker, at Bladet, naar det indspændes i Maskinen, bøjer sig i Vinkel langs Midtlinien, saaledes at det faar en væsentlig bedre Støtte og Stilling i Maskinen end ellers — — — Bladet — — — har de sædvanlige i dets Midtlinie liggende tre Gennemboringer b, c og c og endvidere to i Midtlinien liggende spalteformede Gennemskæringer d. I den viste Udførelsesform strækker disse Gennemskæringer sig fra Bladets to Ender til ind mod Midten, men de kan ogsaa strække sig fra Midten til ud mod Enderne.«

Sagsøgte hævder, at det heraf fremgaar, at en Udsparring eller Slids ned gennem Midten af Bladet til henimod dettes Ender har været beskrevet allerede i 1917 og følgelig ikke har været patenterbar som Opfindelse, da Patent Nr. 44794 meddeltes Sagsøgerne. Sagsøgte har i denne Forbindelse bemærket, at de af ham benyttede Slidstyper dels er fremstillet efter dansk Patent Nr. 43999 og dansk Patent Nr. 52309, der vel er yngre end Sagsøgernes Patent Nr. 44794, men som Sagsøgeren intet Forsøg har gjort paa at omstøde, dels efter en svensk Type.

Hvad angaar Patent Nr. 45759 har Sagsøgte særlig anført, at i et af de nordamerikanske Forenede Staters »Patent Office« den 13. November 1917 udstedt Patent Nr. 1.246.219 paa en Barbermaskine med Blad udtales det i Patentkravene:

»In a safety razor, the combination with an arched blade support, having slits near its straight edges, shoulders depending from its under side adjacent the ends of said slits and a handle attaching stud projecting from its central portion of a normally flat centrally perforated blade engaging said stud and projecting into said slits, said blade being provided with notches at its corners for engaging said shoulders and positioning said blade, and a handle cooperating with said stud and having a shoulder engaging said blade whereby said blade is secured

in position,« ligesom den til Patentet hørende Tegning viser et Barberblad med Udsparinger i Hjørnerne.

Da det heraf fremgaar, at Barberblade med Hjørneudsparinger har været kendt i hvert Fald fra dette Patents Meddelelser, kan Anvendelsen af saadanne Udsparinger ikke være beskyttet ved Sagsøgernes Patent Nr. 45759.

Sagsøgerne har heroverfor anført følgende:

Den Opfindelse, der omhandles i ovennævnte danske Patent Nr. 21997 er ikke kendetegnet ved, at Udsparingen i Bladets Midtlinje er i det væsentlige af samme Længde som eller længere end Bladets Ægge, medens det netop er den til en saadan Karakterisering svarende Anordning, der giver det ved Sagsøgernes Patent Nr. 44794 beskyttede Blad det tilsigtede Fortrin: at lægge Spændingen i Bladet ud i dets Ender og bort fra Æggene.

Det amerikanske Patent Nr. 1.246.219 drejer sig om Anbringelsesmaaden af et Barberblad i en Maskine uden Dækplade, saaledes at Udsparingerne i Hjørnerne tjener til at passe ind i Fremspring (Shoulders) i Beskyttelsespladen og ikke om Hjørneudsparinger i Bladet, der forebygger Beskadigelse af dette ved mulige Deformeringer af Dækpladens Hjørner; Sagsøgernes Opfindelse har saaledes et ganske andet Formaal end den ved det amerikanske Patent beskyttede.

Til Imødegaaelse af disse Betragtninger har Sagsøgte bemærket, at den i det danske Patent Nr. 21997 givne Beskrivelse omfatter den i Sagsøgernes Patent Nr. 44794 givne, og at Afgørelsen af Spørgsmaalet, om en Opfindelse var saaledes kendt, at den ikke kunde patenteres, ikke kan være afhængig af, hvilket Formaal Opfinderen har haft for Øje.

Sagsøgerne har særlig bestridt, at Domstolene har Kompetence til at afgøre, om en Opfindelse indeholder et teknisk Fremskridt, og har hævdet, at saadan Afgørelse kun kan træffes af Patentkommissionen.

De under Sagen udmeldte Syns- og Skønsmænd, Professor H. Bache og Landsretssagfører, Dr. techn. Leo A. Damm, har besvaret en Række af Parterne til dem stillede Spørgsmaal og har herunder bl. a. udtalt, at der i ovennævnte amerikanske Patent Nr. 1.246.219 er vist et Barberblad med Hjørneudsnit, hvilket Blad er indspændt saaledes i en Barbermaskine, at Dækpladens Hjørner rækker udover Bladet, saa at dette ikke beskadiges, selv om Dækpladens Hjørner er deformeret, og at Formen af de paaklagede Blade, for saa vidt angaar Hjørnerne, er den samme som vist i det amerikanske Patent, og at Bladene, hvis de er tilstrækkeligt tykke, formentlig vil kunne bruges i den i det amerikanske Patent viste Barbermaskine — i hvilken sidste Forbindelse den ene af Skønsmændene under Afhjemlingen inden Retten, efter Forevisning af et af de paaklagede Blade, har udtalt, at han ansaa dette for tilstrækkeligt stift hertil, medens den anden Skønsmand ikke har villet udtale sig herom uden nærmere Undersøgelse. Videre har Skønsmændene udtalt, at, medens Formen af det i dansk Patent Nr. 45759 omhandlede Blad — forsaavidt Hjørnerne angaar — i det væsentlige er den samme som vist i det amerikanske Patent, er den i dette omhandlede Maskines Konstruktion og dermed Bladets Fastspændelse af en anden Art end i dansk Patent Nr. 45759 beskrevet, ligesom det ikke af

de Skønsmændene forelagte Publikationer fremgaar, at man forud for Prioritetsdatoen for dansk Patent Nr. 45759 har erkendt, at deformerede Dækpladehjørner kan medføre Risiko for Brud paa Barberbladet, og at denne Risiko kan fjernes ved at give Bladet Hjørneudskæringer af en saadan Form og Størrelse, at Dækpladens Hjørner, naar Bladet er indspændt og bøjet, ikke kan udøve noget Tryk paa Bladet. Skønsmændene har derhos erklæret, at alle de paaklagede Blade har Udsparinger ved hver af Æggenes Ender af en saadan Form og Størrelse, at Dækpladens Hjørner, naar Bladet er indspændt og bøjet, ikke udøver noget Tryk paa dette.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Udsparing langs Bladenes Midtlinjer har Skønsmændene erklæret, at Patent Nr. 44794 angaar bøjelige Barberblade med Æg langs den ene eller begge Længdekanter og en Længdeslidse langs Midtlinjen, at det karakteristiske ved dette Blad ifølge Patentet bestaar i, at Længdeslidsen i det væsentlige har samme Længde som eller er længere end Æggene, at samtlige de paaklagede Blade har Længslids af saadan Længde, at der ikke ved Patent Nr. 21997 er lagt særlig Vægt paa Slidselængden udover, at den skal være saa stor, at Bladets Bøjning ved Indspændingen hovedsageligt finder Sted langs Midtlinjen, og at Slidsen ikke har en saadan Længde, at Bøjningsspændingerne i samme Grad vil lokaliseres eller koncentrerer i Bladets Ender og holdes borte fra dets Ægge som ved Blade fremstillet i Overensstemmelse med dansk Patent Nr. 44794, i hvilken Forbindelse Skønsmændene har henvist til Konklusionen i en under Sagen fremlagt Afhandling af Professor Thomas H. Frost, Cambridge, Massachusetts, de nordamerikanske Forenede Stater, i hvilken det blandt andet hedder:

»A careful photo-elastic examination has clearly demonstrated that the razor blade having a slot of practically uniform width and of equal length with the cutting edge is superior when placed in use from a point of view of blade stresses to either the old Gillette three-hole blade or the Blau type of blade.«

De to sidstnævnte Bladtyper er begge forsynet med tre runde Midterhuller, der i Bladtypen er forbundne ved en nærmest haarfin Revne, medens den af Forfatteren foretrukne Type har en Midterudsparing af betydelig Bredde.

Skønsmændene har endelig udtalt, at det ikke af de dem forelagte Offentliggørelser fremgaar, at man forud for Prioritetsdatoen for danske Patent Nr. 44794 har erkendt, at en central Længslidse af i det væsentlige samme eller større Længde end Æggene har den i Patentets Krav 1 omhandlede gunstige Virkning med Hensyn til Spændingsfordelingen i Bladet, naar dette er indspændt og bøjet.

Færdig fra Trykkeriet den 23. Oktober 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 17

Mandag den 7. Oktober.

Sagsøgernes Patent Nr. 44794 opstiler fem Patentkrav, af hvilke de to første lyder saaledes:

»1. Bøjeligt Barbermaskineblad med central Langslidse og med Æg i sin ene eller i begge sine Længdekanter, kendetegnet ved, at Langslidsen 12 eller 32 i det væsentlige har samme Længde som Bladets Ægge 10 eller 30 eller er længere end disse, saaledes at de ved Bladets Bøjning om dets Længdeakse opstaaede Spændinger i Hovedsagen begrænses til Bladets Endeflader, i hvilke Æggene ikke naar ind.

2. Barbermaskineblad som det i Krav 1 angivne og med mindre stærkt hærdede Midtdele, kendetegnet ved, at de mindre stærkt hærdede Flader i Bladets to Ender 14 eller 34 strækker sig vifteformet udad til begge Sider fra Langslidsens Ender, uden at dog Æggene berøres.«

Sagsøgte har i denne Forbindelse bemærket, at det er Barberbladets Tykkelse og Staalets Smidighed, der er afgørende for, hvor langt det er fagmæssigt forsvarligt at forlænge Slidsen udad mod Barberbladets buede Endestykker, at Barberblade stadigt har kunnet gøres tyndere og bøjeligere, at Langslidsen derfor har kunnet forlænges mere og mere uden Risiko for Brud, samt at den i Patentet omtalte Hærdningsproces derved er blevet overflødig og aldrig har været anvendt af nogen dansk Fabrik.

Paa Rettens Foranledning er der efter Sagens Reassumption blevet indhentet en den 22. Juni 1939 dateret Erklæring fra Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet. Efter denne Erklæring anser Direktoratet ikke det af Sagsøgte fremskaffede Materiale som værende af nyhedsskadelig Karakter.

Under den mundtlige Procedure om denne Erklærings Betydning for Sagens Afgørelse har Sagsøgte afgivet personlig Forklaring, hvorunder han bl. a. har udtalt, at han i Tidsrummet fra 1. Juli 1936 til Domsforhandlingen den 9. Marts 1939 har solgt ialt 628.874 Barberblade af de af Sagsøgerne paaklagede Typer, at disse Blade er endeligt fremstillede paa hans Fabrik, og at hans Fortjeneste i Gennemsnit har udgjort $\frac{1}{2}$ Øre pr. Blad. Sagsøgerne har derimod anslaaet Sagsøgtes Salg i det paagældende Tidsrum til 2 Millioner Barberblade med en Gennemsnitsfortjeneste af 2 Øre pr. Blad.

Efter samtlige Sagens Omstændigheder, derunder det af Syns- og Skønsmændene og Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet ud-

talte, finder Retten det betænkeligt at fastslaa, at det af Sagsøgte fremhævede Materiale er af en saadan nyhedsskadelig Karakter, at Sagsøgernes Patenter Nr. 44794 og Nr. 45759 ikke burde være meddelte.

Herefter vil Sagsøgernes Paastand, forsaavidt angaar dennes to førstnævnte Punkter, være at tage til Følge. Medens der ikke findes Anledning til at anse Sagsøgte med Straf efter Patentloven for den stedfundne Fabrikation og Salg, ligesom der ikke vil være at tillægge Dommen Eksekutionskraft uanset eventuel Appel, vil der være at tillægge Sagsøgerne en Erstatning for det af Sagsøgte udviste Forhold, der findes passende at kunne fastsættes til 2000 Kr., hvoraf der vil være at svare Renter 5 pCt. aarlig fra den 9. Marts 1939.

Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne med 500 Kr.

Tirsdag den 8. Oktober.

Nr. 31/1940. Bygmester **P. Jensen** (Carstensen)

mod

Enkefru **Ingeborg Theilgaard** (Landsretssagf. Ole Hansen).

(Opfyldelse af Kautionsforpligtelse).

Østre Landsrets Dom af 8. Februar 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Murermester Jacob Jensen, bør til Sagsøgerinden, Enkefru Ingeborg Theilgaard, betale 11.862 Kr. 42 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Januar 1939 til Betaling sker. De Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg og Bygmester P. Jensen, bør een for begge og begge for een og saaledes at det erlagte kommer til Afdrag paa fornævnte 11.862 Kr. 42 Øre til Sagsøgerinden betale 10.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Januar 1939 til Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler alle de Sagsøgte een for alle og alle for een til Sagsøgerinden 600 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten alene paaberaabt sig, at hans Kautionsforpligtelse var knyttet til Forudsætningen om Materialleverance fra Theilgaards Side.

I en efter Dommens Afsigelse afgivet Partsforklaring har Appellanten udtalt, at han ikke vilde have underskrevet Transporten af 26. Juni 1936, hvis det var blevet sagt ham, at den skulde anvendes til Sikkerhed for en Kassekredit, der ikke vedrørte det omhandlede Byggearbejde.

Det maa efter det oplyste antages, at Kassekreditten af Murermester Jac. Jensen er anvendt til Indkøb af Materiale og Udbetaling af Arbejdsløn vedrørende dette Byggeforetagende.

Som solidarisk Medskyldner for Byggelaanet og Entreprenør ved Byggearbejdet var det nærliggende for Appellanten, naar han opfordredes til at underskrive en Kautionserklæring paa en Transport af 12.000 Kr. til Theilgaard, der allerede havde faaet Transport paa 40.000 Kr. af Murermester Jensens Entreprisesum, at skaffe sig Oplysning om de nærmere Omstændigheder ved Transportens Udstedelse, hvis han ikke i Forvejen var bekendt dermed, og Theilgaard har, da han modtog Transporten med Appellantens Medunderskrift, haft Føje til at gaa ud fra, at denne var bekendt med disse Omstændigheder.

Herefter findes Theilgaard at have været berettiget til at anvende Appellantens Kautionsstilsagn til Sikring af sin egen Kaution for Kassekreditten, og Landsrettens Dom vil derfor, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Bygmester P. Jensen, til Indstævnte, Enkefru Ingeborg Theilgaard, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1935 erhvervede Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg, Ejendommen Matr. Nr. 29 ap af Sundbyøster, Polensgade Nr. 5, paa hvilken han vilde opføre en Beboelsesbygning. Han opnaaede Tilsagn om Støtte hertil hos Sagsøgte, Bygmester P. Jensen, der lovede at udføre Snedkerarbejdet og levere Tømmer til Tømrerarbejdet uden kontant Udbetaling under Arbejdets Gang, men mod Sikkerhed i Ejendommen, og som tillige paatog sig solidarisk med Berg at hefte for det Berg i Privatbankens Damhusafdeling tilsagte Byggelaan, stort 115.000 Kr., der iøvrigt sikredes ved et af Berg udstedt Ejerpantebrev i Ejendommen, stort 127.000 Kr., hvilket Ejerpantebrev var prioriteret forud for Jensens Tilgodehavende.

Ved Entreprisekontrakt af 12. Oktober 1935 overdrog Berg Murerarbejdet til Sagsøgte, Murermester Jacob Jensen, for 79.200 Kr., der skulde betales i fire Rater, sidste Rate 14.200 Kr. ved Prioriteringen eller dog senest 3 Maaneder efter Indflytningen.

Jacob Jensen bestilte sine Materialer hos Købmand P. Theilgaard, Glostrup, og til Dækning for, hvad han i den Anledning kom til at skylde Theilgaard, udstedte han den 27. November 1935 Transport til denne paa et Beløb af 40.000 Kr. af Entreprisenummen, saaledes at Beløbet skulde dækkes af alle fire Rater.

Transporten er udfærdiget paa en af Theilgaards trykte Blanketter og forsynet med saalydende trykte Paategning: »Nærværende Transport er mig lovlig forkyndt og Genpart modtaget, og jeg erkender at være indforstaaet med samme, idet jeg indestaar som Kautionist og Selvskyldner for Beløbets Betaling.« Denne Paategning, i hvilken dog sidste Sætning om Indestaaelsen som Kautionist og Selvskyldner er udstreget, er den 2. Januar 1936 underskrevet af Berg og P. Jensen.

Byggearbejdet kom i Gang og i Maj 1936 udbetaltes 1. Rate, hvoraf Theilgaard modtog den ham ifølge Transporten tilkommende Del.

Kort Tid efter kom Jacob Jensen i Vanskeligheder, men opnaaede et Banklaan paa 12.000 Kr. mod at give Transport paa den ikke til Theilgaard transporterede Del af 2. og 3. Rate. Der gik imidlertid kun kort Tid, inden han paany var ude af Stand til at skaffe, hvad der skulde bruges til Byggeforetagendets Fortsættelse, og han henvendte sig i den Anledning til Berg og Theilgaard. Forhandlingerne med disse resulterede i, at Jacob Jensen den 26. Juni 1936 underskrev en Kasse Kredit Kontrakt med Privatbankens Damhus Afdeling angaaende et Beløb af indtil 8000 Kr. I Kontrakten er optaget en Bestemmelse om, at der kun kan disponeres over Kreditten med Samtykke fra Arkitekt Julius Berg, og Theilgaard har underskrevet Kontrakten som Kautionist og Selvskyldner og har inden sin Underskrift paaført Kontrakten en Bemærkning om, at Kreditten skal udgaa ved Prioriteringen af Polensgade 5, antagelig ca. 15. Februar 1937.

Til yderligere Sikkerhed for Kreditten indleverede Theilgaard til Banken en Del Pantebreve og en Transport. Denne sidste er udfærdiget samme Dag som Kassekreditkontrakten paa en Blanket af samme trykte Indhold som Transporten af 27. November 1935. Den gaar efter sin trykte Tekst ud paa, at Jacob Jensen til Dækning for Bygningmaterialer, som Theilgaard skal levere til Byggeforetagendet paa Matr. Nr. 29 ap af Sundbyøster — hvortil Jensen angives at have faaet »Arbejdet« overdraget for en Sum, stor 12.000 Kr. — overdrager Theilgaard 12.000 Kr. af sit fornævnte Tilgodehavende hos Berg at udbetale med 1000 Kr. af 2. Rate, 1000 Kr. af 3. Rate og 10.000 Kr. af 4. Rate (Prioriteringen, dog senest 3 Maaneder efter Indflytningen). Den paa Blanketten værende Noterings- og Kautionspaategning af 26. Juni 1936 er — denne Gang uden nogen Overstregning — underskrevet af Julius Berg og P. Jensen.

Om de nærmere Omstændigheder ved og om Formaålet med og Betydningen af denne Transport foreligger intet sikkert oplyst uden et Notat ligeledes dateret samme Dag som Kassekreditten. Dette Notat indeholder en Opgørelse, hvorefter Theilgaard havde leveret Varer for 31.000 Kr. og endnu skulde levere for 6630 Kr., saaledes at der af Transporten paa 40.000 Kr. skulde blive et Beløb af 2370 Kr. til Rest til Jacob Jensens Raadighed. Videre anføres det, at Jacob Jensen af de

sidste tre Rater havde ialt 18.200 Kr. i Behold og for en Tillægsentreprise havde et Tilgodehavende paa 3600 Kr., saaledes at det ham tilkommende Restbeløb for Entreprisen skulde udgøre 24.170 Kr., hvoraf der ved det første af ham optagne Banklaan var disponeret over 9700 Kr., saaledes at hans Tilgodehavende skulde udgøre 14.470 Kr.

Dette Notat maa antages nedskrevet under Forhandlingerne om Transporten, og denne var udfærdiget, inden man henvendte sig i Banken om Kassekreditten.

Byggeforetagendet fortsattes med Jacob Jensen som Muremester, og den 23. Oktober 1936 forhøjedes Kassekreditten fra 8000 Kr. til 10.000 Kr. Under s. D. er der paaført Transporten af 26. Juni 1936 to Paategninger, hvorefter Theilgaard samtykker i, at 2. Rate 1000 Kr. stilles til fri Disposition for Muremester Jacob Jensen, og at 3. Rate 1000 Kr. stilles til fri Disposition for Arkitekt Julius Berg. I Slutningen af 1936 fandt Indflytningen Sted, men Prioriteringen trak i Langdrag og kom først i Orden i Begyndelsen af 1938. Der optoges Kredit- og Hypotekforeningslaan paa ialt 120.000 Kr. og et privat Laan paa 68.000 Kr. Prioriteringsprovenuet var imidlertid ikke tilstrækkeligt til at dække Byggelaanet. Den udækkede Rest af dette ca. 12.000 Kr. blev sikret ved Pant i Ejendommen efter Hypotekforeningslaanet, men forud for det private Laan.

Efter Prioriteringens Tilendebringelse havde Jacob Jensen et Resttilgodehavende som her under Sagen er fikseret til 6751 Kr. 99 Øre, og som Berg ikke har kunnet betale. Jensens Kassekredit henstod uindfriet.

I Juni 1938 døde Theilgaard, og hans Enke, Sagsøgerinden, Enkefru Ingeborg Theilgaard, har den 27. Januar 1939 i Henhold til Mandens Kautionsforpligtelse maattet indfri Kassekreditten med 11.862 Kr. 42 Øre.

Hun krævede straks Beløbet af Jacob Jensen som Hovedskyldner og af Berg og P. Jensen som Selvskyldnerkautionister paa Transporten af 26. Juni 1936, og da det ikke er betalt, har hun under denne Sag paastaet de ovennævnte Sagsøgte, Muremester Jacob Jensen, Arkitekt Julius Berg og Bygmester P. Jensen, dømt til in solidum at betale 11.862 Kr. 42 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Januar 1939.

Sagsøgte, Muremester Jacob Jensen, har erkendt Søgsmaalets Rigtighed, men har gjort gældende, at hans Resttilgodehavende hos Berg i det indbyrdes Forhold mellem dem skal fradrages, saa at han kun kommer til at udrede 5110 Kr. 43 Øre.

Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg, har paastaet sig frifundet mod Betaling af Jacob Jensens Resttilgodehavende, 6751 Kr. 99 Øre.

Sagsøgte, Bygmester P. Jensen, paastaaer sig frifundet.

Til Støtte for Paastanden overfor de Sagsøgte Berg og P. Jensen har Sagsøgerinden anført, at den paa Transporten af 26. Juni 1936 værende Kautionserklæring er en Kaution, som disse Sagsøgte paatog sig overfor Theilgaard til Dækning af det Tab, han maatte lide ved at paatage sig Kaution for Kassekreditten til Jacob Jensen. Transporten blev udstedt under de Forhandlinger, der førtes i Anledning af Jacob Jensens Vanskeligheder; man var klar over, at Theilgaard ikke skulde levere Varer udover, hvad han havde Dækning for i den første Transport, hvorfor Transporten og den derpaa tegnede Kautionsforpligtelse

kun havde Betydning i Forbindelse med den Kautionsforpligtelse som Theilgaard paatog sig overfor Banken, og Transporten blev da ogsaa indlagt i Banken til yderligere Sikkerhed for Kassekrediten. De Sagsøgte Bergs og P. Jensens Kaution overfor Theilgaard kunde være udtrykt direkte, men Parterne har ordnet deres Mellemværende uden Sagførerbistand og har da ment at kunne skaffe sig en tilfredsstillende Ordning ved Brug af den Transportblanket med Kautionspaategning, som Theilgaard plejede at anvende.

Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg, har til Støtte for sin Paastand anført følgende: Da Jacob Jensen anden Gang kom i Vanskeligheder ønskede Berg at fjerne ham fra Arbejdet og lade dette fuldføre af en anden paa hans Bekostning, men Theilgaard, der frygtede for, at der derefter ikke vilde blive Dækning for hans Tilgodehavende for allerede leverede Varer, ønskede, at Jacob Jensen skulde sættes i Stand til at fortsætte. Transporten af 26. Juni gjaldt vel ikke, som det synes at fremgaa af den trykte Tekst, nye Materialeleverancer, og det erkendes, at den blev udfærdiget i Forbindelse med Kassekrediten i Banken. Men den paa Transporten værende Kautionsforpligtelse rækker dog ikke videre, end det med Sikkerhed fremgaa af Transporten. Ligesom denne kun angaar Jacob Jensens Tilgodehavende hos Berg, maa Kautionsforpligtelsens Omfang være begrænset til dette Tilgodehavendes virkelige Størrelse. Betydningen af Kautionsforpligtelsen er da den, at Berg ikke længere kunde sætte Jacob Jensen fra Arbejdet, idet han hæfter for dennes Tilgodehavende og ikke kan fradrage Udgifter til Færdiggørelse ved en anden deri. Det var dette Theilgaard ønskede, hvorhos han tillige lagde Vægt paa, at Kassekrediten kom Byggeforetagendet tilgode, hvilket var Grunden til Bestemmelsen om Bergs Samtykke til Dispositioner over Kreditten. Ligesom Transporten ikke kan opfattes saaledes, at Berg og P. Jensen er Kautionister overfor Banken for Kassekrediten sammen med Theilgaard, kan den heller ikke opfattes som en Kaution overfor Theilgaard angaaende hans eventuelle Tab ved Kautionen for Kassekrediten; for at etablere en saadan Tabskaution havde et særskilt tydeligt Dokument desangaaende været nødvendigt.

Subsidiært har denne Sagsøgte gjort gældende, at saafremt der antages at foreligge en Kautionsforpligtelse udover Jacob Jensens Tilgodehavende bør den begrænses til 10.000 Kr., fordi Theilgaards Frigivelse af de to Beløb paa 1000 Kr. af 2. og 3. Rate under denne Forudsætning maa opfattes som en Nedskrivning af Kautionsforpligtelsen.

Sagsøgte, Bygmester P. Jensen, har til Støtte for sin Paastand anført, at hans Underskrift under Kautionserklæringen paa Transporten skyldes en Fejltagelse. Han troede, at det drejede sig om en Transport til Dækning af Leverancer til Byggeforetagendet, og han vidste ikke noget om, at Jacob Jensen var i Vanskeligheder. Theilgaard har ikke haft Opfattelsen af, at P. Jensen var Kautionist og har aldrig krævet ham for Beløbet, uagtet han vidste, at han vilde være i Stand til at betale. Selv om man vilde antage, at P. Jensen havde paataget sig en Kautionsforpligtelse, maa denne dog være bortfaldet, dels fordi der ikke som af P. Jensen forudsat er leveret Materialer for Beløbet, dels fordi der er hængaet saa lang Tid, siden Kassekrediten og Transporten

skulde have været indfriet, uden at der er sket nogen Henvendelse i den Anledning til Kautionisterne.

Denne Sagsøgte har iøvrigt sluttet sig til det af Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg, anførte.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af de tre Sagsøgte samt af Landsretssagfører Holger Theilgaard Mosbæk og Bankbestyrer Georg Thorvald Johannes Helsløv.

De Sagsøgtes Forklaringer er i det væsentlige i Overensstemmelse med deres Procedure. Berg har forklaret, at det var ham og Jacob Jensen, der forhandlede med Theilgaard om Ordningen af Kassekreditten. Ingen af de Sagsøgte, heller ikke P. Jensen selv, kan huske noget sikkert om, under hvilke Omstændigheder, eller af hvem, Transporten blev forelagt P. Jensen til Underskrift. Berg har forklaret, at han mente, at Jacob Jensen havde Dækning i sit Restkrav for den af ham den 26. Juni 1936 udstedte Transport paa 12.000 Kr. Senere har han oplyst Theilgaard om, at Jacob Jensens Restkrav kun var ca. 6000 Kr., og Theilgaard har da ikke forbeholdt sig Krav om det overskydende hos Berg og P. Jensen.

P. Jensen har forklaret, at han aldrig vilde have paataget sig en udover Jacob Jensens Tilgodehavende gaaende Kaution. Hvis han havde hørt om Jacob Jensens Vanskeligheder, vilde han have ladet en anden færdiggøre Arbejdet. Han har aldrig talt med Theilgaard.

Som Sagen er oplyst, maa der gives Sagsøgerinden Medhold i, at hendes Opfattelse af Transporten og den derpaa værende Kautionserklæring er den nærmestliggende. Transporten angaar et bestemt Beløb, for hvilket Theilgaard trods dens Indhold ikke skulde levere Materialer, og Selvskyldnerkaution med Hensyn til dette Beløb, afgivet under de da foreliggende Omstændigheder og efter den foretagne Beregning af Jacob Jensens Resttilgodehavende, maa antages at garantere Theilgaard dette Beløb, selv om Jacob Jensens Tilgodehavende maatte vise sig at blive mindre. Det maatte være de Sagsøgtes Sag at paase, at der ikke blev trukket mere paa Kassekreditten, end hvad der kunde dækkes af Jacob Jensens Tilgodehavende og de Udbetalinger der tilvejebragtes til ham, og Forbeholdet i Kassekreditten om Bergs Medvirken til Dispositioner over denne, satte dem netop i Stand til at udøve saadan Kontrol. Hvad særlig angaar det af Sagsøgte, P. Jensen, anførte bemærkes, at der intet er godtgjort om, at Theilgaard ikke skulde have været berettiget til at regne med, at P. Jensen var kendt med de Omstændigheder, hvorunder Transporten og Kautionserklæringen blev afgivet, og under Hensyn til at Berg og P. Jensen i første Række var interesseret i Prioriteringens Udfald og Byggesagens endelige Afslutning og maa antages at have være kendt med alt, hvad der i saa Henseende forelaa, findes Kautionsforpligtelsen ikke bortfaldet derved, at den først er gjort gældende, da Banken — to Aar efter Bygningens Færdiggørelse — krævede Kassekreditten indfriet.

Der maa imidlertid gives de Sagsøgte Berg og P. Jensen Medhold i, at Theilgaards Samtykke til, at 2. og 3. Rate udbetaltes, maa opfattes som en Nedskrivning af Kautionen til 10.000 Kr.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgte, Murermester Jacob Jensen, være at dømme til at betale 11.862 Kr. 42 Øre og de Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg og Bygmester P. Jensen, til in solidum med Murermester Jacob Jensen og indbyrdes solidarisk heraf at betale 10.000 Kr., alt med Renter 5 pCt. p. a. fra 27. Januar 1939 til Betaling sker.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have een for alle og alle for een at betale Sagsøgerinden med 600 Kr.

Onsdag den 9. Oktober.

Nr. 39/1940. Forsikringsaktieselskabet **Østifterne** (Jørgensen)
 mod
 Murerarbejdsmand **J. B. Jensen**
 (Holten-Bechtolsheim efter Ordre).

(Erstatning for Skade ved Automobilulykke).

Østre Landsrets Dom af 5. Februar 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, Forsikringsaktieselskabet »Østifterne«, bør til Sagsøgeren, Murerarbejdsmand J. B. Jensen, betale 4285 Kr. 12 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra 25. April 1939, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere tiltræder Dommens Udtalelser om Rasmusens Skyld i Ulykken og dens Ansættelse af Erstatningen til 5356 Kr. 40 Øre. Da de derhos finder, at den Maade, hvorpaa Indstævnte havde anbragt sig paa Motorcyklen, om den end maatte kunne anses for uforsigtig, ikke kan antages at have været medvirkende Aarsag til Ulykken, vil de tilkende ham det nævnte Beløb uden Nedsættelse. Sagens Omkostninger for Højesteret vil disse Dommere paalægge Appellanten at udrede som nedenfor anført, medens de vil stadfæste Dommens Bestemmelse om Sagsomkostninger for Landsretten.

Fire Dommere, der finder, at Indstævnte har paadraget sig et Medansvar for Ulykken, dels ved sit i Dommen nævnte Forhold, dels ved ikke at have modsat sig den for hurtige Kørsel i Vejsvinget stemmer for af disse Grunde at nedsætte Erstatningsbeløbet 5356 Kr. 40 Øre med en Tredjedel.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forsikringsaktieselskabet »Østifterne«, bør til Indstævnte, Murerarbejdsmand J. B. Jensen, betale 5356 Kr. 40 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 25. April 1939 til Betaling sker.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Appellanten betaler derhos til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim i Salær for Højesteret 150 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 10 Kr. og til det Offentlige de Indstævnte i Mangel af fri Proces for Højesteret paahvilende Rets- og Stempelafgifter i Forhold til det ham yderligere tilkendte Beløb af 1071 Kr. 28 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Karetmager V. K. Rasmussen, Viborg, der var paa Besøg hos sine Forældre i Nørre Broby og medførte sin Motorcykel T 200 — Fabrikat B. S. A., Aargang 1933, forsynet med Bagagebærer uden Bagsæde — kørte den 16. Maj 1937 Kl. ca. 18 fra sine Forældres Hjem, som ligger ved en Vej (»Stationsvej«), der fra Nørre Broby Jernbanestation fører mod Nord til Sognevejen, som fra Byen gaar i Retning Øst-Vest mod Vøjstrup. Han medførte som Passager Sagsøgeren, Murerarbejdsmand J. B. Jensen, der sad paa Bagagebæreren, hvorover der var lagt et Tæppe; Rasmussen vilde køre Sagsøgeren til dennes Hjem, der ligeledes er i Nørre Broby. Afstanden fra Startstedet til den nævnte Sognevej er ca. 300 m, og Vejen hertil skraaner ganske svagt nedad. Hvor Stationsvejen munder ud i Sognevejen, skulde de foretage et kort Sving til højre for at fortsætte mod Øst ad Sognevejen, men her tabte Rasmussen Herredømmet over Motorcyklen, saaledes at denne efter en Opbremsning væltede, og Rasmussen og Sagsøgeren blev slynget tværs over Kørebanen ind under et af Vognmand Valdemar Sørensen ført Automobil, der kom kørende gennem Nørre Broby i højre Kørebane i Retning mod Vøjstrup, hvorved Automobilets Forhjul gik over dem, der begge blev alvorligt kvæstede. De blev umiddelbart efter ført i Ambulance til Faaborg Sygehus, hvor Rasmussen kort Tid efter afgik ved Døden.

I Anledning af Ulykken blev der samme Dag optaget Politirapport under Afhøring af en Række Personer, der havde iagttaget det passerede. Af Rapporten fremgaar bl. a., at Motorcyklen fandtes henliggende omtrent midt paa Kørebanen, der var ridset og noget oprevet, ligesom

der fandtes et Bremsespor paa ca. 7 m hidrørende fra Motorcyklen. Vejbanen var tjærebelagt og tør, og Vejret var i Ulykkesøjeblikket klart.

I Retten for Faaborg Købstad m. v. blev der den 28. Maj 1937 afholdt Forhør til Oplysning om Rasmussens Dødsmaade og i Tilslutning hertil et Forhør den 10. Juni 1937 i Odense Købstads Ret for Straffesager.

Ved Ulykken paadrog Sagsøgeren sig Kraniebrud, aabent Benbrud paa venstre Ben samt forskellige andre Læsioner. Han henlaa paa Sygehuset til 8. Februar 1938. Ved Indlæggelsen fandtes der bl. a. paa venstre Ben svarende til Forsiden af Fodledet et 5—6 cm langt Saar, gennem hvilket Springbenet (Talus) ragede ud i næsten hele sin Udstrækning; forreste Del af denne Knogle var stærkt ødelagt, venstre Fod var vredet udad i en Vinkel paa omkring 90°. I Lægeerklæring af 4. September 1938 hedder det, at det drejede sig om en overordentlig alvorlig Læsion, og at Sagsøgeren desuden var meget medtaget og chokeret. Efter at Springbenet var fjernet, var Tilstanden ifølge Erklæringen: »Stivhed af venstre Fodled i retvinklet Stilling; let Forkortning af v. Ben. Han gaar nogenlunde omkring iført særlig syet Støvle, men Gangen er haltende«.

Sagsøgeren blev efter Udskrivningen tilset af Læge i sit Hjem, men var ude af Stand til at genoptage sit Arbejde som Murerarbejdsmand. Han kunde kun gaa ved Hjælp af en Stok, dog kunde han færdes ad jævn Vej paa Cykel. Den 1. Maj 1939 fik han Ansættelse som Maskinassistent ved Nørre Broby Elektricitetsværk, men den 4. Juli 1939 blev han paany indlagt paa Faaborg Sygehus, fordi der i Begyndelsen af Juli kom Materieudtømmelse paa den skadelidte Fod. Han blev udskrevet den 6. September 1939, og om hans daværende Tilstand m. m. hedder det i Lægeerklæring af 21. s. M.:

»Som Følge af Læsionen findes:

- nogen 1) Muskelsvækkelse af v. Underextremitet,
- 2) Forkortning paa 2 cm, praktisk talt fuldstændig,
- 3) Stivhed i Ankel og Fodrod i ret god Stilling, og
- 4) Tegn til endnu bestaaende Betændelse i Ankelregionens Knogledele; herom vidner saavel Fistlen som de ved Røntgenundersøgelsen paaviste døde Benpartier (Sequestre). Fuldstændig Heling kan ikke indtræde, inden disse Benpartier er udstødt eller (hvad der sikkert vil blive nødvendigt) operativt fjernet.

Inden denne Proces er tilendebragt, kan der forløbe adskillige Maaneder, — men, naar Helingen endelig er komplet, kan det forventes, at Ømhed og Smerter under Gangen vil aftage. Med Hensyn til Form og Stabilitet vil Tilstanden efter endelig Heling formentlig blive som nu.

Invaliditeten vil i hvert Tilfælde være betydelig, og den tilskadekomne vil være uegnet til sværere Arbejde end det nu af ham optagne.«

Under Anbringende af, at Rasmussen ved Ugatsomhed har forvoldt Ulykken, og at derfor han, eller nu hans Dødsbo, efter den almindelige Erstatningsregel er ansvarlig for den skete Skade, har Sagsøgeren under denne ved Odense Købstads Ret for borgerlige Sager som vedtaget Værneting forberedte Sag indstævnet Sagsøgte, Forsikringsaktieselskabet »Østifterne«, hvor Rasmussen havde tegnet Ansvarsforsikring,

og som efter Aftale er indtraadt som Sagsøgt paa Dødsboets Vegne, efter den endelige Paastand til Betaling af 6356 Kr. 40 Øre — deraf for Svie og Smerte 3000 Kr. — med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 25. April 1939, idet han har taget Forbehold om senere at rejse Krav om Erstatning for Invaliditet.

Sagsøgte, der anerkender Størrelsen af det rejste Krav, afset fra Beløbet for Svie og Smerte, som Selskabet finder altfor højt ansat, paa-
staar principalt Frifindelse, idet det gøres gældende, at Rasmussen ikke har kørt uforsvarligt, i hvilken Henseende henvises til, at Sagsøgeren selv til Politirapport den 12. Juli 1937 har forklaret, at han netop paa Grund af Vejens daarlige Tilstand havde bedt Rasmussen om at køre langsomt, idet den Bagagebærer, han sad paa, var meget ubekvem, og at Farten paa intet Tidspunkt oversteg 25—30 km i Timen. Hertil kommer, hævdes det videre, at Sagsøgeren har udvist saa grov Uagtsomhed, at Erstatning allerede som Følge heraf maa være udelukket, idet han har siddet bag paa Motorcyklen, skønt der ikke var anbragt noget Bagsæde, men kun en Bagagebærer, hvorpaa der var anbragt et løst Tæppe. Subsidiært paaastaas Frifindelse mod Betaling af nedsat Erstatning paa Grund af denne Sagsøgerens egen Uagtsomhed.

Under Sagen har der været indhentet forskellige Erklæringer fra Ingeniør, cand. polyt. F. Schmitto.

For Landsretten har Sagsøgeren afgivet Forklaring, ligesom der er afgivet Vidneforklaringer af Viggo Hjalmar Larsen og Niels Juel Hansen, som begge tidligere har afgivet Forklaring saavel til Rapport som under det fornævnte Forhør.

Sagsøgeren har bl. a. forklaret, at Rasmussen kørte langsomt til at begynde med, men at Farten i Nærheden af Svinget, hvor Vejen ogsaa gik lidt ned ad Bakke, blev sat betydeligt op, og at det sidste, han mærkede, var, at Rasmussen bremsede. De to nævnte Vidner har bl. a. begge forklaret, at de ofte har set Sagsøgeren køre som Passager paa Motorcykel, ogsaa med Rasmussen som Fører, samt at Motorcyklens Hastighed ved den heromhandlede Lejlighed var uforsvarlig stor.

Efter det under Sagen oplyste maa det antages, at Ulykken skyldes, at Rasmussen har kørt saa hurtigt i det bratte Sving, at han paa Grund af det modkørende Automobil har maattet bremse i Svinget og derved mistet Herredømmet over Motorcyklen, som er væltet som Følge af Bremsningen. Sagsøgte er herefter pligtig at betale Sagsøgeren Erstatning. Idet Beløbet for Svie og Smerte passende vil kunne ansættes til 2000 Kr., og idet Sagsøgeren skønnes i nogen Grad at have udvist Uagtsomhed ved at deltage i Kørslen som Passager paa Bagagebærer uden paamonteret Sæde og med et løst Tæppe, og derfor findes at burde bære $\frac{1}{5}$ af Skaden, vil Sagsøgte herefter være at dømme til at betale $\frac{4}{5}$ af 5356 Kr. 40 Øre eller 4285 Kr. 12 Øre med Renter som paaastaet.

Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Torsdag den 10. Oktober.

Nr. 68/1940. Fru **Kristine Jensen** (Selv)

mod

Inspektør Jacob Gotthard Victor Jensen (Ahnfelt-Rønne).

(Udpantning for Rest af Underholdsbidrag).

Sagen behandlet skriftligt.

Kendelse afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 31. August 1939: Den af Rekvirentinden begære Udpantningsforretning vil være at fremme.

Østre Landsrets Dom af 9. November 1939 (IV Afd.): Den af Indstævnte Fru Kristine Jensen begære Udpantningsforretning hos Appellanten Inspektør Jacob Gotthard Victor Jensen bør ikke nyde Fremme. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten med 60 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil denne være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Kristine Jensen, til Indstævnte, Inspektør Jacob Gotthard Victor Jensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedkendelsens Præmisser er saalydende:

Ægtefællerne, Inspektør Jacob Gotthard Victor Jensen og Fru Sine Kristine Jensen, født Jensens Ægteskab blev ophævet ved kgl. Bevilling af 17. Oktober 1925, bl. a. paa Vilkaar, at Manden fra og med 1. Januar 1926 skulde betale Hustruen et aarligt Underholdsbidrag, udgørende $\frac{1}{3}$ af det Beløb, han i hvert sidst forløbne Aar har oppebaaret hos Carlsberg Bryggerierne som Løn og Dyrtidstillæg i Henhold til Bryggeriernes Op-

givelse til Skattevæsnet, dog saaledes at Bidraget aldrig kunde overstige 6000 Kr. aarlig.

Ved Højesterets Dom af 10. Februar 1937 blev det fastsat, at Manden, hvis Tjeneste hos Bryggerierne siden var ophørt, herefter skulde svare Bidrag som $\frac{1}{3}$ af hans samlede, af Skattevæsnet godkendte Nettoindtægt uden de i Skatteloven hjemlede Fradrag, fremdeles ikke over 6000 Kr. aarlig.

Den 3. August 1939 fremsatte Hustruen Begæring om Udpantning hos Manden for Restbidrag 75 Kr. for $\frac{1}{12}$ Aar til 1. September 1939. Fordringen autoriseredes til Udpantning den 4. s. M.

Mod Udpantningsforretningens Fremme har Rekvisitus protesteret, idet han har anført, at han i Henhold til Højesterets Dom af 30. Juni 1939 og Østre Landsrets Dom af 21. Oktober 1938 har ialt 700 Kr. tilgode hos Hustruen, og for disse hævder han at have Modregning, hvorfor han har valgt at fradrage 75 Kr. i hver Maanedes Bidrag. Af Bidraget 500 Kr. for August Maaned 1939 har han saaledes kun betalt 425 Kr.

Da Rekvisitus imidlertid ikke vil kunne fyldestgøre sin Underholdspligt overfor Hustruen ved at frigøre hende for ældre Gæld til ham, vil Udpantningsforretningen være at fremme.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 31. August 1939 og er af Appellanten Inspektør Jacob Gotthard Victor Jensen paaanket her til Retten med Paastand om, at den begærte Udpantningsforretning nægtes Fremme, medens Indstævnte Fru Kristine Jensen paaaar Stadfæstelse.

Det i Kendelsen nævnte Beløb af 700 Kr. udgør Sagsomkostninger, som Indstævnte i en af hende mod Appellanten anlagt Sag er blevet tilpligtet at betale til denne med 300 Kr. for Landsretten ved dennes Dom af 21. Oktober 1938 og med 400 Kr. for Højesteret ved dennes Dom af 30. Juni 1939. Sagen drejede sig i det væsentlige om et Beløb, Sagsøgerinden paastod at have til Gode hos Appellanten, som skyldigt Underholdsbidrag, og fik i begge Instanser det Udfald, at Sagen delvis afvistes, og at Appellanten iøvrigt frifandtes. For Beløbet blev der for-gæves søgt Udlæg hos Indstævnte den 2. August 1939.

Under Hensyn til Modkravets Beskaffenhed og til, at der ved den Maade, hvorpaa Appellanten søger det gennemført, er levnet Indstævnte fuldt tilstrækkelige Midler til hendes Underhold, findes Appellanten at have været berettiget til at fradrage de 75 Kr. i det af ham betalte Bidrag, og hans Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Indstævnte have at betale Appellanten med 60 Kr.

M a n d a g d e n 14. O k t o b e r .

Nr. 38/1940. **Justitsministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

Foreningen Danske Skuespillere (Møller).

(Lovligheden af visse ved Meddelelse af Teaterbevilling tagne Forbehold).

Østre Landsrets Dom af 23. Februar 1940 (II Aid.): For saa vidt angaar den af Sagsøgeren, Foreningen Danske Skuespillere, overfor Sagsøgte, Justitsministeriet, nedlagte Paastand 2) afvises Sagen. Justitsministeriet bør ved fremtidig Meddelelse af Teaterbevillinger undlade at knytte den Forudsætning til Bevillingens Udnyttelse, at Bevillingshaveren i sine Kontrakter med Skuespillere skal overholde de ovennævnte mellem Direktørforeningerne og Dansk Skuespillerforbund indgaaede kollektive Aftaler. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Privatteatrenes Direktørforening inter-
veneret til Støtte for Indstævnte.

Gyldigheden af Privatteatrenes Direktørforenings Overens-
komst er ved en Tillægsoverenskomst af 2. Juli 1940 forlænget til
31. Maj 1941, dog at den i Dommen under Punkt a nævnte Be-
stemmelse om Pligt til at engagere et fast Personale for længere
Tid end 1 Maaned ikke skal gælde for de i nævnte Tidsrum ind-
gaaede Kontrakter. Provinsteater-Direktørforeningens Overens-
komst udløb den 31. Maj 1940. Ogsaa efter dette Tidspunkt har
Justitsministeriet knyttet den i Sagen omtalte Forudsætning til
Meddelelse af Teaterbevillinger.

Overenskomsterne af Januar og 17. August 1937 gør begge
en Normalkontrakt med Reglement bindende for de ved Teatrene
ansatte Medlemmer af Skuespillerforbundet. Ved de trufne Af-
taler er der fastsat en Række gensidige Rettigheder og Pligter,
saasom om Mindsteløn og Betaling for særlige Ydelser, Teater-
tjenestens Omfang, Beklædningsgenstande, Kontraktsbrud og
Force majeure, endvidere om Engagements Varighed af mindst
1 Maaned og om Pligt til Engagement af et fast Personale af for-
nøden Størrelse for Gennemførelse af en Sæson paa mindst
8 Maaneder, om det tilladte Antal Elever og om Fribilletter.
Provinsteaterdirektørerne var ved deres Overenskomsts § 2 for-
pligtede til bortset fra Gæster og Elever kun at engagere »Med-
lemmer af Dansk Skuespiller Forbund« og i dens § 3 bestemmes
det, at »Dansk Skuespiller Forbunds Medlemmer maa ingensinde
optræde sammen med Ikke-Medlemmer — frasat Gæster og

Elever — medmindre der for hvert Tilfælde foreligger skriftligt Samtykke hertil fra Bestyrelsen for Dansk Skuespiller Forbund.»

Indtil 1930 har der ved Bevillingernes Meddelelse — bortset fra Vilkaar, der var hjemlet i Lovbestemmelser, derunder Lov Nr. 62 af 12. April 1889 — væsentlig kun været taget Forbehold om Anordning af Censur og om et vist Depositum for Bevillingshavernes Pengeforpligtelser. Formaalet med den siden anvendte Praksis maa ifølge den i Dommen anførte Skrivelse fra Ministeriet af 25. August 1938 og de i Sagen foreliggende Udtalelser fra Teaterraadet og fra et af Ministeriet nedsat Udvalg angaaende Privatteatrenes Forhold til dette antages at have været at opnaa en yderligere Sikring af de for Skuespillerstanden ved Forbundets kollektive Aftaler med Teaterdirektørorganisationerne opnaaede Indrømmelser, i første Række af økonomisk Natur.

Gennem de ved Bevillingernes Meddelelse tagne Forbehold er det ovennævnte Kompleks af Regler i deres Helhed gjort bindende ogsaa overfor Medlemmer af den indstævnte Forening og andre Skuespillere udenfor Forbundet.

Indstævnte har særlig fremhævet, at Foreningen er afskaaret fra at udøve nogen Forhandlingsret med Direktørerne, hvilket maa blive forbeholdt Forbundet. Herved og ved de nysnævnte §§ 2 og 3 i Overenskomsten af 17. August 1937 føler man sig udsat for en af Ministeriet støttet Organisationstvang, ligesom man anser flere af ovennævnte Regler for skadelige for god Teaterdrift og dermed for Foreningens Medlemmer.

Disse Interesser findes at hjemle Foreningen Søgsmålsret, og det tiltrædes derfor, at Afvisningspaastanden ikke er taget til Følge.

Ved at binde Bevillingshaverne til Overholdelse af disse nuværende eller ældre kollektive Aftaler om gensidige Rettigheder og Pligter, har Justitsministeriet paa en ensidig Maade støttet Forbundets Planlægning af Teaterdriften og dets Medlemmers konkurrencemæssige Stilling overfor andre. Dette er blevet særlig fremtrædende, efter at den indstævnte Forening var blevet dannet og havde gjort forgæves Forsøg paa at opnaa en tilsvarende Stilling. Det findes imidlertid at ligge udenfor de naturlige Rammer for Meddelelse af Teaterbevillinger paa den Maade at søge at virke hen til en vis Ordning af Teaterdriften og Skuespillernes Stilling ved Teatrene, og Indstævntes Paastand om Stadfæstelse vil derfor være at tage til Følge, dog at dette findes at maatte ske i nedennævnte Form.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den ovennævnte af Appellanten, Justitsministeriet, anvendte Praksis er uberettiget overfor Indstævnte, Foreningen Danske Skuespillere.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte med 1200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Justitsministeriet, har siden 1930 saavel til de Bevillinger, som af Justitsministeren i Henhold til Lov Nr. 62 af 12. April 1889 § 3 meddeles til Opførelse af Skuespil i København, som til de til Skuespilopførelser udenfor København meddelte kgl. Bevillinger — ved en Udtalelse derom i Kommunikationsskrivelsen — knyttet en Bemærkning om, at det ved Bevillingens Meddelelse er en Forudsætning, at Bevillingshaveren overholder den mellem Dansk Skuespillerforbund og Privatteatrenes Direktørforening, resp. Provinsteater-Direktørforeningen, indgaaede Overenskomst, f. T. af Januar 1937 resp. 17. August 1937. Den saaledes ved Teaterbevillingens Meddelelse udtalte Forudsætning blev dengang indført efter Ansøgning fra Dansk Skuespillerforbund, efter at det af Justitsministeriet i 1926 oprettede Teaterraad, der omfatter Repræsentanter for alle til Teatervæsenet knyttede Interesser, derunder Repræsentanter for baade Teaterdirektører og Skuespillere, eenstemmigt havde givet sin Tilslutning dertil.

I Foraaret 1937 dannedes — ved Udtrædelse af Dansk Skuespillerforbund — den som Sagsøger under nærværende Sag optrædende Forening, hvis oprindelige Navn var: »Foreningen af Københavnske Skuespillere«, men hvis nuværende Navn er Foreningen Danske Skuespillere. I Foreningens Vedtægter af 31. Maj 1938 hedder det i § 1, at Foreningens Opgave er at varetage og værne de særlige Interesser af kunstnerisk, økonomisk eller anden Art, som berører de ved Teater, ved Radio og Film virkende Skuespillere. Ifølge § 2 kan som Medlemmer optages enhver aktiv Skuespiller, hvis Virksomhed er knyttet til et Teater eller til Radio og Film, forudsat at denne Virksomhed som Skuespiller efter Bestyrelsens Skøn udgør hendes eller hans Hovederhverv eller Hovedbeskæftigelse. Optagelse kan kun finde Sted efter forudgaaende skriftlig anbefaling fra 2 af Foreningens Medlemmer og under Forudsætning af, at Bestyrelsen godkender de foreslaaede Optagelser. Mener Bestyrelsen ikke at kunne godkende Forslaget, udsendes dette til skriftlig Afstemning mellem Medlemmerne, og Optagelse kan da kun finde Sted, saafremt mindst $\frac{2}{3}$ af de afgivne Stemmer stemmer for Forslaget. Ifølge § 3 kan Medlemsskab mistes af Medlemmer, som efter Bestyrelsens Skøn ikke i 2 Aar har opfyldt de for Optagelse nødvendige Betingelser. § 4 omhandler Kontingent m. v. og Udmeldelse. § 5 omhandler Bestyrelsen, § 6 Regnskabsaar og Generalforsamling, § 7 Opløsning eller Lovforandringer. Ifølge § 8 kan et Medlem af Foreningen Danske Skuespillere ikke samtidig være Medlem af Skuespillerforbundet.

Den 9. Juni 1938 anmodede den sagsøgende Forening Justitsministeriet om at foranledige, at to af Foreningen med Direktørforeningerne afsluttede Overenskomster i fremtidige Teaterbevillinger ligestilles med

den mellem de tilsvarende Foreninger og Dansk Skuespillerforbund oprettede Overenskomst. Herpaa svarede Justitsministeriet i en Skrivelse af 25. August 1938, hvori det bl. a. hedder:

»Foranlediget heraf skal man efter Brevveksling med Teaterraadet og Censor for Privatteatrene, Dr. phil. I. C. Normann meddele, at naar Ministeriet ved Meddelelse af Bevilling udtaler, at det er en Forudsætning, at Bevillingshaveren overholder de mellem »Dansk Skuespillerforbund« og de paagældende Direktørforeninger i Januar 1937 og under 17. August 1937 indgaaede Overenskomster, sker det ud fra den Betragtning, at disse Overenskomster indeholder de Arbejdsaftaler, som er opnaaet ved faglig Forhandling mellem Direktørorganisationerne og den hidtil eneste eksisterende faglige Skuespillerorganisation, som stadig omfatter det langt overvejende Antal af Skuespillere. Den Omstændighed, at en faatallig Kreds af Skuespillere med Direktørorganisationerne har afsluttet Aftaler, der i alt væsentlig hviler paa de med Skuespillerforbundet truffne Overenskomster og ikke paa noget Punkt er fordelagtigere for Skuespillerstanden, kan efter Ministeriets Formening ikke begrunde, at man ligestiller disse Aftaler med de af Hovedorganisationen sluttede, og det ansøgte kan derfor ikke imødekommes.«

Den 5. December 1938 tilskrev Foreningen Justitsministeriet med Anmodning principalt om at foranledige, at der i fremtidige Bevillinger overhovedet ikke stilles det Vilkaar, at Bevillingshaveren skal overholde nogen Overenskomst med en Skuespillerorganisation, subsidiært om, at de af Foreningen med Direktørforeningerne oprettede Overenskomster ligestilles med de af Dansk Skuespillerforbund med de samme Foreninger indgaaede Aftaler. Hvis Ministeriet ikke ser sig i Stand hertil, bebudes Sagsanlæg til Prøvelse af Ministeriets Hjemmel til overhovedet til Bevillinger at knytte et Vilkaar som det heromhandlede.

Da Svar ikke var modtaget paa fornævnte Henvendelse, har Foreningen Danske Skuespillere den 10. Februar 1939 anlagt nærværende Sag — afslaaende Svar fremkom iøvrigt den 22. Februar 1939 — og Retssagen kom til Domsforhandling den 8. Februar 1940. Sagsøgerens Paastand gaar ud paa, at Justitsministeriet 1) kendes uberettiget til ved Meddelelse af Teaterbevillinger at knytte det Vilkaar til Bevillingens Udnyttelse, at Bevillingshaveren i sine Kontrakter med Skuespillere skal overholde de mellem Dansk Skuespillerforbund og Privatteatrenes Direktørforening samt Provinsteaterdirektørforeningen indgaaede kollektive Aftaler og 2) kendes pligtig at betragte dette Vilkaar for de allerede udstedte Bevillinger som ophørt. Til Støtte for Paastanden gør Sagsøgerne gældende, at Indsættelsen af det omhandlede Vilkaar strider mod almindelige forvaltningsretlige Grundsætninger, at det — for Københavns Vedkommende — strider mod Teaterloven og dens Forarbejder, at det ogsaa krænker almindelige Retsgrundsætninger, samt at det kan føre til ministerielt Diktatur. En Opretholdelse af Vilkaaret medfører i Realiteten, at Justitsministeriet kommer til at tage Parti i den Divergens, der foreligger mellem den sagsøgende Forening og Dansk Skuespillerforbund med Hensyn til den for dansk Skuespilkunst og Teaterlivs Trivsel rette Fremgangsmaade. Hvor grelt Vilkaaret kan komme til at virke, ses f. Eks. af Forholdene ved et enkelt herværende Privatteater,

hvor hele Personalet bortset fra en enkelt løst engageret Skuespiller tilhører den sagsøgende Forening, uden at det dog er muligt for den sagsøgende Forening med den paagældende Teaterdirektør at føre Forhandling og træffe Overenskomst vedrørende Samarbejdets Gang.

I Stævningen angives, at Foreningen da havde ca. 40 Medlemmer, deriblandt en Række af Standens bedste Navne. Under Domsforhandlingen angaves Medlemsantallet til 36.

Sagsøgte paastaar Afvisning eller Frifindelse. Det sagsøgte Ministerium mener sig berettiget til at knytte Vilkaar af saglig Art til Bevillinger og kan ikke erkende at have overskredet denne Grænse.

Ved en Gennemgang af Dansk Skuespillerforbunds Overenskomster med Direktørforeningerne, Normalkontrakten og det dertil hørende Reglement, er den sagsøgende Forening navnlig Modstander af a) Bestemmelsen om de københavnske Teaterdirektørers Pligt til at engagere et fast Personale for en Sæson paa mindst 8 Mdr., b) Bestemmelsen for Københavns Vedkommende om, at en Skuespiller, der har været »udlaant« til et andet Teater, ikke uden Dispensation i en løbende Sæson kan genengageres til det Teater, til hvilket han var engageret for Sæsonen, c) Reglen om, at for Københavns Vedkommende kun Medlemmer af Dansk Skuespillerforbund faar Andel i Honorar 10 pCt. af Eftermiddagsforestillingerens Bruttoindtægt, d) for Provinsens Vedkommende, at en Skuespiller — bortset fra Gæsteoptræden — for at opnaa Engagement hos Foreningens Medlemmer skal være Medlem af Dansk Skuespillerforbund.

Den sagsøgende Forening er principielt Modstander af Bevillingssystemet. Med Hensyn til Metoder under de bestaaende Forhold har den anført, at det er dens Formaal i alle Parters Interesse at søge Kontraktsforholdene mellem Skuespillere og Direktører baseret paa Samarbejde og gensidig Forstaaelse. Iøvrigt har Sagsøgeren trods Provokation fra Sagsøgtets Side intet nærmere oplyst med Hensyn til de planlagte Metoder, i hvilken Forbindelse Foreningens Sagfører under Domsforhandlingen har paaberaabt sig Hensynet til Forretningshemmeligheder.

Med Hensyn til Sagsøgerens Paastand 2) angaaende de bestaaende Bevillinger, skal bemærkes, at Paakendelse i saa Henseende maa anses afskaaret derved, at de Interesser, der knytter sig til den bestaaende Ordning, ikke er repræsenterede under Sagen.

Som det fremgaar af Justitsministeriets Skrivelse af 25. August 1938 er der for Tiden taget Hensyn til Dansk Skuespillerforbunds Overenskomster af Januar 1937 og 17. August 1937, henholdsvis for København og Provinsen. Det er af Justitsministeriets Sagfører under Domsforhandlingen udtalt, at det henstaar som usikkert, hvorvidt der til Bevillinger, som udfærdiges efter Udløbet den 31. Maj 1940 af de nævnte Overenskomster, vil blive knyttet nogen Henvisning til fremtidige Overenskomster, idet saadant vil afhænge af disses Indhold.

Den skete Udtræden af Dansk Skuespillerforbund og Vedtagelsen af ovennævnte § 8 i den sagsøgende Forenings Vedtægter maa efter det fremkomne anses som et Udtryk for, i hvor høj Grad Foreningen betragter den af Dansk Skuespillerforbund repræsenterede faglige Politik som værende i Strid med Sagsøgerens Opfattelse af, hvad der er til

Dansk Teaters Trivsel. Naar Overholdelsen af de ovenfor under a—d omhandlede kollektive Aftaler af Bevillingsmyndigheden gøres til Forudsætning for Meddelelsen af Bevillinger, bliver efter Rettens Formening en udenfor Dansk Skuespillerforbund staaende Skuespillers Ret til Erhverv herved med Bevillingsmyndighedens Billigelse saaledes beskaaret og hindret, at en saadan Skuespiller maa kunne rejse Indsigelse mod Bevillingsmyndighedens Handlemaade, hvorved bemærkes, at Bevillingsmyndigheden efter almindelige Retsgrundsætninger bør administrere Bevillingsomraadet under ligeligt Hensyn til alle Udøvere af Erhvervet.

Allerede som Følge heraf, og idet den sagsøgende Forening i den foreliggende Sag maa anses som havende gyldigt Mandat til Hævdelse af de enkelte Medlemmers ovenfor nævnte Ret, vil den af Sagsøgeren nedlagte Paastand 1) være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

T i r s d a g d e n 1 5 . O k t o b e r .

Nr. 65/1940. Kommunelærerne **Th. Hansen** og **Tage Anton Theodor Kruse** (Gorrissen efter Ordre)

m o d

Holbæk Kommune (Oluf Petersen).

(Erstatning i Anledning af Fastlæggelse af Byggelinje).

Dom afsagt af Retten for Holbæk Købstad m. v. den 18. September 1939: De Indstævnte, Kommunelærerne Th. Hansen og Tage Anton Theodor Kruse, Holbæk, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Holbæk Kommune, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. I Salær tillægges der den for de Indstævnte beskikkede Sagsfører, Overretssagfører Jacob Holm, 75 Kr., og i Godtgørelse for Udlæg 35 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 27. Februar 1940 (IV Afd.): De Indstævnte, Kommunelærerne Th. Hansen og Tage Anton Theodor Kruse, bør anerkende ikke at have Krav paa Erstatning overfor Appellanten, Holbæk Kommune, i Anledning af Fastlæggelsen af Byggelinier langs Dragerupvejen i Holbæk. Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Underretten vil den indankede Dom være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paakendelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne ikke gentaget deres Afvisningspaastand.

Da den af Appellanterne som Grundlag for deres Erstatningskrav paaberaabte Omstændighed, at en fremtidig Udvidelse af den allerede ved Byggelinjens Fastsættelse tilstedeværende Bebyggelse vil blive forbundet med noget større Bekostning, ikke findes at kunne sidestilles med den i Lovens § 2, 5. Stk., for Tilkendelse af Erstatning opstillede Betingelse, at den bag Byggelinjen liggende Del af Grunden ikke hensigtsmæssigt kan anvendes til Bebyggelse, tiltrædes det, at Appellanternes Erstatningskrav ikke er anerkendt, og Landsrettens Dom vil herefter, saa vidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Gorrissen i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret 200 Kr. og 36 Kr. 20 Øre, der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Holbæk Kommune, Indstævnte, Kommunalærerne Th. Hansen og Tage Anton Theodor Kruse, begge af Holbæk, dømt til at anerkende, at de ikke har noget Krav paa Erstatning over for Sagsøgeren i Anledning af Fastlæggelse af Byggelinier langs Dragerupvej.

De Indstævnte, hvem der er meddelt Bevilling til fri Proces, har paastaet Sagen afvist, subsidiært Frifindelse under Henvisning til, at Erstatningsspørgsmaalet er endeligt afgjort af den dertil nedsatte Vurderingskommission, der paastaas at have handlet indenfor sin Kompetence.

Ifølge Vurderingskommissionens Kendelse af 31. Januar 1939 skønnes det, at der efter Fastlæggelsen af Byggelinier i Henhold til Holbæk Byraads Beslutning af 11. Juli 1938 ikke længere hensigtsmæssigt kan opføres Garager paa de Indstævntes Ejendomme, der begge er Villabebyggelser, hvor Opførelse af Garager er en fornuftig og Ejendommene gavnlige Foranstaltning, og der findes derfor at maatte tilkendes Ejerne Erstatning i Henhold til Byggelinielovens § 2, 5. Stk., hvilken Erstatning er fastsat til 450 Kr. til hver.

Sagsøgeren hævder, at denne Erstatningstilkendelse er uden Hjemmel i Byggelinielovens § 2, 5. Stk., der efter Sagsøgerens Mening forudsætter, at det drejer sig om en hidtil ubebygget Ejendom, og at denne Bestemmelse ikke kan komme til Anvendelse, naar Ejendommene, som i nærværende Tilfælde, gennem en Aarrække har været bebygget med Villabebyggelse, idet der som Følge heraf ikke nu skulde være Mulighed

for at skønne over, om Fastsættelsen af Byggelinien bevirker, at den bebyggelige Del af Ejendommen ikke hensigtsmæssigt kan anvendes til Bebyggelse.

Sagsøgeren har endvidere anført, at der ogsaa, efter at Byggelinien er fastlagt, er udmærket Plads til Garager paa de to Ejendomme, og selv om disse efter Vurderingskommissionens Skøn ikke saa hensigtsmæssigt som før kan anbringes paa de to Ejendomme, mener Sagsøgeren ikke, at dette kan medføre Ret til at faa tilkendt Erstatning, saaledes som sket ved Vurderingskommissionens fornævnte Kendelse.

Sagsøgeren mener, at Vurderingskommissionen er gaaet uden for sin Hjemmel for Tilkendelse af Erstatning, og at dens Afgørelse som Følge heraf maa være ugyldig.

Sagsøgeren har fremlagt Ekstrakt-Afskrift af Motiverne til Byggelinieloven og har til Støtte for sin Paastand bl. a. henvist til følgende Bemærkninger i Motiverne til Byggelinielovens § 2:

Den Raadighedsindskrækning, som Fastsættelsen af den paagældende Byggelinie paalægger de til Vejen stødende Grundejere, vil som Regel ikke hindre disse i at benytte deres Ejendomme som hidtil, altsaa i de fleste Tilfælde til Landbrugsdrift, og man mener derfor, at der kun undtagelsesvis vil være Anledning til at yde dem Erstatning for selve Fastsættelsen af Byggelinien.

Da Byggelinielovens § 2, 5. Stk., ikke ses at være til Hinder for Tilkendelse af Erstatning ved Vurderingskommissionens Kendelse i Tilfælde af, at den paagældende Ejendom er bebygget, idet Udtrykket bebyggelig Del naturligst forstaas som den Del af Ejendommen, der kan bebygges, og da det ogsaa fremgaar af Motiverne til § 2 i Byggelinieloven, at Ejerne som Regel ikke hindres i at benytte deres Ejendomme som hidtil og derfor kun undtagelsesvis har Krav paa Erstatning, skønnes Kommissionen at have haft fornøden Hjemmel til at afgøre, om de paagældende har været berettiget til Erstatning i det foreliggende Tilfælde, hvor Ejendommene ikke benyttes til Landbrugsdrift.

Hvis Byggelinielovens § 2, 5. Stk., vilde afskære Ejere af bebyggede Ejendomme fra at faa Erstatning, maatte dette i det mindste have været klart udtrykt i Lovbestemmelsen, da der ikke ses at være nogensomhelst Grund til at gøre Forskel paa Retten til Erstatning for henholdsvis Ejere af bebyggede Ejendomme og Ejere af ubebyggede Ejendomme.

Af de foran anførte Grunde kan den af Sagsøgeren fremsatte Paastand ikke tages til Følge, og de Indstævnte vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Nedennævnte Salær og Godtgørelse for Udlæg vil være at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Holbæk Købstad m. v. den 18. September 1939 og paaanket af Holbæk Kommune med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med Kommunens for Underretten nedlagte Paastand derhen, at de Indstævnte, Kommunelærerne Th. Hansen og Tage Anton Theodor Kruse, tilpligtes at anerkende, at

de ikke har noget Krav overfor Appellanten paa Erstatning i Anledning af Fastlæggelsen af Byggelinier langs Dragerupvej i Holbæk.

De Indstævnte har principalt paastaet Sagen afvist, subsidiært paa-
staet Dommen stadfæstet.

Det bemærkes, at de de Indstævnte tilhørende, i Dommen omhand-
lede Ejendomme er Matr. Nr. 13 s og 13 q af Holbæk Købstads Mark-
jorder.

Endvidere bemærkes, at det i Vurderingskommissionens Kendelse er
fastsat, at de de Indstævnte tilkendte Erstatninger skal udredes, »saa-
snart Ejerne har opført — af Myndighederne godkendte — Garager paa
Ejendommene«.

Da Sagen drejer sig ikke om en Prøvelse af Taksationsmyndig-
hedernes Skøn, men om deres Beføjelse til at træffe Afgørelse i et
Tilfælde som det foreliggende, kan Sagen ikke afvises fra Underretten.

Bestemmelsen i Lov Nr. 275 af 28. November 1928 § 2, Stk. 5, findes
efter sin Ordlyd, jfr. ogsaa det i Underretsdommen citerede Afsnit af
Bestemmelsens Motiver, at maatte forstaas saaledes, at den angaar ube-
byggede (»bebyggelige«) Grunde.

Idet Vurderingskommissionen herefter ikke har haft Hjemmel til i
Tilfælde som de foreliggende at tilkende Erstatning, vil Appellantens
Paastand være at tage til Følge.

Forsaavidt angaar Underretsdommens Bestemmelse om Sagens Om-
kostninger vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes at kunne ophæves.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Ved den af Vurderingskommissionen for Holbæk Købstad den 31. Ja-
nuar 1939 afsagte Kendelse er det endelig afgjort, at Fastsættelsen af
Byggelinien, der, efter hvad der er uomtvistet, afskærer fra udenfor
Byggelinien at opføre efter Ejendommens hidtidige Benyttelse fornuftige
og gavnlige Tilbygninger til den paa Ejendommene værende Bebyggelse,
har bevirket, at de indenfor Byggelinien værende bebyggelige Dele af
Ejendommene ikke hensigtsmæssigt kan anvendes til denne Bebyggelse,
til hvis Gennemførelse der vil udkræves særlige Foranstaltninger.

Da Tilfælde som disse efter min Opfattelse er omfattet af Bestem-
melsen i Lov Nr. 275 af 28. November 1928 § 2, Stk. 5, saavel som af
det til Grund for denne liggende Synspunkt, stemmer jeg for at stad-
fæste Underretsdommens Frifindelse af de Indstævnte og at tilkende
dem Sagens Omkostninger i begge Instanser med 300 Kr.

Onsdag den 16. Oktober.

Nr. 180/1940.

Rigsadvokaten

mod

Anders Hansen Stockbæk (Schiørring),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 278, tildels sammenholdt med § 154.

Dom afsagt af Københavns Byret den 2. April 1940 (8. Afd.): Tiltalte Anders Hansen Stockbæk bør straffes med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 24 Dage anses som udstaaet. Retten til at udøve Sagførervirk-somhed frakendes Tiltalte for bestandig. Tiltalte bør betale Sagens Om-kostninger, derunder 300 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Qvortrup, samt inden 15 Dage fra Dato til Ejerne af Ejendommen Kastruplundsgade 15—21 9744 Kr. 95 Øre, A/S Dansk Kautionsforsikringsselskab 37.382 Kr. 66 Øre, Fru Vilhelmine Lund, Ll. Colbjørnsensgade 3, 2. Sal, 300 Kr., Gaardejer Tønnes Nielsen, Magleby-lille, 10.000 Kr., Rentier Hans Petersen, Græsted, 1096 Kr. 44 Øre, Vognstyrer E. J. Enevoldsen, Gl. Skovvej 8, Kastrup, 200 Kr. 86 Øre, Fru Mary Mortensen, Otto Liebesallé 6, Kastrup, 123 Kr. 67 Øre, Vil-helm Nielsen, Saltværksvej 51, Kastrup, 97 Kr., Restauratør P. Thom-sen, Gl. Strand 40, 71 Kr. 42 Øre, Fabrikant Knud Sørensen, Hellerup, 25 Kr. 78 Øre, Parcelforeningen »Aldershvile« 177 Kr. 65 Øre, Snedker-mester P. Fogelstrøm, Ved Stationen 28, Kastrup, 31 Kr., Chr. Hjorths Bladforlag, Vesterbrogade 67, 35 Kr. 75 Øre, Alfred Jensen, Alléen 58, Kastrup, 812 Kr. 55 Øre, Københavns Tin- og Blyvarefabrik, Gothers-gade 113, 12 Kr. 50 Øre, Malermester Johs. Larsen, Saltværksvej 56, Kastrup, 160 Kr., Frk. Johanne K. Nielsen, Cigarforretningen, V. Fa-rimagsgade 21, 10 Kr., Johan Westh, Amager Starndvej 468, 287 Kr. 50 Øre.

Østre Landsrets Dom af 16. Juli 1940 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte Anders Hansen Stockbæk forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 1 Aar, hvoraf 24 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 80 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører K. Qvortrup, udredes af det Offentlige. De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret saavel af det Offentlige som af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde bestemmes til to Aar.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden fastsættes til to Aar.

Sagens Omkostninger for Landsretten og for Højesteret, derunder Salær for Landsretten til Landsretssagfører Qvortrup 80 Kr. og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Schiørring 80 Kr., udredes af Tiltalte.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Anders Hansen Stockbæk ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 7. Februar 1940 til at lide Straf:

A.

For Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved under sin Administration af Ejendommen, Kastruplundsgade Nr. 15—21 at have tilegnet sig 8214 Kr. 25 Øre ved i de til Ejerne for Aarene 1936/1937, 1937/1938 og 1938/1939 afgivne Regnskaber i Strid med Sandheden at have angivet Kreditforeningsydelse, Skatter m. v. som betalt.

B.

For Underslæb efter Straffelovens § 278, jfr. § 154:

1.

Ved i Tiden fra 14. Marts 1938 til 12. Juni 1939, medens Tiltalte som executor testamenti behandlede Dødsboet efter Detailhandler Bendtsen, af Boets Midler uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt 2290 Kr. 07 Øre.

2.

Ved i Tiden fra 16. Juni 1938 til 29. Marts 1939, medens Tiltalte som executor testamenti behandlede Dødsboet efter Frk. Margrethe Corneliussen, af Boets Midler uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt 35.092 Kr. 59 Øre.

C.

For Underslæb efter Straffelovens § 278:

1.

Ved under sin Administration af Ejendommen, Kastruplundsgade 15—21, i Aarene 1936—39 af de til ham for Ejerne indgaaede Lejebeløb uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt et Beløb af 1530 Kr. 70 Øre.

2.

Ved den 10. Juli 1936 uretmæssigt til egen Fordel at have disponeret over Kreditforeningsobligationer til paalydende Værdi 4000 Kr., tilhørende

Fisker Peter Nielsen, Amager Strandvej 458, Kastrup, idet Tiltalte deponerede Obligationerne til Sikkerhed for sin Konto-Kurant i Handelsbankens Amagerortov Afdeling, samt ved at have undladt at afregne til Nielsen Renterne 80 Kr. pr. 1. Juli 1939 af Obligationerne.

3.

Ved i Tiden efter den 31. Oktober 1938 uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt et Fru Vilhelmine Lund tilhørende Beløb, 300 Kr., som Fru Lund havde deponeret hos Tiltalte.

4.

Ved i Begyndelsen af Aaret 1939 uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt 10.000 Kr., som Tiltalte i Egenskab af Sagfører for Gaardejer Tønnes Nielsen, Maglebylille, havde inkasseret som Betaling for en denne tilhørende Panteobligation.

5.

Ved den 8. Marts 1939 uretmæssigt til egen Fordel for 896 Kr. 44 Øre at have solgt en Rentier Hans Petersen, Græsted, tilhørende Kreditforeningsobligation af Paalydende 1000 Kr., hvorhos Tiltalte til egen Fordel har forbrugt 200 Kr., som han i Marts—Juni 1939 i Egenskab af Sagfører for Rentier Petersen havde inkasseret for denne.

6.

Ved i Tiden efter 15. Maj 1939 uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt et ham af Cigarmager S. Dalberg, Geertsens Allé 16, Kastrup, til Terminsbetaling betroet Beløb af 287 Kr. 10 Øre.

7.

Ved i Løbet af det sidste Aar under sin Sagførervirksomhed uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt et Beløb af 518 Kr. 73 Øre, der var indbetalt til Tiltalte for Regning fem Klienter.

8.

Ved i Løbet af de sidste 2 Aar under sin Sagførervirksomhed af de fra overladte Inkassationer indgaaede Beløb uretmæssigt til egen Fordel at have forbrugt 1526 Kr. 95 Øre.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at Tiltalte dømmes til at udrede i Erstatning følgende Beløb til

Ejerne af Ejendommen, Kastruplundsgade 15—21	9.744 Kr. 95 Øre		
A/S Dansk Kautionsforsikring, der har udredet Erstatninger i de i foranstaaende Anklageskrift under			
Forholdene B 1—2 omtalte Underslæb	37.382	—	66 —
Fru Vilhelmine Lund, Ll. Colbjørnsensgade 3, 2. Sal..	300	—	00 —
Gaardejer Tønnes Nielsen, Maglebylille	10.000	—	00 —
Rentier Hans Petersen, Græsted	1.096	—	44 —
Cigarmager S. Dahlberg, Geertsens Allé 16, Kastrup..	287	—	10 —
Vognstyret E. J. Enevoldsen, Gl. Skovvej 8, Kastrup..	200	—	86 —
Fru Mary Mortensen, Otto Liebesallé 6, Kastrup	123	—	67 —

Vilhelm Nielsen, Saltværksvej 51, Kastrup	97	—	00	—
Restauratør P. Thomsen, Gl. Strand 40	71	—	42	—
Fabrikant Knud Sørensen	25	—	78	—
Parcelforeningen »Aldershvile«	177	—	65	—
Snedkermester P. Fogelstrøm, Ved Stationen 28, Kastrup	31	—	00	—
Chr. Hjorths Bladforlag, Vesterbrogade 67	35	—	75	—
Alfred Jensen, Alléen 58, Kastrup	812	—	55	—
Københavns Tin- og Blyvarefabrik, Gothersgade 113	12	—	50	—
Malermester Johs. Larsen, Saltværksvej 56, Kastrup..	160	—	00	—
Frk. Johanne K. Nielsen, Cigarforretningen, V. Fari- magsgade 21	10	—	00	—
Johan Westh, Amager Strandvej 468	287	—	50	—

og paa at Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendes Tiltalte for bestandig i Medfør af Retsplejelovens § 137, Stk. 2.

Tiltalte er født den 18. Maj 1875 og ikke fundet tidligere straffet.

A.

Ved Tiltaltes Erkendelse i Forbindelse med det iøvrigt under Sagen oplyste findes det godtgjort, at han har gjort sig skyldig i det under dette Punkt beskrevne Forhold, og at Ejerne af Ejendommen som Følge heraf senere har maattet betale de nævnte Restancer.

B. 1—2.

Ved Tiltaltes Erkendelse i Forbindelse med det iøvrigt oplyste findes det godtgjort, at han som Eksekutor i de nævnte 2 Dødsboer uretmæssigt har tilvendt sig de omhandlede Beløb 2290 Kr. 07 Øre og 35.092 Kr. 59 Øre, som han i flere Gange hævdede hovedsagelig paa Bank- og Sparekassebøger tilhørende Boerne og anvendte til egen Fordel i sin Forretning.

C. 1—5 og 7—8.

Ved Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt under Sagen oplyste finder Retten det godtgjort, at han har forøvet de under disse Punkter omhandlede Lovovertrædelser, hvorved dog med Hensyn til Forhold C 2 bemærkes, at Tiltalte har benægtet at have opbebaaret det omhandlede Rentebeløb 80 Kr., og han vil med Hensyn hertil være at frifinde.

Med Hensyn til Forhold C 6 har Tiltalte forklaret, at han, der den 15. Maj 1939 af Cigarmager Dalberg havde modtaget henvend 600 Kr. til Betaling af forskellige Terminsydelser for denne, deraf betalte Terminsydelsen til en privat Panthaver, men blev forhindret i at betale Ydelsen til Kreditforeningen ved sin Anholdelse og Fængsling fra 20. Juni til 5. Juli 1939; han havde imidlertid været i Stand hertil og har ogsaa senere betalt Ydelsen, 287 Kr. 10 Øre.

Retten maa nære Betænkelighed ved at antage, at Tiltalte i dette Forhold har villet skaffe sig uberettiget Vinding, hvorfor han forsaa vidt vil være at frifinde.

Efter at Speciallægen i Psykiatri i Erklæring af 3. Oktober 1939 havde anbefalet Indlæggelse til mental Observation, idet Tiltalte frembød

visse astheniske Træk og i de sidste Aar havde vist Symptomer paa begyndende Alderdomssvækkelse, har Tiltalte i Henhold til Rettens Kendelse af 5. Oktober 1939 været indlagt til Observation paa Rigshospitalets psykiatriske Klinik. I Overlægens Observationserklæring af 10. November 1939 hedder det i Konklusionen: »Observanden er herefter ikke aandssvag, han kan heller ikke betegnes som egentlig sindssyg, men der bestaar en ret betydelig senil svækkelse beroende paa aareforkalkning, yderligere lider han af en arteriosclerotisk hjertelidelse samt muligvis af sukkersyge. Det maa antages, at den senile svækkelse har været tilstede i den periode, hvor han har begaaet de paasigtede handlinger. Han maa nærmest anses for uegnet til paavirkning gennem straf. Hvorvidt der er udsigt til nye lovovertrædelser vil ganske afhænge af, hvorvidt han senere faar med forretningsforhold at gøre, noget saadant egner han sig nu ganske afgjort ikke til, og faar han lejlighed til at disponere forretningsmæssigt, vil han højst sandsynligt paany faa en saadan uorden i sine sager, at det let kan føre til lignende kriminelle handlinger; under andre forhold er det sikkert udelukket, at han vil begaa kriminelle handlinger. Hospitalsophold skønnes ikke ubetinget nødvendigt. Han maa synes bedst anbragt paa et alderdomshjem eller under lignende forhold i privatpleje.«

Endvidere har Retslægeraadet i Skrivelse af 25. November 1939 udtalt følgende:

»Ved hoslagt at tilbagesende akterne vedrørende Anders Hansen Stockbæk, der har været indlagt til observation paa Rigshospitalets psykiatriske klinik, skal Retslægeraadet udtale, at Raadet kan tiltræde den af klinikens overlæge den 10. november 1939 afgivne erklæring, hvorefter den paagældende ikke er aandssvag eller sindssyg i almindelig forstand, men viser tegn paa begyndende alderdomssløvsind, der foreløbigt har svækket hans hukommelse, og desuden viser tegn paa aareforkalkning, hjertesygdom og muligvis sukkersyge. Hans sjælelige forandringer kan antages at være begyndt for 7—8 aar siden og at have været ret udtalte de sidste par aar; det skønnes, at hans tilstand maa ligestilles med sindssygdom.

Han maa anses for at være uegnet til paavirkning gennem straf. Hvis han sættes under passende tilsyn og derved hindres i at give sig af med forretningsmæssige handlinger, maa risikoen for nye lovovertrædelser skønnes ringe.«

Medens Anklagemyndigheden har paastaaet Tiltalte idømt almindelig Straf, har Forsvareren paastaaet Tiltalte frifundet i Henhold til Straffelovens § 16. Subsidiært har han nedlagt Paastand paa, at Tiltalte efter Straffelovens § 17, 1. Stk., anses for ikke egnet til Paavirkning gennem Straf, saaledes at der efter Straffelovens § 70 træffes Sikkerhedsforanstaltninger imod ham bestaaende i Umyndiggørelse.

Efter det foreliggende kan Tiltalte ikke anses for ved de strafbare Handlingers Foretagelse at have været utilregnelig efter Straffelovens § 16. Uanset Udtalelserne i de ovennævnte lægelige Erklæringer finder Retten endvidere efter alt foreliggende, derunder det Indtryk, Tiltalte har gjort under Domsforhandlingen, ikke, at det kan fastslaas, at Tiltalte er uegnet til Paavirkning gennem Straf.

Tiltalte har været fængslet under Sagen fra den 21. Juli 1939 til den 5. Juli 1939 og har været indlagt til Observation i Tiden 20. Oktober til 10. November 1939.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte herefter være at anse efter Straffelovens § 285, I, jfr. § 279, og efter § 285, I, jfr. § 278, tildels sammenholdt med Straffelovens § 154 med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 24 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 og dennes Analogi anses som udستاet.

Da Tiltalte findes at have gjort sig skyldig i et strafbart Forhold, der gør ham uværdig til den Agtelse og Tillid, som bør kræves til Sagførervirksomhed, vil Retten til at udøve Sagførervirksomhed i Medfør af Retsplejelovens § 137, Stk. 2, være at frakende ham for bestandig.

Efter Rettens Formands Bestemmelse vil Tiltalte i Overensstemmelse med den derom nedlagte Paastand derhos have at betale de nedennævnte Erstatninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 8. Afdeling den 2. April 1940 (Sag Nr. 172/1939) og paaanket af Tiltalte Anders Hansen Stockbæk med Paastand om Frifindelse for Straf i Henhold til Straffelovens § 16 eller § 17, Stk. 1, samt af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Da de under Anklagepunkt A omhandlede urigtige Regnskaber ikke er benyttet som Grundlag for Tilegnelse af de besvegne Beløb, men alene har tjent til at skjule Besvigelserne, vil ogsaa Tiltaltes heromhandlede Forhold som Underslæb være at henføre under Straffelovens § 278, saaledes at Dommens Henviisning til dens § 279 udgaar.

Landsretten tiltræder, at Tiltalte ikke kan anses for ved de strafbare Handlingers Foretagelse at have været utilregnelig efter Straffelovens § 16 eller i en i dens § 17, Stk. 1, omhandlet Tilstand. Dommen findes iøvrigt at kunne stadfæstes, dog saaledes at Straffetiden nedsættes til 1 Aar med det i Dommen nævnte Fradrag.

Nr. 165/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Helga Elise Christoffersen, født Hansen (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 129 af 15. Marts 1939 § 1, jfr. § 35, og Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930 §§ 1, 6 og 13, jfr. § 17.

Dom afsagt af Københavns Byret den 13. Marts 1940 (1. Afd.): Tiltalte Helga Elise Christoffersen, født Hansen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse til Statskassen bøde 75 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 6. Juni 1940 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Helga Elise Christoffersen, f. Hansen, beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører, Fru E. Saunte, udredes af det Offentlige. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere finder, at Tiltalte ved uden Adkomst at udskænke stærke Drikke under saadanne Forhold, at dertil efter Beværterloven udkræves særlig Adkomst, har gjort sig skyldig i Overtrædelse saavel af denne Lovs § 1 som af § 1 i Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930. Disse Dommere stemmer derfor for at anse Tiltalte efter Beværterlovens § 35, jfr. § 1, og Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930 § 17, jfr. § 1 efter Omstændighederne med en Statskassen tilfaldende Bøde af 300 Kr., med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage, og i Medfør af sidstnævnte Lovs § 17 at tilpligte Tiltalte til Statskassen at udrede et Afgiftsbeløb, stort 30 Kr., samt paalægge Tiltalte at betale Sagens Omkostninger for Byretten og Landsretten og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Steglich-Petersen 80 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Helga Elise Christoffersen, født Hansen, bør til Statskassen bøde 300 Kr. og i Afgift udrede 30 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 20 Dage.

Tiltalte bør derhos betale Sagens Omkostninger for Byretten og Landsretten, derunder i Salær til Landsretssagfører, Fru E. Saunte, 40 Kr., og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Steglich-Petersen 80 Kr.

Det idømte Afgiftsbeløb at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 9. Februar 1940 er Helga Elise Christoffersen, født Hansen, boende Uglevej Nr. 1, 3. Sal t. h., sat

under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 129 af 15. Marts 1939 § 1, jfr. § 35, og Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930 §§ 1, 6 og 13, jfr. § 17, i Anledning af, at hun, der ikke har erhvervet Beværterbevilling, den 9. Januar 1940 fra Klokken cirka 3,15 til Klokken 4,15 i Lejligheden, Halmtorvet Nr. 40, Stuen t. v., for Betaling har serveret stærke Drikke til Fortæring paa Stedet.

Tiltalte er født den 9. September 1895 og er tidligere blandt andet 5 Gange anset efter Beværterloven, senest

ved Københavns Byrets Dom af 28. November 1931 efter Beværterlovens § 34, jfr. § 1, med en Bøde af 200 Kr.

Af de afgivne Forklaringer fremgaar det, at Tiltalte i sit Logis sammen med en Utugtskunde, som hun havde truffet paa Gaden, har drukket to halve Flasker Sauterne, som blev betalt med 10 eller 15 Kr.

Da der ikke foreligger Holdepunkter for at fastslaa, at Tiltalte har drevet Udskænkning af stærke Drikke som Virksomhed, vil Tiltalte være at frifinde for Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930.

Derimod vil Tiltalte efter Lov Nr. 129 af 15. Marts 1939 § 35, jfr. § 1, være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde af 75 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 13. Marts 1940 (Sag Nr. 1181/1940) og med Justitsministeriets i Skrivelse af 11. April s. A. dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden med Paastand om Domfældelse af Tiltalte Helga Elise Christoffersen, f. Hansen, i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte har paastaaet Dommen formildet, subsidiært stadfæstet.

Efter Sagens Oplysninger maa der ved dens Paadømmelse gaas ud fra, at den af Tiltalte begaaede Forseelse er et enkeltstaaende Tilfælde, og at hun ikke ellers har gjort sig skyldig i lignende Forhold. Det findes herefter med Rette statueret, at Tiltalte ikke har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930, og idet den for Tiltaltes Forhold iøvrigt idømte Bøde findes passende, vil Dommen være at stadfæste.

D i s s e n s :

En af de voterende er af den Formening, at Straffebestemmelsen i Loven af 1930 § 17, jfr. § 1, ogsaa angaar en enkeltstaaende efter Beværterloven ulovlig Udskænkning af stærke Drikke, men anser ikke Lovens §§ 6 og 13 for anvendelige paa et saadant Tilfælde, hvorfor han stemmer for ogsaa at dømme Tiltalte efter de førstnævnte Bestemmelser.

Torsdag den 17. Oktober.

Nr. 307/1939. A/S Atlas (Overretssagf. Sven)

mod

Montør E. R. Løjtved (Hvidt efter Ordre).

(Erstatning for Bortvisning).

Sø- og Handelsrettens Dom af 29. November 1939: De Sagsøgte, A/S »Atlas«, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Montør E. R. Løjtved, betale Kr. 1570 med Renter 5 pCt. p. a. fra den 1. September 1939, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 125 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten ikke er anset berettiget til at bortvise Indstævnte, og at denne i Anledning af Bortvisningen er kendt berettiget til en Erstatning af 2370 Kr.

Det i Dommen nævnte Fradrag findes imidlertid efter Sagens delvis efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger kun at kunne fastsættes til 300 Kr., hidrørende fra den særlige Besparelse, Indstævnte kan antages at have indvundet ved at have delvis vederlagsfrit Ophold i Ambernath.

Med den heraf flydende Ændring i det tilkendte Beløb vil Dommen herefter kunne stadfæstes.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hvidt 200 Kr., der vil være at udrede af Appellanten. Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte, Montør E. R. Løjtved, hos Appellanten, A/S Atlas, tilkendte Beløb fastsættes til 2070 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hvidt 200 Kr., der udredes af Appellanten.

Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger for Højesteret.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Montør E. R. Løjtved, de Sagsøgte, Aktieselskabet »Atlas«, dømt til Betaling af Kr. 2370 med Renter 5 pCt. p. a. fra den 1. September 1939, til Betaling sker.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgeren har afgivet Forklaring under Sagen.

Sagsøgerens Fremstilling gaar ud paa, at han, der blev ansat som Montør i det sagsøgte Selskab den 10. Marts 1920 med Gage for det sidste Aar Kr. 375 maanedlig, ofte af Selskabet har været udsendt for at tilse og reparere dettes Maskiner i Udlandet. I indeværende Foraar blev han udsendt til Selskabets Forbindelse i Persien og Indien. Rejsen varede fra 13. Januar til 26. Juni 1939, Opholdet i Indien fra 15. April til 7. Juni.

Der blev ikke ved Afrejsen nævnet noget om Rejse-Diæternes Størrelse, men ved en tidligere Rejse 1928—29 havde Sagsøgeren uden Regnskabsaflæggelse oppebaaret 20 Ruppies pr. Dag under Ophold i Indien paa ca. 19 Maaneder. Sagsøgeren indgav Afregning af 28. Juni 1939 med 20 Ruppies pr. Dag for Opholdet i Indien, hvilken Afregning blev honoreret af Selskabet uden Protest.

Under en Samtale med Selskabets Direktør den 21. Juli 1939 gjorde denne imidlertid opmærksom paa, at Oplysninger indhentede fra Selskabets Forbindelse i Indien udviste, at hans Forbrug dér ikke havde andraget 20 Ruppies pr. Dag, og man forlangte nu en Specifikation af ham for at sende den til Selskabets Kunde, for hvem Rejsen var udført. Hertil svarede Sagsøgeren, at det var rigtigt, at hans Udgifter undertiden havde været under nævnte Dagsbeløb, men til andre Tider havde de oversteg det. Selskabet forelagde for Sagsøgeren et Udkast til en Specifikation over Omkostningerne ved Rejsen. Sagsøgeren gennemsaa den og paaskrev den: »Indestaar for Rigtigheden af Forbruget. E. R. Løjtved«. Sagsøgeren hæftede sig ikke særlig ved de enkelte Tal, men erklærede Hovedbeløbet for rigtigt. I Skrivelse af 23. August 1939 blev Sagsøgeren opsagt til øjeblikkelig Fratræden med den Begrundelse, at hans Regning over Opholdsudgifterne i Ambernath i Indien lød paa et Beløb, der i høj Grad oversteg det virkelige Forbrug.

Sagsøgeren, der hævder, at han ikke har foretaget noget, der kunde berettige Selskabet til at bortvise ham, kræver herefter i Henhold til Funktionærloven 6 Maaneders Gage Kr. 2250, hvorhos han fordrer erstattet Udlæg til to Kufferter 120 Kr., som har været nødvendige for Rejsen.

Færdig fra Trykkeriet den 30. Oktober 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 18

Torsdag den 17. Oktober.

De Sagsøgte hævder at have været berettiget til at afskedige Sagsøgeren. De bestrider, at Sagsøgeren har haft faste Rejsediæter. Han har netop — ligesom de Sagsøgte's øvrige Funktionærer — stedse modtaget Instruks om, at der skulde rejses saa fordelagtigt og billigt som muligt, saaledes at Kunden kunde blive tilfreds.

I Tillid til, at denne Instruks var blevet fulgt, blev Sagsøgerens Afregning af 28. Juni 1939 da ogsaa honoreret, da der intet paafaldende fandtes i denne, og i Overensstemmelse med Afregningen sendte de Sagsøgte Regning til Kunden, som imidlertid straks ønskede en mere specificeret Opstilling, hvorfor Sagsøgeren efter Anmodning af de Sagsøgte afgav en detailleret Opstilling, idet han indestod for Rigtigheden af Forbruget.

Da Kunden efter Modtagelsen af den nye Opstilling besværede sig over, at Sagsøgeren for Ophold i Ambernath havde beregnet 1083 Ruppies, skønt han der i det væsentlige havde haft frit Ophold og fri Transport og kun havde haft et Udlæg paa højest 150 Ruppies, maatte de Sagsøgte refundere Kunden 930 Ruppies eller 1581 Kr.

Sagsøgerens Anskaffelse af Kufferter, hævder de Sagsøgte, er foretaget uden Aftale med dem.

Det er oplyst, at der mellem Parterne i adskillige Tilfælde har været fast Aftale vedrørende Sagsøgerens Rejsepenge, men hverken for Rejsen til Indien i 1928/29 eller for den under Sagen omhandlede Rejse var der aftalt noget Beløb i Dagpenge.

Sagsøgeren gør gældende, at han mente at have Ret til de 20 Ruppies pr. Dag, og at han i god Tro skrev under paa Specifikationen. Det blev vel sagt ham fra de Sagsøgte's Side, at Kunden, som skulde betale Opholdsudgifterne, havde lavet Vrøvl, ligesom der efter hans Underskrift af Specifikationen var blevet spurgt, om den nu var rigtig. Han havde dog ikke Forstaaelsen af, at dette sigtede til hans Dagpengeberegning. Det fremgik jo tydeligt af Opgørelsen, at disse var anslaaet med et bestemt Beløb pr. Dag, og han regnede med at hvad han sparede den ene Dag, gav han mere ud den anden. Han erkender, at han i Ambernath havde frit Ophold hos Selskabets Kunde, hvorfor hans Udgifter der kun var

.....	215 Ruppies
i Bombay var hans Udgifter i ca. 11 Dage	400 „
til Tropeudstyr har han brugt	170 „

Hans virkelige Udgifter i Indien var saaledes..... ca. 785 Ruppies og ikke som efter Dagpenge à 20 Ruppies beregnet 1080 Ruppies.

Selv om Sagsøgeren ikke uden udtrykkelig Aftale kan have Krav paa et bestemt Beløb i Dagpenge, finder Retten dog ikke, at det af ham udviste Forhold kan begrunde en øjeblikkelig Afskedigelse. Hans Tro paa, at han kunde regne med et bestemt Beløb, støttes af, at han ved den tidligere Rejse til Indien i 1928/29 har faaet godtgjort Opholdet i Indien med 20 Ruppies pr. Dag, ligesom de Sagsøgte uden Protest har modtaget hans Opgørelse, hvoraf klart fremgik, at han beregnede sig 20 Ruppies pr. Dag. De Sagsøgte burde udtrykkelig have gjort ham opmærksom paa, at man kun vil afregne efter hans specificerede Opholdsudgifter.

Med Hensyn til Kufferterne oplyses, at Købet af disse har været nødvendigt, idet Rejsen i Persien paa Grund af Terrainvanskeligheder havde maattet foretages i Automobil over lange Strækninger, og hans egne Kufferter ikke havde kunnet medtages, da de var for store til at rummes i en almindelig Personautomobil. Sagsøgeren har herefter Krav paa Refusion af dette Beløb mod at stille Kufferterne til Disposition for de Sagsøgte.

Det sagsøgte Selskab har efter det foran anførte ikke været berettiget til at bortvise Sagsøgeren. Da Sagsøgerens virkelige Forbrug i Indien imidlertid efter hans egne Opgivelser har været 295 Ruppies mindre, end han har faaet refunderet af de Sagsøgte, og hans Opgørelser iøvrigt særlig med Hensyn til Udgifterne i Bombay skønnes at være for store, maa der fradrages et Beløb i den af ham krævede Erstatning, der passende kan ansættes til Kr. 800. Da der iøvrigt ikke er rejst Indsigelse mod Sagsøgerens Krav paa Erstatning for uberettiget Bortvisning, vil der være at tilkende Sagsøgeren Kr. 1570 med Renter som paastaaet, samt Sagens Omkostninger med 125 Kr.

Fredag den 18. Oktober.

Nr. 161/1940.

Rigsadvokaten

mod

Herbert Georg Rasmussen (Otto Bang),

der tiltales for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 21. Marts 1937.

Sø- og Handelsrettens Dom 30. Maj 1940: Tiltalte, Optiker Herbert Georg Rasmussen, bør inden 14 Dage fra denne Doms Afsigelse til Statskassen betale en Bøde, stor 200 Kr., eller i Mangel af Betaling være at hensætte i Hæfte i 6 Dage, samt betale 200 Kr. i Erstatning til Anmelderen og betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er indanket for Højesteret dels af Tiltalte og dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bang betaler Tiltalte Herbert Georg Rasmussen 100 Kr.

Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 29. Marts 1940 fra Københavns Politi er Optiker Herbert Georg Rasmussen sat under Tiltale for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 i Anledning af, at han, der paa Forretningssted Nørregade 53 afsætter Brillere, i Tiden fra Midten af September Maaned 1939 til ca. 5. Oktober 1939 i Erhvervsøjemed har benyttet Anmelderens Forretningsbetegnelse. Benyttelsen skete paa den Maade, at Tiltalte i sit Forretningsvindue anbragte ca. 20 af Anmelderens Receiptkonvolutter og 3 Receiptblanketter, som var forsynet med den af Anmelderen retmæssig førte Forretningsbetegnelse, som Tiltalte forud kendte.

Anmelderen er Optiker Robert Delfer, Indehaver af Firmaet »Sygekassernes Optik«, Nørregade 41, ved Sagfører V. E. Bjørk, Vester Voldgade 96, 1. Begæring om Strafforfølgning er tiltraadt af Fællesrepræsentationen for Dansk Haandværk og Industri. Endvidere nedlægger Anmelderen Paastand paa, at Tiltalte dømmes til i Erstatning til ham at udrede et Beløb, stort 3044 Kr. 89 Øre, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn, idet han iøvrigt forbeholder sig yderligere Erstatningskrav.

Tiltalte har paastaaet Frifindelse.

Den 31. December 1930 er der mellem Anmelderen og »De samvirkende Sygekasser i København« indgaaet en Kontrakt, hvorved De samvirkende Sygekasser har overdraget Anmelderen Leverancen og Salget af Brillere og Brillerglas samt Reservedele og Reparationer af Brillere til Medlemmer af de Sygekasser, som udgør De samvirkende Sygekasser, medens Anmelderen paatager sig at levere Medlemmerne Brillere og Glas under betryggende fagmæssig Kontrol, og at levere gode Varer til rimelig Pris. De samvirkende Sygekasser har en vis Kontrol med Forretningen. Ifølge Kontraktens § 7 forpligter De samvirkende Sygekasser sig til at yde Anmelderen størst mulig Støtte ved Salget af Optik til Medlemmerne bl. a. ved at henstille til de enkelte Sygekasser ved Paastempling af enhver Rekvisition paa Brillere at henvise til Anmelderen.

Ordningen giver ikke Anmelderen nogen Eneret paa Leverancer til Sygekassemedlemmer, men det staar Medlemmerne frit for, i hvilken Forretning de vil købe deres Brillere, Brillerglas o. s. v.

I Overenskomstens § 4 er det bestemt, at Forretningens Navn bliver »Sygekassernes Optik«.

Den Anmelderen tilsagte Støtte fra De samvirkende Sygekasser sker ved, at Sygekassemedlemmerne paa Sygekassens Kontor faar Recepter om Brillor etc. paastemplet: »Henvises til Sygekassernes Optik, Nørregade 41, med hvem Sygekassen har Overenskomst.«

Recepterne nedlægges dernæst paa Sygekassens Kontor i Receptkonvolutter, som Anmelderen har ladet fremstille og overladt til Sygekasserne. Paa Receptkonvolutten staar: »Bemærk Adressen

Sygekassernes Optik

bor kun

Nørregade 41

Ved Siden af Folketeatret«.

Anmelderen hævder, at Tiltalte, som tidligere har haft Forretning Nørrevoldgade 110, men nu har henflyttet sin Forretning til Nørregade 53, faa Huse fra ham, paa forskellige uretmæssige Maader vildleder de Kunder, Sygekassen har henvist til Anmelderen, saaledes at de forveksler Tiltaltes Forretning med Anmelderens. Anmelderen henviser saaledes til, at Tiltalte fra Midten af September Maaned 1939 til 6. Oktober s. A. havde anbragt 20 af Anmelderens Konvolutter og 3 Recepter, paa hvilke Navnet paa Anmelderens Forretning og hans Forretningsadresse var paatrykt paa et iøjnefaldende Sted i sit Forretningsvindue og henover Konvolutter og Recepter med store Bogstaver skrevet »Deres Recept er gyldig«. Anmelderen gør gældende, at Tiltalte herved har tilsigtet en Forveksling af de to Butikker, saaledes at Folk nemt kunde tage Fejl. Paa Opfordringer nægtede Tiltalte at fjerne saavel de omtalte Konvolutter som Recepterne. Anmelderen anfører dernæst, at Tiltalte den 19. September 1939 i sit Udstillingsvindue havde anbragt en stor Plakat, hvorpaa der med store Tal var skrevet 41 og nedenunder med smaa Bogstaver: forskellige Brillistel. Anmelderens Forretning er i Nr. 41, og han mener, at Tiltalte ogsaa ved denne Fremgangsmaade tilsigtede at fremkalde en Forveksling mellem de to Forretninger. Plakaten blev først fjernet af Tiltalte efter en af Fogden den 6. Oktober 1939 afsagt Kendelse om, at Plakaten var retstridig.

Endelig fremhæver Anmelderen, at Tiltalte ved sin og sine Medhjælperes Optræden overfor Kunder i Forretningen giver disse Indtryk af, at de befinder sig i Anmelderens Forretning. Paa et af Sygekassen »Alderstrøst« til ca. 100 Medlemmer udsendt Spørgeskema har 83 Medlemmer svaret, at de vildledet af Tiltaltes Reklamerings har troet, at det var Sygekassernes Optik, de henvendte sig til. Anmelderen udregner Erstatningen paa Grundlag af den Leverance, som Tiltalte har haft i Juli Kvartal 1939 til vildledte Medlemmer af Sygekassen »Alderstrøst«, idet han gaar ud fra, at Tiltalte har haft tilsvarende Leverancer til andre Sygekasser efter Forholdet mellem Medlemstallet i »Alderstrøst« og Medlemsantallet i andre Sygekasser.

Til Støtte for sin Paastand om Frifindelse anfører Tiltalte, at denne Sag i Virkeligheden er en Udløber af en Strid, som hersker mellem Optikerforeningen og De samvirkende Sygekasser. Optikerforeningen mener, at De samvirkende Sygekasser ved deres Aftale med Anmelde-

Sagsøgte Sagens Omkostninger med 250 Kr. Det idømte Omkostningsbeløb at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger kan der mod Appellantens Benægtelse ikke anses at være ført fuldt Bevis for, at Indstævnte under Salgsforhandlingerne har givet Appellanten Oplysning om de paa Ejendommen hvilende Afgifter. Efter Appellantens Optræden under Forhandlingerne findes Indstævnte imidlertid, særlig naar henses til a t Afgifter af heromhandlede Art maa antages i vidt Omfang at paahvile Ejendomme i det paagældende Kvarter, og a t han vidste, at Appellanten havde givet sig meget af med Ejendomshandler, at have haft Føje til at gaa ud fra, at Appellanten, der kort i Forvejen som Repræsentant for en Tredjemand havde deltaget i Forhandling om Køb af Ejendommene, havde fornødent Kendskab til den omhandlede Gældsbyrde, der var af ældre Dato, hvortil kommer, at en Skattebillet, som i Dommen nævnt, var til Stede ved Skødets Udstedelse.

Efter det anførte findes Appellanten ikke at have Krav paa noget Afslag i Købesummen, og Dommen vil saaledes efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 150 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer L. Ib Petersen til Indstævnte, Grosserer P. Bjergholt, 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddél af 31. Maj 1938 købte Sagsøgeren Grosserer L. Ib Petersen af Sagsøgte Grosserer P. Bjergholt Ejendommene Matr. Nr 39 a Sundbyøster, beliggende Amagerbrogade 217, og Matr. Nr. 3539 Sundbyøster, beliggende Bremensgade 43—45 og Lembergsgade 5—7 for en samlet Købesum af 250.000 Kr. I Slutsedlens Post 1 hedder det:

»Ejendommene overtages af Køberen i den Stand, hvori de er og forefindes, saaledes som de er besigtiget af Køberen samt med de Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed Ejendommene tilhører Sælgeren og i hvilken Henseende forsaavidt angaar Byrder og Servitutter henvises til Ejendommenes Blade i Tingbogen« — — —

Efter Slutsedlen skulde Ejendommene overtages af Køberen den 2. Juni 1938 og med denne Dag som Skæringsdag udfærdigedes sædvanlig Refusionsopgørelse. Forinden Skødets Underskrift, der fandt Sted den 2. Juni 1938, havde Sagsøgerens Sagfører faaet tilsendt Skattebillet vedrørende Ejendommen Matr. Nr. 39 a og derved konstateret, at der paa hvilede Ejendommen Kloak- og Vejbidrag. Ved Parternes Møde for at underskrive Skøde udspandt der sig en Diskussion i den Anledning, hvorunder man drøftede at lade Handlen gaa tilbage, men Diskussionen endte med, at Skødet blev underskrevet, og at Parterne i en samtidig underskrevet Erklæring forbeholdt sig deres Stilling. Paa Forespørgsel af 15. Februar 1939 fra Sagsøgeren har Stadsingeniørens Direktorat under 27. s. M. meddelt, at der ligeledes paa hviler Ejendommen Matr. Nr. 3539 af Sundbyøster Kloakbidrag.

Idet Sagsøgeren hævder, at Sagsøgte maa være erstatningspligtig for det Tab, Sagsøgeren lider som Følge af, at Sagsøgte har undladt at meddele Oplysninger om de Ejendommene paa hvilende Vej- og Kloakbidrag, paastaar han nu under denne ved Retten for Helsingør Købstad m. v. forberedte Sag Sagsøgte dømt til at betale Bidragenes kapitaliserede Beløb, opgjort til 6000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 26. September 1939.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse under Henviisning til, at Sagsøgeren, kort Tid forinden han selv købte Ejendommene, havde deltaget i Forhandlinger om Salg til Tredjemand som dennes Tillidsmand, og at Sagsøgeren ved sit Køb samtidig med, at han fik udleveret en Lejefortegnelse, fik oplyst, at de aarlige Afgifter androg henholdsvis ca. 1200 Kr. og ca. 2000 Kr., medens de inklusive Vej- og Kloakbidrag i Virkeligheden kun er godt 1100 Kr. og godt 1800 Kr. Endelig henviser Sagsøgte til, at det af Tingbogsbladet vedrørende Matr. Nr. 39 a fremgaar, at der den 10. Maj 1920 er lyst Deklaration bl. a. angaaende Bidrag til Vej- og Kloakanlæg. Parterne har derhos nedlagt subsidiære Paastande.

For Landsretten har begge Parter afgivet Forklaring. Sagsøgte har forklaret i Overensstemmelse med Proceduren og tilføjet, at han til Dokumentation for Udgifternes Størrelse foreviste sin Regnskabsbog, samt at han, da Sagsøgeren tilkendegav Undren over, at Skattebeløbet »for den lille Ejendom« Matr. Nr. 39 a var saa stort, udtrykkeligt meddelte, at dette skyldtes, at der hvilede Vej- og Kloakbidrag paa Ejendommene, og at disse Beløb var opført paa Skattebilletterne. Sagsøgte tilbød at lade Skattebeløbene paaføre en Lejefortegnelse, som samtidig blev overgivet Sagsøgeren, men dette blev afslaaet af Sagsøgeren. Sagsøgte har derhos henvist til, at den opnaaede Købesum ligger under Ejendomsskyldværdien, samt at Handlen fandt Sted uden kontant Udbetaling.

Sagsøgeren har erkendt, at han fik udleveret en Lejefortegnelse, men iøvrigt benægtet Rigtigheden af Sagsøgtes Forklaring. Han har endvidere forklaret, at han, naar han køber Ejendomme, kun interesserer sig for Lejens Størrelse, men ikke for Skatter m. m., som ligger nogenlunde fast, naar man kender Ejendomsskyldværdien, og at han derfor heller ikke i det foreliggende Tilfælde har anmodet Sagsøgte om

Oplysninger, idet han gik ud fra, at der kun paahvilede Ejendommene sædvanlige Skatter og Afgifter. Sagsøgeren plejer ej heller at undersøge de paagældende Ejendommens Blade i Tingbogen.

Det fremgaar af de foreliggende Oplysninger, at Sagsøgeren er Ejer af adskillige faste Ejendomme, at han har givet sig meget af med Ejendomshandel, samt at han ogsaa tidligere har købt Ejendomme af Sagsøgte.

Det er derhos oplyst for saa vidt angaar Ejendommen Matr. Nr. 39 a, at Kloakbidrag, der er paalignet ved Vandafledningskommissionens Kendelser af 23. November 1914 og 30. Juni 1926, opkræves sammen med Skatterne for Januar Kvartal, og at Vejbidraget fra Juli Kvartal 1927 betales halvaarlig sammen med Skatterne i Januar og Juli Kvartaler. Forsaavidt angaar Matr. Nr. 3539 betales Kloakbidraget, der er paalignet ved Vandafledningskommissionens Kendelser af 21. December 1912 og 3. Februar 1923, een Gang aarlig sammen med Skatterne for Juli Kvartal.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte vedstaaet det tidligere fremsatte Tilbud om at lade Handlen gaa tilbage, hvilket Tilbud Sagsøgeren har afslaaet.

Selv om man uanset den af Sagsøgte afgivne detaillerede Forklaring, der i det hele har et troværdigt Præg, — vilde lægge Sagsøgerens Fremstilling til Grund, findes det at maatte statuere, at denne ved ganske at undlade, forinden endelig Handel afsluttedes — at efterse Tingbøgerne eller at rette Forespørgsel til Sælgeren om de Ejendommene paahvilende Skatter, Afgifter og Byrder har udvist en saa let-sindig Adfærd, at han selv maa bære Risikoen ved, at de omhandlede Udgifter maatte vise sig at være større end af ham rent skønmæssigt anslaaet, og der findes ikke Grundlag for et Erstatningskrav mod Sagsøgte, der under Forhandlingerne ikke har givet misvisende Oplysninger i saa Henseende.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde og Sagsøgeren at dømme til at erstatte ham Sagens Omkostninger med 250 Kr.

T i r s d a g d e n 22. O k t o b e r .

Nr. 176/1939. A/S »**Modersmaalet**« (H. Bache)

m o d

Overmontør **August Beim** (Oluf Petersen).

(Foranstaltninger mod Støjplage).

Vestre Landsrets Dom af 8. Maj 1939 (III Afd.): De Sagsøgte, A/S »Modersmaalet«, bør iværksætte saadanne Foranstaltninger ved den ommeldte Hurtigpresse, at dens Brug ikke virker generende i det Sagsøgeren, Overmontør August Beim, tilhørende Hus Klosteret

Nr. 17 i Haderslev. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgeren 600 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 8 Uger.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommen har Appellanten ladet udføre de i Dommen under 1 og 2 nævnte, af Ingeniør Engberg foreslaaede Foranstaltninger. De udmeldte Skønsmænd har derhos i Erklæringer af 13. November og 21. Maj 1940 bl. a. udtalt følgende: Det er vor Overbevisning, at de udførte Foranstaltninger har forbedret Forholdene betydeligt, og vi formener, at man maa sige, at der fra Trykkeriets Side nu er foretaget saa omfattende støjdæpende Foranstaltninger, at det under almindelige forekommende Forhold fuldstændig vilde have forhindret Overførelse af Støj til Naboejendommene; naar der endnu er svag Lyd fra Maskinen i den Ende af Hr. Beims Hus, der vender henimod Trykkeriet, troer vi, at det skyldes det i vor tidligere Skønserklæring paa-pegede særlige Forhold: at begge Bygningerne er beliggende paa en Skrænt. Vi synes ikke, at det er berettiget at karakterisere den resterende Lyd som en generende Støjplage — — —

Lyden forekommer os nu saa afsvækket, at den ikke er stærkere end de Lydfænomener, som forefindes i overmaade mange moderne Beboelsesejendomme hidrørende fra de tekniske Installationer — — —

For almindelige Mennesker vil disse Lyde formentlig ikke virke generende, hvis ens Indstilling er sympatisk, men hvis ens Indstilling er usympatisk, kan det naturligvis slide paa Nerverne — — — « »Vi mener iøvrigt ikke at vi kan paa-pege yderligere Foranstaltninger — — — som med Sikkerhed vil forbedre Forholdene.«

Det bemærkes endvidere, at ej heller Indstævnte, der har paastaaet Dommen stadfæstet, har henvist til saadanne Foranstaltninger.

Under Henvisning til det saaledes oplyste stemmer seks Dommere for at frifinde Appellanten og paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr., medens de med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten vil stadfæste denne Dom.

Tre Dommere bemærker følgende:

Som Sagen foreligger oplyst for Højesteret, bl. a. ved de nu afgivne Vidneforklaringer, kan det ikke anses godtgjort, at Dommen ved de senere trufne Foranstaltninger er behørig opfyldt.

Herefter vil de stadfæste Dommen, hvis Formulering stemmer med de nedlagte Paastande, i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A/S »Modersmaalet«, bør for Tiltale af Indstævnte, Overmontør August Beim, i denne Sag fri at være. Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten, bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 300 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1931 købte Sagsøgeren, Overmontør August Beim i Haderslev, Ejendommen Klostreet Nr. 17, sammesteds, hvor han siden har boet. De Sagsøgte, A/S »Modersmaalet« i Haderslev, havde, da dette Køb fandt Sted, erhvervet Naboejendommen Klostreet Nr. 15, som er et lille Hus, der er sammenbygget med en de Sagsøgte tilhørende til Beboelse og Trykkerivirksomhed indrettet toetages Bygning. Oprindeligt blev Klostreet Nr. 15 af de Sagsøgte benyttet som Papirlager, men i 1934 lod de Muren mellem Huset og den fornævnte Bygning gennembryde, hvorhos de installerede en af en fem Hestes Motor drevet Hurtigpresse i Huset. Naar Hurtigpressen, som i de første Aar efter dens Anskaffelse anvendtes i ringere Omfang end nu, var i Gang, opstod der derved en Larm, som tydeligt hørtes særlig i den nærmest liggende Del af Sagsøgerens Hus, og da Sagsøgeren og hans Hustru følte sig generede heraf og desuden forment, at Hurtigpressen under Arbejde frembragte følelige Rystelser i forskellige af deres Opholdsrum, besværede de sig til de Sagsøgte. Disse lod, for om muligt at afbøde de paaklagede Ulemper, i Februar 1938 udføre en Frihugning af Hurtigpressens Fundament fra Gulvet paa de tre Sider, der ligger nærmest mod Sagsøgerens Ejendom. Dette skete saaledes, at der gravedes en ca. 13 cm bred Rende, som gaar til Bunds gennem Betongulvet, saaledes at der ikke er direkte massiv Forbindelse mellem Maskinfundamentet og det omliggende Gulv. Denne Rende holdes dækket af løse Brædder i Gulvets Overkant. For yderligere at afsvække Lyden og Rystelsernes Forplantning i Retning af Sagsøgerens Ejendom, gravedes der samtidig mellem de to Ejendomme en Grøft af ca. 1 m Bredde, 2 m Dybde og 8 à 9 m Længde, hvis Midterlinie var parallel med Ydervæggen af Huset, hvori Hurtigpressen er opstillet. Midt i denne Grøft anbragtes en Pallisadevæg af lodrette Træsvaler, hvorpaa Grøften paa begge Sider af Svellerne fyldtes med Slagger. Udførelsen af disse Arbejder har imidlertid efter Sagsøgerens Formening ikke medført nogen Bedring i Tilstanden, og Sagsøgeren har derfor under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte tilpligtet at foretage saadanne Foranstaltninger ved den ommeldte Hurtigpresse, at der ikke ved Brugen af den fremkaldes Støj og Rystelser, som virker generende for Sagsøgeren.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Under Sagen har saavel Fru Beim, der er ca. 50 Aar gammel, som hendes Datter, Ester Beim, og Fru Helene Olsen, som bor til Leje hos Sagsøgeren, som Vidner afgivet Forklaringer, der som Helhed gaar ud paa, at de føler sig i høj Grad generet ved Støjen fra Hurtigpressen, og at de har iagttaget, at den har fremkaldt Rystelser. Sagsøgeren har som Part forklaret i Overensstemmelse hermed, og saavel han som hans Hustru og Datter mener, at nogle Revner, der har vist sig i et Terrazzogulv, maa skyldes Vibrationer fra Hurtigpressen. Frøken Dorothea Wogensen, der ogsaa bor til Leje hos Sagsøgeren, har ligeledes som Vidne forklaret, at Støjen fra Hurtigpressen forstyrrer hendes Ro ikke saa lidt.

Læge Meyer i Haderslev har den 21. Maj 1938 afgivet saalydende Erklæring:

»Den 20. Maj 1938 blev jeg af Installatør Beim, Klosteret 17, tilkaldt, fordi en i Nærheden arbejdende Maskine skulde have uheldige Følger paa Beboernes Sundhedstilstand. Jeg indfandt mig Kl. 18½ i Ejendommen Klosteret 17, hvor Hr. Beim forklarede, at ca. 5 mtr. fra Ejendommen stod en Trykkerimaskine, som havde arbejdet siden Morgenstunden. Jeg konstaterede en dump rullende Tone, som med Regelmæssighed gentog sig 32 Gange pr. Minut. Lyden var ledsaget af let Vibration af forskellige Genstande i Lejligheden, som følte mest tydeligt paa Bordplader, Stole og f. Eks. Dørhaandtag. Fru Beim klagede meget bevæget, at den Forstyrrelse af Roen i Huset var ved at ødelægge hendes Nerver. Hun kan ikke sidde i Ro i Huset, naar Maskinen gaar, bliver i høj Grad nervøst irriteret, kan faa det med Sitren og Frysens, kan falde til Tider i en Slags Depressionstilstand, ytrende sig bl. a. ved Grædetsure og Fortvivlelse. Hun maa ofte forlade Huset, da hun ikke kan holde det ud. Lignende Klager af nervøs Paavirkelse fremsætter Datteren, Ester Beim. Ligeledes Fru Dorothea Wogensen, som bor i Huset, oplyser, at hun ikke kunde holde Lyden ud, hvis hun skulde være hjemme om Dagen. Tre af Husets Soveværelser vender mod den Side af Huset, som er Maskinen nærmest. For den, der ligger her om Natten, eller i Sygdomstilfælde; er Lyden særlig generende. Installatør Beim og særlig Fru Beim samt Datteren viste sig stærkt nervøst paavirket, saaledes at man særlig hos Fru Beim kan tale om en sundhedsskadelig Virkning. Dertil er at bemærke, at jeg kender Familien som Huslæge i mange Aar, at jeg aldrig har observeret Tegn til Nervøsitet, at Familiens Medlemmer altid har været rolige, ligevægtige Mennesker uden mindste Tendens til at kværulere e. l. Der er ikke Tvivl om, at den monotone, i mange Timer vedvarende Lyd i høj Grad maa paavirke sunde Menneskers Nervesystem, og dette er Tilfældet hos Familien Beim, hvilket herved attesteres.«

Rigtigheden af denne Erklæring har Læge Meyer bekræftet som Vidne inden Retten med Tilføjende, at han i 12 Aar har været Læge for Familien Beim, og at han ikke tidligere har konstateret nervøse Lidelser hos nogen af dens Medlemmer.

Om Anvendelsen af Hurtigpressen har Redaktør af »Modersmaalet«, N. Thomsen, som Vidne forklaret, at det kun er forekommet undtagelsesvis, at den har været i Gang senere paa Aftenen end Kl. 8—9,

samt at den, efter at Loven om Overarbejde er traadt i Kraft, næppe har været anvendt mere end 3 à 4 Gange efter almindelig Arbejdstid, som ophører Kl. 17. Endvidere gaar en af Maskintrykker Bech afgivet Vidneforklaring ud paa, at han i Tiden fra den 1. Oktober til den 30. December 1938 Dag for Dag har ført en under Sagen fremlagt Fortegnelse over, hvor mange Timer Hurtigpressen har været benyttet i dette Tidsrum. Denne Fortegnelse, hvis Rigtighed Vidnet har bekræftet, viser, at Hurtigpressen kun en enkelt Dag har været brugt til Kl. 18,10, at den i Almindelighed ikke har været i Gang over tre Timer pr. Dag og ofte i betydelig kortere Tid, samt at den nogle Dage slet ikke er blevet benyttet. Det udtales endelig i en fremlagt Skrivelse af 25. Februar 1939 fra Redaktør Thomsen, at Hurtigpressen, efter hvad den paagældende Trykker har oplyst for Redaktøren, i Tiden fra den 1. Januar til den 25. Februar 1939 kun har været anvendt tre Dage i Januar og to Dage i Februar Maaned og kun ved en enkelt af disse Lejligheder i tre Timer.

I Henhold til Udmeldelse af Retten for Haderslev Købstad m. v. har Ingeniør, cand. polyt. J. F. Engberg i Horsens og Murermester Th. Nielsen i Kolding den 28. December 1938 afholdt Syns- og Skønsforretning til Bedømmelse af, om Benyttelsen af Hurtigpressen medfører Ulemper for Sagsøgeren og i bekræftende Fald, hvorledes Ulemperne nærmere viser sig, samt om hvorvidt Hurtigpressens Anbringelse kan anses forsvarlig i Forhold til Sagsøgeren. I den afgivne Syns- og Skønsforretning hedder det bl. a.:

»— — — Vi begyndte med at besigtige Hurtigpressen, der har forvoldt Sagen. Den henstaar i en lavt liggende Stueetage i en Sidebygning beliggende vest for og sammenbygget med A/S »Modersmaalet«s egentlige Trykkeri-Bygning. — Maskinen — — — er ca. 3,50 m lang, ca. 2,70 m bred og ca. 2,5 m høj. Maskinen er væsentlig af Støbejern, og den vejer antagelig et Par Tons, men vi kunde ikke faa nøjagtige Oplysninger om dens Vægt.« Med Hensyn til Maskinens Fundamentering oplystes følgende:

Rummet hvori Maskinen henstaar, befinder sig i en gammel Bygning, og for at skaffe tilstrækkelig Loftshøjde, da Maskinen blev opstillet i Nov. 1933, ophuggede man det gamle Gulv og udgravede til ca. 80 cm's Dybde, hvorpaa der støbtes et Betongulv af ca. 10 cm Tykkelse. Undergrunden angives at være tørt, groft, naturligt lejret Sand, det oplystes, at Gulvtykkelsen paa det Areal, som Maskinen dækker, af Styrkehensyn var blevet forøget til 20 à 25 cm's Tykkelse. Betongulvet var fejlfrit og i god Orden, og man fik det Indtryk, at Fundamenteringen med Henblik paa Maskinens Opstilling var i enhver Henseende tilfredsstillende. Maskinen trækkes af en Elektromotor, og vi foranledigede, at den blev sat i Gang. Trykningen foregaar paa den Maade, at en vandret »Slæde« bestaaende af en svær Støbejernsramme, der i Bogtrykkersproget kaldes »Fundamentet«, hvorpaa Satsen er monteret, glider frem og tilbage i Maskinens Længderetning og trykker herunder mod en Valse, hvorpaa Papiret er udspændt. Slædens vandrette Forskydninger er godt en Meter i Længden, og normalt udfører Slæden 16 à 17 Ture frem og tilbage pr. Minut. Slædens Bevægelse frem og tilbage sker ved en Krumtapmekani-

nisme, til Slæden er fastgjort Tandstænger, der trækker den omtalte Valse, og herved foranlediger en skurrende Lyd, endvidere giver det et lille Bump, hver Gang Slæden, der har en meget betydelig Vægt, for hvert Slag naar sin Yderstilling, saa at den tunge Masse skal sættes i Bevægelse til modsat Side. — — — Den beskrevne Støj, som Maskinen frembringer, kan efter vor Formening karakteriseres som ganske normal Støj fra en saadan Trykkerimaskine. Vi synes ikke, at der var nogen egentlig Forskel i Støjens Styrke, enten Maskinen gik ved normal eller højeste Hastighed, og vi synes heller ikke, at der var nogen væsentlig Forskel at høre paa Støjen, om der var Papir i Maskinen eller ej. Med Hensyn til Rystelser konstaterede vi en svag Vibration af Maskinen, hidrørende fra det omtalte Bump, naar Slæden stopper, og vi mente, at vi kunde mærke denne Vibration ganske svagt paa Maskinfundamentet lige ved Siden af Maskinen, men paa Betongulvet omkring Maskinen kunde vi ikke føle nogen Vibration og heller ikke ellers i Bygningen, hvor Maskinen er opstillet. Efter at ovennævnte var konstateret i og omkring Maskinrummet, gik vi ind i Hr. Beims Hus, der er beliggende Vest for A/S »Modersmaalet«s Bygning, saaledes at dets østlige Gavl er omtrent parallel med Ydervæggen af Maskinrummet og i 5,5 m Afstand fra samme — — — Beims Hus er et gammelt Hus i en Etage beliggende parallelt med Gaden, Klosteret. Hr. Beim og Familie bebor Stueetagen, og der er Lejere baade i Tagetagen og i Kælderen, idet begge er indrettet til Beboelse. Huset er grundmuret og kan i Betragtning af, at det er et ret gammelt Hus, karakteriseres som ret velbygget. Det skal anføres, at Huset i udpræget Grad ligger paa en Skrænt. Paa langs af Huset falder Gaden ca. 70 cm mod Vest og paa tværs er Faldet saa stort, at Gulvet i Stueetagen ud for Indgangsdøren, der er omtrent midt i Gadefacaden, flugter med Kørebanens Midte, medens Gulvet i Kælderen mod Syd flugter med Brolægningen i den bag Huset liggende Gaard. Vi konstaterede, at Gulvet i Stueetagen i Beims Hus ligger ca. 42 cm over Gulvet i Maskinrummet, hvor Hurtigpressen er anbragt. I sin Klage har Hr. Beim jo paaberaabt sig, at hans Hus har taget Skade ved Rystelser, og adspurgt herom paaviste Hr. Beim overfor os følgende Mangler: I et Terrazzogulv i Entréen fra Gaden forefandtes enkelte fine Revner paa tværs af Gadelinien, lignende Revner forefandtes i et Køkengulv, der ogsaa var af Terrazzo. I Spisekammeret og Soveværelset, der er beliggende langs Gavlen ind mod A/S »Modersmaalet«, paavistes en Revne i Pudset, hvor Loft og Væg møder hinanden, en lignende Revne fandtes i Køkkenet, og i Facaden mod Gaden forefandtes en svag synlig lodret Revne ud for det ene Køkkenvindue. For at blive klar over Omfanget af Støj og eventuelle generende Rystelser tog vi derpaa i Rækkefølge Ophold i de forskellige Rum, medens Hurtigpressen blev holdt i Gang. I Spisestuen, der ligger i det sydlige Hjørne af Huset, og som er det største Rum, kunde vi ganske svagt høre Maskinen, naar vi var helt musestille, almindelig Konversation overdøvede dog ganske Bumpene fra Maskinen, saa man helt glemte dens Tilstedeværelse, med mindre man var særlig indstillet paa at lytte efter den. I Dagligstuen, der ligger i det nordvestlige Hjørne af Huset, var Forholdet noget lignende. I Soveværelset og Køkkenet kunde man derimod tydeligt høre

Maskinen nærmest som en skurende Lyd afsluttet med et Bump for hver Enkeltslag af Slæden. I disse Rum var Lyden saa kraftig, at man selv under normal Konversation kunde følge Maskinens Gang, og man kunde uvilkaarlig ikke lade være med at opfatte, naar den gik i Gang eller blev sat i Staa, idet den regelmæssige Lyd opstod eller svandt bort. Vi prøvede paa at lytte fra Kælderlejlighedens Stue i det sydvestlige Hjørne og fandt her Forholdene liggende som i Soveværelset, og i Tagetagens Gavlværelse mod Trykkeriet hørte man Maskinen paa lignende Maade. Fru Beim, der var til Stede i Huset, og som gjorde et nervøst Indtryk, paaberaabte sig, at Støjen fra Maskinen til andre Tider var betydelig stærkere — — — Med Hensyn til Rystelser kunde vi intet konstatere i Hr. Beims Hus, men heroverfor anførte Fru Beim, at hun kunde føle Rystelser ved at holde paa Dørhaandtag og ved Berøring af Væg med Fingerspidser, men baade Fru Beim og de tilstedeværende Børn sagde, at Rystelserne til andre Tider var stærkere end paa selve Dagen for Skønsforretningen. Muligvis kan det ogsaa tænkes, at Maskinen laver mere Støj paa Tidspunkter, hvor den eventuelt er mindre godt smurt eller mindre nøjagtig indstillet. Lejerne, som vi traf i Kælderen og i Tagetagen, sagde, at det var Støjen og ikke Rystelser, der generede. Under Henvisning til den ovenfor beskrevne Undersøgelse, som vi har foretaget, mener vi at maatte besvare de til os som Skønsthema stillede Spørgsmaal som følger: Vi mener at kunne fastslaa, at Hurtigpressen absolut giver Anledning til generende Støj for Beboerne i Hr. Beims Ejendom, især i Rummene, der ligger ud til Gavlen mod Trykkeriet, her er Støjen som anført saa stærk, at man er den sig bevidst selv under almindelig Konversation. Man kan egentlig ikke sige, at det er en særlig irriterende Støj, men den kan næsten sammenlignes med den Støj fra Maskinen, man sædvanlig hører, naar man ligger i en Køje paa en Damper, der sejler, her vil man ogsaa uvilkaarlig, trods normal Konversation, gennem Støjen følge med i, om Maskinen er i Gang eller staar stille. Vi mener, at det er Støj, der ikke er værre, end et Menneske med normale Nerver kan vænne sig til den. Vi fik absolut det Indtryk, at Støjen overføres til Hr. Beims Hus ikke gennem Luften, men gennem den massive Jord, og vi kan meget godt tænke os, at Støjen paa visse Tider høres kraftigere end paa andre, idet Jordbundens Evne til at overføre Støjen muligvis kan være afhængig af dens Fugtighedsgrad og af selve Jordoverfladens Tilstand, om den er fugtig, tør, frossen eller varm. Vi tror dog ikke, at disse eventuelle Variationer er større, end at Støjen kan karakteriseres som en Støj, man kan vænne sig til. Med Hensyn til Rystelser kunde vi som sagt intet konstatere, og selv om saadanne under visse atmosfæriske Forhold kan forekomme, tror vi, at de er saa svage, at de ikke spiller nogen større Rolle, i hvert Fald mener vi ikke, at saadanne eventuelle Rystelser gør eller har gjort Skade paa Ejendommen. — — — Hurtigpressens Anbringelse er efter vor Formening at karakterisere som fuldt ud forsvarlig, ogsaa i Henseende til Sagsøgerens Ejendom. Grunden er jo tørt, naturligt lejret Sand, som erfaringsmæssigt er noget i Retning af det sikreste og solideste som Byggegrund. Hvis begge Ejendomme havde ligget paa vandret Terræn og paa en Undergrund af Sand, saaledes som den forefindes, er det efter vor Formening

sandsynligt, at der slet ikke vilde have været Tale om Overførelse af Støj og eventuelle Rystelser gennem Jorden, thi Sand virker nærmest støjdæmpende, men nu er Husene og Gaden anlagt paa en Skrænt, og derved opstaar der eventuelt — paa Grund af Belastningen af Husene — om saa at sige — Spændinger i Jorden, der befordrer Lydens Gennemgang. Muligvis sker Lydforplantningen ogsaa i nogen Grad gennem Gadens haarde Slidbelægning, der bestaar af tætsiddende Brosten, og som sandsynligvis repræsenterer en mere massiv Forbindelse mellem de to Ejendomme end den makadamiserede Indkørselsvej mellem dem. Den foretagne Isolation af Fundamentet vil vi karakterisere som hensigtsmæssig, og hvis den slet ikke har hjulpet, hvad Hr. Beim jo paastaar er Tilfældet, formener vi, at det muligvis hidrører fra det anførte Forhold, at begge Ejendomme som anført ligger paa en Skrænt. Vi mener derfor, at der ikke kan tales om egentlige Fejl ved Fundamenteringen, og vi tror som anført, at Hurtigpressens Anbringelse maa siges at være af en saadan Art, at den under almindelige Forhold maa anses for at være betryggende imod Overførelse af særlig generende Rystelser for Omivelserne.«

Landsretten har den 24. Marts 1937 foretaget Besigtigelse af Forholdene saavel i Trykkeriet som i Sagsøgerens Hus og er derved kommet til den Opfattelse, at der ikke kunde konstateres Rystelser, men at der i begge Lejligheder i Sagsøgerens Hus og mest i den i Kælderetagen kunde mærkes en generende Støj, der var særlig fremtrædende, naar der var Ro i Lejligheden.

Paa Foranledning af de Sagsøgte har den ene af Synsmændene, Ingeniør Engberg, udtalt, at han til eventuel Undgaelse af mulige Rystelser og Støj i Sagsøgerens Hus vil anbefale:

1) at den foran omtalte Frihugning af Hurtigpressens Fundament fra Gulvet paa de tre Sider udstrækkes til ogsaa at omfatte den 4. Side, saaledes at der ved denne paa samme Maade som ved de andre Sider tilvejebringes en ca. 13 cm bred Rende, der gaar ned gennem Betongulvet,

2) at der mellem Betongulvet, der bærer Maskinen som Fundament, og selve Maskinens Understel, der hviler paa Fundamentet, overalt, hvor Understellet hviler paa Betongulvet, indlægges et Mellemlæg af en 3 cm tyk Plade af komprimeret Kork.

Disse Foranstaltninger, hvis Foretagelse ikke menes at ville koste over 300 Kr., foreslaas udført i den angivne Rækkefølge, da det er tænkeligt, at den første Foranstaltning kan afstedkomme en saadan Forbedring af Forholdene, at den anden kan udelades. Ingeniør Engberg har hertil føjet, at den Foranstaltning, der som foran nævnt er bragt til Udførelse ved Gravning af en Grøft m. v. imellem Ejendommene, sandsynligvis alene vilde have været i Stand til at forhindre Forplantning af Støjen til Sagsøgerens Hus, dersom Ejendommene havde ligget paa vandret Terrain.

Efter Sagens Oplysninger har Sagsøgeren ikke i nævneværdig Grad været generet af Larmen fra de Sagsøgte Trykkerivirksomhed, førend Installationen af den oftnævnte Hurtigpresse fandt Sted. Med Hensyn til denne Installation findes de Sagsøgte vel ikke at have gjort sig skyldige

i nogen Forsømmelse, idet det ikke kunde forudses, at der — navnlig efter Iværksættelsen af de omtalte Afværgeforanstaltninger — vedblivende vilde foraarsages generende Støj i Sagsøgerens Hus. Forplantningen af Støjen hertil maa efter det foreliggende formentlig tilskrives den særlige Spænding i Jordsmonnet, der fremkommer ved, at de paa-gældende Ejendomme ligger paa en Skrænt. Dette kan dog ikke fritage de Sagsøgte for at træffe de fornødne Foranstaltninger til Afværgelse af den opstaaede Ulempe, og de Sagsøgte maa, da Støjplagen maa anses at overskride, hvad man i Naboforhold maa taale, have Pligt til at iværksætte saadanne Foranstaltninger ved den ommeldte Hurtigpresse, at dens Brug ikke virker generende for Sagsøgeren. Dennes Paastand vil herefter være at tage til Følge, hvorhos de Sagsøgte findes at burde godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Nr. 178/1940.

Herman Askholm Larsen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 12. Juni 1940.

Kendelse afsagt af Retten for Middelfart Købstad m. v. den 31. Maj 1940: Da den Mulighed ikke kan afvises, at Domfældte i Forbindelse med Medskyldige kan have begaaet flere Tyverier end det hvorfor han ved nærværende Rets Dom af 24. Maj 1940 er dømt, og den afkrævede Vidneforklaring saaledes vil kunne medføre, at der rejses ny Sigtelse mod ham, findes Begæringen som stridende mod en Sigtets Partsrettigheder ikke at kunne tages til Følge.

Thi er agtes:

Den begærte Vidneafhøring kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Kendelse af 12. Juni 1940 (VI Afd.): Ved Dom afsagt den 24. Maj 1940 af Retten for Middelfart Købstad m. v. blev Herman Askholm Larsen for Tyveri i Medfør af Straffelovens § 285, 2. Stk., jfr. § 276, anset med Fængsel i 2 Aar 3 Maaneder; baade Domfældte og Anklagemyndigheden acquiescerede ved Dommen. Den 25. s. M. tilstod Domfældte sig skyldig, hvorhos han overfor Politiet erkendte at have haft en Medskyldig.

Færdig fra Trykkeriet den 6. November 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 19

Tirsdag den 22. Oktober.

Under et inden nævnte Ret afholdt Efterforskningsforhør begærede Anklagemyndigheden Domfældte afhørt som Vidne for at give Oplysning om Medskyldige. Domfældte protesterede mod at afgive Vidneforklaring og ved Rettens den 31. Maj afsagte Kendelse blev hans Protest taget til Følge.

Denne Kendelse er af Anklagemyndigheden paakæret til Landsretten.

Da Sagen er sluttet for Domfældtes Vedkommende og Vidneafhøring kun begæres til Oplysning om Medskyldige, findes der ingen Hjemmel til at fritage ham for at afgive Vidneforklaring.

Thi bestemmes:

Herman Askholm Larsen bør afgive Vidneforklaring.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

Dissens:

Det følger af det for Retsplejelovens §§ 765, 807 og 868 til Grundliggende Princip, at en under en Straffesag sigtet eller tiltalt Person ikke kan anses som Vidne, uanset at Loven ikke udtrykkelig gør Undtagelse for hans Vidnepligt, men alene omtaler hans Ret og Pligt til at udtale sig angaaende Sigtelsen. Da den Omstændighed, at Sagen for hans Vedkommende er afsluttet ved upaaankelig Dom ikke findes at kunne forandre hans Stilling i denne Henseende voterer jeg for at stadfæste den indankede Kendelse.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Herman Askholm Larsen.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

Idet fire Dommere finder, at det under de foreliggende i Underrettens Kendelse angivne Omstændigheder maa anses at følge af de for en Sigtet gældende Bestemmelser, at Domfældte ejheller, efter at det Forhold var paakendt, hvori han senere tilstod sig skyldig, kan anses pligtig at besvare Spørgsmaal til Op-

lysning om hans Medskyldige, stemmer de for at stadfæste Underrettens Kendelse.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Kendelse i Henhold til dens Grunde, og idet der intet foreligger om, at den forlangte Vidneforklaring til Oplysning om Medskyldige vil udsætte Vidnet for Skade af den i Rpl. § 170, Stk. 2, ommeldte Art.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Underrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Onsdag den 23. Oktober.

Nr. 12/1940. Repræsentant **Svend Aage Jespersen**
(Andreas Christensen)

mod

Slagtermester **Christian Andreas Nielsen** (Jørgensen).

(Spørgsmaal om Ret til Andel i Lotterigevinst).

Vestre Landsrets Dom af 13. December 1939 (I Afd.): Sagsøgte, Slagtermester Christian Andreas Nielsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Repræsentant Svend Aage Jespersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke findes at kunne føre til andet Resultat. Disse Dommere vil derhos paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

To Dommere finder, at det ved de tildels efter Dommen afgivne Vidneforklaringer er godtgjort, at der mellem Appellanten og Indstævnte var afsluttet Aftale om, at de i Fællesskab skulde spille paa den omhandlede Lotteriseddel, og vil derfor tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Repræsentant Svend Aage Jespersen, til Indstævnte, Slagtermester Christian Andreas Nielsen, med 300 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Slagtermester Christian Andreas Nielsen, Viby, havde i nogen Tid spillet paa en halv Seddel i Klasselotteriet, Nr. 152414, sammen med en Bekendt, der imidlertid i Foraaret 1939 inden Udgangen af 6. Trækning meddelte Sagsøgte, at han ikke ønskede fortsat at være Parthaver i Sedlen, der beroede hos Sagsøgte. Denne spurgte derefter Sagsøgeren, Repræsentant Svend Aage Jespersen, Aarhus, med hvem Sagsøgte i flere Aar havde staaet i Forretningsforbindelse, om han vilde indtræde som Parthaver vedrørende Sedlen. Nummeret paa denne, der stadig var blevet fornyet af Sagsøgte, blev i den derefter følgende 4. Trækning udtrukket med en Gevinst paa 15.000 Kr., saaledes at der tilfaldt Sedlens Indehaver 7500 Kr. Da Sagsøgeren, der efter det mellem Parterne efter Sagsøgtes Forespørgsel passerede mente at være Medejer af Sedlen, overfør Sagsøgte gjorde Krav paa Udbetaling af Halvdelen af Gevinsten eller 3750 Kr., afslog Sagsøgte dette, idet han gjorde gældende, at hans Tilbud til Sagsøgeren ikke var blevet akcepteret af denne.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren derefter paastaaet Sagsøgte dømt til Betaling af 3750 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. August 1939, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at det var mellem 2. og 3. Trækning, Sagsøgte forespurgte Sagsøgeren, om denne vilde være Parthaver i Sedlen, som Sagsøgte hidtil havde spillet paa i Fællesskab med en Trediemand. Sagsøgeren svarede, at han gerne vilde spille sammen med Sagsøgte paa Sedlen, hvis Nr. Sagsøgeren derefter fik opgivet. Da Fornyelsen til 3. Trækning skulde finde Sted, var Sagsøgeren tilfældigt med sit Automobil ude i Viby hos Sagsøgte, og da denne skulde forny saavel nævnte Seddel som nogle andre Lotterisedler, kørte Sagsøgeren ham ind til Aarhus og rundt til de forskellige Kollektioner, i hvilke Sedlerne skulde fornyes. Da de kom til en af disse, sagde Sagsøgte, at det var i denne, at deres fælles Seddel skulde fornyes. Da Fornyelsen var sket, kørte Parterne til en Restauration, og under Opholdet her trak Sagsøgte Sedlen frem og opfordrede Sagsøgeren til at skrive Nummeret op, og Sagsøgeren noterede derefter dette i sin Lommekalender. Det kom saa paa Tale, hvormeget Sagsøgeren skyldte Sagsøgte, der havde betalt Fornyelsen af Sedlen saa vel til 3. Trækning som de to foregaaende Trækninger. Sagsøgte kunde imidlertid ikke huske, hvor meget For-

nyelsen til disse havde kostet, og Opgørelse fandt derfor ikke Sted. Sagsøgeren tilbød dog at betale 10 Kr. à conto, men Sagsøgte afslog dette, idet han sagde, at de jo var gode Bekendte. Da Fornyelsen til 4. Trækning skulde ske, telefonerede Sagsøgte til Sagsøgeren om at forny Sedlen, men da det den Dag var Sagsøgeren umuligt at gaa fra Kontoret, hvor han var ansat, indgik Sagsøgte paa selv at besøge Fornyelsen. Sagsøgeren sagde ved samme Lejlighed, at han nu skyldte Sagsøgte en Masse Penge, men Sagsøgte svarede, at han ingen Vægt lagde derpaa. Da Sagsøgeren i Begyndelsen af 4. Trækning saa, at Nummeret var kommet ud med fornævnte Gevinst, opsøgte han Sagsøgte, der var i Skanderborg, og fra en Restauration der, hvor Sagsøgeren var taget ind, telefonerede han til Sagsøgte og fortalte ham, at deres Seddel var kommet ud. Da Sagsøgte lidt efter kom til Stede, ønskede han Sagsøgeren til Lykke og foreslog, at de sammen med deres Koner skulde tage ud om Aftenen for at fejre Begivenheden. Under Køreturen tilbage til Aarhus sagde Sagsøgeren til Sagsøgte, at denne vel nu ærgrede sig over, at han havde faaet Sagsøgeren med som Parthaver i Sedlen, hvilket Sagsøgte dog benægtede. Fra Sagsøgtes Kontor telefonerede Sagsøgeren til sin Kone, og Sagsøgte tog derefter Telefonen og fortalte, at de havde vundet, og at han og Sagsøgeren skulde dele Gevinsten. Under Samværet om Aftenen var Parterne med deres Koner bl. a. i »Vennelyst«; Sagsøgte betalte Billetterne hertil, medens Sagsøgeren betalte Fortæringen.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han saavel inden 1. som inden 2. Trækning spurgte Sagsøgeren, om denne vilde være Parthaver i Sedlen, uden dog at faa klar Besked herom. Da Fornyelse til 3. Trækning skulde finde Sted, kørte Sagsøgeren Sagsøgte rundt til forskellige Kollektioner i Aarhus, som af denne forklaret, og da de kom til den Kollektion, hvor den omtalte Seddel skulde fornyes, gjorde Sagsøgte Sagsøgeren opmærksom herpaa, uden at denne dog bemærkede noget hertil. Paa en Restauration, hvor Parterne efter Køreturen tog ind, tog Sagsøgte Sedlen frem og tilbød paany Sagsøgeren Andel i den; han noterede Nummeret op, men svarede ikke. Om Udgifterne ved hans eventuelle Medspillen blev der ikke talt, og Sagsøgeren tilbød ikke at betale noget Beløb. Det er rigtigt, at Sagsøgte, da Fornyelse til 4. Trækning skulde ske, og Sagsøgte i anden Anledning talte med Sagsøgeren, bad denne om at gøre Sagsøgte den Tjeneste at forny hans Lodsedler, men der blev ikke ved den Lejlighed talt specielt om den ommeldte Seddel, og Sagsøgeren sagde intet om, at han skyldte Sagsøgte Penge. Da Sagsøgte traf Sagsøgeren i Skanderborg, lykønskede han ikke denne, men inviterede ham og hans Kone med ud samme Aften for at fejre Begivenheden. Sagsøgeren antydede hverken den Gang, paa Køreturen hjem til Aarhus eller senere under Samværet om Aftenen, at han var Parthaver i Gevinsten, og Sagsøgte bestrider iøvrigt Rigtigheden af Sagsøgerens Fremstilling angaaende Samtalen under Køreturen til Aarhus og den derefter stedfundne Telefonsamtale. Det er rigtigt, at Sagsøgeren betalte Fortæringen paa Restaurationen i Skanderborg og paa »Vennelyst«, men det skete uden Sagsøgtes Vidende, og han tilbød at refundere Sagsøgeren dennes Udlæg.

Der er derhos afgivet Vidneforklaring dels af Parternes Hustruer, dels af Slagtermester Friis, Skanderborg.

Fru Nielsen har forklaret, at Sagsøgte en Dag, nogen Tid forinden Gevinsten faldt, paa sit Kontor, hvor hun og Sagsøgeren var til Stede, spurgte denne, om han vilde være Parthaver i Sedlen i Stedet for Sagsøgtes tidligere Medspiller; herpaa gav Sagsøgeren ikke noget Svar. Om det mellem Parterne under Samværet paa »Vennelyst« m. v. passerede har hun forklaret i alt væsentligt overensstemmende med Sagsøgtes Forklaring.

Fru Jespersen har angaaende dette Samvær og Telefonsamtalen med Sagsøgte samme Dag forklaret i alt væsentligt overensstemmende med Sagsøgeren, men har intet kunnet oplyse om det mellem Parterne forinden passerede.

Slagtermester Friis, der var til Stede paa Restaurationen i Skanderborg, da Sagsøgte indfandt sig paa denne, har forklaret, at Sagsøgte lykønskede Sagsøgeren med Gevinsten og senere sagde til ham, at han »var et heldigt Svin«.

Denne Forklarings Rigtighed er bekræftet af Sagsøgeren, men bestridt af Sagsøgte, der nærmere herom har forklaret, at det var Sagsøgeren, der lykønskede Sagsøgte og brugte det anførte Udtryk om denne.

Ved det saaledes foreliggende, og naar henses til, at Sagsøgeren, efter hvad der er ubestridt, intet har betalt til Fornyelse af Sedlen i de tidligere forløbne Trækninger og den Trækning, hvori Gevinsten faldt, findes det mod Sagsøgtes Benægtelse ikke af Sagsøgeren — der var nærmest til at sikre sig Beviset — tilstrækkelig godtgjort, at det paa-staaede Fællesskab med Hensyn til Sedlen er kommet i Stand, hvorved bemærkes, at Muligheden af, at Vidnet Friis' Opfattelse af det ved den omhandlede Lejlighed passerede skyldes en Misforstaaelse, ikke findes at kunne udelukkes. Herefter vil Sagsøgtes Frifindelsespaaestand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

Torsdag den 24. Oktober.

Nr. 314/1939. **Ostegrosserer Oscar Jensen** som Værge for **Lillian Jensen** og **Kate Jensen** (Bruun efter Ordre)

mod

Københavns Magistrats 4. Afdeling. (Trolle).

(Erstatning for Ulykkestilfælde).

Østre Landsrets Dom 5. Oktober 1939 (II Afd.): De Sagsøgte, Københavns Magistrats 4. Afdeling, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ostegrosserer Oscar Jensen som Værge for Lillian Jensen og Kate Jensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Professor ved polyteknisk Lærestalt H. Bache, der efter Dommens Indankning er udmeldt til Skønsmænd, har i en Erklæring af 27. Maj 1940 bl. a. udtalt følgende:

»Naar Pumpningen er naaet saa vidt, at det kogende Vand er sunket ned til Sugelangens Munding, vil Pumpen tabe Vandet, ude at der behøver at være Tale om, at Pumpen er kommet til at indsuge Luft, og naar Dampen i Sugelangen efter Sekunders Forløb fortættes ved Afkøling, kan der fremkomme meget kraftige Slag, som kan slaa Slangen ud af Hænderne paa den, som holder den, særlig naar den er saa varm, at man holder med en vis Forsigtighed. Det er derfor en Fejl under saadanne Forhold kun at holde paa Slangen med Hænder eller Fødder, og ikke at sørge for, at den er ordentlig tøjret — — —«

Herefter maa det anses godtgjort, at der ikke ved Ledelsen af Pumpearbejdet, der foregik i en ikke afspærret Gade, er udvist behørig Forsigtighed.

Da Indstævnte maa bære Ansvar herfor, og da der intet er oplyst om, at de to Børn har udvist nogen Uagtsomhed, har de Krav paa Erstatning hos Indstævnte.

Om den Børnene overgaaede Skade og dens Følger er følgende oplyst ved Erklæringer fra Overlægen ved Rudolph Berghs Hospital, hvor de indlagdes umiddelbart efter Ulykken.

De var ved Indlæggelsen »chokerede, klagende og særdeles medtagne, saaledes at man endnu en Uge senere ikke med Sikkerhed kunde betegne dem som værende udenfor Livsfare.

Lillian: Skoldningen var lokaliseret til det meste af Arme og Ben (dog ikke Hænder og Fødder) samt højre Side af Underlivet. Den udbredte Forbrænding medførte Feber i ca. 1 Maaned, og Patienten led meget under de daglige Forbindingsskifter og hyppige Saltvandsindsprøjtninger.

Ved Udskrivelsen her paa Hospitalet den 7. September 1938 var Forbrændingen lægt med udbredte Ardannelser, der for Størstedelen havde givet Anledning til skæmmende Keloiddannelser, der dog ikke kompromitterede Leddenes Bevægelser, der fandtes frie i fuld Udstrækning.

Ogsaa Kate: var febril en Maaned Tid og blev nervøs og oprevet ved de daglige smertefulde Skiftninger og hyppige Saltvandsindsprøjtninger. Hendes Skoldning var lokaliseret til Forfladerne af begge Laar, Knæ og højre Arm samt højre Brystregion. — Ved Udskrivelsen her fra Hospitalet den 10. August 1938 var ogsaa hendes Forbrændinger lægte med udbredte Ardannelser, der dog ikke var keloide. Bevægeligheden var fri og Gangen god.

For begge Børn gælder altsaa, at deres Forbrændinger har været særdeles faretruende, og at de igennem længere Tid har

været stærkt forpinte, dels af selve Forbrændingen, dels af den nødvendige Behandling.

Ved Udskrivelsen her fra Hospitalet var de begge stærkt vansirede af de store Ardannelser« — — —

»Lillian er i en Maaned efter Udskrivelsen — — — paa Sygekassernes Massageklinik i Vendersgade behandlet med Kortbølgediatermi og Gymnastik hver 2. Dag paa Grund af Stramning i højre Arm.«

Ved en Undersøgelse paa Hospitalet den 21. August 1940 angaves Børnene at have befundet sig godt siden sidste Undersøgelse i Maj Maaned. Begge Børnene, hvoraf Lillian nylig var begyndt i Skolen, deltog uden Gener i Gymnastikundervisningen. Iøvrigt hedder det i Overlægens Erklæring af s. D. bl. a.:

»Kate — — — angiver endnu af og til at have jagende Paræstesier i Cicatricerne; disse holder sig overalt lægte med streg- og pletformede Keloiddannelser, hvorimellem ses let atrofiske og acromiske Hudpartier.

Funktionerne af saavel Arm som Ben er mulige i fuld Udstrækning; der er ingen Stramminger, igen Muskelatrofi. — — — Lillian: Klager over kløende Paræstesier i Cicatricerne ved begge Knæ.

Cicatricerne paa Bryst, Arme og Underliv er solide og uden Betydning for Funktionerne.

Over begge Knæ's Forsider er Cicatricerne stærkt keloide specielt holder der sig en længdeforløbende, noget strammende keloid Streng. — — — Flexion i begge Knæ er mulig i fuld Udstrækning. — Der synes at være let Atrofi af Bløddelene paa højre Underkstremitet.

Der er maaske ringe Kraftnedsættelse af Muskulaturen i højre Underkstremitet.«

Direktoratet for Ulykkesforsikringen har anslaaet Lillians Invaliditet til 12 pCt. og Kates til 10 pCt.

Den Børnene tilkommende Erstatning, der ifølge Appellantens Paastand for Højesteret omfatter Erstatning for Invaliditet, findes passende at kunne ansættes for Lillians Vedkommende til 5000 Kr. og for Kate's Vedkommende til 4000 Kr.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 400 Kr., hvori er indbefattet et Beløb af 70 Kr. til Dækning af Lægeudgifter.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Indstævnte have at udrede som nedenfor anført.

· Thi kendes for Ret:

Indstævnte Københavns Magistrats 4. Afdeling bør til Appellanten, Ostegrosserer Oscar Jensen, som Værge for Lillian Jensen betale 5000 Kr. og til Appellanten som Værge for Kate Jensen 4000 Kr., alt med Renter 5 pCt.

aarlig fra den 28. December 1938, til Betaling sker. Beløbene vil være at indsætte i Overformyndieret.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kr.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bruun bør Indstævnte betale 300 Kr., og i Godtgørelse for Udlæg 185 Kr. Saa bør Indstævnte og til det Offentlige betale de Rets- og Stempelafgifter, som Appellanten i Mangel af fri Proces for Højesteret skulde have erlagt, i Forhold til en Sagsgenstand af 9000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 13. Maj 1938 blev Københavns Brandvæsen tilkaldt til Rosengaarden Nr. 12, hvor man formodede, at der var Ildebrand i Kælderen. Det viste sig imidlertid, at den Damp, der trængte frem fra et Kældervindue, skyldtes et Brud paa en af Kommunens Fjernopvarmningsledninger, der gaar gennem Rosengaarden, og der blev derfor sendt Bud til Københavns Varmeværker. Overingeniør O. Borch ved Varmeværkerne kom til Stede og konstaterede, at Dampen kom fra en lukket Brønd i Fortovet, og efter Forhandling med Brandinspektør H. W. Schmidt, der ogsaa kom til Stede, lod man en Brandsprøjte, der var forblevet paa Stedet, paabegynde Tømning af Varmebrønden under Ledelse af Brandmester Ludvig Martin Johansen, idet man med en Slange opsugede det i Varmebrønden værende, ca. 70—80 Grader Celsius varme Vand, der førtes gennem Sprøjten og videre til en i den modsatte Side af Gaden liggende Kloaknedløbsbrønd gennem en fra Sprøjten førende Slange, der blev betjent af Brandmand Niels J. L. Petersen, og hvis Ende var stukket ca. 1 m ned i Kloakbrønden.

Under Arbejdet smuttede Slangen op af Kloakbrønden, og det varme Vand sprøjtede ud over Tilskuerne, der havde samlet sig, og af hvilke 16 maatte køres til Hospital.

I Anledning af denne Ulykke blev der optaget Politirapporter og afholdt Forhør ved Københavns Byret i Medfør af Retsplejelovens § 1018, ved hvilken Lejlighed der blev afgivet Forklaring bl. a. af Overingeniør Borch, Brandinspektør Schmidt, Brandmester Johansen og Brandmand Niels Petersen samt af Politibetjentene Knud Simonsen og Peter H. Møller, der havde været til Stede i Rosengaarden og holdt Publikum i Afstand.

Ved Statsadvokatens Resolution af 6. Oktober 1938 bestemtes det, at der ikke fra det offentlige Side skulde foretages videre i Sagen.

Blandt de ved Ulykken tilskadedkomne var Ostegrosserer Oscar Jensens to Børn, Lillian Jensen, født den 27. Juni 1933 og Kate Jensen, født den 10. Februar 1929, og under nærværende Sag har Ostegrosserer Jensen som Værge for Børnene nedlagt Paastand overfor de Sagsøgte,

Københavns Magistrats 4. Afdeling, paa, at der tilkendes hvert af Børnene en Erstatning paa 2500 Kr. for Svie og Smerte, idet han har taget Forbehold med Hensyn til senere Krav om Erstatning til Børnene for Invaliditet. Af Beløbet kræves Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 28. December 1938.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at Ulykken skyldes Uforsigtighed ved Pumpearbejdet, der foretoges med en til dette uegnet Pumpe, og utilstrækkelig Afspærring overfor Publikum.

De Sagsøgte bestrider, at der er begaaet nogen Uforsigtighed under Pumpearbejdet, og hævder, at Ulykken er hændelig. Med Hensyn til Afspærringen gør de gældende, at Ansvar for en mulig utilstrækkelig Afspærring maa paahvile Københavns Politi, altsaa Staten.

Politidirektøren i København har givet Møde i Sagen som Biinter-
venient.

Overingeniør Borchs Forklaring gaar ud paa, at han anmodede Brandvæsnet om at pumpe Brøndkammeret tomt, fordi Brandvæsnet havde en Sprøjte paa Stedet, og det derfor kunde være en praktisk Ordning, at han antog, at Brandvæsnets Pumpe vilde være velegnet, at det imidlertid viste sig, at den var for stor, og at han derfor, men uden at tænke paa, at der var nogen Fare forbundet med at bruge Brandvæsnets Pumpe, telefonerede til Falcks Redningskorps, for at dette kunde fortsætte Pumpningen. Medens han telefonerede, skete Ulykken, som efter hans Formening skyldtes, at Slangen, der var ført ned i Kloakbrønden, har slaaet nogle kraftige Slag, fordi der samtidig sugedes Vand og Luft igennem den. Han tænkte ikke paa, at Afspærringen burde være kraftigere, end den var, idet han ikke regnede med, at der var noget Faremoment ved Pumpearbejdet.

Brandinspektør Schmidt har bl. a. forklaret, at Brandmand Petersen under Pumpningen laa paa Knæ ved Siden af Brønden og holdt paa Slangen med begge Hænder, saaledes at Slangens yderste Ende var ført ned i Brønden. Vidnet saa dog ikke selv efter, hvor langt Slangen var ført ned i Brønden. Vidnet regnede overhovedet ikke med nogen Risiko under Pumpearbejdet, og ud fra det Synspunkt var Politiets Afspærringsforanstaltninger ogsaa tilstrækkelige. Der var to Betjente til Stede, hvoraf den ene til Stadighed var beskæftiget med at genne Folk væk fra den Brønd, hvori Slangen var stukket ned. Den anden Betjent opholdt sig, saavidt Vidnet ved, ved selve Sprøjten. Hovedformaålet med Politiets Afspærring maatte efter Vidnets Opfattelse være, at Publikum ikke generede Arbejdet, og denne Funktion opfyldte Politiet efter Vidnets Opfattelse tilfredsstillende.

Vidnet formener, at Ulykken kun kan forklares paa den Maade, at en Luftansamling, der kan være kommet ind i Pumpen ved, at Vandstanden i Brønden er sunket ned til Sugehovedet paa Slangen, har faaet Trykslangen, der under hele Pumpningen havde været ret »levende«, til at slaa særlig stærkt, samtidig med at Brandmand Petersen har villet flytte Hænderne lidt paa Slangen. Slangen er da sprunget op af Brønden og har haft Tendens til at ville rette sig ud, hvorfor den fejede langs Fortovet og oversprøjtede de der staaende Tilskuere.

Vidnet maatte anse Sprøjten for egnet til Pumpningen, idet han ikke mente, at det gjorde noget, at Pumpen var kraftigere end nødvendig, da Omdrejningstallet for Pumpen kan reguleres, saa at den kunde pumpe den passende Vandmængde. Han saa straks, at det ikke var nødvendigt at pumpe for fuld Kraft, og han gav Chaufføren Ordre til at lade Pumpen arbejde med 14—1500 Omdrejninger i Minuttet, hvorved Slangen ikke blev fuldt udspilet, hvilket vil sige, at der praktisk talt intet Overtryk har været i Slangen, og der var ikke paasat Slangen Straalerør, saaledes at Vandet frit kunde løbe ud. Han var opmærksom paa, at der kunde ske Dampansamlinger paa Grund af Vandets Temperatur, og han var klar over fra Arbejdet med Skumsprøjten, at Luft- eller Dampansamlinger kunde medføre en vis Bevægelighed i Slangen, men han mente ikke, at denne Bevægelighed paa nogen Maade kunde medføre Fare. Han mente ogsaa, at Pumpen udmærket kunde have udført hele Pumpearbejdet rent teknisk. Naar han var enig med Overingeniør Borch i at lade Falck tilkalde, var det, fordi Vandet blev ved at strømme, og der vilde hengaa ret lang Tid, inden Skaden kunde udbedres, hvorhos der maatte blæses kold Luft ned i Brøndkammeret, inden man kunde komme til at udbedre Skaden.

Naar Slangen kunde slaas fra Brandmand Petersen, mener Vidnet ikke, at dette ligger i Kraften i Slangen, men mere i, at Brandmanden har brændt Hænderne og derfor enten har villet skifte Hænder eller holdt løst paa Slangen paa Grund af Varme, i hvilken Forbindelse Vidnet har oplyst, at en Slange som den her omhandlede under normalt Arbejde ved Slukning manøvreres af 2 Mand, og herunder er Trykket i Slangen mange Gange større. I det foreliggende Tilfælde, hvor ca. 1 Meter af Slangen var ført ned i Rendestensbrønden, burde der overhovedet ikke kunne ske noget som helst.

Vidnet foretog ikke for sit Vedkommende nogen Henvendelse til Politiet angaaende Afspærring. Brandvæsnet overlader normalt til Politiet selv at skønne over, hvad der skal foretages, og kun i særlige Tilfælde gør Brandvæsnet opmærksom paa, at de og de Foranstaltninger er ønskelige eller paakrævede. Han fandt ikke, at den foreliggende Situation krævede særlige Foranstaltninger, og han mente ikke, at det kunde være forbundet med nogen Fare, at Publikum opholdt sig i Nærheden af Sprøjten; de maatte naturligvis for ikke at genere Arbejdet holdes i en vis Afstand.

Naar Vidnet ikke mener, at selve Kraften i Slangen skulde kunne slaa den ud af Hænderne paa Brandmanden, støtter han bl. a. dette paa, at han under senere Øvelser har søgt at rekonstruere Tilfældet ved at lade Sugeslangen løfte saa meget op over Vandet (koldt Vand), at den samtidig har suget Luft med, og dette har ikke kunnet give nævneværdige ekstra Udslag i Trykslangen; det er dog muligt, at Trykforskellen er noget forskellig ved Luftansamlinger og Dampansamlinger, og at de sidstnævnte giver kraftigere Udslag. Vidnet har ikke med sin Forklaring villet udtale, at Brandmand Petersen har holdt mindre paapasseligt paa Slangen, end han burde, til en saadan Udtalelse mener Vidnet ikke at have Grundlag. Brandmand Petersen er en af Korpsets

mest paalidelige Folk, og Vidnet mener, at det skyldes et Sammenstød af Omstændigheder, som man ikke kunde overse, at det hele skete.

Brandmester Johansen har bl. a. forklaret, at Politibetjentene Simonsen og Møller var til Stede, da Pumpningen begyndte. Han gjorde dem straks bekendt med, at det var meget varmt Vand, der skulde pumpes op af Brønden og ledes ned i Kloaken, og han henstillede til dem at drage Omsorg for, at Publikum — specielt Børnene — blev trængt tilbage og holdt i en passende Afstand, for at der ikke skulde ske en Ulykke; thi man kunde ikke se bort fra, at der under Pumpningen kunde ske Brud paa en Slange. Betjentene trængte ogsaa Publikum noget tilbage, men Vidnet var klar over, at Afstanden mellem Motorsprøjten og Publikum var for kort, saafremt der skete Brud paa en Slange, og han hævder, at han sagde til Betjentene og samtidig slog ud med Haanden: »Længere væk fra Stedet.« Børnene blev kun holdt i en Afstand af ca. 1 à 2 m fra Motorsprøjten og Pumpeværket, og Børnene fik ydermere Lov til at opholde sig paa Fortovet ved Kloaken. Vidnet paasaa, at Slangens frie Ende gik ca $\frac{3}{4}$ m ned i Kloaken, hvis Rist var aftaget. Brandmand Petersen blev posteret ved Kloaken og fik Ordre til at passe paa, at Slangens frie Ende forblev i Kloaken, og Vidnet paalagde under Pumpningen yderligere Petersen at være særlig paapasselig med Slangen. Brandmand Petersen holdt fast paa Slangen med sine Hænder, men han maatte en enkelt Gang skifte for ikke at faa Brandvabler i Hænderne, og det er formentlig under et saadant Forhold, at Slangen røg op af Kloaken. Der var ikke noget særligt stærkt Tryk paa Afledningsslangen, men den var dog noget levende, antagelig fordi der af og til er kommet Luftansamlinger i Slangen.

Brandmand Petersen har bl. a. forklaret, at han under Pumpningen holdt Slangen, hvorigennem det varme Vand blev pumpet, ned i Rendestensbrønden. Han havde Styr paa Slangen ved, at den var lagt over venstre Fod samtidig med, at han traadte paa den med højre Fod, hvorhos han med en Haand holdt Slangen hen over Brønden. Han holdt fast paa Slangen med Overgreb, og Slangen, der endte i en ca. 6 cm's Kobling, var ført ca. 1 m ned i Brønden. Under Pumpningen maatte han af og til skifte Haand, fordi Slangen blev varm. Han regnede ikke med, at der var nogen Risiko for Publikum ved Pumpningen. Der blev holdt en Pause, og kort efter denne skete Ulykken derved, at Enden af Slangen smuttede op af Brønden. Det hele skete pludseligt, og Vidnet kan ikke udtale sig nærmere om Grunden til, at Slangen smuttede op af Brønden. Han antager dog, at der var kommet en Luftansamling i Slangen, som forøvrigt ikke var særlig levende, og at Slangen har givet et Ryk samtidig med, at Vidnet skiftede Greb.

Politibetjent Møller har bl. a. forklaret, at der ikke var nogen, som sagde til Vidnet, at det var varmt Vand, der skulde pumpes. Først umiddelbart før Ulykken sagde en ældre Brandfunktionær til Vidnet, at det var kogende Vand, og at det vilde blive galt for Børnene, hvis Slangen sprang. Vidnet udtalte, at det var noget sent, han fik den Besked. Han gik med det samme hen til Brønden og fik Børnene gennet længere tilbage. Idet han vendte sig om for at gaa ind i en Forretning og telefonere efter mere Mandskab til Afspærring, smuttede Slangen op

Appellanten findes ikke tilstrækkeligt at have varetaget Indstævntes Interesser med Hensyn til Mulighed for Svamp i Ejendommen, og det tiltrædes derfor, at han er tilpligtet at tilsvare det Beløb af 673 Kr. 64 Øre, som Udbedringen af det senere konstaterede Svampeangreb ubestridt har kostet.

Med Hensyn til det ved Salget ufærdige Bygningsarbejde findes det mod Appellantens Benægtelse ikke godtgjort, at han forinden Salget har været bekendt med de dermed forbundne Mangler, og han findes derfor ikke pligtig i saa Henseende at tilsvare Indstævnte noget udover det Beløb af 500 Kr., som det paa Appellantens Foranledning stillede Depositum til Sikkerhed for saadanne Mangler udgjorde.

Herefter og idet der ikke er tilstrækkeligt Grundlag for at paalægge Appellanten at betale Indstævnte nogen Erstatning for Ulemper og Værdiforringelse, vil Appellanten være at frifinde mod — in solidum med Repræsentant Just Andersen — at betale 1173 Kr. 64 Øre med Renter som nedennævnt.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanten derhos — ligeledes in solidum med Andersen — at burde betale med 400 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil være at ophæve.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Sagfører H. A. Rasmussen, bør — in solidum med Repræsentant Just Andersen — til Indstævnte, Fabrikant Frederik Kramer, betale 1173 Kr. 64 Øre, med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 2. Januar 1939, til Betaling sker samt Sagens Omkostninger for Landsretten med 400 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Fabrikant Frederik Kramer, der drev en Fabrikationsvirksomhed i Vejle, agtede i Efteraaret 1936 at udvide og flytte den til Odense, i hvilken Anledning han averterede efter en Villa med tilhørende Fabriksbygning; paa den Maade kom han i Forbindelse med Repræsentant Just Andersen, der da — sammen med en tredje Mand — ejede Ejendommen Matr. Nr. 5 cc og 5 dd af Marienlund Hovedgaard og Skibhusene under Odense Købstads Jorder, Skibhusvej Nr. 184. Den 2. December 1936 kom Kramer efter Aftale til Odense, hvor han traf Just Andersen, og sammen med denne besaa han Ejendommen, der syntes passende til Formaålet. Kramer havde meget kort Tid til Disposition, saa at et egentligt Eftersyn var udelukket; han anmodede om at faa Ejendommen paa Haanden

i 8 Dage, men det blev afslaaet, da der efter Just Andersens Udsagn var andre Liebhavere; Spørgsmaalet maatte afgøres samme Dag. Efter Andersens Opfordring gik han op til dennes Sagfører, Sagfører H. A. Rasmussen, og der underskrev han en Slutseddel, idet Sagfører Rasmussen havde erklæret, at han ikke behøvede at tage nogen Sagfører til Hjælp. Den 11. s. M. indfandt Kramer sig igen hos Sagfører Rasmussen, hvor han underskrev Skødet, der laa færdigt. Efter dette købte han Ejendommen for 35.000 Kr. Overtagelsen skulde finde Sted pr. 1. Februar 1937, men Kramer vilde først flytte ind den 1. Marts s. A. Den 1. Februar 1937 kom Kramer atter til Odense for at betale et Afdrag paa Købesummen; da han ønskede at lade indsætte nogle Vinduer i Fabriksbygningen, rettede han derom Henvendelse til vedkommende Bygningsinspektør, der imidlertid gjorde ham bekendt med, at Just Andersen havde paabegyndt et Bygningsarbejde — Kælderudgravning — paa Ejendommen; dette var ikke i Orden og ikke godkendt; han raadede ham til at tage Forbehold. Kramer rettede saaledes foranlediget Henvendelse til Sagfører Rasmussen herom, og fordi Lejerne ikke var flyttet. Den 2. Februar s. A. blev der paa Sagfører Rasmussen Kontor oprettet følgende Overenskomst:

»Jeg, Just Andersen, maa betale, hvad der skal betales til Vognmand Stensen for at flytte April Flyttedag og til Fabrikant Birkelund for at frafalde Krav paa Lokalerne og lade sig nøje med at have faaet sine Ting sat ud af dem.

Af Udbetalingen paa Panteobligationen pr. 1. Februar d. A. deponeres yderligere et Beløb paa 500 Kr., der indsættes paa Bog med Fyens Disconto Kasse, og som tjener til Sikkerhed for, at Kælderen har de tilstrækkelige Udgravninger, at Skorstenen tilbørligt afstives, og at de Vinduer, der er slaaet itu siden Handelen, er iverindsat, og endelig at de Vandrør, der er taget ned, bliver sat op igen og istandgjort, saaledes at der ikke i saa Henseende er nogen Mangel.«

Da Just Andersen trods gentagne Henvendelser intet foretog sig for at afhjælpe Manglerne, henvendte Kramer sig til Arkitekt C. G. Jørgensen, der besigtigede Forholdene og den 10. Juni s. A. afgav saalydende Erklæring:

»Ved en foretagen Afsyning af Brandassistent og Bygningsassistenten paa den Dem tilhørende Ejendom Skibhusvej 184 forefandtes følgende Mangler:

Forhuset:

1. Nyt Knærør paa Kakkelovn i Stuen.
2. Kakkelovnen 1. Sal for nær Bræddeskillerum skal fjernes.
3. Tømmer ved 2 Skorstene i Kælder fjernes.
4. Højde i Vaskekælderen er 30 cm for lav, og Bjælkerne pudses.
5. Under Dragerne i Kælderrummene opsættes Stolper.
6. Undermuring af Trappeskillevæg ført i Bund, Sidevæggene ved Kældertrappen pudses, og Adgangsforholdene fra Stueetagen til Trappen gøres forsvarlig.
7. Skorstenen føres til Kældbund.«

Denne Erklæring blev den 11. s. M. forelagt Sagfører Rasmussen, der anmodede Kramer om selv at lade Arbejderne udføre. Dette gjorde

Kramer; Arbejderne kostede 651 Kr. 50 Øre, men Just Andersen nægtede at betale.

Ved Udførelsen af disse Arbejder blev det opdaget, at der var Svamp i Kælderloftet, og Undersøgelsen viste saavel Spor af gammel hentørret Svamp som frisk Svamp. For at forhindre Svampen i at udbrede sig, maatte Kramer lade Kælderen udgrave og reparere; dette Arbejde kostede 673 Kr. 64 Øre.

Efter Indflytning i Ejendommen konstaterede Kramer, at der ikke var indlagt Vand direkte fra Hovedledningen, men at Vandmaaleren var anbragt i en Naboejendom, saa at han for at faa Vand ogsaa maa betale for dennes Vandforbrug; Indlæg af Vand direkte fra Ledningen vil koste 236 Kr.

Under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har Sagsøgeren, Fabrikant Frederik Kramer, under Anbringende af, at de foran omhandlede Mangler ikke er oplyst under Salgsforhandlingerne, paastaet de Sagsøgte, Repræsentant Just Andersen og Sagfører H. A. Rasmussen, dømt til principalt in solidum, subsidiært hver for sig, at betale i Erstatning 3561 Kr. 14 Øre, nemlig de fornævnte Beløb 651 Kr. 50 Øre, 673 Kr. 64 Øre og 236 Kr. samt 2000 Kr. for Ulemper og Værdiforringelse med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 2. Januar 1939.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Det fremgaar af Proceduren og Sagens Oplysninger, at Sagsøgte Just Andersen i Oktober 1935 købte Ejendommen for 23.500 Kr.; Sagsøgte, Sagfører Rasmussen, havde Fuldmagt til at administrere den og oppebære Lejen samt Pant i den for 600 Kr. Kort efter Erhvervelsen bemærkede Just Andersen, at der var Svamp i Ejendommen; Sælgeren maatte betale en Erstatning paa 400 Kr., og der blev foretaget en Reparation; Sagsøgte Rasmussen var bekendt med dette Forhold. Angaaende det foran i Overenskomsten af 2. Februar 1937 omhandlede Depositum er det oplyst, at det i 1938 er tilbagebetalt Just Andersen, d. v. s. krediteret ham i en Opgørelse fra Sagfører Rasmussen (altsaa i Realiteten kommet denne til Gode). Sagfører Rasmussen hævdede, at dette Depositum kun hæftede for de i Overenskomsten specificerede Mangler, der kunde afhjælpes med en Bekostning af ca. 50 Kr.; dette Beløb tilsendte han Sagsøgeren, der returnerede det.

Den af Sagsøgte Just Andersen paabegyndte Kælderudgravning med Opsætning af Kældertrappe af gamle Materialer er udført paa en Maade, som en Skønsforretning betegner som »i høj Grad uforsvarlig«, nemlig bl. a. ved Benyttelse af gamle svampesmittede Brædder.

Begge de Sagsøgte har gjort gældende, at de forlangte Erstatningsbeløb er altfor store, idet der er udført andre Arbejder end Afhjælpning af de omhandlede Mangler. Sagsøgte Rasmussen har særlig anført, at han ikke hæfter for de Undladelser, som skyldes Just Andersen.

Da Sagsøgte Just Andersen under Salgsforhandlingerne har fortiet de foran nævnte Mangler, og da det er godtgjort, at de forlangte Beløb kun er anvendt til Afhjælpning af disse Mangler, vil han være at dømme til Betaling af de 3 første Poster til Beløb 1561 Kr. 14 Øre samt i

Erstatning for Ulemper og Værdiforringelse 1000 Kr., ialt 2561 Kr. 14 Øre med Renter som paastaet.

Da Sagsøgte Rasmussen havde paataget sig i dette Forhold at handle som Sagfører for Sagsøgeren, findes han at have gjort sig skyldig i grov Tilsidesættelse af sine Pligter som saadan ved at fortie det første Svampeangreb og den ufærdige Kælderudgravning, med hvilket han var fuldt bekendt, at tilbagebetale det stillede Depositum, og at opfordre Sagsøgeren til selv at afhjælpe Manglerne, idet han var vidende om, at Just Andersen var insolvent og intet kunde betale. Sagsøgte Rasmussen maa derfor hæfte in solidum med Just Andersen, dog ikke for Indlæg af Vand, idet det ikke har kunnet godtgøres, at han har kendt dette Forhold.

T i r s d a g d e n 29. O k t o b e r.

Nr. 260/1939. **Fiskeriejerne Peder Jørgensen, Poul Chr. Poulsen** og Enkefru **Vilhelmine Mariane Hansen** med Lavværge Fabrikant **Carl Hansen** (Bruun)

m o d

Gaardejerne **P. M. Christensen, N. Chr. Christoffersen, Aage Holm Christensen, Andreas Uhrenholt** og **Johs. Marinus Christensen** (Svane).

(Spørgsmaal om Ret til Opstemning af Vandløb).

Dom afsagt af Hellum-Hindsted Herreders Ret den 8. November 1938: De Indstævnte, Fiskeriejerne Peder Jørgensen, Strandhuse, Poul Chr. Poulsen, Vejen, og Enkefru Vilhelmine Mariane Hansen, Lunderskov, bør som Ejere af Ejendommen Vraa Mølle anerkende, at de ikke har nogen Ret til konstant at opstemme Vandet i Villestrup Aa til Kote 7,65. Inden 15 Dage fra Dato vil de derhos have in solidum at godtgøre Sagsøgerne, Gaardejer P. M. Christensen, Gaardejer N. Chr. Christoffersen, Gaardejer Aage Holm Christensen, Gaardejer Andreas Uhrenholt og Gaardejer Johs. Marinus Christensen, alle af Rostруп Sogn, Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 13. November 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 20

Tirsdag den 29. Oktober.

Vestre Landsrets Dom af 14. April 1939 (II Afd.): Underretsdømmen bør ved Magt at stande. Til de Indstævnte, Gaardejerne P. M. Christensen, N. Chr. Christoffersen, Aage Holm Christensen, Andreas Uhrenholt og Johs. Marinus Christensen, betaler Appellanterne, Fiskeriejerne Peder Jørgensen, Poul Chr. Poulsen og Enkefru Vilhelmine Mariane Hansen med Lavværges Fabrikant Carl Hansen, een for alle og alle for een Sagens Omkostninger for Landsretten med 200 Kr. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til de Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Fiskeriejerne Peder Jørgensen, Poul Chr. Poulsen og Enkefru Vilhelmine Mariane Hansen med Lavværges Fabrikant Carl Hansen een for alle og alle for een til de Indstævnte Gaardejerne P. M. Christensen, N. Chr. Christoffersen, Aage Holm Christensen, Andreas Uhrenholt og Johs. Marinus Christensen 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underretsdømmens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerne, Gaardejer P. Chr. Christensen, Gaardejer N. Chr. Christoffersen, Gaardejer Aage Holm Christensen,

Gaardejer Andreas Uhrenholt og Gaardejer Johs. Marinus Christensen, alle af Rostrup Sogn, paastaaet de Indstævnte, Fiskeriejerne Peder Jørgensen, Strandhuse, Poul Chr. Poulsen, Vejen, og Enkefru Vilhelmine Mariane Hansen, Lunderskov, med Lavværge, Fabrikant Carl Hansen, Aakærdal, dømt til at anerkende, at de ikke har nogen Ret til at opstemme Vandet i Villestrup Aa ved Vraa Mølle til Brug for det der-værende Fiskerianlæg eller til andet Brug end Mølleri, og til Mølleri kun til en Højde, der er 32 cm lavere end Kote 7,65.

De Indstævnte har paastaaet Frifindelse under Henvisning til, at der er vundet Hævd paa Retten til at opstemme Vandet i Villestrup Aa for dem som Ejere af Vraa Mølle baade til Brug ved Mølleri og til Brug ved Driften af Fiskerianlægget.

Iøvrigt har de anført, at det er Sagsøgerne uvedkommende, til hvilket Brug Opstemningen sker.

Sagsøgerne har erkendt, at der tilkommer de Indstævnte Ret til at opstemme Vandet til almindelig Møllebrug, men ikke højere end 32 cm under den nuværende konstante Opstemningshøjde (Kote 7,65).

De har til Støtte for deres Paastand anført, at Fiskerianlægget ikke har været drevet uafbrudt i Hævdstid, og at det er til væsentlig større Ulempe for dem som Ejere af de ovenfor Stemmeværket beliggende Engdrag, at Vandet opstemmes konstant til Fiskeribrug, end det var, da Opstemningen fandt Sted til Møllebrug, idet Vandstanden da var stærkt varierende.

Navnlig bevirker den høje konstante Vandstand, at Engjorden bliver sur og derved uegnet til landbrugsmæssige Formaal.

Der har under Sagen været afgivet Partsforklaring af Sagsøgerne og Vidneforklaring af en Række Personer, der har Kendskab til den Brug, der i Tidens Løb har været gjort af Opstemningsvandet.

Ved at sammenholde de afgivne Parts- og Vidneforklaringer findes det godtgjort, at Ejeren af Vraa Mølle i langt over Hævdstid har foretaget Opstemning af Vandet i det Omfang, det har været nødvendigt til Drift af Møllen.

Det findes endvidere godtgjort, at den til nævnte Brug foretagne Opstemning har været til hyppigt varierende Højde, saaledes at Engene ovenfor Stemmeværket jævnlige er blevet afvandede.

Endelig findes det fastslaaet, at Fiskerianlægget blev anlagt i Aarene 1904—05, og at Driften af Fiskedammene blev nedlagt i Aarene omkring 1916—20, og at Fiskeridriften først blev genoptaget i 1925.

Herefter maa der gives Sagsøgerne Medhold i, at de Indstævnte ikke har vundet Hævd paa Opstemning til Fiskeribrug.

Med Hensyn til Vandets Opstemningshøjde giver de afgivne Vidneforklaringer ikke noget tilstrækkeligt sikkert Holdepunkt for, at Møllejerne ikke lejlighedsvis i over Hævdstid har foretaget Opstemning til den nuværende Højde, Kote 7,65, og det skønnes derfor betænkeligt at statuere, at Opstemningsretten er begrænset til den Højde, der er anført i Paastanden.

Da det endvidere maa erkendes, at Sagsøgerne ikke har nogen retlig Interesse i, at det opstemte Vand kun bruges til Mølleri, kan den nedlagte Paastand ikke tages til Følge.

De Indstævnte vil herefter alene være at dømme til at anerkende, at de ikke har nogen Ret til at foretage konstant Opstemning af Vandet ved Vraa Mølle til Kote 7,65.

Sagens Omkostninger findes de Indstævnte at burde godtgøre Sagsøgerne med 200 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 8. November 1938 af Hellum-Hindsted Herreders Ret.

For Landsretten har Appellanterne nedlagt Frifindelsepaastand.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde er det rettelig statueret, at der ikke ifølge særlig Adkomst tilkommer Appellanterne nogen Ret til at foretage konstant Opstemning af Vandet i Villestrup Aa til Kote 7,65, og Dommen vil derfor efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Til de Indstævnte vil Appellanterne in solidum have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 200 Kr.

Torsdag den 31. Oktober.

Nr. 296/1939. **Dansk Staal Industri A/S af 1933 (Møller)**
m o d

Fabrikant **George Kristian Herman Landspergs** i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru **Bertha Emilie Landsperg** (Svane).

(Patentkrænkelser).

Østre Landsrets Dom af 23. November 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Dansk Staal Industri A/S af 1933, bør være uberettiget til i Erhvervsøjemed at forfærdige, indføre eller forhandle ikke-selvskærpene Plovskær, kendetegnede ved, at selve Plovskæret i Forhold til en i og for sig kendt i Tværsnit trekantet Fortykkelse langs Landsiden er saaledes dimensioneret, at der af dets og Fortykkelsens Materiale bliver tilstrækkelig Reserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dets Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale. Sagsøgte bør til Sagsøgeren, Fabrikant George Kristian Herman Landsperg, betale i Erstatning 3500 Kr. og i Sagsomkostninger 1800 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Sagens Indankning er Indstævnte Fabrikant Landsperg afgaaet ved Døden og hans i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru Bertha Emilie Landsperg, indtraadt i Sagen.

Det fremgaar af Skønsmændenes Besvarelse af Spørgsmaal 2, at de af A/S Langeskov Plovfabrik fremstillede Plovskær, Modellerne 3—07, 5—07 og 5—27 ligesom det patenterede Plovskær — som i Dommen nævnt — maa betegnes som ikke selvskærpene Plovskær, der langs Skærets Landside har en i Tværsnit trekantet Fortykkelse, saaledes at der af Skærets og Fortykkelsens Materiale bliver tilstrækkelig Materialereserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dettes Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale.

Disse Skær maa antages at have været Patentkommissionen ubekendte paa det Tidspunkt, det omstridte Patent meddeltes Fabrikant Landsperg, idet det eneste, af dennes Repræsentant til Kommissionen fremsendte Eksemplar, nemlig Model 5—27, der angaves at hidrøre fra Langeskovs Plovfabrik, ikke saaledes som de sædvanlige af Fabrikken fremstillede og forhandlede Plovskær, var forsynet med en fremspringende Fortykkelse.

Forsaavidt Indstævnte har paaberaabt sig, at disse Plovskær ikke kan anses som nyhedsskadelige under Hensyn til, at den paa disse værende Fortykkelse ikke i sin Helhed er anbragt paa Skærets Overkant og ikke strækker sig helt ud til Skærets Spids, bemærkes, at disse Fordringer ikke ses paa tilstrækkelig tydelig Maade at have fundet Udtryk i Patentkravet i dets endelige Formulering.

Herefter samt da det er uomtvistet, at de nævnte af Langeskov Plovfabrik fremstillede Skær paa den Tid, da Patentansøgningen indleveredes, har været bragt i aabenlys Anvendelse her i Landet paa saadan Maade, som i Patentlovens § 1, 3) anført, findes det for Fabrikant Landsperg den 25. Oktober 1935 udstedte Patent Nr. 50782 i Overensstemmelse med Appellantens Paastand i Medfør af nævnte Lovbestemmelse, jfr. § 26, at burde kendes ugyldigt, hvorhos Appellanten vil være at frifinde for Tiltale af Indstævnte.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Det for Fabrikant George Kristian Herman Landsperg den 25. Oktober 1935 udstedte Patent Nr. 50782 er ugyldigt og Appellanten Dansk Staal Industri A/S af 1933 bør for Tiltale af Indstævnte, Fabrikant Landspergs i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru Bertha Emilie Landsperg, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende, den 8. April 1938 anlagte Sag, paastaar Sagsøgeren, Fabrikant George Kristian Herman Landsperg, Holbæk, hvem der den 5. Oktober 1935 med Beskyttelse fra den 29. Januar 1934 meddeltes Dansk Patent Nr. 50782 paa »Ikke-selvskærpene Plovskær«, Sagsøgte, Dansk Staal Industri A/S af 1933, 1) kendt uberettiget til i Erhvervsøjemed at forfærdige, indføre eller forhandle ikke-selvskærpene Plovskær, kendetegnede ved, at selve Plovskæret i Forhold til en i Tværsnit trekantet Fortykkelse langs Landsiden er saaledes dimensioneret, at der af dets og Fortykkelsens Materiale bliver tilstrækkelig Reserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dets Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale, 2) tilpligtet for Patentkrænkelse at betale Sagsøgeren en Erstatning efter Rettens Skøn, anslaaet til 5000 Kr., og 3) idømt Straf for Patentkrænkelse i Henhold til Patentlovens § 25.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og ovennævnte Patent kendt ugyldigt i Henhold til Patentlovens § 1, Nr. 3, idet Opfindelsen paa den Tid, da Ansøgning om Patentet indleveredes, hævdes heri Landet at have været bragt i aabenlys Anvendelse som efter Lovbestemmelsen krævet.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af to efter Sagsøgerens Begæring udmeldte Skøns mænd, af Fabrikant Lars Hansen, Langeskov Plovfabrik, Direktør Hans Aage Charles Hansen — der fra 1. Januar 1934 har ledet nævnte Fabrik —, Sagsøgeren samt Patentkonsulent, Ingeniør C. Hude.

Patentskrivelsen og Patentkravet er saalydende:

»Opfindelsen angaar et ikke-selvskærpene Plovskær, og det karakteristiske ved dette Plovskær bestaar i, at det ved Landsiden har en fra selvskærpene Plovskær kendt Fortykkelse, der fordelagtigt kan være af trekantet Tværsnit.

Denne Fortykkelse er ifølge Opfindelsen saaledes dimensioneret, at der af selve Plovskærets og af Fortykkelsens Materiale bliver tilstrækkelig Reserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dets Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale.

Det vil let indses, at Plovskæret, ved at man i Fortykkelsen har en betydelig Materialereserve, kan efterskærpes flere Gange, selv om det er stærkt slidt.

Opfindelsen er anskueliggjort paa Tegningen, hvor Fig. 1 viser Plovskæret set fra oven og Fig. 2 et Snit efter Linien II—II i Fig. 1.

a er selve Plovskæret, og b er en Fortykkelse, der, som det vil ses, er fremstillet i eet med Plovskæret a, og som fordelagtigt i Tværsnit har Form som en i det væsentlige retvinklet Trekant, hvis Hypotenusen danner en Vinkel paa 45° med Plovskærets Overflade.

Patentkrav.

Ikke-selvskærpene Plovskær, kendetegnet ved, at selve Plovskæret a i Forhold til den i og for sig kendte, i Tværsnit trekantede Fortykkelse b langs Landsiden er saaledes dimensioneret, at der af dets og Fortykkelsens Materiale bliver tilstrækkelig Reserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dets Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale.«

Patent var oprindelig — i Januar 1934 — ansøgt paa en Anordning ved Plovskær, kendetegnet ved, at dettes Overkant forsynes med en Fortykkelse, der danner en Slidsko eller lignende b, og som fordelagtigt kan være af trekantet eller lignende Tværnsnit. Paa Grund af forskelligt Materiale, der af Patentkommissionen ansaas for at være nyhedsskadeligt, afslog Kommissionen dels at meddele det oprindelig ansøgte Patent, dels et Patent med senere ansøgte Ændringer. Korrespondancen herom er fremlagt under Sagen. Den 23. Februar 1935 tilskrev Kommissionen Sagsøgeren, under ovennævnte Patentkonsulents Adresse, saalydende Skrivelse:

»Efter Modtagelsen af Deres Skrivelse af 31. f. M. vedrørende Deres den 29. Januar f. A. hertil indleverede Ansøgning om Patent paa en Anordning ved Plovskær meddeles, at Patentkommissionen finder, at Kravet ikke karakteriserer det ejendommelige ved Opfindelsen tilstrækkelig tydeligt og bestemt. Kravet maa derfor omarbejdes og præciseres. Det kan passende affattes saaledes:

Ikke-selvskærpende Plovskær kendetegnet ved, at selve Plovskæret a i Forhold til den i og for sig kendte i Tværnsnit trekantede Fortykkelse b langs Landsiden er saaledes dimensioneret, at der af dets og Fortykkelsens Materiale bliver tilstrækkelig Reserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dettes Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale.

Benævnelsen og Beskrivelsen maa tilpasses efter det endelige Krav og tillige rettes som vist med Blyant.

— — — —.«

Efter det anførte Patentkravs Fremlæggelse nedlagde A/S Langeskov Plovfabrik, Langeskov, Indsigelse imod Meddelelse af et saadant Patent, idet dette vilde være i Strid med Indsigerens »under Mønster Nr. 8629 beskyttede Skær, som ogsaa er forsynet med omtalte Fortykkelse«, og som siden 1927 har været fremstillet af Fabrikken under Mærket: Model 1927. — Herom brevveksledes mellem Patentkommissionen, Indsigeren og sluttelig med Patentkonsulenten. — Patentet tilsgjaldes derefter Sagsøgeren ved Skrivelse fra Kommissionen af 17. August 1935.

Efter at Patentet var meddelt i Overensstemmelse med Kommissionens ovennævnte Forslag, fandt der i Tiden 2. Januar 1936 til 8. April samme Aar mellem nærværende Sags Parter en Brevveksling Sted angaaende Overdragelse til Sagsøgte af Benyttelsesretten til Patentet. I et Brev af 31. Januar 1936 fra Sagsøgte til Sagsøgeren hedder det blandt andet:

»Vi anerkender Modtagelsen af Deres Skrivelse af 27. ds. sammen med Udkast til en Overenskomst. —

Vi beklager imidlertid at maatte meddele Dem, at vi paa Basis af en saadan Overenskomst ikke ser nogen Mulighed til Samarbejde. — Som allerede tidligere meddelt Dem, har vi et Samarbejde med Fabrikant Hansen, Langeskov, hvis Skær jo i Realiteten er det samme som Deres, og lod vi Dem forstaa af den Samtale, vi i sin Tid havde paa

Fabrikens Kontor, at den Fordel, vi eventuelt mente, der vilde være ved at faa et Samarbejde med Dem, udelukkende bestod deri, at alle Parter kunde være interesserede i at lade Patentet staa ved Magt.

— — — —

Inden vi dog skrider til en endelig Afgørelse, anser vi det for rigtigst, saafremt det maatte passe Dem, engang i næste Uge at faa en Sammenkomst, idet vi jo, selv om vi ikke kommer til et Samarbejde som tænkt, maaske kan tilbyde Dem at fabrikere Skærene til Dem. —

— — — —.«

Forhandlingerne førte ikke til nogen Overenskomst mellem Parterne.

Om de af Sagsøgte fremstillede og solgte Skær er fremlagt en Redegørelse fra Sagsøgtes Sagfører, dateret den 19. Oktober 1939. I Redegørelsen omhandles blandt andet ogsaa Langeskovs Skær 3—07, 5—07 og 5—27. De nævnte 3 Skær erkender Sagsøgeren som havende været bragt i aabenlys Anvendelse heri Landet paa den Tid, da Ansøgning om Patent indgaves.

Skønsmændene — hvem Sagsøgtes Skær D. S. I. F. 3—26 har været forelagt — besvarer med Ja et af Sagsøgeren stillet saalydende Spørgsmaal:

»Er det af Sagsøgte fremstillede Plovskær mrk. D. S. I. et ikke-selvskærpene Plovskær, der langs Skærets Landside har en i Tværnsnit trekantet Fortykkelse, saaledes at der af Skærets og Fortykkelsens Materiale bliver tilstrækkelig Materialereserve til ved Efterskærpning af Skæret og navnlig dettes Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale.«

Et tilsvarende Spørgsmaal med Hensyn til de af Sagsøgte i Retten fremlagte Skær mrk. »5—27«, »5—07—28« (den tilføjede Aargang betegner ikke nogen ændret Model i Forhold til Modellen af 1907) og »3—07« som følger:

»Ja. Et Tværnsnit vinkelret paa Landsidekanten vil for alle tre Skærs Vedkommende have Form som en Trekant. Med Hensyn til Fortykkelsens ydre Form henvises til Svarene paa Sagsøgtes Spørgsmaal A, C og D.«

Om denne Henvisning skal bemærkes:

Angaaende »3—07« svarer Skønsmændene under A benægtende paa en Forespørgsel om, hvorvidt det nævnte Skær paa Oversiden langs Landsidekanten har en klart erkendelig i Tværnsnit trekantet Ribbe, idet det derhos i Svaret udtales: »Overfladen er glat, jævnt opad skraanende mod Landsidekanten.«

I Svaret ad Spørgsmaal C udtales angaaende »5—27«:

»Den paa Oversiden værende Fortykkelse (Kant) skønnes at være uden Betydning som Reservemateriale. Skærets Dimensioner er foruden af Oversidekanten bestemt af en paa Undersiden værende Kant, som jfr. Katalog fra Fa. H. C. Petersen (Bilag 1) skal tjene til at styrke Skæret.«

I Svaret ad Spørgsmaal D angaaende »5—07—28« udtales, at det har en lav trekantet Fortykkelse langs Landsidekanten. Denne kant-

agtige Fortykkelse strækker sig dog ikke helt ud til Spidsen af Skæret.

Under B svarer Skønsmændene bekræftende paa følgende Spørgsmaal:

»Er det i Spørgsmaal A angivne Skær saaledes dimensioneret, at der af dets Materiale (inklusive Ribben, hvis en saadan skønnes at forefindes) bliver tilstrækkelig Reserve til ved Efterskærping af Skæret og navnlig dettes Spids at kunne trækkes ud og erstatte det bortslidte Materiale?«

Ifølge Svar ad Spørgsmaal E skønnes den i Spørgsmaal D omhandlede Fortykkelse paa Oversiden langs Landsidekanten ikke egnet som Reservemateriale til Efterskærping. Derimod findes paa Undersiden et til dette Formaal egnet Reservemateriale.

Skønsmændene har derhos besvaret en Række yderligere skriftligt stillede Spørgsmaal og har tillige blandt andet foretaget en sammenlignende Volumenbestemmelse af Plovskærene 3—07, Sagsøgerens, samt Sagsøgtes Skær F. 3—26.

Under deres Forklaring i Retten har Skønsmændene blandt andet udtalt, at »3—07« ikke afviger væsentligt fra et i Retten da tilstedeværende almindeligt Plovskær, og at Sagsøgtes Skær frembyder større Lighed med Sagsøgerens end de iøvrigt for Retten producerede Skær.

Sagsøgtes Standpunkt er det, at Langeskovs Plovskær har været nyhedsskadelige for Patentets Meddelelse, at Sagsøgtes Plovskær, der er ens med Langeskovs, vel kan erkendes for formelt patentstridige, men at dette Forhold vil blive betydningsløst, naar Sagsøgtes Paastand efter Patentlovens § 1, Nr. 3, tages til Følge.

Retten maa efter det under Domsforhandlingen oplyste for sit Vedkommende anse Sagsøgtes af Sagsøgeren paaklagede, efter Patentets Skæringsdag uden Sagsøgerens Samtykke foretagne Fremstillinger (Indførseler) og Salg af Plovskær som skete i Strid med Sagsøgerens Patent. Retten finder derhos, at Forholdet med Hensyn til de af Sagsøgte i Henhold til Patentlovens § 1, Nr. 3, paaberaabte Plovskær, hvis Skær og Fortykkelse ikke ganske kan sidestilles med Patentets, ikke havde kunnet danne Grundlag for i Medfør af nævnte Lovbestemmelse at anse Patentets Meddelelse for udelukket.

Som Følge af det anførte, og idet selve Spørgsmaalet om Patenterbarhed henhører under Patentkommissionens Afgørelse, vil der være at give Sagsøgerens Paastande 1) og 2) Medhold, i Henseende til Erstatning efter Sagens Oplysninger saaledes, at Erstatningen skønmæssig ansættes til 3500 Kr.; derimod vil Sagsøgerens Paastand 3) ikke kunne tages til Følge, allerede fordi Sagsøgtes Indgreb i Sagsøgerens Patentret, som Sagen er forelagt, ikke kan statuere gjort forsættlig.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 1800 Kr.

M a n d a g d e n 4. N o v e m b e r .

Nr. 44/1940. Rederiet **C. K. Hansen** som Agent for **A/B Naxos Prince** (Stein)

m o d

S/A Anglo-Belgian Coal Co. (Landsretssagf. Robert Mikkelsen).

(Betaling for Levering af Bunkerkul).

Sø- og Handelsrettens Dom af 6. Februar 1940: Sagsøgte, Grosserer Hans K. Larsen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, S/A Anglo-Belgian Coal Co., Antwerpen, i denne Sag fri at være. Sagsøgte, Rederiet C. K. Hansen som Agent for A/B Naxos-Prince, Helsingfors, bør anerkende, at det af Sagsøgte Grosserer Hans K. Larsen den 25. August 1939 i A/S Kjøbenhavns Handelsbank deponerede Fragtbeløb paa £ 1977.10.0 tilligemed paaløbne Renter udbetales til Sagsøgerne. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte Grosserer Hans K. Larsen med 300 Kr. og Sagsøgte Rederiet C. K. Hansen til Sagsøgerne med 1500 Kr. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage fra dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Den Rejse til Brug under hvilken de i Sagen omhandlede Bunkerkul leveredes, kan ikke anses som en Fortsættelse af en tidligere Rejse.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde vil disse Dommere stadfæste Dommen og paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 1000 Kr.

To Dommere der er enige i det om Søpanteret udtalte, bemærker følgende:

Det paa Art. 17 i Certepartiet af 25. Februar 1937 begrundede Forpligtelsesforhold for Tidsbefragteren findes at maatte opfattes saaledes, at denne ved Transport af sin Fordring paa Restfragt maatte iagttage et Forbehold overfor Rederiets efter Art. 17 i denne Restfragt sikrede kontraktmæssige Fordringer.

I det foreliggende Tilfælde blev Indstævnte ved Transportens Modtagelse gennem »Promissory Notes« Tekst bekendt med, at der bestod Tidsbefragtning, og at der resterede $\frac{2}{3}$ af Rejsefragten. Indstævnte maa derhos antages at have været klar over, at en til Art. 17 svarende Bestemmelse normalt forefindes i Tidscertepartier.

Herefter findes Forholdene paa Tidspunktet for Fragtens Betaling ved Rejsens Slutning at maatte være afgørende for, hvorvidt Transporten kan komme til Udbetaling uanset den Rederiet ved Art. 17 indrømmede Sikkerhedsret, og da der naar

Rederiet skulde fyldestgøres, ikke af Restfragten var nogen Dækning til Indstævnte, vil disse Dommere heller ikke paa Grundlag af den meddelte Transport tage Indstævntes Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Rederiet C. K. Hansen som Agent for A/B Naxos Prince, til Indstævnte S/A Anglo-Belgian Coal Co., med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge et Tidscerteparti (Formular: Baltimore 1920), dateret Antwerpen den 25. Februar 1937, var den A/B Naxos-Prince, Helsingfors, tilhørende Damper Kastelholm tidsbefragtet af Firmaet A. Thun & Cie., Ltd., Rio de Janeiro, for et Tidsrum af 2 Aar, evt. 3 Aar i Befragterens Valg, og for en månedlig Hyre af £ 1912.10.0. I Certepartiet indeholdtes bl. a. følgende Bestemmelser:

»3. Charterers to provide and pay for all coals, including Galley coal — — —

5. — — —

Payment of hire to be made in cash, in London — — — every 30 days, in advance.

In default of payment Owners to have the right of withdrawing Steamer from the service of Charterers, without noting any protest and without interference of any court or any other formality whatsoever and without prejudice to any claim Owners may otherwise have on Charterers under this Charter.

17. Owners to have a lien upon all cargoes and subfreights belonging to the time-charterers for all claims under this charter — — —«

Efter at »Kastelholm« i September 1937 var overtaget af Tidsbefragterne, udførte det under denne Tidsbefragtning i Foraaret 1939 en Rejse med Ladning fra Argentina til Antwerpen, hvortil Skibet ankom i Begyndelsen af April. Under Opholdet her blev der den 14. April af Sagsøgerne, S. A. Anglo-Belgian Coal Co., Antwerpen, leveret ca. 1800 Tons Bunkers til Skibet, og for Købesummen, som androg £ 1977.10.0, og som i Henhold til Certepartiets ovenfor citerede Klausul 3 skulde betales af Tidsbefragterne, udstedtes der af Skibets Fører, Kaptajn J. Eriksson, en Veksel pr. 14. Juni s. A., trukket paa Tidsbefragternes Agenter i Rotter-

dam, Firmaet Brazilore, N. V., og akcepteret af dette Firma paa Tidsbefragternes Vegne den 17. April 1939.

Fra Antwerpen afejlede »Kastelholm« i Ballast til Hull og derfra med en Ladning Kul til Sydamerika, hvorefter Skibet skulde udføre en Rejse med en Ladning Korn fra River Plate til europæiske Havne i Henhold til et Certeparti, indgaaet den 18. April 1939 mellem Firmaet Brazilore, Rotterdam, paa Tidsbefragternes Vegne, og Firmaet Bunge & Born, Ltd., Buenos Aires. Ifølge dette Certeparti skulde indtil en Trediedel af Fragten betales forud i Lastehavnen ved Konossementernes Underskrift, medens den resterende Fragt, som androg ca. £ 5000, skulde betales af Firmaet Bunge & Born, Ltd., London, eller i Tilfælde af Skibets Destination til Skandinavien, af Firmaet Hans K. Larsen, København, som Repræsentant for Firmaet Bunge & Born, Ltd., Buenos Aires.

Da den ovennævnte til Sagsøgerne udstedte Veksel ikke blev betalt af Tidsbefragterne til Forfaldstiden den 14. Juni 1939, henvendte Sagsøgerne sig til Firmaet Brazilore, Rotterdam, som derefter den 28. s. M. overfor Sagsøgerne afgav en som »Promissory Note« betegnet Erklæring, hvorved der gaves Sagsøgerne en Fortrinsret i Fragten for Rejsen River Plate — Europa, idet det i Erklæringen bl. a. hedder:

»We herewith confine ourselves to notify charterers and/or all other parties who will handle with the freight payment in United Kingdom or Kopenhagen that prior to all payments that may be presented against the balance freight — — — first of all the amount of:

£ 1977.10.—

shall be remitted to Messrs. Anglo-Belgian Coal Company, Antwerp to cover the bunkerdraft which has been signed by us on the 15th April 1939 and which will become overdue the 29th June 1939.«

Skibet blev paa den nævnte Rejse, som foregik i Juli-August 1939, destineret til Skandinavien med Aarhus som første Lossehavn, saaledes at Fragten, som anført, ifølge Certepartiet af 18. April 1939 skulde betales af Firmaet Hans K. Larsen. Dette Firma, som ikke tidligere fra Tidsbefragterne eller disses Agenter, Firmaet Brazilore, havde modtaget Meddelelse om den til Sagsøgerne udstedte Promissory Note, blev den 24. Juli 1939 telefonisk underrettet herom af Sagsøgernes herværende Sagfører, som derhos den 28. s. M. tilstillede Firmaet Hans K. Larsen en Afskrift af den nævnte Promissory Note med Anmodning om forlods Betaling af £ 1977.10.0 af Fragtbeløbet. Bemyndigelse hertil modtog Firmaet derefter ogsaa fra Firmaet Brazilore i Skrivelse af 29. s. M., hvilken Skrivelse tillige indeholder Bemyndigelse for Firmaet Hans K. Larsen til at udbetale den resterende Fragt — med Fradrag af Udlæg — til »Kastelholm«s Rederi, det nævnte A/B Naxos-Prince, Helsingfors.

Imidlertid havde dette Rederi som Følge af, at Tidsbefragterne Thun & Cie. var i Restance med Tidsfragtens Betaling og skyldte Rederiet ca. £ 6500.—, besluttet sig til ved Skibets Ankomst til Danmark i Henhold til Klausul 5 i Tidscertepartiet af 25. Februar 1937 selv at overtage Skibet, samt i Henhold til den Rederiet ved Certepartiets Klausul 17 tilkommende »lien« i Rejsefragten selv at inkassere denne. Herom underrettede A/B Naxos-Prince i Skrivelse af 26. Juli 1939 Rejsebefrag-

terne, Bunge & Born's Repræsentanter i London, Firmaet Bunge & Co., Ltd., idet Rederiet samtidig gjorde opmærksom paa, at det ikke kunde anerkende noget Fradrag i Rejsefragten for Sagsøgernes Regning for Bunkerkul paa £ 1977.10.0.

Under disse Omstændigheder nægtede Firmaet Hans K. Larsen at udbetale Sagsøgernes Tilgodehavende af Fragten, men tilbød i Skrivelse af 4. August 1939 fra Firmaets Sagfører til Sagsøgernes Sagfører at deponere Fragten, og ved Overenskomst af 25. s. M. mellem Firmaet Hans K. Larsen som Repræsentant for Firmaet Bunge & Born, Ltd., Sagsøgernes Sagfører og Rederiet C. K. Hansen som Repræsentant for Rederiet, opnaaedes der derefter Enighed om saadan Deponering i A/S Kjøbenhavns Handelsbank af £ 1977.10.0. I Overenskomsten udtales det derhos, at Firmaet Hans K. Larsen som Repræsentant for Bunge & Born, Ltd., ved den foretagne Deponering og Betaling af den øvrige Fragt efter Certepartiet er frigjort overfor Sagsøgerne og C. K. Hansen.

Forinden havde Sagsøgerne ved Stævning af 14. August 1939 anlagt nærværende Sag, hvorunder deres Paastand gaar ud paa, at Sagsøgte, Grosserer Hans K. Larsen, tilpligtes at betale til Sagsøgerne £ 1977.10.0 med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 14. Juni 1939, samt at Sagsøgte Rederiet C. K. Hansen som Agent for A/B Naxos-Prince, Helsingfors, dømmes til at anerkende, at saadan Betaling sker.

Sagsøgte, Grosserer Hans K. Larsen, og Sagsøgte, Rederiet C. K. Hansen, har hver for sig paastaet Frifindelse.

Twisten angaar alene, hvem af de to, Sagsøgerne eller A/B Naxos-Prince, det deponerede Fragtbeløb rettelig tilkommer, og naar tillige Firmaet Hans K. Larsen er medindstævnet under Sagen, begrundes dette fra Sagsøgernes Side med, at det er naturligt, at dette Firmas Betalingspligt overfor Sagsøgerne som Debitor for Fragten bliver fastslaaet.

Denne Sagsøgte støtter sin Frifindelsespaastand paa, at Firmaet ikke kan betragtes som rette Sagvolder, da det ved den stedfundne Deponering af Fragtbeløbet saavel efter Lov om Deponering Nr. 29 af 16. Februar 1932, dennes § 1, jfr. § 6, som efter Indholdet af Deponeringsoverenskomsten maa være frigjort for sin Betalingsforpligtelse.

Til Begrundelse af deres Paastand har Sagsøgerne i første Række anført, at der i Henhold til Sølovens § 267 Nr. 5 tilkommer dem Søpanteret i »Kastelholm« og dette Skibs Fragt for deres Krav i Anledning af den i Antwerpen den 14. April 1939 stedfundne Levering af Bunkerkul, idet Sagsøgerne hævder, at denne Leverance skete efter Aftale med Skibets Fører i denne hans Egenskab og var nødvendig til Fortsættelse af Skibets Rejse. Sagsøgerne har herved henvist til en under Sagen fremlagt, af Kaptajn Eriksson den 12. April 1939 i Antwerpen underskrevet, paa Sagsøgernes sædvanlige trykte Blanketter affattet Rekvizition paa Levering af ca. 1800 Tons Bunkers til Skibet »to enable her to proceed on her present voyage.«

Men selv om det ikke kan anerkendes, at Sagsøgerne har Søpanteret i Skib og Fragt for Købesummen for de leverede Bunkers, mener Sagsøgerne at have Krav paa forlods Betaling af den under Skibets heromhandlede Rejse indtjente og ikke forudbetalte Fragt, idet de hævder, at der ved den af Firmaet Brazilore den 28. Juni 1939 udstedte

promissory note er givet dem Transport paa Fragten for et Beløb af £ 1977.10.0, og at denne Ret, som maa anses sikret i Forhold til Trediemand ved Sagsøgernes Sagsførers Underretning den 24. Juli 1939 om Kravet til Firmaet Hans K. Larsen, maa gaa forud for Rederiets Rettigheder med Hensyn til Rejsefragten efter Tidscertepartiets ovenfor citerede Klausul 17. Sagsøgerne formener, at denne Bestemmelse, som efter sit Indhold vel gaar ud paa, at Rederiet har en »lien« i al Rejsefragt, ogsaa fremtidig, uden nærmere Betegnelse, er for almindelig og ubestemt til, at der derved kan være stiftet en egentlig Panteret for Rederiet i Fragten, men Bestemmelsen maa forstaas som et Tilsagn fra Tidsbefragternes Side om paa Rederiets Forlangende at give dette en Sikkerhedsret i Fragten for bestemte Rejser. Sagsøgerne henviser herved til, at Bestemmelsen, der er almindelig i Tidscertepartier, ikke antages at afskære Tidsbefragterne fra at disponere over Rejsefragten derved, at hele Rejsefragten betales forud, hvorved Rederiets Adgang til at holde sig til denne for sine Krav efter Tidscertepartiet bortfalder. I Overensstemmelse med den af dem hævdede Forstaelse af den ommeldte Certepartibestemmelse gør Sagsøgerne gældende, at en Ret for Rederiet til at holde sig til Fragten først kan anses for stiftet ved Firmaet Brazilore's ovenfor nævnte Skrivelse af 29. Juli 1939 til Firmaet Hans K. Larsen, hvori dette bemyndiges til at udbetale Resten af Fragten til Rederiet, efter at Sagsøgerne er blevet dækket for deres Krav, og saaledes først paa et Tidspunkt, der ligger efter Sikringen af Sagsøgernes Transport paa Fragten, og derfor maa staa tilbage for denne. Men selv om det antages, at der ved Certepartiets Klausul 17 var stiftet en egentlig Panteret for Rederiet i den ikke forudbetalte Del af Rejsefragten, hævder Sagsøgerne, at en saadan Ret i Overensstemmelse med Grundsætningen i Gældslovens § 31 først kan anses for sikret i Forhold til godtroende Tredjemand fra det Tidspunkt, da Rejsebefragteren eller dennes Repræsentant underrettedes af Rederiet om Retten, men da saadan Underretning først er sket ved Rederiets Skrivelse af 26. Juli 1939 til Firmaet Bunge & Co., London, altsaa paa et senere Tidspunkt end Underretningen om Sagsøgernes Ret til Firmaet Hans K. Larsen, maa ogsaa under denne Forudsætning Sagsøgernes Krav nyde Fortrinsret.

Overfor Sagsøgernes Anbringende om at have Søpanteret i Skib og Fragt for deres Krav benægter Sagsøgte C. K. Hansen, at de i Sølovens § 267 Nr. 5 foreskrevne Betingelser for Stiftelsen af en saadan Ret har foreligget, for saa vidt angaar den omhandlede Leverance af Bunkerkul. Sagsøgte hævder herved, at Aftalen om Leverancen er truffet mellem Sagsøgerne og Tidsbefragternes Agenter i Antwerpen, Firmaet S. A. B. A. T., hvilket ifølge Sagsøgtes Formening ogsaa bekræftes af den Omstændighed, at Sagsøgerne som Betaling for Kullene har modtaget en Veksel trukket paa Tidsbefragternes Repræsentanter og har forhandlet med disse om Vekslens Indfrielse og Udstedelsen af den ovennævnte promissory note. Endvidere bestrider Sagsøgte, at Leverancen har været nødvendig for at muliggøre Skibets Fortsættelse af Rejsen, dels fordi Skibet, allerede forinden Leverancen havde ca. 300 Tons Bunkers i Behold og saaledes tilstrækkelig til Sejlads til Hull, dels fordi Leve-

rancen er sket i Skibets Lossehavn, hvorfra det skulde paabegynde en ny Rejse.

Med Hensyn til Sagsøgernes Paaberaabelse af den af Firmaet Brazilore den 28. Juni 1939 til dem udstedte promissory note og Notificationen heraf til Firmaet Hans K. Larsen som Grundlag for deres Fortrinsret til Fragten gøres det fra Sagsøgtets Side gældende, at der ved Tidscertepartiets Klausul 17, er tilsikret Rederiet en haandpantlignende Ret i Fragten eller en uigenkaldelig Fuldmagt til at inkassere denne, og at denne Ret maa anses for stiftet som retsbeskyttet i Forhold til Trediemand i hvert Fald fra det Tidspunkt, da Konnossementet for Ladningen udstedtes og saaledes forinden Stiftelsen af Sagsøgernes Ret. Men under alle Omstændigheder hævder Sagsøgte, at Rederiets Retsbeskyttelse overfor andre Rettighedshavere til Fragten maa regnes fra dettes Meddelelse til Firmaet Bunge & Co., London, i Skrivelse af 26. Juli 1939 om, at det havde besluttet at overtage Skibet og inkassere Fragten, medens Sagsøgerne først kan anses for at have gjort Skridt til at sikre deres Ret ved deres Sagførers Skrivelse af 28. s. M. til Firmaet Hans K. Larsen.

Under Sagens Forberedelse har »Kastelholm«s Fører, Kaptajn I. Eriksson afgivet Forklaring som Vidne.

Hvad nu først angaar Søgsmålet mod Firmaet Hans K. Larsen, finder Retten at maatte give dette Firma Medhold i, at dets Betalingsforpligtelser med Hensyn til det ommeldte Fragtbeløb under den foreliggende Tvivl om, hvem dette Beløb rettelig tilkommer, maa anses for opfyldt ved den skete Deponering, som var tilbudt Sagsøgernes Sagfører allerede i Firmaets Sagførers Skrivelse af 4. August 1939, d. v. s. før Sagsøgernes Udtagelse af Stævningen i Sagen. Den af denne Sagsøgte nedlagte Paastand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge.

Med Hensyn dernæst til Søgsmålet mod Rederiet maa Retten efter de foreliggende Oplysninger, derunder den af Kaptajn Eriksson afgivne Forklaring, antage, at Aftalen om den omhandlede Kulleverance er truffet mellem Sagsøgerne og Tidsbefragternes Agenter i Antwerpen, og allerede af denne Grund savnes der Hjemmel til at anerkende Søpanteret for Sagsøgernes Krav, saaledes at det herefter ikke er nødvendigt for Retten at afgøre, om de i Loven iøvrigt foreskrevne Betingelser for Stiftelsen af en saadan Ret har været tilstede.

Vedrørende endelig Spørgsmaalet om Forholdet mellem de af Sagsøgerne og Rederiet hver for sig paaberaabte Sikkerhedsrettigheder i den Tidsbefragterne i Henhold til Certepartiet af 18. April 1939 med Firmaet Bunge & Born, Buenos Aires, tilkommende ikkeforudbetalte Rejsefragt skal foreløbig bemærkes, at der ikke er forelagt Retten Oplysninger angaaende Indholdet af de for den paagældende Ladning udstedte Konnossementer, og at Retten derfor maa gaa ud fra, at der ikke i disse er taget Forbehold om Rederiets Rettigheder med Hensyn til Rejsefragten i Henhold til Tidscertepartiets oftnævnte § 17.

Denne Bestemmelse angiver kun ganske generelt Genstanden for og Omfanget af Rederiets Ret; men selv om det desuagtet antages, at der ved Bestemmelsens Optagelse i Tidscertepartiet var lagt et Baand paa alle fremtidige Fragtfordringer tilhørende Tidsbefragterne, saaledes at

disse i Forhold til Rederiet maatte anses for at være uberettigede til at disponere over Fragten for de enkelte Rejser, maa det dog efter Rettens Mening være en Forudsætning for at anerkende Rederiet som retsbeskyttet overfor Tredjemand, at Fragtdebitor er underrettet om Rederiets Sikkerhedsret, hvorved Debitor afskæres fra med frigørende Virkning at betale Fragten til andre end Rederiet. Saadan Underretning forelaa imidlertid ikke, da Firmaet Hans K. Larsen den 24. Juli 1939 af Sagsøgernes Sagsfører modtog Meddelelse om den for Sagsøgerne ved den omtalte promissory note af 28. Juni s. A. tilstaaede Ret til Fragten, og Sagsøgernes Ret findes derfor at maatte gaa forud for Rederiets.

Den af Sagsøgerne overfor Sagsøgte Rederiet C. K. Hansen nedlagte Paastand vil herefter være at tage til Følge, saaledes at denne Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at det af Firmaet Hans K. Larsen den 25. August 1939 i A/S Kjøbenhavns Handelsbank deponerede Fragtbeløb paa £ 1977.10.0 tilligemed paaløbne Renter udbetales til Sagsøgerne.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte Firmaet Hans K. Larsen med 300 Kr. og Sagsøgte Rederiet C. K. Hansen at burde godtgøre Sagsøgerne med 1500 Kr.

Nr. 202/1940.

Fru Helga Sørensen
(Sagfører Hans Hansen, Randers)

m o d

Enkefru **Marie Møller** og Landsretssagfører **N. Pagter Kristensen**.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Beslutning er truffet af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Under Forberedelse ved Retten for Randers Købstad m. v. af en af Fru Helga Sørensen mod Enkefru Marie Møller og Landsretssagfører N. Pagter Kristensen anlagt Sag om Betaling af 6000 Kr. har Sagsøgte Pagter Kristensen begæret særskilt Paakendelse af en af ham for sit Vedkommende rejst Forældelsesindsigelse. Sagsøgerinden har fremsat Protest mod denne Begæring, men den forberedende Ret indsendte Sagen til Landsretten, som bestemte, at Forældelsesindsigelsen skulde gøres til Genstand for særskilt Behandling og Paakendelse. Denne Beslutning er paakæret her til Retten af Sagsøgerinden.

Da den af Landsretten truffne Beslutning i Henhold til Rpl. § 290 ikke er Genstand for Kære

b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Tirsdag den 5. November.

Nr. 304/1939. Fru **Laura Kjeldsen** og Gaardejer **L. Chr. Larsen** (Gorrissen)

mod

Landarbejder **Otto C. Nielsen** (Rode efter Ordre).

(Meddelelse af Skøde paa solgt Parcel).

Vestre Landsrets Dom af 28. November 1939 (II Afd.): Sagsøgte Gaardejer L. Chr. Larsen bør anerkende, at det til ham af Sagsøgte Fru Laura Kjeldsen den 9. Februar 1938 udstedte Skøde paa Matr. Nr. 3 h af Fjellerad By, Gunderup Sogn, er ugyldigt i Forhold til Sagsøgeren, Landarbejder Otto C. Nielsen. Sagsøgte Fru Laura Kjeldsen bør inden 3 Maaneder fra denne Doms Afsigelse meddele Sagsøgeren Skøde paa den ham af hende ved Købekontrakt af 12. August 1937 solgte Parcel, stor 12 Tdr., 1½ Skp. Land, nu af fornævnte Matr. Nr., under de i Købekontrakten nævnte Vilkaar, dog at Bestemmelsen om, at der skal betales Renter af Købesummen fra den 1. April 1938, bortfalder.

De Sagsøgte bør een for begge og begge for een inden 15 Dage betale til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, der skulde have været erlagt, dersom Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, og til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Alfred Sørensen, i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 80 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indstævnte har principalt paastaaet Dommen stadfæstet, dog saaledes, at Appellanterne yderligere tilpligtes in solidum at betale ham 1000 Kr. i Erstatning for Tab ved Handlens ikke rettidige Opfyldelse.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Fru Kjeldsen for Højesteret alene gjort gældende, at hun har gjort Salget til Indstævnte betinget af, at Kreditforeningen vilde udsætte Retsfølgningen, indtil det viste sig, om Statslaanet kom frem, og at denne Betingelse maa anses at være bristet.

Som i Dommen anført findes det imidlertid ikke godtgjort, at den nævnte Betingelse er stillet.

Færdig fra Trykkeriet den 20. November 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 21

Tirsdag den 5. November.

Herefter og idet det tiltrædes, at Appellanten Larsen af de i Dommen nævnte Grunde maa være pligtig at respektere Salget til Indstævnte, vil Dommen være at stadfæste, hvorved bemærkes, at der ikke ses at være tilstrækkeligt Grundlag for at tilkende Indstævnte Erstatning.

De Landsrettsagfører Alfred Sørensen for Møde under en subsidær Vidneførsel tillagte Beløb, Salær 80 Kr. og Godtgørelse for Udlæg 18 Kr. 26 Øre, vil være at udrede af Appellanterne in solidum, idet der iøvrigt med Sagens Omkostninger for Højesteret vil være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Appellanterne, Fru Laura Kjeldsen og Gaardejer L. Chr. Larsen, betaler een for begge og begge for een i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Rode 200 Kr. og til Landsrettsagfører Alfred Sørensen i Salær 80 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 18 Kr. 20 Øre.

Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger for Højesteret.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 3 Maaneder efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgeren, Landarbejder Otto C. Nielsen, Fjellerad, der ønskede at erhverve et Statshusmandsbrug, havde optaget Forhandlinger med Sagsøgte Gaardejerske, Fru Laura Kjeldsen, sammesteds, om Køb af en Parcel af den hende tilhørende Gaardejendom Matr. Nr. 3 a Fjellerad, Gunderup Sogn, oprettedes der den 27. April 1937 mellem Parterne en Sluttedel, hvorefter Sagsøgeren af Sagsøgte Fru Kjeldsen købte et Jordareal paa 12 Tdr. 1½ Skp. Land for en Pris af 8500 Kr., der skulde udredes ved, at Sagsøgeren gav Transport paa det forventede Laan af

Staten til Oprettelse af Husmandsbrug, af hvilket Laans Opnaelse Handlen var betinget. Ifølge Slutsedlen skulde Overtagelsen finde Sted den 1. April 1938, og fra dette Tidspunkt skulde Købesummen forrentes. Samme Dag udstedte Sagsøgeren med sin Svigerfader som Kautionist til Sagsøgte Fru Kjeldsens Søn Christian Kjeldsen, Fjellerad, der for Moderen bestyrede den paagældende Ejendom, et Gældsbevis, hvorefter han forpligtede sig til til denne at betale 900 Kr. den Dag, Statslaanet paa Jordstykket kom til Udbetaling. Da Sagsøgte Fru Kjeldsen i den kommende Tid kom i økonomiske Vanskeligheder, og hendes Ejendom blev overtaget til brugeligt Pant af Kreditforeningen af jydsk Landejendomsbesiddere, Viborg, rettede hun Henvendelse til sin Sagfører, Overretssagfører Hasselbalch, Aalborg, om at søge en Ordning tilvejebragt. Den hos Overretssagfører Hasselbalch ansatte Sagfører Pontoppidan Nielsen tog derpaa den 12. August 1937 ud paa Ejendommen for at foretage Skridt til Salg af Parceller af Ejendommen til Husmandsbrug. Der blev ved denne Lejlighed oprettet Købekontrakt med Sagsøgeren om Køb af et Areal som i Slutsedlen nævnt og paa de i denne anførte Vilkaar, og den 15. August 1937 indgav Sagsøgeren Andragende om Statslaan til Oprettelse af Husmandsbrug ved Erhvervelse af fornævnte Areal, hvis Købesum i Andragendet angaves til 8500 Kr., hvorimod der ikke blev nævnt noget om de 900 Kr., som skulde erlægges udover den angivne Købesum. Kort efter fik Sagsøgte Fru Kjeldsen Meddelelse fra vedkommende Sogneraad, at der var paatænkt en Vejforlæggelse, der vilde berøre Sydenden af den til Sagsøgeren solgte Parcel saaledes, at en Trekant deraf blev adskilt fra den øvrige Del. Der skete i den Anledning Henvendelse til Sagsøgeren af Christian Kjeldsen og af Ejendomshandler Christian Peen, Hasseris, der tillige den 1. September 1937 forespurgte Sagsøgte Gaardejer L. Chr. Larsen, Fjellerad, om han vilde købe den nævnte Trekant. Under Forhandlingerne herom udtalte Sagsøgte Larsen, at han mulig var interesseret i Køb af den til Sagsøgeren solgte Parcel og en Parcel ved Siden af — om hvilken der var oprettet Købekontrakt med Tjenestekarl Toft Winther — forsaavidt de indgaaede Handler kunde annulleres. Den 3. September 1937 blev der telefoneret til Sagsøgte Larsen fra Overretssagfører Hasselbalchs Kontor med Forespørgsel, om han vilde komme til Forhandling angaaende Jordkøb. Sagsøgte Larsen tog samme Dag til Aalborg, hvor han satte sin Sagfører, senere afdøde Overretssagfører Vandborg, ind i Sagen. Sammen med Vandborg gik han hen paa Overretssagfører Hasselbalchs Kontor, hvor Sagfører Pontoppidan Nielsen, Christian Kjeldsen og Peen var tilstede, og efter at Pontoppidan Nielsen paa Vandborgs Opfordring havde udtalt, at Hasselbalch garanterede for, at der ikke var nogen Hindring i den med Sagsøgeren oprettede Købekontrakt for at afhænde det af denne omfattede Areal til Sagsøgte Larsen, blev der efter yderligere Forhandlinger oprettet Købekontrakt, hvorefter Sagsøgte Fru Kjeldsen til Sagsøgte Larsen solgte et Areal af sin Ejendom paa 24 Tdr. 1½ Skp. Land, nemlig de til Sagsøgeren og til Toft Winther solgte Arealer. Dagen efter, den 4. September 1937 traf Sagsøgte Larsen sammen med Sagsøgeren, der boede til Leje i et Sagsøgte Larsen tilhørende umiddelbart udenfor dennes Gaard beliggende Hus, og meddelte ham om Købet, hvortil Sag-

søgeren fremkom med en Udtalelse om sin Berettigelse til den af ham købte Parcel. Sagsøgte Larsen foretog i den Anledning den 6. September 1937 en fornyet Henvendelse til Vandborg, der Dagen efter meddelte ham, at han havde talt med Hasselbalchs Kontor og der havde faaet den Besked, at Sagsøgerens Udtalelser intet havde paa sig. Samme Dag, som Købekontrakten med Sagsøgte Larsen blev skrevet, blev Sagsøgerens Købekontrakt paaført følgende: »Jeg er indforstaaet med at foranstaaende Kontrakt er hævet, men at det sker uden nogen Udgift for mig«, og der blev rettet Henvendelse til Sagsøgeren om at underskrive denne Paategning, hvad han nægtede, hvorefter den blev udstreget. Sagsøgeren henvendte sig noget senere til Landsretssagfører Alfred Sørensen, Aalborg, der telefonisk og i Skrivelse af 8. Oktober 1937 overfor Pontoppidan Nielsen fastholdt Sagsøgerens Ret til det af ham købte Areal. Det af Sagsøgeren søgte Statslaan blev der den 25. November 1937 givet Tilsagn om, og Sagsøgeren henvendte sig i Januar 1938 til Formanden for Husmandsbrugskommissionen for Aalborg Amtsraads-kreds, der senere sendte til Sagsøgeren til Underskrift »paa Tro og Love« en Erklæring om Størrelsen af det for Overdragelsen ydede Vederlag. Efter at den paagældende Blanket var udfyldt med »Købesum af 8500 Kr. — bortset fra Afstaaelsessum til Brugeren Kr. 900,00« blev den underskrevet af Sagsøgeren og Sagsøgte Fru Kjeldsen den 8. Februar 1938 og indsendt til Kommissionens Formand. Da det blev bekendt for Statens Jordlovsudvalg, at Sagsøgeren var gaaet ind paa at yde det nævnte Vederlag af 900 Kr. udover den i Andragendet om Statslaan opgivne Købesum, tilbagekaldte Jordlovsudvalget i Skrivelse af 16. Februar 1938 det Sagsøgeren givne Tilsagn, men efter at Sagen atter havde været optaget til Overvejelse, og Husmandsbrugskommissionen for Aalborg Amtsraads-kreds samt et Medlem af Jordlovsudvalget i Skrivelse af 8. Marts 1938 havde støttet Sagsøgeren, meddelte Jordlovsudvalget i Skrivelse af 9. Maj 1938, at man paany gav Sagsøgeren Tilsagn om Statslaan, idet en Købesum for paagældende Parcel af 9400 Kr. godkendtes. Den 9. Februar 1938 var der meddelt Sagsøgte Larsen endeligt Skøde paa det af ham købte Jordstykke, nu skyldsæt under Matr. Nr. 3 h af Fjellerad By, Gunderup Sogn, der blandt andet omfattede det i Sagsøgerens Købekontrakt omhandlede Areal, og efter at Sagsøgeren havde erfaret dette, indgav han den 14. Marts 1938 Andragende om fri Proces for at anlægge Sag mod de to Sagsøgte.

Under Anbringende af, a t Sagsøgte Fru Kjeldsen i Henhold til den med Sagsøgeren indgaaede Købekontrakt er forpligtet til mod, at han opfylder Købekontrakten fra sin Side, hvortil han er rede, at tilskøde ham det paagældende Areal, og a t hun har handlet retstridigt overfor ham ved at tilskøde Sagsøgte Larsen Arealet, samt a t Sagsøgte Larsen ved Købet af Arealet var bekendt med, at det var overdraget til Sagsøgeren, har denne under nærværende Sag nedlagt Paastand om, a t Sagsøgte Larsen kendes pligtig at anerkende, at det til ham udstedte Skøde er ugyldigt i Forhold til Sagsøgeren, og a t Sagsøgte Fru Kjeldsen dømmes til inden en af Retten fastsat Tid at meddele Sagsøgeren Skøde paa den til ham solgte Parcel, nu af Matr. Nr. 3 h Fjellerad, Gunderup Sogn, dog saadan at Købekontraktens Bestemmelse om Rentesvarelsen fra den

1. April 1938 bortfalder. Subsidiært har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte Fru Kjeldsen tilpligtet til at betale Sagsøgeren i Erstatning 3000 Kr. eller et af Retten fastsat Beløb tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra den 27. Februar 1939, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paa-
staaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Sagsøgte Fru Kjeldsen har til Støtte for sin Paastand i første Række gjort gældende, at der ved Købekontraktens Oprettelse fra hendes Side var taget Forbehold om, at det var en Betingelse for Salget, at Kreditforeningen vilde vente med Fortsættelsen af Tvangsauktionen af Ejendommen, til Statslaanet kom frem, at denne Betingelse var bristet, og at hun følgelig var berettiget til at træde tilbage fra Handlen. Sagfører Pontoppidan Nielsen har under Domsforhandlingen som Vidne forklaret, at der blev taget et Forbehold som det fornævnte, og at han derefter forhandlede med Kreditforeningen, som ikke vilde afvente Resultatet af Andragendet om Statslaan. Sagføreren gav dog ikke Sagsøgeren Meddelelse herom, idet det var overdraget Christian Kjeldsen at give saadan Meddelelse. Af den af Christian Kjeldsen afgivne Vidneforklaring fremgaar det, at han, der ikke var tilstede hele Tiden under Forhandlingerne den 12. August 1937, ikke mener at kunne huske, om der da blev taget et Forbehold som det ommeldte.

Der er med Hensyn til nævnte Kreditforenings Stilling til Sagen under Domsforhandlingen dokumenteret en Skrivelse fra Kreditforeningen til Aalborg Stiftamt af 7. Oktober 1938, hvori det blandt andet hedder: »— — — at det er rigtigt nok, at vi havde stillet i Udsigt at relaxere de til Statshusmandsbrug bortsolgte Parceller, men vi var sikkert ikke gaaet med til en Ordning, hvorefter Betalingen af vore Restancer m. m. skulde vente, indtil Pengene kom frem, maaske først efter et Aars Forløb, saa meget mere som vi havde Ejendommen til brugeligt Pant.« Ejendomshandler Peen, der var tilstede ved Forhandlingerne den 12. August 1937, har som Vidne forklaret, at Pontoppidan Nielsen paa en Forespørgsel fra Sagsøgeren, om han kunde faa Jorden, svarede, at det kunde han, saafremt de kunde gennemføre hele Planen med Udstykningen og klare det med Kreditforeningen. Sagsøgeren, der benægter, at et Forbehold som det ommeldte er taget, og at der er givet ham nogensomhelst Meddelelse om, at der var opstaaet Vanskeligheder fra Kreditforeningens Side, har som Part og hans Hustru som Vidne forklaret, at Hustruen, der var tilstede ved Forhandlingerne den 12. August 1937, da Købekontrakten var underskrevet — efter Hustruens Forklaring i Anledning af, at hun havde hørt i Byen, at det var tvivlsomt, om Sagsøgte Fru Kjeldsen kunde blive ved Ejendommen — sagde til Pontoppidan Nielsen: »Nu er det saa lige, om vi kan faa Jorden«, hvortil Pontoppidan Nielsen svarede: »Ja, hvorfor skulde De ikke det«. Efter det saaledes foreliggende, og naar henses til, at der ikke i Købekontrakten findes nogen Bemærkning om, at et Forbehold som det ommeldte er taget, findes det ikke godtgjort, at dette er sket, eller at Kreditforeningens Stilling vilde have været en Hindring for Gennemførelsen af Salget til Sagsøgeren.

Sagsøgte Fru Kjeldsen har dernæst gjort gældende, at Sagsøgeren har meddelt Tilladelse til, at Salget til Sagsøgte Larsen fandt Sted. Som

foran nævnt nægtede Sagsøgeren tværtimod at underskrive den hans Købekontrakt paaiørte Paategning om Ophævelse af Kontrakten, og det findes ikke ved en af Christian Kjeldsen afgivet Vidneforklaring godtgjort, at Sagsøgeren under en Samtale med Kjeldsen om Vejforlæggelsen var gaaet ind paa, at Parcellen solgtes til Sagsøgte Larsen.

Sagsøgte Fru Kjeldsen har endvidere anført, at Købekontrakten med Sagsøgeren i hvert Fald vilde være bortfaldet, da Jordlovsudvalget ved Skrivelsen af 16. Februar 1938 nægtede Sagsøgeren Laan, og at det for Sagsøgeren har været uden Betydning, at hun gjorde Ophævelsen gældende nogen Tid tidligere.

Det fremgaar imidlertid af Sagen, at i hvert Fald Christian Kjeldsen, der under Salgsforhandlingerne optraadte paa sin Moders Vegne, var klar over, at de 900 Kr. af Købesummen blev holdt ude af Købekontrakten, for at ikke Købesummens Størrelse skulde vanskeliggøre Opnaelsen af Statslaan. Under Hensyn hertil maatte Sagsøgte Fru Kjeldsen være pligtig til, naar der som sket opstod Vanskeligheder som Følge af dette Forhold, at afvente Resultatet af de videre Forhandlinger, der som foran nævnt førte til, at Laanet bevilgedes. Der vil derfor ej heller kunne tages Hensyn til denne Indsigelse.

Forsaavidt Sagsøgte Fru Kjeldsen endelig har anbragt, at Sagsøgeren ved Passivitet har mistet Retten efter Købekontrakten, kan der ikke gives hende Medhold heri, idet Sagsøgeren — som det fremgaar af foranstaaende — straks overfor Larsen og kort Tid efter overfor Pontoppidan Nielsen har fremsat Protest mod Salget til Sagsøgte Larsen.

Fra Sagsøgte Larsens Side er der til Støtte for hans Paastand gjort gældende, at han, da hans Skøde indleveredes til Tinglysning den 10. Februar 1938, var i god Tro med Hensyn til Sagsøgte Fru Kjeldsens Berettigelse til at tilskøde ham Jorden, og han har i saa Henseende henvist til den ham meddelte Garanti fra Overrettsagfører Hasselbalch. Naar imidlertid henses til, at Sagsøgte Larsen var vel bekendt med, at Sagsøgeren havde købt Jordstykket — han havde ved Paategning paa Sagsøgerens Andragende om Statslaan attesteret Rigtigheden af de i Andragendet givne Oplysninger — og at Sagsøgeren overfor Sagsøgte Larsens Meddelelse om at have købt Arealet hævdede Gyldigheden af sit Køb, findes Sagsøgte Larsen, der iøvrigt ikke stillede Krav om Bevisligheder for Købekontraktens Annullation, ikke med Føje i Forhold til Sagsøgeren at have kunnet slaa sig til Ro med en Erklæring fra Sagsøgte Fru Kjeldsens Sagfører. Sagsøgte Larsen findes herefter at maatte respektere det til Sagsøgeren stedfundne Salg.

Efter det saaledes anførte vil Sagsøgerens principale Paastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

O n s d a g d e n 6. N o v e m b e r .

Nr. 212/1940. Repræsentant **Elith Jensen**
(Landsretssagfører H. Kirkeskov)

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 22. Oktober 1940.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

Ved en af Højesteret den 4. Oktober 1940 afsagt Dom i en af Redaktør Leif B. Hendil mod Repræsentant Elith Jensen anlagt, ved Østre Landsret som første Instans paadømt Sag, blev Repræsentant Elith Jensen for Bagvaskelse i Medfør af Straffelovens § 268, jfr. § 267, Stk. 2, idømt Straf af Fængsel i 3 Maaneder.

Med Skrivelse af samme Dato sendte Højesterets Justitskontor Udskrift af Dommen til Statsadvokaten for Sjælland til videre Foranstaltning med Hensyn til den Domfældte Elith Jensen idømte Fængselsstraf, og den følgende Dag videresendte Statsadvokaten denne Skrivelse til Politimesteren i Københavns Amts nordre Birk til videre Foranstaltning, og Politimesteren gjorde straks Skridt til Dommens Forkyndelse og Domfældtes Paagribelse til Iværksættelse af Afsoningen. Efter at Politiet i Løbet af Eftermiddagen den 5. Oktober et Par Gange for-gæves havde søgt at komme i Forbindelse med Domfældte, blev han antruffet ved 18-Tiden. Dommen blev derefter forkyndt for ham, og han blev sat under Anholdelse og samme Aften indsat til Afsoning af Straffen.

I en til Landsretten den 10. Oktober 1940 indleveret Skrivelse har Elith Jensens Sagfører i Medfør af Retsplejelovens § 998 begæret Ret-tens Afgørelse af, at den iværksatte Afsoning er stridende mod Rets-plejelovens § 1001, Stk. 3, idet Elith Jensen ved Anholdelsen gjorde gældende, at han agtede at indgive Ansøgning om Benaadning, hvilket han ikke kunde have gjort forinden, idet han først ved Forkyndelsen kom i Besiddelse af en Domsudskrift. Den anvendte Fremgangsmaade hævdes at være et Brud paa fast Sædvane.

Politimesteren i Københavns Amts nordre Birk har i en Erklæring af 12. Oktober 1940 udtalt, at der ved Udførelsen af Fuldbyrdelses-ordren er gaaet frem i Overensstemmelse med Retsplejelovens §§ 997 og 1001, Stk. 3. Han har forelagt Retten en Politirapport om, hvad der passerede ved Paagribelsen. Det fremgaar heraf, at Omstændighederne ved Domfældtes Antræffelse viste, at han søgte at skjule sig for Politiet. Efter Forkyndelsen spurgte de udsendte Kriminalbetjente Domfældte, om han havde indgivet Benaadningsansøgning. Domfældte erklærede hertil, at han samme Dag havde talt med sin Sagfører herom, men om Ansøgningen var afsendt, vidste han ikke. Domfældte blev gjort bekendt med, at Kriminalbetjentene under disse Omstændigheder havde Ordre til at anholde ham. Forinden Anholdelsen søgte og fik de dog Ordren gentaget fra Politimesteren personlig.

Efter Indholdet af Bestemmelserne i Retsplejelovens § 999, Stk. 1, kan en upaaankelig Dom fuldbyrdes straks, og den i Retsplejelovens

§ 1001, 3. Stk., 1. Punktum, 2. Led, hjemlede Ret til Udsættelse af Straffens Fuldbyrkelse kan ikke gøres gældende af Domfældte, medmindre Ansøgning om Benaadning er indgivet inden Paagribelsen eller dog indgives samtidig hermed. En Udtalelse om, at Domfældte er i Færd med at faa udfærdiget Ansøgning eller agter at gøre det, kan ikke være tilstrækkelig til at begrunde Ret til Udsættelse af Straffens Fuldbyrkelse, heller ikke selv om der kun er hængaet ganske kort Tid, saaledes at det ikke kan bebrejdes Tiltalte, at han har forsømt noget med Hensyn til Benaadningsansøgningens Indgivelse. Iværksættes Fuldbyrkelsen uanset saadant Anbringende fra Domfældtes Side, maa han være henvist til at gaa frem efter Reglen i Retsplejelovens § 1001, 3. Stk., 2. Pkt. Herefter vil Domfældtes Begæring ikke kunne tages til Følge.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Domfældte, Repræsentant Elith Jensen, fremsatte Begæring angaaende Afbrydelse af den af Politimesteren i Københavns Amts nordre Birk iværksatte Fuldbyrkelse af den ham overgaaede Straffedom kan ikke tages til Følge.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Efter min Mening kan Udtrykket »indgives« i Retsplejelovens § 1001, 3. Stk., 1. Pkt., 2. Led, ikke godt forstaas som »indgives samtidig med Paagribelsen«, fordi det maa antages sjældent at forekomme, at en Domfældt netop i Paagribelsesøjeblikket er i Besiddelse af en skreven Ansøgning, som endnu ikke er afsendt. »Indgives« skulde herefter praktisk talt være ensbetydende med »er indgivet«, men det synes jeg, at den sproglige Affattelse taler imod.

Dertil kommer, at Hensigten med Bestemmelserne i Retsplejelovens § 999, Stk. 1, og § 1001, Stk. 3, 1. Pkt., formentlig maa være, at Straffens Afsoning ikke bør paabegyndes, saalænge der kan være Tvivl om, at den overhovedet skal fuldbyrdes. Denne Hensigt vil efter min Mening ikke kunne naas, hvis Straffedomme kan fuldbyrdes, uden at der gives de Domfældte tilstrækkelig Tid til at indgive Benaadningsansøgning, saaledes at de kan indsættes til Afsoning, skønt de har foretaget de efter Omstændighederne rimelige Skridt til Ansøgningens Indgivelse, men endnu ikke har faaet den indgivet.

Jeg mener, at Udtrykket bør forstaas som »indgives uden ufor-
nødent Ophold efter Dommens Afsigelse«.

I nærværende Sag synes jeg ikke, at det efter det oplyste kan siges, at der foreligger ufor-
nødent Ophold med Indgivelsen af Benaadningsansøgningen.

Jeg voterer for, at Fuldbyrkelsen af den Elith Jensen ved Højesterets Dom af 4. Oktober 1940 idømte Straf udsættes i Medfør af Retsplejelovens § 1001, Stk. 3.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Der maa efter det foreliggende gaas ud fra, at Domfældte ej heller efter Anholdelsen har indgivet Ansøgning om Benaadning.

I Henhold til de i Landsrettens Kendelse anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Torsdag den 7. November.

Nr. 269/1939. **Det gamle Budskabs Indre Mission i Roum**
(Heilesen)

mod

Indre Missions Samfund i Roum (Bülow).

(Ret til Benyttelse af et Missionshus).

Vestre Landsrets Dom af 10. Oktober 1939 (II Afd.): De Sagsøgte, Det gamle Budskabs Indre Mission i Roum, bør være uberettiget til Brugen af det paa Matr. Nr. 2 i Roum By og Sogn opførte Missionshus, og Brugen og Administrationen af dette bør overdrages Sagsøgerne, Indre Missions Samfund i Roum, til hvem en under Sagen fremlagt Bog, betitlet »Regnskabsbog for Opførelse og Vedligeholdelse af et Missionshus i Roum« derhos bør udleveres. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne 500 Kr. At efterkomme inden 4 Uger.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det er oplyst, at Bestyrelsen for Indre Missions Samfund i Roum Sogn i 1937 forgæves foreslog Appellanten at deltage i en Drøftelse om at bruge Missionshuset i Fællesskab, hvortil Bestyrelsen maa forudsættes stadig at være villig, hvorimod Appellanten ikke har villet indrømme Indstævnte en tilsvarende Ligestilling.

Det findes ikke beføjet paa Grundlag af det i Dommen udviklede Modsætningsforhold mellem Det gamle Budskabs Indre Mission i Roum og Indre Missions Samfund i Roum at udelukke det førstnævnte Samfunds Medlemmer fra Brug af Missionshuset. Derimod tiltrædes det, at Bestyrelsen for det appellerende Sam-

fund ved sin i Dommen og foran beskrevne Adfærd har raadet over Huset paa en Maade, der, som i Dommen anført, fjerner sig fra eller endog er i Modsætning til Missionskredsens oprindelige Grundsætninger.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde findes Appellanten uberettiget til at fortsætte Administrationen, hvorimod Indstævnte bør anerkendes som berettiget til at bruge og administrere den omhandlede Ejendom.

Overensstemmende herved vil de nævnte Dommere tage Indstævntes Paastand til Følge og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Indstævnte med 600 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Selv om det antages ved Missionshusets Opførelse og senere Udvidelse at have været Forudsætningen, at det lededes i Tilknytning til Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark, findes denne Forudsætning dog ikke at være af den Beskaffenhed, at Retten til fortsat at administrere og benytte Missionshuset skulde kunne frakendes Appellanten, idet den Forkyndelse, der finder Sted i Missionshuset, maa antages i det væsentlige at være identisk med den, til hvilken det er indviet, samt idet Appellantens Samfund maa antages at have et noget større Medlemstal end de Indstævntes. Da derhos den Omstændighed, at Appellanten med Urette maatte have hindret Indstævnte i en Medbenyttelse af Huset, ej heller findes at kunne hjemle Indstævnte Ret til at kræve Appellanten udelukket fra at administrere og benytte Huset, vil disse Dommere tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Det gamle Budskabs Indre Mission i Roum, bør anerkende, at Indstævnte, Indre Missions Samfund i Roum, er berettiget til at bruge og administrere det paa Matr. Nr. 2 i Roum By og Sogn opførte Missionshus og til Samfundet udlevere den fremlagte »Regnskabsbog for Opførelse og Vedligeholdelse af et Missionshus i Roum«.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte med 600 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1899 besluttede en Kreds af Personer i Roum Sogn, der sluttede sig til Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, at opføre et Missionshus i Sognet. Midlerne hertil indsamledes blandt Sagens

Venner, og den 30. Oktober s. A. indviedes Missionshuset. I de følgende Aar anvendtes det paa sædvanlig Maade til Møder, ved hvilke saavel Præster som Lægmissionærer, der sluttede sig til Indre Mission, benyttedes som Talere. I 1920 foretoges en Udvidelse af Missionshuset, og ogsaa Bekostningen herved tilvejebragtes ved Bidrag fra Beboere, der hørte hjemme i Sognets Indre Missions Kreds. Indtil 1920 havde der ikke været nogen egentlig Bestyrelse for Missionshuset, men i dette Aar blev der valgt en saadan bestaaende af fem Personer, der tillige skulde udgøre Bestyrelsen for Missionskredsen, men Missionshuset og Kredsen fik dog hver sin Formand. Lærer L. Johs. Jensen, Roum, valgtes til Formand for Kredsen. Paa en den 16. Januar 1923 afholdt Generalforsamling blev der vedtaget Vedtægter for Roum Missionshus. Disse, der siden har været gældende i uændret Skikkelse, er saalydende:

»I. Roum Missionshus ejes af de helliges Samfund i Roum, hvis Bestyrelse er Vogter over alle aandelige og timelige Forhold.

II. Roum Missionshus er indviet til at være Guds Hus, hvor enhver kan møde for at høre Guds Ord, til Bøn og til Samtalemøder baade for gamle og unge. Enhver kan under Bestyrelsens Tilladelse føre Ordet i Missionshuset.

III. Bestyrelsen bestaar af 5 Medlemmer og supplerer sig selv. Alle Afgørelser træffes ved almindeligt Stemmeffertal.

IV. Generalforsamlingen afholdes hvert Aar i Januar Maaned, og Regnskabet fra forrige Aar foreligger.«

Allerede omkring 1923 var der opstaaet en Splittelse indenfor Sognets Indre Mission, idet en Del af Tilhængerne — og heriblandt Lærer Jensen og den øvrige Del af nævnte Fællesbestyrelse — i Lighed med, hvad der adskillige andre Steder i Landet var Tilfældet, var utilfredse med den Udvikling, der efter deres Opfattelse efterhaanden var foregaaet indenfor Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark — bort fra de oprindelige strenge Krav til Gudsfrygt henimod Verdslighed. Omkring 1925 organiserede de utilfredse sig i et hele Landet omfattende særligt kirkeligt Samfund, der kaldte sig »De gamle Stiers Indremission«, og i alt Fald fra 1928 blev den Del af Roum Sogns Indre Mission, der sluttede op om nævnte Fællesbestyrelse, tilsluttet det nye Samfund. Dette understøttede man derefter økonomisk, medens man ikke som hidtil indsamlede Gaver til Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, hvis Præster og Indremissionærer derhos fra 1930 ikke mere benyttedes som Talere i Missionshuset, idet Bestyrelsen nu udelukkende anvendte saadanne Lægprædikanter, der sluttede sig til den nye Bevægelse. Allerede i 1934 opstod der — om en af Bevægelsens Missionærer — Strid mellem »De gamle Stiers Indremission« og Bevægelsens Afdeling i Roum, af hvem man bl. a. forlangte, at den skulde forlade det Dømmeuvsen, som den efter Samfundets Mening havde knæsat iblandt sig. Striden sluttede samme Aar med, at Afdelingen traadte ud af Samfundet og derefter stiftede et nyt — ogsaa uden for Sognet virkende — kirkeligt Samfund, der kalder sig »Det gamle Buskabs Indre Mission«. Dette Samfund, af hvilket det sagsøgte Samfund, »Det gamle Budskabs Indre Mission i Roum«, er en Afdeling, har sit eget Blad, sine egne Missionærer og sine egne Midler. Lærer

Jensen er Kasserer for det nye kirkelige Samfund og er tillige Formand for dets Arbejdsudvalg.

Efterhaanden som Udviklingen førte den Kreds, der samlede sig om Fællesbestyrelsen, Missionskredsen, bort fra Indre Mission og over i de nævnte nye kirkelige Samfund, ophørte de Mennesker, der ikke kunde slutte sig til disse Samfund, med at komme i Missionshuset, og da kunde, som kom til Møderne der og gav deres Bidrag, af de Sagsøgte betragtedes som Medlemmer og blev indkaldt til Generalforsamlingerne, mistede de Mennesker, der stadig sluttede sig til Indre Mission, enhver Tilknytning til Missionshuset. Disse Mennesker samlede sig i de første Aar om Sognets Præst, Pastor Krohn, og organiserede sig først i 1932 med en Bestyrelse i et Indre Missions Samfund i Roum, der er tilknyttet Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark.

Under Anbringende af, at Missionshuset i sin Tid opførtes og skænkedes til Brug for det Samfund i Sognet, der var tilknyttet Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, og at det sagsøgte Samfund repræsenterer en kirkelig Retning, der har stillet sig i bevidst Modsetning til førstnævnte Retning og benytter og administrerer Missionshuset paa en saadan Maade, at Tilhængerne af Indre Mission er udelukket fra at benytte det i det oprindelige Formaals Tjeneste, har Sagsøgerne under denne Sag, Indre Missions Samfund i Roum, der er tilknyttet Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, paastaaet de Sagsøgte kendt uberettigede til Brugen af det paa Matr. Nr. 2 i Roum By og Sogn opførte Missionshus og paastaaet Brugen og Administrationen af dette overdraget til sig, hvorhos de har paastaaet en Bog betitlet »Regnskabsbog for Opførelse og Vedligeholdelse af et Missionshus i Roum« udleveret til sig.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført, at Missionshuset stadig benyttes til Mission for Kristendommen paa den Maade, som de Sagsøgte anser for rettest. Vel var det i sin Tid, da Missionshuset blev opført, Tanken, at det skulde benyttes af den Kreds indenfor Sognet, der sluttede sig til Indre Mission, men det var ikke derfor nogen Forudsætning, at Huset skulde tilskødes Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark. De Sagsøgte har i saa Henseende henvist til, at Lærer Jensen to Gange, nemlig i 1921 og 1924, har forsøgt at faa en saadan Overdragelse i Stand, men begge Gange er hans Forslag stødt paa Modstand indenfor Kredsen, idet man netop ønskede at bevare Bestemmelsesretten over Missionshuset, navnlig med Hensyn til, hvem der skulde benyttes som Talere ved Møderne. Det sagsøgte Samfund udgør den Kreds, der stadig har søgt Missionshuset og derfor har haft Indflydelse paa, hvem der kom til at tale der, og det vilde være urimeligt, om denne Kreds, der talmæssigt er stærkere end Sagsøgernes Samfund, og i mange Aar har været alene om at sørge for Missionshusets Vedligeholdelse, nu skulde fortrænges af dem, der har holdt sig borte fra det.

Til Bedømmelse af Karakteren af den kirkelige Bevægelse, som saavel »De gamle Stiers Indremission« som »Det gamle Budskabs Indre Mission« er Udtryk for, er der under Sagen tilvejebragt forskellige Oplysninger.

I en af de førstnævnte Samfund paa dets Aarsmøde i Aalborg den 17. April 1933 vedtaget Udtalelse hedder det saaledes:

»I. At vi staar fast paa vor gamle Folkekirkes Bekendelsesgrund og paa Brugen af alle Herrens Naademidler efter den gamle lutherske Opfattelse, hvorfor vi intet Samarbejde kan have med andre Troes- eller Kirkesamfund.

II. At vi under Henviisning til 2. Tim. 3,5, tager bestemt Afstand fra dem, der indenfor Folkekirken enten helt eller delvis fornægter eller forvansker Guds Ord, saavel som fra dem, der ved deres Verdslighed fører den levende Menighed ud i den blandede Gudsrygts Hængedynd.

Repræsentantmødet henstiller derfor indtrængende saavel til vore faste Arbejdere som til Fritidsarbejderne, at de afholder sig fra at tale sammen med Udsendinge eller Talere fra saadanne Samfund, saavel som fra at holde Møder i deres Missionshuse eller Forsamlingssale.«

Formanden for Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, Pastor C. Bartholdy, Ravnkilde, har derhos i en Erklæring af 17. December 1937, næst at henvise til, at fornævnte Udtalelses andet Punkt sigter til Indre Mission, bl. a. udtalt følgende:

»De gamle Stier« fører ingen særlig Lære. Man vil kunne høre deres Forkyndere uden at kende Forskel paa dem og Indre Missions Udsendinge. Dog vil deres Forkyndere naturligvis tit give Hib til Indre Mission. — — —

»De gamle Stiers indre Mission« er en Oppositionsbewægelse opstaaet omkring 1925 indenfor Indre Mission, en Reaktion, oprindelig udfra ærlige Motiver (Frygt for Bibelkritik, Verdslighed), men der er skejet ud, saa den nu efter at have opsagt Forbindelsen med Indre Mission, væsentligt virker negativt, surt og dømmende og paa sekterisk Vis opfører sig mere fjendtligt mod tidligere Venner, der ikke har kunnet følge den, end mod Folk, der er ganske udenfor alt, hvad der hedder Indre Mission.«

Thv. Sognepræst Aage Krohn, der var Sognepræst i Roum fra 1924 til 1936, og som tilhører Indre Mission, har som Vidne forklaret, at Krigstiden medførte megen Verdsliggørelse og Dekadence indenfor Indre Mission. I Roum kom der derefter en Fornyelse mod Verdsligheden, hvilken Fornyelse medførte meget godt. Den medførte imidlertid ogsaa, at de, der sluttede sig til den, fik den Opfattelse, at de var de eneste, som var paa den rette Vej, imedens alle andre var paa Fortabelsens Vej. Dette Hovmod medførte, at de paagældende blev meget eksklusive og dømmende. De har saaledes mangfoldige Gange meddelt Vidnet personligt, at han gik til Helvede og drog andre med sig, og saadan er den Indre Mission ikke. De paagældende blev endvidere ukirkelige, saaledes at de kun søgte Kirken, naar de gik til Alters. Efterhaanden dannede Bevægelsen sin egen Mission og antog og udsendte egne Missionærer, ligesom de ikke mere benyttede Folkekirkenes Præster til at tale ved deres Møder, i Modsætning til Indre Mission, hvis rette Navn er Kirkelig Forening for den indre Mission.

Gaardejer Martin Chr. Christensen, Roum, der siden først i 1920-erne har haft Tilknytning til Indre Mission og siden 1903 har

boet i Roum Sogn, har som Vidne givet en i det væsentlige hermed overensstemmende Karakteristik af Bevægelserne. Det fremgaar yderligere af hans Forklaring, at det er forbudt Medlemmerne af det sagsøgte Samfund at deltage i Valg af og lade sig vælge til Medlem af Menighedsraadet.

Endelig har Formanden for det sagsøgende Samfund, Gaardejer Just C. Pedersen, Roum, i sin Vidneforklaring udtalt, at han ikke vil betvivle, at det sagsøgte Samfund driver kristen Mission, om end dets Kristendom er ensidig.

Formanden for det sagsøgte Samfund, Lærer L. Johs. Jensen, Roum, har som Vidne udtalt, at Samfundet vel har udviklet sig af Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, men at det nu staar selvstændigt overfor denne kirkelige Retning. Under Domsforhandlingen har han derhos erklæret, at det sagsøgte Samfund nu ikke har nogen Forbindelse med Indre Mission.

Det er under Sagen oplyst, at det sagsøgte Samfund tæller 30—40 Medlemmer, medens det sagsøgende Samfund har 20—30 Medlemmer.

Efter alt det foreliggende maa der gaas ud fra, at det saavel ved Missionshusets Opførelse i 1899 som ved dets Udvidelse i 1920 har været en Forudsætning fra Bidragydernes Side, at Missionshuset stedse skulde benyttes i et Missionsarbejde, der fandt Sted i Tilknytning til Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark og i væsentlig Overensstemmelse med denne Retnings ledende Principper. Ved det under Sagen oplyste maa det imidlertid anses godtgjort, at det sagsøgte Samfund ikke blot er uden aandelig og økonomisk Forbindelse med Indre Mission, men ogsaa har stillet sig i aabenbar Modsætning til denne kirkelige Retnings ledende Principper, i hvilken Henseende fremhæves Samfundets ringe Forbindelse med Folkekirken, hvis Præster overhovedet ikke benyttes i Missionsarbejdet, saaledes at det Samarbejde mellem Lægmænd og Folkekirken Præster, som Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark tillægger afgørende Betydning, er udelukket indenfor det sagsøgte Samfunds Missionsarbejde.

Herefter og idet det sagsøgte Samfund ved sin Organisation og ved den Maade, hvorpaa Missionshuset benyttes og administreres, i Realiteten har udelukket den Kreds af Mennesker indenfor Sognet, der slutter sig til Indre Mission, fra at benytte Missionshuset i et Arbejde i Tilknytning til denne kirkelige Retning, maa det statuere, at Forudsætningerne for det sagsøgte Samfunds fortsatte Brug og Administration af Missionshuset i Roum ikke mere er til Stede, og det Sagsøgte Samfund vil herefter i Overensstemmelse med den af Sagsøgerne herom nedlagte Paastand være at kende uberettiget til Brugen af Missionshuset, hvis Brug og Administration vil være at tilkende det sagsøgende Samfund, til hvilket ogsaa den i Paastanden ommeldte Regnskabsbog vil være at udlevere.

De Sagsøgte findes at burde godtgøre Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 500 Kr.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gorrissen betaler Indstævnte 200 Kr.

Til det offentlige betaler Indstævnte i Forhold til en Sagsgenstand af 2500 Kr. de Rets- og Stempelafgifter, som Appellanten i Mangel af fri Proces for Højesteret skulde have betalt.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 5. August 1937 skete der ved Jernbaneviadukten i Vejen Stationsby et Sammenstød mellem Sagsøgte, Savværksarbejder Hans Rasmussen, Vejen, som paa en ham tilhørende Cykel kom kørende gennem Viadukten mod Nord ad Nørregade, og Sagsøgeren, den da 21-aarige Handelsmedhjælper Kaj Røjskær, København, der paa Motorcykel kom kørende ad Nørregade i sydlig Retning. Ved Sammenstødet, der skete ved, at Sagsøgte drejede ind foran Motorcyklen i dennes Kørebane, blev Sagsøgeren slynget over Motorcyklens Styr og faldt ned paa Stenbroen, hvorved han paadrog sig et alvorligt Brud paa Kraniet. Ved en af Retten for Gørding-Malt Herreder den 26. Oktober 1937 afsagt Dom blev Sagsøgte for Overtrædelse af Færdselslovens §§ 2, Stk. 1, 9, Stk. 1, 12 og 13, Stk. 1, idømt en Bødestraf, medens Sagsøgeren blev frifundet for den mod ham rejste Tiltale for Overtrædelse af Motorloven.

Der blev ikke under Straffesagen nedlagt Erstatningspaastand, men Forsikrings-Aktieselskabet »Urania«, København, i hvilket Selskab Sagsøgte har ansvarsforsikret, og som har anerkendt Sagsøgtes Pligt til at yde Sagsøgeren Erstatning, har den 28. Januar 1938 foreløbig udbetalt Sagsøgeren 1254 Kr. 20 Øre, herunder indbefattet Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste indtil 1. Oktober 1937 og 519 Kr. 20 Øre for positive Udgifter. Erstatningskravet iøvrigt blev efter Aftale med Forsikringsselskabet stillet i Bero, idet Følgerne af Ulykken ikke paa det daværende Tidspunkt kunde overses.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren derpaa paastaaet Sagsøgte tilpligtet at udrede i yderligere Erstatning:

1) For tabt Arbejdsfortjeneste i Tiden fra 1. Februar indtil 1. Oktober 1938 à 160 Kr. pr. Maaned og fra 20. Juni indtil 1. August 1939 à 175 Kr. pr. Maaned ialt	1.542 Kr. 50 Øre
2) for Ødelæggelse og Forstyrrelse af Sagsøgerens Forhold og for Invaliditet	8.000 — 00 —
3) for Lyde og Vansir og Udgifter til senere kosmetisk Operation og Efterbehandling	5.000 — 00 —
4) Udgifter til Lægeerklæringer	125 — 00 —

Ialt.... 14.667 Kr. 50 Øre

Af Beløbet kræver Sagsøgeren Renter med 5 pCt. p. a. fra den 2. December 1938, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse mod Betaling af en efter Rettens Skøn nedsat Erstatning.

Sagsøgte har anerkendt Udgiftsposten under Post 4, men har gjort gældende, at de under Posterne 2 og 3 indsøgte Erstatningsbeløb er for højt ansatte, samt at Sagsøgeren ikke har Krav paa Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste efter den 1. Oktober 1937, paa hvilket Tidspunkt den ham ved Ulykken forvoldte Lidelse efter Sagsøgtes Paastand er blevet stationær.

Straks efter Ulykken blev Sagsøgeren af Læge Hauch indlagt paa Brørup Sygehus. Sygehuslægen har i en Erklæring af 16. September 1937 udtalt:

»Røjskjær var ved Indlæggelsen meget chokeret, havde et stærkt blødende Saar nogenlunde skarprandet ca. 6 cm langt over højre Øje, gaaende skraat opad udad, underliggende Kranieknogle er i en Udstrækning af ca. 5 Gange 5 cm herunder trykket ind saaledes at Midten af det indtrykkede Parti er ca. $1\frac{1}{2}$ cm under Niveau, Knoglen er paa dette Parti brudt og ved efterfølgende Operation ser man stjerneformet Brudlinie i Knoglen her.

I Underlæben lidt til højre for Midten findes et uregelmæssigt Lap-saar ca. 1 cm dybt.

Der blev straks foretaget Operation med »Løftning af det nedtrykte Knogleparti«, Saarhelingen forløb efter Forholdene normalt. Ved Udskrivningen fra Sygehuset den 30. August 1937 befandt Røjskjær sig godt. Der fandtes endnu et ca. $1\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ cm stort rent Saar svarende til Drænstedet i Panden, desuden et Y formet velhelet Saar efter Operationen. Der var ved Udskrivningen ingen Symptomer paa »Medliden af Hjernen«, Røjskjær havde inden Udskrivningen været oppe nogle Dage.

Røjskjær har som Følge af Ulykkestilfældet et skæmmende Saar i Panden samt et mindre Saar paa Underlæben, hvorvidt der senere vil komme Hovedpine som Følge af Læsionen kan ikke paa nuværende Tidspunkt afgøres.«

Den 1. Oktober 1937 genoptog Sagsøgeren sin Plads som Kommis i en Isenkramforretning i Vejen, hvor hans maanedlige Løn var 160 Kr. Han har derefter været underkastet forskellige Lægeundersøgelser til Konstatering af sin Helbredstilstand. Efter 1. Oktober 1938 har han med en kortere Afbrydelse været ansat som Kommis i en Kolonialforretning i København for en maanedlig Løn af 175 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 27. November 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 22

Torsdag den 7. November.

I en af Afdelingslæge Kier ved Ortopædisk Hospital den 9. Februar 1938 afgivet Erklæring hedder det:

»Skadelidte har ved Ulykkestilfældet 5. August 1937 paadraget sig en læsion i panden og af læben. Læsionen i panden er nu helet med skæmmende ar.

Det vil være muligt ved operativ behandling at forbedre udseendet af disse ar betydeligt, saaledes at det kosmetiske resultat i ikke ringe grad bliver forbedret. En saadan behandling kan finde sted paa Ortopædisk Hospital. Det skønnes ikke nødvendigt, at behandlingen foretages i England.«

Efter Henstilling fra Afdelingslæge Kier blev Sagsøgeren derpaa undersøgt af Nervalæge, Dr. med. Knud Malling, som i en Erklæring af 11. Februar 1938 bl. a. udtaler:

»Han faar en Hjernerystelse, der næppe kan siges at have været særlig svær. Desuden faar han et Brud af Pandebenet, der har efterladt en Defekt i dette samt Ar, der maa siges at skæmme, men formentlig har der ogsaa været Brud paa Kraniets Bund, idet han utvivlsomt saa godt som har mistet sin Smags- og Lugteevne. — — —

Han har nogen Svimmelhed og Hovedpine, det første Symptom er »objektivt« paaviseligt, desuden vel ogsaa lettere psykiske Forandringer, som man daarlignende tør udtale sig om, naar man ikke har kendt ham før, men ialtfald vel nogen forøget Irritabilitet, — — —

Jeg vilde tro, at han efterhaanden psykisk praktisk bliver som før.

Derimod vil han vedblive at være noget skæmmet, og jeg tror heller ikke, at Lugte- og Smagssansen vil komme igen — — —

Tegn paa nogen egentlig traumatisk Neurose har jeg ikke fundet.«

Fra den 20. Juni indtil den 5. Juli 1939 har Sagsøgeren derhos været indlagt paa Rigshospitalets Afdeling for Nerve- og Neurokirurgiske Sygdomme og i en Erklæring herfra af 22. Juli s. A. hedder det:

»Siden ulykken har han lidt af hovedpine, svimmelhed, daarlig søvn, irritabilitet og hukommelsessvækkelse. Røntgenologisk paavistes i h. panderegion resterne af en kraniefractur.

Hans legemlige og psykiske symptomer tyder afgjort paa, at han lider af følgerne efter en hjernerystelse, hvilket yderligere støttes af den ved encephalografien paaviste middelstærke dilatation af ventrikelsystemet.«

Efter at Sagen derpaa har været forelagt Direktoratet for Ulykkesforsikringen, har samme under 16. August 1939 udtalt, at det, saafremt Tilfældet havde henhørt under Ulykkesforsikringsloven, vilde have tillagt Sagsøgeren en Invaliditetserstatning, beregnet efter en Invaliditetsgrad af 25 pCt.

Endelig har fornævnte Afdelingslæge Kier i Skrivelse af 27. September 1939 udtalt, at Omkostningerne ved en operativ Behandling af Sagsøgeren for at forbedre Udseendet af Arrene formentlig vil andrage: Hospitalsophold paa Fællesstue i 2 til 3 Uger ca. 200 Kr. samt i Lægehonorar og Omkostninger ved ambulans Efterbehandling højst 500 Kr.

Efter alt det foreliggende maa Sagsøgerens Tilstand anses at have været stationær siden 1. Oktober 1937, og det under Post 1 indsogte Beløb vil herefter ikke kunne tilkendes ham. Erstatningen for Invaliditet m. v. under Post 2 findes skønsmæssigt at burde ansættes til 4000 Kr. og Erstatningen under Post 3 til 1000 Kr. Idet som foran anført Udgiften under Post 4 er anerkendt af Sagsøgte, vil denne saaledes være at tilpligte at betale Sagsøgeren 5125 Kr. tilligemed Renter af Beløbet som paastaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor nævnt.

T i r s d a g d e n 1 2 . N o v e m b e r .

Nr. 91/1940. Fru **Editha Weeke**, født Christgau, Fru **Irene Christgau**, Konsulent **Michael Mansfeld-Büllner Christgau** og Bankassistent **Gerhard Mansfeld-Büllner Christgau** (Schjørring)

m o d

Overretssagfører **Morits Oppenheim** som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru **Alruna Spangenberg**, født Mansfeld-Büllner (Landsretssagfører Prytz).

(Spørgsmaal om Gyldigheden af Testamente).

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m a f 2 3 . A p r i l 1 9 4 0 (I V A f d .) : S a g s ø g t e , O v e r r e t s s a g f ø r e r M o r i t s O p p e n h e j m s o m e x e c u t o r t e s t a m e n t i i B o e t e f t e r a f d ø d e E n k e f r u A l r u n a S p a n g e n b e r g , f ø d t M a n s f e l d - B ü l l n e r , b ø r f o r T i l t a l e a f S a g s ø g e r n e , F r u E d i t h a W e e k e , f ø d t C h r i s t g a u , F r u I r e n e C h r i s t g a u , K o n s u l e n t M i c h a e l M a n s f e l d - B ü l l n e r C h r i s t g a u o g B a n k a s s i s t e n t G e r h a r d M a n s f e l d - B ü l l n e r C h r i s t g a u , i d e n n e S a g f r i a t v æ r e . S a g e n s O m k o s t n i n g e r b e t a l e r S a g s ø g e r n e e e n f o r a l l e o g a l l e f o r e e n i n d e n 1 5 D a g e e f t e r d e n n e D o m s A f s i g e l s e t i l S a g s ø g t e m e d 8 0 0 K r . u n d e r A d f æ r d e f t e r L o v e n .

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Appellanterne har gentaget deres Paastand uden Forbehold

med Hensyn til de paa Skiftesamlingen den 8. September 1939 godkendte Dispositioner.

Elleve Dommere bemærker følgende:

Der findes ikke at være tilvejebragt sikre Oplysninger om, at Fru Spangenberg har været saaledes svækket af langvarigt Alkoholmisbrug, at hun var ude af Stand til at forstaa og bedømme Testationernes Betydning.

Der maa vel gaas ud fra, at disse Dispositioner i Hovedsagen har været foranlediget af Herbert Spangenbergs Brev af 29. Oktober 1936 og af Gavebrevet til hans Gudsøn, men det var efter Fru Spangenbergs Forhold til Sønnen ikke unaturligt, at hun i væsentlig Grad fulgte hans Ønsker, og der mangler fornødne Holdepunkter for, at hun ved Testationerne har været under en af sygelige Forestillinger præget Indflydelse fra Tredjemand.

Disse Dommere vil derfor tage Indstævntes Paastand om Dommens Stadfæstelse til Følge og paalægge Appellanterne in solidum at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

En Dommer stemmer for at tage Appellanternes Paastand til Følge, idet han henviser til, at Testatriks efter Retslægeraadets Erklæring om hendes sjælelige Tilstand paa Tiden for de testamentariske Dispositioner ikke har været i Besiddelse af den Grad af Fornuftens Brug, som maa kræves ved Oprettelse af Testamente. Der er efter hans Formening intet fremkommet, der kan afsvække dette lægelige, paa Lægeudtalelserne og Sagens øvrige Oplysninger grundede Skøn, særlig intet, der viser, at den Disposition, hvorved hun paa afgørende Maade gjorde Indgreb i den ved Loven bestemte Arveadgang, var naturligt begrundet eller udgaet af en fornuftig Overvejelse, upaavirket af hendes sygelige Tilstand.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Fru Editha Weeke, født Christgau, Fru Irene Christgau, Konsulent Michael Mansfeld-Büllner Christgau og Bankassistent Gerhard Mansfeld-Büllner Christgau, een for alle og alle foreent til Indstævnte, Overretssagfører Morits Oppenheim som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Alruna Spangenberg, født Mansfeld-Büllner, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den betydelige Formue, som tilhørte Fabrikant, Generalkonsul Harald Valdemar Mansfeld-Büllner og Hustru Alvilda Andrea Johanne, født Rieneck, gik i Arv til Ægtefællernes eneste to Børn Svanhvide, gift med Juveler Heinrich Georg Gottfried Christgau, og Alruna, gift med Grosserer Georg Peter Spangenberg. Generalkonsulen døde i 1900, og i et den 14. December 1912 oprettet Testamente bestemte hans Enke, der hensad i uskiftet Bo, at den hendes Døtre tilfaldende Mødrenearv skulde baandlægges for dem paa Livstid i Overformynderiet. Fru Christgau døde i 1918, saaledes at kun Fru Spangenbergs Mødrenearv blev baandlagt i Overformynderiet ved hendes Moders Død den 30. April 1922. Ved Kodiciel af 2. Maj 1916 havde Generalkonsulinde Mansfeld-Büllner med Samtykke af Fru Spangenberg bestemt, at ogsaa den denne tilfaldende Fædrenearv skulde baandlægges i Overformynderiet, men Justitsministeriet nægtede at konfirmere denne Bestemmelse.

Grosserer Spangenberg døde den 15. Marts 1915. I Ægteskabet var kun eet Barn, Sønnen Herbert Cyriacus Mansfeld-Büllner Spangenberg, født den 21. August 1909. Denne udsendte i Aaret 1933 en Piece, der indeholdt stærke Angreb paa Overretssagfører N. N., der havde behandlet hans Morforældres Bo som Executor testamenti, og maatte som Led i den i den Anledning trufne Ordning forlade Landet. Han vendte tilbage i Maj 1935 og begyndte i Juni Maaned s. A. i Udlandet at indkøbe Bøger paa Kredit uden Mulighed for at betale dem.

Den 16. November 1935 indlagdes Fru Spangenberg, der var født den 7. Maj 1875, paa Frederiksberg Hospitals Afdeling for Hudsygdomme til Behandling for Bylder og overførtes derfra den 7. December samme Aar til Hospitalets medicinske Afdeling til Behandling for Sukkersyge, Gigt i Knæene og kronisk Alkoholisme; hun blev udskrevet den 8. Februar 1936. Kort derefter indleddes Undersøgelse mod hendes Søn som sigtet for Bedrageri ved de omtalte Køb; han blev ved Frederiksberg Birks Rets 1. Afdelings Dom af 14. September 1936 anset med en Straf af Fængsel i 4 Maaneder herfor, og denne Dom stadfæstedes ved Østre Landsrets Dom af 23. Oktober samme Aar. Umiddelbart efter Dommens Afsigelse indlagdes han paa Bispebjerg Hospital, hvor han blev opereret den 29. Oktober 1936 og døde den 31. samme Maaned.

Efter hans Død fik Fru Spangenberg udleveret saalydende blyantskrevne Brev af 29. Oktober 1936, som Sønnen havde overgivet en af Hospitalets Sygeplejersker:

»Kæreste Mama. Saafremt min Operation skulde gaa galt, takkes du hermed for alt godt og al Kærlighed. Jeg har en Bøn til dig: Betænk i dit Testamente 1) Fru Gertrud Vinnycky, født Holzmüller, Tränkestr., Schönebech, Bad Salzehnen og 2) Fru Irmgard Henriksen, Dronning Dagmars Allé 8, Valby, hver med 5.000.— Kr., og Fru Bjerre-Jensen, Vognmandsmarken 60, København Ø, med Kr. 2.000.— Kr. Brug Resten af din Formue til Legater for forældreløse Børn og for Fredspropaganda. Lev vel. Hils alle! Din egen Søn Herberth.«

Fru Spangenberg henvendte sig den 2. November 1936 til Overretssagfører Morits Oppenheim, der siden 1930 havde været hendes Søns og siden 1933 tillige hendes Sagfører, og anmodede ham om at

bistaa hende med Oprettelsen af et nyt Testamente, idet hun overleverede ham Sønnens Brev. Den 24. November 1936 underskrev hun paa Notarialkontoret i København følgende Testamente:

»Undertegnede Fru Alruna Spangenberg, boende Harsdorffsvej 7 A, St., Enke efter Grosserer Georg Peter Spangenberg, tilbagekalder herved mit Testamente af 15. Februar 1933 med Kodiciel af 22. August 1933 og bestemmer herved som min sidste Vilje.

§ 1.

Jeg ønsker at blive bisat i mit Familiegravsted i Kapellet i Sct. Petri Kirke i København. Min Kiste skal være af tilsvarende Art som mit afdøde eneste Barn Herberts. Over Kisten skal der lægges et Fløjlstæppe. Hvis der ikke til den Tid er anbragt et Tæppe over min Søns Kiste, ønsker jeg at et saadant straks anskaffes. Ligeledes ønsker jeg, at der anskaffes et nyt Tæppe til min afdøde Mands Kiste, hvis dette ikke maatte være blevet fornyet før min Død.

§ 2.

Af mine Efterlenskaber vil der være at udrede til Overretssagfører N. N. (den foran omtalte Executor) i Henhold til det af mig til denne udstedte Gældsbevis Kr. 10.000,00 plus Renter iflg. Gældsbeviset. Paa Grund af de særlige Omstændigheder ved Gældsbevisets Oprettelse, skal dette dog kun ske, saafremt Fordringen rettidigt anmeldes i Boet.

§ 3.

Min Garderobe og mit Linned, Dækketøj, Sengetøj og lignende skal min Executor være berettiget til at bortskænke.

Mit øvrige Indbo samt mine Smykker beder jeg min Executor lade realisere ved Auktion, dog skal min Søster Svanhilde Christgaus Børn, hvis de maatte ønske det, være berettiget til at udtage enkelte Genstande mod Betaling af Vurderingsprisen. Saafremt flere af dem maatte ønske at udtage de samme Genstande, skal min Executor trække Lod mellem dem.

§ 4.

Min afdøde Søn Herberts fraskilte Hustru, Else Louise Sørensen, født Janensky, for Tiden boende Blankavej 27, St. tv. Valby, skænker jeg Kr. 2000.—
 Fru Gertrud Vinnicky, født Holzmøller, boende Trankestrasse 5, Schönebeck, Bad Salzelmén, skænker jeg..... Kr. 4000.—
 Fru Irmgard Henriksen, boende Dronning Dagmars Allé 8, Valby Kr. 4000,—
 Fru Bjerre Jensen, Vognmandsmarken 60 Kr. 2000,—
 alt under Forudsætning af, at de her nævnte Legatarer overlever mig.

§ 5.

Min afdøde Søster Svanhvide Christgaus Børn skænker jeg

a) til Fru Irene Christgau	Kr. 1500,00
b) „ Gerhard Christgau	Kr. 1500,00
c) „ Michael Christgau	Kr. 1500,00

d) „ Fru Edita Veeke, født Christgau Kr. 1500,00
 e) „ Osman Christgau en livsvarig Rentenydelse, stor Kr. 25,— mdl.,
 som vil være at udrede af de aarlige Renter af det under § 8 nævnte
 Legat. Betaling ad e) skal paabegyndes i den efter min Død følgende
 Maaned.

Saafernt nogen af de under a, b, c og d nævnte Personer maatte
 være afgaaet ved Døden før mig, træder Vedkommendes Børn i den
 afdødes Sted. Hvis en af de under a, b, c og d nævnte Personer maatte
 være afgaaet ved Døden før mig uden at efterlade sig Livsarvinger,
 tilfalder den Vedkommende tillagte Kapital min Universalarving Legatet.

§ 6.

Min Tante, Frøken Flora Rieneck, boende Skovgaardsgade 30, St.,
 skænker jeg 200 Kr.

Min Veninde Fru Malvina Waterval, Bregnegade 10, Gentofte,
 Kr. 200.

Min afdøde Mands Broder Louis Spangenberg, Budapest VII, Sip
 Uca 19, skænker jeg 2000 Kr., hvis han skulde være afgaaet ved Døden
 før mig, skal Beløbet tilfalde hans Enke og hvis begge maatte være
 afgaaet ved Døden før mig, da deres Børn til lige Deling.

§ 7.

Til Statens Museum for Kunst skænker jeg de 3 Portræt-Malerier af
 Papa, Mama og mig selv. Professor Jensen har malet Billederne af
 Papa og mig, Professor Frischer Billedet af Mama.

Skulde Museet ikke ønske at modtage Malerierne, skal disse deles
 mellem de i § 5 under a, b, c og d nævnte Personer, eventuelt foretages
 Lodtrækning af min Executor.

Fantasimaleriet af min Søn Herbert, malet af Bror Armington, skæn-
 ker jeg til Fru Malvina Waterval, hvis hun skulde være død før mig,
 skænker jeg det til ovennævnte Musæum, hvis det ikke skulde ønske at
 modtage det, skal det tilfalde en af mine i § 5 a, b, c og d nævnte
 Nevøer eller Niecer, eventuelt foretages Lodtrækning mellem disse af
 min Executor.

Busten af Papa med tilhørende Søjle, hugget af Professor Mølgaard,
 skal ligeledes tilfalde ovennævnte Musæum, subsidiært en af de i § 5
 a, b, c og d nævnte Personer, eventuelt efter Lodtrækning foretaget af
 min Executor.

Busten af mig med Søjle, hugget af Billedhugger Mølgaard, skal
 tilfalde Skrædermester Louis Jensen, Westend 15, hvis denne skulde
 være død før mig en af de i § 5 under a, b, c og d nævnte Personer,
 eventuelt efter Lodtrækning foretaget af min Executor.

Mit Familiegravsted paa Solbjerg Kirkegaard skal være til fri Af-
 benyttelse for min Søster Svanhvide Christgaus Børn, Svigerbørn eller
 Børnebørn.

Arveafgiften for alle de i §§ 3, 4, 5, 6 og 7 nævnte Legater skal
 udredes af mit Bo.

§ 8.

Alt hvad der herefter bliver tilovers, skal tilfalde et Legat under
 Navnet »Herbert Cyriacus Mansfeld-Büllner Spangenberg's Mindelegat«.

Legatet ønsker jeg forvaltet af 2 Personer, nemlig min Executor sammen med Overretssagfører A. v. Prangen. Legatbestyrelsen designerer selv deres Efterfølgere. Til at revidere Legatets Regnskab anmoder jeg Legatbestyrelsen om at engagere en statsautoriseret Revisor. Legatbestyrelsen skal honoreres med ialt 500 Kr. aarlig. Af Legatets Renter skal der forlods udbetales Osman Christgau, jfr. § 5, 25 Kr. maanedlig. De øvrige Renter skal anvendes til trængende Børn, fortrinsvis forældreløse Børn eller Børn, der har mistet den ene af Forældrene, alt uden Hensyn til Konfession. Jeg beder min Executor om at udarbejde en Fundats for Legatet og overlader til Legatbestyrelsen, om den vil tilstille Renterne til bestaaende Institutioner til Viderefordeling.

Til som Executor testamenti at behandle mit Bo indsætter jeg Overretssagfører Morits Oppenheim og i dennes Forfald Landsretssagfører K. S. Oppenheim.«

Den 30. Maj 1938 sendte Fru Spangenberg Overretssagfører M. Oppenheim saalydende Brev:

»Kære Hr. Overretssagfører!

Modtaget Overretssagførerens Brev vedrørende det Gavebrev, som Herberth har udstedt til sin Gudsøn Kai Vilykke Nielsen, hvori der staar, at han bortskænker hermed som Gave Kr. 5.000, (fem Tusinde Kroner) der skal udbetales ham paa hans 21 Aarige Fødselsdag den 21. Oktober 1956.

Dette er ogsaa mit Ønske, da Hrr. og Fru Nielsen altid har været saa flinke imod Herberth.

Saafremt de Kr. 5.000 ikke kan udløses af min faste Kapital før jeg er død, maa dette her vel tilføjes, at saafremt jeg lever til den Tid 1956, kan Udbetalingen først ske efter min Død, da Herberth jo ikke efterlod sig noget.

Vær derfor saa venlig at ordne dette Gavebrev, og faa det indskrevet i mit Testamente som det skal være, saa det bliver fuldstændigt i Orden.

Med venlig Hilsen

Deres hengivne

Alruna Spangenberg.«

Derefter underskrev hun den 13. Juni 1938 paa Notarialkontoret saalydende af Overretssagfører M. Oppenheim affattede Kodiciel:

»Undertegnede, Fru Alruna Spangenberg, boende Harsdorffsvej 7 A, opretter herved følgende

Codicil:

til mit Testamente af 24. November 1936.

Da min Søn Herbert er død uden at efterlade sig noget, og han i sin Tid ved Gavebrev at effektuere ved hans Død havde bortskænket til sin Gudsøn Kai Vilykke Nielsen, Søn af Tjener Svend Aage Nielsen, boende Skandiagade 32, 2. Sal, en Sum af 5.000 Kr., bestemmer jeg herved, at bemeldte Kai Vilykke Nielsen til Erstatning herfor, efter at Bestemmelserne i mit Testamente § 1—7 er effektuerede, skal have 3.000 Kr. skriver Tre Tusinde Kroner.

Kapitalen vil være at indsætte i Overformynderiet. Renterne vil være at lægge til Kapitalen, saaledes at Kapitalen med paaløbne Renter

først vil være at udbetale ham, naar han den 21. Oktober 1956 fylder 21 Aar. — — —

Forinden Underskriften bemærkes, at jeg skænker Blomsterhandler Merrild Clausen, Nansensgade 74, det ene af mine forgyldte Salon-spejle. Arveafgift at betale af Boet.«

Den 25. Juli 1938 sendte Sagsøgerne under denne Sag, Fru Editha Weeke, født Christgau, Fru Irene Christgau, Konsulent Michael Mansfeld-Büllner Christgau og Bankassistent Gerhard Mansfeld-Büllner Christgau, Fru Spangenberg følgende Brev:

»Kære Alruna.

Grunden til, at vi er blevet enige om at henvende os til dig i dette Brev er udelukkende, at vi finder det som vor Pligt at aabne dine Øjne for nogle Ting, som du ikke kan have overvejet nøje.—

Selv ukendte med dit Testamente har vi nu fra saa mange Sider hørt om Bestemmelser i det, saaledes at vi maa formode, at disse Rygter har noget med Virkeligheden at gøre, og saafremt det passer, saa gaar mange af disse Bestemmelser saa afgjort stik imod Befars og Bemors Aand.

Den Kapital, som du besidder, er jo udelukkende en Arv fra dem, og den er samlet sammen ved Befars Flid og Dygtighed. Der er værnet paa den smukkeste Maade om dette pekuniære Gode fra Bemors Side ved, at hun har ladet sin Formue gaa videre til Slægten som et tydeligt Vin kom, at dens Bevaring blandt hendes egne var det hun ønskede.

At en Moder gerne vil efterkomme sit Barns Ønske er i sig selv en smuk og naturlig Tanke, men man skal vare sig for at gøre dette, naar man samtidig derved krænker et dyrebart Minde om sine egne Forældre, og der er ingen af os, der vil tro paa, at Herberth med Fortsæt har bedt dig handle imod Bedsteforældrenes Ønsker, idet han jo ved enhver given Lejlighed, det være sig mundtligt og i Pressen, altid med Glæde og en vis Familiestolthed har nævnt sig som Dattersøn af afdøde Generalkonsul Mansfeld-Büllner. Han har været inde paa en forkert Vej, saafremt han i sin sidste Stund har glemt hvad han skyldte Befar og Bemor, ved at lade det Gode de efterlod sprede til Fordel for nogle ganske flygtige Bekendtskaber.

Vi ønsker ikke, at du skal optage denne Henvendelse paa anden Maade end som et Udslag af en Trang til at gøre vor Pligt, og lade gaa videre til dig selv, hvad vi er blevet gjort opmærksom paa af andre samt bede dig meget nøje overveje en Ændring, der først og fremmest viser Hævd overfor Befars og Bemors Minde.

De venligste Hilsner

Irene. Gerhard. Michael. Editha.«

Fru Spangenberg henvendte sig med Brevet paa Overretssagfører Oppenhejms Kontor, hvor hun under dennes Bortrejse talte med Overretssagfører A. v. Prangen og efter Overretssagfører Oppenhejms Hjemkomst med denne, uden at Testamente og Kodiciel blev ændret.

I Februar 1939 kom Fru Spangenberg til Skade ved en svær Forbrænding. Efter at Par Ugers Forløb blev hun af sin Læge, Per Thygesen, overtalt til at lade sig indlægge paa Frederiksberg Hospital, hvor hun behandlede fra 5. Marts til 4. April 1939, da hun afgik ved Døden.

Hendes Bo behandles af Overretssagfører M. Oppenheim som executor testamenti. I en den 8. September 1939 afholdt Skiftesamling, hvor kun Sagsøgerne var mødt, vedtog de at anerkende »Testamentets Bestemmelser angaaende Løsøreeffekterne, derunder Bestemmelsen om, at Fru Waterval skal have Spejlet«, samt »Dispositionen til Fordel for Fru Else Louise Sørensen og samtlige Bestemmelser i Testamentets §§ 1, 2, 3, 6 og 7«.

Under denne ved Stævning af 19. Oktober 1939 anlagte Sag har Sagsøgerne anført, at Fru Spangenberg ikke var ved sin Fornufts fulde Brug ved sin Underskrift af det af hende for Notarius publicus den 24. November 1936 oprettede Testamente og den ligeledes for Notarius oprettede Kodiciel af 13. Juni 1938, og har under Henvisning dertil ved deres endelige Paastand paastaaet Overretssagfører Morits Oppenheim som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Alruna Spangenberg, født Mansfeld-Büllner, tilpligtet at høre dette Testamente med Kodiciel kendt ugyldigt, dog saaledes, at de af Sagsøgerne i Skiftesamlingen den 8. September 1939 godkendte Dispositioner forbliver uændrede.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet han har benægtet Sagsøgernes Anbringende.

Til Oplysning herom er fremført følgende:

Mens Fru Spangenberg fra 16. November til 7. December 1935 henlaa paa Frederiksberg Hospitals Afdeling for Hudsygdomme, blev hun den 30. November 1935 undersøgt af Overlæge Philip Levison. I Skrivelse af 5. December 1939 fra Hospitalet er paa Grundlag af Journalen oplyst: »Ved neurologisk Undersøgelse 30. November fandtes: Ingen Nervesygdom i Familien. Fra Puberteten periodevis Depression. Menses ophørte, da Patienten var 44 Aar. Stadig svingende i Humør. Grædende ved Undersøgelsen (økonomiske Sorger).
Konklusion: Periodiske Depressioner accentueret af Klimakteriet og begyndende Aareforkalkning, Sukkersyge, muligvis ubetydelig Hjerneblødning. Af Journalen fremgaar intet om, at hun ikke skulde være ved sin Fornufts fulde Brug.«

Overlæge, Dr. med. N. R. Christoffersen har i Erklæring af 5. September 1939 om hendes Ophold paa Hospitalets medicinske Afdeling fra 7. December 1935 til 8. Februar 1936 blandt andet udtalt: »— — — behandlede hun for Sukkersyge, Gigt i Knæene og kronisk Alkoholisme. Sukkersygen forløb tilfredsstillende, ligeledes Knælidelsen. Det kneb dog med at holde de diætetiske Forskrifter, da hun kunde spadsere frit omkring og formentlig provianterede selv paa forskellig Vis. Under Opholdet havde hun om Aftenen den 3. Januar 1936 et absence-lignende Anfald, der varede ca. 10 Minutter og fortog sig gradvis. Hun forklarede, at hun fra Barn havde haft lignende Anfald med lange Mellemrum. Ved Udskrivelsen blev det tilraadet hende at lade sig indlægge igen til fortsat Behandling om 3 Maaneder; men hun mødte ikke. — — — Efter Personalets Udtalelser fik hun — — — bragt Spiritus ind paa Afdelingen, var jævnlig alkoholpaavirket. Hun modtog Besøg af adskillige unge Mænd, til hvem hun efter Sygeplejerskernes Opfattelse vistnok uddelte Penge, saa hendes Sagfører (efter en Venindes Udsagn)

stoppede for Udbetaling. Ved Udskrivelsen — — — fandt man i hendes Skab — — — Flasker med Portvin og diverse Spirituosa. — — — Om hele den Tid, jeg har kendt hende, gælder, at hendes psykiske Tilstand var paafaldende og uligevægtig: Raserianfald, maniakalske Tilstande vekslede med Graad. Hun havde Antipati mod nogle Sygeplejersker, men ikke altid de samme, idet hendes Stemning kunde skifte. — — — Jeg kan sammenfatte min Opfattelse af hende ganske kort: Fru Alruna Spangenberg har under alle Hospitalsopholdene været manio-depressiv. Hendes Spiritusforbrug skønnes patologisk. Hendes Sindstilstand maa betegnes som ganske upaalidelig.«

Professor, Dr. med. le Maire udstedte den 21. Oktober 1936, da Fru Spangenberg var tilsagt til Møde i Østre Landsret i Anledning af Retssagen mod Sønnen, saalydende Attest:

»Paa given Foranledning tillader jeg mig herved som mangeaarig Læge for Fru Spangenberg (og i tidligere Tider ogsaa for hendes Søn, da han var mindreaarig) at udtale, at Fru Spangenberg mig bekendt flere Gange har haft Besvimelses- og Krampetilfælde, og at hendes Helbred i det hele har ladet meget tilbage at ønske; hun laa saaledes i Fjor ca. 4 Mdr. paa Frederiksberg Hospital for Sukkersyge. Hendes Nervesystem har i mange Aar været meget nedbrudt, og for store Sindsbevægelser bør derfor, om muligt, undgaas.«

I en Erklæring af 26. Oktober 1939, som Professor le Maire som Vidne har vedstaaet, er blandt andet udtalt følgende:

»Ifølge min Lægejournal har jeg været Læge for Fru Spangenberg og hendes Familie fra 1909, det Tidspunkt, da Sønnen Herbert blev født.

Hendes Sygehistorie udviser, at hun i en lang Aarrække har været hengiven til Nydelsen af spirituøse Drikke. Allerede i 1919 fraraadede jeg hende dette Misbrug, hvilket hun reagerede paa ved at begynde at græde og ytrede, at hun ikke kunde faa sin Mad ned uden Øl. Hun fulgte da heller ikke mit Raad, og 4. Oktober 1920 findes anført, at hendes Abusus fortsattes og at hun havde den for Drankere karakteristiske Udaandingslugt. Hun var uligevægtig, let til at græde og til at blive irriteret. Mine Raad om Afhold forblev stadig uden Resultat.

Den 2. November 1922 tilkaldtes jeg sent paa Aftenen til Expressbesøg i Anledning af, at Fru Spangenberg var blevet bragt hjem fra Casino, hvor hun havde faaet et Anfald af Eclampsia alcoholica (Krampe paa Grund af Alkoholforgiftning).

I Aarenes Løb gik hun efter mit Skøn mere og mere ned ad Bakke baade i intellektuel og moralsk Henseende, hun gjorde i tiltagende Grad et usoigneret og depraveret Indtryk og lod sig mere og mere misbruge af Sønnen, der stadig prellede hende for Beløb, som det aabenbart var vanskeligere og vanskeligere for hende at udrede, og under alt dette kom hun dybere og dybere ud i Uføret.

En indtrædende Sukkersyge gav i Forbindelse med hendes Mangel paa Renlighed Anledning til udbredte Eczemtilfælde og Furunculose (Dannelse af Bylder i Huden), hvorfor hun for at blive passet, indlagdes paa Frederiksberg Hospital.

I 1936 — — —

Siden da har jeg af og til aflagt hende Besøg, men ikke noteret disse op, da jeg ikke var tilkaldt, men kun indfanndt mig som Følge af min mangeaarige Forbindelse med hende og hendes Slægt — — —

Allerede fra Sønnen var en lille Dreng, har jeg indstændig tilraadet hende, der den Gang var blevet Enke efter Mandens Død paa Oringe, saavidt jeg ved af generel Parese paa syfilitisk Basis, at anbringe Sønnen paa en Opdragelsesanstalt, da hun ganske manglede pædagogiske Evner, forkælede og forkvaklede ham, hvad hun da ogsaa selv indrømmede. Jeg forudsagde hende, at hun vilde faa Sorg af ham, selv om jeg ikke den Gang tænkte, at han vilde udvikle sig til ligefrem Forbryder. Men det blev aldrig til noget. Hun rettede sig blindt efter ham og gav efter for hans mest urimelige Luner og Forlangender.«

Læge Per Thygesen har i Erklæring af 7. November 1939 udtalt følgende:

»Jeg har kendt lidt, men ogsaa kun lidt til Fru Spangenberg fra jeg var Barn, idet hun og min Moder kendte hinanden. Jeg har altid syntes, at hun var meget aparte af Udseende og Væsen. Siden jeg blev voksen, har jeg kun talt med hende de Gange, hun har søgt mig som Læge. Første Gang, da hun søgte Optagelse i Sygekassen ved den lovpligtige Sygekasseordning, vistnok i 1935.

Anden Gang i Januar 1939, da hun tilkaldte mig til sin Bolig paa Harsdorffsvej 7 A for en Forkølelse, og Slut i Januar 1939, da hun havde slaaet sit Knæ.

Tredie Gang i Februar 1939 tilsaa jeg hende, da hun var kommet til Skade ved en stor Forbrænding, og fik hende efter 14 Dages Forløb overtalt til at lade sig indlægge paa Frederiksberg Hospital under Overlæge Boas, hvor hun 4. April 1939 afgik ved Døden af en Lungebetændelse. Jeg har saaledes ikke set hende hverken i 1936 eller 1938, hvor Testamentet og dettes Tillæg er oprettet. Udover, at hun var meget aparte, under det sidste Sygeleje noget paavirket, dels af sin Sygdom (en kolossal Forbrænding) og af de smertestillende Midler, som det var nødvendigt at give hende, havde jeg ikke Indtryk af, at hendes Forstand fejlede noget. Jeg husker, at jeg var meget forbløffet over alle de Enkeltheder, hun kunde huske om mig og min Familie.«

Om Fru Spangenbergs Ophold paa Frederiksberg Hospital ved hendes Død har Overlæge, Dr. med. Harald Boas i Erklæring af 6. September 1939 udtalt:

»Fra 5. Marts til 29. Marts 1939 har jeg behandlet Fruen paa min Afdeling for en svær Forbrænding af 3. Grad. Hun havde tillige Sukker-syge, som blev behandlet af Overlæge Christoffersen.

Under Opholdet paa min Afdeling var Fru Spangenberg yderst uligevægtig. Ganske vist var hendes Brandsaar utvivlsomt yderst smertefulde, men hun reagerede ualmindelig voldsomt. Hun udstødte i Timevis saa høje Brøl, at man kunde høre det over hele Hospitalsgangen, hvorved hun var til megen Gene for de andre Patienter. Hun krævede til Stadighed store Mængder af Narkotica og blev fuldstændig ophidset, naar hun ikke fik saa rigeligt, som hun selv ønskede det.

Jeg har senere faaet at vide, at Fru Spangenberg fra private fik indbragt store Mængder af Alcoholica, som hun nød i Smug.

Overfor Lægerne var Fruen elskværdig og behagelig, men derimod ret vanskelig overfor visse af Sygeplejerskerne. Men hendes Sindstilstand var meget svingende, nogle Dage var hun overfor Personalet venlig, andre Dage det modsatte.

Skulde jeg resumere mit Indtryk af Fru Spangenberg's Tilstand, bliver det, at hun var manio-depressiv, tillige kronisk Alkoholist. Som Helhed maa hun betragtes som ganske upaalidelig.«

Overlæge Christoffersen har i sin foran omtalte Erklæring af 5. September 1939 om dette Ophold udtalt sig i Overensstemmelse med Overlæge Boas.

Sagsøgeren, Konsulent Christgau, har blandt andet forklaret, at han har kendt Fru Spangenberg meget godt og er kommet jævnlig sammen med hende efter hendes Moders Død; efter Sønnens Rejse til Udlandet hjalp han hende med Skrivelser og lignende, dog ikke med Brevet af 30. Maj 1938, som han tror en anden maa have hjulpet hende med. Han var med hende hos Overretssagfører Oppenheim den 2. November 1936, hvor hun gjordes bekendt med Sønnens Testamente og bad Overretssagføreren udarbejde et nyt Testamente for hende, idet hun gav ham Sønnens Brev af 29. Oktober 1936. Hendes Intelligens og Forstand paa sine Forhold var ringe, og hun var som Følge deraf yderst uselvstændig, meget svag overfor Sønnen og meget bange for ham; selv efter hans Død talte hun om, at han stadig var hos hende og laasede Døre for hende. Saa længe han kan huske, har hun lidt af Besvimelsesanfald; hun led af en voksende Trang til Alkohol og forklarede, at hun drak ca. 50 Pilsnere ugentlig og mindst en halv Flaske hed Vin om Dagen, Han har gentagne Gange set hende stærkt paavirket af Spiritus. Hun havde dertil uheldige erotiske Tendenser, blandt andet for pornografiske Billeder, talte ofte om erotiske Forhold og omgikkes homoseksuelle Mandfolk. I Foraaret 1936 talte han med Overretssagfører Oppenheim om at faa hende umyndiggjort, hvad dog ikke skete, hvorimod Overretssagføreren overtog Forvaltningen af hendes Overformynderinterer, hvad hun var tilfreds med.

Sagsøgerinden Fru Christgau har forklaret, at hun er kommet meget sammen med Fru Spangenberg indtil sit Giftermaal, da hun trak sig tilbage paa Grund af Fru Spangenberg's Livsførelse. Lige fra sin Barndom husker hun, at Fru Spangenberg havde Besvimelsesanfald og ikke sjældent var beruset. Fru Spangenberg's Intelligens var lig Nul; hun var yderst uselvstændig og uforstaaende overfor Livets Forhold og sygelig erotisk; hun blev kujoneret af sin Søn, som afpressede hende Penge, og som hun var bange for.

Sagsøgerinden Fru Weeke og Sagsøgeren Bankassistent Christgau har tiltraadt deres Søkendes Forklaringer.

Fru Malvine Marie Waterval, der er 86 Aar gammel, har som Vidne forklaret, at hun paa Anmodning fra Generalkonsulinde Mansfeld-Büllner havde lovet denne at tage sig af Fru Spangenberg og derfor hyppigt besøgte denne og næsten daglig stod i Forbindelse med hende. Fru Spangenberg led hele Livet af jævnlige Besvimelsesanfald, var meget smaatt begavet, uden Forstaaelse af Livets praktiske Forhold og grænseløs uselvstændig; hun var bange for Sønnen, som kunde faa

hende til alt og undertiden anvendte Vold mod hende. Hun var kronisk Alkoholist, saa godt som daglig beruset, dog aldrig naar hun skulde tale med sin Sagfører, som hun havde stor Respekt for, og til hvem Vidnet ofte ledsagede hende. Hun var stærkt erotisk, samlede paa erotiske Billeder, førte slibrig Tale og havde uheldige Herrebekendtskaber. Hun fortalte Vidnet, at der skulde oprettes et Legat af hendes Efterladenskaber, og hun var meget vred over Sagsøgernes Brev af 25. Juli 1938.

Overretssagfører v. Prangen har som Vidne forklaret, at han talte med Fru Spangenberg, da hun havde modtaget Sagsøgernes Brev af 25. Juli 1938. Hun gjorde et roligt Indtryk og var ved sin Fornufts fulde Brug, men meget ulykkelig over Brevet og spurgte, hvad hun kunde gøre i den Anledning. Vidnet sagde, at det bedste Svar vilde være at slette Brevskriverne af sit Testamente, men raadede hende til at vente med at tage Bestemmelse, til hun havde talt med Overretssagfører M. Oppenheim.

Sagsøgte har oplyst, at Midlerne i Afdødes Bo, ca. 150.000 Kr., alle hidrører fra hendes Forældre. Han har forklaret aldrig at have drøftet Spørgsmaal om Umyndiggørelse af Fru Spangenberg, hvis Formue var baandlagt i Overformynderiet, hvor han efter Aftale med hende hævede Renter og deraf betalte hendes faste Udgifter, medens Resten udbetaltes hende i ugentlige Rater; derimod har der engang været Tale om at umyndiggøre hendes Søn. Efter at han var blevet hendes Sagfører, søgte hun ham vel en Gang maanedlig paa hans Kontor og viste sig altid fuldstændig klar over sine Forhold. Heller ikke ved Telefonopringninger til hende har han faaet Indtryk af Spirituspaavirkning hos hende. Da hun efter Sønnens Død bad ham udarbejde et nyt Testamente, gav han hende et Udkast dertil og havde derefter en Forhandling med hende, der var fuldstændig paa det rene med de enkelte Bestemmelser. Efter Renskriften gennemgik han endnu engang Testamentet med hende, før de fulgtes til Notarialkontoret, hvor det blev underskrevet. Hun har senere flere Gange udtalt sin Glæde over Bestemmelsen om Legatoprettelsen. Tilsvarende Fremgangsmaade er fulgt ved Kodicillens Oprettelse. Han talte med hende om Sagsøgernes Brev af 25. Juli 1938; hun var inde paa Tanken om at slette Sagsøgerne af Testamentet, men fulgte hans Henstilling om intet at foretage, hvis der ikke fremkom yderligere Henvendelser.

De fremkomne Oplysninger har været forelagt Retslægeraadet, som i Skrivelse af 31. Januar 1940 har udtalt, »at Alruna Spangenberg efter de foreliggende Lægeerklæringer og det iøvrigt oplyste maa antages at have været en Person af ret smaa Evner. Det maa efter den af Professor M. le Maire afgivne Erklæring anses for godtgjort, at hun i de sidste 20 Aar har været hengiven til betydeligt Alkoholmisbrug. At Graden af dette Misbrug ikke har været ringe, fremgaar deraf, at der allerede i 1922 forekom alkoholiske Kramper. Senere er en Sukkersyge stødt til, og der synes at være indtraadt et fremadskridende aandeligt Forfald. Gennem de fra den sidste Tid foreliggende Lægeerklæringer er det godtgjort, at Alkoholmisbruget er blevet fortsat, og at man har ment at kunne diagnosticere en manio-depressiv Sindssygdom.

Selv om denne sidstnævnte Diagnose ikke kan anses for tilstrækkelig underbygget, maa Raadet finde, at der i det foreliggende er Holdpunkter for den Antagelse, at den paagældende gennem en lang Aarrække har været kronisk Alkoholist, at hun ikke kan have haft klart og selvstændigt Overblik over sine Dispositioner, og at hun ikke har været i Besiddelse af den Grad af Fornuftens Brug, som maa kræves ved Oprettelse af Testamente.

Denne Tilstand maa antages at have bestaaet i en Aarrække, i hvert Fald fra før 1936.«

Paa en Henstilling om nærmere at uddybe sine Udtalelser om, at der »er Holdpunkter for den Antagelse«, har Retslægeraadet i Skrivelse af 20. Februar 1940 udtalt, at naar det, som i det foreliggende Tilfælde, drejer sig om Vurdering af en afdød Persons Helbredstilstand paa et givet Tidspunkt, og hvor altsaa en Undersøgelse af den paagældende Person er udelukket, maa man bygge sit Skøn paa de foreliggende, paa forskellig Vis samlede Oplysninger, og det afgørende er altsaa, om de foreliggende Oplysninger er saa paalidelige og af en saadan Art, at de tillader en Konklusion.

I den foreliggende Sag har Raadet skønnet, at dette er Tilfældet, og den af Raadet i Udtalelse af 31. Januar 1940 anvendte Udtryksmaade er altsaa at forstaa saaledes, at de i Sagen foreliggende Oplysninger maa føre til den Slutning, at Alruna Spangenberg gennem en lang Aarrække og i hvert Fald før 1936 har været kronisk Alkoholist, at hun ikke har haft et klart og selvstændigt Overblik over sine Dispositioner, og at hun ikke har været i Besiddelse af den Grad af Fornuftens Brug, som maa kræves ved Oprettelse af Testamente.«

Sagsøgerne har nærmere udviklet, at naar Arveforordningens § 21 som positiv Betingelse for Retten til ved Testamente at disponere over sine Ejendele kræver, at vedkommende er »ved sin Fornufts fulde Brug« eller, som det udtrykkes i Forordningens § 24, »sin Fornuft fuldkommen mægtig«, maa denne Formulering medføre, at hvor der rejses Tvivl om denne Betingelses Tilstedeværelse, maa Bevisbyrden derfor paahvile den, der paastaar dette, altsaa her Sagsøgte. Men alt foreliggende beviser, at Fru Spangenberg ikke opfyldte Betingelsen. Allerede Testamentet viser dette ved sine meningsløse Bestemmelser om, at hendes gamle Moster Frøken Rieneck og hendes og hendes Moders gamle Veninde Fru Waterval kun skal have Legater paa 200 Kr., medens hendes Rengøringskone Fru Bjerre Jensen skal have 2000 Kr., og de hende ganske ukendte Fruer Vinnicky og Henriksen 4000 Kr. hver, og særlig ved Bestemmelsen om Oprettelsen af et Legat, der skal benævnes efter hendes i enhver Henseende uheldige Søn, der kun ved sin Død undgik at udstaa Fængselsstraf, idet den fra hendes Forældre stammende Kapital som en Selvfølge burde tilfalde hendes Søsters Børn, der ikke er økonomisk velstillede. Men uanset om Testamentets enkelte Bestemmelser er mere eller mindre fornuftige, er det for Testamentets og Kodiciellens Gyldighed afgørende, om hun ved deres Oprettelse var ved sin Fornufts fulde Brug, idet Nutidens Psykiatri er utilbøjelig til at anerkende, at en Sindssygdoms Indflydelse kan begrænses til enkelte sjælelige Omraader, medens andre lades uskadede,

og tværtimod mener, at det altid er hele Sjælelivet, der er mere eller mindre lidende, og at normale Motiver derved paa alle væsentlige Omraader kan blive patologisk forskudt i saa afgørende Grad, at man ikke bør anerkende en saadan sindslidende som havende den fulde Brug af Fornuften, som Oprettelsen af et Testamente kræver. Dette har Fru Spangenberg ikke haft, saaledes som udtalt af Retslægeraadet, og Sagsøgerne kræver derfor Testamentet omstødt, dog saaledes, at de af dem paa Skiftet godkendte Dispositioner i Testamentet forbliver uændrede.

Sagsøgte har heroverfor anført, at den i Arveforordningens § 24 anordnede Fremgangsmaade for Testamenters Oprettelse med deres Underskrift for Notarius publicus, der særlig skal undersøge og give Attest om Testators Fornuft, gennem lang og fast Praksis har været forstaaet som medførende, at naar Notarius har attesteret, at Testator var sin Fornuft fuldkommen mægtig, anses denne Embedserklæring som Bevis for Betingelsens Tilstedeværelse, indtil den, der paastaar det modsatte, beviser dette, saa at Bevisbyrden i denne Sag paahviler Sagsøgerne.

Sagsøgte har videre udviklet, at det ikke vil være samfundsmæssig forsvarligt at praktisere en Forstaaelse af Arveforordningens Udtryk: at være »ved sin Fornufts fulde Brug« eller de tilsvarende omend negativt formede Udtryk i Myndighedslovens §§ 64 og 65: at »mangle Evnen til at handle fornufmæssigt« ud fra Lægevidenskabens Antagelser om en psykisk Mangels generelt patologiske Indflydelse paa den lidende, hvis dette skal medføre Underkendelse af den paagældendes Handlinger flere Aar tilbage, f. Eks. her det i Testamentets § 2 omhandlede Gældsbevis. Udtrykkene er hidtil opfattede som i hvert Fald kun havende Hensyn til den særlige Art Retsforhold, det drejer sig om, saaledes som udtrykkelig udtalt i Ægteskabslovens § 10, Stk. 2. Det bestrides ikke, at Fru Spangenberg havde svært ved at holde paa kontante Beløb, men hun var ganske klar over denne Mangel og aftalte derfor først med sin Moder at faa ogsaa sin Fædrene arv baandlagt og senere med Sagsøgte at faa sine Overformynderimidler udbetalt ratevis. Hun var absolut ikke ukendt med økonomiske Forhold, hvorved Sagsøgte blandt andet har henvist til en blandt hendes Papirer fundet Afskrift af et Brev af Februar 1927 til hendes daværende Sagfører, og hun var, hvad der her har særlig Betydning, kendt med testamentariske Forhold. Straks efter Sønnens Død, der ændrede Forudsætningen for hendes tidligere Testamente, tog hun, der sikkert ofte har drøftet baade sine Forældres og sine egne testamentariske Dispositioner, Initiativet til Oprettelsen af et nyt Testamente. En Del af Bestemmelserne i dette skyldes utvivlsomt Anmodningen i hendes Søns Brev af 29. Oktober 1936, men hun har ikke fulgt denne uden Kritik, har intet testeret til Fredspropaganda og har givet Bestemmelsen om Legater til forældreløse Børn en udpræget personlig Form. Og Testamentet omfatter talrige andre Forhold, som hun altsaa selv har foreslaaet og gennemarbejdet, hvilket blandt andet fremtræder klart i den Forskel, hun ud fra sit Kendskab til sine Søsterbørns Evner til at bestyre Penge, har gjort mellem dem i Testamentets § 5, som viser, at hun bestemt ikke ønskede

Arveparter udbetalt kontant til dem alle. Hendes Forstaaelse af Kodicillen fremgaar af hendes Brev af 30. Maj 1938. Hendes Omtale til andre af Legatets Oprettelse og hendes Optraeden efter Sagsøgenes Brev af 25. Juli 1938 viser til Overflod hendes Forstaaelse af Testamentets Rækkevidde. Intet i Bestemmelserne tyder paa urimelig Paavirkning. Det er derfor selvfølgelig, at hverken de to Undernotarer, for hvem Testamentet og Kodicillen er underskrevet, Sagsøgte eller dennes Kompagnon har næret nogen som helst Tvivl om, at Fru Spangenberg var i Stand til at træffe testamentariske Dispositioner. Sagsøgeren Konsulent Christgau kan ikke heller have tvivlet derom, da han den 2. November 1936 ledsagede hende til Sagsøgte til Forhandling om et nyt Testamente, og samtlige Sagsøgere maa ved deres Henvendelse af 25. Juli 1938 til hende have haft samme Opfattelse, ligesom de nu ogsaa har godkendt alle hendes andre Dispositioner end dem, hun har truffet for at forsone Mindet om sin Søn, som hun ikke havde magtet at opdrage, og som sikkert har skaffet hende mange Sorger og Ubehageligheder, men som hun ganske utvivlsomt har næret Kærlighed til. Retslægeraadet har udtalt, at hun gennem en lang Aarrække, i hvert Fald før 1936, har været kronisk Alkoholisk og ikke har haft et klart og selvstændigt Overblik over sine Dispositioner; og disse Udtalelser maa vel som angaaende medicinske Forhold lægges til Grund, men naar Retslægeraadet ikke som Konklusion deraf, men som selvstændig Anskuelse har udtalt, at Fru Spangenberg ikke har været i Besiddelse af den Grad af Fornuftens Brug, som maa kræves ved Oprettelse af Testamente, gaar denne Udtalelse ud over det medicinske Omraade; Afgørelsen om dette Forhold skal ske ikke alene ud fra en medicinsk Maalestok for en normal Persons aandelige Habitus, men navnlig ud fra socialt og psykologisk Skøn, hvor den enkelte Persons særlige Indstilling og Forhold til Omverdenen bliver afgørende. Denne Sag maa afgøres ud fra Fru Spangenbergs personlige Stilling til de Forhold, Testamentet tilsigter at ordne, og fra den Opfattelse, de Personer, hun har talt med herom, har faaet af hende; og der kan ikke være Tvivl om, at ud fra denne Maalestok har hendes Evne til at oprette Testamente været fuldt paa Højde med talrige andre Testatorers, for hvis Vedkommende der i det praktiske Liv ikke er rejst Tvivl.

Det er oplyst for Retten, at Fru Spangenbergs Intestatarvinger foruden Sagsøgerne er disses Broder Osman, hvis Stilling til Testamentet ikke er oplyst.

Færdig fra Trykkeriet den 4. December 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 23

Tirsdag den 12. November.

Efter Formuleringen af Sagsøgernes Paastand synes de at opfatte det paa Skiftesamlingen den 8. September 1939 passerede som en Godkendelse fra deres Side af Dele af Testamentet. For en saadan seingen Hjemmel, idet Testamentet og Kodiccillen, hvis Fru Spangenberg findes ikke at have været i Stand til at oprette Testamente, maa bortfalde i deres Helhed, saaledes ogsaa Bestemmelsen om Indsættelse af Executor testamenti.

Ved det foreliggende findes det godtgjort, at Fru Spangenberg ved Testamentets og Kodiccillens Oprettelse har været fuldstændig klar over deres Indhold og deres praktiske og retslige Følger. Under Hensyn her til og til selve Udformningen af Testamentet og Kodiccillen findes det, efter hvad der er oplyst om dels Fru Spangenberg's Personlighed, hendes Evner og hendes Indstilling overfor de Personer og Forhold, hun gennem Aarene er kommet i Berøring med, dels de dermed stemmende Interesser, hun vilde begunstige ved sit Testamente og den over 1½ Aar senere oprettede Kodicil, dels de Forhold, hvorunder deres Udformning er foregaaet uden særlige Paavirkninger fra Personer eller Situationer, og endelig den almindelige Opfattelse af hendes Evne til at disponere ved Testamente hos de Personer, med hvem hun har talt derom saavel under Udarbejdelsen som senere, ikke at kunne anses godtgjort, at hun ikke ved Oprettelsen har været sin Fornuft fuldkommen mægtig.

Som Følge heraf vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne have in solidum at betale Sagsøgte med 800 Kr.

Nr. 196/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Poul Egon Larsen (Trolle),

der tiltales for Manddrab, Røveri, Bedrageri, Tyveri, Brugstyveri, Brandstiftelse og uagtsomt forvoldt Ildsvaade.

Østre Landsrets Dom af 12. September 1940 (Sydsjællandske Nævningekreds): Tiltalte Poul Egon Larsen bør straffes med Fængsel paa Livstid. Tiltalte bør derhos til Dansk Brandforsikrings-

selskab Vermund af 1904 betale i Erstatning 37.467 Kr. og 535 Kr. samt til Holbæk med flere Amters gensidige Brandforsikringsforening i Erstatning 35.585 Kr. Tiltalte udreder endelig Sagens Omkostninger, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører M. Ladefoged, Ringsted, 430 Kr. De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Trolle betaler Tiltalte Poul Egon Larsen 100 Kr.

De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Poul Egon Larsen er ved Anklageskrift af 18. Juni 1940 sat under Tiltale ved Østre Landsret:

1.

For Manddrab og Røveri af særlig farlig Karakter (Straffelovens §§ 237 og 288) ved i den Hensigt og for derigennem at skaffe sig uberettiget Vinding at dræbe Købmand Hans Peter Hansen (født den 19. Januar 1915) og fratage ham hans Penge, om Aftenen den 12. Januar 1940 i Købmandens Butik, Rønnedevej 4 i Ringsted, med Bagsiden af den dertil medbragte Økse at have tilføjet Købmanden flere kraftige Slag i Baghovedet, hvorved han segnede bevidstløs om og den følgende Dags Eftermiddag afgik ved Døden som Følge af de ham ved Slagene tilføjede Kranie-Hjernelæsioner, samt ved fra Baglommen i den bevidstløse Købmands Benklæder at have tilegnet sig en Tegnebog indeholdende 700 Kr.

2.

For Tyveri (Straffelovens § 276) ved uden Besidderens Samtykke og for ved Tilegnelsen at skaffe sig uberettiget Vinding at have borttaget alene:

a) den 10.—11. December 1938 udenfor Balsalen i Hotel »Postgaarden« i Ringsted ca. 23 Kr. i rede Penge fra en Dametaske tilhørende Husassistent Asta Jensen;

b) den 3. Februar 1939 fra et Skab i Karlekammeret paa »Blyskovgaard« 9 Kr. i rede Penge tilhørende Forkarl (nu afdøde Købmand) Hans Peter Hansen;

c) den 9.—10. September 1939 fra et Vindue, hvis Rude han knuste, 2 Flasker Portvin, af Værdi 4 Kr. 90 Øre, tilhørende Købmand Jensens Enke, Torped;

d) den 28.—29. September 1939 gennem et Butiksvindue, hvis Rude han knuste, nogle Par Sokker af Værdi ialt ca. 12 Kr., tilhørende Købmand A. M. Jørgensen, Sigersted;

e) den 12. November 1939 fra Terrassen paa Hotel »Casino« i Ringsted, en Dametaske med Pung, Lommelygte og ca. 25 Kr. i rede Penge, af Værdi ialt ca. 30 Kr., tilhørende Smørrebrødsjomfru Asta Ingversen;

f) omkring 24. November 1939 fra Udstillingen udenfor Forretning i St. Hansgade i Ringsted et Par Gummistøvler, Værdi 12 Kr., tilhørende Træhandler Jacobsens Efterfølger, J. O. Jensen;

g) den 22.—23. December 1939 fra et Smedeværksted i Sigersted Huse 4 Dunke Motorolie, Værdi ca. 9 Kr., tilhørende Smedemester Hansen;

h) den 1. Januar 1940 fra et Vindue i Stenlille Hotel en Herrehat af Værdi 10 Kr., tilhørende Tjenestekarl Johannes Jensen;

i) ca. den 5. Januar 1940 fra Sigersted Mejeri 8 kg Smør, Værdi 25 Kr. 60 Øre, tilhørende Mejeribestyrer I. P. Mølgaard.

3.

For Tyveri (Straffelovens § 276) ved uden Besidderens Samtykke og for ved Tilegnelsen at skaffe sig uberettiget Vinding indbrudsvis at have borttaget a l e n e:

a) den 14.—15. Februar 1939 ved Frabrydning af Hængelaas for et Arbejdsskur i Grusgraven i Sigersted 12 Bajere og 2 Pakker Cigaretter, Værdi ialt 4 Kr. 40 Øre, tilhørende Arbejdsformand Peter Skøtt;

b) den 23.—24. Oktober 1939 ved Indstigning gennem et Vindue til Urmagerforretningen, Nørregade 49, Ringsted, 6 Ure og 2 Lænker til Armbaandsure, til Værdi ialt 190 Kr., tilhørende Urmager H. L. Bindler.

4.

For Tyveri (Straffelovens § 276) ved uden Besidderens Samtykke og for ved Tilegnelsen at skaffe sig uberettiget Vinding indbrudsvis s a m m e n m e d a n d r e P e r s o n e r at have borttaget:

a) den 20.—21. Februar 1939 ved Indstigning gennem et Vindue til en Købmandsforretning i Bringstrup ca. 20 Pakker Cigaretter, Værdi ialt ca. 10 Kr., tilhørende Købmand Niels Petersen;

b) den 25.—26. Juni 1939 ved Opdirkning af Laas for Kiosken paa Svømmehallens Grund ved Haraldsted Sø, Chokolade, Slikpinde m. v. til Værdi ialt ca. 21 Kr., tilhørende Opsynsmand Bauerfeldt;

c) den 15.—16. Oktober 1939 ved Opdirkning af Dør til Købmandsforretningen, Rønnedevej 4, Ringsted, ca. 640 Kr. (derunder en Check paa 39 Kr.), tilhørende nu afdøde Købmand H. P. Hansen;

d) den 30.—31. December 1939 ved Indstigning gennem Kældervindue og Opbrydning af Dør til Brugsforeningen i Store Merløse en Del Spiritus, Cerutter, Cigaretter m. v. til Værdi ialt 150 Kr., tilhørende Uddeler August Hansen.

5.

For Tyveri (Straffelovens § 276) ved uden Besidderens Samtykke og for ved Tilegnelsen at skaffe sig uberettiget Vinding sammen med andre Personer at have borttaget:

a) en Lørdag Aften i Februar 1939 fra en Dametaske i et Vindue i Salen i Bringstrup Forsamlingshus en Dameportemonnai med ca. 4 Kr. i rede Penge, tilhørende Husassistent Dagny Andersen, Sigersted;

b) i Begyndelsen af Juni 1939 i Salen paa Traktørstedet i Vrange-skov ved Valsømagle en Taske med Portemonnai, indeholdende 10 à 12 Kr. i rede Penge, som en Dame havde lagt fra sig paa en Bænk i Salen, medens hun dansede;

c) i Oktober eller November 1939 fra en Cykel, der stod udenfor Stenlille Hotel, en Dynamolygte til Værdi ca. 6 Kr.;

d) den 18. November 1939 fra en Herrecykel, der stod i en uafloaset Port i Sct. Hansgade i Ringsted, en Dynamolygte til Værdi ca. 6 Kr.;

e) den 30.—31. December 1939 i Kælderen til en Købmandsforretning i Store Merløse nogle Flasker Paaskebryg til Værdi ialt 3 Kr. 84 Øre, tilhørende Købmand Martin Mikkelsen;

f) den 30.—31. December 1939 fra et Automobil, som de efterlod i Fjenneslev, et Uldtæppe og en Plaid, Værdi ialt 60 Kr., tilhørende Læge Aage Bøjesen i Merløse.

6.

For Tyveri (Straffelovens § 276) ved uden Besidderens Samtykke og for ved Tilegnelsen at skaffe sig uberettiget Vinding i Tiden fra April til November 1939 alene eller i Forening med andre at have borttaget — delvis ved Ituslagning af Glas eller Itubrydning — fra Automater udenfor Forretninger i a) Sigersted, b) Fjenneslev, c) Bringstrup, d) Sigersted Huse og e) til g) Ringsted, Pakker med Tobaksvarer (og delvis rede Penge) samt Bagværk, alt til Værdi ca. 40 Kr.

7.

For Brugstyveri (Straffelovens § 293, 1. Stk.) ved i Forening med andre uberettiget og saaledes, at der derved paaførtes Ejerne Tab eller væsentlig Ulempe:

a) den 23.—24. Juni 1939 at sætte sig i Besiddelse af en i Ringsted Lystanlæg parkeret Motorvogn, tilhørende Elektriker C. E. Gotfredsen, og bruge den til Kørsel over Haraldsted Badehotel, Bringstrup og Torped tilbage til Havemøllevej i Ringsted;

b) den 17. November 1939 at sætte sig i Besiddelse af en Firmaet Sørensen & Neumann tilhørende, i Firmaets Gaard i Ringsted parkeret Motorvogn og bruge den til Kørsel over Haraldsted Badehotel og Bringstrup tilbage til Firmaets Gaard i Ringsted;

c) den 30.—31. December 1939 ved Opbrydning af Læge Aage Bøjesens Garage i Store Merløse at sætte sig i Besiddelse af Lægens Automobil og bruge den til Kørsel over Torped til Fjenneslev, hvor den blev efterladt.

8.

For forsætlig Brandstiftelse paa fremmed Ejendom af ringe Betydning og uden Fare for, at betydelig Skade kunde afstedkommes (Straffe-

lovens § 181, 3. Stk.) ved sammen med 2 andre en Aften i Juni Maaned 1939 med Vilje at afbrænde en ved Holbæk—Ringsted Landevej i Nærheden af Gaarden Lille Svendstrup staaende Høstak (Værdi ca. 3 Kr.), tilhørende Parcellist Holger Larsen.

9.

For ved Uagtsomhed at have forvoldt Ildsvaade paa fremmed Ejendom eller til Skade for fremmed Formueinteresse (Straffelovens § 182) ved den 30. September 1939, da han ca. Kl. 2 Nat var paa Vej forbi »Dalsagergaard« i en af denne Gaards Ladeporte at have tændt sig en Cigaret og uden at se sig for eller tage sig af, om Tændstikken var slukket, paa grov, uagtsom Maade at have kastet den bagud, saaledes at der gik Ild i noget Korn i Ladeporten, hvorefter hele den 4-længede Gaard nedbrændte, og det meste af Besætningen indebrændte, medens Tiltalte uden at forsøge at slukke eller alarmere Beboerne cyklede til sit Tjenestested.

10.

For Forsøg paa Tyveri (Straffelovens § 276, jfr. § 21) ved uden Besidderens Samtykke og for ved Tilegnelsen at skaffe sig uberettiget Vinding sammen med andre indbrudsvis at have forsøgt at borttage:

a) den 12.—13. December 1939 Penge fra Pengeskabet i Banken for Ringsted og Omegns Filial i Merløse ved for at komme ind at knuse en Rude ind til Banken, men da Pengeskabet viste sig for svært, at opgive Forsøget;

b) den 22.—23. December 1939 Penge fra Banken for Ringsted og Omegns Filial i Fjenneslev ved for at komme ind at bore om Laasen til Bankens Entrédør med en Boremaskine, men da de blev forstyrrede, inden Laasen var udboret, at flygte;

c) den 22.—23. December 1939 Varer fra Købmand A. N. Jørgensens Butik i Sigersted ved at aabne et Vindue og krybe ind gennem dette til Forretningen, men fordi Tiltalte kom til at gøre Støj, af Frygt for Opdagelse at fjerne sig uden at stjæle noget;

d) den 30.—31. December 1939 Varer fra Købmand L. Jensens Butik i Store Merløse ved at skrue Dørbeslaget paa Døren ind til Butikken af for at kunne dreje paa Laasetappen, hvorfra Haandtaget ved Aflaasningen var fjernet, men da det dog ikke kunde lade sig gøre, at fjerne sig uden at trænge ind i Butikken.

11.

For Forsøg paa Bedrageri (Straffelovens § 279, jfr. § 21) ved den 20. December 1939 for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget Vinding sammen med 2 andre at have forsøgt at bestemme Hotelejer Petersen, Hotel »Royal«, Ringsted, til at betale 90 Kr. i Erstatning for en Frakke m. v. ved i Strid med Sandheden at foregive, at den var blevet stjaalet paa Hotellet.

Anklagemyndigheden nedlægger Paastand om, at Tiltalte — selv om han ved de straffbare Handlingers Foretagelse maatte have befundet sig i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsvernerne betinget varigere Tilstand (Straffelovens § 17) — idømmes almindelig Straf.

Tiltalte er født den 6. December 1921 og tidligere anset ved Dom afsagt den 20. December 1939 af Retten for Ringsted Købstad m. v. efter Straffelovens § 276, jfr. § 285, 1. Stk., med en betinget Straf af Fængsel i 40 Dage.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i samtlige de Forhold, for hvilke han er tiltalt, hvorhos et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 er besvaret bekræftende.

Under Sagen har Tiltalte dels været til Mentalundersøgelse hos Amtslægen i Sorø, dels været indlagt til Observation paa Sindssygehospitalet i Vordingborg.

Retslægeraadet har i en Erklæring af 6. Maj 1940 udtalt, at Raadet kan tiltræde en af Overlægen ved nævnte Sindssygehospital afgivet Erklæring, hvorefter Tiltalte ikke er aandssvag eller sindssyg eller kan antages at have været dette paa Tidspunktet for de paasigtede Handlinger, hvorimod han er en smaat begavet og i udtalt Grad psykopatisk Person med fremtrædende Karaktermangler og Følelsesafstumpning, saaledes at han efter sit Totalpræg nærmest maa henføres til de følelseskolde Psykopater. Han kan muligt ikke anses for ganske uegnet til Paavirkning gennem Straf af sædvanlig Art, men udelukket er det dog ikke, at hans Psykopati til manifestere sig saa kraftigt i en Aarrække, at han efter en tidsbegrænset Straf vil vise sig endog særdeles farlig, hvorfor Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt allerede paa nuværende Tidspunkt kunde være rimelig.

Idet Tiltalte efter alt foreliggende ikke skønnes uegnet til Paavirkning gennem Straf, vil han være at anse efter Straffelovens §§ 237 og 288, 2. Stk., og efter dens § 285, jfr. § 276, tildels jfr. § 21 og § 285, jfr. § 279, sammenholdt med § 21 samt §§ 181, 3. Stk., 182 og 293, 1. Stk., med en i Medfør af Straffelovens § 57 og tildels under Hensyntagen til Straffelovens § 89 fastsat Straf, der findes at maatte bestemmes til Fængsel paa Livstid.

Efter derom nedlagt Paastand vil Tiltalte derhos have at udrede nedennævnte Erstatningsbeløb.

Onsdag den 13. November.

Nr. 37/1940. Fru **Else Kilde**, født Christoffersen (Selv)
 m o d
N og Hustru (Meyer).

(Spørgsmaal om Ophævelse af Adoptionsforhold).

Vestre Landsrets Dom af 30. September 1939 (IV Afd.): De Sagsøgte, N og Hustru, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Else Kilde, f. Christoffersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler

Sagsøgerinden til de Sagsøgte 125 Kr., der udredes inden 15 Dage. Der tillægges de for Sagsøgerinden ved Sagens Forberedelse for Underretten og ved Landsretten beskikkede Sagførere, Sagfører Boel og Overretts-sagfører S. P. Sørensen, i Salær henholdsvis 100 Kr. og 80 Kr. samt i Godtgørelse for Udlæg førstnævnte 24 Kr. 20 Øre og sidstnævnte 30 Kr. 20 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellantindens Samtykke kan ikke antages at have været behæftet med nogen Mangel, der kunde bevirke Adoptionens Ugyldighed.

Herefter vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til de Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Else Kilde, født Christoffersen, til de Indstævnte, N og Hustru, med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 10. September 1932 fødte Sagsøgerinden, Fru Else Kilde, f. Christoffersen, Aalborg, som dengang var ugift, et Pigebarn, der senere blev døbt Ruth Elin Christoffersen. Sagsøgerinden, som før Barnets Fødsel havde haft Arbejde som Husassistent, og som økonomisk var meget daarlig stillet, kunde ikke have Barnet hos sig og havde ikke Raad til at betale for dets Anbringelse i et Plejehjem. Hendes Fader og to Brødre og en Onkel laante hende imidlertid nogle Penge, tilsammen 180 Kr., hvoraf Sagsøgerinden afholdt Udgifterne ved Fødslen m. v. Barnet blev straks efter Fødslen anbragt paa Brønderslev Børnehjem og var derefter en kort Tid anbragt hos en Veninde af Sagsøgerinden, men da denne Venindes Mand blev arbejdsløs, kunde de ikke beholde Barnet længere. Gennem sin Søster var Sagsøgerinden imidlertid kommet i Forbindelse med de Sagsøgte, N og Hustru, som selv ingen Børn havde og som var villige til at tage Barnet til sig mod at faa udbetalt de af Barnets Fader udredede Underholdsbidrag, og Barnet blev derefter den 17. December 1932 anbragt hos dem. Da de Sagsøgte fremsatte Ønske om at adoptere Barnet, og da Sagsøgerinden, der meget gerne vilde beholde sit Barn hos sig, paa Grund af sine økonomiske Forhold ikke var i Stand dertil, saa meget mere som hendes Slægtinge

indtrængende anmodede om at faa deres udlagte Penge igen, gik hun ind paa at bortadoptere Barnet til de Sagsøgte og underskrev den 14. August 1933 en Erklæring, hvori hun gav sit Samtykke til, at Barnet adopteredes af dem, mod at de fik Ret til at indkræve de Barnets Fader paalagte Underholdsbidrag.

Sagsøgerinden, hvis Fader af de Sagsøgte havde modtaget et Beløb af 90 Kr., vægrede sig imidlertid ifølge en den 25. September 1933 optaget Politirapport ved at vedstaa sit Samtykke til Adoptionen, og der optoges derefter nye Forhandlinger, der resulterede i, at Sagsøgerinden og de Sagsøgte den 31. Oktober og 1. November 1933 underskrev saalydende Erklæring:

»I Tilslutning til underskrevne N og Hustrus Andragende af 1. September d. A. om Bevilling til at adoptere Barnet — — — og medunderskrevne Else Kilde, f. Christoffersens Erklæring af 14. August d. A. i Sagens Anledning, tillader vi os herved at meddele, at vi nu har gjort den Forandring i Vilkaarene for Adoptionen, at Else Kilde modtager de to første Rater af det Barnets Fader paalagte Underholdsbidrag, ialt Kr. 180, hvoraf Kr. 90 allerede er betalt, til Dækning af hafte Udgifter i Anledning af Barnets Fødsel og som delvis Erstatning for den ved Barnefødslen forvoldte Ødelæggelse og Forstyrrelse af hendes Forhold. Iøvrigt skal alle fremtidige Underholdsbidrag tilfalde Adoptanterne, dersom Adoptionen bevilges.«

Til en Politirapport af 10. November 1933 gav Sagsøgerinden derhos Samtykke til Adoptionen, idet hun ifølge Rapporten ved nærmere Eftertanke havde faaet den Opfattelse, at hun herved vilde gøre en Velgøring mod Barnet.

Ved Bevilling af 14. December 1933 blev der derefter meddelt de Sagsøgte Tilladelse til at adoptere Barnet, saaledes at dette fremtidig skulde føre Familienavnet N. De Sagsøgte sendte derpaa 90 Kr. til Sagsøgerinden til Brug ved Betaling af dennes Restgæld til Familien.

Under Anbringende af, at hun i sin Tid kun har givet Samtykke til Adoptionen, fordi hun paa Grund af sine daarlige økonomiske Forhold ikke saa anden Udvej, at de baade af hendes Familie og af de Sagsøgte er udøvet Pression mod hende for at faa hende til at indvilge i Adoptionen, og at denne Indvilgelse i Medfør af Analogien af Aftalelovens § 31 maa være ugyldig, har Sagsøgerinden, der i August 1933 indgik Ægteskab med Barber Svend Kilde, Aalborg, og hvis Kaar, efter hvad hun har anført, nu er saaledes, at hun kan have Barnet hos sig, under nærværende Sag paastaet Adoptionsforholdet ophævet.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgerinden har forklaret, at hendes Fader og Familie inden Barnets Adoption pressede stærkt paa for at faa deres udlagte Penge tilbage, ligesom de Sagsøgte flere Gange opfordrede hende til at gaa ind paa Adoptionen, for at hun kunde faa sin Gæld betalt. Da hun havde ondt af sin Fader, som trængte til Pengene, gav hun efter.

Sagsøgerindens Fader, Arbejdsmand N. C. E. Christoffersen, har forklaret, at han ikke kan erindre, at de Sagsøgte har lagt noget Pres paa ham eller Sagsøgerinden for at faa Adoptionen i Orden. Han har selv ofte opfordret Sagsøgerinden til at søge at skaffe de 180 Kr., og han

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Skrivelserne af 9. og 15. September 1938 findes vel ikke at indeholde nogen klar Sigtelse for strafbart Forhold, men særlig under Hensyn til, at Henvendelsen var rettet til Indstævntes Foresatte, tiltrædes det, at Skrivelsernes Indhold overskrider Ytringsfrihedens Grænser. Da Appellanten ikke kan anses at have ført Bevis for Sandheden af de fremsatte Sigtelser, tiltrædes det ligeledes, at disse er kendt ubeføjede, og at Appellanten er anset med Straf for deres Fremsættelse.

Imidlertid findes Indstævnte ved sit Forhold overfor Appellanten at have givet denne nogen Føje til at føle sig forurettet i det indbyrdes Mellemværende og til Fremsættelse af Kritik af Indstævntes Adfærd, hvorved særlig fremhæves, at dennes Nægtelse af at udlevere Restoplaget af Bogen »Vorherres Niels« efter det oplyste har savnet enhver rimelig Grund, at Indstævnte under den i Byrettens Dom nævnte borgerlige Sag nægtede at afgive Partsforklaring, og at der ikke er givet fyldestgørende Forklaring med Hensyn til Indstævntes Unladelse af at opfylde det i Brevet af 18. Maj 1937 givne Tilsagn om foreløbig Overtagelse af visse Trykningsudgifter.

Under Hensyn hertil findes Straffen, der vil være at fastsætte efter Straffelovbekendtgørelse Nr. 215 af 24. Juni 1939 § 267, Stk. 1, jfr. § 3, 1. Stk., sammenholdt med Straffelov af 15. April 1930 § 267, Stk. 2, at burde bestemmes til 5 Statskassen tilfaldende Dagbøder paa hver 10 Kr., med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage. Med denne Ændring vil Dommen herefter kunne stadfæstes, dog at Sagens Omkostninger for Landsretten findes at burde ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil ligeledes være at ophæve.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den Appellanten, Direktør Th. Melbjerg, idømte Straf nedsættes til 5 Dagbøder paa hver 10 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 5 Dage, og at Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne ved Københavns Byret som vedtaget Værneting behandlede Sag har Sagsøgeren, Bibliotekskonsulent Jørgen Banke, Solvænget Nr. 17, Kongens Lyngby, nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte, Direktør Th. Melbjerg, V. E. Gamborgsvej Nr. 12 IV, anses med Straf efter Straffelovens § 268, subsidiært § 267, Stk. 2, i Anledning af de

nedenfor citerede ærefornærmende Sigtelser i Skrivelse af 9. September 1938 fra Sagsøgte til Sagsøgerens Foresatte, Biblioteksdirektør Døssing. Der nedlægges endvidere Paastand paa, at Sigtelserne kendes ubeføjede, og at Sagsøgte tilpligtes til Sagsøgeren at udrede en Erstatning, dog højest 1000 Kr.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse.

Nærværende Sag er anlagt ved Stævning af 15. Oktober 1938, indleveret til Københavns Byrets Skriverkontor den 4. November 1938.

Den 9. September 1938 sendte Sagsøgte Melbjerg en saalydende anbefalet Skrivelse til ovennævnte Biblioteksdirektør Th. Døssing:

»Personlig.

S. T.

Herr Biblioteksdirektør Th. Døssing.

Statens Bibliotekstilsyn,

Sct. Pederstræde 19, K.

Naar jeg tillader mig at sende denne Skrivelse til Biblioteksdirektøren, saa er det for at bede Dem foranledige, at Herr Bibliotekskonsulent Jørgen Banke bringer sine Forhold i Orden til mig. Jeg beklager meget at maatte rette denne Henvendelse til Biblioteksdirektøren, men i Kraft af Deres Stilling som Herr Bankes Overordnede maa dette ske.

Herr Banke er ikke uvidende om, at de Transaktioner, han har foretaget overfor mig er meget ufine, og flere Punkter kan faa skæbnesvanger Betydning for ham. Herr Banke har haft en Chance for at bringe Sagen ud af Verden, han har ikke benyttet denne Chance, og nu maa han faa Sagen bragt i Orden. Banke kender Betingelserne, som jeg har tilsendt hans juridiske Konsulent paa Opfordring.

Jeg foretager denne Henvendelse til Biblioteksdirektøren for at Herr Bankes Familie kan blive skaanet for Offentlighedens Indblanding, men jeg kan ikke sanktionere, at en Mand, der beklæder en Stilling som Statens Bibliotekskonsulent og som saadan skal være med til at højne Samfundets kulturelle Indstilling bag Kulisserne foretager Handlinger, der virker nedbrydende.

Herr Banke har som Statens Bibliotekskonsulent foranlediget, at jeg ved Overtagelsen af »Det folkelige Forlag« gik med til at handle i god Tro paa alle de mange Løfter, han, naar jeg overtog Forlaget, gav mig.

Samfundet kan ikke være tjent med sliq Fremfærd, og hvis Banke ikke nu gennem sin Sagfører bringer Sagen i Orden, saa maa jeg gaa et Skridt længere, det er for at undgaa det sidste Skridt, jeg retter denne min Henvendelse til Dem, Hr. Biblioteksdirektør.

Jeg tillader mig at forvente Deres ærede Svar i Løbet af otte Dage fra Dato.

Deres ærbødige

(sign.) Th. Melbjerg.

(Th. Melbjerg).

Norsvej 2, København V, d. 9. Sept. 1938.«

Sagsøgeren har paastaet Sagsøgte idømt Straf for følgende ærefornærmende Sigtelser i det ovenanførte Brev og disse kendt ubeføjede, nemlig: »— — — de Transaktioner, han har foretaget overfor mig er meget ufine, og flere Punkter kan faa skæbnesvanger Betydning for ham

— — — Jeg foretager denne Henvendelse til Biblioteksdirektøren for at Herr Bankes Familie kan blive skaanet for Offentlighedens Indblanding; — — — at en Mand, der beklæder en Stilling som Statens Bibliotekskonsulent og som saadan skal være med til at højne Samfundets kulturelle Indstilling, bag Kulisserne foretager Handlinger, der virker nedbrydende — — —«

Sagsøgte har ikke villet bestride, at Sigtelserne er ærefornærmende, men har til Begrundelse af sin Frifindelsespaastand villet føre Sandhedsbevis for Sigtelserne.

Ved Generalforsamlingsbeslutning af 24. Juni 1937 ophævedes Forlagsforeningen »Det folkelige Forlag«, for hvis Tilsynsraad Sagsøgeren havde været Formand. I Henhold til § 8 i Vedtægterne for den nævnte Forening tilfaldt herefter Foreningens »Beholdning og Lager« Sagsøgeren Bibliotekskonsulent Jørgen Banke; ifølge Protokoludskrift vedrørende ovennævnte Generalforsamling oplyste Sagsøgeren Banke paa Generalforsamlingen, at »Alle Aktiver blev overdraget til Hr. Th. Melbjerg« — Sagsøgte under nærværende Sag — »som var til Stede og erklærede sig villig til at overtage alle Aktiver og tilsvare alle Forpligtelser«; blandt Aktiverne var et Antal Eksemplarer af Bogen »Vorherres Niels«, forfattet af Sagsøgeren Banke.

Efter at Stævning var udtaget den 15. Oktober 1938 i nærværende Injuriesag, udtog Sagsøgte Melbjerg den 28. Oktober 1938 Stævning mod Sagsøgeren Banke; i sidstnævnte Sag, der ligeledes er behandlet ved Københavns Byret som vedtaget Værneting, er Bibliotekskonsulent Jørgen Banke — som efter at Direktør Forlagsboghandler Th. Melbjerg havde overtaget »Det folkelige Forlag« har nægtet til Melbjerg at udlevere de Melbjerg herefter tilhørende, hos Banke beroende Eksemplarer af ovennævnte Bog »Vorherres Niels« — ved Københavns Byrets 14. Afdelings Dom af Dags Dato tilpligtet inden 15 Dage fra Dags Dato til Direktør Melbjerg at udlevere 489 Eksemplarer af Bogen »Vorherres Niels« og betale til Direktør Melbjerg 12 Kr. 60 Øre med Renter for fire manglende Eksemplarer af denne Bog; ved samme Dom er Direktør Melbjerg tilpligtet inden 15 Dage fra Dags Dato at betale Bibliotekskonsulent Jørgen Banke 50 Kr. i Konsultationshonorar og Erstatning herfor.

Sagsøgte har til Begrundelse af sin Paastand under nærværende Sag nærmere anført følgende:

Sagsøgte har hævdet, at Sagsøgeren, da Sagsøgte overtog Forlagets Aktiver den 24. Juni 1937, overfor Sagsøgte oplyste, at der hos Sagsøgeren beroede 600 Eksemplarer af Bogen »Vorherres Niels«, og i ovennævnte samtidig hermed paadømte Sag paastod Sagsøgte Sagsøgeren tilpligtet at udlevere til Sagsøgte 600 Eksemplarer af nævnte Bog eller — saafremt Udlevering helt eller delvis ikke kunde ske — Betaling af hvert manglende Eksemplar med 3 Kr. 15 Øre med Renter. Sagsøgeren har gjort gældende, at der den 24. Juni 1937 hos ham kun beroede 492 eller 493 Eksemplarer af nævnte Bog, at der nu hos ham beror 489 Eksemplarer af Bogen, og at han har solgt eller foræret 3 eller 4 Eksemplarer. Efter at Stævning i nærværende Injuriesag var udtaget, har Sagsøgte foranlediget, at en Bekendt af Sagsøgte hos Sag-

søgeren (ved Brevkort med Poststempel 22. Oktober 1938) bestilte et Eksemplar af Bogen »Vorherres Niels«, og Sagsøgeren tilsendte herefter den Paagældende Bogen mod Betaling af 2 Kr. 50 Øre.

Under nærværende Injuriesag er fra Sagsøgeren Bankes Side anført, at han har haft den — som det nu erkendes juridisk ubegrundede — Opfattelse, at han havde Ret til at nægte at udlevere til Sagsøgte de hos ham beroende Eksemplarer af »Vorherres Niels« og ligeledes havde Ret til at sælge heraf, idet nogen endelig skriftlig Overenskomst med Hensyn til hele Forretningsforholdet mellem Parterne ikke var indgaaet, hvorved skal bemærkes, at Sagsøgeren Banke var Konsulent for »Det folkelige Forlag«, efter at dette var overtaget af Sagsøgte Melbjerg.

Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at Sagsøgeren ikke har holdt et Løfte i Brev af 18. Maj 1937 overfor Sagsøgte om at paatage sig Udgifterne ved Trykningen af Bogen »Tyvetøj«, og at Sagsøgte i Henhold til dette Løfte har udbetalt Sagsøgeren 400 Kr. den 7. Juni 1937. I nævnte Skrivelse af 18. Maj 1937 skriver Sagsøgeren, at han gerne vil have 400 Kr. af sit Tilgodehavende i Forlaget, og i Slutningen af Brevet hedder det: »— — — Dertil kommer at jeg godt vil overtage »Tyvetøj«s Trykning foreløbigt, saa har De ikke den at være bekymret for, saa jeg mener ikke, at det er noget overdrevent Forlangende af mig, naar jeg beder Dem sende mig 400 Kr. til Terminen.« Vedkommende Bogtrykker, som har trykt »Tyvetøj«, har den 28. Oktober 1938 tilskrevet Sagsøgte blandt andet saaledes: »— — — Hvad angaar at det skal være Banke, der skal betale Trykningen af »Tyvetøj« kender jeg ikke noget dertil, jeg har ikke noget Tilsagn fra ham, endvidere er det fra Dem, jeg har faaet Bestilling, og De har ogsaa betalt en Del af Beløbet — — —«

Sagsøgeren har hævdet, at hans Brev af 18. Maj 1937 ikke indeholder noget endeligt Tilbud til Sagsøgte og har henvist til, at Spørgsmaalet om Betalingen af Trykningen af »Tyvetøj« ikke rejses endelig førend i Oktober 1938.

Endvidere er det fra Sagsøgtes Side anført, at der i mange Tilfælde — Sagsøgeren mener ca. 300 Tilfælde, før han overtog Forlaget — direkte fra »Det folkelige Forlag« — for hvis Tilsynsraad Sagsøgeren Banke har været Formand — til Biblioteker, som hører under Statens Bibliotekstilsyn, hvor Sagsøgeren er ansat som Bibliotekskonsulent, skal være solgt Bøger for en Pris, der ligger over den Pris, for hvilken vedkommende Bibliotek kunde have købt Bogen hos den lokale Boghandler, idet Forlaget ikke fradrog nogen Rabat. Sagsøgte har herved henvist til en af Statens Bibliotekstilsyn indhentet saalydende Erklæring af 4. November 1938, indhentet af Sagsøgtes Sagsfører:

»I Besvarelse af Hr. Landsretssagførerens Forespørgsel af 2. ds. om hvorvidt der fra Forlagene meddeles de offentlige Biblioteker i Provinsen en Rabat paa bestilte Bøger, skal man herved meddele, at der findes en Overenskomst mellem Forlagene og Danmarks Biblioteksforening, hvorefter statunderstøttede Folkebiblioteker i Almindelighed faar en Rabat af 15 pCt. (ikke derover) paa de af Forlagene udgivne

Bøger, saafremt Forlagene ikke skønner, at de bestilte Bøger har været saa kostbare at fremstille, at Rabat ikke kan ydes.

I Bibliotekstilsynet føres der en Kontrol med, at Bibliotekerne er statsunderstøttede Biblioteker men derimod i og for sig ikke med, at Bibliotekerne virkelig opnaar de 15 pCt. Man gaar ud fra, at hvis Bibliotekerne ikke faar de 15 pCt. paa Bøger, som efter almindeligt Skøn maatte kunne leveres med Rabat, vil de indsende Klage derover til Danmarks Biblioteksforening.«

Sagsøgerens Sagfører har heroverfor erklæret, at »Det folkelige Forlag« ikke var Medlem af nogen Forlagsforening og ikke var Deltager i ovennævnte, i Statens Bibliotekstilsyns Skrivelse af 4. November 1938 omtalte Overenskomst.

Retten maa give Sagsøgeren Medhold i, at saaledes som Sagsøgte ovenciterede Skrivelse af 9. September 1938 til Biblioteksdirektør Døssing er formet, maa man ved at læse Skrivelsen komme ind paa den Tanke, at Sagsøgte beskylder Sagsøgeren for at have gjort sig skyldig blandt andet i strafbart Forhold.

Ved det i Sagen foreliggende findes Sagsøgte ikke at have ført Bevis for, at Sagsøgeren har udvist noget Forhold, som har kunnet berettigg Sagsøgte til at anvende nogen af de i Skrivelsen af 9. September 1938 anførte, ovenfor citerede Sigtelser.

Efter Sagens Oplysninger findes det betænkeligt at fastslaa, at Sagsøgte har fremsat de ovennævnte Sigtelser mod bedre Vidende; derimod findes Sagsøgte strafskyldig efter Straffelovens § 267, Stk. 2, for de ovenanførte ærefornærmende Sigtelser, for hvilke Sagsøgeren har paa-
staaet Sagsøgte idømt Straf.

Sagsøgte vil herefter for Overtrædelse af Straffelovens § 267, Stk. 2, være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde efter Omstændighederne paa 400 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 40 Dage. De ovenanførte Sigtelser vil derhos være at kende ubeføjede.

Derimod findes der ikke at være tilstrækkelig Grund til at tilkende Sagsøgeren nogen Erstatning.

Sagsøgte findes at burde tilsvare Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 5. Januar 1939 af Københavns Byrets 14. Afdeling, paastaas af Appellanten Direktør Th. Melbjerg ændret, saaledes at han frifindes. Indstævnte Bibliotekskonsulent Jørgen Banke paastaar Dommen stadfæstet med den Ændring, at der tilkendes ham en Erstatning for Lidelse og Tort.

Det er for Landsretten oplyst, at Biblioteksdirektøren efter Modtagelsen af Appellantens Skrivelse af 9. September 1938 i en Skrivelse af 14. s. M. til Appellanten bad denne, inden Sagen blev forelagt for Indstævnte, ganske kort præcisere, hvilke Forhold han sigtede til, og at Appellanten derefter sendte Biblioteksdirektøren en Redegørelse, hvori han paaberaabte sig de i Dommen nævnte Forhold med Hensyn til Udleveringen af Oplaget af Bogen »Vorherres Niels« og Indstævntes

Løfte angaaende Trykningen af Bogen »Tyvetøj« samt tre andre deres Mellemværende vedrørende Punkter, men derimod ikke det tredie i Dommen nævnte Forhold, »Det folkelige Forlag«s Bogsalg til Bebliotekerne.

Med disse Bemærkninger vil Dommen i Henhold til de i samme anførte Grunde være at stadfæste.

Appellanten vil have at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Landsretten med 200 Kr.

Tirsdag den 19. November.

Nr. 222/1939. Proprietær **P. Roesdahl** (Gamborg)

mod

Lensbaron **F. M. Rosenørn-Lehn** (Allerup).

(Erstatning for paastaet misligt Forhold ved Ejendomssalg).

Vestre Landsrets Dom af 27. Juni 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Lensbaron F. M. Rosenørn-Lehn, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Godsejer af Lunderupgaard P. Roesdahls Konkursbo, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør anerkende som Sagsøgte tilkommende en Fordring paa Konkursboet paa 4207 Kr. 55 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 14. Juni 1939, indtil Betaling sker, samt Omkostningerne ved denne Sag 800 Kr., alt som simpelt Krav.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret og alene paaanket af Appellanten, hvis Bo er sluttet den 27. September 1939 i Henhold til Konkurslovens § 97.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at Appellanten ved Vestre Landsrets Dom af 26. Juni 1940 bl. a. i Medfør af Strfl. § 283, Stk. 1, Pkt. 1, er anset med en Straf af Fængsel i 60 Dage for Bortsalg af Størstedelen af Lunderupgaards Besætning, Avl m. m., uden at det indkomne Beløb er kommet Gaarden til Gode.

For Højesteret har Appellanten frafaldet de under 1 og 4 nævnte Poster samt Paastanden om Fogedforretningens Ophevelse og derefter paastaet sig tilkendt et efter Rettens Skøn fastsat Beløb, dog ikke udover 7000 Kr. Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet.

Med Hensyn til Indstævntes i Dommen nævnte Modkrav er der mellem Parterne Enighed om at lægge Dommens Afgørelse til Grund alene bortset fra Posterne A, som Appellanten har paastaet nedsat med ca. 6000 Kr., som han vil have anvendt til Gaardens Drift, og Post C, som han i det hele har bestridt.

Syv Dommere bemærker følgende:

Af Sagens tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger fremgaar det, at der paa Lunderupgaard foruden de i Dommen nævnte to Kastningstilfælde, der indtraf kort før Salget til Appellanten, yderligere før Indstævntes Overtagelse af Gaarden i Slutningen af Januar 1938 har været to Kastningstilfælde i December 1937 og et midt i Januar 1938, at der fra den Indstævnte tilhørende Gaard Nørholm, hvor der i Efteraaret 1936 var konstateret et Tilfælde af smitsom Kalvekastning, og senere har været en Del Tilfælde af Kastning, i Juli 1938 er blevet overført to Køer til Lunderupgaard, og at Appellanten ikke er blevet gjort bekendt med de to sidstnævnte Tilfælde af Kastning paa Lunderupgaard eller med Overførelsen af de to Kreaturer fra Nørholm.

Ved det foreliggende, herunder særlig Udtalelser fra de to Dyr læger, der har ført Tilsyn med Besætningerne paa Lunderupgaard og Nørholm, kan det ikke anses godtgjort, at de i Vinteren 1937—38 paa Lunderupgaard indtrufne Kastningstilfælde har været af smitsom Art, eller at der i 1938 har været smitsom Kastning paa Nørholm, og det kan ej heller antages, at Indstævntes Forvalter paa Nørholm og Lunderupgaard, der paa Indstævntes Vegne deltog i Salgsforhandlingerne med Appellanten, som af denne hævdede, har haft Grund til at nære Mistanke om, at der til de nævnte Tider var Kastesmitte i de to Besætninger. Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at der ikke er paalagt Indstævnte Ansvar for Kastningssmitte.

Appellanten findes derhos selv at maatte bære det Tab, som hans Drift af Lunderupgaard maatte have forvoldt ham; herefter ses der ikke at være Grundlag for at ansætte Indstævntes Tab under Post A til noget andet Beløb end ved Dommen sket, og det bliver saaledes ifølge Parternes Procedure uforment at tage Stilling til, om der vedrørende Post C maatte kunne tilkomme Indstævnte noget Beløb.

Efter det anførte stemmer disse Dommere for at tage Indstævntes Paastand til Følge, saaledes at han frifindes for Appellantens Krav, medens Dommen, forsaavidt hans Modkrav angaar, vil være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret vil de nævnte Dommere paalægge Appellanten at betale til Indstævnte med 600 Kr.

To Dommere finder det godtgjort, at Indstævntes Repræsentanter under Salgsforhandlingerne ikke behørigt har oplyst Appellanten om de i den solgte Besætning stedfundne fire Kastningstilfælde og om Overførelsen af Kreaturer og Foder fra Nørholm, i hvis Besætning der ca. 1½ Aar tidligere var konstateret smitsom Kastning. Disse Dommere vil derfor tillægge Appellanten 1800 Kr. som Erstatning for det Tab, det kan anses godtgjort, at han har lidt som Følge af den i Lunderupgaards Besætning konstaterede Kastesyge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Lensbaron F. M. Rosenørn-Lehn, bør for Tiltale af Appellanten, Proprietær P. Roesdahl, i denne Sag fri at være. Iøvrigt bør Landsrettens Dom, forsaavidt paanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser findes i H. R. T. 1939 S. 781 ff.

Torsdag den 21. November.

Nr. 27/1940. **S. Houlberg A/S** (Gorrissen)

mod

Grosserer **Erland Skjoldbye** (Overretssagf. Byrdal).

(Betaling af Købesummen for leverede Lammetarme).

Sø- og Handelsrettens Dom af 2. Februar 1940: De Sagsøgte, S. Houlberg A/S, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Grosserer Erland Skjoldbye, betale de paastævnte 63.840 Kr. tilligemed Renter 6 pCt. p. a. af 26.400 Kr. fra den 9. til 19. December 1939, af 39.600 Kr. fra den 19. til den 29. s. M. og af 63.840 Kr. fra den 29. s. M., til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 2000 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved et for Indstævntes Regning den 27. September 1940 af autoriseret Mægler foretaget Salg af den i Behold værende Del af de returnerede Tarme, 4959 Bundter, er disse udbragt til et Beløb af 27.487 Kr. 57 Øre.

Idet Indstævnte har nedsat sit Krav med dette Beløb, men beregnet sig Renter i Henhold til Dommen for Tiden indtil fornævnte Dag med 2972 Kr. 16 Øre, har han paastaaet Dommen stadfæstet med den Ændring, at Appellanten kun tilpligtes at betale ham 39.324 Kr. 59 Øre med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 27. September 1940, indtil Betaling sker. Appellanten har paastaaet Frifindelse.

Forsaavidt det ved en den 9. August 1940 afholdt Syns- og Skønsforretning er konstateret, at en Del af de returnerede

Tarme var noget saltbrændte og møre, ligger det efter Sagens tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger nær at antage, at dette kan skyldes mangelfuld Opbevaring af Tarmene hos Appellanten, hvor de en Tid henstod udsat for Frost og uden at der blev paaført fornøden Lage. Det stiller sig saaledes ganske usikkert, om Tarmene ved Leveringen har lidt af disse Mangler.

Hvad angaar de paaberaabte Afvigelser fra det aftalte Kaliber for Tarmene har Direktør Houlberg forklaret, at den Konstatering af Varens Tilstand, som forelaa den 12. December 1939 ved hans Samtale med Indstævnte, altsaa da Halvdelen af Tønde Nr. 1 var taget i Brug, ikke var af en saadan Karakter, at det kunde foranledige ham til at hæve Handlen eller kræve Afslag i Prisen, og at hans Forbehold om Betaling, efterhaanden som Varen brugtes, tilsigtede at gardere Appellanten imod, at Varerne blev værre.

Idet Indstævnte maa antages med Føje at have forstaaet Houlbergs Udtalelser overensstemmende hermed, og idet det ikke af de under Skønsforretningen foretagne Maalinger eller det iøvrigt oplyste fremgaar, at Tarmene i de øvrige Tønder med Hensyn til Kaliber har været afvigende fra Tarmene i den af Houlberg omtalte Tønde, findes Appellanten ej heller i heromhandlede Henseende at have haft fornødent Grundlag for at afvise Tarmene som ukontraktmæssige. Efter det anførte vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 2000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, S. Houlberg A/S, bør til Indstævnte, Grosserer Erland Skjoldbye, betale 39.324 Kr. 59 Øre med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 27. September 1940, indtil Betaling sker.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Sø- og Handelsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte 2000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Skrivelse af 28. November 1939 bekræftede Sagsøgeren, Grosserer Erland Skjoldbye, overfor de Sagsøgte, S. Houlberg A/S, at have solgt disse ca. 9000 Bundter prima Lammearme. Kaliber 20/22 mm 100 Yards paa følgende Betingelser:

»Pris: Kr. 12/— per Bundt a 100 Yards, frit leveret Deres Fabrik, valutafrigjort.

Levering: Første Parti i den kommende Uge, derefter successive.

Betaling: For hvert Del-Parti per 3 Dage fra Leveringsdagen.

Af de saaledes solgte Lammearme har Sagsøgeren leveret den 6. December s. A. 4 tierces (Tønder) a 550 Bundter, til Fakturabeløb Kr. 26.400,—, den 15. s. M. 3 tierces a 550 Bundter, d. v. s. 1650 Bundter, til Fakturabeløb Kr. 19.800, samt den 22. s. M. 3 tierces a 550 Bundter, og 1 tierce a 500 Bundter, d. v. s. 2150 Bundter, til Fakturabeløb Kr. 25.800,—. Der er saaledes af Sagsøgeren ialt leveret 11 tierces, eller 6000 Bundter, til et samlet Fakturabeløb af Kr. 72.000,—.

Af dette Beløb har de Sagsøgte den 19. December 1939 betalt Kr. 6600,— svarende til Fakturaprisen for 1 tierce Lammearne a 550 Bundter, for hvilket Beløb Sagsøgeren imidlertid kvitterede med Forbehold under Henvisning til de i Ordrebekræftelsen af 28. November 1939 indeholdte Betalingsbetingelser. Derudover har de Sagsøgte betalt den 27. December 1939 Kr. 840,— og den 28. s. M. Kr. 720,—, hvorfor Sagsøgeren ligeledes kvitterede med Forbehold.

I de Sagsøgtes Skrivelse til Sagsøgeren af 27. December 1939, hvormed de 840 Kr. fremsendtes, udtaltes det, at disse »tilligemed de i Dag returnerede Lammearme tjener til Udligning af Deres Fakturaer af 6., 15. og 22. December d. A.«. Der sigtedes herved til, at de Sagsøgte den nævnte Dag uden nærmere Meddelelse til Sagsøgeren havde ladet deres Restbeholdning af de af Sagsøgeren leverede Tarme — ifølge de Sagsøgtes Følgeseddel bestaaende af 10 tierces, indeholdende ialt 5320 Bundter til Fakturabeløb Kr. 63.840,— køre ud til Sagsøgerens Kontor og Bopæl i Søborg, hvor Sagsøgeren imidlertid afviste Partiet, som derefter igen blev oplagret hos de Sagsøgte.

Da disse har nægtet at betale Fakturabeløbet for dette Parti, paa-
staar Sagsøgeren nu under nærværende Sag de Sagsøgte dømt til at betale 63.840 Kr., tilligemed Renter 6 pCt. p. a. af 26.400 Kr. fra den 9. til den 19. December 1939, af 39.600 Kr. fra den 19. til den 29. s. M. og af 63.840 Kr. fra den 29. s. M., idet Sagsøgeren derhos har nedlagt Paastand om, at det i Henhold til Retsplejelovens § 488, 2. Stk., i Dommen bestemmes, at Eksekution skal kunne iværksættes, uanset at Dommen betimelig paaankes.

De Sagsøgte, der hævder, at de leverede Lammearme har været ukontraktmæssige som Følge af, at de ikke har været tilstrækkelig sorteret, men i stort Antal har afvejet fra den aftalte Kaliber 20/22 mm, har principalt paastaaet Frifindelse, idet de dog foreløbig har begæret Sagen udsat til Foretagelse af retslig Syn og Skøn over Tarmene. Subsidiært har de Sagsøgte paastaaet Frifindelse mod Betaling af 18.240 Kr., nemlig Differencen mellem Fakturaprisen for det første leverede Parti Tarme 26.400 Kr., og de af de Sagsøgte erlagte Betalinger til et samlet Beløb af 8160 Kr.

Sagsøgeren har protesteret mod det af de Sagsøgte begærte Syn og Skøn som værende uden Betydning for Sagens Afgørelse, da de Sagsøgte ved de skete Betalinger fra deres Side maa anses at have godkendt Tarmenes Kontraktmæssighed, og i hvert Fald som Følge af

manglende eller ikke rettidig Reklamation maa være afskaaret fra nu at paaberaabe sig eventuelle Mangler ved Leverancerne.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Direktør Erik Houlberg i det sagsøgte Selskab, af Tarmmester Gustav Emil Lindstrøm, Chauffør Poul Einar Larsen og Forvalter Willy Rasmussen, som alle tre ligeledes er ansat i det sagsøgte Selskab, samt af Grosserer Hilmar Seligmann, som efter Anmodning af de Sagsøgte under 22. Januar 1940 i Forening med Direktør K. Ramsing Jensen har afgivet en Erklæring om de leverede Tarme.

Af de saaledes foreliggende Oplysninger fremgaar følgende:

Efter at det første Parti Lammearme var leveret den 6. December 1939, henvendte Sagsøgeren sig den 12. s. M. til Direktør Erik Houlberg om Betaling af Købesummen for Partiet. Det maa antages, at Direktør Houlberg ved denne Lejlighed udtalte overfor Sagsøgeren, at Tarmene ikke var godt sorteret, og at de Sagsøgte først vilde betale Sagsøgeren efterhaanden som Tarmene blev anvendt, idet han dog iøvrigt med Hensyn til Manglerne ved disse henviste Sagsøgeren til Tarmmester Lindstrøm. Angaaende sin Forhandling med denne samme Dag har Sagsøgeren forklaret, at Tarmmester Lindstrøm erklærede Tarmene for at være af en særdeles god Kvalitet, men udtalte, at man i de Sagsøgtes Butik i Øjeblikket særlig havde Brug for Tarme af Kaliber 22/24 mm. Tarmmester Lindstrøm har under sin Forklaring bekræftet, at Kvaliteten af Tarmene var god, men hævder ved den omtalte Lejlighed at have udtalt overfor Sagsøgeren, at der var for mange Tarme af Kaliber 18/19 mm. Tarmmesteren har endvidere forklaret, at han vil mene, at af Tarmene var ca. 50 pCt. af Kaliber 20/22 mm, medens ca. 25 pCt. var 18/19 mm og de resterende ca. 25 pCt. 22/28 mm.

I de følgende Dage henvendte Sagsøgeren sig gentagne Gange om Betaling til Direktør Houlberg, der dog stadig vægrede sig ved at betale paa anden Maade end efterhaanden som Tarmene blev anvendt af de Sagsøgte, og først efter at der var brugt en tierce, modtog Sagsøgeren som anført den 19. December 1939 Betaling for denne. Ifølge Direktør Houlbergs Forklaring blev Tarmene først den 27. s. M. stillet til Sagsøgerens Disposition, idet de Sagsøgte manglede Tarme, og naar Restpartiet den nævnte Dag blev forsøgt returneret til Sagsøgeren, var Grunden den, at de Sagsøgte da fra anden Side havde faaet leveret bedre Varer.

Direktør K. Ramsing-Jensen og Grosserer Hilmar Seligmann undersøgte før Afgivelsen af deres ovennævnte Erklæring 20 Bundter Tarme hidrørende fra to tierces, hvoraf den ene havde været taget i Brug af de Sagsøgte, medens ialt otte af de leverede elleve tierces endnu er uaabnede.

I deres Erklæring udtaler Direktør Ramsing-Jensen og Grosserer Seligmann bl. a., at Tarmene havde Udseende af at være gamle og viste sig at være meget saltbrændte, at de maatte betragtes som værende usorterede og ikke kunde anerkendes som værende af Kaliber 20/22 mm, og at de ikke var kontraktmæssige.

Der er ikke paa noget Tidspunkt af de Sagsøgte skriftligt reklameret overfor Sagsøgeren over, at de leverede Tarme ikke var kontraktmæssige, men de Sagsøgte har efter at have taget det første leverede Parti i Brug modtaget ogsaa de senere Leveringer uden Forbehold, og har for de anvendte Tarme betalt Fakturaprisen uden Fradrag. Da det derhos ikke findes, at Direktør Houlbergs og Tarmmester Lindstrøms Udtalelser overfor Sagsøgeren den 12. December 1939 af denne burde være opfattet som en egentlig Reklamation, vil de Sagsøgte, der end ikke præciserede deres Standpunkt, da de forsøgte at returnere deres Restbeholdning til Sagsøgeren, ikke nu kunne paaberaabe sig, at Tarmene har været ukontraktmæssige. De Sagsøgtes Begæring om Foretagelse af Skøn og Syn vil herefter ikke kunne tages til Følge, hvorimod de Sagsøgte vil være at dømme efter Sagsøgerens Paastand, mod Opførelsen af hvilken der ikke er fremsat særskilt Indsigelse af de Sagsøgte, dog at der ikke findes Grundlag til at fravige de almindelige Regler med Hensyn til Eksekution af Dommen.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 2000 Kr.

M a n d a g d e n 25. N o v e m b e r .

Nr. 69/1940. Fru **Ida Caroline Marie Larsen.** født Rasmussen
(Gelting)

m o d

Tømrmester **Rasmus Chr. Rasmussen**
(Landsretssagf. Bech-Bruun).

(Omstødelse af Gavedisposition).

Vestre Landsrets Dom af 19. Februar 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Fru Ida Caroline Marie Larsen, f. Rasmussen, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Boet efter Enke Ane Kathrine Rasmussen og tidligere afdøde Ægtefælle, der behandles ved Skifteretten for Faaborg Købstad m. v., indbetale 3500 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 1000 Kr. fra 25. Juli 1939 og af 2500 Kr. fra 1. Oktober 1939, til Betaling sker, samt tiltransportere Boet det af Husmand Jens Mikkelsen til Sagsøgte udstedte Pantebrev, stort 2500 Kr., mod 1. Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 1 f af Hundstrup. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 200 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret er det oplyst, at de til Indstævnte i 1928 udbetalte 2000 Kr. paa en i Enkefru Rasmussens Dødsbo den

5. Oktober 1939 afholdt Skiftesamling er registreret som et Tilgodehavende for Boet, men Appellantinden har under Domsforhandlingen anerkendt, at Beløbet, saafremt hendes Paastand tages til Følge, i deres indbyrdes Forhold skal gaa op imod den hende ydede Gave.

Appellantindens Formening om, at der i 1919/20 skulde være udbetalt Indstævnte 2500 Kr. er ikke bestyrket under Sagen.

I Skødet fra Fru Rasmussen til Appellantinden hedder det: »— — Som Vederlag for denne Overdragelse har jeg betinget mig, at min Datter og hendes ovennævnte Ægtefælle saa og mulig fremtidige Ejere af deres Ejendom Matr. Nr. 6 i og 6 k af Hundstrup, skal, saalænge jeg lever, yde mig udelukkende Brugsret til de 2 Værelser i Stuehuset til sidstnævnte Ejendom, dens sydlige Ende, velforsynet med Kakkelovn og elektrisk Lysinstallation. Denne min Bolig er de pligtige at ren- og vedligeholde forsvarligt. Jeg er derhos berettiget til at færdes overalt paa Ejendommen, ude og inde og til at forsyne mig efter Ønske og eget Behov af Havens Blomster og Frugter.

Der ydes mig Lys og Varme efter mit Behov og Ønske, Vask og Renlighed og i Tilfælde af Sygdom eller Alderdomssvagthed omhyggelig Pleje i Hjemmet — — —« Den aarlige Værdi er anslaaet til 310 Kr.

Læge Schou Jensen har i en Erklæring af 14. Juni 1940 udtalt:

»— — — Anne Kathrine Rasmussen døde den 3die Juli 1939 ret pludseligt.

Hun havde hele Vinteren og Foraaret haft daarlige Øjne — tiltagende Svækkelse af Synet — og været under jævnlig Behandling hos Øjenlæge H. Møller i Svendborg. Et Par Gange været indl. paa hans Klinik.

Hun, der var meget svær, led af lettere Myocarditis og laa i Sengen for denne Lidelse — ret medtaget — fra ca. 10de—18. Juni, derefter oppe og befandt sig overordentlig vel.

Ca. den 23. Juni tog hun — paa Grund af den tiltagende Svækkelse af Synet — Ophold hos Datteren og Svigersønnen, og jeg tilsaa hende der af og til.

Hun gik oppe og befandt sig vel, var fuldstændig klar og naturlig, og jeg havde Indtrykket af, at hun var kommen særdeles godt over sit Hjertetilf. og kunde leve lange Tider endnu.

Den 2. Juli om Aftenen fik hun pludselig et Anfald af stærk Aandenød og Cyanose med Død Mandag Efterm. — — —«

Otte Dommere bemærker følgende:

Efter den nævnte Lægeerklæring og de iøvrigt foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa der gaas ud fra, at Fru Rasmussens Helbredstilstand, da hun overdrog Ejendommen til Appellantinden, ikke var saa daarlig, at hendes Død af hende selv eller af Datteren og Svigersønnen maatte forudses som nær forestaaende, hvorved ogsaa bemærkes, at disse inden Fru Rasmussens Død havde paabegyndt den

i Dommen nævnte Indretning af Værelser i Tagetagen paa deres Hus.

Under de anførte Omstændigheder kunde det være af væsentlig Betydning for Fru Rasmussen for Resten af sin Levetid at sikre sig Bolig, Pleje m. v. hos Datteren, der paa sin Side maatte regne med, at de Forpligtelser, som hun og hendes Ægtefælle paatog sig, kunde blive ret byrdefulde.

Herefter, og naar henses til, at den overdragne Ejendoms Handelsværdi paa Overdragelsestiden næppe kunde ansættes højere end til ca. 5000 Kr., samt til den Indstævnte tidligere ydede Forstrækning, findes det ikke godtgjort, at Fru Rasmussen ved Overdragelsen af Ejendommen har begunstiget Appellantinden paa en saadan Maade, at Indstævnte i Henhold til den paaberaabte Lovbestemmelse kan kræve Dispositionen omstødt.

Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Appellantinden og paalægge Indstævnte at betale hende Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Under Hensyn til det om Enkefru Rasmussens Helbredstilstand oplyste kan den hende ved Skødet af 29. Juni 1939 hjemlede Brugsret ikke antages at have haft en saa høj Kapitalværdi som 2500 Kr., der hviler paa en Beregning af Middellevetiden for en Kvinde paa 70 Aar. Ejendommen maa derhos bl. a. under Hensyn til, at den kort efter solgtes for 6000 Kr., antages at have haft en højere Værdi end den i Skødet ansatte Værdi af 4500 Kr. Herefter findes den i Ejendommens Overdragelse til Appellantinden liggende Gave at have staaet i Misforhold til Boets Formue, og da Appellantinden findes i alt Fald at burde have indset dette, vil disse Dommere stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Fru Ida Caroline Marie Larsen, f. Rasmussen, bør for Tiltale af Indstævnte Tømremester Rasmus Chr. Rasmussen i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævntet til Appellantinden med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Tømrer Rasmus Peter Rasmussen af Hundstrup i August 1938 var afgaaet ved Døden, hensad hans Enke, Ane Kathrine Rasmussen, i uskiftet Bo med de to myndige Fællesbørn, Rasmus Chr. Rasmussen, boende i Stausø ved Varde, og Fru Ida Caroline Marie Larsen, f. Rasmussen, boende i Hundstrup. Inden sin Død havde Tømrer Ras-

mussen i 1928 til Sønnen udbetalt et Beløb af 2000 Kr., af hvilket Beløb han betingede sig Renter. I 1919/20 havde han derhos anvendt et Beløb af ca. 2500 Kr. til Bygning af en Smedie og Tilbygning til Beboelses-huset paa sin Ejendom samt Anskaffelse af Værkstedsinventar til Brug for Svigersønnen, Smed Johannes Larsen, der paa dette Tidspunkt sammen med sin Kone boede hos Svigerforældrene. I Sommeren 1928 afkøbte Johannes Larsen Svigerfaderen Smedien med Inventar til Nedrivning for 2000 Kr. Købesummen, der sikredes ved Pant i Larsens Ejendom i Hundstrup, er senere betalt Svigerfaderen.

Da Enkefru Rasmussen, der var 70 Aar gammel, i Sommeren 1939 følte sig svag og ønskede at faa Bopæl hos Datteren og Svigersønnen, overdrog hun ved Skøde af 29. Juni 1939 den Fællesboet tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1 f af Hundstrup til Datteren, Fru Ida Caroline Larsen, f. Rasmussen, for en Købesum af 4500 Kr., saaledes at der som Vederlag sikredes hende en Boligret i Smed Larsens Ejendom samt visse Naturalydelse, ialt til kapitaliseret Værdi 2500 Kr., hvorhos det i Skødet udtales: »Da den faste Ejendoms Værdi i Handel og Vandel er 4500 Kr., erholder Skødemodtageren en Gave paa 2000 Kr., hvorved hun regnes ligestillet med sin Medarving.«

Imidlertid afgik Enkefru Rasmussen ved Døden Mandag den 3. Juli 1939, og den 4. s. M. indleveredes Skødet til Tinglysning, som fandt Sted den 8. s. M.

Ved Skøde af 25. Juli 1939 solgte Fru Larsen Ejendommen for en Pris af 6000 Kr., der afgjordes ved kontant Betaling af 3500 Kr. samt ved Udstedelse af et Pantebrev paa 2500 Kr.

Under nærværende ved Stævning af 27. Juli 1939 anlagte, ved Retten for Faaborg Købstad m. v. forberedte Sag, gaar Sagsøgeren, Tømrermester Rasmus Chr. Rasmussens, endelige Paastand ud paa, principalt at Sagsøgte, Fru Ida Caroline Marie Larsen, f. Rasmussen, dømmes til

1) at indbetale kontant til Boet efter Enke Ane Kathrine Rasmussen, Hundstrup, og tidligere afdøde Ægtefælle 3500 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 1000 Kr. fra 25. Juli 1939 og af 2500 Kr. fra 1. Oktober 1939, til Betaling sker,

2) at transportere til nævnte Bo Pantebrev, stort 2500 Kr., fra Husmand Jens Mikkelsen med 1. Prioritets Panteret i Matr. Nr. 1 f af Hundstrup af Htk. 1½ Alb., til Rente 4½ pCt. p. a. fra 1. Oktober 1939, uopsigeligt hos Debitor til 11. December 1947.

Subsidiært, at Sagsøgte dømmes til at betale et mindre Beløb end 3500 Kr. med Renter, samt til kun at meddele delvis Transport paa nævnte Pantebrev, alt efter Landsrettens Skøn.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at den stedfundne Tilskødning til Sagsøgte af Fællesboets faste Ejendom indeholder en i Henhold til § 6 II i Lov Nr. 120 af 20. April 1926 om Ægtefællers Arveret omstødelig Gavedisposition, idet den paagældende Gave dels er større end i Skødet anført, da Ejendommens Handelsværdi er større end den i Skødet angivne Værdi, dels staar i væsentligt Misforhold til Boets Formue, der bortset fra den faste Ejendom kun udgør ca. 3500 Kr., heri medregnet det til Sagsøgeren i 1928 udbetalte Beløb 2000 Kr.

Da Sagen er anlagt indenfor de i Loven fastsatte Frister af 3 Maaneder og 1 Aar, kræver han den paagældende Disposition omstødt, idet Gavemodtageren burde have indset, at Gaven stod i Misforhold til Boets Formue.

I sidstnævnte Henseende har han yderligere anført, at han paa det Tidspunkt, da Tilskødningen fandt Sted, fra Sagsøgte har modtaget 3 Brevkort, i hvilke Gavedispositionen ikke omtales, uagtet Situationen kunde opfordre dertil. Brevkortene er saalydende:

1) et udateret Brevkort med Poststempel den 26. Juni 1939.

»Hundstrup, Mandag.

Lige disse Par Ord for at fortælle jer, at Mor er syg og er oppe hos os. Hun kom her op i Fredags, det er hendes Hjerte. Doktoren kommer hver Dag.

Hilsen Ida.«

2) et udateret Brevkort med Poststempel den 3. Juli 1939.

»Hundstrup, Mandag Formiddag.

Lige dette for at fortælle jer, at Mor har været oppe hver Dag, og i Lørdags, Doktoren var her, sagde han, at Pulsen var god. I Gaar Søndag var hun ogsaa oppe, men var lidt fuld i Hovedet. Hun spiste godt til Middag, men ikke nævneværdig til Aften. Hun kom i Seng ved 7 Tiden, men Anna Hansen fik jeg op og hjælpe mig. Saa kom Tante Nane og var inde og snakke med hende lidt. Vi gik til Ro ved 12 Tiden, men jeg har været inde ved hende mange Gange, men jeg kunde se, at det var daarlig til Morgen, saa ringede jeg ned til Doktoren, og han kom ved 10 Tiden, og han sagde, at hun var sløj, men saadan gik det saa tit, sagde han, at som man mente, det var godt, kunde det lige blive sløjt.

Hilsen Ida.«

3) et udateret Brevkort med Poststempel den 3. Juli 1939.

»Hundstrup, Mandag Eftermiddag.

Lige dette for at meddele, at Mor døde Kl. 3³/₄ i Eftermiddag, hun sov saa stille hen. Vi regner med, hun skal begraves paa Lørdag, men vi har ikke talt med Præst endnu, i skal faa nærmere Besked.

Hilsen Ida.«

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at hun betragter det Sagsøgeren i 1928 udbetalte Beløb som en Gave, der ikke skulde inddrages i Boet ved Skiftet, og at Tilskødningen af Ejendommen netop skete for at ligestille hende med Broderen, der iøvrigt efter hendes Mening havde faaet udbetalt et Beløb paa ca. 2500 Kr. samtidig med, at Faderen i 1919/20 indrettede Smedien til hende og hendes Mand.

Hun har bestridt, at Ejendommens Handelsværdi overstiger den i Skødet fastsatte Værdi, der er Ejendomsskyldværdien, og har anført, at Ejendommen i 1935 af Faderen er købt for en lavere Pris. Naar der opnaaedes saa høj en Pris for Ejendommen som 6000 Kr., skyldtes det særlige Omstændigheder, idet Køberen var husvild og maatte skaffe sig en Bolig i Sognet. Værdien af den i Skødet betingede Boligret var rimelig efter de foreliggende Forhold, idet Sagsøgte og hendes Mand for at skaffe Plads til Moderen maatte indrette nye Værelser i Tagetagen paa deres Hus.

Denne Nyindrettelse faldt ganske vist bort ved Moderens Død, men hendes Helbredstilstand var saaledes, at der ved Tilskødningen ikke var nogen Anledning til at regne med, at hendes Død skulde være nær forestaaende.

I denne Henseende har hun tilvejebragt saalydende Attest fra Moderens Læge:

»Rasmus Peter Rasmussens Enke, Hundstrup, var, da hun tilskødede sin Svigersøn, Smedemester Larsen, Hundstrup, sin Ejendom, fuldstændig aandsfrisk, og hendes Sygdom var ikke af en saadan Natur, at hun ikke kunde have levet lang Tid endnu.

20. November 1939.

A. Schou Jensen.«

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Vidneforklaringer af Smed Johannes Larsen, Fru Anna Margrethe Rasmussen, Gaardejer Christen Christensen, Sagfører Axel Qvist, Brøndgraver Julius Petersen og Arbejdsmand Jens Alfred Johannes Hansen, hvorhos begge Parter har afgivet Partsforklaring.

Sagsøgte har forklaret, at Moderen i længere Tid havde trængt paa for at komme til at bo hos dem, og at hun tilsidst gav efter paa den udtrykkelige Betingelse, at hun blev ligestillet med Broderen. Hun mener, at hendes Fader i 1920 optog et Laan paa 5000 Kr., hvoraf Halvdelen blev brugt til Indretning af Smedien, og hun mener, at den anden Halvdel af Beløbet er givet Broderen; i alt Fald har baade Faderen og Moderen udtalte, at de da var ligestillede.

Sagsøgeren har forklaret, at han, da han i 1922 henvendte sig til Faderen om økonomisk Støtte til et Byggeforetagende, fik Afslag, og at han ikke har faaet nogen Del i det af Faderen i 1920 optagne Laan paa 5000 Kr. Derimod har han i 1928 modtaget 2000 Kr., som han siden har forrentet. Han er indforstaaet med, at disse 2000 Kr. inddrages under Skiftet efter Forældrene.

For Landsretten har Sagsøgtes Mand, Smed Johannes Larsen, afgivet supplerende Vidneforklaring. Herefter flyttede Svigermoderen hen til ham den 23. Juni 1939. Hun følte sig da syg og blev i de efterfølgende Dage tilset af Lægen. Den 25. Juni 1939 talte han med Svigermoderen og blev enig med hende om, at det var bedst at faa Papirerne angaaende Ejendommen i Orden, og den 26. s. M. anmodede han Sagfører Qvist om at komme til Stede, idet denne, som ogsaa tidligere havde været Familiens Sagfører, næste Dag skulde holde Kontordag i Vester Skerlinge. Sagfører Qvist forhandlede først alene med Svigermoderen og talte først derefter med ham og hans Hustru.

Naar Hustruen samme Dag skrev det første Brevkort til Sagsøgeren, skyldtes det ikke, at de var særlig ængstelige for Svigermoderens Tilstand, men at Sagsøgeren, da Svigerfaderen døde, havde bebrejdet dem, at de ikke havde skrevet om hans Sygdom saa tidligt, at han kunde komme til Stede inden Dødsfaldet. De brevveksler iøvrigt kun til Julen.

Idet bemærkes, at det til Sagsøgeren i 1928 ubetalte Beløb 2000 Kr. ikke kan anses som en Gave, der er ydet ham af Forældrene, findes det ved det oplyste godtgjort, at der ved Tilskødningen af Fællesboets faste Ejendom er givet Sagsøgte en efter § 6 II i Lov af 20. April 1926

afkræftelig Gave, og der vil derfor være at give Dom efter Sagsøgerens principale Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 200 Kr.

Onsdag den 27. November.

Nr. 137/1940. Dyr læge **Axel E. Terndrup**
(Landsretssagf. Heuser)

mod

Forpagter **W. Branth** (Landsretssagf. Bay-Erichsen).

(Erstatning for Beskadigelse af en Hingst under Kupering).

Østre Landsrets Dom af 13. Juni 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Dyr læge Axel E. Terndrup, bør til Sagsøgeren, Forpagter W. Branth, mod Udlevering af Hingsten »Botha« betale 7000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 1. November 1939, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Parterne har erklæret sig enige om, at hvis Appellanten antages at have fuld Erstatningspligt, skal han betale Hingstens Værdi før Skaden, saaledes som denne Værdi fastsættes af Retten, mod at faa Hingsten udleveret.

Seks Dommere stemmer herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde for at stadfæste denne og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Tre Dommere bemærker:

I en efter Dommens Afsigelse afgivet Erklæring udtaler det veterinære Sundhedsraad bl. a., at Anlæggelse af Bedæknings-
tove navnlig er bestemt til at sikre Operatøren og Hjælpe-
mandskabet mod at lide Skade men tillige af samme Grund for He-
stens egen Skyld.

For Højesteret har Indstævnte angaaende Appellantens Forsømmelse ved den Maade, hvorpaa denne havde bundet Hingsten, alene gjort gældende, at de to Halvstik, hvormed Tovene, hvis Beskaffenhed ikke nærmere er oplyst, var fastgjort til Halskransen, ikke var bundet forsvarligt. Da Indstævnte imidlertid ikke nærmere har kunnet oplyse, hvori den paastaaede Fejl har bestaaet, findes det ikke godtgjort, at der af Appellanten er udvist nogen Forsømmelse, der kan komme i Betragtning i denne

Henseende. Ej heller findes der at kunne rettes Bebrejdelse mod Appellanten i Anledning af hans Anvendelse af de to Personer, der var stillet til hans Disposition af Indstævnte, om hvem det iøvrigt er oplyst, at han ikke havde forsikret Hingsten mod Skade af den foreliggende Art. Herefter stemmer disse Dommere for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Dyrlæge Axel E. Terndrup, til Indstævnte Forpagter W. Branth, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 5. November 1938 tilkaldte Sagsøgeren, Forpagter W. Branth, Sagsøgte, Dyrlæge Axel E. Terndrup, til Juellinge for at lade ham kupere Halen paa en Sagsøgeren tilhørende 2½ aarig rød Hingstplag »Botha«.

Før Kuperingen blev Hingsten anbragt i en Baas i Stalden og af Sagsøgte paalagt Bedækningstove, de saakaldte Hilder, to Tove, som blev bundne om Bagbenenes Haser, hvert Tov om sin Hase, gik op under Bugen mellem Forbenene, frem paa Bringen og med et Halvstik bundet foran under Halsen, hvert Tov for sig i en Krans, et Tovhalsbaand, som var anbragt løst om Hingstens Hals. Sagsøgte bandt endvidere et Tov bagved Hingsten omkring Baasestolperne og paalagde Hingsten en Brems, som spændtes om Overlæben. To af Gaardens Folk assisterede Sagsøgte og stod ved Hingstens Hoved for at holde paa den og navnlig holde dens Hoved opefter, idet Hingsten ikke saa godt kunde slaa, naar dens Hoved var løftet opefter.

Under Kuperingen blev Hingsten urolig, den rev Hovedet løs fra de Mænd, der skulde holde den, og kom op at ride paa en af Spilbommene, hvorved den kvæstede Krydset og Bagbenene.

Sagsøgte behandlede i den følgende Tid Dyret, hvis Tilstand bedredes. Den havde dog en noget usikker Gang paa Bagbenene, især ved Igangsætning. Sagsøgte mente imidlertid, at den vilde komme sig fuldstændigt.

Ved Kontrakt af 27. Januar 1939 solgte Sagsøgeren Hingsten til Sydffyns belgiske Hesteavlforening for en Pris af 6000 Kr. kontant. Der fandtes endvidere bl. a. følgende Bestemmelser i Kontrakten:

»Desuden betales følgende Vilkaarspenge:

1. 1000 Kr., skriver ettusinde Kroner, for belgisk Medalje 1939.

2. — — —

6. 1000 Kr., skriver ettusinde Kroner, for Afkomspræmie I B Klasse 1942 eller 1943.

7. 2000 Kr., skriver totusinde Kroner, for Afkomspræmie I Klasse A. Vilkaarspengene for Afkom gælder i et af de Aar, i hvilke Hingsten efter de til enhver Tid gældende Regler, kan stille Afkom.

8. 2000 Kr., skriver totusinde Kroner, for Afkomspræmie I Klasse A for stor Samling.

De samlede Vilkaarspenge kan dog ikke overstige 4000 Kr., skriver firetusinde Kroner.

Ved Videresalg af Hingsten medfølger Vilkaarsforpligtelserne i Henhold til denne Kontrakt.

Er Drægtighedsprocenten ikke enten 50 af normale, eller 40 af alle tilførte Hopper (den ene af Delene skal overstreges) i noget af de to første Aar efter Overtagelsen, er Sælgeren forpligtet til at tilbageholde 50 pCt. af den kontante Købesum og af modtagne Vilkaarspenge, ligesom Afkortning foretages i senere forfaldne Vilkaarspenge.«

Ved Salget gjorde Sagsøgeren Køberne bekendt med det passede, men udtalte Haabet om, at Fejlen vilde fortage sig. Skulde dette ikke blive Tilfældet, erklærede han sig villig til at tage Hingsten tilbage. Det viste sig, at Fejlen ikke fortog sig; Hingsten vedblev at være noget usikker paa Bagbenene, og den havde til Tider en »hanetrit-lignende« Gang, hvorfor Sagsøgeren i Henhold til Foderværtens og tre Dyrlæggers Erklæringer maatte tage Hingsten tilbage og annullere Handlen.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham et Beløb af 9000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 1. November 1939 mod Udlevering af Hingsten »Botha«, idet han hævder, at Sagsøgte ikke havde bundet Hingsten forsvarligt under Kuperingen, og at dette er Aarsag til, at den kom til Skade, hvorfor han mener, at Sagsøgte bør overtage Hingsten til den Værdi, den vilde have haft, hvis den ikke var kommet til Skade, og anfører, at Hingsten ved den ovennævnte Handel mindst vilde have indbragt ham 9000 Kr.

Sagsøgte, der har ansvarsforsikret, har principalt paastaet sig frifundet, subsidiært dømt til at betale et mindre efter Rettens Skøn fastsat Beløb med eller uden Udlevering af Hingsten.

Til Støtte for sin principale Paastand har Sagsøgte anført, at han ikke har gjort sig skyldig i nogen Uforsigtighed ved at binde Hesten paa den beskrevne Maade, at Sagsøgerens Folk, som skulde holde paa Hesten, har udvist Uagtsomhed, hvilket Sagsøgeren selv maa have Ansvaret for, og at der ikke er Aarsagssammenhæng mellem den Maade, Hesten blev bundet paa, og dens Riden paa Bommen og mellem denne Riden og den Lidelse, den har.

Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Sagsøgte anført, at det er tvivlsomt, om Sagsøgeren vilde have faaet de i Kontrakten aftalte »Vilkaarspenge«, og at han eventuelt havde maattet tilbagebetale 50 pCt. af den kontante Købesum. Sagsøgte har ogsaa som et Moment, der i alt Fald maa føre til Nedsættelse af Erstatningsbeløbet, henvist til, at Sagsøgerens Folk har handlet uagtsomt.

I een under 19. August 1939 afgivet Erklæring har Det veterinære Sundhedsraad besvaret et Spørgsmaal om, hvorvidt den Omstændighed,

at Dyr læge Terndrup ikke har bundet Hingsten stramt nok, maa antages at have været Aarsag til, at Dyret var i Stand til at slaa Bagbenene op paa Baasens Spiltov, hvorved den kom til Skade med Bagbenene og Krydset, bekræftende.

Raadet har endvidere under 8. April 1940 bl. a. udtalt følgende vedrørende Spørgsmaalet om, hvori Hingstens Lidelse bestaar, og hvorvidt den paagældende Lidelse maa antages at være en Følge af det under Kuperingen indtrufne Uheld:

»Hingsten er undersøgt af Raadet den 6. April 1940. — — —

Nogen eksakt Diagnose kan ikke stilles, men Hingsten viser en abnorm staldkrampeligende Bevægelse med begge Bagbenene, hvilken Fejl under Hensyn til det i Sagen oplyste — maa antages at være en Følge af det under Kuperingen indtrufne Uheld.«

Professor ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole Aage Møller-Sørensen har under 29. April 1940 afgivet en Erklæring, hvori det bl. a. hedder:

Den 6. April 1940 har undertegnede undersøgt Belgierhingsten »Botha« — — —

Diagnosen paa Hingsten er Hanetrit i let Grad, navnlig paa venstre Ben.

Efter nøje Gennemgang af Akterne i Retssagen kan jeg ikke finde det bevist, at der er paavist Aarsagsforhold mellem denne Bevægelses-anomali — hvornaar er denne begyndt? — og dette, at Hingsten har været oppe at ride paa Spilbommen. — — — Det eneste sikre er, at Hingsten har været oppe og ride og derved tilføjet Kontusioner indvendigt paa Bagbenene. — — —

Med Hensyn til Udførelsen af Operationen skal jeg udtale, at der fra Dyr lægens Side er anvendt fuldt forsvarlige Forsigtighedsforanstaltninger, ja, mange Kuperinger foregaar endog uden disse. Anlæggelsen af Hildningstovene har ikke til Formaal at hindre, at Hesten kan komme op at ride, men skal hindre Hesten i at slaa bagud, og er derfor en Forsigtighedsforanstaltning for Operatøren; saafremt Hildningstove strammes stærkt, hindrer man Hesten i at slaa bagud, men samtidig letter man den i at samle sig, idet Bagbenene derved kommer længere ind under Kroppen, og derved begge Bagben kan løftes samtidig, medens Dyret støtter paa Forbenene; jeg kan derfor kun indse, at en stærkere Stramning af Tovene ikke vilde have forhindret det skete, men tværtimod fremmet dette.

Saa vidt det fremgaar af Akterne, har det været af Betydning for Uheldets Opstaaen, at de to Mænd, som skulde holde Hestens Hoved, har sluppet deres Tag under Operationen.«

Landskonsulent for Dansk-Belgisk-Hesteavl, Holger Hansen, har under 27. Marts og 28. Juli 1939 afgivet saalydende Erklæringer:

»Paa given Foranledning skal jeg meddele, at jeg i Egenskab af Konsulent for »Dansk-Belgisk-Hesteavl, ved gentagne Besøg paa Juelinge nøje har fulgt Udviklingen af Forp. W. Branth's Hingste og saaledes ogsaa dennes Hingst Botha, der i Februar d. A. blev solgt til Sydfyns belgiske Hesteavlsforening.

Jeg har aldrig bemærket den mindste Fejl eller Unormalitet ved Botha. Een Gang i Sommeren 1938 eksaminerede jeg sammen med en belgisk Dyrlæge Hingsten meget nøje, idet Belgieren var stærkt interesseret i Hingsteplagen. Heller ikke ved denne Lejlighed bemærkede vi noget som helst unormalt.

Paa given Foranledning skal jeg meddele, at Hingsten Botha, født 1936, der af Forp. W. Branth, Juellinge, var solgt til Sydfyns belgiske Hesteavlsforening var kommet til at virke paa en Egn med et saa godt Hoppemateriale at der absolut maa regnes med at Hingsten vilde have kunnet opnaa Anerkendelsen 1. Kl. for Afkom.«

Sagsøgeren har afgivet Partsforklaring for Landsretten og oplyst, at de to Mænd, der assisterede Sagsøgte har været i hans Tjeneste i henholdsvis 12 og 3 Aar, og at han ansaa dem for at høre til Gaardens bedre Folk; de er dygtige og solide.

Sagsøgte har afgivet Partsforklaring for Landsretten og for Retten for Store Hedinge Købstad m. v. Herunder har han oplyst, at Hesten var rolig under Forberedelserne til Kuperingen. Selve Afhugningen af Halen reagerede den ikke imod, men da Brændejernet blev sat til Saaret, begyndte den straks at slaa bag ud med Bagbenene, »kredsed« nogle Øjeblikke fra den ene Spilbom til den anden med sit Bagparti, fik sit højre Bagben over Baasens højre Spilbom og kom til at ride paa denne Spilbom med Bagpartiet, saaledes at der var et Bagben paa hver Side af Spilbommen. Den havde antagelig redet paa Spilbommen et Par Minutter og var derefter af egen Drift kommet ned af den. Sagsøgte har endvidere forklaret, at Bedækningstovene var slækkede derved, at Halvstikkene i Halskransen var gaaet løse, og at det ene Tov var faldet helt af, hvorimod han ikke kunde erindre, om det andet var det. Han mente, at Bremsen ogsaa var faldet af. Sagsøgte udtalte, at han ikke kunde sige, paa hvilket nærmere Tidspunkt Tovene henholdsvis slækkedes og faldt af, men kun, at de i alt Fald var meget slækkede, inden Hingsten kom op at ride paa Spilbommen. Da Hingsten var kommet ned af Spilbommen, blev den rolig igen. Sagsøgte bandt paany Tovene fast i Kransen, dog nu med Dobbeltalvstik og vistnok noget strammere end første Gang. Hingsten forholdt sig derefter rolig, medens Brændingen blev gjort færdig. Sagsøgte havde undersøgt Hingsten den 7. November 1938 og da fundet, at den meget daarligt kunde støtte paa Bagbenene, navnlig daarligt flytte sig, at der paa den indvendige Side af Bagbenenes Laar var en Væskeansamling i Vævene, et Oedem, at den viste sig øm i Krydset for Tryk, men at der her ikke var noget ydre Tegn paa en Lidelse, og at den havde ringe Ædelyst og lidt Temperaturforhøjelse. I den følgende Tid tilsaa han den jævnlig, og den bedredes. Sagsøgte har erklæret, at han, der havde kendt Hingsten fra Fødslen, var klar over, at der endnu var noget galt ved Hingstens Bagparti, og at han personlig var overbevist om, at Skaden hidrørte fra Uheldet under Kuperingen. Sagsøgte har oplyst, at han har praktiseret som Dyrlæge siden 1921 og har foretaget mange Kuperinger, men at han aldrig har set en Hest »gaa op«, naar den var bundet stramt.

Husmand Peter O. Nielsen og Husmand Frederik Madsen, der

assisterede Sagsøgte under Kuperingen, samt Staldmester Ejner Olsen har afgivet Vidneforklaringer for Retten for Store Hedinge Købstad m. v.

Nielsen har oplyst, at han tidligere havde assisteret Dyrlægen, men at han ikke kunde huske, om han tidligere havde været med ved Kupering, at han skulde holde Bremsen med den ene Haand og have fat i Hovedgrimen med den anden Haand, og at Hingsten under Sagsøgtes Arbejde var sprunget i Vejret og havde revet Hovedet løs fra ham og Madsen.

Madsen har oplyst, at han ikke tidligere havde assisteret Dyrlægen, at han, saavidt han huskede, havde fat i Grimen, og at Hingsten under Kuperingen blev meget urolig, saa at han var blevet tvunget til at slippe sit Tag.

De har begge forklaret, at de stod paa samme Side af Baasen i Gangen ved Siden af Baasen.

Olsen har forklaret, at han har passet Hingsten baade før og efter Kuperingen. Før Kuperingen var der intet i Vejen med den, men efter Kuperingen har den nærmest været krydslam.

Gaardejer Hans Peder Nielsen og Professor Møller-Sørensen har afgivet Vidneforklaringer for Landsretten.

Gaardejer Nielsen har forklaret, at han kendte »Botha« og ansaa den for et godt Dyr. Først i 1939 havde han set, at den led af Krampe i Baglemmerne og ikke kunde betjene en Hoppe.

Professor Møller-Sørensen har vedstaaet sin Erklæring.

Det maa antages, at Hingsten ikke har været forsvarligt bundet, da det af Sagsøgtes Forklaring fremgaar, at Halvstikkene i Halskransen var gaaet løse, og et Halvstik ikke kan gaa op ved en Hests Bevægelse, naar det er ordentlig bundet. Det maa endvidere antages, at Halvstikkene, naar de overhovedet kunde gaa op og ikke strammedes til, er gaaet op, inden Hingsten kom op paa Spilbommen, hvilket stemmer med Sagsøgtes Forklaring om, at Hingsten slog bag ud med Bagbenene.

Selv om det ikke kan udelukkes, at en Hest, der er bundet stramt og iøvrigt, som Sagsøgte havde bundet Hingsten, vil være i Stand til at komme op og ride paa en Spilbom, maa det dog antages at være saa langt lettere for en Hest, hvis Baand har løsnet sig, og som derfor har større Bevægelsesfrihed, at den egentlige Aarsag til, at Uheldet skete, skønnes at være, at Baandene var gaaet løse.

Færdig fra Trykkeriet den 11. December 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 24

Onsdag den 27. November.

Hvad angaar Spørgsmaalet om de to medvirkende Personers Andel i Uheldet bemærkes først, at der ikke ses at kunne bebrejdes Sagsøgeren noget i Anledning af, at han har udvalgt netop dem til at assistere Dyrslægen. Endvidere ses der ikke at kunne bebrejdes de to Mænd noget i Anledning af, at de slap deres Tag i Hingsten. For saa vidt deres Greb har været svagere, end det kunde have været, fordi de begge stod paa samme Side og udenfor Baasen, kan Sagsøgte ikke paaberaabe sig dette overfor Sagsøgeren, da han ledede deres Arbejde under Kuperingen.

Efter hvad der er oplyst om Hingstens Helbredstilstand før og efter Kuperingen, maa det i Overensstemmelse med det veterinære Sundhedsraad antages, at det under Kuperingen skete Uheld er Aarsagen til den Lidelse, den har.

Sagsøgte findes herefter at være ansvarlig for den Hingsten tilføjede Skade, hvorfor han vil være at dømme til at overtage den for den Værdi, den maa antages at have haft, hvis den ikke var kommet til Skade. Denne Værdi skønnes at kunne ansættes til 7000 Kr.

Sagsøgte vil derfor have at betale Sagsøgeren 7000 Kr. med Renter som paastaaet mod Udlevering af Hingsten.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 500 Kr.

Torsdag den 28. November.

Nr. 119/1940. Købmand **Fr. Scheffmann** (Kemp)

mod

Slagtermester **Holger Larsen** (Teist).

(Erstatning for Tab ved Køb af kastesmittet Kreatur).

Østre Landsrets Dom af 24. Maj 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Købmand Fr. Scheffmann, bør til Sagsøgeren, Slagtermester Holger Larsen, betale 5017 Kr. 39 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 15. September 1939, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 500 Kr.

Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Indstævnte har købt den paagældende Ko til den sædvanlige Pris for fejlfri Køer, og at det i Dommen nævnte Garantitilsagn gik ud paa, at Koen blev solgt som fuldt reel i enhver Henseende, garanteret fri for Tuberkulose, hvorom der foreligger gul Attest, samt fri for smitsom Kastning.

Fem Dommere bemærker følgende:

Da der ikke er afgivet en særlig Garanti med Hensyn til Skade ved Udbredelse af Kastesyge, og da Sælgeren ej heller havde Grund til at antage, at Køberen ventede at opnaa en saadan, findes omhandlede Erklæring ikke at begrunde Ansvar for Skade af nævnte Art. Herefter stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge og paalægge Indstævnte at betale ham Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Købmand Fr. Scheffmann, bør for Tiltale af Indstævnte, Slagtermester Holger Larsen, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 600 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 19. Marts 1938 opstaldede Slagtermester Holger Larsen en Ko hos Gaardejer L. J. Poulsen, Hjallesø, for at denne skulde se paa Koen med muligt Køb for Øje. Efter at Poulsen havde afslaaet at købe Koen, blev denne efter Aftale henstaaende hos ham for Larsens Regning, indtil Larsen kunde faa den solgt.

Den 25. s. M. kastede Koen, og det konstateredes, at den led af smitsom Kalvekastning. Den 29. Maj kastede en af Poulsens Køer, men det kunde ikke med Sikkerhed konstateres, om Kastningen var smitsom. Derimod har fra den 6. Juli ialt 8 Køer og Kvier kastet, og det er konstateret, at de led af smitsom Kastning. Gaardejer Poulsen paastod nu Slagtermester Larsen dømt til at betale Erstatning, idet han gjorde gældende, at han først indvilligede i at modtage Koen paa sin Gaard,

efter at Larsen havde garanteret, at den ikke led af smitsom Kastning eller Tuberkulose.

Larsen, der ikke bestred, at Koen led af smitsom Kastning og var Aarsag til den i Poulsens Besætning konstaterede Kastningssmitte, og heller ikke bestred at have garanteret, at Koen var fri for Kastnings-smitte, blev ved nærværende Rets Dom af 15. Juni 1939 kendt pligtig at betale i Erstatning 3800 Kr. med Renter og 600 Kr. i Sagsomkostninger.

Under Anbringende af at have købt den omhandlede Ko af Købmand Fr. Scheffmann, der havde garanteret den fri for Tuberkulose og smitsom Kastning, har Sagsøgeren, Slagtermester Holger Larsen, under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag paastaaet Sagsøgte, Købmand Fr. Scheffmann, dømt til Betaling af 5017 Kr 39 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 15. September 1939.

Sagsøgeren opgør sit Krav saaledes:

Hovedstol	3800 Kr. 00 Øre
Renter	159 — 39 —
Sagsomkostninger	600 — 00 —
egne Sagsomkostninger	458 — 00 —

5017 Kr. 39 Øre.

Sagsøgte procederer til Frifindelse; han bestrider vel ikke, at den omhandlede Ko i Salgsøjeblikket var befængt med smitsom Kastning, og at denne Ko har været Aarsag til den hos Gaardejer Poulsens Besætning opstaaede Kastning, men hævder, at han ved Salget af Koen kun har afgivet en almindelig Handelsgaranti, der ikke kan paadrage ham Ansvar for de ganske uforudseelige Følger ved Videreføring af Smitten.

Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives ham Medhold; hans Garanti rækker utvivlsomt udover en almindelig Handelsgaranti, idet han udtrykkelig har garanteret imod smitsom Kastning, hvorved han berettigede Sagsøgeren til at sælge Koen videre med samme vidtgaaende Garanti.

Da der ikke er fremsat nogen Indsigelse mod det paastævnte Beløbs Størrelse, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, saaledes at Sagsøgte betaler Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 181/1940.

Holger Emil Christensen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 14. August 1940.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

Ved Østre Landsrets Dom af 7. Marts 1927 blev Holger Emil Christensen i Anledning af utærligt Forhold i Medfør af Lov Nr. 133 af 11. April 1925 § 1, 1. Stk., dømt til at tvangsindlægges i Forvarings-

anstalten paa Sundholm. Han overførtes senere til Forvaringsanstalten i Herstedvester.

Ved Østre Landsrets Kendelse af 1. December 1939 blev det bestemt, at Domfældtes Begæring om Ændring af Sikkerhedsforanstaltningerne ikke kunde tages til Følge. Denne Kendelse blev stadfæstet af Højesteret den 23. Januar 1940. Retslægeraadet havde senest den 10. Oktober 1939 udtalt, at det ikke af det foreliggende fremgik, at Domfældte i den forløbne Tid var undergaaet saadan Forandring, at Udskrivning paa Prøve kunde anbefales.

Endvidere har Justitsministeriet den 9. Maj 1940 afslaaet et Andragende fra Domfældte om Prøveudskrivning mod midlertidig Anbringelse paa Arbejdsanstalten Sundholm.

Domfældte har derefter den 19. s. M. overfor nærværende Ret fremsat fornyet Andragende om Prøveudskrivning mod Anbringelse paa Sundholm.

Anklagemyndigheden har bestemt modsat sig Prøveudskrivning. Da der ikke findes Grundlag for at imødekomme Andragendet,

bestemmes:

Den af Domfældte Holger Emil Christensen fremsatte Begæring om Prøveudskrivning kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret. I Paakendelsen har tre Dommere deltaget. I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Holger Emil Christensen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Poul Jacobsen, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Fredag den 29. November.

Nr. 313/1939. Enkefru **Ragna Elisa Johansen**
(Overretssagf. I. L. Cohen)

mod

Firmaet **J. Steffensen** (Hartvig Jacobsen).

(Betaling af Efterløn).

Sø- og Handelsrettens Dom af 26. September 1939: Det sagsøgte Firma, J. Steffensen, Kødbyen, vil for Sagsøgeren, Enkefru

Ragna Elisa Johansens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Salæret til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører I. L. Cohen, fastsættes til 100 Kr., der vil være at udrede af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har det indstævnte Firma — udover det for Sø- og Handelsretten anførte — bl. a. gjort gældende, at det i Eftersommeren 1938 passerede maa betragtes som en Afskedigelse af Johansen, og at der, da denne saaledes ikke i de sidste tre Aar før sin Død uafbrudt havde haft Ansættelse i Virksomheden, ikke kan tilkomme hans Enke Løn i Henhold til den paa-beraabte Lovbestemmelse.

Af de foreliggende tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger fremgaar det, at Johansen havde gjort sig skyldig i Misligheder med Hensyn til de af ham hos Kunderne indkasserede Beløb, og at han i det Tidsrum i Eftersommeren 1938, i hvilket Vognen var taget fra ham, ikke hos Indstævnte har oppebaaret Vederlag af nogen Art.

Uanset om Johansen maatte kunne anses at have været Funktionær hos Indstævnte, vil Appellantindens Krav ikke kunne tages til Følge, idet Indstævnte, der efter Johansens Handlemaade maatte være berettiget til at afskedige ham uden Varsel, i Eftersommeren 1938 findes at have foretaget en saadan Afbrydelse af Forholdet til Johansen, at Betingelsen om tre Aars Ansættelse ikke er opfyldt.

Herefter vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Appellantinden have at betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Ragna Elisa Johansen, til Indstævnte, Firmaet J. Steffensen, 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Enkefru Ragna Elisa Johansen, f. Hansen, de Sagsøgte, Firmaet J. Steffensen, tilpligtet at betale 910 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 11. August 1939.

Det sagsøgte Firma paastaar sig frifundet.

Under Domsforhandlingen er afgivet Forklaring af de Sagsøgtes Bogholder, Gorm Petersen.

Sagsøgerens Mand, Leo Christian Johansen, der var ansat som Salgschauffør hos de Sagsøgte, afgik ved Døden den 11. Maj 1939. Det sagsøgte Beløb udgør Efterløn, beregnet efter en Grundløn af 70 Kr. ugentlig i Medfør af Funktionærlovens § 7. Det sagsøgte Firma begrunder sin Frifindelsepaastand med, at Salgschauffør Johansen ikke kan henføres under de af den nævnte Lov omfattede Privatfunktionærer. Af Salgschaufførernes Virksomhed og Arbejdsvilkaar er givet følgende Fremstilling. Firmaet har ca. 20 Salgschauffører. Der er — bortset fra 2 særprægede Tilfælde — ikke oprettet skriftlig Kontrakt med Chaufførerne. De lønnes med Procenter af Salget — for Leo Johansens Vedkommende $2\frac{1}{2}$ pCt. — undertiden med en garanteret Mindsteløn. De møder om Morgenen ved Torvetid. Viktualiehandlerne gør da Bestilling hos Salgschaufførerne, undertiden foregaar Bestilling pr. Telefon, ligesom Chaufførerne ringer op til udeblevne Kunder og forhører sig om, hvilke Varer de skal have. Naar Chaufførerne har samlet deres Ordre, indfinder de sig hos Firmaet og faar Varerne udleveret. Der modtages ogsaa Varer for Chancesalg. Firmaet indfører Ordrene i dets Bøger med Angivelse af de enkelte Kunder og de til hver Kunde leverede Varer. Chaufførerne har fordelt Distrikterne mellem sig, bortset fra 2 enkelte Kunder havde Chauffør Johansen saaledes sit Distrikt i Hellerup. Firmaet stiller Bil til Disposition. Der afregnes for hver Uge om Lørdagen. Kredit maa ikke ydes uden Firmaets Godkendelse. For kreditede Beløb hæfter Chaufførerne.

Afdøde Chauffør Johansen kom i Aarenes Løb i stor Gæld til Firmaet. Efter dettes Opgørelse udgjorde Gælden i Foraaret 1939 godt 9000 Kr. Dette skyldtes efter Firmaets Angivelse urigtige Anbringender fra Johansen om udestaaende Tilgodehavender hos Kunderne. I Efteraaret 1938 blev Vognen taget fra Johansen, men efter 4 Ugers Forløb fik han Vognen igen mod at stille Kaution for Gælden. Efter nogle under Sagen fremlagte Lønkonvolutter synes Johansen at have faaet udbetalt 60 Kr. ugentlig. Hvad han fortjente over dette Beløb, afskrevs paa Gælden. Saafremt han i en Uge tjente under 70 Kr., blev der alligevel afskrevet 10 Kr. paa Gælden og udbetalt ham 60 Kr.

Det sagsøgte Firma gør gældende, at de paagældende Salgschauffører ikke kan opfattes som Funktionærer i Funktionærlovens Forstand. Det har været Formaalet med Loven at give en Række betryggende Regler for Funktionærer, der i Arbejds- og Lønvilkaar er at sidestille med Funktionærer under Stat og Kommune. Dette gælder efter Firmaets Opfattelse ikke Salgschauffører. De er selvstændige Mellemed mellem Firmaet og Kunderne. De er Firmaets Debitorer for de udleverede Varer. Den store Gæld, som Johansen kom i gennem sine Varesalg, viser, hvor aivigende Stillingen er fra en almindelig Funktionær.

Sagsøgeren gør gældende, at Johansens Stilling reelt har været som en provisionslønnet Funktionærs med garanteret Minimumsløn. At Salgschaufførerne hæftede for Varerne, skyldes det rent faktiske, at de udleverede Varerne til Kunderne og modtog Indbetalingerne fra disse. Der maatte kun sælges til de af Firmaet fastsatte Priser, og Kredit-

givningen kontrolleredes af Firmaet. Naar Johansens Gæld blev saa stor, maa det skyldes Skødesløshed fra Firmaets Side.

Retten finder ikke, at de paagældende Salgschauffører opfylder den i Funktionærlovens § 1 b angivne Betingelse for at kunne henføres under Loven, nemlig at deres Arbejde er af overvejende handelsmæssig Art. Deres Virksomhed bestaar hovedsagelig i Kørsel og Distribuering af Varer. Deres Virksomhed med Optagen af Ordre og Incasso af Tilgodehavender hos Kunderne er et naturligt Supplement til Hovedvirksomheden og lagt i saa bundne Rammer, at den indgaar som et underordnet Led i Hovedvirksomheden. Det sagsøgte Firma vil herefter være at frifinde. Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Salæret til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører I. L. Cohen, fastsættes til 100 Kr., der vil være at udrede af det Offentlige.

T i r s d a g d e n 3 . D e c e m b e r .

Nr. 28/1940. Frk. **Birthe Marie Jensen** (Møller efter Ordre)
m o d

Landsretssagfører **H. R. Brøcker** (Jørgensen).

(Erstatning for paastaet Misbrug af Stilling som Lavvæрге).

Vestre Landsrets Dom af 23. November 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Landsretssagfører H. R. Brøcker, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Frk. Birthe Marie Jensen med Lavvæрге, Redaktør C. A. Hansen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden med Lavvæрге til Sagsøgte 100 Kr. Der tillægges den for Sagsøgerinden under Sagens Forberedelse og ved Landsretten beskikkede Sagfører, Sagfører Rosenthal, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 75 Kr. 45 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det om Lavværgemaal over Appellantinden afsagte Dekret er ophævet den 26. Marts 1940.

For Højesteret har Indstævnte frafaldet at gøre Kravet om Vederlag for Lavværgemaallet gældende.

Samtlige Dommere mener, at de under Post 5 omhandlede Udgifter, 248 Kr. 50 Øre, ikke med Rette er debiteret Appellantindens Konto, saaledes at der for saa vidt tilkommer hende dette Beløb med Fradrag af 141 Kr. 29 Øre, eller 107 Kr. 21 Øre. Fire af disse Dommere bemærker herom: Omkostningerne ved Sagen,

der ikke førte til Appellantindens Umyndiggørelse, er ved den afsagte Kendelse ophævet, og det er ikke af Indstævnte oplyst, at der for ham forelaa saadanne særlige Forhold, der kunde begrunde, at det maatte paahvile Appellantinden at udrede Beløb, der ikke følger af Kendelsen.

Fem Dommere udtaler, at Indstævnte, der ikke har henvendt sig til Øvrigheden eller Appellantindens Slægtninge angaaende Umyndiggørelsen, ikke findes under de foreliggende Omstændigheder at have haft fyldestgørende Grund til at anlægge Umyndiggørelsessag.

Med Hensyn til Sagens øvrige Poster og Sagens Omkostninger for Landsretten stemmer seks Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i denne forsaavidt anførte Grunde, medens tre Dommere bemærker følgende:

De i Dommen under Post 1 og 6 nævnte Salærer paa 325 Kr. og 100 Kr. for de med Forlig afsluttede, af Murermester Sørensen anlagte Retssager findes under Hensyn til, at Indstævnte optraadte henholdsvis som Lavværg og Værg og derfor maatte have Pligt til at paasé, at Sagførerhjælp kun anvendtes i nødvendigt Omfang og kun debiteredes Appellantinden med rimelige Beløb, samt til, at Tvisten kun angik en mindre Del af det indsøgte Beløb, ikke at burde bestemmes til mere end ialt 225 Kr., saaledes at der herunder tilkommer Appellantinden 200 Kr. Hun findes endvidere at have Krav paa Tilbagebetaling af det under Post 3 opførte Beløb af 4 Kr. og Halvdelen af Beløbet under Post 4 eller 25 Kr., idet 25 Kr. efter Proceduren maa antages at være sædvanligt Salær. Idet der herefter paa Appellantindens Konto hos Indstævnte vilde have været et Tilgodehavende for hende paa 477 Kr. 50 Øre med Fradrag af 141 Kr. 29 Øre, eller 336 Kr. 21 Øre, burde Restancen paa 135 Kr., der foranledigede Murermester Sørensens Udlæg i Ejendommen, allerede som Følge heraf være afværget. Da Indstævnte, der allerede forinden han frattraadte som Lavværg for Appellantinden, som Sagfører for Sørensen havde paabegyndt Forfølgningen af dennes Pantefordring hos Appellantinden, herefter maa anses at bære Ansvaret for den ved den nye Lavværges Beskikkelse foreliggende Situation, som medførte, at denne med ringe Frist maatte sælge Ejendommen eller risikere yderligere Omkostninger og Tab for Appellantinden, og idet det maa antages, at Salget under disse Omstændigheder har medført Tab for Appellantinden, stemmer disse Dommere for at dømme Indstævnte til at betale hende et Erstatningsbeløb, som de ansætter saaledes, at det i Forbindelse med de fornævnte 336 Kr. 21 Øre udgør ialt 800 Kr. Iøvrigt stemmer disse Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet, saaledes at Indstævnte dømmes til at betale Appellantinden 107 Kr. 21 Øre.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Landsretssagfører H. R. Brøcker, bør til Appellantinden, Frk. Birthe Marie Jensen, betale 107 Kr. 21 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. Maj 1939, til Betaling sker.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Ejvind Møller 300 Kr. og 6 Kr. 70 Øre, der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1936 erhvervede Frk. Birthe Marie Jensen, som er født den 9. Februar 1895, og som i nogle Aar havde boet i Oddense og ernæret sig ved Vask og Strygning, en Byggegrund, Matr. Nr. 7 bb af Oddense By og Sogn, og i August Maaned betalte hun, som i Rødding Sparekasse havde indestaaende ca. 2600 Kr., Købesummen 650 Kr. og fik Skøde paa Ejendommen. Allerede i April Maaned havde hun truffet Aftale med Murermester Søren J. Sørensen i Oddesen om, at han for en Byggesum af 3800 Kr. skulde opføre et Hus paa Grunden, og i Løbet af Sommeren blev Huset opført. Der opstod imidlertid Uoverensstemmelse mellem Frk. Jensen og Murermester Sørensen, idet hun mente, at der var forskellige Mangler ved Huset, og hun, som endnu ikke havde noget Laan i Huset, nægtede at betale Murermester Sørensen den aftalte Byggesum. I den følgende Tid blev to Fordringer paa Frk. Jensen overgivet til Incasso nemlig Murermester Sørensens Fordring paa Betaling af Byggesummen og en Fordring fra Firmaet Trap og Mikkelsen i Skive paa 288 Kr. 25 Øre for leveret Støbegods til Huset, hvorhos Sagfører Boll i Skive forgæves havde afkrævet Frk. Jensen 46 Kr. 75 Øre, som udgjorde Omkostninger ved Ejendomshandlen.

Den 11. eller 12. Februar 1937 indfandt Frk. Jensen sig paa Kontoret hos Sagsøgte, Landsretssagfører H. R. Brøcker i Skive, og under de der stedfindende Forhandlinger erklærede Frk. Jensen, at Sagen mod Murermester Sørensen kunde ordnes ved, at han overtog Huset uden at skulle betale noget for Grunden; Regningen fra Trap og Mikkelsen nægtede hun at betale. Efter at Sagsøgte den 12. Februar gennem Sagfører Boll havde meddelt Murermester Sørensen det af Frk. Jensen fremsatte Tilbud, tilskrev han den 25. s. M. Frk. Jensen saaledes:

»— — Sagfører Boll meddeler mig i Dag, at Sørensen nu er gaaet ind paa, at han vil modtage Deres Tilbud om Skøde paa Ejen-

dommen imod, at De betaler alle Sagføreromkostningerne, og hvad der eventuelt maatte fremkomme af ikke tidligere paatalte Regninger, vedrørende Ejendommen, hvorimod han betaler de Kr. 288,00 for Støbe-godset og Kr. 12,00 for Kloakeringen.

Dernæst betinger Sørensen sig, at De fraflytter Ejendommen i Løbet af 10 Dage fra Dato.

Dette Tilbud gælder i 3 Dage, og jeg beder Dem venligst forinden meddele mig, hvorledes de stiller Dem til det.«

Frk. Jensen vilde imidlertid ikke gaa ind paa denne Ordning, og den 2. Marts anlagde Sagfører Boll Retssag mod hende til Betaling af Murermester Sørensens Fordring, hvorhos han ogsaa udtog Stævning imod hende angaaende det fornævnte Beløb af 46 Kr. 75 Øre. Med Hensyn til Trap og Mikkelsens Fordring var der allerede den 22. Februar udtaget Stævning mod Frk. Jensen. Efter nogle skriftlige Henvendelser fra Sagsøgte til Frk. Jensen indfandt hun sig den 17. Marts 1937 paa hans Kontor, og her underskrev hun en saalydende Fuldmagt:

»Undertegnede Husejerske Frøken Birthe Marie Jensen, Oddense, bemyndiger herved Landsretssagfører H. R. Brøcker, Skive, med Substitutionsret til i et og alt at varetage mine Interesser i Sagerne Murer Søren J. Sørensen, Oddense, ctr. mig, Trap & Mikkelsen ctr. mig og Sagfører Boll ctr. mig, og til i den Anledning at foretage — — — Jeg bemyndiger L.R.-Sagf. Brøcker til paa min Konto i Rødding Sparekasse (Kontrabog Nr. 58) at hæve 1500,— — — —«

Sagsøgte, som repræsenterede Frk. Jensen i de tre Retssager, derunder i den af Murermester Sørensen anlagte, søgte ved en skriftlig Henvendelse til Sagfører Boll at opnaa en forligsmæssig Afgørelse i sidstnævnte Sag. Han rettede derhos Henvendelse til Rødding Sparekasse om et Laan mod 1. Prioritet i Frk. Jensens Ejendom, men Sparekassen afslog den 18. Marts at yde noget Laan. Den 2. April afsluttede Sagsøgte Forlig med Sagfører Boll i Retssagen om Omkostningerne ved Ejendomshandlen og udbetalte ham 52 Kr. til Afgørelse af Sagen. Kort efter fik Sagsøgte ogsaa den af Trap og Mikkelsen anlagte Retssag forligt mod Betaling af 340 Kr. 90 Øre. Den 20. April tilskrev Sagsøgte Frk. Jensen et Brev angaaende den af Murermester Sørensen anlagte Retssag og tilraadede hende at faa en Lavværgе beskikket, og da Frk. Jensen indvilligede heri, blev hun den 13. Maj sat under Lavværgemaal af Skifteretten i Skive, som den 25. s. M. beskikkede Sagsøgte som Lavværgе for hende. Den nævnte Retssag var imidlertid blevet fortsat med Udveksling af Processkrifter og Parts- og Vidneafhøringer, ved hvilke Sagsøgte gav Møde for Frk. Jensen, men den 24. s. M. afsluttedes et af Frk. Jensen tiltraadt Forlig af følgende Indhold:

»Undertegnede Sagfører Boll, Skive, for Murer Søren J. Sørensen, Oddense, og Landsretssagfører Brøcker, Skive, for Husejerske Frk. Birthe Marie Jensen, Oddense, er Dags Dato enedes om, at den ved Skive Købstads m. v. Ret verserende Sag mellem vore Mandanter forliges saaledes:

Frk. Jensen betaler til fuld Afgørelse af Sørensens Krav, incl. Omkostninger Kr. 4100,— med Renter 5 pCt. p. a. af Kr. 3800,— fra 1. Marts d. A. Beløbet afgøres saaledes:

Kr. 500,— er betalt kontant i Dag.

Frk. Jensen optager snarest muligt Kreditforeningslaan i sin Ejendom Matr. Nr. 7 bb af Oddense. Obligationerne udleveres straks efter Modtagelsen til Sagfører Boll for Sørensen til fri Disposition for denne.

Den 1. Januar 1938 foretages derefter endelig Opgørelse mellem Parterne saaledes, at Kravet opgøres med Renter til nævnte Dato. Fra Kravet fradrages Obligationernes Værdi, idet deres største Sælgerkursværdi indenfor Tidsrummet fra Udleveringen til 1. Januar 1938 godskrives Frk. Jensen.

For Restbeløbet udsteder Frk. Jensen til Murer Sørensen Pantebrev med oprykkende Prioritets Panteret efter Kreditforeningslaanet, à 5 pCt. p. a. Rente og med Afdrag Kr. 100,— i hver af de ord. Terminer fra og med 11. Juni 1938. Samtidig med Pantebrevets Udstedelse præsteres dog ekstraordinært Afdrag Kr. 100,— paa dette Pantebrev, ligesom der betales Renter af Pantebrevet fra 11. Juni—11. December d. A. saaledes, at Resten af Renterne lægges til Hovedstolen. Pantebrevet forbliver indestaaende hos Debitor uopsigelig fra Kreditors Side, saalænge Debitor ejer Ejendommen, medens det fra Debtors Side kan opsiges til Udbetaling naarsomhelst.

Jeg, Landsretssagfører Brøcker, der er beskikket til Lavværge for Frk. Jensen, indestaaer Sørensen for, at han faar Pant i Ejendommen straks efter Nytaarsskiftet, saaledes som ovenfor nævnt.

Herefter hæves den verserende Retssag.«

Sagsøgte udbetalte de i Forliget nævnte 500 Kr., og den 2. Juni sendte han, som havde hævet de til forskellige Udbetalinger m. v. nødvendige Beløb paa Frk. Jensens Sparekassebog, Frk. Jensen en Opgørelse, der udviste en Saldo i hendes Favør af 206 Kr. 54 Øre. I Overensstemmelse med Forliget rettede Sagsøgte Henvendelse til Jydsk Husmandskreditforening om Laan i Frk. Jensens Ejendom. Den 12. Juli modtog Sagsøgte fra Kreditforeningen Koncept til Panteobligation paa 2800 Kr., men Frk. Jensen nægtede at underskrive. Efter forskellige Forhandlinger underskrev hun dog Pantebrevet den 21. August, og Sagsøgte anmodede derefter Kreditforeningens stedlige Vurderingsmand om at afgive Attest for, at Frk. Jensens Hus var færdigmalet, idet Kreditforeningen havde stillet en saadan Attest som Betingelse for at udlevere de Laanet vedrørende Kasseobligationer. Den 9. September meddelte Vurderingsmanden Sagsøgte, at Huset ikke var malet, og Sagsøgte rettede derefter flere skriftlige Henvendelser til Frk. Jensen om, at hun skulde lade Huset male, uden at dette skete. Den 22. September tilskrev Sagfører Boll Sagsøgte, at Muremester Sørensen forlangte en hurtig Afgørelse med Hensyn til sit Krav efter Forliget, og at der, saafremt Forholdet ikke blev ordnet, vilde blive udtaget Stævning mod Frk. Jensen. Sagsøgte meddelte samme Dag Frk. Jensen dette og opfordrede hende til at komme til Skive til en mundtlig Forhandling. Den 30. s. M. tilskrev Sagfører Boll paany Sagsøgte og meddelte, at Muremester Sørensen forlangte, at der nu skulde anlægges Retssag mod Frk. Jensen til kontant Bealing af hele Beløbet ifølge Forliget paa Grund af Frk. Jensens Misligholdelse af dette. I den følgende Tid forsøgte Sagsøgte dels ved Samtaler med Frk. Jensen, dels ved at lade bl. a. Kredslægen

i Skive tale med hende forgæves at formaa hende til at lade Malingen af Huset udføre, og den 18. November 1937 udtog Sagsfører Boll for Muremester Sørensen Stævning imod hende til Betaling af 3600 Kr. nemlig de i Forliget anmeldte 4100 Kr. med Fradrag af de betalte 500 Kr. Den 20. s. M. meddelte Kreditforeningen Sagsøgte, at Udbetalingen af Laan pr. Juni Termin var afsluttet; Sagsøgte sendte derefter Pantebrevet til Kreditforeningen til Omskrivning pr. December Termin og rettede en skriftlig Henvendelse til en Broder af Frk. Jensen om Maling af Huset. I Begyndelsen f December Maaned havde Sagsøgte paa sit Kontor en Samtale med Frk. Jensen, hvorunder hun indvilligede i at underskrive Paategning paa Pantebrevet om Omskrivning til December Termin, hvilket skete den 17. December, og Sagsøgte sendte derefter Pantebrevet til Tinglysning. Under den nævnte Samtale gik Frk. Jensen ogsaa ind paa at lade Huset male, og Sagsøgte tilskrev en Maler om Tilbud paa at udføre Malingen; omkring den 20. December meddelte Maleren i et Brev til Sagsøgte, at Frk. Jensen ikke vilde tillade ham at komme ind i Huset. Den af Muremester Sørensen mod Frk. Jensen anlagte Retssag var imidlertid blevet forberedt ved Retten i Skive, og den 31. December blev den henvist til Landsretten, efter at en af Sagsøgte begært Udsættelse var blevet nægtet. Efter at Sagsøgte den 14. Januar 1938 fra Landsretten havde modtaget Meddelelse om, at Sagen var berammet til Domsforhandling den 5. Marts, indgav han, som i Begyndelsen af Januar havde rettet forgæves Henvendelser til Frk. Jensen om en mundtlig Forhandling, i sin Egenskab af Lavværge til Skifteretten i Skive Begæring om Umyndiggørelse af Frk. Jensen, og den 24. Januar afsagde Skifteretten et foreløbigt Umyndiggørelsesdekret og beskikkede Sagsøgte som midlertidig Værge. Efter Anmodning fra Sagsøgte berammedes Umyndiggørelsessagen til Foretagelse i Landsretten samme Dag — den 5. Marts 1938 — som Muremester Sørensens Retssag mod Frk. Jensen, og under Forhandlingen af denne Sag i Landsretten, hvor Sagsøgte mødte som midlertidig Værge for Frk. Jensen, der var tilstede i Retten, afsluttedes der følgende Forlig:

»Landsretssagsfører Brøcker, som Værge for Frøken Jensen, udleverer førstkommende Mandag Sagsøgeren de Kr. 2800 Husmandskreditforeningsobligationer. Obligationerne tages til Dagskurs (Køberkurs).

For Resten af de paastævnte Kr. 3600,— med Renter 5 pCt. p. a. fra 1. Marts 1937 udsteder Værgeren paa Mandag Pantebrev til Sagsøgeren med oprykkende Prioritets Panteret i Eiendommen, Matr. Nr. 7 bb af Oddense By og Sogn efter Kreditforeningslaanet. Dette Pantebrev forrentes med 5 pCt. p. a. og afdrages med Kr. 100 i hver 11. Juni og 11. December Termin fra og med 11. Juni d. A.

Iøvrigt henstaar det uopsigeligt hos Sagsøgte. Saafremt Landsretten paalægger Sagsøgte at betale Omkostninger til Sagsøgeren i nærværende Sag, lægges dette Beløb til Hovedstolen paa Pantebrevet og forrentes fra Dato.

Det er en Forudsætning for Forliget, at Frøken Jensen umyndiggøres.

Parterne er enige om at overlade Retten at afgøre Spørgsmaalet om Sagens Omkostninger.

Søren J. Sørensen.

H. R. Brøcker.«

Retten bestemte derefter, at Sagsøgte til Sagsøgeren skulde svare 100 Kr. i Sagsomkostninger, der som forannævnt tillagdes Beløbet efter Panteobligationen, hvorefter Sagen hævedes.

Samme Dag afsagde Landsretten en Kendelse, hvorved Frk. Jensen, der stadig havde modsat sig Umyndiggørelse, umyndiggjordes i formueretlig Henseende, idet det statueredes, at hun paa Grund af sjælelig Forstyrrelse var uskikket til at varetage sine økonomiske Anliggender, og den 7. Marts beskikkedes Sagsøgte som Værge for Frk. Jensen. I Begyndelsen af Februar havde Sagsøgte opnaaet en Overenskomst med Kreditforeningen, saaledes at han — mod at indestaa for, at Frk. Jensens Hus blev malet — fik udleveret 2300 Kr. af Kasseobligationerne, medens 500 Kr. holdtes tilbage i Depot. Den 14. Februar indkøbte han for Frk. Jensens Regning for et Beløb af 460 Kr. 01 Øre Kreditforeningsobligationer til Paalydende 500 Kr., og den 15. s. M. hævede han i Rødning Sparekasse Restbeløbet — 462 Kr. 25 Øre — paa Frk. Jensens Sparekassebog. Efter at Sagsøgte — som nævnt den 7. Marts — var beskikket som Værge for Frk. Jensen, opfyldte han samme Dag det med Murermester Sørensen indgaaede Retsforlig. Den 18. Marts tilskrev Sagsøgte Frk. Jensen saaledes:

»Til Dækning af Udgifterne ved Deres Ejendom skal bruges:

Resterende Skatter til Kommunen	Kr. 18,92
Restancer til Oddense Vandværk	— 59,50
Vandafgift 31. December 1937—1. Juli 1938	— 21,00
Kommuneskat for Januar og April Kvartaler	— 10,00
Amtstueskatter inden 30. Juni 1938	— 4,50
Ydelse til Murer Sørensen inden 15. Juni 1938	— 135,00
Ydelse til Kreditforeningen inden ca. 8. Juli 1938	— 70,00

Ialt ca.... Kr. 318,92.

Jeg anmoder Dem om til mit Kontor at indbetale hver Maaned Kr. 60,00 til disse Udgifter, idet jeg saa skal drage Omsorg for, at de bliver betalte, første Gang i indeværende Maaned. Ellers maa De opgive mig en fornuftig Begrundelse for, at De ikke indbetaler til mig, dersom De vil undgaa, at der bliver gjort Udlæg i Ejendommen, og denne frataget Dem, eller at De maa flytte hen til et andet Sted, saa Ejendommen kan lejes ud.« Da Frk. Jensen intet betalte, tilskrev Sagsøgte den 4. April Frk. Jensens fornævnte Broder og meddelte, at det var nødvendigt, at 60 Kr. blev betalt hver Maaned, og at Ejendommen i modsat Fald vilde gaa til Auktion ved næste Termin, men Frk. Jensens Broder meddelte, at han ikke kunde faa sin Søster til at foretage noget. I Begyndelsen af Maj 1938 blev der, da Frk. Jensen vedblivende nægtede at lade Huset male, af Fogeden afsagt en Kendelse om, at Maleren skulde have Adgang til Huset, og Malingen blev derefter udført, hvilket Sagsøgte den 25. Maj meddelte Kreditforeningen, hvorefter Laanesagen afsluttedes.

Frk. Jensen havde til Højesteret paakæret Landsrettens Kendelse om hendes Umyndiggørelse, og ved en af Højesteret den 30. Juni 1938 afsagt Kendelse blev Umyndiggørelsen ophævet, idet det i Højesteretskendelsen bl. a. udtales: »Efter det foreliggende kan det ikke statueres,

at Frøken Jensen lider af Sindssygdom, Aandssvaghed eller saadan anden sjælelig Forstyrrelse, der omhandles i Myndighedslovens § 2 Nr. 1. Idet bemærkes, at hun efter det oplyste ernærer sig ved Strygning, ikke ejer Formue af Betydning og ikke har nogen Underholdspligt overfor Trediemand, findes hun ej heller ved sin Adfærd at udsætte sin Velfærd for Fare. Betingelserne for hendes Umyndiggørelse findes herefter ikke at være tilstede, og Landsrettens Kendelse vil derfor være at ophæve.« Efter Henvendelse fra Frk. Jensen tilskrev Skifteretten i Skive den 6. Juli Sagsøgte og anmodede ham om at indsende Regnskab over hans Bestyrelse som Værge af Frk. Jensens Formue, og Sagsøgte fremsendte derefter en den 9. s.M. dateret Regnskabsopgørelse, som viste en Saldo i hans Favør af 141 Kr. 29 Øre. Den 12. s.M. tilskrev han derhos Skifteretten saaledes: »— — — Da jeg anser det for tvivlsomt, om Lavværgemaalet vaagner op igen efter, at Højesteret har hævet Umyndiggørelsen, tillader jeg mig samtidig at anmode om, at jeg for dette Tilfælde fritages for at være Lavværge for Frk. Jensen.« Skifteretten, som gik ud fra, at Lavværgemaalet stadig var gældende, afholdt den 21. s.M. et Retsmøde, hvor Sagsøgte Lavværgebeskikkelse ophævedes, og Redaktør C. A. Hansen, Skive, beskikkedes som Lavværge for Frk. Jensen. Da denne imidlertid ikke havde betalt det i Sagsøgte fornævnte Skrivelse af 18. Marts 1938 ommeldte Beløb af 135 Kr. — og ej heller noget af de andre i Skrivelsen ommeldte Beløb — havde Sagsøgte den 18. Juli for Muremester Sørensen til Fogedretten i Skive indgivet Rekvisition om Udlæg i Frk. Jensens Ejendom som Følge af den pr. 11. Juni Termin 1938 foreliggende Restance — 135 Kr. — paa det til Muremester Sørensen i Henhold til Retsforliget af 5. Marts 1938 udstedte Pantebrev. Udlægsforretningen berammedes til Foretagelse den 26. Juli, men efter Forhandlinger mellem Redaktør Hansen som Lavværge for Frk. Jensen og Muremester Sørensen gik denne ind paa at købe Frk. Jensens Ejendom, og den 25. Juli udfærdigedes der Skøde angaaende Overdragelsen; i dette var Købesummen ansat til 4500 Kr., som berigtigedes ved, at Muremester Sørensen overtog det indestaaende Kreditforeningslaan 2800 Kr. og Pantebrevet til ham selv paa 1340 Kr., hvorhos han udbetalte hende kontant 360 Kr.

Efterat der af Justitsministeriet i Skrivelse af 28. Marts 1939 var meddelt Frk. Jensen fri Proces i en Erstatningssag, hun agtede at anlægge mod Sagsøgte i Anledning af forskellige Forhold vedrørende hans Lavværgemaal og Værgemaal, har Sagsøgerinden, nævnte Frk. Birthe Marie Jensen nu af Ramsing med Lavværge Redaktør C. A. Hansen, Skive, anlagt nærværende Retssag, hvorunder hun i Henhold til den endelig nedlagte Paastand har paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale 2203 Kr. 21 Øre med Fradrag af den fornævnte Saldo paa Sagsøgte Opgørelse 141 Kr. 29 Øre samt med Fradrag af 350 Kr., som Sagsøgerinden godskriver Sagsøgte for Lavværgemaalet, altsaa 1711 Kr. 92 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 10. Maj 1939, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerindens Tiltale.

Det ind søgte Beløb fremkommer saaledes:

1. Ifølge Opgørelsen af 9. Juli 1938 har Sagsøgte vedrørende de tre førstnævnte Retssager pr. 31. Maj 1937 krediteret sig som Salær

m. v. et Beløb af ialt 380 Kr., hvilket efter Sagsøgtes Fremstilling for-
deler sig saaledes: I Sagen Murermester Sørensen mod Sagsøgerinden
i Salær 325 Kr., i Sagen Trap og Mikkelsen mod samme i Salær 25 Kr.
og i Sagen Sagfører Boll mod samme i Salær 10 Kr., hvortil kommer et
Beløb af 20 Kr. for Porto og Kopialia. Sagsøgerinden formener, at Sag-
søgte for de to sidstnævnte Retssager ikke har Krav paa noget Salær,
og at Salæret for Murermester Sørensens Retssag er ansat for højt;
idet hun ansætter dette til 100 Kr. samt ikke rejser Indsigelse mod
det fornævnte Beløb af 20 Kr., kræver hun tilbagebetalt et Beløb af
..... 260 Kr. 00 Øre.

2. Paa Opgørelsen har Sagsøgte vedrørende Ord-
ningen af Lavværgemaalet pr. 25. Juni 1937 krediteret
sig et Beløb af 38 Kr. nemlig Salær 35 Kr. og Porto
3 Kr. Sagsøgerinden, som formener, at Salæret er for
stort, og at det bør nedsættes til 14 Kr. med Tillæg
af Portobeløbet 3 Kr., har paa denne Post krævet til-
bagebetalt 21 Kr. 00 Øre.

3. Paa Opgørelsen har Sagsøgte angaaende en
Sag om Kloakering ved Sagsøgerindens Ejendom pr.
30. November 1937 krediteret sig et Beløb af 5 Kr.
som Salær og Porto. Sagsøgerinden vil nedsætte Be-
løbet til 1 Kr., som udgør Portoen, og kræver til-
bagebetalt 4 Kr. 00 Øre.

4. Paa Opgørelsen har Sagsøgte vedrørende Ord-
ningen af Kreditforeningslaanet pr. 28. Marts 1938 kre-
diteret sig i Salær 50 Kr. og i Porto 5 Kr., ialt en
Post paa 55 Kr. Sagsøgerinden, som formener, at
Sagsøgte ikke har Krav paa noget Salær, kræver til-
bagebetalt 50 Kr. 00 Øre.

5. Paa Opgørelsen har Sagsøgte angaaende
Umyndiggørelsessagen krediteret sig for Beløb af ialt
248 Kr. 50 Øre omfattende Udlæg til Rets- og Ting-
lysningsgebyrer, Udgifter til Lægeerklæring, Porto
og Kopialia m. m. samt pr. 28. Marts 1938 et Salær
af 150 Kr. for Møde ved Sagens Behandling i Skifte-
retten og i Landsretten. Sagsøgerinden formener, at
Sagsøgte ikke har Krav paa noget af de paagældende
Beløb og har derfor krævet tilbagebetalt 248 Kr. 50 Øre.

6. Sagsøgte har paa Opgørelsen angaaende den
den 5. Marts 1938 i Landsretten behandlede Retssag
Murermester Sørensen mod Sagsøgerinden krediteret
sig et Beløb af ialt 319 Kr. 95 Øre, hvori fradrages
4 Kr., altsaa 315 Kr. 95 Øre. Sagsøgerinden erkender
forskellige af Beløbene ialt 186 Kr. 50 Øre. Derimod
mener hun ikke, at Sagsøgte har Krav paa det kre-
diterede Salærbeløb for Procedure 100 Kr. og andre
Udgifter vedrørende selve Retssagen, 29 Kr. 45 Øre,
hvorfor hun kræver tilbagebetalt 129 Kr. 45 Øre.

7. Ejendommen i Oddense repræsenterede — efter Sagsøgerindens Anbringende — naar alt tages i Betragtning: Værdien af Byggegrunden, forskellige Haandværkerudgifter, de i Ejendommen indestaaende Prioriteter m. v., for hende en Værdi af ialt 6091 Kr. 67 Øre med Fradrag af et for meget opført Beløb af 26 Kr. 50 Øre, altsaa 6065 Kr. 26 Øre. Naar herfra trækkes den fornævnte med Murerimester Sørensen aftalte Købesum af 4500 Kr. med Fradrag af Omkostningerne ved Handlen 25 Kr. altsaa 4475 Kr. samt et Beløb af 600 Kr., hvortil hun ansætter Værdien for hende af Beboelse i Ejendommen i 2 Aar, fremkommer et Beløb af 990 Kr. 26 Øre, som udgør hendes Tab ved Salget af Ejendommen, og som hun kræver erstattet af Sagsøgte 990 Kr. 26 Øre.

8. Efter Salget af Ejendommen maatte Sagsøgerinden — som bestemt i Skødet — fraflytte denne den 15. August 1938. Da hun ikke kunde faa Bopæl andetsteds i Oddense, maatte hun fraflytte Byen og derved led hun — efter sit Anbringende — et Næringstab, som hun ansætter til 500 Kr., hvilket Beløb hun kræver erstattet af Sagsøgte 500 Kr. 00 Øre.

Ialt... 2203 Kr. 21 Øre.

Idet Sagsøgerinden herfra trækker de to fornævnte Beløb 141 Kr. 29 Øre og 350 Kr. fremkommer det indsøgte Beløb.

Angaaende de enkelte Poster skal nu anføres følgende:

a d 1. Sagsøgerinden har gjort gældende, at den juridiske Bistand, Sagsøgte har ydet hende, i de to mod hende henholdsvis af Trap og Mikkelsen og Sagfører Boll anlagte Retssager er af saa ringe Omfang, at det ikke kan begrunde noget Krav paa Salær; hvad den af Murerimester Sørensen anlagte Retssag angaar, maa der vel tilkomme Sagsøgte et Salær, men det beregnede Salær 325 Kr. er altfor stort og ikke svarende til det Arbejde, Sagsøgte har haft, og dertil kommer, at det Forlig, som afsluttedes i denne Retssag, var meget uheldigt for Sagsøgerinden, hvorfor Sagsøgte, som da var bleven Lavvæрге, ikke burde have tilraadet hende at indgaa det. Et Salær paa 100 Kr. for den Bistand, Sagsøgte har ydet Sagsøgerinden i Anledning af samtlige heromhandlede Forhold, maa efter hendes Formening være passende.

Sagsøgte har heroverfor anført, at han i alle tre Retssager er optraadt paa Sagsøgerindens Vegne, og at han derfor for disse — som for andre — Retssager maa have Krav paa Salær, og at de beregnede Salærer maa anses for rimelige. Om alle Retssagerne gælder det, at Sagsøgerinden burde have betalt de paagældende Beløb uden at lade det komme til Søgemaal, men hun var — som det fremgaar af Korrespondancen — ikke til at formaa dertil, og først da han fik Fuldmagten af 17. Marts 1937, kunde han afslutte Forlig i Trap og Mikkelsens og Sagfører Bolls Retssager. Hvad særlig Murerimester Sørensens Retssag angaar, som vedrørte et saa stort Beløb som 3800 Kr., maatte

han under Forberedelsen af denne Sag dels affatte Svarskrifter, dels give Møder ved Parts- og Vidneforklaringer, hvorhos han havde talrige Konferencer og en stor Korrespondance med Sagsøgerinden, og det Forlig, hvormed Sagen blev afsluttet, var ubetinget til Fordel for Sagsøgerinden, som, hvis Sagen var gaaet til Dom, ikke havde kunnet undgaa at blive dømt og faa paalagt Sagsomkostninger; at han, da Forliget afsluttedes, var bleven beskikket til Lavvæрге, kan ikke betage ham Krav paa Salær, allerede fordi Førelsen af Retssager ikke paa-hviler en Lavvæрге som en Del af hans Hverv.

Der maa nu gives Sagsøgte Medhold i, at han i sin Egenskab af Sagfører for Sagsøgerinden i de tre Retssager maa have Krav paa Salær for sit Arbejde i saa Henseende, hvorved med Hensyn til den af Muremester Sørensen anlagte Retssag skal bemærkes, at det maa være uden Betydning, at Sagsøgte forinden dens Afslutning var bleven beskikket som Lavvæрге for Sagsøgerinden. De Salærer, som Sagsøgte har beregnet sig, skønnes derhos ikke at staa i Misforhold til det med Sagerne forbundne Arbejde, og hvad Forliget i Muremester Sørensens Sag angaar, skønnes dette, efter hvad der foreligger, at ville have betydet en for Sagsøgerinden gunstig Afslutning af Retssagen, hvis hun ikke — hvad Sagsøgte ikke kunde paaregne — havde nægtet at opfylde det. Efter det saaledes anførte findes der ikke at være Grundlag for det rejste Krav paa Tilbagebetaling af 260 Kr., og Sagsøgerindens Paastand i saa Henseende vil derfor ikke kunne tages til Følge.

a d 2. Sagsøgerinden har anført, at selv bortset fra om Sagsøgte, naar han beskikkedes til Lavvæрге, kunde kræve noget Salær for sin Medvirken til Beskikkelsen, er det beregnede Salær i hvert Fald for højt, idet hans Arbejde alene har bestaaet i Indgivelsen af Begæringen og et Møde paa Skifterettens Kontor, og herfor maa et Salær af 14 Kr. være tilstrækkeligt.

Efter det foreliggende skønnes det af Sagsøgte beregnede Salær af 35 Kr. for hans heromhandlede Bistand ikke at være urimeligt, hvorved bemærkes, at det maa anses for velbegrundet, at Lavvæргеbeskikkelsen fandt Sted. Sagsøgerindens Krav om Tilbagebetaling af 21 Kr. vil derfor ikke kunne tages til Følge.

a d 3. Det er oplyst, at der var nedsat en Landvæsenskommission angaaende en Kloakering i Oddense, og at Sagsøgerinden, hvis Ejendom var indbefattet under Kloakeringen, havde modtaget et Udkast til Fordeling af Udgifterne. Dette Udkast overgav hun Sagsøgte, som gennemsaa det, og da han intet fandt at bemærke, lod han ikke give Møde for Landvæsenskommissionen. Da det ikke — som af Sagsøgerinden hævdede — kan statueres, at Sagsøgte heromhandlede Virksomhed var indbefattet under hans Hverv som Lavvæрге, og da der intet vil kunne indvendes mod, at Salæret er ansat til 4 Kr., vil Sagsøgerindens Tilbage-søgningskrav ikke kunde tages til Følge.

a d 4. Sagsøgerinden har anført, at det er uberettiget, naar Sagsøgte for Indsøgningen af Kreditforeningslaanet har beregnet sig Salær; dels havde det været rimeligt, at det var Muremester Sørensen, som indsogte Laanet, dels maatte det paa-hvile Sagsøgte som Lavvæрге at bringe Laaneforholdet i Orden, i hvert Fald er det forlangte Salær af

50 Kr. for stort og betydeligt over, hvad en Sagfører beregner sig for en Laaneansøgning nemlig $\frac{1}{2}$ pCt. af Laanesummen dog mindst 25 Kr.; mere end sidstnævnte Beløb vil der derfor under ingen Omstændigheder kunne kræves.

Sagsøgte har erkendt, at 50 Kr. er mere end det sædvanlige Salær for en Laaneansøgning, men han har hævdet, at hans Arbejde i dette Tilfælde har været langt større end almindeligt ved en saadan Ansøgning, som plejer at være en ren Ekspeditionssag. Som Følge af Sagsøgerindens ganske ubegrundede Vægtring ved at lade Huset male og hendes hele modvillige Holdning, voldte denne Sag ham meget Besvær og Ulejlighed med talrige Breve, Konferencer o. s. v. Det beregnede Salær er derfor kun et ringe Vederlag for hans Ulejlighed, og hans Bistand i saa Henseende kan ikke anses som henhørende under hans Hverv som Lavværge.

I Henhold til Forliget af 24. Maj 1937 var det Sagsøgerinden, som skulde optage Kreditforeningslaan i Ejendommen, for at Murermester Sørensen kunde blive fyldestgjort for sin Fordring. Den nødvendige Bistand, der i saa Henseende maatte ydes hende, kan ikke anses at henhøre til, hvad der omfattes af et Lavværgemaal, og Sagsøgte maa derfor have Krav paa et efter Forholdene afpasset Salær for Arbejdet med Ordningen af Laanet. Af hvad foran er anført fremgaar, at der — som af Sagsøgte hævdet — har været betydelige Vanskeligheder ved at faa Laanesagen i Orden, og at disse Vanskeligheder hidrørte fra Sagsøgerinden. Det af Sagsøgte beregnede Salær skønnes derfor ikke at staa i Misforhold til det udførte Arbejde, og Sagsøgerindens Paastand om Tilbagebetaling af det paagældende Beløb kan derfor ikke tages til Følge.

a d 5. Sagsøgerinden har anført, at da Sagsøgte har valgt selv at fremsætte Begæring om Umyndiggørelse af Sagsøgerinden i Egenskab af Lavværge i Henhold til Retsplejelovens § 457, kan han ikke bebyrde Sagsøgerinden med Omkostninger ved Behandlingen af Umyndiggørelsessagen, og dette saa meget mindre som Umyndiggørelsen blev omstødt af Højesteret og følgelig ikke burde være søgt gennemført. Iøvrigt kunde Umyndiggørelsessagen paa Sagsøgtes Foranledning være rejst af Øvrigheden, og i saa Tilfælde vilde den næppe have medført Udgifter for Sagsøgerinden. At Omkostningerne ved Umyndiggørelsessagen maa være Sagsøgerinden uvedkommende, fremgaar ogsaa af, at Landsretten ved Kendelsen om Umyndiggørelsen har ophævet Sagens Omkostninger, idet det heraf maa følge, at Sagsøgte ikke kan rejse noget Krav overfor Sagsøgerinden paa Salær og Godtgørelse af sine Udlæg under Sagen.

Det skal nu først bemærkes, at der ingen Holdpunkter er for at antage, at den Omstændighed, at Sagsøgte som Lavværge i Henhold til Retsplejelovens § 457 selv har rejst Umyndiggørelsessagen, der — som foran nævnt — gennemførtes ved Landsretten, skulde medføre, at han selv maa afholde de af Sagen flydende positive Udgifter eller være afskaaret fra at kræve Salær — idet det med Hensyn til Salæret bemærkes, at det ikke kunde paahvile Sagsøgte i Medfør af hans Hverv som Lavværge at udføre Arbejdet ved Umyndiggørelsessagen — og det kan i saa Henseende ingen Forskel gøre, at den af Landsretten anordnede Umyndiggørelse er bleven omstødt af Højesteret. Paa Landsrettens Op-

hævelse af Sagsomkostninger kan derhos ikke støttes nogen Paastand om, at Sagsøgte ikke kan kræve sine Udgifter godtgjort eller ikke skulde være berettiget til et efter Forholdene passende Salær, og da Størrelsen af Salæret — om hvilket Sagførerraadet i en under Sagen foreliggende Erklæring har udtalt, at det ikke finder Anledning til nogen Bemærkning — efter det foreliggende maa anses for rimelig, er der ikke Grundlag for det af Sagsøgerinden rejste Tilbagesøgningskrav med Hensyn til Beløbet 248 Kr. 50 Øre.

a d 6. Sagsøgerinden har anført, at Sagsøgte, da denne Retssag anlagdes, var Lavværgen for hende — iøvrigt stod han oprindeligt som indstævnt sammen med hende — og at det følgelig henhørte under hans Lavværgemaal at bistaa hende under Retssagen, hvorfor han ikke med Rette kan kræve Salær og ej heller de Udgifter, som angaar selve Retssagen, saasom Kørsel til Viborg, Udskrift af Retsforliget m. m. Iøvrigt burde Sagsøgte ved Indgaaelse af Forlig eller paa anden Maade have afværget denne Retssag eller dog have forhindret, at den blev ført frem til Landsretten, idet han maatte være klar over, at Sagen ikke kunde vindes af Sagsøgerinden, og ogsaa af den Grund er hans ovennævnte Krav uberettigede.

Efter det foran anførte om Sagsøgerindens Vægning ved at opfylde Forliget af 24. Maj 1937 maa det statuere, at det skyldes hendes eget Forhold, at Retssagen blev anlagt, og det kan yderligere bemærkes, at efter Sagsøgerindens Holdning vil det ikke kunne lægges Sagsøgte til Last, at han ikke fik Sagen forligt inden dens Foretagelse i Landsretten. Da — som foran anført — Førelsen af Retssager ikke kan anses at paa-hvile en Lavværgen som en Del af hans Hverv, maa Sagsøgte ikke alene have Ret til at faa Dækning for sine Udlæg i Anledning af den heromhandlede Retssag men tillige have Ret til at kræve Salær. Om dette Salær har Sagførerraadet — ligesom om det under 5 nævnte — udtalt, at det ikke giver Anledning til nogen Bemærkning, og herefter og efter det iøvrigt foreliggende findes der ikke at kunne rejses Indvending mod Salærets Størrelse. Det heromhandlede Tilbagesøgningskrav vil herefter ikke kunne tages til Følge.

a d 7 og 8. Sagsøgerinden har anført, at Sagsøgte ved ikke blot at undlade at sørge for, at Ydelsen pr. Juni Termin 1938 — 135 Kr. — paa Murermester Sørensen's Pantebrev blev rettidig betalt, men ved endog at yde sin Bistand til, at der paa Grund af Restancen blev gjort Udlæg i hendes Ejendom, saaledes at der var Fare for Tvangsauktion, har handlet i Strid med sine Pligter som Værgen og Lavværgen, og at han derfor i Henhold til Myndighedslovens § 53 og § 56, jfr. § 10 i Bekendtgørelse Nr. 64 af 12. Marts 1930 maa være erstatningspligtig overfor hende for de Tab, hun har lidt ved, at hun maatte sælge Ejendommen som sket. Hun har herved nærmere anført, at Sagsøgte's Optræden har været saa meget desto mere uforsvarlig, som han maatte regne med, at Sagsøgerinden kunde have den Opfattelse, at hendes hos ham beroende Midler, over hvilke hun ingen Opgørelse havde faaet siden Opgørelsen af 2. Juni 1937 med Saldoen paa 206 Kr. 54 Øre i hendes Favør, var tilstrækkelige til at afholde Betalingen af det ret ringe Beløb af 135 Kr., og i hvert Fald kunde han ikke lade det bero ved Skrivelsen til hende

af 18. Marts 1938, som hun ikke besvarede, og Skrivelsen af 4. April 1938 til hendes Broder, der ikke havde noget med hendes Forhold at gøre. I denne Forbindelse har Sagsøgerinden yderligere anført, at Sagsøgte ikke med Rette kan paaberaabe sig, at han ved Terminen ikke havde flere af hendes Midler til Raadighed, hvilket skal fremgaa af hans Opgørelse af 9. Juli 1938, som slutter den 13. Juni 1938 med den ovennævnte Saldo af 141 Kr. 29 Øre i hans Favør; Opgørelsen udviser nemlig, at Sagsøgte efter den 18. Marts 1938 har krediteret sig forskellige Beløb — derunder de to under Punkt 5 og 6 ommeldte Salærer — som tilsammen overstiger Beløbet 135 Kr., og disse Krediteringer burde Sagsøgte under de foreliggende Omstændigheder have undladt eller i hvert Fald udskudt, og derved vilde der have været Midler til at dække Restancen 135 Kr. Hvis Sagsøgte ikke mente sig forpligtet hertil, kunde han under alle Omstændigheder have rettet Henvendelse til Oddense Kommune, som havde haft Pligt til i Henhold til Forsorgslovens § 292 at yde Sagsøgerinden Hjælp til Betaling af den oftommeldte Restance.

Endelig har Sagsøgerinden anført, at saafremt Sagsøgte ikke mente sig forpligtet til at sørge for Berigtigelse af den oftommeldte Terminsydelse, burde han have søgt indhentet Overøvrighedens Samtykke til Salg af hendes Ejendom for derved at undgaa den truende Tvangsrealisation, idet han maatte vide, at Sagsøgerinden i saa Fald var udsat for at miste hele sin i Ejendommen anbragte Formue, et Tab som kun i ringe Omfang er undgaaet ved det stedfundne Salg af Ejendommen til Murermester Sørensen.

Sagsøgte her heroverfor anført, at der ikke har paahvilet ham som Frk. Jensens Værge eller Lavværge nogen Pligt til at afholde Udgifter for hende udover, hvad hendes Midler tilstrakte; da han var klar over, at Sagsøgerindens hos ham beroende Midler ikke vilde være tilstrækkelige til at udrede de Udgifter Ejendommen vedrørende, som skulde betales ved Juni Termin 1938 og i Tiden derefter, tilskrev han hende Brevet af 18. Marts, i hvilket det — efter hans Formening — er tilstrækkelig tydeligt tilkendegivet, at hun i Tide maatte indbetale de fornødne Penge til ham, og at hun i modsat Fald risikerede at miste Ejendommen. Han tilskrev — som det af det foran anførte fremgaaer — ogsaa Sagsøgerindens Broder, for at han skulde indvirke paa hende, men udfra sit Kendskab til Sagsøgerinden mente han, at yderligere Henvendelser til hende vilde være formaalsløse, ligesom han ikke mente, at det vilde være muligt eller — efter Sagsøgerindens hele Indstilling — til nogen Nytte at søge fremskaffet Penge ad anden Vej for derved at søge Ejendommen bevaret for Sagsøgerinden. Om offentlig Hjælp til Sagsøgerinden til Afholdelse af Udgiften til Terminsydelser vilde der efter hans Formening ikke kunne være Tale. Med Hensyn til de i Tiden efter 18. Marts 1938 skete Krediteringer for ham, har han anført, at disse — bortset fra de to Salærbeløb — angaar Udgifter, som i Tiden indtil 3. Juni 1938 er afholdt af ham, og hvad Salærbeløbene — henholdsvis 150 Kr. og 100 Kr. — angaar, har han været berettiget til — som sket — at kreditere sig disse pr. 28. Marts 1938, da de to Retssager, de vedrører, begge var behandlede og afsluttede den 5. Marts. At han var Murermester Sørensen behjælpelig med at indgive Udlægsrekvisition, bør —

efter Sagsøgte yderligere Anbringende — ikke kunne lægges ham til Last; dels var Sørensen bestemt paa, at Rekvisitionen skulde indgives, dels havde Sagsøgte under Forligsforhandlingerne i Landsretten den 5. Marts 1938 maattet love Sørensen, som havde store Betæneligheder ved at indgaa Forliget, at han, hvis Forliget ikke blev overholdt fra Sagsøgerindens Side, vilde være Sørensen behjælpelig med at faa sine Rettigheder gennemført.

Endelig har Sagsøgte anført, at det var Aftale mellem ham og Sørensen, at det Overskud, som maatte kunne fremkomme ved Sørensens Overtagelse af Ejendommen, skulde afgives til Sagsøgerinden, hvorhos han har bestridt, at Sagsøgerinden ved hans Handlemaade overhovedet har lidt noget Tab, idet den med Sørensen aftalte Købesum maa antages at svare til Værdien af Ejendommen, der kun er ansat til en Ejendoms-skyld af 3600 Kr., og noget Næringstab ikke kan antages at være lidt.

Foreløbig bemærkes, at der maa gives Sagsøgte Medhold i, at Forpligtelsen for ham til som Værge eller Lavværge for Sagsøgerinden at sørge for Afholdelsen af positive Udgifter, som hun havde Pligt til at udrede, alene har paahvilet ham i det Omfang, hvori Udgifterne kunde dækkes af hendes Midler. Efter alt det foreliggende findes det nu ikke at kunne statueres, at han ved den ovenfor omtalte, af ham fulgte Fremgangsmaade har udvist noget Forhold, der kan paadrage ham Erstatningsansvar efter de ovennævnte Bestemmelser i Myndighedsloven, og det skal herved særlig bemærkes, at Sagsøgerinden ved de ovenomtalte Henvendelser fra Sagsøgte skønnes at have faaet tilstrækkelig Opfordring til at forvise sig om, hvorvidt de fornødne Midler til at afholde Betalingen af de paagældende Beløb vedblivende var tilstede hos Sagsøgte, at Sagsøgte ikke ved at kreditere sig de ham efter det foranførte tilkommende Salærer m. v. er gaaet ud over, hvad han efter Forholdene var berettiget til, at der herefter ikke var Midler til Betaling af de i 11. Juni Termin 1938 forfaldne Ydelser, og at det, selv om Sagsøgte Hverv som Lavværge først anses ophørt ved ovennævnte Skifteretsdekret af 21. Juli 1938, ikke kan anses at have været uforeneligt med hans Stilling, at han under de foreliggende Omstændigheder ydede Muremester Sørensen Bistand til Gennemførelsen af hans Ret, ved hvilken Bistand der iøvrigt ikke kan antages at være tilføjet Sagsøgerinden noget Tab, idet der maa gaas ud fra, at Sørensen ikke vilde vente længere med at blive fyldestgjort for sit Krav og vilde have søgt anden Bistand for at faa det gennemført. Yderligere skal det anføres, at der ikke findes at foreligge noget Grundlag for Erstatningskrav mod Sagsøgte i hans Egenskab af Værge deri, at han ikke sørgede for inden Juni Termin 1938 at faa Ejendommen afhændet ved frivilligt Salg — hvilket Sagsøgerinden iøvrigt maa antages bestemt at ville have modsat sig — idet det, efter alt hvad der forelaa for ham om Ejendommens Værdi, i hvert Fald maatte staa som tvivlsomt for ham, om Salg af denne vilde bringe noget Overskud til Sagsøgerinden, medens dens Overtagelse af Sørensen ved Tvangsauktion mulig kunde bringe Sagsøgerinden Fordel, hvis det senere lykkedes Sørensen at sælge den videre med Gevinst, idet Sørensen — som nævnt — havde lovet, at han ikke vilde tjene ved en saadan Handel.

Efter alt det saaledes anførte vil Sagsøgerindens heromhandlede Erstatningskrav ikke kunne tages til Følge, og Sagsøgte vil derfor i det hele være at frifinde for Sagsøgerindens Tiltale.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 151/1940.

Rigsadvokaten

mod

Karl Thorvald Jeppesen (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 23 af 1. Marts 1889 § 10, jfr. § 23.

Københavns Byrets Dom af 28. November 1939 (2. Afd.): Tiltalte, Direktør Karl Thorvald Jeppesen, bør inden 14 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse til Statskassen bøde 70 Kr. samt betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 5 Dage.

Østre Landsrets Dom af 18. Marts 1940 (I Afd.): Den af Tiltalte Karl Thorvald Jeppesen forskyldte Straf bortfalder. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger for begge Retter under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

De i Dommen nævnte Tilføjelser til Firmanavnet »Københavns Hypothekbørs« findes ikke egnede til at afværge den Misforstaaelse, at Tiltalte er i Besiddelse af den i § 1 i Lov Nr. 80 af 19. Marts 1930 ommeldte Tilladelse til Afholdelse af Børs.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde findes Tiltalte at burde anses med en Statskassen tilfaldende Bøde af 100 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 6 Dage.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Karl Thorvald Jeppesen bør til Statskassen bøde 100 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 6 Dage.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Underretten og Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politi's Anklageskrift af 25. Januar 1939 er Direktør Karl Thorvald Jeppesen, boende Bolbrovej Nr. 43, Rungsted, sat

under Tiltale ved Københavns Byret til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Lov Nr. 23 af 1. Marts 1889 § 10, jfr. § 23, i Anledning af, at han siden 1930 har drevet Veksellererfirma i Vimmelskafte Nr. 41 her i Staden, indtil December 1938 under Firmanavnet »Københavns Hypothekbørs« og fra December 1938 under Firmanavnet »Københavns Hypothekbørs ved K. T. Jeppesen«, og derved urigtigt har ladet Firmaet indeholde Angivelse af Foretagender, der ikke staar i Forbindelse med Forretningen.

Tiltalen er den 21. November 1939 inden Retten af Anklagemyndigheden udvidet til at omfatte det af Tiltalte siden November 1939 anvendte Firmanavn »Firmaet Københavns Hypothekbørs v/ K. T. Jeppesen«.

Tiltalte har paastaet sig frifundet, idet han har gjort gældende, at de paagældende Firmanavne ikke indeholder Angivelse af Foretagender, der ikke staar i Forbindelse med Forretningen.

Det fremgaar af de under Sagen foreliggende Oplysninger, at Tiltalte er i Besiddelse af Næringsbrev som Veksellerer her i Staden, at han med Forretningskontor Vimmelskafte Nr. 41 her i Staden driver Virksomhed med Køb og Salg for andres Regning af sekundære Prioriteter i faste Ejendomme, at han som Led i nævnte Virksomhed har oprettet en Afdeling for Partialobligationer, idet større Panteobligationer i faste Ejendomme udstykkes og sælges i Stykker à 1000 Kr., at Hovedobligationen deponeres i og administreres af en Bank eller anden Finans-Institution paa samtlige Partialobligations-Ejeres Vegne, samt at der i Forbindelse hermed er arrangeret en Opsparingsordning, saaledes at Partialobligations-Ejerne for de indvundne Renter kan indkøbe Partialobligationer til 100 Kr. Stykket.

Tiltalte har anført, at Firmanavnet, der er anvendt upaatalt i vidt Omfang igennem en længere Aariække, ganske korrekt synes at angive Virksomheden, og at det navnlig ikke findes at kunne bibringe nogen den Opfattelse, at det drejer sig om en offentlig Institution eller lignende, naar Tiltaltes Navn er optaget i selve Firmanavnet, ligesom Betegnelsen »Børs« iøvrigt ikke behøver at angive en offentlig Institution, men ogsaa anvendes om mange Slags Detailforretninger, saasom Ostebørs, Cyklebørs, Kødbørs og Tøjbørs.

Medens det nu — uanset Ordet »Børs«s Anvendelighed i de nævnte Forbindelser — findes at maatte statuere, at Sammensætningen »Københavns Hypothekbørs« uden nogen Tilføjelse giver Indtryk af, at det drejer sig om en offentlig Institution, og at Tiltaltes Benyttelse af dette Firmanavn derfor er en Overtrædelse af det i Lov Nr. 23. af 1. Marts 1889 § 10 indeholdte Krav om Firmanavnets Sandhed, findes Betegnelsen »Københavns Hypothekbørs ved K. T. Jeppesen« ved den skete Tilføjelse af Indehaverens Navn og saa meget desto mere ogsaa Betegnelsen »Firmaet Københavns Hypothekbørs ved K. T. Jeppesen« i tilstrækkelig Grad at angive, at det drejer sig om et privat Foretagende.

Herefter findes der ikke i de to sidstnævnte Betegnelser indeholdt nogen Angivelse af en Virksomhed, der ikke staar i Forbindelse med Forretningen, og Tiltaltes Anvendelse af disse Bestemmelser findes derfor ikke at omfattes af de nævnte Lovbestemmelser.

Som Følge af det foran anførte vil Tiltalte for sin Anvendelse af Betegnelsen »Københavns Hypothekbørs« alene i Tiden indtil December

1938 være at anse efter Lov Nr. 23 af 1. Marts 1889 § 10, jfr. § 23, med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 70 Kr., subsidiært med Hæfte i 5 Dage, men vil iøvrigt være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 28. November 1939 af Københavns Byrets 2. Afdeling Sag Nr. 732/1939) er med Justitsministeriets Skrivelse af 23. Januar 1940 meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Karl Thorvald Jeppesen i Overensstemmelse med Tiltalen. Tiltalte, der erkender, at han i Medfør af Firmalovens § 9 er uberettiget til at anvende Firmanavnet »Københavns Hypothekbørs« uden Tilføjelse af hans Navn, men anser sig berettiget til at anvende det paa en af de Maader, hvorpaa det er sket siden December 1938, paastaar Dommen formildet.

Idet Udtrykket »Hypothekbørs« ved at sammenknytte Ordet »Børs« med Betegnelsen for en Art Værdipapirer leder Tanken hen paa en offentlig autoriseret Virksomhed, og idet dette Forhold ikke i tilstrækkelig Grad afbødes ved, at der til Firmanavnet føjes »Firmaet« og »ved K. T. Jeppesen«, maa samtlige af Anklagen omfattede Firmabetegnelser anses stridende mod Firmalovens § 10, 1. Stk., 2. Punktum, hvorfor Tiltalte er strafskyldig efter denne Bestemmelse sammenholdt med Lovens § 23.

Straffen findes i Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 3, at kunne bortfalde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 4. December.

Nr. 47/1940. Fru Anna Bratvold (Selv)

mod

Fru Rigmor Hansen, Fru Tove Elise Dorothea Ibsen, (Landsrets-sagfører Oppenheim for begge), Overretssagfører Carl Larsen (Knudtzon) og Overretssagfører Aksel E. Larsen (Gorrissen).

(Ophævelse af Overenskomst angaaende Udtrædelse af Interessentskab m. m.).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 6. Februar 1940 (IV Afd.): De Sagsøgte, Fru Rigmor Hansen, Bladforlægger Georg Ibsen, Overretssagfører Carl Larsen og Overretssagfører Aksel E. Larsen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Anna Bratvold, i denne Sag fri at være. Sagens Om-

kostninger betaler Sagsøgerinden med 200 Kr. til de Sagsøgte, Fru Hansen og Georg Ibsen, 200 Kr. til Sagsøgte Overretssagfører Carl Larsen og 200 Kr. til Overretssagfører Aksel E. Larsen. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter at Bladforlægger Georg Ibsen er afgaaet ved Døden, er hans Enke, Fru Tove Elise Dorothea Ibsen, der hensidder i uskiftet Bo, indtraadt i Sagen.

Da det ikke er godtgjort, at der foreligger nogen Omstændighed, der kan føre til at antage, at Overenskomsten af 26. Juni 1935 og Erklæringen af 13. December 1937 er uforbindende for Appellantinden, og da der ej heller findes oplyst noget Grundlag for et Erstatningskrav for Appellantinden mod nogen af de Indstævnte, tiltrædes Dommens Resultat og den vil derfor efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale de Indstævnte som nedenfor nævnt.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Anna Bratvold, til de Indstævnte, Fru Rigmor Hansen og Fru Tove Elise Dorothea Ibsen 200 Kr., til Indstævnte Overretssagfører Carl Larsen 200 Kr. og til Indstævnte Overretssagfører Aksel E. Larsen ligeledes 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. Oktober 1923 blev der mellem Forretningsførerne Einar Peter Vilhelm Petersen og Niels Robert Bratvold til Afløsning af en tidligere mellem dem indgaaet Kontrakt oprettet en Interessentskabskontrakt angaaende deres Interessentskab: »Petersen og Bratvolds Bladforlag«, hvis Formaal angives at være »at drive Virksomhed med Udgivelse af og Forpagtning af Blade og Tidsskrifter eller Repræsentation for saadanne, samt at drive Bog- og Kunstforlag, Bogtrykkeri og Reklame-Bureau.« Efter Kontrakten havde hver af Interessenterne indskudt en Kapital paa 50.000 Kr., og de skulde dele ligelig den Fordel eller det Tab, der maatte blive en Følge af Virksomheden. I Interessentskabskontraktens § 11 hedder det endvidere:

»Skulde nogen af os, medens Interessentskabet bestaar, afgaa ved Døden, eller skulde hans Bo blive taget under Fallitbehandling, da staar

det den anden Interessent frit for, naar Begæring derom fremsættes, senest een Maaned efter Dødsfaldet eller Konkursen, at forlange, at Forretningen ikke derfor skal standses i sin Drift, — — — hvorimod en Opgørelse pr. Døds- eller Konkursdagen straks skal udarbejdes, og Enken eller Arvingerne eller Døds- eller Konkursboet skal da være berettiget til at kræve den Afdødes eller Falleredes Andel udbetalt i Løbet af 5 — — — Aar i 15 — — — lige store Rater med 4 — — — Maaneders Mellemrum mellem hver Rate — — — For den Afdødes eller Falleredes Andel afgives Gældsbevis, der forrentes med 5 pCt. p. a. fra Døds- eller Konkursdagen at regne, hvilken Rente erlægges samtidig med Afdragene for den da forløbne Tid. — — —

Ved en saadan Opgørelse, der finder Sted ved at den ene af os dør eller hans Bo kommer under Konkursbehandling, henregnes til Forretningens Kapital foruden den bogførte Formue og Værdier ogsaa Værdien af Blade og Forlagsrettigheder, som Virksomheden maatte eje, og denne fastsættes, hvis Enighed ikke kan opnaas, ved Voldgift. Med Hensyn til Værdien af løbende Forpagtnings- eller Repræsentationskontrakter med Blade, udfindes denne ved, at Kontrakterne betragtes som ophørte pr. Døds- eller Konkursdagen, og den Fortjeneste, der fremkommer i Henhold til Bestemmelserne i de paagældende Kontrakter angaaende Provisionsopgørelsen af de afleverede Portefeuller ved Forholdets Ophør, opgøres da pr. Døds- eller Konkursdagen og regnes Interessentskabet tilgode som Aktiv.

Dersom Afdødes Enke eller Livsarvinger maatte ønske det, har de Ret til at lade ovennævnte Kapital, jfr. dog denne §'s 5. Stk., blive indestaende i Virksomheden, og bliver derved passiv Interessent i denne, og faar da ligesom den efterlevende sin Kapital jfr. denne §'s 5. Stk. forrentet med 5 pCt. p. a., ligesom vedkommende som sin Andel af Aarsudbyttet faar udbetalt Halvdelen af den Del af dette, der bliver tilovers, efterat den efterlevende Interessent for sit Arbejde forlods har faaet udbetalt Gage efter følgende Skala:

Naar Aarsudbyttet ikke er over 20.000 Kr. Gage 8000 Kr.

Naar Aarsudbyttet ikke er over 40.000 Kr. Gage 16.000 Kr.

Den Afdødes Enke eller Livsarvinger har dog, hvis de vælger at blive passiv Interessent, Ret til at fordre 25 pCt. af Kapitalen jfr. denne §'s 5. Stk. udbetalt med en Betalingsfrist af 3 — — — Maaneder efter Dødsfaldet, men benytter de sig af denne Ret, nedsættes deres ovenomtalte Andel af Aarsudbyttet med $\frac{1}{4}$ — — —

Den Enken eller Arvingerne og den efterlevende Interessent tilkommende Andel i Fortjenesten paa Kontoen »forudbetalt Provision« (som indvindes i Henhold til Forpagtningskontrakterne) opgøres pr. Dødsdagen ligesom Kapitalkontoen, men tilskrives ikke denne, hvis Enken eller Arvingerne lader deres Kapital blive staaende i Forretningen, idet den saaledes indvundne Fortjeneste da indgaar i Forretningsdriften og ved hver Statusopgørelse reguleres under Hensyn til det paa hvert saadant Tidspunkt for denne Konto foreliggende Regnskabsresultat. —

I alle Tilfælde er den anden Interessent ogsaa berettiget til at forlange Forretningen likvideret.«

Kontrakten erholdt under 5. November 1923 kgl. Konfirmation bl. a. med Hensyn til Bestemmelserne i dens § 11.

Den 6. Juli 1934 afgik fornævnte Bratvold, der var paa Rejse med sin Hustru, Sagsøgerinden under nærværende Sag, Fru Anna Bratvold, pludselig ved Døden, idet han i sin Hustrus Overværelse styrtede død om paa Gaden i München.

Der fandt nu ikke, som i Interessentskabskontrakten bestemt, nogen Opgørelse pr. Dødsdagen Sted, men efter at der i 1935 var udarbejdet en Opgørelse, meddelte E. V. Petersen Sagsøgerinden, at han agtede at benytte sig af Retten til at forlange Likvidation, saafremt Sagsøgerinden ikke vilde indgaa paa Forhandling om en helt ny Ordning af Forholdet.

Der fandt derefter Forhandling Sted mellem E. V. Petersen, der blev bistaaet af sin Sagfører, Sagsøgte Overretssagfører Carl Larsen, og Sagsøgerinden, bistaaet af sin Sagfører, Medsagsøgte Overretssagfører Aksel E. Larsen. Disse Forhandlinger endte med en Overenskomst, af 26. Juni 1935, ved hvilken Interessentskabskontrakten af 11. Oktober 1923 annulleredes, Sagsøgerinden udtraadte af Interessentskabet, og Bladforlaget fortsattes som Kommanditselskab med E. V. Petersen som eneste ansvarlige Interessent og med to af Bladforlagets daværende Prokurister, nemlig de Sagsøgte, Fru Rigmor Hansen og Sagsøgerindens Broder Georg Ibsen, som Kommanditister. I Overenskomsten findes bl. a. følgende Bestemmelser:

»§ 3.

Den Kapital, som Fru Bratvold pr. Dato har indestaaende i Bladforlaget, ansættes til 25.000 Kr. er Fem og Tyve Tusinde Kroner. For dette Beløb udsteder Bladforlaget samtidig hermed et Gældsbevis til Fru Bratvold, stort 19.600 Kr. og et Gældsbevis til Fru Bratvolds Datter Frøken Vibeke Bratvold, stort 5400 Kr. Begge Gældsbeviser forrentes fra 1. Juli 35 med 5 pCt. p. a. — — —

Fru Bratvolds Kapital, stor 19.600 Kr. betales hende med 2000 Kr. den 15. September 1935, 2000 Kr. den 15. Marts 1936 og 2000 Kr. den 15. September 1936. Fru Bratvold kan derefter med 6 Maaneders Varsel til en Juni eller December Termin, dog tidligst til Juni Termin 1937 opsiges sin Restkapital til Udbetaling med et Tusind Kroner i hver Juni og December Termin. — — —

§ 4.

Direktør E. V. Petersen overtager og friholder Fru Bratvold for de Forpligtelser, som Fru Bratvold og han — — — har paataget sig overfor Fru Bratvolds Søn, Gunnar Bratvold. — — —

§ 5.

Fra 1. Juli 1935 udbetaler Bladforlaget til Fru Anna Bratvold et aarligt Beløb, stort 8750 Kr., der udbetales hende med $\frac{1}{12}$ Del den 6. i hver Maaned, første Gang den 6. Juli 1935 med Kr. 729,16.

§ 6.

De i §§ 4 og 5 nævnte Ydelser er en Fru Bratvold rent personlig tilkommende Ret og bortfalder ved hendes Død.

Saaframt Direktør E. V. Petersen afgaar ved Døden før Fru Bratvold, nedsættes Ydelserne til 6000 Kr. aarlig. — — —

§ 7.

Efter Fru Bratvolds Død, udbetaler Bladforlaget til hendes to Børn Gunnar og Vibeke Bratvold, saaframt de maatte overleve hende, hver 2000 Kr. aarlig. — — —

Disse Ydelser bortfalder:

a) For Gunnar Bratvolds Vedkommende, hvis han ansættes i eller interesseres i Bladforlaget, og da for dette Tidsrum dette sker. I alle Tilfælde bortfalder Ydelsen 5 Aar efter Moderens Død.

b) For Vibeke Bratvolds Vedkommende, hvis hun gifter sig, og i alle Tilfælde 5 Aar efter Moderens Død, dog ikke før hendes 25. Aar.

c) I alle Tilfælde af Bladforlagets lovlige Salg eller Likvidation baade før og efter Direktør Petersens Død, jfr. §§ 8 og 9.

§ 8.

I Tilfælde af Bladforlagets lovlige Salg eller Likvidation, hvorved bemærkes, at Direktør E. V. Petersens Arvinger, saaframt de overtager Bladforlaget, har Ret til at sælge eller likvidere Bladforlaget naarsomhelst, bortfalder enhver aarlig Ydelse efter nærværende Overenskomst, men Fru Bratvold kan i saa Fald i Likvidationsboet eller i Salgssummen anmelde sin aarlige Ydelse kapitaliseret, dog ikke udover et kapitaliseret Beløb stort Kr. 29.600 Kr.«

Den 29. Oktober 1937 tog E. V. Petersen sig af Dage, formentlig paa Grund af, at Forlaget var kommet i økonomiske Vanskeligheder, og en derefter pr. 31. Oktober 1937 foretagen Statusopgørelse udviste, at Virksomheden havde et Underskud paa ca. 37.800 Kr., skønt der ved Petersens Død var tilflydt Forretningen et Livsforsikringsbeløb paa godt 90.000 Kr., tegnet af ham til Fordel for den. Forretningens Kreditorer, med hvem der forhandlede om dens Fortsættelse med Kommanditisterne som ansvarlige Indehavere var villige til for at muliggøre Fortsættelsen at nedskrive deres Fordringer med 25 pCt., men stillede som Betingelse, at det Beløb, der aarligt skulde udredes til Sagsøgerinden, og som efter Petersens Død skulde andrage 6000 Kr., blev nedsat til 4000 Kr., hvilket Sagsøgerinden i Erklæring af 13. December 1937 indgik paa, efterat Sagsøgte Overretssagfører Carl Larsen havde forestillet hende, at Ordningen tjente hendes Interesser bedst, idet en Likvidation af Forretningen kun vilde give en ringe Dividende, saaledes at hendes Kapital vilde svinde betydeligt.

Sagsøgerinden har under denne Sag anført, at hun kun er indgaaet paa de i 1935 og 1937 truffne Ordninger, som hun nu anser for meget ufordelagtige for sig, ved at man har benyttet sig af hendes Uerfarenhed i Forretningsanliggender og hendes Sindstilstand, der paa de paagældende Tidspunkter var af en saadan Art, at hun var ude af Stand til at handle fornuftmæssigt.

Idet hun herefter gør gældende, at de fornævnte, af hende indgaaede Overenskomster af 1935 og 1937 i Henhold til Lov om Umyndighed og Værgemaal § 65 er uforbindende for hende, har hun principalt paastaet de Sagsøgte Fru Rigmor Hansen og Bladforlægger Georg Ibsen tilpligtet at taale, at hun genindtræder i sine Rettigheder i Henhold til Interessentskabskontrakten af 11. Oktober 1923.

Subsidiært paastaar hun de samme Sagsøgte tilpligtet at betale hende en Erstatning af indtil 30.000 Kr. i Anledning af at hun ikke ved Overenskomsten af 26. Juni 1935 af Interessentskabet har faaet det Beløb, der ved rigtig Opgørelse efter den tidligere Interessentskabskontrakt vilde tilkomme hende og hendes afdøde Mands Fællesbo.

Overfor disse Sagsøgte støtter Sagsøgerinden sine Paastande yderligere paa den Betragtning, at Ibsen under Forhandlingerne i 1935 var særdeles ivrig for at bringe Overenskomsten i Stand, og at de begge, der da indtraadte som Kommanditister, som Interessentskabets nuværende Indehavere høster Fordelen af den til hendes Skade tilvejebragte Ordning.

Endvidere paastaar Sagsøgerinden, forsaavidt hun ikke faar Medhold i nogen af de overfor de Sagsøgte Fru Hansen og Georg Ibsen nedlagte Paastande, de Sagsøgte Overretssagfører Carl Larsen eller Overretssagfører Aksel E. Larsen tilpligtet at betale hende en Erstatning paa 30.000 Kr., subsidiært et mindre Beløb efter Rettens Skøn, hvilken Paastand støttes paa, at sidstnævnte som hendes Sagfører har raadet og medvirket til, at hun underskrev Overenskomsten af 26. Juni 1935, og at førstnævnte som Sagfører for Bladforlaget har arbejdet for Gennemførelsen af den nævnte Overenskomst og Ordning af 1937.

Sagsøgerinden gør gældende, at afdøde E. V. Petersen maatte være bundet af Interessentskabskontrakten i den Forstand, at han ved Medindehaverens Død var forpligtet til at følge de Regler, som gives i dens § 11, hvorefter hun som Enke enten efter Reglerne i dens 1ste og 2det Stk. skulde have sin i Interessentskabet indestaaende Kapital opgjort og udbetalt, eller efter Reglerne i dens 4de Stk. have Ret til at indtræde som passiv Interessent. Hun anser det for uberettiget, at man i Stedet for at følge en af disse, i Kontrakten anviste Veje, under Trusel om at forlange Likvidation, har formaaet hende til at gaa ind paa en Ordning, der var i Strid med Bestemmelserne i Kontrakten og gav hende en mindre fordelagtig Stilling end denne hjemlede. I sidstnævnte Henseende henviser hun særlig til, at der ved den ved Overenskomsten af 1935 trufne Ordning, ved hvilken hendes Kapital blev ansat til 25.000 Kr., kun er taget Hensyn til de bogførte Værdier, men ikke til den i Interessentskabskontraktens § 11, 2det Stk. nævnte Værdi af Blade og Forlagsrettigheder, saaledes at en rigtig Opgørelse vilde have udvist en betydelig større Kapital for hende. Hun er ikke i Stand til at oplyse, hvilken Værdi disse Rettigheder havde paa Dødsdagen, men har henvist til, at de i den pr. November 1937 efter Petersens Død udarbejdede Status er optaget med ca. 42.700 Kr., og hun er af den Mening, at de maa have andraget et betydeligt højere Beløb i 1935, da Forretningen ikke havde økonomiske Vanskeligheder. Hun anser det for uberettiget, at man ikke, naar man valgte at lade hende udtræde af Inter-

essentskabet, er gaaet den i Kontrakten anviste Vej at udbetale hende hendes Kapital fuldtud beregnet efter Kontraktens Regler, i Stedet for som sket kun at udbetale den delvis og fastsætte en aarlig Ydelse til hende og hendes Børn.

Som Støtte for, at hun har været i en Tilstand, i hvilken hun ikke var i Stand til at handle fornuftmæssigt, henviser hun til, at hendes Mands Død under de forannævnte Omstændigheder paavirkede hende saa stærkt, at hun, hvis Nervesystem i Forvejen var svagt, fik et Nervechoc, af hvis Følger hun stadig var lidende paa de Tidspunkter, da Forhandlingerne i 1935 og 1937 fandt Sted. I en af Læge H. Raaschou-Nielsen til Brug under en tidligere Retssag udstedt Erklæring af 13. Februar 1937 udtales:

»Fru Anna Bratvold — — — har været under Behandling hos mig fra 24. November til 14. December 1936 for Underlivslidelse med deraf følgende nervøse Tilstande. — Efter at jeg har set Fruen den 6. Februar 37 og i Dag skal jeg udtale, at det er mit Indtryk, at Fruens Tilstand er meget betydelig bedret.«

I en af Specialist i Nervesygdomme, Læge T. Dalsgaard-Nielsen under nærværende Sag afgiven Erklæring af 13. November 1939 udtales:

»Dags Dato har jeg i min Konsultation undersøgt Fru Anna Bratvold, — — — Resultatet af Undersøgelsen er følgende: Jeg maa anse vedkommende for lidende af Sindssygdom. De sygelige Symtomer synes at have vist sig umiddelbart efter Ægtefællens Død, men jeg anser dem ikke for foraarsaget af denne. Der er intet til Hinder for, at Sygdommen kan have været til Stede længere Tid forinden Ægtefællens Død, og det kan nævnes, at Symptomerne er saadanne, som jævnlig findes ved Sindslidelser, opstaaet i Klimakteriet.«

De Sagsøgte har alle paastaaet sig frifundet.

De Sagsøgte Ibsen og Fru Hansen henviser særligt til, at de først er indtraadt som ansvarlige Indehavere af Firmaet, efterat der var tilvebragt Sagsøgerindens Samtykke til Ordningen af 13. December 1937, de har saaledes intetsomhelst Ansvar for den i 1935 truffene Ordning, og de har ved deres Overtagelse af Firmaet ikke paataget sig andre Forpligtelser overfor Sagsøgerinden end at yde hende de periodisk forfaldende Beløb, som Kontrakten af 1935 saaledes som den er ændret ved Erklæringen af 1937, fastsætter, Forpligtelser, som de til Stadighed har overholdt. Nogen Pligt til at optage Sagsøgerinden som Interessent i Forretningen kan derfor ikke paahvile dem, hvis Sagsøgerinden havde haft nogen Ret i saa Henseende, maatte det have været overfor Petersen og have Hensyn til det da bestaaende Interessentskab, som senere er rekonstrueret to Gange, saa at Tilstanden ikke kan retableres, og et paa Fejl i saa Henseende støttet Erstatningskrav maatte rejses imod E. V. Petersens Dødsbo, ikke mod dem. De har bemærket, at de allerede i Aaret 1935 ansaa Forretningens økonomiske Stilling for meget problematisk og derfor udtrykkelig betingede deres Indtræden som Kommanditister af, at Petersen tegnede den omtalte Livsforsikring paa 90.000 Kr. til Fordel for Forretningen.

De Sagsøgte Overretssagfører Carl Larsen og Overretssagfører

Aksel E. Larsen bestrider begge, at Sagsøgerinden, der paa dem under de stedfundne Forhandlinger har gjort et normalt Indtryk, skulde have været i den i Myndighedslovens § 65 omhandlede Tilstand, men ganske bortset herfra anser de den i 1935 truffene Ordning for at have været særlig fordelagtig for hende. Overretssagfører Aksel E. Larsen har derfor for sit Vedkommende fundet det fuldt forsvarligt at tilraade Sagsøgerinden at gaa ind paa Ordningen, medens Overretssagfører Carl Larsen som Sagfører for E. V. Petersen endog ikke har arbejdet for at faa denne Ordning i Stand, idet han ansaa den for ufordelagtig for sin Klient, der efter hans Mening derved paatog sig for tunge økonomiske Byrder. Endelig henviser begge disse Sagsøgte til, at det efter Interessentskabskontrakten stod E. V. Petersen frit for efter hans Kompagnons Død at stille Krav om Likvidation i Stedet for at udløse Sagsøgerinden eller lade hende blive passiv Interessent, og at det netop var et saadant Krav han fremsatte. En Likvidation paa daværende Tidspunkt vilde efter de Sagsøgtes bestemte Skøn have medført en langt ufordelagtigere Stilling for Sagsøgerinden, og det var netop for at undgaa Likvidation, at Forhandlinger om en helt ny Ordning blev indledet. Hvad særlig angaar det af Sagsøgerinden fremførte, at der ved Ordningen skulde være gjort hende Uret derved, at der ved Opgørelsen af hendes Kapital i Forretningen ikke er taget Hensyn til Værdien af Forlagsrettighederne, har de henvist til, at Kapitalværdien af de hende og hendes Børn ved §§ 4—7 i Overenskomsten af 26. Juni 1935 tillagte Ydelser betydelig oversteg nævnte Værdi.

Overretssagfører Carl Larsen har videre anført, at ogsaa den i Aaret 1937 truffene Ordning var nødvendig for Forretningens Fortsættelse og derfor langt mere fordelagtig for Sagsøgerinden, end en Fastholden af Ordningen af 1935, idet dette uundgaaelig havde medført Likvidation eller Konkurs af Virksomheden, hvorved Sagsøgerinden kun kunde have faaet en ringe Dividende af sin Fordring.

Retten finder nu ikke tilstrækkeligt Grundlag for at antage, at Sagsøgerinden under Forhandlingerne i 1935 og 1937 skulde have været i en saadan Tilstand, at hun har været ude af Stand til at handle fornuftmæssigt. Men ganske bortset herfra, findes der ikke i det af Sagsøgerinden anførte at være Grundlag for at rette noget Krav mod nogen af de Sagsøgte.

Hvad angaar de Sagsøgte Georg Ibsen og Fru Hansen, findes der at maatte gives dem Medhold i, at der ikke mellem Sagsøgerinden og dem bestaar noget Retsforhold, der kan give hende Grundlag for at rette noget Krav imod dem, og med Hensyn til Paastandene overfor de Sagsøgte Overretssagfører Carl Larsen og Overretssagfører Aksel E. Larsen finder Retten intet oplyst til Støtte for, at de under deres Medvirken ved Overenskomsternes Oprettelse skulde have gjort sig skyldige i noget overfor Sagsøgerinden uforsvarligt Forhold, der kunde paadrage dem Erstatningsansvar.

Herefter vil alle de Sagsøgte være at frifinde, hvorhos Sagsøgerinden findes at burde betale Sagens Omkostninger med 200 Kr. til de Sagsøgte Ibsen og Fru Hansen, 200 Kr. til Sagsøgte Overretssagfører Carl Larsen og 200 Kr. til Sagsøgte Overretssagfører Aksel E. Larsen.

Nr. 96/1940. Fhv. Gaardejer **Ejnar Gregersen** (Selv)
m o d

Gaardejerske **Margrethe Nielsen Gregersen**, født Torhauge
(Bülow efter Ordre).

(Ophævelse af en Overenskomst ang. Deling af Parternes Fællesbo).

Vestre Landsrets Dom af 7. Februar 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Gaardejerske Margrethe Nielsen Gregersen, født Torhauge, bør for Tiltale af Sagsøgeren, fhv. Gaardejer Ejnar Gregersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Med Sagens Omkostninger for Højesteret findes der at burde forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bülow betaler Appellanten, fhv. Gaardejer Ejnar Gregersen, 250 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 18. December 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 25

Onsdag den 4. December.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1923 tog Sagsøgeren, fhv. Gaardejer Einar Gregersen, Foersom, Plads som Bestyrer hos Gaardejer J. T. Jensen, Skødstrup, og da denne døde i 1925, forblev Sagsøgeren, der er født den 30. Januar 1895, i Pladsen hos hans Enke, Sagsøgte, Gaardejerske Margrethe Nielsen Gregersen, f. Torhauge, Skødstrup, der er ældre end Sagsøgeren, og med hvem han indgik Ægteskab i 1932. I April 1936 var Sagsøgte ængstelig for, at Sagsøgeren skulde være sindssyg, og henvendte sig derfor til deres Sagfører, Sagfører Rosenlund, Varde, der raadede hende til at henvende sig til Kredslægen for eventuelt at faa Sagsøgeren indlagt paa et Sindssygehospital. Kredslæge S. Rohleder, Varde, kom ud til Ægtefællernes Gaard i Skødstrup og talte med Sagsøgeren den 27. April 1936, men ansaa ikke Sagsøgeren for sindssyg. Ægtefællerne enedes derefter om at ville separeres, og efter at Sagsøgeren den 29. April 1936 havde indfundet sig hos Sagfører Rosenlund, underskrev han nævnte Dag en af denne affattet saalydende Erklæring:

»Underskrevne Gdr. Einar Gregersen, Skødstrup, er enig med min Hustru Margrethe Gregersen om, at vi skal søge vort Ægteskab opløst, idet vi foreløbig søger om Separation paa Grund af vore Gemytters Uoverensstemmelse.

Jeg flytter fra Gaarden i Skødstrup med det samme og medtager mine personlige Ejendele.

Min Hustru beholder Ejendommen med Tilbehør, som hun har Skøde paa, og overtager ogsaa de Smaaparceller, som jeg har indkøbt til den, og faar Skøde paa dem, ligesom hun beholder Indboet.

Jeg gaar med til Separation paa de Vilkaar vi iøvrigt ved Forhandling kan blive enige om i Mindelighed og vil i hvert Fald være tilfreds med en Ordning, hvorefter jeg efter mit Valg faar enten Hingsten, der findes paa Ejendommen eller kontant 1600 Kr. og desuden faar Lov at beholde en paa mit Navn lydende Indlaansbog i Varde Bank med det Beløb, der idag indestaar paa den og faar yderligere et kontant Beløb saa stort, at det i Forening med Bankbogens Paalydende udgør 1200 Kr.

Det Beløb vi har indestaaende i Brugsforeningen maa jeg hæve til Dækning af et af mig i Oxbøl Sparekasse stiftet Laan til Rest 800 Kr.

Gælden paa Ejendommen overtager naturligvis Hustruen tilligemed Kassekreditten i Varde Bank paa 2000 Kr. saavel som mulig anden Gæld Ejendommen vedrørende.

Ethvert Formuefællesskab mellem os er efter foranstaaende Ordning ophævet.

Saafernt min Hustru skulde foretrække fremfor at indgaa paa den foran ommeldte Ordning, at udbetale mig Halvdelen af Fællesformuen, er jeg villig til at respektere en Opgørelse af Formuen foretaget paa Grundlag af en Vurdering af Ejendommen, naar Vurderingen foretages af Sogneraadsformand Peder Christensen, Gedbjerg, og Kreditforeningsrepræsentant Metum Sørensen, Kjelst.«

Sagsøgte paategnede 30. s. M. Erklæringen saaledes:

»Jeg undertegnede Margrethe Gregersen erklærer mig herved indforstaaet med, at mit Ægteskab med Ejnar Gregersen opløses efter foranstaaende Ordning Nr. 1.«

Den 1. Maj 1936 underskrev Ægtefællerne derefter hos Sagfører Rosenlund saalydende Dokument:

»I Anledning af at underskrevne Ægtefæller Landmand Ejnar Gregersen før af Skødstrup for Tiden af Vibæk i Alslev Sogn og Hustru Margrethe Nielsen Gregersen, f. Torhauge og tidl. gift Jensen af Skødstrup ansøger om Separationsbevilling, har vi afsluttet følgende Overenskomst om Vilkaarene for Separationen.

1.

Formuefællesskabet mellem os ophæves. Hustruen beholder Gaarden Matr. Nr. 2 a Skødstrup m. fl. med alt Tilliggende, paastaaende Bygninger, Besætning, Avlsredskaber og Udbo m. v., som hun i Forvejen alene har tinglyst Adkomst paa, ligesom hun overtager og faar Skøde paa nogle af Manden til Gaarden indkøbte Smaaparceller, der er betalt, men hvorpaa Skøde endnu ikke er udstedt. Hun beholder derhos alt Indbo paa fornævnte Gaard uden Undtagelse, idet Manden har medtaget hvad der efter Aftale skulde være hans.

2.

Manden beholder en Bankbog med Varde Bank, Varde, lydende paa hans Navn og hvorpaa indestaar 740 Kr. og faar yderligere kontant, saasnart Skilsmissebevillingen er udfærdiget, et Beløb paa 2060 Kr., der indtil nævnte Tidspunkt deponeres hos Sagførerne Niels Jensen & L. M. Rosenlund, Varde, og disse ialt 2800 Kr. er, foruden det Løsøre Manden har medtaget, til fuld Afgørelse af hans Andel i Fællesboet, saaledes at herefter alt, hvad der hører til det tidligere Fællesbo uden Undtagelse tilhører Hustruen alene.

Fællesboets Gæld baade tinglyst og løs Gæld Ejendommen vedrørende forpligter Hustruen sig til at friholde Manden for, derunder navnlig ogsaa Gæld i Oxbøl Sparekasse paa opr. 1000 Kr. nu nedbragt til c. 800 Kr.

3.

Ingen af Ægtefællerne skal svare Underholdsbidrag til den anden.

4.

Hustruen alene har Forældremagten over sin umyndige Søn Christian Aage Torhauge Jensen, og Manden skal ikke betale noget Underholdsbidrag til ham.

5.

Omkostningerne ved Separationens Ordning betales alene af Hustruen — — —.«

Den 29. Maj 1936 erholdt Ægtefællerne derefter Separationsbevilling paa de anførte Vilkaar.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren anført, at han, da han indgik de nævnte Overenskomster, var sindssyg og ikke i Stand til at handle fornuftmæssig, og hans endelig nedlagte Paastand gaar under Paaberaabelse af Reglerne i Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 65 ud paa, at de mellem Parterne under 29.—30. April og 1. Maj 1936 indgaaede Aftaler om Deling af Parternes Fællesbo kendes uforbindende for Sagsøgeren, medens Sagsøgte har paastaet sig frifundet under Anbringende af, at Sagsøgeren de paagældende Dage var i Stand til at handle fornuftmæssig, og at de trufne Overenskomster efter Parternes Forhold var rimelige og fornuftige.

Sagsøgerens Partsforklaring gaar ud paa, at han i Aarenes Løb har gjort et stort Arbejde til Gaardens Forbedring, idet den var meget forsømt, da han kom. Han fik ikke fuld Løn og mener, at han ved Ægteskabets Indgaaelse havde en c. 2700 Kr. tilgode i Løn. I nogle Aar havde han ikke Medhjælp paa Gaarden og mener, at han derved er blevet overanstrengt. Efter at han i Februar 1936 var faldet med en Sæk Rug og slaaet Hovedet mod en Selvbinder, følte han sig uklar til Tider, og ofte stod det helt stille for ham. Han husker saaledes, at han ikke kunde overkomme at faa indsendt Terminsrenter til Kreditforeningen. I den følgende Tid følte han sig mere og mere deprimeret og nervøs, uden at han kan opgive nogen bestemt Grund herfor, og han fik efterhaanden Indtryk af, at hans Familie og andre bag hans Ryg talte om ham, og at der var noget i Gære. Den 27. April 1936 kom Kredslæge Rohleder ud paa Gaarden, hvor Sagsøgerens Broder Gregor var kommet tilstede og talte om, at Sagsøgte var bange for at bo hjemme hos ham. Bagefter kørte Sagsøgte bort med en Svoger fra Alslev. Han husker, at han næste Dag den 28. April var til Marked i Varde, men at han maatte opgive at handle, fordi han var helt forvirret. Han var oppe at tale med Kredslægen, i hvilken Anledning ved han ikke nu, og Kredslægen sagde til ham, at han var sindssyg, og at han enten godvillig maatte lade sig indlægge paa Sindssygehospital, eller ogsaa vilde han blive tvangsindlagt. Kredslægen talte om, at der vilde blive indgivet Skilsmissebegæring mod ham, og at han lige havde talt med Sagsøgte og en af Sagsøgerens Brødre hos Sagfører Rosenlund. Sagsøgeren gik straks over til Sagføreren, nærmest for at finde sin Hustru, men hvad der iøvrigt passerede, husker han kun utydeligt. Næste Dag var han igen ude hos Sagfører Rosenlund, hvor han fik forelagt et Forslag til Separationsvilkaar. Han tør ikke bestride, at han har underskrevet Dokumentet af 29. April 1936, men siger, at det var noget Vaas fra Sagførerens Side, da han jo gennem Kredslægen maatte vide, at han var sindssyg og evt. skulde tvangsindlægges. Han mener tillige, at de Beløb, der i Dokumentet blev ham tilbudt, var urimelige i Forhold til Ægtefællernes virkelige Værdier, hvorved han navnlig bemærker, at Ejendommen i Opgørelsen

er ansat til 45.000 Kr. og mindst er 55.000 Kr. værd med Besætning. I de følgende Dage flakkede han om, men tog saa Ophold hos Broderen i Vibæk. Han husker, at han senere har været paa Sagfører Rosenlunds Kontor og underskrevet Separationsbegæringen med Vilkaar, der nu var forandret saaledes, at han fik 2800 Kr., ligesom han har været til Mægling ved Politimesteren i Varde. I Sommerens Løb købte han en Ejendom i Vejrs, som han dog kom af med igen uden Tab. Sagfører Rosenlund ordnede Papirerne. Først den 13. Oktober 1936 blev han indlagt paa Sindssygehospitalet i Vester Vedsted og blev her til den 10. Juli 1937, da han blev udskrevet efter egen Begæring

Paa Anledning oplyser Sagsøgeren, at han har haft 2 Brødre, der har lidt af Sindssyge, og som har været paa Anstalt i kortere og længere Tid.

Sagsøgte har som Part forklaret, at det er rigtigt, at Sagsøgeren, da de blev gift, havde et vist Beløb til Gode i Bestyrerløn, hvor meget kan hun ikke nu huske. De første Aar i Ægteskabet gik nogenlunde, men efterhaanden blev Sagsøgeren urimelig, puffede til hende og skældte ud, og hverken hun eller hendes Børn kunde gøre ham tilpas, men saa snart der kom Gæster paa Gaarden, var han sød og hensynsfuld overfor dem, indtil Gæsterne drog afsted igen. Hun har flere Gange beklaget sig til ham, og han har ogsaa selv truet med Skilsmisse. De sidste halvandet Aar før 1936 var han ganske uudholdelig, baade ved Dag og Nat, og omsider raadspurgte hun Sagfører Rosenlund, som anbefalede hende at gaa til Kredslægen for evt. at faa Sagsøgeren mentalundersøgt. Hun fulgte Raadet, og Dagen efter kom Kredslægen og snakkede med Sagsøgeren, men Kredslægen vilde ikke give Attest om, at hendes Mand var sindssyg. Da hun alligevel ikke kunde holde Samlivet ud længere, bestemte hun sig til at søge opnaaet en Overenskomst med Sagsøgeren om Separation, og i den Anledning havde hun sine Børn, der alle var af det tidligere Ægteskab, kaldt hjem til Forhandling. Sagsøgeren vilde dog ikke indgaa paa nogen Overenskomst, før han havde talt med Sagfører Rosenlund, og næste Dag tog han derud sammen med en Broder Jørgen Gregersen — der er gift med en Datter af Sagsøgte i det tidligere Ægteskab, og Sagsøgtes Søn Alfred Jensen, hvor de saa opnaaede Sagsøgerens Underskrift paa Separationsvilkaarene, hvilke de bragte med hjem til hendes Underskrift. Hun syntes i og for sig, at det Beløb, han skulde have udbetalt, var for stort i Forhold til Boets faktiske Stilling, hvilket hun omtalte for sin Søn, men han mente, det var bedst at faa en frivillig Ordning i Stand, og saa kunde de altid se, hvordan de kunde skaffe Pengene. For at udbetale Beløbet har hun maattet udnytte Resten af en Kassekredit i Varde Bank og derhos sælge et eller flere Kreaturer. Hun vil hævde, at Sagsøgeren, da han underskrev Overenskomsten, var fuldt ud klar over deres økonomiske Forhold, idet han selv havde taget sig af disse Forhold efter Ægteskabets Indgaaelse.

Fru Gaardejer Ane Kirstine Rasken f. Gregersen, Søster til Sagsøgeren, har som Vidne forklaret, at Sagsøgte forinden Parternes Separation til Vidnet har talt om Sagsøgerens Tilstand og herunder har udtalt, at hun vilde være ked af, hvis det skulde gaa saaledes, at han

skulde blive tvangsindlagt. Da Sagsøgeren i Begyndelsen af 1936 kom til at bo hos Vidnet og hendes Mand, var han lidt deprimeret og foretog sig ikke egentlig Arbejde paa Gaarden udover nu og da.

Vidnet har bekræftet, at 2 af hendes og Sagsøgerens Søsken har været indlagt paa Anstalt lidende af Sindssyge.

Dette Vidnes Ægtefælle, Gaardejer Hans Rask Rasksen af Vibæk, har som Vidne forklaret, at han en Aften kort før Parternes Separation husker at have kørt Sagsøgte bort fra Hjemmet, men der blev ikke opgivet nogen Grund og navnlig ikke, at hun var bange for at bo hjemme hos Sagsøgeren. Saavidt Vidnet husker, skulde hun til Maren Gregersen i Vibæk til Barselpleje. Han har ikke deltaget i Forhandling om Separation. Da Sagsøgeren efter Separationen boede hos Vidnet et Par Maaneder, var han naturligvis nedtrykt paa Grund af Separationen, men snakkede ellers som sædvanlig og gjorde et fornuftigt Indtryk. Han deltog kun i Arbejdet, naar han havde Lyst.

Vidnet har tilføjet, at Sagsøgeren en Gang i Sommeren 1936 købte en Ejendom i Vejrs, men da han hurtig blev ked af den, bad han Vidnet om at sælge den og gav i den Anledning Vidnet en skriftlig Fuldmagt til Salget. Vidnet vil hævde, at Sagsøgeren var fuldtud klar over Fuldmagtens Indhold, da han underskrev den. Sagfører Laurids Marius Rosenlund af Varde har som Vidne forklaret, at han i Foraaret 1936 i April Maaned blev konsulert af Sagsøgte, som beklagede sig over, at hun ikke kunde udholde at leve sammen med Sagsøgeren, fordi han var sær og brutal og til Tider opførte sig overfor hende og Børnene, som om han ikke var rigtig klog. Hun talte om at faa ham fjernet fra Hjemmet og nævnte vistnok i den Forbindelse en Tvangsindlæggelse. Vidnet tilraadede hende at lade Kredslæge Rohleder tilse Manden, og Vidnet fik paa en eller anden Maade at vide, at Kredslægens Skøn gik ud paa, at Sagsøgeren ikke var sindssyg. Vidnet hørte ogsaa paa den Tid en Udtalelse fra Dr. Møller, Oksbøl, i lignende Retning. Vidnet, som selv har kendt Sagsøgeren i mange Aar, havde absolut ikke Indtryk af, at der manglede noget i hans Forstand, men tværtimod var klar over alt, hvad der foregik. Vidnet forhandlede saa med Sagsøgeren, som hurtig erklærede sig villig til at fraflytte Sagsøgtes Gaard, og man forhandlede derefter om Vilkaarene for en eventuel Separation. Vidnet kan af sine Notater se, at Parternes beholdne Formue blev opgjort til 5600 Kr., men hvorledes man er kommet til det Resultat, kan han ikke nu saa lang Tid efter erindre. Sagsøgeren skulde herefter have 2800 Kr., og der blev talt om, at han skulde have dette Beløb betalt ved at overtage en Hingst til 1600 Kr. og Resten 1200 Kr. kontant. Sagsøgeren erklærede sig iøvrigt villig til at lade Ejendommen vurdere af Kreditforeningens Repræsentant Metum Sørensen, Kjelst, og Sogneraadsformand Peder Christensen, Gedbjerg, og lægge deres Resultat til Grund for Vurderingen.

Sagsøgte accepterede imidlertid Overenskomsten, saaledes at Sagsøgeren fik de 2800 Kr. kontant udbetalt. Vidnet affattede derefter Ansøgning til Amtet om Separation, og Sagsøgeren underskrev selv Ansøgningen.

I Tiden mellem Forslaget af 29. April 1936 og de endelige Separationsvilkaars Oprettelse talte Vidnet flere Gange med Sagsøgeren, der

den ene Dag var tilfreds med Vilkaarene, og den anden ikke, og selv i Tiden mellem Ansøgningens Indsendelse og Mæglingens Foretagelse forespurgte Sagsøgeren Vidnet, »om han var bundet ved sin Underskrift eller kunde gaa fra den«. og Vidnet gav ham den Besked, at det kunde naaes ved Mæglingen at trække sig tilbage, men at Vidnet ikke syntes, at han kunde være bekendt at gaa fra sin Underskrift, naar han dog var klar over, at det var det bedste for begge Parter, at Ægteskabet blev opløst, og ved Mæglingen gjorde Sagsøgeren ingen Indvendinger.

Det er Vidnets faste Overbevisning, at Sagsøgeren ikke fejlede noget dengang, men han har den Særhed, at han bagefter fortryder, hvad han har gjort, og derfor ønsker det lavet om.

Kredslæge Svend Rohleder, Varde, har afgivet en saalydende Erklæring af 13. Oktober 1936:

»I Henhold til en af mig den 13. Oktober 1936 anstillet nøjagtig Undersøgelse af den Sindstilstand, hvori Avlsbruger Ejnar Gregersen, Vejers pr. Oksbøl, befiinder sig, erklærer jeg herved:

at han lider af virkelig Sindssygdom (depressio mentis-Melankolia) og egner sig til Behandling i et Sindssygehospital, samt at hans Helbredstilstand ikke er til Hinder for hans Hensendelse til Sindssygehospitalet i Vedsted.«

Endvidere har Kredslægen den 13. Oktober 1936 udfyldt et længere Skema til Brug ved Optagelsen paa Sindssygehospitalet.

I Henhold hertil blev Sagsøgeren den 15. Oktober 1936 indlagt paa Sindssygehospitalet under Diagnose: Psykogen Depression (med paranoide farvede Forestillinger). Fra Sindssygehospitalet foreligger i Sagen en Journaludskrift om hans Tilstand og Forhold dersteds. Den 10. Juli 1937 blev Sagsøgeren paa Forlangende af ham selv udskreuet. Det anføres, at Tilstanden ved Udskrivningen var bedret.

Herunder Sagen har Kredslægen afgivet en Erklæring af 25. Oktober 1938, hvori det hedder:

»Foranlediget af derom fremsat Anmodning skal jeg vedr. fhv. Gaardejer Ejnar Gregersens Sindstilstand i henholdsvis April og Oktober 1936 oplyse: 27. April 1936 aflagde jeg ham — efter Anmodning af hans — nu fraseparerede — Hustru og 2 Børn et Besøg med Henblik paa eventuel Tvangsindlæggelse paa Sindssygehospital, fordi han, der i længere Tid skulde have haft en meget uligevægtig Karakter, skulde have truet dem med Vold, hvorfor de frygtede at have ham hjemme. Han gjorde ved Samtale et ret normalt Indtryk, men efter Anamnesen syntes han at være en noget uligevægtig og kværulerende Natur. Jeg fandt absolut ikke nogen Anledning til Tvangsindlæggelse.

Dagen efter havde jeg Besøg baade af Hustruen, hans Broder og ham selv, uden at mit førnævnte Indtryk dog forandredes. 12. Oktober 1936 fik jeg igen Besøg af Gdr. Gregersen. Han gjorde nu et stærkt deprimeret Indtryk. Han oplyste, at han for 2 Dage siden havde købt en Ejendom i Vejers, men at »han slet ikke kunde magte det«. Han havde øjensynligt taget sig Separationen — han var i Mellemtiden (2. Juli) blevet separeret — fra Hustruen meget nær. Jeg tilraadede ham Indlæggelse paa Sindssygehospitalet ved Vedsted, hvori han indvilligede, og det ordnedes saaledes, at han tilbragte Tiden indtil Ind-

læggelse kunde finde Sted, hos en Svoger Gdr. Rask Rasksen i Vibæk i Alslev Sogn.

Jeg har siden intet set til ham.

Han blev indlagt paa Vedsted 15. Oktober og udskrevet (forlangte sig udskrevet) 9. Juli 1937. Udskrivningsdiagnosen var »psykogen Depression med paranoid Farvning af visse Forestillinger«. Om hans Tilstand ved Udskrivningen bemærker Overlæge Rosenstand: »Han har nu i nogen Tid ret let kunnet tales til Ro, men han vender stadig tilbage til de samme Forestillinger ang. Indlæggelse, Separation, Sparekassebog etc. Han ønsker at tale med de forskellige Parter ogsaa med Kredslægen, som — efter hans Mening — burde have overtalt ham til Indlæggelse allerede i April 1936).

Der ønskes nu en Erklæring om, hvorvidt Ejnar Gregersen henholdsvis i April og Oktober 1936 »paa Grund af Sindssygdom har manglet Evnen til at handle fornuftmæssigt.« Jeg skal derfor som mit Indtryk her udtale: I April 1936 tror jeg ikke, han — der synes at være en noget uligevægtig let psykopatisk præget Karakter — har manglet Evnen til at handle fornuftmæssig. I Oktober s. A. led han af en lettere Sindslidelse — en psykogen Depression, der mulig allerede saa smaat var begyndt i April — som maa antages at have paavirket d. v. s. nedsat hans Evne til at handle fornuftmæssig navnlig vedrørende de Forhold, der maa antages at have fremkaldt Depressionen. Om Graden af denne Nedsættelse — specielt om den har været nedsat i saa høj Grad, at han har »manglet den« tør jeg ikke udtale mig.«

Endvidere har Kredslægen som Vidne forklaret, at han i det hele kan henholde sig til sin Erklæring af 25. Oktober 1938, som han godkender. Han tilføjer, at han den 27. April 1936 af Sagsøgte var anmodet om at undersøge Sagsøgeren, idet hun forment, at han var sindssyg og burde tvangsindlægges. Vidnet indfandt sig paa Parternes Bopæl, hvor yderligere en Del Familie var tilstede, og havde i Enrum en Samtale med Sagsøgeren paa en Snes Minutter i hvert Fald ikke over en halv Timestid. Han fik Indtryk af, at Sagsøgeren var meget uligevægtig og paa Kant med Familien, men iøvrigt fornuftig og absolut ikke sindssyg i den Forstand, at han ikke var i Stand til at beslutte og handle fornuftig. Vidnet meddelte Familien dette sit Indtryk. Dagen efter havde han Besøg af begge Parter i sin Konsultation. Hvorvidt det var samtidig, kan han ikke huske. Det er muligt, at han ved den Lejlighed har animeret Parterne til en forligsmæssig Ordning, men det er udelukket, at han skulde have truet Sagsøgeren med, at han vilde blive tvangsindlagt, hvis han ikke indgik paa Separation. Vidnet har derefter ikke set eller talt med Sagsøgeren før den 12. Oktober 1936, da han selv opsøgte Vidnet. Det var Vidnets Indtryk nu, at Sagsøgeren var stærkt deprimeret og hæmmet samt melankolsk, og at han derfor trængte til at komme til Ro og isoleres.

Sagsøgeren var selv ivrig efter at komme paa Sindssygehospital, og Vidnet skrev derefter en Indlæggelsesbegæring.

Vidnet har gjort sig bekendt med de fremlagte Journaludskrifter fra Vester Vedsted Sindssygehospital vedr. Sagsøgerens Ophold der, men Indholdet deraf ændrer ikke Vidnets Opfattelse af Sagsøgerens

Tilstand den 27. og 28. April 1936, idet han vedblivende maa holde for, at Sagsøgeren ikke paa det Tidspunkt var inhabil.«

I Erklæring af 18. September 1939 har Retslægeraadet udtalt, at »fhv. Gaardejer Ejnar Gregersens tilstand i almindelighed og under sagens forløb ikke foreligger saaledes oplyst, at ganske sikre slutninger er mulige. Saaledes er det ikke klart oplyst, naar og hvorledes den kværunderende tilstand, der i april 1936 foranledigede tilkaldelse af læge begyndte, ligesom det heller ikke er ganske klart, hvornaar og hvorledes omslaget skete til den depressive tilstand, der i oktober 1936 gav anledning til hospitalsindlæggelse. Naar man imidlertid tager den familiære disposition, det samlede forløb og beskrivelsen af den sindssygdom, for hvilken han den 15. oktober 1936 til den 10. juli 1937 behandlede paa sindssygehospitalet i Vedsted i betragtning, maa det forekomme overvejende sandsynligt, at han lider af en manio-depressiv sindssygdom, og at han i april 1936 har haft en lettere exaltationsfase med vredagtig, kværunderende Stemning, men endnu med nogen bevaret evne til at beherske sig, og at der derefter er kommet et omslag, saaledes som det for denne lidelse er typisk, til en udtalt og umiskendelig depressiv tilstand.

Medens man saaledes maa anse det for sandsynligt, at han tilstand i slutningen af april 1936 ikke har været fuldt normal, men at sygdommen allerede da har været tilstede, kan det paa det foreliggende grundlag ikke med sikkerhed anses for godtgjort, at symptomerne paa det anførte tidspunkt var saa stærke, at de ganske kunde hindre fornuftmæssig handling.«

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at den manio-depressive Sindssygdom, hvoraf han i hvert Fald har været lidende, bestod allerede paa den Tid, da de i Sagen omhandlede Aftaler blev indgaaet, og bevirkede, at han da ikke havde Evnen til at handle fornuftmæssig, hvad Sagsøgte efter sin egen Fremstilling maa have været klar over, selv om det efter Sygdommens særlige Karakter ikke har været indlysende for Sagfører Rosenlund og andre, der ikke til daglig omgikkes Sagsøgeren. Sagsøgeren har dernæst henvist til, at ogsaa Indgaaelsen fra hans Side af de nævnte Aftaler bestyrker, at han har manglet Evnen til at handle fornuftmæssig, hvilket navnlig fremgaar af Misforholdet mellem Værdien af Ægtefællernes faste Ejendom — som Sagsøgeren ansætter til mindst 55.000 Kr., hvorved Boets Aktiver i al Fald vilde udgøre ca. 10.000 Kr. — og det kontante Beløb af 2800 Kr., der ved Aftalerne tillagdes ham.

Det er oplyst, at Ejendommen, hvorfra der i 1930 og 1931 er bortsolgt 2 Parceller for Købesummer af henholdsvis 2170 Kr. 77 Øre og 1190 Kr., i Ejendomsskyld er sat til i 1931: 31.000 Kr., i 1932 til 28.400 Kr. og i 1936 til 32.700 Kr. Ved en Laanevurderingsforretning i 1928 er Salgsværdien med Besætning og Inventarium (c. 12.000 Kr.) sat til 76.000 Kr. Ved det i 1932 afholdte Skifte mellem Sagsøgte og hendes Børn af første Ægteskab er Værdien med Besætning og Inventar (9000 Kr.) sat til 42.000 Kr., hvorhos Boets Formue er opgjort til ÷ 3920 Kr., hvilket er godkendt af Børnenes Værge. Af de i Dokumentet af 29. og 30 April 1936 nævnte Mænd, Sogneraadetsformand P. Christen-

sen og Kreditforeningsrepræsentant Metum Sørensen — af hvilke sidstnævnte har medvirket til Vurderingen i 1928 — er i Skrivelse af 18. November 1939 Ejendommen med Besætning og Inventar (11.500 Kr.) ansat til pr. 1. Maj 1936 at have en Handelsværdi af 49.000 Kr. og nu til 50.000 Kr, da Ejendomspriserne nu anses at være lidt højere, ligesom Prioritetsforholdene nu er bedre end i 1936. Sagsøgte har anført, at Ægtefællernes Ejendom med Rette paa Separationstiden blev anslaaet til 44.000 Kr., og har hævdet, at selv om Ejendommen efter fornævnte P. Christensens og M. Sørensens Vurdering ansættes til 49.000 Kr., kunde der efter en af hende optaget Opgørelse af Boets Stilling ikke tilkomme Sagsøgeren saa meget, som der er udbetalt ham.

De paagældende Værdiansættelser for Separationstiden er vel ikke tilstrækkelig klargjorte, men efter det foreliggende i Sagen om Ejendommens Værdiforhold, findes der ikke i den Omstændighed, at Sagsøgeren er indgaaet paa Aftalerne, at kunne drages nogen Slutning med Hensyn til hans Evne til at handle fornuftmæssig.

Naar dernæst henses til de iøvrigt foreliggende Oplysninger og særlig Kredslægens Erklæringer og Vidneforklaring og Retslægeraadets Erklæring, findes det ikke tilstrækkeligt godtgjort, at Sagsøgeren i Dagene den 29.—30. April og 1. Maj 1936 har manglet Evne til at handle fornuftmæssigt, og Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 300 Kr.

Torsdag den 5. December.

Nr. 149/1940. Grosserer **I. M. Christensen** som ansvarlig Indehaver af Firmaet »Reseda en gros Lager« (Møller)

mod

Fuldmægtig **A. Jørgensen** (Landsretssagfører Karmark Rønsted).

(Erstatning for Afbrydelse af Tjenesteforhold).

Sø- og Handelsrettens Dom af 21. Juni 1940: Sagsøgte, Grosserer I. M. Christensen som ansvarlig Indehaver af Firmaet »Reseda en gros Lager«, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Fuldmægtig A. Jørgensen, betale 1950 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 18. April 1940, til Betaling sker, udlevere Feriemærker til Paalydende 78 Kr. samt betale Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Efter alt foreliggende maa der gaas ud fra, at Opsigelsesbestemmelsen i Kontrakten af 23. December 1938 vel ikke er truffet pro forma, men at Formaalet for Appellanten med at indgaa Kontrakten har været at undgaa de i Funktionærlovens § 2 givne Bestemmelser om Opsigelsesvarsel. Det maa derhos antages, at Appellanten, saafremt Indstævntes Forhold viste sig kontraktmæssigt, havde til Hensigt paa lignende Maade som tidligere sket at forlænge Engagementet paa ubestemt Tid, ligesom Indstævnte maa antages med Føje at have regnet hermed.

Det findes imidlertid at maatte være en Følge af Funktionærloven, at Principalen, bortset fra særlige Forhold, jfr. § 2, 1. Stk., og § 3, 3. Stk., kun i Tilfælde af Misligholdelse kan opsiges Forholdet uden Varsel, medens Principalen ikke er berettiget til at fravige Lovens Forskrift om Opsigelsesvarsel, naar Forholdet af ham paaregnes fortsat.

Disse Dommere vil med de anførte Bemærkninger stadfæste Sø- og Handelsrettens Dom og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere mener, at Indstævnte efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke har haft nogen Føje til at gaa ud fra, at det ikke var Appellantens Mening, at Overenskomsten af 23. December 1938 — overensstemmende med sin Ordlyd — skulde forstaas saaledes, at Indstævnte, medmindre anden Aftale forinden blev truffet, skulde fratræde senest den 31. December 1939. Disse Dommere anser det derhos ikke stridende mod Funktionærloven eller dennes Grundsætninger, at Indstævnte samtidig med Ansættelsen er opsagt med et Aars Varsel og finder ikke, at det heri gør nogen Forandring, at Muligheden for Genantagelse stod aaben. De stemmer herefter for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer I. M. Christensen, til Indstævnte, Fuldmægtig A. Jørgensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Fuldmægtig A. Jørgensen, Sagsøgte, Grosserer I. M. Christensen som ansvarlig Indehaver af Firmaet »Reseda en gros Lager«, dømt til at betale 1950 Kr. med

Renter 5 pCt. pro anno fra Stævningens Dato den 18. April 1940, til Betaling sker, samt til at udlevere Feriemærker til Beløb 78 Kr.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren og Sagsøgte afgivet Forklaring.

Sagsøgeren, der i Aarene fra 1913—1918 havde været ansat hos Sagsøgte, blev den 1. November 1930 paany ansat hos Sagsøgte.

Der har mellem Parterne foreligget forskellige Engagementskontrakter. I en Kontrakt af 2. Januar 1935 fastsattes det gensidige Opsigelsesvarsel til 1 Maaned til den sidste i en Maaned. Denne Kontrakt, som var opsagt til Ophør med Udgangen af Juni 1936, fornyedes igen fra 1. Juli 1936, dog saaledes at Opsigelsesvarslet fastsattes til 14 Dage og Lønnen nedsattes fra 325 Kr. maanedligt til 300 Kr. maanedlig.

Efter Sagsøgerens Forklaring gav Sagsøgte ham den 30. September 1938 Funktionærloven til Gennemlæsning og sagde, at han ikke vilde være bunden af denne Lov, enten maatte Sagsøgeren selv sige op til 1. Januar 1939, eller ogsaa sagde Sagsøgte ham op til 1. November 1938. Det var dog ikke Mening, at han vilde af med Sagsøgeren, han skulde blive til evig Tid.

Sagsøgte bestrider at have udtalt, at han ikke vilde være bundet af Funktionærloven. Da han ikke var særlig godt tilfreds med Sagsøgeren, gav han denne en Opsigelse, som han dog af Hensyn til Sagsøgeren gik ind paa at tage tilbage, imod at Sagsøgeren selv sagde op til den 31. December 1938. Dette skete kun for at skaffe Sagsøgeren Arbejde i yderligere 2 Maaneder.

Sagsøgeren opsagde derefter sin Stilling til Ophør med Udgangen af December Maaned 1938.

Den 23. December 1938 oprettedes saalydende Overenskomst mellem Parterne:

»Den samme som den mellem Herr A. Jørgensen og I. M. Christensen af 2. Januar 1935 og 3. Juni 1936 indgaaede Overenskomst og som af Herr A. Jørgensen var opsagt til Ophør den 31. December 1938 er fra og med 1. Januar 1939 igen gældende dog med den Ændring, at den maanedlige Gage fastsættes til 325 Kr. og Opsigelsesbestemmelse for begge Parter er gældende i Henhold til Loven, og saafremt Overenskomsten ikke forinden opsiges af nogen af Parterne, er Overenskomsten samtidig hermed opsagt til Ophør den 31. December 1939, hvilket vi hermed begge er indforstaaet med.

København, den 23. December 1938.

sign. J. M. Christensen.

A. Jørgensen.«

Forud for den nævnte Overenskomsts Oprettelse havde Sagsøgeren sagt, at han ikke kunde klare sig med 300 Kr. maanedlig. Han fik saa 325 Kr. og før Jul et Sæt Tøj. Om den nye Overenskomst udtalte Sagsøgte efter Sagsøgerens Paastand, at Overenskomsten skulde løbe for I Aar ad Gangen.

Det var ikke Mening, at Sagsøgeren skulde rejse. Forholdet skulde vare ved for bestandigt. Dette bestrider Sagsøgeren.

I Januar Maaned 1939 fik Sagsøgeren 65 Kr. ekstra og i Maj Maaned et Sæt Tøj. I September Maaned kørte Sagsøgte en Skovtur med Sagsøgerens Familie. Der var hele Aaret igennem ikke Tale om, at Sagsøgeren skulde fratræde. Den 23. December 1939 drøftede Sagsøgeren med Sagsøgte, hvad der skulde foretages i 1940. Der blev aftalt Prisnedsættelser paa en Række Varer, som der skulde rejses med i 1940. Den 27. December 1939 sendte Sagsøgte Sagsøgeren til Nykøbing F. og Nysted for at foretage Prisnedsættelser der. Den 31. December 1939 var Sagsøgeren i Sagsøgtes Forretning i Frederiksberggade for at foretage Prisnedsættelser der. Da Sagsøgeren var færdig med sit Arbejde om Eftermiddagen, sagde Sagsøgte til ham, om han maatte faa Nøglerne. Da Sagsøgeren protesterede, udtalte Sagsøgte, at saa maatte de se at finde en Maade at fortsætte paa, han vilde ikke betale den Gage mere. Sagsøgte har som nævnt ikke tidligere talt til Sagsøgeren om Fratræden, men Sagsøgeren mærkede paa det sidste, at Sagsøgte var saa underlig tavs. Han gik derfor den 2. December i Socialministerriet og fik den Besked, at Overenskomsten af 23. December 1938 var ugyldig.

Sagsøgte har forklaret, at Sagsøgeren undertiden var tvær og ikke vilde gøre, hvad han skulde. Derfor vilde Sagsøgte ikke ind paa 6 Maaneders Opsigelsesvarsel, men kun fortsætte et Par Aar til for at prøve ham. Der har ikke i Aarets Løb været Tale om, at Sagsøgeren skulde fratræde, men det kan han efter Sagsøgtes Opfattelse ikke have været i Tvivl om.

Sagsøgeren gør gældende, at Oprettelsen af Overenskomsten af 23. December 1938 kun har tilsigtet at omgaa Funktionærloven, og at det strider mod den Beskyttelse, som Loven tillægger Funktionæren, at denne bindes til en Kontrakt, som lader ham i Uvidenhed om, hvorvidt han er opsagt eller ikke. Han undergives herved et urimeligt Tryk under Forholdets Bestaaen og kan ikke træffe sine Dispositioner for Fremtiden.

Sagsøgeren [?] hævder, at Overenskomsten netop henviser til Funktionærloven, og at den giver ham [?] et Opsigelsesvarsel paa 1 Aar i Stedet for 6 Maaneder efter Funktionærloven.

Retten finder det for nærværende Sag afgørende, hvorvidt Sagsøgeren har haft Grund til at opfatte Overenskomsten af 23. December 1938 saaledes, at det virkelig var Meningen, at han skulde fratræde med Udløbet af Aaret 1939.

Det under Sagen oplyste afgiver efter Rettens Mening Støtte for Sagsøgerens Opfattelse af, at Overenskomsten ikke var alvorlig ment. Herfor taler saaledes dels Parternes langvarige Samarbejde og dels selve Overenskomstens kunstige Formulering med en samtidig med Oprettelsen given Opsigelse et Aar ud i Fremtiden. Dette støttes yderligere af Parternes Samarbejden uden Gnidninger i Aaret 1939 og Sagsøgtes fuldstændige Undladelse af i Aarets Løb at omtale Kontraktens Bortfald. Retten finder herefter, at der bør gives Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 150 Kr.

M a n d a g d e n 9. D e c e m b e r.

Nr. 6/1940. **Grosserer Svend Holstrup** (Selv)

m o d

Direktør Lauge Nielsen (Selv).

(Udsættelse af Lejemaal).

(Sagen behandlet skriftlig).

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Svend Holstrup, til Indstævnte, Direktør Lauge Nielsen, med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedkendelsen og Østre Landsrets Dom findes i H. R. T. 1940, S. 249—250.

Nr. 79/1940. **Ruteautomobil-Aktieselskabet for Haderslev Amt og By** (H. Bache)

m o d

Fotorama A/S, Aarhus (P. Jacobsen).

(Refusion af en af Indstævnte til en Brandforsikring tilbagebetalt forudsvis modtaget Andel af et Forsikringsbeløb).

Vestre Landsrets Dom af 18. April 1940 (III Afd.): De Sagsøgte, Ruteautomobil-Aktieselskabet for Haderslev Amt og By, bør til Sagsøgerne, Fotorama A/S, Aarhus, betale 40.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Oktober 1939, indtil Betaling sker. Sag-

søgerne bør for Tiltale af de Sagsøgte under denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne 1000 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten alene gentaget Frifindelsespaastanden.

Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet, forsaavidt den herefter foreligger Højesteret til Prøvelse.

I en Skrivelse af 4. November 1940 til Appellantens Sagfører har Købstædernes almindelige Brandforsikring bl. a. udtalt, at hvis der var sket Henvendelse fra de ny Ejere om en Forlængelse af Forskudsudbetalingen, vilde der, hvis den var blevet imødekommet, være blevet krævet Sikkerhed for Beløbets vedtægtsmæssige Anvendelse eller Tilbagebetaling i Overensstemmelse med Brandforsikringens sædvanlige Praksis.

Fem Dommere bemærker følgende: Det er ubestridt, at Appellanten, der først efter Salget blev underrettet om, at Forskudsudbetalingen var tidsbegrænset og knyttet til Vilkaar, ikke af Sælgeren kunde forudsættes at have taget dette i Betragtning, men at det appellerende Selskab med Hensyn til Opretholdelsen af Forskudsudbetalingen maatte regne med, at der alene paahvilede Selskabet Pligt til at opføre Bygninger indenfor den i Overenskomsten nævnte Frist. Ej heller under de senere Forhandlinger kan Appellanten anses at have paataget sig nogen af Forskudsudbetalingen foranlediget videregaaende Forpligtelser.

Da Indstævnte ikke efter Modtagelsen af Appellantens Brev af 16. August 1939 tilbød at bære de Udgifter, Forskudsudbetalingen vedrørende, som Appellanten deri havde tilkendegivet at anse sig uvedkommende, maatte Appellanten derhos gaa ud fra, at Indstævnte ikke var villig hertil eller til paa anden Maade at tilvejebringe fornøden Sikkerhedsstillelse, hvilket ogsaa stemmer med den Maade, hvorpaa Indstævntes Krav er fremsat i Landsretsstævningen og under den forudgaaende Brevveksling.

Herefter kunde det ikke paahvile Appellanten at træffe Foranstaltninger til Opretholdelse af Forskudsudbetalingen, og idet den omkring 1. September 1939 skete Tilbagebetaling saaledes maa være Appellanten uvedkommende, kan Indstævnte ikke have Krav paa allerede nu at faa den ommeldte Del af Brandskadeerstatningen, der først senere vil blive stillet til Raadighed af Brandforsikringen, udbetalt af Appellanten, der overensstemmende med sin tidligere Holdning maa antages at være villig til at yde Medvirken til Udbetaling af nyt Forskud, saafremt dette kan ske, uden at der herved paadrages Appellanten Udgifter eller andre økonomiske Byrder. Efter det anførte stemmer de nævnte Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge,

samt for at ophæve Sagens Omkostninger for Landsretten og paalægge Indstævnte at betale Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Det maa staa Appellanten klart, at Selskabets Fritagelse for at betale de til Forskudsbeløbet svarende 40.000 Kr. af Købesummen var knyttet til den Forudsætning, at Indstævnte kunde beholde det fra Forsikringsselskabet modtagne Forskudsbeløb. Da det efter Selskabets Vedtægter for at opnaa dette var nødvendigt, at Appellanten som Ejer af Grunden ved Indsendelse af Andragende til Selskabet ydede sin Medvirken i saa Henseende, og da Appellanten uanset at Selskabet gentagne Gange havde stillet saadan Medvirken i Udsigt, undlod i Tidsrummet fra den 30. Januar 1939 til den 16. August s. A. paa behørig Maade at besvare Indstævntes talrige Henvendelser i saa Henseende og endelig sidste Dag uden rimelig Grund afslog enhver Medvirken, findes Ansvar for, at Indstævnte derefter maatte tilbagebetale Forskudsbeløbet, at maatte paa hvile Appellanten. Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ruteautomobil-Aktieselskabet for Haderslev Amt og By, bør for Tiltale af Indstævnte, Fotorama A/S, Aarhus, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. April 1937 nedbrændte den Sagsøgerne, A/S Fotorama, Aarhus, tilhørende Theaterbygning i Haderslev, der var forsikret i Købstædernes almindelige Brandforsikring. Brandskaden blev takseret til 85.528 Kr. 50 Øre, og heraf udbetalte Brandforsikringsselskabet den 2. December 1937 Sagsøgerne et Forskud paa 40.000 Kr., mod at Sagsøgerne hos Brandforsikringsselskabet deponerede et af Aarhus Privatbank udstedt Dokument, hvorved Banken som Kautionist og Selvskyldner indestod for, at Forskudet, saafremt det ikke inden et Aar fra Anvisningsdagen blev anvendt paa vedtægtsmæssig Maade til Opførelse af Nybygninger paa Brandtomten, vilde blive tilbagebetalt Forsikringsselskabet skadesløst. I det følgende Aar solgte Sagsøgeren for en Købesum af 49.471 Kr. 50 Øre Brandtomten til de Sagsøgte, Ruteautomobil-Aktieselskabet for Haderslev By og Amt ved et den 5. Oktober 1938

udfærdiget Skøde, i hvis Post 4 der blev truffet saalydende Bestemmelse med Hensyn til Brandskadeerstatningen:

»I Forbindelsen med Handelen overtager Køberne den Sælgerne for de paa Arealet tidligere værende, nu nedbrændte Bygninger tilkomende Branderstatning, som er fastsat til 85.528,50 Kr., hvoraf der a/c er udbetalt til Sælgerne 40.000,00 Kr., saaledes at Køberne vil have at udrede til Sælgerne 45.528,50 Kr. Dette Beløb betales, saasnart Transporten er noteret hos Købsædernes almindelige Brandforsikring og Skødet er lyst. Transporten er udfærdiget som selvstændigt Dokument«.

Samtidig med Skødet oprettedes der en Overenskomst mellem Parterne, hvorved det i Anledning af, at de Sagsøgte paatænkte at opføre en Ruteautomobilstation paa Brandtomten, bestemtes, at de Sagsøgte indtil en vis Grænse selv skulde bære den Afkortning, der eventuelt maatte blive foretaget i Brandskadeerstatningen, og det bemærkedes derhos i Overenskomsten, at det var en Selvfølge, at der paa Brandtomten blev opført Bygninger til et Beløb paa i hvert Fald Brandskadeerstatningens Størrelse, og at det skete senest fem Aar fra Erstatningens Fastsættelse.

Efter Salget henvendte Sagsøgerne sig til Brandforsikringsselskabet for at opnaa Frigivelse af den for det fornævnte Forskud paa 40.000 Kr. stillede Bankgaranti, og da Forsikringsselskabet for at gaa med hertil stillede den Fordring, at der blev truffet en Ordning mellem det og de Sagsøgte til Afløsning af dets Overenskomst med Sagsøgerne, anmodede disse de Sagsøgte om at yde den for Spørgsmaalets Løsning nødvendige Medvirken. De Sagsøgte Sagfører, der havde konciperet Skødet og den dertil knyttede Overenskomst, og som ligesaa lidt som den Sagfører, der ved denne Lejlighed repræsenterede Sagsøgerne havde vidst, at Brandforsikringsselskabets Udbetaling af Forskud var sket paa de fornævnte Betingelser, tilsendte efter at have modtaget forskellige Henvendelser fra Sagsøgerne den 5. April 1939 Forsikringsselskabet saalydende Skrivelse:

»Landsretssagfører Langberg har som Repræsentant for A/S Fotorama flere Gange henvendt sig til mig i min Egenskab af Formand for Ruteautomobil-Aktieselskabet for Haderslev Amt og By vedrørende den af Dem til A/S Fotorama foretagne a/c Udbetaling af Branderstatningen vedr. Teatret paa Gammelting.

Rettelse:

Side 501, Linie 16 f. n.: »Vestre«, læs: »Østre«.

Færdig fra Trykkeriet den 25. December 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 26

Mandag den 9. December.

Ai de modtagne Breve forstaar jeg, at De ønsker, at Ruteautomobil-Aktieselskabet skal afgive en Bankgaranti eller lignende for den til A/S Fotorama foretagne a c. Udbetaling.

Da der ved Købet af Teatergrunden ikke af Fotorama overior Rutebilselskabet er givet Oplysning om, at der skulde stilles en anden Garanti, skal jeg herved anmode Dem om at meddele mig, hvorledes det forholder sig med Sagen, saaledes at jeg kan forelægge den for Ruteautomobil-Aktieselskabets Bestyrelse.«

Herpaa svarede Brandforsikringsselskabet i en Skrivelse af 12. s. M., hvori bl. a. udtales: »— — —

I Skrivelse af 17. Januar d. A. gjorde man A/S Fotorama opmærksom paa, at der nu var hengaaet over et Aar siden Forskuddets Udbetaling, og at Forskuddet, da det ikke overfor Brandforsikringen var godtgjort, at der var opført nye Bygninger paa Brandtomten, vilde være at tilbagebetale Brandforsikringen. Aktieselskabet har derefter under Henviisning til, at Brandtomten var solgt til Ruteautomobil A/S for Haderslev Amt og By, der agtede paa Grunden at opføre nye Bygninger, anmodet om, at Sagen maatte blive stillet i Bero, for at der kunde forhandles med Ruteautomobil A/S, der antoges at ville indsende et Andragende hertil, om at lade Forskuddet blive indestaaende mod Deponering af et nyt Kautionsdokument.

Da der ikke skete videre i Sagen, har man nu anmodet A/S Fotorama om at indbetale det udbetalte Forskud, saafremt Sagen ikke bringes i Orden i de nærmeste Dage.

Som det fremgaar heraf, er der ikke herfra fremsat Ønske om, at der af Ruteautomobil A/S afgives en Bankgaranti eller lign. for den til A/S Fotorama foretagne Udbetaling, men saafremt der fremkommer en Henvendelse fra Ruteautomobil A/S om, at Forskuddet maa blive overført til dette Selskab, og der samtidig gives Oplysning om, hvorledes det stiller sig med Byggeriet paa Brandtomten, og hvornaar dette kan ventes tilendebragt, skal man være villig til at tage Henvendelsen under Overvejelse«.

Korrespondancen om Sagen sluttede fra de Sagsøgte Side med et Brev til Sagsøgerne af 16. August 1939, hvori det hedder:

»I Besvarelse af Deres Skrivelse af G. D. vedrørende Mellemværendet mellem Ruteautomobil-Aktieselskabet for Haderslev Amt og By og A/S Fotorama, skal jeg — som tidligere meddelt — oplyse, at

mine Mandanter intet Kendskab har haft til, at Beløbet 40.000 Kr. var udbetalt som Laan, eller at der for Beløbet var stillet eller skulde stilles en Kaution eller Bankgaranti.

I de paagældende Dokumenter og det Udkast som har dannet Grundlag for disse, omtales Beløbet som en a'conto Udbetaling.

Jeg har som lovet talt med Købstædernes Brandforsikring, men da den ogsaa af mine Mandanter kræver en Bankgaranti, kan jeg ikke anbefale at stille en saadan, det er jo i alt Fald forbunden med Udgifter og en Præmie.«

Sagsøgerne, som har maattet tilbagebetale Forsikringsaktieselskabet det oftnævnte Forskud, har derpaa under nærværende Sag søgt de Sagsøgte til at betale dem 40.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Oktober 1939, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale og har paastaaet Sagsøgerne tilpligtet at betale dem 2480 Kr. dog mindst 1500 Kr.

Sagsøgerne har paastaaet Frifindelse for de Sagsøgtes Tiltale.

Som det fremgaar af Skødet, har Parterne aftalt, at Sagsøgerne foruden Købesummen skal have et til Forsikringssummen svarende Beløb, saaledes at Berigtigelse heraf finder Sted samtidig med Handlens endelige Ordning, og man er herved fejlagtig gaaet ud fra, at Sagsøgerne kunde beholde det dem af Forsikringsselskabet udbetalte Forskud, hvilket imidlertid — efter hvad der under Domsforhandlingen uimodsagt er anført fra Sagsøgernes Side, — ikke har været muligt, fordi Forsikringsselskabets Vedtægter er til Hinder for at udbetale Forskud til andre end den, der som Ejer af vedkommende nedbrændte Ejendom er pligtig at genopføre den. Da det nu maa være en Pligt for de Sagsøgte at bidrage til, at Aftalen gennemføres i hvert Fald for saa vidt det kan ske, uden at der derved bliver paalagt dem særlige Byrder, burde de fra Forsikringsselskabet have tilvejebragt en bindende Udtalelse om, hvorvidt Selskabet var villigt til at overføre Forskudet til dem, og om det vilde stille særlige Betingelser herfor. De af de Sagsøgte givne Oplysninger om deres Forhandlinger med Selskabet opfylder ikke disse Krav, og der maa derfor gives Sagsøgerne Medhold i, at de Sagsøgte ikke har ført Bevis for, at Aftalen ikke kunde have været gennemført, saaledes at Sagsøgerne forblev i Besiddelsen af de dem udbetalte 40.000 Kr., uden at dette behøvede at medføre nogen Opofrelse fra de Sagsøgtes Side, hvorved bemærkes, at Sagsøgerne har bestridt, at Forsikringsselskabet har forlangt Bankgaranti af de Sagsøgte, og at Sagsøgerne har anført, at Selskabet rimeligvis ikke vilde forlange saadan Garanti, hvorhos de under Domsforhandlingen har erklæret sig rede til at afholde de Udgifter, der maatte blive Følgen af et eventuelt Krav herom. Da der saaledes i Mangel af Bevis fra de Sagsøgtes Side maa gaas ud fra, at de bærer Skylden for, at Sagsøgerne har maattet tilbagebetale det oftnævnte Forskud paa 40.000 Kr., vil de Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgernes Paastand.

Det af de Sagsøgte rejste Modkrav støttes paa, at Sagsøgerne under Forhandlingen om Salg af Brandtomten har undladt at opgive, at

der hvilede en Grundstigningsskyld paa den af 99 Kr. 20 Øre. Da de Sagsøgte ikke regnede hermed, mener de at have betalt 1500 Kr. for meget for Brandtomten, til hvilket Beløb de har kapitaliseret den nævnte aarlige Afgift.

Til Støtte for deres Krav har de Sagsøgte anført, at Grundstigningsskyld er en saa sjældent forekommende Skat, at det maa være en Sælgers ubetingede Pligt at gøre opmærksom paa dens Eksistens, idet en godtroende Køber, som betaler en Ejendom i Forhold til dens Værdi, ellers vilde være udsat for ikke at opnaa den Fordel, som han var berettiget til at regne med, naar han gennem Betaling af Skatten skal afgive en Del af det, han mente at have erhvervet.

Efter Parternes Procedure maa der gaas ud fra, at Sagsøgerne paa Forespørgsel af de Sagsøgte rigtigt har opgivet, hvor stort det samlede Beløb af de paa Ejendommen hvilende Skatter var, og at Grundstigningsskylden var indbefattet i det opgivne Beløb. Der foreligger her efter ikke fra Sagsøgernes Side noget Forhold, der kan paadrage dem Erstatningspligt overfor de Sagsøgte, og Sagsøgerne vil derfor være at frifinde for deres Tiltale.

I Sagsomkostninger vil de Sagsøgte have at betale Sagsøgerne 1000 Kr.

T i r s d a g d e n 10 . D e c e m b e r .

Nr. 83/1940. **Carl Weissmann** (Bang efter Ordre)

m o d

stud. jur. **Johan Røssel** (Bruun efter Ordre).

(Erstatning for uberettiget Disposition over Indstævnte tilhørende Effekter).

Østre Landsrets Dom af 26. Februar 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Carl Weissmann, bør til Sagsøgeren, stud. jur. Johan Røssel, betale 1500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. Januar 1939, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 150 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det oplyste maa det antages, at det har staaet Indstævnte klart, at det for Appellanten var en afgørende Forudsætning for hans Køb af Forretningen, at der først skulde betales Husleje i Midten af Juli Maaned. Det tiltrædes derfor, at Dommen har anset Appellanten berettiget til som sket at hæve Handlen, da det viste sig, at der forfaldt et Lejebeløb faa Dage efter Handlens Afslutning.

Selv om Appellanten derhos maatte have været berettiget til for Indstævntes Regning at realisere Inventaret og Varelageret, efter at han havde rettet de i Dommen nævnte Henvendelser til Indstævnte, findes han dog ikke ved Realisationen behørigt at have varetaget Indstævntes Interesser, men det Erstatningskrav, Indstævnte i den Anledning maatte have faaet mod ham, findes at være forældet i Medfør af Lov Nr. 274 af 22. December 1908 § 1, Nr. 1 a.

Som Følge heraf vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 150 Kr.

Med Sagens Omkostninger for Højesteret forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Carl Weissmann, bør for Tiltale af Indstævnte, stud. jur. Johan Røssel, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten med 150 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagsførerne Bang og Bruun hver 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter Forligsindkaldelse af 12. December 1938 har Sagsøgeren, stud. jur. Johan Røssel, under nærværende ved Stævning af 14. November 1939 anlagte Sag paastaet Sagsøgte, Carl Weissmann, dømt til Betaling af 3500 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 14. November 1934, hvilket Beløb Sagsøgte skal skyldes Sagsøgeren som Restkøbesum for en Forretning, som Sagsøgeren ved Slutseddel af 7. Juni 1932 solgte til Sagsøgte.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Begge Parter har derhos nedlagt subsidiære Paastande.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Ved den nævnte Slutseddel købte Sagsøgte en af Sagsøgeren i Ejendommen Smallegade 14 dreven Forretning med Inventar og Varelager for 4000 Kr., hvoraf han betalte 500 Kr. kontant, medens Resten skulde afdrages med fra 50 til 125 Kr. maanedlig. Sagsøgeren forbeholdt sig Ejendomsretten over det solgte, indtil hele Købesummen var betalt. Sagsøgte overtog Forretningen samme Dag. Faa Dage efter, formentlig den 12. Juni 1932, blev Sagsøgte af Udlejeren afkrævet Husleje for Tiden 1. August til 15. Oktober, men han var ikke i Stand til at betale. Efter at have faaet Meddelelse om en begært Fogedforretning, fra-

flyttede han Butikken. Han medtog Varerne og Inventaret, som han lod opmagasinere. Noget af det er gaaet tabt og andet har han realiseret.

Under Sagen har Parterne afgivet Forklaring.

Sagsøgte Forklaring gaar ud paa, at han under Forhandlingerne om Købet af Forretningen fremhævede, at han ikke disponerede over andre kontante Midler end dem, der skulde bruges til Udbetalingen, og Revisor Vald. Pedersen spurgte derfor paa Sagsøgte Vegne om, hvornaar der første Gang skulde betales Husleje. Lejekontrakten var ikke til Stede, men Sagsøgeren oplyste, at første Huslejebetaling forfaldt 11. eller 15. Juli og erklærede udtrykkeligt, at der ikke skulde betales Husleje allerede i Juni. Da dette faa Dage efter viste sig at være urigtigt, reklamerede Sagsøgte overfor Sagsøgeren, men denne afviste Reklamationen. Da han ikke saa anden Udvej til at skaffe sig Dækning for den erlagte Del af Købesummen medtog han Varelager og Inventar. Han forhandlede med Sagsøgerens Sagfører, hvem han tilbød Effekterne mod Tilbagebetaling af de erlagte 500 Kr., og han gav Sagsøgeren en Frist, inden han skred til Realisation af Inventaret. Han opnaaede ialt ca. 475 Kr. ved Realisationen. Han anslaaer Værdien af Varelager og Inventar til 1425 Kr.

Sagsøgeren har forklaret, at han ikke erindrer, at Sagsøgte har spurgt om, hvornaar der første Gang skulde betales Husleje, og han mener, at der foreligger en Forveksling med Spørgsmaalet om, til hvilket Tidspunkt Lejen var forudbetalt. Faa Dage efter Slutsedlens Udfærdigelse talte de sammen om nogle Veksler, som Sagsøgte skulde udstede for Restkøbesummen, og Sagsøgte besværede sig da over, at Omsætningen var mindre end ventet, men talte ikke om Forfaldstiden for Huslejen. Sagsøgeren har under Sagen opgivet Værdien af Varelager og Inventar til ca. 2800 Kr.

Under Sagen er fremlagt en af ovennævnte Revisor Vald. Pedersen, der medvirkede ved Slutsedlens Oprettelse, den 19. Juli 1932 afgiven Erklæring, der støtter Sagsøgte Forklaring.

Som Sagen herefter er oplyst, maa det antages, at det var et Vilkaar for Handlen, at der ikke forfaldt Husleje før i Juli 1932, og Sagsøgte har derfor været berettiget til at hæve Handlen, men han har ikke været berettiget til i den Anledning at disponere over Varelager og Inventar, over hvilket Sagsøgeren havde forbeholdt sig Ejendomsretten, som sket, og maa være pligtig at erstatte Sagsøgeren Værdien heraf med Fradrag af den erlagte Del af Købesummen.

Idet Værdien af Varelager og Inventar findes under passende Hensyn til Parternes Værdiangivelser at kunne ansættes til 2000 Kr., udgør Sagsøgte Tilsvaer 1500 Kr.

Under Sagen er det af Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgerens Krav imod ham i hvert Fald maatte være forældet i Medfør af Reglerne i Lov af 22. December 1908, men da disse ikke findes anvendelige paa et Krav som det heromhandlede, kan der ikke gives ham Medhold heri.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgte være at dømme til at betale Sagsøgeren 1500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Forligsklagens Indlevering til Berømmelse den 10. Januar 1939 samt Sagens Omkostninger med 150 Kr.

O n s d a g d e n 11. D e c e m b e r .

Nr. 118/1940. Fhv. Forvalter **Kai Boiesen** (Selv)

m o d

Slagtermester **Poul Olsen** (David).

(Erstatning for Skade ved Færdselsulykke).

Østre Landsrets Dom af 12. Januar 1940 (III Afd.): Sagsøgte, Slagtermester Poul Olsen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse til Sagsøgeren, fhv. Forvalter Kai Boiesen, betale 900 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra den 26. September 1939, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter de for Højesteret foreliggende Oplysninger maa det antages, at Appellanten er kommet cyklende med ret stærk Fart og uden Brug af Bremsen ad Mosehøjvej, der skraaner stærkt nedad mod sin Udmunding i Vilvordevej, og at han har set Indstævnte i saa lang Afstand, at han ved forsvarlig Kørsel kunde have undgaaet Sammenstødet.

Herefter findes Skylden for Sammenstødet at paahvile Appellanten i saa overvejende Grad, at der ikke vil kunne tilkendes ham noget Beløb i Erstatning hos Indstævnte, for hvis Erstatningskrav han som nævnt i den indankede Dom er frifundet ved Østre Landsrets Dom af 15. Maj 1935.

Som Følge heraf vil Indstævnte være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Slagtermester Poul Olsen, bør for Tiltale af Appellanten, fhv. Forvalter Kai Boiesen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte med 400 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 15. Oktober 1934 Kl. ca. 11 fandt der paa Hjørnet af Mosehøjvej og Vilvordevej i Charlottenlund et Sammenstød Sted mellem Sagsøgeren, fhv. Forvalter Kai Boiesen, der var paa Cykel, og et da hos

Sagsøgte, Slagtermester Poul Olsen, ansat Bud Orla Harry Andersen, der ligeledes var paa Cykel.

Der blev rejst Tiltale imod Sagsøgeren for Overtrædelse af Færdselslovens §§ 9 og 11 ved »at have cyklet ad Mosehøjvej mod Vest uden at udvise fornøden Forsigtighed, da han kørte over Vilvordevej og uden at efterkomme sin Vigepligt overfor den nordfra kommende Cyklist, Bud Orla Harry Andersen, Korsgade 35 B, III, København, der var ved at dreje mod Øst i Retning af Mosehøjvej, og som han paa-kørte.«

Ved en af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager under 15. Januar 1935 afsagt Dom fandtes det tilstrækkelig godtgjort, at han havde gjort sig skyldig i det paasigtede Forhold, og han blev idømt en Bøde, der under Hensyn til, at han selv ved Sammenstødet var kommet ret alvorligt til Skade, blev ansat til 30 Kr. Han blev endvidere tilpligtet at yde Andersen en Erstatning paa 230 Kr. 80 Øre og Andersens Sygekasse, »Alderstrøst«, en Erstatning paa 70 Kr. 40 Øre.

Ifølge Dommen havde Sagsøgeren afgivet en saalydende Forklaring:

»Da han nærmede sig Vilvordevej, saa han i en Afstand af ca. 30 m en Cyklist, der kom kørende af denne Vej til højre for ham i Vejens højre Side. Derefter saa han til venstre og lagde ikke Mærke til Cyklisten paany, før han var ca. 1 m fjernet fra denne. Han mener, at den anden Cyklist har »skaaret« Krydset.«

Andersens Forklaring er i Dommen refereret saaledes:

»Han kom kørende ganske langsomt ad Vilvordevej og drejede i korrekt Bue opad Mosehøjvej. Han har ikke lagt Mærke til Tiltalte før kort før Sammenstødet.«

Denne Dom paaankede Sagsøgeren i Henhold til Retsplejelovens § 996 overfor Andersen med Paastand om Frifindelse for denne tilkendte Erstatning.

I en af Østre Landsrets III Afdeling under 15. Maj 1935 afsagt Dom hedder det:

»Efter det for Landsretten oplyste maa det antages, at Indstævnte ej heller har udvist fornøden Agtpaagivenhed under sin Svingning ind i Mosehøjvej.

Efter hvad der saaledes i det hele foreligger om Skyldforholdet med Hensyn til Sammenstødet — og under Hensyn til den Appellanten selv ved Sammenstødet overgaaede Skade — findes Appellanten ikke at burde tilpligtes at bære nogen Del af Indstævntes ved Sammenstødet lidte Tab, og Appellanten vil herefter være at frifinde for Indstævntes Erstatningskrav.«

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte dømt til at betale ham en Erstatning paa 12.499 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 26. September 1939 for den Skade, der er overgaaet ham ved Sammenstødet med Sagsøgtes Bud.

Erstatningen er specificeret paa følgende Maade:

Cykel ødelagt	Kr.	50,00
Tøj beskadiget	—	30,00
Medicin	—	200,00
Div. Lægeerklæringer	—	25,00

Erstatning i Anledn. af ej at kunne tiltræde Job	— 1694,00
Svie og Smerte	— 1000,00
Vansir højre Side Ansigt og Hals forstørret unormalt	— 3500,00
Formindsket Arbejdsevne, Invaliditet	— 6000,00.

Sagsøgte har principalt paastaaet sig frifundet, subsidiært frifundet mod Betaling af en mindre efter Rettens Skøn fastsat Erstatning.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at det er Andersen alene, der har Skyld i Sammenstødet.

Sagsøgeren har nærmere forklaret, at han kørte i højre Side af Mosehøjvej og ikke var kommet ud i Vilvordevej, da Sammenstødet fandt Sted, samt at Andersen var drejet ind paa Mosehøjvej i en kort Bue til venstre.

Andersen har som Vidne forklaret, at han, før han drejede, havde set frem og tilbage, men ikke op af Mosehøjvej, og at han havde svinget i en stor Bue. Han har endvidere oplyst, at han ikke har faaet noget Mén af Sammenstødet.

Sagsøgeren har fremlagt en af Læge E. Saugmann under 3. August 1936 afgivet Erklæring, der er saalydende: »Paa given Foranledning skal jeg meddele, at Forvalter Kaj Boisen har været under min Behandling siden 15. November 1934. Han var da lige udskrevet fra Københavns Amtssygehus kirurgiske Afdeling, hvor han havde henligget siden 15. Oktober 1934 for en Hjernerystelse og nogle Kontusionssaar i Ansigtet, som var paadraget ved et Cykleuheld den 15. Oktober 1934. Saarene i Ansigtet var lægt, da han kom til mig, men der var allerede da udtalte Tegn paa en traumatisk Neurose, hvorfor jeg den 20. November s. A. atter indlagde ham paa Amtssygehuset, hvor han laa indtil 7. December s. A.

Senere har han paa min Foranledning været undersøgt paa Rigshospitalets Nerveafdeling, hvor Diagnosen traumatisk Neurose blev bekræftet.

Hans Lidelse har trods langvarig Behandling holdt sig ganske uforandret. Der er stadig en Mængde Neurastheni-Klager, som til Tider er stærkt psykisk prægede.

Han har i de siden da forløbne $1\frac{3}{4}$ Aar stadig været uarbejdsdygtig, og jeg anser ham fremdeles for ude af Stand til at foretage sig et til hans Alder passende Arbejde.«

Iøvrigt er Sagsøgeren ikke fremkommet med nogen Dokumentation for sine Erstatningskrav.

I Overensstemmelse med Østre Landsrets Dom af 15. Maj 1935 maa der gaas ud fra, at saavel Andersen som Sagsøgeren har Skyld i Sammenstødet, og de maa efter Omstændighederne antages i alt væsentligt at have lige stor Skyld.

Af de af Sagsøgeren opførte Erstatningsbeløb har Sagsøgte ikke rejst Indsigelse mod Størrelsen af Posterne 50 Kr., 30 Kr. og 25 Kr. eller ialt 105 Kr. Sagsøgerens øvrige Tab findes under Hensyn til den højst mangelfulde Dokumentation og til den urimeligt lange Tid, som uden Sagsøgtes Skyld er hengaaet, inden Kravet er gjort retsligt gældende, kun at kunne fastsættes til 2000 Kr.

Idet Sagsøgerens samlede Tab herefter bliver 2105 Kr. og under Hensyn til, at han ved den ovennævnte Landsretsdom er fritaget for at bære nogen Del af Andersens Tab ved Sammenstødet, findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren et Beløb af 900 Kr. med Renter som paastaaet.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Torsdag den 12. December.

Nr. 200/1940.

Rigsadvokaten

mod

Holger Højriis Schou (David),

der tiltales for Overtrædelse af Næringslovens § 2.

Københavns Byrets Dom af 2. Februar 1940 (1. Afd.): Tiltalte, Direktør Holger Højriis Schou, bør for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 28. Juni 1940 (I Afd.): Tiltalte, Holger Højriis Schou, bør til Statskassen bøde 100 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 5 Dage. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for begge Retter. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i denne anførte Grunde.

Fire Dommere finder ikke, at det mellem A/S Tatol og Fru Jenny Petersen bestaaende Kontraktsforhold giver Selskabet en saadan Interesse i og Raadighed over den paagældende Forretning, at det kan siges at drive Næring i Gjedsted Kommune. Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Byretsdommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste denne Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Byretsdømmens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 14. December 1939 er Direktør Holger Højriis Schou sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 2, jfr. § 95, i Anledning af, at han som Formand for A/S »Tatol«, Kronprinsessegade Nr. 28 her i Staden, er ansvarlig for, at nævnte Selskab den 12. Juni 1936 fra fast Forretningssted i Gjedsted har drevet Virksomhed som Handlende uden at have erhvervet Næringsadkomst, der berettiger ham dertil.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at der den 12. Maj 1936 oprettedes Kontrakt mellem A/S »Tatol« og Fru Jenny Pedersen, der har løst Næringsbrev som Handlende i Gjedsted-Fjelsø Kommune, om Driften af et saakaldet »Tatol-Udsalg« i Gjedsted i nogle Lokaler, som Selskabet havde lejet af Mekaniker Christensen, og som ved Lejekontrakt af samme Dato af Selskabet fremlejedes til Fru Pedersen.

Kontrakten, ved hvis Udfærdigelse der er benyttet en trykt Formular, indeholder blandt andet følgende Bestemmelser:

»§ 1.

Selskabet indgaar paa at levere til Køberens ovennævnte Detailforretning:

1. Det fornødne Varelager, der leveres Køberen til de af Selskabet pr. Leveringsdagen noterede en gros Priser. Varelageret forbliver Selskabets Ejendom og er saaledes leveret i Konsignation.

Køberen holder Varelageret fuldt forsikret.

2. Det Inventar, som leveres af Selskabet, overtages til en Pris af: ifl. Specifikation.

Saalænge dette Inventar ikke er fuldt betalt, betaler Køberen en aarlig Ydelse af 12 pCt., hvoraf der først beregnes 4 pCt. Rente p. a. af det til enhver Tid skyldige Beløb, medens Resten betragtes som Afdrag.

— — — —
Ejendomsretten til Inventaret overgaar først til Køberen, naar det er fuldt betalt.

— — — —
Køberen er berettiget — og ogsaa forpligtet — til at betegne sin Forretning som Tatol-Udsalg, Indehaver — — —.

— — — —
§ 2.

— — — —
Køberen maa kun føre Varer, der er leveret af Selskabet.

— — — —
§ 3.

Selskabet er, saalænge Køberen opfylder sine Forpligtelser, villig til — force majeure undtaget — at forsyne Forretningen med de fornødne Varer til dens Drift. Varelagerets Værdi maa ikke være mindre end det i § 9 nævnte Depositum og maa ikke uden Selskabets Samtykke overstige 4500 Kr.

— — — —
Varerne leveres, saavidt det er Selskabet muligt, omgaaende efter

Rekvisition og til samme Priser, hvortil Selskabet leverer Varer til andre lignende Forbindelser i Provinsen. Selskabet forbeholder sig dog Ret til i særlige Tilfælde — hvor det af Hensyn til Konkurrence er nødvendigt — at levere forskellige Artikler til nedsatte Priser til saadanne Forretninger, der maatte optage Konkurrencen.

— — — —

§ 4.

Selskabet fastsætter Udsalgspriserne paa Varerne, der skal være de samme, som er gældende for andre lignende Forbindelser, dog forbeholder Selskabet sig i særlige Tilfælde — hvor det af Hensyn til Konkurrence er nødvendigt — at sætte Udsalgspriserne for enkelte Varer lavere end de sædvanlige.

— — — —

Alle Prisforhøjelser og Prisnedsættelser, der foretages efter Leveringen af en Vare, faar ingen Indflydelse paa den af Selskabet til Køberen fakturerede Pris.

— — — —

§ 6.

Køberen er pligtig at føre et nøjagtigt Bogholderi efter de Forskrifter, som Selskabet giver. Selskabet har Adgang til til enhver Tid at kontrollere, at Regnskabet føres paa en klar og overskuelig Maade.

§ 7.

Hver Mandag indsender Køberen til Selskabet Uddrag af Kassebogen for den forløbne Uge samt et Beløb, der svarer til 85 pCt. af, hvad Salget har udgjort.

§ 8.

Mindst 2 Gange om Aaret lader Selskabet foretage en Optælling af Varelageret og Vurdering af dette paa Basis af Selskabets en gros Priser for de paagældende Varer. Differencen mellem den saaledes opgjorte Værdi og den Skyld, Køberen ifølge Selskabets Bøger har for leverede Varer m. m., er Køberen berettiget til at fradrage i de nærmest efter Opgørelsen stedfindende ugentlige Indbetalinger (jfr. forrige §).

Skulde Opgørelsen udvise, at Køberens Skyld overstiger Varelagerets Værdi, er Køberen pligtig omgaaende at indbetale Differencen. I modsat Fald kan Selskabet gøre sig betalt af det i § 9 omtalte Beløb, som Køberen da inden 14 Dage vil have at bringe op til sin tidligere Størrelse.

§ 9.

Til Sikkerhed for Opfyldelsen af de ved nærværende Kontrakt paatagne Forpligtelser indbetaler Køberen til Selskabet Kr. 3000. — — — der forrentes — — —.

Køberen er berettiget til ved senere Indbetalinger at supplere dette Beløb op og kræve det overført til Køberens løbende Konto for Vareleveringer, dog først naar Beløbet har naaet en Størrelse, der svarer til Saldoen paa denne Konto. Naar saadan Overførsel har fundet Sted, er Varelageret fremtidig Køberens Ejendom. Senere Varelevering betales da pr. 30 Dage.

§ 10.

Nærværende Kontrakt kan af Køberen opsiges med 7 Maaneders Varsel til en April el. Oktober Flyttedag. Køberen er i Tilfælde af en saadan Opsigelse berettiget til at kræve, at Selskabet overtager Forretningens Varelager til de en gros Priser, som Selskabet noterer paa Ophørsdatoen, dog at beskadigede Varer kun overtages til Vurderingspris. De saakaldte Beskatningsvarer tages ikke tilbage. Inventaret overtages, forsaavidt det er leveret af Selskabet, til Vurderingspris med Fradrag af, hvad der endnu maatte skyldes paa Inventaret.

— — —

Køberen er i nærværende Tilfælde ikke berettiget til at drive Forretning, der konkurrerer med A/S »Tatol«, i den Ejendom, hvor den heromhandlede Butik findes eller i en Afstand af 200 m fra denne.

§ 11.

a) Selskabet er berettiget til at opsiges nærværende Kontrakt med 5 Maaneders Varsel til en April el. Oktober Flyttedag.

b) Hvis Husejeren opsiger Lejekontrakten, er Selskabet berettiget til at bringe Kontrakten til Ophør samtidig med, at Lejemaalet udløber.

c) Hvis Køberen skulde afgaa ved Døden, kan Selskabet bringe Kontrakten til Ophør med en Maanedes Varsel.

d) Hvis Kontrakten væsentlig eller gentagne Gange misligholdes, kan den straks bringes til Ophør. Som væsentlig Misligholdelse anses navnlig, at Køberen ikke præsterer de i §§ 7 og 8 fastsatte Betalinger, at Køberen ikke overholder de fastsatte Udsalgspriser, og at Køberen køber Varer fra andre Leverandører.

I de under a), b) og c) nævnte Tilfælde er Selskabet pligtig, om Køberen eller dennes Bo maatte ønske det, at overtage Varelageret og Inventaret efter de i § 10 fastsatte Regler. I det under d) nævnte Tilfælde er Selskabet berettiget til saadan Overtagelse. I de under a), b) og d) nævnte Tilfælde gælder den i § 10 fastsatte Begrænsning med Hensyn til Køberens Ret til at drive konkurrerende Forretning.«

Lejekontraktens § 6 er saalydende:

»Selskabet er berettiget til at opsiges Lejeren med 5 Maaneders Varsel til en April el. Oktober Flyttedag i følgende Tilfælde:

1) Saafremt Husejeren opsiger det om Butikken afsluttede Lejemaal.

2) Saafremt Selskabet opsiger Lejemaalet overfor Husejeren angaaende Butikken.

3) Hvis Lejeren skulde afgaa ved Døden.«

Over hele Landet findes ialt 441 »Tatol Udsalg«, der drives i Henhold til tilsvarende Kontrakt som den, der er oprettet med Fru Pedersen. Hovedparten af disse Udsalg drives i Lokaler, der er lejet direkte af Ejeren, idet Selskabet efter det oplyste kun i 148 Tilfælde har afsluttet Lejemaal med Ejeren og derefter har fremlejet Lokalerne. Selskabet har i de forløbne Aar overfor 4 af disse 148 Udsalg opsagt Kontraktsforholdet og har i intet af disse Tilfælde selv overtaget Udsalget. Selskabet har aldrig nægtet sin Godkendelse af Udsalgets Overdragelse til en anden Person.

Tiltalte har nægtet sig skyldig. Han gør gældende, at Udsalget drives for Fru Pedersens Regning, og at det derfor er med Rette, at Fru Pedersen og ikke Selskabet har løst Næringsbrev. Der kan i det foreliggende Tilfælde efter Sagens Natur ikke blive Tale om nogen Omgaaelse af Næringsloven, idet der intet vilde være i Vejen for, at Selskabet selv løste Næringsbrev paa Handel i nævnte Kommune.

Tiltalte har iøvrigt henvist til, at Udsalgets Overskud tilfalder Fru Pedersen, der ogsaa maa bære et eventuelt Underskud. Fru Pedersen leder paa selvstændig Maade Udsalget, idet hun navnlig paa egen Haand antager og afskediger det fornødne Personale og bestiller de Varer, som hun har Brug for. Varerne købes af Fru Pedersen til Leveringsdagens Pris, Udsalget drives i det væsentligste paa Basis af Fru Pedersens egen Kapital, idet det Beløb paa 3000 Kr., som hun har indbetalt til Selskabet, paa det nærmeste dækker Fru Pedersens Skyld for leverede Varer. Fru Pedersen kan til enhver Tid frigøre sig for de særlige Forpligtelser, der følger af Konsignationsforholdet, ved at indbetale Restbeløbet til Selskabet, jfr. Kontraktens § 9 i Slutningen.

Leveringsprisen og Udsalgsprisen er fastsat saaledes, at der levnes Fru Pedersen en rimelig Fortjeneste, i hvilken Forbindelse Tiltalte har oplyst, at Bruttoavancen i den forløbne Tid har udgjort cirka 23 pCt. af Salgsprisen. Paa Grund af Bestemmelsen i Fremlejekontraktens § 6 er Selskabet afskaaret fra at opsiges Kontrakten med Fru Pedersen og derefter selv at overtage Udsalget eller at overdrage dette til en anden.

Det er ubestridt, at der to Gange om Aaret er foretaget Opgørelse i Overensstemmelse med Kontraktens § 8, og at Fru Pedersen har faaet godtgjort det Beløb, som hun gennem de ugentlige Indbetalinger til Selskabet efter Opgørelsen har betalt for meget.

Retten maa give Tiltalte Medhold i, at det paagældende Udsalg eiter alt, hvad der er oplyst, maa anses drevet for Fru Pedersens Regning. Da der derhos ikke foreligger noget Holdepunkt for at statuere, at A/S »Tatol« har en saadan Raadighed over eller Interesse i Udsalget, at Selskabet har været pligtig som Medinteressent at løse Næringsbrev, vil Tiltalte være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 2. Februar 1940 (Sag Nr. 13167/1939) og med Justitsministeriets i Skrivelse af 15. April s. A. dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden med Paastand om Domfældelse af Tiltalte Holger Højriis Schou i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte har paastaet Dommen stadfæstet.

Efter de foreliggende Oplysninger om Beskaffenheden af det mellem Selskabet og Fru Pedersen bestaaende Kontraktsforhold findes Selskabet at have en saadan Interesse i og Raadighed over det paagældende Udsalg, at dette maa sidestilles med et af Selskabet drevet Udsalg. Som Følge heraf findes Tiltalte at have gjort sig skyldig i det

Forhold, for hvilket han er tiltalt, og han vil derfor være at anse efter Næringslovens § 2, jfr. § 95, med en Statskassen tilfaldende Bøde af 100 Kr., subsidiært med Hæfte i 5 Dage.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Under Hensyn til, at Fru Pedersen driver Udsalget for egen Regning og Risiko, og at det Afhængighedsforhold med Hensyn til Aftagning af Varer m. v., hvori hun staar til A/S »Tatol«, ikke findes at være af en saadan Art, at Forretningens Selvstændighed derved ophæves, vilde jeg stadfæste Byrettens Dom og paalægge det Offentlige Sagens Omkostninger for Landsretten.

Nr. 130/1940. Sagsfører **Folmar-Hansen** (Gamborg)

m o d

Isenkræmmer **Herman Zinck** (Svane).

(Erstatning for paastaet Værdiforringelse af Ejendom som Følge af Svampeangreb).

Østre Landsrets Dom af 6. Juni 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Sagsfører Folmar-Hansen, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Isenkræmmer Herman Zinck, betale 5000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 29. November 1939, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte at udrede under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er der fremlagt en Erklæring af 20. September 1940 fra Teknologisk Institut, i hvilken det bl. a. udtales, at Muligheden for en Genopblussen af Husbukkeangrebet maa anses for yderst ringe, og at Angrebet ikke i nærværende Tilfælde har beskadiget Tømmer og Træværk væsentlig.

Herefter og efter det iøvrigt foreliggende, derunder navnlig Skønsmændenes Udtalelser samt Oplysningerne om, at Husbukkeforsikring for Ejendommen kan tegnes til normal Præmie og paa sædvanlige Betingelser, findes Muligheden for en Værdiforringelse af Ejendommen i udbedret Stand at være saa ringe og at bero paa saa usikre Momenter, at Appellanten ikke i Hen-

hold til den af ham afgivne Garantierklæring vil kunne tilpligtes at betale Indstævnte nogen yderligere Erstatning end alt betalt, ej heller som subsidiært paastaaet til Dækning af Udgifterne til en Husbukkeforsikring.

Som Følge heraf vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Sagfører Folmar-Hansen, bør for Tiltale af Indstævnte, Isenkræmmer Herman Zinck, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Aaret 1939 indledede Sagsøgeren, Isenkræmmer Herman Zinck, der paatænkte at begynde en Isenkræmmerforretning i Odense, Forhandlinger med Sagsøgte, Sagfører Folmar-Hansen om Køb af Ejendommen Matr. Nr. 668 a af Odense Købstads Bygrunde, Vestergade 82. Fra Sagsøgerens Side blev der bl. a. stillet Krav om, at Sælgeren skulde garantere for, at der ikke fandtes Husbukke, Svamp eller andre Mangler ved Ejendommen. Sagsøgte accepterede Sagsøgerens Tilbud om Køb af Ejendommen, der til Ejendomsskyld er vurderet til 210.000 Kr., for en Købesum af 251.000 Kr. I Skødet af 21. Februar 1939 blev der optaget en Bestemmelse om, at Sælgeren (Sagsøgte) garanterer, at der ikke findes Husbukke i Ejendommen med en Paataleret for Køberen (Sagsøgeren) i 1 Aar efter Overtagelsen, der skete den 11. Juni 1939.

I Slutningen af August 1939 blev Sagsøgeren af Haandværkerne, der var beskæftigede med Ombygningen af Ejendommen, gjort opmærksom paa, at der var Husbukke i den. Sagsøgeren reklamerede overfor Sagsøgte, der erklærede sig villig til at betale Reparation efter Regning, hvorimod han ikke vilde indgaa paa at yde nogen Erstatning for Værdiforringelse af Ejendommen i Anledning af Husbukkeangrebet.

Idet Sagsøgeren hævder, at der foreligger en Værdiforringelse, har han under nærværende, ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag, paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham en samlet Erstatning paa 10.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 29. November 1939, af hvilket Beløb 880 Kr. andrager de direkte Reparationsudgifter.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet mod Betaling af 880 Kr. og har under Sagen betalt dette Beløb.

Tømrermester Hersaa og Ejendomsmægler N. N. Nielsen, begge af Odense, er forinden Sagens Anlæg af Retten for Odense Købstad ud-

meldt til Skønsmænd. I en Erklæring af 7. November 1939 har disse, der betegner Angrebet som lettere, udtalt:

»— — —

Naar de — — angivne Reparationer er foretaget, mener vi, at Ejendommens Brugsværdi er uforandret. Vi er dog klar over, at Ejeren i Salgstilfælde bør gøre Køberen opmærksom paa, at der har været Husbukkeangreb i Ejendommen, og at denne Oplysning kan være medvirkende til, at denne vil forsøge at trykke Prisen.

— — —«

I en paa Anledning af Sagsøgte afgiven yderligere Erklæring har Skønsmændene udtalt »at vi vedblivende er af den Mening, at Ejendommens Handels- og Brugsværdi er uforandret, naar de i Syns- og Skønsforretningen angivne Reparationer er foretagne«.

I Retten har Skønsmanden, Tømrermester Hersaa, yderligere udtalt, at han mener, at den i Skønsforretningen anbefalede Fremgangsmaade fuldstændig vil udrydde Husbukkene, samt at Angrebets Omfang er saa ringe i Forhold til Bygningens Størrelse, at det med Sikkerhed kan udbedres og ikke faar nogen Indflydelse paa Bygningens Værdi.

Skønsmanden, Ejendomsmægler Nielsen, har i Retten udtalt, at det næppe kan tænkes, at nogen vil købe den paagældende Ejendom alene som Pengeanbringelse, men kun fordi man har speciel Interesse i at kunne udnytte Ejendommen, og allerede af den Grund mener han ikke, at den virkelige Liebhaber vil kunne opnaa at trykke Prisen blot ved at henvise til, at der har været Husbukke i Ejendommen.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand om Erstatning for Værdiforringelse anført, at han ikke vilde have købt Ejendommen, hvis han havde vidst, at der var Husbukke i den, og at det maa anses for givet, at det forringer en Ejendoms Værdi, naar der har været et saadant Angreb. Selv om han, der har anvendt ca. 55.000 Kr. paa Ombygning af Ejendommen, ikke nu tænker paa at sælge Ejendommen, kan Forholdene udvikle sig saaledes, at han eller hans Hustru i Tilfælde af hans Død bliver nødt dertil.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han var ganske uvidende om Angrebets Tilstedeværelse, og han bestrider, at der, naar der er foretaget en effektiv og fuldstændig Udbedring, er Grundlag for noget Værdiforringelseskrav og anfører, at Sagsøgeren, naar Angrebet er udbedret, vil være i Stand til at yde fuldstændig Garanti mod Husbukkeangreb i Tilfælde af Salg.

Selv om det maa antages, at Ejendommens Brugsværdi ikke er blevet ringere ved det forefundne Angreb, naar dette er fuldstændig udbedret, er det dog rimeligt at antage, at en Oplysning om Angrebet vil være egnet til at trykke Ejendommens Pris i Tilfælde af Salg, og da Sagsøgeren ved at kræve og faa udtrykkelig Garanti mod et saadant Angreb maa have Krav paa at blive holdt skadesløs herfor, findes der herefter at maatte tillægges Sagsøgeren en Erstatning for Værdiforringelse, der passende kan ansættes til 5000 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Fredag den 13. December.

Nr. 106/1940. **Snedker Ferdinand Nielsen**
(Overretssagfører I. L. Cohen)

mod

Bygningssnedkernes Fagforening
(Landsretssagfører Robert Mikkelsen).

(Optagelse i Fagforening).

Østre Landsrets Dom af 26. Februar 1940 (IV Afd.): De Sagsøgte, Bygningssnedkernes Fagforening, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Snedker Ferdinand Nielsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Af det Offentlige betales i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører I. L. Cohen, 150 Kr. og 4 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er fremlagt saalydende Erklæring af 13. Marts 1940 fra Bygningsinspektør Madsen:

»Ferd. Nielsen, som har lært hos undertegnede, der den Gang drev Tømmer og Snedkerforretning i Birkerød var beskæftiget ved begge disse Fag. Til Svendestykke udførtes en Trappe, men kunde lige saa godt have lavet et Fag Vindu eller en Dør, og saa have været Snedkersvend. Ferd. Nielsen har her i Birkerød opført 4 Villaer, hvor han personlig har lavet Snedkerarbejdet, i 2 af Villaerne er Parketgulve.«

Madsen har derhos under en til Brug for Højesteret ved Københavns Byret afholdt Vidneførsel bl. a. forklaret, at Appellanten i sin Læretid blev uddannet baade i Tømmer- og i Snedkerfaget, og at han lige saa godt kunde have aflagt Prøve som Snedker.

Fem Dommere, der ikke finder, at disse Oplysninger kan sidestilles med det i Fagforeningslovenes § 4 nævnte Lærebrev, stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde og for at paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Ifølge Proceduren for Højesteret maa der gaas ud fra, at Firmaet P. Rasmussen & Sønner er overenskomstmæssig forpligtet til kun at beskæftige fagorganiserede Svende.

Efter det foreliggende maa Appellanten anses at opfylde Optagelsesvilkaaret at have Lærebrev som Snedker, for hvilket ingen særlig Form er foreskrevet, og idet han derfor ikke med Rette vil kunne henvises til nu at aflægge Svendepøve som Snedker, findes han at maatte have Krav paa at blive optaget i

den indstævnte Forening, af hvis Medlemmer ifølge den i Dommen nævnte Skrivelse af 19. Juni 1939 fra Snedkerforbundet i Danmark en Del maa antages at have aflagt Svendeprove som Tømrere.

Herefter stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Snedker Ferdinand Nielsen, til Indstævnte, Bygningssnedkernes Fagforening, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgeren, Snedker Ferdinand Nielsen, der er født den 30. Maj 1882, i Tiden fra ca. 1899—1902 havde været Lærling hos daværende Tømrer- og Snedkermester, nu Bygningsinspektør, F. Madsen i Birkerød, aflagde han den 30. Oktober 1902 Svendeprove som Tømrer, hvorefter han, da han i 1903—1904 havde Arbejde som Tømrer i København, var Medlem af Hustømrernes Fagforening. I det paafølgende Tidsrum indtil 1926 drev han et Cementstøberi, hvorefter han rejste til San Francisco, hvor han efter sin Forklaring arbejdede som Bygnings-snedker og var Medlem af en Fagforening under Betegnelsen »finisher«. Efter at han i 1931 var vendt tilbage her til Landet, udførte han for egen Regning dels Arbejde med Forandring af en Ejendom, dels siden Sommeren 1933 med Lægning af Parketgulve. Efter at Sagsøgeren i Januar—Februar 1939 havde fremstillet noget nyt Inventar til Firmaet P. Rasmussen og Sønner, København, søgte han, da dette Firma, der driver Virksomhed med Lægning af Linoleum og Træparket, tilbød ham Arbejde ved Lægning af Parketgulve, Optagelse i den sagsøgte Forening, Bygningssnedkernes Fagforening, der imidlertid nægtede ham Optagelse under Henvisning til, at han var udlært Tømrer og havde lavet Svendestykke som saadan, og at han derfor i Henhold til de i København gældende Grænseregler mellem Tømrer- og Snedkerfaget ikke kunde optages i den sagsøgte Forening. Denne Afgørelse fastholdt de Sagsøgte ogsaa, efter at det i Henhold til § 35 i Lovbekendtgørelse Nr. 185 af 14. Maj 1937 nedsatte Arbejdsnævn havde udtalt, at Snedkerfagets Arbejdsløshedskasse i det foreliggende Tilfælde ikke burde nægte at efterkomme Klagerens Begæring om Optagelse i Kassen.

Idet Sagsøgeren anser denne Vægning for uberettiget, har han under denne den 24. August 1939 paastævnte Sag, i hvilken der er meddelt ham fri Proces, nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte tilpligtes at optage ham som Medlem, hvorhos han har forbeholdt sig under en

senere Sag at kræve Erstatning for den Fortjeneste, han er gaaet Glip af som Følge af de Sagsøgtes Vægning ved at optage ham.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har henvist til, at han i sin Læretid er uddannet baade som Snedker og som Tømrer, da hans Mester — saaledes som det ofte er Tilfældet i mindre Byer — drev Virksomhed i begge Fag, idet han ved Nybygninger udførte baade Snedker- og Tømrerarbejdet, det er derfor tilfældigt, at Sagsøgeren aflagde Svendeprøve i Tømrerfaget og ikke i Snedkerfaget. Hertil kommer, at han i de senere Aar udelukkende i Amerika og her har beskæftiget sig med Snedkerarbejde, og at han har en saadan Færdighed i dette Fag, at fornævnte Firma, som det frengaar af en af dette udstedt Erklæring af 31. Marts 1939, har lovet ham Beskæftigelse ved Parketlægning, saasnt hans Optagelse i Fagforeningen var bragt i Orden, og at samme Firma i Erklæring af 15. Februar 1940 udtaler, at det har haft Lejlighed til at se paa saavel Snedkerarbejde som Parketgulvarbejde udført af ham, og at det bevidner, at han er fuldt perfekt til dette Arbejde. Selv om det i den sagsøgte Forenings Love er bestemt, at der før Optagelsen skal fremlægges Svendebrev eller Lærebrev, mener Sagsøgeren, at det foran oplyste om hans Lærlingeuddannelse og om hans senere Beskæftigelse med Snedkerarbejde fuldtud maa kunne ligestilles med Indehavelse af Lærebrev i Faget. Han har endvidere henvist til, at Fagforeningens Krav om Fremlæggelse af Svende- eller Lærebrev ikke er undtagelsesfrit, idet de Sagsøgte i Skrivelse af 19. Juni 1939 har anført følgende:

»Saafremt en Svend, der har lært dels som Tømrer og dels som Bygningssnedker, senere gaar over til udelukkende at lave Bygnings-snedkerarbejde, hvad der meget vel er muligt i Provinsen, fordi dette Arbejde er fælles for begge Fag, kan han, om han ønsker det, blive overmeldt til Snedkerforbundet, og hvis han kommer til København med en Medlemsbog i vort Forbund, vil han uden videre blive tilmeldt vor Bygningssnedkerafdeling.«

Endelig har han anført, at hans Optagelse i Foreningen er af stor Betydning for ham, fordi han ellers ikke vil kunne faa Beskæftigelse ved det Arbejde, Lægning af Salongulve, hvori han er Specialist, hvilket Arbejde efter de mellem Snedkerfaget og Tømrerfaget vedtagne Grænse-regler udelukkende henhører under førstnævnte Fag.

De Sagsøgte har anført, at Foreningen maa være berettiget til at fastholde Lovenes Fordring om, at nye Medlemmers Optagelse i Foreningen er betinget af Fremlæggelse af Svendebrev eller Lærebrev som Snedker, og de bestrider, at det af Sagsøgeren om hans Arbejde i Amerika oplyste — hvilke Oplysningers Rigtighed man er ganske ude af Stand til at kontrollere — eller de af ham fremlagte Attestationer om hans Læretid og om hans Arbejde for Firmaet P. Rasmussen og Sønner skulde kunne erstatte Mangelen af et Svende- eller Lærebrev som Snedker (Bygningssnedker), ligesom de bestrider, at hans Forhold skulde kunne ligestilles med de Medlemmers, der paa Grund af de særlige Forhold i Provinsen er blevet optaget i en lokal Afdeling og herfra overført til den københavnske Afdeling. Endelig henviser de til, at Bestemmelsen om Svendebrev som Betingelse for Optagelse er ind-

ført efter Aftale med Snedkerlauget, hvis Bygningssnedkerafdeling i en til Brug under Sagen afgivet Erklæring af 12. December 1939 har udtalt følgende:

»Der er efter Overenskomst mellem Snedkerfagets Mester- og Svendeorganisationer indført tvungen Svendeprøveopvisning i Snedkerfaget, og Snedkerlauget maa saaledes antage, at der ikke i Snedkernes Fagforeninger optages Medlemmer, der ikke gennem aflagt Svendeprøve har godtgjort, at de har lært Faget.

Medlemsret i en Snedkerfagforening maa kunne betragtes som Garanti for, at vedkommende Svend er Snedker.«

Endelig har de Sagsøgte anført, at Sagsøgeren, hvis han, der først har søgt Optagelse og utvivlsomt kan blive optaget i Hustømrrernes Fagforening, desuagtet virkelig har Interesse i at blive optaget i Foreningen, let vil kunne blive det ved at underkaste sig Svendeprøve i Faget, hvad han, om han virkelig er i Besiddelse af den af ham paa-beraabte faglige Færdighed, uden Vanskelighed vil kunne gøre.

Idet Bestemmelsen i Lovene om Svendebrev eller Lærebrev som Betingelse for Optagelse i Fagforeningen maa anses for en rimelig og naturlig Bestemmelse til Sikring af Medlemmernes faglige Kvalifikation, og da Sagsøgeren ikke opfylder denne Betingelse, vil de Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører I. L. Cohen, i Salær og Godtgørelse for Udlæg 150 Kr. og 4 Kr., der vil være at udrede af det Offentlige.

M a n d a g d e n 16. D e c e m b e r .

Nr. 172/1940. Grosserer **Knud Nielsen** (Selv)

m o d

Firmaet **Alf Hansen** (Landsretssagf. Pers).

(Refusion af Indstævntes Udlæg til en for Appellantens Regning tegnet Rembours).

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m a f 6. August 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Grosserer Knud Nielsen, bør til Sagsøgerne Firmaet Alf Hansen betale 2097 Kr. 63 Øre med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 1. Juli 1940, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adiærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Knud Nielsen, til Indstævnte, Firmaet Alf Hansen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6. Marts 1940 blev der mellem Firmaet Alf Hansen som Repræsentant for Bonner Packing Comp., Californien, og Grosserer Knud Nielsen indgaaet en Handel om et Parti Rosiner cif København; den 7. s. M. fremsendte Firmaet Ordrebekræftelse, hvori det bl. a. hedder: »Afladning: per s. s. Margareth Johnson — 27. Marts fra SF eller substitute Damper.

Betaling: per netto ved 90 Dages Bank Accept af Tratte (Remburse aabnet af mig for Deres Regning) Udl. af Dok. til Bank mod Accepten. Særlige Bestemmelser: Krigsrisiko dækkes af Herr Knud Nielsen, her.«

Firmaet aabnede herefter gennem Landmandsbanken bekræftet Rembours hos American Trust Company i San Francisco, og Grosserer Nielsen meddelte i Brev af 16. s. M. at have dækket Krigsforsikringen. Partiet blev indladet i S/S Margareth Johnson, der afsejlede fra San Francisco ca. den 27. s. M.; da England som en Følge af Begivenhederne den 9. April s. A. blokerede Danmark, turde Skibet ikke beholde det omhandlede Parti og nogle andre til Danmark bestemte Partier ombord, men oploste dem i Christobal ved Panamakanalen. Herom fik Firmaet Underretning fra Johnson Liniens herværende Repræsentanter ved Brev af 7. Maj s. A., ligesom Bonner Packing Comp. ved Telegram af 11. s. M. meddelte det samme og opfordrede Ladningsejerne til at disponere over Partiet, da det grundet paa det varme og fugtige Klima i Christobal ikke kunde blive liggende der; Compagniet tilbød at forsøge at sælge Partiet bedst muligt, ligesom det foreslog at lade Varerne sende til New York, hvor det formentlig kunde sælges med ringe Tab. Firmaet lod disse Meddelelser gaa videre til Grosserer Nielsen, der imidlertid vægrede sig ved at disponere over Varen, da Dokumenterne endnu ikke var kommet frem; Firmaet fremsatte endvidere Krav overfor Krigsforsikringen, der i Brev af 16. s. M. svarede saaledes:

»Vi anerkender Modtagelsen af Deres Brev af 15. ds.

Vi beklager ikke paa nuværende Tidspunkt at kunne give noget Tilsagn, om Deres Tab og Skade ved Oplosning i Christobal vil blive erstattet. De maa handle bedst muligt og hurtigst muligt, som om De var uforsikret og til sin Tid indsende Deres dokumenterede Reklamation til Institutet, hvorefter vi skal tage Stilling til vort eventuelle Erstatningsansvar.

Da tørrede Frugter, efter hvad der oplyses, iordærvses ved Oplagring i Central-Amerika, forekommer det os rimeligt, at De benytter Dem af Afladerens Forslag og sender Varen med Johnson-Linien til New York, hvor de skulde kunne sælges med et ringe Tab.«

Firmaets Sagsfører forlangte nu, at Nielsen skulde friholde Firmaet for Remboursen og disponere over Varen, men Nielsen afslog begge Dele.

Sælgeren har den 1. Juli 1940 gjort sig betalt gennem Remboursen, og Landmandsbanken har debiteret Firmaet for det rembourserede Beløb, Kr. 2011,13, tilligemed Omkostningerne Kr. 56,25 og Kr. 30,25, ialt Kr. 2097,63.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Firmaet Alf Hansen, paa-staaet Sagsøgte, Grosserer Knud Nielsen, dømt til Betaling af dette Beløb med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 1. Juli 1940.

Sagsøgte paaستاar principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse for Tiden.

Til Støtte for den principale Paastand anføres, at Sælgeren bærer Risikoen for Transportlejligheden, altsaa for Afbrydelse af Transporten; følgelig har Sagsøgte været berettiget til at hæve Købet. Idet Spørgs-maalet om Risikoens Fordeling maa være Sagsøgerne uvedkommende og eventuelt maa afgøres ved Retssag mellem Køber og Sælger, kan den principale Paastand ikke tages til Følge.

Angaaende den subsidiære Paastand hævdes det, at Sagsøgte ikke kan være pligtig at betale, før Dokumenterne paa Partiet kommer frem.

Da Sælgeren imidlertid har gjort sig betalt i Overensstemmelse med Kontraktens Bestemmelser, og da Sagsøgerne har tegnet Remboursen for Sagsøgtes Regning, maa denne være forpligtet til at reifundere Sagsøgernes Udlæg, mod hvis Størrelse ingen Indsigelse er fremsat.

Der vil saaledes være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand, saaledes at Sagsøgte betaler Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 224/1940. **Karl Kristian Marius Leth**

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 26. Oktober 1940.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

Ved Højesterets Dom af 27. Oktober 1931 blev Karl Kristian Marius Leth i Medfør af § 1, 1. Stk., i Lov Nr. 133 af 11. April 1925, jfr. Lov Nr. 299 af 14. December 1927, dømt til at tvangsindlægges paa Forvaringsanstalten paa Sundholm. Ved Landsrettens Kendelse af 17. August 1935 blev Leth betingelsesvis løsladt paa Prøve, men ved Landsrettens Kendelse af 23. Oktober s. A. blev han — da Betingelserne for Løsladelsen var overtraadt — dømt til at genanbringes paa Forvaringsanstalt. Et senere af Leth indgivet Andragende af 24. Maj 1938 om Løsladelse paa Prøve blev ved Landsrettens Kendelse af 15. Oktober 1938 ikke

taget til Følge, og denne Kendelse stadfæstedes af Højesteret den 15. December s. A. Efter at Justitsministeriet ved Skrivelse af 24. August 1940 har afslaaet et fornyet Andragende fra Leth om Løsladelse paa Prøve, har han i en Skrivelse af 1. September 1940 begært Domstolens Afgørelse af Spørgsmaalet om hans Prøveløsladelse. Der er herefter indhentet Udtalelser fra Psykopatanstalterne i Herstedvester, hvor han nu er anbragt. Saavel Inspektøren som Overlægen har henholdt sig til de i Anledning af det fornævnte Andragende afgivne Erklæringer, hvorefter Inspektøren modsatte sig Løsladelse paa Prøve, medens Overlægens Udtalelse gik ud paa, at han omend med Betænkelighed kunde anbefale Løsladelse paa Prøve mod Leths Anbringelse paa et Optagelseshjem. I Anledning af det nævnte Andragende udtalte Retslægeraadet, at det maatte nære afgørende Betænkelighed ved at anbefale hans Løsladelse paa Prøve.

Ved Sagens Fremsendelse til Landsretten har første jydsk Statsadvokatur udtalt, at Anklagemyndigheden maa modsætte sig Ændring i de mod Leth truffne Sikkerhedsforanstaltninger.

Den for ham beskikkede Forsvarer har paastaet den fremsatte Begæring taget til Følge.

Efter de foreliggende Erklæringer, derunder Retslægeraadets fornævnte Udtalelse, findes den af Leth fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve ikke at kunne tages til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedennævnt.

Thi bestemmes:

Den af Karl Kristian Marius Leth fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve kan ikke tages til Følge.

Til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ørum, betaler Leth i Salær 40 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Karl Kristian Marius Leth, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Bang, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Tirsdag den 17. December.

Nr. 81/1940. Murermester **Hans Petri** (Oluf Petersen)
 mod
 Firmaet **Simplex** (Landsretssagf. C. M. Sørensen).

(Betaling for et Husholdnings-Vaskerianlæg).

Østre Landsrets Dom af 17. April 1940 (V Afd.): Sagsøgte, Murermester Hans Petri, bør til Sagsøgerne, Firmaet Simplex, betale 1548 Kr. med Renter 6 pCt. p. a. fra 1. Oktober 1939, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved det foreliggende maa det anses godtgjort, at Anlægget ved Leveringen i Forhold til hvad der var tilsagt, led af saa væsentlige Mangler, at det vilde kunne afvises som ukontraktmæssigt.

Efter de Højesteret forelagte Oplysninger anskaffede Appellanten omkring 20. September 1940 et nyt Vaskerianlæg, og paa samme Tid blev det heromhandlede Anlæg fjernet fra Kælderen og hensat i en Garage. Endvidere er det oplyst, at i alt Fald en af de i Ejendommen boende Familier har benyttet hele Anlægget indtil dets Fjernelse, og at en Del af de øvrige Familier indtil samme Tidspunkt gjorde Brug af Anlægget bortset fra Vaske-maskinen.

Under de foreliggende Omstændigheder maatte det for Indstævnte stille sig uvist, om det ikke var Mening, at Appellanten, hvis Klager over Manglerne ogsaa var af ubestemt Karakter, vilde beholde Anlægget, der antagelig ikke vilde kunne tilbageleveres i væsentlig samme Stand som ved Leveringen. Herefter maa Appellanten være afskaaret fra at afvise Anlægget, og hans Paastand vil derfor ikke kunne tages til Følge, ej heller saaledes, at der — som af ham subsidiært paastaaet — tillægges Indstævnte Erstatning for Brugen af Anlægget. Dommen vil følgelig efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Murermester Hans Petri, til Indstævnte, Firmaet Simplex, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge et den 2. Maj 1939 akcepteret Tilbud fra Firmaet Simplex solgte dette til Mureremester Hans Petri 1 Vaskeri- og Strygeanlæg bestaaende af 1 Triplex Gasvaskekedel, 1 Simplex Vaskemaskine med Gasbrænder, 1 Simplex Tørrecentrifuge, 1 Simplex Strygemaskine og 2 Gasstrygejern for en Købesum af 1650 Kr., der skulde berigtiges ved, at Køberen gav en Ribe Gaskedel eksklusive Rør i Bytte for et Beløb af 102 Kr., medens Restbeløbet, 1548,00 Kr., skulde betales med en 3 Maaneders Akcept.

Det solgte, der skulde anvendes i Køberens Ejendom paa Vigerslevvej, leveredes medio Maj 1939.

Medens Ribe Kedlen ikke overgaves Firmaet af Køberen Petri, afgav denne i første Halvdel af Juli en Akcept, der ved en Fejltagelse fra Simplex's Side kun kom til at lyde paa 1448 Kr. i Stedet for 1548 Kr. Da Firmaet i Begyndelsen af September opdagede Fejltagelsen, henvendte dets Salgschef Holger Martens sig paa Murermester Petris Kontor, hvor han i dennes Fravær afleverede Akcepten til den der-værende Bogholder, som lovede at foranledige Forholdet berigtiget, naar Petri i Løbet af et Par Timer kom til Stede. Saadan Berigtigelse skete imidlertid ikke, og trods Anmodning herom fra Firmaets Side lykkedes det ikke heller dette at erholde den oprindelige Akcept tilbageleveret, ligesom en den 5. Oktober foretaget Fogedforretning og en Anmeldelse til Københavns Politi forblev resultatløse i saa Henseende.

Firmaet Simplex har derefter ved Stævning indleveret til nærværende Ret den 28. November 1939 anlagt nærværende Sag mod Murermester Hans Petri som Sagsøgt, og paastaet ham dømt til at betale Firmaet 1548 Kr. med Renter 6 pCt. p. a. fra Akceptens Forfaldsdato den 1. Oktober 1939.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet mod Tilbagelevering af det solgte Anlæg, idet han har gjort gældende, at dette dels ikke kan vaske rent, dels ikke kan tilendebringe en Families Storvask inclusive Strygning indenfor den af Sagsøgerfirmaet lovede Tid, ca. en halv Dag.

Sagsøgerne har heroverfor dels anført, at der, selv naar Maskiner af betydelig større Kapacitet end den heromhandlede anvendes, i et vist Omfang maa foregaa Eftervask, dels at der ikke er givet Sagsøgte nogen Garanti for, at Storvask i al Almindelighed vil kunne fuldføres paa een, endsige en halv Dag, eller for, at nogen Eftertørring ved Ophængning ikke skulde være nødvendig.

Firmaet har derhos bestridt, at der forud for Sagsøgtes Svarskrift er fremsat Reklamation med Hensyn til de under nærværende Sag paaberaabte Mangler, der maatte kunne konstateres ved Anlæggets første Anvendelse. Derhos har Sagsøgerne henvist til, at Anlægget lige siden Installationen i Ejendommen har været benyttet og stadig benyttes der, og at Sagsøgte har undladt paa noget Tidspunkt før nærværende Sags Anlæg at stille det til Sagsøgernes Disposition.

Under Sagen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos ovennævnte Salgschef Holger Martens, tidligere Repræsentant hos Sagsøgerfirmaet Kaj Lehmann, Sagsøgtes Arkitekt Børge Bjørnslev, Vicevært hos Sagsøgte, Murer Tage Nielsen, dennes Hustru Anna Marie Nielsen og Ingeniør hos Sagsøgerne Holger Jørgensen Skov, er blevet ført som Vidner.

Desuden er der afgivet Skøn i Sagen af Vaskeriejer Chr. Rasmussen og Laboratorieførstander, Dr. techn. Th. Madsen.

Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgtes ovenomtalte Ejendom, i hvilken Anlægget installeredes, bestaar af 24 2-Værelses Lejligheder, og at der i denne Ejendom kun findes eet Vaskerum og een Strygestue, saaledes at disse praktisk talt kun kan staa til Raadighed for hver Husstand eet Døgn maanedlig.

I Sagsøgerens ovenomtalte Tilbud henvises til et tidligere ligeledes under Sagen fremlagt Tilbud af 21. April 1939, der fremsendtes til Arkitekt Bjørnslev. I dette Tilbud, hvormed fremsendtes et deri omtalt illustreret Prospekt, udtales bl. a., at Anlægget tilsikrer en hurtig og smuk Strygning, og at der paa samtlige Anlæg og enkelte Dele løber sædvanlig Fabriksgaranti for alle eventuelle Materiale- og Konstruktionsfejl, ligesom der derudover ydes et Aars gratis Service paa Anlægget.

I Prospektet hedder det bl. a.: » — — — Uden det fjerneste Arbejde for Husmoderen, uden den ringeste Beskadigelse af Tøjet, og paa mindre end 3 Minutter, vil Simplex Tørrecentrifuge befri Tøjet for dets Vand og paa en saa effektiv Maade, at Tøjet i enkelte Tilfælde er tilstrækkelig tørt eller ved en ganske kort Eftertørring færdig til Rulning eller Strygning.

— — — opfylder Simplex Tørrecentrifugen et længe følt Savn, idet den indskrænker den ofte flere Dage varende Tøjtørring til nogle ganske faa Timers Eftertørring. — — — Uden Pres eller Vridning udslynges Vasketøjets Vand — i 3 Minutter — til sidste Draabe.

Tørrecentrifugen Simplex' saa iøjnefaldende Fordele — — — kan saaledes resumeres som følger: — — —

2. Gør Vasken meget hurtigere, da Tøjets Frigørelse for Vand kun varer faa Minutter og derved muliggør den helt ideelle Stovvask, nemlig Vask, Tørring og Strygning paa een Dag.

3. — — —

4. Befrier Tøjet for dets Sæbelud og Skyllevand i den Grad, at Tøjet bliver mere hvidt og klart og dertil i mange Tilfælde strygefærdigt.«

Vidnet Bjørnslev har forklaret, at han ikke har kunnet erindre at have læst Prospektet, medens Sagsøgte hævder ikke at have set det forud for nærværende Sag.

Arkitekt Bjørnslev har endvidere forklaret, at Salgschef Martens ved et mellem denne, Sagsøgte og Arkitekten forud for Købet af Anlægget afholdt Møde udtalte, at Anlæggets Kapacitet var en saadan, at en Kl. 9 om Morgenen paabegyndt Stovvask kunde være tilendebragt tidligt paa Eftermiddagen, samt at en indendørs Tørreplads var uforholden, »saaledes at man ikke kunde faa andet Indtryk« end, at Efter-

tørring af Tøjet inden Strygningen var unødvendig. Vidnet har derhos bemærket, at Martens da var bekendt med, at der var 24 Lejligheder i Ejendommen, i hvilken der ikke fandtes Centralvarme.

Sagsøgte har under Fogedforretningen forklaret, at den med hans Akceptpaategning forsynede Veksellblanket ikke var underskrevet af Simplex, og at han, da han fra dette modtog en ny 100 Kr. større Blanket til Akceptpaategning, var klar over, at førstnævnte ikke skulde benyttes og derefter iturev denne. Inden Landsretten har han derimod forklaret, at han, da han var kommet i Besiddelse af Akcepten, besluttede at beholde den, fordi han ansaa Leverancen for mangelfuld.

Med Hensyn til Martens Udtalelser om Anlæggets Kapacitet har Sagsøgte forklaret i Overensstemmelse med Arkitekt Bjørnslev og har bemærket, at han blev glad over Martens Udtalelse om, at Tørrerum var uforment, idet Sagsøgte da kunde benytte den hertil bestemte Lokaltet til Cykelrum.

Sagsøgte har derhos bemærket, at Vicevært Nielsen forud for den 2. September ikke havde meddelt ham, at Anlægget ikke vaskede rent, men kun i Almindelighed, at det ikke fungerede rigtigt.

Nielsen har forklaret, at Martens ved et Møde med Sagsøgte og Arkitekt Bjørnslev, som han overværede, udtalte, at en Storvask kunde færdiggøres paa en halv Dag, og at Tøjet kunde stryges uden at være hængt til Tørring, saaledes at Tørrekælder ikke var nødvendig.

Videre har han forklaret, at Lejerne var utilfredse med, at de ikke kunde fuldføre Vasken paa en Dag, og med, at det var nødvendigt at lade Tøjet gaa gennem Hænderne og benytte Vaskebræt for at faa det rent. Han vil have paalagt sin Hustru at telefonere til Sagsøgerfirmaet om Anlæggets Mangler, ligesom han en enkelt Gang selv har telefoneret til dette og klaget over Centrifugen samt ved flere Lejligheder paatalt Mangler overfor Simplex's Folk, naar disse reparerede Anlægget. Vidnet vil straks efter dettes Opsætning havde opdaget, at det ikke var godt, men vil ikke før senere have gjort Sagsøgte bekendt med Manglerne, idet Martens havde anmodet Fru Nielsen om at ringe til ham, naar der var noget i Vejen med Anlægget.

Endelig har Vidnet oplyst, at en Del af Cykelkælderen nu benyttes til Tørrerum.

Vidnet Fru Nielsen har forklaret, at hun hørte Martens udtale, at Storvask kunde tilendebringes paa een Dag, at ekstra Tørring af Tøjet ikke behøvedes, samt at Tørrekælderen kunde afskaffes. Videre har hun forklaret, at hun var meget godt tilfreds med Centrifugen, men at Vaskemaskinen ikke vaskede Arbejdstøj rent. Vidnet vil kun kunne erindre at have klaget til Simplex, naar noget var gaaet i Stykker ved Anlægget, og kan navnlig ikke huske overfor Martens at have paatalt, at Maskinen ikke vaskede rent. Til Sagsøgte vil hun først have sagt dette i Oktober.

Vidnet Martens har bestridt at have givet nogen Garanti for, at Storvask altid kunde tilendebringes paa een Dag.

Skønsmændene har inden Retten vedstaaet deres Erklæringer, ligesom de har besvaret yderligere Spørgsmaal fra Parterne. Af deres Udtalelser fremgaar, at ret stærkt tilsmudset Tøj ikke kan vaskes

fuldstændig rent i Maskinen, a t en normal Stovvask ikke kan gøres færdig paa een Dag ved Hjælp af Anlægget, a t dette ikke kan anvendes efter Formaålet uden i Forbindelse med et Tørrerum, men a t Anlægget som saadant ikke ved Besigtigelsen fandtes behæftet med større Mangler.

Under Sagen er det oplyst, at Sagsøgte i en Skrivelse af 6. September 1939 til Sagsøgeren har paataalt, at Strygemaskinen rustede, hvilken Skrivelse Sagsøgerne efter Besigtigelsen besvarede med Anvisning paa Afhjælpning af Skaden og Forhindring af Rustning ved hensigtsmæssig Behandling af Maskinen, a t Sagsøgte under ovenomtalte Fogedforretning i Almindelighed omtalte, at Anlægget ikke fungerede kontraktmæssigt, og a t der er sket Henvendelser til Sagsøgerfirmaet i Anledning af konkrete Mangler og Skader ved Anlægget, hvilke imidlertid i Overensstemmelse med den i Tilbudet givne Garanti og tilsagte Service derpaa er søgt afhjulpet.

Derimod er det ikke godtgjort, at Sagsøgte forud for Svarskriftets Afgivelse har gjort de under nærværende Sag paaberaabte væsentlige Mangler specielt gældende overfor Sagsøgerne eller begæret Handlen hævet, idet Sagsøgte tværtimod under Fogedforretningen har erklæret sig villig til at betale den aftalte Købesum, naar de af ham ikke nærmere angivne Mangler berigtigedes.

Retten finder det vel ved det oplyste godtgjort, a t Vidnet Martens overfor Sagsøgte og dennes Arkitekt har udtalt sig saaledes, at disse maatte faa den Opfattelse, at en Stovvask inklusive Strygning normalt vilde kunne tilendebringes paa een Dag uden Anvendelse af særligt Tørrerum, og a t Anlægget ikke har en saadan Kapacitet, ligesom en saadan netop under Hensyn til det i Ejendommen boende Antal Familier og Ejendommens Forhold i det hele maa antages at være en Forudsætning for, at det har været hensigtsmæssigt at anskaffe det til Anvendelse der.

Paa den anden Side findes det ikke bevist, at det ved Købets Afslutning af Sagsøgte eller dennes Arkitekt er præciseret overfor det sagsøgende Firma, at den nævnte Kapacitet var en Forudsætning for Købet.

Idet det maatte anses naturligt, at Sagsøgte selv umiddelbart efter Installationen af et saa omfattende og for Ejendommens Beboere saa betydningsfuldt Anlæg som det heromhandlede erkyndigede sig om, hvorvidt det virkede tilfredsstillende, og da de under nærværende Sag paaberaabte Mangler som af Sagsøgerne anført kunde være konstaterede, saasart Anlægget toges i Brug, findes Sagsøgte ved Undladelse af indenfor en rimelig Tid at fremsætte Reklamationer i saa Henseende og stille Anlægget til Disposition for Sagsøgerne, i alt Fald at være afskaaret fra at gøre de nævnte Mangler gældende som Grundlag for Kontraktens fuldstændige Ophævelse, i hvilken Forbindelse bemærkes, at Sagsøgte ikke har nedlagt nogen subsidiær Paastand om Erstatning eller om Afslag i Købesummen.

Sagsøgte vil herefter være at dømme efter Sagsøgernes Paastand samt have at betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Onsdag den 18. December.

Nr. 217/1940.

Rigsadvokaten

mod

Christian Christiansen (Bruun),

der tiltales for Dokumentfalsk.

Østre Landsrets Dom af 16. Oktober 1940 (Lolland-Falster-ske Nævningekreds): Tiltalte Christian Christiansen bør straffes med Fængsel i 2½ Aar. Saa bør han og udrede Sagens Omkostninger, ger- under i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Lunøe, 375 Kr. Et efterkommes under Ad- færd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Næv- ninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssag- fører Bruun betaler Tiltalte Christian Chri- stiansen 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Christian Christiansen er ved Anklageskrift af 17. September 1940, saaledes som dette er ændret under Domsforhandlingen, sat under Til- tale ved Østre Landsret til Straf:

1.

For Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 ved kort før den 24. Juli 1939 i Stige at have formaaet Bagermester Carl Alfred Damsbo, Stige, til som Trassent og Endossent at underskrive paa en udfyldt Vekselblanket, foregivende at den skulde benyttes til Fornyelse af en løbende Veksel paa 5000 Kr., der forfaldt den 15. September 1939, og derefter den 24. Juli 1939 i Strid hermed udfyldt og den 26. Juli 1939 i Banken for Nørresundby og Omegn til egen Fordel diskonteret Blan- ketten som en ny Veksel, saaledes at nævnte Bagermester blev yder- ligere vekselforpligtet for 5000 Kr., forfalden den 24. Oktober 1939.

2.

For Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 ved den 17. eller 18. Marts 1940 antagelig i Aalborg falskelig at have underskrevet en

Fornyelsesveksel paa 5000 Kr. med Bagermester af Stige Carl Alfred Damsbos Navn som Trassent og Endossent og derefter den 18. Marts 1940 diskonteret Vekslen i Banken for Nørresundby og Omegn.

3.

For Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 ved antagelig den 26. April 1940 i Aalborg falskelig at have underskrevet en Fornyelsesveksel paa 4500 Kr. med Bagermester C. Damsbos Navn som Trassent og Endossent og derefter den 26. April 1940 forsøgt at omsætte Vekslen i Banken for Nørresundby og Omegn, der imidlertid nægtede at diskontere Vekslen, da Bankdirektøren opdagede Falskneriet.

Tiltalte er født den 19. December 1896 og ikke tidligere straffet bortset fra en Motorforseelse.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de Forhold, hvorfor han er tiltalt, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens §§ 172, 1. Stk., jfr. 171, med en Straf, der efter Omstændighederne findes at kunne bestemmes til Fængsel i 2½ Aar.

Torsdag den 19. December.

Nr. 60/1940. **General Motors International A/S**
(Steglich-Petersen)

m o d

Lagerekspedient **Knud Bredstrup** (Kemp efter Ordre).

(Erstatning for Afbrydelse af Tjenesteforhold).

Sø- og Handelsrettens Dom af 19. Marts 1940: De Sagsøgte, General Motors International A/S, bør til Sagsøgeren, Lagerekspedient Knud Bredstrup, inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale Kr. 1131,42, tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a fra den 20. Januar 1940, til Betaling sker, samt udlevere Feriemærker til Beløb Kr. 134,60. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Indstævntes Virksomhed har efter de foreliggende tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger bestaaet i efter Ordre og Anvisning i hvert enkelt Tilfælde fra Kontoret at fremtage Reservedele fra deres Plads paa Lageret — eventuelt afhente endnu ikke udpakkede Reservedele i Modtagelsesafdelingen — og henbringe Delene til det Personale, der besørger Indpakningen, og dette Arbejde har ikke bragt ham i Forbindelse med Handelsvirksomhedens Kunder.

Uanset at det — trods den af Checkeren foretagne Kontrol af Ekspeditionernes Rigtighed — for at forebygge Fejltagelser har nogen Betydning, at der ved Arbejdet gøres Brug af den efterhaanden erhvervede Varekundskab, findes denne Virksomhed ikke at være af handelsmæssig Art. Da den derhos efter sin Beskaffenhed ikke kan betegnes som kontormæssig, og da det er uomtvistet, at den ej heller har haft nogen ledende eller tilsynsførende Karakter, findes Indstævnte ikke at kunne betegnes som Handels- eller Kontormedhjælper eller i det hele at omfattes af Funktionærlovens § 1.

Herefter vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, General Motors International A/S, bør for Tiltale af Indstævnte, Lagerekspedient Knud Bredstrup, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kr.

I Salær og Udlæg for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Kemp 250 Kr. og 26 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Lagerekspedient Knud Bredstrup, de Sagsøgte, General Motors International A/S, dømt til at betale Kr. 1131,42, med Renter 5 pCt. p. a. fra den 20. Januar 1940, til Betaling sker, samt at udlevere Feriemærker til Paalydende Kr. 134,60.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet mod Udlevering af Feriemærker til Paalydende Kr. 89,35.

Under Sagen har Sagsøgeren, Afdelingsleder Ejnar Andersen, Forvalter Anders Heltberg, Ekspedient Chr. Mortensen og Ekspedient Kaj Kampler afgivet Forklaring.

Sagsøgeren, der har været fast ansat hos de Sagsøgte fra 1935, blev den 29. November 1939 afskediget til Fratræden den 30. November 1939. I Henhold til en Overenskomst, der var afsluttet mellem de Sagsøgte og Støberi-, Special- og Maskinarbejdernes Forbund, hvorefter der er tillagt de paa de Sagsøgtes Reservedelslager beskæftigede Medlemmer af Forbundet et Opsigelsesvarsel paa 1 Maaned, blev der udbetalt Sagsøgeren Løn til 31. December 1939.

Sagsøgeren gør gældende, at han omfattes af Funktionærloven og

herefter har Krav paa 4 Maaneders Opsigelsesvarsel. Han opgør sit Krav saaledes:

1) Løn i 3 Maaneder à Kr. 367,50	Kr. 1102,50
2) Dyrtidstillæg i 3 Maaneder à Kr. 9,64	— 28,92

Tilsammen: Kr. 1131,42

Kravet paa Feriepenge er beregnet i Forhold til Lønnen f. T. 1. Juli 1939 til 1. April 1940 og udregnet saaledes:

Løn fra 1. Juli 1939—31. April 1940	Kr. 3307,50
Dyrtidstillæg i 6 Maaneder	— 57,84

Kr. 3365,34

4 pCt. heraf: Kr. 134,60.

Sagen drejer sig om, hvorvidt Sagsøgeren efter sit Arbejde falder ind under Funktionærloven, hvilket de Sagsøgte bestrider, idet de anser hans Arbejde for almindeligt Lagerarbejde.

Sagsøgeren er oprindelig udlært indenfor Manufakturbranchen. Efter at hans Læretid var udstaaet, gik han over til Modefaget og virkede som Repræsentant hos forskellige københavnske Firmaer. Omkring 1923 oprettede han selv en Fabriksvirksomhed med Fabrikation af en Specialartikel indenfor Modebranchen, men ophørte med denne Virksomhed efter nogle Aars Forløb. Han havde derefter nogle Detailforretninger, indtil han i 1929 fik Ansættelse hos de Sagsøgte. Han arbejdede i de følgende Aar i flere Perioder hos de Sagsøgte. Han var i det første $\frac{3}{4}$ Aar beskæftiget i Produktionsafdelingen med Vognmaling etc. Derfra kom han til Reservedelslageret, hvor han det første Aarstid arbejdede i den Afdeling, som modtog de ankommende Reservedele. Derefter blev han »Picker«, hvilket vil sige, at han fremtog Varerne fra Reolerne, efter de ham til Ekspedition udleverede Ordresedler. Fra den 12. August 1935 har han været uafbrudt beskæftiget hos de Sagsøgte. Han var maanedslønnet.

Der er paa de Sagsøgtes Reservedelslager beskæftiget 1 Formand, 2 Underformænd og 20 Medhjælpere. Nogle af disse arbejder i Modtagelsesafdelingen med at pakke Varer ud og lægge disse paa Plads.

Paa Afdelingen for Ekspedition af udgaaende Varer er beskæftiget et fra 4—8 varierende Antal af Pickere, hvoraf Sagsøgeren var en, 1 Checker, som kontrollerer Rigtigheden af Pickernes Ekspedition, og nogle Indpakkere.

Færdig fra Trykkeriet den 8. Januar 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 27

Torsdag den 19. December.

Gangen i Arbejdet er følgende:

Efter at en Ordre fra en Forhandler er indaaet til de Sagsøgte, bliver der paa de Sagsøgtes Kontor paa Ordren anført, hvor de Reservedele, som Forhandleren ønsker tilsendt, forefindes. Hver Reservedel har sin bestemte Plads paa en Reol i Lageret og Pladsen stedfæstes dels ved et Nummer paa Reolen, dels ved Anførelse af en »Location« paa hver Reol og yderligere ved Anførelse af en Sektion indenfor den paagældende Location. Naar Noteringerne for Reservedelens Plads er anført paa Ordresedlen, bliver denne af Lagerformanden afleveret til en Picker, hvis Opgave det derefter er at hente de Varer, som staar anført i Ordren, paa de forskellige Reoler, samle dem, afmærke dem paa Ordresedlen og derefter aflevere dem efter sket Kontrol af Ordrens rigtige Ekspedition af Checkeren til Pakkepladsen tilligemed Ordresedlen.

De Sagsøgte gør gældende, at Pickernes Arbejde er saa simpelt og let, at det kan udføres af enhver, der har modtaget nogle faa Minutters Instruktion om Principet for Reolernes Anbringelse og Inddeling i Hylder og Sektioner. Specielt er Kendskab til selve Reservedelene og disses Betegnelse paa Dansk, endsige paa Tysk eller Engelsk, absolut ingen Nødvendighed. Arbejdet er ikke af handels- eller kontormæssig Art, og der foregaar ingensomhelst Ekspedition af Kunder eller lignende. Der kræves ingen forudgaaende handels- eller kontormæssig Uddannelse.

Lagerarbejdernes tidligere Beskæftigelse er stærkt varierende, og de antages ikke til noget bestemt Arbejde paa Lageret, men til Arbejde paa dette i Almindelighed. Arbejdet bestaar i Indbæring af Kasser med Varer (Reservedele), Opbrydning af Kasser, Fordeling af Varer til de forskellige Opbevaringssteder, Udtagning af Varer paa Basis af Ordresedler og Varernes Indpakning og Udbringelse af Lageret. Hertil kommer almindeligt forefaldende Arbejde saasom Oprydning, Fejning, Rensning og Bearbejdning af Emballage til fornyet Anvendelse m. v. Naar Sagsøgerens Arbejde er blevet specialiseret til Afhentning af Varer fra Reolerne til Indpagningspladsen, skyldtes det, at hans Fysik var mindre robust og daarlig taalte det noget sværere Arbejde med f. Eks. Indbæring og Opbrydning af Kasser m. v.

Sagsøgeren hævder paa sin Side, at Arbejdet som Picker kræver megen Akkuratesse og Kendskab til Varelagerets forskellige Dele. Derfor var Sagsøgeren igennem et Aars Tid beskæftiget paa Modtagelses-

afdelingen, hvorved han erhvervede et nøje Kendskab til Varelageret, og derfor er han til Stadighed blevet benyttet som Picker. Han har sammenlagt i de sidste 4 sidste Aar højst været beskæftiget 10 Dage ved andet Arbejde.

Paa Lageret fandtes 45.000—50.000 forskellige Reservedele, der for Hovedpartens Vedkommende var betegnede ved engelske eller tyske Navne, og det var saaledes udelukket, at Ekspeditionerne kunde foretages af Personer, der ikke var kendt med Reservedelene og deres Placeringer paa de forskellige Reoler.

Saafernt der var Fejl paa Ordresedlen, saaledes at Reservedelebetegnelsen og Anførelsen af Nummer, Location og Sektion ikke passede sammen, var det Pickerens Opgave at undersøge Sagen og eventuelt efter Konference med Kontoret at fastslaa, hvad Ekspeditionen maatte omfatte for en Reservedel. Fejlekspeditionerne andrager ca. 7—8 pCt. af samtlige Ekspeditioner.

En Picker ekspederede gennemsnitlig 250 Poster om Dagen. Ved de fleste Ekspeditioner maatte der sættes Mærke paa Varerne. Smaating maatte lægges i Pose. Det var umuligt for Checkeren at foretage en detailleret Kontrol af Pickerens Ekspeditioner, denne fik saaledes et selvstændigt Ansvar for Ekspeditionens Rigtighed. For ca. 1 Aars Tid siden blev det meddelt Pickerne, at de af Hensyn til Varenes rigtige Ekspedition ikke maatte deltage i noget andet Arbejde paa Lageret, hverken Udpakning, Indpakning eller andet.

Ekspedient Chr. Mortensen har forklaret, at han i 1937 blev ansat som Picker. Han gik 1 Maanedes Tid forinden med de andre Pickere for at blive sat ind i Arbejdet. Der var jævnlig Fejl i Kontorets Stedangivelser paa Ordresedlerne, og Pickeren maatte have Lagerkendskab og give nøje Agt paa Teksten. Der var megen Variation i Varefremtagelsen. Der blev i 1938 givet Ordre til, at Pickerne ikke maatte beskæftiges ved andet Arbejde.

Ekspedient Kaj Kempler har forklaret, at han har været Picker i 5 Aar. Han havde været beskæftiget 1 Aar i Udpakningen, før han blev Picker. Han tog, forinden han paabegyndte dette Arbejde, Kataloger hjem og lærte de engelske Betegnelser. Der var ofte Fejl i Kontorets Stedangivelser. Formanden havde sagt til ham, at han ikke maatte nøjes med at tage frem efter Stedangivelsen, men ogsaa maatte se Teksten efter. Der krævedes Kendskab til Lageret, i et Vognmærke som Opel er der mange Tusinde Numre. Han skiftede en Del med Arbejdet, naar der var travlt. Arbejdet som Picker var det mest indviklede.

Forvalter Heltberg har forklaret, at man til Picker udtager de bedst egnede. Efter Lagerets Organisation er Arbejdet let at udføre, naar blot der udvises Paapasselighed.

Afdelingschef Ejnar Andersen har forklaret, at han ikke har ført Kontrol med, hvor mange Fejl der er i Kontorets Stedangivelser. Hvis Pickeren ved, hvor Varen ligger, retter han i Stedangivelsen. Der kræves af Pickeren et vist Lagerkendskab, derfor begyndes der som Regel i Udpakningen. Hvis en Picker arbejder tilfredsstillende, beholder man ham ved dette Arbejde, naar der er Plads til ham. Naar

der kommer mange Varer ind, sættes de fleste af Personalet til Udpakning, og de Sagsøgte lægger Vægt paa, at Personalet er inde i alt Arbejdet.

Om Organisationen af Arbejderne paa de Sagsøgtes Reservedelslager udtaler Handels- og Kontormedhjælper Foreningen i København i Skrivelse af 9. Januar 1940 bl. a. følgende:

»For et Aarstid siden rettedes der fra Klubben paa General Motors Reservedelslager en Forespørgsel til Handels- og Kontormedhjælperforeningen, om vi var villige til at optage dem som Medlemmer, hvis de kunde blive overflyttet fra Støberi-, Special- og Maskinfabrikarbejdernes Forbund. Dette indvilligede vi i, og naar Overflytningen ikke kom i Stand, var Grunden den, at ikke alle Medlemmerne i Klubben var beskæftiget som Ekspedienter, og at Støberiarbejderne i en længere Aarrække havde haft Overenskomst med Firmaet for hele Klubben. Vi mente det derfor bedst for Helheden, at alle forblev i den Organisation, som havde Overenskomst med Firmaet, skønt en Del af Personalet efter deres Arbejdes Art burde have været Medlemmer af vor Organisation.«

I en Skrivelse af 28. Februar 1940 udtaler Støberi Special- og Maskinfabrikarbejdernes Forbund bl. a. følgende: »— — — der har saaledes fra vor Side aldrig været Tvivl om, at det paagældende Arbejde var Arbejdsnandsarbejde, og vi nægtede at overflytte vore Medlemmer til H.K., der blev afholdt flere Møder om Sagen og paa et Møde, hvor Formanden for H.K. Københavns Afdeling Herr Carl Jensen var til Stede enedes man om, at Herr Carl Jensen og Undertegnede paa Arbejdspladsen (Reservedelslageret) skulde undersøge Arbejdets Art.

Torsdag den 2. Marts 1939 foretog Herr Carl Jensen og Undertegnede denne Undersøgelse, vi gennemgik meget nøje det Arbejde der udførtes paa Reservedelslageret og konstaterede her, at vore Medlemmer var beskæftiget ved Aabning af store Kasser, Udpakning af Reservedelene og at henlægge disse paa de for Reservedele bestemte Reoler, andre Medlemmer var beskæftiget med (efter at de havde modtaget Ordresedlerne fra Kontoret) at nedtage Reservedele fra Reolerne, nedlægge disse i Kasser og transportere pr. Sækkevogn disse til et bestemt Sted i Lokalet, hvor der stod andre Folk og indpakkede Reservedelene i Kasser og transporterede dem derefter til Biler til Afsendelse, et enkelt Medlem var beskæftiget i et Maskinsnedkeri, og et Medlem beskæftiget med at indpakke smaa Reservedele og afsende som Postpakker, efter Besøget i Reservedelslageret var der Enighed mellem Carl Jensen og undertegnede om, at de paagældende Medlemmer skulde staa som Medlem hos os, da det var Lager- og Arbejdsnandsarbejde de udførte, dog mente Herr Carl Jensen, at der var et enkelt Medlem, der skulde staa som Medlem hos H.K., det var den Mand, der var beskæftiget ved Postpakkerne.

Nogle Dage senere modtog vi Meddelelse fra vore Medlemmer, at de tog deres Anmodning om Overflyttelse til H.K. tilbage, da de fra H.K. havde modtaget Meddelelse om, at de skulde blive staaende som Medlemmer i vor Organisation, der har saaledes siden de første Dage

i Marts 1939, ikke været den mindste Tvivl om, hvad Art Arbejde vore Medlemmer er beskæftiget med, nemlig Lager- og Arbejdsmandsarbejde, havde der været Uenighed herom, havde Sagen utvivlsomt tilsidst kommet til Afgørelse i det saakaldte Grænseudvalg i D. s. F.

Ang. Deres Forespørgsel om K. Bredstrup staar som Medlem hos os, og om han oppebærer Understøttelse skal vi oplyse, at K. Bredstrup staar som Medlem af vort Forbund, og at han fra 17. Januar har oppebaaret ordinær Understøttelse af vor Arbejdsløshedskasse, hvilket han ogsaa er berettiget til.«

Ifølge en mellem de Sagsøgte og Støberiarbejdernes Forbund indgaaet Overenskomst, der traadte i Kraft den 1. Marts 1938, gælder følgende »lokale Aftale« for de paa de Sagsøgtes Reservedelslager beskæftigede Personer. De paagældende lønnes, naar de er fastansatte, med Maanedsløn. Endvidere skal de, saasnt de har været beskæftiget i 6 paa hinanden følgende Maaneder, have Ret til en Feriedag med fuld Løn for hver Maaned, de har været beskæftiget ved Selskabet, og Lønnen er fastsat til Kr. 300.— pr. Maaned i det første Aar og derefter Kr. 367,50 pr. Maaned. Uden at det udtrykkeligt nævnes i Overenskomsten lønnes de paagældende Ekspedienter endvidere i Sygdomstilfælde. I Overenskomsten fastsættes endvidere et gensidigt Opsigelsesvarsel paa een Maaned.

Sagsøgeren finder heri et Udtryk for, at de paa Reservedelslageret beskæftigede Personer i Virkeligheden er opfattet som Funktionærer. De Sagsøgte bestrider dette og henviser til, at den lokale Aftale skyldes en Erkendtlighed overfor Arbejderne paa Reservedelslageret i Anledning af, at de var gaaet ind paa en Lønreduktion under en vanskelig økonomisk Periode for de Sagsøgte.

Efter det oplyste om den stedfundne Specialisering af Sagsøgerens Arbejde, dette Arbejdes nærmere Karakter og de Krav til Lagerkendskab og Færdighed i Ekspedition, som det stiller, finder Retten, at Arbejdet ligger nærmere ved en Lagerekspedients end en almindelig Lagerarbejders, og Sagsøgeren har derfor efter Rettens Mening Krav paa Opsigelsesvarsel efter Funktionærloven.

Der vil derfor være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand. Sagens Omkostninger vil være at opheve.

Fredag den 20. December.

Nr. 102/1940.

A/S W. Heiber & Co.
(Landsretssagfører Ole Hansen)
m o d

Repræsentant **M. Amsnæs** (Rode efter Ordre).

(Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste).

Sø- og Handelsrettens Dom af 8. Maj 1940: De Sagsøgte, A/S W. Heiber & Co., ved dets Direktør A. Heiber, bør til Sagsøgeren, Repræsentant M. Amsnæs, tidligere Abrahams, inden 15 Dage fra

denne Doms Afsigelse betale 600 Kr., med Renter 5 pCt. p. a. fra den 18. Januar 1940 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte alene rejst Krav vedrørende den i Dommen nævnte, særlige Besværliggørelse af hans Salgsmuligheder, for hvilken han har paastaaet sig tilkendt en Erstatning af 1500 Kr.

I Overenskomsten af 1. Juli 1939 hedder det: »Selskabet engagerer Repræsentanten fra 1. Juli 1939 til Salg af Opel og Oldsmobile Personvogne og Blitz Lastvogne og Rutebiler samt brugte Vogne alt efter de Direktiver, som til enhver Tid maatte blive givet af Selskabets Direktion eller Salgsledelse. Brugte Vogne maa kun tages i Bytte, naar det forud er aftalt med Firmaet — — — Repræsentanten er pligtig til i et og alt at indordne sig under Salgsledelsens Program, og forpligter Selskabet sig til Gengæld at yde Repræsentanten den størst mulige Hjælp og Støtte i hans Arbejde.«

Af de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger fremgaar det, at Selskabet den 4. September 1939 gav samtlige Repræsentanter Besked om, at de kun maatte sælge mod kontant Betaling, og at brugte Vogne kun maatte tages i Bytte, saafremt de i Forvejen var solgt.

Det er uomtvistet, at disse Betingelser omkring 14. September 1939 blev lempet saaledes, at der maatte sælges paa Afbetaling med en Afdragstid af indtil 12 Maaneder. Indstævnte har udover det tidligere anførte for Højesteret gjort gældende, at han i Tiden indtil sin Fratræden blev stillet ringere end nogle andre Repræsentanter, der ikke er opsagt, idet han — ligesom to andre opsagte Repræsentanter — blev holdt i Uvidenhed om de nævnte Lempelser og derved afskaaret fra at udnytte Salgsmulighederne. Rigtigheden heraf er imidlertid ikke godtgjort af Indstævnte, der efter sin egen Forklaring i Efteraaret 1939 jævnlig indfandt sig i Forretningen.

Efter det mellem Parterne bestaaende Retsforhold findes Selskabets Ledelse at have været berettiget til at træffe Bestemmelser om Salgsvilkaarene efter dets forretningsmæssige Skøn over Selskabets Tarv, og det er ikke godtgjort, at Selskabets Fastsættelse af Salgsvilkaarene ikke har været begrundet i de foreliggende særlige Forhold. Herved bemærkes, at Selskabet, som i Dommen nævnt, ikke fastholdt Bestemmelsen i Kontrakten, hvorefter Indstævnte skulde stille sin fulde Arbejdskraft til Raadighed for Selskabet.

Efter det anførte kan Indstævnte ikke have Krav paa Erstatning, og Appellantens Frifindelsespaastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A/S W. Heiber & Co., bør for Tiltale af Indstævnte, Repræsentant M. Amsnæs, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Rode i Salær for Højesteret 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Repræsentant M. Amsnæs, tidligere Abrahams, det sagsøgte Aktieselskab W. Heiber & Co., ved dets Direktør A. Heiber dømt principalt til Betaling af 2695 Kr., subsidiært til et efter Rettens Skøn fastsat Beløb, med Renter 5 pCt. p. a. fra den 18. Januar 1940.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren, Salgschef hos de Sagsøgte, Direktør Hans Lehrmann, Direktør Werner Heiber og Repræsentant Knud Malling afgivet Forklaring.

Efter at Sagsøgeren 7—8 Maaneder forud havde været beskæftiget som Repræsentant hos de Sagsøgte, oprettedes der den 1. Juli 1939 skriftlig Overenskomst mellem Parterne. Ifølge Overenskomsten forpligtede Sagsøgeren sig til udelukkende at stille sin fulde Arbejdskraft til Raadighed for det sagsøgte Selskab. Han lønnedes udelukkende med Provision af Salget af Selskabets Vogne, saaledes at der, hvis en brugt Vogn toges i Bytte, ikke beregnedes Provision af den brugte Vogns Vurderingspris. Først ved Sagsøgerens Salg af brugte Vogne, beregnedes der ham Provision af disse. Selskabet stillede en Demonstrationsvogn til Sagsøgerens Disposition.

Den 4. September 1939 meddelte Selskabet Sagsøgeren, at der intet var at foretage paa Grund af Benzinrestriktionerne, og ved Skrivelse af 20. Oktober 1939 opsagde Selskabet ham til Fratrædelse pr. 31. Januar 1940. Fra 1. December 1939 har Sagsøgeren imidlertid opnaaet Arbejde, dog til ringere Vilkaar. Han gør derefter Krav paa Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste for Tiden 1. September—1. December 1939, idet han reserverer sig yderligere Erstatning, forsaavidt hans nye Tjeneste giver ham mindre Indtægt i Tiden fra 1. December 1939—31. Januar 1940. Han opgør sit Tab saaledes: Sagsøgeren har hos Selskabet i 10 Maaneder indtjent Kr. 7400, heri inkl. Assuranceprovision, hertil kommer Vogn til Disposition à Kr. 100 pr. Maaned, altsaa Kr. 1000 —

Kr. 8400, eller udregnet for Perioden 1. September—1. December 1939 — 3 Maander Kr. 2520,00, hvortil kommer Garageleje, en Udgift, Sagsøgeren har haft for de 3 Maaneders Vedkommende og stadig har, med Kr. 35 pr. Maaned, idet det ikke har været ham muligt at leje Garagen ud. Han kræver derfor 5 Maaneders Leje à 35 Kr. = Kr. 175, og opgør derefter sit Krav til ialt Kr. 2695.

Sagsøgeren har nærmere forklaret, at han den 4. September fik Besked af Direktør Lehrmann om at bringe sin Vogn ud paa Værkstedet, og at der intet var at gøre mere. Han kom daglig i længere Tid hos Selskabet, indtil det blev sagt ham, at han ikke behøvede at komme mere.

Han havde i denne Tid et Par Emner til Køb af Vogne. Der var saaledes en Læge, som var interesseret i Tilbud, men Direktør Lehrmann sagde, at Selskabet ikke vilde tage brugte Vogne i Bytte. Selskabet vilde ogsaa kun sælge mod kontant Betaling, eller hvad der svarede til kontant Betaling. Den nævnte Læge købte saa hos Firmaet F. Bülow & Co. og gav sin brugte Vogn i Bytte der. Sagsøgeren havde ogsaa som Emne en anden Læge, der havde en Plymouth Vogn, men han fik samme Svar. Han kunde have skaffet flere Emner, men opgav at arbejde videre overfor de Sagsøgte kategoriske Afslag. De Sagsøgte opfordrede ham til at finde noget andet Arbejde midlertidigt. Det gjorde han først efter Selskabets Opsigelse den 20. Oktober. Han havde de første 14 Dage i November Beskæftigelse hos en Fotograf, hvorved han tjente 70 Kr.

Da Benzinrestriktionerne lempedes noget i Midten af Oktober, forhørte han sig hos Direktør Lehrmann om at faa sin Vogn igen. Han fik det Svar, at det ikke kunde lade sig gøre, derimod kunde han, hvis han havde Emner, laane en af Selskabets paa dette Tidspunkt frigivne Vogne. Repræsentant Malling har om Selskabets Stilling efter Benzinrestriktionerne givet en Fremstilling, der svarer til Sagsøgerens.

Direktør Heiber har forklaret, at Selskabet i Midten af Oktober søgte Benzin til samtlige Selskabets Vogne — herunder ogsaa Repræsentantvognene. Man fik kun Benzin til 2 — en Vogn til Salgsafdelingen og en til Værkstedet.

Direktør Lehrmann har forklaret, at han ikke kan huske Sagsøgerens Henvendelse om Emner. Der kom flere Henvendelser fra Repræsentanterne om Salg mod brugte Vogne, men Selskabet tog det Standpunkt, at man vilde have de brugte Vogne solgt samtidig. Det var en Ændring i den hidtil fulgte Praksis, men begrundet med, at man ikke vidste, om man kunde sælge de brugte Vogne.

Sagsøgeren gør gældende, at Selskabet ikke som sket kan vælte Byrden ved den fremkomne Situation over paa ham, men at der efter hans Stilling, hvorefter hele hans Arbejdskraft udelukkende stod til Selskabets Disposition, maa tilkomme ham Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste, beregnet i Forhold til hans Indtægt i de foregaaende Maaneder.

Heroverfor henviser de Sagsøgte til, at Sagsøgeren udelukkende var lønnet med Provision, og at han, som havde Fordelene ved denne Aflønningsmaade i Form af højere Indtægtsmuligheder, ogsaa maa tage

Risikoen, naar denne Aflønningsform svigter paa Grund af manglende Salg. Selskabet har ikke bortvist Sagsøgeren eller hindret ham i at sælge Vogne. Det var udelukkende den ekstraordinære Situation, som hindrede Salget. Selskabet henviser herved til, at det i Maanederne September til November begge inkl., intet har solgt udover fem brugte Vogne og fire nye Vogne, heraf en uden Fortjeneste til et Julelotteri. Dette paa Trods af, at Selskabet omkring 1. December ofrede Annoncer til et samlet Beløb af Kr. 1000.

Retten er enig med de Sagsøgte i, at der efter den aftalte Aflønningsform ikke kan tilkomme Sagsøgeren Erstatning for den Nedgang i Salget, som alene skyldes de af den ekstraordinære Situation forvoldte Benzinrestriktioner. Forholdet er imidlertid det, at de Sagsøgte efter de foreliggende Oplysninger yderligere har besværliggjort Sagsøgerens Salgsmuligheder ved den fuldstændige Omlægning af Salgsformen, saaledes at de Sagsøgte kun vilde indgaa paa Salg, naar de brugte Vogne, som skulde tages i Bytte, samtidig solgtes, og at Betalingsbetingelserne skærpedes. Efter Rettens Formening kan de vanskelige Afsætnings- og Vurderingsforhold for brugte Vogne ikke berettigge Selskabet til i Forhold til Sagsøgeren fuldstændig at omlægge den hidtidige Salgspraksis, og det Sagsøgeren herved paaførte Tab, der findes at kunne fastsættes til 600 Kr., maa de Sagsøgte følgelig erstatte Sagsøgeren.

Hvad angaar den paastaede Erstatning for Afsavn af Vognen, finder Retten ikke, at der er Grundlag for at imødekomme Sagsøgeren paa dette Punkt, da Vognen kun var overladt ham til Demonstrationsbrug, og Vognens Inddragen skyldes Benzinrestriktionerne.

Der kan heller ikke tilkendes Sagsøgeren nogen Erstatning for Leje af Garage, hvorved bemærkes, at det er oplyst, at Sagsøgeren havde Garage i sin Hustrus Villa, og at Kravet begrundes med, at denne Garage ikke har kunnet lejes ud.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at betale til Sagsøgeren med 75 Kr.

M a n d a g d e n 23. D e c e m b e r.

Nr. 121/1940. Grosserer **Jul. Serlev** (Rørdam)

m o d

A/S Lyngby Kjøletøjsfabrik (Gorrissen).

(Erstatning for Misligholdelse af en Handel angaaende et Parti Uldstof).

Sø- og Handelsrettens Dom af 17. April 1940: Sagsøgte, A/S Lyngby Kjøletøjsfabrik, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Jul. Serlev, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er det uomtvistet, at der kun mangler Levering af 8 Stykker.

Appellanten har gjort gældende, at der var Mulighed for at fremskaffe Garnet fra England eller fra indenlandske Væverier.

Indstævnte har oplyst i Begyndelsen af November 1939 at have bestilt et Parti Crepe-Uldgarn hos et engelsk Firma, der modtog Ordren, men ikke kunde opnaa Udførselstilladelse.

Idet der findes at kunne bortses fra Levering fra indenlandske, konkurrerende Væverier, maa Indstævnte anses at have godtgjort Umuligheden af at fremskaffe det nødvendige Garn.

I Henhold til det af Indstævnte tagne Forbehold maatte Fabrikken herefter være fritaget for Leveringspligten, og der ses ikke at være Grund til at antage, at den ikke har fordelt sin Beholdning ligeligt.

Herefter vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Jul. Serlev, til Indstævnte, A/S Lyngby Kjøletøjsfabrik, med 400 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Skrivelse af 1. September 1939 bekræftede Sagsøgte, A/S Lyngby Kjøletøjsfabrik, Modtagelsen af Sagsøgeren, Grosserer Jul. Serlev's Ordre af 28. August s. A. paa 500 Meter 128/130 cm Georgette, Kvalitet 1757 à Kr. 4.40 pr. Meter, Styklængde ca. 50 Meter. Farvedisposition efter nærmere Aftale. Levering: fra Væv.

Paa Ordrebekræftelsen var klæbet en Seddel af en stærk grøn Farve og med følgende Tekst paatrykt:

»I Tilfælde af Krig eller Indskrænkninger i Tildelingen af Valutabevillinger kan vi kun paatage os Leveringsforpligtelser, saafremt vi kan skaffe de nødvendige Raamaterialer. I Tilfælde af Valutasvingninger, Stigning i Arbejdslønnen eller andre Forhold, som ikke kan forudses, men som har Indflydelse paa Prisdannelsen, forbeholder vi os Ret til at beregne os Dækning for de Stigninger, som nævnte Begivenheder fremkalder.«

Idet Sagsøgeren nu gør gældende, at Sagsøgte kun har leveret 1 Stk. af den saaledes kontraherede Vare, paastaar han under nærværende, ifølge Parternes Vedtagelse efter Reglerne for Underretssager behandlede Sag, at Sagsøgte tilpligtes at opfylde den nævnte Ordrebekræftelse af 1. September 1939 ved Levering af resterende 9 Stk.

128/130 cm Georgette Kval. 1757 (450 m) subsidiært at Sagsøgte som Erstatning for Sagsøgerens Tab ved Handlens Ikke-Opfyldelse dømmes til at betale Sagsøgeren Kr. 675.— med Renter 6 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 7. Februar 1940.

Sagsøgte, som hævder at have leveret Sagsøgeren ialt 4 Stk. af den omkontraherede Vare, og som mener, ifølge det ovenfor gengivne Forbehold paa Ordrebekræftelsen ikke at være forpligtet til yderligere Levering end sket, paastaar sig frifundet, subsidiært mod Levering af 6 Stk. 128/130 cm Georgette Kvalitet 1757 til Dagens Pris, Kvalitet 70/30.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Direktør for det sagsøgte Selskab Otto Christensen, af Ingeniør Kaj Erik Christensen, som er ansat i Selskabet og varetager Salget af dets Varer, samt af Fuldmægtig Aage Brendstrup og Disponent Erik Vellejus, der begge er ansat hos Sagsøgeren.

Efter de saaledes afgivne Forklaringer og de iøvrigt foreliggende Oplysninger er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

Den omkontraherede Vare er vævet af Uldtraad med indvævet Frottétraad. Sagsøgte købte det paagældende Uldgarn fra et tysk Spinderi og modtog tidligere derfra regelmæssige Leveringer af ca. 500 kg ugentlig. Sagsøgte har anvendt den fornævnte grønne Seddel paa sine Ordrebekræftelser i de sidste ca. 4 Aar.

Sagsøgeren har staaet i Forretningsforbindelse med Sagsøgte siden Maj 1939 og har i Tiden indtil den 24. November s. A. fra Sagsøgte faaet leveret ialt 25 Stk. af den heromhandlede Kvalitet (1757) og 31½ Stk. af en lignende Kvalitet (1754).

Da Sagsøgte afgav Ordrebekræftelsen af 1. September 1939, regnede man paa Fabrikken sikkert med paa Basis af allerede foretagne Indkøb at kunne skaffe sig det fornødne Uldgarn fra Tyskland. Den 2. September aflagde Ingeniør Christensen Besøg hos Sagsøgeren, hvorunder denne udtalte Ønsket om Køb af yderligere 10 Stk. af Kvalitet 1757. Efter de afgivne Vidneforklaringer maa det antages, at Ingeniør Christensen hertil svarede, at Fabrikken ikke kunde modtage yderligere Ordre, da man kun vilde modtage Ordre paa saadanne Varer, som man havde de fornødne Raamaterialer til.

Den 9. September 1939 udbad Sagsøgte sig Farveinddeling, hvilken Inddeling Sagsøgeren derefter meddelte under 11. s. M. Sagsøgte bekræftede ved Skrivelse af 29. s. M. denne Meddelelse med saalydende Tilføjelse: »Levering: hurtig«, men uden Forbehold af nogen Art.

I den følgende Tid fik Sagsøgte Vanskeligheder med Hensyn til Levering af Uldgarn fra Tyskland, hvilket Sagsøgte maa antages ogsaa at have meddelt Sagsøgeren, der rykkede for Levering af de omkontraherede Varer. I Slutningen af Oktober 1939 aflagde Direktør Christensen Besøg i Tyskland, hvor han forhandlede saavel med sin Leverandør som med de offentlige Myndigheder om Fortsættelse med Leverancerne af Uldgarn til Sagsøgte. Resultatet blev, at den tyske Fabrik nu kun kunde levere en Vare bestaaende af 70 pCt. Uld og 30 pCt. andet Materiale og til en dyrere Pris. Efter Direktør Christensens Hjemkomst blev denne Kvalitet (70/30) tilbudt Fabrikkens Kunder,

af hvilke saa godt som alle undtagen Sagsøgeren indgik paa at modtage den i Stedet for den oprindelige Kvalitet 1757.

Ved Omspoling af en lille Garnbeholdning blev Sagsøgte dog i Stand til i November 1939 at levere Sagsøgeren 6 Stk. af Kvalitet 1757 af Sagsøgerens her omhandlede og tidligere Ordre, imod at Sagsøgeren, som allerede tidligere var blevet afkrævet et ekstra Valutatillæg paa 5 pCt. samt et Kul- og Farvetillæg paa 19 Øre pr. Meter, indgik paa at betale et Omspolingstillæg af 25 Øre pr. Meter. Da Sagsøgte imidlertid ikke var i Stand til at levere Sagsøgeren yderligere af den nævnte Kvalitet, annullerede Sagsøgte den 12. December 1939 den herommeldte Ordre i Henhold til det paa Ordrebekræftelsen tagne Forbehold.

Sagsøgte hævder, at Fabrikken har forsøgt paa alle Maader saavel i Udlandet som her i Landet at skaffe sig det til Fremstillingen af Kvalitet 1757 fornødne Uldgarn, uden at dette imidlertid er lykkedes.

Efter det foreliggende mener Retten at maatte gaa ud fra, at det ikke har været muligt for Sagsøgte at skaffe sig de nævnte Raamaterialer, og da det ikke mod Sagsøgtes Benægtelse kan anses godtgjort, at Sagsøgte udtrykkelig har garanteret mod saadan Umulighed, og der heller ikke findes at foreligge noget andet Forhold, som afskærer Sagsøgte fra at paaberaabe sig det i saa Henseende ved Ordrebekræftelsen tagne Forbehold, som Sagsøgeren erkender at have været kendt med, har Sagsøgte efter Rettens Mening haft Føje til at annullere Handlen som sket.

Sagsøgtes principale Paastand om Frifindelse vil herefter være at tage til Følge, og Retten skal derfor ikke komme nærmere ind paa Opgørelsen af Sagsøgerens Erstatningspaastand, saalidt som paa det af Sagsøgte med Hensyn til Antallet af leverede Stykker anførte.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 190/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Holger Sørensen (Gorrissen),

der tiltales for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse.

Dom afsagt af Retten for Vejle Købstad m. v. den 24. Oktober 1939: Holger Sørensen bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 3. Juni 1940 (IV Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det samlede Indtryk, som Pakningerne, derunder navnlig Banderolerne frembyder, findes disse egnede til at hidføre Forveksling med de af Wm. Wrigley jr. Company A/S benyttede Pakninger. Som Følge heraf vil Tiltalte for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde, der findes at burde bestemmes til 200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 10 Dage.

Tiltalte vil derhos have at betale Sagens Omkostninger for alle Retter.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Holger Sørensen, bør til Statskassen bøde 200 Kr.

Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage.

Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger for alle Retter.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 4. Oktober 1939 er Holger Sørensen, som angiver at være født den 23. Marts 1876 i Vejle, sat under Tiltale til at lide Straf i Medfør af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 ved til de af ham forhandlede Varer — Tyggegummi — at benytte en Emballage, der er egnet til at hidføre Forvekslinger med det af Wm. Wrigley jr. Company A/S her i Landet forhandlede Tyggegummi. Tiltale er rejst efter Begæring af nævnte Firma med Tiltrædelse af Industriraadet.

Tiltalte har paastaet sig frifundet.

Saa vel Tiltalte som Anmelderfirmaet pakker deres Produkter i Smaapakker. Tiltaltes indeholder 5 Stykker, Anmelderens 4 Stykker. De benytter begge rødt Vokspapir omgivet af en Banderole med paa trykt Tekst. Begge Parter forsender Varen i Æsker af graat Pap med sort Tryk indeholdende 50 Smaapakker. Den af Anmelderne benyttede Banderole er smallere end Tiltaltes, hvilket bevirker, at Bogstaverne i Teksten delvis er af forskellig Størrelse, og at Teksten paa Anmelderens Banderole staar noget mere sammentrængt end paa Tiltaltes. Bundfarven er paa Anmelderens gul, paa Tiltaltes orange, og Teksten er paa begge engelsk og trykt med røde og grønne Bogstaver og tildels paa hvid Bund. Naar Tiltalte er gaet over til at anvende engelsk Tekst paa sine Pakninger, skyldes det efter Tiltaltes Paastand dels, at han har en betydelig Eksport, dels at Publikum her i Landet fortrinsvis køber Tyggegummi med udenlandsk Tekst, hvilket ogsaa gælder for Eksempel Cigaretter, Sæber o. l. Tiltaltes er mærket Dandy, Anmelde-

rens Wrigley's. P. K. Grundfladen i Tiltaltes Pakker er rektangulær, i Anmelderens nærmest kvadratisk.

Det fremgaar iøvrigt af Sagen, at begge Varemærkerne er registrerede, Anmelderens i 1921 eller 1922 og Tiltaltes i 1939, at Tiltalte paabegyndte Fabrikationen og Forhandling af Tyggegummi for ca. 12 Aar siden i andre Pakninger. Forhandlingen i de her nævnte Pakninger paabegyndtes den 9. Juni 1939 og standsedes den 8. Juli paa Grund af Indsigelse fra Anmelderens Side. Efter den Tid erstattede Tiltalte det røde Vokspapir med grønt.

Tiltaltes Paastand om Frifindelse støttes dels paa, at Anmeldernes Repræsentant under de Forhandlinger, der førtes i Anledning af den af Anmelderne fremsatte Indsigelse i en Skrivelse af 17. Juli 1939 erklærede, at Anmelderne under visse Betingelser var villige til at undlade at forfølge Sagen, og at Tiltalte har opfyldt disse Betingelser, hvad Anmelderne imidlertid benægter, dels at der ikke er en saadan Lighed mellem de to Pakninger, at de kan forveksles.

En af de Betingelser, som Anmelderen stillede for at undlade Forfølgning, var, at Tiltalte i Løbet af 14 Dage skulde tilbagekalde fra Markedet, hvad der maatte findes af Tyggegummi i den her omhandlede Pakning. Det er ikke under Sagen godtgjort, at denne Betingelse er opfyldt.

De af Parterne anvendte Papæsker saavel udvendigt som indvendigt frembyder saa store Forskelligheder, at de ikke findes at kunne forveksles. De til de smaa Pakker af Parterne anvendte Pakninger frembyder vel — navnlig med Hensyn til Farverne og Ordningen af Teksten — en Del Lighedspunkter. Paa den anden Side er der ogsaa forsaavidt angaar Banderolerne væsentlige Forskelligheder. Navnlig bevirker Pakkernes forskellige Form og den Omstændighed, at Teksten paa Anmelderens Pakning staar mere sammentrængt og tildels er trykt med mindre Bogstaver end paa Tiltaltes, et saa forskelligt Helhedsindtryk, at Tiltaltes Pakninger ikke findes egnede til at hidføre Forveksling med Anmeldernes.

Herefter vil Tiltalte være at frifinde og Sagens Omkostninger at paalægge det Offentlige. Et af Anmelderne overfor Tiltalte fremsat Erstatningskrav vil herefter ikke kunne tages under Paakendelse under denne Sag.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Vejle Købstad med Nørvang-Tørrild Herreder den 24. Oktober 1939 afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse i Skrivelse af 22. Januar 1940 paaanket alene af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 3. jyske Statsadvokatars Anklageskrift af 25. Januar 1940, der er saalydende:

»Holger Sørensen sættes herved under Tiltale ved Vestre Landsret for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse ved i Sommeren 1939 til de af ham fremstillede og forhandlede Varer — Tyggegummi — at have

benyttet en Emballage, der paa Grund af Form, Farve og Paatryk var egnet til at hidføre Forvekslinger med det af Wm. Wrigley jr. Company A/S her i Landet forhandlede Tyggegummi.«

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Domfældelse af Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdømmen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar sammesteds.

Nr. 208/1940. **Knud Helmer Larsen** (Landsretssagf. Cai Berg)
m o d

A/S **Dansk Shell** (Landsretssagfører V. E. Brammer).

Kendelse afsagt den 15. Oktober 1940 af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.:

Den 20. August 1932 blev der mellem Sagsøgeren under nærværende Sag, Knud Helmer Larsen, og de Sagsøgte, A/S Dansk Shell, oprettet en saalydende Kontrakt:

»Forpagtningskontrakt.

1.

A/S Dansk-Engelsk Benzin- & Petroleums Co. (i det følgende kaldet Shell) bortlejer herved til Herr Knud Helmer Larsen (i det følgende kaldet Forpagteren) en Del af Ejendommen Matr. Nr. 4pe af Gentofte By, Lyngbyvej 318, med de derpaa staaende Bygninger, nemlig:

En overdækket Benzinsalgsstation med 3 Stk. Salgsstandere og dertil hørende underjordiske Tanke samt 2 Stk. Luft- og Vandstander.

En Bygning, ca. 12 × 8 m, hvori findes Beboelseslejlighed, Butik, Vagtlokale samt Toiletter.

I Kælderen findes Vaskerum, Lagerrum samt Kedelrum med oliefyret Centralvarmekedel og de dertil nødvendige Beholdere, og paa Loftet et Opholdsværelse.

En Pavillon af Jern og Glas, hvori findes Automobilløfter til Vask og Smøring af Automobile. Nødvendige Ledninger og Installationer for elektrisk Lys, Kraft, Vand, Varme, Gas, Trykluft og Afløbsledninger.

2.

Forpagtningen er begyndt den 19. August 1932 og vedvarer, indtil den fra en af Parternes Side opsiges med 6 Maaneders Varsel til en 1. Januar eller 1. Juli, dog kan Forpagtningen fra Shell's Side opsiges

uden Varsel i Tilfælde af Misligholdelse fra Forpagterens Side, og Shell har da Ret til straks at sætte sig i Besiddelse af Anlægget, uden at Forpagteren kan forlange noget af den forudbetalte Leje tilbage.

I Tilfælde af Forpagterens Død, eller saafremt Forpagterens Bo kommer under Konkurs- eller Likvidationsbehandling, bortfalder Kontrakten, og der foretages i saa Tilfælde en Opgørelse mellem Parterne baade med Hensyn til Forpagtningsafgiften og med Hensyn til de Skatter og Afgifter m. v., som Forpagteren ifølge denne Kontrakt skal betale. Skæringsdagen for denne Opgørelse er den Dag, da Konkursen eller Likvidationen indtræder, respektive Dødsdagen.

Ved Forpagtningens Ophør skal Anlægget afleveres i lige saa god Stand som ved Modtagelsen bortset fra den Forringelse, som skyldes normal Slitage.

Forpagtningsafgiften er fastsat til 1 Øre pr. Liter Benzin, der sælges fra Anlægget, og denne Øre fradrages i Provisionen.

3.

Vedligeholdelse af Bygninger og Installationer paahviler Shell, der ligeledes betaler Stats- og Kommuneskatter for Ejendommen, medens alle Driftsudgifter, saasom elektrisk Lys og Kraft, Vandforbrug, Varme, Gas, Renholdelse af Gaard og Gadeareal, Bortkørsel af Sne etc., paahviler Forpagteren.

Brandassurance for Bygningerne, Benzintankanlægene og disse sidstes mulige Indhold af Benzin betales af Shell, men Forpagteren maa selv sørge for Brandforsikring af Inventar, ligesom han maa tegne Ansvarsforsikring for Driften af Anlægget, saaledes at der ikke paa Grund af Uheld under Driften kan rejses noget Krav mod Shell.

4.

Forpagteren forestaar Udleveringen af Benzin dels til hans egne Kunder, dels efter Rekvisition af Shell til de Personer, som dette maatte anvise.

Forpagteren forpligter sig til at holde Anlægget aabent til normal Tid for saadanne Anlæg og til at holde det forsvarligt og passende belyst efter Shell's Skøn.

Forpagteren forpligter sig til, saalænge nærværende Kontraktforhold bestaar, ikke at forhandle, oplagre eller forbruge enten selv eller ved andre anden Benzin, Petroleum, Solarolie, Smøreolie og andre Jordolieprodukter eller eventuelle Erstatningsprodukter herfor end fra Shell eller fra et Firma, som Shell maatte overdrage sin Ret til, ligesom han hverken direkte eller indirekte maa overlade eller sælge disse Produkter til Firmaer eller Personer, der konkurrerer med Shell.

5.

Forpagteren betaler den af ham modtagne Benzin netto kontant ifølge Opgørelse fra Shell efter de paa Salgsstanderne anbragte Maalere.

Benzinen noteres Forpagteren til Shell's officielle Dagspris minus den til enhver Tid gældende Bonus, og Forpagteren er paa Shell's Forlangende pligtig til at overholde den af Shell fastsatte Detailpris.

Shell er berettiget til efter dets Skøn at forlange fornøden Sikkerhedsstillelse for den Benzin, der ved dets Foranstaltning paafyldes Benzintankene. Den til enhver Tid i Tankene værende Benzin er Shell's Ejendomsret undergivet.

6.

Forpagteren forpligter sig til at anvende alle Installationer og Apparater for Benzin, Vand, Luft, Varme, Elektricitet etc. med al fornøden Forsigtighed og Omhu og er pligtig til at erstatte enhver af ham selv eller hans Personale hidført Skade, som ikke kan anses for hændelig og ikke er en Følge af Slitage. Enhver Beskadigelse eller Uregelmæssighed skal uopholdelig meddeles Shell, og Reparation maa kun udføres af dettes Funktionærer, der til enhver Tid skal have uhindret Adgang til Anlægget.

7.

Skiltning paa Anlægget samt eventuelle Forandringer, Tilbygninger etc. maa ikke foretages af Forpagteren uden Shell's Tilladelse, og saadanne Tilbygninger og Ændringer er Shell's Ejendom.

8.

Fremleje af det forpagtede Anlæg eller nogen Del deraf maa kun finde Sted med Shell's skriftlige Tilladelse og med dettes Godkendelse af eventuelle Lejere.«

Den 20. Juni 1940 opsagde A/S Dansk Shell Lejemaalet med Sagsøgeren til Ophør den 31. December 1940. Sagsøgeren har derefter indbragt Sagen for nærværende Voldgiftsret med Paastand om, at de Sagsøgte kendes pligtige at taale, at Sagsøgeren fortsætter Lejemaalet paa de Vilkaar, Retten maatte fastsætte.

De Sagsøgte har nedlagt Paastand paa, at Sagen afvises, idet de har gjort gældende, at det omhandlede Kontraktsforhold paa Forhaand maa være unddraget Beskyttelse efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937, og Parterne er enige om, at Sagens Behandling udstykkes saaledes, at Retten særskilt tager Stilling til dette Spørgsmaal.

Færdig fra Trykkeriet den 15. Januar 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 28

Mandag den 23. December.

De Sagsøgte anfører nærmere, at Loven kun kan antages at omfatte det normale Tilfælde, hvor Udlejeren stiller et Forretningslokale til Disposition for Lejeren, for at denne i Lokalet skal kunne drive sin Virksomhed, men ikke et Tilfælde som det her foreliggende, hvor Ejeren bortforpagter en igangværende Virksomhed, en Benzinsalgstation, som er Ejeren, og i hvilken Ejeren har investeret sin Kapital. Et Kontraktsforhold af denne Art, hvor Sagsøgeren yderligere ifølge Kontrakten kun maa forhandle Shell's Produkter og kun til de af Shell fastsatte Priser, og i hvilket der ingen fast Leje betales, men alene en Afgift pr. Liter Benzin, der sælges fra Anlægget, kan ikke antages omfattet af Loven.

De Sagsøgte har endvidere anført, at Shell, selv om der gaves Sagsøgeren Medhold i hans Paastand, ikke kunde tvinges til fortsat at sælge sine Produkter til ham, og at Sagsøgeren, der ifølge Kontrakten ikke maa forhandle andre Produkter end Shell's, da alene vilde være henvist til den Del af Virksomheden, der betegnes som Service.

Endelig har de Sagsøgte henvist til den i Ugeskrift for Retsvæsen 1938 Side 377 citerede, af Østre Landsret den 4. December 1937 afsagte Kendelse.

Sagsøgeren har heroverfor anført, at Undtagelsesbestemmelserne i Lovens § 1, Stykke 4, ikke omfatter det her omhandlede Lejemaal, og at Lejemalet derfor maa antages at have Krav paa Beskyttelse i Henhold til Lovens § 1, Stykke 1, der ogsaa sprogligt omfatter Tilfældet, idet det drejer sig om en Forretningsvirksomhed, der drives af Sagsøgeren i lejet Del af en Ejendom, saaledes at Virksomhedens stedlige Forbliven i denne Ejendom er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden. Sagsøgerens Lejemaal omfatter betydeligt mere end Benzin-Standerne, nemlig en Bygning med Beboelseslejlighed, Butik og Vagtlokale, og Sagsøgerens Fortjeneste ligger — som det fremgaar af de under Sagen fremlagte Regnskaber for Tiden fra 1. Januar 1933 til 31. December 1939 — i det væsentlige paa Service. Det fremgaar ligeledes af disse Regnskaber, at Virksomheden i de Aar, Sagsøgeren har drevet den, er gaaet betydeligt frem, hvilket skyldes, at Sagsøgeren har skabt sig en stor Kundekreds.

Sagsøgeren har endvidere henvist til, at Forretningsvirksomheden har en betydelig good-will, hvilket har vist sig baade ved Sagsøgerens Tiltrædelse af Lejemalet og ved hans Forgængers Tiltrædelse af Lejemalet, idet der i begge Tilfælde er blevet betalt henholdsvis ca. 4000 Kr.

og ca. 6000 Kr. for Overtagelsen til Dækning af den tidligere Indehavers Gæld til A/S Dansk Shell. Der er til nærmere Oplysning herom afgivet Vidneforklaring af fhv. Bagermester Emil Marius Opdam Christensen og af fhv. Repræsentant hos de Sagsøgte, Vilhelm Raahauge.

Endelig har Sagsøgeren overfor de Sagsøgte Paastand om, at de, saafremt der gives Sagsøgeren Medhold i, at han skal fortsætte Lejemaalet, ikke kan tvinges til at sælge ham deres Produkter, anført, at de Sagsøgte maa være pligtige fortsat at opfylde de dem efter Kontrakten paahvilende Pligter, saa længe Kontrakten lovligt er gældende, hvilket den fremdeles vil være, saafremt der nægtes Opsigelsen Godkendelse.

Tre af Rettens Medlemmer skal hertil bemærke følgende:

Som anført i nærværende Rets Kendelse af 17. Juni 1939, der den 28. September 1939 er stadfæstet af Højesteret, jfr. Ugeskrift for Retsvæsen 1939, pag. 1055, fremtræder Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 om Beskyttelse af Erhvervsvirksomheder i lejet Ejendom som en Udvidelse af og et Supplement til den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje givne Lejerbeskyttelse, saaledes at de Lejemaal, der falder ind under den førstnævnte Lov, i Forvejen er omfattet af Lov om Leje. Uanset om det maatte kunne antages, at Genstanden for Kontraktsforholdet mellem Sagens Parter — en Benzinsalgsstation med tilhørende Bygning — omfattes af Betegnelsen Forretningslokaler, jfr. Lov Nr. 54 § 1, Nr. 3, findes der at maatte gives de Sagsøgte Medhold i deres Paastand, idet selve Kontraktsforholdet efter sit Indhold ikke kan anses som et indenfor Lovens Omraade faldende Lejemaal. Kontraktsforholdet paalægger og giver saavel Lejer som Udlejer Forpligtelser og Rettigheder, der falder ganske udenfor de Forpligtelser og Rettigheder, der følger med et sædvanligt Lejemaal, jfr. Kontraktens Punkt 4 og 5, og dette fra det sædvanlige Lejeforhold afvigende Indhold, der er af afgørende Betydning for hele Kontraktsforholdets Bedømmelse, maa antages at medføre, at Lejeloventen saavel efter deres Formaal og Hensigt som ogsaa efter deres Indhold, jfr. saaledes de ufravigelige Bestemmelser angaaende Lejens Størrelse (Lov om Leje § 27, Lov Nr. 377 af 30. Oktober 1939 § 4 og Lov Nr. 127 af 30. Marts 1940 § 4), maa være uanvendelige paa Kontraktsforholdet.

Disse Dommere vil derfor tage de Sagsøgte Paastand om Sagens Afvisning til Følge og paalægge Sagsøgeren — udover Voldgiftsrettens Omkostninger — at betale de Sagsøgte 50 Kr. i Omkostninger.

To af Rettens Medlemmer mener i Tilslutning til Sagsøgerens Procedure, at Forretningsvirksomheden har Krav paa Beskyttelse efter Loven, idet de har henvist dels til, at det i Kontraktens § 1, Stykke 1, nævnes, at det drejer sig om et Lejemaal af en Del af en Ejendom, og af Paragraffens øvrige Stykker fremgaar, at der skal drives Erhvervsvirksomhed i det lejede, dels til, at Værdien af denne Virksomhed paa Grund af sin særlige Karakter er nøje — ja helt afhængig af dens Forbliven i den lejede Del af Ejendommen, og at Virksomheden ikke falder ind under de i Lovens § 1, Stykke 4, nævnte, stærkt begrænsede Undtagelser.

Disse Dommere vil derfor tage Sagen under Paakendelse i Realiteten.

Thi bestemmes:

Nærværende Sag afvises.

Sagsøgeren, Knud Helmer Larsen, bør inden 15 Dage fra Dato betale Voldgiftsrettens Omkostninger med 125 Kr. samt i Sagsomkostninger til de Sagsøgte, A/S Dansk Shell, 50 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.

I Paakendelsen har seks Dommere deltaget.

For Højesteret har Kærende, Knud Helmer Larsen, paastaet Sagen hjemvist til Voldgiftsretten, idet han anser Lejemaalet beskyttet efter ovennævnte Lov.

For Højesteret er det oplyst, at Forpagtningsafgiften, der i Forpagtningskontrakten er fastsat til 1 Øre pr. solgt Liter Benzin, siden 1935 kun har været afkrævet Forpagteren med $\frac{3}{4}$ Øre pr. solgt Liter Benzin.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Voldgiftsrettens Kendelse i Henhold til dens Grunde, idet det tiltrædes, at det i Sagen omhandlede Kontraktforhold ikke falder indenfor Lovens Omraade, og at paalægge Kærende Kæremaalets Omkostninger med 200 Kr.

To Dommere bemærker følgende:

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at en væsentlig Del af Kærendes Indtægt af den i de i Kontrakten omhandlede Lokalteter drevne Virksomhed hidrører fra Servicestationen. Den af Kærende i det lejede drevne Erhvervsvirksomhed er som Helhed af den Beskaffenhed, at den falder ind under Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937, og da Kontraktens Bestemmelser om Afgiftens Fastsættelse og om Kærendes Forpligtelser til kun at føre Indkæredes Benzin og Olier og overholde de af denne fastsatte Priser ikke findes at kunne bringe Forholdet udenfor Lovens Omraade, stemmer disse Dommere for at tage Hjemvisningspaastanden til Følge.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger betaler Kærende, Knud Helmer Larsen, til Indkærede, A/S Dansk Shell, med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Afsigelse.

Fredag den 3. Januar.

Nr. 132/1940. Rederiet **Hermann C. Boye & Co.** (Gelting)
 mod
A/S Axel B. Langes Korn- og Foderstofforretning (Gorrissen).

(Erstatning for uberettiget Annulation af Certeparti).

Sø- og Handelsrettens Dom af 7. Juni 1940: De Sagsøgte, Rederiet Hermann C. Boye & Co., Marstal, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, A/S Axel B. Langes Korn- og Foderstofforretning, Frederikssund, betale de paastævnte 8025 Kr. 00 Øre, med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Januar 1940, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.
 I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke bestridt, at Ordet »inaccessible« i Certepartiets Isklausul rettelig gengives med Ordet »utilgængelig«.

Det tiltrædes, at Is- og Besejlingsforholdene ikke kan antages den 29. December 1939 at have været af en saadan Beskaffenhed, at Appellanten med Hjemmel i nævnte Klausul har kunnet annullere Befragtningsaftalen.

Appellanten har iøvrigt for Højesteret særlig gjort gældende, at Indstævnte ikke har lidt noget Tab ved Annulationen, fordi Issituationen i Ugen efter den 29. December udviklede sig saaledes, at Skibets Fører, efter at være ankommet til Frederikssund, i Medfør af Isklausulen vilde have været berettiget til at lade Skibet afgaa uden Last. Appellanten har i saa Henseende navnlig henvist til, at Skibet, der antagelig vilde være kommet til Frederikssund den 30. December om Eftermiddagen, paa Grund af 2 følgende Helligdage først kunde paaregnes færdiglastet den 4. Januar, da Issituationen var væsentlig forværret, saaledes at et Skib som »Sine« ikke uden betydelig Risiko kunde afsejle.

Mod Indstævntes Benægtelse findes det imidlertid ikke godtgjort, at det ikke ved Fremskyndelse af Indladningen eller paa anden Maade kunde være lykkedes at imødegaa de mulige Vanskeligheder.

Som Følge heraf vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Rederiet Hermann C. Boye & Co., til Indstævnte, A/S Axel B. Langes Korn- og Foderstofforretning, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Gencon-Certeparti af 23. November 1939 — afsluttet ved Mægler A. J. Holm, Frederikssund — bortfragtede de Sagsøgte, Rederiet Hermann C. Boye & Co., Marstal, deres Motorskib »Sine«, som havde en Dødvægtskapacitet af ca. 430 Tons, og som forventedes at være lasteklar den 29. s. M. efter Udlosning i København, til en Rejse for Sagsøgerne, A/S Axel B. Langes Korn- og Foderstofforretning, Frederikssund, som Befragtere, fra Frederikssund til London med en Ladning knuste Østersskaller i Sække mod en Fragt af 41 Kr. pr. Ton.

I Certepartiet var Laste- og Lossetiden under eet bestemt til fem »weather working days«, og den 6. December 1939 fastsat som Kanceleringsdato for Befragterne.

Endelig indeholdt Certepartiet under »General Ice Clause Port of Loading« følgende trykte Bestemmelser:

»a) In the event of the Loading port being inaccessible by reason of ice when vessel is ready to proceed from her last port or at any time during the voyage or on vessel's arrival or in case frost sets in after vessel's arrival, the Captain for fear of being frozen in is at liberty to leave without cargo, and this Charter shall be null and void.

b) If during loading the Captain, for fear of vessel being frozen in, deems it advisable to leave, he has liberty to do so with what cargo he has on board and to proceed to any other port or ports with option of completing cargo for Owner's benefit for any port or ports including port of discharge — — —«

Skibets Ankomst til København blev forsinket derved at det under den forudgaaende Rejse en Tid blev tilbageholdt i Svinemünde, men paa Forespørgsel fra de Sagsøgtes Mægler — Firmaet Holm & Wonsild — svarede Sagsøgenes Mægler — fornævnte Mæglerfirma A. J. Holm — i Skrivelse af 11. December 1939, at Sagsøgerne ikke for Øjeblikket ønskede at annullere Certepartiet, men iøvrigt forbeholdt sig Ret til Annullering overensstemmende med Certepartiets Bestemmelser.

Den 29. December 1939, medens Skibet endnu laa i København, meddelte de Sagsøgte imidlertid Sagsøgerne, at de annullerede Certepartiet i Henhold til dettes Isklausul.

Heroverfor fastholdt Sagsøgerne Certepartiet, idet de gjorde Skibet ansvarligt i videst Omfang under Henviſning til, at der ingen Ishindring var i Frederikssund, ligesom Sagsøgerne forlangte Skibets Afsejling straks efter Udlosningen i København.

De Sagsøgte fastholdt imidlertid Annulleringen og bortfragtede den 29. December 1939 Skibet, som den Dag var udlosset, til en anden Rejse fra København til Skotland.

Sagsøgerne har derefter maattet fragte et andet Skib til Transport af det ommeldte Parti knuste Østersskaller fra København til London for en Fragt af 62 Kr. pr. Ton, og idet de mener, at de Sagsøgte har været uberettiget til at annullere Certepartiet som sket og derfor maa være pligtige at erstatte Sagsøgerne Differencen 21 Kr. pr. Ton mellem den nævnte Fragtrate af 62 Kr. pr. Ton og den af dem med Sagsøgerne aftalte Rate af 41 Kr. pr. Ton, d. v. s. ialt beregnet efter en Last af 375 Tons 7875 Kr., paastaar Sagsøgerne under nærværende Sag de Sagsøgte dømt til at betale dette Beløb samt for spildte Telegramomkostninger 150 Kr., d. v. s. ialt 8025 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 27. Januar 1940.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Motorskibet »Sine« er en 3-mastet Skonnert med en 194 H.K. Hjælpemotor og med en Brutto-Tonnage af 299 Tons.

Ifølge de foreliggende Oplysninger fra Statens Isbrydnings- og Ismeldingstjeneste var Is- og Besejlingsforholdene for Frederikssund Havn og Fjorden Nord efter for Tiden 28. December 1939—5. Januar 1940 saaledes:

Den 28. December 1939: Løs Sjap- eller Nyis

(1.) — Skibsfart uhindret for Dampere, vanskelig for Sejlskibe (1.)

- 29. — — : Som den 28. December 1939.

- 30. — — : Ingen Melding (d. v. s. isfrit).

- 31. — — : do.

- 1. Januar 1940: Som den 28. December 1939.

- 2. — — : Løs Sjap- eller Nyis (1).

— Skibsfart vanskelig for svage Dampere, lukket for Sejlskibe (2).

- 3. — — : Som den 2. Januar 1940.

- 4. — — : Fastis (2). — Skibsfart vanskelig for svage Dampere, lukket for Sejlskibe (2).

- 5. — — : Som den 4. Januar 1940.

De ovenfor vedføjede Tal — 1 og 2 — er de af Isbrydnings- og Ismeldingstjenesten indenfor en Skala af 1—9 benyttede Angivelser af Is- og Besejlingsforhold.

Ifølge en Erklæring afgivet den 30. December 1939 af Havnefogden i Frederikssund havde der indtil da i afvigte Vinter ingen Ishindringer været for Trafiken paa Frederikssund Havn, ligesom Havnefogden i en Erklæring af 13. Januar 1940 har udtalt, at et nærmere angivet efter hvad der maa antages mindre Motorfartøj var indkommet i Havnen den 6. Januar 1940 og atter var afsejlet derfra den 9. s. M.

Medens Sagsøgerne forstaar Ordet »inaccessible« i Isklausulens Punkt a som ensbetydende med: utilgængelig, mener de Sagsøgte, at det nævnte engelske Ord i Oversættelse til Dansk snarere betyder: vanskelig tilgængelig. Efter denne Forstaaelse og Indholdet af Isklausulen iøvrigt samt under Paaberaabelse af, hvad der ovenfor er anført

om Is- og Besejlingsforholdene for Frederikssund Havn, mener de Sagsøgte, at de, som ikke var pligtige selv at sørge for Isbryderhjælp og som ikke under de allerede da herskende Forhold med Sikkerhed kunde paaregne saadan Assistance fra det Offentlige, var berettigede til før Afsejlingen til Lastehavnen at annullere Certepartiet i Henhold til Isklausulen ikke blot som Følge af Isvanskelighederne for Skibe ved at naa frem til Lastehavnen, men ogsaa paa Grund af Risikoen for Indefrysning i denne Havn. De Sagsøgte har herved særlig anført, at de, saafremt Skibet var kommet frem til Frederikssund, som Isforholdene udviklede sig, i hvert Fald vilde have kunnet annullere Certepartiet i Henhold til Isklausulen under Opholdet i denne Havn, saaledes at Sagsøgerne under alle Omstændigheder ikke ved det passerede har lidt noget Tab, som de Sagsøgte bør være ansvarlige for. Endelig har de Sagsøgte anført, at »Sine«, som er et ubeskyttet Træskib, ifølge vedkommende Forsikringsselskabs Opfattelse paa Grund af de ommeldte Isvanskeligheder ikke var dækket af Skibets Forsikringspolice under en Rejse som den omhandlede, og at det maatte være en for Sagsøgerne kendelig Forudsætning for de Sagsøgtes Forpligtelse ifølge Certepartiet, at Rejsen omfattedes af Forsikringen.

Heroverfor skal Retten, i Tilslutning til det af Sagsøgerne anførte, først bemærke, at det ikke er det af de Sagsøgte paaberaabte Forhold vedrørende Forsikringen af Skibet, men derimod alene Indholdet af Isklausulen, som bør være bestemmende ved Afgørelsen af nærværende Sag, idet det herved ikke kan komme i Betragtning, om den nævnte Klausul efter sin Formulering er egnet til at anvendes paa Skibe som det her omhandlede.

Ifølge Certepartiet skulde de Sagsøgte med deres Skib naa frem til den aftalte Lastehavn, dog at den de Sagsøgte saaledes paahvilende Forpligtelse var begrænset ved den her ommeldte, i Certepartiet til Beskyttelse for Rederen mod Risikoen ved Ishindringer optagne Klausul.

Efter Rettens Mening maa denne ikke ganske klare Klausul, ved hvis Fortolkning der ikke findes at burde lægges afgørende Vægt paa den rent sproglige Betydning af de enkelte benyttede Udtryk, efter sit Indhold og Formaal forstaas saaledes, at Rederiet kun er berettiget til, som sket i nærværende Tilfælde, at annullere Certepartiet uden først at have foretaget nogetsomhelst Forsøg paa at opfylde det, forsaavidt da enten Lastehavnen paa Grund af Is var utilgængelig, eller der i hvert Fald med Føje maatte regnes med Faren for, at Skibet som Følge af en Forværring af Issituationen skulde blive hindret i at opfylde Forpligtelsen til at naa frem til Lastehavnen og efter at have indtaget sin Ladning atter forlade denne Havn. Efter de foreliggende Oplysninger om Is- og Besejlingsforholdene for Frederikssund Havn finder Retten imidlertid ikke, at denne Havn den 29. December 1939, da de Sagsøgte annullerede Certepartiet, kan anses at have været utilgængelig paa Grund af Is. Da Retten dernæst heller ikke finder, at de Sagsøgte efter de den nævnte Dag om Is- og Besejlingsforholdene foreliggende Oplysninger havde tilstrækkelig Føje til at frygte, at Skibet ved Indefrysning eller paa anden Maade som Følge af Issituationen skulde blive hindret i at afhente Ladningen i Frederikssund, maa Sagsøgernes Paastand, mod

Opgørelsen af hvilken der ikke af de Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse, være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 600 Kr.

M a n d a g d e n 6. J a n u a r .

Nr. 173/1940. **Odense Byraad** (Gamborg)

m o d

Arbejdsmand **Thorvald Larsen** (Hvidt efter Ordre).

(Betaling for Klinkebelægning af Fortov).

Dom afsagt af Odense Købstads Ret den 30. Januar 1940: Indstævnte, Odense Byraad paa Odense Kommunes Vegne, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Arbejdsmand Thorvald Larsen af Odense, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges Sagsøgerens beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Høgsbro af Odense, i Salær 70 Kr., hvilket Beløb vil være at udrede af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 1. August 1940 (VI Afd.): Indstævnte, Odense Byraad ved Borgmester J. Vilh. Werner, bør til Appellanten, Arbejdsmand Thorvald Larsen, betale 576 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 7. December 1939, til Betaling sker. Ankesagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Appellanten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Qvortrup, i Salær 100 Kr., der udredes af det Offentlige. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har udtalt, at det ikke under Sagen gøres gældende, at Overenskomsten af 26. Maj 1932 ikke har været forbindende for det tidligere Vor Frue Landsogn, eller at Appellantens Retsstilling med Hensyn til Overenskomsten skulde være en anden end Sognekommunens.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Underrettens Dom anførte Grunde vil denne efter Appellantens Paastand være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten findes dennes Dom at burde stadfæstes og med Sagens Omkostninger for Højesteret at forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hvidt 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 1. April 1926 erhvervede Sagsøgeren, Arbejdsmand Thorvald Larsen af Odense, Ejendommen Søvej 6, dengang hørende til Frue Landsogn, nu matrikuleret under Matr. Nr. 69 e af Ejby under Odense Købstads Jorder i Korsløkke Sogn. I Skødet blev paalagt Servitut angaaende Pligt til at være Medlem af en Forening, der skulde omfatte Købere og Lejere af Parceller, udstykkede fra den Hovedejendom, hvorfra Sagsøgerens Ejendom var udstykket, samt Pligt til at udrede de Bidrag, som Foreningen maatte paalægge sine Medlemmer, herunder Bidrag til Veje og Kloakanlæg og til Foreningens Administration samt Vejens Anlæg og Vedligeholdelse.

Denne Forening blev senere dannet under Navnet »Foreningen Søvej«.

Den 1. Oktober 1926 fik Sagsøgeren Skøde med Paategning, hvori det bl. a. hedder: »Ved Pantedokument af 14. Maj d. A. har Vor Frue Landsogns Sogneraad paa Kommunens Vegne i Anledning af, at det har givet Foreningen Søvej — — — Løfte om Garanti for et Laan, som de nævnte Lodsejere vil optage til Anvendelse til Kloakanlæg og Planering af Vejen, at forrente og afdrage i 10 Terminer, til Sikkerhed for Garantien erhvervet Prioritet og Panteret i de Lodsejerne tilhørende Parceller — — —.«

Sogneraadet har senere ydet Foreningen Kaution for et Laan, stort 5000 Kr., som Foreningen optog i Fyens Stifts Sparekasse, og i den Anledning oprettedes der mellem Foreningen og Sogneraadet den 26. Maj 1932 en Overenskomst, hvori det bl. a. hedder: »Sogneraadet for Vor Frue Landsogns Kommune forpligter sig til at søge Søvej optaget paa Kommunens Regulativ som offentlig Vej. Kommunen lader Vejen grundforbedre — — — hvilket Arbejde skal være paabegyndt saa betids, at det kan være tilendebragt inden 1. Juni 1933. Samtidig hermed reguleres Fortovene, der belægges med Slagger og Grus — — — Kommunen kautionerer for et Laan paa 5000 Kr., som Foreningen »Søvej« optager i Fyens Stifts Sparekasse og straks derefter udbetaler til Sogneraadet som fuld Dækning for øjeblikkelige og fremtidige Arbejder med Vejen og Fortovene — — — Foreningen Søvej har herudover ikke yderligere Forpligtelser.«

Vejen blev gjort i Stand paa Kommunens Regning, og Vejen blev optaget som offentlig Vej.

Laanet er senere indfriet af Foreningen.

Fra og med 1. April 1936 indlemmedes Vor Frue Landsogns Kommune i Odense Købstads Kommune, og i Overenskomsten mellem Kommunerne herom hedder det, at fra 1. April 1936 at regne gælder de for Odense Købstad gældende Vedtægter ogsaa for Sognekommunen, dog med Lempelser for allerede opførte Bygninger m. v.

I Vejregulativet for Odense Købstad, stadfæstet af Indenrigsministeriet den 22. Januar 1923 — gældende indtil 1. September 1939 — er det i § 13 bestemt om: »Brolægning af Fortove: Naar nye Bygninger opføres ved en Gade eller Vej, hvad enten den er offentlig eller privat, fastsætter Byraadets Udvalg for de tekniske Anliggender, om og hvorledes Fortov og Rendesten skal brolægges — — —.«

I Bygningsvedtægten for Odense Købstad er det i § 12 bestemt om: »Brolægning af Fortove og Rendestene: Naar Bygninger ønskes opført ved en af Byraadet godkendt offentlig eller privat Gade eller Vej — — — fastsætter Udvalget for de tekniske Anliggender i Overensstemmelse med de herfor gældende Regler, hvorledes og i hvilken Udstrækning Fortov og Rendesten skal brolægges.«

Ifølge disse Bestemmelser har Udvalget for tekniske Anliggender overalt i Købstaden som Betingelse for Byggetilladelse krævet Fortov klinkebelagt i en Bredde af 1,5 Meter.

Da Sagsøgeren efter Indlemmelsen i Købstaden har opført Bebyggelse paa sin Ejendom, har Odense Kommune krævet, at han skulde klinkebelægge Fortovet ud for Ejendommen i en Bredde af 1,5 Meter, og Sagsøgeren har maattet bekoste dette med et Beløb af 576 Kr.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, der har opnaaet fri Proces, paastaet Indstævnte, Odense Byraad paa Odense Kommunes Vegne ved Byraadets Formand, Borgmester J. Vilh. Werner af Odense, dømt til Betaling af det nævnte Beløb 576 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 7. December 1939, til Betaling sker, idet han har gjort gældende, at han som Medlem af fornævnte Forening og ved Deltagelse i Betalingen af det nævnte Laan paa 5000 Kr. er fritaget for fremtidige Udgifter til Vej og Fortov, jvfr. Overenskomsten af 26. Maj 1932.

Indstævnte har paastaet sig frifundet, idet Kommunen har gjort gældende, at Overenskomsten af 26. Maj 1932 alene angik Vejens Optagelse som offentlig og den dermed forbundne Istandsættelse og fremtidige almindelige Vedligeholdelse, medens Sagsøgeren maa være underkastet samme Regler ved Bebyggelse som Kommunens øvrige Borgere.

Under Sagen har den daværende Sogneraadformand i Vor Frue Landsogns Kommune forklaret som Vidne, at der i Landsognet ikke blev krævet Klinkebelægning eller andre Foranstaltninger ved Fortovene, naar Grundene blev bebygget. Det var Meningen med Overenskomsten af 26. Maj 1932, at enhver Forpligtelse vedrørende Vej og Fortovs Anlæg og Forbedringer skulde paahvile Sogneraadet. Kommunens Udgifter blev ca. 12.000 Kr., og heraf dækkedes de 5000 Kr. af Lodsejerne.

Naar Kommunen traadte til, var det dels i Kommunens Interesse, dels af Hensyn til Lodsejerne, der havde forregnet sig med Hensyn til Omkostningerne.

Efter det oplyste maa det antages, at den ovennævnte Overenskomst af 26. Maj 1932, som blev oprettet i Forbindelse med Vejens

Optagelse som offentlig, har paalagt Sognekommunen al almindelig Istandsættelses- og Vedligeholdelsespligt med Hensyn til Vej og Fortove, hvilke Pligter ved Indlemmelsen i Odense Kommune er overført til denne, men Overenskomsten — der ikke er stadfæstet af højere Myn- dighed — ses ikke at kunne hindre vedkommende Kommune i at træffe Vedtægtsbestemmelser gældende for alle Kommunens Beboere om, at Bebyggelse ikke fremtidig kan ske, uden at den, der bygger, skal fore- tage særlige Foranstaltninger med Hensyn til Forbedring af Fortovenes Belægning, hvorved bemærkes, at det under Sagen er ubestridt, at Odense Kommunes Vedtægtsbestemmelse er gyldig.

Indstævnte findes herefter at burde frifindes for Sagsøgerens Til- tale under nærværende Sag.

Sagens Omkostninger ophæves.

Det Offentlige vil have at udrede det nedenfor fastsatte Beløb.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 30. Januar 1940 af Odense Køb- stads Ret og med Justitsministeriets i Skrivelse af 18. April s. A. dertil meddelte Tilladelse paaanket af Appellanten, Arbejdsmand Thorvald Larsen, hvem der er meddelt fri Proces, til Forandring i Overensstem- melse med hans for Underretten nedlagte Paastand, medens Indstævnte, Odense Byraad ved Borgmester J. Vilh. Werner, procederer til Stad- fæstelse.

Da Vedligeholdelsespligten for den omhandlede Vej er overgaaet til Odense Kommune, kan Appellanten, selv om Vedligeholdelsen sker ved Klinkebelægning, ikke være forpligtet til at betale herfor, hvorfor hans Paastand om Refusion vil være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Da Overenskomsten af 26. Maj 1932 ikke kan anses afsluttet med Henblik paa Distriktets Indlemmelse i Odense Købstad, kan den ikke antages at skulle sikre Grundejerne mod det økonomiske Tab ved, at Omraadet som Følge af Indlemmelsen gribes af de for Odense Købstad gældende strengere Vedtægtsbestemmelser. En Sogneraadet paahvilende eventuel Forpligtelse af et saadant Indhold vilde ikke heller efter Ord- lyden af Indlemmelsesoverenskomstens § 5 kunne overføres til Odense Kommune.

Jeg vilde derfor votere for Stadfæstelse af den indankede Dom.

T i r s d a g d e n 7. J a n u a r .

Nr. 170/1940. Enkefru **Ella Petersen** paa egne Vegne og som Værge for sin umyndige Søn **Tage** (Landsretssagfører Karmark Rønsted)

m o d

Repræsentant **Carl Leo Elias Aage Amelung** (David).

(Erstatning for Tab af Forsørger m. v.).

Østre Landsrets Dom af 21. Juni 1940 (I Aid.): Sagsøgte, Repræsentant Carl Leo Aage Amelung, bør til Sagsøgerinden, Enkefru Ella Petersen personlig, betale 9769 Kr. 82 Øre og til Sagsøgerinden som Værge for dennes umyndige Søn Tage 1500 Kr., der vil være at indbetale i Overformynderiet, alt med Renter 5 pCt. aarlig fra den 9. Januar 1940, til Betaling sker. Sagsøgte betaler til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagsøgerinden ikke havde haft fri Proces, Afgifterne dog kun beregnet i Forhold til et Beløb af 11.269 Kr. 82 Øre, samt til Dækning af Sagsøgerindens Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte principalt paastaaet Erstatningen nedsat, subsidiært Dommen stadfæstet.

Syv Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste har Pakmester Petersen overtraadt Færdselslovens § 13, 1. Stk., ved ikke i tilstrækkelig god Tid at have givet Tegn til at skifte Færdselsretning og ved i en Afstand af ca. 10 m fra Automobilet i fedtet Føre at svinge ud foran dette og tvinge Indstævnte til en pludselig Opbremsning. Han har derved udvist en væsentlig Grad af Uforsigtighed, der maa antages at have været medvirkende Aarsag til Ulykken eller dens Følger.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil disse Dommere stadfæste Dommen og paalægge Appellantinden at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 400 Kr.

To Dommere, der tiltræder, at Indstævnte er ansvarlig for den skete Paakørsel, finder ikke, at det er tilstrækkelig oplyst, at afdøde har gjort sig skyldig i saadan Uagtsomhed, at Erstatningen bør nedsættes. Disse Dommere stemmer herefter for at tilkende Appellantinden og hendes Søn fuld Erstatning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Ella Petersen paa

egne Vegne og som Værge for sin umyndige Søn Tage, til Indstævnte, Repræsentant Carl Leo Elias Aage Amelung, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Mandag den 6. November 1939 Kl. 10,40 kom Pakmester Ejner Kristen Petersen kørende paa Cykel ad Frederikssundsvej paa Cykelstien i Vejens højre Side i Retning mod Byen, idet han vilde tilbage til sit Hjem paa Hyrdevangen, der støder ud til Frederikssundsvej i dennes venstre Side set mod Byen. Ved fra Cykelstien at svinge til venstre ud paa Frederikssundsvej Kørebane i Retning mod Hyrdevangen, blev Pakmester Petersen paakørt af Repræsentant Carl Leo Elias Aage Amelung, der i sin Personmotorvogn K 16678 kom kørende ad Frederikssundsvej, ligeledes i Retning mod Byen. Paakørslen var saa voldsom, at Pakmester Petersen derved paadrog sig saa alvorlige Kvæstelser, at han 2 Dage efter afgik ved Døden uden at være kommet til Bevidsthed.

Der blev rejst Tiltale mod Repræsentant Amelung for uagtsomt Manddrab efter Straffelovens § 241 og for Overtrædelse af Motorlovens § 29, 1. Stk., ved Københavns Byrets 3. Afdelings Dom af 9. Januar 1940 blev han frifundet for Tiltale for uagtsomt Manddrab, hvorimod han for Overtrædelse af Motorlovens § 29, efter dennes § 41 blev anset med en Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr. Retten til at føre Motorkøretøj blev ikke frakendt.

Under Domsforhandlingen i Byretten blev der paa Pakmester Petersens Enkes Vegne fremsat Krav om Erstatning for Tab af Forsørger, hvilket Krav imidlertid ikke kom under Paakendelse.

Enkefru Ella Petersen har derefter under nærværende ved Stævning af 22. April 1940 anlagt Sag, hvorunder der er meddelt hende fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører, paa egne Vegne og som Værge for sin umyndige Søn Tage efter sin endeligt nedlagte Paastand paastaaet Repræsentant Amelung dømt til at betale Sagsøgerinden personligt 26.283 Kr. 04 Øre og som Værge for Sønnen Tage 3000 Kr. alt med Renter 5 pCt. aarlig fra Kravets Fremsættelse i Byretten den 9. Januar 1940.

Sagsøgte procederer principalt til Frifindelse, subsidiært til Frifindelse mod en mindre efter Rettens Skøn fastsat Erstatning.

Sagsøgerinden gør til Støtte for sin Paastand gældende, at Sagsøgte i Medfør af Motorlovens § 38 maa være forpligtet til at erstatte den af Paakørslen følgende Skade, idet der af Sagens Omstændigheder intet fremgaar om, at denne ikke kunde være afværget ved den Agtpaagivenhed og Omhu, der udkræves ved Benyttelsen af Motorkøretøjer.

Erstatningsbeløbet har Sagsøgerinden opgjort saaledes:

For hende personligt:

Begravelsesudgifter	243 Kr. 04 Øre
Ødelæggelse af Afdødes Cykel	40 — 00 —
Tab af Forsørger	26.000 — 00 —

26.283 Kr. 04 Øre.

Med Hensyn til det sidste Beløb paa 26.000 Kr. har Sagsøgerinden nærmere anført, at hendes afdøde Mand, med hvem hun havde været gift i over 17 Aar, var ansat som Pakmester i Firmaet Messen, hvor hans gennemsnitlige Aarsfortjeneste i de sidste 3 Aar var ca. 3500 Kr., at Afdøde ved sin Død var fyldt 43 Aar, medens hun selv er 46 Aar og at en Livrente paa Kr. 1800 aarlig til hende, der ikke har haft Arbejde udenfor Hjemmet under Ægteskabet, og ikke har nogen særlig Uddannelse, saaledes at hun vanskeligt vil kunne skaffe sig Arbejde, vil koste 26.000 Kr. Hun har i denne Forbindelse endvidere anført at et Beløb paa 18.000 Kr. vilde svare til den kapitaliserede Værdi af den Pension hun vilde have Krav paa, hvis Forholdet blev opgjort paa lignende Maade som efter Tjenestemandslovens Bestemmelser.

For Sønnen Tage:

Denne er født den 27. Juni 1926 og gaar nu i 3. Mellemskoleklasse, Faderen vilde formentlig have været i Stand til at hjælpe ham til en god Uddannelse, da han er eneste Barn, hvorfor det paastaaede Beløb paa Kr. 3000 findes passende.

Sagsøgte begrunder sin principale Paastand med at Afdøde alene ved sin egen grove Uagtsomhed har foraarsaget Ulykken, idet han enten ikke har givet noget Tegn til, at han vilde svinge ud over Gaden, eller denne Tegngivning har været saa skødesløs, at en Bilist under Hensyn til Vejret og Tidspunktet ikke har kunnet bemærke den.

Subsidiært gør han gældende, dels at Afdøde under alle Omstændigheder har haft Medskyld, dels at de paastaaede Erstatningsbeløb saavel til Moder som til Barn er alt for høje.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring og Arbejdsmand Hans Christian Nielsen, der kørte ad Cykelstien i samme Retning som Afdøde og 8—10 Meter bag ved denne, afgivet Vidneforklaring.

Efter de afgivne Forklaringer lader det sig ikke med absolut Sikkerhed fastslaa, hvorledes de nærmere Omstændigheder, der medførte Paakørslen, har været. Efter Vidnets Forklaring rakte Afdøde 2—4 Meter før Udkørslen fra Cykelstien overfor Hyrdevangen venstre Arm ud til Siden som Tegn paa, at han vilde svinge ud tilvenstre, ligesom Vidnet nærmest vil tro, at Afdøde samtidigt saa sig tilbage. Idet Afdøde svingede fra Cykelstien ud paa Kørebanen, hørte Vidnet et langtrukket Signal fra et Automobilhorn og ved at se sig tilbage bemærkede han Sagsøgtes Motorvogn, der var nogle Meter bag ham og kørte et Par Meter ude fra Kantstenen, Motorvognen fortsatte mod Cyklisten, og Vidnet bemærkede ikke, at Sagsøgte bremsede op.

Sagsøgte har forklaret, at han, da det øsregnede og Vejen var meget fedtet, ligesom Vejret var usigtbart, kørte med en Fart af knap 30 km. (Vidnet har anslaaet Farten til ca. 35 km). Sagsøgte havde ikke bemærket Afdøde inde paa Cykelstien, men saa ham først pludse-

ligt, da han fra Cykelstien var ved at køre ud paa Kørebanen med Retning mod Hyrdevangen. Sagsøgte var da godt 3 Vognlængder (ca. 8 m) fra Udkørslen, og da han var klar over, at der, paa Grund af det fedtede Føre var Fare for et Sammenstød, gav han straks Signal med Hornet og bremsede samtidigt med baade Haand- og Fodbremse. Trods Signalet fortsatte Afdøde ud paa Kørebanen lige ud foran Vognen, der under Opbremsningen svingede med Bagenden ud til højre, saaledes at Vognen, medens den kurede frem, foretog en halv Omdrejning, saa den kom til at staa med Front mod Hyrdevangen; Vognens højre Side ramte Afdøde ude i det yderste Sporvejs-Skinnespor og væltede ham, hvorefter Vognen straks standsede. Af en foretaget Undersøgelse af Motorkøretøjet fremgaar, at Fodbremsen var uens justeret, og at Bagvognen ved haard Opbremsning trak mod højre med Tendens til at snurre rundt.

Som Sagen herefter foreligger oplyst, finder Retten, at Sagsøgte ikke har vist tilstrækkelig Agtpaagivenhed og derfor er pligtig til at betale Erstatning for den ved Paakørslen forvoldte Skade, men at Erstatningen paa Grund af udvist Uagtsomhed fra Afdødes Side bør ned-sættes med $\frac{2}{5}$.

Forsaavidt angaar Sagsøgerindens personlige Krav vil de to først-nævnte Poster, mod hvilke ingen Indsigelse er rejst, være at erstatte med det fulde Beløb, hvorimod under Post 3 et Beløb paa 16.000 Kr. efter det om de foreliggende Forhold oplyste findes at udgøre en passende Erstatning.

Sagsøgte vil herefter være at dømme til at betale Sagsøgeren personligt $\frac{3}{5}$ af (243 Kr. 04 Øre + 40 Kr. + 16.000 Kr.) 16.283 Kr. 04 Øre, eller 9769 Kr. 82 Øre med Renter som paastaet.

Med Hensyn til Paastanden vedrørende Sønnen Tage findes et Beløb paa Kr. 2500 at kunne fastsættes som en passende Erstatning, hvoraf Sagsøgte vil have at tilsvare de $\frac{3}{5}$ eller 1500 Kr., ligeledes med Renter som paastaet, hvilket Beløb vil være at indbetale i Overfor-mynderiet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor nærmere anført.

Torsdag den 9. Januar.

Nr. 126/1940. **Direktøren for Patent- og Varemærkevæsnet**
(Kemp efter Ordre)

mod

Grosserer **Carl W. Sandberg** (P. Jacobsen).

(Indregistrering af et Varemærke).

Sø- og Handelsrettens Dom af 16. Maj 1940: Sagsøgte, Direktøren for Patent- og Varemærkevæsnet, bør for Sagsøgeren, Grosserer Carl Wilian Sandberg, i Varemærkeregisteret indregistrere Mærket

»Crown« som Varemærke for Radioapparater, Grammoion- og Lydgen- givelsesapparater, og bør til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 500 Kr. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efter- komme inden 15 Dage efter dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere tiltræder, at de omhandlede Mærker ikke frembyder en saadan indbyrdes Lighed, at de i den almindelige Omsætning let lader sig forveksle, og stemmer herefter for at stadfæste Dommen og paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 300 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Sagen, at Appellanten i en længere Aar- række har fulgt den Praksis, der stemmer med Praksis i Norge, Sverige og Tyskland, ikke at registrere et Varemærke, hvori Ordet Krone eller et tilsvarende udenlandsk Ord af samme Be- tydning og Sprogstamme forekommer, naar der tidligere for samme Arter af Varer er registreret et Varemærke med et af de nævnte Ord for en anden, medmindre denne samtykker eller Mærkerne, bortset fra disse Ord, frembyder væsentlige For- skelligheder.

Idet disse Dommere finder, at der ikke er nogen saadan For- skel mellem Ordmærkerne Crown og Corona, at Direktoratets herefter skete Vægning ved Registreringen har været ubeføjet, stemmer de for at tage Appellantens Paastand til Følge, for hvilket Resultat de i Varemærkeloven af 1936 indførte Beskyt- telsesregler mod Oversættelser ogsaa findes at tale.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktøren for Patent- og Varemærkevæsenet, til Indstævnte, Grosse- rer Carl W. Sandberg, med 300 Kr. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Kemp 250 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 22. Januar 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 29

Torsdag den 9. Januar.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en den 25. Juli 1939 til Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet indgivet Anmeldelse begærede Sagsøgeren, Grosserer Carl Wilian Sandberg, Ordet: Crown registreret som Varemærke for Radioapparater, Grammofoner og Lydgengivelsesapparater. Da Direktoratet fandt, at det nævnte Ord frembød en saadan Lighed, at det let lod sig forveksle med Ordet: Corona, der dels er registreret for C. Schous Fabrikker A/S under Nr. 1009/1938 som Varemærke for Grammofoner, Grammofonplader og Grammofonstifter samt Radioapparater og Dele hertil, dels indeholdes i et for samme Selskab under Nr. 247/1936 for Grammofonplader registreret Varemærke, udtalte Direktoratet i Skrivelser af 11. August 1939 og 30. s. M. til Sagsøgeren, at det af denne anmeldte Mærke kun vilde kunne registreres, saafremt Samtykke til Registreringen fremskaffedes fra Indehaveren af de to nævnte Varemærker. Imidlertid nægtede C. Schou's Fabrikker A/S at give sit Samtykke til Registreringen, hvorefter Direktoratet ved Skrivelse af 22. September 1939 til Sagsøgeren afslog dennes Anmeldelse i Medfør af Lov Nr. 101 af 7. April 1936 § 4, Nr. 8.

Denne Afgørelse blev af Sagsøgeren i Henhold til nævnte Lovs § 5, 2. Stk., indbragt for Ministeriet for Handel- Industri og Søfart, men i Skrivelse af 8. November 1939 til Sagsøgeren meddelte Ministeriet under Henvisning til stedfundet Brevveksling med Direktøren for Patent- og Varemærkevæsnet og Grosserer-Societetets Komité, at Ministeriet ikke havde fundet aldeles tilstrækkelig. Føje til at ændre den af Direktøren truffne Afgørelse.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at Nægtelsen af at optage det af ham anmeldte Mærke i Varemærkeregistret ikke har Hjemmel i Varemærkeloven, da Sagsøgeren ikke kan anerkende, at der en en saadan Lighed mellem Ordet: Crown og Ordet: Corona, at de to Mærker let vil kunne forveksles i den almindelige Omsætning, gaar den af ham under nærværende Sag nedlagte Paastand ud paa, at Sagsøgte, Direktøren for Patent- og Varemærkevæsnet, tilpligtes for Sagsøgeren i Varemærkeregistret at indregistrere Mærket »Crown« som Varemærke for Radioapparater, Grammofon- og Lydgengivelsesapparater.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Fra Sagsøgte Side anføres det, at det ved Overvejselsen af Spørgsmaalet om de to nævnte Mærkers indbyrdes Lighed særlig maa have

for Øje, at de to Ord ikke alene har Lighed i Betydning, men betyder ganske det samme, nemlig Krone, hvortil kommer, at de to Mærker ogsaa i Henseende til Udseende har stor Lighed, ligesom der endelig tillige lydligt kan være Mulighed for Forveksling.

Det hævdes dernæst af Sagsøgte, at den i det her ommeldte Tilfælde af Varemærkedirektoratet truffene Afgørelse angaaende den indbyrdes Lighed mellem Ordene: Crown og Corona er i Overensstemmelse med en i Direktoratet gennem en lang Aarrække fulgt Praksis, som ogsaa stemmer med Retsafgørelser i andre Lande, bl. a. Sverige og Norge, og som endvidere er i Overensstemmelse med den til Grund for Varemærkelovgivningen i de fleste Lande, derunder Danmark, liggende Pariserkonvention af 20. Marts 1883 om Beskyttelse af den industrielle Ejendomsret, i hvilken Konventions Art. 6 b, saaledes som denne senest er ændret i London den 2. Juni 1934, udtales, at Unionslandene forpligter sig til at afslaa eller ophæve Registreringen af ethvert Varemærke, som er en Gengivelse, Efterligning eller Oversættelse egnet til at fremkalde Forveksling af et Mærke, som de kompetente Myndigheder i Landet skønner er vitterlig kendt i dette Land som allerede tilhørende en Person, der er berettiget efter Konventionen, og er anvendt for Varer af samme eller lignende Art. I denne Forbindelse henviser Sagsøgte endvidere til Bestemmelserne i § 4, Nr. 2 og § 10, 3. Stk., i Varemærkeloven af 7. April 1936.

Sagsøgeren benægter, at den af Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet truffene Afgørelse er Udtryk for en gennem længere Tid fulgt Praksis, idet Sagsøgeren tværtimod hævder, at Afgørelsen er i Strid med Direktoratets tidligere Praksis. Til Dokumentation heraf har Sagsøgeren under Sagen fremlagt et stort Antal Udskrifter af Varemærkeregistret angaaende Registreringer af Ordene: Crown, Corona og Krone, hvoraf fremgaar, at de nævnte Ord i adskillige Tilfælde er registreret som Varemærker for samme eller ensartede Varer, men for forskellige Personer eller Firmaer.

Sagsøgeren kan derhos ikke anerkende, at Pariserkonventionens Art. 6 b og Varemærkelovens § 4, Nr. 2 og § 10, 3. Stk., har Hensyn til et Tilfælde som det foreliggende, men hævder, at disse Bestemmelser alene har til Hensigt at sikre en Varemærkeindehaver imod, at det i hans Hjemland for ham registrerede Mærke oversættes til et andet Lands Sprog og registreres i dette Land som Varemærke for en anden.

I den Skrivelse af 27. Oktober 1939 fra Grosserer-Societetets Komité til Handelsministeriet, hvortil der er henvist i Ministeriets ovennævnte Skrivelse af 8. November s. A. til Sagsøgeren, udtales det, at Mærkerne »Crown« og »Corona« efter Komitéens Formening ikke frembyder en saadan indbyrdes Lighed, at de i Omsætningen let lader sig forveksle, men at Komitéen dog for sit Vedkommende intet vil have at erindre imod, at den ommeldte Registrering af Ordet: Crown ikke finder Sted, saafremt Ministeriet maatte være af den Formening, at den i Varemærkedirektoratets Skrivelse til Ministeriet af 5. Oktober 1939 omtalte Registreringspraksis, hvorefter Ordene »Crown« og »Corona« antages at kollidere indbyrdes i varemærkeretlig Henseende, er til Hindrer for førstnævnte Mærkes Registrering.

Efter Rettens Mening findes det af Sagsøgeren til Registrering anmeldte Ord: Crown ikke at frembyde en saadan Lighed med det som Varemærke for C. Schous Fabrikker A/S registrerede Ord: Corona, at de to Mærker let vil kunne forveksles i den almindelige Omsætning, hvorved bemærkes, at de to Ord netop gennem deres hyppige Anvendelse som Varemærker ogsaa for ensartede Varer, hver for sig har opnaaet et Særpræg, der maa antages i særlig Grad at forringe Muligheden for Forveksling. Idet Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsnet herefter ikke i Varemærkelovens § 4, Nr. 8, eller iøvrigt har haft Hjemmel til som sket at afslaa den af Sagsøgeren begærede Registrering af Ordet: Crown som Varemærke for de ommeldte Varer, vil den af Sagsøgeren nedlagte Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 500 Kr., hvorved tages i Betragtning, at Sagsøgeren for Undersøgelse af indregistrerede Varemærker samt for Udskrifter af Varemærkelovens § 18, har haft Udlæg af henholdsvis 88 Kr. og 138 Kr. 50 Øre, hvilke Beløb Sagsøgeren særlig har paastaet sig tilkendt som Sagsomkostninger.

Mandag den 13. Januar.

Nr. 299/1939. Ejendomsaktieselskabet »H. C. Ørstedesvej 10«
under Konkurs (Holten-Bechtolsheim)

mod

Murermester **Anders Peter Andersen** (Svane).

(Afkraftelse af Udbetalinger).

Østre Landsrets Dom af 27. November 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Murermester Anders Peter Andersen, bør til Sagsøgerne Ejendomsaktieselskabet »H. C. Ørstedesvej 10« under Konkurs betale 7000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Maj 1939, til Betaling sker, og saaledes, at Indbetaling skal finde Sted uden Modregning med Sagsøgtes mulige Fordring paa Konkursboet. Iøvrigt bør Sagsøgte for Sagsøgernes Tiltale i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter at have indanket Dommen med Paastand om Frifindelse har Murermester Andersen frafaldet sin Paastand vedrørende Dommens Punkt A og har herefter Stillingen som Indstævnt for Højesteret.

Indsigelsen om, at Sagen er erlagt for sent, er ikke gentaget. Appellanten har bestridt, at der er truffet den i Dommen under B nævnte Beslutning om, at Andersen skulde have sine Ekstraregninger betalt af Byggelaanet. Ved de foreliggende, til dels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa det imidlertid anses godtgjort, at saadan Beslutning er truffet.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde op-
hæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret op-
hæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter
denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne Ejendomsaktieselskabet »H. C. Ørstedsvej 10« under Konkurs, hvilket Konkursbo behandles af Frederiksberg Birks Skifteret, søger Sagsøgte, Murermester Anders Peter Andersen, til Betaling af 19.636 Kr. 31 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg, den 19. Maj 1939, og saaledes at det ved Dommen fastslaas, at Indbetaling skal finde Sted uden Modregning med Sagsøgtes mulige Fordring paa Konkursboet.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært mod Betaling af 7000 Kr. eller mere subsidiært mod Betaling tillige af et Beløb derudover efter Rettens Skøn.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgte samt af Arkitekterne Børge Steen Plougmann og Hans Huusmann.

A. For saa vidt angaar 7000 Kr. støttes Kravet paa Aktieselskabslovens § 31, ifølge hvilken en Aktietegner ikke kan bringe Fordringer paa Selskabet i Modregning mod sin Forpligtelse ifølge Aktietegningen.

Den 14. Februar 1936 stiftede Sagsøgte og de ovennævnte to Arkitekter Ejendomsaktieselskabet »H. C. Ørstedsvej 10«, der havde til Formaal at erhverve og bebygge Matr. Nr. 22 aø af Frederiksberg, H. C. Ørstedsvej 10, og at udnytte denne Ejendom gennem Salg eller Udlejning. Stifterne udgjorde tillige Selskabets Bestyrelse. Aktiekapitalen var 60.000 Kr., hvoraf 25 pCt. var indbetalt kontant ved Stiftelsen, medens Restbeløbet skulde indbetales paa Anfordring, dog senest 1. Februar 1937.

Sagsøgte indbetalte ialt inden 15. December 1936 kontant 13.000 Kr. af den af ham tegnede Aktiepost paa 20.000 Kr., og de resterende 7000 Kr. afgjordes den 20. December 1936 ved en Postering i Kassebogen, hvorefter der kontant indgaar 7000 Kr., medens der samtidig, à conto Sagsøgtes Murerentreprise, udgaar 7000 Kr.

I en til Aktieselskabsregistret den 16. Januar 1937 fra Aktieselskabets Bestyrelse indgivet Anmeldelse af 24. December 1936 besvares Spørgsmaal 7 d:

»Er der sket yderligere Indbetalinger paa den tidligere tegnede Aktiekapital i Kontanter eller helt eller delvis i andre Værdier?«

saaledes:

»Ja i Kontanter«.

Ifølge den mellem Aktieselskabet og Sagsøgte den 21. Oktober 1936 indgaaede Entreprisekontrakt udgjorde Sagsøgtes Entrepresesum 217.500 Kr., at erlægge med 125.000 Kr. ved Optagelsen af 1. Assurance (deraf a/c 60.000 Kr. naar Etagen er støbt over Stuen, 30.000 Kr. naar Bjælker og Indskud er lagt over 3. Sal, 35.000 Kr. naar Huset er rejst og under Tag). Sagsøgte havde kun Ret til af nævnte 125.000 Kr. at modtage 13.000 Kr. kontant, medens 112.000 Kr. præsteredes ved Veksler. Ved Optagelse af 2. Assurance skulde erlægges 35.000 Kr., ved 3. Assurance 15.000 Kr. Endelig hedder det i Kontrakten:

»Ved færdig Prioritering udbetales forlods af Provenuet.... 32.500,00
For Restbeløbet skal Entreprenøren modtage Aktier i Ejendomsaktieselskabet H. C. Ørstedvej 10..... 10.000,00«

Arkitekt Plougmann har under sin Vidneforklaring forklaret, at der ved ovennævnte 10.000 Kr. Aktier ikke var tænkt paa nogen Udvidelse af Aktiekapitalen, men kun paa de af Sagsøgte oprindeligt tegnede Aktier. Med Hensyn til ovennævnte Post i Kassebogen: »20/12 1936: udbetalt a/c to. Murerarbejde 7000 Kr.« forklarede Plougmann, at Sagsøgte skulde have 10.000 Kr. naar der var støbt over Kælderen.

Det findes ikke godtgjort, at der for Sagsøgtes Vedkommende paa det paagældende Tidspunkt har foreligget en Fordring paa Selskabet, som han uden Hensyn til det i § 31 i Aktieselskabsloven udtalte har kunnet bringe i Modregning mod sin Forpligtelse ifølge Aktietegningen.

Da Sagsøgte saaledes ikke kan anses som havende fyldstgjort sin nævnte Forpligtelse overfor Selskabet, vil den resterende Forpligtelse nu være at berigtige, saaledes at der for saa vidt vil være at give Konkursboets Paastand Medhold.

B. For saa vidt angaar et Beløb af 12.636 Kr. 31 Øre støttes Paastanden i første Række paa, at Sagsøgte paa en efter Konkurslovens § 24 afkræftelig Maade har erholdt Dækning af nævnte Beløb, der vedrører Ekstrakrav, eller som Sagsøgte for en Dels Vedkommende udtrykker det: Krav ifølge en ny Entreprise.

I ovennævnte Entreprisekontrakt af 21. Oktober 1936 hedder det umiddelbart efter Berigtigelsesmaaden med Hensyn til Entrepresesummen:

»Mulige Ekstraregninger betales sammen med Prioriteringsraten — — — Skulde den 3. Prioritet, som A/S H. C. Ørstedvej 10 omgaaende agter at optage, naar Bygningen er færdig, ikke blive saa stor, at Entreprenørens Resttilgodehavende kan indfries, skal Entreprenøren være villig til yderligere at tage indtil 10.000 Kr. i Aktier i A/S H. C. Ørstedvej 10.«

Sagsøgte har anført, at der i December 1936, da Fundamenter og Kælder med Kælderloft var støbt af Sagsøgte, af Byggemyndighederne

blev givet Tilladelse til seks Beboelseslag, hvad oprindelig var nægtet, skønt man i det indsendte Projekt havde reduceret Etagehøjderne til det mindst mulige. Da der i Ejendommen skulde indrettes Luksuslejligheder, fandtes — efter Tilladelsens Opnaaelse — Etagehøjden i de fem Etager at burde forhøjes med 20 cm for hver Etage og i Stuen med 5 cm. Dette opfattedes af Bestyrelsen som en ny Entreprise, og for at Sagsøgte skulde paatage sig denne, vedtoges det paa et Bestyrelsesmøde, at Sagsøgte skulde have samtlige sine Ekstraregninger saavel Nyentreprisen som andet betalt af Byggelaansraterne, hvis der blev Penge af disse fri dertil. Dette viste sig — efter at der senere var indgaaet Entreprisekontrakter med de andre Haandværkere med Undtagelse af Tømrermesteren, med hvem den tidligere var sluttet — at blive Tilfældet, og der udbetaltes herefter Sagsøgte 1615 Kr. 23 Øre den 10. September 1937, 4662 Kr. 71 Øre den 5. November s. A. og 6571 Kr. 17 Øre den 26. November s. A.

Ejendommen stod færdig omkring den 1. December 1937.

Ejendommens Udlejning stødte paa Vanskeligheder, og først hen paa Sommeren 1938 var den nogenlunde udlejet, men kun til en Leje af ca. 50.000 Kr. medens man i Projektet havde regnet med en Leje paa ca. 70.000 Kr.

I Foraaret 1938 prioriterede man, men havde ogsaa her Vanskeligheder. I offentlige Laan opnaaedes 270.000 Kr. Kreditforeningsmidler og 65.000 Kr. Hypotekforeningsmidler. Nogen 3. Prioritet kunde ikke opnaas. I den til Grund for Opnaaelse af Byggelaan hos Privatbanken liggende Finansieringsplan havde man regnet med følgende Laan:

Kreditforening	Kr. 300.000,00
Hypotekforening	— 75.000,—
Private Prioriteter indenfor $8\frac{1}{2} \times$ Husleje.....	— 200.000,—

Der fremkom intet til Dækning af de til Haandværkerne skyldige Prioriteringsrater.

Efter en Række Forsøg paa at finde en Ordning, begæredes Selskabet den 12. August 1938 erklæret konkurs, og den 5. September s. A. dekreted Konkursen.

Det skal først bemærkes, at naar Sagsøgte har gjort gældende, at den i Konkurslovens § 30 ommeldte 4 Ugers Frist ikke er paaagtet ved Sagens Anlæg, kan der ikke gives ham Medhold heri, allerede fordi Sagsøgerne har oplyst, at Prøvelsen af den af Sagsøgte i Konkursboet anmeldte Fordring angaaende sin Restentreprisensum er udskudt i Boet.

Da det ikke findes godtgjort, at Aktieselskabets Bestyrelse, da de ovennævnte Udbetalinger foretoges til Sagsøgte, maatte forudse Selskabets Fallissement som nær forestaaende, vil den af Sagsøgeren efter Konkurslovens § 24 nedlagte Paastand allerede som Følge heraf ikke kunne gives Medhold.

Der ses dernæst ej heller i Sagen udenfor Konkurslovens § 24 at foreligge noget Grundlag for Afkræftelse af de omtvistede Udbetalinger til Sagsøgte. Tilbagebetalingspligt overfor Konkursboet med Hensyn til disse findes endelig ikke at kunne baseres paa almindelige Retsgrundsetninger, hvorved bemærkes at der med de øvrige Haandværkere efter det oplyste har været truffet særlige Betalingsaftaler, hvilke ifølge

Sagsøgte Procedure ikke er blevet tilsidesat ved de omhandlede Udbetalinger til Sagsøgte.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte efter Omstændighederne have at godtgøre Sagsøgerne 300 Kr.

Nr. 158/1940. Murer **P. L. Nielsen** (Bruun efter Ordre)
m o d

Arbejdsmand **Carl Gustav Christensen** (Møller efter Ordre).

(Stadfæstelse af Udlægsforretning).

Kendelse afsagt af Fogedretten for Esbjerg Købstad m. v. den 25. Juli 1939: Den af Rekvirenten, Arbejdsmand Carl Gustav Christensen, Esbjerg, begærte Udlægsforretning hos Bygmester Jørgen Amarius Nielsen, Esbjerg, bør ikke nyde Fremme.

Vestre Landsrets Dom af 26. April 1940 (IV Afd.): Den af Appellanten, Arbejdsmand Carl Gustav Christensen hos Indstævnte, Bygmester J. A. Nielsen, begærte Udlægsforretning i 2 Faktiomaskiner, 1 Blandingsmaskine og noget Murstillads bør nyde Fremme. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de for Appellanten og for Indstævnte Murer P. L. Nielsen for Landsretten beskikkede Sagsførere, Landsretssagfører Jæger og Overretssagfører Ejstrup i Salær hver 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg førstnævnte 50 Kr. og sidstnævnte 25 Kr., hvilke Beløb ligesom det Beløb af 32 Kr. 60 Øre, der er tillagt Landsretssagfører Flagstad for Møde under Parts- og Vidneafhøringer ved Underretten, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævnets Paastand være at stadfæste, forsaavidt den er paaanket.

Med Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges de for Appellanten, Murer P. L. Nielsen, og Indstævnte, Arbejdsmand Carl Gustav Christensen beskikkede Sagførere, Højesterets sagførerne Bruun og Ejvind Møller i Salær for Højesteret hver 200 Kr., der uddedes af det Offentlige.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Skrivelse af 23. Maj d. A. fra Sagførerfirmaet Jæger & Rambusch begærede Rekvirenten, Arbejdsmand Carl Gustav Christensen, Esbjerg, den 11. April d. A. afsluttede Udlægsforretning hos Rekviritus, Bygmester Jørgen Amarius Nielsen, Esbjerg, kontinueret. Udlægsforretningen sluttedes den 11. April d. A. som forgæves, men ifølge den nævnte Skrivelse skulde Rekviritus være i Besiddelse af nogle Maskiner.

Rekviritus har erklæret ikke at eje nogen Maskiner til Genstand for Udlæg og har med Hensyn til 1 Blandingsmaskine, 2 Factionmaskiner og noget Murerstillads nærmere forklaret, at han den 1. Maj 1938 som Sikkerhed overdrog de omhandlede Effekter til sin Søn, Murer Peter L. Nielsen, Skjoldsgade 105, Esbjerg, mod at denne overtog Rekviriti Gæld til Firmaet Lykke Thomsen & Søn, Esbjerg, saaledes at Rekviriti Søn udstedte et Pantebrev, stort 4500 Kr., til det nævnte Firma i sin Ejendom Matr. Nr. 241 Esbjerg Købstads Bygrunde. Gælden blev ifølge et mellem Parterne oprettet uunderskrevet Dokument overtaget af P. L. Nielsen uden Forpligtelse til at betale Renter, og Rekviritus har forklaret, at han selv betaler Renter af et Beløb paa 4514 Kr. til Landmandsbanken, hvorhos han har akcepteret en Veksel, stor 4514 Kr., som hver Maaned omsættes i Banken.

Ifølge den fremlagte Opgørelse betalte Rekviritus sin Søn for Overtagelsen af Gælden med de nævnte Maskiner og Murerstillads, og Værdien heraf blev skønsmæssig ansat til 2600 Kr.

Factionmaskinerne har siden 1. Maj 1938 beroet dels paa Rekviriti Bopæl, Islandsgade 27, Esbjerg, og dels paa hans Byggeplads paa Marbækvej, hvor bl. a. Rekviriti Søn har været beskæftiget dels som Murersvend og dels som Formand.

Rekviritus har under Sagen fremlagt en Erklæring fra Bygnings-tekniker Vilh. Dohn, hvorefter Rekviriti Søn i 1938 overtog Faderens Gæld mod at faa forskellige i den fremlagte Opgørelse nævnte Maskiner.

Efter det oplyste maa det anses for godtgjort, at der den 1. Maj 1938 mellem Rekviritus og dennes Søn blev truffet den Aftale, at Rekviriti Søn udstedte et Pantebrev paa 4500 Kr. i sin Ejendom for Rekviriti Gæld, og at Rekviritus til Gengæld overdrog sin Søn de nævnte Maskiner og Murerstillads paa en Maade, der maa ligestilles med en Overdragelse til Ejendom.

Da det dernæst maa antages, at Overtagelsen af Maskinerne er sket, da Rekviritus var i en vanskelig Situation, og da Overtagelsen har fundet Sted mellem Fader om Søn, saaledes at sidstnævnte har ydet

sin Fader en betydelig Hjælp uden selv at have haft Fortjeneste deraf, og da det drejer sig om Overdragelse af Maskiner, som Rekviritus har haft Brug for i sin Virksomhed, findes den af Rekvirenten begærede Udlægsforretning ikke at kunne nyde Fremme.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Fogedretten for Esbjerg Købstad, Skads Herred samt Fanø Birk den 25. Juli 1939 afsagte Kendelse er med Justitsministeriets i Skrivelse af 4. Oktober 1939 meddelte Tilladelse indanket for Landsretten.

Appellanten har nedlagt Paastand om, at den hos Indstævnte, Bygmester J. A. Nielsen begærte Udlægsforretning i de i den indankede Kendelse nævnte Effekter nyder Fremme, hvilken Udlægsforretning ifølge en efter Sagens Indankning optaget Politirapport af 12.—13. November 1939 vedrører et Appellanten ved Dom af 3. Januar 1939 hos denne Indstævnte tilkendt Beløb af 441 Kr. 75 Øre. Indstævnte, Murer P. L. Nielsen har paastaaet Kendelsen stadfæstet. Indstævnte Bygmester Nielsen har ikke givet Møde for Landsretten, men har i Skrivelse af 27. November 1939 erklæret intet at have at erindre imod, at der desuagtet foretages mundtlig Domsforhandling i Sagen.

Den i Kendelsen nævnte uunderskrevne Opgørelse af 1. Maj 1938 er saalydende:

»Baldesager den 1. Maj 1938.

Regning

for Hr. Bygmester J. A. Nielsen, Islandsgade 27, Esbjerg,
fra Murer Peter L. Nielsen, Baldesager.

For Overtagelse af din Gæld med Firmaet Lykke Thomsen & Søn, Esbjerg, paa 4500 Kr. som tinglyst Obligation paa min Ejendom Matr. Nr. 241, Esbjerg, dog uden Forpligtelse til Forrentning af Gælden Kr. 4500,00
Herpaa betalt ved Overtagelsen:

1 Blandingsmaskine	Kr. 800,00
2 Factio Maskiner à 500	— 1000,00
Murerstillads med Brædder og alt Tilbehør	— 800,00

Tilsammen.... — 2600,00

Rest.... Kr. 1900,00«

Faktiomaskinerne har siden 1. Maj 1938 været anbragt som i Kendelsen nævnt og Blandingsmaskinen og Murerstilladset har været anbragt paa J. A. Nielsens Byggeplads Marbækvej.

Det i Kendelsen nævnte Pantebrev, der er affattet som Skadesløsbrev for et Beløb af indtil 4500 Kr. med 4. Prioritets Panteret, er dateret 8. April 1938.

I Tilslutning til Skadesløsbrevet har Indstævnte P. L. Nielsen den 24. Februar 1939 udstedt saalydende Skadesløsbrevet paategnet Erklæring:

»Paa given Foranledning erklærer jeg herved, at det af mig udstedte Skadesløsbrev til Hr. Smedemester Holger Lykke Thomsen med Pant i den mig tilhørende Ejendom Matr. Nr. 241 i Islandsgade 27, Esbjerg, er udstedt som Dækning for den Gæld, som min Fader Bygmester J. A. Nielsen har paadraget sig til Hr. Holger Lykke Thomsen, og for hvilket Beløb der er udstedt Veksel.«

Paa denne Veksel har Indstævnte P. L. Nielsen ikke skrevet sit Navn.

Efter Sagens Indankning har begge de Indstævnte afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet Vidneforklaring af Smedemester Lykke Thomsen og af Bygningstekniker Dohn.

Indstævnte J. A. Nielsen har forklaret, at Lykke Thomsen henvendte sig til ham og forlangte Sikkerhed for sit Tilgodehavende paa ca. 4500 Kr. I den Anledning talte han med sin Søn, og denne indgik da paa at give Lykke Thomsen Pant i sin Ejendom for Faderens Gæld, mod at denne til Sikkerhed overdrog ham de i Afgørelsen af 1. Maj 1938 nævnte Maskiner. Der var ikke mellem ham og hans Søn truffet nogen Aftale for det Tilfælde, at han eller Sønnen betalte Gælden til Lykke Thomsen, han gik ud fra, at det var ham, som det paahvilede at betale denne Gæld, og han har den Opfattelse af Forholdet, at han, hvis han betaler Gælden til Lykke Thomsen, ikke skylder sin Søn noget Beløb, samt at han i saa Tilfælde har Krav paa at faa de i Opgørelsen af 1. Maj 1938 ommeldte Maskiner tilbageleveret.

Indstævnte P. L. Nielsen har forklaret, at hans Fader spurgte, om han vilde gaa med til at give Lykke Thomsen et Skadesløsbrev med Pant i sin Ejendom, og samtidig foreslog hans Fader, at han til Gengæld skulde overdrage Indstævnte de under Sagen ommeldte Maskiner, og paa denne Ordning indgik Indstævnte, hvorpaa Skadesløsbrevet blev udfærdiget. Senere foreslog Bygningstekniker Dohn, der var Bogholder hos Indstævntes Fader, at Værdien af de ommeldte Maskiner skulde fastslaaes, og at der skulde skrives en Opgørelse over de Indstævntes Mellemværende. Indstævnte blev derefter enig med sin Fader om, at Maskinerne skulde fastsættes til de i Opgørelsen af 1. Maj 1938 nævnte Værdier, og Indstævnte udfærdigede den nævnte Opgørelse. Efter Indstævntes Mening skylder hans Fader ham det paa Opgørelsen nævnte Restbeløb 1900 Kr.; men det er hans Fader, der skal betale Gælden paa 4500 Kr. til Lykke Thomsen, men saafremt dette maatte ske, anser Indstævnte sig forpligtet til at tilbagelevere de i Opgørelsen nævnte Maskiner, hvorhos Gælden paa de 1900 Kr. bortfalder.

Indstævnte har aldrig skyldt sin Fader Penge.

Til den fornævnte Rapport har Indstævnte P. L. Nielsen yderligere forklaret, at naar han indgik paa Ordningen med Faderen, var det, fordi Lykke Thomsen ellers kunde have erklæret hans Fader Konkurs, hvilket vilde have medført, at baade han og hans Fader vilde være blevet arbejdsløse.

Smedemester Lykke Thomsen har angaaende Udstedelsen af Skadesløsbrevet forklaret i Overensstemmelse med de Indstævnte. Efter Udstedelsen af Skadesløsbrevet skrev P. L. Nielsen nogle Gange sit Navn paa den af Faderen udstedte Veksel, stor 4514 Kr. 43 Øre. For

at undgaa at P. L. Nielsen for Fremtiden skulde skrive sit Navn paa Vekslen, lod Vidnet ham underskrive den fornævnte Erklæring af 24. Februar 1939, og derefter har P. L. Nielsen ikke skrevet sit Navn paa Vekslen. Efter Lykke Thomsens videre Forklaring har Indstævnte J. A. Nielsen ikke afbetalt noget paa Gælden efter Vekslen, men har indtil for nylig betalt Renter af Beløbet; efter hans Mening er der Sikkerhed nok i P. L. Niensens Ejendom for Gælden efter Skadesløsbrevet.

Bygningstekniker Dohn har forklaret, at han forinden Skadesløsbrevets Udstedelse havde talt med J. A. Nielsen om Sagen og sagt til denne, at han var nødt til at give sin Søn nogle Maskiner og Stilladsbrædder som Sikkerhed eller Vederlag for Udstedelsen af Skadesløsbrevet. Efter at Skadesløsbrevet var udstedt, talte Vidnet paany med J. A. Nielsen om Sagen, og efter Forslag af Vidnet blev den under Sagen fremlagte Opgørelse af 1. Maj 1938 udfærdiget.

Vidnet har indført Opgørelsen i J. A. Niensens Bøger paa Peter L. Niensens Konto, og det i Opgørelsen nævnte Restbeløb paa 1900 Kr. figurerer i Bøgerne som en Gæld til Peter Nielsen.

Det blev aftalt, at Sagsøgte J. A. Nielsen skulde forrente Gælden til Lykke Thomsen, og at han til Gengæld skulde have Lov til at benytte Maskinerne og Stilladsbrædderne uden at betale nogen Leje.

Vidnet regnede med, at efter den ovennævnte Ordning var det Indstævnte P. L. Nielsen, der kom til at betale Gælden til Lykke Thomsen, forsaavidt angik Hovedstolen.

Efter alt det foreliggende maa der gaas ud fra, at Overdragelsen af de paagældende Maskiner m. v. fra Indstævnte J. A. Nielsen, i hvis Besiddelse Effekterne er forblevet, til Indstævnte P. L. Nielsen ikke er nogen endelig Overdragelse til Eje, men udelukkende er sket for at sikre sidstnævnte for det Tilfælde, at hans Forpligtelse efter Skadesløsbrevet blev gjort gældende imod ham, og da Reglerne om Stiftelse af Underpant i Løsøre ikke er iagttaget, kan Appellanten herefter ikke være pligtig at respektere Overdragelsen, hvorfor den af ham begærte Udlægsforretning vil være at fremme.

Med Sagens Omkostninger for Landsretten vil der være at forholde som nedenfor anført.

En af de voterende Dommere afgav saalydende Dissens:

Jeg vil stadfæste Fogedrettens Kendelse i Henhold til de i den anførte Grunde, idet jeg skal bemærke, at det efter min Formening ikke kan tillægges Betydning, at Indstævnte P. L. Nielsen opnaar en Fordel ved de paagældende Effekters fortsatte Anvendelse i hans Faders Virksomhed.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten kan jeg tiltræde Votums Afgørelse.

Onsdag den 15. Januar.

Nr. 76/1940. **Sogneraadet for Haslev-Frerslev Kommune**
(Hansen)

mod

Sogneraadene for Dalby-Thureby Kommune, Fensmark-Rislev Kommune og Havdrup-Solrød Kommune (Gamborg).

(Fordeling af den af et A/S til Appellanten indbetalte Kommuneskat).

Østre Landsrets Dom af 1. Marts 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Sogneraadet for Haslev-Frerslev Kommune, bør anerkende, at de sagsøgende Kommuner, Dalby-Thureby Kommune, Fensmark-Rislev Kommune og Havdrup-Solrød Kommune, i Medfør af § 36, Stk. 2, i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 vedrørende personlig Skat til Kommunen er berettiget til Andel i den Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab, Haslev, paahvilende Kommuneskat. Sagsøgte betaler til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagsøgerne ikke havde haft fri Proces, samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgerne beskikkede Sagfører, Sagfører Weber, 150 Kr. og 30 Kr. Det idømte at udredes under Adfærd efter Loven inden 15 Dage fra nærværende Doms Forkyndelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under særligt Hensyn til, at Elektricitetsselskabets i de indstævnte Kommuner anbragte faste Kapitalanlæg — Ledningsnet, Transformatorstationer og Maalere — er af væsentlig Betydning for Selskabets Drift og Indtægtsmuligheder i disse Kommuner, tiltrædes det, at de Indstævnte er anset berettigede til Andel i den Selskabet paahvilende Kommuneskat.

Dommen vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gamborg betaler Appellanten, Sogneraadet for Haslev-Frerslev Kommune, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Retten for Bregentved Gisselfeld Birk forberedte Sag har Sagsøgerne, Sogneraadene for Dalby-Thureby Kommune, Fensmark-Rislev Kommune og Havdrup-Solrød Kommune, hvem der er meddelt iri Proces, nedlagt Paastand om, at Sagsøgte, Sogneraadet for Haslev-Frerslev Kommune, dømmes til at anerkende, at de sagsøgende Kommuner i Medfør af § 36, Stk. 2, i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 vedrørende personlig Skat til Kommunen er berettiget til Andel i den Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab, Haslev, paahvilende Kommuneskat.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgerne har givet følgende Fremstilling:

Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab, der har sin Kraftcentral og sit Kontor i Haslev, og hvis Hjemsted er Bregentved-Gisselfeld Birk, leverer elektrisk Strøm ikke alene til Forbrugere i Haslev-Frerslev Kommune, men ogsaa til Forbrugere i andre Kommuner i Sydøstsjælland, ifølge sidste Aarsberetning nu ialt 150 Kommuner. Elektricitetsforsyningen sker igennem et af Selskabet bygget Ledningsnet, saaledes at den fra Elektricitetsværket i Haslev ledede Stærkstrøm gennem et Antal Transformatorstationer, beliggende i de paagældende Kommuner, transformeres til en lavere Spænding for derefter ad Selskabets Lavspændingsledninger at fordeles til de forskellige Forbrugere af Elektricitet. Ifølge Selskabets Love (§ 11) har Selskabet i hvert Sogn, hvor der er mindst 10 Forbrugere, en af Forbrugerne valgt Repræsentant, der indtræder i Repræsentantskabet, som alene fører Forhandling med Selskabet paa Forbrugernes Vegne. Uden Repræsentantskabets Samtykke kan Elektricitetspriserne ikke forhøjes. Repræsentanterne, hver i sit Sogn, har Pligt til at søge at fremskaffe Tilladelse til Anbringelse af Selskabets Materiel. Ifølge Strømleveringsbestemmelsernes § 1 skal Begæringer til Selskabet om Elektricitetsforsyning til nye Forbrugere indgives gennem Sognrepræsentanten. Endvidere har Selskabet en Tilsynsførende ved hver Transformatorstation samt en Del faste Opkrævere, der bor i de paagældende Forsyningsdistrikter.

Af Transformatorstationer findes der i Dalby-Thureby Kommune 12, i Fensmark-Rislev Kommune 6 og i Havdrup-Solrød Kommune 7 Stk. De nævnte 3 Dobbeltkommuner, der alle omfattes af Centralens Forsyningsomraade, har hver 2 Repræsentanter, idet der i hver af de enkelte Kommuner er langt over 10 Forbrugere af Elektricitet fra Værket i Haslev.

Sagsøgerne mener hermed at have godtgjort, at Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab driver Virksomhed og oppebærer Indtægt i hver af de 3 sagsøgende Kommuner, og at de i Lov om personlig Skat til Kommunen af 18. Februar 1937 § 36, Stk. 2, omhandlede Betingelser saaledes i det foreliggende Tilfælde er opfyldt, hvoraf følger, at de sagsøgende Kommuner har Krav paa en Andel af den Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab paahvilende Kommuneskat, der hidtil alene er oppebaaret af Haslev-Frerslev Sogneraad.

De sagsøgende Sogneraad har hver for sig i Overensstemmelse med ovennævnte Lov § 36, Stk. 5, overfor Haslev-Frerslev Sogneraad skriftlig anmeldt dette Krav, men Haslev-Frerslev Sogneraad har aivist Kravet.

Sagsøgte bestrider, at den paaberaabte Bestemmelse i Kommuneskatteloven indeholder Hjemmel for det rejste Krav. Betingelserne for Skattedelingen, nemlig at Selskabet driver Virksomhed eller oppebærer Indtægt i de paagældende Kommuner, kan efter Sagsøgtes Mening ikke siges at foreligge her. De følgende Bestemmelser i § 36 — der forudsætter for Detailforretningers Vedkommende et Udsalgssted i paagældende Kommune, for andre Foretagenders Vedkommende nogle dersteds beskæftigede Personer, specielt for Jernbanedrift en Station eller lignende, for Dampskibsdrift et Ekspeditionskontor — viser nemlig, at der maa kræves et ydre Tilknytningsforhold af en vis Styrke. Det er saaledes ikke tilstrækkeligt, at Selskabet har Kunder i vedkommende Kommune, og Sagsøgerne har herudover ikke kunnet paavise anden Tilknytning for Elektricitetselskabet til deres Kommuner end de omtalte Repræsentanter, der er Repræsentanter for Forbrugerne, ikke for Selskabet, og Transformatorstationerne, der er en Del af Selskabets Ledningsnet, og som betjenes fra Haslev. Den »tilsynsførende« er ikke Funktionær i Selskabet og udøver ingen fast Virksomhed. Sagsøgte bestrider herefter, at der bestaar et Tilknytningsforhold, der svarer til Lovens Forudsætninger.

Det bemærkes, at Indenrigsministeriet i Anledning af Forespørgsel fra Havdrup-Solrød Sogneraad i Skrivelse af 3. Februar 1939 har udtalt den Formening, at Havdrup-Solrød Kommune er berettiget til Andel i den Selskabet paahvilende Kommuneskat. Det er endvidere oplyst, at den Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab paahvilende Kommuneskat fordeles imellem Gentofte Kommune og Oplandskommunerne, og at en saadan Fordeling har fundet Sted siden 1914.

Efter de foreliggende Oplysninger maa Sydøstsjællandss Elektricitets Aktieselskab siges at drive Virksomhed i de sagsøgende Kommuner, i hvilken Henseende bemærkes, at det ikke kan antages, at der ved de i Skattelovens § 36, Stk. 3 og 4, givne Fordelingsregler eller ved de sammesteds nævnte Eksempler har været tilsigtet at give en almindelig Rettesnor med Hensyn til Karakteren eller Styrken af vedkommende Selskabs Tilknytningsforhold til de paagældende Kommuner. Herefter findes de i Skattelovens § 36, Stk. 2, fastsatte Betingelser for en Fordeling af Selskabets Kommuneskat mellem Sagsøgte og de sagsøgende Kommuner at være til Stede, og der vil derfor være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand. Med Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Fredag den 17. Januar.

Nr. 123/1940. **Fejø Andelsmejeri (Jørgensen)**

m o d

Gaardejer **Ejler Henriksen** (Overretssagf. Münster-Svendsen).

(Berettigelsen af en Eksklusion).

Østre Landsrets Dom af 28. Maj 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, Fejø Andelsmejeri, bør inden 15 Dage fra Dato genoptage Sagsøgeren, Gaardejer Ejler Henriksen, som Medlem og betale ham Sagens Omkostninger med 225 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker til Supplering af den i Dommen givne Sagsfremstilling følgende:

I Henhold til en Generalforsamlingsbeslutning af 11. September 1936 i det appellerende Andelsmejeri er der i Aarene 1937—38 paa Fejø med Støtte af Staten og under Medvirkning af Veterinærdirektoratet truffet Foranstaltninger til Rensning af Øens Kvægbesætninger for Kastningssmitte og til Hindring af, at smittefarlige Dyr indføres i Besætningerne. Ordningen hviler paa de samme Principper, som dem, der indeholdes i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 25. Juni 1937 for Bornholm. En tilsvarende Bekendtgørelse for Fejø udstedtes den 28. Marts 1939. I denne bestemmes det bl. a., at der ved Indførsel af Kvæg til Fejø skal foreligge Attest om Blodprøve med negativt Resultat og om, at Dyrene ikke i det sidste Aar har været i Berøring med Kvæg, der har kastet paa Grund af smitsom Kastning eller reageret for samme. En Forudsætning for Ordningens Gennemførelse maa det derhos antages at være, at Medlemmerne af Mejeriet nøje følger Veterinærmyndighedernes Anvisninger, og det er ubestridt, at Medlemmerne overfor Mejeriet har Pligt hertil.

Paa Indstævntes Ejendom, som han overtog den 1. August 1937, forefaldt et Tilfælde af smitsom Kastning den 1. Oktober 1937, og en Blodprøve af 4 andre Køer viste Reaktion for denne Sygdom. I den Anledning krævede Mejeriets Bestyrelse, at de 5 Reagenter skulde fjernes og Bestyrelsens Samtykke indhentes ved Indførelse af andre Dyr. Indstævnte overførte nu den 8. December 1937 disse Dyr til sin Moders Gaard paa Femø, i hvilken der i en Aarrække, senest i 1935, havde været Kastningstilfælde, og hvor der senest i December 1937 havde vist sig Reagenter ved Blodprøver, hvorved dog bemærkes, at Besætningen var vaccineret. Dyrene blev opstaldet i en Boks uden Forbindelse med Kostalden. Den 13. December overførte han derefter, uden at

have indhentet Bestyrelsens Samtykke dertil, 4 Køer, som han havde ladet blodprøve med negativt Resultat fra den nævnte Besætning til sin egen Stald, som maa antages ikke at have været behørig desinficeret.

Da Bestyrelsen kom til Kundskab herom, krævede den de nyindførte Køer fjernet og standsede Mælketilførslen fra Indstævntes Gaard til Mejeriet, indtil dette var sket. Indstævnte anlagde nu Sag mod Appellanten og paastod Mejeriet tilpligtet atter at modtage hans Mælk. Sagen afsluttedes med et udenretligt Forlig af 31. Maj 1938, hvorefter Indstævnte inden 8 Dage skulde fjerne de 4 Køer og lade Mejeriet overtage to Reagenter, der havde vist sig i Indstævntes Besætning. Til Gengæld skulde Indstævnte have Erstatning for Driftstab vedrørende de 6 Køer. Om Køb af nye Køer skulde der forhandles med Bestyrelsen, og Veterinærdirektoratet skulde have den endelige Afgørelse herom.

I Juni 1938 overførte Indstævnte de 4 Køer til Besætningen paa sin Moders Gaard, men tilbageførte den 26. Juni 1939 de 3 af dem til sin egen Gaard uden at forhandle med Bestyrelsen derom.

Indstævnte, som havde faaet ca. 1000 Kr. i Erstatning for Driftstab for Tiden 8. December 1937 til 8. Juni 1938, anlagde i 1939 Sag mod Mejeriet og krævede yderligere Erstatning for Driftstab for Tiden indtil 8. December 1938, idet han paastod, at Bestyrelsen indtil da havde hindret ham i at købe nye Køer i Stedet for de fjernede. Ved Maribo Købstads Rets Dom af 20. Juni 1939 frifandtes Mejeriet, idet det bl. a. anføres i Dommen, at Indstævnte ikke havde oplyst at have søgt Bestyrelsen om Godkendelse af Indkøb eller rettet Henvendelse til Veterinærdirektoratet.

Den 27. Juni 1939 tilskrev Appellanten Indstævnte bl. a., at da Serumlaboratoriet forlangte Blodprøve taget af Indstævntes Kreaturer, og Indstævnte vægrede sig ved at træffe de fornødne Foranstaltninger hertil, mente Bestyrelsen af Hensyn til Smittefaren ikke efter den 1. Juli at kunne behandle Mælken fra Indstævntes Besætning sammen med den øvrige Mælk i Mejeriet, medmindre der forinden blev taget Blodprøve.

Færdig fra Trykkeriet den 29. Januar 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 30

Fredag den 17. Januar.

Med Hensyn til det paa Generalforsamlingen den 19. August 1939 passerede fremgaar det saavel af de før som af de efter Dommens Afsigelse afgivne Parts- og Vidneforklaringer, at Indstævnte udtrykkelig blev spurgt, om han nu vilde rette sig efter Mejeriets Bestemmelser med Hensyn til Udtagelse af Blodprøver, at Indstævnte ikke gav noget fyldestgørende Svar herpaa, og at han besvarede et ham stillet Spørgsmaal angaaende Tilbageførelse af de fjernede Køer usandfærdigt.

Bestyrelsens Forslag om Udelukkelse af Indstævnte motiveredes med, at han »nægter at lade sine Køer blodprøve for smitsom Kastning som forlangt af Statens Serumlaboratorium (én Gang om Maaneden indtil 27. November 1939) og desuden forlanger af Mejeriet, at dette skal betale Omkostningerne, hvis Mejeriet fremtvinger Blodprøverne, hvilke Betingelser ingen andre Leverandører er indrømmet.«

Efter Generalforsamlingens Afholdelse søgte et Medlem af Mejeriets Bestyrelse en Forhandling med Indstævnte for om muligt at faa et Forlig i Stand, men dette mislykkedes, fordi Indstævnte stillede forskellige Betingelser om Erstatning m. v.

I Skrivelse af 25. August 1939 meddelte Bestyrelsen Indstævnte, at hans Mælkeleverance vilde blive standset fra den 31. s. M., hvorhos Bestyrelsen opfordrede ham til mindelig Forhandling om hans Udløsningskrav.

Disse Dommere finder, at Indstævnte ved sin Vægning ved at lade foretage de Blodprøver, som de veterinære Myndigheder fandt fornødne, for at ikke det gunstige Resultat af Forsøget paa at udrydde Kastningssmitten fra Fejø, hvor Indstævntes Besætning var den sidste, der viste positiv Reaktion, skulde bringes i Fare, i saa væsentlig Grad har misligholdt sine Forpligtelser overfor Mejeriet paa et for dette og dets Leverandører meget betydningsfuldt Omraade, at Appellanten, ogsaa under Hensyn til Indstævntes tidligere Optræden, i alt Fald har været berettiget til paa Generalforsamlingen at kræve et bestemt Tilsagn fra Indstævnte personligt om, at han uden at sætte særlige Vilkaar derfor, vilde rette sig efter Forskrifterne om Udtagelse af Blodprøver, og til, da et saadant Tilsagn ikke blev givet, at ekskludere Indstævnte.

De nævnte Dommere stemmer herefter for at frifinde Appellanten og paalægge Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

To Dommere er med Landsretten enige i, at Indstævntes tidligere Stridigheder med Mejeriet, som var bragt ud af Verden dels ved Forlig og dels ved Retsafgørelse, ikke kunde afgive noget Grundlag for en Udelukkelse. Det bemærkes herved, at det under Sagen er uimodsagt, at de i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 28. Marts 1939 givne Regler er iagttaget ved Indstævntes Tilbageførsel den 26. Juni 1939 af 3 Køer fra hans Moders Besætning.

Disse to Dommere bemærker yderligere:

Paa Generalforsamlingen den 19. August undlod Mejeriets Formand ved Sagens Forelæggelse at omtale Brevet af 15. August — efter sin Forklaring fordi han havde lavet sin Beretning om Sagen uden Kendskab til dette Brev, som han først vil have modtaget kort før Generalforsamlingen — og Brevet blev først fremdraget ved, at Indstævnte begyndte at læse det op, og spurgte, om Bestyrelsen ikke havde faaet et saadant Brev. Efter at Brevet var læst op, udtalte den tilstedeværende Dyrlæge Vinding ifølge den af ham afgivne Vidneforklaring, at han fandt, at der her var et Forslag til Forlig, men efter hans videre Forklaring fastholdt Bestyrelsen Forslaget om Eksklusion, og han — Dyrlægen — forlod derefter Generalforsamlingen, idet han udtalte, at det efter hans Opfattelse altsaa ikke var Sagen, det drejede sig om, men Manden, man vilde til Livs. Et andet Vidne har forklaret, at han fik det Indtryk, at Bestyrelsen ikke var stemt for en mindelig Ordning.

Gaardejer Hans Henriksen, der var Dirigent ved Generalforsamlingen, har udtalt, at det var hans Indtryk, at Indstævnte, der ikke direkte svarede paa de forskellige, til ham rettede Henvendelser, henholdt sig til det nævnte Brev.

Disse Dommere tiltræder herefter, at det ikke er godtgjort, at Indstævnte paa Generalforsamlingen har givet de tilstedeværende Grund til at tvivle om, at han vedstod Brevet, og Forholdet maa efter deres Mening opfattes saaledes, at man paa Generalforsamlingen ikke har villet tage Hensyn til dette Brev, hvorved Indstævnte indgik paa det stillede Krav om Udtagning af Blodprøver, men har fastholdt sit forud indtagne Standpunkt. Dette findes ogsaa bestyrket ved den Generalforsamlingsprotokollen tilførte Motivering for Udelukkelsen, der er gengivet foran.

Efter det anførte finder disse Dommere, at den foretagne Udelukkelse har været uberettiget og stemmer derfor for at stadfæste Landsrettens Dom. De bemærker herved endnu, at forsaavidt det af et Vidne har været anført, at Indstævnte efter Generalforsamlingen har stillet forskellige Betingelser, bl. a. om Erstatning, findes der ikke at kunne lægges nogen Vægt herpaa, idet det maa antages, at han herved kun har villet henholde sig til det ved Brevet af 15. August tagne Forbehold.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Fejø Andelsmejeri, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejer Ejler Henriksen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Retten for Maribo Købstad m. v. forberedte Sag paastaar Sagsøgeren, Gaardejer Ejler Henriksen, Sagsøgte, Fejø Andelsmejeri, dømt til at genoptage ham som Medlem, hvorimod Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Sagens Omstændigheder er efter det oplyste følgende:

I November 1938 havde Sagsøgeren smitsom Kastning i sin Besætning. Dette medførte den for saadanne Tilfælde sædvanlige Behandling af Besætningen, derunder ogsaa maanedlige Udtagelser af Blodprøver. Efter at Statens veterinære Serumlaboratorium under 9. Maj 1939 havde tilskrevet Sagsøgeren, at der ved Indsendelsen af de sidste Blodprøver ikke var fremkommet Reaktion for smitsom Kastning, og at Besætningen herefter maatte anses kastningsfri, afslog Sagsøgeren at tillade yderligere Udtagelse af Blodprøver og fastholdt sin Vægning, uanset at vedkommende Dyrlæge foreholdt ham, at Blodprøver skulde indsendes et fuldt Aar efter sidste Kastningstilfælde, og at det ikke kunde være Meningen med Laboratoriets nævnte Skrivelse at gøre nogen Forandring heri. I den nærmest følgende Tid frafaldt Sagsøgeren sin absolutte Vægning ved at lade Blodprøver udtage og stillede i Stedet den Betingelse, at Mejeriet selv skulde hente Dyrene paa Marken og indestaa for Godtgørelse af den Skade, de maatte lide ved Transporten, og denne Betingelse fastholdt Sagsøgeren ogsaa, efter at han fra Veterinærdirektoratet havde faaet bekræftet, at den maanedlige Udtagelse af Blodprøver fremdeles var nødvendig.

Det sagsøgte Mejeris Bestyrelse vægrede sig ved at gaa ind paa denne Betingelse og truede Sagsøgeren med at indstille til en Generalforsamling enten at nægte at modtage hans Mælk til Behandling, saalænge han tilsidesætter nævnte Pligter, eller at udelukke Sagsøgeren som Andelshaver mod Udløsning af hans Andel i Mejeriet. Da Sagsøgte lod et Forslag, Sagsøgeren under 9. August 1939 stillede om at indskrænke Blodudtagelsen til 2 Gange ubesvaret, sendte Sagsøgerens Sagsfører den 15. s. M. Sagsøgte et Brev, hvori han meddelte, at Sagsøgeren »ex tuto« indgik paa at stille sin Besætning til Raadighed for de Undersøgelser og Blodprøver, som vedkommende Dyrlæge maatte finde paa krævet og kun forbeholdt sig senere ved Retten at faa afgjort, hvem der skal betale Omkostningerne og Risikoen ved disse Undersøgelser samt Betalingen for Kørslen af Mælken til Mejeriet. Der var imidlertid

allerede indkaldt til Generalforsamling til den 17. s. M. Paa Generalforsamlingen oplæstes Brevet. Om hvad der iøvrigt foregik, er der for den forberedende Ret afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren samt en Række Vidneforklaringer, der med Hensyn til Spørgsmaalet om Sagsøgerens Holdning afviger stærkt fra hinanden. Paa Forsamlingen vedtoges det sluttelig at udelukke Sagsøgeren.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at denne Udelukkelse i alt Fald efter hans Brev af 15. August var uberettiget.

Sagsøgte hævder, at Udelukkelsen var berettiget, og henviser herfor til den af Sagsøgeren viste Vrangvilje mod at imødekomme Sagsøgtes med alle Medlemmernes velforstaede Interesse stemmende Forlangende. Forsaavidt det fra Sagsøgtes Side endvidere er gjort gældende, at Sagsøgeren ved tidligere Lejligheder har vist Vrangvilje overfor, hvad Mejeriet med Føje forlangte af ham, bliver det ikke nødvendigt at komme nærmere ind derpaa under denne Sag, idet hans tidligere Forhold i alt Fald ikke nu kunde berettigge Sagsøgte til at udelukke ham.

Da Sagsøgeren ved Brevet af 15. August havde erklæret sig villig til at rette sig efter Mejeriets Forlangende, og da det ikke er godtgjort, at han paa Generalforsamlingen har givet de Mødende Grund til at tvivle om, at han vedstod Brevet, har Udelukkelsen været ubeføjet, og Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at tilsvare Sagsøgeren, men Beløbet findes efter Omstændighederne ikke at burde bestemmes højere end til 225 Kr.

M a n d a g d e n 20. J a n u a r.

Nr. 133/1940. Forretningsfører **Einar Rasmussen**
(Asbjørn Smitt)

m o d

Dansk Skatteborgerforening (Overretssagfører Gammelgaard).

(Erstatning for Ophævelse af Tjenesteforhold).

Østre Landsrets Dom af 29. April 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Dansk Skatteborgerforening, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Forretningsfører Einar Rasmussen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren Sagsøgte 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I September 1939 affattede Appellanten et Udkast til et længere Cirkulære til Bestyrelsens Medlemmer, i hvilket han rettede skarp Kritik mod Formandens Bestridelse af sit Hverv og beskyldte ham for i en Aarrække at have næret Planer om at faa

Appellanten fjernet fra Foreningen. Han sendte et Eksemplar af Cirkulæret til et Medlem af Bestyrelsen, hvorhos Næstformanden blev gjort bekendt med det. Efter disses Raad opgav Appellanten at udsende Cirkulæret; Formanden blev imidlertid bekendt med Udkastets Eksistens.

Appellanten modtog Opfordring til at komme til Stede i Bestyrelsesmødet den 3. Februar, hvoraf han maatte forstaa, at den endelige Afgørelse om hans Forhold til Foreningen først da skulde træffes. Appellanten mødte, medbringende et Antal Eksemplarer af en samme Dag dateret Skrivelse til Bestyrelsen, hvori han bl. a. betegnede Formanden som »denne lidet sandhedskærlige Herre« og sin »Suspension og Afskedigelse« som »Formandens Modtræk og Hævn«. Denne Skrivelse omdelte han til de tilstedeværende Medlemmer af Bestyrelsen og forlod derpaa Mødet uden at have villet forhandle om Sagen.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Appellanten have at betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Forretningsfører Einar Rasmussen, til Indstævnte, Dansk Skatteborgerforening, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 25. September 1937 blev Sagsøgeren, Forretningsfører Einar Rasmussen, der fra 1928 havde arbejdet for Sagsøgte, Dansk Skatteborgerforening, antaget som Foreningens Forretningsfører fra den 1. Juli 1937 at regne. Ifølge Kontrakten skulde han fra 1. Januar 1938 have en maanedlig Løn af 600 Kr., og Opsigelsesfristen var fra begge Sider sat til 6 Maaneder til Fratrædelse 31. December eller 30. Juni. Senere blev han ogsaa Redaktør af Foreningens Blad »Skatteborgeren«.

I Skrivelse af 29. Januar 1940 meddelte Foreningens Bestyrelse ved dennes Formand og Næstformand Sagsøgeren, at han paa Grund af »Myndighedsmisbrug i særlig Grad og paa Grund af uberettigede Dispositioner m. v.« suspenderedes fra nævnte Dato Kl. 10 fra Stillingen som Forretningsfører i »Dansk Skatteborgerforening« og som Redaktør af »Skatteborgeren«, og at han opsagdes til Fratræden fra disse Stillinger snaest muligt.

I Skrivelse af 8. Februar 1940 meddelte Foreningens Formand Sagsøgeren en Bestyrelsesbeslutning af følgende Indhold:

»Bestyrelsen har i Mødet den 3. Februar 1940 vedtaget at godkende, at Formand og Næstformand har suspenderet Forretningsfører Rasmus-

sen og bemyndiger Formand og Næstformand til at lade Foreningens juridiske Konsulent Overretssagfører Gammelgaard forhandle med Hr. Rasmussens juridiske Konsulent om de nærmere Betingelser for Hr. Rasmussens Afskedigelse.«

Der er udbetalt Sagsøgeren Gage til den 1. Marts 1940.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren nedlagt den Paastand, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Sagsøgeren tidligst kan opsiges fra sin Stilling som Foreningens Forretningsfører til 31. December 1940 samt at det i Dommen tilkendegives, at Beskyldningerne for Myndighedsmisbrug i særlig Grad og uberettigede Dispositioner maa anses for uberettigede.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet Afskedigelsen hævdes at være berettiget.

Sagsøgte har bl. a. henvist til, at Sagsøgeren har foretaget en Række nærmere angivne Dispositioner, som Foreningen anser for uberettigede.

Ved Afgørelsen af Spørgsmaalet, om Sagsøgte har haft Ret til at afskedige Sagsøgeren, findes der imidlertid at maatte ses bort fra de paagældende Dispositioner; de har alle været fremdraget til Drøftelse paa et Forretningsudvalgsmøde, der fandt Sted den 26. Januar 1940, og hvor man ikke fandt Anledning til at foretage sig noget overfor Sagsøgeren bortset fra, at han paa et enkelt Punkt fik en Misbilligelse.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte endvidere anført, at Sagsøgeren har handlet i direkte Strid med Bestyrelsens Beslutninger. I Januar 1940 opstod der visse Gnidninger mellem det paa Foreningens Kontor ansatte Personale. Kassereren Svend Nielsen henvendte sig udenom Sagsøgeren til Bestyrelsens Formand med en Klage over Forholdene. Dette førte til et skarpt Ordskifte mellem Sagsøgeren og Formanden, hvorefter der blev indkaldt til det nævnte Forretningsudvalgsmøde den 26. Januar 1940. Paa dette blev et af Sagsøgeren fremsat Forslag om Afskedigelse af Kassereren Svend Nielsen forkastet, og det blev vedtaget, at en paa Kontoret ansat Dame skulde fratræde straks, men med Gage til den 1. Marts 1940. Disse Beslutninger blev under Mødet meddelt Sagsøgeren. Den 27. Januar om Eftermiddagen fratog Sagsøgeren Nielsen Nøglerne til Foreningens Kasse og satte ham fra Bestillingen som Kasserer. Den 29. Januar Kl. 10 havde han endnu ikke afskediget den paagældende Dame.

Der foreligger en saalydende Skrivelse fra Sagsøgeren til Kassereren:
»Hr. Svend Nielsen.

I min Egenskab af Forretningsfører for Dansk Skatteborgerforening anmoder jeg Dem om at forlade og indtil Bestyrelsen har truffet endelig Afgørelse, holde Dem borte fra Foreningens Lokaler.

De er ikke dermed bortvist, idet jeg blot ikke ønsker Deres Nærværelse her, indtil Bestyrelsen har taget Standpunkt til de foreliggende Stridsspørgsmaal.

29. Jan. 1940. sign. Einar Rasmussen.«

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han den 26. Januar havde faaet Meddelelse om, at hans Forslag om Nielsens Afskedigelse ikke var blevet vedtaget. Dette havde han ikke forstaaet som ensbetydende med, at denne vedblivende skulde fungere som Kasserer. Nielsen udførte ogsaa

andet Arbejde for Foreningen. Sagsøgeren har benægtet, at han har frataget Kassereren Nøglerne, idet han har oplyst, at Forholdet var det, at der Lørdag den 27. Kl. ca. 1½. havde været en Episode paa Kontoret, hvor Nielsen havde været ude af sig selv og havde gjort Skridt til at forlade Kontoret — han havde taget Overtøjet paa — og ladet Kassen staa paa Bordet og Nøglerne ligge fremme, hvorfor Sagsøgeren havde sørget for, at Kasse og Nøgler var blevet taget i Bevaring.

Hans ovennævnte Skrivelse til Kassereren var at betragte som et Koncept, han havde vist ham den, men ikke givet ham den. Med Hensyn til Kontordamen har Sagsøgeren forklaret, at det havde været hans Hensigt at afskedige hende ved Kontorets Lukketid Lørdag den 27. Kl. 2, men at han ikke havde fundet Lejlighed dertil paa Grund af Episoden med Kassereren. Mandag den 29. havde han heller ikke endnu faaet Lejlighed dertil, før Foreningens Formand og Næstformand indfandt sig paa Kontoret Kl. 10.

Foreningens Formand, Professor Aage Rudolf Christensen, har forklaret, at da han kom paa Kontoret den 29., havde Sagsøgeren erkendt, at vedkommende Dame ikke var blevet afskediget, og havde erklæret, at Kassereren ikke vilde faa Nøglerne tilbage. Sagsøgeren havde været ude af Stand til at beherske sig.

Foreningens Næstformand, Ingeniør Niels Peter Andersen, har forklaret, at Sagsøgeren den paagældende Dag havde sagt, at han havde truffet en Ordning med Kontordamen om hendes Fratræden og havde nægtet at lade hende gaa øjeblikkeligt. Paa Forespørgsel, om Nielsen havde faaet Nøglerne tilbage, havde Sagsøgeren svaret nej. Sagsøgeren havde virket ganske unormal.

Kasserer Svend Nielsen har som Vidne forklaret, at det er rigtigt, at han havde taget Overtøjet paa den 27. Januar, før han havde stillet Kassen paa Plads, men det gjorde han tit. Sagsøgeren havde taget Nøglerne fra ham og sagt, at han var en Blodigle, og at han ikke skulde være Kasserer mere.

Da han var kommet om Morgenen den 29., havde Sagsøgeren forbudt ham at arbejde. Han havde ikke den Opfattelse, at Sagsøgerens Skrivelse af 29. Januar kun var et Koncept.

Der er endvidere afgivet Vidneforklaringer af Fabrikant Paul Thorsen, Kaptajn Mogens Julius Henry Davidsen, Skolebestyrer Hans Tjellesen Schmidt Physant og Bogholder Helge Reinhold-Hansen.

Efter det foreliggende maa det antages, at Sagsøgeren har været klar over, at Forretningsudvalget havde besluttet, at Nielsen vedblivende skulde være Foreningens Kasserer, og at Kontordamen skulde fratræde straks, og at Forretningsudvalget paa Grund af de særlige Omstændigheder, der forelaa, krævede disse Beslutninger overholdt nøje. Sagsøgeren har handlet direkte i Strid med disse Beslutninger og findes herved at have gjort sig skyldig i en saa grov Misligholdelse af sin Kontrakt, at det har berettiget Sagsøgte til at hæve Tjenesteforholdet.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 400 Kr.

Onsdag den 22. Januar.

Nr. 72/1940. Auditør **L. M. B. Holme** (Heilesen)

mod

Fru **Bertha Ebba Løve**, født Andersen (Meyer efter Ordre).

(Ændring i Skilsmissevilkaar).

Dom afsagt af Københavns Byrets 13. Afdeling den 3. Maj 1939: Sagsøgte, Fru Bertha Ebba Løve, født Andersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Auditør L. M. B. Holme, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 9. Februar 1940 (II Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Auditør L. M. B. Holme, til Indstævnte, Fru Bertha Ebba Løve, født Andersen, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere tiltræder, at der ikke foreligger Omstændigheder, som tilsiger, at der træffes en Ændring i den bestaaende Ordning med Hensyn til Forældremyndigheden over Børnene og stemmer herefter for at stadfæste Dommen og for at paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

Tre Dommere stemmer for at tillægge Appellanten Forældremyndigheden over Drengen Niels Christian, idet de finder, at Forholdene, efter at Parternes Separation er blevet afløst af Skilsmisse, og Indstævnte har indgaaet nyt Ægteskab, har forandret sig saa væsentlig, at saavel Billighed overfor Appellanten som Hensynet til Drengens Tarv tilsiger, at Forældremyndigheden over denne nu overlades Faderen. De fremhæver herved, at den af Appellanten under Separationssagen afgivne Erklæring om, at Børnene ikke ønskedes adskilt fra hinanden, kun kan antages at have haft Separationstiden — eller de nærmeste Aar — for Øje, og at selve Hensynet til at holde Børnene sammen efter deres nuværende Alder er af mindre Vægt — især da det drejer sig om en Dreng og en Pige — medens omvendt Hensynet til Drengens Udvikling og Uddannelse i de kommende Aar taler stærkt for ved Ægteskabets Opløsning at overlade Ansvar og Omsorgen for Drengen til Faderen, der — efter hvad der er uomtvistet — altid har vist megen Omhu og Interesse for sine Børn.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret og i Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Meyer 200 Kr. og 103 Kr., der udredes af Appellanten, Auditor L. M. B. Holme.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Vestre Landsrets Dom af 10. September 1935, der stadfæster Aarhus Civilrets Dom af 22. August s. A., blev Sagsøgeren separeret fra sin Hustru Bertha Ebba, født Andersen, og ved Dommen blev Forældremyndigheden over Fællesbørnene Inger Anette Bøg Holme, født 10. April 1928, og Niels Christian Bøg Holme, født 12. April 1932, tillagt Sagsøgte, idet Retten, da saavel Sagsøgte som Sagsøgeren for Landsretten havde gentaget deres tidligere Erklæringer om, at Børnene under ingen Omstændigheder ønskedes adskilt fra hinanden, fandt det bedst stemmende med Børnenes Tarv, at Forældremyndigheden over dem begge tillagdes Sagsøgte. Sagsøgeren blev derhos tilpligtet at betale Underholdsbidrag til Sagsøgte og Børnene efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse. Under den 24. November 1938 har Sagsøgte, som kort efter Dommens Afsigelse flyttede med Børnene til København, hvor hun siden har boet, medens Sagsøgeren forblev boende i Aarhus, hvor Sagsøgeren har sit Arbejde, indgivet Andragende om Skilsmisse, som hun har paastaaet meddelt paa de for Separationen gældende Vilkaar, hvilket ogsaa er sket ved Bevilling af 22. Marts 1939, og Sagsøgte har derefter i Begyndelsen af April Maaned indgaaet Ægteskab med Sekretær i Kirkeministeriet Einar Løve.

I den siden Separationen forløbne Tid har Sagsøgeren afholdt alle Udgifter til Sagsøgtes Hjems Opretholdelse, dels ved et fast Bidrag paa Kr. 4200,00 aarlig, dels ved økonomisk Støtte, som Sagsøgeren herudover har ydet Hjemmet, idet Sagsøgte ikke har haft væsentlig andre Indtægter end Sagsøgerens Bidrag. Sagsøgeren har derhos stadig væk opretholdt nær Forbindelse med Sagsøgtes Hjem, som han med Sagsøgtes Billigelse stadig er kommet i, og Sagsøgeren har derved kunnet dyrke et betydeligt Samkvem med Børnene, til Eksempel i Aaret 1938 50 fulde Dages Samkvem med Børnene.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Auditor L. M. B. Holme, nu i Henhold til § 32 i Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 om Umyndighed og Værgemaal, da Forholdene som Følge af Sagsøgtes Indgaaelse af nyt Ægteskab og Børnenes nuværende Alder maa anses for væsentlig forandrede, paastaaet principalt, at Forældremyndigheden over begge Fællesbørn overføres til Sagsøgeren, subsidiært at Forældremyndigheden over et af Børnene og helst Drengen Niels Christian overføres til Sagsøgeren, og Sagsøgeren har i denne Forbindelse udtalt, at han tilbage-

kalder den Erklæring, som han inden Separationssagen afgav vedrørende Børnenes Udelelighed.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse og har til Støtte herfor anført, at det maa anses stridende mod Børnenes Tarv at overføre Forældremyndigheden over begge eller et af disse til Sagsøgeren.

Under Sagen har Sekretær Einar Løve, Frk. Estrid Jacobsen og Frk. Karen Kristensen afgivet Vidneforklaring, ligesom Parterne selv har afgivet Partsforklaring.

Sagsøgeren har under Sagen ganske særlig fremhævet, at Sagsøgte ikke ganske har magtet Børnenes Opdragelse, at Børnene netop i den kommende Tid ganske særlig vil trænge til en Faders kraftigere Vejledning, at den fornævnte Erklæring om Børnenes Udelelighed er givet med Henblik ene paa Forholdene paa Separationsdommens Tid, at han, hvis denne Erklæring ikke var afgivet, formentlig ved Separationsdommen vilde have faaet tilkendt Forældremyndigheden over et af Børnene, og at han hele Tiden har vedligeholdt en intim Forbindelse med begge Børnene.

Sagsøgte har heroverfor hævdet, at Forholdene ikke er blevet væsentlig forandret, at Børnenes Tarv stadig kræver, at de ikke adskilles, at hun som Moder maa være bedst egnet til at opdrage Børnene netop paa deres nuværende Alderstrin, at Drengens Sind er saa følelsesbetonet, at han bedst kan opdrages netop af en Moder, og at der ved Sagens Afgørelse ene bør tages Hensyn til Børnenes Tarv.

Saaledes som Sagen foreligger oplyst, findes begge Forældre stadig lige egnede til at opdrage Børnene, og under Hensyn hertil samt dels til, at Sagsøgte i hele Perioden siden Separationsdommen efter det oplyste paa en god og omhyggelig Maade har forestaaet Opdragelsen af Børnene, dels til, at det ikke skønnes at være til Gavn for Børnene, at der — naar tvingende Grunde ikke foreligger — foretages en Ændring af saa indgribende Art i deres Forhold som en Overflytning af Forældremyndigheden efter saa mange Aars Forløb til den anden Part vil være, dels endelig til, at efter det under Sagen oplyste maa der gaas ud fra, at Sagsøgte stadig vil give Sagsøgeren Lejlighed til Samkvem med begge Børn i meget udstrakt Grad, saaledes at Sagsøgeren derigennem kan have en væsentlig Indflydelse paa deres Opdragelse og Uddannelse, vil Sagsøgte overensstemmende med den af hende derom nedlagte Paastand være at frifinde.

Sagens Omkostninger ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 3. Maj 1939 af Københavns Byrets 13. Afdeling og paastaas af Appellanten, Auditor L. M. B. Holme, forandret i Overensstemmelse med hans Paastand for Byretten.

Indstævnte, Fru Bertha Ebba Løve, f. Andersen, paastaar Stadfæstelse.

Efter Sagens Indbringelse for Landsretten har Frk. Elisabeth Møller, Fru Elfrauma Nielsen, Fru Alma Jensen og Indstævntes Forældre, kgl.

Maaler og Vejer A. P. Andersen og Hustru Fru Vilhelmine Andersen, afgivet Vidneforklaring, førststævnte for Retten for Helsingør Købstad m. v., de øvrige for Retten for borgerlige Sager for Roskilde Købstad m. v.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne samt af Frk. Karen Margrethe Christensen, Frk. Estrid Abelone Jacobsen, Husassistent Frk. Lise Ellen Hannibal Jensen, Politikommissær Erik Johan Arnt Heilmann, Fru Else Heilmann, Indstævntes nuværende Mand, Sekretær Einar Løve, og Indstævntes Broder, Læge Hans Christian Finn Andersen og dennes Hustru, Fru Lizzie Grace Andersen.

Efter de saaledes foreliggende Oplysninger er der ikke indtraadt væsentlig forandrede Forhold, der kræver nogen af de af Appellanten paastaaede Forandringer af den i sin Tid truffne Afgørelse, hvorved Forældremyndigheden over Børnene er tillagt Indstævnte.

Dommen vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Appellanten have at godtgøre Indstævnte med 300 Kr.

Torsdag den 23. Januar.

Nr. 188/1940.

Bjødstrup Mejeri (Svane)

mod

Gaardejer **Søren Bachmann** og Gaardejer **Harald Poulsen**
(Landsretssagfører Erik Skeel).

(Udbetaling af deponerede »Mælkepenge«).

Dom afsagt af Retten for Grenaa Købstad og Ebeltoft Købstad den 15. Marts 1940: De Indstævnte, Arbejdsmand Laursen, Grønfeld, og Bjødstrup Mejeri, bør for Sagsøgernes, Gaardejer Bachmann, Feldballe, og Gaardejer Poulsen, Feldballe, Paastand fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne in solidum til de Indstævnte, Laursen og Bjødstrup Mejeri, 75 Kr. med Halvdelen til hver, at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 5. Juni 1940 (IV Aid.): De Indstævnte, Arbejdsmand Henry Laursen og Bjødstrup Mejeri, bør een for begge og begge for een til Appellanterne, Gaardejer Søren Bachmann og Gaardejer Harald Poulsen, betale 433 Kr. 80 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 16. Januar 1940, indtil Betaling sker. Indstævnte Laursen bør derhos til Appellanterne betale 28 Kr. 90 Øre tilligemed Renter som ovenfor anført. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte ligeledes een for begge og begge for een til Appellanterne 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den 14. August 1939 tilskrev Mejeriejer J. Hjortshøj, der er Eneindehaver af det appellerende Mejeri, Indstævnte Bachmann med Forslag om at deponere Mælkepengene i en Bank, indtil Tvisten var afgjort.

I en efter Landsretsdommens Afsigelse afgivet Partsforklaring har Hjortshøj derhos forklaret, at han henvendte sig personlig til Indstævnte Bachmann og blev enig med ham om, at Hjortshøj skulde holde Pengene tilbage, indtil der var truffet en Afgørelse.

Laursens Henvendelse til Hjortshøj om paany at faa Mælkepengene udbetalt, fandt Sted den 9. September, og efter at Hjortshøj havde udleveret ham det deponerede Beløb, modtog han den 12. September — altsaa inden Udløbet af Ankefristen for den 1. September afsagte Underretsdom — en Skrivelse fra Indstævnte Bachmann's Sagfører, hvori denne meddelte ham, at Dommen var paaanket til Landsretten, og at Mælkepengene som hidtil maatte deponeres i Banken, indtil Sagen var endelig afgjort.

Den mellem Hjortshøj og Indstævnte Bachmann indgaaede Deponeringsaftale har Hjortshøj under de saaledes foreliggende Omstændigheder været uberettiget til som sket uden Henvendelse til Bachmann at fravige, og idet det i Henhold til de i den indankede Dom i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes, at Laursen er anset uberettiget til at oppebære Mælkepengene, maa Appellanten være pligtig at refundere de Indstævnte dem.

Herved bemærkes endnu, at forsaavidt Appellanten nærmest til Støtte for en for Højesteret nedlagt subsidiær Paastand om Frifindelse mod Betaling af 181 Kr. 07 Øre, udgørende det deponerede Beløb, har anført, at Appellanten maatte være berettiget til at udbetale Mælkepengene til Laursen, idet denne ellers vilde standse Mælkeleverancen, kan der ikke gives Appellanten Medhold heri, allerede som Følge af, at der intet er oplyst om, at Laursen har stillet saadan Udbetaling som Vilkaar for fortsat Levering.

Som Følge af det anførte vil Dommen, forsaavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Bjødstrup Mejeri, til de Ind-

stævnte, Gaardejerne Søren Bachmann og Harald Poulsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Rekvisition af 22. Juli 1939 begærede Sagsøgeren under nærværende Sag, Gaardejer S. Bachmann, Feldballe, Indstævnte Laursen, Feldballe, tilpligtet at fraflytte Ejendommen 4 f, Feldballe, som var overladt ham til Brug af Bachmann, idet Bachmann 15. Juli 1939 havde solgt Ejendommen til Gaardejer H. Poulsen, Feldballe.

Under Fogedforretningen protesterede Laursen, og der blev oplyst en Del om det bestaaende Brugsforhold, og da Forholdet ikke skønnedes at have den fornødne Klarhed, som kræves til Gennemførelse af en umiddelbar Fogedforretning, nægtedes Begæringen Fremme ved Kendelse af 24. Juli 1939.

Bachmann anlagde nu Sag mod Laursen for at gennemføre sin Paa-stand, men tabte Sagen ved Ebeltoft Rets Dom af 1. September 1939.

Sagen blev anket til Landsretten, der ved Dom af 25. November 1939 gav Bachmann Medhold, idet Landsretten fastslog, at Laursen vel havde en Brugsret over Ejendommen, men at der forelaa en saadan Misligholdelse af Brugsforholdet fra Laursens Side, at Bachmann var berettiget til at forlange, at Laursen skulde fraflytte Ejendommen straks.

Da Bachmann den 15. Juli 1939 havde solgt Ejendommen til Poulsen, gav Bachmann Bjødstrup Mejeri Meddelelse om Salget og meddelte, at Mælkepengene fremtidig skulde udbetales til Køberen Poulsen.

Mejeriet sendte derefter Pengene til Poulsen, men det først forfaldne Beløb 28 Kr. 90 Øre kom alligevel Laursen i Hænde, uden at de nærmere Omstændigheder herved er oplyst.

Laursen rettede nu Henvendelse gennem sin Sagfører til Mejeriet, og Resultatet blev, at Mælkepengene blev deponeret i en Bank, indtil Ordning mellem Laursen og Bachmann var opnaaet.

Efter Underrettsdommen den 1. September 1939 rettede Laursens Sagfører Henvendelse til Mejeriet, der nu udbetalte de deponerede Mælkepenge og fortsatte med at udbetale forfaldne Mælkepenge til Laursen.

Bachmann protesterede herimod.

Under denne Sag paastaar Sagsøgerne, Bachmann og Poulsen, Laursen og Bjødstrup Mejeri dømt til in solidum at betale 433 Kr. 80 Øre svarende til de omstridte Mælkepenge og Laursen selvstændig yderligere dømt til at betale 28 Kr. 90 Øre, svarende til de først forfaldne Mælkepenge, der af Mejeriet var udbetalt til Poulsen, men kommet Laursen i Hænde.

Til Støtte for Paastanden har Sagsøgerne anført, at Laursen fra og med 22. Juli 1939, da Rekvisitionen om Udsættelse blev indgivet, har været uberettiget til at raade over Ejendommen, saaledes som det var fastslaaet ved Landsretsdommen den 25. November 1939.

Laursen og Mejeriet har paastaaet sig frifundet.

Laursen har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at han, der var retmæssig Bruger af Ejendommen, havde Krav paa de af Ejendommen flydende Indtægter, og at han ifølge Landsretsdommen kun blev kendt pligtig til at fraflytte Ejendommen, uden at Parternes Mellemværende nærmere er opgjort.

Bjødstrup Mejeri har til Støtte for sin Paastand anført, at det var berettiget til at udbetale Mælkepengene til Laursen, der var den Person, der havde Ret til at raade over Ejendommen indtil Landsretsdommen faldt, og heri maa der gives Mejeriet Medhold.

Efter det under Sagen oplyste maa der gives Indstævnte Laursen Medhold i, at han som Bruger havde Ret til de af Ejendommen flydende Indtægter som Godtgørelse for det af ham udførte Arbejde, indtil det ved Dom var blevet fastslaaet, at han skulde fraflytte Ejendommen.

Parternes økonomiske Mellemværende er ikke nærmere oplyst og dokumenteret, og der foreligger intet Bevis for, at Laursen har et økonomisk Tilsvær, ej heller af hvilken Størrelse.

Der ses ikke at være nogen Hjemmel til særligt at udpege Mælkepengene som Maalestok for Bachmanns og Poulsens eventuelle Krav fremfor Ejendommens øvrige Indtægter.

Herefter vil de Indstævnte være at frifinde.

I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne, Gaardejer S. Bachmann og Gaardejer H. Poulsen, begge af Feldballe, in solidum til de Indstævnte, H. Laursen, Grønfeld, og til Bjødstrup Mejeri 75 Kr. med Halvdelen til hver.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 15. Marts 1940 af Retten for Grenaa Købstad og Ebeltoft Købstad.

For Landsretten har Appellanterne paastaaet de Indstævnte tilpligtet in solidum at betale 433 Kr. 80 Øre, og Indstævnte Laursen yderligere at betale 28 Kr. 90 Øre, alt med Renter 5 pCt. aarlig fra den 16. Januar 1940, indtil Betaling sker.

De Indstævnte har paastaaet Underretsdommen stadfæstet.

Som Følge af den i Underretsdommen nævnte Rekvisition af 22. Juli 1939 om Indstævnte Laursens Udsættelse af Ejendommen Matr. Nr. 4 f, Feldballe, paa Grund af dennes Salg til Appellanten Poulsen og som Følge af den Retssag, som Appellanten Bachmann i samme Øjemed anlagde mod ham umiddelbart efter, at den begærte Udsættelse var nægtet, maatte det staa Indstævnte Laursen klart, at hans fortsatte Forbrug af Indtægterne af Ejendommen vilde medføre et Krav mod ham fra Appellanterne paa Refusion af de oppebaarne Indtægter, hvis Paastanden om hans Misligholdelse af Brugsforholdet fik Medhold ved Domstolene. Da det nu ved den i Underretsdommen nævnte Landsretsdom af 25. November 1939 blev fastslaaet, at Laursen havde misligholdt den ham indrømmede Brugsret over Ejendommen, saaledes at han uden Varsel skulde fraflytte denne, og det yderligere af det i Dommen anførte fremgaar, at saadan Misligholdelse er anset at foreligge adskillig Tid, for-

inden den ommeldte Rekvisition blev indgivet, maa det statueres, at hans Oppebærelse af Mælkepengene i Tiden efter Rekvisitionens Indgivelse har været uberettiget overfor Appellanterne, og han maa følgelig være pligtig at tilsvare disse begge de to fornævnte Beløb.

Hvad nu de Indstævnte Bjødstrup Mejeri angaar, maa det statueres, at disse Indstævnte, — som kort efter Afsigelsen af Underrettsdommen af 1. September 1939 fik Meddelelse fra Appellanterne om, at Dommen vilde blive indanket for Landsretten, — efter hvad der for dem forelaa angaaende Striden mellem Appellanterne og Indstævnte Laursen om dennes Misligholdelse af Brugsforholdet og Appellanternes Krav om hans Fravigen af Ejendommen, maatte være paa det rene med, at Retten til de deponerede Mælkepenge var afhængig af, hvilken endelig Afgørelse der kom til at foreligge i Retssagen mellem Bachmann og Laursen, uden at det herimod kan være afgørende, at Indstævnte Laursen fortsat passede Ejendommen, hvilket skete mod Appellantens Vilje; og ved den af dem foretagne Udbetaling af de deponerede Penge og ved den fortsatte ugentlige Udbetaling af Mælkepenge til Indstævnte Laursen har de derfor paadraget sig et Tilsvare overfor Appellanterne med Hensyn til Beløbet 433 Kr. 80 Øre.

Herefter vil Appellanternes Paastand i det hele være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor ommeldt.

F r e d a g d e n 24. J a n u a r .

Nr. 144/1940. Trykker **Hans Holger Høyer**
(H. Jacobsen efter Ordre)

m o d

Dansk Litografisk Forbund (Gamborg).

(Genoptagelse af Appellanten med sin gamle Medlemsanciennitet).

Østre Landsrets Dom af 26. April 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Dansk Litografisk Forbund, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Trykker Hans Holger Høyer, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler Sagsøgte Sagens Omkostninger med 100 Kr. De idømte Omkostninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har paastaet Indstævnte tilpligtet at genoptage ham paa de samme Vilkaar og med de samme Rettigheder som var gældende ved Slettelsen, idet der dog efter Proceduren er

Enighed om, at Appellanten maa respektere mulige i Mellemtiden foretagne Vedtægtsændringer.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at den Anciennitet, som Appellanten havde opnaaet, da Udslettelsen skete, er af væsentlig økonomisk Betydning for ham, idet der ifølge Vedtægterne for de til det indstævnte Forbund knyttede Arbejdsløsheds-, Syge- og Begravelseskasser m. v. kræves en vis Tids Medlemsskab for at opnaa Understøttelse, hvorhos dennes Størrelse i Almindelighed stiger efter Medlemsskabets Varighed.

Seks Dommere bemærker følgende: Det er uomtvistet, at Høyers Forveksling af Kontortiderne var Grunden til, at Betaling ikke fandt Sted Lørdag den 25. November, der var sidste Indbetalingsdag, og endvidere, at Høyer straks satte sig i telefonisk Forbindelse med Forbundets Forretningsfører og anmodede om at maatte bringe ham Beløbet — Kontingent for en Uge — paa hans Bopæl, men fik Afslag herpaa. Forbundets Interesse i at kunne indtage et saadant Standpunkt overfor en paa nævnte Tidspunkt fremsat og paa anførte Maade begrundet Anmodning findes overfor Høyers Interesse i at bevare sine ved Medlemskabet i Forbundet erhvervede Goder ikke at have haft en saadan Vægt, at Forbundets Ledelse havde tilstrækkelig Føje til paa dette Grundlag at iværksætte en Udslettelse.

Herefter vil disse Dommere tage Appellantens Paastand til Følge og paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Landsretten med 100 Kr. Med Sagens Omkostninger for Højesteret findes der at burde forholdes som nedenfor anført.

Tre Dommere finder ikke, at Appellantens Undladelse af inden den i Vedtægterne fastsatte Frist at betale Kontingent har været forbundet med saadanne særlige Omstændigheder, der kunde give ham Krav paa Genoptagelse i det indstævnte Forbund med sine tidligere Medlemsrettigheder, og stemmer derfor for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Færdig fra Trykkeriet den 5. Februar 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 31

Fredag den 24. Januar.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Dansk Litografisk Forbund, bør genoptage Appellanten, Trykker Hans Holger Høyer, som Medlem paa de samme Vilkaar og med de samme Rettigheder, som var gældende ved Slettelsen.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten med 100 Kr.

Indstævnte betaler derhos til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som Appellanten i Mangel af fri Proces for Højesteret skulde have erlagt, og til Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen i Salær for Højesteret 200 Kr.

Det idømte at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Trykker Hans Holger Høyer, paastaet Sagsøgte, Dansk Litografisk Forbund, tilpligtet til at genoptage Sagsøgeren som Medlem af Forbundet paa samme Vilkaar som hidtil har været gældende for hans Medlemsforhold.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Sagen har Sagsøgeren, det sagsøgte Forbunds Formand Marius Carl Sørensen og Stenrykker Emanuel August Anders Rasmussen afgivet Forklaring, og herved er følgende oplyst.

Sagsøgeren har været Medlem af Forbundet i 19 Aar og har altid opfyldt sine Forpligtelser og aldrig haft noget Udestaaende med Forbundet eller dettes Ledere. Han har senest betalt Kontingent for Ugen 8.—14. Oktober 1939. Lørdag den 25. November 1939, der er den sidste Dag i den 6. Uge efter nævnte Uge, var han paa Vej til Forbundets Kontor for at betale Kontingent for sig selv og Emanuel Rasmussen. Han ankom til Ejendommen mellem Kl. 17 og 18, og i den Tro, at Kontoret var aabent til Kl. 19, opsøgte han først en Restauratør i samme Ejendom. Omkring Kl. 18,45 gik han til Kontoret, men fandt det lukket, idet det kun er om Fredagen, at det er aabent til Kl. 19, medens det om Lørdagen

lukkes Kl. 18. Sagsøgeren kendte i og for sig disse Lukketider fra tidligere Tid, men forvekslede dem den paagældende Dag. Samme Aften satte han sig i Forbindelse med Forbundets Forretningsfører og opsøgte denne paany om Søndagen. Mandag Morgen indfandt han sig paa Kontoret, der da var aabent, men ikke for Indbetalinger, og fik den Besked, at baade han og Rasmussen var slettet.

Senere har Bestyrelsen godkendt, at Rasmussens Medlemsskab fortsættes, uden at han betragtes som havende været slettet, idet Bestyrelsen herved tog Hensyn til, at han havde aftalt med en Arbejdskammerat, at denne skulde betale hans Kontingent, og givet ham Penge dertil.

Ifølge Forbundets Love skal Kontingentet betales forud. Det hedder derhos i § 6: »Medlemmerne er forpligtede til at betale Kontingentet rettidigt. Undlades dette i 6 paa hinanden følgende Uger, slettes Vedkommende uden Varsel og kan kun genoptages som nyt Medlem mod at betale Restancen samt 25 Kr. i Indskud.«

Sagsøgeren har gjort gældende, at de i nævnte Bestemmelse omtalte 6 Uger først udløber i Løbet af Søndag den 26. November. Selv om man imidlertid antager, at de 6 Uger var udløbet Lørdag den 25. November, er Sagsøgerens Forsinkelse ganske uvæsentlig og hans Fejltagelse undskyldelig og kan derfor ikke paaberaabes af Forbundet. Det er af væsentlig økonomisk Betydning for Sagsøgeren at have sin gamle Medlemsanciennitet i Stedet for at genoptages som nyt Medlem.

Sagsøgte hævder, at efter Angivelserne i Kvitteringsrubrikkerne i Sagsøgerens Medlemsbog udløber Ugerne i Henseende til Kontingentbetaling hver Lørdag, saaledes at Sagsøgeren efter Udløbet af Lørdag den 25. November havde undladt at betale i 6 paa hinanden følgende Uger. Herved ophører ganske automatisk Sagsøgerens Medlemsskab, jfr. Ordene »uden Varsel«, og han kan kun genoptages med Rettigheder som nyt Medlem. Denne Regel gennemføres konsekvent overfor alle Medlemmer og bringes aarligt til Anvendelse overfor ca. 10 Medlemmer. Fravigelse er kun sket overfor Rasmussen, fordi Bestyrelsen fandt det godt gjort, at han var uden Skyld i Forsinkelsen. Iøvrigt tør man ikke indlade sig paa at tage Hensyn til de konkrete Forhold i hvert enkelt Tilfælde, men man maa følge en bestemt Regel, som Medlemmerne er kendt med.

Det er ubestridt, at Forbundet i og for sig er villigt til at genoptage Sagsøgeren og ikke har iværksat nogen økonomisk Forfølgelse mod denne. Idet Striden saaledes alene drejer sig om, hvorvidt Sagsøgeren kan genoptages med Medlemsrettigheder regnet fra sin oprindelige Indtræden i Forbundet eller regnet fra Genoptagelsen, maa der gives Sagsøgte Medhold i, at Vedtægterne selv i den foreliggende Situation, hvor Sagsøgerens Undladelse af Kontingentbetaling ikke kan antages at skyldes manglende Betalingsevne eller -vilje, og hvor Forsinkelsen er ganske uvæsentlig og Betalingen omgaaende er søgt erlagt, kun hjemler Sagsøgeren Ret til Genoptagelse som nyt Medlem.

Som Følge heraf vil Sagsøgte være at frifinde. Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 100 Kr.

T i r s d a g d e n 28. J a n u a r.

Nr. 134/1940. Gaardejerne **Christian Nielsen** og **Jørgen Christensen** (H. Bache)
m o d

Fiskeriforpagter **Hakon Ipsen** (Ahnfelt-Rønne efter Ordre).

(Erstatning for Skade paa Dambrug).

Vestre Landsrets Dom af 7. Juni 1940 (I Afd.): De Sagsøgte, Gaardejerne Christian Nielsen og Jørgen Christensen, bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Fiskeriforpagter Hakon Ipsen, betale 10.497 Kr. 28 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. Oktober 1939, indtil Betaling sker. Til det Offentlige betaler de Sagsøgte ligeledes een for begge og begge for een i Forhold til en Sagsgenstand af 10.497 Kr. 28 Øre de Rets- og Stempelafgifter, der skulde have været erlagt, saafremt Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører, samt til Sagsøgeren i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Ved Sagens Oplysninger maa det anses godtgjort, at Vandsynsformanden ved Vandsynet den 3. Oktober 1938 har givet Appellanten Nielsen Paalæg om at lade den i Dommen ommeldte Dyngge fjerne, og at Paalæget blev givet i Overværelse af den Mand, til hvem Appellanten Christensen havde bortakkorderet Oprensningen af sin Part af Aaen.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanterne ved at undlade at opfylde den Pligt, som efter Regulativets Post 6 paa-hvilede dem til at fjerne Dyngen, har paadraget sig Ansvar for Skaden.

Under særligt Hensyn til, at selv en ganske kortvarig Standsning af Vandtilførslen til Fiskedammene kunde medføre en Skade af et saa betydeligt Omfang, findes det imidlertid at maatte lægges Indstævnte til Last, at han ikke har truffet særlige Foranstaltninger for at undgaa Skaden, være sig af teknisk Art eller ved at advare Lodsejerne ved Aaens øvre Løb om Faren og ved at føre hyppigere Tilsyn med Tilløbene til Dammene, hvorved bemærkes, at Indstævnte maatte regne med Muligheden af, at Regulativet ikke blev nøje overholdt. Herefter findes Appellanterne kun at burde bære $\frac{2}{3}$ af Skaden, og idet det tiltrædes, at denne ved Dommen er ansat til 10.497 Kr. 28 Øre, stemmer disse Dommere for at fastsætte Erstatningen til 6998 Kr. 18 Øre, hvoraf der vil være at svare Renter som ved Dommen bestemt. Med

Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten findes Dommen at burde stadfæstes med den nedenfor angivne Ændring, medens der med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde forholdes som nedenfor anført.

Tre Dommere bemærker:

Selv om der efter Regulativets Post 6 maatte paahvile Appellanterne en Pligt til at optage den som det maa antages usædvanlig store Dynge af Grøde, der fandtes udfor deres Strækninger, og selv om det maa anses bevist, at der er givet Appellanten Nielsen Paalæg om at bortskaffe Grøden, mener disse Dommere, at der maa tillægges de ovenfor til Begrundelse af Erstatningens Nedsættelse anførte Betragtninger en saadan Vægt, at der ikke findes at være Grundlag for et Erstatningskrav mod Appellanterne.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Gaardejerne Christian Nielsen og Jørgen Christensen, bør een for begge og begge for een til Indstævnte, Fiskeriforpagter Hakon Ipsen, betale 6998 Kr. 18 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. Oktober 1939, indtil Betaling sker.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør Dommen ved Magt at stande, dog at der kun vil være at betale Rets- og Stempelafgifter i Forhold til Beløbet 6998 Kr. 18 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Efteraaret 1935 traf Sagsøgeren, Fiskeriforpagter Hakon Ipsen, Volstrup, Aftale med A/S Volstrup Teglværk om Forpagtning af et nærmere betegnet, Aktieselskabet tilhørende Areal beliggende langs det mindre, offentlige Vandløb Volstrup Aa, idet Sagsøgeren paa Arealet agtede at anlægge Fiskedamme og i den Anledning at udnytte et Selskabet tilhørende neden for Arealet beliggende Stemmeværk med dertil hørende Opstemningsret. Sagsøgeren anlagde derefter i Efteraaret 1935 ialt 28 Fiskedamme, 18 større Damme og 10 mindre Yngledamme; Anlægget virker saaledes, at det opstemmede Aavand ledes gennem Kanaler

i Aabrinken ind i Dammene, der er anlagt langs med Aaen vinkelret paa denne, og fra Dammene løber Vandet gennem lignende Kanaler i den modsatte Ende af Dammene ud i et Bagløb, Landgrøften kaldet, der løber parallelt med Aaen og falder ud i denne nedenfor Stemmeværket. For at hindre, at Fiskene skal gaa ud gennem Kanalerne, er disse forsynede med Riste, der i Almindelighed renses 4 Gange i Døgnet; i den Tid — henimod Slutningen af September Maaned hvert Aar — i hvilken Aaen oprenses, er det dog nødvendigt at tilse Ristene hver Time, idet der under Aaens Oprensning let kan ske en Tilstopning af Ristene, hvilket kan medføre næsten øjeblikkelig Død for Fiskene, der stadig skal have Tilførsel af frisk Vand.

Sagsøgeren, der i de forløbne Aar i Dammene havde oparbejdet et betydeligt Ørredopdræt i Erhvervsøjemed, havde den 18. Oktober 1938 ved 18-Tiden som sædvanlig efterset Ristene, der da var i Orden. Stemmeværket var indstillet til normal Vandhøjde og normalt Forbrug. Ved 23,30 Tiden gik Sagsøgeren paany, som han plejede hver Aften, ned til Aaen og opdagede da, at der var noget galt, idet Dammene var helt hvide paa Overfladen. Ved nærmere Eftersyn viste det sig, at Fiskene i de paagældende Damme var døde og flød paa Overfladen af Vandet med Bugen opad, idet Stigbordet var stoppet. Ved Vandets Opstemning var der fremkaldt et saadant Tryk paa Ristene, at de var haardt tilstoppet med Siv og Græs. Dyngen af Græs og Siv strakte sig fra Stemmeværket saa langt op ad Aaen, at Tilløbskanalerne til de nærmest Stemmeværket liggende seks Damme var fuldstændig tilstoppet, ligesom Udløbsristene var tilstoppet med døde Fisk, hvorved Vandet var gaaet over Dammene, og en Del døde Fisk var flydt bort. Sagsøgeren tilkaldte Assistance, og der arbejdedes derefter hele Natten for at faa Dyngerne væk og Tilløbskanalernes Riste m. v. rensede. Den 19. Oktober tilkaldte Sagsøgeren Vandsynet, og samme Dag sendte han alle de døde Fisk, der var store nok til Eksport til Sverrig, af Sted dertil.

Ifølge det den 12. Oktober 1893 udfærdigede Regulativ for Volstrup Aa paahviler Oprensningspligten Lodsejerne, og ved det aarlige Eftersyn i Hørby Kommune den 3. Oktober 1938 konstateredes der udfor de de Sagsøgte, Gaardejerne Chr. Nielsen, Ø. Mølgaard, og Jørgen Christensen, Fredborg, tilhørende Ejendomme, der er beliggende ved Aaen et Stykke ovenfor Sagsøgerens Fiskedamme, en stor tætpakket Dyngge af Grøde, afskaaret Siv, Græs m. v., der hindrede Vandets frie Løb. Af Vandsynet blev der givet førstnævnte Sagsøgte, der havde givet Møde ved Synsforretningen, Paalæg om at lade Dyngen fjerne, uden at dette dog skete.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte ved at unnlade at fjerne den ommeldte Dyngge, der derefter er flydt ned og har stoppet for Vandtilførslen til Dammene, paa retstridig Maade har forvoldt den skete Skade paa Sagsøgerens Dambrug, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte in solidum dømt til Betaling af 12.317 Kr. 28 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. Oktober 1939, indtil Betaling sker.

Det indsøgte Beløb fremkommer saaledes:

- I. 1) Tab paa dræbte, usælgelige Fisk 3663 kg à

1 Kr. 70 Øre eller 6177 Kr. 10 Øre med Tillæg af 10 pCt. Svind 618 Kr. 70 Øre, ialt.....	6795 Kr. 80 Øre.
2) Fisk, der flød bort med Bagvandet 600 kg à 1 Kr. 70 Øre	1020 — 00 —
II. Tab paa dræbte, men solgte Fisk	404 — 28 —
III. 1) 12 Kasser ødelagt Fiskefoder	36 — 00 —
2) ekstraordinær Arbejdsløn	61 — 20 —
3) delvis Tab af Marked og Kundekreds, anslaaet	4000 — 00 —

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et mindre, ved Rettens Skøn fastsat Erstatningsbeløb.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte — der ikke bestrider, at de fornævnte udfor deres Ejendomme ved Synsforretningen forefundne Dynger har været Aarsag til Skaden — i første Række gjort gældende, at Dambruget har været ulovligt, idet Sagsøgeren ikke ved dets Anlæg er gaaet frem overensstemmende med Reglerne i Vandløbslovens § 32, hvorhos Vandet af Sagsøgeren stadig er stemt op betydeligt højere end det i sin Tid fastsatte Flodemaal, hvilken Opstemning har været en Forudsætning for Anvendelsen af Dammene.

Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgeren efter Dambrugets Anlæg har opstemmet i samme Højde som før ham Teglværket i en længere Periode, uden at der fra nogen Side var rejst Indsigelse herimod. I Efteraaret 1937 blev der paa Foranledning af, at der af forskellige Lodsejere var rejst Klage over Vandstanden i Aaen, nedsat en Landvæsenskommission, ved hvis Undersøgelse de konstaterede, at Afmærkningen af et i 1866 for Stemmeværket fastsat Flodemaal var forsvundet. Ved Kommissionens Kendelse af 19. Oktober 1938 blev der, efter at de paagældende Lodsejere havde frafaldet en oprindelig fremsat Indsigelse mod Opstemningsrettens Eksistens, fastsat et nyt Flodemaal.

Foreløbig bemærkes, at der, som Sagen foreligger for Landsretten, maa gaas ud fra, at det af Sagsøgeren forpagtede Stemmeværk har gammel Hjemmel, saaledes at Sagsøgeren ikke har været pligtig at gaa frem overensstemmende med Vandløbslovens § 32.

Hvad angaar Sagsøgerens Opstemning af Vandet maa det vel efter det oplyste antages, at Sagsøgeren fra sin Overtagelse af Stemmeværket til fornævnte Nyfastsættelse af Flodemaalet har foretaget Opstemning højere end efter det rigtige Flodemaal hjemlet. Da dette Forhold imidlertid maa antages at have været uden nogen som helst Betydning for Skadens Indtræden, idet den de Sagsøgte paahvilende Oprensingspligt — som af disse erkendt — ikke derved er blevet mere omfattende eller besværlig, kan der ikke tillægges denne Indsigelse nogen Vægt.

De Sagsøgte har dernæst anbragt, at der under Hensyn til Faren for Tilstopning af Vandtilførslen til Dammene og den betydelige Skade, der kunde blive Følgen deraf, af Sagsøgeren burde være truffet særlige Sikkerhedsforanstaltninger, ligesom Lodsejerne ovenfor Stemmeværket burde være særligt advaret af Sagsøgeren, saa meget mere som han maatte være klar over, at de for Aaen gældende Regulativbestemmelser om Bortfjernelse af Dynger m. v. i en længere Aarrække ikke havde været bragt til Anvendelse. Endelig har de Sagsøgte anført, at af den

paagældende Dyngge hidrørte kun en ganske ringe Del fra deres Ejendomme, Resten fra de ovenfor beliggende.

I fornævnte Regulativs § 4 er fastsat, at Vandløbet vedligeholdes af de tilstødende Lodsejere, saaledes at hver vedligeholdelsespligtig har at oprense sit Skifte fra Bred til Bred og ikke til Midtstrømmen alene. Regulativets §§ 5 og 6 er saalydende:

5.

»Den opkastede Fyld fordeles nogenlunde ligelig til begge Sider, den maa ikke ligge Vandløbets Rand nærmere end 1 Alen, den udjævnes straks til et jævnt Lag af højst 3 Tommer eller bortfiernes inden 3 Maaneder efter Oprensningen.

6.

Vandløbet maa ikke være bevokset i Bunden med Siv, Græs eller Flæg, Trærødder, store Sten og hvilkesomhelst andre Genstande, der maatte hindre Vandets frie Løb maa ikke findes eller anbringes, og om noget ved stærk Tilstrømning skulde komme til Stede, skal det snarest muligt bortskaffes af den, paa hvis Skifte det findes eller ved Sogneraadets Foranstaltning.«

I den angaaende Vandsynets Foretagelse den 3. Oktober 1938 i Hørby Kommune offentliggjorte Meddelelse hedder det bl. a.: »Den afskaarne Grøde maa ikke sættes i Drift med Strømmen.«

Idet Sagsøgerens Udnyttelse af den Teglværket tilkommende Opstemningsret til Anlæg og Drift af et Dambrug ikke ses at have overskredet, hvad de Sagsøgte maatte være pligtige at finde sig i, findes der ikke at have paahvilet ham nogen Pligt til særlig at advare de Sagsøgte eller til at foretage særlige Sikkerhedsforanstaltninger udover, at han — som sket — hver Dag jævnligt, i Dagene omkring den aarlige Oprensning stadigt, har efterset og rensat Ristene ved Dammene. Naar derhos henses til, at Skaden først er indtruffet ca. 14 Dage efter Aaoprensningens Afslutning, og til at Lodsejerne — som nævnt — i selve Annoncen om Vandsynet er advaret mod at lade Grøden flyde med Strømmen, vil der ej heller kunne tillægges de nævnte Indsigelser nogen Vægt.

Hvad endelig angaar, at Dyngen kun for en ringe Del hidrørte fra de Sagsøgtes Ejendomme, findes ogsaa dette at være uden Betydning allerede som Følge af, at der ikke af de Sagsøgte, efter at Dyngen ved Vandsynet var konstateret udfor de Sagsøgtes Ejendomme, er foretaget Henvendelse til Ejerne af de ovenfor beliggende Ejendomme eller er gaaet frem overensstemmende med Reglerne i Regulativets § 6.

Idet det derhos maatte staa de Sagsøgte klart, at Dyngen ved indtraadt Regnvejr vilde flyde ned til Stemmeværket, saaledes at Tilløbet til Dammene stod i Fare for at tilstoppes, og idet der efter det oplyste ikke kan bebrejdes Sagsøgeren nogen Forsømmelighed, maa det statures, at Ansvaret for Skaden alene paahviler de Sagsøgte, der ved at unnlade at opfylde den dem efter Regulativet paahvilende Rensningspligt paa retstridig Maade har forvoldt det Sagsøgeren paaførte Tab.

Hvad angaar dettes Størrelse har de Sagsøgte alene bestridt de foran under I.2 og III anførte Beløb i alt væsentligt under Henvi-
sning til, at der ikke foreligger tilstrækkelig Dokumentation for disse. Hvad

angaar Post I.2 har Sagsøgeren næst at henvise til en af et Vidne, der har iagttaget, at Fisk var flydt bort med Bagvandet, afgivet Forklaring anbragt, at nærmere Dokumentation for Mængden af bortflydte Fisk ifølge Sagens Natur er udelukket, men at det maa have drejet sig om et meget betydeligt Kvantum. Med Hensyn til Post III.3 har Sagsøgeren forklaret, at han netop var i Færd med at oparbejde et betydeligt Marked i Sverrig, hvorhos han har henvist til forskellige af ham fremlagte Erklæringer fra Aftagere her i Landet, overfor hvilke han efter Uheldet har maattet erklære sig ikke leveringsdygtig. Sagsøgeren har endvidere forklaret, at den samlede aarlige Indtægt af det indtægtgivende Dambrug — hvoraf de af Tilstopningen berørte Damme udgjorde Halvdelen — beløb sig til ca. 3000 Kr.

Efter samtlige foreliggende Oplysninger — derunder at der i et Tidsrum af ca. 2 Aar efter Uheldet ikke kan antages at ville tilflyde Sagsøgeren nogen Indtægt fra de paagældende Damme, der udgør Halvdelen af det i Drift værende Antal, findes der under Posterne I.2. og III.3. at burde tilkendes Sagsøgeren skønsmæssigt henholdsvis 700 Kr. og 2500 Kr., hvorhos Posterne III.1. og 2. vil være at tillægge Sagsøgeren med de opgjorte Beløb, der maa anses rimelige. Herefter vil de Sagsøgte være at dømme til in solidum at betale Sagsøgeren 10.497 Kr. 28 Øre tillige med Renter heraf som paastaaet.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor fastsat.

O n s d a g d e n 29. J a n u a r .

Nr. 138/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Ejnar Jørgen Nielsen (Poul Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Motorlovens §§ 24, Stk. 1, og 29, jfr. § 41, samt Færdselslovens §§ 9 og 11, jfr. § 38.

Dom afsagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 27. Marts 1940: Tiltalte, Ejnar Jørgen Nielsen, bør inden 14 Dage fra nærværende Doms Afsigelse til Statskassen bøde 400 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 14 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger samt inden 15 Dage fra Dato 297 Kr. 95 Øre til Forsikrings-selskabet »Absalon«.

Østre Landsrets Dom af 28. Maj 1940 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage og den idømte Erstatning inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Ofentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved Sammenstødet, der var ret voldsomt, og hvorved Automobilet væltede, tilføjedes der Føreren af Motorcyklen, stud. polyt. Torben Becker, ret alvorlige Læsioner, der dog næppe vil medføre varigt Mén.

Før Højesteret er det oplyst, at den idømte Erstatning er betalt.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffen findes at burde fastsættes til Hæfte i 10 Dage og Retten til at være Fører af et Motorkøretøj at burde frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 6 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage, og at Retten til at være Fører af et Motorkøretøj frakendes Tiltalte Ejnar Jørgen Nielsen for et Tidsrum af 6 Maaneder fra denne Højesteretsdoms Afsigelse at regne.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Poul Jacobsen, 80 Kr., udredes af Tiltalte.

Byrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Ejnar Jørgen Nielsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 31. Januar 1940 til at lide Straf for Overtrædelse af Motorlovens §§ 24, Stk. 1, og 29, samt Færdselslovens §§ 9 og 11 ved den 4. December 1939 Klokken ca. 0,35 ad Svanemøllevej at have ført Personmotorvogn — M 20355 — uanset at han paa Grund af Nydelse af Spiritus var ude af Stand til at gøre det paa betryggende Maade, hvorhos han i Krydset ved Tuborgvej undlod at vige for en fra hans højre Side kommende Motorcykel — K 41869 — hvilket havde til Følge, at han paakørte denne.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj i Medfør af Motorlovens § 42 frakendes Tiltalte.

Tiltalte er født den 8. November 1908 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har erkendt sig skyldig i Overtrædelse af Motorlovens § 29 og Færdselslovens §§ 9 og 11, men nægtet sig skyldig i Overtrædelse af Motorlovens § 24.

Han har om sit Spiritusforbrug forklaret, at han den 3. December 1939 Klokken ca. 12 drak en Pilsner og 1½ smaa Snapse, ved 19—20

Tiden til Middag 1½ Glas Hvidvin, 2 Glas Rødvin og et Glas Hedvin og til Kaffen et lille Glas Cognac, samt endelig Klokken ca. 23½ et lille Glas Pilsner.

Ved Alkoholbestemmelsen fandtes i Blodet en Reduktion svarende til 1,11 ‰ Alkohol.

Retslægeraadet har i Erklæring af 17. Januar 1940 bl. a. udtalt:

»Sigtedes spiritusforbrug maa efter en paa grundlag af blodalkoholkoncentrationen, sigtedes vægt samt de angivne tider for hans spiritusforbrug foretagen beregning antages at have været i hvert fald noget større end af ham forklaret.

Saaledes som sagen foreligger oplyst, maa sigtedes tilstand den 4. december 1939 klokken 0,35 udelukkende vurderes paa grundlag af blodalkoholbestemmelsen.

Det maa efter det i sagen oplyste antages, at alkoholkoncentrationen i sigtedes blod den 4. december 1939 klokken 0,35 har svaret til en koncentration, ved hvilken erfaringsmæssigt ca. 80 pCt. af de her i landet til spiritusundersøgelse indbragte personer frembyder kliniske tegn paa spirituspaavirkethed. Der bestaar herefter en hertil svarende sandsynlighed for, at sigtede paa nævnte tidspunkt har været paavirket af spiritus. Det maa efter det fra Rigshospitalet oplyste antages, at den eventuelle paavirkethedsgrad kun kan have været lettere.«

Herefter findes det ubetænkeligt at statuere, at Tiltalte ved den ommeldte Kørsel har været saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke var i Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Motorlovens § 41, jfr. §§ 24, I, og 29 og Færdselslovens § 38, jfr. §§ 9 og 11, men Straffen findes efter Omstændighederne, derunder særlig Resultatet af Blodprøven, at kunne ansættes til Bødestraf, saaledes at Bødens Størrelse fastsættes til 400 Kr., og saaledes at Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 14 Dage.

Frakendelse af Førerretten findes som Følge af det anførte at kunne undlades.

Tiltalte vil derhos efter derom nedlagt Paastand have at betale til Forsikringsselskabet »Absalon« en Erstatning af 297 Kr. 95 Øre.

Der findes ikke Anledning til at tillægge Tiltaltes Forsikringsselskab Regresret i Medfør af Motorlovens § 39, 7.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 27. Marts 1940 (Sag Nr. 51/1940) og paaanket af Anklagemyndigheden med Paastand om, at den Tiltalte Ejnar Jørgen Nielsen idømte Straf skærpes, og at Førerretten frakendes ham.

Tiltalte har paastaet Dommen stadfæstet.

Dommen findes i det hele at kunne stadfæstes.

Den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretsagfører Ove Rasmussen, har frafaldet Salær.

To af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s:

Idet der ikke ses at foreligge særlig formildende Omstændigheder, og idet Tiltalte skønnes at have forvoldt Skaden ved grov Uagtsomhed, findes Tiltalte at burde anses med en Straf af Hæfte i 10 Dage og Førerretten at burde frakendes ham for et Tidsrum af 1 Aar, hvorhos der bør tillægges vedkommende Forsikringsselskab Regres mod Tiltalte.

T o r s d a g d e n 30. J a n u a r.

Nr. 201/1940. **Alex Frants Alfred Thaarup**

p a a k æ r e r

fem af Østre Landsret den 4. Oktober 1940 afsagte Kendelser.

De paakærede Kendelser er saalydende:

1) Tiltalte protesterer mod Forsvarerbeskikkelsen og paastaar Beskikkelsen annulleret ved Rettens Kendelse.

Da Beskikkelsen af Landsretssagfører Petri som Forsvarer er sket i Henhold til Retsplejelovens § 731, Stk. 1, Litra e

b e s t e m m e s:

Begæringen kan ikke tages til Følge.

2) Landsretssagfører Petri begærer paa Tiltaltes Anmodning Udsettelse af Domsforhandling i Sagen og Sagen flyttet til et Nævningeting, idet Tiltalte under Sagen ønsker inddraget en Række Forhold som har Betydning for Sagens Oplysning, og som ikke findes behandlet i Sagen i dens nuværende Skikkelse.

Da den fremsatte Begæring ikke har Hjemmel i Retsplejeloven

b e s t e m m e s:

Den fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge.

3) Tiltalte begærer, at der ved Rettens Foranstaltning og ved Rettens Skranke foretages Undersøgelse af Politiets Voldshandlinger mod Tiltalte i denne Sags Fase og i tidligere Sager.

Da der ikke findes Føje til at efterkomme den fremsatte Begæring

b e s t e m m e s:

Den fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge.

4) Tiltalte begærer, at de tre Dommere, der fungerer i Sagen viger deres Sæde.

for Tiltale af Sagsøgerne, Manufakturhandler Lauge Haldborgs Likvidationsbo, i denne Sag fri at være. De Sagsøgte, A/S Diges Trælasthan-
del, bør til Sagsøgerne betale 500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt.
aarlig fra den 29. April 1939, indtil Betaling sker. Sagens Omkostninger
ophæves i Forhold til de Sagsøgte Vedel Jensen og Søren Haldborg.
De Sagsøgte, A/S Diges Trælasthanhandel, betaler i Sagsomkostninger til
Sagsøgerne 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har de Indstævnte, Søren Haldborg og Vedel
Jensen, paastaaet Stadfæstelse, medens det indstævnte Aktie-
selskab har paastaaet Frifindelse, principalt mod at Kravet ifølge
Obligationen af 6. Juli 1937 som nedskrevet ved Fru Aase Haldborgs
Tvangsakkord overlades Appellanten, subsidiært mod Be-
taling af 120 Kr.

De Indstævnte, der, da Ejendommen blev solgt, var vidende
om, at Lauge Haldborgs Akkord var uopfyldt, har været uberet-
tiggede til som sket at medvirke til, at Salgsprovenuet ikke kom
Kreditorerne til Gode.

Herved og ved at undlade at opfylde den af dem ved Erklæ-
ringen af 5. Juli 1937 paatagne Forpligtelse har de alle paadraget
sig Erstatningsansvar overfor Appellanten, og idet Appellantens
Tab efter det foreliggende findes at kunne ansættes til 1000 Kr.,
vil de Indstævnte være in solidum at tilpligte at betale Appel-
lanten dette Beløb.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte
ligeledes in solidum at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Tømrermester Søren Haldborg, A/S Diges Trælasthanhandel og Direktør
Vedel Jensen, bør een for alle og alle for een
til Appellanten, Manufakturhandler Lauge
Haldborgs Likvidationsbo, betale 1000 Kr. med
Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 29. April 1937,
til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger
for begge Retter med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter
denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I December 1935 paabegyndte Lauge Haldborg en Manufakturfor-
retning i Skive. Foretningen gik daarligt, og i Maj 1936 standsede han
sine Betalinger. Gennem Manufaktur-Grossisternes Akkord-Afdeling op-

naaede han i Juli 1936 en Akkord paa 55 pCt., der skulde afvikles i 4 kvartaarlige Rater, hvoraf den første skulde betales den 15. September 1936. De 2 første af disse blev betalt, men ved Betalingen af den 3. Rate opstod der Vanskeligheder, saaledes at han pr. Juni 1937 kun betalte Halvdelen af Raten, medens Resten henstod. Den 5. Juli 1937 solgte han den ham tilhørende Villa i Skive, der var udlejet med Forkøbsret til Sagfører Boll i Skive, til Enkefru Maria Madsen, sammesteds, for 16.500 Kr. Villaen var optaget i Akkorden med Ejendomsskyldværdien 15.000 Kr. med Fradrag af Pantegælden, stor ialt 13.214 Kr. 50 Øre, altsaa til Rest 1785 Kr. 50 Øre. Med Salget af Villaen forholdt det sig nærmere saaledes:

I Villaen, der var opført for Lauge Haldborg af dennes Fader, Sagsøgte Tømrermester Søren Haldborg, Skive, indestod en Gæld til Skive Diskontobank ifølge 2 Skadesløsbreve, for ialt indtil 14.000 Kr. Gælden androg ved Salgstiden ca. 13.500 Kr. Sagsøgte Haldborg havde et Tilgodehavende hos Sønnen bl. a. hidrørende fra Villaens Opførelse og var Kautionist for Gælden til Diskontobanken. Denne Gæld var opsagt til Udbetaling paa Grund af Renterestance. Køberinden af Villaen, Enkefru Maria Madsen, havde tidligere solgt en fast Ejendom i Breum med Forretning til Sagsøgte Haldborgs Svigerdatter, Fru Aase Haldborg, og Fru Madsen havde i den Anledning faaet et Tilgodehavende hos Fru Haldborg, der nu androg 13.100 Kr., og for hvilket Sagsøgte Haldborg havde kautioneret. Aftalen angaaende Salget af Lauge Haldborgs Villa i Skive blev, at Købesummen, der som nævnt var 16.500 Kr., skulde berigtiges derved, at Køberinden af Gælden til Diskontobanken overtog 3400 Kr. og for Restkøbesummen meddelte Transport paa sit fornævnte Tilgodehavende hos Fru Aase Haldborg 13.100 Kr. Til Berigtigelse af denne Skyld optog Fru Aase Haldborg et Laan i Skive Diskontobank paa 10.100 Kr., der sikredes ved Pant i Ejendommen i Breum næst 9600 Kr. til Husmandskreditforeningen, og mod Kaution af de Sagsøgte, A/S Diges Trælasthandel, Skive, og Aktieselskabets Direktør Vedel Jensen, sammesteds. Provenuet af Laanet paa 10.100 Kr. anvendtes til Afbetaling af Lauge Haldborgs i Villaen i Skive pantesikrede Gæld til Skive Diskontobank. Af Restkøbesummen for Villaen, 13.100 Kr., var herefter 3000 Kr. tilbage, og efter forskellige Forhandlinger paa Landsretssagfører Østergaards Kontor i Skive blev det nu endelig ordnet saaledes, at Lauge Haldborg ikke fik Transport som Sælger paa dette Beløb, men at Fru Aase Haldborg i Stedet under 6. Juli 1937 udstedte Pantebrev paa 3000 Kr. til de Sagsøgte A/S Diges Trælasthandel, der havde et Tilgodehavende hos Sagsøgte Søren Haldborg for leverede Varer, og saaledes, at der gaves Pant til Selskabet næstefter 9600 Kr. til Husmandskreditforeningen og 11.000 Kr. ifølge Skadesløsbrev til Skive Diskontobank. I Anledning af denne Transaktion udstedtes der under 5. Juli 1937 af alle 3 Sagsøgte følgende Erklæring:

»Undertegnede A/S Diges Trælasthandel og Direktør Vedel Jensen, der Dags Dato er indgaaet paa at være henholdsvis Kautionister og Rykborger for et Fru Aase Haldborg indrømmet Laan i Skive Diskontobank, stort 10.100 Kr., og som har faaet et Pantebrev, stort 3100 Kr., i Fru Aase Haldborgs Ejendom i Breum, erklærer os herved indforstaaet

med, at vi skal overdrage dette Pantebrev til de af Manufakturhandler af Skive Lauge Haldborgs Kreditorer, der har tiltraadt hans Akkord af Juli 1936, men endnu ikke har faaet deres Dividende, hvis Haldborg ikke selv kan betale, da vor Adkomst til Pantebrevet hidrører fra Lauge Haldborgs Skyld til Tømremester Haldborg, hvilken Skyld er overdraget os ved skadesløs Transport.

Jeg Tømremester Søren Haldborg tiltræder foranstaaende.«

Den 6. Juli 1937 paatog Sagsøgte S. Haldborg sig Selvskyldnerkaution overfor de Sagsøgte A/S Diges Trælasthandel og Vedel Jensen for Tab, de maatte lide ved deres Kautio n for Fru Aase Haldborg og Lauge Haldborg.

Den 20. August 1937 standsede Fru Aase Haldborg sine Betalinger og opnaaede senere en Tvangsakkord paa $33\frac{1}{3}$ pCt. Pantebrevet paa 3000 Kr. til de Sagsøgte, A/S Diges Trælasthandel, blev inddraget under Akkorden, idet de nævnte Sagsøgte under 24. September 1937 indvilgede i at nedskrive det til 1000 Kr., hvorhos de rykkede tilbage for Varekreditorerne; dog forbeholdt de sig, at Pantebrevet blev staaende i Ejendommen som lydende paa 3000 Kr.

Manufakturhandler Lauge Haldborg havde — som foran nævnt — ikke kunnet opfylde sin Akkord af Juli 1936, og den 9. September 1937 maatte han paany standse sine Betalinger. Han henvendte sig atter til Manufaktur-Grossisternes Akkord-Afdeling, og der udarbejdedes pr. 21. September 1937 af denne en Likvidations-Status opgjort saaledes, at Dividenden til upriviligerede Kreditorer blev ca. 17 pCt.

Da Kreditorerne i Lauge Haldborgs Likvidationsbo formener, at der ved Salget af Villaen i Skive til Enkefru Madsen og de i Forbindelse dermed staaende Transaktioner paa uretmæssig Maade er blevet unddraget dem en Værdi paa 3000 Kr., har Likvidationsboet under nærværende Sag paastaaet de 3 Sagsøgte dømt til solidarisk at betale Boet en Erstatning paa 3000 Kr., subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn. Af det tilkendte Beløb kræves Renter 5 pCt. aarlig fra den 29. April 1939, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte, der protesterer mod solidarisk Ansvar for dem, har hver for sig paastaaet Frifindelse, subsidiært mod Betaling af 120 Kr. med Renter som paastaaet.

Til nærmere Begrundelse af Erstatningskravet har Sagsøgerne anført, at de Sagsøgte, der alle har underskrevet den fornævnte Erklæring af 5. Juli 1937, derved har forpligtet sig til at overdrage Pantebrevet paa de 3000 Kr. i Fru Aase Haldborgs Ejendom i Breum til de af Lauge Haldborgs Kreditorer, der har tiltraadt hans første Akkord, men ikke har faaet deres Dividende, forudsat at Lauge Haldborg ikke selv kan betale. Da nu den første Akkord er uopfyldt, og det er givet, at Lauge Haldborg ikke kan betale, er Forpligtelsen for de Sagsøgte traadt i Kraft, men ved paa egen Haand og uden at spørge Kreditorerne at disponere over Pantebrevet og nedskrive det til 1000 Kr. samt træde tilbage for Varekreditorer i Fru Aase Haldborgs Akkordbo har de Sagsøgte afskaaret sig fra at opfylde det i Erklæringen givne Løfte. Sagsøgerne har derfor Krav paa en Erstatning, som efter deres Formening kan sættes til Pantebrevets Paalydende 3000 Kr. eller som — hvis Værdien

af Pantebrevet paa Oprettelsestiden maatte sættes under Pari — vil være at bestemme efter Rettens Skøn.

Sagsøgte Vedel Jensen har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, at han i Virkeligheden staar udenfor Sagen, idet det under Forhandlingerne den 5. Juli 1937 om Udstedelse af Pantebrevet paa 3000 Kr. og Erklæringen overfor Lauge Haldborgs ældre Kreditorer vel havde været Meningen, at Pantebrevet skulde være udstedt ogsaa til ham personlig som Kreditor, men da Pantebrevet Dagen efter, altsaa den 6. Juli 1937, blev udfærdiget, blev A/S Diges Trælasthandel, der som tidligere nævnt havde Penge tilgode hos Søren Haldborg, indsat som eneste Kreditor. Herefter kan der — hævder han videre — for ham, der ingensomhelst Fordel har faaet ved Transaktionen, men alene af Hensyn til Søren Haldborg har paataget sig en Kautionsforpligtelse for Fru Aase Haldborg overfor Skive Diskontobank, ikke være opstaaet nogen Erstatningspligt overfor Sagsøgerne, særlig heller ikke ved hans Medunderskrift paa Erklæringen af 5. Juli 1937, hvilken Underskrift kun skyldes, at man da ikke var klar over, hvem Pantebrevet skulde udstedes til.

I disse Betragtninger findes der i det væsentlige at maatte gives Sagsøgte Vedel Jensen Medhold, og da et Grundlag for Erstatningspligt for ham saaledes ikke foreligger, vil han være at frifinde.

De Sagsøgte, A/S Diges Trælasthandel, har til Begrundelse af deres Paastand om Frifindelse anført, at de adskillige Gange inden Sagens Anlæg har tilbudt Lauge Haldborgs ældre Akkordkreditorer eller disses Repræsentant at overdrage dem det heromhandlede Pantebrev paa 3000 Kr., hvilket Kreditorerne har afslaaet, at deres Nedskrivning af Pantebrevets Paalydende og deres Tilbage trædelseserklæring i Aase Haldborgs Akkordbo vel først er sket den 24. September 1937, men at Ordningen i Virkeligheden var aftalt allerede ved den Tid, da Fru Aase Haldborg standsede sine Betalinger, altsaa omkring den 20. August 1937, og inden den 9. September s. A., da Lauge Haldborg paany maatte standse sine Betalinger, samt at deres Medvirken ved Gennemførelsen af Fru Aase Haldborgs Tvangsakkord i hvert Fald ikke har medført Tab for Lauge Haldborgs Kreditorer. I saa Henseende har de bemærket, at hvis der ikke var blevet ydet Fru Haldborg Hjælp fra Slægt og private Venner — hvilket netop muliggjordes ved den fornævnte Erklæring om Nedskrivning og Tilbage træden — vilde hendes Konkurs have været uundgaaelig, og i saa Fald vilde — efter en med Konkurs for Øje optaget Status — Dividenden kun være blevet 4 pCt., saaledes at Kreditorerne af det heromhandlede Pantebrevs Paalydende, 3000 Kr., højst vilde have opnaaet 120 Kr., medens Stillingen nu er bedre for Fru Haldborg, hvis Akkord, der som anført gav $33\frac{1}{3}$ pCt., er opfyldt.

Færdig fra Trykkeriet den 19. Februar 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 32

Fredag den 31. Januar.

Efter alt det i Sagen oplyste kan det mod Sagsøgernes Benægtelse ikke anses bevist, at de Sagsøgte, A/S Diges Trælasthandel, inden Sagens Anlæg har tilbudt Overdragelse af Pantebrevet paa 3000 Kr. til Lauge Haldborgs Kreditorer, og der findes ej heller at kunne lægges Vægt paa de Sagsøgtes Anbringende om, at der forud for den 24. September 1937, da endelig Erklæring afgaves, og inden den 9. September 1937, da Lauge Haldborg standsede Betalingerne, skulde være truffet Aftale om Ydelse af saadan Hjælp som sket til Fru Aase Haldborg. Herefter maa det statueres, at de Sagsøgte, A/S Diges Trælasthandel, har disponeret over Pantebrevet i Strid med Erklæringen af 5. Juli 1937 paa et Tidspunkt, da de var vidende om, at Lauge Haldborg havde standset sine Betalinger, og som Følge heraf og iøvrigt i Henhold til det af Sagsøgerne i saa Henseende anførte maa de Sagsøgte, A/S Diges Trælasthandel, anses erstatningspligtige overfor Sagsøgerne. Med Hensyn til Størrelsen af disses Tab vil der ikke kunne lægges afgørende Vægt paa den forommeldte Dividende af 4 pCt., som Fru Aase Haldborgs eventuelle Konkursbo forventes at ville give, men det lidte Tab findes efter alt foreliggende skønsmæssigt at kunne ansættes til 500 Kr., hvilket Beløb de her nævnte Sagsøgte vil have at tilsvare Sagsøgerne med Renter som paastaet.

Hvad angaar Sagsøgte Søren Haldborg findes lignende Betragtninger at maatte komme til Anvendelse som anført ovenfor med Hensyn til Sagsøgte Vedel Jensen. Vel kan det efter alt det om Sagens Forhistorie oplyste ikke anses udelukket, at Sagsøgte Søren Haldborg ved de skete Foranstaltninger angaaende Pantebrevets Udstedelse til A/S Diges Trælasthandel, til hvem han skyldte Penge, har opnaaet eller dog mulig i Fremtiden vil kunne opnaa nogen Fordel, men det gælder ogsaa om ham, at han ikke er blevet Kreditor efter Pantebrevet, og at han ikke kan antages at have haft nogen Medbestemmelsesret om, hvorledes der i Fru Aase Haldborgs Akkordbo skulde disponeres over Pantebrevet. Herefter vil denne Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes i Forhold til de Sagsøgte Vedel Jensen og Søren Haldborg at burde ophæves, medens de Sagsøgte A/S Diges Trælasthandel vil have at betale i Sagsomkostninger til Sagsøgerne 200 Kr.

Nr. 245/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Carl Folmer Klemmensen Christensen (Bülow),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2.

Vestre Landsrets Dom af 26. November 1940 (II Afd.): Tiltalte, Carl Folmer Klemmensen Christensen, bør anbringes under Aandssvageforsorg. Tiltalte bør derhos betale Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Brøchner, i Salær 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte med Paastand om, at han ikke inddrages under Aandssvageforsorg, men idømmes Straf.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Angaaende Tiltaltes Forhold under Militærtjeneste i 1939 har hans Foresatte udtalt, at han under sin Tjenestetid gav Indtryk af at være en Mand ganske uden Hæmninger, som fulgte enhver af sine Indskydelser og begik enhver Forseelse uden Hensyn til Irettesættelser og tidligere Straffe, og at han sluttelig blev kaseret for stedse paa Grund af Utilregnelighed.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bülow betaler Tiltalte, Carl Folmer Klemmensen Christensen, 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirkning af Nævninger, er Carl Folmer Klemmensen Christensen ved 1. jydsk Statsadvokatars Anklageskrift af 1. November 1940 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, ved at have haft anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 12 Aar, idet han den 24. August 1940 mellem Kl. 17—18 i Nr. Uttrup ved Jernbanesporet, der gaar fra Kridtgraven ved Landevejen til Nr. Uttrup og ned mod Strandvejen, har trukket Benklæderne ned paa Pigen Grethe Gudrun Jensen, født 28. December 1935, lagt hende ned paa Maven, skubbet hendes Kjole op, lagt sig oven paa hende og ført sit Kønslem, der var stift, mod Barnets Endearmsaabning og videre op ad Ryggen, hvor han gned det frem og tilbage.

Anklagemyndigheden har derhos udtalt, at Tiltalte efter deres Skøn i Medfør af Straffelovens § 70 bør undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Inddragelse under Aandssvageforsorg.

I en af Retslægeraadet den 15. Oktober 1940 afgivet Erklæring udtales det, at Tiltalte »efter det foreliggende ikke er sindssyg, men aandssvag i lettere grad. Han maa anses for uegnet til paavirkning gennem straf, og da nye, ligeartede lovovertrædelser kan ventes, maa det anbefales at inddrage ham under aandssvageforsorg.«

Tiltalte er født den 8. November 1918 i Ajstrup Sogn og er ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Der er i Sagens Anledning forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Carl Folmer Klemmensen Christensen skyldig i det i Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, omhandlede strafbare Forhold (anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 12 Aar) ved den 24. August 1940 mellem Kl. 17—18 i Nørre Uttrup ved Jernbanesporet, der gaar fra Kridtgraven ved Landevejen til Nørre Uttrup og ned mod Strandvejen, at have trukket Benklæderne ned paa Pigen Grethe Gudrun Jensen, født den 28. December 1935, lagt hende ned paa Maven, skubbet hendes Kjole op, lagt sig oven paa hende og ført sit Kønslem, der var stift, mod Barnets Endetarmsaabning og videre op ad Ryggen, hvor han gned det frem og tilbage?

Tillægsspørgsmaal 1.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte Carl Folmer Klemmensen Christensen sig ved Foretagelsen af den i foranstaaende Hovedspørgsmaal 1 beskrevne strafbare Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, derunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad (Straffelovens § 17, Stk. 1)?

Nævningerne har besvaret begge Spørgsmaal med Ja.

Idet Nævningernes Besvarelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltaltes Forhold være at henføre under Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2.

Da Tiltalte efter de foreliggende Oplysninger, derunder den fornævnte af Retslægeraadet afgivne Erklæring, maa anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf, og da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, træffes andre Foranstaltninger over for ham, vil han, idet disse Foranstaltninger findes at burde bestaa i Anbringelse under Aandssvageforsorg, være at dømme til saadan Anbringelse.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

M a n d a g d e n 3. F e b r u a r .

Nr. 169/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Martinus Johannesen (Heilesen),

der tiltales for Overtrædelse af Næringsloven.

Dom afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 15. December 1939: Tiltalte, Jens Martinus Johannesen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse til Statskassen bøde 200 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage. Tiltalte bør til det Offentlige betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 23. April 1940 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Tiltalte, Jens Martinus Johannesen, bør betale Sagens Omkostninger for Landsretten. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved den af Brugsforeningen drevne Virksomhed har der fundet Udlevering af Varer mod Betaling Sted til Personer, der ikke var Medlemmer af Brugsforeningen, og idet disse Personers Medlemsforhold til Foreninger, der var Medlemmer af Brugsforeningen, ikke kan sidestilles med Medlemsforhold til Brugsforeningen med de dertil knyttede Rettigheder og Forpligtelser, tiltrædes det, at Virksomheden ikke kan antages at have Hjemmel i Næringslovens § 10.

Herefter og idet den idømte Straf findes passende, vil Dommen være at stadfæste.

T h i k e n d e s f o r R e t :

L a n d s r e t t e n s D o m b ø r v e d M a g t a t s t a n d e .

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 4. November 1939 er Direktør Jens Martinus Johannesen, boende Strandboulevard Nr. 96, sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 10, jfr. § 95, i Anledning af, at han som Formand for Hovedstadens Brugs-

forening er ansvarlig for, at der i 1938 gennem dennes forskellige Udsalg er foretaget direkte Salg til et stort Antal Personer, der ikke er Medlemmer af Foreningen.

Tiltalen har Hensyn til, at der i 1938 har bestaaet den Ordning, at Medlemmer af »Landsforeningen Dansk Frugtavl's Kreds for København og Omegn« og »Østifternes Haveselskab, Københavns Amts Afdeling«, hvilke Foreninger begge er Medlemmer af Hovedstadens Brugsforening, i Brugsforeningens forskellige Udsalg mod Aflevering af en Rekvisition fra en af de to nævnte Foreninger har kunnet faa udleveret Sprøjte-vædsker, Kunstgødning og andre Varer af Betydning for Havebrug. Varerne er udleveret direkte til den paagældende Havebruger mod kontant Betaling. Udsalget udleverer samtidig med Varerne til Vedkommende en Kupon, der derefter af den paagældende indsendes til vedkommende Haveforening. Ved Aarets Udgang indsender de to Foreninger de indkomne Kvitteringer til Brugsforeningen, der paa dette Grundlag udbetaler den Foreningerne tilkommende Bonus, som derefter atter af Foreningerne fordeles mellem de bonusberettigede Medlemmer i Forhold til disses Indkøb.

Det er oplyst, at de to Lokalforeninger har henholdsvis ca. 300 og ca. 7000 Medlemmer. Samtlige Medlemmer er gjort bekendt med den bestaaende Ordning og har i Begyndelsen af 1938 faaet tilsendt Prislister. Der er i Regnskabsaaret 1938/39 af Brugsforeningen udbetalt Dividende af Indkøb paa henholdsvis 149 Kr. og 866 Kr.

Tiltalte, der er født den 31. Oktober 1869, har senest den 27. Februar 1937 for Overtrædelse af Næringslovens § 2, jfr. § 95, vedtaget en Bøde af 600 Kr.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet, idet han gør gældende, at Varerne maa anses solgt til de to nævnte Foreninger, og at der er udbetalt sædvanlig Bonus til Foreningerne af Indkøbene. Det maa være uden Betydning, at Varerne ikke er købt til Foreningernes eget Behov, og at Varerne af praktiske Grunde er udleveret direkte til Foreningernes Medlemmer og af disse er betalt kontant.

Ministeriet for Handel, Industri og Søfart har i Skrivelse af 31. Marts 1939 udtalt, at Ministeriet maa være tilbøjelig til at mene, at den paagældende Fordelingsvirksomhed maa anses som stridende mod Bestemmelserne i Næringslovens § 10.

Efter alt foreliggende findes Bestemmelsen i Næringslovens § 10 ikke at kunne komme til Anvendelse paa de paagældende Salg. Retten lægger herved navnlig Vægt paa, at det maa antages at ligge udenfor de to Foreningers egentlige Formaal at fungere som Indkøbscentral for Medlemmer, at Varerne af Foreningens Medlemmer betales kontant ved Modtagelsen, at Salgene ikke bogføres, og at der som Følge heraf ikke haves nogen Sikkerhed for, at Bonus udbetales af det samlede Salg eller dog af den væsentligste Del heraf, hvorved bemærkes, at Medlemmerne af de to Foreninger, der maa antages i Aarets Løb kun at foretage et enkelt eller enkelte Indkøb i Brugsforeningen, er mindre interesserede i Bonus'en end Brugsforeningens Medlemmer i Almindelighed. Som Følge heraf vil Tiltalte være at anse efter Næringslovens § 95,

jfr. § 2, efter Omstændighederne med en Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 15. December 1939 af Københavns Byrets 1. Afdeling (11889/1939) er paaanket af Tiltalte Jens Martinus Johannesen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse.

Ifølge Næringslovens § 10, der er en Undtagelse fra Lovens Hovedregel i § 2 om, at Næringsret kræver Næringsbrev, er det en Betingelse for Brugsforeningers Fritagelse for at erhverve Næringsbrev, at de »alene fordeler Varer indenfor Medlemmernes Kreds«. Denne Betingelse vilde let kunne blive illusorisk, saafremt en Brugsforenings Fordeling af Varer direkte til Personer, der ikke er Medlemmer af Brugsforeningen, men af en anden Forening, hvis Hovedformaal ikke er at fordele Varer blandt sine Medlemmer, skulde blive berettiget alene derved, at denne anden Forening indmeldte sig i Brugsforeningen og virkede som Mellemed ved Udbetaling af Bonus. Idet den af Hovedstadens Brugsforening udøvede Virksomhed, for hvilken der er rejst Tiltale, herefter ikke kan anses at have Hjemmel i Næringslovens § 10, findes Tiltalte med Rette anset efter Lovens § 95, jfr. § 2, og idet den idømte Straf findes passende, vil Dommen være at stadfæste.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Ligesom det er uomtvistet, at Salg fra Hovedstadens Brugsforening til de to Foreninger vilde omfattes af Bestemmelsen i Næringslovens § 10, saaledes findes den af de to Foreninger fulgte Fremgangsmaade at lade deres Medlemmer foretage Indkøbet direkte i Hovedstadens Brugsforening i Stedet for selv at foretage Indkøbet og derefter fordele Varerne mellem Medlemmerne ikke at kunne medføre, at den anførte Lovbestemmelse derved skulde blive uanvendelig. Det bemærkes herved, at Salget, som ogsaa i Dommen anført, altid skete efter en Rekvisitionsblanket, der blev udleveret af en af de to Foreninger, og at Udbetalingen af Bonus skete gennem disse, der udførte det med Indkrævningen af Bonus hos Hovedstadens Brugsforening og den derefter stedfundne Fordeling af denne Bonus mellem de bonusberettigede Medlemmer nærmere forbundne Arbejde. Jeg vilde herefter frifinde Tiltalte og paalægge det Offentlige Sagens Omkostninger for begge Retter.

T i r s d a g d e n 4. F e b r u a r .

Nr. 152/1940.

Nordhavns-Værftet A/S
(Landsretssagfører Bech-Bruun)

m o d

A/S Dampskibsselskabet »**Draco**« (Gelting).

(Refusion af Omkostninger ved Reparation af Brandskade paa Skib).

Sø- og Handelsrettens Dom af 28. Juni 1940: De Sagsøgte, A/S Dampskibsselskabet »Draco«, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Nordhavns-Værftet A/S i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke bestridt, at Brandskaden skyldes Fejl begaaet af Værftets Folk. Der er derhos Enighed om, at de i Dommen nævnte ca. 4000 Kr., som det indstævnte Selskab ikke kan faa erstattet af sit Forsikringselskab, har Hensyn til, at dette i Henhold til Forsikringsbetingelserne er berettiget til — som Maalestok for Forskellen i Værdien af gammelt og nyt — i Erstatningen at fradrage $\frac{1}{6}$ paa Fornyetser paa Jærnskrog og $\frac{1}{3}$ paa Fornyetser paa Træskrog, Inventar m. v.

Selv om Dokreglementet maatte kunne anses bindende for Indstævnte, findes det deri indeholdte Forbehold om Ansvarsfrihed for Forsinkelse ikke med Sikkerhed at omfatte en Forsinkelse som den heromhandlede, der ikke staar i direkte Forbindelse med det oprindelig aftalte Reparationsarbejde, men skyldes den under dette forvoldte Brand. Herefter findes Appellanten at maatte være ansvarlig for det ved Forsinkelsen forvoldte Tab, der ikke omfattes af den af Indstævnte tegnede Forsikring.

Hvad dernæst angaar de ca. 4000 Kr., kan det, i Mangel af nærmere Oplysninger om Arten af de paagældende — i Forhold til Skibets Størrelse og Værdi lidet betydelige — Reparationer, ikke anses godtgjort, at disse har tilført Skibet en Værdiforøgelse, som Appellanten ved Opgørelsen med Indstævnte kan regne sig til gode.

Hvad endelig angaar den øvrige — af Indstævntes Forsikring omfattede — Skade, findes der under særligt Hensyn til, at Skaden er forvoldt under et Værfts Udførelse af et kontraktmæssigt overtaget Arbejde, under hvilket Skibet var overgivet i dets Varetægt, ikke at være Grund til at anvende Bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 25, 1. Stk., 2. Pkt.

Efter det anførte vil Dommen være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Nordhavns-Værftet A/S, til Indstævnte, A/S Dampskibsselskabet »Draco«, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Medens Damperen »Riga«, som tilhører de Sagsøgte, A/S Dampskibsselskabet »Draco«, henlaa til Reparation hos Sagsøgerne, »Nordhavns-Værftet« A/S, udbrod der den 26. Maj 1939 ved 20-Tiden Brand i Skibet.

Ilden opstod, medens der arbejdedes udenbords med Autogenskæreapparat for Udbrænding af Nagler, og maa antages at skyldes, at Flammen fra Apparatet eller en glødende Nagle havde antændt Træværket i et i Skibets Maskinrum i en Afstand af 20—25 cm fra den Styrbords Skibsside anbragt Træskab, hvori opbevaredes forskellige MaskinStores. Der havde under Arbejdet været posteret Brandvagt i Maskinrummet, men denne, der skulde afløses, havde forladt Rummet lidt over Kl. 20, forinden Afløseren, der var beskæftiget ved andet Arbejde, var kommet tilstede, hvilket endnu ikke var sket, da Branden kort efter observeredes af Skibets Hovmester. Ilden blev forsøgt slukket ved Hjælp af Værftets Slange, men først efter at Brandvæsnet var kommet tilstede, blev man Herre over Ilden.

Den ved Branden paa Skibet opstaaede Skade er blevet repareret af Sagsøgerne, og Omkostningerne herved andrager 14.585 Kr. 00 Øre, men under Paaberaabelse af, at Sagsøgerne er ansvarlige for Branden, har de Sagsøgte vægret sig ved at betale dette Beløb, hvorhos de af Sagsøgernes Tilgodehavende i Anledning af de øvrige Reparationsarbejder paa Skibet har tilbageholdt et Beløb paa 2137 Kr. 00 Øre, hvortil de Sagsøgte har opgjort deres Tab ved den som Følge af Branden opstaaede Forsinkelse med Skibets Aflevering fra Værftet.

Idet Sagsøgerne gør gældende, at der ikke paahviler dem noget Ansvar for den ved Branden opstaaede Skade, eller at i hvert Fald et eventuelt Erstatningsansvar bør bortfalde eller nedsættes i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 25 som Følge af, at »Riga« var kaskoforsikret, og de Sagsøgte — bortset fra en Egen-Risiko paa ca. 4000 Kr. — har Krav paa af Forsikrerne at faa Erstatning for den paa Skibet ved Branden forvoldte Skade, gaar den af Sagsøgerne under nærværende Sag endeligt nedlagte Paastand ud paa, at de Sagsøgte dømmes til at betale Sagsøgerne de to ovennævnte Beløb ialt 16.722 Kr. — subsidiært 12.722 Kr. — med Renter 5 pCt. p. a. fra den 18. November 1939.

De Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Til Støtte for deres Anbringende, at Sagsøgerne maa være ansvarlige for den ved Branden opstaaede Skade, har de Sagsøgte gjort gældende, at der ikke under Arbejdet med Udbrændingen af Naglerne i Skibssiden blev udvist tilbørlig Forsigtighed fra Værftets Folks Side, idet det maa betragtes som en grov Fejl, at Brandvagten i Maskinrummet forlod dette under Udbrændingsarbejdet, forinden Afløseren var kommet til stede, hvilket bevirkede, at Ilden ikke straks blev opdaget og slukket. De Sagsøgte kan dernæst ikke anerkende, at der er Grundlag for at nedsætte Sagsøgernes Erstatningsansvar i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 25, hvorved de Sagsøgte har henvist til, at Sagsøgerne selv har ansvarsforsikret, samt at de Sagsøgte ikke ifølge den for Skibet tegnede Kaskoforsikring vil faa fuld Dækning for deres Tab ved Branden.

Med Hensyn til det af de Sagsøgte fremsatte Krav om Erstatning for Tidstab, stort 2137 Kr., har Sagsøgerne særlig bestridt at være ansvarlige for dette Tab, hvorved de har henvist til de for de danske Jærnskibsværfter gældende »Betingelser for Benyttelse af Dokker og Ophalingsbeddinger«, hvilke Betingelser hævdes i November 1938 at være tilsendt samtlige Rederier i Landet, derunder de Sagsøgte, og hvori det bl. a. hedder:

»3. Værftet er ikke ansvarlig for Tab eller Skade, der af hvilken som helst Aarsag maatte opstaa paa Skib med dets Tilbehør eller ombordværende Ladning, for saa vidt der fra Værftets Side er udvist fornøden Omhu, dog er Værftet ubetinget fri for Ansvar for saadant Tab eller Skade, der opstaar:

I. Under Dokning og/eller Reparation eller overhovedet medens Skibet befinder sig inden for Værftets Omraade, og som skyldes:

— — —

b) Forsinkelse eller Ophold ud over, hvad der i det enkelte Tilfælde skriftligt maatte være aftalt.

— — —«

De Sagsøgte har heroverfor bestridt at have modtaget det nævnte Dokreglement, eller i det hele taget at have været bekendt med, at der var udstedt et saadant af Jærnskibsværfterne, og kan derfor ikke anerkende, at de deri indeholdte Regler kan danne Grundlag for Forholdet mellem Parterne. Hertil kommer, efter hvad de Sagsøgte videre anfører, at Bestemmelsen om Værftets Fritagelse for Ansvar for Forsinkelse er uklar, idet Tilføjelsen af Ordene »udover, hvad der i det enkelte Tilfælde skriftligt maatte være aftalt« tyder paa, at Bestemmelsen kun sigter til Forsinkelse med det af Værftet paatagne Arbejde af Aarsager, som ligger udenfor dets Kontrol, men ikke til en Situation som den foreliggende, hvor Forsinkelsen skyldes en ved Forsømmelighed fra Værftets Folks Side opstaaet Brand.

Om Branden har der straks været afholdt Politiumdersøgelse og under Domsforhandlingen har Direktør Aksel Folmer Larsen i det sagsøgende Selskab afgivet Vidneforklaring.

Efter det oplyste maa der gaas ud fra, at det skyldes den Omstændighed, at Brandvagten, uagtet der arbejdedes med Udbrænding af Nagler i Skibssiden, forlod Maskinrummet, at Branden ikke opdagedes

i Tide og blev slukket, inden Ilden havde bredt sig, og Ansvaret for den ved Branden opstaaede Skade findes herefter at maatte paahvile Sagsøgerne.

Retten kan endvidere ikke mod de Sagsøgte Benægtelse anse det for godtgjort, at disse har modtaget det ommeldte Dokreglement eller af andre Grunde burde have kendt de deri indeholdte Betingelser, som ikke har været paa Tale under Parternes Forhandlinger angaaende Reparationsarbejdet, og Retten finder herefter ikke, at Sagsøgerne i Forhold til de Sagsøgte vil kunne paaberaabe sig det i Reglementet under Punkt 3 I, b, indeholdte Forbehold om Ansvarsfrihed for Forsinkelse med Skibets Aflevering.

Idet Retten endelig heller ikke finder, at der under de foreliggende Omstændigheder, hvor Sagsøgerne selv har tegnet Ansvarsforsikring, og hvor de Sagsøgte kun for en Del af den nævnte Skade vil kunne opnaa Dækning gennem deres Kaskoforsikring paa Skibet, er Anledning til i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 25 at fritage Sagsøgerne for nogen Del af deres Erstatningsansvar for denne Skade, vil den af de Sagsøgte nedlagte Paastand om Frifindelse være at tage til Følge, hvorved bemærkes, at der ikke af Sagsøgerne er fremsat særskilt Indsigelse mod de Sagsøgte Opgørelse af deres Tab ved den som Følge af Branden opstaaede Forsinkelse med Skibets Aflevering fra Værftet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre de Sagsøgte med 500 Kr.

Onsdag den 5. Februar.

Nr. 90/1940. Restauratør **Aage Nielsen** (Stein efter Ordre)

mod

Grosserer **Olaf Qvist** (Ingen).

(Betaling for et købt Vareparti).

Østre Landsrets Dom af 24. Oktober 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Baltisk Handels Co. ved Grosserer Aage Nielsen, bør til Sagsøgeren, Grosserer Olaf Qvist, betale de paastævnte 12.900 Kr. med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 18. August 1938, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 400 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Højesterets i Medfør af Rpl. § 423 dertil meddelte Tilladelse paaanet af Restauratør Aage Nielsen, der har nedlagt Paastand paa Frifindelse.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter de Højesteret forelagte Oplysninger har Appellanten ikke været Indehaver eller Medindehaver af det — ikke til Firma-registret anmeldte — Firma »Baltisk Handelscompagni«, der maa antages at være stiftet og drevet af Henry Axel Richard Veiergang som Eneindehaver. Veiergang har selv uden Aftale med Appellanten med det opdigtede Navn M. Hoffmann underskrevet den i Dommen omhandlede Kontrakt.

Herefter samt da Appellanten, der ikke har deltaget i Salgsforhandlingerne med Indstævnte eller modtaget nogen Del af det købte Vareparti, ikke ses at have givet Indstævnte Føje til at antage, at han var Indehaver eller Medindehaver af Firmaet, vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for Landsretten findes at burde ophæves, medens Indstævnte vil have at betale Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor bestemt.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Restauratør Aage Nielsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Grosserer Olaf Qvist, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Til det Offentlige betaler Indstævnte de Stempel- og Retsafgifter, som i Mangel af fri Proces vilde have været at udrede af Appellanten samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Stein 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Grosserer Olaf Qvist, Sagsøgte, Baltisk Handelscompagni ved Grosserer Aage Nielsen, dømt til Betaling af 12.900 Kr., som han skal skyldes Sagsøgeren for i Henhold til Købekontrakt af 18. August 1938 solgte 43 Stkr. Miniaturkeglebaner m. m. med Renter af Beløbet 6 pCt. aarlig fra Købekontraktens Dato.

Da Sagsøgte, skønt lovlig stævnet, ikke har givet Møde under Sagen, vil der være at give Dom efter den af Sagsøgeren derom nedlagte Paastand, der stemmer med hans mundtlige Fremstilling, mod hvilken intet er fundet at indvende.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 400 Kr.

Torsdag den 6. Februar.

Nr. 171/1940. **Finansministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

Husejer **Lauritz Larsen** (Landsretssagfører Bech-Bruun).

(Tilbagebetaling af Skattebeløb).

Østre Landsrets Dom af 1. Juli 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør til Sagsøgeren, Husejer Lauritz Larsen, inden 15 Dage fra Dato betale 3248 Kr. 75 Øre og Sagens Omkostninger med 450 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det oplyste var der i 1932 i Tilslutning til et af Indstævnte oprettet Testamente afsluttet en Overenskomst mellem ham og hans Sønner, der forudsatte, at Ejendommen ikke blev solgt, og da Overenskomsten efter Sønnernes Ønske blev ophævet, oprettede Indstævnte i 1933 et nyt Testamente, der bl. a. gik ud paa en Baandlæggelse af Ejendommen for Sønnernes Levetid.

Syv Dommere bemærker følgende: Selv om det ikke har ligget ganske udenfor Indstævntes Hensigt — hvilket han iøvrigt ej heller har gjort gældende — atter at afhænde Ejendommen, maa det efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger antages, at hans Hovedformaal med Erhvervelsen af Ejendommen har været at udnytte den til Udleje, idet han derved opnaaede et passende Udbytte af sin i Ejendommen anbragte Kapital. Idet der herefter ikke kan anses at have foreligget Spekulationsøjemed fra Indstævntes Side, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen og paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 500 Kr.

To Dommere finder efter det oplyste, at Indstævntes Virksomhed i Almindelighed har været af den Beskaffenhed, at den har indbefattet Salg med Fortjeneste af faste Ejendomme som væsentligt Øjemed, og mener ikke, at der med Hensyn til den heromhandlede Ejendom har foreligget saadanne særlige Forhold, som gør det antageligt, at dette Øjemed ikke har været forbundet med Indstævntes Erhvervelse, Besiddelse og Salg af Ejendommen. Idet disse Dommere herefter anser det for tilstrækkeligt godtgjort, at Salget er foretaget i Spekulationsøjemed stemmer de for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Finansministeriet, til Indstævnte, Husejer Lauritz Larsen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Husejer Lauritz Larsen, Sagsøgte, Finansministeriet, dømt til at tilbagebetale ham 3248 Kr. 75 Øre, som han vil have betalt for meget i Indkomstskat til Staten for Skatteaaret 1937/38.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Der er Enighed om, at Tvistens Afgørelse beror paa, om Sagsøgerens Selvangivelse af sin Indkomst i 1936 skal tages til Følge, eller det er med Rette, at Landsoverskatteraadet i Kendelse af 9. December 1937 og derefter Landsskatteretten i Kendelse af 9. November 1939 har statueret, at Sagsøgeren er pligtig at svare Indkomstskat af den Fortjeneste, han i 1936 havde haft ved Salget af Ejendommen Nørre Farimagsgade Nr. 48—52.

I Kendelsen af 9. December 1937 hedder det:

»Klageren har paastaaet, at han ikke kan være indkomstskattepligtig af omhandlede Avance, og til Støtte for sin Paastand gør han gældende, at han har ejet Ejendommen i 12 Aar, at Ejendommen ikke er erhvervet med Salg for Øje, men for at tjene som mere sikkert Pengeanbringelsesobjekt end Ejendommen Nørre Farimagsgade Nr. 42—46, der solgtes umiddelbart før Købet af den her omhandlede Ejendom, at han i 1932 ved et notarialiter bekræftet Testamente havde bestemt, at Ejendommen efter hans Død ikke maatte sælges, men skulde være i Fælleseje mellem hans Sønner, saaledes at de for deres Livstid skulde oppebære Indtægterne af Ejendommen, samt at Salget af Ejendommen i 1936 er sket i en Tvangssituation, fremkaldt navnlig ved, at Klagerens Kasse-Kredit i Folkebanken blev opsagt til fuld Indbetaling.

Landsoverskatteraadet kan ikke give Klageren Medhold i hans Paastand. Reglen i Skattelovens § 5 a, hvorefter Spekulationshensigt ved Købet af fast Ejendom anses for at have foreligget, naar Salget sker inden 2 Aar efter Erhvervelsen, medmindre det modsatte godtgøres at være Tilfældet, udelukker ikke, at Spekulationshensigt kan have foreligget, selv om Ejendommen som i det foreliggende Tilfælde har været i den paagældendes Besiddelse i et længere Tidsrum. Det er ubestridt, at Klageren gennem en Aarrække ikke har haft andet Erhverv end Administration af sine Ejendomme, og at han i betydeligt Omfang har købt og solgt Ejendomme. Det er allerede ved Landsoverskatteraadets Kendelse af 14. Juni 1928 vedrørende Klagerens Skatteansættelse for Skatteaaret 1925/26 statueret, at Klageren var indkomstskattepligtig af

Avance ved Salget af to Ejendomme, Toldbodvej 4, og Nr. Farimagsgade 42—46. Den her i Sagen omhandlede Ejendom er som tidligere berørt netop erhvervet i Forbindelse med Salget af sidstnævnte Ejendom. At Klageren i 1932 har haft til Hensigt at sikre Ejendommens Udbytte for sine Sønner for deres Livstid, hvilken Hensigt han dog senere har opgivet, og at Ejendommens Salg mulig er blevet ham paatvunget af Hensyn til at fremskaffe likvid Kapital, kan efter Raadets Opfattelse ikke være afgørende for Spørgsmaalet om, hvorvidt den paagældende Ejendom i 1924 er købt bl. a. med den Mulighed for Øje at indbringe Avance ved senere Salg.« Den af Landsoverskatteraadet truffene Afgørelse motiveres derefter med, at »det efter de foreliggende Oplysninger om Klagerens Handel med faste Ejendomme og specielt om Forholdet ved Købet af den her omhandlede Ejendom maa formodes, at denne er købt i Spekulationsøjemed.«

I Kendelsen af 9. November 1939 udtales det, at Landsskatteretten ikke i det af Sagsøgeren yderligere anførte — hvilket særlig var forskellige Udtalelser til Bestyrkelse af, at Ejendommen var købt med Anlæg for Øje — har fundet tilstrækkeligt Grundlag for at ændre Kendelsen af 1937.

Til Støtte for deres Paastande her under Sagen har henholdsvis Sagsøgeren gentaget det af ham for de nævnte Skattemyndigheder anførte og Sagsøgte henvist til Skattemyndighedernes Begrundelse af Kendelserne. Fra Sagsøgte Side er det udtrykkelig udtalt, at Salget af Ejendommen ikke hævdes foretaget i Medfør af Sagsøgerens Næringsvej — han var til 1927 Restauratør — og har derefter levet af Indtægterne fra forskellige Ejendomme — men det gøres gældende, at Ejendommen er købt og solgt i Spekulationsøjemed, idet det hævdes, at denne i Statsskattelovens § 5 a foreskrevne Betingelse for Skattepligten foreligger opfyldt, selv om Sagsøgeren ikke specielt har købt Ejendommen med det for Øje at tjene ved Videresalg af den, men at det til Opfyldelse af Betingelsen er nok, at dette ved Erhvervelsen ikke har ligget udenfor hans Tanke.

I Overensstemmelse med denne Fortolkning af den nævnte Lovbestemmelse anser Sagsøgte det derfor for irrelevant, naar 1) Grosserer Knud Jørgensen som Vidne har forklaret, at Sagsøgeren, da han købte den omhandlede Ejendom, sagde til Vidnet, at han købte den for at beholde den, 2) Ejendomsmægler Volmer Jensen som Vidne har forklaret, at han, da Sagsøgeren havde købt Ejendommen, henvendte sig til ham for at købe den, men fik det Svar, at den ikke var købt for at sælges igen, og 3) Viceværten i Ejendommen, Hans Plambæk, som Vidne har forklaret, at Sagsøgeren, da han havde tiltraadt Ejendommen, sagde til Vidnet, at nu skulde de have en god Orden i denne Ejendom, for den vilde Sagsøgeren beholde Resten af sin Levetid, og at der var mange, som vilde købe Ejendommen, men Sagsøgeren afslog at sælge den. Sagsøgte bestrider ikke Rigtigheden af disse Forklaringer, heller ikke af det af Sagsøgeren anførte om hans testamentariske Testamente i 1932 om, at Ejendommen skulde forblive i Fælleseje mellem hans Sønner, ligesaa lidt som det bestrides, at det var økonomiske Vanskeligheder der i 1936 bevirkede, at Sagsøgeren dog

solgte Ejendommen. Men til Bevis for, at Videresalg dog fra først af ubevidst har været et af Øjemedene med Sagsøgerens Køb af Ejendommen, har Sagsøgte henvist til, at Sagsøgeren siden 1910 foruden den her omhandlede Ejendom har ejet følgende større Ejendomme:

- — paa Toldbodvej fra 1916—23,
- — i Nr. Farimagsgade 42 fra 1923—24,
- — paa Vodroffsvej fra 1924—29,
- — i Jacob Holmsgade fra 1924—30,
- — paa Jagtvej fra 1930—32 og fra 1933,
- — paa Nørrebrogade fra 1929,

og heraf solgt de 6 — 1 af disse har han maatte tage tilbage — foruden at han til 1925 ejede det Hus, hvor han boede paa Amager Landevej.

Retten finder ikke at kunne give Sagsøgte Medhold. Der maa, som Beviserne i Sagen foreligger, gaas ud fra, at Sagsøgeren, da han i 1924 købte den omhandlede Ejendom, ikke har gjort det for at tjene ved Gensalg af den. Og den Omstændighed, at han har placeret sin Formue i med Tiderne skiftende Ejendomme, findes ikke at kunne udgøre Bevis for det modsatte. Hvis en saadan Formueanbringelse i skiftende faste Ejendomme skulde afgive et prima facie Bevis for Spekulationshensigt, vilde det være vanskeligt at undgaa at rammes af Skattepligten efter Skattelovens § 5 a, og det kan ogsaa fremhæves, at hvis Domstolene vilde statuere Forhaandsformodning for Spekulationshensigt paa et saadant Grundlag, vilde dette harmonere daarligt med den Formodningsregel, som § 5 a udtrykkeligt udtaler, og som er betydelig mindre haardhændet overfor Skatteborgerne. Retten maa finde, at der mangler Hjemmel til at paalægge Sagsøgeren at svare Indkomstskat af Forskellen mellem, hvad han fik for den omhandlede Ejendom i 1936, og hvad han gav for den i 1924, og Sagsøgerens Paastand vil saaledes være at tage til Følge. Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgeren med 450 Kr.

Fredag den 7. Februar.

Nr. 288/1939. Vognmand **Hilmer Hartvig Vaabengaard** (Selv)

mod

pens. Lygtetænder **Vilhelm Julius Belmark**
(Oluf Petersen efter Ordre).

(Omstødelse af en under Arvelovens § 30 henhørende Disposition).

(Sagen behandlet skriftlig).

Østre Landsrets Dom af 21. Marts 1939 (VII Afd.): Sagsøgte, Vognmand Hilmer Hartvig Vaabengaard, bør til Sagsøgeren, pens. Lygtetænder Vilhelm Julius Belmark, udlevere Bankbog C 216 med

Haandværkerbanken i Kjøbenhavn A/S Hovedkontoret, med indestaaende pr. 30. Juni 1938 36.324 Kr. 36 Øre, samt anerkende, at den ham meddelte Fuldmagt til at hæve paa Bogen er bortfaldet. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 800 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten anført, at den i Dommen nævnte Bankbog er udleveret til Indstævnte.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Til den for Indstævnte for Højesteret beskikkede Sagfører findes Appellanten at burde betale i Salær 120 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret betaler Appellanten, Vognmand Hilmer Hartvig Vaabengaard, til Højesteretssagfører Oluf Petersen 120 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6. August 1938 afgik fhv. Kommunalarbejder Carl Ferdinand Nicolajsen ved Døden i en Alder af 85 Aar, og den 11. s. M. overtoges hans Bo af hans Nevø, pens. Lygtetænder Vilhelm Julius Belmark, som eneste Arving til privat Skifte. Da der blandt Afdødes Efterladenskaber intet fandtes af Værdi, blev der af Arvingen, som var bekendt med, at Afdøde havde været Ejer af betydelige Pengemidler, rettet Henvendelse til Vognmand Hilmer Hartvig Vaabengaard, som i Afdødes sidste Levetid havde plejet ham, og det oplystes da, at Vognmand Vaabengaard var i Besiddelse af en fra Afdøde hidrørende Bankbog Nr. C 216 med Haandværkerbanken, hvorpaa indestod pr. 30. Juni 1938 Kr. 36.324,36.

Færdig fra Trykkeriet den 26. Februar 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

84. Aargang

Højesteretsaaret 1940.

Nr. 33

Fredag den 7. Februar.

Da Vaabengaard under Paaberaabelse af, at han havde modtaget Bankbogen som Gave af Afdøde, og at denne den 2. Marts 1938 havde givet ham skriftlig »Fuldmagt til Henvendelser i Bank og deslige«, nægtede at udlevere Bankbogen til Belmark, har denne under nærværende Sag nedlagt Paastand paa, at Vognmand Vaabengaard tilpligtes at udlevere ham som rette Ejer den i hans Besiddelse værende Bankbog Nr. C 216 med Haandværkerbanken i Kjøbenhavn A/S Hovedkontoret, med indestaaende pr. 30. Juni 1938 Kr. 36.324,36, samt at erkende den ham meddelte Fuldmagt til at hæve paa Bogen som bortfaldet.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Det fremgaar af de under Sagen tilvejebragte Oplysninger, at Sagsøgte var kommet i Forbindelse med Nicolajsen i November Maaned 1937.

De boede dengang begge i Haveforeningen Gl. Enghave og traf Aftale om, at Sagsøgte for et Beløb af 15 Kr. ugentlig skulde passe Nicolajsen og bringe ham Mad.

Paa det Tidspunkt var der af Sundhedsautoriteterne indledet Undersøgelse vedrørende de Forhold, hvorunder Nicolajsen boede. Det oplystes herunder, at Nicolajsen var en Særling, der var saa paaholdende, at han næppe undte sig det fornødne til Livets Opretholdelse. Han, der for nogle Maaneder siden havde faaet det ene Ben amputeret, boede alene i sit Sommerhus. Dette, der var af Træ og uden Kakkellov, var fyldt med en Del gammelt Ragelse, Nicolajsen havde samlet sammen; der var meget snavset, og der vrimlede med Utøj. Selv laa han for det meste til Sengs, men var glad og tilfreds. Bortset fra en kortere Tid, hvor han hovedsagelig levede af Franskbrød, fik han efter Aftale med forskellige tilbragt Mad.

Den 15. December 1937 gav Sundhedskommissionen Nicolajsen Tilhold om at fraflytte sit Sommerhus Nr. 256 i den nævnte Haveforening senest den 1. Januar 1938 og siden ikke benytte eller udleje det til Beboelse udenfor Tiden 1. Maj—1. Oktober. I Anledning heraf blev der mellem Sagsøgte og Nicolajsen truffet Aftale om, at Sagsøgte skulde leje en fælles Lejlighed, 2 Værelser og Kammer, til sig og sin Familie og Nicolajsen paa Blaagaards Plads 7. Her flyttede de sammen den 15. Januar 1938.

Nicolajsen havde i »Haandværkerbanken i København« indestaaende et Beløb paa 38.000 Kr. — 39.000 Kr. paa Bankbog Konto Nr. C 216 lydende paa det fingerede Navn F. Nielsen. Den 15. December 1937 gav Nicolajsen Sagsøgte Fuldmagt til at hæve Renter og et Beløb af 1000 Kr. af Kapitalen paa denne Bankbog, og den 2. Marts 1938 gav han ham »Fuldmagt til Henvendelser i Bank og deslige«. I Henhold til disse Fuldmagter har Sagsøgte hævet 1751 Kr. 98 Øre den 15. December 1937 og 2000 Kr. den 2. Marts 1938. Disse Beløb blev anvendt dels til Husleje 50 Kr. maanedlig, dels som Tilskud til den fælles Husholdning, og dels til Udbetaling af 2700 Kr. paa et af Sagsøgte i Marts 1938 til Vognmandskørsel købt Lastautomobil.

Efter at Sagsøgte havde hævet det nævnte Beløb den 2. Marts 1938, beholdt han med Nicolajsens Samtykke Bankbogen i sin Besiddelse.

I Juni 1938 flyttede Sagsøgte og Nicolajsen ud i deres respektive Sommerhuse. Sagsøgte og hans Familie vedblev at passe Nicolajsen og bringe ham Mad, indtil han som nævnt afgik ved Døden den 6. August 1938.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at den Omstændighed, at Sagsøgte er i Besiddelse af Bogen og har faaet Fuldmagt af Nicolajsen til at hæve paa den, ikke er noget Bevis for, at den er overgivet ham til Eje betinget eller ubetinget, men at dette, efter hvad der er oplyst om Forholdet imellem Parterne og Nicolajsens Karakter, tværtimod har Sandsynligheden imod sig. Det hævdes, at Sagsøgte kun har haft Bogen til Opbevaring for Nicolajsen og kun har haft Ret til at hæve af det indestaaende i det Omfang, Husførelsen krævede det. Sagsøgte har selv haft den Opfattelse, at det paa Bogen indestaaende Beløb først skulde tilfalde ham ved Nicolajsens Død og var klar over, at der til Sikring af hans Ret i saa Henseende maatte oprettes en testamentarisk Disposition. Da det ikke — trods stedfundet Forhandling derom med Nicolajsen — er lykkedes ham at faa denne til at oprette lovformeligt Testamente, kan den muligvis foreliggende mundtlige Disposition med den legale Arvings Protest ikke opretholdes. Sagsøgeren fremhæver iøvrigt, at Sagsøgte har faaet rigeligt Vederlag for sin Pasning af Nicolajsen ved de Beløb, han har hævet paa Bogen, og som kun delvis er medgaaet til Nicolajsens Underhold, saa meget mere som han hævder, at Sagsøgtes Pasning langt fra har været god. Subsidiært har Sagsøgeren for det Tilfælde, at Retten maatte mene, at der foreligger en i Nicolajsens levende Live fuldbyrdet Overdragelse til Eje fra dennes Side, gjort gældende, at en saadan Disposition i al Fald maa være ugyldig i Medfør af Myndighedslovens § 65, fordi Nicolajsen var saa aandssvækket paa Grund af Alderdom, at han ikke var i Stand til at handle fornuftigt.

Sagsøgte har anført, at Forholdet imellem ham og Nicolajsen maa opfattes saaledes, at der er indgaaet en gensidig bebyrdende Kontrakt: Sagsøgte havde paataget sig at forsørge og passe Nicolajsen, saalænge han levede, mod at faa Bankbogen overdraget til deres »Fællesbo« og Ret til at beholde, hvad der maatte indestaa paa Bogen ved Nicolajsens Død. Sagsøgte hævder, at da han har opfyldt sin Forpligtelse og efter hans Mening til Nicolajsens fulde Tilfredshed, maa

Bogen nu være hans Ejendom. Sagsøgte har protesteret mod, at Nicolajsen skulde have været aandssvækket.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte og en Række Vidner afgivet Forklaring.

Sagsøgte har forklaret, at han er 30 Aar gammel og har Hustru og tre Børn, og at han, lige før han traf Nicolajsen, var blevet arbejdsløs. Han har endvidere forklaret, at Nicolajsen straks fik Tillid til ham, han fortalte ham hele sin Livshistorie, og at han havde Penge. Da Nicolajsen havde faaet Tilhold om at fraflytte sit Sommerhus, sagde han til Sagsøgte, at hvis denne vilde hjælpe ham og passe ham, saalænge han levede, vilde han belønne ham. Til Jul gav han Sagsøgte og hans Familie et Guldur, et Smykke og forskellige Smaating. Efterhaanden følte han sig som Medlem af Familien, han var glad for Børnene, og de kaldte ham »Bedstefader«. Han sagde selv: »Vi er een stor Familie«, og talte om, at de havde »Fællesbo«. Han betalte ikke noget bestemt ugentligt, men sagde til Sagsøgte, at han kunde komme til ham, hvis hans Penge ikke kunde slaa til; der maatte dog ikke »rosses med« Pengene. Da han hørte Sagsøgte og hans Hustru tale om, at Sagsøgte gerne vilde købe et Lastautomobil, der var til Salg, tilbød han at forære ham 3000 Kr. dertil, for at Sagsøgte kunde tjene noget til »Fællesboet«. Sagsøgte hævede derfor i Marts 1938 2000 Kr. paa Bankbogen, idet der dengang var 1000 Kr. i Behold af de Penge, der var blevet hævet i December. Da Sagsøgte vilde levere Bogen tilbage efter at have hævet de 2000 Kr., sagde Nicolajsen: »Du kan ligesaa godt beholde den; det er din Bog. Hvis I vil pleje mig til det sidste, er alt jeres«. Sagsøgte tog saa Bogen og lagde den i sit Skab, men hævede ikke noget paa den, da han var bange for, at Nicolajsen skulde bede om at se Bogen, hvad han dog aldrig gjorde. Sagsøgte havde ogsaa spurgt, hvad han skulde gøre, hvis Nicolajsens Familie efter hans Død forlangte Bogen udleveret. Hertil havde Nicolajsen sagt: »Du har jo faaet Bogen«, men han havde tilføjet, at Sagsøgte gerne maatte sikre sig. Sagsøgte havde derefter konfereret med Sagfører Julius Vendel vedrørende Oprettelse af Testamente. Men da han havde fortalt det til Nicolajsen, var denne blevet ærgerlig over, at han havde henvendt sig til Vendel, fordi Nicolajsen var Uvenner med Vendel, der havde behandlet hans afdøde Søsters Bo. Sagsøgte havde derefter ikke foretaget sig videre. Han fastholdt iøvrigt, at han og hans Familie havde passet Nicolajsen, der hele Tiden havde været sengeliggende, paa bedste Maade, og at denne havde været glad og tilfreds; han havde dog, efter at de var flyttet ud i Havekolonien beklaget sig over, at han saa for lidt til Sagsøgte, der var optaget af sin Kørsel.

Sagsøgtes Hustru, Fru Gerda Vaabengaard, har forklaret i væsentlig Overensstemmelse med sin Mand. Hun var ikke til Stede, da Nicolajsen gav ham Bankbogen, og har ikke selv talt med Nicolajsen om den. Hun har udtalt, at hun ikke var glad for Forslaget om, at de skulde flytte sammen, men gik med hertil under Hensyn til Nicolajsens Udtalelse om, at de skulde have, hvad han havde, hvis de passede ham til hans Død.

Sagsøgtes Fader, Gaardejer Carl Christian Vaabengaard, har for-

klaret, at Nicolajsen var glad ved at være hos hans Søn og havde sagt til ham, at han »nok skulde tænke paa« Sønnen.

Sagsøgte Broder, Mejerist Tage Vaabengaard, hans Svoger Arbejdsmand Christian Sørensen, Tømrer Johannes Stempin, Murer Poul Estridssen, Sagsøgte Svigerfader, Parcellist Peder Larsen, hans Svigermoder Fru Margrethe Larsen og Frk. Erna Jeppesen har forklaret i Overensstemmelse hermed, idet førstnævnte har forklaret, at Nicolajsen til ham havde sagt, at Sagsøgte skulde »arve«, medens de øvrige Vidner har forklaret, at Nicolajsen havde sagt til dem, at Sagsøgte skulde »have«, alt hvad han havde, saafremt de vedblev at passe ham til hans Død. Arbejdsmand Sørensen har yderligere forklaret, at Nicolajsen havde fortalt ham, at Sagsøgte havde »faaet Bogen«, ligesom Stempin har forklaret, at han har hørt Nicolajsen sige, at Sagsøgte havde faaet Bogen for »at passe paa den«.

Tage Vaabengaard har ligeledes forklaret, at Nicolajsen omtalte, at Sagsøgte havde faaet Bogen udleveret og skulde »forestaa hans Penge-sager«.

Murerarbejdsmand Thorvald Nielsen har forklaret, at Nicolajsen til ham har sagt, at der skulde være »en samlet Skilling« til de gode Mennesker, der passede ham.

Sagsøgte Søster Fru Ely Friis Larsen har forklaret, at hun havde besøgt Nicolajsen i Havekolonien i Juni Maaned 1938, og at han da havde sagt til hende, at han var glad for »de unge Mennesker« og havde givet Sagsøgte Bankbogen, for at han skulde passe ham.

Grosserer Carl Sofus Lannow har forklaret, at han havde kendt Nicolajsen i ca. 20 Aar, at han havde haft Generalfuldmagt for ham, at han en Tid havde bragt ham Mad, og at Nicolajsen havde sagt til ham, at han skulde arve ham, og at »det er jo dit det hele«.

Mekaniker Hans Nielsen har forklaret, at han havde kendt Nicolajsen i 10—12 Aar. Han havde sidste Gang besøgt ham i Havekolonien i Juli 1938. Da havde Nicolajsen fortalt ham, at han havde givet Sagsøgte 3000 Kr., for at han skulde sørge for ham Resten af hans Livstid, men havde forøvrigt bedt Vidnet, om han ikke vilde overtage hans Pleje og flytte ud til ham, da han saa for lidt til Sagsøgte.

Fru Grethe Henriksen har forklaret, at hun har passet Nicolajsen fra Juni til Oktober Maaned 1937. Han havde sagt til hende, at hun kunde faa hans Penge, naar han var død, og at han vilde give hende 3000 Kr., hvis hun vilde tage ham hjem til sig og forsørge ham. Nicolajsen vilde ikke oprette Testamente.

Tømrersvend Julius Hansen har forklaret, at han en Tid i 1937 har haft Nicolajsens Penge til Opbevaring i en Bankbox, som han lejede i eget Navn. Nicolajsen lovede ham, at han skulde arve det hele, hvis han plejede og passede ham til hans Død. Han havde besøgt Nicolajsen i Juli og August 1938, og denne fortalte ham da, at han havde givet Sagsøgte 3000 Kr. som Betaling for 3 Aars Pleje.

Fru Eleonora Bregenberg og Fru Kristine Schneider, der begge var Nicolajsens Naboer i Sommeren 1938, har forklaret, at Sagsøgte Børn bragte Nicolajsen Mad daglig, men at der aldrig blev gjort rent hos ham.

Haveforeningens Kasserer, Jens Peter Harsøe, har forklaret, at han fra forskellige Beboere i Haveforeningen i Sommeren 1938 har modtaget Klage over Tilstanden i Nicolajsens Have, og at han havde talt med Nicolajsen, der havde fortalt ham, at han havde betalt Sagsøgte 3000 Kr. som Vederlag for at passe ham til hans Død.

Der er endvidere afgivet Vidneforklaringer af Politibetjent, Fru Helene Bagger Himmelstrup, Overbetjent H. P. Olsen og Sagfører Vendel. Sidstnævnte, der i 1930 behandlede Boet efter Nicolajsens Søster, der er Moder til Sagsøgeren, har bl. a. forklaret, at Nicolajsen — da der under Bobehandlingen opstod Uenighed mellem denne og Sagsøgeren — udtalte til Sagsøgeren: Du ved jo, at du faar mange Penge efter mig, naar jeg dør.

Foreløbig bemærkes, at de foreliggende Oplysninger om Nicolajsens mentale Tilstand ikke giver Holdepunkter for at antage, at han ved Foretagelsen af de i Sagen omhandlede Dispositioner skulde have savnet Evne til at handle fornuftmæssigt.

Paa Grundlag af de afgivne Forklaringer og det iøvrigt oplyste maa det antages, at Nicolajsen har anset det til Sagsøgte i Marts Maaned 1938 til Indkøb af en Lastvogn udbetalte Beløb paa ca. 3000 Kr. som et passende Vederlag for det med Nicolajsens Pleje og Pasning forbundne Arbejde.

Derimod ses der ikke at være tilvejebragt Grundlag for den Antagelse, at Nicolajsen ved den omtrent samtidig Sagsøgte meddelte Tilbudelse til fortsat at beholde Bankbogen i sin Varetægt skulde have tilsigtet endeligt at overføre det paa Bogen indestaaende efter Omstændighederne meget betydelige Beløb til Sagsøgte som Gave, idet den trufne Ordning synes tilstrækkelig begrundet i den Omstændighed, at Nicolajsen, der selv var syg og hjælpeløs, ønskede Bogen opbevaret hos Sagsøgte, for at denne i Henhold til den meddelte Fuldmagt kunde hæve de til Husførelsen m. v. fornødne Beløb.

Da det derhos fremgaar af de afgivne Forklaringer, at saavel Nicolajsen som Sagsøgte har opfattet Forholdet saaledes, at Nicolajsen — ogsaa efter den i Marts Maaned 1938 trufne Aftale — var beføjet til til eget Brug efter Forgodtbefindende paa den omhandlede Bankbog at hæve saavel af Hovedstol som af Renter, maa det af Sagsøgte paa-beraabe af Nicolajsen afgivne mundtlige Tilsagn om, at den Del af Kapitalen, som maatte være i Behold ved Nicolajsens Død, skulde tilfalde Sagsøgte, anses som en under Bestemmelserne i Arvelovens § 30 henhørende Disposition, der under de foreliggende Omstændigheder ikke mod den af den legale Arving fremsatte Protest vil kunne opretholdes.

Sagsøgte vil derfor være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paastand og have at godtgøre ham Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Nr. 247/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Axel Valdemar Ørsted (Hvidt),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 138, Stk. 2, samt Færdelseslovens § 38, jfr. § 25.

Dom afsagt af Københavns Byrets 1. Afdeling den 3. Juli 1940: Tiltalte Axel Valdemar Ørsted bør straffes med Hæfte i 40 Dage. Det bør have sit Forblivende med Udsættelse af Fuldbyrdselsen af den Tiltalte den 27. August 1938 betingelsesvis idømte Straf. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 12. September 1940 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Axel Valdemar Ørsted beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Poul Hede, udredes af det Offentlige. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Fire Dommere finder ikke, at det ved Dommen af 14. April 1937 meddelte Afholdspaalæg har haft Hjemmel i Strfl. § 72, Stk. 1, og herefter vil de ikke anse Tiltalte strafskyldig efter Strfl. § 138, Stk. 2.

Idet disse Dommere herefter stemmer for forsaavidt at frifinde Tiltalte, tiltræder de iøvrigt, at Landsrettens Dom stadfæstes, dog saaledes at Straffen findes at burde bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 50 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 6 Dage.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Tiltalte Axel Valdemar Ørsted 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Axel Valdemar Ørsted tiltales under denne Sag ved Københavns Politis Anklageskrift af 18. Juni 1940 til Straf efter Straffelovens § 138, 2. Stk., for Overtrædelse af et ham ved Københavns Byrets Dom af 14. April 1937 i Medfør af Straffelovens § 72, 1. Stk., meddelt Tilhold om ikke i 5 Aar fra Dommens Afsigelse at købe eller nyde spirituøse Drikke ved den 29. Maj 1940 at have nydt Spiritus i et saadant Omfang, at han ved en næste Dag foretaget Lægeundersøgelse blev erklæret for paavirket af Spiritus i lettere Grad, samt for Overtrædelse af Færdselslovens § 25, jfr. § 38, i Anledning af, at han den 30. Maj 1940 Klokken 0,30 har kørt paa Cykel i Bredgade uden at medføre Lygte.

Tiltalte er født den 7. Januar 1907 og senest anset

ved: Københavns Byrets Dom af 27. August 1938 efter Straffelovens § 138, 2. Stk., med Fængsel i 60 Dage, betinget i 5 Aar, samt Anbringelse i Helbredelsesanstalt for Drankere i indtil 3 Aar.

Det maa ved Tiltaltes Erkendelse og det iøvrigt oplyste anses bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens § 138, Stk. 2, samt Færdselslovens § 25, jfr. § 38, med Hæfte i 40 Dage.

I Medfør af Straffelovens § 57, 2. Punkt, bestemmes, at det bør have sit Forblivende med Udsættelsen af Fuldbyrdselsen af den Tiltalte den 27. August 1938 betingelsesvis idømte Straf.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 3. Juli 1940 af Københavns Byrets 1. Afdeling (Sag Nr. B 211/40) er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Axel Valdemar Ørsted idømte Straf.

Tiltalte paastaar Formildelse.

Da det ved Dom af 14. April 1937 meddelte Afholdspaalæg har Hjemmel i Straffelovens § 72, Stk. 1, og iøvrigt i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde, vil den være at stadfæste.

Nr. 262/1940.

Rigsadvokaten

mod

Castus Tajlo Jansel Petersson (Kemp),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 216 og Tyveri.

Østre Landsrets Dom af 3. December 1940 (fyenske Nævningekreds): Tiltalte, Castus Tajlo Jansel Petersson, bør straffes med Fængsel i 5 Aar. Saa bør han og betale Sagens Omkostninger, derunder Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Berg af Odense, 150 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Spørgsmaalet om Anvendelsen af § 1, Stk. 1, i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 burde have været forelagt Nævningerne under Iagttagelse af Reglerne i Rpl. § 888, 2. Pkt., eller § 889, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. § 886.

Med Hensyn til, at der er forelagt Højesteret en Erklæring fra Retslægeraadet om i Medfør af § 4, Stk. 4, i Lov Nr. 176 af 11. Maj 1935 at tage Forbehold om Kastration, findes der under de foreliggende Forhold ikke at være tilstrækkelig Anledning hertil.

Herefter og i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Kemp betaler Tiltalte Castus Tajlo Jansel Petersson 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Tiltalte Castus Tajlo Jansel Petersson er ved Anklageskrift af 20. November 1940 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf:

I.

For Voldtægt efter Straffelovens § 216 ved den 10. September 1940 ca. Kl. 22 paa Græsrabatten ved den saakaldte Langgyde paa Kertinge Mark i Kølstrup Sogn med Vold at have tiltvunget sig Samleje med Pigen Kirstine Marie Kristensen, født den 27. August 1918.

II.

For Tyveri efter Straffelovens § 276, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940, ved Natten mellem den 11. og 12. Oktober 1940 ca. Kl. 2,30 at have frastjaalet Fru Anna Jensen 2 til ca. 2 Kr. vurderede Par Herresokker, der hang til Tørre i Haven til Bestjaalnes Bopæl, Aasumvej Nr. 33 i Odense.

Tiltalte er født den 22. Maj 1917 og tidligere straffet:

1) ved Dom, afsagt den 15. August 1935 af Retten for Holbæk Købstad m. v. i Medfør af Straffelovens § 285, 1°, jfr. § 276 og tildels § 23, med Ungdomsfængsel, og

2) ved Dom, afsagt 13. Juli 1939 af Odense Købstads Ret for Straffesager i Medfør af Straffelovens § 285, jfr. § 276 og § 21, med Fængsel i 1 Aar.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de Forhold, hvorfor han er tiltalt, og han vil derfor

være at anse efter Straffelovens §§ 216, 285, 1°, jfr. § 276 og Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940, med en Straf, der passende findes at kunne bestemmes til Fængsel i 5 Aar.

T i r s d a g d e n 11. F e b r u a r .

Nr. 166/1940. **Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Fiskeridirektoratet)** (Kammeradvokaten)

m o d

Maskinmester E. Brandrup (Hartvig Jacobsen).

(Erstatning for Afbrydelse af Tjenesteforhold).

Østre Landsrets Dom af 21. Juli 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Fiskeridirektoratet), bør til Sagsøgeren, Maskinmester E. Brandrup, betale 483 Kr. 30 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 26. Februar 1940, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Indstævntes Fremstilling, der maa lægges til Grund, havde han ved sin Fratrædelse 9 Fridage og 3 Ugers Ferie tilgode.

Om den for Indstævnte gældende Ferieordning foreligger der iøvrigt ikke nærmere Oplysninger.

Seks Dommere finder, at Indstævnte med Føje har opfattet den stedfundne Udbetaling som Godtgørelse for Fri- og Feriedage og stemmer herefter for overensstemmende med Indstævntes subsidære Paastand at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og for at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

To Dommere, der med Flertallet er enige i, at Indstævnte ikke har Krav paa Opsigelse med 3 Maaneders Varsel, stemmer for at frifinde Appellanten, idet de finder, at selv om Indstævnte som Aspirant kan antages at have Krav paa Opsigelse med 14 Dages Varsel til den 1. i en Maaned, er dette Krav opfyldt ved, at han efter at være blevet afskediget den 25. November 1939 har faaet udbetalt en Maanedes Gage. De bemærker herved, at det under Sagen oplyste ikke giver Holdepunkter for at statuere, at Indstævntes Krav paa Godtgørelse for Ferie og Fridage ikke kunde udlignes ved hans Tjenestefrihed i Tidsrummet 25. November til 31. December.

Een Dommer stemmer for at tage Appellantens Paastand til Følge, idet han ikke finder, at Indstævnte har Krav paa Opsigelsesvarsel.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Fiskeridirektoratet), til Indstævnte, Maskinmester E. Brandrup, med 300 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skrivelse af 2. November 1936 meddelte Sagsøgte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Fiskeridirektoratet), Sagsøgeren, Maskinmester E. Brandrup, at man var sindet at antage ham som 1. Maskinmester ombord paa det under Bygning værende Havundersøgelsesskib »Dana«, og at Stillingen lønmæssigt skulde vederlægges efter de indenfor Maskinmesterforeningen gældende Satser. Ved Skrivelse af 20. November 1936 meddeltes det ham, at han kunde tiltræde, og han tiltraadte sin Stilling som tilsynsførende ved »Dana«s Bygning den 24. November 1936. Fra 1. Januar 1938 har han faaet sin Løn udbetalt forud, og den 17. Januar 1938 blev han udmønstret med »Dana«, d. v. s. paa dette Tidspunkt begyndte hans egentlige Arbejde som 1. Maskinmester ombord paa det færdige Skib. Ved Normeringslov Nr. 109 af 31. Marts 1938 blev der ved Ændring af Tjenestemandslovens § 428 B oprettet en Tjenestemandstilling som 1. Maskinmester paa »Dana«, og ved Skrivelser af 19. og 20. April 1938 blev Maskinmester Brandrup antaget som Aspirant i Stillingen fra 1. April 1938 at regne.

Sagsøgerens Samarbejde med »Dana«s Fører var imidlertid ikke godt, og den 25. November 1939 tilskrev Sagsøgte Sagsøgeren saaledes:

»Efter at man har meddelt Dem, at De ikke paa det foreliggende Grundlag vil kunne forvente fast Ansættelse som 1. Maskinmester ombord i Havundersøgelsesskibet »Dana«, samt efter at De har afslaaet et herfra fremsat Tilbud om midlertidigt at forrette Tjeneste som Maskinmester ombord i Redningsskibet »F. V. Mortensen«, skal man meddele, at Fiskeridirektoratet betragter Dem som værende frattraadt Tjenesten under Fiskeridirektoratet fra Dags Dato at regne.

Under Hensyn til, at det overfor Fiskeridirektoratet er godtgjort, at De har et Antal Fridage samt Deres aarlige Ferie til Gode, vil De pr. 1. December d. A. hos Føreren af »Dana« kunne faa udbetalt en Maanedes Gage, ialt 483 Kr. 30 Øre, hvortil kommer Kostpenge — — —«

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham principalt 3 Maaneders Gage 1449 Kr. 90 Øre, subsidiært 1 Maanedes Gage 483 Kr. 30 Øre, i begge Tilfælde med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 26. Februar 1940.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin principale Paastand har Sagsøgeren anført, at hvad enten det antages, at han har været ansat paa de Vilkaar, der nævnes i Overenskomsten mellem Dansk Dampskibsrederiforening og Maskinmestrenes Forening, eller det antages, at dansk Rets almindelige Regler om Opsigelse gælder for det paagældende Forhold, har han Krav paa 3 Maaneders Opsigelse til den 1. i en Maaned.

Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Sagsøgeren anført, at han som Aspirant i Henhold til gældende Praksis i al Fald har Ret til et Opsigelsesvarsel paa 14 Dage til den 1. i en Maaned.

Sagsøgte, der erkender, at der ikke fra Sagsøgerens Side foreligger saadanne Tjenesteforseelser, Forsømmelser eller anden Misligholdelse, at Sagsøgeren af den Grund kunde bortvises uden Varsel, har anført, at efter Sagsøgerens Ansættelse som Aspirant er det kun Tjenestemandslovens Regler, der har Betydning, og ifølge denne Lovs § 8, sammenholdt med § 5, tilkommer der ikke Aspiranter noget Opsigelsesvarsel. Sagsøgte indrømmer ganske vist, at der efter Oplysning fra Finansministeriet i Praksis regnes med et gensidigt Opsigelsesvarsel paa 14 Dage til den 1. i en Maaned, men mener ikke, at dette er ensbetydende med, at Aspiranter har en egentlig Ret til et saadant Varsel. Forøvrigt har Sagsøgte henvist til, at Sagsøgeren ifølge den ovennævnte Skrivelse af 25. November 1939, hvorefter han skulde fratræde sin Tjeneste s. D., i Feriegodtgørelse har faaet en Maanedes Gage pr. 1. December 1939, og at han altsaa faktisk er blevet stillet, som om han den 25. November 1939 var blevet afskediget til den 1. Januar 1940 med Ferie fra den 25. November 1939.

Sagsøgeren har afgivet Partsforklaring, og der er afgivet Vidneforklaring af Kontorchef i Landbrugsministeriet Bent Sofus Dinesen.

Som Aspirant i Maskinmesterstillingen paa »Dana« har Sagsøgeren med Hensyn til Opsigelsesvarsel været stillet som andre Aspiranter i Tjenestemandstillinger. Ifølge Tjenestemandsløven tilkommer der ikke Aspiranter noget Opsigelsesvarsel, men efter de foran anførte Oplysninger fra Finansministeriet findes Sagsøgeren at have været berettiget til at regne med, at han havde Krav paa, at Opsigelse skete med 14 Dages Varsel til den 1. i en Maaned.

Ved Skrivelsen af 25. November 1939 er Sagsøgeren vel faktisk blevet stillet, som om han var blevet afskediget pr. 1. Januar 1940, men efter Skrivelsens Ordlyd er han afskediget uden Varsel, og det den 1. December 1939 udbetalte Beløb er at betragte som Godtgørelse for manglende Fridage og Ferie i Tiden forud for Afskedigelsen og ikke som Gage for December Maaned. Sagsøgte vil derfor have at betale Sagsøgeren denne Gage, 483 Kr. 30 Øre, med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 100 Kr.

Onsdag den 12. Februar.

Nr. 11/1941.

Rigsadvokaten

mod

Alfred Christensen (Ejvind Møller),

der tiltales for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937.

Sø- og Handelsrettens Dom af 5. December 1940: Tiltalte, Speditør Alfred Christensen, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afgørelse til Statskassen bøde 100 Kr. eller i Mangel af Betaling være at hensætte i Hæfte i 6 Dage samt betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte, hvis fulde Navn er Alfred Christensen, er i Telefonhaandbogen for 1941 optaget som »Alfr. Christensen«. Han benytter som Telegramadresse Ordet »Apac«, medens Anmelderfirmaets Telegramadresse er »Alfred«.

Fem Dommere finder efter alt foreliggende ikke, at Tiltalte har benyttet det ham rettelig tilkommende Firmanavn paa en Maade, som har tilsigtet eller været egnet til at hidføre Forveksling med Anmelderens Virksomhed, og disse Dommere stemmer herefter for at frifinde Tiltalte og at ophæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Alfred Christensen bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter, herunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Møller 100 Kr., udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag er der ved Anklageskrift af 8. November 1940 fra Københavns Politi rejst Tiltale mod Speditør Alfred Christensen for Overtrædelse af § 9 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 i Anledning af, at han, der fra Forretningssted Peder Skramsgade 14 driver Virksomhed med Spedition, Dampskibsagentur, Befragtning, Toldklarering, Assurance- og Havariforretning, international Transport samt

Køb og Salg af Skibe, siden den 1. Juli 1940 har drevet nævnte Virksomhed under Firmabetegnelsen »Alfred Christensen«, hvilken Betegnelse er egnet til at hidføre Forvekslinger med den af Anmelderen, der driver Virksomhed som Dampskibs-, Havari-, Assurance- og Befragtningsagent samt Rederi, siden Aaret 1889 retmæssig anvendte Firmabetegnelse, som Tiltalte forud kendte.

Anmelderen er Grosserer Andreas Christensen, Firma »Alfred Christensen«, Amaliegade 43, ved Landsretssagfører Wilfred Christensen, Holmens Kanal 5.

Begæring om Strafforfølgning er tiltraadt af Grosserer-Societetets Komité.

Tiltalte har nedlagt Paastand paa principalt Frifindelse, subsidiært Rettens mildeste Straf.

Den 27. September 1889 fik den daværende Indehaver af det anmeldende Firma, Alfred Christensen, i Handelsregistret for København registreret, at han som eneste ansvarlig Indehaver af Firmaet »Alfred Christensen« drev Handelsforretning. Under det nævnte Firmanavn er der siden drevet Virksomhed som Dampskibsrederi, Dampskibs-, Havari-, Assurance- og Befragtningsagent samt Kulimport. Den 29. Juni 1940 fik Tiltalte i Handelsregistret for København registreret, at han driver Spedition som eneste ansvarlig Indehaver af Firmaet Alfred Christensen, Spedition og Befragtning. Hans Virksomhed beskæftiger sig desuden med Dampskibsagentur, Toldklarering, Assurance- og Havariforretning, international Transport og Spedition samt Køb og Salg af Skibe.

Anmelderen hævder, at Tiltalte ved at anvende samme Firmanavn som hans har overtraadt Konkurrencelovens § 9, idet Navneligheden er egnet til at fremkalde Forveksling mellem de 2 Virksomheder.

Anmelderen har til Støtte for sin Paastand anført flere Eksempler paa, hvorledes der pr. Brev eller pr. Telefon er sket Forveksling mellem de 2 Firmaer. Anmelderen har gennem sin Sagfører rettet Henvendelse til Tiltalte om at knytte en saadan Tilføjelse til hans Firmanavn, at enhver Forveksling kunde være udelukket. Tiltalte vilde dog ikke gaa med hertil.

Tiltalte har oplyst, at han, som tidligere har været Prokurist i Shippingfirmaet Carl Krarup, ved dettes Likvidation nedsatte sig som selvstændig Speditør og Befragtningsagent. Han forsøgte at købe sit gamle Firmas Navn, men det blev afslaaet. Da han nedsatte sig, anbefalede han sit Firma ved Udsendelse af ca. 1000 Cirkulæreskrivelser. Han kendte godt Anmelderens Firma, men ikke hans Kunder, og det har derfor ikke kunnet undgaas, at disse eller i det mindste nogle af dem har faaet en saadan Skrivelse. Han erkender, at der er sket Forveksling af de 2 Firmaer, men det drejer sig kun om Telefonopringninger og Breve, der er adresseret galt, og han har altid straks sendt Brevene til den rette Modtager. Han mener ikke, at det er den Slags Forvekslinger, Konkurrencelovens § 9 har for Øje, idet denne Bestemmelse er tænkt anvendt paa de Tilfælde, hvor Forveksling medfører, at det andet Firma vildfarende træffer Aftaler og har Udgifter derved, men da det ikke har fundet Sted i dette Tillfælde, paastaar han Frifindelse. For at medvirke til, at Forvekslinger ikke skulde kunne finde Sted — hvad han ogsaa

selv var interesseret i blev undgaaet — har han tilbudt Anmelderen dels at ændre sit Brevpapir forsaavidt angaar Betegnelsen af hans Virksomhed og dels at ændre sin Firmabetegnelse til »Alfr. Christensen«, men begge disse Tilbud er blevet afslaaet. Iøvrigt vil han mene, at de postale og telefoniske Fejltagelser vil høre op, naar han nu bliver optaget i Telefonbog og Vejviser for 1941.

Retten maa efter de foreliggende Oplysninger give Tiltalte Medhold i, at hans Benyttelse af det angivne Firmanavn ikke kan antages sket for at paaføre Anmelderen Konkurrence gennem Tilegnelse af dennes Kunder. Under Hensyn til Anmelderens mangeaarige og omfattende Virksomhed indenfor den paagældende Branche maa han paa den anden Side have været klar over, at hans Benyttelse af det paagældende Firmanavn har været egnet til at hidføre Forveksling med Anmelderens Virksomhed. Han vil derfor for Overtrædelse af den omhandlede Lovbestemmelse være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 100 Kr., eller i Mangel af Bødens Betaling være at hensætte i Hæfte i 6 Dage samt betale Sagens Omkostninger.

T o r s d a g d e n 13. F e b r u a r .

Nr. 195/1940. Konsulent **A. C. Christensen** (Svane)

m o d

Arbejdsmand **Anders K. Kristensen** (Stein efter Ordre).

(Erstatning for Skade ved Færdselsulykke).

Vestret Landsrets Dom af 6. September 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Konsulent A. C. Christensen, bør til Sagsøgeren, Arbejdsmand Anders K. Kristensen, betale 10.087 Kr. 17 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 31. August 1938, indtil Betaling sker. Sagsøgte betaler derhos til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter — i Forhold til en Sagsgenstand af 10.087 Kr. 17 Øre — som skulde have været erlagt, dersom Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, samt til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Søe, i Salær 400 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 125 Kr. 15 Øre. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestret Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke bestridt, at han alene bærer Ansvar for Sammenstødet, men har paastaaet det under Post 1 tilkendte Beløb nedsat til 1872 Kr., medens han iøvrigt har paastaaet Dommen stadfæstet, idet han dog med Indstævnte er enig i, at Beløbet vedrørende Post 7 forhøjes med 100 Kr.

Indstævnte har gentaget sin for Landsretten nedlagte Paa-stand, dog at han har nedsat Kravene under Posterne 1 og 3 til henholdsvis 4333 Kr. 33 Øre og 7675 Kr. 20 Øre.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste, dog at den Indstævnte for tabt Arbejdsfortjeneste og Invaliditet tilkom- mende Erstatning findes at burde fastsættes under et til 8500 Kr., og at det under Post 7 tilkendte Beløb vil være at forhøje med 100 Kr., hvorefter den samlede Erstatning udgør 10.387 Kr. 17 Øre med Renter.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør — saavidt den fore- ligger Højesteret til Prøvelse — ved Magt at stande, dog at Erstatningen bestemmes til 10.387 Kr. 17 Øre.

I Salær for Højesteret til Højesteretssag- fører Stein betaler Appellanten, Konsulent A. C. Christensen, 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da Sagsøgeren, den 27-aarige Arbejdsmand Anders Kr. Kristensen, Ans, den 23. Marts 1938 Kl. ca. 20 paa Cykel med tændt Lygte kørte fra Rødkjærsbro mod Ans ad Viborg—Aarhus Landevej i Sagsøgerens høre Side af Vejen, stødte han sammen med et modgaaende, Sagsøgte, Konsulent A. C. Christensen, Hasle, tilhørende og af denne ført Auto- mobil. Ved Sammenstødet, hvorved den venstre Pedal paa Cyklen blev afrevet, blev Sagsøgeren slynget i Grøften og paadrog sig en Hjerne- rystelse samt et Brud af en Ryghvirvel. Idet Sagsøgeren har anført, at Sagsøgte som ansvarlig for Sammenstødet maa være erstatningspligtig med Hensyn til den Sagsøgeren ved Sammenstødet paaførte Skade, har han under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte dømt til at betale ham en Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke ud over 16.970 Kr. 50 Øre tillige med Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. p. a. fra den 31. August 1938, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sag- søgerens Tiltale, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb efter Ret- tens Skøn.

Forsaavidt Sagsøgte har gjort gældende, at han ikke er ansvarlig for Sammenstødet, eller at i hvert Fald Sagsøgeren er medansvarlig, kan der efter de foreliggende Oplysninger ikke gives Sagsøgte Medhold heri, idet Sagsøgte i hvert Fald efter Reglen i Motorlovens § 38, Stk. 1, maa være fuldt ansvarlig for Følgerne af Sammenstødet.

Det i Sagsøgerens Paastand nævnte Beløb af 16.970 Kr. 50 Øre fremkommer saaledes:

1. Tabt Arbejdsfortjeneste fra 23. Marts 1938 til 20. Maj 1940, altsaa $2300 \times 2\frac{1}{6}$	Kr. 4.983,33
2. Svie og Smerte	— 2.000,00
3. Invalditetserstatning baseret paa en Aarsfortjeneste paa Kr. 2300,00 og en Invalditetsgrad paa 20 pCt., altsaa $2300 \times 20 \text{ pCt.} \times 20$	— 9.200,00
4. Betalte Lægeregninger og lign.	— 310,85
5. Ødelagt Tøj og Cykel	— 200,00
6. Rejsseudgifter til Hustruen	— 40,00
7. Sygekassens Regning	— 236,32
	<hr/>
	Ialt Kr. 16.970,50

Til Oplysning om den Sagsøgeren tilføjede Skade foreligger følgende:

Sagsøgeren blev straks indlagt paa Sygehuset i Viborg, hvor han henlaa til den 5. Juli 1938.

I en Erklæring af 1. Marts 1939 har Direktoratet for Ulykkesforsikringen, hvem Sagen har været forelagt, paa sædvanlig Maade ansat Invalditetsgraden til 20 pCt.

Da Sagsøgeren imidlertid stadig følte sig uarbejdsdygtig, blev han undersøgt af Overkirurg Bartels ved Sygehuset i Viborg, i hvis Erklæring af 17. Juni 1939 det bl. a. hedder:

»Kristensen, som altid forinden havde været fuldstændig rask, blev indbragt her paa Sygehuset den 23. Marts 1938 Kl. 21 umiddelbart efter at være blevet paakørt af en Bil — — —

I de første Dage efter U. T. var han noget uklar, klagende og urolig og havde Opkastninger. Der var ikke Tegn til Craniefaktur, ingen Blødning fra Næse eller Øren. Han blev behandlet med Sengeleje, og ved Udskrivelsen herfra den 5. Juli 1938 befandt han sig helt vel, led ikke af Hovedpine og havde fuldstændig fri Bevægelighed i columna, kunde sætte Hænderne i Gulvet med strakte Knæ.

Efter Udskrivelsen opholdt han sig hjemme (han er gift) i 3—4 Maaneder uden at bestille noget, fordi han følte sig træt og sløj, prøvede derefter at arbejde i Høsten, ved Efteraarspløjning og ved Snekastning i Julen, men har ikke kunnet udrette noget af Betydning. Ogsaa under Foraarsarbejderne ved Landbruget og nu ved Rensning af Roerne har han forsøgt at tage fat, men har maattet opgive at arbejde af følgende Grunde:

Nuværende Arbejdsevne og Klager:

Naar han f. Eks. skal hakke Roer, bliver han efter et Kvarters Forløb svimmel, kan ikke se Roerne og maa holde op med Arbejdet. Naar han skal bukke sig forover under Arbejde, bliver han ligeledes svimmel, faar Hovedpine og Smerter i Ryggen. Han har prøvet at kravle paa Knæene, men kan ikke udholde det i Længden og mener selv at være fuldstændig uarbejdsdygtig som Landarbejder.

Naar han holder sig i Ro, angiver han ogsaa ret jævnlig at føle sig svimmel og have Smerter i Ryggen, kan ikke holde ud at sidde paa en Stol, kan ikke taale at læse. Hukommelsen skal være god, ligesom Indprentningsevnen, og han regner simple Multiplikationsstykker uden Besvær.

Objektiv Undersøgelse:

Kristensen gør et stilfærdigt og reelt Indtryk, fortæller roligt og uden Overdrivelse om sine Tilfælde. Ansigtsudtrykket er sløvt og stillestaaende, der er ingen Pareser af Cranienerverne, Syn og Hørelse naturlige.

Naar han ser opad, bliver han øjeblikkelig svimmel og falder bagover. Ligesaa ved Römbergs Prøve: han falder bag over, hvis man ikke holder paa ham. Ved Blik nedefter kan han holde Balancen, og ved Foroverbøjning bliver han ikke svimmel.

— — —

Diagnose og Konklusion:

Ved U. T. den 23. Marts 1938 paadrog Kristensen sig en meget svær Hjernerystelse og et Compressionsbrud af 4. Ryghvirvel.

Hans nuværende Tilstand er sikkert en Følge af Ulykkestilfældet. Hans Svimmelhedsanfald og Fald-Tendens bagover, naar han ser opad, er uden Tvivl reelle og skyldes Følger af Hjernerystelse, ligesaa den Sløvhed og Energiløshed, der præger hele hans psykiske Habitus.

Rygsmernerne er sikkert ogsaa reelle, idet saadanne Smerter kan holde sig i aarevis efter en Compressionsfraktur af en Hvirvel, og særlig vil gøre sig gældende ved strengt Arbejde.

Efter min Mening er denne Mand, som han har det nu, praktisk talt uarbejdsdygtig som Landbrugsarbejder, og jeg tillader mig at henstille til Direktoratet at genoptage Sagen, særlig hvad angaar Forringelsen af Arbejdsevnen, og eventuelt at indkalde Manden til Undersøgelse i Direktoratet.«

Sagsøgeren blev derefter underkastet Undersøgelse bl. a. af Nerve-læge Dr. H. Jessen, Aarhus, hvis Erklæring af 2. September 1939 konkluderer saaledes:

»Tilskadekomnes tilstand synes ikke væsentligt bedret og er i det væsentlige præget af følgerne af hjernerystelsen.

Der er ikke holdepunkter for antagelse af, at hans tilstand og dermed hans arbejdsevne skulde være bedre end af ham angivet, og han synes saaledes indtil videre at være invalid i lovens forstand.

Angaaende udsigterne har jeg ikke noget at tilføje ud over det af mig tidligere anførte — — — hvilket atter vil sige, at det maaske kan være adskillige aar, inden tilstanden af sig selv helbredes helt eller delvis. Der bestaar imidlertid en mulighed for helbredelse eller bedring ved en speciel behandling: pneumencefalon artificiale; i saa fald maa han imidlertid indlægges enten paa min afdeling eller paa Rigshospitalet, neurokirurgisk afdeling.«

Sagsøgeren blev i Oktober Maaned underkastet Behandling paa Dr. Jessens Klinik, og efter en fornyet Undersøgelse hos Dr. Jessen

udstedte denne en Erklæring af 7. December 1939, hvis Konklusion er saalydende:

»Tilskadekomnes tilstand beror som tidligere nævnt paa sikkert organiske symptomer, til hvilke der efterhaanden synes at have associeret sig en neurastenisk-depressiv komponent.

Tilstanden er paa denne vis blevet saa kompliceret, at det nu er umuligt at sige, hvor meget der er organisk og hvor meget rent sjæleligt-nervøst betinget.

Under disse Omstændigheder maa det anses for ønskeligt, at erstatningssagen afgøres definitivt.«

Endelig blev Sagsøgeren indlagt paa Rigshospitalets neurologiske Afdeling fra den 1. April 1940 til den 9. s. M. Hospitalets Erklæring af 17. s. M. konkluderer saaledes:

»Hr. Kristensen har saaledes ved traumet i 1938 paadraget sig dels en alvorlig hjernerystelse, dels en fraktur af 4. thoracalhvirvel. Han frembyder endnu symptomer, der er karakteristiske for følgetilstanden efter hjernerystelsen; hovedpine, svimmelhed, irritabilitet og hukommelsessvækkelse. Desuden smerter i ryggen. Disse symptomer bevirker en stærk nedsættelse i hans arbejdsevne, idet han kun kan arbejde i 3 timer dagligt ved det allerletteste landarbejde.

Der er ved undersøgelsen herinde ikke fundet objektive tegn til organisk nervelidelse.

I betragtning af symptomernes vedholden og den manglende effekt af encephalografien, samt hans psykiske habitus, maa man mene, at der foreligger en traumatisk neurose, som er overvejende bestemmende for hans invaliditet. Man maa sikkert forvente en langsom tiltagen af arbejdsevnen.«

Herefter blev Sagen paany forelagt Direktoratet for Ulykkesforsikringen, der i en Erklæring af 20. Maj 1940 ansatte den endelige Invaliditetsgrad til 20 pCt.

Sagsøgte har anerkendt Posterne 5, 6 og 7 til samlet Beløb 476 Kr. 32 Øre, men har iøvrigt paastaaet de under 1—4 nævnte Beløb nedsat.

Idet det efter alt det foreliggende maa lægges til Grund, at Sagsøgerens Aarsfortjeneste gennemsnitlig kan ansættes til 2000 Kr. og under Hensyn til de iøvrigt foreliggende Oplysninger, findes Erstatningen under 1 at maatte ansættes til 4300 Kr., under 2 til 1000 Kr., under 3 til 4000 Kr. og under 4 til 310 Kr. 85 Øre. Sagsøgte vil herefter have at betale til Sagsøgeren ialt 10.087 Kr. 17 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 31. August 1938, indtil Betaling sker.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 17. Februar.

Nr. 186/1940. **Kolding Kommune** (Hansen)
 m o d
Kriminalassistent Carl Fasting (Bruun).

(Spørgsmaal om Indstævntes Pligt til at svare Erhvervsskat til den appellerende Kommune).

Kendelse afsagt af Fogedretten for Kolding Købstad m. v. den 14. December 1939: Rekvirenten, Kolding Kommune, findes at have været berettiget til at paaligne Rekviritus, Kriminalassistent Carl Fasting, Kolding, Erhvervsskat i Medfør af Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937, Afsnit III, under lagttagelse af de Regler, hvorefter de i Vilkaar for Indlemmelse under Kolding Købstad af bl. a. Arealer af Harte-Bramdrup Sognekommune af 1. April 1930 § III b) anførte Personer bliver erhvervsbeskattet. Den af Pantefogden foretagne Udpantning stadfæstes derfor som endelig.

Vestre Landsrets Dom af 7. Maj 1940 (IV Afd.): Den paa-ankede Kendelse og den deri ommeldte Udpantningsforretning ophæves. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler de Indstævnte, Kolding Kommune, til Appellanten, Kriminalassistent Carl Fasting, 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved kgl. Resolution af 18. Januar 1930 blev en Del af Harte-Bramdrup Sognekommune fra den 1. April s. A. at regne indlemmet under Kolding Købstad. Indlemmelsen skete i Henhold til Lov Nr. 379 af 28. Juni 1920, jfr. Lov Nr. 126 af 4. April 1928, paa nærmere Vilkaar efter Indstilling af den nedsatte Kommission, saaledes at der paa Grundlag af Lovens § 6, 2. Stk., var truffet følgende Bestemmelser:

»De Skattelempelser, der i en Overgangstid efter Indlemmelsen vil være at fastsætte for de af denne omfattede personlige Skatteydere, har Hensyn

a) til Personer, der paa Indlemmelsestiden er opholdsskattepligtige i Sognekommunen uden at være erhvervsskattepligtige til Kolding, og

b) til Personer, der paa Indlemmelsestiden er opholdsskattepligtige til Sognekommunen og tillige erhvervsskattepligtige i Kolding Købstad.

ad a) For de under a) omhandlede Skatteyderes Vedkommende gennemføres Skattelempelsen saaledes, at den de paagældende paahvilende Opholdsskat paalignes efter de samme Regler,

som gælder for den øvrige Del af Kolding Købstadkommune, men — saalænge de paagældende Skatteydere uden Afbrydelse forbliver boende i Distriktet — beregnes efter en Ligningsprocent, der sættes i de første 2 Aar efter Indlemmelsen til 30 pCt. af den øvrige Bys Procent, i de næste 2 Aar til 40 pCt., i de følgende 2 Aar til 50 pCt., dernæst i 3 Aar til 60 pCt., derpaa i 2 Aar til 70 pCt., dernæst i 2 Aar til 80 pCt. og endelig i 2 Aar til 90 pCt., hvorpaa Lighed indtræder.

ad b) Med Hensyn til Skatteydere, der falder ind under den som b) betegnede Klasse, — og som efter Indlemmelsen bevarer Bopæl i Indlemmelsesdistriktet og indenfor Købstadens nuværende Grænse vedbliver at drive saadant Erhverv, som omfattes af Reglerne om kommunal Erhvervsbeskatning, — gennemføres den tilsigtede Skattelempelse gennem en Overgangstid af 15 Aar saaledes, at de paagældendes Skattebidrag til Kolding beregnes: dels med et Beløb, svarende til Opholdskommuneskatten af deres samlede Indtægter efter de ovenfor under a) omhandlede Regler,

dels med et Beløb, svarende til, hvad de til Købstaden skulde have betalt af deres Virksomhed indenfor Købstadens nuværende Grænser, saafremt de fremdeles havde haft Bopæl i en Kommune udenfor Kolding

alt saaledes, at de herefter fremkomne Skattebidrag reduceres i Overensstemmelse med Fradragsreglerne i den kommunale Skattelovs § 14, 1. Stk., og under den selvfølgelige Forudsætning, at de paagældende i intet Tilfælde kommer til at erlægge et Skattebidrag, der er højere end det, som de vilde have at tilsvare efter Købstadens almindelige Regler for Personer, der har Bopæl og Erhverv indenfor Kommunens Grænse, eller mindre end det, de vilde have at tilsvare, saafremt de var behandlet udelukkende efter de under a) omhandlede Regler.

Lempelserne for de personlige Skatter knyttes til de paa Distriktet paa Indlemmelsestiden beliggende Beboelsesejendomme, nemlig saaledes, at en Person, der andetsteds fra end det nuværende Kolding tilflytter Distriktet og tager Bopæl i en af ham dersteds erhvervet Beboelsesejendom, falder ind under Lempelserne. Disse kan dog kun overføres til Ejendommens første Erhverver efter Indlemmelsen, men ikke til senere Erhververe. Iøvrigt finder Skattelempelserne ikke Anvendelse paa Personer, der efter 1. Januar 1929 er tilflyttet Distriktet, idet saadanne Tilflyttere straks svarer Skat til Købstaden efter dennes almindelige Regler.«

Indstævnte havde ved Indlemmelsen Bopæl i den indlemmede Del af Bramdrup, hvor han forblev boende, og han vilde, saafremt Indlemmelse ikke var sket, som tjenstgørende Kriminalassistent i Kolding være blevet erhvervsskattepligtig til denne By ved Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937, Afsnit III.

Indstævntes Kommuneskat for 1938/39 beregnedes efter ovennævnte Vilkaar til ialt 590 Kr. 02 Øre, nemlig som lempet Op-

holdsskat 453 Kr. 60 Øre og som Tillæg (Erhvervsskat) 136 Kr. 42 Øre.

Ved den af Pantefogden foretagne Udpantning fremsattes Indsigelse til Afgørelse af Fogden.

Fem Dommere bemærker følgende:

For Højesteret er det ubestridt, at Hjemmelen for at paalægge Indstævnte det anførte Tillæg til den lempede Opholdsskat ikke kan søges i Lovgivningens Regler om Erhvervsskat.

Ifølge Indlemmelsesvilkaarenes Punkt III, ad b) er det en Betingelse for at paalægge en Skatteyder Skattebidrag med et til Erhvervsskat svarende Beløb, at han falder ind under den som b) betegnede Klasse.

De Ord, hvormed denne Klasse er beskrevet, findes i al Fald ikke at kunne læses saaledes, at de omfatter Indstævnte, hvis Virksomhed efter den paa Indlemmelsestiden gældende Lovgivning ifølge sin Beskaffenhed ikke var undergivet Erhvervsbeskatning.

Som Følge heraf vil disse Dommere stadfæste Dommen og paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Ved Fastsættelsen af Skattelempelserne i en 15-aarig Overgangstid for Skatteydere i de indlemmede Distrikter og visse Tilflyttere i Perioden er der tillagt den tidligere Kommuneegrænse mellem Kolding og Distrikterne fortsat skattemæssig Betydning, og der findes ikke i de foreliggende Oplysninger vedrørende Ordningens Vedtagelse Holdpunkter for, at den saaledes trufne Ordning skulde være uafhængig af senere Ændringer i den almindelige Lovgivning vedrørende Erhvervsbeskatning. Den ved Vilkaarenes Post III, 1ste Stykke, foretagne Deling i Grupperne a og b har kun for Øje de Personer, der paa Indlemmelsestiden var henholdsvis opholdsskattepligtige eller tillige erhvervsskattepligtige, og har ikke udelukket, at Personer, som i senere Skatteperioder opfylder tilsvarende Betingelser, bliver skattepligtige paa samme Maade. Idet Vilkaarenes Ord saaledes er vel forenelige med den ogsaa efter Forholdets Natur nærmestliggende Forstaaelse, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paa-stand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Kolding Kommune, til Indstævnte, Kriminalassistent Carl Fasting, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Under denne Fogedforretning har Rekvisitus protesteret mod Forretningens Fremme under Anbringende af, at han overhovedet ikke er erhvervsskattepligtig til Kolding Kommune. Han har under selve Udpantningsforretningen anført, at han, der siden 21. Februar 1924 har boet i Ejendommen Fyensvej 68, Kolding, som indtil 1. April 1930 laa i Bramdrup Kommune, men nævnte Dato blev indlemmet i Kolding Købstad, har nydt og fremdeles maa være berettiget til at nyde de Skattelempelser, som ved Indlemmelsesoverenskomstens § III a) er tillagt Personer, der paa Indlemmelsestiden er opholdsskattepligtige i Bramdrup Kommune uden at være erhvervsskattepligtige til Kolding Købstad. Rekvisitus vil bestride, at Rekvirenten har været berettiget til at paalægge ham Erhvervsskat i Henhold til Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937, idet denne Lovs § 18, Stk. 1, bestemmer, at kun den er erhvervsskattepligtig, som har Erhverv i en anden Kommune end sin Opholdskommune.

Den foretagne Udpantningsforretning er herefter begært optaget til Paakendelse af Fogden i Kolding Købstad m. v.

Rekvirenten har her foruden Udskrift af Pantefogedprotokollen fremlagt et Eksempplar af Vilkaarene for Indlemmelsen under Kolding Købstad af bl. a. Arealer af Harte-Bramdrup Sognekommune samt Afskrift af Skrivelse af 22. Oktober 1938 fra Kolding Kommune til Vejle Amt af saalydende Indhold:

»Ved at tilbagesende medfølgende Klage over Erhvervsskatteansættelserne for:

Toldforvalter L. C. Ludvigsen,
 Politimester H. Thalbitzer,
 Kriminalass. A. Elkjær,
 Politiass. C. Fasting,
 Kriminalbetj. H. Mains,

skal man meddele, at Bestemmelserne i Vilkaarene for Indlemmelsen af Kolding Landdistrikt med flere Distrikter, vedrørende Skattelempelser i en Overgangstid paa 15 Aar, efter vor Formening maa forstaas saaledes, at de Skatteydere, der skulde have svaret Erhvervsskat til Kolding Kommune, hvis Indlemmelsen ikke var sket, ud over Opholdskommuneskatten af den samlede Indtægt yderligere skulde yde et Tillæg til denne, svarende til det Beløb, de skulde have ydet i Erhvervsskat, hvis Indlemmelse ikke var sket, og at derfor Beregningen af dette Tillæg — herunder lovmæssigt Fradrag — er foretaget i Henhold til de gældende Regler for Paaligning af Erhvervsskat. Da disse Regler nu imidlertid i Lov vedrørende personlig Skat til Kommunen af 18. Februar 1937 er ændret, har man lagt de nye Erhvervsskatte regler til Grund for Beregningen af Tillæget til Opholdskommuneskatten, hvorved stadig iagttages, at Skatteydere, der skulde have svaret Erhvervsskat, hvis Distriktet, hvor de bor, ikke var blevet indlemmet, vedblivende faar deres Skattelempelse med Hensyn til den almindelige Opholdskommuneskat, og Tillæget for den Del af Indtægten, der skulde have været erhvervsbeskattet stadig svarer til, hvad de skulde have betalt yderligere som Erhvervsskatteydere, hvis Indlemmelsen ikke var sket.

Vedrørende Spørgsmaalet om Skatteydere — for Eksempel Stats-tjenestemænd — der ikke ved Indlemmelsen var pligtig til at svare Erhvervsskat gælder samme Betragtning, at de ikke derved i den Henseende bliver haardere beskattet, end hvis ingen Indlemmelse var sket, idet man yderligere henviser til Indenrigsministeriets Skrivelse af 14. Marts 1938, 3. Stk., til Vordingborg Byraad:

At Indenrigsministeriet maa forstaa den i Vilkaarene § 2 A, 2. sidste Stk., indeholdte Begrænsning for Erhvervsskatteydernes Adgang til at nyde godt af de ved Vilkaarenes § 2 A, 1. indrømmede Lempelser i den personlige Beskatning saaledes, at Personer, for hvilke der først ved Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 om personlig Skat til Kommunen er indført Erhvervsskattepligt, ved Anvendelsen af Bestemmelsen maa sidestilles med andre erhvervsskattepligtige Personer, og at Ministeriet ikke har fundet Anledning til i Overensstemmelse med Sogneraadets Paastand at ændre den omhandlede Vilkaarsbestemmelse derhen, at Spørgsmaalet om, hvorvidt en Person eller en Indkomst i denne Forbindelse skal betragtes som erhvervsskattepligtig, skulde afgøres efter Reglerne i den tidligere Kommuneskattelov af 29. Marts 1924.«

Endvidere har Rekvirenten fremlagt Afskrift af Skrivelse af 21. Juni 1939 fra Indenrigsministeriet til Kolding Byraad af saalydende Indhold:

»I Indlemmelsesvilkaarene for de pr. 1. April 1930 i Kolding Købstadkommune indlemmede Arealer af de tilgrænsende Sognekommuner er der fastsat nærmere Regler bl. a. for Beregning af Opholdskommuneskat for de i de indlemmede Distrikter bosatte Skatteydere, der paa Indlemmelsestiden var opholdsskattepligtige i vedkommende Sognekommune og tillige erhvervsskattepligtige til Kolding Købstad. Efter at der ved Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 fra 1. April 1938 at regne er indført Erhvervsskattepligt for Personer, der er ansat i Statens Tjeneste, har Kolding Købstads Ligningskommission bragt de nævnte Bestemmelser i Indlemmelsesvilkaarene til Anvendelse ved Beregningen af Opholdskommuneskat for Statstjenestemænd, der paa Indlemmelsestiden havde Bopæl i de indlemmede Distrikter og Arbejdssted i Kolding Købstad, og fem af disse Skatteydere, nemlig Politimester H. Thalbitzer, Politiassistent C. Fasting, Kriminalassistent A. Elkjær, Kriminalbetjent H. Mains og Toldforvalter L. C. Ludvigsen har derefter i en til Erhvervsskatteudvalget indgivet Klage besværet sig over den af Ligningskommissionen foretagne Beregning af den de paagældende for Skatteaaret 1938/39 paahvilende Skat til Kolding Kommune.

Erhvervsskatteudvalget har under 13. d. M. oversendt Klagerne til Indenrigsministeriet til eventuel Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt det er foreneligt med Indlemmelsesvilkaarene at bringe de nye Beregningsregler i Kommuneskattelovens Afsnit III til Anvendelse ved Beregningen af Klagernes Opholdskommuneskat.

I denne Anledning skal man meddele, at Indlemmelsesvilkaarene efter Indenrigsministeriets Formening ikke kan antages at hjemle de omhandlede Skatteydere en bedre Stilling i skattemæssig Henseende, end de vilde have haft, hvis Indlemmelse ikke havde fundet Sted. Indenrigsministeriet maa derfor holde for, at Ligningskommissionen har været berettiget til at bringe de i fornævnte Lovs Afsnit III fastsatte

Beregningsregler til Anvendelse ogsaa paa de her omhandlede Skatteydere.

Det tilføjes, at Spørgsmaalet henhører under Domstolenes Afgørelse. De nævnte Skatteydere er herfra underrettet om foranstaaende.

P. M. V.

Ulrich.«

Rekvirenten har inden Fogedretten paastaet Udpantningen stadfæstet som endelig, idet han udover det i det fremlagte anførte har anført, at Vilkaarenes § III a) kun udtaler sig om Spørgsmaalet om Opholdskommuneskat for Rekvisitus, men ikke om Spørgsmaalet vedrørende Paaligning af Erhvervsskat, navnlig skulde disse Vilkaar ikke kunne »forkaste« en senere Lov, hvorved tænkes paa Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937, og hvis en saadan Lov var kommet mellem Indenrigsministeriets Skrivelse af 21. Januar 1930 (der findes optrykt i Vilkaarene) og Indlemmelsen 1. April 1930, var Rekvisitus automatisk omfattet af Vilkaarenes § III b) angaaende Personer, der paa Indlemmelsestiden er opholdsskattepligtige til Sognekommunen og tillige erhvervsskattepligtige i Kolding Købstad.

Endvidere har Rekvirenten anført, at Rekvisitus jo ikke har skiftet Bopæl i egentlig Forstand, men at der blot har fundet en Indlemmelse Sted af Arealer af Kommunen i Kolding Købstad, og at han derfor ikke bør stilles bedre, end om Indlemmelse ikke var sket. Som Følge af Indlemmelsen faar Rekvisitus en Nedsættelse i Opholdskommuneskatten, men denne skulde ikke yderligere kunne bevirke en Lempelse i Erhvervsskatten. Vedrørende Vilkaarene for Indlemmelsen har Rekvirenten anført, at disse jo ikke var nogen Kontrakt mellem Kommunen og Borgerne i de indlemmede Distrikter, saa meget mindre som det var en Tvangsendlemmelse, der fandt Sted mod de indlemmede Borgeres Protest. Rekvirenten vil paastaa, at Vilkaarene ikke kan »tilsidesætte« en senere Lov om Erhvervsskat, hvilket ogsaa almindelige Retfærdighedssynspunkter taler for.

Vedrørende Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 § 18, Stk. 1, har Rekvirenten udtalt, at der med Ordene »skattepligtigt Ophold« maa forstås, at der betales den for de øvrige Beboere i Kommunen sædvanlige Skat, thi hvis man gør det, bliver man automatisk fri for at betale Erhvervsskat. Men hvis man, som Rekvisitus, ikke betaler denne almindelige Skat, maa man falde ind under Lovens Regler om Erhvervsskat.

Rekvisitus har her overfor anført, at Skat kun kan paalægges ifølge egentlig Lov og ikke efter blotte Retfærdighedssynspunkter. Han vil bestride Anvendeligheden af Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 § 18 paa ham, idet han kun har Erhverv i sin Opholdskommune.

Endvidere har Rekvisitus anført, at den ved Vilkaarene skabte Ordning er en Særordning med Hensyn til Skattelempelser, som er uberørt af den senere Erhvervsskatlov, hvorved han navnlig har henvist til, at Ordningen kun gælder for en Overgangstid af 15 Aar, hvoraf der allerede var gaaet 8 Aar, da Erhvervsskat blev paalagt Rekvisitus.

Rekvisitus har herefter paastaet Udpantningen ophævet.

Rekvirenten har sluttelig udtalt, at Skattelove er særlige Love, hvor der kan anvendes Analogi. Rekvirenten vil erkende, at der er Tale om

en Overgangstid, men naar denne er forløbet, og man er naaet op paa fuld Skat, falder Erhvervsskattespørgsmaalet bort, og i Overgangs-aarene vil Rekvisitus selv med erhvervsskattemæssigt Tillæg aldrig kunne komme til at svare mere, end hvis han opholdt sig i den gamle Del af Kommunen (og altsaa ikke var erhvervsskattepligtig).

Foreløbig bemærkes, at Rekvisitus hører til en Gruppe af Skatteydere, hvem der først ved Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 § 18 er paa-lagt Erhvervsskattepligt.

Naar nu Rekvisitus paastaar, at han ikke skulde være pligtig at svare Erhvervsskat allerede som Følge af Lovens Udtryk: Skattepligtig til Erhvervskommunen er den, der har skattepligtigt Ophold i en Kommune her i Landet og samtidig i en anden Kommune (Erhvervs-kommunen) og som ansat i Statens eller vedkommende Kommunes Tjeneste har sit Arbejdssted i denne Kommune«, findes dette ikke at kunne være afgørende, nemlig under Hensyn til, at Rekvisitus har Bopæl i et Omraade, som først ved Indlemmelsesoverenskomsten af 1. April 1930 blev inddraget under Kolding Købstad under nærmere fastsatte Vilkaar bl. a. om Skattelempelser i en Overgangstid af 15 Aar. Thi der maa gives Rekvirenten Medhold i, at Vilkaarenes Bestemmelser om Skattelempelser ikke kan have haft til Hensigt i Forhold til Ændringer i Skattelovgivningen at stille Skatteydere i det indlemmede Omraade bedre, end hvis Indlemmelse ikke var sket. Herved kan ikke ses bort fra, at saafremt Indlemmelsen ikke var sket, vilde Rekvisitus ved Loven af 18. Februar 1937 utvivlsomt være blevet pligtig at svare Erhvervsskat til Kolding Kommune.

Naar Rekvisitus endvidere har anført, at den ved Vilkaarene skabte Ordning er en Særordning med Hensyn til Skattelempelser, der maa forblive uberørt af den senere Erhvervsskattelov, maa hertil bemærkes, at de Skattelempelser, der omtales i Vilkaarenes § III a) netop kun kan antages at have Hensyn til den almindelige Opholdskommuneskat, men at en senere Erhvervsskatte-lovs Fremkomst dog ikke kan bevirke, at Rekvisitus i erhvervsskattemæssig Henseende bliver beskattet efter Regler, der er strengere end de, hvorefter de i Vilkaarenes § III b) anførte Personer bliver erhvervsbeskattet.

Herefter findes Rekvirenten at have været berettiget til at paa-ligne Rekvisitus Erhvervsskat i Medfør af Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937, Afsnit III, under lagttagelse af de Regler, hvorefter de i Vilkaarenes § III b) anførte Personer bliver erhvervsbeskattet, hvorfor den af Pantefogden foretagne Udpantning vil være at stadfæste som endelig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt den 14. December 1939 af Fogedretten for Kolding Købstad med Kolding Herred samt Jerlev Andst og Slaugs Herreder.

For Landsretten har Appellanten nedlagt Paastand om, at den af de Indstævnte ved Pantefogden for Kolding Købstad den 20. November 1939 hos Appellanten foretagne Udpantningsforretning for Erhvervsskat

til Kolding Kommune for Skatteaaret 1938—1939 ophæves som ulovlig gjort.

De Indstævnte har paastaet den indankede Kendelse stadfæstet.

Paa den ved Proceduren givne Anledning bemærkes foreløbigt, at da Appellanten ikke har skattepligtigt Ophold udenfor Kolding Kommune, afgiver Bestemmelserne i § 18, Stk. 1, 1. Led, sammenholdt med Nr. 5 i Lov Nr. 28 af 18. Februar 1937 ikke direkte Hjemmel for at paalægge ham at svare Erhvervsskat til Kolding Kommune. De nævnte Bestemmelser findes derhos ej heller analogisk eller paa Grundlag af Reglerne i de i Kendelsen ommeldte Indlemmelsesvilkaar at kunne afgive Hjemmel for en saadan Skattepligt. Herved skal særlig bemærkes, at Indlemmelsesvilkaarenes Afsnit III overensstemmende med Ordlyden findes at maatte forstaas saaledes, at der herved er truffet en endelig Ordning gaaende ud paa, at de personlige Skatteydere i det indlemmede Distrikt, der paa Indlemmelsestiden tillige var erhvervsskattepligtige i Kolding Købstad, uanset Indlemmelsen vedblivende i en Overgangsperiode paa 15 Aar — foruden den paa nærmere angivet Maade lempede Opholdskommuneskat — skal svare Erhvervsskat til Kolding Kommune efter de i Vilkaarene nærmere fastsatte Regler, medens alle andre personlige Skatteydere alene skal svare Opholdskommuneskat som nævnt. Hertil kan føjes at det mod det saaledes antagne ikke kan være afgørende, at Appellanten, saafremt Erhvervsskattepligt for ham til Kolding Kommune ikke anses at foreligge, i denne Henseende efter Ikrafttrædelsen af den fornævnte Lov vil blive gunstigere stillet, end hvis Indlemmelse af det paagældende Distrikt i Kolding Købstad ikke var sket.

Efter det anførte har der ikke været fornødent Grundlag for den af de Indstævnte i Forhold til Appellanten foretagne Paaligning af Erhvervsskat, og den indankede Kendelse og den deri ommeldte Udpantningsforretning vil derfor være at ophæve.

Med Sagens Omkostninger for Landsretten vil der være at forholde som nedenfor anført.

Tirsdag den 18. Februar.

Nr. 142/1940. Enkefru **Sofie Larsen** (Gamborg)

mod

Enkefru **Marie Poulsens** og tidligere afdøde Ægtefælle, Gaardejer **Niels Poulsens Fællesbo** (Bruun).

(Tilbagebetaling af et modtaget Pengebeløb).

Østre Landsrets Dom af 28. Maj 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Enkefru Sofie Larsen, bør til Sagsøgeren, Enkefru Marie Poulsen og tidligere afdøde Ægtefælle, Gaardejer Niels Poulsens Fællesbo, der be-

handles af Skifteretten for Kerteminde Købstad m. v., betale 5000 Kr. med Renter 4 pCt. p. a. fra 1. August 1938 til 16. September 1939 og 5 pCt. p. a. fra denne Dato, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at Paastanden om Betaling af resterende Forpagtningsafgift ikke er gentaget for Højesteret. Det fremgaar af de til Dels efter Dommens Afsigelse afgivne Parts- og Vidneforklaringer, at Enkefru Marie Poulsen den 7. Maj 1928 til Godsejer P. Nyboe, i Ægteskab med Fru Poulsens Datter, efter Anmodning udstedte et Pantebrev med Prioritet i Ejendommen i Kærby, stort 15.000 Kr., rentefrit og uopsigeligt til Fru Poulsens Død, og at der under en samtidig stedfundet Forhandling, i hvilken foruden Nyboe og Fru Poulsen deltog dennes to andre Børn, Martin Poulsen og Appellantinden, opnaaedes Enighed om, at Martin Poulsen, der af Moderen havde modtaget Forstrækninger paa tilsammen ca. 20.000 Kr., heraf skulde tilbagebetale 5000 Kr., medens Appellantinden, som i 1925 havde modtaget 5000 Kr., yderligere skulde have en af Fru Poulsen udstedt Obligation paa 10.000 Kr. med Prioritet sideordnet Nyboes i nævnte Ejendom. Idet det efter de foreliggende Oplysninger maa antages, at der herigennem opnaaedes Ligestilling af de tre Søskende i det af Fru Poulsen tilsigtede Omfang, saaledes at der saas bort fra et Appellantindens Mand kort forinden dennes Død i 1922 ydet Beløb paa 5000 Kr., om hvilket nærmere Oplysninger ikke foreligger, findes Appellantindens i Dommen nævnte Anbringende saaledes bestyrket, at hendes Paastand om Frifindelse bør tages til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellantinden med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Enkefru Sofie Larsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Enkefru Marie Poulsens og tidligere afdøde Ægtefælle, Gaardejer Niels Poulsens Fællesbo, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellantinden 600 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Sunds-Gudme Herreders Ret forberedte Sag paa-
staar Sagsøgeren, Enkefru Marie Poulsen og tidligere afdøde Ægtefælle,

Gaardejer Niels Poulsens Fællesbo, Sagsøgte, Erkefru Sofie Larsen, dømt til Betaling af 7000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 1. August 1938.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Sagsøgeren giver følgende Sagsfremstilling:

Da Sagsøgte i 1925 købte Heldagergaard, laante hun af sin Moder, Enkefru Marie Poulsen, 5000 Kr., hvilket Beløb hun hidtil har forrentet, men ikke tilbagebetalt, skønt det forlængst er forfaldet.

Fru Poulsen ejede en Gaard i Kærby, som var bortforpagtet til en Slægtning; denne overtog i 1937 en Forpagtning paa Sjælland og fratraadte derfor Fru Poulsens Gaard. Denne anmodede Sagsøgte om Hjælp til at drive Ejendommen, hvorfor hun fra Heldagergaard satte Besætning m. m. paa Moderens Ejendom og overtog Driften, saaledes at hun efter Aftale med Moderen tog den i Forpagtning fra 4. Maj s. A. paa samme Vilkaar, som den fratraadte Forpagter havde den, bl. a. for en aarlig Afgift af 1600 Kr. Den fratraadte Forpagter var i Restance med Forpagtningsafgiften pr. 1. August 1936; Sagsøgeren hævder, at Sagsøgte indtraadte i Forholdet med alle dets Forpligtelser, deriblandt Restancen, og at Sagsøgte ved Moderens Død den 5. August 1938 skyldte mindst 2000 Kr. i Forpagtningsafgift.

Sagsøgte har erkendt at have modtaget 5000 Kr. af Moderen til Hjælp til Købet af Heldagergaard, men gør gældende, at dette Beløb ikke skulde tilbagebetales, men anses som Arveforskud.

Da Sagsøgte imidlertid ikke har oplyst Momenter, der kunde bestyrke hendes Anbringende — i hvilken Forbindelse bemærkes, at Sagsøgte i Arveforskud i saa Fald vilde have faaet 5000 Kr. mere end sin Søster, med hvem det var Mening, at hun skulde ligestilles — maa der gaas ud fra, at Beløbet er ydet og modtaget som Laan, hvormed ogsaa stemmer, at det hidtil er blevet forrentet; Sagsøgte vil derfor være at dømme til Betaling af dette Beløb; da Sagsøgte har forklaret, at hun kun har forrentet Beløbet med 4 pCt. p. a., vil hun have at tilsvare Rente 4 pCt. p. a. fra 1. August 1938 til Stævningens Dato den 16. September 1939 og fra denne Dato, til Betaling sker, 5 pCt. p. a.

Med Hensyn til Forpagtningsforholdet benægter Sagsøgte at have overtaget Rettigheder og Forpligtelser efter den fratraadte Forpagter og noget Bevis herfor er ikke ført. Sagsøgte anfører videre at have betalt den i hendes Tid forfaldne Afgift, og da hun har gjort, efter Forholdet mellem Parterne, tilstrækkeligt Rede for Anvendelsen af Afgiften, vil hun være at frifinde for denne Post.

Der vil herefter være at tilkende Sagsøgeren 5000 Kr. med Renter som ovenfor anført og i Sagsomkostninger 400 Kr.

Nr. 255/1940.

Julius Carlsen Schmidt

(Landsretssagfører Andreas Thulstrup, Haderslev)

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 7. December 1940.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

Ved en af Retten for Haderslev Købstad m. v. den 10. Juli 1940 afsagt Dom er hjemsendt Menig Nr. 562/38 ved 18. Bat.s 3. Komp., Julius Carlsen Schmidt, i Medfør af Militær Straffelov § 63, jfr. Borgerlig Straffelov § 89, og Borgerlig Straffelov § 276, jfr. § 285, Stk. 1, samt Lov om Værnepligt af 8. Juni 1912 § 44, Stk. 1, jfr. Stk. 3, anset med betinget Straf af Fængsel i 80 Dage, hvilken Dom ved Ankemeddelelse af 15. Juli 1940 er indanket for Landsretten til Skærpelse. Der er derhos under en ved Retten for Haderslev Købstad m. v. verserende Sag indledet Undersøgelse mod ham for Overtrædelse af Militær Straffelovs § 63, eventuelt i Forbindelse med andre Straffebestemmelser.

Da der er rejst Tvivl om Tiltaltes Tilregnelighed, har den militære Anklagemyndighed i Skrivelse af 5. December 1940 nedlagt Paastand om, at Tiltalte indlægges til Observation paa et Sindssygehospital.

Tiltalte har været undersøgt af Amtslægen i Haderslev, der har udtalt, at Tiltalte ved Foretagelsen af de Handlinger, der er Genstand for henholdsvis Tiltale og Undersøgelse, har befundet sig i en ved mangelfuld Udvikling af Sjælsevernerne betinget varigere Tilstand, og at den sjælelige Abnormitet i Fremtiden efter Lægens Skøn vil give sig Udslag i lignende Lovovertrædelser. Amtslægen har derhos udtalt, at han ikke er sikker med Hensyn til Tiltaltes Straffaavirksomhed eller Nyttens af eventuelle Forholdsregler af anden Art, og derfor anser det for utvivlsomt, at nærmere Observation paa et Sindssygehospital paakræves.

Retslægeraadet har i Skrivelse af 25. November 1940 tiltraadt Amtslægens Erklæring.

Da der saaledes er rejst Tvivl om Tiltaltes Tilregnelighed, findes Anklagemyndighedens Paastand efter Beskaffenheden af de Tiltalte paasigtede Forhold at burde tages til Følge, hvorfor

b e s t e m m e s :

Tiltalte hjemsendt Menig Nr. 562/38 ved 18. Bat. 3. Komp., Julius Carlsen Schmidt, bør indlægges til Observation paa et Sindssygehospital.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da Tilladelse fra Forsvarsministeren til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret ikke foreligger, vil det være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Onsdag den 19. Februar.

Nr. 101/1940. Fru **Sine Christine Jensen** (Selv)

mod

Justitsministeriet paa Statskassens Vegne (Kammeradvokaten).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 10. Maj 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Justitsministeriet paa Statskassens Vegne, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Sine Christine Jensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 500 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Til det Offentlige betaler Sagsøgerinden derhos inden samme Frist de Retsgebyrer, som skulde have været erlagt, dersom Sagen ikke havde været afgiftsfri for Sagsøgte.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Fire Dommere bemærker følgende:

I den i Dommen nævnte Erklæring af 9. November 1936 har Retslægeraadet bl. a. udtalt:

»Retslægeraadet kan i alt væsentligt tiltræde den af Overlægen paa Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. den 26. Oktober 1936 afgivne Erklæring, hvorefter Sine Christine Jensen ikke er aandssvag og ej heller udtalt sindssyg. Hendes Trusler og generende Handlinger maa dog antages at udspringe af en Forurettethedsfølelse, der, navnlig saafremt hendes økonomiske Fordringer ikke kan tilfredsstilles, muligvis vil udvikle sig til en udtalt Kværlantforrykthed. Hendes Sindstilstand maa saaledes siges at ligge paa Grænsen til en Sindssygdom og kræver følgelig Agtpaagivenhed — — —«

Af flere af de i Dommen nævnte Klager og Retssager fremgaar, at Appellantindens Opfattelse af de Retsforhold, der staar i Forbindelse med hendes Skilsmisse, er præget af Vrangforestillinger, og efter hendes Paastande og Procedure i nærværende Sag maa det antages, at disse Vrangforestillinger nu behersker hendes Opfattelse af Sagen. Disse Dommere finder herefter, at Appellantinden bør være udelukket fra paa egen Haand at optræde som Part i Søgemaal angaaende disse Forhold og stemmer derfor for at afvise Sagen fra Landsretten og paalægge Appellantinden at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Indstævnte med 800 Kr.

Tre Dommere, der finder det betænkeligt paa det foreliggende Grundlag at afvise Sagen, stemmer for at stadfæste Dommen, idet der intet Grundlag er for at fastslaa, at det indstævnte Ministerium ved de af dette eller Justitsministeren truffne Af-

gørelser eller iøvrigt udviste Forhold med Hensyn til de af Appellantinden fremdragne Klagepunkter har paadraget Statskassen noget Erstatningsansvar overfor Appellantinden.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag afvises fra Landsretten. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Appellantinden, Fru Sine Christine Jensen, til Indstævnte, Justitsministeriet paa Statskassens Vegne, 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Fru Sine Christine Jensen, har under denne Sag paastaet Sagsøgte, Justitsministeriet paa Statskassens Vegne, tilpligtet at betale hende en Erstatning paa 10.000 Kr. »for ødelagt Liv og Helbred, foraarsaget ved uberettiget Indblanding af Politimester Parker, Frederiksberg Birk, i hendes private Liv og Forhold, akcepteret af Sagsøgte, hvem Ansvar i denne Sag paahviler«.

Sagsøgte, der har givet Møde ved Kammeradvokaten, har paastaet Frifindelse.

Det fremgaar af de for Landsretten foreliggende Oplysninger, at Sagsøgerindens Ægteskab med Jacob Gothard Victor Jensen er opløst ved Skilsmissebevilling af 17. Oktober 1925 paa de af Ægtefællerne vedtagne Vilkaar af 14. Oktober 1925, hvorefter Manden bl. a. skulde betale Sagsøgerinden et Underholdsbidrag svarende til $\frac{1}{3}$ af hans Løn m. v. fra Carlsberg Bryggerierne, hvor han da var ansat som Inspektør, dog ikke over 6000 Kr. aarlig, straks betale hende 2000 Kr. og sikre hende en aarlig Overlevelsereente, stor 3000 Kr. Politimester Parker medvirkede ved Affattelsen af Skilsmissevilkaarene og en af Sagsøgerinden underskrevet Erklæring af 14. Oktober 1925, i hvilken hun forpligtede sig til ingensinde i Fremtiden paa nogensomhelst Maade at forstyrre, forfølge eller chikanere sin Mand, hans Familie eller Paa-rørende, hvorhos det i Erklæringen fastsattes, at hendes Mand, saafremt hun handlede i Strid med denne Forpligtelse, skulde være berettiget til kun at udbetale hende de $\frac{1}{3}$ af det fastsatte Underholdsbidrag. Den 2. Maj 1930 tilskrev Landsretssagfører Erik Tobiesen, der var Sagfører for Sagsøgerindens fraskilte Mand, hende, at denne ikke ønskede at modtage Breve fra hende, og at han, saafremt hun vedblev med at sende ham Breve, vilde overveje Spørgsmaalet om Afkortning i Underholdsbidraget, ligesom han vilde søge foranlediget, at der af Politiet gaves hende Tilhold om fremtidig ikke at skrive Breve til ham.

Den 14. November 1933 blev der mellem Sagsøgerinden og hendes fraskilte Mand, der da var blevet afskediget fra Carlsberg, indgaaet en Overenskomst, der bl. a. gik ud paa, at nogle mellem dem verserende Retssager hævedes, at den Sagsøgerinden tillagte Overlevelsereente

nedsattes til 2000 Kr. aarligt, og at den fornævnte Overenskomst af 14. Oktober 1925 om eventuel Nedsættelse af Underholdsbidraget tilintetgjordes.

Efter at Sagsøgerindens fraskilte Mand til Frederiksberg Politi havde fremsendt en Skrivelse, hvoraf — ifølge Politiprotokollen paa Frederiksberg — fremgik, at Sagsøgerinden havde fremsat skriftlige Trusler om at dræbe Mandens nuværende Hustru, blev der den 27. Juni 1934 af Frederiksberg Politi i Medfør af Straffelovens § 265 givet Sagsøgerinden Tilhold om ikke at trænge ind paa Manden og dennes Hustru, forfølge dem med skriftlige eller telefoniske Henvendelser eller paa anden lignende Maade forulempe dem. Ved Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 24. December 1934 blev Sagsøgerinden for Overtrædelse af det givne Tilhold efter Straffelovens § 265 betingelsesvis ikendt en Bøde af 70 Kr., og en af hende iværksat Anke blev som for sent fremsat afvist ved Østre Landsrets Kendelse af 22. Marts 1935.

I 1935 anlagde Sagsøgerinden en Sag — IV 255/35 — mod sin fraskilte Mand ved Østre Landsret til Afgørelse af Omfanget af hans Underholdspligt m. v. Landsrettens Dom af 21. Oktober 1935 gik hende imod, men hun paaankede Dommen til Højesteret, hvor hun imidlertid ikke gav Møde, hvorfor Sagen ved Højesterets Dom af 8. Juni 1936 afvistes. Allerede den 29. August 1935 var der af Politimesteren paa Frederiksberg udfærdiget Anklageskrift mod Sagsøgerinden for Overtrædelse af Tilholdet. Sagens Behandling ved Retten for Frederiksberg Birk blev imidlertid flere Gange stillet i Bero bl. a. for at afvente Udfaldet af den civile Sag, men da Sagsøgerinden i et Brev af 25. Maj 1936 havde fremsat Trusler om at dræbe sin Mands Hustru, blev hun den 9. Juni s. A. sat under Anholdelse og fængslet som sigtet for Overtrædelse af Straffelovens § 266, jfr. § 75, hvorhos Retten samme Dag traf Beslutning om, at hun vilde være at indlægge til Observation. Da Indlæggelse paa Sindssygehospitalet i Nykøbing S. imidlertid ikke kunde ske straks, blev Sagsøgerinden hensiddende fængslet, indtil hun den 26. Juni 1936, efter at hendes civile Sag i Henhold til Retsplejeloovens § 399 var genoptaget ved Højesteret, og efter at hun havde samtykket i frivilligt at lade sig indlægge paa Hospitalet, blev løsladt. Hun blev derefter den 9. Juli 1936 indlagt paa nævnte Hospital, hvorfra hun blev udskrevet den 12. Oktober s. A. I den af Retslægeraadet den 9. November 1936 afgivne Erklæring udtales bl. a., at Sagsøgerinden ikke var aandssvag eller udtalt sindssyg, men ganske uegnet til Paa-virkning gennem Straf, hvorfor Raadet anbefalede, at man ved fornyet Tilhold forsøgte at bremse hende, og, dersom dette ikke lykkedes, til-raadede Indlæggelse paa Sindssygehospital. Der blev derefter ved et af Statsadvokaten for Sjælland udfærdiget Anklageskrift af 12. Januar 1937 rejst Tiltale mod Sagsøgerinden for Overtrædelse af Straffelovens §§ 265 og 266 med Paastand om, at hun i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, anbragtes paa et Sindssygehospital; ved Frederiksberg Birks Rets Dom af 18. Maj 1937 blev Sagsøgerinden i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, sat under Tilsyn af »Dansk Værneselskab«, hvilken Dom stadfæstedes ved Østre Landsrets Dom af 29. September 1937. Efter at Justitsministeriet under 26. November 1937 havde afslaaet Sagsøger-

indens Andragende om Tilladelse til at paaanke Sagen til Højesteret, har Østre Landsret ved Kendelse af 11. Maj 1938 og den særlige Klageret ved Kendelse i Sagen 1/1939 af 12. Oktober 1939 afslaaet hendes Begæring om Genoptagelse af Sagen. Den fornævnte civile Sag — Ø. L. IV 255/35 — var imidlertid afgjort af Højesteret, der i sin Dom af 10. Februar 1937 paa væsentlige Punkter gav Sagsøgerinden Medhold. Til Brug for Behandlingen i Højesteret var ved Retten for Frederiksberg Birk den 6. Oktober 1936 foretaget Afhøringer bl. a. af Sagsøgerindens fraskilte Mand og Politimester Parker.

En af Sagsøgerinden ved Østre Landsret anlagt Sag — IV 47/1938 — mod hendes tidligere Mand bl. a. til Omstødelse af Skilsmissebevillingen blev ved Rettens Dom af 21. Oktober 1938 delvis afvist, medens den iøvrigt faldt ud til Frifindelse for Manden; denne Dom stadfæstedes ved Højesterets Dom af 30. Juni 1939. Til Brug for Behandlingen i Højesteret var ved Københavns Byret foretaget Afhøringer herunder af Sagsøgerindens fraskilte Mand, der bl. a. afgav Forklaring om sine Selvangivelser til Skattevæsnet.

Endelig har Sagsøgerinden i 1937 og 1939 indgivet Klager til Københavns Politi, i hvilke hun sigter sin fraskilte Mand og Politimester Parker for falsk Forklaring for Retten og for Bedrageri, hvilke Klager dog er afvist af Politiet.

Som Grundlag for Sagsøgerindens Paastand overfor Justitsministeriet om Erstatning angiver hun, at Sagsøgte har afvist de af hende paa forskellige Tidspunkter indgivne Besværinger, navnlig over Politimester Parker; Ministeriet har saaledes i Skrivelse af 28. Juni 1932 udtalt, at det ikke finder Grund til at foretage noget i Anledning af hendes Besværing over Politimesteren med Hensyn til hans i Forbindelse med Skilsmissesagen udviste Optræden, og i Skrivelse af 8. Oktober 1938, at den af hende mod Politimesteren rejste Sigtelse for falsk Forklaring for Retten efter det oplyste maa anses for grundløs.

Sagsøgerinden har sammenfattet sine til Grund for hendes Paastand fremførte Anbringender saaledes:

- 1) Hendes Ægteskab er opløst ved ulovlig Indblanding i Sagen fra Politimester Parkers Side.
- 2) Den af Politimester Parker i Forbindelse med Skilsmissevilkårene formulerede Erklæring af 14. Oktober 1925 er ulovlig.
- 3) Det hende af Politimester Parker i Samraad med Landsretssagfører Tobiesen givne Tilhold er uberettiget og ulovligt.
- 4) Politimester Parker har staaet i Forbindelse med Frederiksberg Skattevæsen i bedragerisk Hensigt ved at undlade at tilstille dette Oplysninger, som er fremskaffet af Frederiksberg Politi angaaende hendes Mands fejlagtige Opgivende af Indkomst til Skattevæsnet, efter hvilken Indkomst hendes Underholdsbidrag beregnedes, og Justitsministeriet har til Trods for, at det paastaaede Bedrageri skal være oplyst ved de fornævnte ved Københavns Opdagelsespoliti behandlede Sager, henlagt disse.
- 5) Politimester Parker har uden Lovhjemmel ladet Sagsøgerinden indlægge som Arrestant paa Sindssygehospitalet i Nykøbing S. den 12. Juli 1936 med Frihedsberøvelse i 28 Dage til den 10. August, paa

hvilket Tidspunkt det var oplyst overfor Hospitalet, at Indlæggelsen var ulovlig.

6) Det af Politimester Parker den 12. Januar 1937 rejste Anklageskrift, og de paa Grundlag heraf afsagte Domme er ulovlige.

7) Politimester Parker har afgivet falsk Vidneforklaring under fornævnte Vidneafhøring ved Frederiksberg Birks Ret.

Sagsøgerinden har for at føre Bevis for de af hende fremførte Anbringender fremsat Begæring om Tilladelse til at føre en Række nærmere opgivne Vidner.

Sagsøgte har protesteret imod den begærte Vidneførsel med Henvielse til, at, selv om et eller flere af Sagsøgerindens fornævnte, under 1—7 opregnede Anbringender maatte være rigtige, vilde dette ikke kunde begrunde noget Erstatningsansvar for Sagsøgte.

Sagsøgte har iøvrigt henvist til, at Politimester Parker ved Affattelsen af Skilsmissevilkaarene og Erklæringen af 14. Oktober 1925 som af ham selv udtalt ikke er optraadt som Embedsmand, at Lovligheden af det givne Tilhold maa anses godkendt ved Frederiksberg Birks Dom af 24. December 1934 og Østre Landsrets Dom af 29. September 1937, at Spørgsmaalet om Sagsøgerindens fraskilte Mand maatte have opfyldt sin Bidragspligt overfor hende maa være Sagsøgte uvedkommende, at Sagsøgerindens Indlæggelse paa Hospitalet — der iøvrigt ikke skete som Arrestant — maa anses godkendt ved Østre Landsrets Dom af 29. September 1937, at Lovligheden af Anklageskriftet af 12. Januar 1937 — der iøvrigt som foran anført ikke er udfærdiget af Politimesteren — maa anses godkendt ved samme Dom, og at der intetstomhelst Grundlag er for at antage, at Politimester Parker skulde have gjort sig skyldig i falsk Forklaring, jfr. ogsaa Justitsministeriets fornævnte Skrivelse af 8. Oktober 1938.

Retten har herefter optaget Sagen til Kendelse eller Dom.

Der findes nu at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at den begærte Vidneførsel vil være uden Betydning med Hensyn til Sagens Udfald, hvorfor den ikke vil kunne tilstedes.

Idet der derhos maa gives Sagsøgte Medhold i det til Begrundelse af Frifindelsespaastanden anførte, vil denne være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde betale til Sagsøgte med 500 Kr.

Nr. 75/1940. F (Schjørring efter Ordre)

mod

V som Fader og Værg for M (Trolle efter Ordre).

(Underholdsbidrag).

Foreløbig Dom afsagt af Retten for Bølling og Nørre Herreder den 28. Februar 1939: Saafremt Indstævnte, F, med sin Ed inden Retten bekræfter, at han ikke har haft Samleje med Sag-

søgerinden, M, i Tiden fra 7. Oktober 1937 til 8. December 1937, vil han være at frifinde i denne Sag, men drister han sig ikke til at aflægge denne Ed, vil han ved Dom være at kende bidragspligtig til Sagsøgerinden og hendes den 23. Juli 1938 fødte Barn — — —.

Vestre Landsrets Dom af 16. December 1939 (IV Afd.): Indstævnte, F, bør til M og det af hende den 23. Juli 1938 fødte Barn — — — svare Bidrag efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse i Henhold til Reglerne i Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937. Til det Offentlige betaler Indstævnte de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt der ikke for Landsretten havde været meddelt Appellanten, V, som Fader og Værge for ovennævnte M, fri Proces, samt til den for Appellanten sammesteds beskikkede Sagfører, Landsrets-sagfører Dahl, i Salær 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 3 Kr. Der tillægges den for Indstævnte ved Landsretten beskikkede Sagfører, Overretssagfører Teisen, i Salær 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Indstævnte Stadfæstelse.

Efter det for Højesteret oplyste maa Barnets Fødselsvægt antages at have været 2850 g, og Retslægeraadet har i en Erklæring af 15. Januar 1941 udtalt, at Avlingstiden herefter ligger fra kort efter Begyndelsen af Oktober til kort efter Begyndelsen af December 1937, saaledes at den 7. Oktober 1937 falder lige paa Grænsen af dette Tidsrum.

Syv Dommere bemærker følgende:

Appellanten og hans nuværende Hustru — — — har efter Dommens Afsigelse inden Retten forklaret, at de, der dengang var forlovede, tilbragte Aftenen den 7. Oktober 1937 indtil Kl. 11 paa Vidnets Værelse i Aabenraa, hvor hun dengang tjente, og at hun derpaa forlod Værelset, som hun aflaasede, og gik ned i Lejligheden nedenunder og sov om Natten sammen med den Dame, hun tjente hos, medens Appellanten sov paa Vidnets Værelse. I et under Vidneførslen fremlagt Brev af 6. Oktober 1937 til Appellanten fra Vidnet foreslaar hun ham at mødes den følgende Aften.

Herefter og idet ogsaa de øvrige efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger bestyrker Appellantens Benægtelse af at have haft Samleje med Barnemoderen i Avlingstiden, stemmer disse Dommere for at frifinde Appellanten og for, at der med Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

To Dommere bemærker:

Appellanten har inden Retten forklaret i 1937 sidste Gang at have haft Samleje med M en Aften, da der havde været Teaterforestilling i Forsamlingshuset i T. I dette har der efter det nu

oplyste den 7. Oktober 1937 været arrangeret en saakaldt Teater-aften med Optræden med Sang, Musik og Oplæsning af en Tourné af professionelle Skuespillere, hvorimod der intet Holdepunkt er for, at Underholdningen paa Kongens Fødselsdag har været af lignende Karakter. Det er derhos af B som Vidne forklaret, at han nogle Dage (efter hans Forklaring til en Rapport: en Uges Tid) efter at han den 1. Oktober 1937 havde tiltraadt en Plads i — — —, en Aften var til Bal i fornævnte Forsamlingshus, ved hvilken Lejlighed Appellanten og hans Søster*) stadigt dansede sammen. Med disse Bemærkninger og idet Forklaringerne i Tilslutning til Brevet af 6. Oktober findes uden Betydning, samt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde voterer de for at stadfæste den indankede Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, F, bør for Tiltale af Indstævnte, V som Fader og Værge for M, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter op-
hæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Schiørring og Trolle hver 150 Kr., der tillige med de af Landsretten bestemte Salærer m. v. udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den 23. Juli 1938 fødte den da 18-aarige Husassistent M et Drengbarn, der senere er navngivet — — — og hun har under Faderskabs-sag med Tilslutning af sin Fader og Værge, V, paastaaet F anset som Fader til Barnet. F har paastaaet Frifindelse under Henvi-sning til, at han ikke har haft Samleje med Sagsøgerinden paa Avlingstiden.

Amtslægen i Sønderborg har udtalt, at Sagsøgerindens nævnte Barn maa antages avlet i Tiden »noget før Midten af Oktober til noget før Midten af December Maaned 1937«. En i Sagen foretaget Blodtypebestemmelse har ikke frembudt nogen Bevislighed.

Sagsøgerinden har under sit første Møde i Retten forklaret, at hun har haft Samleje med F tre Gange, nemlig sidst i August 1937 paa hendes Værelse efter et Bal, først i Septbr. i det fri og sidst i Septbr. paa hendes Værelse efter et Bal i T Forsamlingshus. Denne Forklaring har hun senere ændret til, at det sidste Samleje er foregaaet efter et Bal i Forsamlingshuset i Oktober 1937, formentlig enten den 7. eller 30. Oktober. Og i et Retsmøde den 2. Februar 1939 har hun ment sig sikker paa, at det sidste Samleje med F skete efter et Bal først i Oktober 1937. Ved Vidneforklaring af Sagsøgerindens Broder, B, og ved hendes egen Partsforklaring er der tilvejebragt nogen Sandsynlig-

*) ∴: M

gørelse af, at det paagældende sidste Samleje kan være foregaaet efter et Bal den 7. Oktober, men noget afgørende Holdepunkt for Antagelsen heraf foreligger dog ikke. Sagsøgerinden har benægtet at have haft Samleje med andre end F i Avlingstiden.

Indstævnte F har straks fra første Retsmøde erkendt at have haft Samleje med Sagsøgerinden, men kun to Gange, første Gang omkring 1. Septbr. i det fri og anden Gang paa hendes Kammer paa hendes Husbonds Gaard en Søndag Aften sent efter et Foreningsbal sidst i Septbr. 1937 i T Forsamlingshus, og F har stadig hævdet, at han ikke har haft Samleje med hende siden og saaledes heller ikke i Maanederne Oktober, November og December 1937. Han har senere præciseret sin Forklaring derhen, at hans sidste Samleje fandt Sted efter et Foreningsbal i T Forsamlingshus paa Kongens Fødselsdag Søndag den 26. Septbr. 1937. Forklaringer af hans Søster og Svoger synes at støtte denne Tidsangivelse noget. F har erklæret sig rede til at beedige denne sin Forklaring.

Det er under Sagen oplyst, at der i Maanederne Septbr., Oktober og November 1937 kun har været Baller i T Forsamlingshus den 4. September, 26. September, 7. Oktober og 30. Oktober. Begge Parter har været indforstaaede med, at det sidste Samleje foregik efter et af disse Baller. Sagsøgerinden har i Sommeren 1937 haft Samleje med ihvertfald to andre Mænd paa en, som det synes, noget tilfældig Anledning. F har ikke i Retten gjort noget upaalideligt Indtryk og har ikke afgivet vakkende Forklaringer.

Som Sagen foreligger oplyst, maa Retten mene, at der ikke er fremkommet tilstrækkeligt Bevis for Sagsøgerindens Paastand om, at F har haft Samleje med hende i Avlingstiden, men dette synes paa den anden Side ikke heller ganske udelukket, idet der foreligger adskillige Usikkerheds-Momenter med Hensyn til Tidsfæstningen af Parternes sidste Samleje.

Herefter ser Retten sig nødsaget til at gøre Sagens Udfald afhængigt af Partsed, det vil efter Bevisets Stilling sige Indstævnte F's Ed, jfr. nedenfor. Retten maa dog skønne det betænkeligt at anse Indstævnte som Fader, ifald han ikke maatte aflægge Eden, men maa i saa Fald indskrænke sig til at kende ham bidragspligtig.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 28. Februar 1939 af Retten for Bølling-Nørre Herreder, er med Justitsministeriets Tilladelse af 21. August 1939 indanket for Landsretten.

Efter Dommens Afsigelse er der tilvejebragt en Erklæring af 10. August 1939 fra Retslægeraadet, hvori udtales, at det i Sagen omhandlede Barn kan være avlet indenfor det af Amtslægen angivne Tidsrum, og at det ikke kan udelukkes, at Barnet kan være avlet den 7. Oktober 1937, hvilket Tidspunkt kun ligger een Dag forud for den beregnede Avlingstids Begyndelse.

Ved samtlige foreliggende Oplysninger, derunder de af B og P afgivne Vidneforklaringer, maa det anses tilstrækkeligt godtgjort, at Indstævnte har haft Samleje med M Natten mellem den 7. og 8. Oktober 1937.

Herefter og efter Retslægeraadets foran gengivne Erklæring vil Indstævnte — idet Betingelserne for at anse ham som Fader til det af M den 23. Juli 1938 fødte Barn — — — ikke findes at foreligge, jfr. Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 § 14, Stk. 1, in fine — være at tilpligte at svare Bidrag efter Overøvrighedens Bestemmelse til M og hendes nævnte Barn overensstemmende med Reglerne i nysnævnte Lov — jfr. Lovens § 14, Stk. 2.

Med Sagens Omkostninger her for Retten vil der være at forholde som nedenfor anført.

Torsdag den 20. Februar.

Nr. 153/1940. **Arbejds- og Socialministeriet**
(Kammeradvokaten)

m o d

Isoleringsarbejder **Celius Poul Thisted** (Jørgensen efter Ordre)

o g

Nr. 179/1940. **Sidstnævnte**

m o d

Sogneraadet for Ballerup-Maaløv Kommune (Kemp).

(Berettigelsen af Anbringelse paa Arbejdsanstalt).

Østre Landsrets Dom af 6. Juni 1940 (IV Afd.): Den ved Beslutning, truffet af Sagsøgte, Sogneraadet for Ballerup-Maaløv Kommune, og godkendt af Sagsøgte, Socialministeriet, iværksatte Anbringelse af Sagsøgeren, Isoleringsarbejder Celius Poul Thisted, paa Arbejdsanstalten »Stolpegaarden« i Tiden fra 29. Juli til 15. September 1938 findes ulovmedholdelig. De Sagsøgte bør iøvrigt for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Af det Offentlige betaales til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører Harald Vestergaard, i Salær og Godtgørelse for Udlæg 300 Kr. og 32 Kr. 40 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere bemærker følgende:

Da det sociale Udvalg den 29. Juli 1938 ved Politiets Foranstaltning lod Thisted anbringe paa Arbejdsanstalten »Stolpe-

gaarden«, havde det Føje til at gaa ud fra, at han og hans Familie vedblivende var trængende og ønskede Underhold hos Kommunen.

Forsorgslovens § 45, jfr. § 30, smh. med § 36 findes — ogsaa under Hensyn til den tidligere Retstilstand — at maatte forstaas saaledes, at det sociale Udvalg under disse Omstændigheder har været berettiget til at henvise ham til at modtage Hjælpen ved tvungen Indlæggelse paa Arbejdsanstalt. Herefter, og da det ikke er godtgjort, at Opholdet paa Arbejdsanstalten er blevet udstrakt længere end Forsørgelsesformaålet krævede, idet Thisted frigaves, da han erklærede sig villig til atter at tage Arbejde ved Stenslagning og saaledes skaffe sig og sin Familie Underhold, stemmer disse Dommere for at tage Ministeriets og Kommunens Frifindelsepaastand til Følge, saaledes at Sagens Omkostninger saavel for Landsretten som for Højesteret ophæves.

Een Dommer bemærker følgende:

Den af det sociale Udvalg den 28. Juli 1938 truffe og af Sogneraadet den 4. August s. A. godkendte Beslutning om Thistedes Indlæggelse paa »Stolpegaarden«s Arbejdsanstalt var efter det oplyste begrundet i hans uberettigede Arbejdsvægring. Det tiltrædes, at en Foranstaltning af saa indgribende Karakter kun bør kunne iværksættes paa Grundlag af klar og utvetydig Lovhjemmel. Uanset om Thisted i det foreliggende Tilfælde efter Udvalgets Skøn paa Grund af »Arbejdslede har ligget Familien til Byrde«, kan Hjemmel for den truffe Beslutning ikke som paa-staaet søges i Forsorgslovens § 314, idet denne forudsætter, at der forud er iagttaget den i Lovens § 313 foreskrevne Fremgangsmaade. Ej heller findes Lovens § 30, jfr. § 45, at indeholde saadan Hjemmel. Selv om Udvalget ifølge førstnævnte Paragrafs 1. Stk. er frit stillet i sit Skøn over Forsørgelsesmaaden, fremgaar det klart af Formuleringen, at Skønnet er begrænset ved de i Lovens følgende Afsnit indeholdte specielle Regler om de særlig fremhævede Forsørgelsesmaader. Under Hensyn til, at disse i Lovens Afsnit VI optagne Specialregler om Behandlingen af visse Grupper af Trængende, »forsømmelige Forsørgere«, »Omstrejfer, erhvervs- og subsistensløse m. fl.«, indeholder klar Hjemmel for, at disse under nærmere angivne Omstændigheder kan anbringes paa Arbejdsanstalt, medens saadan Hjemmel netop ikke findes i de i samme Afsnit og i umiddelbar Tilknytning til de forannævnte Bestemmelser indeholdte Regler om »arbejdsmodvillige Personer«, jfr. § 310, findes det overvejende betænkeligt at anse tvangsmæssig Anbringelse paa Arbejdsanstalt af Personer henhørende under denne sidstnævnte Kategori for lovhjemlet, medmindre det i Overensstemmelse med Lovens Regler er konstateret, at de tillige med Føje kan henføres til en af de i Kap. 25 eller 27 omhandlede Kategorier.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer denne Dommer for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Arbejds- og Socialministeriet og Sogneraadet for Ballerup-Maaløv Kommune bør for Tiltale af Isoleringsarbejder Celius Poul Thisted i denne Sag fri at være.

Forsaavidt angaar Sagens Omkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret opheves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Jørgensen 250 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Isoleringsarbejder Celius Poul Thisted, der i August 1933 tog Ophold i Maaløv, og som i Tiden fra Oktober 1933 til Marts 1938 hos de Sagsøgte, Ballerup-Maaløv Kommune, som Kommunehjælp og Særhjælp har hævet ca. 3400 Kr., fik paa sidstnævnte Tidspunkt af Kommunens sociale Udvalg anvist Arbejde ved Stenslagning, et Arbejde som han tidligere i Sommeren 1935 havde udført for samme Kommune. Efter at han i et Par Dage havde været beskæftiget med dette Arbejde, ophørte han dermed, idet han efter Henvendelse til Isoleringsarbejdernes Fagforening, af hvilken han den 6. December 1935 var blevet Medlem, havde faaet Medhold af dennes Formand i, at han var berettiget til at nægte at udføre dette Arbejde, fordi det vilde skade hans faglige Evner som Isoleringsarbejder ved at nedsætte Følsomheden i Haandfladerne, hvorhos han ikke mente, at han som uøvet i det anviste Arbejde vilde være i Stand til derved at tjene tilstrækkeligt til sit og sin Families Underhold. Efter at Sagsøgeren ved Skrivelse af 24. Marts 1938 havde forelagt Sjællands Stiftamt Spørgsmaalet om Kommunens Berettigelse til at tildele ham det paagældende Arbejde, og efter at der fra Amtets Side var indhentet forskellige Oplysninger og herunder bl. a. Erklæringer fra Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, af hvilken Sagsøgeren var Medlem, og fra Arbejdsdirektoratet, hvilke Erklæringer begge gik ud paa, at Arbejdsvægningen var uberettiget, tilskrev Sjællands Stiftamt under 16. Juli 1938 Sagsøgeren, at Amtet var enig med det sociale Udvalg i Ballerup-Maaløv Kommune i, at Sagsøgeren under de foreliggende Omstændigheder ikke med Rette havde kunnet vægre sig ved at overtage det omhandlede Arbejde, og at hans Arbejdsvægning derefter maatte henføres under Forsorgslovens § 306 og medføre de deri angivne Virkninger. Det sociale Udvalg anviste derefter den 22. Juli 1938 paany Sagsøgeren Arbejde ved Stenslagning, og han fik udbetalt et Beløb af 20 Kr. som Forskud paa Løn. Han paabegyndte dog ikke Arbejdet den 22. Juli eller den paafølgende Dag, Lørdag den 23. Juli, men først Mandag den 25. Juli; samme Dag henvendte han sig paany til det sociale Udvalg med Anmodning om Udbetaling af yderligere Forskud og fik da udbetalt 5 Kr.; han udtalte imidlertid, at dette var for lidt, og at han vilde være nødt til snarest paany at bede om yderligere Forskud

inden Lønningsdagen. Da han, der havde arbejdet den 25. og 26. Juli, den 27. s. M. paany henvendte sig til Udvalget med Anmodning om Forskud, fik han Afslag, hvorefter han straks nedlagde Arbejdet. Efter at Sagsøgerens Hustru den 29. Juli havde henvendt sig paa Kommunekontoret og faaet udbetalt en Kommunehjælp paa 16 Kr., blev Sagsøgeren i Henhold til en af det sociale Udvalg den 28. s. M. truffet Beslutning afhentet af Politiet paa sin Bopæl og anbragt paa Arbejdsanstalten »Stolpegaarden«. Sogneraadet indstillede derefter den 4. August 1938 til Sjællands Stiftamt, at Sagsøgeren i Henhold til Lov om offentlig Forsorg § 314 blev hensat til Tvangsarbejde i to Maaneder, men i Skrivelse af 23. s. M. meddelte Stiftamtet, at man ikke kunde godkende Sogneraadets Indstilling, men at man »efter det saavel i nærværende som i en tidligere ved Amtets Skrivelse af 16. f. M. afgjort Sag ikke finder noget at erindre imod, at den paagældende er anbragt paa Arbejdsanstalt.« Som Hjemmel for den af Amtet trufne Beslutning angav dette i Skrivelse af 27. August 1938 til Isoleringsarbejdernes Fagforening, der havde taget sig af Sagsøgerens Sag, »de i Lov om offentlig Forsorg indeholdte almindelige Regler om Forsørgelsesmaaden, nemlig § 30, jfr. § 343, jfr. herved Socialministeriets Cirkulære af 27. Marts 1934, Afsnit II B.« Amtet udtalte derhos, at de af Sogneraadet anførte Oplysninger med Hensyn til Sagsøgerens gentagne Vægning ved at overtage anvist Arbejde efter Amtets Formening havde berettiget Sogneraadet til at anbringe ham paa Arbejdsanstalten.

I et Møde den 25. August 1938 besluttede Sogneraadet, at Sagsøgeren skulde forblive anbragt paa Arbejdsanstalten indtil 1. Oktober s. A. Efter at han imidlertid havde erklæret sig villig til at fortsætte Arbejdet med Stenslagning, og efter at Fagforeningen havde ansøgt om hans Løsladelse, bestemte Sogneraadet, at hans Ophold paa Arbejdsanstalten skulde ophøre den 15. September 1938.

Fagforeningen havde imidlertid ved Skrivelse af 1. September 1938 indanket de af Stiftamtet ved Beslutninger af 16. Juli 1938 og 23. August 1938 trufne Afgørelser for Sagsøgte, Socialministeriet, der i Skrivelse af 3. Marts 1939 udtalte, at Ministeriet med Amtet var enigt dels i, »at den paagældendes Forhold er anset som ulovlig Arbejdsvægning, saaledes at Hjælpen med Rette er ydet i Henhold til Forsorgslovens § 306,« dels i, »at Udvalget har haft fornødent Grundlag for at anbringe paagældende paa Arbejdsanstalt i Medfør af Forsorgslovens § 30, Stk. 3, jfr. Socialministeriets Cirkulære af 27. Marts 1934, Afsnit II B.«

Sagsøgeren har derefter under denne Sag, under hvilken der er bevilget ham fri Proces, nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at de Beslutninger, trufne af det sociale Udvalg for Ballerup-Maaløv Kommune, godkendte af Sogneraadet for samme Kommune og ved Skrivelse af 3. Marts 1939 af Socialministeriet, i Henhold til hvilke Sagsøgeren i Medfør af § 30, Stk. 3, i Lov om offentlig Forsorg, jfr. Socialministeriets Cirkulære af 27. Marts 1934, Afsnit II B, har været anbragt paa Arbejdsanstalten »Stolpegaarden« i Tiden fra 29. Juli 1938 til 15. September s. A. har været ulovlige, og at de Sagsøgte tilpligtes in solidum at betale Sagsøgeren Erstatning for ulovlig Frihedsberøvelse og tabt Arbejdsfortjeneste et Beløb efter Rettens Skøn indtil 2000 Kr.

Begge de Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren, der under Sagen ikke bestrider Rigtigheden af den ved Sjællands Stiftamts Skrivelse af 16. Juli 1938 truffene, af Socialministeriet godkendte Afgørelse, hvorefter hans Arbejdsvægring har været ulovlig og har maattet medføre de i Forsorgslovens § 306 angivne Virkninger, gør under Sagen udelukkende gældende, at hans Anbringelse paa Arbejdsanstalt er ulovlig, idet der har manglet Hjemmel til at bringe denne Foranstaltning i Anvendelse overfor ham. Hjemmelen kan efter Sagsøgerens Mening ikke søges i Forsorgslovens § 314, allerede af den Grund, at denne Bestemmelse ved sin Henvisning til § 313 forudsætter, at der fra Ægtefællens Side foreligger en Klage over den paagældende som forsømmelig Forsørger. Sagsøgeren bestrider endvidere, at den af Sjællands Stiftamt og Socialministeriet paaberaabte Bestemmelse i Forsorgslovens § 30, Stk. 3, overhovedet kan benyttes som Grundlag for en Persons Anbringelse i Arbejdsanstalt, idet det i Bestemmelsen anførte Udtryk »Forsørgelsesanstalter« kun har Hensyn til de til Arbejdsanstalterne i Henhold til § 36, Stk. 2, knyttede Forsørgelsesafdelinger. Han hævder derfor, at Socialministeriets Cirkulære af 27. Marts 1934 strider imod Loven, for saa vidt det i Cirkulæret anføres, at Anbringelse i Arbejdsanstalter »i særlig Grad kan anvendes overfor Personer, for hvem en saadan Arbejdspflicht maa antages at være af Betydning, idet de uberettiget har nægtet at overtage anvist Arbejde — — —« I Forsorgslovens Kapitler 25 og 27 findes opregnet forskellige Tilfælde, i hvilke der gives Hjemmel for Anbringelse af Personer i Arbejdsanstalt, og disse Bestemmelser maa efter Sagsøgerens Mening anses som udtømmende, saaledes at der ikke udenfor disse Tilfælde kan finde saadan Anbringelse Sted. Hertil kommer, at selve Ordlyden af Bestemmelsen i § 30, Stk. 3, ikke er formuleret saaledes, at det kan antages at have været Meningen herved at give en almindelig Lovhjemmel for Forsorgsmyndighederne til efter eget Skøn at bringe en saa alvorlig Foranstaltning som Indlæggelse paa Arbejdsanstalt i Anvendelse. Fattigloven af 9. April 1891 § 29 indeholdt en saadan almindelig Hjemmel, men det vilde være uberettiget at fortolke Bestemmelsen i Forsorgsloven i Overensstemmelse med den nævnte Bestemmelse i Fattigloven, dels under Hensyn til den ændrede Ordlyd, dels til de ændrede Forsørgelsesprincipper, der ligger til Grund for Forsorgsloven. Hertil kommer yderligere, at Cirkulæret af 27. Marts 1934 betegner et Brud med den Praksis, som Socialministeriet straks efter Forsorgslovens Ikrafttræden bragte i Anvendelse, idet Ministeriet i Skrivelse Nr. 335 af 19. December 1933 til Amtmanden over Odense Amt selv gav Udtryk for den af Sagsøgeren hævdede Opfattelse, at Udtrykket Forsørgelsesanstalt i § 30, Stk. 3, maa forstaas som de til Arbejdsanstalterne i Henhold til § 36, Stk. 2, knyttede Forsørgelsesafdelinger.

Sagsøgte, Socialministeriet, har heroverfor i første Række gjort gældende, at Sagsøgerens Anbringelse paa Arbejdsanstalten er lovlig som hjemlet ved Forsorgslovens § 30, Stk. 3. Denne Bestemmelse, der findes i Lovens Kapitel III, som omhandler »Administrationens Ordning og Forsørgelsesmaaden«, afløser de tidligere Regler i Fattiglovens §§ 28 og 29, men det har ikke været Hensigten med den nye Lovbestemmelse at

bryde med den tidligere Ordning, efter hvilken Anbringelse paa Arbejdsanstalt var en af de Maader, paa hvilke Forsorgsmyndighederne kunde opfylde deres Forsørgelsespligt, i hvilken Henseende henvises til, at Fattiglovens § 29 ved sin Benyttelse af Udtrykket »Forsørgelsesanstalt« tilføjer i Parentes: »Fattighus, Fattiggaard eller Arbejdsanstalt«. Dette stemmer efter Ministeriets Mening ogsaa med Forarbejderne til Loven og med dens Motiver, i hvilke det bl. a. hedder: »§§ 29—32 indeholder almindelige Regler om den Fremgangsmaade og de Principper, det sociale Udvalg skal følge ved Ydelse af Hjælp, og svarer til Fattiglovens §§ 28, 29 og 30, Stk. 2. Reglerne er — — — i det hele en Fæstnelse af den Praksis, der har dannet sig paa dette Omraade.« Endvidere henvises til, at den af Ministeriet ved Forsorgslovens Ikrafttræden udgivne kommenterede Udgave af Loven i en Note til § 30, Stk. 3, ved Ordet »Forsørgelsesanstalter« anfører: »jfr. § 36«, i hvilken Bestemmelse der bl. a. gives Hjemmel for Oprettelse af Arbejdsanstalter; hvis Udtrykket alene skulde forstaaes som enstydigt med de Forsørgelsesafdelinger, der i Henhold til § 36, Stk. 2, skal oprettes i Tilknytning til Arbejdsanstalterne, vilde der utvivlsomt kun i Noten være henvist til det sidstnævnte Stykke af § 36. Den i Ministeriets fornævnte Skrivelse af 19. December 1933 hævdede Opfattelse er efter Ministeriets senere fornyede Overvejelser af Spørgsmaalet urigtig, og Ministeriets Cirkulære af 27. Marts 1934 giver Udtryk for den rigtige Opfattelse.

Saafermt der ikke paa dette Grundlag maatte kunne gives det søgte Ministerium Medhold, gøres det af dette gældende, at Sagsøgerens Anbringelse i al Fald har haft Hjemmel i Forsorgslovens § 314, i hvilken Henseende henvises til det nedenfor af Medsagsøgte anførte.

Subsidiært paastaar Ministeriet Frifindelse for den nedlagte Erstatningspaastand, for hvilken Sagsøgeren, der ikke har paavist at have lidt noget økonomisk Tab, ikke har paavist andet Grundlag.

Sagsøgte, Ballerup-Maaløv Kommune, har dels støttet sin Frifindelsespaastand paa, at Kommunen ikke er rette Sagvolder, idet den i alle Tilfælde maa være ansvarsfri, naar dens Beslutninger er godkendt af de overordnede Myndigheder, Amt og Ministerium, dels paa, at Sagsøgerens Anbringelse paa Arbejdsanstalt er lovlig som hjemlet ved Forsorgslovens § 30, Stk. 3, i hvilken Henseende Kommunen slutter sig til Ministeriets Procedure, eller ved dens § 314, hvilket er Kommunens Opfattelse, som allerede hævdet ved dens Indstilling til Sjællands Stiftamt af 4. August 1938. I sidstnævnte Henseende gøres det gældende, at Sagsøgeren efter sin udviste Adfærd med Føje kunde anses som hørende til de Forsørgere, som »paa Grund af Arbejdslede ligger Familien til Byrde«, og at det ikke, som af Sagsøgeren hævdet, kan kræves, at der for at bringe denne Bestemmelse i Anvendelse skulde foreligge en Klage fra den anden Ægtefælle.

Med Hensyn til Spørgsmaalet, om Kommunen kan anses som rette Sagvolder, bemærkes, at medens en Hensættelse til Tvangsarbejde kræver Godkendelse af Amtet, hvilken Godkendelse i det foreliggende Tilfælde ikke blev givet, maa den derefter foretagne Tilbageholdelse af Sagsøgeren paa Arbejdsanstalten anses sket paa Kommunens Ansvar — jfr. ogsaa Ordlyden i Stiftamtets Skrivelse af 23. August 1938, at »man

ikke finder noget at erindre imod, at den paagældende er anbragt paa Arbejdsanstalt«; som Følge heraf findes Kommunen, saafremt Anbringelsen er uhjemlet, at maatte kunne drages selvstændigt til Ansvar for Følgerne af sin Beslutning, uanset at den senere er godkendt af de overordnede Myndigheder.

Endvidere bemærkes, at selv om Sagsøgeren lovligt havde kunnet anbringes paa Arbejdsanstalten i Medfør af Forsorgslovens § 314, findes denne Bestemmelse ikke at kunne paaberaabes, efter at Amtet har nægtet at godkende Sogneraadets Beslutning om Anbringelse i Henhold til denne Bestemmelse.

Spørgsmaalet bliver herefter kun, om Myndighederne i Forsorgslovens § 30, Stk. 3, jfr. Socialministeriets Cirkulære af 27. Marts 1934, Afsnit II B, har haft fornøden Hjemmel til Foranstaltningen.

Selv om der nu maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at det efter det om Bestemmelsens Tilblivelse oplyste ikke har været Hensigten at bryde med den tidligere ved Fattigloven hjemlede Ordning, hvorefter Forsorgsmyndighederne kunde anvende Anbringelse paa Arbejdsanstalt som en med andre Forsørgelsesmaader ligestillet, findes denne Hensigt ikke at have fundet et saadant Udtryk i Loven — og særlig i dens § 30, Stk. 3 — at det kan anses forsvarligt at anvende den som Hjemmel for et Indgreb i den personlige Frihed, idet et saadant Indgreb kun synes at burde kunne iværksættes paa Grundlag af klar og utvetydig Lovhjemmel. At den paaberaabte Bestemmelse ikke har en saadan Karakter, ses yderligere deraf, at det sagsøgte Ministerium i sin fornævnte Skrivelse af 19. December 1933 har været af den Opfattelse, at der ikke fandtes Hjemmel til en Anbringelse som den i Sagen omhandlede.

Herefter findes der at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at der ikke har foreligget Hjemmel for hans Anbringelse paa Arbejdsanstalt. Hverken Udfærdigelsen af Cirkulæret af 27. Marts 1934 eller Socialministeriets Skrivelse af 3. Marts 1939 findes at give Grundlag for Sagsøgerens Krav om Erstatning overfor Ministeriet, og efter Sagsøgerens gentagne uberettigede Arbejdsvægtring findes der ikke at tilkomme ham, der ikke har godtgjort at have lidt noget økonomisk Tab ved Foranstaltningen, Erstatning fra Sogneraadet.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Nr. 159/1940. Enkefru **Kirsten Friese** (Bruun)

m o d

Fru **Ragnhild Vendel** (Overretssagfører Knud Jespersen).

(Gyldigheden af en Gavedisposition).

Østre Landsrets Dom af 2. Juli 1940 (I Afd.): Sagsøgte, Fru Ragnhild Vendel, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Kirsten Friese, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør inden 15 Dage efter

denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 300 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Kirsten Friese, til Indstævnte, Fru Ragnhild Vendel, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Grosserer Carl Ammentorp den 26. April 1939 var afgaaet ved Døden, blev hans Bo taget under Behandling af Overretssagfører C. C. S. Jensen og Grosserer Aage Christensen som Eksekutorer. Boet, i hvilket Arv og Gæld ikke er vedgaaet, er insolvent.

Efter Dødsfaldet overleverede Fru Ragnhild Vendel gennem Afdødes Broder til Boet en Konvolut stilet til hende og med en af Afdøde underskrevet Paaskrift: »Maa først aabnes efter min Død«. I Konvolutten fandtes en af Afdøde underskrevet, den 5. November 1935 dateret Erklæring saalydende:

»Det til enhver Tid indestaaende Beløb paa Bankbog Nr. 244768 i Københavns Omegns Sparekasse paa Herr Aage Christensens Navn (Mærke Amt.) indtil et Beløb af ca. Kr. 7.500,— (Syvtusindfemhundrede Kroner) tilhører ved min Død Ihænderen af nærværende Skrivelse.«

Erklæringen var paategnet: »Indforstaaet med ovenstaaende. Aage Christensen«. og »Ihænderen vil underskrive. Ragnhild Vendel«.

Den i Erklæringen nævnte Sparekassebog, der som anført lød paa Grosserer Aage Christensens Navn og var forsynet med Mærket »Amt.«, er af Grosserer Christensen, som siden dens Oprettelse har haft den i sin Besiddelse, afleveret til Boet.

Ved Kontoens Oprettelse den 5. November 1935 er paa Bogen indsat 2479 Kr. 29 Øre, hvorefter der i den følgende Tid, senest den 4. Juni 1936, er indsat forskellige Beløb, saaledes at Kontoen, paa hvilken intet er hævet før Grosserer Ammentorps Død, med Renter var steget til 7441 Kr. 61 Øre, da dens Paalydende i Forstaaelse med Fru Vendel blev hævet af Boet.

De i Boet interesserede med Undtagelse af Enkefru Kirsten Friese, der er Fordringshaver i Boet, har anerkendt Fru Vendel som Separatist i Boet med Hensyn til nævnte Beløb. Fru Friese har herefter under nærværende mod Fru Vendel anlagte Sag nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Beløbet indgaar i Boets Aktivbeholdning. Fru Vendel har paastaaet sig frifundet.

Fru Friese gør til Støtte for sin Paastand gældende, at Sparekassebogens Paalydende af Afdøde er skænket Fru Vendel som en Gave, der først skulde fuldbyrdes ved hans Død, idet han ikke har fraskrevet sig Raadigheden over de paa Bogen indsatte Beløb. Hun henviser i saa Henseende bl. a. til, at Erklæringen af 5. November 1935 ikke lyder paa et bestemt Beløb, og er udstedt til Fordel for Ihænderhaveren, og at den efter sit eget Indhold først faar Betydning ved Udstederens Død. Iøvrigt hævder hun, at Dispositionen, selv om der forelaa en mellem Afdøde og Fru Vendel gyldig Livsgave, vilde kunne omstødes, idet Afdøde, hvis Bo i 1926—27 havde været under Konkursbehandling, ikke i 1935 kan have anset sig for insolvent, og Dispositionen var strafbar som Skyldnersvig.

Fru Vendel gør til Støtte for sin Frifindelsespaastand følgende gældende: Hun, der har kendt Afdøde siden 1928—29, har siden 1933 boet Dør om Dør med ham og styret hans Hus. Hun har ikke faaet noget Vederlag herfor, end ikke Kosten, idet de delte Husholdningsudgifterne. Han gav hende Dokumentet af 5. November 1935 en Aften, da han kom hjem, forsynet med hans og Grosserer Christensens Underskrift, og hun underskrev det selv straks. Det blev samme Aften lagt i Konvolutten, som dog først senere blev forsynet med ovennævnte Paategning. Det er udfærdiget i tre Eksemplarer, eet til Afdøde selv, eet til Grosserer Christensen og eet til hende. Afdøde, der tidligere havde sagt, at hun ikke skulde gøre Arbejdet for ham forgæves, udtalte, da han gav hende Dokumentet, at hun som Løn skulde have Pengene, naar hun ikke længere var i Stilling. Han sagde ikke, hvad der stod paa Bogen, men hun er gaaet ud fra, at der stod det i Erklæringen nævnte Beløb. Afdøde har senere sagt, at Pengene var hendes, uanset hvad der skete. Naar hun ikke fik Raadighed over Pengene straks, var det, fordi Afdøde var bange for, at hun af sin Familie skulde lade sig forlede til at laane ud af dem. Hun har anset Afdøde for at være ret formuende, idet han ejede samtlige Aktier i A/S Carl Ammentorp, om hvilken Forretning han mange Gange har udtalt, at den havde en Nettoværdi af mindst ca. 30.000 Kr.

Fru Vendel har afgivet Partsforklaring i Overensstemmelse med sin Procedure.

Grosserer Aage Christensen har som Vidne forklaret følgende: Han har kendt Afdøde i 30 Aar, dog er han ikke kommet sammen med ham privat, og han har efter Afdødes Konkurs hjulpet ham med at oprette A/S Carl Ammentorp. Han har intet personligt Bekendtskab med Fru Vendel. Saa vidt han husker, kom Afdøde en Dag med ovennævnte Erklæring og med Sparekassebogen, som det var hans Agt senere at supplere op, idet han sagde, at han herved vilde sikre Fru Vendel. Forespurgt, hvad han vilde have gjort, hvis Afdøde en Dag var kommet og

havde forlangt Bogen udleveret, eller hvis Fru Vendel var død først, har Vidnet udtalt, at det ved han ikke, men efter hans Opfattelse kunde hverken han eller Ammentorp hæve paa Bogen. Vidneforklaring har endvidere været afgivet af Overretssagfører C. C. S. Jensen.

Der foreligger intet som helst Holdepunkt for, at Afdøde ved Foretagelsen af den paagældende Disposition skulde have gjort sig skyldig i et strafbart Forhold.

Der maa derhos gives Fru Vendel Medhold i, at Afdøde ved til hende at udstede Erklæringen af 5. November 1935, ved i Forbindelse hermed at udtale sig overfor hende og Grosserer Christensen som ovenfor gengivet og ved at overgive den paa Grosserer Christensens Navn lydende Sparekassebog til Grosserer Christensen og senere lade indsætte yderligere Beløb paa Bogen har afskaaret sig fra at raade over Bogens Paalydende, saaledes at der foreligger en i Forhold til hans Kreditorer forbindende Disposition.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde. Sagsøgerinden vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Hermed endte Højesteretsaaret 1940.

